STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 52

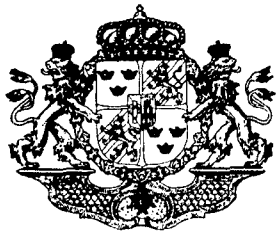

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1942

Nr 1-Nr 6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1942: 1-6.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19421

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 52

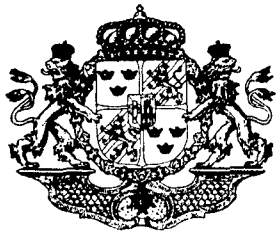

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1942

Nr 1-Nr 6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1943
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
420090

INNEHÅLL

INDEX

Nr 1.

Sociala frågor vid 1941 års riksdags höstsession	3	Questions sociales à la session d'automne 1941 du Riksdag.
Principavtal om indexreglerade arbetslöner under 1942	5	Accord de principe touchant l'ajustement des salaires d'après l'indice du coût de la vie pendant 1942.
Folkpensionärernas levnadsförhållanden	8	Niveau de vie des bénéficiaires de pensions nationales.
Kostförhållanden inom vissa hushåll med understöd från Stockholms stads fattigvård	18	Les habitudes alimentaires dans des ménages secourus par l'Assistance publique de Stockholm.
Socialstyrelsens utredning om utlandssvenskarna	24	Rapport de l'A.T.P.S. sur les Suédois domiciliés à l'étranger.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Textilransoneringen i Sverige	26	Rationnement des matières textiles en Suède.
Hemgårdarnas sociala verksamhet	27	L'activité sociale des maisons de jeunesse.
Kurser i spädbarnsvård och rationell matlagning i Norrbottens län	27	Cours de puériculture et de cuisine rationnelle dans le département de Norrbotten.
Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg	28	Logements vacants à Stockholm et Göteborg.
»Friskt folk», en ny tidskrift för folkhälsans befrämjande	28	»Friskt folk», une nouvelle revue pour l'amélioration de l'hygiène publique.
Frankrikes befolkningsproblem	29	Le problème de la population en France.

Periodiska översikter

Aperçus périodiques

Levnadskostnaderna omkring 1 januari 1942	31	Coût de la vie le 1er janvier 1942.	
Arbetsmarknaden		Marché du travail.	
Arbetsmarknaden under december 1941	48	Le marché du travail pendant décembre 1941.	
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under december 1941	51	Activité de la Commission du marché du travail en décembre 1941.	
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	53	Communications de la Commission du marché du travail.	
Lönesumman inom industri och handel m. m. under fjärde kvartalet 1941	56	Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 4e trimestre 1941.	
Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1941	59	Durée du travail et volume de l'emploi dans l'industrie en novembre 1941.	
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	67	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.	
Litteraturöversikt	81	Bibliographie.	
Författningar rörande sociala frågor	86	Lois concernant les questions sociales.	
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	87	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.	

Nr 2.

1941 års partiella hyresräkning . . .	91	Le recensement partiel des loyers de 1941.	
Måltidsförhållanden bland industriarbetare	111	Les repas des ouvriers industriels pris sur les lieux de travail.	
Konjunkturläget hösten 1941	122	La conjoncture pendant l'automne 1941.	
Kortare meddelanden		Courtes notices.	
Socialstyrelsens utlåtande angående utomäktenskapliga barns arvsrätt m. m. . .	125	Rapport de l'A.T.P.S. sur le droit d'hériter des enfants nés hors du mariage, etc.	
Förslag till ändring i vårdtaxan	126	Projet de modifications dans le prix de la journée de séjour dans les hôpitaux.	
Indexberäkningar rörande byggnadskostnaderna 1939—1942	127	Calculs d'indices relatifs au coût de la construction 1939—1942.	
En resolution om hjälp- och återuppbyggnadsåtgärder efter kriget	127	Une résolution touchant des mesures d'assistance et de reconstruction après la guerre.	
Arbetets organisation i Frankrike	128	Organisation du travail en France.	

Periodiska översikter — Aperçus périodiques

Fattigvården år 1940	130	Assistance publique en 1940.	
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under år 1941	137	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes en 1941.	
Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1941	143	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1941.	
Livsmedelskostnaderna omkring 1 februari 1942	144	Prix des denrées alimentaires le 1er février 1942.	
Konsumtionsundersökningen bland landsbygdshushåll andra kvartalet 1941	146	Enquête sur la consommation parmi les ménages ruraux pendant le 2e trimestre 1941.	
Utlänningar i Sverige	153	Les étrangers en Suède.	
Arbetsmarknaden		Marché du travail.	
Arbetsmarknaden under januari 1942 . .	161	Le marché du travail pendant janvier 1942.	
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under januari 1942	164	Activité de la Commission du marché du travail en janvier 1942.	
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	166	Communications de la Commission du marché du travail.	
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	169	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.	
Litteraturöversikt	184	Bibliographie.	
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	188	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.	
Författningar rörande sociala frågor .	188	Lois concernant les questions sociales.	

Nr 3.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och vissa främmande länder	191	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.	
Ekonomi och livsmedelsförbrukning bland inkallades familjer	201	La situation économique et la consommation de denrées alimentaires des familles des mobilisés.	
Kortare meddelanden		Courtes notices.	
Tillfällig inskränkning i rätten att uthyra bostäder	208	Restrictions provisoires dans le droit de louer des habitations.	

Utredning rörande landsbygdens byggnadsfrågor 209
Normalpriser på mjölk fastställda för hela riket 209
Utredning om tillgodoräkning av fortsatt värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet 210
Skiljedom rörande de danska arbetarnas dyrtidstillägg 210
Omsättningsskattebördans fördelning i Finland 211
Norsk förordning angående arbetsförhållanden och driftsinskränkning 212
Nya tariff- och löneförordningar för byggnadsfacket i Tyskland 212
Utlåtande över förslag rörande bostadsförsörjningen 214
Yttrande angående provisorisk höjning av de statliga familjeavdragen för barn . 215
Yttrande angående förslag till skapande av ökad trygghet för hyressökande familjer med barn 215
Utlåtande angående utbildning av värnpliktiga och fast anställt manskap vid armén 217

Rapport touchant les questions de l'habitation à la campagne. 209
Prix normaux définitifs du lait pour toute la Suède. 209
Rapport sur le droit de compter dans les états de service civil la prolongation du service militaire. 210
Arbitrage touchant le supplément de vie chère des ouvriers danois. 210
Répartition des charges de la taxe d'achat (»omsättningsskatt») en Finlande. 211
L'ordre nouveau en Norvège touchant les conditions du travail et les restrictions dans l'activité économique. 212
Nouveaux décrets sur les tarifs et salaires dans l'industrie du bâtiment en Allemagne. 212
Rapport sur un projet touchant la construction d'habitations. 214
Rapport sur une augmentation provisoire des dégrèvements d'impôts aux familles. 215
Rapport sur un projet d'assurer plus de sécurité aux familles nombreuses cherchant à louer une habitation. 215
Rapport sur l'instruction des recrues et des militaires de carrière. 217

Periodiska översikter

Aperçus périodiques

Befolkningsutvecklingen under fjärde kvartalet 1941 218
Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1941 219
Livsmedelskostnaderna omkring 1 mars 1942 222
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under februari 1942 . . 224
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under februari 1942 227
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 229
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1941 232
Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1941 249
Arbetslösheten inom fackförbunden under år 1941 252
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 258
Litteraturöversikt 271
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 276
Författningar rörande sociala frågor . 276

Mouvement de la population pendant le 4e trimestre 1941. 218
Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1941. 219
Prix des denrées alimentaires le 1er mars 1942. 222
Marché du travail.
Le marché du travail pendant février 1942. 224
Activité de la Commission du marché du travail en février 1942. 227
Communications de la Commission du marché du travail. 229
Activité des bureaux de placement publics en Suède en 1941. 232
L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1941. 249
Le chômage parmi les membres des syndicats en 1941. 252
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail. 258
Bibliographie. 271
Rapports et exposés par l'A.T.P.S. 276
Lois concernant les questions sociales. 276

Nr 4.

Kristidens inverkan på hälsotillståndet 279
Hyresregleringslagens utformning . . 283
Utredning angående värmekostnaden i hyreshus 301

Effets du temps de crise pour la santé publique. 279
Un projet de loi sur la réglementation des loyers. 283
Rapport relatif au coût du chauffage dans les maisons de rapport. 301

Metoderna för beräkning av levnadskostnadsindex under omprövning . .	303	Révision des méthodes de calcul de l'indice du coût de la vie.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Landsorganisationen i Sverige år 1941 .	307	La Confédération générale du travail en Suède en 1941.
Undersökningen rörande övertidsarbetet inom industrin avslutad	307	L'enquête sur le travail supplémentaire dans l'industrie.
Statlig kontroll av löner och arbetsvillkor i Finland	308	Le contrôle de l'Etat sur les salaires et les conditions de travail en Finlande.
Kvinnliga förvärvsarbetare i Förenta staterna	309	Les travailleurs femmes aux Etats-Unis.
Befolkningspolitiska åtgärder och förslag i Finland	310	Mesures et projets relatifs au problème de la population en Finlande.

Periodiska översikter — Aperçus périodiques

Skyddshemmens verksamhet år 1941 .	312	L'activité des établissements d'éducation préventive en 1941.
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1941/1942	318	Les gains des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1941/1942.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Januari 1942	322	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Janvier 1942.
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll fjärde kvartalet 1941	327	La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 4e trimestre 1941.
Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1941 och första kvartalet 1942 . .	336	Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1941 et le 1er trimestre 1942.
Levnadskostnaderna omkring 1 april 1942	340	Coût de la vie le 1er avril 1942.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under mars 1942 . . .	355	Le marché du travail pendant mars 1942.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under mars 1942	358	Activité de la Commission du marché du travail en mars 1942.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	361	Communications de la Commission du marché du travail.
Lönesumman inom industri och handel m. m. under första kvartalet 1942 . .	364	Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 1er trimestre 1942.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	367	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	381	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Litteraturöversikt	382	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor .	386	Lois concernant les questions sociales.

Nr 5.

Livsmedelsransonerna i Sverige och vissa främmande länder	389	Les rations alimentaires en Suède et dans certains pays étrangers.
Levnadskostnadernas lokala olikheter år 1941	397	Divergences locales du coût de la vie en 1941.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Socialstyrelsens utlåtande över förslag till ändrad krigsfamiljebidragsförordning .	422	Rapport de l'A.T.P.S. sur le projet de modification des allocations aux familles des mobilisés.

Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1941	422	L'activité de l'Union Coopérative et des sociétés affiliées pendant l'année 1941.
Byggnadskostnaderna på landsbygden åren 1931—1942	424	Le coût de la construction à la campagne pendant les années 1931—1942.
De sociala utgifterna i Danmark räkenskapsåret 1940/41	424	Les dépenses en faveur des œuvres sociales au Danemark exercice 1940/41.
Orternas relativa dyrhet i Finland år 1941	425	La cherté relative de la vie dans les localités en Finlande en 1941.
Periodiska översikter		**Aperçus périodiques**
Löneläget inom jordbruket år 1941	426	Les salaires dans l'agriculture en 1941.
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under första kvartalet 1942	434	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 1er trimestre 1942.
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll första kvartalet 1942	439	La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 1er trimestre 1942.
Utlänningar i Sverige	448	Les étrangers en Suède.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under 1941 och första kvartalet 1942	455	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant l'année 1941 et pendant le 1er trimestre 1942.
Livsmedelskostnaderna omkring 1 maj 1942	456	Prix des denrées alimentaires le 1er mai 1942.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under april 1942	458	Le marché du travail pendant avril 1942.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under april 1942	461	Activité de la Commission du marché du travail en avril 1942.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	464	Communications de la Commission du marché du travail.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna februari 1942	468	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Février 1942.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	470	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	485	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	491	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor	492	Lois concernant les questions sociales.

Nr 6.

Arbetskraftåtgången inom jordbruket år 1941	495	Main-d'œuvre occupée dans l'agriculture en 1941.
Skolbespisningen under år 1940/41	507	Activité des cantines scolaires en 1940/41.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Svenska arbetsgivareföreningen år 1941	511	L'Union patronale suédoise en 1941.
Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1942	512	Coût de la construction à Stockholm 1939—1942.
Ändrade bestämmelser för lönerådet i Finland	512	Dispositions modifiées concernant le conseil des salaires en Finlande.
Periodiska översikter		**Aperçus périodiques**
Lönenivån år 1941 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m.	513	Niveau des salaires en 1941 et le développement des salaires dans l'industrie, le commerce, les transports, etc.

Statens förlikningsmäns verksamhet åren 1939 och 1940	519	Activité des conciliateurs officiels en 1939 et 1940.
Bostadsmarknaden i rikets städer omkring den 1 april 1942	520	Le marché des habitations dans les villes de Suède au 1er avril 1942.
Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1942	523	Mouvement de la population pendant le 1er trimestre 1942.
Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll i fjärde kvartalet 1941	524	La consommation des denrées alimentaires dans les ménages ruraux pendant le 4e trimestre 1941.
Livsmedelskostnaderna omkring 1 juni 1942	529	Prix des denrées alimentaires le 1er juin 1942.
Författningar rörande sociala frågor	531	Lois concernant les questions sociales.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under maj 1942	532	Le marché du travail pendant mai 1942.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under maj 1942	535	Activité de la Commission du marché du travail en mai 1942.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	538	Communications de la Commission du marché du travail.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna mars 1942	542	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Mars 1942.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	544	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	559	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	563	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Nr 7.

Fastighetsomkostnadernas förändring åren 1937—1941	567	Coût de l'entretien et frais divers des immeubles de 1937 à 1941.
Levnadsförhållanden inom hushåll med understöd av fattigvården	577	Conditions de vie dans les ménages secourus par l'assistance publique.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Levnadskostnadsindex och krigstillägg i Kanada	587	Indice du coût de la vie et suppléments de vie chère au Canada.
Folkpensioneringen åren 1939 och 1940	588	Les pensions nationales en 1939 et 1940.
Bränsleransoneringen skärpes	589	Restrictions dans le rationnement des combustibles.
Periodiska översikter		Aperçus périodiques
På alkoholistanstalter intagna under år 1941	590	Alcooliques internés en 1941.
Den privata arbetsförmedlingen under år 1941	594	Les bureaux de placement privés en 1941.
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1941	595	Les bureaux d'infirmières en 1941.
Kollektivavtalen under andra kvartalet 1942	597	Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1942.
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i andra kvartalet 1942	599	La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 2e trimestre 1942.
Levnadskostnaderna omkring 1 juli 1942	604	Coût de la vie le 1er juillet 1942.

Arbetsmarknaden			Marché du travail.
Arbetsmarknaden under juni 1942	622	Le marché du travail pendant juin 1942.	
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juni 1942	624	Activité de la Commission du marché du travail en juin 1942.	
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	626	Communications de la Commission du marché du travail.	
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna april 1942	632	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Avril 1942.	
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	634	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.	
Litteraturöversikt	648	Bibliographie.	
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	653	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.	
Författningar rörande sociala frågor	653	Lois concernant les questions sociales.	

Nr 8.

Sociala frågor vid 1942 års riksdag	657	Questions sociales au Riksdag de 1942.	
Konjunkturläget våren 1942	678	La conjoncture pendant le printemps de 1942.	
Kortare meddelanden		Courtes notices.	
Ändring av omoderna fattigvårdsanstalter till sekundäravdelningar vid sinnessjukhus	681	Transformation d'établissements surannés de l'Assistance publique en sections secondaires attachées aux hôpitaux d'aliénés.	
Behovet av högre socialvetenskaplig och social utbildning utredes	681	Le besoin d'études plus approfondies dans le domaine des sciences sociales fait l'objet d'une enquête.	
Ändring av levnadskostnadsindex i Danmark	681	Modifications dans l'indice du coût de la vie au Danemark.	
Hembiträdenas arbetsförhållanden i Danmark år 1941	682	Conditions de travail des employées de maison au Danemark.	
Periodiska översikter		Aperçus périodiques	
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under andra kvartalet 1942	684	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 2e trimestre 1942.	
Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1942	690	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1942.	
Utlänningar i Sverige	691	Les étrangers en Suède.	
Livsmedelskostnaderna omkring 1 augusti 1942	698	Prix des denrées alimentaires le 1er août 1942.	
Arbetsmarknaden		Marché du travail.	
Arbetsmarknaden under juli 1942	700	Le marché du travail pendant juillet 1942.	
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juli 1942	702	Activité de la Commission du marché du travail en juillet 1942.	
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	704	Communications de la Commission du marché du travail.	
Inventeringen av arbetskraft vid byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942	706	Recensement de la main-d'œuvre dans les travaux de construction et d'aménagement le 15 juillet 1942.	
Lönesumman inom industri och handel m. m. under andra kvartalet 1942	712	Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 2e trimestre 1942.	
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna maj 1942	715	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Mai 1942.	
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	717	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.	

Litteraturöversikt . . . . . 731 Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar . . . . . 735 Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor . 736 Lois concernant les questions sociales.

Nr 9.

Levnadsförhållanden bland familjer boende i barnrikehus . . . . . 739 Conditions de vie des ménages demeurant dans les maisons pour familles nombreuses.

Förslag till ändringar av arbetslöshetskasselagstiftningen . . . . . 746 Projet de modifications dans la législation sur les caisses de chômage reconnues.

Handbok för mödrahjälpsverksamheten 748 Manuel d'instructions pour l'assistance aux mères.

Fattigvårdsberättelsen för åren 1938 och 1939 . . . . . 751 Le rapport de l'Assistance publique pour les années 1938 et 1939.

Levnadskostnaderna i vissa länder första halvåret 1942 . . . . . 754 Coût de la vie dans certains pays pendant le 1er semestre 1942.

Kortare meddelanden — Courtes notices.

Den första skiljenämnden enligt 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt . 756 — La première commission d'arbitrage selon la loi de 1936 sur le droit d'association et de négociation.

Bidragsförskottslagen under omarbetning . 757 — La loi sur les subventions anticipées pour certains enfants est en cours de révision.

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 juli 1942 . . . . . 758 — Coût de la construction à Stockholm 1939—le 1er juillet 1942.

Prisstopp å restauranger och andra näringsställen . . . . . 758 — Fixation des prix dans les restaurants.

Arbetsförhållandena i England år 1941 och början av år 1942 . . . . . 758 — Conditions de travail en Grand-Bretagne en 1941 et début de 1942.

Periodiska översikter — Aperçus périodiques

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1941 760 Activité de l'industrie du bâtiment en Suède en 1941.

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1942 . . . . . 765 Mouvement de la population pendant le 2e trimestre 1942.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 september 1942 . . . . . 766 Prix des denrées alimentaires le 1er septembre 1942.

Arbetsmarknaden — Marché du travail.

Arbetsmarknaden under augusti 1942 . . 768 — Le marché du travail pendant août 1942.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under augusti 1942 . . . . . 770 — Activité de la Commission du marché du travail en août 1942.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission . . . . . 773 — Communications de la Commission du marché du travail.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna juni 1942 . . . . . 777 — Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Juin 1942.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden . . . . . 779 — Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Litteraturöversikt . . . . . 793 Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar . . . . . 798 Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor . 798 Lois concernant les questions sociales.

Nr 10.

Förslag till riktlinjer för eventuell ny dyrortsgruppering	801	Projet de directives pour un nouveau groupement éventuel des localités d'après le coût de la vie.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Internationell arbetslagstiftning 1919—1939	814	Législation internationale du travail 1919—1939.
Internationella sjöfartskommissionens tolfte sammanträde	814	12e réunion de la Conférence internationale maritime.
Socialstyrelsens utlåtande över förslaget angående semester för husmödrar	815	Rapport de l'A.T.P.S. sur le projet de congés pour les mères de famille.
Utredning om nya grunder för levnadskostnadsindex	816	Enquête relative à de nouvelles bases pour l'indice du coût de la vie.
Ny höjning av vin- och spritpriserna i Finland	818	Nouvelle hausse des prix des vins et des spiritueux en Finlande.
Periodiska översikter		Aperçus périodiques
Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1942	820	Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1942.
Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1942	823	Organisation des travaux de voirie et salaires des ouvriers en 1942.
Olycksfall i arbete år 1939	830	Les accidents du travail en 1939.
Trädgårdsarbetarnas löner år 1941	833	Salaires des ouvriers jardiniers en 1941.
Erkända arbetslöshetskassor år 1941	837	Les caisses de chômage reconnues en 1941.
Levnadskostnaderna omkring 1 oktober 1942	846	Coût de la vie le 1er octobre 1942.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under september 1942	861	Le marché du travail pendant septembre 1942.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under september 1942	864	Activité de la Commission du marché du travail en septembre 1942.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	866	Communications de la Commission du marché du travail.
Lönesumman inom industri och handel m. m. under tredje kvartalet 1942	869	Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 3e trimestre 1942.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna juli 1942	872	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Juillet 1942.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	874	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	889	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	894	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor	894	Lois concernant les questions sociales.

Nr 11.

Undersökning rörande låntagare till statens bosättningslån	897	Enquête relative aux jeunes ménages ayant bénéficié de prêts au mariage.
Socialstyrelsens undersökning rörande bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer	904	Enquête relative aux logements pour familles nombreuses peu aisées.
Förslag om eftergift av åtal mot minderåriga	910	Projet de remise d'action judiciaire contre les mineurs.
Levnadskostnadernas regionala olikheter	913	Les divergences regionales du coût de la vie en Suède.

Kortare meddelanden		Courtes notices.	
Barnavårdsombudens anknytning till den statliga barnavårdsinspektionen	916	Ratachement des délégués speciaux à l'inspection d'Etat de la protection de l'enfance.	
Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 oktober 1942	917	Coût de la construction à Stockholm 1939—le 1er octobre 1942.	
Provisoriskt allmänt prisstopp	917	Stabilisation temporaire des prix.	
Riktlinjer för den ekonomiska politiken	918	Directives pour la politique économique.	
De danska arbetskorten	919	Les cartes de travail au Danemark.	
Periodiska översikter		Aperçus périodiques	
Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen 1942	920	Le marché des habitations dans les villes au 1er octobre 1942.	
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under tredje kvartalet 1942	923	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 3e trimestre 1942.	
Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll andra kvartalet 1942	929	La consommation des denrées alimentaires dans les ménages ruraux pendant le 2e trimestre 1942.	
Utlänningar i Sverige	936	Les étrangers en Suède.	
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1942	942	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1942.	
Livsmedelskostnaderna omkring 1 november 1942	943	Prix des denrées alimentaires le 1er novembre 1942.	
Arbetsmarknaden		Marché du travail.	
Arbetsmarknaden under oktober 1942	945	Le marché du travail pendant octobre 1942.	
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under oktober 1942	948	Activité de la Commission du marché du travail en octobre 1942.	
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	951	Communications de la Commission du marché du travail.	
Omfattningen av skogsarbetares övergång till industri och anläggningsarbeten	954	Etendue de la passage des ouvriers forestiers à l'industrie et les travaux de construction.	
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna augusti 1942	959	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Août 1942.	
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	961	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.	
Litteraturöversikt	976	Bibliographie.	
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	982	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.	
Författningar rörande sociala frågor	982	Lois concernant les questions sociales.	

Nr 12.

Indexreglering av lönerna under år 1943	985	Ajustement des salaires d'aprés l'indice pour l'année 1943.	
Från folktandvårdens genombrottsår	987	Les débuts du service national de soins dentaires publics.	
Verksamheten vid sommarkolonier under år 1941	998	L'activité des colonies de vacances pendant 1941.	
Förslag om ändring av socialvårdens organisation samt riktlinjer för en socialvårdsreform	1003	Project de modifications et directives nouvelles touchant l'organisation de la protection sociale.	
Barnhemmen och deras verksamhet	1009	Les asiles d'enfants et leur activité.	

Prisområden för vissa prisreglerade livsmedel i december 1942 1018

Riktlinjer för arbetslönernas anpassning till levnadskostnaderna i Schweiz . 1026

Kortare meddelanden
- En amerikansk forskare om svenskt avtalsväsen 1028
- Utredning om enhetlig indexkompensation på svenska arbetsmarknaden 1029
- Reformplan för den engelska socialförsäkringen 1030
- Reglering av arbetslönerna i Finland . . 1032

Zones de réglementation des prix de certaines denrées alimentaires en décembre 1942.

Directives en vue d'ajuster les salaires au coût de la vie en Suisse.

Courtes notices.
- Une étude américaine sur le statut suédois des conventions collectives etc.
- Enquête sur l'unification des suppléments mobiles aux salaires en Suède.
- Plan de réforme des assurances sociales en Angleterre.
- Réglementation des salaires en Finlande.

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1942 1032

Arbetsinställelser i Sverige år 1941 . 1034

Registrerade föreningar enligt föreningsoch förhandlingsrättslagen 1036

Livsmedelskostnaderna omkring 1 december 1942 1037

Arbetsmarknaden
- Arbetsmarknaden under november 1942 . 1039
- Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under november 1942 1042
- Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 1045
- Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. September 1942 1048
- Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 1051

Litteraturöversikt 1067

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 1073

Författningar rörande sociala frågor . 1074

Aperçus périodiques

Mouvement de la population pendant le 3e trimestre 1942.

Grèves et lockouts en Suède en 1941.

Sociétés enregistrées selon la loi sur le droit d'association et de négociation.

Prix des denrées alimentaires le 1er décembre 1942.

Marché du travail.
- Le marché du travail pendant novembre 1942.
- Activité de la Commission du marché du travail en novembre 1942.
- Communications de la Commission du marché du travail.
- Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Septembre 1942.
- Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.

Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Sakregister till årgången 1942 . . . 1075

Sakregister åren 1933—1942 1081

Table des matières pour l'année 1942.

Table des matières pour les années 1933—1942.

INNEHÅLL

Sociala frågor vid 1941 års riksdags höstsession 3
Principavtal om indexreglerade arbetslöner under 1942 5

Folkpensionärernas levnadsförhållanden 8

Kostförhållanden inom vissa hushåll med understöd från Stockholms stads fattigvård 18
Socialstyrelsens utredning om utlandssvenskarna 24
Kortare meddelanden
Textilransoneringen i Sverige 26
Hemgårdarnas sociala verksamhet . . . 27
Kurser i spädbarnsvård och rationell matlagning i Norrbottens län 27
Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg 28
»Friskt folk», en ny tidskrift för folkhälsans befrämjande 28
Frankrikes befolkningsproblem 29

Periodiska översikter

Levnadskostnaderna omkring 1 januari 1942 31
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under december 1941 . 48
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under december 1941 51
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 53
Lönesumman inom industri och handel m. m. under fjärde kvartalet 1941 . . 56
Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1941 59
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 67
Litteraturöversikt 81
Författningar rörande sociala frågor . 86
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 87

INDEX

Questions sociales à la session d'automne 1941 du Riksdag. 3
Accord de principe touchant l'ajustement des salaires d'après l'indice du coût de la vie pendant 1942. 5
Niveau de vie des bénéficiaires de pensions nationales. 8
Les habitudes alimentaires dans des ménages secourus par l'Assistance publique de Stockholm. 18
Rapport de l'A.T.P.S. sur les Suédois domiciliés à l'étranger. 24
Courtes notices.
Rationnement des matières textiles en Suède. 26
L'activité sociale des maisons de jeunesse. 27
Cours de puériculture et de cuisine rationnelle dans le département de Norrbotten. 27
Logements vacants à Stockholm et Göteborg. 28
»Friskt folk», une nouvelle revue pour l'amélioration de l'hygiène publique. 28
Le problème de la population en France. 29

Aperçus périodiques

Coût de la vie le 1er janvier 1942. 31
Marché du travail.
Le marché du travail pendant décembre 1941. 48
Activité de la Commission du marché du travail en décembre 1941. 51
Communications de la Commission du marché du travail. 53
Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 4e trimestre 1941. 56
Durée du travail et volume de l'emploi dans l'industrie en novembre 1941. 59
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail. 67
Bibliographie. 81
Lois concernant les questions sociales. 86
Rapports et exposés par l'A.T.P.S. 87

Articles principaux du Bulletin.

Questions sociales à la session d'automne 1941 *du Riksdag.* L'article rend compte, notamment, des modifications apportées à certaines lois d'assurance sociale dans le but de compenser la hausse du coût de la vie. Les indemnités prévues par la loi sur les accidents du travail et par d'autres législations ont ainsi, sur la proposition du Gouvernement, été améliorées à plusieurs égards. Il a été aussi accordé, pendant l'année 1941, de nouveaux suppléments de vie chère aux pensions nationales, aux secours d'invalidité, etc. Une indemnité de temps de crise pour les fonctionnaires de l'Etat pendant le premier trimestre 1942 a été également votée. Une proposition de nouvelle réglementation des pensions d'états de service et de famille a été soumise au Riksdag et adoptée. P. 3.

Accord de principe touchant l'ajustement des salaires d'après l'indice du coût de la vie pendant 1942. À la suite de négociations entre l'Union patronale suédoise et la Confédération générale du travail suédoise, un accord a été conclu au mois de janvier relatif aux nouvelles bases qui serviront à fixer les indemnités de vie chère dans les conventions collectives. A partir du Ier janvier, l'indemnité sera portée de 12·7 à 16·7 %. D'après certaines dispositions, une indemnité supplémentaire d'au maximum 4 % serait accordée plus tard dans l'année si l'indice du coût de la vie atteignait au moins 237. P. 5.

Niveau de vie des bénéficiaires de pensions nationales. Selon des données préliminaires au sujet de 189 ménages qui bénéficient d'une pension de vieillesse ou d'invalidité, la moitié des revenus était constituée par la pension et le reste, en majeure partie, par des contributions sous formes diverses, de l'assistance publique. La teneur de la nourriture en calories, graisse et vitamines, au mois de novembre 1941 semble avoir été suffisante. Les dépenses alimentaires constituent près de la moitié des dépenses totales, celles relatives au logement un quart ou un tiers. Le coût de la vie semble avoir augmenté un peu moins pour les ménages en question que pour les ménages ordinaires auxquels se rapporte le nombre indice officiel. P. 8.

Les habitudes alimentaires dans des ménages secourus par l'Assistance publique de Stockholm. Le service d'étude et de propagande pour une meilleure économie domestique, attaché à l'Office d'information de l'Etat, a entrepris, en collaboration avec l'Institut central d'hygiène publique, une petite enquête sur le régime alimentaire de la clientèle de l'Assistance publique de Stockholm. L'alimentation montrait plusieurs insuffisances, dues tant au manque de ressources qu'à de défectueuses habitudes alimentaires. Etaient particulièrement basses la valeur nutritive en albumine animale et en fer et la teneur en vitamine A et B_1. P. 18.

Un rapport de l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale sur les Suédois domiciliés à l'étranger a été remis au Gouvernement au début de janvier sous forme d'une publication insérée dans les rapports officiels de l'Etat (1941: 36). Le rapport conclut en proposant plusieurs mesures propres à maintenir le contact entre la Suède et les Suédois à l'étranger. Il recommande la fusion des différentes organisations existantes qui s'occupent des intérêts de ces Suédois, ce qui supposerait un sérieux appui économique de la part de l'Etat que l'A. T. P. S. se déclare d'avis d'accorder. P. 24.

L'indice du coût de la vie sur la base de 1935 est monté au Ier janvier 1942 à 145, c'est-à-dire de 4 unités. D'après l'ancienne série calculée sur la base de 1914, l'indice est passé de 221 à 227. Les postes alimentation, vêtements, impôts et frais divers montrent des augmentations plus ou moins prononcées. Le poste chauffage et éclairage reste stationnaire et les frais d'habitation n'ont pas fait l'objet de calculs. P. 31.

Le marché du travail pendant décembre 1941. Pendant décembre s'est produit, comme d'habitude au cours du dernier mois de l'année, une diminution de l'offre de travail, dans l'agriculture comme dans la plupart des domaines industriels. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 195 en décembre contre 176 en novembre. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et les domaines d'activité connexes était, à la fin de décembre, inférieur de plus de 6 % à ce qu'il était à la fin de novembre. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était de 9·9 % du nombre total des membres à la fin de novembre contre 8·3 % un mois plus tôt. Les chômeurs demandant des secours atteignaient un chiffre de 19 583 à la fin de décembre, ce qui constituait une augmentation au cours du mois de 4 802. P. 48.

Durée du travail et emploi dans l'industrie en novembre 1941. Dans l'industrie et les domaines d'activité connexes, la durée hebdomadaire moyenne du travail par ouvrier était de 46·9 heures en novembre 1941 contre 46·4 heures à l'époque correspondante de 1940. Dans l'industrie proprement dite, la durée hebdomadaire du travail était de 47·0 h. en 1941 contre 46·6 h. en 1940. Du nombre total d'ouvriers occupés dans l'industrie proprement dite, 8 % environ déclaraient n'avoir en novembre 1941 qu'une durée du travail réduite contre plus de 12 % en novembre 1940. Si l'on ne tient pas compte des modifications qui peuvent être survenues par suite de la cessation d'anciennes entreprises ou la création de nouvelles, le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie aurait subi une diminution légèrement inférieure à 1 % de novembre 1940 à novembre 1941; la durée du travail par ouvrier ayant augmenté de 1·5 %, le volume de l'emploi accuse donc, bien que très minime, une augmentation. P. 59.

Häftets huvudinnehåll.

Januari 1942.

Sociala frågor vid 1941 års riksdags höstsession. I artikeln redogöres bl. a. för ändringar i vissa socialförsäkringslagar i syfte att kompensera levnadskostnadernas stegring. Ersättningarna enligt lagen om olycksfall i arbete m. fl. författningar ha sålunda i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i olika avseenden förbättrats och vidare beviljades ytterligare dyrtidstillägg under år 1941 å folkpensioner och invaliditetsunderstöd m. m. — Beslut fattades även om kristillägg åt statens tjänstemän under första kvartalet 1942. Förslag till nya tjänste- och familjepensionsreglementen framlades och antogos av riksdagen. Sid. 3.

Principavtal om indexreglerade arbetslöner under 1942. Efter förhandlingar mellan svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen träffades i januari en uppgörelse om nya grunder för bestämmelser om dyrtidstillägg i kollektivavtalen. Fr. o. m. den 1 februari skulle det utgående tillägget ökas från 12·7 till 16·7 %. Enligt vissa regler skulle ytterligare tillägg av högst 4 % kunna utgå vid senare tidpunkt under året, om levnadskostnadsindex uppgår till minst 237. Sid. 5.

Folkpensionärernas levnadsförhållanden. En preliminär bearbetning av hushållsböcker från 189 hushåll, som åtnjutit tilläggspension, visar att för ifrågavarande hushåll folkpensionen utgör ungefär halva inkomsten. Av övriga inkomster voro fattigvårdsunderstöd och kommunala pensionstillskott de viktigaste. Pensionärernas kost synes under november 1941 ha varit tillfredsställande ur näringsfysiologisk synpunkt. Utgifterna för livsmedel beräknas utgöra närmare hälften av pensionärernas totala årsutgifter, utgiften för bostad $^1/_4$ à $^1/_3$. Levnadskostnaderna torde ha stigit något mindre för pensionärshushåll än för sådana hushåll, som närmast avses vid beräkningen av det officiella levnadskostnadstalet. Sid. 8.

Kostförhållanden inom hushåll med understöd från Stockholms stads fattigvård. Aktiv hushållning inom statens informationsstyrelse har i samarbete med statens institut för folkhälsan företagit en mindre undersökning av kostförhållandena inom huvudstadens fattigvårdsklientel. Kosten visade allvarliga brister, både på grund av penningknappheten och olämpliga konsumtionsvanor. Näringsvärdet var särskilt lågt beträffande animalisk äggvita och järn samt A- och B_1-vitamin. Sid. 18.

Socialstyrelsens utredning om utlandssvenskarna överlämnades vid årsskiftet till Kungl. Maj:t i form av en publikation ingående i statens offentliga utredningar (1941: 36). Utredningen utmynnar i ett flertal förslag med syfte att bevara kontakten mellan hemlandet och utlandssvenskarna. En sammanslagning av de olika nu befintliga organisationerna för utlandssvenska angelägenheter förordas, varvid ett betydande ekonomiskt understöd från statens sida förutsättes och tillstyrkes av styrelsen. Sid. 24.

Levnadskostnadsindex med 1935 som bas höjdes den 1 januari 1942 med 4 enheter till 145. I den äldre serien med juli 1914 som bas steg indextalet från 221 till 227. Posterna livsmedel, beklädnad, skatter och övriga utgifter utvisa större eller mindre ökningar. Posten bränsle och lyse är oförändrad, och bostadskostnaderna ha icke varit föremål för omräkning. Sid. 31.

Arbetsmarknaden under december 1941. Under redovisningsmånaden inträdde, såsom vanligen brukar vara fal-

let under årets sista månad, en minskning av arbetstillgången inom såväl jordbruk som flertalet industriella arbetsområden. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 195 mot 176 i november. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var mer än 6 % lägre än i november. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde 9·9 % av medlemsantalet vid utgången av november mot 8·3 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade stigit till 19 583, vilket innebär en ökning under månaden med 4 802. Sid. 48.

Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1941. Inom industri och angränsande verksamhetsområden utgjorde den genomsnittliga veckoarbetstiden per arbetare 46·9 timmar i november 1941 mot 46·4 timmar vid motsvarande tid år 1940. Av hela antalet inom den egentliga industrin sysselsatta arbetare uppgåvos i november 1941 omkring 8 % ha förkortad arbetstid mot i november 1940 över 12 %. — Bortses från de förändringar, som kunna ha inträtt genom nedläggande av gamla och grundande av nya företag, skulle antalet inom industrin sysselsatta arbetare ha minskat med ej fullt 1 % från november 1940. Då arbetstiden per arbetare samtidigt ökat med 1·5 %, visar den totala sysselsättningsvolymen någon, ehuru obetydlig ökning. Sid. 59.

Socialstatistiska diagram.

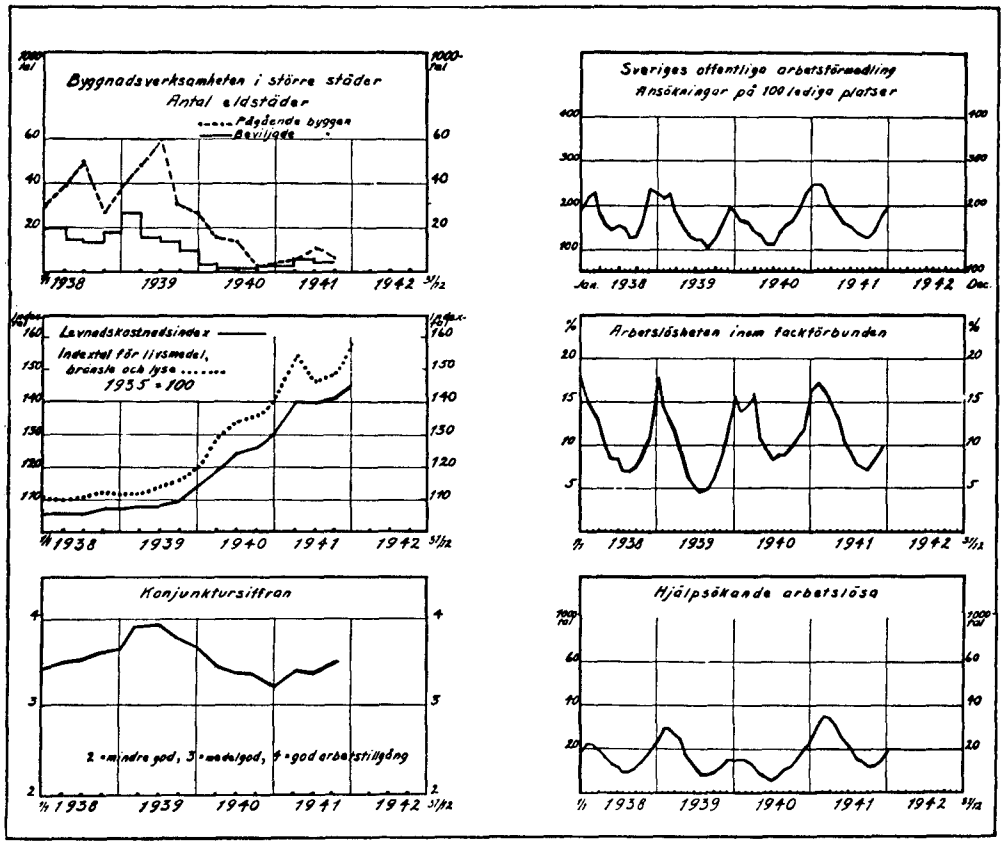

Sociala frågor vid 1941 års riksdags höstsession.

Till komplettering av redogörelsen för de sociala frågorna vid 1941 års lagtima riksdag (se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 695) lämnas här en översikt över de sociala ärenden, som behandlats vid samma riksdags höstsession under tiden oktober—december 1941.

Socialförsäkring.

I prop. 316 framlade Kungl. Maj:t förslag, som huvudsakligen avsågo att möjliggöra en anpassning efter de ökade levnadskostnaderna av de förmåner, vilka utgå enligt *lagen om försäkring för olycksfall i arbete* och vissa därmed sammanhörande författningar. I en skrivelse i detta ämne den 25 april 1941 hade landsorganisationen framhållit, att denna frågas lösning icke borde få anstå till dess den åt riksförsäkringsanstalten uppdragna revisionen av olyckfallsförsäkringslagen slutförts. En fristående, provisorisk reglering syntes erforderlig. I propositionen gjordes vid behandlingen av detta spörsmål åtskillnad mellan å ena sidan redan fastställda ersättningar och å den andra förmåner, som framdeles kunde komma att fastställas. Beträffande sistnämnda förmåner framhölls, att dessa, som enligt lagen bestämmas av den skadades inkomstläge, redan genom arbetsförtjänsternas stegring automatiskt förbättrades. Ersättningens maximibelopp uppnåddes emellertid redan vid en inkomst av omkring 3 000 kr. Propositionen föreslog en höjning av denna inkomstgräns till 3 900 kr. samt såsom en följd därav en utökning av intervallsystemet för sjukpenningens beräknande med tre nya klasser (6, 6·50 och 7 kr. per dag). Minimibeloppet för begravningshjälp skulle dessutom höjas från 100 till 250 kr. — Vidare föreslogs även en av riksdagen redan år 1937 förordad höjning av sjukpenningen i de 5 lägsta inkomstgrupperna, nämligen från 1 kr. till 1·50, från 1·50 till 2, från 2 till 2·50, från 2·50 till 2·75 och från 3 till 3·25 kr. per dag.

I fråga om ersättningar, som redan fastställts jämlikt olycksfallsförsäkringslagen och därmed sammanhörande författningar, innebar propositionen att — med vissa undantag — till livräntetagare skulle utgå dyrtidstillägg av statsmedel med 15 %. Detta innebar visserligen ett avsteg från principen att olycksfallsförsäkringen skulle bekostas av arbetsgivarna, men det ansågs vara ett samhällsintresse av synnerlig vikt, att dylika livräntor icke förlorade en betydande del av sitt realvärde. Under sådana förhållanden borde enligt det sammansatta banko- och andra lagutskottet, som behandlade propositionen, staten här träda hjälpande emellan. Dyrtidstillägg skulle enligt förslaget dock icke utgå å livräntor på grund av lägre invaliditetsgrad än 30 %. — Ett antal motioner om avslag å propositionen eller ändringar av detaljbestämmelser däri

avstyrktes av utskottet, och propositionen antogs av riksdagen i oförändrad lydelse. (Se SFS 1941: 940—943.)

Enligt lagen den 7 februari 1941 (nr 57) om *dyrtidstillägg å folkpensioner*, vari ingår tilläggspension, samt å invalidunderstöd och barnbidrag, ävensom lagen den 7 mars 1941 (nr 104) om dyrtidstillägg å blindhetsersättning skulle under år 1941 utgå dyrtidstillägg å nämnda förmåner med belopp, motsvarande två månadsutbetalningar, således en sjättedel av förmånernas årsbelopp. I prop. 304 föreslog Kungl. Maj:t med hänsyn till den fortgående stegringen av levnadskostnadsindex, att ett ytterligare dyrtidstillägg, motsvarande en månadsutbetalning av nyssnämnda förmåner, skulle beviljas. Därigenom skulle hela dyrtidstillägget för året uppgå till 25 % eller ej fullt samma procenttal, varmed levnadskostnaderna beräknas ha ökats från krigsutbrottet fram till den 1 juli 1941 (29·6 %). I ett par motioner föreslogos högre tillägg eller för olika dyrortsgrupper lika stora tillägg. Dessa ändringar av propositionen avstyrktes av sammansatta stats- och andra lagutskottet, inom vilket dock förekom en reservation angående bättre förmåner för de båda lägsta dyrortsgrupperna än vad propositionen avsåg. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag utan ändring (SFS 1941: 839 och 841).

Andra sociala frågor.

Under år 1941 utgick till statens befattningshavare samt tjänste- och familjepensionärer särskilda kristillägg avsedda att ge en viss kompensation för prisstegringen utöver den levnadskostnadsnivå, vid vilken rörligt tillägg och dyrtidstillägg enligt olika författningar äro maximerade. Kristillägget hade erhållit formen av en 50-procentig kompensation för prisstegringar över nyssnämnda nivå, varvid kompensationen erhölls endast med viss eftersläpning på grund av indexintervallens storlek och föreskriften om ändring av tillägget tidigast efter 6 månader. Efter framställning från vissa större personalorganisationer och preliminära överläggningar med representanter för dessa framlades i prop. 349 förslag till *kristillägg under första kvartalet 1942*. Först efter fortsatta överläggningar i januari 1942 borde enligt finansministerns mening förslag om kristillägg för hela året framläggas och då inför 1942 års riksdag. Propositionens förslag i fråga om första kvartalet 1942 innebar, att kristillägg skulle utgå oförändrat med 8 %, om levnadskostnadstalet vid nyår icke uppgick till 144, men med 12 %, om detta indextal skulle uppnås eller överskridas. Propositionen bifölls, och nämnda tillägg utgår, sedan indextalet fastställts till 145, enligt det högre procenttalet. (Jfr SFS 1942: 9.)

Slutligen må i korthet omnämnas, att Kungl. Maj:t i prop. 339 framlade förslag om *allmänna tjänste- och pensionsreglementen* m. m. Förslagen hade föranletts av den allmänna avlöningsrevision inom den civila och militära statsförvaltningen, som genomfördes fr. o. m. den 1 juli 1939, och grundade sig på utredningar och förslag av 1938 års pensionssakkunniga i ett den 14 mars 1941 avgivet betänkande. De sakkunniga hade enligt erhållna direktiv föreslagit en genomgripande revision av pensionslagstiftningen för statens tjänste-

män. Förslaget hade i allt väsentligt lagts till grund för Kungl. Maj:ts förslag. I propositionen erinrade finansministern om, att 1938 års pensionssakkunniga numera erhållit i uppdrag att även revidera pensionsbestämmelserna för arbetare i statens tjänst. Beträffande frågan om dyrortsgraderade eller enhetliga tjänstepensioner hade de sakkunniga utarbetat alternativa förslag, av vilka propositionen upptog det förslag, som gick ut på enhetliga pensioner. Dessa skulle sålunda i viss lönegrad utgå med samma belopp oavsett olikheter i fråga om tjänstemännens tidigare tjänstgöringsorter eller bosättningsorter såsom pensionärer. Förslagen inneburo genomgående någon förbättring av de gällande pensionsbestämmelserna och omfattade rörligt tillägg enligt samma bestämmelser som för avlöning. Bankoutskottet föreslog i enlighet med motion II: 352 en sänkning av det belopp, å vilket rörligt tillägg skulle utgå, från 600 till 500 kr. i månaden. Övriga i ett tiotal motioner framförda ändringsyrkanden avstyrktes av utskottet. Riksdagen biföll propositionen med de jämkningar, som föreslagits av bankoutskottet. (Jfr SFS 1941: 1008 och 1009.)

Principavtal om indexreglerade arbetslöner under 1942.

Efter förhandlingar mellan representanter för svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen ha dessa huvudorganisationer den 15 januari 1942 godkänt ett av den opartiske ordföranden vid förhandlingarna, landshövdingen Olle Ekblom, framlagt förslag till uppgörelse angående de bestämmelser i fråga om dyrtidstillägg, vilka ansetts böra följas under år 1942 å den kollektivavtalsreglerade arbetsmarknaden. Den sålunda träffade uppgörelsen innebär, liksom motsvarande uppgörelser den 16 december 1939 (se Soc. Medd. årg. 1939, sid. 857) och den 9 januari 1941 (se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 9), att huvudorganisationerna förbinda sig att verka för att hittills gällande bestämmelser om dyrtidstillägg i kollektivavtal måtte för den kommande avtalsperioden erhålla lydelse i enlighet med vad i uppgörelsen sägs.

Den nya uppgörelsen är av följande lydelse:

Svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen enas härmed att verka för att hittills gällande bestämmelser angående rörligt tillägg i kollektivavtal, vilkas giltighetstid är angiven att utlöpa under tiden 1 januari—1 februari 1942, för den kommande avtalsperioden erhålla följande ändrade lydelse:

1) De regler angående rörligt tillägg, som intagits i nu gällande kollektivavtal, skola fortfarande tillämpas å de tillägg, som för närvarande utgå, men skall ytterligare höjning av dessa tillägg enligt nämnda regler icke äga rum.

2) a. Från och med den 1 februari 1942 utgår ytterligare tillägg med 4 %.

b. Därest socialstyrelsens allmänna levnadskostnadsindex — med 1914 som basår — vid något följande kvartal under avtalstiden stiger till minst 233 utan att uppnå talet 237, utgår ett ytterligare tillägg med 2·5 %. Har nyssnämnda

reglering ägt rum och index vid ett senare kvartal uppnår minst talet 237, utgår ytterligare tillägg med 1·5 %. Reglering av i denna punkt omnämnda fall sker fr. o. m. den 1 i kvartalets andra månad.

c. Därest index vid något kvartal stiger till minst 237 utan att tillägg med 2·5 % tidigare utgått, gälla följande regler:

om index per den 1 april är minst 237, utgår tillägget med 2·5 % fr. o. m. den 1 maj och, därest indextalet per den 1 juli ej sjunkit under detta tal, med ytterligare 1·5 % fr. o. m. den 1 augusti;

om index först per den 1 juli är minst 237, utgår tillägg med 4 % fr. o. m. den 1 juli;

om index först per den 1 oktober är minst 237, utgår tillägg med 4 % fr. o. m. den 1 oktober.

d. Därest tillägg skulle komma att utgå jämlikt b eller c och index därefter vid ingång av något kvartal faller till eller under resp. 233 och 225, skola resp. tillägg bortfalla fr. o. m. den andra månaden i kvartalet. Motsvarande gäller det under a angivna tillägget, då index faller till eller under 212.

e. De ovan angivna procentuella tilläggen räknas på samma förtjänstsiffra, som ligger till grund för nu utgående rörliga tillägg.

3) Tillägget utgör för arbetare under 16 år 30 %, för arbetare, som fyllt 16 men ej 18 år, 45 %, och för sådana arbetare, som fyllt 18 år och enligt kollektivavtalet icke avlönas såsom vuxna arbetare, 65 % av tillägget för vuxna arbetare av samma kön.

4) Det enligt punkterna 2) och 3) beräknade örestalet utgår — liksom tillägget enligt punkt 1) — per arbetad timme och redovisas per avlöningsperiod såsom ett särskilt tillägg vid sidan av den enligt kollektivavtalet eljest för perioden utgående lönen.

5) *Protokollsanteckningar:*

a) Där kollektivavtal, utlöpande efter den 1 februari 1942, innefattar bindande regler om rörligt tillägg för tiden efter den 1 februari 1942 i enlighet med tidigare indexavtal, skola förhandlingar upptagas mellan avtalsparterna, åsyftande dessa bestämmelsers ersättande under avtalstiden med den nu träffade överenskommelsen.

b) Parterna äro ense om att så långt möjligt tillämpa överenskommelsen även å uppgörelser om andra kollektivavtal under år 1942 än dem, som omfattas av överenskommelsen.

c) Inom avtalsområden, där arbetsgivarna tillhandahålla arbetarna naturaförmåner, skola, där så påkallas, särskilda förhandlingar upptagas rörande frågan om därav föranledd skälig kompensation.

d) Därest någon industri vid den tidpunkt, då den ytterligare höjningen av tillägget jämlikt punkt 2) b och c skall träda i tillämpning, på grund av fortsatta konjunktursvårigheter eller inträffad konjunkturförsämring önskar befrielse därifrån eller jämkning däri, må detta ske efter överenskommelse med motparten. Resp. fackförbund förklara sig vilja välvilligt pröva framställning i sådant hänseende. Kan överenskommelse icke träffas, äro parterna bundna av bestämmelserna i punkt 2).

6) *Uppsägningsbestämmelse.*

Därest index under avtalstiden stiger till lägst 249, äga svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen rätt att uppsäga dessa regler angående rörligt tillägg att upphöra att gälla tidigast fr. o. m. den 1 oktober 1942.

Sådan uppsägning skall för att vara giltig omfatta reglerna angående rörligt tillägg i samtliga kollektivavtal, för vilka uppsägningsbestämmelsen här ovan är gällande och som slutits mellan underorganisationer eller delägare i svenska arbetsgivareföreningen å ena sidan och underorganisationer av landsorganisationen å andra sidan. Uppsägningen skall göras hos svenska arbetsgivareföreningen resp. landsorganisationen.

Inträffar denna stegring vid något kvartal före den 1 oktober, måste dylik uppsägning för att vara giltig företagas senast en månad före den 1 oktober. Det förutsättes i sådant fall, att index icke sjunker under 249 den 1 oktober, i vilket sistnämnda fall uppsägningen anses förfallen.

Inträffar stegringen till talet minst 249 först vid 4:e kvartalets ingång, skall den av nämnda huvudorganisationer, som önskar uppsäga dessa regler, göra detta inom sju dagar efter dagen för indextalets publicering, och reglerna upphöra då att gälla med oktober månads utgång.

Protokollsanteckning.

Parterna äro ense om att därest reglerna om rörligt tillägg efter uppsägning jämlikt punkt 6) upphöra att gälla och tvist om det rörliga tilläggets storlek under återstoden av avtalstiden uppkommer, sådan tvist är att anse som intressetvist.

Folkpensionärernas levnadsförhållanden.

Preliminära uppgifter.

I brev den 29 augusti 1941 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att i samråd med medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan låta utföra en budgetundersökning för att utröna krisens och krisåtgärdernas inverkan på mindre bemedlade och barnrika familjers ekonomi samt hushållsmedlemmarnas levnadsstandard och hälsotillstånd. En preliminär bearbetning av det inkomna materialet har utförts beträffande 189 pensionärshushåll.

Primärmaterialet och dess beskaffenhet. Primärmaterialet utgöres dels av kassaböcker, i vilka hushållen dag för dag under fyra veckor (vanligen den 2—29 november 1941) antecknat alla sina kontanta inkomster och utgifter, dels av särskilda formulär, på vilka lämnats uppgift om bl. a. inkomster av olika slag under de tre första kvartalen av år 1941, bostadens storlek och beskaffenhet, årskostnaden för densamma, förbrukningen av och utgifterna för bränsle och lyse, inköp av kläder och inventarier tidigare under år 1941, utgifter för sjukvård, förenings- och försäkringsavgifter samt skatter.

Inalles ha c:a 2 200 hushåll, varav något över 200, som åtnjutit tilläggspension, deltagit i huvudundersökningen. Ehuru uppgifterna lämnats under medverkan av särskilda av socialstyrelsen utsedda ombud, är primärmaterialet till sin beskaffenhet ganska ojämnt, varför de preliminära resultaten icke kunna läggas till grund för alltför bestämda slutsatser. Säkrast äro resultaten med avseende på livsmedelsförbrukningen under bokföringsperioden. Vad beträffar de i denna redogörelse meddelade uppgifterna om de redovisade pensionärshushållens inkomster och om deras utgifter för andra ändamål än livsmedel, bör man i flertalet fall räkna med en osäkerhetsmarginal av åtminstone 10 %.

Urvalet av pensionärshushåll. De 189 pensionärshushåll, som ingå i den preliminära bearbetningen, kunna icke antagas vara i alla avseenden representativa för pensionärshushåll i allmänhet. Det torde finnas omkring 200 000 sådana hushåll i hela riket, eftersom hela antalet tilläggspensionärer uppgår till i runt tal 450 000. Emellertid skilja sig pensionärernas ekonomiska förhållanden säkerligen icke i så hög grad, att det vore oberättigat att draga några slutsatser av de föreliggande resultaten angående deras levnadsvillkor i allmänhet. Bäst ägnade som grundval för dylika slutsatser äro otvivelaktigt uppgifterna om livsmedelsförbrukningen, medan däremot i övriga avseenden resultaten i betydligt högre grad präglas av den sammansättning, som det föreliggande materialet råkat få.

Följande tablå visar de i undersökningen ingående pensionärshushållens fördelning på ensamma personer och äkta makar och på olika dyrortsgrupper:

	Dyrortsgrupp[1]			Samtliga
	1	2	3	
Ensamma pensionärer	8	46	28	82
Makar med folkpension	25	59	23	107

I hög grad underrepresenterade äro av allt att döma de ensamma pensionärerna i dyrortsgrupp 1, även om hänsyn tages till det förhållandet, att materialet icke representerar rena landsbygden utan endast städer och tätorter.

Enär det i stor utsträckning är socialarbetare (fattigvårdsassistenter m. fl.), som förmedlat kontakten med pensionärshushållen, är det naturligt att flertalet av dessa äro sådana, som i någon form erhålla understöd av fattigvården. Dylika hushåll äro därför starkt överrepresenterade i materialet. Det framgår av uppgifterna till 1939 års fattigvårdsstatistik, att av samtliga tilläggspensionärer i riket omkring $^1/_8$ åtnjuta fattigvård. Av de här redovisade 189 hushållen ha under november månad 1941 ej mindre än 58 % erhållit kontant understöd av fattigvården. Huruvida dessa äro sämre eller bättre ställda än tilläggspensionärer, som ej åtnjuta dylikt understöd, är svårt att säga. Antagligen är det så, att många av de sistnämnda ha andra inkomster till ungefär samma belopp eller vissa tillgångar, såsom egen bostad eller ett litet kapital, på vilket de kunna tära. Det torde åtminstone i stadsamhällen vara rätt sällsynt, att pensionärerna leva uteslutande på sin folkpension. I det föreliggande materialet förekomma endast några få fall, där vederbörande utom tilläggspensionen redovisat varken fattigvårdsunderstöd eller andra inkomster eller tillgångar.

Av de 189 hushållen hade 36 egen eller fritt upplåten bostad. Huruvida dessa äro överrepresenterade i materialet eller ej, kan icke avgöras. Däremot synes materialet från de större städerna omfatta ett förhållandevis stort antal pensionärer, som betala en relativt låg bostadshyra (oftast i pensionärshem av olika slag), och vilka till följd härav få anses vara bättre ställda än flertalet av dem som icke åtnjutit samma förmån.

Kontanta inkomster och utgifter under bokföringsperioden. I tab. 1 lämnas en sammanfattning av de uppgifter, som erhållits angående hushållens kontanta inkomster och utgifter under bokföringsperioden.

Beträffande folkpensionen bör ihågkommas, att pensionärerna erhöllo det dubbla månadsbeloppet för november månad. I genomsnitt skulle de ordinarie månadsbeloppen i respektive dyrortsgrupper ha utgjort för de ensamma pensionärerna 25, 32 och 42 kr. och för makarna 49, 66 och 73 kr. Dessa belopp äro något lägre än de genomsnittliga månadsbelopp (inklusive grundpension), som enligt pensionsstyrelsens statistik utbetalades under år 1939.

Den viktigaste inkomsten vid sidan av folkpensionen utgöres av de kontanta bidrag, som hushållen erhållit i form av fattigvård eller kommunalt pensions-

[1] Enligt socialstyrelsens kungörelse den 28 juni 1937, SFS 1937: 714.

Tab. 1. Kontanta inkomster och utgifter i genomsnitt per hushåll under bokföringsperioden (fyra veckor, huvudsakligen november månad 1941).

	Ensamma pensionärer				Makar med folkpension			
	Dyrortsgrupp			Samtliga	Dyrortsgrupp			Samtliga
	1	2	3		1	2	3	
Antal hushåll	8	46	28	82	25	59	23	107
Inkomster, kr.								
Folkpension	50	64	83	69	98	131	145	126
Fattigvårdsunderstöd[1]	3	14	29	18	6	16	33	17
Övriga	10	22	8	16	24	22	26	23
Därav uttag ur bank o. dyl.	3	3	2	3	—	—	5	1
Summa inkomster	**63**	**100**	**120**	**103**	**128**	**169**	**204**	**166**
Utgifter, kr.								
Livsmedel	30	37	40	37	67	68	75	69
Bostad, bränsle o. lyse	10	31	24	27	20	35	42	33
Kläder o. skodon	8	7	13	9	7	11	11	10
Övriga	15	15	18	16	10	24	33	23
Därav återbetalning av lån	1	3	2	2	—	4	5	4
Summa utgifter	**63**	**90**	**95**	**89**	**104**	**138**	**161**	**135**

tillskott. Både absolut och relativt stiger betydelsen av dessa bidrag från billigaste till dyraste ort.

Utgifterna under november månad kunna icke ha undgått att påverkas av att pensionärerna erhållit dubbelt så stort belopp som vanligt från pensionsstyrelsen. Livsmedelsutgiften (som innefattar värdet av vad som tagits ur förråd, men från vilken man i möjligaste mån dragit sådana utgifter, som icke motsvara konsumtion utan endast ökning av förråden) förefaller dock icke vara särskilt hög, vilket i någon mån beror på att nära nog samtliga innehaft rabattkort på matfett och mjölk. Livsmedelsutgiften utgjorde under de 28 dagar, som bokföringen omfattat, i medeltal 37 kr. för ensamma pensionärer och 69 kr. för makar. Till jämförelse kan anföras, att de hushåll, som tredje kvartalet år 1941 deltogo i socialstyrelsens löpande konsumtionsundersökningar, och vilka i genomsnitt bestodo av ungefär 4 personer, *under 14 dagar* hade en genomsnittlig livsmedelsutgift av 70 kr.

För flertalet hushåll voro utgifterna under bokföringsperioden rätt avsevärt lägre än inkomsterna.

Inkomster (kontanta och in natura) under de tre första kvartalen av år 1941. Tab. 2 innehåller en översikt av hushållens inkomster under de tre första kvartalen av år 1941. I denna tabell framträder tydligt fattigvårdens och de kommunala pensionstillskottens betydelse vid sidan av folkpensionen. För samtliga redovisade ensamma pensionärer utgjorde folkpensionen 47 % och (de kontanta) bidragen från fattigvården 25 % av den totala inkomsten. I den högsta

[1] Eller kommunalt pensionstillskott.

Tab. 2. Inkomster (kontanta och in natura) i genomsnitt per hushåll under de tre första kvartalen av år 1941.

	Ensamma pensionärer				Makar med folkpension			
	Dyrortsgrupp			Samtliga	Dyrortsgrupp			Samtliga
	1	2	3		1	2	3	
Antal hushåll	8	46	28	82	25	59	23	107
Kontanta inkomster, kr.	411	616	801	658	714	1 019	1 287	1 006
Folkpension	253	298	409	331	487	636	712	617
Arbetsgivarpension	—	30	18	23	82	45	26	50
Livränta o. dyl.[1]	—	31	25	26	—	11	25	12
Fattigvårdsunderstöd[2]	97	143	251	175	50	171	342	180
Annat tillfälligt understöd[3]	—	6	8	6	34	24	59	34
Bidrag från anhöriga samt gåvor	—	29	24	25	—	26	18	18
Inkomst av arbete	27	44	3	28	20	58	75	53
» » kapital eller fastighet	28	2	—	4	38	1	4	10
Övriga kontanta inkomster	6	33	63	40	3	47	26	32
Naturainkomster, uppskattat värde, kr.	73	53	26	46	81	60	30	58
Av nuvarande eller f. d. arbetsgivare	5	4	—	3	17	11	—	9
Som understöd	17	33	11	24	29	22	30	26
Övriga naturainkomster[4]	51	16	15	19	35	27	—	23
Summa inkomster	484	669	827	704	795	1 079	1 317	1 064

dyrortsgruppen uppgingo motsvarande andelar till 49 resp. 30 %. Makarna erhöllo 58 % av sina inkomster i form av folkpension och 17 % i form av kontanta fattigvårdsbidrag eller pensionstillskott (i den högsta dyrortsgruppen 54 resp. 26 %).

Årsutgifterna för bostad, bränsle och lyse. I tab. 3 lämnas en sammanfattning av de uppgifter, som erhållits angående årsutgifterna för bostad, bränsle och lyse i genomsnitt per hushåll. Endast i fråga om bostäder utan centralvärme ha utgifterna för dessa olika ändamål kunnat specificeras. Det bör obser-

Tab. 3. Årsutgifter för bostad, bränsle och lyse i genomsnitt per hushåll.

	Ensamma pensionärer inom dyrortsgrupp			Makar med folkpension inom dyrortsgrupp		
	1	2	3	1	2	3
Utgifter i kr. för bostad med bränsle och lyse:						
För samtliga lägenheter	263·5	435·3	499·4	405·7	606·5	627·4
För lägenheter med c.v.	—	509·8	474·0	459·0	691·4	576·6
För lägenheter utan c.v.	263·5	414·6	528·7	403·5	577·6	660·1
Därav:						
bostad enbart	186·8	278·5	407·7	255·1	381·6	506·7
bränsle	64·8	100·3	83·4	119·4	143·1	101·6
elektrisk ström	11·9	23·0	19·0	29·0	35·0	21·9
kokgas	—	12·8	18·6	—	17·9	29·9

[1] Regelbundna understöd ur fond eller donation etc. — [2] Eller kommunalt pensionstillskott. — [3] Huvudsakligen sjukhjälp. — [4] Huvudsakligen egen bostad.

veras, att den uppgivna kostnaden för lägenheter med centralvärme i dyrortsgrupp 3 är relativt låg, beroende på att en del av de redovisade hushållen, såsom förut nämnts, bo i pensionärshem, där de betala en ganska låg hyra, som därtill i regel innefattar utgifterna för elektrisk ström och kokgas. Sannolikt påverkar detta resultatet av undersökningen i dess helhet, så att man erhåller ett något för lågt kostnadsbelopp över huvud för ifrågavarande utgifter.

Beräknad årsbudget för pensionärshushåll. På grundval av de föreliggande uppgifterna har en approximativ beräkning av årsbudgeten för pensionärshushåll företagits. Resultatet härav meddelas i tab. 4.

Inkomstbeloppen ha erhållits genom att multiplicera de redovisade inkomsterna under de tre första kvartalen år 1941 med $^4/_3$.

Utgifterna för livsmedel ha erhållits genom att multiplicera livsmedelsutgifterna under bokföringsperioden med 10. (På grund av utbetalningen av dubbla pensionsbelopp för november månad får man antaga, att hushållens utgifter för livsmedel under denna månad varit något högre än vanligt, varför det är olämpligt att multiplicera med 12.) Utgifterna för bostad, bränsle och lyse ingå i tabellen med de i tab. 3 redovisade totalbeloppen. Utgifterna för kläder och skodon ha erhållits genom uppmultiplicering av de redovisade utgifterna för dessa ändamål under tiden januari—oktober 1941. Skatter erläggas endast av några få hushåll. De i tab. 4 angivna beloppen utgöra genomsnittet (för samtliga hushåll, även sådana som ej betalat någon skatt) av »totalsumma» eller »summa att betala» på de senast utdelade krono- och kommunaldebetsedlarna.

Rubriken »övriga utgifter» i tab. 4 avser skillnaden mellan den beräknade totalinkomsten och de beräknade utgifterna för livsmedel, bostad, bränsle, lyse,

Tab. 4. Beräknad årsbudget för pensionärshushåll.

	Ensamma pensionärer				Makar med folkpension			
	Dyrortsgrupp			Samtliga	Dyrortsgrupp			Samtliga
	1	2	3		1	2	3	
Inkomster, kr.								
Kontanta	549	822	1 069	878	953	1 358	1 717	1 341
In natura	97	71	34	61	108	80	40	77
S:a inkomster	**646**	**893**	**1 103**	**939**	**1 061**	**1 438**	**1 757**	**1 418**
Utgifter, kr.								
Livsmedel	300	370	400	370	670	680	750	690
Bostad, bränsle o. lyse	263	435	499	442	406	606	627	564
Kläder o. skodon	33	30	22	29	42	44	54	46
Skatter	8	3	3	4	7	10	20	11
Övriga utgifter	42	55	179	94	·	98	306	107
Därav för inventarier	1	1	8	3	1	5	20	7
» försäkringsavg. o. dyl.	4	17	13	14	28	42	50	41
» sjukvård	3	15	19	16	15	26	13	21
S:a utgifter	**646**	**893**	**1 103**	**939**	·	**1 438**	**1 757**	**1 418**

kläder och skodon samt skatter. Endast vissa av de »övriga» utgifterna kunna specificeras, nämligen de som avse inventarier, förenings- och försäkringsavgifter samt sjukvård. Det visar sig, att med de förutsättningar, som lagts till grund för denna approximativa beräkning, samtliga grupper av hushåll utom makarna i dyrortsgrupp 1 få något över för de »övriga» utgifterna. Att brist uppstått i sistnämnda fall synes bero på att ifrågavarande hushåll redovisat en jämförelsevis hög livsmedelsutgift.

Den beräknade årsbudgeten för pensionärshushåll i dyrortsgrupp 2 har lagts till grund för vissa beräkningar angående stegringen av pensionärernas levnadskostnader. Sammansättningen av den vid dessa beräkningar använda budgeten framgår av nedanstående tablå, i vilken också meddelas sammansättningen av 1935 års budget för normalhushåll, vilken användes vid beräkningen av det officiella levnadskostnadstalet, och av den pensionärsbudget, som år 1935 beräknades för pensionärshushåll i dyrortsgrupp 2 i samband med den för folkpensionerna avsedda dyrortsgrupperingen:[1]

	Beräknad årsbudget för		För dyrortsgrupperingen beräknad pensionärsbudget 1935	1935 års budget för normalhushåll
	ensamma pensionärer	makar med folkpension		
	%	%	%	%
Livsmedel	41	47	48·9	34·67
Bostad [2]	33	28	26·1	14·32
Bränsle och lyse [2]	16	14	5·6	3·78
Kläder och skodon	3	3	—	13·90
Skatter	—	—	—	6·48
Övriga utgifter	7	8	19·4	26·85
Tillhopa	100	100	100·0	100·00

I jämförelse med normalhushållet måste pensionärerna anslå en betydligt större del av sina utgifter till livsmedel och bostad, medan deras utgifter för beklädnad samt »övriga» ändamål äro så mycket mindre. Direkta skatter slippa, såsom redan nämnts, de flesta helt och hållet, varför skatteposten uteslutits vid de här redovisade beräkningarna.

I fråga om livsmedel och bostad överensstämmer den nu erhållna budgeten för makar ganska väl med den år 1935 beräknade pensionärsbudgeten. Att posten bränsle och lyse f. n. kräver en betydligt större del av totalutgiften än vad den antogs göra år 1935, är en självklar följd av den starka prisstegringen på bränsle. Sannolikt blir det också på grund av prisstegringen en mindre del av totalutgiften kvar för de »övriga» utgifterna än vad fallet var år 1935. Att man då icke ansåg sig böra räkna med några utgifter för beklädnad för pensionärerna, var tydligen något oegentligt, men i varje fall är denna post enligt de nu föreliggande, på faktiska uppgifter grundade beräkningarna, relativt obetydlig.

[1] Jfr S. O. U. 1935: 62, sid. 23.

[2] Fördelningen av utgifterna på bostad å ena sidan samt bränsle och lyse å andra sidan är proportionell mot de i tab. 3 angivna beloppen för bostäder utan centralvärme.

Kostnadsökningen för livsmedel och övriga poster i budgeten. Om man undersöker, hur mycket de av pensionärshushållen under november månad år 1941 konsumerade livsmedlen stigit i pris från år 1935 till den 1 januari 1942, erhåller man för såväl ensamma pensionärer som för makar indextalet 146 (1935 = 100). Det officiella indextalet för livsmedel enbart med 1935 som basår utgjorde vid samma tidpunkt 156. Emellertid äro de anförda talen icke fullt jämförbara, bl. a. emedan man vid beräkningen av den officiella indexserien i huvudsak utgår från konsumtionen år 1935 och undersöker, hur mycket samma konsumtion skulle ha kostat vid beräkningstillfället, visserligen numera med beaktande av de förändringar, som ransoneringarna förorsakat, men utan hänsyn till den anpassning av konsumtionen, som eventuellt föranletts av det förändrade prisläget för olika varor. Det kan icke avgöras, huruvida den till synes något mindre stegringen av pensionärernas livsmedelskostnader beror på att pensionärerna i viss utsträckning övergått till att köpa billigare varor och varor, som stigit mindre i pris, eller om deras kost från början var sammansatt på sådant sätt, att utgifterna för densamma i mindre grad påverkats av prisstegringarna.

Medan det föreliggande hushållsboksmaterialet lagts till grund för beräkningen av livsmedelspostens stegring, har man i fråga om bostad, bränsle och lyse, kläder och skodon samt övriga utgifter utgått från de för dessa poster beräknade officiella indextalen. Eftersom det här närmast är fråga om att beräkna hur mycket pensionärshushållens nuvarande konsumtion skulle ha kostat år 1935, är det emellertid riktigare att invertera dessa indextal på så sätt, att utgiften för respektive poster enligt 1935 års prisläge uttryckes i procent av motsvarande utgifter enligt prisläget vid årsskiftet 1941/42. Man erhåller då följande indextal för år 1935 (1 jan. 1942 = 100): livsmedel 68, bostad 100, bränsle och lyse 58, kläder och skodon 57, övriga utgifter 74.

Levnadskostnadsindex för pensionärshushåll. Om de ovan meddelade indextalen sammanvägas med respektive utgiftsposters procentuella andel i budgeten, erhålles för de ensamma pensionärerna indextalet 77 och för makarna indextalet 76 som uttryck för levnadskostnaderna år 1935 i förhållande till levnadskostnaderna vid årsskiftet 1941/42. Sättes i stället år 1935 = 100, får man för sistnämnda tidpunkt indextalen 130 resp. 132. Det officiella levnadskostnadstalet, avseende ett hushåll bestående av man, hustru och två eller tre barn med en inkomst av 4 000 à 5 000 kronor, utgjorde för den 1 januari 1942 145 (1935 = 100). Detta skulle tyda på att pensionärernas levnadskostnader stigit mindre än normalhushållets, men av samma orsaker som ovan anförts beträffande livsmedelskostnaderna gäller, att de för pensionärshushållens sammanlagda levnadskostnader beräknade indextalen icke äro fullt jämförbara med det officiella levnadskostnadstalet, varför någon bestämd slutsats angående storleken av denna differens icke kan dragas av de föreliggande beräkningarna. Att skillnaden är större i fråga om de totala levnadskostnaderna än i fråga om livsmedelskostnaderna enbart är emellertid en naturlig följd av att bostadsposten, som enligt den officiella beräkningen icke undergått någon stegring, utgör en betydligt större del av pensionärernas än av normalhushållets budget.

Konsumerade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll under fyra veckor. Tab. 5 innehåller en sammanställning av uppgifterna angående konsumerade kvantiteter av olika livsmedel under bokföringsperioden. Om man undantar de 8 ensamma pensionärerna i dyrortsgrupp 1, vilka äro för få för att några slutsatser skulle kunna dragas på grundval av deras uppgifter, finner

Tab. 5. Konsumerade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll under fyra veckor (november 1941).

Varuslag		Ensamma pensionärer				Makar med folkpension			
		Dyrortsgrupp			Samtliga	Dyrortsgrupp			Samtliga
		1	2	3		1	2	3	
Antal hushåll		8	46	28	82	25	59	23	107
Mjölk, oskummad	l	7·5	13·9	14·4	13·4	32·7	30·2	28·6	30·5
» , skum- o. kärn-	»	1·3	0·3	0·2	0·3	0·0	0·6	0·5	0·5
Grädde	dl	3·2	5·3	6·7	5·6	2·5	6·3	6·9	5·5
Ost	hg	1·2	2·3	2·6	2·3	4·8	3·9	3·4	4·0
Matfett, alla slag	»	11·6	11·0	9·3	10·4	18·9	20·3	19·5	20·0
Därav smör	»	11·0	9·6	8·9	9·5	15·9	17·4	18·1	17·2
margarin	»	0·2	1·1	0·4	0·7	2·3	2·7	1·1	2·4
annat	»	0·4	0·3	0·0	0·2	0·7	0·2	0·3	0·4
Ägg	»	4·4	3·0	4·3	3·6	5·4	4·8	7·9	5·6
Kött och fläsk	»	24·8	23·9	25·8	24·6	57·6	50·5	47·1	51·5
Därav kött	»	14·1	13·7	12·9	13·5	30·1	26·8	23·3	26·9
fläsk	»	4·4	3·8	2·8	3·4	8·2	8·0	5·8	7·6
korv, sylta m. m.	»	6·3	6·4	10·1	7·7	19·3	15·7	18·0	17·0
Kött- och fläskben	»	2·4	1·5	2·6	1·9	4·0	4·6	5·4	4·6
Fisk, alla slag	»	12·6	15·4	20·7	15·8	31·8	39·1	48·9	39·5
Därav färsk	»	10·1	11·8	16·1	12·0	20·1	26·6	37·4	27·4
salt el. kons.	»	2·5	3·6	4·6	3·8	11·7	12·5	11·5	12·1
Mjöl och gryn	»	37·3	29·2	26·6	29·1	85·0	62·6	58·8	67·0
Torrt bröd, kex o. skorpor	»	2·9	11·0	14·2	11·3	10·4	14·8	25·1	16·0
Mjukt bröd, alla slag	»	16·7	42·6	31·3	36·3	47·8	66·8	53·3	59·3
Mjöl o. gryn, inalles[1]	»	53·8	75·7	68·4	71·2	134·8	132·5	131·2	132·7
Potatis	kg	8·2	8·7	7·8	8·3	19·4	16·3	17·7	17·3
Morötter o. a. rotfrukter	hg	4·7	10·7	10·6	10·0	17·0	19·9	16·2	18·4
Grönsaker, alla slag	»	18·2	9·9	7·0	9·8	21·4	19·1	12·6	18·2
Därav kål o. a. färska	»	16·0	7·9	5·3	7·9	13·8	14·9	9·5	13·5
tork. o. kons.	»	2·2	2·0	1·7	1·9	7·6	4·2	3·1	4·7
Frukt o. bär, alla slag	»	10·6	16·8	18·9	16·9	26·5	34·6	21·5	30·0
Därav färska	»	3·1	8·5	9·6	8·4	11·7	17·9	11·1	15·0
tork. o. kons.	»	7·5	8·3	9·3	8·5	14·8	16·7	10·4	15·0
Socker	»	17·4	23·8	23·2	22·7	36·1	36·5	37·8	36·7
Sirap, honung, karameller	»	2·9	2·5	0·4	1·8	5·0	2·7	3·1	3·4
Kaffe o. kakao	»	1·2	2·7	1·8	2·2	4·4	5·0	3·9	4·6
Kaffesurrogat	»	1·0	1·6	2·0	1·7	4·4	4·6	4·3	4·5
Färdiglagad mat	»	3·6	5·4	5·4	5·3	6·4	9·7	13·8	9·9
Öl, pilsner, porter	fl.	—	0·0	0·2	0·1	0·2	0·4	1·3	0·5
Svagdr. o. a. måltidsdr.	l	1·2	0·6	0·4	0·6	1·1	1·6	2·9	1·8

[1] 1 hg torrt bröd eller skorpor = 1·25 hg mjöl.
1 » mjukt bröd = 0·77 hg mjöl.

man, att resultatet av bearbetningen ter sig synnerligen rimligt. Nästan genomgående är den genomsnittliga konsumtionen i tvåpersonshushållen ungefär dubbelt så stor som i enpersonshushållen. Nedanstående tablå innehåller en jämförelse med de senast tillgängliga uppgifterna från socialstyrelsens löpande konsumtionsundersökningar beträffande vanliga hushåll:

	Ensamma pensionärer, november 1941	Makar med folkpension, november 1941	Vanliga hushåll (ungefär 4 personer), 3:e kv. 1941
Genomsnittlig konsumtion per 28 dagar av:			
Mjölk, oskummad l	13·4	30·5	62·4
Matfett, alla slag . . . . . hg	10·4	20·0	46·8
Ägg . . . . . »	3·6	5·6	24·2
Kött och fläsk m. m. . . . . »	24·6	51·5	94·4
Fisk, alla slag . . . . . »	15·8	39·5	65·4
Mjöl och gryn, inalles [1] . . . . . »	71·2	132·7	299·4
Potatis . . . . . kg	8·3	17·3	31·4
Socker . . . . . hg	22·7	36·7	78·0

Konsumtionen av grönsaker och frukt har icke redovisats i tablån, emedan uppgifterna avse olika säsonger och således icke äro jämförbara. I övrigt kan man konstatera, att pensionärernas kost under november synes ha varit ungefär likartad med de vanliga hushållens. Pensionärernas konsumtion av ägg var givetvis relativt låg på grund av äggransoneringen, som ännu icke var införd, då uppgifterna för vanliga hushåll insamlades. Även en del andra, mindre framträdande olikheter torde kunna förklaras genom inknappningen av ransonerna och den mindre tillgången på vissa varor.

Om de anförda uppgifterna läggas till grund för omdömen om pensionärernas försörjningsförhållanden över huvud, bör ihågkommas, att de under november uppburo dubbla pensionsbelopp och således hade större möjligheter än vanligt att tillfredsställa sina behov.

Kostens näringsvärde. Liksom vid de löpande konsumtionsundersökningarna har i samråd med statens institut för folkhälsan det föreliggande materialet bearbetats ur näringsfysiologiska synpunkter. Av nedanstående tablå framgår den genomsnittliga tillförseln av kalorier, fett, A-vitamin och C-vitamin per konsumtionsenhet och dag inom de redovisade pensionärshushållen. För jämförelse meddelas motsvarande uppgifter dels från konsumtionsundersökningarna för 4:e kvartalet 1940 och för 3:e kvartalet 1941, dels från en nyligen av institutet för folkhälsan utförd beräkning beträffande 29 hushåll med fattigvårdsunderstöd i Stockholm.[2]

Det har ansetts lämpligt att vid beräkningen beträffande pensionärshushållen använda samma konsumtionsenhetsskala för vitaminer som för kalorier, medan man i vanliga fall använder en särskild skala för vitaminer, mineralämnen och äggvita.

[1] Brödet omräknat till mjöl. — [2] Se sid. 18.

	Tillförsel per konsumtionsenhet och dag av			
	kalorier	fett g	A-vitamin IE	C-vitamin mg
Ensamma pensionärer (nov. 1941)	3 180	97	4 100	72
Makar med folkpension (nov. 1941)	2 990	96	3 900	66
Stadshushåll enligt konsumtionsundersökn.				
4:e kvartalet 1940	3 795	131	4 491	65
3:e » 1941	3 548	118	4 514	78
Hushåll med fattigvårdsunderstöd i Stockholm (sept. 1941)	3 170	103	2 600	46
Önskvärd tillförsel	3 000	—	4 000	50

På det hela taget synes pensionärernas kost under bokföringsperioden ha varit tillfredsställande. Att tillförseln genomgående synes ha varit något, om än obetydligt, högre för ensamma pensionärer än för makar, beror förmodligen på att uppgifterna egentligen avse de kvantiteter av livsmedel av olika slag, som hushållen köpt eller tagit ur sina förråd under bokföringsperioden, icke de kvantiteter som hushållsmedlemmarna förtärt. Det förekommer sannolikt vid tillagningen av matvarorna och vid förvaringen av redan lagad mat större svinn i enpersonshushållen än i tvåpersonshushållen. En likartad skillnad har vid tidigare konsumtionsundersökningar iakttagits mellan mindre och större hushåll.

I jämförelse med de hushåll, som deltagit i de löpande konsumtionsundersökningarna, synas pensionärshushållen ha haft en något lägre tillförsel av kalorier, fett och A-vitamin. Emellertid avse uppgifterna icke samma tidpunkt. På grund av inknappningen av ransonerna samt mjölkstandardiseringen (vilken inföll under bokföringsperioden och till vilken vederbörlig hänsyn tagits vid beräkningarna), har tillförseln särskilt av fett minskats över lag, varför skillnaden gentemot konsumtionsundersökningarnas hushåll säkerligen icke är så stor som uppgifterna i tablån visa. Att pensionärshushållen haft en ur vitaminsynpunkt betydligt mera tillfredsställande kost än de undersökta fattigvårdshushållen i Stockholm är däremot påtagligt.

Kostförhållanden inom vissa hushåll med understöd från Stockholms stads fattigvård.

Avdelningen aktiv hushållning inom statens informationsstyrelse har i samarbete med Stockholms stads fattigvårdsnämnd företagit en undersökning angående bl.a. kostförhållandena inom vissa hushåll med fattigvårdsunderstöd. Undersökningsmaterialet har bearbetats av statens institut för folkhälsan.

Undersökningen omfattar 29 barnrika hushåll boende i Enskede församling i Stockholm. Fattigvårdsassistenter besökte hushållen regelbundet och inhämtade husmödrarnas uppfattning angående levnadsförhållandena samt hjälpte dem att lämna begärda uppgifter. Beträffande kosten finnes bokföring över mängd och pris för alla inköp under 14 dagar i september 1941, inventeringslista på matförråd före och efter undersökningen, uppgifter om konservförråd, hembakning och ransoneringsförhållanden.

Antalet hemmavarande hushållsmedlemmar var 147, varav 14 män och 29 kvinnor. Inom 15 hushåll saknades sålunda husfader, vilket i några fall berodde på sjukdom. I flertalet fall var emellertid hustrun frånskild eller änka. Några hemmavarande män voro mindre arbetsföra på grund av kronisk sjukdom, såsom ledgångsreumatism, epilepsi eller dylikt. Av de 104 barnen voro 33 under 7 år, 54 i åldern 7—15 år samt 17 över 15 år. Medelantalet personer per hushåll var 5·1.

Vid beräkning av livsmedelsförbrukningen måste hänsyn tagas till konsumtionen utom hemmet. Skolbarnen fingo med ett par undantag fri bespisning i skolan, vilket beräknats tillföra omkring 30 % av deras näringsbehov. För beräkning av konsumtionsenhetsantalet har använts samma skala som i socialstyrelsens fortlöpande konsumtionsundersökningar (Soc. Medd. årg. 1940, sid. 231). Antalet konsumtionsenheter per hushåll var 3·8 samt då skolfrukosten drages ifrån 3·4. Jämförelse har på några punkter gjorts mellan kosten i dessa fattigvårdshushåll samt en grupp hushåll ur socialstyrelsens fortlöpande undersökningar september 1941 med motsvarande inkomst (1 500—2 800 kr. per hushåll) samt så vitt möjligt med motsvarande familjetyp (man och hustru och 3—5 barn under 15 år). Framhållas må, att hithörande hushåll äro från ett flertal olika stadssamhällen, medan hushållen med fattigvårdsunderstöd endast avse Stockholm. Antalet konsumtionsenheter per hushåll var 3·9.

Kontantinkomst. Kontantinkomsten per hushåll under januari—september 1941 var i medeltal 2 552 kr., varav 1 262 kr. utgjorde kontant understöd från fattigvården. Under bokföringstiden var inkomsten per hushåll 103 kr., varav 45 kr. från fattigvården.

Matförbrukning. Hushållen hade mycket varierande inköpsvanor. Även förbrukningen av ransonerade varor visade stor spridning, då ett stort antal hus-

Tab. 1. Födoämnesförbrukning per hushåll och 14 dagar.
Kvantitetstalen avse hg, där ej annat angives inom parentes.

Mjölk	(l) 30·9	Salt sill	2·9	Tomater	4·4
Grädde	(dl) 7·2	Salt fisk	0·2	Färska bladgrönsaker	7·4
Smör	21·8	Kons. »	1·0	An. färska grönsaker	4·6
Ost	2·7			Färska ärter o. bönor	0·2
Annat fett	0·4	Vetemjöl	55·5	Torkade o. kons. grönsaker	0·5
Ägg	6·4	Grahamsmjöl	1·6		
		Rågsiktsmjöl	8·2	Färska äpplen	26·6
Nötkött m. ben	5·8	Sammalet rågmjöl	1·1	Apelsiner	0·1
Kalvkött » »	0·5	An. mjöl o. makaroner	3·1	An. färska bär	3·6
Malet kött	7·5	Havregryn	8·5	Torkade nypon	0·02
An. färskt kött	0·2	An. gryn	1·6	Torkad frukt	0·5
Färskt fläsk	1·7	Hårt matbröd	19·5	Kons. frukt	7·5
Korv o. sylta	18·9	Sötlimpa	18·8		
Salt o. rökt fläsk	5·3	Vitt, mjukt matbröd	7·8	Socker	59·5
Blod	0·7	Mjukt kaffebröd	3·3	Sirap	1·9
Lever	0·8	Käx o. skorpor	3·3	Kakao	1·9
An. inälvor	0·6	Kakor	0·6	Färdigl. mat	4·4
Smörgåsmat	1·8			Blodpudding	1·8
		Potatis	143·0	Svagdricka (l)	0·3
Färsk sill	11·1	Morötter	7·8	Öl (1/3 l)	0·1
An. färsk, fet fisk	1·5	An. rotfrukter	14·7		
An. färsk fisk	5·7				

håll icke togo ut sina ransoner av vissa varuslag. Samtliga hushåll hade mjölk- och smörrabatt.

Tab. 1 visar konsumerade varukvantiteter per hushåll och 14 dagar.

*Mjölk*förbrukningen var i genomsnitt 4·4 dl per person och dag. Hushållen köpte i allmänhet 2—3 liter mjölk om dagen. Hushåll med många barn ökade icke mjölkmängden i proportion till barnantalet. Sålunda hade de barnrikaste hushållen den lägsta mjölkkonsumtionen per person; i hushåll med 4—5 barn 4·3 dl per person och dag, i hushåll med 2—3 barn 5·4 dl per person och dag. I hushåll från fortlöpande konsumtionsundersökningen var medelkvantiteten mjölk per person och dag 5·2 dl. *Grädde* inköptes regelbundet i 17 av hushållen och medelkonsumtionen var 7·2 dl per hushåll och 14 dagar. Motsvarande siffra för socialstyrelsens hushåll ligger betydligt lägre, 3·3 dl. Grädden begagnas troligen utom till kaffe även till vattenchoklad, som användes ofta. *Smör*ransonen tages vanligen ut helt. Endast 3 hushåll uppgåvo, att de ej köpte ut hela ransonen. 17 hushåll ansågo den vara lagom stor och 8 hushåll otillräcklig. *Ost* förekom överhuvud taget icke i 14 hushåll och i mycket små mängder i de övriga.

*Ägg*förbrukningen var mycket låg, omkring 1 ägg per person och vecka. Ungefär hälften av hushållen köpte ej hela sin *kött*ranson. Medelförbrukningen av köttvaror motsvarade 336 poäng per person och vecka. Nära hälften av köttmängden utgjordes av korv. Inälvsmat förekom sällan, medan däremot färdiglagad blodpudding var relativt vanlig. Smörgåsmat förekom i en del hushåll regelbundet. Sålunda köpte 2 hushåll smörgåsmat för över 5·00 kr. under bokföringstiden. *Fisk*användningen varierade mycket starkt. En del hushåll köpte både salt sill, strömming och makrill, medan andra icke använde någon fisk alls. Inköp av sillkonserver i små förpackningar förekom i en del fall.

*Bröd- och mjöl*ransonen ansågs av 11 hushåll vara otillräcklig. Ransonen disponerades så att 60 % användes för inköp av vetemjöl eller vetebröd, 13 %

Tab. 2. Näringsvärde per konsumtionsenhet (ke) och dag. Matutgifter.

F. = fattigvårdshushåll, S. = av socialstyrelsen undersökta hushåll, lägsta inkomstgruppen.

	Antal hushåll	Antal pers. per hushåll	Antal ke per hushåll: kal.-skalan	Antal ke per hushåll: äggv.-skalan	Kalorier	Fett, g	Kolhydr., g	Äggvita, g	Kalk, g	Fosfor, g	Järn, mg	Vitamin: A IE	Vitamin: B_1 mg	Vitamin: C mg	Matutgift (kr.) per dag o.: hushåll	person	ke
F.	29	5·07	3·4	4·3	3 170	103	451	69	0·87	1·18	11·0	2 600	1·08	46	4·19	0·83	1·23
S.	33	5·46	3·9	4·8	3 370	108	480	98	0·94	1·41	13·0	3 900	1·41	73	5·25	0·96	1·35
Önskv. tillförsel			. . . . .		3 000	—	—	70	0·75	1·32	15·0	4 000	1·50	50	—	—	—

Tab. 3. Kostens näringsvärde samt matutgifter i samtliga 29 hushåll.

Nr	Hush. består av: man	hustru	barn: 0–6 år	barn: 7 år o. däröver	Antal ke per hushåll enl.: kal.-skalan	Antal ke per hushåll enl.: äggv.-skalan	Tillförsel per konsumtionsenhet o. dag av: Kalorier	Fett, g	Kolhydr., g	Äggvita, g	Kalk, g	Fosfor, g	Järn, mg	Vitamin: A IE	Vitamin: B_1 mg	Vitamin: C mg	Utgift per hushåll o. 14 dagar, kr.
1	—	1	—	3	3·0	4·0	3 900	128	515	71	0·88	1·10	10·6	3 700	1·15	41	78·34
2	—	1	1	3	3·2	4·2	3 040	85	477	56	0·74	0·84	10·6	1 700	0·68	37	42·69
3	1	1	1	2	3·1	4·0	3 920	122	574	81	1·10	1·59	15·9	3 100	1·30	61	69·52
4	1	1	—	3	2·4	3·3	3 190	84	514	56	0·86	0·95	9·2	1 600	0·91	31	35·20
5	1	1	1	2	2·8	3·8	2 280	83	297	52	0·69	0·88	9·5	1 600	0·93	40	39·91
6	—	1	1	4	3·4	5·4	3 160	87	489	61	0·64	1·05	10·3	2 600	1·13	45	58·24
7	—	1	2	—	1·6	2·2	4 870	131	771	87	1·15	1·46	13·9	4 400	1·20	49	42·50
8	1	1	4	1	4·2	5·5	2 250	75	320	45	0·55	0·77	8·0	1 500	0·85	39	45·74
9	1	1	1	—	2·1	2·3	3 110	95	441	94	1·12	1·57	13·9	4 600	1·19	53	45·68
10	1	1	—	2	3·4	4·1	2 170	76	292	55	0·72	0·84	7·8	1 400	0·78	21	51·54
12	—	1	—	3	3·2	3·8	3 140	124	389	80	1·18	1·80	12·1	2 700	1·26	29	69·77
13	1	1	1	1	3·1	3·9	2 950	117	363	72	0·84	1·09	9·7	3 300	0·95	44	67·11
14	—	1	—	3	2·4	3·9	4 000	146	531	69	0·82	1·15	11·6	3 000	1·22	47	50·98
15	—	1	1	2	2·3	2·4	2 840	108	367	76	1·14	1·23	11·8	2 700	1·24	50	30·85
16	—	1	1	3	3·5	4·0	3 660	135	486	87	1·21	1·13	13·5	3 900	1·42	70	83·67
17	—	1	1	2	2·2	3·1	3 670	131	491	76	0 99	1·14	11·2	2 700	1·21	54	45·81
18	1	1	1	3	3·8	5·0	3 460	115	484	75	1·01	1·29	11·3	2 800	1·05	53	72·15
19	1	1	1	2	2·5	3·3	4 060	111	626	85	0·91	1·35	13·1	3 100	1·30	70	54·77
20	1	1	1	2	3·6	4·5	2 550	86	349	62	0·77	1·00	9·1	1 800	0·96	41	49·97
21	1	1	2	4	5·1	6·8	3 370	94	512	72	0·73	1·11	11·5	1 800	1·11	38	81·80
22	1	1	3	3	5·1	6·7	2 370	92	296	55	0·56	0·88	9·2	1 600	0·94	43	73·76
23	—	1	4	—	2·5	3·4	3 470	116	488	97	1·07	1·21	10·9	3 000	1·22	54	45·94
24	—	1	1	5	5·4	5·5	2 690	94	378	63	0·60	0·98	11·1	3 300	1·00	59	86·60
25	—	1	2	4	4·1	5·4	3 160	102	444	72	0·95	1·23	12·2	2 800	1·21	42	69·10
26	—	1	—	3	3·2	4·1	3 400	113	481	71	0·84	1·19	9·9	2 900	1·00	44	63·05
27	—	1	1	3	3·6	4·9	2 950	89	441	56	0·64	0·93	9·6	1 600	0·95	34	53·52
28	1	1	2	1	3·4	4·5	3 330	86	525	69	0·92	1·33	13·0	1 700	1·32	62	52·47
29	—	1	—	4	4·0	4·2	2 070	51	340	47	0·57	0·82	7·8	2 000	0·81	37	37·55
30	1	1	—	3	5·5	6·4	2 960	100	411	73	1·14	1·23	11·5	3 000	1·13	43	105·84
S:a	14	29	33	71													
Medeltal	. . . . .				3·4	4·3	3 170	103	451	69	0·87	1·13	11·0	2 600	1·08	46	58·76

till hårt bröd, 10 % till limpor samt återstoden till övriga gryn- och mjölsorter. Alla hushåll bakade mjukt kaffebröd, ofta 2 gånger i veckan. Grovt rågmjöl användes icke och endast obetydlig mängd grahamsmjöl förekom. Matbröd, oftast rågsiktslimpa, köptes i flertalet hushåll. Anmärkningsvärt många hushåll köpte regelbundet små franska bröd. Sålunda var konsumtionen av vitt matbröd 7·8 hg per hushåll och 14 dagar. Inköp av kakor förekom sällan, men däremot inköptes tämligen mycket skorpor och käx. *Potatis*förbrukningen var relativt låg och uppgick till 2·0 hg per person och dag. Morötter, andra rotfrukter och grönsaker användes trots riklig tillgång och relativt låga priser ytterst litet. Några hushåll köpte konserverade ärter men använde icke morötter, vitkål eller dylikt. *Frukt*förbrukningen utgjordes av äpplen, något rabarber samt torkad frukt. Endast 1 hushåll använde torkade nypon. *Socker*konsumtionen var hög, 85 g per person och dag. Hushållen använde tydligen delvis syltsockertilldelningen för direktkonsumtion.

Färdiglagad mat. Blodpudding, lungmos och paltbröd inköptes i flertalet hushåll.

Matutgifter. Medelutgiften per hushåll och 14 dagar var 58·76 kr., motsvarande per person och dag 0·83 kr. och per konsumtionsenhet och dag 1·23 kr. (skolfrukosten är frånräknad beträffande konsumtionsenheter och personer). Motsvarande tal äro för socialstyrelsens hushåll 73·55, 0·96 och 1·35 kr. (i dessa hushåll ha barnen ej fri skollunch). Matutgiftens storlek växlade starkt i de understödda hushållen, högsta beloppet per person och dag var 1·51 kr. och det lägsta 0·49 kr. Kontantunderstödet från fattigvården uppgick under bokföringstiden till 45 kr. per hushåll. Matutgiften under undersökningsperioden tog 57 % av inkomsten.

Kostens näringsvärde. Vid bedömning av kostens näringsvärde har använts samma normer som vid socialstyrelsens undersökningar (se tab. 2).

Intet hushåll hade en näringstillförsel, som i alla avseenden fyllde de vedertagna kraven. Av tab. 2 framgår medeltillförseln av näringsämnen per konsumtionsenhet och dag i fattigvårdshushållen samt socialstyrelsens hushåll. Tab. 3 visar näringstillförseln i samtliga 29 hushåll.

Kaloritillförseln synes tämligen väl motsvara kraven. Medeltillförseln är 3 170 kalorier per konsumtionsenhet och dag. I 11 hushåll ligger kaloritillförseln under 3 000 kalorier per konsumtionsenhet och dag, men underskottet av kalorier är litet. Endast i två hushåll har man intryck av att kosten skulle vara otillräcklig ur kvantitativ synpunkt. En husmor säger: »Värst är det med maten, när man ingenting har och ungarna är hungriga. Det händer ofta att jag inte har en bit att ge dem», men detta är ett undantagsfall. Kaloritillförseln i socialstyrelsens hushåll är något högre, 3 370 kalorier. Tab. 4 visar kaloriernas och näringsämnenas fördelning på födoämnesgrupper. Från vegetabilier erhålles i genomsnitt omkring 62 % av kalorierna. Spannmålsprodukter ge 30·9 % och socker 16·5 %. Socker spelar i dessa hushåll större roll än i socialstyrelsens, där endast 11 % av kalorierna tillföras av socker.

Tab. 4. Näringsämnenas procentuella fördelning på födoämnesgrupper.

Födoämnesgrupper	Kalorier	Fett	Kolhydrat	Äggvita	Kalk	Fosfor	Järn	Vitamin		
								A	B_1	C
Mjölkprodukter	25·5	60·6	7·1	26·7	81·4	45·2	11·0	57·5	27·3	26·6
Ägg	0·7	1·4	—	2·2	0·8	1·7	2·9	6·0	1·0	—
Köttvaror	9·7	25·4	0·4	15·4	0·6	7·1	13·6	4·0	8·5	0·8
Fisk	1·9	2·9	0·1	8·3	0·8	5·6	3·2	4·9	2·1	—
S:a från animalier . .	37·8	90·3	7·6	52·6	83·6	59·6	30·7	72·4	38·9	27·4
Spannmålsprodukter .	30·9	4·0	43·9	35·5	8·0	24·6	39·5	—	28·2	—
Rotfrukter	9·0	0·4	13·8	7·8	6·0	10·9	22·3	18·7	28·5	50·0
Grönsaker	0·4	0·1	0·4	0·8	1·1	0·6	1·6	7·1	2·4	15·5
Frukt och bär	2·8	0·4	4·6	0·4	0·7	0·6	2·7	1·8	1·7	7·1
Socker o. dyl.	17·6	1·2	29 3	1·1	0·4	1·6	1·2	—	—	—
Övrigt	1·5	3·6	0·4	1·8	0·2	2·1	2·0	—	0·3	—
S:a från vegetabilier .	62·2	9·7	92·4	47·4	16·4	40·4	69·3	27·6	61·1	72·6
Tillhopa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Kolhydrat- och *fett*-tillförseln är ungefär normal. Däremot är *äggvitevärdet* lågt för en stor del av hushållen. Medelvärdet är 69 g per dag. Under den äggvitemängd, som anses önskvärd, nämligen c:a 70 g per konsumtionsenhet och dag, ligga 13 hushåll. Vidare är att märka, att endast 36 g av äggvitan är av animaliskt ursprung. Hushållens konsumtion av kött och fisk är mycket låg. I socialstyrelsens hushåll är totala tillförseln äggvita 98 g, därav 54 g animalisk äggvita. *Kalk*tillförseln är i medeltal 0·87 g per dag. Detta tillfredsställande värde beror på den relativt rikliga mjölkförbrukningen. *Fosfor*värdet är däremot anmärkningsvärt lågt. Även *järn*tillförseln synes vara otillfredsställande. Endast 1 hushåll kommer upp till 15 mg per konsumtionsenhet och dag, vilket anses önskvärt. Under 10 mg järn per dag ligga 10 hushåll. Låg konsumtion av grovt mjöl samt rotfrukter och kött synes ha bidragit till den ringa järnmängden. Av *A-* och *B_1-vitamin* finner man särdeles låg tillförsel. Sålunda uppnås vedertagen norm beträffande A-vitamin endast av ett hushåll och beträffande B_1-vitamin ej av något hushåll. Den låga A-vitamintillförseln sammanhänger med den ringa förbrukningen av morötter, bladgrönsaker och fet fisk. B-vitaminbristen synes sammanhänga med den låga förbrukningen av grovt mjöl och bröd, potatis och kött. *C-vitamin*värdet ligger visserligen i genomsnitt något under det önskvärda, men endast 2 hushåll ha lägre C-vitamintillförsel än 30 mg per dag.

Matordning och matsedel. Antalet måltider per hushåll och dag är 4·2.

Den typiska matordningen är: 1) kaffe- eller smörgåsmål (kaffemål består enbart av kaffe, te eller choklad och vetebröd), 2) grötmål, 3) kaffemål, 4) lagat mål och ev. 5) kaffemål. Av alla måltider utgöra kaffemålen 40 %, smörgåsmålen 12 %, grötmålen 17 % samt lagade måltider 31 %.

Morgonmålet består i alla hushåll utom 3 av kaffe, te eller choklad, i 16 fall med vetebröd, i 10 fall med smörgås.

Tab. 5. Procentuell fördelning av middagsförrätter i samtliga hushåll.

	Procent		Procent
Korv	25	Potatisrätter (råkor, kroppkakor o. dyl.)	4
Fläsk	15	Lungmos	3
Köttbullar	12	Pudding av fisk el. kött	1
Sill o. strömming	8	Pytt i panna	1
Övrig fisk	8	Blodpudding	1
Kött, kokt (kalops o. dyl.)	7	Övriga rätter	3
Pannkaka	6		
Soppor (kålsoppa, grönsakssoppa o. dyl.)	6	Tillhopa	100

Den procentuella förekomsten av olika huvudrätter vid middagen framgår av tab. 5. Korv intar en dominerande plats på matsedeln. Överhuvud taget synas husmödrarna föredraga rätter, som kräva litet förberedelse. Detta kan bero på flera orsaker: bristande tid, okunnighet i matlagning, strävan att spara bränsle o. s. v. Det verkar, som om få husmödrar kände till hur man på lämpligt sätt drygar ut dyrare varuslag med billigare, tillvaratar rester, utnyttjar kokspad o. s. v. Ett par husmödrar ha dock sammansatt matsedeln mycket klokt. I ett fall förekommer sådana billiga och bra rätter som korvgryta, soppa på rotfrukter, kålsoppa, rotmos, potatisbullar. I ett annat fall har husmodern använt sådana smakliga livsmedel som sardiner, räkor och svamp på bekostnad av viktigare födoämnen.

Inköpsvanor. De flesta hushåll synas köpa varorna kontant. Endast några husmödrar ange, att de »skriva upp» i affären. Knappheten på hushållspengar medför att inköpen göras ofta och i små poster. Beträffande ransonerade varor är ju detta mycket naturligt och husmodern har antagligen lättare att få ransonen att räcka till, om hon icke tar hem mycket i taget. Dock måste dessa småinköp ställa sig relativt dyrbara och tidsödande samt försvåra planmässiga inköp.

Sammanfattning.

Kosten i de undersökta hushållen visar åtskilliga brister. Näringsvärdet är lågt, speciellt beträffande animalisk äggvita, järn, A- och B_1-vitamin. Denna låga näringsstandard synes dels bero på penningknapphet, dels på olämpliga konsumtionsvanor. Jämförelse med en såvitt möjligt likartad grupp inom socialstyrelsens undersökningar, vilken dock avser även andra stadssamhällen än Stockholm, ger vid handen, att fattigvårdshushållen utnyttja matpengarna betydligt sämre. Fattigvårdshushållens genomsnittliga matutgift av 0·83 kr. per person och dag torde med rådande matpriser icke kunnat räcka till en fullvärdig kost. Dock skulle man för denna summa kunna nått betydligt bättre resultat än vad dessa hushåll gjort.

Socialstyrelsens utredning om utlandssvenskarna.

I anledning av en framställning från 1938 års riksdag, närmast föranledd av en av herr E. Nylander väckt motion, uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att verkställa en utredning om utlandssvenskarnas rättigheter och skyldigheter i syfte att fastare knyta banden mellan dem och hemlandet samt att inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Detta uppdrag har fullgjorts i och med en vid årsskiftet till Kungl. Maj:t överlämnad utredning.[1]

Utredningen belyser utlandssvenskarnas ställning i förhållande till Sverige i vissa rättsliga, sociala och kulturella hänseenden. Den baserar sig väsentligen på det material, som erhållits genom yttranden från svenska beskickningar och konsulat i utlandet ävensom från andra institutioner och organisationer samt enskilda personer med erfarenhet och sakkunskap på området. Undersökningen planlades och igångsattes före kriget och återspeglar i stort sett uppfattningar och förhållanden under ett mera normalt tidsskede än det närvarande. Även socialstyrelsens egna synpunkter och förslag i ämnet ha i väsentlig mån fått sin prägel av och tagit sikte på den föregående fredstidens förhållanden och betraktelsesätt. Styrelsen förutsätter, att en grundval för frågornas bedömande likväl har blivit lagd med utredningen, hur än framtiden kommer att te sig på ifrågavarande områden.

Herr Nylanders motion om en utredning angående »utlandssvenskarnas rättigheter och skyldigheter» torde närmast ha avsett den grupp av utomlands boende svenskar, som behållit sitt svenska medborgarskap. I socialstyrelsens utredning ha emellertid även de utlandssvenskar, som icke längre ha svenskt medborgarskap, inbegripits, i den mån detta befunnits lämpligt. Där t. ex. vissa frågor av kulturell art beröras, ger det sig av sig självt, att en snävare begränsning av utredningens område icke vore på sin plats.

I ett kapitel om utlandssvenskarnas medborgarrättsliga förhållanden visas bl. a., att övergång till främmande medborgarskap ofta föranledes av praktiska skäl. Företeelsen har varit särskilt vanlig i Nordamerika. Socialstyrelsen finner i detta sammanhang från en del håll uttalade varningar för en missriktad propaganda för det svenska medborgarskapets bevarande värda att beaktas. Vissa lättnader ifrågasättas å andra sidan vid tillämpningen av medborgarskapslagens 5 § i fråga om återvinnandet av ett förlorat svenskt medborgarskap. Bättre upplysning bland utlandssvenskarna om medborgarskapslagens bestämmelser anbefalles härjämte.

Vidare dryftas frågan om utlandssvenskarnas införande i den svenska folkbokföringen. Ett i riksdagsmotionen framfört förslag om ett slags mantals-

[1] Statens offentliga utredningar 1941: 36. Utredning om utlandssvenskarna. Verkställd av socialstyrelsen.

skrivning av utomlands bosatta svenska medborgare har icke ansetts kunna förordas. I stället bör efter styrelsens mening dels en registrering av utomlands bosatta svenska medborgare under frivillig medverkan från dessa ske hos de svenska utlandsmyndigheterna och dels en central riksbokföring av utflyttade svenskar äga rum hos statistiska centralbyrån.

Medgivandet av politisk rösträtt åt utomlands boende svenskar tillstyrkes av flera skäl icke. Det framhålles bl. a., att anordningar i sådant syfte kunde ogynnsamt påverka opinionen i vistelseländerna, samt att utlandssvenskarna också i många fall genom lång frånvaro måste ha blivit i viss mån främmande för förhållandena i hemlandet.

På åtskilliga håll har man önskat utvidgad tillämpning av folkpensioneringen beträffande utlandssvenskar. Enligt socialstyrelsens mening löses pensionsproblemet för denna grupp bäst genom konventioner med andra stater så långt möjligt. I främsta rummet komma här våra nordiska grannländer i åtanke. Vidare hänvisas till pensionsstyrelsens frivilliga pensionsförsäkring som en lämplig väg för utlandssvenskarna att hålla kontakt med folkpensioneringen i Sverige. En lagändring ifrågasättes med syfte att giva även sådana, som varit men icke längre äro svenska medborgare, rätt att erlägga avgifter till denna försäkring.

Även i fråga om sjukförsäkring, olycksfallsförsäkring, hjälpåtgärder vid arbetslöshet samt arbetslöshetsförsäkring erbjuda sig möjligheter att tillförsäkra utlandssvenskar ökade förmåner genom träffandet av konventioner med andra stater om ömsesidigt beviljande av rättigheter. I en del fall ha sådana konventioner på dessa områden redan ingåtts. Ett fortsatt beträdande av denna väg förordas.

Svenska staten bör vidare enligt styrelsens mening vara beredd att framdeles i ökad utsträckning lämna bidrag till utlandssvenska hjälporganisationer.

I en del avseenden — såsom i fråga om möjligheterna till fattigvård för hemkommande utlandssvenskar samt beträffande kostnaderna för sjukvård för utlandssvenskar — har det framför allt visat sig önskvärt, att vederhäftig upplysning lämnas om sociala anordningar i Sverige.

En betydande del av utredningen har ägnats åt kulturfrågor. Möjligheterna till svensk skolundervisning för utlandssvenskars barn dels utomlands och dels i Sverige redovisas, och önskemål om förbättringar på dessa områden framföras. Belysande yttranden ha inkommit från bl. a. skolöverstyrelsen och Sveriges allmänna exportförening. Önskvärdheten av att ett ökat antal utlandssvenska barn genom statliga stipendier och andra åtgärder erhålla möjlighet att besöka internatskolor och skolhem i Sverige betonas särskilt.

Även andra utlandssvenska kulturfrågor, såsom frågan om utlandssvenskarnas tillgång till svenska böcker och tidningar m. m., uppmärksammas. Statsunderstöd åt biblioteksverksamhet bland utlandssvenskar tillstyrkes, utan att det därvid ifrågasättes, att understödet begränsas till sådana, som ha behållit sitt svenska medborgarskap. De här behandlade frågorna tillhöra också spörsmålet om den allmänna svenska kulturpropagandan i främmande länder och få därmed en avsevärd betydelse.

I ett särskilt kapitel behandlas Svensk-Amerika: skol- och biblioteksväsendet, den svensk-amerikanska pressen, kyrkosamfunden, föreningsväsendet m. m. Språkfrågan framstår här som ett centralt spörsmål. Det svenska språkets fortsatta möjligheter böra tillvaratagas, men betydelsen av att också en engelskspråkig svensk upplysningsverksamhet äger rum bland svensk-amerikanarna understrykes.

Frågan om återvändande utlandssvenskars arbets- och utkomstmöjligheter i Sverige upptages vidare till diskussion. Särskilt äldre utlandssvenskar ha icke sällan svårt att få anställning i Sverige. Pensionsfrågan blir i detta sammanhang av betydelse. Det vore även önskvärt, att den allmänna inställningen till hemkommande utlandssvenskar bleve mera gynnsam. Den nationella betydelsen av utlandssvenskarnas verksamhet i främmande land bör hållas i åtanke. I samband med utlandssvenskarnas arbetsförmedlingsproblem beröras en del på detta område aktuella och ännu icke lösta organisationsfrågor. Det erinras också om utlandssvenskarnas förenings platsförmedlingsverksamhet, som kan förväntas skola fortsättas av den nya organisation för utlandssvenskarna, vilken är under bildning.

Betydelsen av en enhetlig organisation för utlandssvenska angelägenheter av olika slag har framträtt i samband med utredningen. Socialstyrelsen har sökt främja en sådan genom ett förslag om sammanslagning av riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, institutet för svensk utlandstjänst och utlandssvenskarnas förening. Förslaget har preliminärt godkänts inom respektive organisationer. Den ombildade organisationen förutsättes skola behöva taga i anspråk statens medverkan i form av ekonomiskt understöd. Ett sådant tillstyrkes varmt av styrelsen.

Kortare meddelanden.

Textilransoneringen i Sverige. Efter en längre period av reglering i olika avseenden av åtgången av textilråvaror inom industrin har fr. o. m. klockan 20 den 30 december 1941 genomförts en allmän ransonering av allmänhetens inköp av färdiga textilvaror. Då avsikten varit att minska totalförbrukningen av textilvaror, har det varit nödvändigt att låta ransoneringen omfatta icke blott beklädnadsartiklar utan även heminrednings- och husgerådsartiklar av textilkaraktär. Undantag har gjorts bland annat för varor, som bestå enbart av silke eller konstsilke eller av dessa ämnen i förening med varandra eller med cellull. Bland övriga undantag må särskilt nämnas sytråd.

De ransonerade varorna få köpas mot kuponger på särskilda inköpskort, s. k. klädkort. Kortets kuponger äro av två slag, A-kuponger och B-kuponger. Mot A-kuponger, som på klädkorten betecknas med TA, få förvärvas endast vissa varor, främst yllevaror utom ullgarn och yllestrumpor. Mot B-kuponger, på korten betecknade med TB, få däremot inköpas vilka ransonerade textilvaror som helst. Varje inköpskort berättigar till inköp under ransoneringsperioden, som sträcker sig till 30 juni 1943, av varor till ett visst antal poäng allt efter kön och ålder. En man får sålunda inköpa varor för 120 poäng och en kvinna för 110 poäng. Personer, som på grund av sitt arbete förbruka mera textilvaror

än andra, samt ungdomar, som befinna sig i hastig växt, kunna dessutom få tilläggskort, som berättiga till inköp av vissa mängder textilvaror. Vidare kan extra tilldelning av textilvaror medgivas i vissa fall, t. ex. för personer, som för sin bosättning ha särskilt behov av heminrednings- och hushållsartiklar.

Hemgårdarnas sociala verksamhet. Den 8 december 1941 avgav socialstyrelsen underdånigt utlåtande angående en till styrelsen remitterad framställning av riksförbundet Sveriges hemgårdar angående statsbidrag till förbundet. Efter en översikt av hemgårdsfrågan vid 1941 års riksdag[1] erinrar styrelsen om att det år 1937 bildade riksförbundet Sveriges hemgårdar för sin del definierat begreppet hemgård såsom »ett socialt arbetscentrum som har till syfte att verka för gemenskap och förståelse mellan människor, tillhörande olika åsiktsriktningar, arbetsområden och livsintressen såväl som olika åldrar, samt att söka befrämja ömsesidigt bistånd i strävandet för fortsatt personlig utveckling. För förverkligandet av detta syfte kan hemgården begagna sig av olika verksamhetsformer. Till de oumbärligaste höra anordnandet av teoretiska och praktiska kurser, föredrag och fria överläggningar samt sällskaplig samvaro i hemliknande omgivning.»

Socialstyrelsen har för sin del beaktat, att hemgårdar som samlingspunkter i städer eller industrisamhällen ha en betydande uppgift att fylla för skapandet av gemensamhetskänsla hos de äldre, för uppmuntran av de ungas studieintresse och för sysselsättning av barn, vilkas mödrar arbeta inom industrin. I en kristid med dess särskilda påfrestningar blir en sådan social verksamhet särskilt värdefull. Samtidigt måste dock inses, att statens medel icke i ett finansiellt betryckt läge kunna förslå att understödja alla i och för sig goda och socialt nyttiga verksamhetsgrenar. Styrelsen anser icke, att den allmänna delen av hemgårdarnas verksamhet är så oundgängligen nödvändig, att statsbidrag för närvarande utan tvekan kan tillstyrkas. Däremot synes den del av hemgårdarnas arbete, som direkt åsyftar tillvaratagande av och stöd åt ungdomens uppbyggande fritidsintressen, synnerligen väl förtjänt av uppmuntran i form av statligt understöd. Med kännedom om att brottslighet och asocialitet bland ungdom under de senaste 15 åren vuxit och kommit att omfatta allt lägre åldersgrupper, finner socialstyrelsen det vara angeläget, att samhället på allt sätt stöder de institutioner, som verka för att bereda ungdomen lämplig sysselsättning. Den vakna och aktiva delen av ungdomen torde med relativ lätthet kunna inordna sig i studiecirklar och idrottsklubbar. Ungdom utan utpräglade intressen, som står rådvill eller håglös inför valet av fritidssysselsättning, behöver däremot särskild hjälp för att icke börja driva omkring och småningom förfalla till asociala vanor. Tillhandahållande av klubblokaler med sällskapsspel, tidningar och enkla manuella sysselsättningar torde vara en av de på en gång enklaste och verksammaste åtgärder, som kunna vidtagas för denna sistnämnda ungdom, vare sig detta sker i särskilda ungdomsgårdar eller inom hemgårdarnas ram.

Socialstyrelsen ansluter sig i princip helt till tanken, att statsbidrag bör utgå till ungdomsgårdar och till hemgårdarnas verksamhet bland ungdom, men finner, att de grunder, efter vilka statsbidrag böra utgå, torde kräva ingående utredning. Efter vad under hand inhämtats lär 1941 års befolkningsutredning ha uppmärksamheten riktad på frågan om övervakning av s. k. barnkrubbor och liknande institutioner. I detta sammanhang torde komma att övervägas, huruvida icke en särskilt sakkunnig inspektris bör för framtiden knytas till socialstyrelsens byrå för fattigvård och barnavård för att ägna sig åt tillsynen av förenämnda institutioner. Tänkbart är, att inspektrisens verksamhet kunde utbyggas att omfatta även ungdomsgårdar. I denna fråga har styrelsen framställt vissa förslag i skrivelse till socialministern den 5 december 1941.

Kurser i spädbarnsvård och rationell matlagning i Norrbottens län. I ett yttrande den 8 januari 1942 till socialministern angående en framställning om statsbidrag

[1] Soc. Medd. årg. 1941, sid. 716.

med 4 000 kr. för svenska röda korsets Bodenkrets för anordnande av kurser i spädbarnsvård och tillagning av rationell husmanskost anför socialstyrelsen bl. a., att Norrbottens läns befolkning i vissa avseenden intager en ofördelaktig särställning, vilken ger stark social och speciellt befolkningspolitisk motivering för alla slags åtgärder, som stärka barnens och mödrarnas hälsa i länet. Styrelsen åberopar i detta sammanhang vad som anförts av landshövdingen i Norrbottens län i en framställning den 24 oktober 1941 till socialministern angående barnadödligheten i Norrbottens län. Styrelsen ville gärna se, att kurser i barnavård och hemvård anordnades mera allmänt i länet. Kurserna böra ställas under medicinalstyrelsens kontroll och ordnas i samarbete med svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet. Erfarenheterna från desamma kunna tillvaratagas för en följande kursverksamhet i större skala. En förebyggande verksamhet av detta slag är särskilt motiverad under nuvarande kris, som kan befaras få menliga inverkningar särskilt på barnens hälsotillstånd. Styrelsen finner sig böra tillstyrka bifall till framställningen under nyss angivna villkor.

Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg. Som komplettering av tidigare lämnade uppgifter om bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1941 (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 917) redovisas här nedan antalet outhyrda lägenheter i Stockholm och Göteborg ävensom antalet outhyrda lägenheter i procent av hela bostadsbeståndet (ledighetsprocenten) vid slutet av åren 1940 och 1941 enligt uppgifter från nämnda städers statistiska kontor.[1] Ledighetsprocenterna böra betraktas som approximativa tal, då uppgifterna om bostadsbeståndet delvis erhållits genom framskrivning av det lägenhetsantal, som redovisats vid tidigare bostadsräkningar, i Stockholm år 1940 och i Göteborg år 1930/31.

Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg i slutet av åren 1940 och 1941.

Lägenhetskategorier	1 rum el. kök	dubbletter m. m.	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 rum o. kök	5 o. fl. rum o. kök	Samtliga
Antal outhyrda lägenheter.								
Stockholm år 1940	377	92	973	1 237	676	237	490	4 082
» 1941	185	30	213	217	115	26	113	899
Göteborg » 1940	240	86	340	578	392	218	238	2 092
» 1941	208	48	276	255	154	120	151	1 212
Ledighetsprocent.								
Stockholm år 1940	1·1	1·1	1·4	2·3	3·2	2·3	3·8	2·0
» 1941	0·5	0·4	0·3	0·4	0·5	0·3	0·9	0·4
Göteborg » 1940	2·9	5·6	0·8	2·4	4·3	4·2	5·1	2·2
» 1941	2·5	3·1	0·6	1·1	1·7	2·3	3·2	1·3

Ledighetsprocenten var sålunda såväl 1940 som 1941 högre i Göteborg än i Stockholm, och den minskning i bostadsreserven, som ägt rum under år 1941, är mest utpräglad i Stockholm. I Stockholm funnos vid slutet av år 1940 701 outhyrda lägenheter utan och 3 381 med centralvärme. Motsvarande tal år 1941 voro resp. 332 och 567. Av de år 1941 lediga lägenheterna tillhörde 372 den inre staden och 527 ytterområdena. I Göteborg funnos vid slutet av 1941 540 lediga lägenheter utan och 672 med centralvärme.

»Friskt folk», en ny tidskrift för folkhälsans befrämjande. Såsom officiellt organ för svenska gymnastikförbundet har på nyåret startats en illustrerad månadstidskrift med titeln Friskt folk, tidskrift för folkhälsa. Gymnastikförbundets verkställande direktör A.

[1] För åren 1938 och 1939 se Soc. Medd. årg. 1940, sid. 89.

Holmström är huvudredaktör och med. lic. Hj. Wijnbladh medicinsk redaktör. Till tidskriftens ledning har knutits en redaktionsnämnd med 22 representanter för myndigheter och organisationer, däribland för socialstyrelsen byråchefen E. Bexelius, som tjänstgör som ordförande i redaktionsnämnden. Tidskriften har ställt som sin uppgift att visa unga och gamla, män och kvinnor, kropps- och intelligensarbetare, hur vi både kunna och böra göra mycket för att stärka vår hälsa, vår arbetsförmåga och vår motståndskraft mot sjukdom. — I första numret medverka bl. a. chefen för medicinalstyrelsen, generaldirektören J. Axel Höjer, med. dr Jakob Billström och chefen för rasbiologiska institutet, professorn Gunnar Dahlberg. Även i de närmast kommande numren planeras artiklar av framstående fackmän om bl. a. sjukkasserörelsen, tandvård, skolhygien och arbetarskydd.

Frankrikes befolkningsproblem. En återblick på äldre tiders befolkningsuppgifter för de europeiska länderna visar, att folkmängden i Frankrike sedan lång tid tillbaka vuxit betydligt långsammare än i flertalet andra länder. Under det att folkökningen i Frankrike från 1801 till 1936 utgjorde 56 %, uppgick den sålunda i Storbritannien och Irland till 200 %, i Tyskland 167 %, i Italien 128 %, i Ryssland 240 % och i Sverige 165 %. Härtill måste läggas att Frankrike under senaste århundradet varit ett immigrantland, under det att från övriga omnämnda länder ända fram till 1930-talet gått en ständig ström av utvandrare, i första hand till Förenta staterna. Utlänningarna i Frankrike utgjorde år 1936 nära 6 % av folkmängden, varvid naturaliserade utlänningar givetvis icke äro inräknade. Antalet naturaliseringar mellan 1872 och 1926 uppgick till 1 200 000. Man kan härav få en uppfattning om hur mycket utländskt blod, som ingår i den franska folkstammen.

Orsaken till den mycket långsamma folkökningen i Frankrike är i första hand den låga nativiteten. Denna var under 1800-talet ständigt lägre än inom övriga europeiska länder. Årtiondet 1891—1900 föddes sålunda i medeltal per år och 1 000 invånare i Frankrike 22·2 barn, i Tyskland 36·1, i England 29·9, i Italien 34·9 och i Sverige 27·1 barn. År 1938 voro motsvarande tal för Frankrike 14·6, Tyskland 19·7, England 15·1, Italien 23·8 och Sverige 14·9. Även dödligheten har emellertid visat ofördelaktigare siffror än inom flertalet övriga västeuropeiska stater: t. ex. år 1938 i Frankrike 15·4 dödsfall per 1 000 invånare mot 11·7 i Tyskland, 11·6 i England, 14·1 i Italien och 11·5 i Sverige. Även bortsett från det förhållandet att antalet åldringar varit oproportionerligt stort i Frankrike på grund av den låga nativiteten, torde det icke kunna förnekas, att dödligheten i landet varit relativt hög.

Befolkningstätheten i Frankrike, som för närvarande i genomsnitt är 76 invånare per km², företer stora olikheter i skilda delar av landet. De största befolkningscentra befinna sig omkring Paris, Marseille, Lille och Lyon. Utvecklingen har härvid följt samma linje som i alla västeuropeiska stater, nämligen en relativ ökning av städernas befolkning på landsbygdens bekostnad. Ungefär år 1930 bodde hälften av Frankrikes befolkning i städer och hälften på landsbygden. Sedan dess ha proportionerna ytterligare ändrats till städernas förmån. Vad som emellertid är av speciellt intresse för denna fråga är att inflyttningsströmmen till städerna i Frankrike tagit sådana proportioner, att landsbefolkningen absolut taget minskat, under det att landsbygden i övriga västeuropeiska länder i allmänhet haft åtminstone konstant befolkningssiffra sedan 1850-talet och således endast släppt till av sitt nativitetsöverskott. I Sverige exempelvis utgjorde landsbefolkningen år 1800 2·1 milj., år 1850 3·1 milj., år 1900 4·0 milj. samt 1930 4·1 milj. invånare. Samma gäller beträffande utvecklingen i Storbritannien.

Denna delvisa avfolkning av landsbygden torde stå i intimt samband med utvecklingen inom jordbruksnäringen. Hårdast drabbade äro vissa av de sydöstra och sydvästra departementen. Här har folkminskningen utgjort över 30 %, i vissa mindre områden ända upp till 50 %. Stadsbefolkningen är emellertid relativt sett ingalunda särskilt talrik i Frankrike. Under det att England har 53 och Tyskland (med Österrike) 56 städer med över 100 000 invånare, finns det i Frankrike endast 17. Även Italien kommer med siffran 23 före Frankrike i detta

avseende. Stadskulturen är med några få undantag icke särskilt utvecklad. Fransmännen leva framför allt i små orter med upp till 10 000 invånare. Givetvis hänger detta samman med Frankrikes karaktär av hantverkar- och agrarland.

Av det ovan sagda framgår, att Frankrike står inför allvarliga befolkningspolitiska problem, om det vill behålla sin ställning som europeisk stormakt. Nativiteten räcker icke att hålla befolkningssiffran i jämnhöjd med övriga stormakters. Denna folkbrist har fyllts ut av immigranter med de faror i fråga om folkets homogenitet och lojalitet mot staten, som härav skapas. Det måste dock erkännas, att få länder visat sig så snabbt kunna assimilera främmande element som Frankrike. Vidare visar mortaliteten alltför höga siffror, vilka endast kunna nedbringas genom förbättrad hygien och folkupplysning. Den pågående avfolkningen av landsbygden med därav följande minskning av agrarproduktionen torde heller knappast kunna betecknas som lycklig.

Den nya regimens män ha även varit klart medvetna om befolkningsfrågans brännande aktualitet. Det gäller i första hand att återinföra respekten för familjen. Vidare måste den pågående avfolkningen av landsbygden hejdas. Den befolkningsökning, som är nödvändig för detta ändamål, har man tänkt sig uppnå bl. a. genom ekonomiska förmåner av olika slag för de barnrika familjerna. Av särskilt intresse härutinnan äro två lagar, som nyligen utfärdats. Den första, som benämnes »La Charte du Travail», är avsedd att reglera industrins arbetsförhållanden. I sista kapitlet, som avhandlar lönefrågor, bestämmes, att för alla arbetstagare, på vilka »Charte du Travail» är tillämpligt, skall en grundlön utgå. Med hänsyn till familjens storlek komma härtill proportionella tillägg. I den andra lagen »Statut des fonctionnaires», som reglerar statstjänstemännens ställning, har man i stället utgått från en familj med två barn. Härpå räknas sedan avdrag resp. tillägg, beroende på familjens storlek. Dessa lagar ha emellertid ännu icke följts av de dekret, som närmare skulle fastställa lönernas storlek.

Regeringen planerar även andra reformer av betydelse för befolkningsfrågan. I sådant hänseende torde böra nämnas ett flertal stadsplaneprojekt. Särskilt aktuellt är rivandet av vissa kåkstäder i Paris förortsområde.

Vad propagandan för skapandet av en annan inställning till familjeproblemet hittills medfört som resultat är svårt att avgöra. Säkert är emellertid att tidningspressen ständigt innehåller artiklar i detta ämne. Under nu rådande svåra ekonomiska läge torde det emellertid vara omöjligt att vänta sig omedelbara resultat.

Ur meddelande från svenska beskickningen i Vichy.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Levnadskostnaderna omkring 1 januari 1942.

Socialstyrelsens vid början av varje kvartal verkställda beräkningar rörande levnadskostnaderna ha nu slutförts med avseende å kvartalsskiftet december 1941/januari 1942.

Konsumtionen. Till följd av omläggningar i konsumtionen, som blivit oundgängliga genom ransoneringsbestämmelser o. dyl., har man vid indexberäkningen den 1 januari 1942 icke ansett sig kunna fasthålla vid 1935 års viktsystem (hushållsbudget) helt oförändrat, utan man har — liksom vid samtliga beräkningstillfällen år 1941 — vidtagit vissa jämkningar i anslutning till de särskilda direktiv i ämnet, som utfärdats av chefen för finansdepartementet.[1]

Omkring mitten av december 1941 — den tidpunkt, till vilken huvuddelen av det i indexberäkningarna per 1 januari 1942 ingående prismaterialet hänför sig — beräknades konsumtionen inom det s. k. normalhushållet, vars hushållsbudget utgör grundval för viktsystemet, som en följd av ransoneringen understiga 1935 års konsumtion med beträffande matfett 26 %, ost 30, ägg 56, spannmålsprodukter 21, fläsk 36, socker 14 och kaffe 56 %. Noteringsvarorna bananer och fotogen hade helt gått ur marknaden. Då emellertid vid beräkningen av nyssnämnda minskningstal hänsyn icke tagits till tilläggskort för spannmålsprodukter åt vissa yrkeskategorier, har man icke räknat med större nedgång av spannmålsförbrukningen än 17 %.

För en del av de sålunda bortfallna varukvantiteterna kunna särskilda ersättningsvaror insättas, såsom mjölk, fisk samt potatis. I anslutning härtill och med beaktande av varutillgången har det ansetts möjligt att räkna med en fördubbling av konsumtionen av färsk sill och strömming samt en ökning av förbrukningen av annan färsk, icke fet havsfisk med 30 %, av oskummad mjölk med 25 % och av potatis med 15 %, allt i förhållande till konsumtionsvanorna år 1935. Av den ökade mjölkmängden är emellertid endast 16 av de 25 procenten tillgängliga för nu ifrågavarande substitution (jfr härom nedan). Substitutionen har beräknats ske efter födoämnenas kalorivärde med beaktande även av övriga näringsfaktorer.

Då ersättningsvarorna per kalori räknat i allmänhet äro billigare än de varor de skola ersätta men icke anses fullt likvärdiga med dessa ur andra syn-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1940, sid. 900.

punkter än näringsfysiologiska, har man räknat med samma kostnad för dem som för den mängd av originalvaran, som de beräknas ersätta. Detta gäller icke substitutionen av potatis mot socker, enär kaloripriset för potatis var något (c:a 10 %) högre än för socker, vadan kostnaden för den substituerade delen av sockret överstiger kostnaden för den bortfallna originalvaran i motsvarande mån. Genom substitutionen beräknas kalorivärdet hos hela den bortfallna kvantiteten ost och hos praktiskt taget hela den bortfallna kvantiteten fläsk men endast 15 % av minskningen i spannmålskvantiteten och 19 % av minskningen i sockerkvantiteten ha blivit ersatt.

De varukvantiteter, som beräknas ha fallit bort genom ransonering eller eljest och för vilka man icke kunnat insätta särskilda substitutionsvaror, ha eliminerats ur räkningarna såväl vid beräkningstillfället ($^1/_1$ 1942) som i basen (år 1935). Efter kostnad räknat har härigenom livsmedelskontot reducerats i basen med 10·7 %. Gent emot övriga oreducerade huvudposter har man dock låtit livsmedelskontot (men icke bränslekontot) vid beräkningarna intaga samma vikt som i den oreducerade budgeten. Då det även i normala tider finnes ett antal poster inom livsmedelskontot, som icke direkt motsvaras av någon noteringsvara, och dessa posters värde i kronor räknat upptaga 5·3 % av hela livsmedelskontot, utgör alltså vid beräkningstillfället $^1/_1$ 1942 hela den del av kontot, som icke är representerad genom särskild noteringsvara, 16·0 %. Sagda del av livsmedelskontot kommer genom den tillämpade metoden att i prishänseende representeras av samtliga noterade varuslag med de vikter dessa erhållit efter ovan omtalade reduktioner och substitutioner.

I fråga om kaffe har man nu liksom de två närmast föregående kvartalen räknat med att hela den genom ransoneringen bortfallna mängden ersatts av surrogat. Då kostnaden för ransonen av kaffe plus kaffeersättning understiger kostnaden för full kvantitet kaffe, har kaffepostens vikt i basen reducerats i samma proportion.

Genom konsumtionsmjölkens fettstandardisering beräknas mjölkens kalorivärde ha sjunkit så mycket, att en ökning av den förbrukade mängden med 8 à 9 % vore behövlig som kompensation. I enlighet härmed har mjölkutgiften vid beräkningstillfället ökats i nämnda proportion.

I detta sammanhang må slutligen nämnas, att man vid indexberäkningarna per 1 januari 1942 liksom vid föregående beräkningstillfällen tagit hänsyn till att den typ av hushåll, indexberäkningarna närmast avse, erhålla prisrabatter på matfett och mjölk med sammanlagt 110·90 kr. per år räknat.

Priser å livsmedel, bränsle och lyse. Ser man först på de prisuppgifter, som föreligga beträffande livsmedel, bränsle och lyse, avse samtliga december månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras under senare delen av månaden. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lysevaror. — I detta sammanhang må nämnas, att den statliga priskontrollen blivit skärpt och utvidgad genom den nya prisregleringslagen, som trädde i

kraft den 16 juni 1941. Normalpriser, som enligt nämnda lag icke få överskridas utan på förhand av vederbörande myndighet givet tillstånd, ha sålunda fixerats för ett betydande antal varor. Vid sidan härav ha emellertid prisregleringar skett genom frivilliga överenskommelser inom bl. a. bageri- och slakteribranscherna. Av tabellen å sid. 44 framgår, vilka varor som under december 1941 voro åsatta normalpriser eller rörande vilka prisöverenskommelser träffats (s. k. överenskommelsepriser) eller beträffande vilka andra prisregleringar i samband med beslag voro gällande. Under hänvisning till samman-

Levnadskostnadernas förändringar enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100).

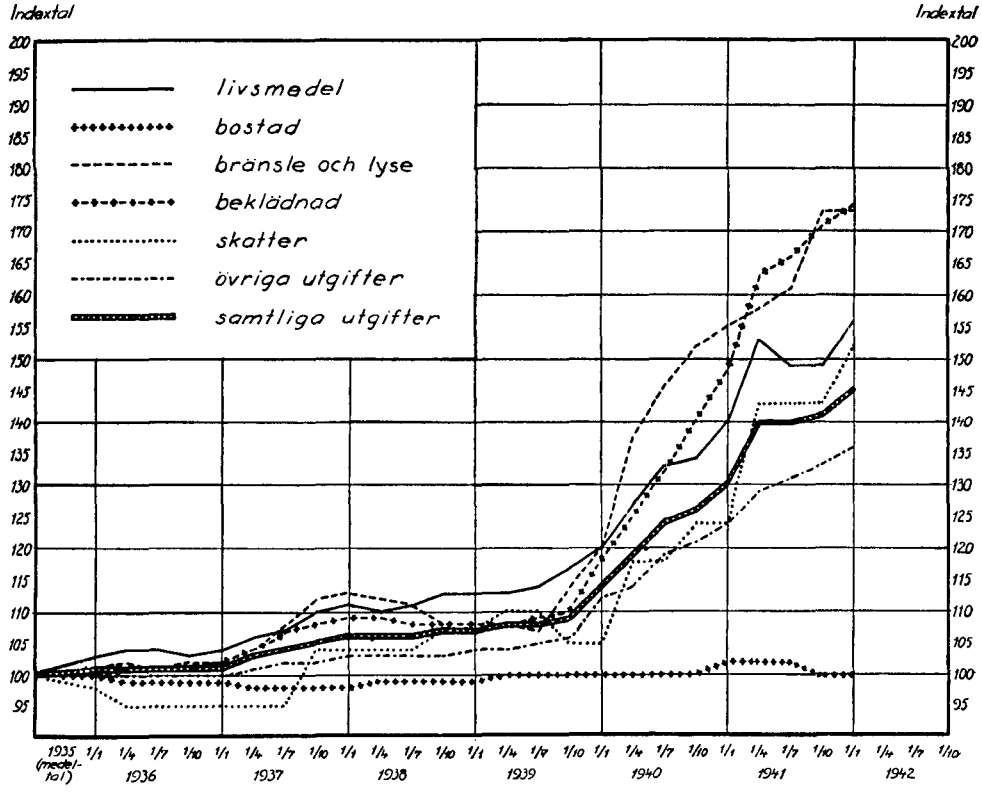

dragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 42—43) må följande anföras rörande de under fjärde kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Oskummad mjölk har undergått prissänkning med 1 öre per liter; medelnoteringen utgjorde i december 29 öre. Däremot ha smörpriserna undergått höjning med i genomsnitt 58 öre per kg. Detaljpriset utgjorde i december i medeltal 4·55 kr. per kg för mejerismör och 4·45 kr. för landssmör mot resp. 4·01 och 3·83 kr. i september.

Noteringarna å ost ha i det närmaste varit oförändrade.

Medelpriset å färska ägg utgjorde under resp. kvartalsmånader 3·13, 3·48 och 3·32 kr. per kg mot 3·24 i september och 2·51 kr. i december 1940.

Tab. 1. Indextal för livsmedel, bränsle och lyse (1935 = 100).

	1937	1938	1939	1940	1941	1 sept. 1939	1 jan. 1941	1 okt. 1941	1 nov. 1941	1 dec. 1941	1 jan. 1942
Mejeriprod., ägg o. margarin (6 varuslag)	109	114	119	130	140	121	133	135	134	128	135
Mjöl (2 varuslag)	111	115	114	119	122	114	121	121	121	123	125
Bröd (8 varuslag)	107	109	112	130	141	113	139	140	140	140	140
Kött (8 varuslag)	111	118	125	137	180	125	154	184	184	185	188
Fisk (6 varuslag)	93	96	101	135	207	102	170	195	212	238	239
Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	104	110	108	148	145	107	148	144	135	138	150
Specerier (4 varuslag)	103	101	104	126	150	102	136	149	150	155	157
Maltdrycker (2 varuslag)	103	103	103	115	134	103	125	134	134	134	134
Samtliga livsmedel	**108**	**112**	**116**	**132**	**151**	**116**	**140**	**149**	**148**	**148**	**156**
Elektrisk ström	95	93	93	95	96	91	97	97	97	97	97
Fotogen	101	104	110	147	—	104	178	—	—	—	—
Kokgas	100	100	100	132	141	100	141	141	141	141	141
Ved (2 varuslag)	116	122	126	181	207	120	198	213	213	213	214
Kol (2 varuslag)	111	111	113	164	178	107	171	181	179	177	177
Koks	129	129	120	183	214	115	179	225	224	225	225
S:a bränsle och lyse	**108**	**110**	**111**	**146**	**164**	**107**	**155**	**173**	**173**	**173**	**173**
Livsmedel, bränsle o. lyse[1]	**108**	**111**	**115**	**133**	**153**	**115**	**141**	**151**	**151**	**151**	**158**

Medelpriset å potatis har under kvartalet sjunkit med 2 öre per kg och utgjorde i december 19 öre per kg mot 16 öre vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Mjölpriserna ha icke undergått några förändringar sedan föregående kvartal med undantag för vetemjöl, som stigit i pris med i medeltal 2 öre per kg. Sistnämnda uppgång beror emellertid på att en högre kvalitet, extra kärnvetemjöl, numera noteras, då den förut noterade kvaliteten ej längre tillverkas. Samtidigt må nämnas, att rågsiktmjöl numera tillverkas i endast en kvalitet mot förut tre, av vilka den högsta (märket 000) tidigare noterats. En del brödsorter har undergått smärre förskjutningar i båda riktningarna. Sötlimpa samt mjukt matbröd, bakat av vetemjöl, visa sålunda något sjunkande tendens, varemot skorpor och mjukt kaffebröd alltjämt tendera uppåt. I genomsnitt stå emellertid brödpriserna på ungefär samma nivå som för ett år sedan.

Köttpriserna ha under fjärde kvartalet undergått en del förskjutningar i övervägande uppåtgående riktning. Endast nöt- och fårstek samt malet nötkött visa fallande tendens. Vid en jämförelse med motsvarande tidpunkt i fjol kan konstateras, att priserna å nöt- och kalvkött stigit med resp. 34 och 19 %, å fårkött med 23 samt å fläsk med 14 %. Sedan förra kvartalet ha enligt överenskommelser mellan kötthandelns organisationer och priskontrollnämnden priserna å nötkött och fläsk reglerats bl. a. å flertalet av socialstyrelsens ombudsorter.

Beträffande färsk fisk har prisstegring ägt rum under kvartalet för alla noterade sorter utom färsk sill, som sjunkit i pris med i genomsnitt 39 öre per

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 487. I gruppen mejeriprodukter etc. ingår ej margarin $^1/_7$—$^1/_{10}$ 1940 samt $^1/_{10}$ och $^1/_{11}$ 1941, i gruppen rotsaker och frukt ej bananer fr. o. m. $^1/_1$ 1941 och katrinplommon ej $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941 samt i gruppen specerier ej gula ärter $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941. Fr. o. m. 1 okt. 1941 avser indextalet för ved 3 varuslag (björk-, barr- och pannved) och för kol och koks äro särskilda indextal beräknade.

Tab. 2. Indextal för beklädnad (1935 = 100).

	1937	1938	1939	1940	1941	1 juli 1939	1 jan. 1941	1 juli 1941	1 okt. 1941	1 jan. 1942
Herrkostym, beställd o. konfektion	105	107	110	129	163	108	144	165	171	174
Vinteröverrock, konfektion . . .	105	108	110	131	165	108	148	166	173	177
Arbetsblus	105	107	108	133	167	106	152	173	173	169
Skjorta	112	117	122	154	202	119	176	202	213	222
Kalsonger	107	110	113	146	193	110	176	199	203	188
Strumpor: herr-, ylle	110	113	117	151	193	114	177	193	200	204
dam-, konstsilke . . .	97	96	96	109	122	94	117	121	123	125
barn-, bomull	104	106	107	130	165	105	146	169	174	171
Hatt, herr-	101	101	102	113	129	101	122	131	132	132
Ylletyg (t. damklänning) pr m .	106	108	111	143	195	108	170	199	205	213
Bomullstyg (till dito) » » .	105	107	109	133	160	107	147	163	166	162
Ullgarn » kg .	127	119	123	191	242	112	223	243	248	252
S:a kläder	**105**	**108**	**110**	**134**	**169**	**108**	**151**	**171**	**176**	**179**
Kängor av sportläder: herr- . . .	108	111	113	138	166	110	152	169	171	173
barn- . . .	109	113	116	136	163	114	150	163	169	173
» » boxkalv, herr-	106	110	111	129	153	109	140	154	157	162
Lågskor, dam-	106	110	111	132	159	109	146	159	164	169
Halvsulning o. klackning	106	110	111	122	138	111	128	141	142	143
Galoscher, herr-	107	105	99	116	131	102	125	132	132	132
S:a skodon	**107**	**111**	**112**	**130**	**152**	**111**	**141**	**153**	**157**	**160**
Kläder och skodon	**106**	**108**	**111**	**133**	**164**	**109**	**148**	**166**	**171**	**174**

kg. Abborre och gädda visa sålunda uppgång med resp. 18 och 29 öre per kg, strömming och rödspotta med vardera 40 öre samt torsk och kolja med resp. 24 och 55 öre per kg, allt i beräknade medeltal. Decemberpriserna äro i genomsnitt c:a 38 % högre än för ett år sedan. Medelpriset å salt sill utgjorde i december 2·01 kr. per kg mot 1·43 i september och 1·36 kr. vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Kaffepriserna ha sedan förra kvartalet undergått ytterligare stegringar. Detaljpriset å rostad santosblandning utgjorde i december 5·04 kr. per kg mot 4·89 i september och 4·13 kr. ett år tidigare. Den vid sidan härav noterade mest gångbara kaffesorten utvisade för december ett medelpris å 5·40 kr. per kg mot 5·22 kr. vid förra kvartalsskiftet.

Priset å bitsocker har ävenledes undergått höjning under den nu gångna kvartalsperioden. Medelnoteringen för december utgjorde 65 öre per kg mot 61 i september och 54 öre i december 1940.

Noteringarna å frukt och grönsaker utvisa under fjärde kvartalet prisstegring å äpplen med i genomsnitt 71 öre per kg, medan priset å vitkål sjunkit med i medeltal 8 öre. Decemberpriserna å samtliga noterade frukt- och grönsakssorter ligga i genomsnitt c:a 19 % över prisnivån för ett år sedan.

Vad slutligen bränsle och lyse beträffar, ha de under kvartalet inträffade prisförändringarna varit så pass obetydliga, att indextalet för denna post kvarstår oförändrat vid 173 mot 155 vid förra årsskiftet (1935 = 100).

Sammanfattning av prisförändringarna beträffande livsmedel, bränsle och lyse. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedels-, bränsle- och lysepriserna ägt rum i detaljhandeln från och med 1935

Tab. 8. Indextal för »övriga utgifter» (1935 = 100).

	1937	1938	1939	1940	1941	1 juli 1939	1 jan. 1941	1 juli 1941	1 okt. 1941	1 jan. 1942
Möbler	105	108	114	120	138	114	126	139	143	144
Mattor, sängkläder, hushållslinne	104	104	105	130	167	102	144	171	177	181
Husgeråd, verktyg m. m.	108	110	112	128	148	109	136	150	153	153
Tvål och såpa	107	106	113	143	180	105	149	174	199	206
Tvätt	101	101	103	115	129	102	121	130	131	133
Kroppsvård	103	104	105	112	124	105	118	126	127	127
Sjukvård	99	97	95	98	105	94	102	105	105	106
Intellektuella ändamål	102	102	103	109	116	103	112	116	117	118
Förenings- o. försäkringsavgifter	103	106	112	114	115	112	115	115	115	116
Nöjen och förströelser	101	104	105	112	122	104	117	124	125	126
Resor	98	98	98	106	119	98	114	118	122	122
Ränta å lån	91	91	91	105	109	91	114	114	102	102
Telefon, postporto, skrivmateriel	100	100	100	104	110	100	106	109	113	115
Arbetshjälp i hemmet	102	103	106	115	128	106	122	129	132	133
Tobak	98	98	100	124	143	98	134	137	137	172
Spritdrycker	100	102	121	179	190	112	183	189	189	198
Övriga utgifter[1]	**102**	**103**	**106**	**118**	**131**	**105**	**124**	**131**	**133**	**136**

till 1 januari 1942, meddelas i tab. 1 en serie »vägda» indextal för särskilda varugrupper. De för den 1 september, 1 januari o. s. v. angivna indextalen grunda sig på prisnoteringar, som insamlats närmast föregående månad (augusti, december o. s. v.).

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna den 1 januari 1942 med 1935 års prisnivå, befinnes det, att fisk stigit med 139 %, kött med 88, specerier med 57, rotsaker och frukt med 50, bröd med 40, mejeriprodukter, ägg och margarin med 35, maltdrycker med 34 samt mjöl med 25 %. Inom bränsle- och lyseposten har koks stigit med 125, ved med 114, kol med 77 samt kokgas med 41 %. Elektrisk ström (för belysningsändamål) har däremot sjunkit i pris med 3 %.

Bostadposten har vid detta tillfälle ej varit föremål för omräkning.

Utgifter för beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde under senare delen av kvartalets sista månad. Den nu slutförda undersökningen visar, att priserna å flertalet noterade varuslag ytterligare stigit något, men uppgången har varit mindre än under närmast föregående kvartal, vilket beror på att billigare, priskontrollerade artiklar kommit i marknaden och påverkat prisnivån. Vissa varuslag såsom arbetsblus, kalsonger, bomullsstrumpor för barn samt bomullstyg utvisa sålunda något sjunkande tendens sedan förra kvartalet. I fråga om priskontrollerad herrkonfektion (kostym och vinteröverrock) har ansetts, att de gängse kvaliteterna äro något lägre än på icke priskontrollerad vara, varför noteringarna i dessa fall höjts med 10 %. De sålunda höjda priserna ligga vad beträffar kostymen 13 och vinteröverrocken 9 % lägre än priserna

[1] Denna post omfattar även en mindre del ej specificerade utgifter. Beträffande grupperingen av olika varuslag och tjänster hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 53.

Tab. 4. Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1935	100	100	100	100	100	100	**100**	1939 1 jan.	113	99	108	108	107	104	**107**
1936 1 jan.	103	100	101	100	98	100	**101**	1 april	113	100	108	108	110	104	**108**
1 april	104	99	102	101	95	100	**101**	1 juli	114	100	107	109	110	105	**108**
1 juli	104	99	101	101	95	100	**101**	1 okt.	117	100	114	110	105	106	**109**
1 okt.	103	99	102	101	95	100	**101**	1940 1 jan.	120	100	120	118	105	112	**114**
1937 1 jan.	104	99	102	102	95	100	**101**	1 april	127	100	138	125	118	114	**119**
1 april	106	98	104	104	95	101	**103**	1 juli	133	100	146	132	118	119	**124**
1 juli	107	98	108	107	95	102	**104**	1 okt.	134	100	152	140	124	121	**126**
1 okt.	110	98	112	108	104	102	**105**	1941 1 jan.	140	102	155	148	124	124	**130**
1938 1 jan.	111	98	113	109	104	103	**106**	1 april	153	102	158	163	143	129	**140**
1 april	110	99	112	109	104	103	**106**	1 juli	149	102	161	166	143	131	**140**
1 juli	111	99	111	108	104	103	**106**	1 okt.	149	100	173	171	143	133	**141**
1 okt.	113	99	108	108	107	103	**107**	1942 1 jan.	156	100	173	174	152	136	**145**

på resp. icke priskontrollerade plagg. Enligt uppgifter från socialstyrelsens ortsombud ingick priskontrollerad herrkonfektion i genomsnitt med 20 % i detaljhandelns omsättning av berörda plagg omkring mitten av december månad 1941, varför noteringarna å dessa s. k. standardkläder medräknats i medelpriserna i denna proportion. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg från 171 till 174; motsvarande tal för ett år sedan var 148 (1935 = 100). Tab. 2 ger en bild av prisnivåns förändringar för de olika varuslagen sedan år 1935.

Skatter. Den omräkning av krono- och landstingsskatterna, som nu verkställts, har resulterat i en höjning av skatteindex från 143 till 152 (1935 = 100). Höjningen har i främsta rummet sin grund i det med hänsyn till den stigande inkomstnivån vid dessa beräkningar tillämpade högre beskattningsbara inkomstunderlaget. Till uppgången har även bidragit en mindre, genomsnittlig stegring av landstingsskatterna.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig i huvudsak på priser under senare delen av kvartalets sista månad. Undersökningen visar, att prisnivån ytterligare stigit något sedan förra kvartalet till följd av prisförhöjningar å bland annat diverse inventarier, rengöringsmedel, tobak och spritdrycker. Indextalet för posten »övriga utgifter» visade sålunda uppgång från 133 till 136 mot 124 ett år tidigare (1935 = 100). I tab. 3 meddelas indextal för de olika grupperna inom ovannämnda post.

Levnadskostnadsindex. Beträffande tillvägagångssättet vid indexberäkningarna hänvisas i övrigt till den redogörelse härför, som återfinnes i Soc. Medd. årg. 1939, sid. 643 o. f.

Resultatet av den nu senast utförda beräkningen, avseende prisläget omkring den 1 januari 1942, redovisas i tab. 4 och 5. Diagrammet å sid. 33 belyser

Tab. 5. Levnadskostnadsindex med juli 1914 som bas.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
1929	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**
	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
	1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	**165**
1938	1 jan.	142	195	154	183	177	177	**165**
	1 april	141	196	154	182	176	178	**165**
	1 juli	143	196	152	182	176	178	**166**
	1 okt.	145	196	150	181	181	178	**167**
1939	1 jan.	145	196	149	181	181	180	**167**
	1 april	145	198	149	181	188	180	**168**
	1 juli	147	198	147	182	198	182	**169**
	1 okt.	150	198	156	184	190	183	**171**
1940	1 jan.	154	198	164	197	190	195	**178**
	1 april	163	198	189	210	214	198	**186**
	1 juli	170	198	201	220	214	207	**193**
	1 okt.	172	198	209	234	223	210	**197**
1941	1 jan.	180	202	213	248	223	214	**204**
	1 april	197	203	217	272	258	223	**219**
	1 juli	192	203	221	278	258	228	**219**
	1 okt.	191	198	238	287	258	231	**221**
1942	1 jan.	201	198	238	291	274	236	**227**

ytterligare prisnivåns förändringar sedan 1935. Levnadskostnadernas stegring sedan tiden omedelbart före krigsutbrottet (1 juli 1939) beräknas till 34 %.

Betraktar man förändringarna av samtliga levnadskostnader under kvartalet, finner man enligt tab. 4, att levnadskostnadsindex med 1935 som bas stigit med fyra enheter, från 141 till 145. Anknytes denna serie till den äldre med juli 1914 som utgångspunkt (tab. 5), befinnes att indextalet sedan förra beräkningstillfället stigit med sex enheter, från 221 till 227.

Ser man vidare på de i beräkningarna ingående huvudposterna, framgår av tab. 4, som tidigare nämnts, att livsmedelsposten stigit med sju enheter, beklädnadsposten och posten »övriga utgifter» med vardera tre samt skatteposten med nio enheter.

Parti- och minutpriser. En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i efterföljande tab. 6. De här meddelade månadsindextalen i kommerskollegii och finanstidningens serier ha daterats i överensstämmelse med socialstyrelsens indextal, varför alltså de som t. ex. 1 september, 1 januari o. s. v. rubricerade indextalen grunda sig på prismaterial från föregående augusti resp. december månader o. s. v.

Tab. 6. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Grov-, metall- o. maskinind. v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	133
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	172
1941 . . .	139	153	172	162	190	153	176	157	324	165	150	114	174	191
1 sept. 1939	·	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
1 jan. 1941	130	141	160	150	176	143	166	143	269	160	147	110	163	183
1 okt. »	141	151	175	164	193	155	178	160	331	166	153	114	179	193
1 nov. »	·	151	176	165	194	156	180	163	331	167	153	114	178	193
1 dec. »	·	151	178	167	198	157	183	165	330	167	153	114	179	195
1 jan. 1942	145	158	179	168	199	158	183	167	328	167	153	114	181	196

Riksbankens konsumtionsprisindex.

Riksbankens konsumtionsprisindex steg från den 15 juni till den 15 december 1941 med 4·7 %, varav dock 0·4 % sammanhänger med en ökning av de indirekta skatterna. Delindextalens förändringar under olika perioder sedan krigsutbrottet belysas av följande tablå:

	Aug.–dec. 1939	Dec. 1939–juni 1940	Juni–dec. 1940	Dec. 1940–juni 1941	Juni–dec. 1941	Aug. 1939–dec. 1941
Födo- och njutningsämnen	+ 6·1	+ 7·7	+ 11·1	+ 6·8	+ 7·1	+ 45·2
Bränsle och lyse	+ 16·5	+ 24·4	+ 5·3	+ 4·8	+ 2·4	+ 63·8
Kläder	+ 7·8	+ 11·4	+ 11·7	+ 16·2	+ 4·7	+ 63·3
Skodon	+ 6·1	+ 9·3	+ 7·8	+ 10·0	+ 3·9	+ 42·8
Inventarier	+ 7·6	+ 4·7	+ 5·4	+ 12·1	+ 4·1	+ 38·5
Övriga utgifter	+ 2·6	+ 5·9	+ 4·1	+ 4·9	+ 3·8	+ 23·1
Generalindex	+ 5·8	+ 7·4	+ 7·9	+ 7·6	+ 4·7	+ 38·3
d:o med avdrag för indirekta skatter och tillägg för subventioner	+ 4·3	+ 6·9	+ 8·7	+ 5·4	+ 4·3	+ 34·5

I övrigt hänvisas till vidstående tabell.

Riksbankens konsumtionsprisindex december 1940—december 1941 (sept. 1931 = 100).

	1940	1941											Förändring i % dec. 1940—dec. 1941
	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
Föda- och njutningsämnen	*150·1*	*155·9*	*157·5*	*159·0*	*161·5*	*161·7*	*160·2*	*161·4*	*162·3*	*163·1*	*164·0*	*169·4*	*171·6*	*+14·3*
Mjölk, smör, ost, margarin	152·0	153·7	154·4	154·6	154·8	155·2	142·6	142·8	142·8	142·8	142·8	151·5	156·5	+ 2·9
Kött	136·7	149·7	150·3	157·6	171·9	172·4	174·2	175·7	174·9	176·4	176·1	176·5	177·8	+30·0
Fläsk	174·1	185·2	186·3	187·9	193·3	197·5	199·2	199·9	200·6	202·5	203·7	203·8	205·0	+17·8
Ägg	144·7	148·6	153·0	158·5	162·4	166·8	172·9	180·1	186·7	191·7	193·3	198·3	203·3	+40·4
Fisk	147·1	163·4	189·6	173·5	183·9	169·7	162·6	165·5	167·9	166·0	181·1	205·4	199·8	+35·8
Potatis, mjöl, bröd m. m.	128·5	128·8	128·9	128·6	128·7	127·6	125·9	126·2	127·4	127·0	127·4	127·9	128·3	— 0·1
Trädgårdsprodukter	144·1	146·9	148·3	148·6	150·5	153·1	152·3	157·7	161·7	164·2	164·9	167·5	168·9	+17·2
Specerier, kolonialvaror	141·9	150·9	153·2	157·0	157·5	158·7	171·6	172·5	173·1	174·2	175·6	179·1	180·7	+27·3
Drycker, tobak m. m.	163·9	169·7	169·7	172·6	172·6	172·7	172·7	173·3	173·3	175·0	175·0	183·2	186·2	+13·6
Bostad	—	*98·2*	—	—	*98·9*	—	—	—	—	—	*98·9*	—	—	*+ 2·5*
Bränsle och lyse	*154·5*	*156·0*	*156·6*	*157·9*	*159·7*	*159·4*	*161·9*	*163·4*	*164·1*	*165·1*	*165·1*	*165·2*	*165·8*	*+ 7·3*
Beklädnad	*137·3*	*147·5*	*150·1*	*152·9*	*154·4*	*156·0*	*157·9*	*158·8*	*159·1*	*161·6*	*162·0*	*163·1*	*165·1*	*+20·2*
Kläder	143·6	154·8	157·5	160·8	162·5	164·4	166·8	167·9	168·1	171·0	171·4	172·4	174·7	+21·7
Skodon	121·4	128·3	130·6	131·9	132·7	133·0	133·5	134·2	134·3	136·0	136·3	137·5	138·8	+14·3
Inventarier	*121·9*	*129·6*	*130·7*	*131·7*	133·0	*134·0*	*136·6*	*137·4*	*138·8*	*139·7*	*140·5*	*140·8*	*142·2*	*+16·6*
Övriga utgifter	*111·1*	*114·7*	*115·1*	*115·7*	*115·9*	*116·4*	*116·5*	*118·1*	*119·7*	*120·4*	*120·5*	*120·6*	*121·0*	*+ 8·9*
Generalindex	**131·6**	**137·0**	**138·2**	**139·5**	**141·0**	**141·5**	**141·6**	**142·6**	**143·4**	**144·4**	**144·8**	**147·0**	**148·3**	**+12·7**

	Varuslag[1]	Kvantitet	1914[2]	1919[3]	1920	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
1	Mjölk, oskummad	l	15	47	44	20	21	21	22	23	24	25	27	30
2	Smör: mejeri-	kg	239	729	657	244	276	268	263	297	311	328	369	431
3	lands-	»	218	727	651	224	258	253	250	281	294	312	357	421
4	Ost[2]	»	162	624	524	147	170	177	189	183	186	212	243	*276
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	433	376	127	141	135	133	148	160	165	224	300
6	Ägg, färska	»	142	568	482	135	140	154	170	180	179	183	215	303
7	Potatis: gammal	»	9	20	17	10	10	12	13	14	14	15	19	17
8	»	100 kg	.	1779	1348	727	726	896	975	1082	1066	1130	1515	1379
9	färsk, svensk	kg	23	29	55	22	18	26	25	22	23	24	32	47
10	Gula ärter, svenska	»	35	78	69	33	42	48	42	42	42	41	73	84
11	Bruna bönor	»	49	214	180	48	53	62	62	54	58	112	118	152
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	75	91	36	35	38	39	41	43	43	45	45
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	56	56	24	23	24	25	27	28	28	30	33
14	rågsikt-, svenskt	»	29	73	73	32	31	33	34	36	37	37	39	40
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	99	101	32	34	35	37	41	43	44	56	65
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	111	176	42	41	40	41	43	44	48	71	102
17	Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	74	79
18	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	96	111	61	59	59	60	65	65	66	73	78
19	Rågbröd: hårt knäckebröd	»	.	.	139	85	84	82	83	85	85	85	90	95
20	sötlimpa eller siktbröd	»	40	96	105	58	58	58	59	62	64	65	76	82
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	64	71	46	45	45	45	48	50	51	60	65
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	230	254	136	134	132	132	137	141	144	163	182
23	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	116	128	72	71	72	73	76	78	80	91	95
24	billigaste sort » » mjölk	»	61	167	145	86	84	85	86	90	92	95	107	111
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	.	.	100	98	97	98	104	107	112	139	152
26	Nötkött, färskt: stek	»	116	563	398	148	156	179	193	191	197	214	231	307
27	soppkött	»	95	490	333	114	121	143	156	154	156	170	185	252
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	512	493	188	198	217	232	242	251	270	289	379
29	spädkalv	»	70	312	274	114	117	129	142	145	151	166	178	242
30	Fårkött, färskt, stek	»	130	600	431	187	192	205	217	226	237	255	281	382
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	.	.	.	142	147	172	189	184	190	205	222	295
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	605	449	142	136	177	196	198	220	228	256	333
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	619	470	148	141	182	200	202	223	232	261	338
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	172	188	249
35	Fisk, färsk: abborre	»	76	202	191	109	107	110	111	110	112	116	124	160
36	gädda	»	110	333	312	157	152	153	159	158	159	161	182	246
37	sill	»	35	110	102	61	62	62	61	61	65	71	96	149
38	strömming	»	39	114	106	59	57	57	57	58	61	68	80	116
39	torsk	»	57	160	139	89	87	89	89	88	90	90	109	151
40	rödspotta (spätta)	»	81	244	219	148	143	145	149	148	149	154	173	236
41	kolja	»	.	.	152	116	113	116	118	118	119	122	145	213
42	Salt sill	»	45	148	120	40	49	62	71	49	50	56	89	158
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	.	.	313	301	291	284	298	281	295	382	476
44	mest gångbara sort	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	422	508
45	Socker, bit-	»	65	133	168	47	46	46	47	48	48	49	53	61
46	Salt, matsalt	»	10	32	31	16	16	15	15	15	15	16	21	24
47	Äpplen, ät-	»	.	.	.	105	97	101	94	94	105	94	128	180
48	Apelsiner, medelstora	dussin	.	.	.	115	111	115	115	125	131	126	195	236
49	Bananer, prima	kg	.	.	.	166	161	160	146	139	160	173	209	—
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	.	.	107	106	101	85	90	81	87	131	173
51	Vitkål, svensk	»	.	.	.	23	24	24	33	30	28	28	41	42
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	.	.	24	24	24	24	24	24	24	27	31
53	Svagdricka	l	6	16	16	16	16	15	15	16	16	16	18	21
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	.	.	35	35	35	34	33	33	33	33	34
55	Fotogen, Water White	l	21	71	60	24	22	20	20	20	21	22	30	54
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	.	.	17	17	17	17	17	17	17	23	24
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	740	2310	2895	945	920	945	995	1085	1145	1175	1645	1870
58	Barrved, » »	»	595	1895	2310	725	715	730	765	845	900	930	1375	1580
59	Pannved, hemkörd	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1355	1475
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	—	2069	620	613	614	607	644	647	666	931	1028
61	hushålls-(fyrkol), prima,	»	242	—	1664	288	287	291	294	344	347	348	524	555
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	.	.	434	437	452	459	577	577	538	824	961
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm,	»	.	.	.	419	421	436	446	565	569	530	804	932

[1] Beträffande gällande regleringar se tabellen å sid. 44. — [2] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter.

Aug. 1939	Dec. 1940	Mars 1941	Juni 1941	Juli 1941	Aug. 1941	Sept. 1941	Okt. 1941	Nov. 1941	Dec. 1941	Decemberprisernas förändringar i % sedan juli 1914	år 1935	aug. 1939	dec. 1940	
25	30	30	30	30	30	30	30	30	29	+ 93·3	+ 38·1	+ 16·0	— 3·3	1
341	450	451	400	400	401	401	414	455	455	+ 95·3	+ 69·8	+ 33·4	+ 1·1	2
322	443	445	390	389	390	383	394	445	445	+ 111·9	+ 75·9	+ 38·2	+ 0·5	3
215	283	337	258	260	261	265	265	266	266	.	.	.	.	4
170	300	300	300	300	300	—	—	300	300	+ 117·4	+ 122·2	+ 76·5	0·0	5
172	251	324	280	301	317	324	313	348	332	+ 191·2	+ 115·6	+ 93·0	+ 32·3	6
[1] 16	16	17	16	16	16	21	18	18	19	+ 111·1	+ 58·3	+ 18·8	+ 18·8	7
—	1245	1371	1251	1274	1220	1635	1460	1485	1508	.	+ 68·3	—	+ 21·1	8
17	—	—	—	61	33	—	—	—	—	—	—	—	—	9
41	75	85	87	—	—	—	—	—	84	+ 180·0	+ 75·0	+ 104·9	+ 12·0	10
113	139	153	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
43	45	45	45	45	45	45	45	46	47	+ 51·6	+ 23·7	+ 9·3	+ 4·4	12
27	32	32	32	33	33	33	33	33	33	+ 57·1	+ 37·5	+ 22·2	+ 3·1	13
36	40	40	40	40	40	40	40	40	40	+ 48·1	+ 21·2	+ 11·1	0·0	14
43	65	65	65	65	66	65	66	66	67	+ 86·1	+ 91·4	+ 55·8	+ 3·1	15
45	96	99	100	—	—	—	—	-	114	+ 192·3	+ 185·0	+ 153·3	+ 18·8	16
.	74	78	78	79	79	79	79	79	79	.	.	.	+ 6·8	17
66	77	78	78	78	78	79	79	78	79	+ 92·7	+ 33·9	+ 19·7	+ 2·6	18
85	94	95	95	95	95	95	95	95	95	.	+ 15·9	+ 11·8	+ 1·1	19
66	81	83	83	83	83	80	79	79	79	+ 107·9	+ 36·2	+ 19·7	— 2·5	20
51	66	66	66	65	65	64	64	64	64	+ 106·5	+ 42·2	+ 25·5	— 3·0	21
144	176	177	182	182	182	185	186	186	187	+ 149·3	+ 41·7	+ 29·9	+ 6·3	22
82	95	95	96	95	95	94	94	94	93	+ 111·4	+ 29·2	+ 13·4	— 2·1	23
96	111	112	114	114	114	107	106	106	105	+ 78·0	+ 23·5	+ 9·4	— 5·4	24
113	149	150	153	153	152	153	154	155	155	.	+ 59·8	+ 37·2	+ 4·0	25
218	240	283	318	320	324	326	326	323	313	+ 165·3	+ 74·9	+ 43·6	+ 30·4	26
169	193	236	262	263	263	261	260	262	265	+ 178·2	+ 85·3	+ 56·8	+ 37·3	27
269	336	367	381	380	380	383	384	385	389	+ 196·9	+ 79·3	+ 44·6	+ 15·8	28
163	208	233	248	247	245	242	244	248	253	+ 266·7	+ 96·1	+ 55·2	+ 21·6	29
260	309	367	401	402	395	381	383	380	379	+ 178·7	+ 84·9	+ 45·8	+ 22·7	30
208	230	269	306	308	310	311	312	312	309	.	+ 79·7	+ 48·6	+ 34·3	31
226	301	320	336	337	337	340	342	343	344	+ 168·8	+ 94·4	+ 52·2	+ 14·3	32
230	305	324	341	341	342	346	347	348	347	+ 157·0	+ 90·7	+ 50·9	+ 13·8	33
172	210	236	252	253	254	257	260	261	263	.	.	+ 52·9	+ 25·2	34
112	140	164	136	152	159	165	167	176	183	+ 144·0	+ 66·4	+ 63·4	+ 30·7	35
168	205	259	215	236	251	252	259	278	281	+ 148·7	+ 83·7	+ 67·3	+ 37·1	36
74	124	132	127	163	166	168	175	184	129	+ 239·5	+ 108·1	+ 74·3	+ 4·0	37
64	85	124	107	115	96	93	104	128	133	+ 259·5	+ 133·3	+ 107·8	+ 56·5	38
90	117	152	136	139	150	143	157	171	167	+ 203·6	+ 87·6	+ 85·6	+ 42·7	39
150	184	221	222	248	240	228	254	278	268	+ 235·0	+ 84·8	+ 78·7	+ 45·7	40
116	167	198	184	210	218	199	215	254	254	.	+ 119·0	+ 119·0	+ 52·1	41
55	136	158	142	139	140	143	158	182	201	+ 367·4	+ 224·2	+ 265·5	+ 47·8	42
288	413	455	478	483	486	489	497	500	504	.	+ 73·2	+ 75·0	+ 22·0	43
.	439	486	507	512	516	522	532	536	540	.	.	.	+ 23·0	44
48	54	61	61	61	61	61	61	65	65	+ 1·6	+ 41·3	+ 35·4	+ 20·4	45
15	22	24	24	24	24	24	24	24	25	.	+ 66·7	+ 66·7	+ 13·6	46
94	125	184	266	269	203	81	95	119	152	.	+ 50·5	+ 61·7	+ 21·6	47
123	232	206	262	275	—	—	—	—	297	.	+ 158·3	+ 141·5	+ 28·0	48
164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
84	168	184	164	—	—	—	171	171	172	.	+ 70·3	+ 104·8	+ 2·4	50
29	26	38	59	57	48	40	33	32	32	.	+ 33·3	+ 10·3	+ 23·1	51
24	30	31	31	31	31	31	31	31	31	.	+ 29·2	+ 29·2	+ 3·3	52
16	19	21	21	21	21	21	21	21	21	+ 250·0	+ 40·0	+ 31·3	+ 10·5	53
32	34	34	33	33	33	34	34	34	34	.	— 2·9	+ 6·3	0·0	54
21	36	48	57	59	59	60	60	59	60	+ 200·0	+ 200·0	+ 185·7	+ 66·7	55
17	24	24	24	24	24	24	24	24	24	.	+ 41·2	+ 41·2	0·0	56
1125	1800	1835	1855	1890	1895	1905	1910	1905	1910	+ 161·6	+ 102·1	+ 69·8	+ 6·1	57
885	1510	1545	1565	1595	1605	1615	1615	1610	1620	+ 176·9	+ 121·9	+ 83·1	+ 7·3	58
.	1385	1460	1450	1495	1505	1520	1510	1520	1520	.	.	.	+ 9·7	59
637	1037	1038	1037	1033	1033	1034	1015	998	989	+ 152·3	+ 61·1	+ 55·3	— 4·6	60
326	505	528	555	563	568	575	573	573	574	+ 150·7	+ 97·3	+ 76·1	+ 13·7	61
517	809	882	974	987	991	1006	1006	1006	1005	.	+ 122·3	+ 94·4	+ 24·2	62
506	782	859	944	955	959	973	979	978	979	.	+ 124·5	+ 93·5	+ 25·2	63

[1] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara.

K = kortransonering. — N = normalpriser (jfr sid. 33). —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk	N	l	32	31	28	27	28	28	29	27	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	445	455	455	455	455	455	455	454	454
3	lands-	K, N	»	—	—	—	—	—	—	445	—	445
4	Ost, ej helfet	K, N	»	271	276	273	277	260	261	260	267	258
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	344	343	343	321	343	301	334	330	309
7	Potatis: gammal		»	23	20	19	18	19	20	18	17	17
8	»		100 kg	1855	1750	1700	1700	1650	1663	1563	1267	1460
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	84	84	88	80	80	80	82	79	83
11	Bruna bönor	B	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Mjöl: vete-	K	»	46	47	47	46	46	46	45	47	45
13	råg-	K	»	33	34	30	32	34	32	32	33	31
14	rågsikt-	K	»	39	40	40	39	40	38	37	38	38
15	Gryn: havre-	K	»	71	70	64	69	70	70	67	72	62
16	ris-	K, N	»	112	110	116	112	112	117	117	100	114
17	Makaroner	K	»	95	89	78	76	82	86	73	88	75
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	83	83	81	77	72	81	78	83	80
19	knäckebröd	K, Ö	»	108	114	98	95	83	93	85	95	94
20	sötlimpa	K, Ö[1]	»	80	90	98	83	82	76	80	76	71
21	grovbröd	K, Ö[1]	»	67	69	50	63	58	56	80	71	64
22	Vetebröd: skorpor	K	»	211	165	213	167	180	200	200	172	165
23	mjukt bakat m. vatten	K, Ö[1]	»	104	92	103	92	87	92	88	81	90
24	matbröd » » mjölk	K, Ö[1]	»	126	119	121	103	110	102	110	107	102
25	mjukt kaffebröd	K	»	176	185	201	154	152	181	154	130	128
26	Nötkött: stek	K, Ö[2]	»	332	328	317	312	334	293	300	298	313
27	soppkött	K, Ö[2]	»	281	266	279	261	273	256	273	265	267
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K	»	435	402	412	380	420	395	420	380	370
29	spädkalv	K	»	—	287	278	—	—	—	—	—	—
30	Fårkött, stek	K	»	447	393	427	380	—	399	426	384	—
31	Malet nötkött	K, Ö[2]	»	329	315	315	303	313	311	310	300	300
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö[2]	»	360	350	350	344	350	341	340	332	337
33	salt »	K, Ö[2]	»	360	350	350	348	350	340	340	328	337
34	Fläskkorv	K	»	299	282	276	277	259	274	270	280	277
35	Fisk, färsk: abborre		»	265	—	200	170	200	209	165	170	150
36	gädda		»	361	299	288	260	314	302	290	288	288
37	sill	N	»	206	107	220	137	160	129	—	99	104
38	strömming		»	120	115	126	120	135	130	123	126	143
39	torsk		»	253	160	183	184	183	185	125	161	138
40	rödspotta		»	289	293	276	286	317	298	296	263	286
41	kolja		»	304	280	300	285	310	286	270	211	276
42	Salt sill		»	252	189	267	189	213	253	168	217	283
43	Kaffe: santosblandning	K	»	521	538	516	505	509	543	522	501	493
44	mest gångbara sort	K	»	561	555	577	533	509	586	542	563	523
45	Socker, bit-	K	»	62	65	66	64	63	64	64	63	64
46	Salt		»	27	25	27	27	25	27	24	24	22
47	Äpplen	N	»	176	158	159	171	146	163	146	99	128
48	Apelsiner		dussin	342	290	328	278	268	329	304	350	325
49	Bananer		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon	K, Ö	»	170	172	174	173	169	170	169	177	163
51	Vitkål		»	32	33	29	32	25	40	29	40	33
52	Pilsner	Ö	1/2 l	30	32	34	30	30	35	33	30	30
53	Svagdricka	Ö	l	34	21	19	21	21	30	27	28	21
54	Elektrisk ström		kWh	28	30	25	38	30	32	35	33	38
55	Fotogen	B	l	62	41	—	63	57	63	68	61	61
56	Kokgas		kbm	20	25	20	25	23	25	21	—	23
57	Björkved	B	»	2310	2150	1890	1745	2000	2045	2260	2000	1900
58	Barrved	B	»	1960	1800	1665	1445	1700	1745	1910	1650	1600
59	Pannved	B	»	1860	1700	1600	1345	1600	1655	1810	1550	1500
60	Kol: antracit-	B	hl	966	934	987	967	984	977	935	979	1005
61	hushålls-	B	»	566	505	580	567	584	577	535	572	605
62	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	969	903	1049	1009	1198	1082	970	1051	1035
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	967	966	1041	959	1140	1028	910	1060	1016

[1] Överenskommelsepriser å 25 ombudsorter. — [2] Överenskommelsepriser å alla ombudsorter

för olika orter i riket under december 1941.

Ö = överenskommelsepriser (jfr sid. 33). — B = beslag och prisreglering.

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Helsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
27	27	28	27	28	28	27	28	28	27	27	26	27	27	30	27	1
454	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	2
—	439	445	445	445	—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	—	3
266	260	263	260	262	260	270	270	270	271	268	269	260	265	271	263	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	5
306	332	327	333	325	—	332	328	327	308	323	308	330	334	329	291	6
18	21	17	15	16	21	14	17	18	17	15	16	16	20	21	23	7
1425	1467	1450	1250	1275	1250	1233	1211	1274	1276	1193	1150	1218	1625	1700	1583	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
82	86	85	85	83	86	85	86	85	85	86	86	85	85	86	85	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
46	45	45	46	48	48	44	46	44	47	48	46	47	48	48	47	12
31	33	30	32	30	32	32	34	34	33	33	34	32	32	33	33	13
38	40	37	38	40	40	39	40	40	41	39	40	38	39	40	39	14
64	65	63	66	66	64	64	64	64	65	64	64	64	74	63	65	15
110	115	118	115	116	117	118	116	112	112	111	117	117	118	112	115	16
79	72	73	75	83	80	83	81	80	80	80	80	80	80	73	79	17
81	83	82	77	82	81	80	81	82	84	77	82	80	81	86	83	18
96	93	103	90	92	97	93	107	98	102	95	98	98	98	100	93	19
77	62	63	67	74	80	63	62	61	64	65	61	64	61	88	80	20
50	56	55	56	71	57	53	46	47	49	60	46	54	56	75	67	21
170	175	198	180	150	180	173	175	187	157	153	150	171	200	190	170	22
93	77	92	92	88	—	—	103	—	—	—	77	—	—	92	102	23
105	99	102	83	103	103	108	103	104	104	102	100	105	102	103	102	24
137	140	139	157	152	154	153	103	167	143	130	117	135	147	154	145	25
310	315	312	313	310	314	293	318	310	315	315	304	307	304	314	310	26
272	277	274	271	260	267	250	278	273	275	279	266	272	262	279	269	27
355	350	407	368	387	390	399	430	430	398	419	376	360	309	396	380	28
—	225	—	190	—	—	279	290	290	280	287	258	210	—	244	—	29
400	386	425	320	373	360	393	430	337	422	400	406	391	360	—	380	30
300	300	300	300	295	302	301	300	300	304	308	300	309	294	320	308	31
337	345	339	343	339	331	340	340	340	339	340	332	340	333	349	340	32
340	350	339	340	334	332	355	350	370	360	355	350	340	343	349	340	33
248	250	274	265	280	244	272	239	241	270	267	249	250	250	262	233	34
150	182	199	99	—	—	—	195	154	—	206	200	—	—	225	—	35
235	256	287	244	250	233	290	280	285	287	288	275	313	250	331	—	36
—	85	—	—	—	—	—	114	139	137	102	—	133	101	100	104	37
143	134	127	116	100	100	111	—	—	135	138	128	150	136	151	—	38
—	172	126	106	119	98	133	113	144	102	124	100	126	95	116	102	39
—	300	268	—	—	—	261	238	268	248	262	225	232	220	239	207	40
233	225	—	—	—	—	—	—	263	—	—	—	250	188	231	236	41
268	250	256	231	263	144	247	250	197	197	195	179	263	170	206	183	42
523	512	490	535	482	516	496	500	473	506	466	524	498	481	496	488	43
548	512	539	533	525	534	504	500	577	560	517	543	533	525	546	527	44
66	65	64	65	70	65	63	63	64	64	64	64	66	66	64	65	45
25	27	24	24	24	27	25	26	27	26	27	27	25	25	24	24	46
166	126	141	128	124	169	188	205	157	124	160	134	183	144	166	119	47
273	350	333	298	280	310	242	—	363	268	325	306	283	288	286	266	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
169	180	169	170	176	170	175	169	170	175	173	169	169	166	165	165	50
30	28	37	45	25	28	43	17	20	21	23	20	23	30	32	30	51
30	30	30	30	33	31	31	30	31	34	32	32	33	30	33	30	52
20	20	19	20	20	17	17	20	18	17	15	16	20	17	23	20	53
31	39	37	39	49	44	22	37	33	40	36	32	40	41	25	34	54
53	65	61	51	60	62	—	—	63	63	63	62	53	60	63	62	55
—	—	23	27	32	28	25	23	20	25	21	20	—	—	18	—	56
1600	1825	1770	1825	—	1975	2050	2425	2390	2425	2460	2350	2050	2100	2710	2500	57
1275	1525	1475	1525	1700	1675	1750	2075	2040	2075	2110	2000	1750	1800	2360	2150	58
1165	1425	1360	1425	—	1575	1650	1975	1960	1975	1975	1900	1650	1700	1975	—	59
1225	—	958	—	932	985	—	940	975	—	945	943	980	950	960	956	60
725	—	520	547	537	545	575	540	570	549	545	543	545	550	560	556	61
1128	1086	930	958	1012	980	1008	961	1120	983	990	955	1053	1000	910	962	62
1048	1026	946	946	950	1056	938	921	1065	923	940	1028	990	940	876	950	63

utom Mora, Kramfors, Vilhelmina, Malmberget och Kiruna.

K = kortransonering. — N = normalpriser (jfr sid. 33). —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk	N	l	27	29	27	27	29	29	29	29	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	455	455	450	455	455	455	455	455	455
3	lands-	K, N	»	445	—	—	445	445	—	445	445	—
4	Ost, ej helfet	K, N	»	265	267	269	260	273	260	270	253	260
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	318	325	317	334	324	333	338	297	329
7	Potatis: gammal		»	24	18	21	17	17	17	19	16	18
8	»		100 kg	1964	—	1500	1167	1480	1560	1400	1386	1560
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	85	85	85	84	85	85	85	80	80
11	Bruna bönor	B	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Mjöl: vete-	K	»	48	46	46	48	47	46	45	46	46
13	råg-	K	»	34	33	34	34	32	30	35	31	32
14	rågsikt-	K	»	41	40	39	41	40	40	40	38	38
15	Gryn: havre-	K	»	67	65	66	71	65	65	70	63	63
16	ris-	K, N	»	115	115	115	115	115	115	115	115	118
17	Makaroner	K	»	77	77	76	78	79	78	78	77	79
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	82	84	81	79	82	75	75	68	74
19	knäckebröd	K, Ö	»	97	98	96	93	101	98	95	84	94
20	sötlimpa	K, Ö[1]	»	92	88	83	78	82	83	83	76	83
21	grovbröd	K, Ö[1]	»	77	71	62	49	71	77	71	56	73
22	Vetebröd: skorpor	K	»	180	175	175	155	222	200	200	164	207
23	mjukt bakat m. vatten	K, Ö[1]	»	108	—	92	77	90	92	92	90	83
24	matbröd » » mjölk	K, Ö[1]	»	115	108	108	115	108	106	102	106	108
25	mjukt kaffebröd	K	»	154	178	154	130	165	187	154	128	155
26	Nötkött: stek	K, Ö[2]	»	304	300	309	294	308	304	313	322	314
27	soppkött	K, Ö[2]	»	262	269	256	255	273	255	282	264	262
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K	»	361	373	379	362	435	377	380	385	417
29	spädkalv	K	»	220	—	262	289	269	—	250	210	—
30	Fårkött, stek	K	»	372	450	376	370	385	—	320	374	420
31	Malet nötkött	K, Ö[2]	»	300	300	308	306	310	300	308	308	313
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö[2]	»	340	340	330	331	352	345	350	343	350
33	salt »	K, Ö[2]	»	340	340	328	323	350	347	350	340	350
34	Fläskkorv	K	»	260	268	250	252	270	263	250	249	280
35	Fisk, färsk: abborre		»	157	191	164	180	200	—	180	138	—
36	gädda		»	210	317	250	276	258	280	250	299	333
37	sill	N	»	134	99	122	—	129	123	168	125	—
38	strömming		»	158	137	150	139	144	140	150	144	143
39	torsk		»	219	145	178	212	165	167	225	163	223
40	rödspotta		»	272	269	256	225	266	250	—	279	294
41	kolja		»	253	261	258	250	227	250	250	302	288
42	Salt sill		»	230	134	268	205	257	154	150	189	260
43	Kaffe: santosblandning	K	»	510	503	478	543	505	453	505	503	531
44	mest gångbara sort	K	»	510	588	545	568	553	481	517	563	541
45	Socker, bit-	K	»	65	64	65	65	66	66	66	64	64
46	Salt		»	24	22	24	24	25	25	25	21	24
47	Äpplen	N	»	161	116	114	163	165	140	100	140	176
48	Apelsiner		dussin	300	270	335	225	—	268	—	—	305
49	Bananer		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon	K, Ö	»	164	174	164	169	165	163	165	169	170
51	Vitkål		»	40	29	20	40	33	25	50	30	35
52	Pilsner	Ö	1/8 l	35	32	30	30	33	30	30	30	30
53	Svagdricka	Ö	l	21	23	18	18	21	21	24	20	20
54	Elektrisk ström		kWh	35	30	26	35	34	37	27	33	26
55	Fotogen	B	l	65	65	55	49	63	63	—	64	64
56	Kokgas		kbm	26	—	26	—	22	—	—	20	22
57	Björkved	B	»	1900	2150	1875	1800	2000	1550	1850	1900	1950
58	Barrved	B	»	1600	1850	1525	1400	1700	1350	1550	1600	1650
59	Pannved	B	»	1500	1750	1525	1300	1600	1250	1450	1500	1550
60	Kol: antracit-	B	hl	966	—	1020	995	978	1025	1047	986	943
61	hushålls-	B	»	566	—	625	595	578	—	—	594	543
62	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	963	1070	1026	973	1006	1090	1074	1057	990
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	970	1010	970	917	946	1020	1044	1008	968

[1] Överenskommelsepriser å 25 ombudsorter. — [2] Överenskommelsepriser å alla ombudsorter

Ö = överenskommelsepriser (jfr sid. 33). — B = beslag och prisreglering.

Falun	Avesta	Ludvika	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsvalls-staden	Sundsvalls lägre d.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Gällivare o. Malmb.	Kiruna	Samtliga orter	
29	29	29	29	29	29	31	31	30	31	30	30	33	35	35	**29**	1
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	465	465	465	**455**	2
—	445	445	—	—	—	445	445	—	445	—	445	—	455	—	**445**	3
275	263	260	272	264	270	260	260	273	280	260	274	257	271	273	**266**	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	**300**	5
—	341	342	328	342	343	352	351	349	355	359	356	357	357	359	**332**	6
18	17	18	15	16	17	19	18	18	19	20	20	25	25	24	**19**	7
1667	1550	1600	1350	1389	1475	1500	1480	1500	1680	1800	1307	2150	2227	—	**1508**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
85	85	82	82	81	83	86	86	88	85	90	93	87	89	88	**84**	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
45	45	47	48	49	48	50	49	49	45	48	50	47	47	49	**47**	12
32	34	31	33	33	31	35	34	33	32	35	34	35	34	36	**33**	13
39	41	39	40	39	41	42	42	42	40	43	43	42	42	42	**40**	14
62	68	60	68	64	66	80	72	71	63	70	71	73	68	70	**67**	15
119	113	119	119	112	110	118	120	99	121	114	116	112	115	114	**114**	16
71	83	73	75	74	75	80	84	80	78	75	87	76	78	87	**79**	17
81	74	72	74	73	76	79	74	76	76	75	77	78	70	78	**79**	18
88	88	86	88	86	92	91	89	96	93	98	93	92	88	100	**95**	19
83	83	74	82	70	75	87	87	93	82	83	100	87	105	113	**79**	20
74	—	56	—	—	75	77	77	—	69	65	—	76	85	—	**64**	21
217	182	151	190	184	238	202	204	200	200	200	180	240	243	192	**187**	22
92	90	77	92	92	101	92	92	91	92	108	110	91	130	110	**93**	23
103	—	99	—	98	102	102	102	101	—	121	—	102	—	—	**105**	24
167	159	149	185	175	193	166	160	154	126	188	150	160	155	168	**155**	25
320	316	306	315	295	317	312	305	298	311	324	305	333	364	360	**313**	26
266	255	253	250	248	252	257	261	242	261	259	237	283	272	270	**265**	27
380	400	364	375	400	404	361	356	348	417	—	—	—	450	420	**389**	28
—	230	—	255	241	271	215	207	238	252	275	235	281	280	243	**258**	29
380	389	—	360	370	345	346	—	300	370	350	300	368	373	350	**379**	30
320	320	320	310	316	317	314	311	289	317	320	300	327	340	340	**309**	31
355	349	356	342	348	348	352	348	350	351	354	330	361	348	350	**344**	32
355	349	355	343	348	348	—	353	356	350	355	370	355	345	360	**347**	33
280	253	263	262	254	256	263	266	253	253	280	215	289	275	295	**263**	34
200	—	207	—	—	—	—	—	—	—	—	—	175	—	—	**183**	35
300	344	288	—	300	—	291	291	302	261	250	—	216	—	242	**281**	36
133	110	143	118	—	115	—	—	—	173	140	—	—	—	131	**129**	37
131	146	136	138	140	130	120	120	124	145	143	—	144	133	144	**133**	38
250	239	232	—	170	200	188	—	211	232	200	—	182	—	191	**167**	39
300	250	279	—	294	—	—	—	—	297	—	—	306	—	253	**268**	40
265	200	275	—	—	—	—	—	—	234	—	—	167	—	—	**254**	41
138	154	127	204	145	154	187	164	156	230	153	161	193	134	187	**201**	42
528	515	523	519	482	488	469	450	467	493	468	532	540	475	561	**504**	43
528	523	530	530	538	548	550	550	547	533	553	544	540	513	583	**540**	44
63	65	63	66	62	66	67	69	68	65	69	70	66	68	71	**65**	45
22	21	22	22	21	22	26	25	26	22	25	25	25	24	27	**25**	46
153	140	125	170	140	165	155	141	180	163	180	159	162	192	186	**152**	47
300	228	—	—	—	300	—	—	—	—	275	—	—	—	—	**297**	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
178	169	166	170	172	170	176	177	174	175	180	193	180	191	186	**172**	50
33	29	27	33	26	38	38	36	40	37	30	55	29	36	35	**32**	51
30	30	30	30	30	30	30	30	31	30	30	33	30	32	31	**31**	52
15	19	19	19	19	18	23	23	27	25	20	27	27	27	27	**21**	53
27	33	34	34	38	35	36	35	37	25	33	54	35	28	28	**34**	54
65	61	60	59	55	64	68	65	—	36	63	60	75	37	61	**60**	55
30	—	—	—	22	—	25	—	—	29	—	—	—	—	—	**24**	56
1650	1400	1775	1400	1800	1600	1700	1700	1475	1690	1550	1200	1700	1600	1700	**1910**	57
1500	1200	1575	1150	—	1300	1450	1450	1225	1425	1350	950	1450	1400	1400	**1620**	58
1260	1050	1350	1100	1500	—	1400	1400	1175	1138	1300	—	1400	1400	1250	**1520**	59
1020	1053	1016	1017	952	957	972	997	1090	1067	—	—	987	—	—	**989**	60
710	628	571	617	552	557	545	568	585	667	563	—	552	—	—	**574**	61
1000	1076	977	1108	996	963	878	938	819	1132	907	—	905	—	—	**1005**	62
1000	1008	986	1060	977	915	864	947	865	1112	894	—	926	—	—	**979**	63

utom Mora, Kramfors, Vilhelmina, Malmberget och Kiruna.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under december 1941.

De förändringar på arbetsmarknaden, som inträdde under december 1941, inneburo en minskning av arbetstillgången inom såväl jordbruk som flertalet industrier samt en ökning av arbetslösheten och hjälpbehovet. Förskjutningar i denna riktning bruka kännetecknа årets sista månad.

Förhållandena på arbetsmarknaden under december i jämförelse med föregående månad samt med samma månad föregående år framgå av i det följande anförda data från de olika statistiska serier, som belysa omsättningen av arbetskraft, sysselsättningsutvecklingen samt arbetslöshetens och hjälpbehovets omfattning.

Genom arbetsförmedlingens medverkan tillsattes under december sammanlagt omkring 45 600 platser, vilket, jämfört med föregående månad, innebar en nedgång av tillsättningsresultatet med över 7 %. Antalet arbetssökande var bortåt 4 % lägre än föregående månad; minskningen av utbudet på arbetskraft hänförde sig dock uteslutande till kvinnliga avdelningen, under det att siffran för manliga arbetssökande visade stegring. Antalet lediga platser sjönk med över 13 %. Genomsnittliga antalet ansökningar på 100 lediga platser utgjorde 195 i december mot 176 i november.[1]

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden över 6 % lägre i slutet av december än i slutet av november. Denna sysselsättningsminskning, som dock icke var fullt så stor som föregående år, sammanhänger delvis med sådana permitteringar i samband med julhelgen, som regelbundet bruka äga rum inom vissa industrier, t. ex. textil- och beklädnadsindustrierna.

Den s. k. konjunktursiffran, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva, utgjorde 3·42 i december mot 3·49 i november.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft visa i likhet med sysselsättningssiffrorna, att under december ett betydande antal arbetare entledigats både inom industrigrupperna och inom byggnadsfacken.

[1] Arbetare, som varit permitterade i samband med julhelgen och som under denna ledighet anmält sig hos arbetsförmedlingen, ha i regel icke redovisats som arbetssökande, för det fall man haft anledning antaga, att de efter helgen skulle komma att återgå i sin förutvarande anställning.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av november, ge vid handen, att 9·9 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 8·3 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av december månad, utgjorde vid denna tidpunkt inalles 19 583, vilket innebär en ökning under månaden med icke mindre än 4 802, eller 32·5 %. Bortåt hälften av de nytillkomna hjälpsökande tillhörde byggnadsfacken, medan den därnäst största gruppen utgjordes av sågverksarbetare. Ökningen var vidare framför allt koncentrerad till Stockholm och Göteborg samt till Malmöhus och Västernorrlands län. Antalet hjälpsökande var i förhållande till folkmängden störst i Göteborgs stad samt i Göteborgs och Bohus län.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under december 1941 med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var något högre än föregående år, men omkring 5 % lägre än år 1939. Arbetslösheten inom fackförbunden var vid utgången av november avsevärt lägre än år 1940 och till och med något lägre än år 1939. Antalet hjälpsökande arbetslösa var i december 1941 omkring 20 % lägre än i slutet av närmast föregående år, men omkring 30 % högre än år 1939.

Läget på arbetsmarknaden under december 1941 inom olika områden av näringslivet framgår närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket märktes en säsongmässig minskning i fråga om både tillgång och efterfrågan på arbetskraft. De lediga platser, som funnos anmälda, gällde huvudsakligen yngre drängar samt tillfällighetsarbetare och kunde i allmänhet utan svårighet tillsättas. Den arbetskraft, som blivit ledig, sedan rotfruktsupptagning och andra höstarbeten avslutats, kunde i viss omfattning beredas arbete i skogarna.

Efterfrågan på skogsarbetare av olika slag var — naturligt nog — mindre under julmånaden än under november. Antalet skogsarbetare, sysselsatta med vedhuggning, ökades dock (jfr särskild redogörelse å sid. 53).

Inom så gott som samtliga industriella arbetsområden hade sysselsättningsnivån sänkts mot slutet av året och en avmattning i efterfrågan på arbetskraft inträtt.

Inom mekaniska verkstadsindustrin var behovet av vissa yrkeskategorier, såsom verktygsarbetare, svarvare, filare, bilmontörer och hopsättare, fortfarande aktuellt ehuru kanske ej fullt så framträdande som tidigare. Yngre arbetare, som omskolats i beredskapskurser för verkstadsindustrin, bereddes med gott resultat arbete som avsynare och svarvare. Arbetstillgången för gjuteriarbetare visade någon tillbakagång, och vid vissa skeppsvarv företogos permitteringar till följd av materialbrist.

Glasbrukens förut relativt goda sysselsättningsförhållanden försämrades under redovisningsmånaden, och permitteringar företogos vid en del företag, i

de flesta fall dock endast berörande ett mindre antal arbetare. Arbetstillfällena inom stenindustrin reducerades ytterligare på grund av årstiden. Vid sågverken skedde under månaden en fortsatt säsongnedgång av antalet sysselsatta. Inom pappers- och massaindustrierna kunde tidigare permitterad personal återtagas vid några fabriker, där tillverkning av fodercellulosa igångsatts.

Inom livsmedelsindustrin hade bagerier och bryggerier förbättrad arbetstillgång i samband med julhelgen. Den tidigare rådande efterfrågan på charkuteriarbetare och konservfabriksarbetare minskades betydligt mot slutet av månaden. Sedan sockerbruken omkring månadsskiftet november/december avslutat kampanjen, entledigades arbetarna i stor omfattning. Inom textil- och beklädnadsindustrierna samt vid skofabrikerna och gummifabrikerna förekommo omfattande permitteringar i samband med julhelgen. Enligt vad som uppgivits, ha vid sidan av de sedvanliga julpermitteringarna driftsinskränkningar även företagits till följd av knappheten på råvaror.

Inom byggnadsämnesindustrierna och byggnadsverksamheten reducerades arbetstillfällena ytterligare. Av murare- och målareförbundens medlemmar redovisades redan vid utgången av november ungefär en tredjedel och av byggnadsträarbetarna och byggnadsgrovarbetarna omkring en fjärdedel såsom arbetslösa.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 1 696 påmönstringar och 3 411 avmönstringar. Motsvarande siffror för november voro 1 744 och 2 227 samt för december föregående år 1 965 och 2 835.

Inom handel och samfärdsel erbjödos ökade arbetstillfällen under december, till största delen dock endast av mera tillfällig karaktär. Affärsbiträden med branschvana, särskilt kvinnliga, voro livligt efterfrågade inför julsäsongen. En viss brist gjorde sig också gällande i fråga om rutinerade stenografer och maskinskriverskor. Inom transportyrkena voro sysselsättningsmöjligheterna gynnsammare än föregående månad. Särskilt efterfrågades lastbilschaufförer för vedkörningar. Tillgången på gengaschaufförer var emellertid riklig. För hamnarbetare konstaterades något förbättrad arbetstillgång.

Inom det husliga arbetet noterades sjunkande arbetssökandesiffror till följd av den sedvanliga obenägenheten att taga plats under julmånaden. Arbetstillgången var däremot större än under november, varvid ökningen dock gällde mera tillfällig arbetskraft, såsom hushållshjälp samt tvätt- och rengöringsarbeterskor.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under december 1941.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 45 596 platser, varav 28 845 manliga och 16 751 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning, framgår, att 1 654 personer (1 414 män och 240 kvinnor) utplacerades under månaden.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under december 1 977 platser tillsattes, varav 1 562 manliga och 415 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 986 personer (765 män och 221 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under december 5 352 man i skogsarbete. Av dessa kommo 2 881 från andra yrkesområden än skogsbruket. Sedan 1941 års början ha 52 788 platser tillsatts inom skogsbruket, därav 22 396 med sökande från annat yrkesområde.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid december månads utgång till 19 583, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 4 802 eller 32·5 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 336 (1·7 %) kvinnor.

Under december månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 2·8 milj. kronor. Av dessa må nämnas vägarbeten inom Södermanlands norra vägdistrikt, gatu- och ledningsarbeten i Lidingö stad och Säffle köping, vattenledningsarbeten i städerna Uppsala och Östersund, Kville (Göteb.), Alnö, Sköns och Ytterlännäs (Vrnl.) landskommuner samt utförande av vissa arbeten å Ängbybanan i Stockholms stad. Under tiden $^{1}/_{7}$—$^{31}/_{12}$ 1941 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 28·5 milj. kr.

Under december beviljades statsbidrag till hushållskurser för korttidsarbetande kvinnor i Eslövs stad, Skålleruds och Steneby (Älvsb.) landskommuner.

Av hela antalet hjälpsökande vid december månads utgång åtnjöto 13 936 (71·2 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 12 523 (89·9 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 5 543 (28·3 %) hjälpta genom arbete och 8 393 (42·9 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under december månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter

om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden november 1940—december 1941 lämnas i tab. 14 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 61 arbetsplatser i kommissionens regi 1 542 arbetslösa och vid 34 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 1 104 arbetslösa. Vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 642 arbetslösa. Vid 120 arkivarbetsplatser sysselsattes 367 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 58 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 4 städer och 2 landskommuner.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt 774 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 21 städer och 25 landskommuner till sammanlagt 6 974 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 5 125 (73·5 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 6 066 (87·0 %) hemmahörande i städer. För december månad hade av understödskommunerna 16 städer och 13 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 772 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 64.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 85 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbete för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	52	673
finmekaniker	4	60
verktygsskötare	1	12
elektromekaniker	1	14
smeder	5	66
svetsare	22	239
Summa	85	1 064

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m. utgången av december 1941 ha 6 265 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 3 643 utskrivits efter genomgången kurs. Enligt till kommissionen inkomna rapporter ha omkring hälften av de utskrivna eleverna kunnat beredas arbete inom industrin. Av de c:a 1 550 elever, som icke ha genomgått fullständig kurs utan

avbrutit utbildningen, torde flertalet ha slutat därför att de erhållit arbete i öppna marknaden.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början (oktober 1940) t. o. m. utgången av december månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	7 065	bifallet belopp	5 004 839
		avslaget belopp	6 284 007
Avslagna låneansökningar	12 581		18 984 291
Ej slutbehandlade »	63		92 626
Summa inkomna »	**19 709**		**30 365 763**

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 3 996. Av dessa hade kommissionen före december månads utgång avgjort 3 970, varav 701 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut och 3 269 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 44 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i några fall minskat de beviljade låneloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 253 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen den 31 december 1941. För att kunna följa utvecklingen på skogsbrukets arbetsmarknad företager statens arbetsmarknadskommission regelbundet återkommande inventeringar av arbetskraft för brännvedsförsörjningen. Redogörelse för den första inventeringen, som ägde rum den 6 augusti 1941, har lämnats i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 812, samt för inventeringarna den 22 oktober och 30 november i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 1027. Fr. o. m. november skall inventering t. v. äga rum vid utgången av varje månad. Resultaten av inventeringen den 31 december redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till ovannämnda redogörelser.

Av tabellen framgår, att arbetsstyrkan vid avverkningarna, som den 31 december uppgick till 81 000, under december ökats med nära 6 000 man. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under januari uppskattades till omkring 22 000 man. Av dessa kunde avverkarna själva anskaffa 11 000 man, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 11 000.

Inventeringarna av arbetskraft för bränvedsförsörjningen den 30/11 och 31/12 1941.

Län m. m.	Antal avverkare med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov		därav arbetskraft, som avverkare uppgivit sig ej själva kunna anskaffa	
				31/12					
	30/11	31/12	30/11	Hela antalet	därav ovana	30/11	31/12	30/11	31/12
Stockholms	439	487	2 409	3 104	383	487	424	210	192
Uppsala	247	282	1 775	3 108	288	614	655	421	519
Södermanlands	785	775	2 946	3 653	175	471	401	176	138
Östergötlands	1 231	1 133	3 685	3 382	249	683	610	224	144
Jönköpings	541	623	1 288	1 473	117	378	381	172	181
Kronobergs	693	602	2 233	2 526	208	362	357	100	92
Kalmar	1 355	1 256	2 761	3 843	304	698	615	215	295
Gotlands	22	44	306	358	5	272	283	164	120
Blekinge	479	380	1 254	1 181	159	401	289	131	140
Kristianstads	791	773	2 628	2 751	116	826	316	265	37
Malmöhus	93	120	703	1 149	4	449	211	180	142
Hallands	219	199	1 100	1 008	149	211	110	69	15
Göteborgs o. Bohus	342	306	921	978	205	211	122	63	23
Älvsborgs	708	638	2 201	2 434	235	447	308	170	100
Skaraborgs	472	391	2 084	2 181	252	380	304	125	85
Örebro	938	853	2 870	3 722	374	971	1 100	705	919
Västmanlands	509	445	2 383	2 060	140	331	271	215	157
S:a södra Sverige	**9 864**	**9 307**	**33 547**	**38 911**	**3 363**	**8 192**	**6 757**	**3 605**	**3 299**
Värmlands	1 584	1 271	7 497	7 469	985	2 150	1 626	1 229	984
Kopparbergs	624	470	4 999	4 792	499	2 035	2 229	1 698	1 208
Gävleborgs	1 485	1 040	7 839	5 606	518	1 879	2 796	1 451	1 229
Västernorrlands	1 014	802	7 027	7 188	559	2 339	2 226	1 413	1 239
Jämtlands	470	265	3 820	3 823	110	1 505	1 349	1 174	765
Västerbottens	847	725	6 002	7 037	400	2 284	1 462	749	544
Norrbottens	355	283	4 434	5 866	211	3 927	3 444	1 963	2 006
S:a norra Sverige	**6 379**	**4 856**	**41 618**	**41 781**	**3 282**	**16 119**	**15 132**	**9 677**	**7 975**
S:a hela landet	**16 243**	**14 163**	**75 165**	**80 692**	**6 645**	**24 311**	**21 889**	**13 282**	**11 274**
Kronoskogar	139	152	10 285	12 618	1 251	3 551	3 272	1 487	1 785
Andra allmänna skogar	452	423	4 176	3 737	284	683	653	397	278
Aktiebolagsskogar	377	357	28 308	33 181	2 976	11 596	11 371	7 951	6 469
Övriga enskilda skogar	15 275	13 231	32 396	31 156	2 134	8 481	6 593	3 447	2 742
Avverkare med totalt arbetskraftsbehov (inkl. sysselsatta) av:									
1— 9 arbetare	15 391	13 270	26 484	23 554	1 574	6 978	5 489	2 478	2 061
10—24 »	446	479	5 599	6 555	708	926	919	553	501
25—ω »	406	414	43 082	50 583	4 363	16 407	15 481	10 251	8 712

Hjälpåtgärder för arbetslösa musiker. Redan till följd av stumfilmens försvinnande från biograferna blevo många personer inom musikerfacket arbetslösa. Då detta i stor utsträckning gällde äldre personer utan nämnvärd möjlighet att kunna framdeles försörja sig i det egna yrket eller att omskolas för sys-

selsättning på nya arbetsområden, har från musikerhåll gjorts framställning om vidtagande av särskilda åtgärder till fromma för dessa arbetslösa musiker. Med anledning därav har statens arbetsmarknadskommission efter verkställd undersökning framlagt förslag till en försöksanordning i begränsad skala. Den går ut på att bispringa äldre musiker, särskilt familjeförsörjare, genom att bereda dem tillfälle till sysselsättning under en sammanhängande period av högst 6 månader såsom orkesterledare, instruktörer eller aktiva musiker hos sådana amatörorkestrar i olika delar av landet, som härom göra framställning hos kommissionen. Den, som kommer i åtnjutande av dylik musikerhjälp, skulle få uppbära lön efter samma normer, som gälla för lönesättningen vid statliga arkivarbeten.[1] Staten skulle ikläda sig kostnaden för hela denna avlöning.

Sedan socialministern förklarat sig icke ha något att erinra mot de föreslagna åtgärderna, ha förberedelser vidtagits för att fortast möjligt sätta dessa i verket.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 671.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under fjärde kvartalet 1941.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden och lönesumman för hela månaden till övrig personal. På grundval av sådana uppgifter för augusti och november 1941 samt november 1940 ha i tabellen å sid. 57 indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från tredje till fjärde kvartalet 1941 och från fjärde kvartalet 1940 till fjärde kvartalet 1941. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta.

Indextalen för samtliga näringsgrenar sammanslagna visa från slutet av augusti till slutet av november 1941 en ökning av antalet sysselsatta arbetare med 0·4 % och av den utbetalda lönesumman med 3·1 %. För enbart den egentliga industrin utgjorde ökningen 2·3 och 5·7 %. Det bör emellertid framhållas, att, om antalet arbetare på semester i augusti räknas som sysselsatta, förbytes ökningen av antalet sysselsatta arbetare inom samtliga näringsgrenar i en minskning på 1·4 %. För den egentliga industrin blir ökningen i så fall endast 0·9 %. Beträffande den övriga personalen steg antalet sysselsatta personer från slutet av augusti till slutet av november 1941 med 5·3 % och den utbetalda lönesumman med 3·7 %.

I förhållandet mellan lönesumma och antal sysselsatta arbetare visa indextalen för den egentliga industrin och för samtliga näringsgrenar tillhopa från tredje till fjärde kvartalet 1941 en förskjutning på så sätt, att lönesumman vuxit starkare än arbetarantalet. Denna förskjutning, som för den egentliga industrin uppgår till cirka 3 %, torde bero på en ökning av arbetstidens längd inom vissa industrigrenar. Vid en jämförelse mellan indextalen över lönesumma och arbetarantal inom olika industrigrupper återfinnes lönesummans starkare stegring huvudsakligen hos metallindustrin, vissa delar av livsmedelsindustrin, snickeri- och möbelfabriker, annan trävaruindustri samt pappers- och grafisk industri. Hos dessa grupper skulle således en ökning av arbetstiden ha förekommit.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av november 1941 1·7 % större än i slutet av november 1940. Den utbetalda lönesumman hade stigit med 10·9 %. För enbart den egentliga industrin steg arbetarantalet med 1·0 och lönesumman med 10·5 %. Förskjutningen på 9 à 10 % är huvudsakligen resultatet av lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex i februari och augusti 1941. Sammanlagt ha dessa lönehöjningar medfört en ökning av lönerna under november 1941 i jämförelse

Näringsgrenar	7 574 företag med uppgifter för såväl 3:e kv. 1941 som 4:e kv. 1941					7 422 företag med uppgifter för såväl 4:e kv. 1940 som 4:e kv. 1941				
	Nov. 1941	Indextal för november 1941 (augusti 1941 = 100)				Nov. 1941	Indextal för november 1941 (november 1940 = 100)			
	Arbetare	Arbetare		Övriga		Arbetare	Arbetare		Övriga	
		Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma		Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	**139 269**	**101·5**	**104·6**	**102·8**	**102·8**	**155 620**	**102·4**	**110·4**	**106·2**	**112·7**
Gruvor o. anrikningsverk	4 163	96·9	107·7	100·8	100·2	8 899	104·8	116·2	108·6	97·2
Järn-, stål- o. kopparverk	15 945	102·9	114·9	104·1	102·8	26 250	104·8	115·4	103·0	110·6
Järn- o. stålmanufaktur	18 946	104·8	104·7	103·4	103·7	19 678	103·2	110·6	104·8	112·5
Mekaniska verkstäder	63 805	102·0	104·8	103·1	103·2	64 416	101·9	109·2	107·3	114·7
Skeppsvarv	10 166	91·3	93·0	100·2	100·8	10 310	89·8	96·9	106·2	113·1
Elektriska verkstäder	18 492	102·6	104·0	102·4	102·4	18 342	105·9	112·3	107·4	114·0
Annan metallindustri	7 752	103·0	105·2	101·7	101·1	7 725	104·7	116·1	99·8	104·1
Jord- o. stenindustri	**18 750**	**91·5**	**87·9**	**100·2**	**99·0**	**17 884**	**109·2**	**119·0**	**99·3**	**105·9**
Kolgruvor	964	102·4	97·4	·	·	964	102·8	110·9	·	·
Torvindustri	533	47·2	50·0	·	·	578	96·2	104·8	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	2 403	85·7	87·0	97·6	99·1	2 381	100·2	112·5	101·5	112·3
Cementfabriker, kalkbruk	3 054	94·1	95·3	105·9	102·3	3 257	101·9	118·8	96·8	106·5
Tegelbruk	3 763	70·4	66·0	90·5	90·1	2 964	140·9	149·2	99·6	103·5
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	4 017	104·0	102·1	103·4	105·7	4 071	112·7	118·1	99·7	106·9
Glasbruk	4 016	126·6	112·2	108·3	98·2	3 669	103·4	107·9	98·2	99·8
Träindustri	**23 460**	**96·8**	**99·9**	**107·1**	**102·4**	**23 254**	**102·4**	**113·7**	**102·3**	**105·9**
Sågverk o. hyvlerier	9 799	84·4	85·4	103·1	102·1	9 792	95·3	105·5	101·6	110·3
Snickeri- o. möbelfabriker	11 837	109·6	113·0	110·2	102·3	11 722	106·3	116·5	101·6	101·6
Annan trävaruindustri	1 824	100·7	109·4	104·6	105·1	1 740	123·6	144·5	111·7	116·7
Pappers- o. grafisk ind.	**34 787**	**108·4**	**116·3**	**103·8**	**101·8**	**35 157**	**106·3**	**122·9**	**102·5**	**107·6**
Pappersmassefabriker	11 710	108·5	114·9	100·8	101·4	11 420	110·5	131·3	101·5	109·5
Pappersbruk o. pappfabr.	9 981	109·8	118·1	101·5	102·7	11 136	103·4	114·2	103·6	108·3
Annan pappersindustri	4 651	108·5	124·0	104·7	102·3	4 385	107·2	124·9	104·8	107·0
Grafisk industri	8 445	106·7	113·8	105·4	101·6	8 216	104·5	121·8	102·1	106·6
Livsmedelsindustri	**30 431**	**112·0**	**118·2**	**108·2**	**107·5**	**30 733**	**100·1**	**108·4**	**103·5**	**111·7**
Kvarnar	1 648	116·6	118·2	108·6	103·5	1 634	112·3	119·2	107·7	111·0
Bagerier	4 918	97·6	98·7	104·1	99·8	5 029	108·2	115·0	103·9	114·3
Råsockerbruk o. raffinad.	6 608	157·3	176·0	168·0	148·2	7 048	100·0	108·7	109·4	116·0
Choklad- o. karamellfabr.	4 758	110·5	114·7	105·5	111·4	4 449	96·1	105·7	106·4	118·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	4 264	93·9	94·2	102·8	98·9	4 250	92·0	98·4	99·6	107·1
Tobaksfabriker	1 731	105·7	108·2	106·0	101·4	1 609	93·8	114·0	95·7	98·1
Slakterier o. konservfabr.	4 344	107·9	114·6	102·8	102·9	4 129	104·1	107·7	102·7	112·2
Annan livsmedelsindustri	2 160	107·2	113·8	103·5	100·7	2 585	98·5	105·4	102·2	109·8
Textil- o. beklädnadsind.	**58 708**	**100·4**	**101·8**	**101·3**	**101·8**	**54 523**	**96·6**	**105·0**	**100·2**	**108·0**
Bomullsindustri	15 024	101·7	103·0	101·3	102·8	15 024	100·8	114·4	101·3	107·5
Jute- och linneindustri	2 722	105·4	108·1	103·6	101·6	2 710	99·3	107·5	96·6	100·8
Ylleindustri	9 872	99·4	99·9	100·7	99·3	9 387	94·1	103·8	103·4	106·5
Trikåfabriker	8 088	100·4	101·4	101·0	100·1	7 463	99·2	112·6	102·4	111·5
Skrädderier o. sömnadsfabr.	16 974	98·8	99·2	101·1	101·3	14 429	89·1	88·7	95·7	104·4
Annan hithörande industri	6 028	101·0	106·6	102·4	106·5	5 510	108·2	120·5	105·3	116·8
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**20 605**	**107·8**	**107·3**	**102·4**	**100·8**	**19 566**	**90·3**	**92·8**	**97·7**	**106·2**
Garverier	2 275	97·9	97·8	100·7	98·4	2 197	88·8	98·6	104·7	115·2
Skofabriker	8 053	98·2	94·8	99·1	99·2	7 764	87·9	84·3	95·2	107·1
Gummivarufabriker	5 934	134·7	133·8	105·6	99·0	5 362	90·4	93·3	97·3	99·8
Annan hithörande industri	4 343	103·7	109·4	102·9	107·0	4 243	95·8	104·8	98·9	110·9
Kemisk-teknisk industri	**11 655**	**103·7**	**109·3**	**104·7**	**103·0**	**11 566**	**100·6**	**113·7**	**104·7**	**108·3**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2 292	105·7	107·4	104·8	102·4	2 538	93·2	103·9	102·3	106·8
Sprängämnesfabriker	3 355	103·5	127·3	106·3	98·7	3 038	107·3	123·3	124·9	126·8
Tändsticksfabriker	1 020	111·7	113·1	105·0	103·4	1 020	78·6	85·6	91·7	95·8
Annan kemisk-tekn. ind.	4 988	99·3	98·2	104·0	104·6	4 970	106·9	115·2	105·4	107·8
Samtliga industrigrupper	**337 665**	**102·3**	**105·7**	**103·6**	**102·9**	**348 303**	**101·0**	**110·5**	**103·9**	**110·5**
Byggnadsverksamhet	13 093	79·1	78·3	98·9	97·3	13 531	114·9	127·1	104·4	107·4
Statl. verk o. byggnadsarb.	32 677	92·3	96·8	107·0	101·5	33 881	104·9	114·2	103·5	111·4
Komm. verk o. byggn.-arb.	17 563	97·1	96·7	103·7	109·0	16 872	100·4	103·9	100·5	109·9
Handel o. varulager	7 348	105·6	105·4	109·0	109·2	7 414	99·1	107·5	100·4	108·1
Samfärdsel	6 438	104·1	121·2	104·0	100·2	6 270	97·6	110·9	100·2	106·4
Banker	—	—	—	106·7	97·6	—	—	—	99·4	104·9
Försäkringsföretag	—	—	—	106·3	104·5	—	—	—	102·4	107·1
Samtliga näringsgrenar	**414 784**	**100·4**	**103·1**	**105·3**	**103·7**	**426 271**	**101·7**	**110·9**	**102·6**	**109·6**

med 1938 års löner med 6 à 7 %. I någon mån har även inverkat en förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft. Antalet manliga arbetare ökades nämligen med 2·5 %, medan antalet kvinnliga arbetare minskades med 1·6 %. Lönesummans starkare stegring kan dock ej enbart förklaras av lönehöjningarna och förskjutningen från kvinnlig till manlig arbetskraft. Dessutom måste en ökning av arbetstidens längd ha medverkat. Att en sådan verkligen ägt rum mellan november 1940 och november 1941 visar socialstyrelsens undersökning rörande arbetstidens längd inom näringslivet i november 1941.[1] Förskjutningen mellan lönesumma och antal sysselsatta har emellertid varit av olika styrka inom olika industrigrupper. Detta sammanhänger med att arbetstiden ej ändrats på samma sätt för alla grupperna. För gruppen läder-, hår- och gummivaruindustri var sålunda enligt nyssnämnda undersökning arbetstiden i november 1941 kortare än ett år tidigare. Till följd härav var lönesummans minskning, trots lönehöjningarna, nästan lika stark som arbetarantalets.

Förändringarna i den till arbetare utbetalda lönesumman allt sedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod (den första period, för vilken här ifrågavarande uppgifter finnas). Indextalen ha uträknats på grundval av samma slags indextal som i tabellen beräknats för lönesumman under november 1941 i jämförelse med lönesumman under augusti 1941.[2]

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7
1936	107·1	113·2	119·5	120·1
1937	117·8	130·6	131·4	130·5
1938	126·5	127·8	132·0	132·7
1939	131·0	139·5	140·6	143·1
1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1941	142·3	148·8	158·8	163·7

Den utbetalda lönesumman steg mycket starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på ett undantag när (senare delen av år 1937) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till denna de senaste årens utveckling av lönesumman beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Lönesummans minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940 var avsevärt starkare än säsongnormalt. Den ökning av lönesumman, som sedan följde under år 1940, berodde till stor del på lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex. Mellan fjärde kvartalet 1940 och första kvartalet 1941 sjönk lönesumman. Den följande ökningen under 1941 var mellan första och andra kvartalet av ungefär normal styrka men därefter starkare än normalt.

[1] Se sid. 59.
[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 190, not 1.

Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1941.

Undersökningens omfattning och representativitet. Under åren 1932—1937 inhämtade socialstyrelsen från de arbetsgivare, som insände uppgifter till kvartalsstatistiken över arbetstillgången eller till den årliga lönestatistiken, även upplysningar angående arbetstidsförhållandena samt antalet i resp. företag sysselsatta arbetare under en vecka i november. I juli 1938 verkställdes ävenledes en undersökning av samma slag. Sedan socialstyrelsens kvartalsstatistik över sysselsättningen omlagts och utvidgats fr. o. m. fjärde kvartalet 1938, företogs icke någon motsvarande undersökning förrän i november 1940, då det med hänsyn till de förhållanden, som inträtt på arbetsmarknaden under kriget, ansågs önskvärt att särskilda uppgifter inhämtades rörande arbetarantal och arbetstid inom industri, byggnadsverksamhet, handel m. m.[1] Efter hemställan härom hos Kungl. Maj:t erhöll socialstyrelsen genom kungl. brev den 7 november 1941 i uppdrag att verkställa en ny undersökning av förevarande slag.

För fullföljande av detta uppdrag utsände socialstyrelsen ett frågeformulär av i huvudsak samma innehåll som vid tidigare undersökningstillfällen till inalles 12 385 företag. Användbara uppgifter ha erhållits från 7 823 företag med tillhopa 541 580 arbetare. Motsvarande siffror vid 1940 års undersökning voro 8 187 företag och 542 684 arbetare.[2]

Liksom i regel varit förhållandet vid föregående undersökningstillfällen avse de erhållna uppgifterna en bestämd vecka i november månad (i allmänhet veckan den 16—22 november).

Arbetarantalet vid de av undersökningen berörda företagen inom de industriella verksamhetsgrenarna uppgick till ungefär $^4/_5$ av totala arbetarantalet vid sådana företag, som lämnat uppgifter till kommerskollegii industristatistik. Övriga verksamhetsgrenar, såsom byggnadsverksamhet, handel och varulager m. m., voro jämförelsevis svagt representerade i förhållande till det verkliga antalet sysselsatta på dessa områden.

Antal sysselsatta och permitterade arbetare.[3] Av samtliga anställda arbetare vid de undersökta företagen uppgåvos omkring 91·0 % vara helt eller delvis sysselsatta under redovisningsveckan. Av samtliga sysselsatta inom industrigrupperna hade 32 049 eller 7·9 % förkortad arbetstid (mot 12·4 % i november 1940); förhållandena i detta avseende framgå närmare av re-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 191.

[2] I årets undersökning redovisas sålunda ett något lägre antal företag än i fjolårets, vilket beror därpå, att ett antal småföretag, som icke lämnat tillfredsställande uppgifter om arbetstidsförhållandena, ej medtagits vid bearbetningen.

[3] Preliminära data angående antalet arbetare, som under november månad 1941 voro sysselsatta, växelvis eller tills vidare permitterade eller frånvarande av annan orsak än arbetsbrist, publicerades i samband med arbetsmarknadsöversikten för november månad 1941 i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 1035.

Tab. 1. Antalet sysselsatta arbetare, fördelade efter arbetstidens längd inom olika näringsgrenar under en vecka i november 1941.

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal sysselsatta arbetare	Därav (i %) vid arbetsavdelningar där den genomsnittliga arbetstiden under veckan utgjorde ..... timmar									Genomsnittlig veckoarbetstid, timmar
			32 o. därunder	33—36	37—40	41—44	45—47	48	49—51	52—55	56 o. däröver	
Malmbrytning o. metallind.	**1 588**	**173 753**	**0·4**	**0·6**	**0·8**	**6·9**	**39·6**	**30·9**	**17·1**	**2·9**	**0·8**	**47·8**
Gruvor o. anrikningsverk	47	11 422	0·1	—	1·9	25·8	48·1	21·8	2·3	—	—	47·3
Järn-, stål- o. kopparverk	50	25 698	0·1	0·1	0·2	1·8	26·6	46·8	20·4	2·6	1·4	48·5
Järn- o. stålmanufaktur .	350	23 987	1·0	2·6	1·3	6·4	37·4	32·6	13·7	3·7	1·3	47·3
Mekaniska verkstäder . .	769	70 392	0·4	0·3	0·7	5·7	40·9	27·6	21·2	2·5	0·7	47·9
Skeppsvarv	55	13 927	0·0	—	1·1	11·2	54·7	13·1	12·4	7·2	0·3	47·3
Elektriska verkstäder . .	98	19 110	0·2	0·1	0·4	3·8	38·3	39·5	15·6	2·0	0·1	48·0
Annan metallindustri . .	219	9 217	0·2	0·7	1·7	8·4	40·8	27·6	14·6	4·3	1·7	47·5
Jord- o. stenindustri . . .	**508**	**21 432**	**1·1**	**1·6**	**5·4**	**11·9**	**33·0**	**37·7**	**6·2**	**1·7**	**1·4**	**46·5**
Kolgruvor	3	969	—	—	—	33·5	48·1	—	17·2	—	1·2	45·9
Torvindustri	53	597	7·0	0·8	2·0	23·3	9·4	56·8	—	—	0·7	44·7
Stenbrott o. stenhuggerier	121	3 521	1·7	6·8	8·0	17·3	33·1	26·1	4·8	2·0	0·2	45·2
Cementfabriker, kalkbruk	115	4 257	0·5	1·4	10·9	17·2	22·0	37·8	7·8	1·4	1·0	46·0
Tegelbruk	142	4 395	1·6	0·9	4·2	12·8	16·5	55·0	3·6	1·7	4·2	47·1
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	21	4 063	—	—	2·3	1·7	61·4	24·4	9·9	—	0·3	47·1
Glasbruk	53	3 530	1·2	0·1	3·2	3·7	33·9	49·3	3·1	4·2	1·3	47·4
Träindustri	**715**	**29 664**	**0·9**	**1·3**	**3·4**	**7·3**	**17·3**	**52·1**	**11·4**	**4·1**	**2·2**	**47·8**
Sågverk o. hyvleri . . .	311	14 625	1·2	1·3	5·5	9·8	20·8	53·4	5·5	0·7	1·8	47·2
Snickeri o. möbelfabriker	359	13 191	0·6	0·9	1·2	4·8	15·4	49·2	17·3	7·8	2·8	48·5
Annan trävaruindustri . .	45	1 848	0·7	3·7	2·8	5·0	3·0	62·5	16·4	4·9	1·0	47·5
Pappers- o. grafisk ind. .	**584**	**43 264**	**0·9**	**1·2**	**1·8**	**6·8**	**24·3**	**31·1**	**23·9**	**8·1**	**1·9**	**48·0**
Pappersmassefabriker . .	78	13 603	1·4	0·4	2·2	5·2	20·0	36·5	29·6	3·4	1·3	47·8
Pappersbruk o. pappfabr.	66	13 451	1·1	2·7	2·8	12·0	33·1	25·1	22·2	1·0	—	46·7
Annan pappersindustri . .	124	5 508	0·5	0·4	0·6	1·6	22·0	30·7	12·5	27·2	4·5	49·4
Grafisk industri	316	10 702	0·3	0·7	0·5	5·0	19·8	32·1	24·7	13·0	3·9	49·1
Livsmedelsindustri	**859**	**36 213**	**3·4**	**1·8**	**5·4**	**9·2**	**19·3**	**32·8**	**14·9**	**10·8**	**2·9**	**47·8**
Kvarnar	54	1 828	0·8	0·1	1·2	6·0	13·7	52·0	16·7	8·9	0·6	48·3
Bagerier	217	6 100	0·4	2·0	5·7	14·4	14·4	56·4	4·0	0·4	2·3	46·6
Råsockerbruk o. raffinad. .	25	7 758	1·6	—	12·1	16·7	7·2	8·4	28·0	24·3	1·7	51·2
Choklad- o. karamellfabr.	68	5 012	1·1	0·6	1·1	3·1	52·1	26·3	12·2	3·2	0·3	47·3
Bryggerier o. läskedrycksf.	219	4 935	6·4	4·4	9·7	6·7	14·3	47·6	9·9	0·9	0·1	45·1
Tobaksfabriker	9	1 783	—	12·0	—	16·6	63·7	3·9	3·8	—	—	44·8
Slakterier o. konservfabr.	149	5 937	9·4	0·4	1·8	2·9	9·8	31·9	17·6	15·1	11·1	47·6
Annan livsmedelsindustri	118	2 860	4·6	1·1	0·6	3·2	8·9	35·8	16·0	26·0	3·8	48·5
Textil- o. beklädnadsind. .	**636**	**66 443**	**5·9**	**5·0**	**4·8**	**15·7**	**35·4**	**25·7**	**5·9**	**1·3**	**0·3**	**44·5**
Bomullsindustri	48	15 726	0·2	2·5	2·5	18·7	49·9	15·9	9·4	0·9	—	46·0
Jute- o. linneindustri . .	17	3 075	2·2	9·9	2·4	14·8	50·5	9·9	8·1	2·2	—	44·8
Ylleindustri	69	12 223	2·8	3·0	4·6	18·2	30·0	34·7	5·5	1·2	—	45·5
Trikåfabriker	107	8 290	5·7	6·4	6·6	13·0	33·6	28·0	5·0	1·6	0·1	44·4
Skrädderier o. sömnadsfabr.	248	19 702	14·0	6·8	6·8	15·9	26·0	24·9	4·0	0·9	0·7	42·7
Annan hithörande industri	147	7 427	2·9	4·6	4·0	8·2	38·9	38·2	4·7	3·2	0·3	44·8
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**300**	**20 197**	**6·2**	**6·6**	**16·3**	**13·2**	**29·2**	**22·3**	**4·4**	**1·6**	**0·2**	**43·6**
Garverier	28	2 168	2·5	0·1	6·4	4·3	64·3	16·3	6·0	0·1	—	46·3
Skofabriker	131	8 553	13·2	13·1	17·9	14·6	20·0	17·5	2·5	1·1	0·1	41·0
Gummivarufabriker . . .	34	5 850	—	1·0	27·2	16·5	34·2	18·3	1·7	1·0	0·1	44·5
Annan hithörande industri	107	3 626	1·9	4·2	0·8	9·9	21·9	43·4	12·4	4·8	0·7	47·0
Kemisk-teknisk industri .	**207**	**13 412**	**2·3**	**0·6**	**0·6**	**3·4**	**48·5**	**29·8**	**11·5**	**1·8**	**1·5**	**47·2**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	77	2 708	0·7	0·3	—	6·5	40·5	35·4	15·8	0·7	0·1	47·6
Sprängämnesfabriker . .	11	3 626	—	0·0	—	4·2	70·0	20·7	5·1	0·0	—	47·3
Tändsticksfabriker	7	1 350	—	—	—	2·2	70·1	7·6	12·0	8·1	—	47·7
Annan kemisk-tekn. ind. .	112	5 728	5·1	1·2	1·5	1·6	33·6	38·2	13·3	2·1	3·4	46·8
Samtliga industrigrupper	**5 397**	**404 378**	**2·0**	**1·9**	**3·2**	**9·1**	**33·2**	**31·6**	**14·0**	**3·9**	**1·1**	**47·0**
Byggnadsverksamhet . . .	927	18 067	4·3	4·7	6·5	14·9	19·9	37·0	7·9	1·7	3·1	45·3
Statliga verk o. byggn.-arb.	183	33 350	0·1	0·1	4·2	7·3	38·8	26·6	16·4	4·0	2·5	47·6
Komm. verk o. byggnadsarb.	245	19 451	1·5	0·5	1·0	8·0	46·6	33·0	8·3	0·7	0·4	46·7
Handel o. varulager . . .	902	9 641	1·3	0·8	1·3	5·9	20·5	57·3	7·9	3·6	0·9	47·4
Samfärdsel	169	8 159	26·0	3·7	0·9	7·0	12·7	34·3	11·7	1·6	2·1	41·3
Samtliga näringsgrenar	**7 823**	**493 046**	**2·4**	**1·8**	**3·2**	**9·0**	**33·1**	**32·1**	**13·5**	**3·6**	**1·3**	**46·9**

dogörelsen i det följande angående veckoarbetstidens längd. Arbetstidsförkortning i form av växelpermitteringar under en vecka eller längre tid tillämpades endast i mindre omfattning. Antalet växelvis permitterade arbetare, vilka icke voro i arbete under redovisningsveckan, utgjorde sålunda icke mer än 1 366 eller 0·3 % av samtliga redovisade arbetare (mot 0·4 % i november 1940). Antalet arbetare, som uppgåvos vara permitterade tills vidare på grund av bristande arbetstillgång, var 7 925 eller 1·5 % (mot 2·3 % i november 1940). Permitteringarna gällde vid det senaste undersökningstillfället i främsta rummet arbetare inom trä- och pappersindustrierna, byggnadsämnesindustrierna, färg-, olje- och parfymfabriker samt skrädderier och sömnadsfabriker. Såsom frånvarande från arbetet under hela redovisningsveckan av andra orsaker än bristande arbetstillgång redovisades 39 243 arbetare eller 7·2 % av samtliga (mot 6·0 % i november 1940); i anförda siffror ingå bl. a. personer, som voro inkallade till militärtjänst.

Veckoarbetstidens längd. Hur de under redovisningsveckan sysselsatta arbetarna fördelade sig efter veckoarbetstidens längd (inkl. övertidsarbete) inom olika näringsgrenar framgår av tab. 1 (jfr även diagrammet på nästa sida). Det bör påpekas, att denna fördelning icke grundar sig på individuella uppgifter för varje enskild arbetare utan på genomsnittstal för olika arbetsavdelningar inom de redovisade företagen. Detta innebär, att vid företag, där enskilda arbetare varit frånvarande någon eller några dagar under veckan, den redovisade genomsnittliga arbetstiden för hela arbetsstyrkan kan komma att understiga den normala, ehuru någon generell arbetstidsförkortning ej genomförts. Man har dock i allmänhet erhållit rätt noggrann specificering av arbetstiden för olika grupper av arbetare, varför de i tabellen redovisade jämförelsetalen kunna antagas rätt väl återspegla de faktiska variationerna i arbetstiden.

Vid bedömandet av arbetstidsförhållandena inom olika näringsgrenar, sådana de framträda i tab. 1, bör vidare ihågkommas, att för vissa arbetargrupper arbetstiden under vintermånaderna regelbundet förkortas. Så är exempelvis förhållandet för med utearbeten sysselsatt personal i byggnadsbranschen samt vid tegelbruk, sågverk, vissa statliga och kommunala arbeten etc. Slutligen kan arbetstiden per vecka även mera tillfälligt förkortas, utan att någon egentlig driftsinskränkning till följd av bristande arbetstillgång föreligger, t. ex. på grund av ogynnsamma väderleksförhållanden, erforderliga reparationer, omläggning av driften etc.

Ovan antydda förhållanden förklara, att av samtliga sysselsatta arbetare inom industrigrupperna, som förut nämnts, endast 7·9 % uppgivits ha varit berörda av sådan arbetstidsförkortning, som orsakats av bristande arbetstillgång, ehuru enligt fördelningstalen i tab. 1 över 16 % hade en kortare arbetstid än 45 timmar och omkring 33 % en arbetstid av 45—47 timmar. Det kan också i detta sammanhang påpekas, att enligt den i tab. 2 framlagda specialredovisningen av företag med full drift hade bortåt 10 % av arbetarna vid dylika företag en kortare arbetstid än 45 timmar, medan för omkring 35 % arbetstiden ututgjorde 45—47 timmar och endast för omkring 55 % 48 timmar eller däröver.

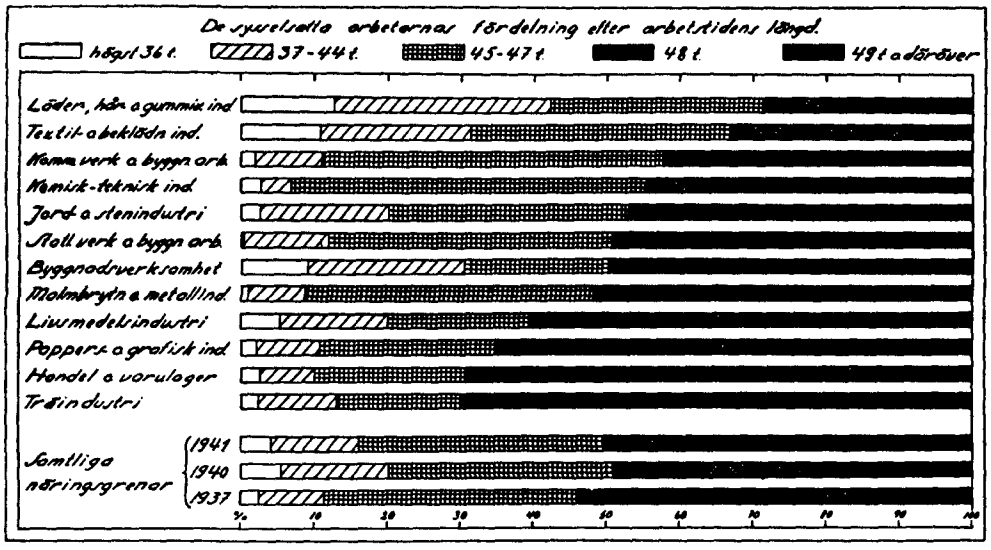

Den genomsnittliga arbetstiden per arbetare och vecka i november 1941 utgjorde enligt förevarande undersökning 46·9 timmar mot 46·4 timmar vid motsvarande tid år 1940. Inom den egentliga industrin utgjorde veckoarbetstiden i genomsnitt 47·0 timmar mot 46·6 timmar år 1940. Den genomsnittliga veckoarbetstiden för arbetare med förkortad arbetstid var vid de båda undersökningstillfällena inom den egentliga industrin resp. 36·2 och 36·3 timmar.

De industrigrenar, inom vilka till följd av bristande arbetstillgång eller råvarubrist korttidsarbete tillämpades i betydande omfattning, voro bryggeri- och läskedrycksfabriker, olika grenar av textil- och beklädnadsindustri samt av läder-, hår- och gummivaruindustri. Vidare förelågo vid torvindustri, stenindustri och olika byggnadsämnesindustrier samt sågverk och hyvlerier av den säsongmässiga minskningen av arbetstillgången betingade arbetstidsförkortningar. Hur arbetstidsförhållandena inom vissa av de ovan nämnda industrigrenarna tedde sig under november 1941 i jämförelse med november 1940 framgår av tablån å sid. 64.

Under lågsäsongen inom byggnadsfacken vid denna del av året ha målare och rörläggare i avtalsöverenskommelse fastställda arbetstidsförkortningar. Även bland andra byggnadsarbetare och bland anläggningsarbetare förekom allmänt någon arbetstidsförkortning till följd av dagsljusets kortvarighet. Inom stuverirörelsen innebära de under nuvarande sjöfartsförhållanden fåtaliga arbetstillfällena en mer än vanligt reducerad arbetstid.

Uppgifter ha även inhämtats angående förekomsten och omfattningen av ö v e r t i d s a r b e t e eller därmed jämförligt arbete å förlängd ordinarie arbetstid. Det redovisade antalet övertidstimmar uppgick i november 1941 till 1·9 % av totala antalet utgjorda arbetstimmar, vilket skulle innebära någon ökning gentemot 1940, då det relativa antalet övertidstimmar utgjorde 1·7 %. Redovisningen av övertidsarbete synes emellertid i många fall vara bristfällig.

Tab. 2. Antal arbetare och arbetstid per vecka vid företag med full drift samt vid företag med inskränkt drift (november 1941).

	Malmbrytning o. metallindustri	Jord- o. stenindustri	Träindustri	Pappers- o. grafisk industri	Livsmedelsindustri	Textil- o. beklädnadsindustri	Läder-, hår- o. gummivaruindustri	Kemisk-teknisk industri	Samtliga
Företag med full drift.									
Antal företag	1 426	411	618	541	697	400	196	187	**4 476**
Antal anställda arbetare	174 667	18 076	27 515	40 756	31 134	37 155	9 343	13 888	**352 534**
Därav, i %:									
sysselsatta	89·1	93·4	92·8	90·2	95·5	94·4	93·6	91·5	**92·1**
växelvis permitterade	0·1	0·3	0·2	0·4	0·2	0·2	—	0·1	**0·2**
tills vidare permitterade	0·4	1·7	3·0	4·1	0·4	1·0	0·2	1·6	**1·2**
Antal sysselsatta arbetare	155 638	16 882	25 528	36 746	29 735	35 092	8 744	12 706	**321 071**
Därav, i %, med en arb.-tid av:									
44 timmar och därunder	7·5	15·1	8·5	6·9	15·9	14·0	8·4	4·4	**9·3**
44—47 timmar	40·9	30·5	17·6	25·1	20·2	44·2	51·9	50·6	**35·8**
48 »	31·6	44·0	54·7	33·6	33·3	32·0	28·8	30·0	**34·4**
49—51 »	16·7	7·0	12·2	23·4	16·4	7·3	7·3	11·7	**15·1**
52 timmar och däröver	3·3	3·4	7·0	11·0	14·2	2·5	3·6	3·3	**5·4**
Genomsnittlig arbetstid	47·9	47·1	48·2	48·5	48·8	47·1	47·3	47·7	**47·9**
Företag med inskränkt drift.									
Antal företag	162	97	97	43	162	236	104	20	**921**
Antal anställda arbetare	20 464	4 980	4 832	8 143	6 963	34 231	12 520	751	**92 884**
Därav, i %:									
med full sysselsättning	73·6	59·2	50·7	62·9	60·9	49·8	32·2	47·8	**55·2**
med förkortad arbetstid	14·9	32·2	34·9	17·1	32·1	41·8	59·3	46·7	**34·5**
växelvis permitterade	0·6	—	0·1	1·3	0·4	0·7	0·0	—	**0·5**
tills vidare permitterade	0·9	2·2	9·8	10·7	2·3	2·8	1·9	1·6	**3·2**
Antal arbetare med full sysselsättning	15 070	2 947	2 452	5 125	4 243	17 038	4 028	355	**51 258**
Därav, i %, med en arb.-tid av:									
44 timmar och därunder	3·7	9·4	1·9	18·4	7·9	10·1	9·5	3·4	**8·3**
45—47 timmar	33·8	60·2	21·7	20·1	19·6	46·2	33·7	21·4	**36·2**
48 »	29·4	21·6	61·3	22·0	42·1	34·4	49·1	51·8	**34·2**
49—51 »	25·0	5·6	10·7	33·8	12·4	8·0	6·5	14·4	**15·9**
52 timmar och däröver	8·1	3·2	4·4	5·7	18·0	1·3	1·2	9·0	**5·4**
Genomsnittlig arbetstid	48·6	47·2	48·0	47·6	48·7	47·0	47·4	48·1	**47·7**
Antal arbetare med förkortad arbetstid	3 045	1 603	1 684	1 393	2 235	14 313	7 425	351	**32 049**
Därav, i %, med en arb.-tid av:									
32 timmar och därunder	13·5	14·2	14·7	28·0	49·3	26·8	16·4	74·9	**24·0**
33—36 timmar	30·1	14·3	21·3	26·4	8·3	21·4	17·3	13·9	**20·1**
37—40 »	28·0	26·8	33·8	3·6	21·7	20·5	43·7	2·6	**26·8**
41—44 »	26·4	35·3	24·2	24·1	13·8	30·4	22·5	8·3	**26·4**
45 timmar och däröver	2·0	9·4	6·0	17·9	6·9	0·9	0·1	0·3	**2·7**
Genomsnittlig arbetstid	37·1	38·9	41·3	36·5	32·2	35·4	37·2	28·2	**36·2**

Förekomsten och omfattningen av korttidsarbete inom vissa näringsgrenar åren 1940 och 1941.

	Antal korttidsarbetare i % av samtliga sysselsatta		Antal arbetstimmar i genomsnitt per vecka vid korttidsarbete	
	1941	1940	1941	1940
Bryggerier och läskedrycksfabriker	21·8	18·0	35·5	35·1
Bomullsindustri	12·7	37·2	40·1	37·8
Jute- och linneindustri	14·8	44·7	35·0	37·8
Ylleindustri	18·4	24·5	38·3	37·3
Trikåfabriker	24·5	44·0	36·3	36·0
Skrädderier och sömnadsfabriker	32·5	18·6	33·0	36·1
Annan textilindustri	15·9	26·0	33·1	35·8
Skofabriker	50·6	25·9	35·0	32·2
Gummivarufabriker	44·2	21·0	41·6	41·0

Det bör också påpekas, att enligt tab. 1 det relativa antalet arbetare vid arbetsavdelningar, där den genomsnittliga arbetstiden utgjorde 49 timmar eller mera, var något lägre i november 1941 än i november 1940 (jfr diagrammet). Ser man till förhållandena inom de särskilda verksamhetsgrenarna, var vid mekaniska verkstäder och skeppsvarv det relativa antalet övertidstimmar lägre i november 1941 än vid motsvarande tidpunkt 1940 (2·4 resp. 3·0 %). Den säsongmässiga ökningen av arbetstillgången vid råsockerbruk samt slakterier och konservfabriker hade som vanligt föranlett övertidsarbete i avsevärd omfattning. I övrigt uppgavs, liksom under tidigare år, övertidsarbete vid tryckerier, bokbinderier o. dyl. i samband med brådskande arbete för julmarknaden.

I syfte att närmare belysa, i vilken utsträckning å ena sidan god arbetstillgång och övertidsarbete och å andra sidan arbetsbrist och driftsinskränkningar förekomma på olika verksamhetsområden eller vid olika företag inom samma område eller t. o. m. vid olika avdelningar inom samma företag, lämnas i omstående tab. 2 en särredovisning av sysselsättnings- och arbetstidsförhållanden vid dels företag med full drift, och dels företag med inskränkt drift, varvid i senare fallet även skiljes mellan arbetare vid avdelningar med full sysselsättning samt arbetare vid avdelningar med förkortad arbetstid. Det framgår bl. a. av tabellen, att arbetstiden fördelade sig tämligen lika vid företag med full drift och vid arbetsavdelningar med full sysselsättning inom företag, där vid andra avdelningar arbetstiden varit förkortad.

Veckoarbetstidens förändringar 1932—1941. Hur den totala genomsnittliga arbetstiden inom olika näringsgrenar gestaltat sig under senare år, framgår av tablån å nästa sida.

År 1940 förelåg i jämförelse med år 1937 en tämligen allmän minskning av veckoarbetstiden, särskilt inom pappersmasse- och pappersindustrierna, textilindustrin samt stuverirörelsen. År 1941 märkes däremot i förhållande till år 1940 en nästan genomgående ökning av arbetstiden, vilken var mest utpräglad inom jord- och stenindustri, träindustri samt pappersmasse- och pappersindustrierna. Inom grupperna malmbrytning och metallindustri, träindustri, kemisk-teknisk industri samt byggnadsverksamhet förelåg en ökning av veckoarbetstiden även i jämförelse med år 1937.

Näringsgrenar	Genomsnittlig arbetstid (inkl. övertidsarbete) under en vecka i november månad år							
	1932[1]	1933	1934	1935	1936	1937	1940	1941
Malmbrytning o. metallindustri	40·4	45·6	47·3	47·7	47·8	47·6	47·6	47·8
Jord- och stenindustri	41·8	44·8	45·8	46·0	45·9	46·7	45·2	46·5
Träindustri	45·3	45·3	46·1	46·4	47·1	46·3	46·5	47·8
Pappers- o. grafisk industri	46·3	47·0	48·0	48·2	48·6	48·3	46·6	48·0
Livsmedelsindustri	48·3	48·2	48·6	48·8	48·4	48·3	47·1	47·8
Textil- o. beklädnadsindustri	45·0	47·1	46·7	46·9	47·6	46·2	44·4	44·5
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	43·1	45·0	45·0	46·5	46·1	45·6	45·6	43·6
Kemisk-teknisk industri	37·8	40·5	43·5	45·5	45·8	46·1	46·9	47·2
Samtliga industrigrenar	**43·4**	**46·0**	**47·0**	**47·4**	**47·6**	**47·2**	**46·6**	**47·0**
Byggnadsverksamhet	41·3	44·3	44·8	44·4	45·0	44·5	43·7	45·3
Statl. verk o. byggnadsarbeten	·	46·5	46·6	47·3	47·6	48·0	47·3	47·6
Kommunala verk o. byggnadsarbeten	46·8	47·1	46·6	47·0	47·5	47·3	46·2	46·7
Handel o. varulager	46·9	46·7	47·3	48·3	48·4	48·1	47·5	47·4
Stuverirörelse	·	·	29·0	26·3	34·5	34·3	25·8	33·7
Samtliga näringsgrenar	**43·5**	**46·1**	**46·7**	**47·0**	**47·4**	**47·1**	**46·4**	**46·9**

Förändringar i arbetarantal och sysselsättningsvolym. Vid jämförelser med tidigare år har i det föregående hänsyn ej tagits till det förhållandet, att materialet icke i full utsträckning omfattat samma företag. Detta har mindre att betyda vid ett studium av förändringarna i veckoarbetstiden, men innebär däremot att antalet sysselsatta arbetare liksom den totala sysselsättningsvolymen, mätt i antalet utgjorda arbetstimmar, icke kan utan vidare jämföras från det ena året till det andra. För att möjliggöra en dylik jämförelse har man vid varje undersökningstillfälle jämfört arbetarantalet och arbetstiden vid de företag, som även lämnat uppgift närmast föregående år. Man har vid denna jämförelse utgått från antalet sysselsatta samt växelpermitterade arbetare. Den genomsnittliga arbetstiden har även beräknats i förhållande till det sammanlagda antalet sysselsatta och växelpermitterade. De i tab. 3 återgivna indexserierna ha enligt s. k. kedjemetod uträknats på grundval av indextal med närmast föregående år som basår. Det må framhållas, att indextalen likväl icke fullständigt återspegla förändringarna i sysselsättningen, enär de ej omfatta nytillkomna företag och endast i vissa fall sådana företag, där driften helt nedlagts eller återupptagits.

De anförda indextalen ge vid handen, att under perioden 1932—1933 den förbättrade arbetstillgången tog sig uttryck i en utökning av arbetstiden för den sysselsatta personalen, medan nyanställning av arbetare endast synes ha förekommit i obetydlig omfattning. Under åren 1934—1937 har däremot inom flertalet industrigrupper arbetarantalet ökats proportionsvis mer än arbetstiden. Den minskning av sysselsättningsvolymen, som ägt rum mellan undersökningstillfällena resp. år 1937 och 1940, sammanhängde i första hand med nedgången av arbetarantalet men även med företagna inskränkningar av vecko-

[1] Siffrorna för år 1932 äro i jämförelse med övriga i tablån anförda genomsnittstal något (ehuru rätt obetydligt) för låga, enär de hänföra sig till samtliga sysselsatta och växelpermitterade arbetare, medan för de följande åren medeltalen avse endast de under redovisningsveckan sysselsatta arbetarna.

Tab. 8. Förändringen i arbetarantal och arbetstid åren 1932—1941. Indextal.

Indextal för:		Malmbrytning o. metallindustri	Jord- o. stenindustri	Träindustri	Pappers- o. grafisk industri	Livsmedelsindustri	Textil- o. beklädnadsindustri	Läder-, hår- o. gummivaruindustri	Kemisk-teknisk industri	Samtliga industrigrenar
Antal arbetare	1932	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	1933	102	86	102	96	100	102	104	98	100
	1934	123	96	101	101	103	110	106	96	110
	1935	134	106	101	104	104	111	106	101	115
	1936	144	114	104	106	106	115	107	101	121
	1937	162	121	105	111	109	117	109	107	129
	1940	167	99	84	87	110	115	119	116	124
	1941	170	105	85	84	113	108	103	115	123
Genomsnittlig arbetstid per arbetare o. vecka	1932	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	1933	111	106	97	101	100	104	104	110	105
	1934	118	110	102	103	104	103	107	118	109
	1935	119	112	102	104	104	104	111	123	110
	1936	120	111	103	105	103	102	110	124	110
	1937	119	113	102	105	103	98	108	125	109
	1940	119	108	103	98	101	93	108	127	107
	1941	119	112	106	110	102	93	103	129	109
Totalantal utgjorda arbetstimmar	1932	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	1933	113	92	99	97	100	106	108	107	105
	1934	145	106	103	105	106	114	113	114	120
	1935	160	119	103	107	108	116	117	125	127
	1936	173	127	107	111	109	117	117	126	133
	1937	193	137	107	116	113	115	118	135	140
	1940	199	108	87	84	112	107	128	147	133
	1941	202	118	90	91	116	101	106	149	133

arbetstiden. I november 1941 förelåg i förhållande till november 1940 en minskning av antalet arbetare med icke fullt 1 % men en ökning av arbetstiden per arbetare med 1·5 %. Den totala sysselsättningsvolymen visade en ökning med ungefär 0·5 %. De inträdda förändringarna voro sålunda jämförelsevis obetydliga. Det må påpekas, att enligt motsvarande beräkningar av förändringarna i antalet sysselsatta arbetare, som redovisas i översikten å sid. 56 angående lönesumman inom industri och handel m. m. under fjärde kvartalet 1940, skulle arbetarantalet inom industrin ha ökat med i det närmaste 2 % från slutet av november 1940 till slutet av november 1941. Skillnaden mellan denna siffra och den, som framkommit på grundval av förevarande undersökning, torde förklaras av olikheter i materialets sammansättning m. m.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna under december 1941.

Arbetsförmedlingsanstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	12 677	6 545	6 162	6 609	5 969	4 459	19 286	12 514	10 621	154
Stockholms län . .	2 583	879	725	956	1 069	729	3 539	1 948	1 454	182
Uppsala län . . .	1 397	692	521	737	356	266	2 134	1 048	787	204
Södermanlands län	1 648	732	595	570	393	257	2 218	1 125	852	197
Östergötlands län .	1 786	824	511	934	580	442	2 720	1 404	953	194
Norrköping	2 292	713	641	657	239	158	2 949	952	799	310
Jönköpings län . .	1 702	688	528	1 098	442	329	2 800	1 130	857	248
Kronobergs län . .	1 075	675	575	440	327	242	1 515	1 002	817	151
Norra Kalmar län .	707	338	274	130	106	72	837	444	346	189
Södra Kalmar län .	1 807	739	620	533	305	248	2 340	1 044	868	224
Gotlands län . . .	222	137	92	93	110	54	315	247	146	128
Blekinge län . . .	1 596	807	652	839	686	479	2 435	1 493	1 131	163
Kristianstads län .	2 189	1 009	813	744	577	356	2 933	1 586	1 169	185
Malmöh. l.: Malmö	5 275	1 807	1 727	2 963	1 270	1 175	8 238	3 077	2 902	268
Hälsingborg . .	1 477	297	272	432	230	202	1 909	527	474	362
Länet i övrigt .	3 714	1 447	1 306	1 781	563	448	5 495	2 010	1 754	273
Hallands län . . .	1 252	419	402	903	314	269	2 155	733	671	294
Göteborgs stad . .	9 468	2 856	2 766	4 312	2 349	1 796	13 780	5 205	4 562	265
Göteb. o. Boh. län	3 480	780	764	1 007	755	702	4 487	1 535	1 466	292
Älvsborgs län . .	3 007	959	849	2 531	587	433	5 538	1 546	1 282	358
Skaraborgs län . .	1 453	843	681	459	463	271	1 912	1 306	952	146
Värmlands län . .	1 778	1 283	808	821	540	417	2 599	1 823	1 225	143
Örebro län	2 485	1 065	686	2 580	716	545	5 065	1 781	1 231	284
Västmanlands län .	871	693	462	557	584	356	1 428	1 277	818	112
Kopparbergs län .	1 112	1 001	641	640	528	314	1 752	1 529	955	115
Gävleborgs län . .	2 156	1 510	1 196	640	451	311	2 796	1 961	1 507	143
Västernorrlands län	3 909	1 667	1 269	788	565	451	4 697	2 232	1 720	210
Jämtlands län . .	1 500	2 162	911	619	670	488	2 119	2 832	1 399	75
Västerbottens län .	1 169	1 090	457	537	329	248	1 706	1 419	705	120
Norrbottens län . .	2 278	1 483	939	427	356	234	2 705	1 839	1 173	147
Summa dec. 1941	78 065	36 140	28 845	36 337	22 429	16 751	114 402	58 569	45 596	195
» nov. 1941	76 560	44 776	32 130	42 131	22 699	17 096	118 691	67 475	49 226	176
» dec. 1940	71 807	22 228	17 856	28 983	19 22	14 677	100 790	41 453	32 533	243
» » 1939	61 280	24 628	20 488	22 291	20 30	13 849	83 571	44 929	34 337	186
» » 1938	73 288	23 452	21 982	21 667	17 647	11 886	94 955	41 099	33 868	231

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 1 977 platser, varav 1 562 manliga och 415 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 986 (765 manliga och 221 kvinnliga) platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskin-industri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**4 650**	**2 147**	**1 429**	**2 522**	**10 292**	**5 342**	**5 604**	**1 580**	**1 095**	**6 314**	**664**	**613**
2	Stockholms stad . . .	78	—	—	2	—	—	998	197	128	344	34	30
3	Stockholms län	365	123	59	55	284	214	285	47	42	95	7	7
4	Uppsala län	141	54	33	27	308	177	100	9	9	62	4	4
5	Södermanlands län . .	136	89	47	43	186	143	254	91	63	178	13	12
6	Östergötlands län . . .	305	112	74	48	252	111	232	190	108	176	22	19
7	Norrköping	161	36	29	10	75	52	76	16	8	194	73	69
8	Jönköpings län	129	109	49	44	165	124	145	67	41	283	48	44
9	Kronobergs län	70	72	53	160	311	257	64	34	22	173	22	17
10	Kalmar län	188	67	30	64	281	176	168	73	55	588	24	20
11	Gotlands län	17	20	4	16	21	11	8	3	3	2	—	—
12	Blekinge län	91	57	27	18	246	196	151	41	23	93	9	7
13	Kristianstads län . . .	488	203	131	37	255	181	101	28	16	135	13	10
14	Malmöhus l.: Malmö .	212	61	61	1	3	3	338	54	49	95	10	10
15	Hälsingborg	85	19	19	—	—	—	57	12	10	27	—	—
16	Länet i övrigt . . .	650	525	426	26	67	63	191	35	26	95	11	11
17	Hallands län	91	42	36	15	103	102	73	25	19	105	5	4
18	Göteborgs stad	137	46	34	6	7	7	783	54	52	551	10	6
19	Göteborgs o. Bohus län .	82	38	31	16	140	137	97	20	20	177	4	4
20	Älvsborgs län	99	29	17	80	338	286	190	74	61	208	53	45
21	Skaraborgs län	219	124	71	26	105	61	106	73	38	107	18	16
22	Värmlands län	150	25	13	106	1 049	593	210	11	6	356	7	7
23	Örebro län	125	79	34	56	412	146	222	91	69	85	9	9
24	Västmanlands län . .	98	70	35	32	227	96	193	102	62	17	4	3
25	Kopparbergs län . . .	48	27	17	200	561	241	159	86	78	63	14	13
26	Gävleborgs län	148	36	34	131	880	593	134	31	25	257	5	5
27	Västernorrlands län . .	108	27	24	302	769	407	102	59	39	1 257	208	208
28	Jämtlands län	78	37	27	554	1 720	513	44	15	11	51	—	—
29	Västerbottens län . . .	46	13	8	180	813	238	27	16	1	241	25	21
30	Norrbottens län	105	7	6	267	714	214	96	26	11	299	12	12
31	*Kvinnliga avdeln.*	**690**	**487**	**188**	**11**	**11**	**10**	**137**	**106**	**91**	**128**	**131**	**106**
32	Stockholms stad . . .	300	28	28	—	—	—	46	27	20	22	65	44
33	Stockholms län	7	6	1	—	—	—	13	1	1	2	—	—
34	Uppsala län	11	7	4	—	—	—	4	2	2	—	—	—
35	Södermanlands län . .	7	3	—	—	—	—	13	10	8	19	3	1
36	Östergötlands län . . .	7	8	5	—	—	—	8	32	32	4	3	3
37	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
38	Jönköpings län	24	31	10	—	—	—	2	18	14	20	—	—
39	Kronobergs län	9	20	7	—	—	—	—	—	—	2	—	—
40	Kalmar län	7	20	4	—	—	—	—	—	—	—	4	4
41	Gotlands län	7	11	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Blekinge län	9	19	8	—	—	—	1	—	—	2	—	—
43	Kristianstads län . . .	7	13	2	—	—	—	—	—	—	5	—	—
44	Malmöhus l.: Malmö .	63	3	3	—	—	—	28	4	4	13	17	16
45	Hälsingborg	11	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
46	Länet i övrigt . . .	29	15	6	—	—	—	—	1	1	10	—	—
47	Hallands län	15	10	6	—	—	—	2	—	—	—	3	3
48	Göteborgs stad	40	3	1	—	—	—	11	—	—	17	31	31
49	Göteborgs o. Bohus län .	4	10	5	—	—	—	—	—	—	3	—	—
50	Älvsborgs län	1	3	—	—	—	—	3	3	1	—	—	—
51	Skaraborgs län	26	34	14	—	—	—	1	2	2	—	2	1
52	Värmlands län	9	32	9	—	—	—	—	—	—	3	—	—
53	Örebro län	16	10	3	—	—	—	1	6	6	1	—	—
54	Västmanlands län . . .	8	19	6	—	—	—	4	—	—	—	2	2
55	Kopparbergs län . . .	3	15	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Gävleborgs län	17	18	8	—	—	—	—	—	—	—	1	1
57	Västernorrlands län . .	11	29	10	—	—	—	—	—	—	4	—	—
58	Jämtlands län	12	61	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Västerbottens län . . .	15	18	8	11	11	10	—	—	—	—	—	—
60	Norrbottens län	15	28	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
20 739	2 549	2 482	12 052	1 031	936	5 435	1 568	1 547	2 800	2 694	2 552	9 533	6 863	6 167	6 812	6 752	6 682	1 604	1
5 243	103	99	1 171	214	212	700	303	293	854	874	812	2 602	1 525	1 295	524	3 295	3 293	161	2
1 078	44	44	162	18	18	30	12	12	13	34	32	219	85	78	254	225	219	27	3
445	39	39	139	5	5	5	—	—	161	114	102	134	48	41	146	111	111	37	4
250	79	78	231	6	6	286	70	70	20	32	31	80	68	48	147	98	97	23	5
365	25	25	260	8	5	21	4	4	89	60	56	144	99	57	108	52	52	38	6
627	23	23	431	38	37	109	39	39	41	59	55	553	328	304	48	26	25	42	7
235	16	14	355	27	18	26	—	—	110	61	60	131	37	33	228	158	145	16	8
183	87	85	202	30	29	1	—	—	16	22	22	61	59	54	65	38	36	80	9
410	116	116	236	12	7	338	44	44	61	58	56	167	322	316	263	80	74	31	10
20	12	12	32	19	5	46	15	14	2	9	9	26	15	15	50	23	19	3	11
174	61	59	369	27	23	234	48	45	18	13	8	86	223	188	335	82	76	27	12
524	96	86	340	43	40	131	19	19	30	45	44	209	174	165	160	133	121	34	13
1 953	118	118	571	23	15	361	108	108	152	301	301	910	806	739	637	323	323	45	14
441	25	25	148	16	10	293	88	88	40	21	18	219	87	73	130	29	29	37	15
841	134	124	648	20	20	267	46	46	177	110	106	253	317	303	535	182	181	31	16
229	21	20	452	36	36	91	11	10	16	27	27	89	15	14	80	134	134	11	17
2 040	48	47	733	52	46	1 663	481	481	509	227	215	2 102	1 663	1 611	608	268	267	336	18
509	111	111	1 886	232	230	150	20	20	16	16	16	159	113	109	342	86	86	46	19
508	83	80	1 474	68	64	12	—	—	35	43	42	200	173	156	169	98	98	32	20
481	261	261	167	31	16	25	2	2	17	43	41	92	60	49	178	126	126	35	21
383	19	19	232	7	7	36	27	27	50	32	31	104	35	34	126	71	71	25	22
460	158	154	1 164	33	31	8	1	1	34	37	30	133	116	83	149	129	129	49	23
168	36	32	64	4	3	87	57	55	19	24	23	54	67	51	98	102	102	41	24
156	84	83	108	9	7	3	—	—	39	26	23	65	51	39	243	143	140	28	25
527	28	27	175	9	9	204	107	105	32	34	34	201	65	52	283	315	312	64	26
1 090	85	85	158	14	13	236	57	56	61	94	91	215	75	68	324	279	278	56	27
493	157	144	48	12	11	4	—	—	57	122	116	82	50	40	66	49	49	23	28
275	110	102	40	8	8	19	3	2	46	38	34	76	45	32	142	19	16	77	29
631	370	370	56	10	10	49	6	6	85	118	117	167	142	120	374	78	73	149	30
8	—	—	13 796	1 663	1 356	127	36	35	3 344	1 849	1 380	4 302	3 947	3 165	12262	14 199	10420	1 582	31
1	—	—	1 314	230	141	61	29	29	746	435	266	1 191	1 222	986	2612	3 933	2 945	316	32
—	—	—	141	22	20	2	—	—	35	39	19	79	97	72	648	904	616	29	33
—	—	—	332	5	4	—	—	—	145	67	57	34	42	32	174	233	167	37	34
3	—	—	171	12	5	—	—	—	39	30	23	64	80	51	218	255	169	36	35
—	—	—	268	20	13	—	—	—	128	51	42	90	83	68	390	383	279	39	36
—	—	—	461	46	39	2	—	—	11	16	11	41	26	3	125	151	105	16	37
—	—	—	607	29	29	—	—	—	69	60	39	80	57	45	262	247	192	34	38
—	—	—	86	5	4	—	—	—	31	12	11	50	47	36	256	243	184	6	39
4	—	—	68	6	4	4	—	—	96	38	36	107	70	58	323	273	214	54	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	4	26	21	11	54	72	34	—	41
—	—	—	278	47	38	1	—	—	54	51	40	94	118	85	344	451	308	56	42
—	—	—	121	41	26	—	—	—	36	18	12	144	123	92	357	382	224	74	43
—	—	—	1 216	70	62	3	—	—	165	115	96	486	260	241	956	801	753	33	44
—	—	—	104	9	4	4	—	—	23	10	8	73	45	38	198	153	139	19	45
—	—	—	910	27	26	—	—	—	247	45	39	98	82	73	439	393	303	48	46
—	—	—	594	124	122	—	—	—	14	13	8	75	45	36	175	119	94	28	47
—	—	—	1 945	150	90	44	5	5	463	230	158	451	395	352	1041	1 535	1 159	300	48
—	—	—	724	539	533	1	—	—	36	24	22	54	42	35	142	140	107	43	49
—	—	—	1 963	92	59	—	—	—	80	56	46	86	75	58	367	358	269	31	50
—	—	—	81	58	35	—	—	—	32	35	23	53	56	33	251	276	163	15	51
—	—	—	251	3	3	—	—	—	95	30	28	47	71	64	376	404	313	40	52
—	—	—	1 819	77	67	1	—	—	100	80	61	155	120	105	423	423	303	64	53
—	—	—	40	13	6	1	1	1	39	34	22	77	126	91	328	389	228	60	54
—	—	—	44	8	6	—	—	—	136	70	54	119	121	77	302	314	174	36	55
—	—	—	94	3	3	1	—	—	52	27	21	120	111	80	304	291	198	52	56
—	—	—	27	7	1	2	—	—	79	24	20	64	72	59	569	433	361	32	57
—	—	—	31	9	6	—	—	—	133	109	98	171	220	196	247	271	180	25	58
—	—	—	98	8	7	—	—	—	87	37	36	86	62	50	231	193	137	9	59
—	—	—	8	3	3	—	1	—	167	87	80	87	58	38	150	179	102	—	60

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under december 1941.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	7 172	12 439	6 771	701	498	198	7 417	7 873	12 937	6 969
Jordbruk	4 650	2 147	1 429	690	487	188	4 946	5 340	2 634	1 617
Skogshushållning . .	2 522	10 292	5 342	11	11	10	2 471	2 533	10 303	5 352
Industri o. hantverk .	44 709	5 824	5 126	14 069	1 900	1 553	55 932	58 778	7 724	6 679
Malmbrytning . . .	160	48	42	—	—	—	143	160	48	42
Metall- o. maskinind.	5 444	1 532	1 053	137	106	91	5 223	5 581	1 638	1 144
Jord- och stenind. .	3 362	212	173	33	26	10	3 337	3 395	238	183
Trävaruindustri . .	4 946	374	325	58	2	1	4 808	5 004	376	326
Pappers- o. graf. ind.	1 368	290	288	70	129	105	1 372	1 488	419	393
Livsmedelsindustri .	2 185	380	365	1 349	305	284	3 194	3 534	685	599
Textil- o. bekl.-ind.	2 702	228	210	9 613	1 105	914	12 162	12 315	1 333	1 124
Läder- o. gummiind.	3 086	112	97	2 573	159	136	5 483	5 659	271	233
Kemisk-teknisk ind.	428	44	40	228	68	62	625	656	112	102
Byggnadsverksamh. .	20 739	2 549	2 482	8	—	—	19 312	20 747	2 549	2 482
Kraft- o. värmeprod.	289	55	51	—	—	—	273	289	55	51
Sjöfart och fiske . .	5 435	1 568	1 547	127	36	35	5 351	5 562	1 604	1 582
Handel o. samfärdsel	12 333	9 557	8 719	7 646	5 796	4 545	17 476	19 979	15 353	13 264
Kontorsarbete . . .	1 083	265	191	958	491	378	1 999	2 041	756	569
Affärs- o. lagerarb. .	3 000	927	873	1 193	874	668	3 819	4 193	1 801	1 541
Landtransport . . .	5 787	5 518	4 895	255	601	407	5 016	6 042	6 119	5 302
Hotell- o. rest.-rör. .	746	418	399	2 854	2 472	2 090	2 770	3 600	2 890	2 489
Litter. o. konstn. arb.	306	34	32	67	14	10	368	373	48	42
Förvaltn. o. underv. .	1 104	2 235	2 211	1 209	430	416	2 249	2 313	2 665	2 627
Sjukvård o. hygien .	307	160	118	1 110	914	576	1 255	1 417	1 074	694
Husligt arbete . . .	133	63	50	12 207	14 175	10 396	7 779	12 340	14 238	10 446
Diversearbete	6 679	6 689	6 632	55	24	24	5 215	6 734	6 713	6 656
Ungdom ut. särsk. utb.	1 604	—	—	1 532	—	—	3 036	3 136	—	—
Summa	78 065	36 140	28 845	36 337	22 429	16 751	102 206	114402	58 569	45 596
Därav under 18 år	3 253	2 430	1 752	3 363	2 188	1 617	6 397	6 616	4 618	3 369

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under november och december 1941 samt under december 1940.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga. Dec. 1941		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Dec. 1941	Nov. 1941	Dec. 1940	Dec. 1941	Nov. 1941	Dec. 1940	Dec. 1941	Nov. 1941	Dec. 1940	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	58	41	80	141	95	118	61	43	82	54	40	54
Jordbruk	217	120	198	142	95	118	203	116	180	67	39	61
Skogshushållning . .	25	18	41	·	·	·	25	18	41	52	·	52
Industri o. hantverk .	768	479	1 063	740	719	717	761	524	978	88	82	86
Sjöfart och fiske . .	347	322	286	·	·	·	347	326	285	99	·	99
Handel o. samfärdsel	129	139	169	132	155	148	130	146	161	91	78	86
Husligt arbete . . .	·	·	·	86	110	87	87	111	88	·	73	73
Diversearbete	100	331	343	·	·	·	100	334	343	99	·	99
Summa	216	171	323	162	186	151	195	176	243	80	75	78
Därav under 18 år	134	120	164	154	170	167	143	144	165	72	74	73

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av december 1941 i jämförelse med slutet av november 1941.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl nov. 1941 som dec. 1941					
	Antal företag	December 1941		Indextal för dec. 1941 (nov. 1941 = 100)[1]		
		S:a arbetare	Därav kvinnor	Män	Kv.	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 148**	**106 286**	**9 688**	**98·5**	**97·0**	**98·4**
Gruvor o. anrikningsverk	19	2 732	4	96·5	·	96·2
Järn-, stål- o. kopparverk	33	14 164	54	99·7	105·9	99·7
Järn- o. stålmanufaktur	256	13 358	1 352	97·5	92·5	97·0
Mekaniska verkstäder	549	49 208	3 317	98·2	99·8	98·3
Skeppsvarv	46	6 288	—	96·7	—	96·7
Elektriska verkstäder	75	14 183	3 663	100·6	96·0	99·4
Annan metallindustri	170	6 353	1 298	100·1	97·7	99·6
Jord- o. stenindustri	**374**	**13 574**	**1 487**	**92·0**	**94·3**	**92·2**
Kolgruvor	3	972	—	100·8	—	100·8
Torvindustri	42	418	2	82·2	·	81·0
Stenbrott o. stenhuggerier	89	1 902	17	96·2	·	96·2
Cementfabriker, kalkbruk	79	2 623	39	89·3	·	89·1
Tegelbruk	108	2 186	2	82·0	·	82·0
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	16	3 044	1 202	99·7	96·5	98·4
Glasbruk	37	2 429	225	95·6	90·0	95·0
Träindustri	**480**	**16 436**	**268**	**90·1**	**103·1**	**90·3**
Sågverk o. hyvlerier	198	6 610	9	85·7	·	85·6
Snickeri- o. möbelfabriker	246	8 122	133	92·6	91·7	92·6
Annan trävaruindustri	36	1 704	126	97·8	131·3	99·7
Pappers- o. grafisk ind.	**425**	**28 956**	**5 042**	**98·2**	**95·0**	**97·6**
Pappersmassefabriker	52	8 063	64	95·9	101·6	95·9
Pappersbruk o. pappfabr.	47	9 191	1 528	97·1	93·6	96·5
Annan pappersindustri	89	3 999	2 423	103·0	93·7	97·2
Grafisk industri	237	7 703	1 027	101·3	99·9	101·1
Livsmedelsindustri	**602**	**22 349**	**6 919**	**84·0**	**83·5**	**83·8**
Kvarnar	39	1 540	137	97·4	76·1	95·1
Bagerier	142	3 424	1 097	90·5	77·8	86·0
Råsockerbruk o. raffinad.	25	3 720	264	55·8	31·0	52·8
Choklad- o. karamellfabr.	42	2 937	2 215	93·5	90·5	91·2
Bryggerier o. läskedrycksf.	161	4 031	701	104·4	103·1	104·1
Tobaksfabriker	6	1 312	977	102·8	93·4	95·6
Slakterier o. konservfabr.	99	3 286	1 056	99·2	87·5	95·1
Annan livsmedelsindustri	88	2 099	472	100·0	101·5	100·3
Textil- o. beklädnadsind.	**488**	**48 257**	**31 844**	**97·7**	**96·8**	**97·1**
Bomullsindustri	43	13 902	7 291	99·9	98·0	98·9
Jute- o. linneindustri	11	2 318	1 157	100·8	98·6	99·7
Ylleindustri	55	6 929	3 865	97·2	102·6	100·2
Trikåfabriker	97	7 603	5 807	99·3	96·8	97·3
Skrädderier o. sömnadsfabr.	182	13 151	11 001	98·5	95·3	95·8
Annan hithörande industri	100	4 354	2 723	86·9	91·5	89·7
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**245**	**15 739**	**6 243**	**86·7**	**86·6**	**87·9**
Garverier	25	1 868	185	91·6	93·4	91·7
Skofabriker	105	7 103	3 107	98·1	96·5	97·4
Gummivarufabriker	23	4 023	1 946	69·5	72·1	70·7
Annan hithörande industri	92	2 745	1 005	96·5	91·9	94·8
Kemisk-teknisk industri	**169**	**9 136**	**2 446**	**95·4**	**85·6**	**92·6**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	64	2 266	788	99·8	88·0	95·4
Sprängämnesfabriker	7	2 213	787	86·3	91·2	88·0
Tändsticksfabriker	7	1 012	353	104·6	90·5	99·2
Annan kemisk-tekn. ind.	91	3 645	518	96·3	73·0	92·1
Samtliga industrigrupper	**3 931**	**260 733**	**63 937**	**95·4**	**93·5**	**94·9**
Byggnadsverksamhet	847	11 551	9	84·5	·	84·4
Statliga verk o. byggn.-arb.	170	26 608	3 563	85·7	100·8	87·5
Komm. verk o. byggnadsarb.	196	12 014	42	93·5	·	93·3
Handel o. varulager	1 104	6 038	1 031	99·6	78·6	95·3
Samfärdsel	126	4 021	44	88·0	·	88·1
Samtliga näringsgrenar	**6 374**	**320 965**	**68 626**	**93·7**	**93·6**	**93·7**

[1] Se Anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1940		1941[1]						
	Okt.	Nov.	Febr.	Maj	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.
Malmbrytning o. metallind.	102·8	101·8	101·2	100·0	96·3	103·0	103·9	103·3	104·3
Gruvor o. anrikningsverk .	106·7	105·5	106·8	106·0	97·5	115·3	112·4	110·7	110·5
Järn-, stål- o. kopparverk .	100·1	100·8	100·4	100·0	97·8	103·2	105·5	104·7	106·0
Järn- o. stålmanufaktur . .	88·6	88·1	87·1	82·1	82·4	87·2	87·6	88·7	90·6
Mekaniska verkstäder . . .	107·7	106·9	107·0	106·5	101·1	108·2	110·0	109·5	110·5
Skeppsvarv	113·1	114·8	115·6	116·7	98·8	108·5	103·3	99·2	99·0
Elektriska verkstäder . . .	110·4	107·6	103·8	104·0	107·2	111·9	113·8	113·5	114·7
Annan metallindustri . . .	85·4	84·8	83·4	81·2	81·9	85·3	86·8	86·7	87·4
Jord- o. stenindustri . . .	66·4	63·1	54·8	74·1	76·6	77·6	76·7	73·0	69·9
Kolgruvor	120·9	124·8	121·0	121·9	127·1	125·2	132·1	128·1	128·2
Torvindustri	100·1	91·4	69·5	241·6	266·4	194·2	175·2	132·6	97·9
Stenbrott o. stenhuggerier .	59·2	56·3	42·8	54·3	55·0	58·2	56·2	53·7	49·3
Cementfabriker, kalkbruk .	77·6	70·8	57·6	72·9	73·1	75·4	74·3	73·7	70·5
Tegelbruk	50·4	41·3	29·8	57·6	73·4	71·6	65·2	54·4	49·9
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	64·4	68·8	73·5	75·6	72·8	78·3	76·1	77·4	77·9
Glasbruk	71·8	68·9	59·6	67·8	56·0	62·7	73·4	75·8	76·4
Träindustri	78·9	76·1	63·0	74·4	73·1	77·0	78·8	77·1	75·7
Sågverk o. hyvlerier . . .	82·2	77·3	62·0	83·2	78·5	80·9	81·1	75·6	70·8
Snickeri- o. möbelfabriker .	78·5	77·2	65·2	67·5	70·1	74·4	77·4	80·2	81·6
Annan trävaruindustri . .	80·1	76·3	70·3	85·2	84·3	97·8	103·6	98·0	99·2
Pappers- o. grafisk ind. . .	71·1	73·5	73·2	72·9	69·1	74·0	77·0	77·8	80·1
Pappersmassefabriker . . .	58·4	58·9	58·2	60·7	62·8	65·0	64·9	66·7	70·1
Pappersbruk o. pappfabr. .	63·8	68·3	70·1	67·6	62·1	64·1	70·9	70·5	71·4
Annan pappersindustri . .	86·8	89·5	84·6	82·8	77·0	87·2	89·9	91·2	94·6
Grafisk industri	92·1	93·8	92·8	91·2	80·2	91·4	94·7	95·9	97·4
Livsmedelsindustri	108·8	109·2	89·8	96·1	97·1	98·9	99·6	111·2	111·5
Kvarnar	98·2	93·1	90·7	93·2	92·4	91·9	103·3	107·1	107·6
Bagerier	93·9	89·8	90·7	100·0	99·1	101·8	100·8	97·2	99·7
Råsockerbruk o. raffinad. .	176·2	172·3	89·1	110·9	128·7	125·9	120·4	226·0	215·8
Choklad- o. karamellfabr. .	102·0	102·2	91·2	91·2	82·7	87·0	89·3	93·3	95·6
Bryggerier o. läskedrycksf. .	93·6	93·4	89·1	98·6	100·6	95·7	92·3	90·0	89·6
Tobaksfabriker	75·3	84·5	66·0	73·8	67·3	73·8	75·4	76·0	75·1
Slakterier o. konservfabr. .	120·6	124·6	107·8	108·6	119·0	126·4	130·3	133·9	138·2
Annan livsmedelsindustri .	88·1	96·4	93·3	87·5	85·4	88·4	91·3	95·8	98·5
Textil- o. beklädnadsind. . .	93·6	92·9	91·9	89·6	86·0	88·4	90·0	89·1	88·6
Bomullsindustri	96·0	95·6	95·0	93·5	91·5	94·5	95·6	94·7	96·2
Jute- o. linneindustri . . .	100·7	100·7	96·5	93·4	92·9	94·9	99·1	99·6	100·1
Ylleindustri	101·7	101·4	99·3	94·9	91·2	91·7	92·3	91·2	91·5
Trikåfabriker	86·1	86·3	86·0	85·4	85·0	85·8	85·9	85·8	85·9
Skrädderier o. sömnadsfabr.	93·4	91·8	89·0	84·9	79·5	82·4	84·5	83·3	80·9
Annan hithörande industri .	86·6	86·5	90·8	93·5	85·1	89·8	93·6	92·5	90·0
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	98·2	97·4	94·9	90·1	79·7	84·2	83·7	88·8	90·5
Garverier	127·9	120·9	120·2	109·6	106·3	112·5	112·7	109·3	109·5
Skofabriker	99·9	98·9	97·4	90·1	81·5	91·8	90·6	88·2	89·3
Gummivarufabriker	84·0	84·8	83·6	80·5	64·1	57·2	56·6	74·1	76·9
Annan hithörande industri .	100·6	100·3	92·6	92·4	86·1	96·5	97·4	96·8	98·2
Kemisk-teknisk industri . .	89·1	92·2	85·0	82·4	81·1	87·9	91·6	91·1	91·4
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	90·8	89·3	78·2	77·7	71·2	77·6	83·5	84·1	84·4
Sprängämnesfabriker . . .	149·3	153·6	115·4	120·9	124·9	146·9	154·5	151·1	152·0
Tändsticksfabriker	54·1	71·5	73·3	50·7	45·5	47·1	55·2	55·2	52·4
Annan kemisk-teknisk ind. .	87·2	86·2	87·3	87·6	90·0	94·0	93·9	93·7	94·8
Samtliga industrigrupper	91·6	91·3	87·0	88·6	85·7	90·3	91·6	92·0	92·4
Byggnadsverksamhet	50·4	45·8	36·5	48·2	58·4	61·5	61·3	55·5	50·3
Statliga verk o. byggn.-arb. .	124·8	118·2	109·3	119·6	115·5	137·8	141·7	136·7	125·6
Komm. verk o. byggnadsarb.	82·8	81·1	81·0	91·5	84·3	92·3	91·9	89·1	89·0
Handel o. varulager	76·0	77·2	75·7	73·9	65·2	75·6	79·2	77·8	80·1
Samtliga näringsgrenar	90·7	90·0	84·6	87·9	85·5	91·1	92·4	91·8	91·3

[1] Korrigerade indextal för maj—september.

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1940		1941									
	Nov.	Dec.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Malmbrytning o. metallind.	3·59	3·67	3·64	3·67	3·74	3·78	3·71	3·67	3·80	3·82	3·84	3·82
Gruvor o. anrikningsverk	3·80	3·50	3·94	4·01	3·83	4·09	4·18	3·94	3·81	3·88	3·79	4·00
Järn-, stål- o. kopparverk	3·49	3·99	3·83	4·04	3·82	4·15	4·27	3·97	4·17	4·05	4·00	4·05
Järn- o. stålmanufaktur	3·18	3·09	2·91	2·94	3·07	3·06	3·15	3·15	3·55	3·74	3·65	3·46
Mekaniska verkstäder	3·79	3·89	3·90	3·80	3·98	3·98	3·80	3·92	3·96	3·95	4·00	3·99
Skeppsvarv	3·87	4·04	4·10	4·13	4·01	3·69	3·55	3·17	3·20	3·22	3·67	3·43
Elektriska verkstäder	3·23	3·27	3·08	3·88	3·66	3·59	3·48	3·49	3·70	3·88	3·74	3·68
Annan metallindustri	2·65	2·65	2·89	3·05	2·98	2·89	3·11	3·17	3·04	3·22	3·20	3·41
Jord- o. stenindustri	2·91	2·71	2·96	3·01	3·41	3·46	3·38	3·36	3·48	3·32	3·25	3·10
Kolgruvor	4·00	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00
Torvindustri	4·08	3·68	3·33	3·79	4·31	4·14	4·07	4·00	4·30	3·96	3·45	3·38
Stenbrott o. stenhuggerier	2·05	1·97	2·83	2·57	2·96	2·73	3·02	3·08	3·28	2·66	2·80	2·56
Cementfabriker, kalkbruk	2·65	2·38	2·49	2·74	3·24	3·26	3·37	3·00	3·14	3·24	3·32	3·20
Tegelbruk	1·83	1·74	2·41	2·34	2·83	3·26	3·06	3·07	3·05	2·79	2·72	2·71
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·81	3·19	3·44	3·67	3·65	3·97	3·48	3·57	3·53	3·58	3·28	3·17
Glasbruk	3·08	3·08	2·95	2·68	3·82	3·16	3·08	3·28	3·34	3·39	3·28	3·68
Träindustri	3·06	2·98	2·71	2·84	3·20	3·26	3·38	3·46	3·45	3·45	3·51	3·19
Sågverk o. hyvlerier	3·03	3·07	2·68	2·96	3·40	3·50	3·57	3·61	3·49	3·38	3·23	3·09
Snickeri- o. möbelfabriker	3·01	2·91	2·71	2·70	2·95	2·93	3·18	3·24	3·39	3·49	3·67	3·24
Annan trävaruindustri	3·65	2·95	2·88	2·90	3·18	3·54	3·48	3·76	3·62	3·49	3·78	3·83
Pappers- o. grafisk ind.	2·86	2·87	2·83	2·78	2·97	2·82	3·01	3·01	3·11	3·22	3·31	3·26
Pappersmassefabriker	2·21	2·42	2·46	2·29	2·44	2·43	3·00	3·31	3·05	3·00	3·10	2·97
Pappersbruk o. pappfabr.	2·67	2·59	2·48	2·24	2·68	2·37	2·47	2·14	2·51	2·64	2·67	2·62
Annan pappersindustri	3·47	3·25	3·25	3·24	3·54	3·43	3·47	3·58	3·65	4·05	4·10	4·15
Grafisk industri	3·27	3·34	3·34	3·44	3·38	3·22	3·27	3·27	3·41	3·59	3·82	3·74
Livsmedelsindustri	3·46	3·39	3·23	3·30	3·51	3·51	3·54	3·34	3·37	3·44	3·41	3·35
Kvarnar	3·94	4·02	3·62	3·72	3·78	3·80	3·88	3·65	3·89	3·84	3·74	3·83
Bagerier	3·19	3·51	3·37	3·41	3·71	3·82	3·72	3·80	3·54	3·63	3·59	3·69
Råsockerbruk o. raffinad.	3·66	3·12	3·20	3·28	3·64	3·48	3·53	3·79	3·50	3·68	3·57	2·93
Choklad- o. karamellfabr.	3·97	4·20	4·06	4·00	3·74	3·67	3·53	3·09	3·64	3·77	3·76	3·51
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·68	2·88	2·42	2·43	3·17	3·26	3·43	2·76	2·61	2·52	2·41	2·96
Tobaksfabriker	2·97	2·96	3·06	3·22	3·34	3·09	3·21	3·03	3·55	3·55	3·54	3·52
Slakterier o. konservfabriker	3·37	3·58	3·15	3·10	3·30	3·56	3·56	3·31	3·37	3·53	3·67	3·45
Annan livsmedelsindustri	3·57	3·37	3·25	3·45	3·45	3·33	3·43	3·33	3·39	3·13	3·27	3·38
Textil- o. beklädnadsind.	3·39	3·32	3·23	3·33	3·25	3·09	3·19	3·12	3·18	3·06	3·25	3·17
Bomullsindustri	3·14	3·05	3·10	3·12	3·27	3·05	3·24	2·96	2·96	2·68	3·21	3·31
Jute- o. linneindustri	4·04	3·95	3·48	3·54	3·16	3·65	3·02	3·49	3·88	3·48	3·51	3·25
Ylleindustri	3·78	3·78	3·25	3·40	3·40	3·12	3·41	3·42	3·24	3·46	3·51	3·14
Trikåfabriker	3·44	3·46	3·40	3·34	3·36	3·26	3·25	3·30	3·40	3·36	3·51	3·37
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·29	3·17	3·18	3·35	3·02	2·88	2·94	2·83	2·97	2·80	2·84	2·85
Annan hithörande industri	3·22	3·15	3·34	3·46	3·48	3·33	3·33	3·43	3·59	3·51	3·54	3·38
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·67	3·68	3·31	3·20	2·96	3·11	3·22	3·04	3·07	3·15	3·28	3·33
Garverier	3·68	3·66	3·24	2·86	2·84	2·78	3·32	3·30	3·32	3·48	3·23	3·34
Skofabriker	3·52	3·55	2·89	2·74	2·50	2·75	2·83	2·86	2·82	2·77	2·98	3·03
Gummivarufabriker	3·86	3·90	3·81	3·85	3·35	3·74	3·69	3·12	3·27	3·54	3·86	3·86
Annan hithörande industri	3·70	3·62	3·31	3·22	3·27	3·38	3·20	3·17	3·17	3·05	3·23	3·26
Kemisk-teknisk industri	3·37	2·82	2·89	3·20	3·23	3·22	3·34	3·23	3·32	3·42	3·42	3·32
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·99	2·56	2·60	2·94	2·70	2·74	2·96	2·57	2·98	3·24	2·96	3·03
Sprängämnesfabriker	4·75	3·57	3·46	4·41	4·42	4·65	4·43	4·43	4·59	4·42	4·55	4·78
Tändsticksfabriker	2·00	2·00	1·36	1·00	1·00	1·09	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·52	3·26	3·89	3·88	3·38	3·32	3·46	3·37	3·41	3·38	3·49	3·28
Samtliga industrigrupper	3·40	3·38	3·29	3·35	3·43	3·43	3·43	3·39	3·48	3·48	3·54	3·49
Byggnadsverksamhet	2·26	2·01	1·92	1·95	2·27	2·57	2·84	2·91	2·99	2·63	2·50	2·62
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·50	3·60	3·48	3·60	3·69	3·71	3·60	3·81	3·72	3·57	3·53	3·40
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·97	2·76	2·80	2·90	3·13	3·02	2·92	3·02	2·97	2·90	2·97	2·74
Handel o. varulager	3·29	3·47	3·00	3·10	3·17	3·13	3·16	3·18	3·26	3·33	3·42	3·44
Samfärdsel	3·13	2·99	2·78	3·26	3·39	2·76	2·84	2·97	3·26	3·22	3·10	3·34
Banker	3·66	4·01	3·68	3·66	3·69	3·73	3·92	3·63	3·63	3·63	3·56	3·82
Försäkringsföretag	3·57	3·46	3·61	3·80	3·66	3·97	3·87	3·70	3·71	3·68	3·82	3·61
Samtliga näringsgrenar	3·35	3·35	3·24	3·31	3·39	3·40	3·39	3·38	3·45	3·43	3·49	3·42

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under december 1941 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	nov.	dec.	nov.	dec.	nov.	dec.	nov.	dec.
Malmbrytning o. metallindustri	**98**	**68**	**1 574**	**996**	**1 169**	**1 149**	+ **405**	− **153**
Gruvor o. anrikningsverk	4	3	23	18	88	40	− 65	− 22
Järn-, stål- o. kopparverk	10	9	273	119	205	184	+ 68	− 65
Järn- o. stålmanufaktur	9	5	91	29	28	105	+ 63	− 76
Mekaniska verkstäder	47	32	795	487	497	442	+ 298	+ 45
Skeppsvarv	4	6	68	89	41	210	+ 27	− 121
Elektriska verkstäder	13	7	250	132	230	99	+ 20	+ 33
Annan metallindustri	11	6	74	122	80	69	− 6	+ 53
Jord- o. stenindustri	**26**	**29**	**143**	**98**	**164**	**330**	− **21**	− **232**
Kolgruvor	2	3	25	43	18	6	+ 7	+ 37
Torvindustri	4	2	17	12	33	11	− 16	+ 1
Stenbrott o. stenhuggerier	4	2	11	—	3	29	+ 8	− 29
Cementfabriker, kalkbruk	1	4	5	5	22	42	− 17	− 37
Tegelbruk	11	14	24	7	63	135	− 39	− 128
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	3	2	50	10	23	27	+ 27	− 17
Glasbruk	1	2	11	21	2	80	+ 9	− 59
Träindustri	**14**	**14**	**31**	**14**	**310**	**305**	− **279**	− **291**
Sågverk o. hyvlerier	6	5	4	9	207	146	− 203	− 137
Snickerier o. möbelfabriker	7	8	27	5	33	153	− 6	− 148
Annan trävaruindustri	1	1	—	—	70	6	− 70	− 6
Pappers- o. grafisk industri	**20**	**23**	**634**	**206**	**569**	**370**	+ **65**	− **164**
Pappersmassefabriker	8	8	425	114	237	161	+ 188	− 47
Pappersbruk o. pappfabriker	5	3	18	11	292	91	− 274	− 80
Annan pappersindustri	2	6	3	5	—	41	+ 3	− 36
Grafisk industri	5	6	188	76	40	77	+ 148	− 1
Livsmedelsindustri	**22**	**35**	**342**	**55**	**326**	**2 368**	+ **16**	− **2 313**
Kvarnar	1	1	15	—	—	5	+ 15	− 5
Bagerier	2	1	28	10	—	—	+ 28	+ 10
Råsockerbruk o. raffinaderier	5	16	98	6	243	2 035	− 145	− 2 029
Choklad- o. karamellfabriker	10	7	169	8	26	252	+ 143	− 244
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	1	1	—	—	15	12	− 15	− 12
Slakterier o. konservfabriker	3	4	32	14	42	40	− 10	− 26
Annan livsmedelsindustri	—	5	—	17	—	24	—	− 7
Textil- o. beklädnadsindustri	**26**	**22**	**374**	**149**	**339**	**389**	+ **35**	− **240**
Bomullsindustri	6	6	217	80	84	72	+ 133	+ 8
Jute- o. linneindustri	1	1	15	11	2	—	+ 13	+ 11
Ylleindustri	5	4	11	7	50	60	− 39	− 53
Trikåfabriker	3	1	51	—	14	14	+ 37	− 14
Skrädderier o. sömnadsfabriker	6	5	18	11	140	203	− 122	− 192
Annan hithörande industri	5	5	62	40	49	40	+ 13	± 0
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**7**	**7**	**140**	**84**	**203**	**141**	− **63**	− **57**
Garverier	—	1	—	—	—	4	—	− 4
Skofabriker	2	1	—	1	53	6	− 53	− 5
Gummivarufabriker	2	2	99	76	99	103	± 0	− 27
Annan hithörande industri	3	3	41	7	51	28	− 10	− 21
Kemisk-teknisk industri	**11**	**11**	**180**	**66**	**36**	**153**	+ **144**	− **87**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	3	4	12	3	7	69	+ 5	− 66
Sprängämnesfabriker	1	1	9	9	1	23	+ 8	− 14
Tändsticksfabriker	—	1	—	—	—	35	—	− 35
Annan kemisk-teknisk industri	7	5	159	54	28	26	+ 131	+ 28
Samtliga industrigrupper	**224**	**209**	**3 418**	**1 668**	**3 116**	**5 205**	+ **302**	−[2] **3 537**
Byggnadsverksamhet	116	104	1 484	846	3 082	1 418	− 1 598	− 572
Handel o. varulager	14	18	587	155	78	125	+ 509	+ 30
Samfärdsel	1	1	5	5	—	—	+ 5	+ 5
Hotell- o. restaurangrörelse	1	—	23	—	18	—	+ 5	—
Banker och försäkringsföretag	—	1	—	7	—	—	—	+ 7
Samtliga näringsgrenar	**356**	**333**	**5 517**	**2 681**	**6 294**	**6 748**	− **777**	−[2] **4 067**
Kvinnor			1 602	547	703	1 341	+ 899	− 794

[1] Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, S.F.S. 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — [2] Frånräknas de säsongmässiga entledigandena inom sockerindustrin blir minskningen för samtliga industrigrupper 1 508 och för samtliga näringsgrenar 2 038.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 november 1941.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	90	27 540	22 727	2 677	9·7	2 405	27 666	1 939	7·0
Bleck- o. plåtslagareförb. .	54	2 663	—	382	14·3	—	2 391	188	7·9
Bokbindareförbundet . . .	52	8 147	5 103	207	2·5	121	8 094	292	3·6
Bryggeriindustriarb.-förb. .	112	6 947	1 471	523	7·5	242	7 048	540	7·7
Byggnadsträarbetareförb. .	348	33 574	—	9 083	27·1	—	33 458	7 328	21·9
De förenade förbunden . .	52	12 260	3 803	557	4·5	356	12 017	527	4·4
Elektriska arbetareförb. . .	71	7 599	—	307	4·0	—	7 641	265	3·5
Gjutareförbundet	108	7 963	3	221	2·8	3	8 495	192	2·3
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	537	72 669	7 333	14 317	19·7	854	73 876	11 946	16·2
Byggnadsind.-arb. . . .	193	34 339	1 340	9 848	28·7	114	34 854	7 757	22·3
Byggnadsämnesind.-arb.	176	12 641	494	2 324	18·4	91	12 915	2 018	15·6
Glasbruksarb.	43	3 830	97	238	6·2	15	4 107	240	5·8
Sockerfabriksarb. . . .	19	5 289	834	243	4·6	83	5 101	313	6·1
Tändsticksarb.	5	1 374	533	206	15·0	143	1 324	216	16·3
Övriga arb.	101	15 196	4 035	1 458	9·6	408	15 575	1 402	9·0
Gruvindustriarbetareförb. .	60	10 161	70	213	2·1	—	10 130	183	1·8
Handelsarbetareförb. . . .	259	41 254	17 487	1 167	2·8	421	41 071	1 101	2·7
Kommunalarbetareförb. . .	307	46 692	13 003	2 326	5·0	857	46 521	1 716	3·7
Lantarbetareförbundet . .	621	37 627	652	1 445	3·8	347	36 202	964	2·7
Litografförbundet	19	2 859	159	53	1·9	3	2 845	65	2·3
Livsmedelsarbetareförb. . .	125	27 661	8 373	1 740	6·3	703	28 009	1 710	6·1
Metallindustriarb.-förb. . .	301	176 904	11 352	7 125	4·0	672	178 540	6 090	3·4
Järnbruksarbetare . . .	59	38 045	645	523	1·4	13	37 716	488	1·3
Verkstadsarbetare . . .	242	138 859	10 707	6 602	4·8	659	140 824	5 602	4·0
Murareförbundet	120	10 066	—	3 670	36·5	—	10 376	3 076	29·6
Målareförbundet	202	13 429	2	4 436	33·0	—	13 514	2 215	16·4
Pappersindustriarb.-förb. .	136	30 491	1 724	4 067	13·3	447	32 060	4 484	14·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	57	3 799	794	197	5·2	84	3 787	179	4·7
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	55	11 242	4 542	1 098	9·8	696	11 153	1 045	9·4
Stenindustriarbetareförb. .	121	5 690	2	789	13·9	—	6 425	827	12·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	228	18 708	16	4 206	22·5	9	19 878	3 964	19·9
Textilarbetareförbundet . .	102	39 293	22 150	1 846	4·7	1 411	39 135	1 924	4·9
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 322	1 778	234	10·1	206	2 318	256	11·0
Transportarbetareförb. . .	152	24 040	1 295	3 049	12·7	86	24 942	3 016	12·1
Träindustriarbetareförb. . .	263	22 665	407	1 404	6·2	72	22 931	1 362	5·9
Typografförbundet	106	11 831	598	439	3·7	62	11 831	482	4·1
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	268	22 979	—	5 130	22·3	—	23 006	3 712	16·1
Summa	4 938	739 075	124 844	72 908	9·9	10 057	745 360	61 588	8·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under november uppgivits till inalles 344 065.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{31}/_{10}$ 1940—$^{30}/_{11}$ 1941.

Fackförbund	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$
Beklädnadsarbetareförb.	4·2	5·6	15·5	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5	9·5	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7
Bleck- o. plåtslagareförb.	9·1	13·3	18·1	28·7	25·2	29·1	20·2	13·0	10·9	7·2	5·9	5·3	7·9	14·3
Bokbindareförbundet	5·5	4·1	6·0	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5
Bryggeriindustriarbetareförb.	8·2	9·0	7·4	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5
Byggnadsträarbetareförb.	34·1	38·6	46·6	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9	27·1
De förenade förbunden	4·4	4·7	4·6	5·4	6·4	7·2	7·0	7·3	6·9	5·5	4·7	4·5	4·4	4·5
Elektriska arbetareförb.	5·1	6·3	7·7	9·7	12·6	12·2	11·4	8·6	7·8	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0
Gjutareförbundet	4·6	4·9	9·0	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3	2·8
Grov- o. fabriksarbetareförb.	19·2	21·8	30·5	34·1	34·1	30·6	26·2	20·3	16·3	14·6	13·9	13·6	16·2	19·7
Byggnadsind.-arb.	*26·7*	*30·5*	*40·7*	*44·1*	*45·7*	*41·8*	*35·5*	*28·9*	*21·7*	*18·1*	*17·8*	*17·9*	*22·3*	*28·7*
Byggnadsämnesind.-arb.	*22·8*	*28·5*	*40·0*	*40·1*	*38·6*	*34·0*	*27·1*	*16·4*	*13·2*	*11·8*	*11·5*	*12·6*	*15·6*	*18·4*
Glasbruksarb.	*9·4*	*9·3*	*14·6*	*18·9*	*17·1*	*16·7*	*11·6*	*8·1*	*8·8*	*14·7*	*11·0*	*4·8*	*5·8*	*6·2*
Sockerfabriksarb.	*8·9*	*8·8*	*28·1*	*24·2*	*24·0*	*17·7*	*15·0*	*12·1*	*10·9*	*10·6*	*7·2*	*8·4*	*6·1*	*4·6*
Tändsticksarb.	*26·6*	*17·1*	*14·5*	*15·8*	*12·3*	*14·3*	*25·2*	*22·3*	*28·2*	*24·8*	*23·8*	*15·5*	*16·3*	*15·0*
Övriga arb.	*10·6*	*11·7*	*14·3*	*14·7*	*14·4*	*11·9*	*11·0*	*9·0*	*9·2*	*9·9*	*9·0*	*8·2*	*9·0*	*9·6*
Gruvindustriarbetareförb.	1·7	2·4	3·0	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1
Handelsarbetareförb.	5·2	5·4	5·8	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8
Kommunalarbetareförb.	3·8	5·1	6·3	7·3	6·8	6·0	4·6	2·4	2·2	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0
Lantarbetareförbundet	3·5	4·8	5·2	5·4	5·7	5·4	3·9	3·3	2·6	2·9	2·8	2·7	2·7	3·8
Litografförbundet	5·9	5·3	8·5	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2	2·8	3·1	2·3	1·9
Livsmedelsarbetareförb.	8·2	8·8	11·4	11·4	9·0	9·6	8·0	7·2	6·7	4·9	5·9	6·4	6·1	6·3
Metallindustriarbetareförb.	5·1	5·6	6·2	6·3	6·8	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0
Järnbruksarbetare	*2·0*	*1·8*	*2·2*	*2·0*	*2·2*	*2·5*	*2·0*	*1·5*	*1·4*	*1·2*	*1·1*	*1·2*	*1·3*	*1·4*
Verkstadsarbetare	*6·0*	*6·7*	*7·3*	*7·4*	*8·0*	*7·5*	*7·0*	*6·0*	*5·4*	*4·6*	*4·3*	*4·0*	*4·0*	*4·8*
Murareförbundet	46·2	49·1	62·2	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6	36·5
Målareförbundet	23·7	38·2	43·7	55·0	53·9	42·6	35·6	23·3	20·6	14·4	12·8	8·7	16·4	33·0
Pappersindustriarbetareförb.	21·8	21·7	20·8	23·8	20·9	21·4	21·6	21·0	20·5	16·5	16·2	13·4	14·0	13·3
Sadelm.- o. tapetserareförb.	4·9	7·0	16·4	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	3·8	5·8	20·0	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9	12·8	7·0	6·3	9·4	9·8
Stenindustriarbetareförb.	17·4	21·9	32·4	29·2	25·9	22·9	18·6	13·9	15·0	11·7	10·9	11·7	12·9	13·9
Sågverksindustriarbetareförb.	21·7	26·9	44·0	36·7	33·0	30·6	28·0	21·0	13·8	9·9	13·2	15·9	19·9	22·5
Textilarbetareförbundet	5·0	4·9	5·0	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7
Tobaksindustriarbetareförb.	5·3	5·5	5·8	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1
Transportarbetareförb.	18·0	16·5	15·2	22·3	23·7	19·8	18·0	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2	12·1	12·7
Träindustriarbetareförb.	9·4	9·3	26·3	18·6	16·9	14·0	10·8	8·4	8·6	6·5	6·2	5·8	5·9	6·2
Typografförbundet	8·4	7·1	7·2	6·3	5·7	4·2	3·8	3·8	2·8	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	21·7	31·1	39·0	30·1	30·0	29·6	26·2	20·7	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1	22·3
Samtliga	11·0	12·6	16·1	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·8	7·5	7·3	8·3	9·9

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län	Antal rapportkommuner		Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad				Arbetslösa per 1 000 inv.	Försörjningspliktiga i % av samtliga
	hela antalet	därav städer	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa			
								Antal	%		
a) *Vid utgången av december 1941.*											
Stockholms stad	1	1	3 393	—	3 393	+ 744	—	+ 744	+ 28·1	5·7	66·9
Stockholms	17	4	257	790	1 047	+ 64	+ 171	+ 235	+ 28·9	3·6	79·2
Uppsala	6	2	168	37	205	+ 28	− 1	+ 27	+ 15·2	1·5	74·6
Södermanlands	5	3	174	24	198	+ 20	− 10	+ 10	+ 5·3	1·0	77·3
Östergötlands	6	4	662	15	677	+ 206	+ 6	+ 212	+ 45·6	2·1	78·4
Jönköpings	9	6	274	35	309	+ 7	+ 30	+ 37	+ 13·6	1·3	73·1
Kronobergs	7	1	33	34	67	− 2	+ 6	+ 4	+ 6·3	0·4	67·2
Kalmar	11	5	388	67	455	+ 143	+ 36	+ 179	+ 64·9	2·0	78·0
Gotlands	1	1	45	—	45	+ 7	—	+ 7	·	0·8	75·6
Blekinge	17	3	67	119	186	+ 16	+ 4	+ 20	+ 12·0	1·3	80·1
Kristianstads	3	2	88	4	92	+ 29	+ 1	+ 30	+ 48·4	0·4	76·1
Malmö stad	1	1	1 379	—	1 379	+ 416	—	+ 416	+ 43·2	8·9	80·6
Malmöhus i övrigt	12	6	945	149	1 094	+ 430	+ 127	+ 557	+ 103·7	2·9	76·3
Hallands	7	4	187	25	212	+ 42	+ 1	+ 43	+ 25·4	1·4	76·9
Göteborgs stad	1	1	4 299	—	4 299	+ 1 144	—	+ 1 144	+ 36·3	15·3	67·7
Göteborgs o. Bohus i övrigt	41	6	557	1 606	2 163	+ 74	+ 131	+ 205	+ 10·5	10·6	76·4
Älvsborgs	12	5	173	68	241	+ 33	+ 14	+ 47	+ 24·2	0·7	68·9
Skaraborgs	6	4	77	3	80	+ 14	± 0	+ 14	+ 21·2	0·3	71·3
Värmlands	14	2	161	200	361	+ 52	+ 35	+ 87	+ 31·8	1·3	74·2
Örebro	5	2	240	9	249	+ 157	− 2	+ 155	+ 164·9	1·1	65·9
Västmanlands	3	2	44	2	46	+ 18	± 0	+ 18	·	0·3	58·7
Kopparbergs	2	1	63	1	64	+ 28	− 6	+ 22	·	0·3	70·3
Gävleborgs	8	3	190	51	241	− 3	− 10	− 13	− 5·1	0·9	78·0
Västernorrlands	33	3	154	1 614	1 768	− 29	+ 414	+ 385	+ 27·8	6·4	85·6
Jämtlands	2	1	40	1	41	+ 7	− 3	+ 4	·	0·3	95·1
Västerbottens	12	2	59	212	271	+ 9	+ 46	+ 55	+ 25·5	1·2	60·1
Norrbottens	13	4	49	351	400	+ 27	+ 131	+ 158	+ 65·3	1·9	81·8
Summa	**255**	**79**	**14166**	**5 417**	**19 583**	**+ 3 681**	**+ 1 121**	**+ 4 802**	**+ 32·5**	**3·1**	**73·8**
b) *November 1940—December 1941.*											
1940.											
november	223	68	14531	6 031	20 562	+ 3 639	+ 801	+ 4 440	+ 27·5	3·2	70·3
december	220	62	16485	6 984	23 469	+ 1 954	+ 953	+ 2 907	+ 14·1	3·7	70·6
1941.											
januari	258	72	21141	9 371	30 512	+ 4 656	+ 2 387	+ 7 043	+ 30·0	4·8	70·7
februari	282	78	23954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388	+ 14·4	5·5	70·6
mars	289	77	22655	11 047	33 702	− 1 299	+ 101	− 1 198	− 3·4	5·3	70·4
april	285	78	19732	10 820	30 552	− 2 923	− 227	− 3 150	− 9·3	4·8	71·5
maj	268	75	16396	8 460	24 856	− 3 336	− 2 360	− 5 696	− 18·6	3·9	71·7
juni	251	75	13227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200	− 16·9	3·2	73·3
juli	240	74	10501	5 704	16 205	− 2 726	− 1 725	− 4 451	− 21·5	2·5	74·1
augusti	228	71	10127	4 862	14 989	− 374	− 842	− 1 216	− 7·5	2·4	73·4
september	225	69	9 189	4 090	13 279	− 938	− 772	− 1 710	− 11·4	2·1	73·3
oktober	235	74	8 662	3 948	12 610	− 527	− 142	− 669	− 5·0	2·0	73·3
november	242	74	10485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171	+ 17·2	2·3	74·3
december	255	79	14166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802	+ 32·5	3·1	73·8

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. December 1941.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	**234**	**189**	**423**	**+ 105**	**+ 80**	**+ 185**	**224**	**53·0**
Jordbruk	220	53	273	+ 102	+ 29	+ 131	137	50·2
Skogshushållning	14	136	150	+ 3	+ 51	+ 54	87	58·0
Industri och hantverk	**8 875**	**4 193**	**13 068**	**+ 2679**	**+ 835**	**+ 3514**	**9 472**	**72·5**
Malmbrytning	6	22	28	— 3	+ 2	— 1	18	·
Metall- och maskinindustri	862	100	962	+ 221	+ 10	+ 231	665	69·1
Jord- och stenindustri	461	1 437	1 898	+ 121	+ 76	+ 197	1 520	80·1
stenindustri	273	1 327	1 600	+ 74	+ 70	+ 144	1 314	82·1
glasindustri	9	88	97	+ 1	— 2	— 1	72	74·2
övrig jord- och stenindustri . .	179	22	201	+ 46	+ 8	+ 54	134	66·7
Trävaruindustri	534	755	1 289	+ 172	+ 274	+ 446	809	62·8
sågverksindustri	416	711	1 127	+ 136	+ 246	+ 382	733	65·0
annan trävaruindustri	118	44	162	+ 36	+ 28	+ 64	76	46·9
Pappers- och grafisk industri . .	209	439	648	+ 50	+ 87	+ 137	415	64·0
Livsmedelsindustri	195	30	225	+ 62	+ 9	+ 71	113	50·2
Textil- och beklädnadsindustri . .	241	22	263	+ 24	+ 12	+ 36	208	79·1
Läder-, hår- och gummivaruindustri	157	15	172	+ 32	+ 9	+ 41	117	68·0
Kemisk-teknisk industri	170	7	177	+ 6	+ 3	+ 9	117	66·1
Byggnadsverksamhet	5 964	1 357	7 321	+ 1984	+ 353	+ 2337	5 422	74·1
husbyggnadsarbete	5 323	813	6 136	+ 1763	+ 249	+ 2012	4 665	76·0
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	641	544	1 185	+ 221	+ 104	+ 325	757	63·9
Kraft- och värmeproduktion . . .	76	9	85	+ 10	± 0	+ 10	68	80·0
Sjöfart och fiske	**274**	**41**	**315**	**+ 98**	**+ 12**	**+ 110**	**231**	**73·3**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**3 030**	**184**	**3 214**	**+ 363**	**+ 43**	**+ 406**	**2 384**	**74·2**
Kontorsarbete	283	11	294	+ 8	± 0	+ 8	250	85·0
Affärs- och lagerarbete	825	43	868	+ 130	+ 13	+ 143	676	77·9
Landtransport	1 480	127	1 607	+ 171	+ 31	+ 202	1 096	68·2
Hotell- och restaurangrörelse . . .	231	2	233	+ 35	— 1	+ 34	190	81·5
Litterärt och konstnärligt arbete .	115	1	116	+ 6	+ 1	+ 7	98	84·5
Förvaltning och undervisning . .	51	—	51	+ 11	—	+ 11	43	84·3
Sjukvård och hygien	45	—	45	+ 2	— 1	+ 1	31	·
Husligt arbete	**54**	**3**	**57**	**— 9**	**± 0**	**— 9**	**44**	**77·2**
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**1 699**	**807**	**2 506**	**+ 445**	**+ 151**	**+ 596**	**1 581**	**63·1**
Summa	**14 166**	**5 417**	**19 583**	**+ 3681**	**+ 1121**	**+ 4802**	**13936**	**71·2**

Tab. 13. De arbetslösas ålders- och försörjningsförhållanden. December 1941.

Åldersgrupper	Städer			Landsbygd			Summa		
	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa
16—25 år	310	744	1 054	90	294	384	400	1 038	1 438
26—50 »	5 870	1 725	7 595	2 479	385	2 864	8 349	2 110	10 459
över 50 »	3 910	1 607	5 517	1 789	380	2 169	5 699	1 987	7 686
Summa	**10 090**	**4 076**	**14 166**	**4 358**	**1 059**	**5 417**	**14 448**	**5 135**	**19 583**

Tab. 14. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av december 1941.*										
Stockholms stad	2 833	432	—	509	276	14	—	1 301	83	218
Stockholms	744	142	—	32	17	—	19	431	87	16
Uppsala	132	7	—	—	1	—	32	30	57	5
Södermanlands	124	1	—	44	—	—	28	31	—	20
Östergötlands	479	4	—	95	2	—	9	331	12	26
Jönköpings	188	16	—	48	4	—	80	16	—	24
Kronobergs	51	16	—	—	—	—	16	—	—	19
Kalmar	80	17	—	9	—	5	49	—	—	—
Gotlands	26	—	—	—	—	—	23	—	—	3
Blekinge	113	55	—	5	3	—	49	—	—	1
Kristianstads	64	—	—	—	—	—	64	—	—	—
Malmö stad	1 169	44	—	229	3	—	—	830	37	26
Malmöhus i övrigt	672	10	—	119	4	—	20	447	72	—
Hallands	137	9	—	5	—	16	56	35	4	12
Göteborgs stad	3 329	112	96	139	32	—	2	2 680	53	215
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 657	423	655	175	—	16	47	240	50	51
Älvsborgs	85	6	—	10	—	—	39	—	9	21
Skaraborgs	27	—	—	—	—	—	19	—	—	8
Värmlands	218	39	—	11	11	7	11	90	22	27
Örebro	70	1	—	—	4	—	6	48	4	7
Västmanlands	12	—	—	—	—	—	9	—	2	1
Kopparbergs	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Gävleborgs	151	15	48	23	7	—	—	53	—	5
Västernorrlands	1 270	190	305	168	—	—	127	411	21	48
Jämtlands	19	—	—	11	1	—	6	—	—	1
Västerbottens	129	—	—	10	1	—	51	—	—	67
Norrbottens	156	3	—	—	—	—	68	—	70	15
Summa	**13 936**	**1 542**	**1 104**	**1 642**	**367**	**58**	**830**	**6 974**	**583**	**836**
därav städer	10 236	724	163	1 410	349	45	430	6 066	397	652
b) *November 1940—December 1941.*										
1940.										
november	14 818	1 852	856	282	154	221	1 575	8 330	839	709
december	16 713	1 282	773	243	163	151	1 523	10 765	1 034	779
1941.										
januari	21 564	1 975	840	350	180	122	2 035	14 089	1 021	952
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 371	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1941.

Tab. 15. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·8	7·5	7·3	8·3	9·9		
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa [1]												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219

[1] Se anm. här nedan.

Tab. 16. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7

Tab. 17. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49

Anmärkningar. *Tab. 5—7 och 16—17.* Uppgifterna insamlas å rapportkort, som varje månad tillställas c:a 13 000 arbetsgivare, av vilka c:a 7 000 inkommit med uppgifter för december. Angående materialets representativitet se Soc. Medd. 1940, sid. 334. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. Indextal för annan personal än arbetare beräknas fr. o. m. november 1941 ej månads- utan blott kvartalsvis. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under oktober 1940—november 1941 med september 1939 som bas. På samma sätt ha i tab. 16 beräknats kvartalsindextal över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 17 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Tab. 15. Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och kommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(December 1941.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

HAGSTROEM, K.-G. Elementära studier i inflationsekonomi. Ekonomen 1941, nr 4.

KARSTEDT. Einige Randbemerkungen zur New Yorker Tagung der Internationalen Arbeitsorganisation. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 33.

THEDIN, N. Prisbildning och framåtskridande. Kooperatören 1941, nr 22.

Jenseits von Arbeit und Lohn. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1941, nr 2/3.

Sverige.

HECKSCHER, G. Den fria ståndscirkulationen i Sverige. Sunt förnuft 1941, nr 10.

LUNDQUIST, G. Den kriminalpolitiska behandlingen av s. k. psykopater. Social-medicinsk tidskrift 1941, nr 12.

En klarare syn på ekonomiska ting. Verkstäderna 1941, nr 12.

Amerikas förenta stater.

BOJE, A. Alva og Gunnar Myrdals Amerika. Samfundets Krav 1941, nr 4.

CHRISTIANSEN, A. En amerikansk Provinsby för — under og efter Krisen. Samfundets Krav 1941, nr 4.

Frankrike.

Frankrikes nya arbetslag. Industria 1941, nr 25.

Das neue französische Gesetz der Arbeit. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 33.

Schweiz.

Gewerbe und Industrie in der Schweiz nach der Betriebszählung von 1939. Die Volkswirtschaft 1941, nr 12.

Storbritannien.

BIDDLE, E. H. Public welfare in Great Britain. Survey midmonthly 1941, nr 10.

Beskattningen i England under krigstid. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 51/52.

Tyskland.

RICHTER, W. Heimarbeit und Betriebsarbeit. Soziale Praxis 1941, nr 23/24.

Arbetarskydd.

MANNERSTEDT, F. Något om koloxidfaran. Olycksfallsskyddet 1941, nr 3/4.

Sverige.

BERGQUIST, G., & RUNDBERG, G. Förekomsten i Sverige av sjukdomar förorsakade av tropiska träslag. Träarbetaren 1941, nr 12.

WALLNER, O. Bostäder och livsföring vid skogs- och flottningsarbete. Arbetarskyddet 1941, nr 11.

Amerikas förenta stater.

KOSSORIS, M. D. Industrial injuries in the United States in 1940. Labor information bulletin 1941, nr 10.

Belgien.

THEMSCHE, M. E. VAN. Deuxième étude sur la classification des estropiés et des mutilés bénéficiaires d'une allocation. Revue du travail 1941, nr 9.

Finland.

M[ICKWI]TZ, R. Höjda skadestånd. Olycksfallsskyddet 1941, nr 3/4.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

J[U]L[I]N, T. Kungl. proposition om fortsatt kristillägg. Sv. trafiktidning 1941, nr 50.

LINNÄS, A. Revision av resereglementet. Sv. trafiktidning 1941, nr 51/52.

NYSTRÖM, B. Vägarbetarlönernas utveckling åren 1931—1941. Sv. vägföreningens tidskrift 1941, nr 10.

Grunder för beräkning av dyrtidstillägg. Landskommunernas tidskrift 1941, nr 12.

Amerikas förenta stater.

Paid vacations under agreements in the textile industry. Monthly labor review aug. 1941.

Production, employment, wages, and prices in Douglas-fir lumber industry. Monthly labor review okt. 1941.

Danmark.

Lohn- und Arbeitseinsatzpolitik. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 9.

Det nye Pristal. Arbejderen 1941, nr 23.

Tyskland.

KALCKBRENNER. Die neue Reichstarifordnung für das Baugewerbe. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 34.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

LINDBLOM, C. E. Long-run considerations in employment stabilization and unemployment compensation. The quarterly journal of economics nov. 1941.

Sverige.

B[RUNIU]s, A. Arbetsmarknadens frihetsvärn. Industria 1941, nr 26.

GASSLANDER, HELENE. Hembiträde, fullt kunnigt i matlagning, bakning och städning... Vår bostad 1941, nr 20.

Amerikas förenta stater.

WPA unemployment estimates. Monthly labor review okt. 1941.

Danmark.

Julcunderstöttelse til »Arbejdsfordelte». Arbejdsgiveren 1941, nr 26.

Storbritannien.

Die fehlenden Arbeitskräfte. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 9.

Tyskland.

EISENDRATH, E. Planmässige Steuerung des Akademikernachwuchses. Soziale Praxis 1941, nr 23/24.

GUDEHUS, H. Arbeitszeitverkürzungen im Wirtschaftskreislauf. Der deutsche Volkswirt 28 nov. 1941.

TIMM. Der Einsatz ausländischer Arbeitskräfte in Deutschland. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 34.

Befolkningsfrågor.

BACKER, JULIE. Økonomiske og sosiale virkninger av de fremtidige endringer i befolkningsmassens vekstforhold og struktur. Sosialt arbeid 1941, nr 10.

Arbeiterwanderung in Europa. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 9.

Sverige.

BENGTSON, KURT. De barnrikas deklassering. Sv. familjevärnet 1941, nr 4.

HERMELIN, GUNNI. Äktenskapets helgd. Medborgaren 1941, nr 12.

OLINDER, O. Hur folkökningen främjas i gällande lagstiftning. Sv. familjevärnet 1941, nr 4.

WAHLUND, S. Vad kostar barnens mat? Sv. familjevärnet 1941, nr 4.

WIZELIUS, I. »Kärlek utan barn». Tiden 1941, nr 10.

WOLD, H. Fruktsamhet utom äktenskapet och under äktenskapets första månader. Statsvetenskaplig tidskrift 1941, nr 4/5.

Tyskland.

70 Jahre Volkszählung im Deutschen Reich. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 22.

Bostadsförhållanden.

WOLD, K. G. Boligproblemet fra forbruksökonomisk synspunkt. Statsökonomisk tidsskrift 1941, nr 5.

Sverige.

ANTONSSON, M. Hyresläget år 1941. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 26.

FREY, G. S:son. Asfalt till tak men inte till nya vägar. Från departement och nämnder 1941, nr 22.

[JÄGERSKIÖLD, S.] En fastighetsvärdestegringsskatt? Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 26.

WIDSTRÖM, Å. Köket i lantbostaden. Mjölkpropagandan 1941, nr 12.

Farhågorna för en krisbetonad hyresstegring. Från departement och nämnder 1941, nr 22.

Flyttningarna i bostadslägenheter i Stockholm år 1940. Statistisk månadsskrift 1941, nr 11.

Regionplanelagstiftning och byggnadsverksamhet. Från departement och nämnder 1941, nr 24.

Danmark.

BOLDSEN, F. C. Gesetzgebung in Dänemark seit 1. September 1939. Wohnungswesen, Städtebau und Raumordnung 1941, nr 1/2.

Finland.

MODEEN, G. Vinterkrigets inverkan på bostadsbeståndet i våra städer och köpingar. Finsk kommunaltidskrift 1941, nr 7.

TOMMILA, O. De krigshärjade finska fastigheternas återuppbyggande. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 25.

Storbritannien.

STOLPER, W. F. British monetary policy and the housing boom. The quarterly journal of economics nov. 1941.

Tyskland.

SANTO, C. Wohnungen für Gefolgschaftsangehörige der I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft Ludwigshafen am Rhein. Wohnungswesen, Städtebau und Raumordnung 1941, nr 1/2.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

LANDSORGANISATIONEN. Besparingsberedningens förslag angående arbetsdomstolen. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1941, nr 49.

UHLÉN, A. Arbetarrörelsens tidningsproblem. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 51/52.

YVE, H. Idéernas bostadsnöd. [Folkets-husrörelsens utveckling.] S. A. P. information 1941, nr 22.

Amerikas förenta stater.

Lohn- und Arbeitsstreitigkeiten. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 9.

Italien.

La discipline des contrats collectifs de travail en Italie. Revue du travail 1941, nr 10/11.

Norge.

Tjenestemannsrepresentasjon. Statstjenestemannen 1941, nr 10.

Försvarsberedskap.

Sverige.

ANDERSSON, SVEN. Modern soldatvård. S. A. P. information 1941, nr 23/24.

MICHÉLSEN, G. Militär personalvård. Från departement och nämnder 1941, nr 23.

Hälso- och sjukvård.

HERLITZ, C. W. [Anm. av] Charlotte Bühler: Barnpsykoterapiens nuvarande läge. Socialmedicinsk tidskrift 1941, nr 12.

MÖLLER, J. S. Moderne Kvaksalveri. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1941, nr 11.

Sverige.

DAVIDSSON, C. Livsmedelssakkunnigas förslag till livsmedelsstadga m. m. Meddelanden från Stockholms handelskammare 1941, nr 11.

[HANSÉN, D.] Hälsostandarden i Norrbottens län. Hygienisk revy 1941, nr 12.

HÄVERMARK, G. Översikt över tuberkulossjukvårdsanstalternas och dispensärernas verksamhet under år 1940. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1941, nr 4.

Jordbruks- och egnahemsfrågor

Sverige.

ÅMARK, K. Statliga kristidsåtgärder på jordbruksområdet. Hushållningssällskapens tidskrift 1941, nr 8.

Arbetskraft till jordbruket vid militärinkallelser. Från departement och nämnder 1941, nr 24.

Byggnadsrådgivningen [på landsbygden]. Hushållningssällskapens tidskrift 1941, nr 7.

Inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet. Hushållningssällskapens tidskrift 1941, nr 7.

Danmark.

Die dänische Landwirtschaft, ihre Entwicklung und europäische Aufgabe. Der Vierjahresplan 1941, nr 17.

Landbrugets Arbejdskraft 1941. Statistiske Efterretninger 1941, nr 53.

Tyskland.

Die Besitzverhältnisse der land- und forstwirtschaftlichen Betriebe. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 23.

Kooperation.

Danmark.

SÖRENSEN, CHR. F. Landbrugets Andelsbevægelse i Danmark. Kooperatören 1941, nr 23/24.

Kristidsfrågor.

PAPI, G. U. Inflation und Produktionskontrolle in der Kriegsfinanzwirtschaft. Weltwirtschaftliches Archiv B. 54, s. 469.

Sverige.

BJÖRNBERG, A. Statens livsmedelskommission samt den lokala krisförvaltningen. Statsvetenskaplig tidskrift 1941, nr 4/5.

— Vår nuvarande krisförvaltning. Statsvetenskaplig tidskrift 1941, nr 4/5.

BONOW, M. Jordbruksuppgörelsen. Kooperatören 1941, nr 23/24.

KOLLBERG, G. Försäljningskontroll i samband med ransonering av livsmedel. Kommersiella meddelanden 1941, nr 12.

MONTGOMERY, A. Aktuella penningpolitiska problem. Sv. sparbanks tidskrift 1941, nr 8.

SVENNILSON, I. Industriell planhushållning. Ekonomisk tidskrift 1941, nr 4.

WALLES, K. Den statliga krisinformationen under år 1941. Från departement och nämnder 1941, nr 23.

Inflationshotet. Metallarbetaren 1941, nr 49.

Danmark.

Industriens Raavareproblemer. Tidsskrift for Industri 1941, nr 24.

Nykterhetsfrågan.

ARRA, ESA. Krigen och krigarna samt användningen av alkoholdrycker. Tidskrift för alkoholpolitik 1941, nr 4.

HERCOD, R. Naturwissenschaftliche und ärztliche Argumente in der alkoholgegnerischen Werbearbeit. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 3.

WENDT, G. v. Spritdrycker och trafiksäkerhet. Tidskrift för alkoholpolitik 1941, nr 4.

Sverige.

PETRÉN, A. Om Stockholms stads nykterhetsnämnds handhavande av anståndsfrågan. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1941, nr 10.

Nykterhetsfrämjande åtgärder vid försvaret. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 12.

Finland.

FROSTER, G. Nykterhetsförhållandena i Finland. Pressmeddelanden från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling 1941, nr 14.

Die Trinkerfürsorge in Finnland für die Jahre 1937/40. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 3.

Soc. rådsrepublikernas union.

SEEKEL, F. Das bolschewistische Branntweinmonopol. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 3.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

GAMBY, E. Livsmedelsransoneringen i Europa. Tidskrift för hotell- och restaurantnäringen 1941, nr 25.

Sverige.

ANSTRIN, H. Jordbruksprisen i brännpunkten. Industria 1941, nr 25.

GJÖRES, A. Den inhemska salta sillen och kontrollen av priserna. Från departement och nämnder 1941, nr 23.

— Större prisstegring kan inte medgivas för ägg än andra jordbruksprodukter. Från departement och nämnder 1941, nr 23.

HELLGREN, B. Vårt dagliga bröd. Signalen 1941, nr 51/52.

RAUSING, R. Priskontrollen vill fördela bördorna rättvist. Från departement och nämnder 1941, nr 22.

ZETTERBERG, O. Beräkningar angående skördens storlek. Hushållningssällskapens tidskrift 1941, nr 7.

Brödförbrukning och kostvanor. Sv. bageritidskrift 1941, nr 12.

Grädden tryggar tillgången på matfett och mjölk. Från departement och nämnder 1941, nr 22.

Index. Försäkringsinspektören 1941, nr 6.

Danmark.

SKADE, RIGMOR. Prisreguleringsforanstaltninger i Danmark under krigen. Sosialt arbeid 1941, nr 10.

Schweiz.

Der Stand der Kleinhandelspreise in den Schweizerstädten am 1. Dezember 1941. Schweiz. Konsum-Verein 1941, nr 52.

Tyskland.

The German food situation. Monthly labor review aug. 1941.

Socialförsäkring.

VIHMA, A. Y. Jämförelse mellan Sveriges och Finlands folkpensionslagstiftning. Folkpensionen 1941, nr 2.

Sverige.

LIEDSTRAND, E. Revision av behovsprövningen inom socialförsäkringen. Försäkringsinspektören 1941, nr 6.

NYBERG, G. Avgränsning mellan folkpensionering och sjukförsäkring i erkänd sjukkassa. Sv. sjukkasse-tidning 1941, nr 12 A.

Pensionsstyrelsens yttrande över förslag från socialvårdskommittén till ändringar i folkpensioneringslagen m. m. Folkpensioneringen 1941, nr 9.

1937 års pensionsavgifter fördelade efter storleken av påfört avgiftsbelopp. Folkpensioneringen 1941, nr 9.

Amerikas förenta stater.

Adequacy of state unemployment benefits. Monthly labor review okt. 1941.

Italien.

Chronik der Sozialversicherung und sozialen Fürsorge in Italien. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1941, nr 2/3.

Storbritannien.

Amendment of British social-insurance laws. Monthly labor review okt. 1941.

Tyskland.

MÜNZ, L. Ausbau der Sozialversicherung im Kriege. Der Vierjahresplan 1941, nr 17.

Sozialversicherung beim Eisernen Sparen. Der deutsche Volkswirt 12 dec. 1941.

Socialvård.

Sverige.

BAGGER-SJÖBÄCK, INGA. Flera barnkrubbor — ett normaltidskrav, som skärpts av kristiden. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 6.

BILLGREN, P. Drengebander og Ungdomskriminalitet. Börnesagens Tidende 1941, nr 21.

GÖRANSSON, H. Ungdomen, fritiden och hemmet. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 6.

HAMMAR, B. Sociala kristidsproblem och partiell arbetskraft. Social-medicinsk tidskrift 1941, nr 12.

HOLMSTEDT, G. Fattigvårdens understödstagareklientel. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 6.

HUSMARK, E. Socialvården och läkarna. Sv. läkartidningen 1941, nr 49.

HÖJER, K. J. Vad det svenska samhället gör för sjuka och behövande. Sunt förnuft 1941, nr 10.

LARSSON, SVEN. Ungdomsbrottsligheten. S.A.P. information 1941, nr 23/24.

MARNELL, G. Reflexioner i anledning av en statistik. [Fångvården.] Skyddsvärnet 1941, nr 5.

WANGSON, O. R. Hur svenska folket har det. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 6.

Fattigvården under år 1939. Landskommunernas tidskrift 1941, nr 12.

Spädbarns- och mödrahemmen. En rundfråga. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 6.

Danmark.

BACKER, K. H. Folkeforsikringsloven og Forsorgsloven i Lægens Praksis. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1941, nr 11.

HAGEN, G. Invalidernes Arbejdslöshedsproblem. Socialt Tidsskrift 1941, nr 10.

NILSSON, ERIK. Dansk sjukkassa anställer vanföra i stort antal. Sv. vanföretidskrift 1941, nr 12 B.

SKJERBÆK, O. J. Danske Opdragelseshjem 1940—41. Börnesagens Tidende 1941, nr 22.

Norge.

HAUGEN, E. Skolehjemsproblemet i sosial-psykiatrisk belysning. Sosialt arbeid 1941, nr 10.

Tyskland.

Erhöhte Berufsfürsorge für Kriegsversehrte. Der deutsche Volkswirt 28 nov. 1941.

Die Tätigkeit der Jugendämter im Deutschen Reich im Rechnungsjahr 1939. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1941, nr 3.

Die öffentliche Fürsorge von Oktober 1940 bis März 1941 und im Rechnungsjahr 1940. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 22.

Undervisning och yrkesutbildning.

VETTER, A. Psykologisk lämplighetsprövning. (Föredrag.) Affärsekonomi 1941, nr 17.

Sverige.

KÄLVESTEN, ANNA-LISA. Om yrkesval. Morgonbris 1941, nr 12.

Danmark.

KIRSTEIN, P. Foreløbig Redegörelse for Aarsagerne til den siden 1935—36 skete Nedgang i den aarlige Tilgang af Lærlinge. Socialt Tidsskrift 1941, nr 10.

Tyskland.

KÖNIG. Der Berglehrling und seine Erziehungsbeihilfe. Soziale Praxis 1941, nr 23/24.

STETS, W. Zur Lage des beruflichen Nachwuchses. Der Vierjahresplan 1941, nr 16.

Ut- och invandring.

Tyskland.

Utländska arbetares rättsställning i Tyskland. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 50.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ANANDER, A. Uppsala läns kalender 1941—42. Sthlm 1941.

ARBETARNAS BILDNINGSFÖRBUND. Skriftserie. Sthlm 1941.

18. *Hirdman, G.* Säg det på svenska. Något om mötteslivets »konstiga» ord.
19. — Demokrati — socialism. Antingen — eller? Både — och? Uppslag till studier och diskussion.
20. *Cederblad, C.* Hur svensk ungdom ser på livet.

AROSENIUS, E. Yrkesväxlingen från en generation till en annan inom ett utvalt svenskt landsbygdsområde (Motala fögderi). Lund 1937. (Skrifter utg. av Fahlbeckska stiftelsen. 25.)

DANMARK. Det af Finansministeriet nedsatte Udvalg angaaende de pensions- og lönningsmæssige Regler ved Overgang mellem Staten, Folkeskolen og Institutioner under Börneforsorgen m. v.

Betænkning. Khvn 1941.

— Det landökonomiske Driftsbureau. Undersögelser over Landbrugets Driftsforhold. Regnskabsresultater fra danske Landbrug. 24 (1939/40). Khvn 1941.

ERIKSSON, ATLE, & WILHELMSSON, E. Förfarandet vid boutredning och arvskifte. Handbok för jurister och menige man. Sthlm 1936.

HJERN, H. Svenskt sjöfolk. Fackligt värv under 25 år. 1914—39. Gbg 1939.

HÄLSINGBORGS STADS ÅRSBOK. Årg. 3 (1939). Hälsingborg 1941.

NORGE. Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1941.

24. Norges brannkasse 1938—40.

RIKSGÄLDSKONTORET. Årsbok utarb. inom Riksgäldskontorets räkenskapsbyrå. Årg. 21 (budgetåret 1940/41). Sthlm 1941.

RIKSRÄKENSKAPSVERKET. Utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1940/41. Sthlm 1941.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt. Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1941.

98. Eidgenössische Krisenabgabe. Ergebnisse der 3. Periode. 1938—39.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941. Sthlm 1941.

34. Den svenska sjöfartsnäringens ekonomi åren 1936 och 1937. Undersökning verkställd av Kommerskollegium. [Avg. d. 25 nov. 1941.] (H.)
35. Betänkande med förslag angående utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap vid armén. Avg. [d. 29 nov. 1941] av lantförsvarets utbildningskommission. (Fö.)
36. Utredning om utlandssvenskarna. Verkställd av Socialstyrelsen. (S.)

SUNDBOM, I. Modern handels- och valutapolitik. Riktlinjer och tendenser. Lund 1941. (Skrifter utg. av Fahlbeckska stiftelsen. 29.)

SVENSKA METALLINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET. Protokoll fört vid Sv. metallindustriarbetareförbundets 20:de kongress i Stockholms konserthus 20—27 juli 1941. Sthlm 1941.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1941.

Finanser.
Rusdrycksförsäljningen m. m. år 1940. Av K. kontrollstyrelsen.
Hälso- och sjukvård.
Allmän hälso- och sjukvård år 1939. Av K. medicinalstyrelsen.
Järnvägar.
Allmän järnvägsstatistik år 1940. Av K. järnvägsstyrelsen.
Statens järnvägar år 1940. Av K. järnvägsstyrelsen.
Jordbruk med binäringar.
Mejerihantering år 1939. Av Statistiska centralbyrån.
Lantmäteri år 1940. Av K. lantmäteristyrelsen.

WELINDER, C. Företagens inkomstbeskattning. Lund 1941. (Skrifter utg. av Fahlbeckska stiftelsen. 27.)

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 16 december 1941—16 januari 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad 1941
931.	Riksvärderingsnämndens kung. om taxa, som av riksvärderingsnämnden upprättats	3 dec.
936.	K. kung. ang. statsbidrag till kristidsnämndernas verksamhet	12 »
940.	Lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	19 »
941.	K. förordn. ang. ändring i vissa delar av förordn. den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring	19 »
942.	K. förordn. ang. dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.	19 »
943.	K. förordn. ang. dyrtidstillägg å vissa förmåner enligt förordn. den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring	19 »
955.	K. kung. ang. inventering av landets förråd av potatis m. m.	19 »
956.	K. kung. ang. förbud i vissa fall mot kokning av potatis för utfodringsändamål	19 »
963.	Taxa för beräkning av ersättning för läkarvård enligt sjukkasseförordn.	19 »
966.	K. kung. ang. reglering av handeln med och förbrukningen av textilvaror	19 »
967.	Värnpliktslag	30 »
972.	K. förordn. ang. ändring i vissa delar av förordn. den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt	30 »
977.	K. förordn. ang. ändrad lydelse av 4 § förordn. den 28 juni 1941 (nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring	30 »
1005.	K. reglemente för utdelning av studielån från allmänna studielånefonden	30 »
1008.	K. reglemente ang. tjänstepension för befattningshavare i statens tjänst (allmänna tjänstepensionsreglementet)	30 »
1009.	K. reglemente ang. familjepension för efterlevande till befattningshavare i statens tjänst (allmänna familjepensionsreglementet)	30 »
		1942
4.	K. kung. ang. upplåtande i vissa fall av område för skörd av vintervass	16 jan.
5.	K. kung. ang. användning av potatis för industriellt ändamål	16 »
7.	K. kung. ang. fastställandet av det i civila och militära avlöningsreglementena omförmälda levnadskostnadstalet m. m.	16 »
8.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen m. m.	16 »
9.	K. kung. ang. kristillägg under första kvartalet 1942	16 »

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen eller vederbörande departementschef har socialstyrelsen under tiden 1/1—26/1 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Socialdep.	Preliminära resultat av en i budgetundersökningen av november 1941 ingående utredning om folkpensionärernas levnadsförhållanden, 2 skr. (IV)	5/1 o. 24/1
»	Framställning av svenska röda korsets Bodenkrets om statsbidrag för viss kursverksamhet (II), *ref. på sid. 27 i detta häfte*	8/1
Justitiedep.	Befrielse från skyldigheten att anmäla finska barns vistelse på genomgångsförläggning (VI)	»
Socialdep.	Besparingsberedningens utlåtande i anledning av vad statskontoret anfört ang. styrelsens förslag rörande reseersättning vid transport av avvisad, utvisad eller förpassad utlänning (VI)	»
»	Besparingsberedningens P. M. angående arbetsrådet (III)	9/1
Finansdep.	Levnadskostnadsindex den 1 januari 1942 (IV), *jfr sid. 31 i detta häfte*	10/1
Socialdep.	Framställning om förstärkning av de kvalificerade arbetskrafterna på styrelsens utlänningsbyrå (III)	12/1
»	Ersättning till vissa tulltjänstemän för granskning av pass m. m. (VI) .	14/1
»	Förnyad framställning från Oscar Ekmans stiftelse för immigrationens befrämjande m. m. om överlåtelse av medel till Oscar och Maria Ekmans donationsfond (III)	15/1
»	Framställning från stadsfullmäktige i Skellefteå om att den 1 april skall vara laga fardag i staden (III)	»
»	Framställning rörande ändring av vissa bestämmelser i lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling (I)	»
»	Framställning av länsstyrelsen i Västernorrlands län angående förvaltningen av stiftelsen Elias Wilhelm Kempes minne (II)	»
»	Framställningar om befrielse för Hälsingborgs stad och Värmlands läns landsting från skyldigheten att upprätta arbetshem (II)	»
Justitiedep.	Dispens från 41 § utlänningskungörelsen beträffande finska barn (VI) . .	16/1
Socialdep.	Riksdagens revisorers uttalande angående Långmora och Smedsbo förläggningar för utlänningar (Avd. för utl.-förl.)	»
»	Riksdagens revisorers förslag angående styrelsens organisation för handläggning av vissa utlänningsärenden (Avd. för utl.-förl.)	»
Kommunikationsdep.	Riksdagens revisorers uttalande angående förläggande av ämbetsverk utom Stockholm (III)	17/1
Socialdep.	Besparingsberedningens förslag till omorganisation av styrelsens utlänningsbyrå (III)	19/1
Justitiedep.	Statsvetenskaplig examen såsom villkor för vinnande av inträde i statsförvaltningen (III)	24/1
Försvarsdep.	Utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap vid armén (III)	26/1

INNEHÅLL

1941 års partiella hyresräkning . . . 91

Måltidsförhållanden bland industriarbetare 111
Konjunkturläget hösten 1941 122
Kortare meddelanden
Socialstyrelsens utlåtande angående utomäktenskapliga barns arvsrätt m. m. . . 125
Förslag till ändring i vårdtaxan 126

Indexberäkningar rörande byggnadskostnaderna 1939—1942 127
En resolution om hjälp- och återuppbyggnadsåtgärder efter kriget 127

Arbetets organisation i Frankrike 128

INDEX

Le recensement partiel des loyers de 1941.
Les repas des ouvriers industriels pris sur les lieux de travail.
La conjoncture pendant l'automne 1941.
Courtes notices.
Rapport de l'A.T.P.S. sur le droit d'hériter des enfants nés hors du mariage, etc.
Projet de modifications dans le prix de la journée de séjour dans les hôpitaux.
Calculs d'indices relatifs au coût de la construction 1939—1942.
Une résolution touchant des mesures d'assistance et de reconstruction après la guerre.
Organisation du travail en France.

Periodiska översikter

Fattigvården år 1940 130
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under år 1941 137
Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1941 143
Livsmedelskostnaderna omkring 1 februari 1942 144
Konsumtionsundersökningen bland landsbygdshushåll andra kvartalet 1941 146
Utlänningar i Sverige 153
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under januari 1942 . . 161
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under januari 1942 164
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 166
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 169
Litteraturöversikt 184
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 188
Författningar rörande sociala frågor . 188

Aperçus periodiques

Assistance publique en 1940.
Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes en 1941.
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1941.
Prix des denrées alimentaires le 1er février 1942.
Enquête sur la consommation parmi les ménages ruraux pendant le 2e trimestre 1941.
Etrangers en Suède.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant janvier 1942.
Activité de la Commission du marché du travail en janvier 1942.
Communications de la Commission du marché du travail.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Lois concernant les questions sociales.

Articles principaux du Bulletin.

Le recensement partiel des loyers de 1941. L'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale a entrepris en octobre 1941 une enquête representative sur le prix des loyers au Ier octobre 1941, dans 87 localités, dont 55 villes (à l'exclusion de Stockholm), 22 bourgs (»köping») et agglomérations dites municipales et 10 communes rurales dans lesquelles se trouvent compris des centres de population relativement denses n'ayant pas d'administration propre. L'enquête se rattache au recensement général des loyers de l'année 1939 mais a été limitée, d'une part, à un nombre restreint de localités et, d'autre part, à un choix de logements dans les localités les plus importantes. Il a été ainsi possible de suivre l'évolution du prix des loyers entre les années de location 1939/40 et 1941/42 pour un total de 85 300 logements loués dans le marché libre. Si l'on excepte le supplément mobile pour le coût du chauffage, les hausses dans le prix des loyers sont en général relativement modiques (environ 1 %). Une hausse beaucoup plus sensible a eu lieu dans les localités où la pénurie de logements est particulièrement grave. La hausse la plus élevée dans les loyers atteignait en outre les logements qui ont changé de locataires depuis l'automne 1939. Un calcul de la hausse pour cette dernière catégorie de logements montrait aussi, comme l'on s'y attendait, des chiffres sensiblement plus élevés que les chiffres moyens qui concernent en général les logements loués. P. 91.

La conjoncture pendant l'automne 1941. Selon le rapport de l'Institut de la conjoncture, dont l'article rend compte, les séries statistiques sur la production et l'emploi témoignent d'une stabilité de la conjoncture industrielle depuis le printemps 1940. Une certaine réduction de l'activité s'est produite dans quelques catégories d'industries, par exemple dans celles de textile et de l'habillement, mais cette tendance est compensée par une hausse de la production dans d'autres industries. La moisson de céréales panifiables n'a atteint en 1941 qu'un peu plus de la moitié de la moyenne pour la période décennale 1930/39, tandis que la moisson de céréales fourragères accuse un déficit de 30 % par rapport aux mêmes années. La situation sur le marché du travail à la fin de l'automne 1941 est estimée favorable et le nombre de chômeurs demandant des secours était aussi bas en octobre et en novembre que pendant l'année de haute conjoncture 1939. Les opérations commerciales ont été fortement réduites au cours de l'année. La hausse des prix en 1941 a été plus lente que pendant la période précédente de la guerre. P. 122.

L'assistance publique en 1940. Au cours de l'année 1940 l'assistance publique a secouru 281 000 familles ou personnes vivant seules, soit au total 532 000 personnes dont 167 000 hommes, 201 000 femmes et 164 000 enfants au-dessous de 16 ans. Les cas d'assistance comprenaient 41 % de femmes seules, 31 % de couples mariés et 28 % d'hommes seuls. Parmi les personnes adultes secourues, 146 000 ou 40 % bénéficiaient en outre d'une pension nationale de vieillesse ou d'invalidité. Par rapport à l'année 1939 le nombre des cas d'assistance a augmenté de 7 000 et le nombre des personnes secourues d'environ 8 000. Quelques 45 000 personnes ont reçu des soins dans les asiles de vieillards et quelques 78 000 dans divers établissements médicaux. Les nombres correspondants de l'année 1939 étaient de 46 000 et 81 000, respectivement. La valeur totale des secours se montait en 1939 à 90·3 et en 1940 à 100·2 millions de couronnes. P. 130.

L'activité du bâtiment dans certaines grandes villes en 1941. Dans 42 villes de plus de 10 000 habitants ont été construits, en 1941, 8 914 logements contenant 23 115 pièces, ce qui constitue une diminution de, respectivement, 41·8 et 45·8 % par rapport à l'année précédente. Des autorisations de bâtir ont été accordées pour 9 666 logements d'une contenance de 25 543 pièces, soit une augmentation respective, par rapport à 1940, de 128·3 et 103·4 %. Pendant le 4:e trimestre 1941, le nombre de logements et de pièces pour lesquels une autorisation de bâtir était accordée était respectivement de 92·2 et 96·0 % plus élevé que pendant le trimestre correspondant de 1940. P. 137.

L'enquête sur la consommation parmi les ménages ruraux, effectuée pendant le 4:e trimestre 1941, montre, par rapport aux résultats de l'enquête pour la période correspondante de 1940, une diminution dans la consommation, notamment dans celle de la viande (à l'exception de la viande de porc) et des céréales, mais une augmentation dans la consommation d'entre autre le poisson frais et les pommes de terre. La valeur en calories de l'alimentation comme la teneur en vitamines A et C avaient quelque peu baissé, ce qui, à l'égard des vitamines, pouvait être dû à la saison. Le régime alimentaire des ménages ruraux continue à montrer une teneur relativement basse en vitamine A quand on le compare à celui des ménages des villes et des agglomérations industrielles, tel qu'il apparaît d'après les enquêtes spéciales effectuées. P. 146.

Étrangers en Suède. Au Ier janvier 1942, 18 020 étrangers étaient en possession d'un permis de séjour en Suède. Parmi eux, 11 642 avaient aussi un permis de travail. Le nombre de réfugiés ayant un permis de séjour était de 3 533, dont 2 768 juifs. Les entrées d'étrangers en Suède pendant le 4:e trimestre 1941 s'élevaient à 22 228 et les sorties à 21 614, ce qui constitue une augmentation dans la fréquence des voyages depuis le trimestre précédent. Les entrées d'étrangers en Suède pendant l'année 1941 s'élèveraient, selon les données préliminaires, à 80 048 et les sorties à 77 957. Les entrées pendant l'année 1940 sont calculées avoir été, en chiffres ronds, de 96 000. P. 153.

Le marché du travail pendant janvier 1942. Les modifications survenues en janvier dans la situation du marché du travail dépendaient principalement de la réduction saisonnière de l'activité des scieries, ainsi que du bâtiment et des industries qui le fournissent en matériaux. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 227 en janvier contre 195 en décembre. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et les domaines d'activité connexes était d'environ 0·5 % moins élevé à la fin de janvier, qu'à la fin de décembre. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats représentait au premier janvier 13·0 % du nombre total des membres contre 10·0 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours était monté à 25 259, ce qui représente une augmentation au cours du mois de 5 676. P. 161.

Häftets huvudinnehåll.

Februari 1942.

1941 års partiella hyresräkning. Enligt Kungl. Maj:ts uppdrag har socialstyrelsen under oktober 1941 företagit en representativ undersökning av hyresläget den $^1/_{10}$ 1941 omfattande 87 orter, därav 55 städer (utom Stockholm), 22 köpingar och municipalsamhällen samt 10 landskommuner, i vilka större icke-administrativa tätorter äro belägna. Undersökningen har anknutits till den allmänna hyresräkningen år 1939 men begränsats dels till ett mindre antal orter och dels till ett urval av lägenhetsbeståndet å de största orterna. Det har härigenom blivit möjligt att följa hyresutvecklingen mellan hyresåren 1939/40 och 1941/42 för sammanlagt 85 300 lägenheter uthyrda i öppna marknaden. Bortsett från den *förliga* merkostnaden för bränsle äro de redovisade hyresstegringarna i genomsnitt relativt måttliga (omkring 1 %). En betydligt kraftigare stegring framträder dock i orter, där bostadsbristen är särskilt *utpräglad*. Den *största* hyresstegringen uppvisade vidare de lägenheter, som skiftat innehavare sedan hösten 1939. En beräkning av hyresstegringen enbart för sådana lägenheter, där dylik höjning ägt rum, uppvisade också som väntat betydligt högre ökningstal än de genomsnittliga, som avse hyrorna i uthyrda lägenheter överhuvud taget. Sid. 91.

Måltidsförhållanden bland industriarbetare. Under vintern 1940/1941 anordnade statens institut för folkhälsan efter diskussion med representanter för landsorganisationen och vissa fackförbund en enquête angående matförhållandena på arbetsplatsen. I undersökningen deltogo såväl manliga som kvinnliga arbetare inom företag av varierande storlek från olika delar av landet. I den föreliggande redogörelsen sammanställas svaren på de å formulären upptagna frågorna angående arbetstid, matraster, måltidernas beskaffenhet, matrum samt anordningar för uppvärmning och förvaring av matsäck på arbetsplatsen. Sid. 111.

Konjunkturläget hösten 1941. Enligt konjunkturinstitutets här refererade rapport vittna produktions- och sysselsättningsserierna om en från våren 1940 stabil industrikonjunktur. Inom vissa industrigrupper ha dock inskränkningar förekommit, t. ex. inom textil- och beklädnadsindustrierna, men denna tendens motväges av produktionsstegring inom andra industrier. Brödsädesskörden uppgick under 1941 endast till drygt hälften av genomsnittet för 10-årsperioden 1930/39, medan skörden av fodersäd visar en nedgång med 30 % i förhållande till nyssnämnda period. Läget på arbetsmarknaden under senhösten 1941 betecknas såsom gynnsamt, och antalet *hjälpsökande arbetslösa nådde* under oktober och november ned till 1939 års högkonjunkturbestämda läge. Handelsomsättningen har under året kraftigt minskat. Prisuppgången har under större delen av 1941 varit långsammare än under tidigare skeden av kriget. Sid. 122.

Fattigvården år 1940. Understöd av fattigvårdsstyrelserna utgick under 1940 till 281 000 familjer i fattigvårdsrättslig mening, omfattande 532 000 personer, varav 167 000 vuxna män, 201 000 vuxna kvinnor och 164 000 barn under 16 år. De understödda familjerna fördelade sig så, att gruppen ensamstående kvinnor omfattade 41 % av samtliga understödsfall, äkta makar 31 % och ensamstående män 28 %. Av de vuxna understödstagarna voro 146 000 eller 40 % tilläggspensionärer. Sedan 1939 har antalet understödda familjer ökat med un-

gefär 7 000 och antalet understödda individer med cirka 8 000. Omkring 45 000 personer hade under år 1940 vårdats på fattigvårdsanstalter och omkring 78 000 på sjukvårdsanstalter. Motsvarande siffror voro för år 1939 cirka 46 000 resp. 81 000. Den totala kostnaden för fattigvårdens understödsverksamhet år 1940 har beräknats till 100·2 milj. kr. mot 90·3 milj. kr. år 1939. Sid. 130.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer år 1941. I 42 städer med över 10 000 invånare tillkommo år 1941 8 914 lägenheter och 23 115 rum, vilket i förhållande till föregående år innebär en minskning med 41·8, resp. 45·8 %. Byggnadslov beviljades för 9 666 lägenheter och 25 543 rum, vilket innebär en ökning gentemot 1940 med 128·3, resp. 103·4 %. Under fjärde kvartalet 1941 var antalet beviljade lägenheter och rum resp. 92·2 och 96·0 % större än motsvarande kvartal 1940. Sid. 137.

Konsumtionsundersökningen bland landsbygdens hushåll, som utfördes i 2:a kvartalet 1941, visar i jämförelse med föregående undersökning i 4:e kvartalet 1940 nedgång i förbrukningen av bl. a. kött (men ej fläsk) och spannmålsprodukter men ökning i förbrukningen av bl. a. färsk fisk och potatis. Födans kalorivärde, liksom dess halt av A- och C-vitamin, hade något minskats, vilket vad vitaminerna beträffar torde kunna sättas i samband med säsongen. Kosten inom landsbygdens hushåll uppvisar i jämförelse med den som framkommit vid särskilda undersökningar i städer och industriorter alltjämt en relativt låg A-vitaminhalt. I landsbygdsundersökningen ha deltagit hushåll tillhörande småbrukar- och lantarbetargrupperna. Sid. 146.

Utlänningar i Sverige. Den 1 januari 1942 hade 18 020 utlänningar vistelsetillstånd i Sverige. Av dessa hade 11 642 arbetstillstånd. Antalet flyktingar med vistelsetillstånd uppges till 3 533, varav 2 768 judar. Antalet inresor av utlänningar under fjärde kvartalet 1941 var 22 228, medan antalet utresor var 21 614, vilket innebär en ökning av resandefrekvensen sedan föregående kvartal. Antalet inresor av utlänningar under år 1941 beräknas enligt preliminära uppgifter till 80 048, medan antalet utresor var 77 957. Antalet inresor under år 1940 uppskattas till i runt tal 96 000. Sid. 153.

Arbetsmarknaden under januari 1942. De förskjutningar i arbetsmarknadsläget, som ägde rum under januari, sammanhängde huvudsakligen med säsongnedgången vid sågverken samt byggnadsverksamheten och dess materialindustrier. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 227 i januari mot 195 i december. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var omkring $^1/_2$ % lägre i slutet av januari än i slutet av december. Antalet arbetslösa inom fackförbunden var vid månadsskiftet december/januari 13·0 % av medlemsantalet mot 10·0 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade stigit till 25 259, vilket innebär en ökning under månaden med 5 676. Sid. 161.

Diagrammen över arbetsmarknad, levnadskostnader, byggnadsverksamhet m. m. återfinnas på sid. 183.

1941 års partiella hyresräkning.

Undersökningens tillkomst och syfte. Sedan krigsutbrottet har en statlig övervakning av hyresmarknaden ansetts vara påkallad på grund av den direkta och indirekta betydelse för de allmänna levnadskostnaderna, som måste tillmätas hyrorna. Hittills ha dock endast vissa övervakande åtgärder av statistisk art vidtagits av socialstyrelsen, på vilken det i första hand ankommer att följa bostadsmarknadens utveckling. Förutom 1939 års allmänna hyres- och bostadsräkning, vilken allsidigt belyste förhållandena på bostadsmarknaden vid en tidpunkt, som inföll under krisutvecklingens tidigare skede, har socialstyrelsen låtit verkställa kompletterande undersökningar för att erhålla en fylligare kännedom om det aktuella läget på bostadsmarknaden. Sålunda har styrelsen med anledning av sammankrympningen i utbudet av nya bostäder till följd av krisen inom byggnadsverksamheten låtit verkställa en inventering av bostadsreserven under hösten 1940 samt under 1941 utvidgat sin serie enquêteundersökningar rörande läget vid oktoberflyttningarna till att omfatta även läget omkring 1 april och 1 juli.

Då hyresläget för hyresåret 1940/41 av allt att döma ej i väsentlig grad förskjutits från föregående hyresår, för vilket förhållandena voro väl kända genom 1939 års allmänna hyres- och bostadsräkning, ansågs någon närmare undersökning i detta hänseende icke vara påkallad under nämnda hyresår. I samma mån som bostadstillgången försämrades under år 1941 kom emellertid även frågan om skärpt statistisk övervakning av hyresläget i förgrunden. I skrivelse till Konungen den 25 september 1941 framhöll socialstyrelsen, att läget på hyresmarknaden — sådant detta framgått av styrelsens enquêter omkring den 1 april och 1 juli 1941 — måste betraktas som ovisst och innebärande vissa risker. Styrelsen föreslog därför en partiell hyresräkning, vilken skulle anknytas till den allmänna hyresräkningen år 1939 men begränsas dels till ett mindre antal orter och dels till ett urval av lägenhetsbeståndet å de största orterna. En dylik undersökning vore enligt styrelsens mening även en värdefull komplettering till den prisgeografiska undersökning, som styrelsen hade under utförande.

Kungl. Maj:t gav den 26 september 1941 socialstyrelsen i uppdrag att utföra en partiell hyresräkning i överensstämmelse med den av styrelsen lämnade planen. Enligt kungörelsen (SFS 1941: 778) skulle partiell hyresräkning verkställas under oktober månad 1941 inom vissa angivna orter. Varje fastighetsägare å dessa orter, som därom erhållit anmodan av socialstyrelsen, skulle för fastigheten avlämna bostadsuppgift å ett av styrelsen uppgjort formulär. De ifyllda formulären skulle inlämnas till kristidsnämnden senast en vecka efter den dag, blankett erhållits från socialstyrelsen. Det ålåg kristidsnämnden att granska, komplettera och ordna bostadsuppgifterna i enlighet med social-

styrelsens anvisningar samt att omedelbart därefter översända dem till styrelsen.

Undersökningens omfattning. I undersökningen ingå 87 orter, därav 55 städer, 22 köpingar och municipalsamhällen samt 10 landskommuner, i vilka större icke-administrativa tätorter äro belägna. De större städerna med minst 20 000 invånare ha samtliga medtagits (utom Stockholm, där en årlig, kommunal hyresräkning anordnas), men undersökningen har begränsats till endast en del av hyreslägenheterna å dessa orter. I Göteborg och Malmö omfatta de undersökta lägenheterna $^1/_6$ resp. $^1/_5$ av samtliga, och inom övriga större orter växlar andelen mellan $^1/_4$ och $^1/_3$ av hela det uthyrda lägenhetsbeståndet. På orter med 10 000—20 000 invånare har undersökningen utom i ett par fall utsträckts till halva bostadsbeståndet, medan å de minsta orterna hela hyresmarknaden undersökts.

Ortsgrupper	1939 års allmänna hyresräkning		1941 års partiella hyresräkning		
	Antal orter	Antal hyresläg.	Antal orter	Antal hyresläg.	Antal hyresläg. i % av samtliga enl. 1939 års räkning
Göteborg	1	66 919	1	9 440	14·1
Malmö	1	33 126	1	5 934	17·9
Förstadsorter till Stockholm	63	16 767	3	1 946	11·6
Städer med 20 000—100 000 inv.	18	129 199	18	30 120	23·3
Orter med 10 000—20 000 inv.	27	58 404	16	17 876	30·6
Orter med mindre än 10 000 inv.	385	107 541	48	20 009	18·6
Hela riket (utom Stockholm)	**495**	**411 956**	**87**	**85 825**	**20·7**

Sammanlagt infordrades uppgifter från 32 650 fastighetsägare, av vilka 30 200 eller 92·5 % inkommo med svar. Av olika anledningar uteslötos sedermera 2 550 fastigheter vid bearbetningen, varför undersökningen omfattar 27 650 fastigheter med tillhopa 85 300 hyreslägenheter, som kunnat identifieras med motsvarande lägenheter i 1939 års material. Som framgår av ovanstående jämförelse mellan antalet hyresräknade orter och hyreslägenheter 1939 och 1941, utgöra de undersökta hyreslägenheterna en femtedel av samtliga enligt 1939 års allmänna hyresräkning. De två största av undersökningen berörda städerna samt förorterna till Stockholm ingå med för låg vikt i undersökningen, om hänsyn tages till samtliga hyreslägenheter enligt 1939 års hyresräkning, medan framför allt mellanstora orter med 10 000—20 000 invånare äro överrepresenterade.

Materialets beskaffenhet och bearbetning. På grundval av materialet för 1939 års allmänna hyresräkning har inom socialstyrelsen upprättats ett register över vissa enligt en representativ metod utvalda fastigheter, vilka skulle ingå i 1941 års partiella hyresräkning. Genom att 1939 års hyresräkningsmaterial sålunda ligger till grund för den partiella hyresräkningen, har frågeformuläret i hög grad kunnat förenklas. Förutom hyran för hyresåret $^1/_{10}$ 1941—$^{30}/_9$ 1942 samt — för centralvärmelägenheter — bränsletillägget för sista kvartalet 1941 begärdes för varje lägenhet i huset endast vissa identifieringsuppgifter, såsom lägenhetens belägenhet, namnet på lägenhetsinnehavaren eller, om denne in-

flyttat senare än hösten 1939, även namnet på föregående hyresgäst. Var lägenheten outhyrd, skulle detta anges, och vidare skulle uppges om hela fastigheten eller enstaka lägenheter ombyggts eller undergått mera genomgripande upprustning sedan hösten 1939, t. ex. genom anordnande av centralvärme, badrum, vatten och avlopp el. dyl. Med hjälp av dessa uppgifter har varje lägenhet identifierats med motsvarande lägenhet i 1939 års allmänna hyresräkning. Uppgifter om lägenhetens storlek och utrustning, kvalitetsgruppering och årshyra för hyresåret 1939/40 ha därefter med hjälp av statistikmaskiner överförts till 1941 års lägenhetskort. Det har härigenom blivit möjligt att jämföra hyrorna 1939/40 och 1941/42 för samma lägenheter. Genom anknytningen till 1939 års allmänna hyresräkning har man dessutom kunnat tillgodogöra sig det omfattande arbete, som nedlagts å granskningen av 1939 års material, liksom också den arbetskrävande bearbetning, som utfördes på detta material för att urskilja egentliga bostadslägenheter uthyrda i öppna marknaden, till vilka beräkningen av hyresmedeltal begränsats. Såväl beträffande granskning som ifrågavarande bearbetning hänvisas därför till redogörelsen för 1939 års allmänna hyresräkning (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 105).

Vid bearbetningen har samma kvalitetsgruppering av hyreslägenheterna följts som vid 1939 års allmänna hyresräkning. Sålunda utsöndrades lägenheter, som brusto i fråga om minst en av följande fordringar: 1) golvets nivå minst 30 cm över angränsande mark, 2) rumshöjden i varje rum ej lägre än 2·1 m, 3) alla boningsrum möjliga att uppvärma samt 4) både vatten- och avloppsledning inom lägenheten. Dessa utsöndrade lägenheter redovisas ej i de följande tabellerna. Vid bearbetningen ha vidare uteslutits lägenheter, som ombyggts sedan hösten 1939, samt lediga lägenheter under oktober 1941, av vilka blott redovisats 313 eller 0·4 % av samtliga undersökta lägenheter. De återstående lägenheterna »utan brist» ha fördelats på tre kvalitetsgrupper, nämligen lägenheter utan centralvärme och lägenheter med centralvärme, vilka senare uppdelats på lägenheter med och utan badrum.

Hyresläget 1939/40 och 1941/42. I tab. 1 redovisas antalet hyreslägenheter »utan brist» och medelhyror per år för dessa lägenheter såväl 1939/40 som 1941/42 för alla i den partiella hyresräkningen ingående orterna. Liksom vid föregående hyresräkning lämnas hyresmedeltal för lägenheter om 1 rum och kök, 2 rum och kök samt 3 rum och kök fördelade på tre kvalitetsgrupper. Vidare särredovisas hyresmedeltal för dylika lägenheter, vilka uthyrts under hyresåret 1940/41 eller senare. Sammanfattningssiffror för ortsgrupper och hela riket ha dessutom vägts med hänsyn till samtliga inom resp. kvalitetsgrupp och lägenhetskategori redovisade hyreslägenheter »utan brist» i 1939 års allmänna hyresräkning.

Vid bedömandet av hyresutvecklingen sedan 1939/40 utgör värmekostnaden för de centraluppvärmda hyreslägenheterna ett problem, som kräver särskild uppmärksamhet. Sålunda har i stor utsträckning i kontrakten för hyresåret 1941/42 fastställts en hyra utgående med ett visst belopp och därutöver ett tillägg, som varierar med värmekostnaderna enligt socialstyrelsens bränsle-

Tab. 1. Antal redovisade hyreslägenheter »utan brist» och medelhyror inom olika orter

Förklaring. I medelhyrorna för centraluppvärmda lägenheter har medräknats bränsletillägg enligt bränslefrån de uppgivna bränsletilläggen under perioden $^{1}/_{10}$—$^{31}/_{12}$ 1941. Lägenheter, för vilka det icke varit möjligt med lägenheter, för vilka ingen värmeersättning inräknats i hyran. — Ett streck (—) innebär, att icke någon medeltal, angivna med mediævalstil, äro grundade på 5—9 uppgifter. De hyresmedeltal, som redovisas med för samtliga redovisade hyreslägenheter (a), dels för lägenheter, vilka uthyrts under hyresåret 1940/41 eller

	Orter		Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1939 års allm. hyresräkn.			Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1941 års partiella hyresräkn.			Medelhyra hyresåret 1941/42 »utan brist», utan c.v.			med c.v. utan badrum		
			Läg. utan centralvärme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	Läg. utan centralvärme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
1	Göteborg	a	26 377	19 726	19 109	3 411	2 671	2 276	436	751	1 092	783	1 045	1 415
2		b				1 020	792	817	426	765	1 170	780	1 059	1 402
3	Malmö	a	13 499	9 313	9 187	2 233	767	1 030	386	566	780	731	863	1 120
4		b				726	280	314	385	570	755	749	878	1 323
5	**Förstadsorter till Stockh.**	a	**1 192**	**1 131**	**1 330**	**724**	**529**	**485**	**460**	**657**	**756**	**770**	**969**	**1 242**
6		b				**261**	**179**	**200**	**467**	**669**	·	**794**	**993**	·
7	Sundbyberg	a	623	874	1 295	265	352	467	472	658	·	807	1 005	1 318
8		b				89	123	191	478	687	·	829	1 051	·
9	Nya Huvudsta m:e	a	552	140	2	448	113	1	455	661	·	725	954	·
10		b				167	34	—	463	647	—	754	927	—
11	Stuvsta m:e	a	17	117	33	11	64	17	·	·	·	633	880	·
12		b				5	22	9	·	—	—	640	934	·
13	**Orter m. 20 000—100 000 inv.**	a	**55 131**	**35 412**	**29 575**	**12 722**	**6 284**	**5 438**	**385**	**550**	**764**	**674**	**854**	**1 136**
14		b				**3 451**	**2 002**	**1 778**	**390**	**565**	**779**	**689**	**878**	**1 172**
15	*Östra Sverige (inkl. Smål. o.*	a	28 013	11 886	12 303	5 989	2 183	2 258	390	587	816	718	909	1 220
16	*öarna)*	b				1 518	671	700	395	601	843	736	936	1 226
17	Uppsala	a	3 312	1 153	1 151	693	211	224	401	631	836	625	936	1 305
18		b				218	72	82	394	641	857	626	963	1 344
19	Eskilstuna	a	3 717	2 141	1 304	867	470	228	372	587	790	722	886	1 142
20		b				222	144	60	377	612	875	759	891	·
21	Linköping	a	3 625	1 500	3 021	803	252	558	396	591	860	729	951	1 206
22		b				144	64	132	431	646	964	774	999	·
23	Norrköping	a	9 102	2 908	2 415	1 828	491	449	395	630	859	747	986	1 333
24		b				478	144	149	398	639	845	757	970	·
25	Jönköping	a	3 153	1 462	1 673	705	270	278	327	530	723	690	796	1 144
26		b				177	76	89	345	530	712	718	804	—
27	Kalmar	a	2 477	739	989	697	175	253	386	534	726	605	774	928
28		b				178	61	79	390	519	741	595	775	938
29	Västerås	a	2 627	1 983	1 750	396	314	268	452	724	1 113	746	1 014	1 370
30		b				101	110	109	469	737	1 144	752	1 107	·
31	*Södra Sverige*	a	12 128	11 112	7 221	3 313	1 735	1 217	331	493	690	629	799	1 037
32		b				872	559	402	340	508	684	636	825	1 078
33	Karlskrona	a	2 922	613	899	808	123	157	393	587	767	762	916	1 109
34		b				249	39	62	395	590	727	783	943	·
35	Kristianstad	a	1 240	882	813	539	293	262	298	491	685	668	813	1 037
36		b				123	88	74	325	516	717	700	871	·
37	Lund	a	1 817	1 851	1 775	433	174	189	339	487	643	504	786	1 099
38		b				123	63	77	362	493	690	503	775	·
39	Landskrona	a	2 353	1 441	619	684	225	120	315	448	612	658	769	1 031
40		b				174	79	33	307	454	601	677	810	·
41	Hälsingborg	a	3 796	6 325	3 115	849	920	489	314	468	630	618	787	997
42		b				203	290	156	316	470	633	617	794	993
43	*Västra Sverige*	a	11 347	10 401	8 820	2 514	1 912	1 778	400	573	818	654	847	1 194
44		b				823	665	615	406	589	816	676	865	1 240
45	Halmstad	a	2 152	1 555	947	611	178	222	302	433	584	627	745	·
46		b				187	51	64	301	450	624	646	794	·
47	Borås	a	1 861	4 422	2 359	354	914	511	391	597	784	642	862	1 196
48		b				127	343	168	405	589	·	662	861	1 219

hyresåret 1941/42 samt motsvarande medelhyror för identiska lägenheter hyresåret 1939/40.

klausul, när sådan förekommit. Bränsletilläggen för hela hyresåret 1941/42 ha beräknats med utgångspunkt att erhålla uppgift om bränsletilläggets storlek under sista kvartalet 1941, ha uteslutits. Detsamma är fallet lägenhet finnes redovisad. En punkt (.) markerar, att resp. kategori omfattar mindre än 5 lägenheter. Hyresvanlig stil, äro sålunda alltid grundade på minst 10 uppgifter. — För varje ort redovisas hyresmedeltal dels senare (b).

för lägenheter kr.			*Medelhyra hyresåret 1939/40 för samma lägenheter »utan brist», kr.*									*Hyresstegring (+) resp. hyressänkning (−) sedan 1939 för lägenheter »utan brist» (i %)*									
med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			
1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	
974	1 381	1 783	433	749	1103	698	946	1 320	901	1 287	1 672	+ 0·7	+ 0·3	− 1·0	+12·2	+10·5	+ 7·2	+ 8·1	+ 7·3	+ 6·6	1
986	1 386	1 781	422	760	1188	694	945	1 334	927	1 304	1 638	+ 0·9	+ 0·7	− 1·5	+12·4	+12·1	+ 5·1	+ 6·4	+ 6·3	+ 8·7	2
883	1 208	1 578	383	565	796	663	781	1 046	817	1 114	1 476	+ 0·8	+ 0·2	− 2·0	+10·3	+10·5	+ 7·1	+ 8·1	+ 8·4	+ 6·9	3
883	1 197	1 578	379	567	790	671	789	1 200	816	1 102	1 459	+ 1·6	+ 0·5	− 4·4	+11·6	+11·3	+10·3	+ 8·2	+ 8·6	+ 8·2	4
959	**1 273**	**1 417**	**455**	**657**	**801**	**696**	**876**	**1 106**	**889**	**1 175**	**1 352**	+ 1·1	± 0·0	− 5·6	+10·6	+10·6	+12·3	+ 7·9	+ 8·3	+ 4·8	5
984	**1 284**	·	**459**	**667**	·	**716**	**877**	·	**917**	**1 184**	·	+ 1·7	+ 0·3	·	+10·9	+13·2	·	+ 7·3	+ 8·4	·	6
961	1 300	1 458	467	655	·	733	907	1 198	890	1 202	1 392	+ 1·1	+ 0·5	·	+10·1	+10·8	+10·0	+ 8·0	+ 8·2	+ 4·7	7
986	1 321	·	473	677	·	755	927	·	919	1 218	·	+ 1·1	+ 1·5	·	+ 9·8	+13·4	·	+ 7·3	+ 8·5	·	8
—	—	·	449	663	·	638	857	·	—	—	·	+ 1·8	− 0·3	·	+13·6	+11·3	·	—	—	·	9
—	—	—	454	654	—	651	818	—	—	—	—	+ 2·0	− 1·1	—	+15·8	+13·3	—	—	—	—	10
·	1 054	·	·	·	·	596	802	·	·	964	·	·	·	·	+ 6·2	+ 9·7	·	·	+ 9·3	·	11
·	·	·	·	—	—	599	826	·	·	·	·	·	—	—	+ 6·8	+13·1	·	·	·	·	12
858	**1 151**	**1 489**	**378**	**541**	**757**	**616**	**785**	**1 049**	**784**	**1 056**	**1 376**	+ 1·9	+ 1·7	+ 0·9	+ 9·4	+ 8·8	+ 8·8	+ 9·4	+ 9·0	+ 8·2	13
873	**1 165**	**1 504**	**379**	**551**	**764**	**625**	**800**	**1 075**	**797**	**1 065**	**1 376**	+ 2·9	+ 2·5	+ 2·0	+10·2	+ 9·8	+ 9·0	+ 9·5	+ 9·4	+ 9·8	14
859	1 198	1 566	383	577	804	648	830	1 131	778	1 088	1 440	+ 1·8	+ 1·7	+ 1·5	+10·8	+ 9·5	+ 7·9	+10·4	+10·1	+ 8·8	15
871	1 204	1 608	382	586	822	658	844	1 138	796	1 092	1 465	+ 3·4	+ 2·6	+ 2·6	+11·9	+10·9	+ 7·7	+ 9·4	+10·3	+ 9·8	16
965	1 245	1 516	402	630	841	569	874	1 222	900	1 156	1 421	− 0·2	+ 0·2	− 0·6	+ 9·8	+ 7·1	+ 6·8	+ 7·2	+ 7·7	+ 6·7	17
949	1 275	1 591	395	639	860	551	877	1 247	881	1 185	1 492	− 0·3	+ 0·3	− 0·8	+13·6	+ 9·8	+ 7·8	+ 7·7	+ 7·6	+ 6·6	18
843	1 181	1 623	365	580	799	671	838	1 139	809	1 119	1 551	+ 1·9	+ 1·2	− 1·1	+ 7·6	+ 5·7	+ 0·3	+ 4·2	+ 5·5	+ 4·6	19
860	1 134	1 638	363	605	898	704	842	·	845	1 074	1 566	+ 3·9	+ 1·2	− 2·6	+ 7·8	+ 5·8	·	+ 1·8	+ 5·6	+ 4·6	20
847	1 181	1 590	377	565	813	634	823	1 055	737	1 040	1 419	+ 5·0	+ 4·6	+ 5·8	+15·0	+15·6	+14·3	+14·9	+13·6	+12·1	21
859	1 162	1 691	394	597	864	656	899	·	743	1 053	1 471	+ 9·4	+ 8·2	+11·6	+18·0	+11·1	·	+15·6	+10·4	+15·0	22
880	1 295	1 676	390	621	846	658	877	1 174	803	1 172	1 532	+ 1·3	+ 1·4	+ 1·5	+13·5	+12·4	+13·5	+ 9·6	+10·5	+ 9·4	23
874	1 304	1 731	388	622	825	658	846	·	808	1 170	1 549	+ 2·6	+ 2·7	+ 2·4	+15·0	+14·7	·	+ 8·2	+11·5	+11·7	24
798	1 105	1 377	322	526	709	635	735	1 042	728	1 012	1 285	+ 1·6	+ 0·8	+ 2·0	+ 8·7	+ 8·3	+ 9·8	+ 9·6	+ 9·2	+ 7·2	25
826	1 102	1 375	330	526	678	655	744	—	753	989	1 287	+ 4·5	+ 0·8	+ 5·0	+ 9·6	+ 8·1	—	+ 9·7	+11·4	+ 6·8	26
816	1 068	1 330	379	526	724	546	706	881	747	960	1 203	+ 1·8	+ 1·5	+ 0·3	+10·8	+ 9·6	+ 5·8	+ 9·2	+11·3	+10·6	27
817	1 052	1 358	377	507	740	529	695	875	740	935	1 227	+ 3·4	+ 2·4	+ 0·1	+12·5	+11·5	+ 7·2	+10·4	+12·5	+10·7	28
919	1 324	1 658	443	713	1093	673	926	1 267	839	1 220	1 530	+ 2·0	+ 1·5	+ 1·8	+10·8	+ 9·5	+ 8·1	+ 9·5	+ 8·5	+ 8·4	29
910	1 363	1 716	450	731	1106	677	983	·	834	1 238	1 588	+ 4·2	+ 0·8	+ 3·4	+11·1	+12·6	·	+ 9·1	+10·1	+ 8·1	30
839	1 089	1 368	321	483	684	574	719	935	748	985	1 251	+ 3·1	+ 2·1	+ 0·9	+ 9·6	+11·1	+10·9	+12·2	+10·6	+ 9·4	31
864	1 108	1 382	325	491	668	574	731	961	757	991	1 246	+ 4·6	+ 3·5	+ 2·4	+10·8	+12·9	+12·2	+14·1	+11·8	+10·9	32
973	1 216	1 509	382	573	757	691	818	1 004	814	1 080	1 346	+ 2·9	+ 2·4	+ 1·8	+10·3	+12·0	+10·5	+19·5	+12·6	+12·1	33
977	1 262	1 530	377	568	712	695	802	·	808	1 099	1 366	+ 4·8	+ 3·9	+ 2·1	+12·7	+17·6	·	+20·9	+14·8	+12·0	34
775	1 113	1 376	294	486	691	607	740	943	694	1 016	1 281	+ 1·4	+ 1·0	− 0·9	+10·0	+ 9·9	+10·0	+11·7	+ 9·5	+ 7·4	35
767	1 114	1 420	314	502	714	620	767	·	672	1 017	1 308	+ 3·5	+ 2·8	+ 0·4	+12·9	+13·6	·	+14·1	+ 9·5	+ 8·6	36
803	1 110	1 408	330	472	643	473	735	997	708	994	1 279	+ 2·7	+ 3·2	± 0·0	+ 6·6	+ 6·9	+10·2	+13·4	+11·7	+10·1	37
851	1 172	1 401	344	473	670	483	713	·	723	1 018	1 253	+ 5·2	+ 4·2	+ 3·0	+ 4·1	+ 8·7	·	+17·7	+15·1	+11·8	38
801	1 016	1 257	301	437	593	599	708	925	738	928	1 154	+ 4·7	+ 2·5	+ 3·2	+ 9·8	+ 8·6	+11·5	+ 8·5	+ 9·5	+ 8·9	39
832	1 113	1 258	291	447	572	611	747	·	768	1 005	1 124	+ 5·5	+ 1·6	+ 5·1	+10·8	+ 8·4	·	+ 8·3	+10·7	+11·9	40
818	1 045	1 334	310	459	621	565	697	896	749	945	1 217	+ 1·3	+ 2·0	+ 1·4	+ 9·4	+12·9	+11·8	+ 9·2	+10·6	+ 9·6	41
832	1 041	1 326	305	453	612	557	695	905	756	933	1 196	+ 3·6	+ 3·8	+ 3·4	+10·8	+14·2	+ 9·7	+10·1	+11·6	+10·9	42
867	1 124	1 503	394	568	818	608	801	1 133	810	1 057	1 402	+ 1·5	+ 0·9	± 0·0	+ 7·6	+ 5·7	+ 5·4	+ 7·0	+ 6·3	+ 7·2	43
881	1 146	1 489	396	582	820	628	814	1 149	821	1 072	1 387	+ 2·5	+ 1·2	− 0·5	+ 7·6	+ 6·3	+ 7·9	+ 7·3	+ 6·9	+ 7·4	44
753	1 028	1 277	297	427	588	565	707	·	715	959	1 217	+ 1·7	+ 1·4	− 0·7	+11·0	+ 5·4	·	+ 5·3	+ 7·2	+ 4·9	45
779	1 067	1 299	294	434	634	580	733	·	747	989	1 201	+ 2·4	+ 3·7	− 1·6	+11·4	+ 8·8	·	+ 4·8	+ 7·9	+ 8·2	46
811	1 092	1 449	387	602	792	609	826	1 156	769	1 040	1 372	+ 1·0	− 0·8	− 1·0	+ 5·4	+ 4·4	+ 3·5	+ 5·5	+ 5·0	+ 5·6	47
837	1 117	1 409	396	596	·	627	822	1 155	794	1 055	1 339	+ 2·8	− 1·2	·	+ 5·6	+ 4·7	+ 5·5	+ 5·4	+ 5·9	+ 5·2	48

	Orter		Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1939 års allm. hyresräkn.			Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1941 års partiella hyresräkn.			Medelhyra hyresåret 1941/42 »utan brist»,					
									utan c.v.			med c.v. utan badrum		
			Läg. utan central-värme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	Läg. utan central-värme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
1	Karlstad	a	2 111	1 142	1 831	513	215	373	393	585	819	621	837	·
2		b				178	62	143	405	605	·	631	860	·
3	Örebro	a	4 923	2 696	3 354	977	497	621	458	673	920	729	863	1 308
4		b				316	179	221	462	680	882	748	898	·
5	Karlskoga	a	300	586	329	59	108	51	396	604	—	522	897	·
6		b				15	30	19	440	—	—	554	964	·
7	*Norra Sverige*	a	3 643	2 013	1 231	906	454	185	393	622	854	642	922	1 151
8		b				238	107	61	394	645	806	652	945	·
9	Gävle	a	3 643	2 013	1 231	906	454	185	393	622	854	642	922	1 151
10		b				238	107	61	394	645	806	650	945	·
11	Orter med 10 000—20 000 inv.	a	**14 047**	**10 460**	**6 938**	**6 814**	**4 060**	**2 965**	**388**	**539**	**769**	**616**	**877**	**1 170**
12		b				**1 520**	**1 151**	**916**	**394**	**570**	**803**	**646**	**894**	**1 200**
13	*Östra Sverige (inkl. Smål. o. öarna)*	a	4 820	1 960	1 772	2 928	891	917	392	531	763	618	853	1 185
14		b				584	241	303	393	560	762	667	901	1 177
15	Södertälje	a	1 472	521	535	1 263	365	393	415	633	934	640	978	1 344
16		b				247	96	134	424	679	946	711	1 018	1 353
17	Nyköping	a	1 509	472	446	634	139	172	400	610	853	658	952	·
18		b				119	27	54	391	645	·	778	1 060	—
19	Växjö	a	1 206	600	498	493	137	123	286	420	614	483	745	1 000
20		b				101	39	36	317	427	636	515	767	950
21	Visby	a	633	367	293	538	250	229	316	490	704	583	759	1 018
22		b				117	79	79	319	508	748	610	797	1 052
23	*Södra Sverige*	a	845	528	371	374	101	73	345	489	674	642	787	·
24		b				87	29	18	371	515	·	681	783	·
25	Trelleborg	a	845	528	371	374	101	73	345	489	674	642	787	·
26		b				87	29	18	371	515	·	681	783	·
27	*Västra Sverige*	a	3 507	3 182	1 888	1 618	1 253	723	329	486	697	574	809	1 073
28		b				359	351	220	334	493	758	597	822	1 074
29	Varberg	a	770	780	222	309	240	42	332	492	716	575	778	944
30		b				79	73	13	327	506	·	595	778	866
31	Uddevalla	a	1 038	979	757	422	258	260	321	494	653	532	736	898
32		b				85	75	83	336	464	—	571	737	·
33	Trollhättan	a	1 027	657	448	411	235	146	329	472	772	608	885	1 251
34		b				84	67	47	333	519	·	641	932	1 090
35	Skövde	a	672	766	461	476	520	275	338	484	675	590	813	1 105
36		b				111	136	77	335	485	707	596	815	1 200
37	*Norra Sverige*	a	4 875	4 790	2 907	1 894	1 815	1 252	437	654	901	646	958	1 269
38		b				490	530	375	444	683	954	676	968	1 307
39	Falun	a	904	594	583	384	196	219	352	556	745	585	855	1 123
40		b				99	39	64	364	562	724	640	862	·
41	Sandviken	a	304	424	74	108	159	38	382	537	·	482	796	·
42		b				15	33	14	383	·	—	520	923	·
43	Sundsvall	a	1 198	1 043	739	468	372	313	414	635	810	691	979	1 297
44		b				130	121	101	439	674	·	707	1 001	1 325
45	Östersund	a	1 057	784	835	387	268	314	540	778	1035	738	1 056	1 488
46		b				103	69	84	541	816	1038	755	1 084	·
47	Skellefteå	a	197	616	315	134	431	258	452	664	·	619	897	1 074
48		b				47	160	90	453	·	·	638	881	1 018
49	Luleå	a	626	928	325	250	302	103	451	719	1 128	686	1 057	1 397
50		b				71	97	21	442	750	·	667	1 081	1 464
51	Kiruna	a	589	401	36	163	87	7	479	674	·	700	1 023	—
52		b				25	11	1	466	·	—	·	·	—

för lägenheter kr.			Medelhyra hyresåret 1939/40 för samma lägenheter »utan brist», kr.									Hyresstegring (+) resp. hyressänkning (−) sedan 1939 för lägenheter »utan brist» (i %)									
med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			
1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	
783	1 043	1 445	387	579	815	577	781	·	731	985	1 353	+ 1·6	+ 1·0	+ 0·5	+ 7·6	+ 7·2	·	+ 7·1	+ 5·9	+ 6·8	1
795	1 044	1 437	396	596	·	573	777	·	739	986	1 368	+ 2·8	+ 1·5	·	+10·1	+10·7	·	+ 7·6	+ 5·9	+ 5·0	2
936	1 271	1 666	453	668	918	666	814	1 211	869	1 181	1 528	+ 1·1	+ 0·7	+ 0·2	+ 9·5	+ 6·0	+ 8·0	+ 7·7	+ 7·6	+ 9·0	3
947	1 309	1 720	452	676	883	683	817	·	874	1 216	1 533	+ 2·2	+ 0·6	− 0·1	+ 9·5	+ 9·9	·	+ 8·4	+ 7·6	+12·2	4
·	1 109	1 329	360	560	—	470	808	·	·	1 030	1 244	+10·0	+ 7·9	—	+11·1	+11·0	·	·	+ 7·7	+ 6·8	5
·	1 121	·	402	—	—	522	923	·	·	1 007	·	+ 9·5	—	—	+ 6·1	+ 4·4	·	·	+11·3	·	6
845	1 210	1 530	388	613	855	594	862	1 091	762	1 112	1 435	+ 1·3	+ 1·5	− 0·1	+ 8·1	+ 7·0	+ 5·5	+10·9	+ 8·8	+ 6·6	7
875	1 244	1 614	387	624	790	600	892	·	785	1 154	1 470	+ 1·8	+ 3·4	+ 2·0	+ 8·7	+ 5·9	·	+11·5	+ 7·8	+ 9·8	8
845	1 210	1 530	388	613	855	594	862	1 091	762	1 112	1 435	+ 1·3	+ 1·5	− 0·1	+ 8·1	+ 7·0	+ 5·5	+10·9	+ 8·8	+ 6·6	9
875	1 244	1 614	387	624	790	600	892	·	785	1 154	1 470	+ 1·8	+ 3·4	+ 2·0	+ 8·7	+ 5·9	·	+11·5	+ 7·8	+ 9·8	10
857	**1 163**	**1 518**	**376**	**527**	**752**	**556**	**790**	**1 060**	**782**	**1 062**	**1 397**	+ 3·2	+ 2·3	+ 2·3	+10·8	+11·0	+10·4	+ 9·6	+ 9·5	+ 8·7	11
877	**1 186**	**1 562**	**375**	**546**	**769**	**567**	**792**	**1 079**	**807**	**1 068**	**1 421**	+ 5·1	+ 4·4	+ 4·4	+13·9	+12·9	+11·2	+ 8·7	+11·0	+ 9·9	12
865	1 182	1 444	379	517	744	544	757	1 090	801	1 065	1 313	+ 3·4	+ 2·7	+ 2·6	+13·6	+12·7	+ 8·7	+ 8·0	+11·0	+10·0	13
904	1 237	1 463	370	536	731	575	773	1 068	855	1 101	1 312	+ 6·2	+ 4·5	+ 4·2	+16·0	+16·6	+10·2	+ 5·7	+12·4	+11·5	14
917	1 380	1 590	402	617	900	551	861	1 223	871	1 252	1 442	+ 3·2	+ 2·6	+ 3·8	+16·2	+13·6	+ 9·9	+ 5·3	+10·2	+10·3	15
975	1 474	1 619	398	648	874	599	879	1 233	960	1 341	1 445	+ 6·5	+ 4·8	+ 8·2	+18·7	+15·8	+ 9·7	+ 1·6	+ 9·9	+12·0	16
891	1 151	1 576	388	601	828	603	871	·	812	1 052	1 452	+ 3·1	+ 1·5	+ 3·0	+ 9·1	+ 9·8	·	+ 9·7	+ 9·4	+ 8·5	17
888	1 228	·	373	622	·	704	938	—	810	1 110	·	+ 4·8	+ 3·7	·	+10·5	+13·0	—	+ 9·6	+10·6	·	18
·	995	1 326	273	410	611	434	665	947	·	916	1 230	+ 4·8	+ 2·4	+ 0·5	+11·3	+12·0	+ 5·6	·	+ 8·6	+ 7·8	19
·	1 020	1 365	298	413	628	447	653	930	·	930	1 220	+ 6·4	+ 3·4	+ 1·3	+15·2	+17·5	+ 2·2	·	+ 9·7	+11·9	20
695	1 074	1 345	296	468	685	517	668	927	620	937	1 211	+ 6·8	+ 4·7	+ 2·8	+12·8	+13·6	+ 9·8	+12·1	+14·6	+11·1	21
·	1 098	1 375	295	479	725	525	673	877	·	932	1 236	+ 8·1	+ 6·1	+ 3·2	+16·2	+18·4	+20·0	·	+17·8	+11·2	22
766	1 043	1 214	335	475	661	590	721	·	744	962	1 151	+ 3·0	+ 2·9	+ 2·0	+ 8·8	+ 9·2	·	·	+ 8·4	+ 5·5	23
·	941	·	352	475	·	575	707	·	·	866	·	+ 5·4	+ 8·4	·	+18·4	+10·7	·	·	+ 8·7	·	24
766	1 043	1 214	335	475	661	590	721	·	744	962	1 151	+ 3·0	+ 2·9	+ 2·0	+ 8·8	+ 9.2	·	·	+ 8·4	+ 5·5	25
·	941	·	352	475	·	575	707	·	·	866	·	+ 5·4	+ 8·4	·	+18·4	+10·7	·	·	+ 8·7	·	26
814	1 067	1 437	319	479	684	512	719	965	731	961	1 297	+ 3·1	+ 1·5	+ 1·9	+12·1	+12·5	+11·2	+11·4	+11·0	+10·8	27
808	1 064	1 563	318	480	728	517	717	937	722	947	1 391	+ 5·0	+ 2·7	+ 4·1	+15·5	+14·6	+14·6	+11·9	+12·4	+12·4	28
780	985	1 236	328	487	709	515	695	876	720	911	1 197	+ 1·2	+ 1·0	+ 1·0	+11·7	+11·9	+ 7·8	+ 8·3	+ 8·1	+ 3·3	29
·	953	·	317	491	·	526	696	808	·	888	·	+ 3·2	+ 3·1	·	+13·1	+11·8	+ 7·2	·	+ 7·8	·	30
753	992	1 341	316	484	646	473	659	808	669	893	1 238	+ 1·6	+ 2·1	+ 1·1	+12·5	+11·7	+11·1	+12·6	+11·1	+ 8·3	31
761	1 001	·	325	452	—	483	640	·	677	897	·	+ 3·4	+ 2·7	—	+18·2	+15·2	·	+12·4	+11·6	·	32
891	1 123	1 556	321	465	762	531	759	1 063	804	1 003	1 380	+ 2·5	+ 1·5	+ 1·3	+14·5	+16·6	+17·7	+10·8	+12·0	+12·8	33
907	1 107	1 642	315	513	·	543	795	934	820	970	1 468	+ 5·7	+ 1·2	·	+18·0	+17·2	+16·7	+10·6	+14·1	+11·9	34
869	1 163	1 446	315	478	647	531	736	1 006	786	1 049	1 293	+ 7·3	+ 1·3	+ 4·3	+11·1	+10·5	+ 9·8	+10·6	+10·9	+11·8	35
818	1 185	1 569	313	471	671	527	713	1 042	729	1 041	1 370	+ 7·0	+ 3·0	+ 5·4	+13·1	+14·3	+15·2	+12·2	+13·8	+14·5	36
916	1 227	1 621	425	643	886	593	878	1 145	837	1 137	1 511	+ 2·8	+ 1·7	+ 1·7	+ 8·9	+ 9·1	+10·8	+ 9·4	+ 7·9	+ 7·8	37
945	1 248	1 614	426	654	911	605	883	1 186	870	1 137	1 520	+ 4·2	+ 4·4	+ 4·7	+11·7	+ 9·6	+10·2	+ 8·6	+ 9·8	+ 8·2	38
827	1 116	1 389	347	547	738	538	772	1 007	752	999	1 294	+ 1·4	+ 1·6	+ 0·9	+ 8·7	+10·8	+11·5	+10·0	+11·7	+ 7·8	39
911	1 170	1 385	350	553	720	577	747	·	821	1 016	1 327	+ 4·0	+ 1·6	+ 0·6	+10·9	+15·4	·	+11·0	+15·2	+ 4·4	40
·	1 024	·	378	526	·	466	768	·	·	986	·	+ 1·1	+ 2·1	·	+ 3·4	+ 3·6	·	·	+ 3·9	·	41
·	1 063	·	381	·	—	491	875	·	·	1 014	·	+ 0·5	·	—	+ 5·9	+ 5·5	·	·	+ 4·8	·	42
989	1 322	1 712	410	630	833	626	892	1 171	906	1 235	1 603	+ 1·0	+ 0·8	− 2·8	+10·4	+ 9·8	+10·8	+ 9·2	+ 7·0	+ 6·8	43
1014	1 363	1 710	432	653	·	616	906	1 187	936	1 249	1 576	+ 1·6	+ 3·2	·	+14·8	+10·5	+11·6	+ 8·3	+ 9·1	+ 8·5	44
981	1 339	1 665	518	765	1007	673	950	1 319	892	1 232	1 537	+ 4·2	+ 1·7	+ 2·8	+ 9·7	+11·2	+12·8	+10·0	+ 8·7	+ 8·3	45
·	1 343	1 723	505	768	981	674	969	·	·	1 229	1 546	+ 7·1	+ 6·3	+ 5·8	+12·0	+11·9	·	·	+ 9·3	+11·4	46
876	1 148	1 530	445	656	·	578	841	1 016	811	1 084	1 470	+ 1·6	+ 1·2	·	+ 7·1	+ 6·7	+ 5·7	+ 8·0	+ 5·9	+ 4·1	47
869	1 165	1 525	437	·	·	597	811	964	787	1 071	1 436	+ 3·7	·	·	+ 6·9	+ 8·6	+ 5·6	+10·4	+ 8·8	+ 6·2	48
889	1 137	1 741	427	676	1049	614	951	1 246	809	1 053	1 600	+ 5·6	+ 6·4	+ 7·5	+11·7	+11·1	+12·1	+ 9·9	+ 8·0	+ 8·8	49
—	·	·	415	689	·	589	960	1 304	—	·	·	+ 6·5	+ 8·9	·	+13·2	+12·6	+12·3	—	—	·	50
—	·	·	456	663	·	627	920	—	—	·	·	+ 5·0	+ 1·7	·	+11·6	+11·2	—	—	·	·	51
—	·	—	455	·	—	·	·	—	—	·	—	+ 2·4	·	—	·	·	—	—	·	—	52

	Orter		Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1939 års allm. hyresräkn.			Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1941 års partiella hyresräkn.			Medelhyra hyresåret 1941/42 »utan brist», utan c.v.			Medelhyra hyresåret 1941/42 »utan brist», med c.v. utan badrum		
			Läg. utan centralvärme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	Läg. utan centralvärme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
1	Orter m. under 10 000 inv.	a	11 194	5 265	3 396	9 140	2 836	2 057	309	445	610	508	730	958
2		b				2 019	750	579	318	464	633	512	760	968
3	*Östra Sverige (inkl. Smål. o.*	a	6 598	1 822	1 708	5 519	991	1 053	309	442	613	515	755	982
4	*öarna*	b				1 147	248	305	316	472	644	580	804	991
5	Växholm	a	149	34	9	128	17	6	326	536	650	·	825	·
6		b				31	4	2	347	565	·	·	·	—
7	Norrtälje	a	571	85	73	489	39	40	302	448	600	452	758	·
8		b				148	10	15	310	462	626	·	·	—
9	Nynäshamn	a	274	182	153	236	125	124	386	623	·	668	916	1 246
10		b				62	39	49	397	·	·	692	982	·
11	Enköping	a	565	163	126	458	114	85	313	509	692	487	817	·
12		b				103	27	29	321	548	653	534	783	—
13	Strängnäs	a	291	263	227	230	161	126	384	578	737	550	860	1 064
14		b				41	41	30	412	601	·	617	873	1 100
15	Oxelösunds m:e	a	384	78	42	334	53	21	366	554	680	498	824	·
16		b				51	8	3	378	583	·	·	·	·
17	Motala	a	647	170	260	508	91	189	304	510	768	621	871	1 372
18		b				111	20	58	322	535	820	680	971	—
19	Vadstena	a	285	86	40	252	33	16	259	418	589	489	650	·
20		b				56	5	2	256	429	611	·	·	—
21	Borensbergs m:e	a	50	29	13	38	20	8	279	406	·	381	565	·
22		b				11	8	3	·	·	—	406	—	·
23	Kvillinge lk	a	80	41	10	61	20	2	257	424	·	443	·	·
24		b				15	6	—	272	·	—	·	·	·
25	därav Åby stsh	a	67	35	9	51	17	2	265	399	·	461	·	·
26		b				12	5	—	·	·	—	·	·	·
27	Kvillinge lk i övrigt	a	13	6	1	10	3	—	·	·	—	·	·	—
28		b				3	1	—	·	·	—	—	·	—
29	Huskvarna	a	576	195	157	517	50	59	281	426	546	451	631	791
30		b				97	9	19	289	483	·	·	·	—
31	Eksjö	a	529	177	282	420	106	199	263	414	594	452	677	935
32		b				77	22	39	283	454	644	530	819	966
33	Bodafors köp.	a	98	23	14	85	10	11	223	307	397	·	·	—
34		b				10	2	6	·	·	·	—	—	—
35	Byarums lk	a	117	56	21	79	24	9	219	291	454	371	560	·
36		b				15	3	—	·	315	—	·	·	—
37	Vaggeryds m:e	a	107	51	20	73	22	8	224	317	454	371	560	—
38		b				14	3	—	·	315	—	·	·	—
39	Byarums lk i övrigt	a	10	5	1	6	2	1	·	·	—	—	·	·
40		b				1	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Älmhults köp.	a	138	34	30	118	7	13	200	361	491	·	·	·
42		b				32	3	6	·	365	474	·	·	—
43	Aringsås lk	a	215	15	25	199	9	18	256	392	598	—	·	·
44		b				60	2	9	273	408	636	—	·	—
45	Alvesta m:e	a	214	14	25	198	9	18	256	392	598	—	·	·
46		b				59	2	9	273	408	636	—	·	—
47	Aringsås lk i övrigt	a	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
48		b				1	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Nybro	a	374	70	82	330	40	55	269	389	508	339	587	707
50		b				82	15	20	276	402	557	·	635	·
51	Oskarshamn	a	1 102	87	127	912	44	60	304	452	643	500	690	·
52		b				125	12	13	307	492	640	·	657	—
53	Mönsterås köp.	a	63	14	12	56	13	10	260	310	511	·	622	·
54		b				9	7	2	·	·	·	·	·	·
55	Heby m:e	a	90	20	5	69	15	2	271	379	·	398	606	—
56		b				11	5	—	261	·	—	·	·	—

för lägenheter kr.			Medelhyra hyresåret 1939/40 för samma lägenheter »utan brist», kr.									Hyresstegring (+) resp. hyressänkning (−) sedan 1939 för lägenheter »utan brist» (i %)									
med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			
1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	
748	1 005	1 242	301	435	599	460	663	873	691	907	1 136	+ 2·7	+ 2·3	+ 1·8	+10·4	+10·1	+ 9·7	+ 8·2	+10·8	+ 9·3	1
815	1 034	1 240	301	441	609	453	673	864	755	931	1 126	+ 5·6	+ 5·2	+ 3·9	+13·0	+12·9	+12·0	+ 7·9	+11·1	+10·1	2
776	1 013	1 201	300	431	602	463	684	895	710	917	1 086	+ 3·0	+ 2·6	+ 1·8	+11·2	+10·4	+ 9·7	+ 9·3	+10·5	+10·6	3
880	1 029	1 230	299	445	618	460	708	890	803	933	1 099	+ 5·7	+ 6·1	+ 4·2	+15·2	+13·6	+11·3	+ 9·6	+10·3	+11·9	4
—	·	·	329	524	649	·	774	·	—	·	·	− 0·9	+ 2·3	+ 0·2	·	+ 6·6	·	—	·	·	5
—	·	·	335	537	·	·	·	—	—	·	·	+ 3·6	+ 5·2	·	·	·	—	—	·	·	6
·	950	1 186	297	447	599	435	710	·	·	885	1 085	+ 1·7	+ 0·2	+ 0·2	+ 3·9	+ 6·8	·	·	+ 7·3	+ 9·3	7
·	915	1 080	300	458	628	·	·	—	·	855	1 020	+ 5·3	+ 0·9	− 0·3	·	·	—	·	+ 7·0	+ 5·9	8
1014	1 338	1 634	380	613	·	593	858	1 172	949	1 220	1 451	+ 1·6	+ 1·6	·	+12·6	+ 6·8	+ 6·3	+ 6·8	+ 9·7	+12·6	9
1116	1 435	·	391	·	·	599	851	·	1050	1 302	·	+ 1·5	·	·	+15·5	+15·4	·	+ 6·3	+10·2	·	10
751	1 005	·	308	504	689	440	746	·	679	937	·	+ 1·6	+ 1·0	+ 0·4	+10·7	+ 9·5	·	+10·6	+ 7·3	·	11
·	1 076	·	315	537	657	472	708	—	·	965	·	+ 1·9	+ 2·0	− 0·6	+13·1	+10·6	—	·	+11·5	·	12
762	1 104	1 346	375	560	729	485	756	951	694	989	1 191	+ 2·4	+ 3·2	+ 1·1	+13·4	+13·8	+11·9	+ 9·8	+11·6	+13·0	13
·	1 065	1 405	391	560	·	506	765	927	·	964	1 223	+ 5·4	+ 7·3	·	+21·9	+14·1	+18·7	·	+10·5	+14·9	14
·	870	·	357	537	716	469	767	·	·	835	·	+ 2·5	+ 3·2	− 5·0	+ 6·2	+ 7·4	·	·	+ 4·2	·	15
·	·	—	357	561	·	·	·	·	·	·	—	+ 5·9	+ 3·9	·	·	·	·	·	·	—	16
843	1 207	1 503	292	498	742	547	761	1 270	733	1 044	1 367	+ 4·1	+ 2·4	+ 3·5	+13·5	+14·5	+ 8·0	+15·0	+15·6	+ 9·9	17
905	1 184	1 645	296	515	774	570	838	—	746	1 043	1 462	+ 8·8	+ 3·9	+ 5·9	+19·3	+15·9	—	+21·3	+13·5	+12·5	18
·	·	·	250	406	591	448	587	·	·	·	·	+ 3·6	+ 3·0	− 0·3	+ 9·2	+10·7	·	·	·	·	19
—	—	·	233	408	591	·	·	—	—	—	·	+ 9·9	+ 5·1	+ 3·4	·	·	—	—	—	·	20
—	758	·	270	385	·	345	532	·	—	723	·	+ 3·8	+ 5·5	·	+10·4	+ 6·2	·	—	+ 4·8	·	21
—	·	—	·	·	—	356	—	·	—	·	—	·	·	—	+14·0	—	·	—	·	—	22
—	·	·	251	396	·	411	·	·	—	·	·	+ 2·4	+ 7·1	·	+ 7·8	·	·	—	·	·	23
—	—	—	259	·	—	·	·	·	—	—	—	+ 5·0	·	—	·	·	·	—	—	—	24
—	·	·	258	382	·	425	·	·	—	·	·	+ 2·7	+ 4·5	·	+ 8·5	·	·	—	·	·	25
—	—	—	·	·	—	·	·	·	—	—	—	·	·	—	·	·	·	—	—	—	26
—	—	—	·	·	—	·	·	·	—	—	—	·	·	—	·	·	·	—	—	—	27
—	—	—	·	·	—	·	·	·	—	—	—	·	·	—	·	·	·	—	—	—	28
566	824	1 056	269	412	538	420	571	743	536	770	977	+ 4·5	+ 3·4	+ 1·5	+ 7·4	+10·5	+ 6·5	+ 5·6	+ 7·0	+ 8·1	29
—	891	·	271	446	·	·	·	—	—	819	·	+ 6·6	+ 8·3	·	·	·	—	—	+ 8·8	·	30
620	906	1 077	251	404	569	400	605	830	547	798	968	+ 4·8	+ 2·5	+ 4·4	+13·0	+11·9	+12·7	+13·3	+13·5	+11·3	31
·	913	1 065	253	414	584	432	676	833	·	807	968	+11·9	+ 9·7	+10·8	+22·7	+21·2	+16·0	·	+13·1	+10·0	32
·	·	·	220	302	408	·	·	—	·	·	·	+ 1·4	+ 1·7	− 2·7	·	·	—	·	·	·	33
—	·	·	·	·	·	—	—	—	—	·	·	·	·	·	—	—	—	—	·	·	34
·	·	·	218	314	457	332	499	·	·	·	·	+ 0·5	− 7·8	− 0·7	+11·7	+12·2	·	·	·	·	35
—	—	—	·	316	—	·	·	—	—	—	—	·	− 0·3	—	·	·	—	—	—	—	36
·	·	·	223	317	457	332	493	—	·	·	·	+ 0·4	± 0·0	− 0·7	+11·7	+13·6	—	—	·	·	37
—	—	—	·	316	—	·	·	—	—	·	—	·	− 0·3	—	·	·	—	—	—	—	38
·	—	—	·	·	—	·	·	·	—	—	—	·	·	—	—	·	·	·	—	—	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
·	·	·	203	354	471	·	·	·	·	·	·	− 1·5	+ 2·0	+ 4·2	·	·	·	·	·	·	41
·	—	·	·	353	481	·	·	—	·	·	·	·	+ 3·4	− 1·5	·	·	·	·	—	·	42
—	859	898	240	377	560	—	·	·	—	748	875	+ 6·7	+ 4·0	+ 6·8	—	·	·	—	+14·8	+ 2·6	43
—	·	·	248	372	577	—	·	—	—	·	·	+10·1	+ 9·7	+10·2	—	·	—	—	·	·	44
—	859	898	240	377	560	—	·	·	—	748	875	+ 6·7	+ 4·0	+ 6·8	—	·	·	—	+14·8	+ 2·6	45
—	·	·	248	372	577	—	·	·	—	·	·	+10·1	+ 9·7	+10·2	—	·	·	—	·	·	46
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
—	746	861	253	379	504	314	541	654	—	722	817	+ 6·3	+ 2·6	+ 0·8	+ 8·0	+ 8·5	+ 8·1	—	+ 3·3	+ 5·4	49
—	741	878	251	366	547	·	586	·	—	694	812	+10·0	+ 9·8	+ 1·8	·	+ 8·4	·	—	+ 6·3	+ 8·1	50
·	997	1 233	292	438	633	449	621	·	·	895	1 102	+ 4·1	+ 3·2	+ 1·6	+11·4	+11·1	·	·	+11·4	+11·9	51
·	978	·	282	451	616	·	566	—	·	858	·	+ 8·9	+ 9·1	+ 3·9	·	+16·1	—	·	+14·0	·	52
—	686	·	265	311	520	·	552	·	—	630	·	− 1·9	− 0·8	− 1·7	·	+12·7	·	—	+ 8·9	·	53
—	·	—	·	·	·	·	·	·	—	·	—	·	·	·	·	·	·	—	·	—	54
—	·	·	261	369	·	384	556	—	—	·	—	+ 3·8	+ 2·7	·	+ 3·6	+ 9·0	—	—	·	—	55
—	—	—	244	·	—	·	·	—	—	—	—	+ 7·0	·	—	·	·	—	—	—	—	56

	Orter		Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1939 års allm. hyresräkn.			Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1941 års partiella hyresräkn.			Medelhyra hyresåret 1941/42 »utan brist», utan c.v.			med c.v. utan badrum		
			Läg. utan central-värme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	Läg. utan central-värme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
1	*Södra Sverige*	a	877	589	280	705	256	130	274	385	495	447	606	803
2		b				184	85	26	290	383	511	436	636	702
3	Jämshögs lk	a	12	40	26	6	20	13	—	355	—	371	549	.
4		b				2	8	1	—	.	—	.	624	.
5	Jämshögs sh	a	2	4	1	—	4	1	—	—	—	.	.	.
6		b				—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Olofströms sh	a	10	34	25	6	15	12	—	355	—	.	570	.
8		b				2	8	1	—	.	—	.	624	.
9	Jämshögs lk i övrigt	a	—	2	—	—	1	—	—	—	—	.	—	—
10		b				—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Simrishamn	a	165	76	73	133	51	43	294	419	558	567	759	.
12		b				27	17	7	.	403	.	550	.	—
13	Tomelilla köp.	a	160	94	61	119	32	23	238	355	.	.	575	.
14		b				31	11	5	266	344	.	.	.	.
15	Tyringe m:e	a	87	68	20	63	34	7	229	329	398	342	609	.
16		b				22	17	3	266	336	.	.	608	.
17	Höganäs	a	176	126	51	140	56	23	230	325	452	332	536	.
18		b				35	13	3	244	314	.	.	.	—
19	Höörs köp.	a	53	63	28	36	31	17	266	396	505	448	581	.
20		b				7	10	7	.	.	.	.	.	.
21	Arlövs m:e	a	213	120	21	199	31	4	315	439	573	544	623	.
22		b				60	9	—	315	459	.	.	652	—
23	Södra Vrams lk	a	11	2	—	9	1	—	.	.	—	—	.	—
24		b				—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Billesholms gruvsh	a	10	2	—	8	1	—	.	.	—	—	.	—
26		b				—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Södra Vrams lk i övrigt	a	1	—	—	1	—	—	—	.	—	—	—	—
28		b				—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	*Västra Sverige*	a	2 556	1 970	860	1 986	1 051	475	294	445	586	467	693	918
30		b				493	277	118	312	463	606	471	706	946
31	Lysekil	a	384	220	66	335	127	37	307	426	564	435	625	851
32		b				62	32	7	328	434	.	460	650	.
33	Strömstad	a	230	168	49	186	126	35	301	450	563	509	682	836
34		b				40	26	6	318	476	.	530	613	.
35	V. Tunhems lk	a	22	70	5	19	27	5	276	.	—	411	.	.
36		b				3	13	1	.	—	—	402	.	—
37	Vargöns fabr.-sh	a	20	60	5	18	20	5	283	.	—	427	.	.
38		b				3	7	1	.	—	—	421	.	—
39	Lilleskogs stsh	a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40		b				—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	V. Tunhems lk i övrigt	a	2	10	—	1	7	—	.	—	—	369	.	—
42		b				—	6	—	—	—	—	378	.	—
43	Kinna lk	a	86	158	65	63	73	45	253	451	.	361	573	836
44		b				12	17	17	260	.	—	348	.	—
45	Kinna m:e	a	81	121	57	61	59	42	254	458	.	370	591	836
46		b				12	10	17	260	.	—	.	.	—
47	Kinna lk i övrigt	a	5	37	8	2	14	3	.	.	—	.	.	—
48		b				—	7	—	—	—	—	.	.	—
49	Skara	a	593	391	154	472	152	72	281	456	601	453	756	956
50		b				101	38	15	296	465	638	.	779	946
51	Falköping	a	498	528	321	353	298	165	325	480	647	507	760	991
52		b				101	83	38	342	488	660	509	795	042
53	Vara	a	68	109	33	59	79	24	330	476	598	445	689	930
54		b				19	23	9	.	480	.	.	653	933

för lägenheter kr.			Medelhyra hyresåret 1939/40 för samma lägenheter »utan brist», kr.									Hyresstegring (+) resp. hyressänkning (–) sedan 1939 för lägenheter »utan brist» (i %)									
med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			
1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	
567	850	1 144	269	378	496	416	563	742	537	759	1 057	+ 1·9	+ 1·9	– 0·2	+ 7·5	+ 7·6	+ 8·2	+ 5·6	+12·0	+ 8·2	1
·	776	1 086	278	369	505	395	570	656	·	682	1 046	+ 4·3	+ 3·8	+ 1·2	+10·4	+11·6	+ 7·0	·	+13·8	+ 3·8	2
·	530	·	—	339	—	348	515	·	·	507	·	—	+ 4·7	—	+ 6·6	+ 6·6	·	·	+ 4·5	·	3
—	·	—	—	·	—	·	564	·	—	·	—	—	·	—	·	+10·6	·	—	·	—	4
—	·	—	—	—	—	·	·	·	—	·	—	—	·	—	·	·	·	—	·	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	·	—	—	—	—	—	6
·	537	·	—	339	—	·	538	·	·	514	·	—	+ 4·7	—	·	+ 5·9	·	·	+ 4·5	·	7
—	·	—	—	·	—	·	564	·	—	·	—	—	·	—	·	+10·6	·	—	·	—	8
—	—	—	—	—	—	·	·	·	—	—	—	—	—	—	·	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
·	900	1 098	289	423	564	523	693	·	·	792	1 009	+ 1·7	+ 1·0	– 1·1	+ 8·4	+ 9·5	·	·	+13·6	+ 8·8	11
—	·	·	·	404	·	470	·	·	—	·	·	·	– 0·2	·	+17·0	·	—	—	·	·	12
·	911	·	232	341	·	·	509	·	·	801	·	+ 2·6	+ 4·1	·	·	+18·0	·	·	+13·7	·	13
·	·	—	248	325	·	·	·	·	·	·	—	+ 7·3	+ 5·8	·	·	·	·	·	·	·	14
·	·	·	211	318	404	304	545	·	·	·	·	+ 8·5	+ 3·0	– 1·5	+12·5	+11·7	·	·	·	·	15
—	·	·	225	319	·	·	572	·	—	·	·	+18·2	+ 5·3	·	·	+ 6·3	·	—	·	·	16
·	1 023	1 321	225	316	443	322	526	·	·	919	1 205	+ 2·2	+ 2·8	+ 2·0	+ 3·1	+ 1·9	·	·	+11·3	+ 9·6	17
—	—	·	232	299	·	·	·	—	—	—	·	+ 5·2	+ 5·0	·	·	·	—	—	—	·	18
—	833	1 088	242	360	505	430	527	·	—	726	1 060	+ 9·9	+10·0	± 0·0	+ 4·2	+10·2	·	—	+14·7	+ 2·6	19
—	·	·	·	·	·	·	·	·	—	·	·	·	·	·	·	·	·	—	·	·	20
—	·	·	312	434	567	497	598	·	—	·	·	+ 1·0	+ 1·2	+ 1·1	+ 9·5	+ 4·2	·	—	·	·	21
—	—	—	311	441	·	·	611	—	—	—	—	+ 1·3	+ 4·1	·	·	+ 6·7	—	—	—	—	22
—	—	—	·	·	—	·	·	—	—	—	—	·	·	—	—	·	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	·	·	—	—	·	—	—	—	—	·	·	—	—	·	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	·	—	—	—	—	—	—	—	—	·	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
631	906	1 161	288	437	577	428	636	844	591	835	1 087	+ 2·1	+ 1·8	+ 1·6	+ 9·1	+ 9·0	+ 8·8	+ 6·8	+ 8·5	+ 6·8	29
563	942	1 117	294	446	579	424	646	853	551	857	1 048	+ 6·1	+ 3·8	+ 4·7	+11·1	+ 9·3	+10·9	+ 2·2	+ 9·9	+ 6·6	30
·	885	1 212	301	424	556	402	575	805	·	737	1 105	+ 2·0	+ 0·5	+ 1·4	+ 8·2	+ 8·7	+ 5·7	·	+20·1	+ 9·7	31
—	·	·	307	419	·	412	591	·	—	·	·	+ 6·8	+ 3·6	·	+11·7	+10·0	·	—	·	·	32
—	969	1 185	302	454	549	470	664	833	—	905	1 126	– 0·3	– 0·9	+ 2·6	+ 8·3	+ 2·7	+ 0·4	—	+ 7·1	+ 5·2	33
—	—	·	310	494	·	498	606	·	—	—	·	+ 2·6	– 3·6	·	+ 6·4	+ 1·2	·	—	—	·	34
·	—	·	271	·	—	378	·	·	·	—	·	+ 1·8	·	—	+ 8·7	·	·	·	—	·	35
—	—	—	·	—	—	353	·	·	—	—	—	·	—	—	+13·9	·	—	—	—	—	36
·	—	·	277	·	—	396	·	·	·	—	·	+ 2·2	·	—	+ 7·8	·	·	·	—	·	37
—	—	—	·	—	—	377	·	—	—	—	—	·	—	—	+11·7	·	—	—	—	—	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
—	—	—	·	—	—	332	·	—	—	—	—	·	—	—	+11·1	·	—	—	—	—	41
—	—	—	—	—	—	326	·	—	—	—	—	—	—	—	+16·0	·	—	—	—	—	42
477	773	1 145	247	451	·	364	548	824	469	771	1 122	+ 2·4	± 0·0	·	– 0·8	+ 4·6	+ 1·5	+ 1·7	+ 0·8	+ 2·0	43
·	·	1 140	256	·	—	340	·	—	·	·	1 093	+ 1·6	·	—	+ 2·4	·	—	·	·	+ 4·3	44
·	773	1 145	247	458	·	371	563	824	·	771	1 122	+ 2·8	± 0·0	·	– 0·3	+ 5·0	+ 1·5	·	+ 0·8	+ 2·0	45
·	·	1 140	256	·	—	·	·	—	·	·	1 093	+ 1·6	·	—	·	·	—	·	·	+ 4·3	46
·	—	—	·	·	—	·	·	—	·	—	—	·	·	—	·	·	—	·	—	—	47
—	—	—	—	—	—	·	·	—	—	—	—	—	—	—	·	·	—	—	—	—	48
·	938	1 180	279	448	598	413	702	868	·	893	1 125	+ 0·7	+ 1·8	+ 0·5	+ 9·7	+ 7·7	+10·1	·	+ 5·0	+ 4·9	49
—	·	·	275	453	616	·	734	856	—	·	·	+ 7·6	+ 2·6	+ 3·6	·	+ 6·1	+10·5	—	·	·	50
697	984	1 195	311	470	626	450	671	891	651	891	1 101	+ 4·5	+ 2·1	+ 3·4	+12·7	+13·8	+11·2	+ 7·1	+10·4	+ 8·5	51
·	1 018	1 241	312	468	616	447	688	889	·	914	1 130	+ 9·6	+ 4·3	+ 7·1	+13·9	+15·6	+17·2	·	+11·4	+ 9·8	52
·	936	·	323	464	580	401	636	838	·	816	·	+ 2·2	+ 2·6	+ 3·1	+11·0	+ 8·3	+11·0	·	+14·7	·	53
—	·	·	·	463	·	·	596	848	—	·	·	·	+ 3·7	·	·	+ 9·6	+10·0	—	·	·	54

	Orter		Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1939 års allm. hyresräkn.			Antal hyreslägenheter »utan brist» enl. 1941 års partiella hyresräkn.			Medelhyra hyresåret 1941/42 »utan brist», utan c.v.			med c.v. utan badrum		
			Läg. utan central-värme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	Läg. utan central-värme	Läg. med c.v. utan badrum	Läg. med c.v. och badrum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
1	Sunne köp.	a	163	35	42	108	18	19	258	387	542	·	600	695
2		b				31	3	5	250	486	·	—	·	—
3	Forshaga förs.	a	128	57	9	97	17	3	232	318	·	342	427	·
4		b				25	7	—	247	357	·	354	—	—
5	Forshaga m:e	a	117	44	6	89	14	1	234	319	·	348	427	—
6		b				22	6	—	247	365	·	364	—	—
7	Forshaga förs. i övrigt	a	11	13	3	8	3	2	·	·	—	·	—	·
8		b				3	1	—	—	·	—	·	—	—
9	Hagfors kapellförs.	a	15	56	11	8	28	5	·	—	—	410	628	—
10		b				1	9	1	—	—	—	·	·	—
11	Hagfors m:e	a	15	54	11	8	27	5	·	—	—	410	628	—
12		b				1	9	1	—	—	—	·	·	—
13	Uddeholms ind.-sh	a	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
14		b				—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Hagfors kapellf. i övrigt	a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16		b				—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Askersund	a	139	62	40	106	33	19	265	428	616	476	674	·
18		b				29	5	6	255	430	·	·	—	—
19	Kumla	a	230	116	65	180	73	46	322	453	518	560	713	·
20		b				69	21	13	338	470	—	589	757	—
21	*Norra Sverige*	a	1 163	884	548	930	538	399	355	557	789	584	830	1 196
22		b				195	140	130	356	554	812	590	847	1 224
23	Avesta	a	171	113	109	135	73	78	309	476	·	480	791	·
24		b				20	21	26	323	·	—	540	·	·
25	Krylbo köp.	a	214	86	16	175	49	11	347	565	713	521	776	·
26		b				22	7	4	362	573	·	·	·	—
27	Morastrands köp.	a	87	53	37	67	32	20	297	471	·	481	662	·
28		b				14	10	8	268	·	·	·	718	·
29	Ovanåkers lk	a	60	85	15	40	49	9	223	346	·	316	481	·
30		b				10	15	4	·	358	·	294	457	—
31	Edsbyns sh	a	45	74	15	30	42	9	226	357	·	316	528	·
32		b				7	14	4	·	·	·	294	504	—
33	Ovanåkers lk i övrigt	a	15	11	—	10	7	—	·	·	—	—	350	—
34		b				3	1	—	·	·	—	—	·	—
35	Sollefteå	a	141	99	96	123	57	62	442	666	931	701	879	·
36		b				30	11	21	440	702	952	·	·	·
37	Skönsmons m:e	a	175	43	1	154	27	1	309	466	—	441	644	·
38		b				51	12	1	318	472	—	562	·	—
39	Boden	a	259	348	262	201	222	211	449	651	866	707	996	1 389
40		b				38	53	62	437	623	—	726	1046	·
41	Gällivare m:e	a	56	57	12	35	29	7	359	555	·	·	874	·
42		b				10	11	4	·	·	—	·	·	—
43	**Hela riket**	a	**121 440**	**81 307**	**69 535**	**35 044**	**17 147**	**14 251**	**379**	**530**	**725**	**677**	**851**	**1 126**
44		b				**8 997**	**5 154**	**4 604**	**386**	**553**	**756**	**691**	**878**	**1 149**
	Vägda tal													
45	Hela riket	a							384	541	745	683	855	1 119
46		b							386	559	766	693	878	1 146
	därav i:													
47	Orter med 20 000—100 000 inv.	a							386	556	776	674	852	1 140
48		b							391	571	785	690	875	1 164
49	» » 10 000— 20 000 »	a							382	532	749	611	860	1 163
50		b							388	555	760	643	877	1 160
51	» » under 10 000 »	a							314	449	600	515	735	981
52		b							323	465	625	521	760	984

för lägenheter kr.			Medelhyra hyresåret 1939/40 för samma lägenheter »utan brist», kr.									Hyresstegring (+) resp. hyressänkning (−) sedan 1939 för lägenheter »utan brist» (i %)									
med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			utan c.v.			med c.v. utan badrum			med c.v. och badrum			
1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	
—	·	·	255	372	522	·	509	685	—	·	·	+ 1·2	+ 4·0	+ 3·8	·	+17·9	+ 1·5	—	·	·	1
—	—	·	225	415	·	—	·	—	—	—	·	+11·1	+17·1	·	—	·	—	—	—	·	2
—	·	—	229	317	·	318	428	·	—	·	—	+ 1·3	+ 0·3	·	+ 7·5	− 0·2	·	—	·	—	3
—	—	—	244	360	·	332	—	—	—	—	—	+ 1·2	− 0·8	·	+ 6·6	—	—	—	—	—	4
—	·	—	232	319	·	313	428	—	—	·	—	+ 0·9	± 0·0	·	+11·2	− 0·2	—	—	·	—	5
—	—	—	244	369	·	327	—	—	—	—	—	+ 1·2	− 1·1	·	+11·3	—	—	—	—	—	6
—	·	—	·	·	·	—	·	—	—	·	—	·	·	—	·	—	·	—	—	—	7
—	—	—	—	·	—	·	—	—	—	·	—	—	·	—	·	—	—	—	—	—	8
—	·	—	·	—	—	390	628	—	—	·	—	·	—	—	+ 5·1	± 0·0	—	—	—	·	—	9
—	—	—	—	—	—	·	·	—	—	—	—	—	—	—	·	·	—	—	—	—	—	10
—	·	—	·	—	—	390	628	—	—	·	—	·	—	—	+ 5·1	± 0·0	—	—	—	·	—	11
—	—	—	—	—	—	·	·	—	—	—	—	—	—	—	·	·	—	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
—	858	1 037	262	425	618	440	626	·	—	759	936	+ 1·1	+ 0·7	− 0·3	+ 8·2	+ 7·7	·	—	+13·0	+10·8	17
—	·	·	265	435	·	·	—	—	—	·	·	− 3·8	− 1·1	·	·	—	—	—	—	·	18
702	887	1 266	313	455	518	509	650	·	660	835	1 184	+ 2·9	+ 4·1	± 0·0	+10·0	+ 9·7	·	+ 6·4	+ 6·2	+ 6·9	19
·	896	·	321	433	—	540	686	—	·	838	·	+ 5·3	+ 8·5	—	+ 9·1	+10·3	—	·	+ 6·9	·	20
797	1 198	1 533	341	541	765	522	738	1 024	745	1 049	1 388	+ 4·1	+ 3·0	+ 3·1	+11·9	+12·5	+16·8	+ 7·0	+14·2	+10·4	21
788	1 208	1 567	337	529	789	514	736	1 003	741	1 059	1 404	+ 5·6	+ 4·7	+ 2·9	+14·8	+15·1	+22·0	+ 6·3	+14·1	+11·6	22
748	1 059	1 433	296	478	·	449	736	·	710	961	1 310	+ 4·4	− 0·4	·	+ 6·9	+ 7·5	·	+ 5·4	+10·2	+ 9·4	23
756	1 104	·	303	·	—	488	·	·	720	989	·	+ 6·6	·	—	+10·7	·	·	+ 5·0	+11·6	·	24
·	·	1 139	343	554	690	485	704	·	·	·	1 102	+ 1·2	+ 2·0	+ 3·3	+ 7·4	+10·2	·	·	·	+ 3·4	25
·	·	·	361	563	·	·	·	—	·	·	·	+ 0·3	+ 1·3	·	·	·	—	·	·	·	26
—	·	1 113	295	472	·	471	618	·	—	·	1 054	+ 0·7	− 0·2	·	+ 2·1	+ 7·1	·	—	·	+ 5·6	27
—	·	·	274	·	·	·	666	·	—	·	·	− 2·2	·	·	·	+ 7·8	·	—	·	·	28
—	·	—	213	329	·	295	442	·	—	·	—	+ 4·7	+ 5·2	·	+ 7·1	+ 8·8	·	—	·	—	29
—	·	—	·	308	·	275	427	—	—	·	—	·	+16·2	·	+ 6·9	+ 7·0	—	—	·	—	30
—	·	—	219	337	·	295	482	·	—	·	—	+ 3·2	+ 5·9	·	+ 7·1	+ 9·5	·	—	·	—	31
—	·	—	·	·	·	275	468	—	—	·	—	·	·	·	+ 6·9	+ 7·7	—	—	·	—	32
—	—	—	·	·	—	—	332	—	—	—	—	·	·	—	—	+ 5·4	—	—	—	—	33
—	·	—	·	·	—	—	·	—	—	·	—	·	·	—	·	·	—	—	·	—	34
·	1 297	1 672	428	642	885	636	830	·	·	1 238	1 527	+ 3·3	+ 3·7	+ 5·2	+10·2	+ 5·9	·	·	+ 4·8	+ 9·5	35
·	·	·	404	678	907	·	·	·	·	·	·	+ 8·9	+ 3·5	+ 5·0	·	·	·	·	·	·	36
—	·	—	305	467	—	414	592	·	—	·	—	+ 1·8	− 0·2	—	+ 6·5	+ 8·8	·	—	·	—	37
—	·	—	305	468	—	534	·	—	—	·	—	+ 4·3	+ 0·9	—	+ 5·2	·	—	—	·	—	38
860	1 327	1 656	410	617	823	606	855	1 121	747	1 117	1 464	+ 9·5	+ 5·5	+ 5·2	+16·7	+16·5	+23·9	+15·1	+18·8	+13·1	39
·	1 353	1 770	410	563	—	593	857	·	·	1 121	1 536	+ 6·6	+10·7	—	+22·4	+22·1	·	·	+20·7	+15·2	40
·	·	·	345	530	·	·	731	·	·	·	·	+ 4·1	+ 4·7	·	·	+19·6	·	·	·	·	41
—	—	—	·	·	—	·	·	—	—	—	—	·	·	—	·	·	—	—	—	—	42
887	**1 172**	**1 476**	**371**	**521**	**717**	**613**	**774**	**1 031**	**816**	**1 076**	**1 363**	**+ 2·2**	**+ 1·7**	**+ 1·1**	**+10·4**	**+ 9·9**	**+ 9·2**	**+ 8·7**	**+ 8·9**	**+ 8·3**	43
910	**1 197**	**1 485**	**374**	**537**	**739**	**619**	**787**	**1 043**	**841**	**1 096**	**1 332**	**+ 3·2**	**+ 3·0**	**+ 2·3**	**+11·6**	**+11·6**	**+10·2**	**+ 8·2**	**+ 9·2**	**+11·5**	44
893	1 198	1 524	377	533	739	617	777	1 026	822	1 102	1 414	+ 1·9	+ 1·5	+ 0·8	+10·7	+10·0	+ 9·1	+ 8·6	+ 8·7	+ 7·8	45
911	1 211	1 534	375	543	756	620	786	1 043	843	1 113	1 406	+ 2·9	+ 2·9	+ 1·3	+11·8	+11·7	+ 9·9	+ 8·1	+ 8·8	+ 9·1	46
858	1 149	1 498	379	547	769	615	783	1 056	782	1 055	1 384	+ 1·8	+ 1·6	+ 0·9	+ 9·6	+ 8·8	+ 8·0	+ 9·7	+ 8·4	+ 8·2	47
873	1 164	1 517	379	557	770	625	797	1 067	797	1 065	1 389	+ 3·2	+ 2·5	+ 1·9	+10·4	+ 9·8	+ 9·1	+ 9·5	+ 9·8	+ 9·2	48
835	1 138	1 472	371	521	733	551	775	1 055	768	1 037	1 358	+ 3·0	+ 2·1	+ 2·2	+10·9	+11·0	+10·2	+ 8·7	+ 9·7	+ 8·4	49
860	1 140	1 520	369	529	719	560	777	1 044	789	1 026	1 390	+ 5·1	+ 4·9	+ 5·7	+14·8	+12·9	+11·1	+ 9·0	+11·1	+ 9·4	50
732	1 008	1 262	305	439	591	465	667	883	678	906	1 156	+ 3·0	+ 2·3	+ 1·5	+10·8	+10·2	+11·1	+ 8·0	+11·3	+ 9·2	51
766	1 016	1 260	306	443	603	459	676	866	717	911	1 151	+ 5·6	+ 5·0	+ 3·6	+13·5	+12·4	+13·6	+ 6·8	+11·5	+ 9·5	52

klausul eller efter andra grunder. För hyresåret 1939/40 var däremot en fast bruttohyra det avgjort dominerande; endast beträffande några procent av samtliga hyreslägenheter torde hyresersättningen under detta år ha utgått med ett fast belopp jämte ett rörligt värmetillägg.

Den vanligaste formen av hyreskontrakt för centralvärmelägenheter torde för närvarande vara ett fast hyresbelopp, vari ingår normal värmekostnad för lägenheten, samt ett rörligt tillägg enligt bränsleklausul för de merkostnader, som bränslepriserna stegring sedan hösten 1939 förorsakat. Bränsletillägget bestämmes i regel för varje kvartal på grundval av rådande bränslepriser, men det förekommer också, att betalningen erlägges i efterskott efter eldningssäsongens slut. I sistnämnda fall är det således icke möjligt att erhålla uppgift om bränsletilläggets storlek för sista kvartalet 1941. Dylika lägenheter (tillsammans 2 429) ha därför måst uteslutas vid medeltalsberäkningarna av de totala hyresbeloppen (hyra inkl. bränsletillägg). På samma sätt har förfarits i de fall h e l a värmekostnaden utbrutits ur hyresbeloppet, vare sig detta inträffat före eller efter hyresåret 1939/40.

Hyresmedeltalen per år för centralvärmelägenheter med bränsleklausul ha beräknats med utgångspunkt från de uppgivna bränsletilläggen under sista kvartalet 1941. Om under hyresåret $^{1}/_{10}$ 1941—$^{30}/_{9}$ 1942 bränslepriserna stiga eller sjunka i förhållande till gällande prisnivå i oktober 1941, komma därför de i tabellen redovisade hyresmedeltalen för centralvärmelägenheter att bli för låga resp. för höga i förhållande till faktiskt utbetalad ersättning för bostad och värme.

Av nedanstående sammanfattning av tab. 1 (vägda tal) framgår, att sedan 1939/40 har den genomsnittliga hyresnivån för riket i dess helhet (utom Stockholm) stigit med 1·9 % för lägenheter om 1 rum och kök utan centralvärme samt med 1·5 och 0·8 % för lägenheter om 2 rum och kök resp. 3 rum och kök utan centralvärme. Motsvarande stegringstal (inkl. bränsletillägg) för lägenheter med centralvärme utan badrum voro 10·7, 10·0 resp. 9·1 %, och för lägenheter med centralvärme och badrum 8·6, 8·7 och 7·8 %. Hyresstegringens styrka

Ortsgrupper	Procentuell hyresstegring (+) resp. hyressänkning (—) mellan hyresåren 1939/40 och 1941/42 för lägenheter »utan brist» (vägda tal)[1]								
	Läg. utan c. v.			Läg. med c. v. utan badrum			Läg. med c. v. och badrum		
	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
Göteborg	+ 0·7	+ 0·3	— 1·0	+ 12·2	+ 10·5	+ 7·2	+ 8·1	+ 7·3	+ 6·6
Malmö	+ 0·8	+ 0·2	— 2·0	+ 10·3	+ 10·5	+ 7·1	+ 8·1	+ 8·4	+ 6·9
Förstadsorter till Stockholm	+ 1·1	± 0·0	— 5·6	+ 10·6	+ 10·6	+ 12·3	+ 7·9	+ 8·3	+ 4·8
Orter med 20 000—100 000 inv.	+ 1·8	+ 1·6	+ 0·9	+ 9·6	+ 8·8	+ 8·0	+ 9·7	+ 8·9	+ 8·2
Orter med 10 000— 20 000 inv.	+ 3·0	+ 2·1	+ 2·2	+ 10·9	+ 11·0	+ 10·2	+ 8·7	+ 9·7	+ 8·4
Orter med mindre än 10 000 inv.	+ 3·0	+ 2·3	+ 1·5	+ 10·8	+ 10·2	+ 11·1	+ 8·0	+ 11·3	+ 9·2
Hela riket	+ 1·9	+ 1·5	+ 0·8	+ 10·7	+ 10·0	+ 9·1	+ 8·6	+ 8·7	+ 7·8

[1] Se förklaringarna till tab. 1.

Tab. 2. Procentuell stegring av grundhyran (kontrakterad hyra exkl. tillägg enligt bränsleklausul) mellan hyresåren 1939/40 och 1941/42 för centraluppvärmda lägenheter »utan brist».

Ortsgrupper	Lägenheter med centralvärme utan badrum			Lägenheter med centralvärme och badrum		
	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
Centraluppvärmda lägenheter med bränsletillägg.						
Göteborg	+ 0·7	+ 0·7	− 0·4	± 0·0	− 0·2	− 0·2
Malmö	+ 1·8	+ 1·6	± 0·0	+ 0·7	+ 0·4	− 0·4
Förstadsorter till Stockholm	+ 1·0	+ 1·0	+ 0·7	+ 0·3	+ 0·3	± 0·0
Städer med 20 000—100 000 inv.	+ 1·6	+ 1·1	+ 0·8	+ 1·6	+ 1·4	+ 0·6
Orter » 10 000— 20 000 »	+ 2·3	+ 2·6	+ 2·4	+ 1·3	+ 2·2	+ 1·4
Orter » mindre än 10 000 inv.	+ 3·4	+ 2·3	+ 2·2	+ 1·9	+ 2·7	+ 1·8
Hela riket	+ **1·4**	+ **1·8**	+ **1·3**	+ **1·0**	+ **1·2**	+ **0·8**
Vägda tal	+ 1·6	+ 1·6	+ 1·3	+ 0·8	+ 1·1	+ 0·6
Centraluppvärmda lägenheter utan bränsletillägg.						
Göteborg	+ 1·9	+ 2·3	− 0·2	+ 1·5	+ 0·6	+ 1·3
Malmö	+ 4·8	+ 5·0	+ 1·2	+ 0·1	+ 1·2	+ 1·2
Förstadsorter till Stockholm	+ 4·0	+ 6·2	+ 20·7	+ 0·6	+ 6·4	+ 1·3
Städer med 20 000—100 000 inv.	+ 4·9	+ 4·8	+ 3·1	+ 5·3	+ 4·6	+ 3·4
Orter » 10 000— 20 000 »	+ 8·3	+ 8·2	+ 6·7	+ 7·7	+ 7·4	+ 5·9
Orter » mindre än 10 000 inv.	+ 8·1	+ 7·8	+ 7·7	+ 6·1	+ 7·8	+ 6·2
Hela riket	+ **6·0**	+ **6·6**	+ **5·3**	+ **4·2**	+ **5·4**	+ **4·6**
Vägda tal	+ 4·6	+ 5·8	+ 4·5	+ 3·2	+ 3·7	+ 3·3

varierade emellertid starkt på olika orter. Som ett allmänt drag kan framhållas, att hyreshöjningarna på de större orterna med minst 20 000 invånare i regel varit mindre än ovannämnda stegringstal för hela riket, medan å de mindre orterna höjningarna överstego riksmedeltalen. Ett annat genomgående drag i hyresutvecklingen sedan 1939/40 är en något starkare hyresstegring för lägenheter om 1 rum och kök än för större lägenhetskategorier.

Bortsett från den rörliga merkostnaden för bränsle äro de redovisade hyresstegringarna i genomsnitt relativt måttliga. En tendens till kraftigare stegring framträder dock överallt, där knappheten på lediga lägenheter genom kända förhållanden är särskilt stor. De största hyreshöjningarna uppvisa sålunda framför allt militära förläggningsorter och sådana mindre och medelstora orter, där en betydande ekonomisk expansion ägt rum sedan krigsutbrottet. Bland de större städerna uppvisa Linköping, Karlskrona och Karlskoga särskilt höga hyresstegringstal, medan i den mellanstora ortsgruppen kunna nämnas Södertälje, Nyköping, Växjö, Visby, Skövde, Östersund och Luleå. Bland de mindre orterna med relativt stark hyresstegring märkas Motala, Strängnäs, Eksjö, Nybro, Oskarshamn, Falköping, Sollefteå och Boden.

Utmärkande för den nuvarande situationen på hyresmarknaden är emellertid, att även på orter utan nämnvärd inflyttning under senare tid nyinflyttade hyresgäster i regel få finna sig i att betala högre hyra än de, som kvarbott

Tab. 3. Hyresutvecklingen mellan hyresåren 1939/40 och

Ortsgrupper	Lägenheter utan centralvärme							Lägenheter						
	Läg. m. *samma* årshyra 1939 o. 1941 i % av totala antalet redovisade			Läg. m. *högre* årshyra 1941 än 1939 i % av totala antalet redovisade			Läg. med *lägre* årshyra 1941 än 1939 i % av totala antalet redovisade	Läg. m. *samma* årshyra 1939 o. 1941 i % av totala antalet redovisade			Läg. med *högre* årshyra enbart på grund av höjd			
		därav			därav				därav		Samtl. läg.-kategorier		därav 1 rum o. kök	
	Samtl. lägenhetskategorier	1 rum och kök	2 rum och kök	Samtl. lägenhetskategorier	1 rum och kök	2 rum och kök		Samtl. lägenhetskategorier	1 rum och kök	2 rum och kök	i % av totala antalet redovisade	hyresindex om 1939=100	i % av samtl. 1 r. o. k.-lägenheter	hyresindex om 1939=100
Göteborg	85·2	87·2	83·0	11·2	10·3	10·4	3·6	13·3	9·1	15·0	3·9	108	3·1	109
Malmö	78·6	80·7	78·5	13·7	15·0	12·5	7·7	9·1	4·7	6·6	7·0	109	8·1	110
Förstadsorter t. Stockholm	78·5	75·3	86·8	17·4	20·7	10·6	4·1	11·4	10·4	10·5	6·2	113	3·8	111
Orter m. 20 000–100 000 inv.	71·0	71·5	70·1	23·8	24·5	24·7	5·2	16·4	13·3	15·8	15·0	110	14·4	111
Östra Sverige	71·7	72·0	71·9	24·4	25·1	24·4	3·9	12·1	9·1	12·9	14·3	110	15·1	110
Södra Sverige	67·6	64·6	66·6	26·0	29·7	27·4	6·4	9·0	6·3	8·4	14·8	111	12·9	113
Västra Sverige	72·9	73·8	73·6	20·3	20·5	19·6	6·8	28·3	25·6	27·5	15·7	109	15·3	110
Norra Sverige	73·4	73·1	69·8	21·7	23·5	26·7	4·9	20·9	14·9	21·1	17·2	108	12·7	108
Orter m. 10 000–20 000 inv.	66·6	64·7	69·6	28·9	31·2	26·3	4·5	17·3	17·5	14·9	28·6	112	26·2	114
Östra Sverige	62·9	61·7	63·5	33·1	35·4	31·8	4·0	13·8	13·9	13·7	23·9	113	26·2	115
Södra Sverige	72·7	77·3	69·5	23·5	18·2	27·4	3·8	12·4	15·1	11·3	18·6	113	20·8	117
Västra Sverige	71·7	66·3	81·1	24·7	29·8	15·5	3·6	12·1	11·2	10·3	21·7	113	17·5	114
Norra Sverige	66·9	66·4	68·2	27·0	27·8	27·6	6·1	24·0	25·9	20·3	37·9	111	34·9	113
Orter m. under 10 000 inv.	70·8	71·1	70·6	24·2	24·8	24·0	5·0	21·7	26·8	20·0	28·8	114	31·2	115
Östra Sverige	70·5	70·5	70·5	26·3	27·1	25·9	3·2	19·2	20·5	16·3	28·3	112	26·6	114
Södra Sverige	75·3	77·3	71·8	17·5	18·5	19·4	7·2	24·3	30·1	25·8	19·0	116	21·2	116
Västra Sverige	72·5	74·4	72·0	19·7	19·1	19·4	7·8	23·8	29·7	23·1	23·7	112	31·8	115
Norra Sverige	66·0	64·6	66·5	26·6	28·1	27·0	7·4	22·7	34·8	20·5	44·1	116	44·3	117
Hela riket	**72·1**	**73·2**	**71·8**	**22·9**	**23·0**	**22·9**	**5·0**	**16·2**	**13·4**	**15·6**	**17·6**	**112**	**14·4**	**112**
Vägda tal	73·6	74·9	72·7	21·4	21·4	21·8	5·0	15·6	13·3	15·4	15·6	111	13·4	111

i sina lägenheter sedan hösten 1939. Detta framgår tydligt av de i tab. 1 särredovisade b-siffrorna, vilka belysa hyresutvecklingen i fråga om lägenheter, som skiftat innehavare sedan hyresåret 1939/40. Man finner, att den genomsnittliga hyresnivån för dessa lägenheter något överstiger den allmänna inom så gott som samtliga undersökta orter. Ifrågavarande skillnad är dock givetvis störst i medelstora och mindre orter med utpräglad bostadsbrist. Man kan vidare notera, att drygt en fjärdedel av samtliga undersökta lägenheter bytt hyresgäst sedan oktober 1939.

Beträffande centraluppvärmda lägenheter ha ovannämnda hyresstegringstal avsett stegringen av hela hyresbeloppet, sålunda den i kontraktet överenskomna grundhyran inklusive särskilt bränsletillägg. I tab. 2 lämnas även en översikt över hyresutvecklingen sedan 1939/40 beträffande enbart grundhyran för lägenheter med centralvärme, vilka här uppdelats på lägenheter med och

1941/42 för identiska lägenheter »utan brist».

med centralvärme

1941 än 1939 grundhyra av 2 rum o. kök		Läg. med *högre* årshyra 1941 än 1939 enbart på grund av bränsletillägg						Läg. m. *högre* årshyra 1941 än 1939 på gr. av såväl bränsletill. som höjd grundhyra						Läg. med bränsletillägg och *lägre* grundhyra 1941 än 1939		Läg. där hela bränslekostn. utbrutits ur hyran sedan 1939 i % av totala antalet redovisade
		Samtl. läg.-kategorier		d ä r a v				Samtl. läg.-kategorier		d ä r a v						
				1 rum o. kök		2 rum o. kök				1 rum o. kök		2 rum o. kök				
i % av samtl. 2 r. o. k.-lägenheter	hyresindex om 1939=100	i % av totala antalet redovisade	hyresindex om 1939=100[1]	i % av samtl. 1 r. o. k.-lägenheter	hyresindex om 1939=100[1]	i % av samtl. 2 r. o. k.-lägenheter	hyresindex om 1939=100[1]	i % av totala antalet redovisade	hyresindex om 1939=100[1]	i % av samtl. 1 r. o. k.-lägenheter	hyresindex om 1939=100[1]	i % av samtl. 2 r. o. k.-lägenheter	hyresindex om 1939=100[1]	i % av totala antalet redovisade	hyresindex om 1939=100[1]	
5·1	109	66·2	111	73·7	112	60·2	111	7·5	117	8·3	118	8·3	117	5·4	104	1·9
5·4	110	32·0	110	30·9	109	34·2	110	11·0	117	14·6	116	7·7	118	4·0	107	34·6
11·1	113	63·1	110	66·7	110	57·9	110	11·9	116	12·6	115	13·2	116	1·7	101	5·5
16·0	110	39·7	110	42·4	110	37·3	110	15·6	117	18·3	117	15·6	117	4·1	105	7·4
16·0	110	44·2	117	44·6	110	41·7	109	23·6	117	26·5	117	23·4	117	2·5	104	2·4
15·2	112	33·8	110	30·7	111	32·5	111	16·5	118	17·2	117	17·6	119	7·1	106	16·4
16·4	110	38·8	109	44·5	109	36·5	109	6·6	116	9·1	115	5·1	115	3·2	103	5·0
20·0	107	48·6	110	62·5	110	44·6	110	8·4	115	8·4	115	8·6	114	2·3	106	1·4
32·9	112	30·9	110	31·7	111	28·7	110	14·4	119	16·3	119	15·4	120	3·0	105	4·3
32·8	115	34·6	110	31·5	112	28·0	110	20·8	119	20·5	120	19·6	121	3·1	102	2·8
15·7	110	23·7	111	15·1	112	29·6	111	8·4	119	3·8	113	13·9	119	7·7	104	24·5
21·4	112	37·3	112	39·7	111	35·9	111	18·5	120	23·8	119	22·3	121	4·0	108	5·3
46·0	111	24·3	110	25·8	110	22·3	110	7·5	117	7·7	119	6·5	116	1·8	104	2·6
30·8	114	25·8	111	21·1	110	24·5	111	12·9	120	11·8	120	12·7	121	2·8	104	6·0
33·7	112	25·8	111	25·5	111	23·5	111	16·6	119	16·8	120	15·3	119	2·9	104	5·6
18·8	116	28·1	111	23·5	111	28·0	110	9·2	123	4·7	120	9·1	125	3·2	108	13·2
22·6	112	30·4	110	22·0	110	30·1	112	37·5	119	9·2	118	10·3	120	3·4	105	6·8
46·8	117	16·0	112	9·0	109	14·0	110	12·5	122	8·1	125	12·6	125	1·3	98	1·9
20·9	**112**	**39·5**	**110**	**45·3**	**111**	**35·5**	**110**	**13·3**	**118**	**14·6**	**117**	**13·6**	**119**	**3·8**	**105**	**7·8**
18·5	111	42·5	109	47·4	111	38·2	110	12·6	118	13·7	117	12·7	118	3·9	105	8·0

utan bränsletillägg. För lägenheter med bränsletillägg har grundhyran i allmänhet stigit med något över 1 % eller i ungefär samma grad som hyran för lägenheter utan centralvärme. Stegringen har visserligen i regel varit mindre för lägenheter med badrum, men skillnaden är mestadels tämligen obetydlig. I övrigt är bilden av hyresutvecklingen densamma, som erhålles av tab. 1. Ovannämnda hyresstegringstal inbegripa icke Stockholm, där hyresnivån mellan 1939/40 och 1941/42 (för inre staden) stigit med 1·1 % för lägenheter om 1 rum och kök utan centralvärme samt med 1·2 och 0·9 % för lägenheter om 2 rum och kök resp. 3 rum och kök. Motsvarande stegringstal (exkl. bränsletillägg) för lägenheter med centralvärme voro 1·8, 1·2 och 1·2 %.[2]

[1] Inkl. bränsletillägg. Vid beräkningen av dessa tal har hänsyn icke tagits till lägenheter, för vilka det icke varit möjligt att erhålla uppgift om bränsletilläggets storlek, medan de däremot ha inräknats i antalet redovisade lägenheter.

[2] Se Statistisk Månadsskrift för Stockholms stad årg. 1941, nr 12.

Till komplettering av tab. 2 lämnas i nedanstående tablå även uppgifter om grundhyrans utveckling inom vissa orter.

Orter	Procentuell stegring (+) el. minskning (−) av grundhyran sedan 1939/40 för lägenheter med bränsletillägg						Orter	Procentuell stegring (+) el. minskning (−) av grundhyran sedan 1939/40 för lägenheter med bränsletillägg					
	med c. v. utan badrum			med c. v. och badrum				med c. v. utan badrum			med c. v. och badrum		
	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök		1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
Norrköping	+ 2·9	+ 3·2	+ 4·5	+ 1·5	+ 1·3	+ 0·7	Uddevalla	+ 2·5	+ 2·9	+ 7.2	+ 2·9	+ 2·8	+ 1·1
Hälsingborg	+ 0·6	+ 1·3	− 0·1	± 0·0	− 0·2	− 0·0	Östersund	+ 1·5	± 0·0	+ 2·8	+ 4·4	+ 1·1	+ 0·2
Örebro	+ 1·6	− 0·1	− 2·3	+ 0·7	+ 0·3	+ 2·2	Södertälje	+ 4·1	+ 5·2	+ 1·7	− 3·2	+ 1·3	+ 3·2
Borås	+ 0·4	− 0·2	+ 1·3	+ 0·5	+ 0·1	+ 0·2	Växjö	+ 2·2	+ 5·5	+ 4·7	·	+ 0·1	+ 2·2
Eskilstuna	+ 0·7	+ 0·5	·	− 0·5	+ 1·2	− 1·0	Trelleborg	− 3·0	+ 0·9	·	·	+ 1·3	·
Gävle	+ 1·1	+ 1·0	− 0·5	+ 0·6	− 0·1	+ 0·6	Falun	+ 0·4	+ 1·6	+ 0·7	± 0·0	+ 1·0	− 1·3
Västerås	+ 2·1	+ 1·1	+ 0·3	+ 1·1	+ 0·9	− 0·3	Luleå	+ 3·7	+ 2·3	+ 2·6	·	·	+ 1·7
Linköping	+ 5·6	+ 6·0	+ 4·5	+ 5·7	+ 6·2	+ 3·6	Sandviken	+ 1·8	± 0·0	·	·	± 0·0	·
Uppsala	+ 2·6	− 0·5	+ 0·5	+ 0·1	± 0·0	− 1·2	Nyköping	+ 1·0	+ 2·3	·	+ 1·7	+ 3·5	+ 1·9
Jönköping	+ 0·9	+ 1·2	+ 0·2	+ 0·5	+ 0·9	+ 0·6	Skövde	+ 2·3	+ 1·7	+ 3·6	+ 0·8	+ 1·0	+ 2·3
Karlskrona	+ 1·1	+ 2·5	− 2·0	+ 7·7	+ 2·3	+ 3·6	Visby	+ 5·7	+ 5·0	·	·	+ 6·4	+ 2·7
Karlstad	+ 0·3	+ 1·3	—	− 0·1	− 0·6	− 0·4	Sundbyberg	+ 0·8	+ 0·8	+ 0·5	+ 0·4	+ 0·3	·
Halmstad	+ 1·7	− 0·7	—	− 1·8	− 0·9	+ 1·9	Varberg	+ 2·2	+ 4·1	+ 2·2	·	+ 2·5	·
Lund	− 1·1	+ 0·4	− 1·6	+ 7·3	+ 4·2	+ 1·6	Skellefteå	+ 1·6	+ 0·9	·	·	+ 0·9	+ 1·1
Karlskoga	+ 4·4	+ 5·1	—	—	·	—	Falköping	+ 2·8	+ 2·3	+ 2·1	·	+ 0·1	+ 1·0
Kalmar	+ 2·2	+ 2·4	± 0·0	+ 1·8	+ 1·2	+ 1·3	Boden	+ 7·9	+ 4·6	+ 7·2	·	+ 8·5	+ 5·6
Kristianstad	+ 0·4	+ 0·6	+ 6·8	− 0·7	+ 0·9	− 1·0	Eksjö	+ 0·2	+ 1·4	+ 2·6	+ 4·1	+ 4·2	+ 5·6
Landskrona	+ 0·6	+ 0·5	+ 2·1	− 0·8	+ 1·2	+ 0·3	Motala	+ 3·6	+ 3·2	·	+ 6·8	+ 5·1	+ 2·2
Sundsvall	+ 1·8	+ 0·8	+ 4·2	+ 0·9	+ 0·8	+ 0·1	Strängnäs	+ 8·0	+ 6·1	+ 3·7	+ 1·5	+ 4·1	+ 1·9
Trollhättan	+ 2·4	+ 2·9	± 0·0	+ 1·5	+ 1·6	+ 0·9							

Även här finner man en mera väsentlig hyresstegring framför allt i orter, till vilka inflyttningen varit särskilt stark under senare tid. Det bör emellertid påpekas, att grundhyrans utveckling för lägenheter med centralvärme endast med försiktighet kan användas för interlokala jämförelser. Fastighetsägarnas tillvägagångssätt för att få kompensation för ökade bränslekostnader har nämligen icke alltid varit detsamma på olika orter. Vanligen innefattar bränsletillägget hela den merkostnad, som förorsakats av bränsleprisernas stegring, men i vissa fall utgör det endast en del av de ökade kostnaderna, medan resten inräknas i grundhyran. I ett mindre antal fall har det t. o. m. förekommit, att ett större bränsletillägg, än som betingats av bränsleprisernas stegring, kombinerats med en sänkning av grundhyran.

Än mer abstrakt blir begreppet grundhyra, om man även tar hänsyn till de i tab. 2 särredovisade centralvärmelägenheterna utan bränsletillägg. Dessa utgöras nämligen dels av lägenheter, vilka på grund av flerårskontrakt eller andra orsaker ha oförändrad hyra, dels av lägenheter i vilkas kontrakterade hyresbelopp full kompensation för bränsleprisernas stegring inräknats. För att erhålla en klarare bild av utvecklingen på hyresmarknaden mellan de bägge undersökta åren lämnas därför i tab. 3 en översikt över antalet lägenheter med oförändrad, högre resp. lägre hyra 1941/42 i förhållande till 1939/40.

Centraluppvärmda lägenheter med högre hyra uppdelas vidare med hänsyn till om hyresstegringen är beroende av enbart höjd grundhyra, enbart bränsletillägg eller bådadera.

Vad först beträffar lägenheter utan centralvärme finner man, att av 35 044 lägenheter hade 72·1 % oförändrad, 22·9 % högre och 5·0 % lägre hyra 1941 än 1939. Hur hyresutvecklingen sedan 1939/40 gestaltar sig, om man beräknar hyresstegringen resp. hyressänkningen enbart för sådana lägenheter utan centralvärme, där dylik höjning resp. sänkning ägt rum, framgår av nedanstående tablå.

	Hyresstegring (i %) sedan 1939/40 för icke-centralvärme-lägenheter med högre hyra 1941 än 1939				Hyressänkning (i %) sedan 1939/40 för icke-centralvärme-lägenheter med lägre hyra 1941 än 1939			
	Samtliga lägenhets-kategorier	därav			Samtliga lägenhets-kategorier	därav		
		1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök		1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
Göteborg	8·1	8·4	7·5	5·3	7·6	6·3	7·9	8·7
Malmö	7·9	7·9	7·4	8·0	8·6	9·6	6·9	13·2
Förstadsorter t. Stockholm	7·0	7·8	5·3	.	10·3	7·9	.	.
Orter med 20 000—100 000 inv.	9·1	9·0	8·6	7·3	8·0	8·1	8·1	6·8
» » 10 000— 20 000 »	11·4	11·8	10·0	9·5	11·2	12·0	10·6	10·7
» » mindre än 10 000 »	12·2	13·3	11·3	9·8	9·4	11·4	9·8	9·7
Hela riket	10·3	10·5	9·6	8·5	8·9	9·2	8·8	8·5
Vägda tal	9·9	10·0	9·3	8·9	8·9	9·0	9·2	9·0

Av de 36 348 redovisade lägenheterna med centralvärme i tab. 3 hade 56·6 % särskilt bränsletillägg enligt bränsleklausul, medan 17·6 % hade de ökade bränslekostnaderna inräknade i hyran. Antalet lägenheter, där hela värmekostnaden utbrutits ur hyran sedan 1939/40 för att regleras först efter eldningssäsongens slut på grundval av de faktiska kostnaderna för fastighetens uppvärmning, uppgick till 7·8 %. Trots de höjda bränslepriserna redovisas oförändrad hyra sedan 1939 för 16·2 % av lägenheterna med centralvärme, medan resten eller 1·8 % visar sänkt hyra i förhållande till 1939/40. Tages hänsyn till hela lägenhetsbeståndet inom resp. ortsgrupper, ökas det relativa antalet lägenheter med bränsletillägg, vilket givetvis i ännu högre grad skulle bliva fallet om undersökningen även inbegripit Stockholm.

Systemet med särskilt bränsletillägg enligt bränsleklausul har som synes framför allt vunnit utbredning inom större orter. Ett undantag utgör Malmö, där — liksom i södra Sverige i allmänhet — det är relativt vanligt med utbrytning av värmekostnaden ur hyran, vilken metod där förekommit i viss utsträckning redan före 1939.

Av tab. 3 framgår vidare, att det genomsnittliga bränsletillägget för samtliga lägenhetskategorier med oförändrad grundhyra uppgår till 10 % av nettohyran, vilket rätt väl överensstämmer med hyresutvecklingen för lägenheter, där de ökade bränslekostnaderna helt inräknats i hyran (12 %). De 13·3 %

av centralvärmelägenheterna, som förutom bränsletillägg även fått högre grundhyra sedan 1939/40, ha sammanlagt undergått en hyresstegring på ej mindre än 18 %, medan för de 3·8 % av lägenheterna, som vid bränsleklausulens införande fått sänkt grundhyra, den totala hyresstegringen (inkl. bränsletillägget) stannat vid 5 %. I vilken utsträckning hyresstegringen för dessa lägenheter betingas av bränsletilläggets storlek och grundhyrans variationer framgår av nedanstående tablå, som anger stegringen resp. minskningen av grundhyran för dylika lägenheter sedan hyresåret 1939/40.

	Procentuell stegring av grundhyran mellan 1939/40 och 1941/42 för lägenheter med bränsletillägg och *höjd* grundhyra				Procentuell minskning av grundhyran mellan 1939/40 och 1941/42 för lägenheter med bränsletillägg och *sänkt* grundhyra			
	Samtliga lägenhetskategorier	därav			Samtliga lägenhetskategorier	därav		
		1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök		1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
Göteborg	5·7	6·1	5·1	6·7	5·1	4·9	4·8	6·2
Malmö	5·4	4·9	4·7	4·6	4·1	3·9	2·7	5·0
Förstadsorter till Stockholm	5·9	5·0	5·9	4·6	6·5	4·7	14·5	—
Orter med 20 000—100 000 inv.	6·8	6·6	6·6	6·5	5·6	5·5	6·1	5·5
» » 10 000— 20 000 »	7·8	8·1	7·8	7·6	5·9	9·1	4·6	3·8
» » mindre än 10 000 »	8·6	9·7	9·2	7·3	6·8	6·5	7·7	7·0
Hela riket	7·0	6·6	7·2	7·0	5·5	5·6	5·4	5·8
Vägda tal	6·8	6·7	6·9	6·7	5·6	5·6	6·0	5·7

Av den hyresstegring på 18 %, som lägenheterna med såväl bränsletillägg som höjd grundhyra uppvisade, utgjordes nära två femtedelar av en stegring av grundhyran (7·0 %). Själva bränsletillägget för dessa lägenheter kan sålunda uppskattas till 11 %. För lägenheter med sänkt grundhyra och bränsletillägg uppgick minskningen av grundhyran till 5·5 %, vilket innebär, att bränsletillägget även för dessa lägenheter i genomsnitt uppgått till c:a 11 % av hyran 1939. Man finner vidare av ovanstående tablå och tab. 3, att för centraluppvärmda lägenheter med högre hyra 1941 än 1939 har hyresstegringen i regel varit starkare i mellanstora och mindre orter än annorstädes. Om jämförelsen utsträckes till hela hyresmarknaden för centraluppvärmda lägenheter, utjämnas dock delvis denna skillnad på grund av det relativt stora antalet centralvärmelägenheter i medelstora och mindre orter, som varken ha bränsletillägg eller höjd grundhyra. Det är sålunda karakteristiskt för hyresutvecklingen mellan åren 1939/40 och 1941/42, att man inom samma ort och i vissa fall inom samma fastighet kan finna lägenheter, vilkas hyror under denna tid undergått en relativt sett mycket betydande höjning, sida vid sida med lägenheter med oförändrad hyra sedan 1939/40.

Måltidsförhållanden bland industriarbetare.

Efter diskussioner mellan statens institut för folkhälsan samt representanter för landsorganisationen och fackförbunden angående matförhållanden på arbetsplatsen har institutet under medverkan av vissa fackförbund under vintern 1940—1941 verkställt en enquête bland arbetarna i denna fråga.

Nedan angivna fackförbund skickade ut 7 406 frågeformulär till sina avdelningar. Styrelserna i avdelningar och klubbar delade ut dessa till sina medlemmar och insände sedermera 3 094 ifyllda formulär till institutet för bearbetning. Av dessa ha 1 893 kunnat bearbetas.

De bearbetade formulärens fördelning på olika fackförbund.

Fackförbund	Antal formulär	Fackförbund	Antal formulär
Sko- o. läderind.-arb.-förb.	91	Textilarb.-förb.	265
Livsmedelsarb.-förb.	318	Tobaksind.-arb.-förb.	130
Metallind.-arb.-förb.	594	Typografförbundet	145
Grov- o. fabriksarb.-förb.	350	Samtliga	**1 893**

Formuläret upptog frågor angående arbetstid, matraster, måltidernas beskaffenhet, matrum samt anordningar för uppvärmning och förvaring av matsäck.

De undersökta företagen och arbetarna. Formulär utsändes till 148 företag, varav 11 voro belägna i Norrland, 62 i Svealand och 75 i Götaland. Fyra företag voro småföretag med högst 10 anställda, 77 hade 11—100 anställda, 48 hade över 100 men högst 500 anställda och 19 voro storföretag med över 500 anställda.

Av de personer, som svarat, voro 1 286 män och 607 kvinnor. Genomsnittsåldern för samtliga var 33 år, men kvinnornas ålder låg genomgående under männens i de olika förbunden. Under 18 år voro 2 % av antalet.

Veckoarbetstidens längd samt rasternas antal och längd belyses i tab. 1 och 2. För arbetare, som ej arbetade i skift, var den genomsnittliga arbetstiden 48 timmar per vecka, utom i textilindustrin, där den var 49 timmar. Skiftarbetarna hade i grov- och fabriksarbetare-, tobaksindustriarbetare- samt typografförbunden 48 timmar, men i metallindustrin 47 timmar. Längre arbetstid förekom inom alla grupper, mest inom sko- och läderindustrin (14 % av arbetarna). Det vanliga var, att 3—5 % av arbetarna hade över 48 timmars arbetsvecka. Den mest likformiga arbetstiden uppvisade tobaksindustrin. Av de 125 svaren härifrån avsågo 124 arbetare, som icke hade skiftarbete. Endast 4 % av arbetarna hade längre arbetstid. Den kortaste arbetstiden uppvisade livsmedelsindustrin, där 31 % kommo under 48 timmar. Den mest olikformiga arbetstiden hade textilindustrin, där 21 % hade under 48 timmar och 9 % över 48 timmar.

Tab. 1. Arbetarnas fördelning efter arbetstidens längd per vecka och antalet raster per dag.

	Samtliga arbetare	Därav (i %) med								
		en arbetstid per vecka av				..... raster per dag				
		mindre än 48 tim.	48 tim.	49—56 tim.	mer än 56 tim.	0 (obestämda)	1	1 (+1 inofficiell)	1 (+2 inofficiella)	2
Skiftarbetare	388	43	52	5	0	42	55	1	—	2
Normaltidsarbetare .	1 505	5	90	4	1	1	46	3	0	50
Samtliga	**1 893**	**13**	**82**	**4**	**1**	**10**	**48**	**2**	**0**	**40**

Bestämda raster avsedda för måltid eller vila förekommo i de flesta fall under arbetsskiftet. I 10 % av svaren rapporterades emellertid, att man saknade bestämd rast. Dessa svar hade praktiskt taget alla avgivits av skiftarbetare. Medan ej mindre än 42 % av skiftarbetarna saknade rast, gällde detta blott om 1 % av de övriga. I textilarbetareförbundet, där c:a hälften av de anställda arbetade i skift, var det vanligt, att rast ej förekom (43 %), likaså i grov- och fabriks- samt i metallindustriarbetareförbunden (resp. 62 och 56 % av skiftarbetarna). Man finner alltså, att en tiondel av arbetarna i dessa industrier ej hade sin arbetsdag avbruten av någon ordentlig rast för måltid och vila.

Två typer av rastordning dominerade: 1 rast (48 %) samt 2 raster, en »frukost» och en »middag» (40 %). I ett fåtal fall förekom det, att man utom den egentliga måltidsrasten hade en eller två pauser, som i enquêten kallats inofficiella raster. Troligen får man räkna med att någon sådan paus alltid kan erhållas även under de skift, som officiellt äro utan raster. Det uppges sålunda allmänt, att arbetarna vid vävstolar och i pannrum under arbetets gång bruka äta en smörgås och dricka en flaska kaffe.

Raster med en sammanlagd längd av mer än en timme per dag hade endast 26 % av arbetarna, och dessa voro så gott som allesammans sådana, som icke arbetade i skift (2 % av skiftarbetarna hade dylik rast mot 32 % av de övriga). Raster under $^3/_4$ timme per dag rapporterades av 41 %. Därav hade, som nämnts, 10 % inga bestämda raster alls.

Tab. 2. Arbetarnas fördelning efter rasternas sammanlagda längd per vecka.

	Samtliga arbetare	Därav (i %) arbetare, vilkas raster under veckan uppgivits till							Rasternas genomsnittl. längd per vecka
		ej bestämd längd	0—90 min.	91—285 min.	286—360 min.	361—450 min.	451—540 min.	mer än 540 min.	
Skiftarbetare	388	43	20	21	14	2	—	0	1 t. 28 min.
Normaltidsarbetare .	1 505	1	3	26	38	14	16	2	5 » 29 »
Samtliga	**1 893**	**10**	**6**	**25**	**33**	**12**	**13**	**1**	4 » 40 »

Skiftarbetarna inom varje yrke bilda vanligen en grupp, som har kortare raster än de övriga. Inom sko- och läderindustrin samt inom tobaksindustrin förekom icke skiftarbete, och här hade man i medeltal längre raster än i något annat yrke. Textil- och grovarbetare ge typiska exempel på att skiftarbetarna så gott som aldrig ha mer än 45 minuters rast per dag (c:a 270 minuter per vecka), medan normaltidsarbetarna så gott som alltid ha mer än 45 minuter.

Arbetsperiodernas längd. Rasternas längd och placering komma givetvis att avgöra längden på arbetstidsperioderna. Medeltalen för arbetsperiodernas längd framgå av följande tablå:

Arbetsperiodernas genomsnittliga längd under arbetsdagen.

	Skift-arbete	Normaltids-arbete
Grupper med 0 raster	8 tim. 19 min.	8 tim. 16 min.
» » 1 rast		
1:a arbetsperioden	3 » 42 »	4 » 5 »
2:e »	4 » 19 »	4 » 22 »
Grupper med 2 raster		
1:a arbetsperioden	2 » 52 »	2 » 0 »
2:a »	2 » 40 »	3 » 7 »
3:e »	2 » 42 »	3 » 26 »

Undersökningsmaterialet visar emellertid en brokig provkarta på olika kombinationer av arbetsperioder. Alla längder på perioder från 1 timme till över 8 timmar förekomma. Arbetare, som ej arbeta i skift, ha vanligen en första arbetsperiod på 4—5 timmar, om man har en rast, men däremot 1—2 timmar, om man har två raster. Den andra arbetsperioden blir vid 1-rastsystemet ungefär lika lång som den första. När man har två raster, äro däremot perioder på 2—3 och 3—4 timmar ungefär lika vanliga. Den tredje perioden blir oftast den längsta: i nära 70 % av fallen ligger den över 3 timmar (dock endast 1 % över 5 timmar).

Skiftarbetare med en rast förlägga rasten något tidigare, och deras första arbetsperiod blir i över hälften av fallen endast 3—4 timmar. Några säkra slutsatser angående hur rasterna förläggas, då man vid skiftarbete har två raster, torde icke kunna dragas.

Måltidernas antal och beskaffenhet. På formulären frågades dels efter vad arbetaren äter under arbetstiden, dels vad han i regel förtär närmast före och efter arbetet. Svar ha behandlats från 1 505 normaltidsarbetare och resultatet har ställts samman i tab. 3 och 4.

Första frukost. Den vanligaste första frukosten är kaffe, ungefär lika ofta med vetebröd som med smörgås. Tillsammans med några få, som dricka slätt kaffe, utgöra de kaffedrickande 55 % (genomsnitt för i tab. 3 och 4 redovisade fall). Med mjölk och smörgås börja endast 2 % sin dag, med kakao 6 %, med te 7 %. Den andra stora gruppen är gröt- och vällingfrukostarna, som omfattar 15 %. Annan lagad mat förekommer knappast (2 %). Arbetarna, som börja omkring kl. 6—7 på morgonen, gå sålunda i allmänhet till arbetet utan någon stadig föda, i de flesta fall på ett kaffemål.

Tab. 8. Måltidernas beskaffenhet (normaltidsarbetare med en eller obestämd rast).

Måltidstyp	Samtliga arbetare				D ä r a v							
					m ä n				k v i n n o r			
	Före arb.-tid	Under rasten	Efter arb.-tid		Före arb.-tid	Under rasten	Efter arb.-tid		Före arb.-tid	Under rasten	Efter arb.-tid	
			1:a måltid	2:a måltid			1:a måltid	2:a måltid			1:a måltid	2:a måltid
Ingen mat	32	—	3	—	25	—	3	—	7	—	—	—
Kaffe utan bröd	9	—	—	7	6	—	—	7	3	—	—	—
» med vetebröd	159	1	67	31	87	1	37	17	72	—	30	14
» » smörgås	163	65	36	—	117	39	24	—	46	26	12	—
Mjölk	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
» med smörgås	12	172	2	—	6	130	1	—	6	42	1	—
Choklad med vetebröd	13	—	1	—	7	—	—	—	6	—	1	—
» » smörgås	37	3	4	1	18	1	3	1	19	2	1	—
Te med vetebröd	30	—	1	3	13	—	—	3	17	—	1	—
» » smörgås	33	9	4	1	22	4	2	1	11	5	2	—
Övrig ej lagad mat	77	111	7	11	54	75	4	9	23	36	3	2
Tillhopa antal	567	361	125	54	357	250	74	38	210	111	51	16
Tillhopa %	80	51	18	52	75	53	16	51	91	48	22	55
Gröt, välling, kräm, kruska	120	22	12	16	102	14	8	12	18	8	4	4
Lagad mat, kall	—	14	1	—	—	10	1	—	—	4	—	—
» » , uppvärmd	—	138	1	—	—	78	—	—	—	60	1	—
Nylagad mat	19	171	567	33	16	123	392	24	3	48	175	9
Tillhopa antal	139	345	581	49	118	225	401	36	21	120	180	13
Tillhopa %	20	49	82	48	25	47	84	49	9	52	78	45
Summa antal	**706**	**706**	**706**	**103**	**475**	**475**	**475**	**74**	**231**	**231**	**231**	**29**
Summa %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Andra frukost. Där arbetstiden rymmer två måltidsraster, kan den första lämpligen betecknas som en andra frukost. Materialet upptar 799 sådana fall, som redovisas i tab. 4. En tredjedel av arbetarna äter smörgås och mjölk, resten kaffe och smörgås eller »övrig lagad mat». Nylagad mat få endast 7 % (57 fall). Bland dessa ingår för övrigt en grupp arbetare, som har rastordningen middag och kafferast på eftermiddagen. Det intressanta är här att arbetarna även på sin andra frukost få nöja sig med s. k. kaffemål. Gröt eller välling äta endast 6 % (46 fall), lagad mat, som värms upp, endast 5 % (38 fall).

Middag. När man har två raster (tab. 4), är den andra rasten vanligen längst, och under densamma äta 41 % (329 fall) av arbetarna nylagad och 10 % lagad och uppvärmd mat. För 17 % av arbetarna får dock ett kaffemål utgöra även middag; i 14 % är kaffet ersatt med mjölk. Där man blott håller en rast (tab. 3), måste måltiden, som då intages, tänkas motsvara denna middag. Relativa antalet arbetare, som äter lagad mat — varm eller kall — är ungefär detsamma enligt tab. 3 och 4 (49 % mot 55 % av samtliga fall). Betydligt flera ha med sig lagad mat som matsäck, när det är en rast än när det är två, och man dricker mera sällan kaffe, när man blott har en rast. Däremot är det ungefär lika vanligt, att arbetare med blott en rast ha smörgås och mjölk som lagad

Tab. 4. Måltidernas beskaffenhet (normaltidsarbetare med 2 raster).

Måltidstyp	Samtliga arbetare					D ä r a v									
						m ä n					k v i n n o r				
	Före arb.-tid	Under rast		Efter arb.-tid		Före arb.-tid	Under rast		Efter arb.-tid		Före arb.-tid	Under rast		Efter arb.-tid	
		nr 1	nr 2	1:a måltid	2:a måltid		nr 1	nr 2	1:a måltid	2:a måltid		nr 1	nr 2	1:a måltid	2:a måltid
Ingen mat	55	8	17	9	—	26	8	12	7	—	29	—	5	2	—
Kaffe utan bröd	23	1	2	4	3	11	—	2	1	3	12	1	—	3	—
» med vetebröd	258	15	53	148	26	158	10	36	111	19	100	5	17	37	7
» » smörgås	148	175	75	38	—	90	96	35	34	—	58	79	40	4	—
Mjölk	5	—	—	1	—	3	—	—	1	—	2	—	—	—	—
» med smörgås	15	254	114	6	2	7	170	74	6	1	8	84	40	—	1
Choklad med vetebröd	18	1	—	1	—	13	—	—	1	—	5	1	—	—	—
» » smörgås	24	11	1	2	—	15	6	—	1	—	9	5	1	1	—
Te med vetebröd	19	—	2	2	1	14	—	2	1	1	5	—	—	1	—
» » smörgås	29	17	2	4	1	23	8	2	3	—	6	9	—	1	1
Övrig ej lagad mat	91	165	96	31	5	62	91	49	26	4	29	74	47	5	1
Tillhopa antal	685	647	362	246	38	422	389	212	192	28	263	258	150	54	10
Tillhopa %	86	81	45	31	36	84	77	42	38	37	89	87	51	18	34
Gröt, välling, kräm, kruska	111	46	14	26	7	79	31	3	16	6	32	15	11	10	1
Lagad mat, kall	—	11	19	—	—	—	5	8	—	—	—	6	11	—	—
» » , uppvärmd	—	38	75	2	—	—	33	47	2	—	—	2	28	—	—
Nylagad mat	3	57	329	525	60	3	43	234	294	42	—	14	95	231	18
Tillhopa antal	114	152	437	553	67	82	115	292	312	48	32	37	145	241	19
Tillhopa %	14	19	55	69	64	16	23	58	62	63	11	13	49	82	66
Summa antal	799	799	799	799	105	504	504	504	504	76	295	295	295	295	29
Summa %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

mat i matsäcken. Möjligen avspegla dessa matvanor en viss vanemässig uppfattning, att det mål man äter mitt på dagen skall vara middag. Kaffet har sin minsta frekvens här, medan det, som nämnts, är proportionsvis flera, som till denna rast taga med sig lagad mat än till någon annan. Som framgår av tabellen dricka kvinnorna genomgående mer kaffe och få alltså i motsvarande grad mindre lagad mat eller mindre mjölk än männen.

Efter arbetets slut. På formuläret frågades: Vad äter Ni i regel efter arbetets slut? Om svaret upptagit en fullständig redogörelse för matordningen under dagens senare del, skulle man haft arbetarens hela dagliga matordning klar för sig. Nu ha dock en del uppenbarligen blott tänkt på vad de bruka äta strax vid hemkomsten från arbetet och svarat exempelvis »kaffe med vetebröd». Detta gäller 18 % av fallen. Några av dessa omtala dock, att de senare äta ett annat mål, vanligen kvällsmat. Ungefär tiondelen av alla ha nämnt två måltider efter arbetet. I ej mindre än 32 % är detta andra mål också kaffe eller liknande, men oftast utgöres dock kvällsmålet av lagad mat eller gröt.

Olika typer av måltidsanskaffning under arbetstid och före arbetstidens början. Efterföljande tablå ger en sammanfattande bild av hur arbetarna ordnat sin mathållning under arbetstiden.

	Antal arbetare	Därav (i %) arbetare, som intaga alla måltider i hemmet	dels äta matsäck, dels äta hemma	taga mat från marketenterier o. dyl. all mat	taga mat från marketenterier o. dyl. delvis	endast äta matsäck
Skiftarbetare	388	1	4	2	4	89
Normaltidsarbetare	1 505	9	11	9	14	57
Samtliga	**1 893**	**8**	**9**	**8**	**12**	**63**

Att endast 8 % intaga alla sina måltider i hemmet sammanhänger givetvis med att man valt ut arbetare efter synpunkten att få med matsäcksätarna i största utsträckning. Siffran säger alltså ingenting om hur många som verkligen kunna äta hemma.

Bland här undersökta arbetare är den grupp, som endast äter matsäck, den största, och tablån visar, att skiftarbetarna draga upp siffran betydligt. För dem finnas ytterst få möjligheter att äta i marketenteri el. dyl., och nästan inga av dem kunna gå hem under arbetstiden. Till nära 90 % äro de alltså hänvisade uteslutande till matsäck under arbetstiden. Motsvarande siffra för dem, som icke arbeta i skift, är endast 57 %. Detta ger kanske det klaraste uttrycket för skiftarbetarnas missgynnade ställning i fråga om möjligheterna att ordna mathållningen under arbetstid.

I följande tablå har en sammanställning gjorts ur normaltidsarbetarnas svar för att få fram vilka slag av måltider man äter före och under arbetet.

	Antal arbetare	Därav (i %) arbetare, som före och under arbetet ätit endast kaffe- och smörgåsmål	måltid (ev. i förening med kaffe- och smörgåsmål) bestående av gröt-mål	lagad matsäck kall	lagad matsäck uppvärmd	nylagad mat
Män	979	34	8	2	16	40
Kvinnor	526	42	8	4	17	29
Samtliga	**1 505**	**37**	**8**	**3**	**16**	**36**

Över en tredjedel får ingenting annat än s. k. kaffemål under hela dagen till arbetstidens slut. Ungefär lika många är det, som få något nylagat mål. Resten äter medförd mat eller grötmål.

Lagade måltider per dag. Slutligen har undersökts, hur många lagade måltider arbetarna ätit under hela dagen. Både bland skiftarbetarna och de andra förekomma personer, som ej få något lagat mål alls (1 % i båda grupperna). Bland skiftarbetarna saknas uppgift i 4 %, varför man ej kan få full klarhet om dem. Det vanligaste i denna grupp är ett mål lagad mat per dag, vilket förekommer i c:a $^4/_5$ av fallen. Av uppgiftslämnarna ha 18 % två lagade mål om dagen. Motsvarande siffror för dem, som ej arbeta i skift, äro 62 % med ett mål och 36 % med två mål om dagen. I båda grupperna är det endast ett litet fåtal (1 %), som äter lagad mat tre gånger per dag, en matordning, som eljest är ganska vanlig exempelvis bland landsbygdens folk.

De många, som ej få någon lagad måltid under hela arbetsdagen, äro hän-

visade till att fylla största delen av sitt näringsbehov efter arbetstidens slut. Den bekvämaste anordningen är då, att hela familjen äter sen middag, som fallet brukar vara t. ex. i stockholmsarbetarnas hem. I de flesta arbetarhem i landet är detta emellertid ej fallet. Då kan arbetaren antingen få middagsmaten uppvärmd, när han kommer hem, eller dricka kaffe vid hemkomsten och sedan deltaga i familjens kvällsmat. Hans enda varma lagade måltid blir då kvällsmaten.

Matsäcksmaten. Det övervägande antalet arbetare uppgav enligt tab. 5 och 6, att de hade matsäck med sig. Matsäcken bestod i 84 % av de undersökta fallen av smörgås och någon dryck. Kaffe och mjölk förekommo lika ofta. Rätter av korv, fläsk och kött ingingo i matsäcken i 9 % av fallen. Sådana rätter som pannkaka, puddingar och soppor förekommo ytterst sällan.

På frågan om hur matsäcken förvaras under arbetstiden lydde svaren omväxlande: I papper i rockfickan, i matdosa, i klädskåpet, i paket i fönstret, i ryggsäck på en krok i taket »så att inte råttorna skulle äta upp den». Förekommer matrum, ställer man ibland in sin matbox där, och i ett fall kan man lämna in sin mat till förvaring i marketenteriet.

Tab. 5. Matsäcksmatens sammansättning.

Matsäck		Samtliga arbetare	Skiftarbetare			Normaltidsarbetare		
			Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor
Kaffe med vetebröd		10	5	5	—	5	5	—
» » smörgås		613	204	149	55	409	260	149
Mjölk » »		603	134	109	25	469	301	168
Choklad med vetebröd		—	—	—	—	—	—	—
» » smörgås		7	5	5	—	2	—	2
Te » »		61	17	12	5	44	20	24
Tillhopa	antal	1 294	365	280	85	929	586	343
	%	84	86	87	84	83	84	80
Ägg eller äggrätter		36	6	5	1	30	18	12
Korv		35	12	5	7	23	12	11
Fläsk		28	10	9	1	18	10	8
Övrigt kött		66	11	8	3	55	30	25
Sill		5	2	1	1	3	2	1
Övrig fisk		15	1	1	—	14	7	7
Förrättssoppa		5	2	2	—	3	1	2
Tillhopa	antal	190	44	31	13	146	80	66
	%	12	10	9	13	13	12	15
Kräm, fruktsoppa etc.		13	2	2	—	11	5	6
Pudding		10	4	3	1	6	4	2
Gröt		4	1	—	1	3	2	1
Välling		6	—	—	—	6	6	—
Pannkaka, plättar		29	7	6	1	22	11	11
Surmjölk		2	1	1	—	1	1	—
Tillhopa	antal	64	15	12	3	49	29	20
	%	4	4	4	3	4	4	5
Summa	**antal**	**1 548**	**424**	**323**	**101**	**1 124**	**695**	**429**
	%	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Tab. 6. Uppvärmningsanordning för matsäcksmat.

Uppvärmningsanordning	Samtliga företag		Sko- o. läderind.-arb.-förb.	Livsmed.-arb.-förb.	Metallind.-arb.-förb.	Grov- o. fabr. arb.-förb.	Textilarb.-förb.	Tobaksind.-arb.-förb.	Typografförb.
	ant.	%	ant.	ant.	ant.	ant.	ant.	ant.	ant.
Värmeskåp	31	21	1	3	11	7	7	1	1
El. spisel-platta . . .	11	8	—	1	3	1	—	2	4
Gasspis	17	11	1	11	2	2	—	—	1
Fotogenkök	2	1	—	—	2	—	—	—	—
Element	11	8	—	3	4	2	2	—	—
Kamin	4	3	—	—	—	4	—	—	—
Järnspis	3	2	—	—	—	3	—	—	—
Ugn (arbets-)	12	8	—	—	7	5	—	—	—
Övriga möjligheter . .	5	3	—	1	—	2	1	—	1
Inga uppvärmn.-anordningar	52	35	7	12	4	10	10	2	7
Summa	**148**	**100**	**9**	**31**	**33**	**36**	**20**	**5**	**14**

Varje möjlighet att värma medhavd mat saknas i 35 % av de företag, som äro representerade med svar på frågan. Den vanligaste uppvärmningsanordningen är ett värmeskåp (21 %). Gasspis och el-spis förekomma i resp. 11 och 8 % av fallen. Bland övriga möjligheter att värma maten, som räknas upp i svaren, finner man »element» 8 % och »ugn» — i tegelbruk m. m. — (8 %), allt utvägar, som mer vittna om arbetarnas påhittighet än om företagens omtänksamhet på denna punkt. Då det stora flertalet arbetare lämnat frågan obesvarad, betyder det troligen, att de för sin del icke praktiserat vanan att värma medhavd mat. För alla, som äta sin smörgås på stående fot eller sittande vid sin arbetsbänk, saknar det givetvis intresse, vad företaget har för anordningar i denna väg, då de ändå ej kunna utnyttja dem.

Förekomsten och användningen av matsal och marketenteri. Särskilda matrum förekomma, som tab. 7 visar, i över hälften av företagen, och i ytterligare några fall finnas både matsal och marketenteri — sammanlagt i 66 %. Enbart marketenteri förekommer blott i ett företag. Ser man på de olika industrigrupperna, finner man, att tobaksindustrin ligger i täten, när det gäller matsal o. dyl. Av 5 fabriker ha 4 både matsal och marketenteri och den femte enbart matsal. Därnäst komma de skiftande arbetsplatser, där grov- och fabriksarbetareförbundets medlemmar ha sysselsättning — gummifabriker, glasbruk, cementfabriker o. s. v. — där 75 % av fabrikerna (27 fall) ha matrum.

Den fullständigaste typen av kollektiv mathållning finna vi i de företag, som hålla en c:a 20 minuter lång frukostrast omkring 2 timmar efter arbetets början och en c:a 45 minuter lång middagsrast 3—4 timmar senare. Exempel härpå uppvisa tobaksmonopolets fabriker i Stockholm och Södertälje. En ogift arbetare utan eget hushåll äter då vanligen gröt och mjölk och smörgås i marketenteriet till frukost; den gifte med eget hushåll kanske nöjer sig med att taga en portion gröt eller en kopp kaffe till medhavda smörgåsar. Under middagsrasten äter den, som helt utnyttjar marketenteriets möjligheter, två rätter husmanskost, för- och efterrätt som en vanlig middag, eller ibland en rätt och

Tab. 7. Förekomst av matrum och marketenteri.

	Samtliga företag		Sko- o. läderind.-arb.-förb.	Livs-med.-arb.-förb.	Metall-ind.-arb.-förb.	Grov- o. fabr.-arb.-förb.	Textil-arb.-förb.	Tobaks-ind.-arb.-förb.	Typo-graf-förb.
	ant.	%	ant.	ant.	ant.	ant.	ant.	ant.	ant.
Matrum enbart . . .	84	57	3	20	17	27	9	1	7
Marketenteri enbart .	1	1	—	—	1	—	—	—	—
Matrum + marketenteri	14	9	—	—	4	3	1	4	2
Ingen anordning . . .	49	33	6	11	11	6	10	—	5
Summa	148	100	9	31	33	36	20	5	14

kaffe med bröd efteråt. Men ofta finner man, att arbetare, som ha eget hushåll, till middag blott äta ett par smörgåsar och filmjölk, saftsoppa eller kaffe. I Härnösands tobaksfabrik har man en annan ordning på rasterna: 1 timmes rast från kl. 10—11 och 20 minuter till kafferast kl. 2. Det vanliga är då, att arbetarna äta en två rätters middag på den långa rasten och dricka kaffe med vetebröd på den korta.

Av enquêtematerialet framgår, att många arbetare ej alls begagna sig av marketenteriets tjänster eller endast köpa någon dryck till sina smörgåsar. Ofta ges intet skäl härför, men ibland skriver man direkt, att matserveringen är för dyr och att man borde hålla åtminstone en billig rätt, som alla kunde kosta på sig. Ibland gälla klagomålen, att maten är enformig.

När mat serveras på en arbetsplats, men arbetarna ändå fortsätta med torrskaffning eller åtminstone ej utnyttja marketenteriets möjligheter helt, kunna orsakerna vara flera. Utan att det säges, förstår man, att det ofta är ekonomiska skäl, som göra, att t. ex. en gift man med eget hushåll avstår från nylagad mat under arbetstiden. I andra fall anser man det onödigt med lagad mat på arbetsplatsen, då mat ändå lagas i hemmet och arbetaren kanske får lagad mat med i sin matsäck eller i alla händelser, när han kommer hem. Dock finnas undantag även här. »Inom textilindustrin», skriver en arbetare, »där hela familjen arbetar på fabriken, många gånger med olika skift, är det en nödvändighet med matservering på fabriken, så man kan få lagad mat. När man kommer hem, så arbetar andra av familjen i fabriken och någon lagad mat finns inte annat än på söndagarna». Hur problemet ter sig från husmoderns sida framgår av följande svar från en arbeterska i ett textilsamhälle: »I stor utsträckning arbeta såväl mannen som hustrun i företaget. Middagsrasten åtgår då till matlagning, diskning samt vägen från och till arbetet. Det vore därför önskvärt, att företaget tillhandahöll en måltid till självkostnadspris. En välbehövlig vila skulle då beredas arbetaren under rasten.»

Förekomsten av magsjukdomar. I en fråga uppmanades arbetarna att meddela, om de sökt läkare för magsjukdom, sjukdomens art, läkarens namn och huruvida sjukdomen kunde antagas bero på vederbörandes matordning. Det framgår av följande tablå, att magsjukdom, som krävt läkarvård, redovisats

i 45 fall bland skiftarbetarna och 42 fall bland de övriga. Detta utgör resp. 11·5 % och 2·8 % av hela antalet arbetare i de båda grupperna.

Förekomsten av magsjukdomar.

	Arbetare med uppgiven magsjukdom	
	Antal	I % av samtl. arb. i resp. grupp
Sko- o. läderind.-arb.-förb.	2	2·2
Livsmedelsarb.-förb.	13	4·1
Metallind.-arb.-förb.	27	4·6
Grov- o. fabriksarb.-förb.	11	3·1
Textilarb.-förb.	18	6·8
Tobaksind.arb.-förb.	1	0·8
Typografförbundet	15	10·8
Samtliga	87	4·6
Därav: skiftarbetare	45	11·5
normaltidsarbetare	42	2·8
män	75	5·8
kvinnor	12	2·0

Önskemål angående matförhållandena. »Angiv Edra önskemål och förslag till ev. förbättringar beträffande matordningen och hithörande frågor», löd en punkt på formuläret. Nära tredjedelen, eller 1 000 personer, ha använt tillfället att uttala någon eller några önskningar. Det vanligaste är, att man vill ha ett matrum. Nära två tredjedelar av önskemålen gälla detta. Man betonar, hur otrevligt det är att äta sin matsäck i en dammig arbetslokal eller vid en smörjig bänk. De, som bruka förvara sin mat i omklädningsrummet och på rasten gå dit för att äta, önska också en förbättring. Nu kan man få stå eller sitta med sina smörgåsar och sin kaffeflaska i ett dragigt genomgångsrum, där andra arbetare kanske samtidigt byta kläder eller tvätta sig. Ofta preciseras kraven angående matrummet så, att man vill ha ett snyggt, uppvärmt rum med möjlighet att värma mat och förvara matsäck på ett hygieniskt sätt (exempelvis kyligt förvaringsställe för mjölk sommartid).

Ibland äro dock önskemålen mycket blygsammare. »Något att sitta på, medan man intar sin medhavda mat vid skiftesarbete», »rent dricksvatten inom räckhåll», för att nämna ett par exempel. Där man icke ens har ett klädskåp utan hänger sin rock med smörgåsarna i fickan på en spik i arbetssalen, framstår det som ett önskemål att få »klädskåp, där även medhavd smörgås kan förvaras; maten tar nu smak av den dåliga lukten i lokalen».

I en mångfald svar uttalas önskemål om andra hygieniska anordningar, såsom tvättställ och tvättrum, varmvatten och omklädningsrum — önskemål, som tydligen legat de svarande närmare om hjärtat än de direkt avsedda reformerna i matordningen. Kraven på möjligheter för en hygienisk livsföring stiga endast långsamt. Där man ännu ej hunnit till vatten och handfat, har talet om marketenteri ingen förmåga att sätta önskningarna i gång.

Intressanta exempel på hur fordringarna på komfort stiga, finna vi i de många klagomålen på matsalarnas skick, där man har matsalar, och på matserveringen, där man har marketenterier. Matsalen hålles ej ren och väl luftad på sina håll, och bänkarna ha inget ryggstöd. Om maten på marketenterierna heter det, som nämnts, ibland, att den är enformig. Men det finns ingen av dem,

som endast äta smörgås, som klagar på att det är enformigt med kaffe och smörgås på frukostrasten och mjölk och smörgås på middagsrasten — och det trots att ganska många hemma börjat sin dag med kaffe och smörgås till första frukost. Detta betyder naturligtvis icke, att ej många skulle tycka att smörgåsdieten är enformig, om de tänkte efter. Men man är så van vid torrskaffningen, att man icke som en helt naturlig önskan allmänt ställer upp att få lagad mat på sin rast.

Sammanfattning. Föreliggande undersökning, som visserligen i statistisk mening icke är representativ för förhållandena inom industrin i dess helhet, lämnar dock en tämligen god bild av de rådande matförhållandena särskilt på arbetsplatsen. Dessa kunna ej sällan betecknas som mindre tillfredsställande. I synnerhet gäller detta, där skiftarbete förekommer.

Det är uppenbart, att i allmänhet varken företagarna eller arbetarna ha full insikt om betydelsen av en väl sammansatt kost och en tillfredsställande matordning. Under nuvarande krisläge måste dessa förhållanden tillmätas större vikt än eljest. Det torde vara bekant, hurusom skogsarbetarnas matförhållanden under senare år avsevärt förbättrats genom samverkan mellan arbetsgivare och arbetare. På liknande sätt borde inom industrin i allmänhet en förbättrad mathållning kunna åstadkommas till båtnad icke blott för arbetarna och deras familjer utan även för produktionen och samhället i dess helhet.

Konjunkturläget hösten 1941.

Produktions- och sysselsättningsserierna vittna relativt samstämmigt om en stabil industrikonjunktur från våren 1940, konstaterar konjunkturinstitutet i sin nu utkomna rapport över konjunkturläget hösten 1941. Denna utvecklingstendens sammanfattar dock varandra motsatta rörelser inom olika industrigrupper. Den fortsatta produktionsstegringen vid verkstäderna har sålunda bl. a. motvägts av en viss nedgång inom beklädnadsindustrierna.

De industriella investeringarna. I rapporten redovisas vissa preliminära resultat av kommerskollegii undersökningar rörande de industriella investeringarna. I jämförelse med investeringarna under år 1939 ha därvid för investeringarnas värde erhållits indextalen 108 för såväl 1940 som 1941. För de planerade investeringarna 1942 erhålles talet 103. Under de närmast föregående åren har det emellertid visat sig, att de realiserade investeringarna blivit icke obetydligt större än vad förhandsuppgifterna utvisat. Av samma skäl finns det anledning förmoda, att de prognoser, som industriföretagarna ha ställt för sina investeringar under år 1942, komma att betydligt överträffas, såvida icke nu oförutsebara, särskilt ogynnsamma omständigheter komma att inträffa. Redan nu föreligga för övrigt planer till utvidgningar av ersättningsproduktionen, som icke kommit till uttryck i siffrorna för år 1942. Däri ingå sålunda varken det nya skifferoljeverket, den nya cellullfabriken eller järnverket i Luleå. Vidare ingå endast obetydliga investeringar i torvindustrin, vilka under år 1942 kunna väntas stiga till betydande belopp, om nu uppgjorda planer förverkligas. En justering enbart med hänsyn till dessa kända faktorer leder till den slutsatsen, att investeringarnas värde och möjligen även deras volym komma att ligga högre under år 1942 än under det gångna året. Särskilt anmärkningsvärd är den värdemässiga fördubbling av industriföretagens eget bostadsbyggande i jämförelse med 1939, som planeras för innevarande år (över 20 milj. kr.).

Livsmedelsförsörjningen. I rapporten lämnas vissa uppgifter rörande det dåliga skördeutfallet under fjolåret. Sålunda uppgick brödsädsskörden endast till drygt hälften av genomsnittet för 10-årsperioden 1930/39. Totala brödsädsskörden har för år 1941 beräknats till 606 000 ton mot 1 076 000 ton i genomsnitt 1930/39 och 687 000 ton år 1940. Skörden av fodersäd visar jämfört med nyssnämnda tioårsgenomsnitt en nedgång med icke mindre än 30 %. Ännu sämre är höskörden, som uppgår till mindre än 45 % av genomsnittet för 1930/39. Den fodermängd, som står till förfogande för utfodring av mjölkkor, har beräknats lämna en produktion av cirka 3·4 milj. ton mjölk under år 1941/42 mot cirka 4·1 milj. ton året förut, vilket skulle innebära en nedgång med 15 à 16 %.

Den totala livsmedelsförbrukningen per dag och konsumtionsenhet beräknas ha utgjort 3 630 kalorier 1939. År 1940 beräknas den ha minskat med 3·9 % till 3 490 kalorier för att för 1941 nedgå ytterligare till 3 280 kalorier eller 9·6 % mindre än år 1939. 1942 års livsmedelskonsumtion måste komma att bli lägre än året förut. Den största minskningen synes därvid komma att drabba fettförbrukningen. Den samlade kaloriförbrukningen synes 1942 komma att ligga ganska nära eller obetydligt över den siffra av omkring 3 000 kalorier, som enligt vedertagna normer anses utgöra det genomsnittliga kaloribehovet per dag och konsumtionsenhet.

I rapporten har gjorts en uppställning, utvisande de statliga subventioner, som under kriget utgått i fråga om inhemska jordbruksprodukter samt förnödenheter för jordbrukets behov. För tiden september 1939—augusti 1940 uppgingo de till en sammanlagd summa av 91·3 milj. kr., för att samma tid 1940/41 stiga till 222·7 milj. kr. En förhandsberäkning för 1941/42 utvisar en summa av icke mindre än 368·2 milj. kr.

Arbetsmarknaden. Läget på arbetsmarknaden har under senhösten 1941 varit ungefär jämförligt med läget vid motsvarande tid 1939 och sålunda kunnat betecknas som gynnsamt. Antalet hjälpsökande arbetslösa, som under våren och sommaren legat betydligt över siffrorna för de föregående åren, sjönk under höstmånaderna icke endast relativt utan även — i avvikelse från den sedvanliga säsongrörelsen — absolut och nådde under oktober och november ned till 1939 års högkonjunkturbestämda läge. En liknande utveckling visa siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, som ännu i augusti överstego 1939 års nivå med 50 % men i oktober endast obetydligt skilde sig från denna nivå. I huvudsak torde förbättringen kunna hänföras dels därtill, att den allmänna sysselsättningsvolymen inom industri och angränsande områden stigit under det sistförflutna året, dels därtill, att arbetslösa kunnat finna arbete i skogen. En viss återhämtning, jämfört med föregående år, har sålunda förekommit inom byggnads- och byggnadsämnesindustrierna. Brist på arbetskraft har liksom tidigare förelegat framför allt inom skogsbruket.

Utrikeshandelns begränsade omfattning framgår av de volymindextal, som redovisas i konjunkturinstitutets rapporter. Det framgår av dessa beräkningar, att den totala importens volym under månaderna januari—november 1941 endast uppgick till 47 % av genomsnittet för samma tid åren 1936/38. För exportvolymen är motsvarande tal 51 %.

Importen från samt exporten till andra länder än de på den europeiska kontinenten exkl. europeiska Sovjetunionen har under januari—november 1941 begränsats till endast 17 respektive 12 % av importens och exportens totala värde. Ännu lägre procenttal uppvisar perioden juli—november (16 respektive 9). Den handel, som ägt rum med dessa »övriga» länder, har väsentligen varit baserad på den begränsade sjöfart västerut, som kunnat upprätthållas med de krigförande parternas medgivande. Under året ha i denna trafik inkommit fartygslaster till ett sammanlagt importvärde av 220 milj. kronor, medan samtidigt varor exporterats till ett värde av 108 milj. kr.

Valuta- och kreditmarknaden. Under perioden juli—november 1941 uppstod ett nettotillflöde av guld och valutor på omkring 104 milj. kr. De statliga utbetalningsöverskotten beräknas under samma tid ha varit av storleksordningen 150 milj. kr. per månad och de ha ju främst finansierats med skattkammarväxlar, sålda till affärsbankerna. I rapporten analyseras samverkan mellan dessa omständigheter, ökningen i sedelomloppet och i bankernas likviditet samt räntesänkningen.

Priser. Prisuppgången har under större delen av 1941 varit långsammare än under tidigare skeden av kriget. Så steg kommerskollegii partiprisindex med 4 % per månad hösten 1939, med 1 % per månad under de tre första kvartalen 1940 och med 2 % per månad under slutet av 1940 och början av 1941. Från mars 1941 och till årets slut har uppgången i genomsnitt utgjort föga mer än $^1/_2$ % per månad.

För levnadskostnadsutvecklingen gäller ungefär motsvarande. Riksbankens konsumtionsprisindex har sålunda stigit med 38 % sedan krigsutbrottet. Inemot hälften av den totala ökningen beror därvid på höjda priser å födo- och njutningsämnen. Enbart på jordbruksprodukter och margarin faller $^1/_5$ och tobak och sprit bidraga med $^1/_{12}$ av den totala ökningen. Kläder och skodon svara tillsammans trots sin jämförelsevis ringa vikt för mer än $^1/_5$, medan hyresstegringen varit mycket obetydlig.

I en sammanfattning göras vissa uppskattningar av inkomst- och konsumtionsutvecklingen under kriget. Av tillgängliga uppgifter att döma synes 1941 års inkomstsumma överstiga 1939 års med inemot 10 %. Detaljprisstegringen uppgår till 30—35 %, medan konsumtionen begränsats 15—20 % — bl. a. genom ransoneringarna, som nu beräknas omfatta omkring 70 % av livsmedelsförbrukningen. Enligt dessa uppgifter skulle utgiftssumman för konsumtionsändamål ha överstigit 1939 års med ungefär lika mycket som inkomsterna stigit.

Kortare meddelanden.

Socialstyrelsens utlåtande angående utomäktenskapliga barns arvsrätt m. m. Genom remiss den 30 december 1937 anmodades socialstyrelsen avgiva utlåtande över riksdagens skrivelse den 18 februari 1936 i anledning av en inom riksdagens andra kammare av fru Nordgren m. fl. väckt motion (nr 189) angående vissa ändringar i gällande bestämmelser om utomäktenskapliga barns arvsrätt m. m. Riksdagens skrivelse hade utmynnat i en anhållan, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig, förutsättningslös utredning angående de utomäktenskapliga barnens rättsliga ställning samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I skrivelse den 4 december 1941 anförde socialstyrelsen — efter en återblick över vad i ärendet tidigare förekommit — i huvudsak följande.

Vid överläggning inom socialstyrelsen har tveksamhet uttalats rörande lämpligheten av att för närvarande vidtaga åtgärder för att tillförsäkra utomäktenskapliga barn arverätt efter fader. Styrelsen är emellertid enig därom, att nu gällande regler för fastställande av faderskap tillgodose barnens intressen i all möjlig utsträckning. En föreskrift om en allmän utvidgning av arvsrätten måste enligt styrelsens uppfattning föranleda större eller mindre ändringar i reglerna för fastställande av faderskap. Det anses icke uteslutet, att dessa regler inom en ej alltför avlägsen framtid med hänsyn till den medicinska forskningens rön komma att leda till säkrare resultat. Om så blir fallet, bör en utsträckning av utomäktenskapligt barns rätt till arv efter dess fader betydligt lättare kunna genomföras än vad nu är möjligt.

Styrelsen förutsätter, att sådana ändringar i lagstiftningen över huvud ej böra ifrågakomma, vilka visserligen utvidga de utomäktenskapliga barnens rätt till arv men försämra deras ställning i andra avseenden. Sålunda anser styrelsen det uteslutet att vidtaga sådana ändringar av arvsbestämmelserna, som skulle draga med sig införande av exceptio plurium. De fördelar med avseende å arvsrätt m. m., som därigenom skulle kunna vinnas för ett mindre antal av de utomäktenskapliga barnen, torde vara av ringa betydelse i jämförelse med de avsevärda olägenheter, som flertalet barn skulle få vidkännas.

Vad nu sagts behöver emellertid icke nödvändigtvis utesluta, att någon eller några grupper av barn kunna beredas arvsrätt efter fadern genom mindre jämkningar i 1917 års barnlagar. Då särskilt i nuvarande befolkningspolitiska situation och med hänsyn till den framtida befolkningsutvecklingen intet bör försummas, som kan förbättra barnens ställning i samhället, anser styrelsen det vara av ett visst värde, att det undersöktes, huruvida utvidgad arvs- och namnrätt bör tillerkännas några sådana grupper. Såväl i de infordrade remissyttrandena som vid socialstyrelsens överläggningar har emellertid eftertryckligt framhållits, att angelägnare än en förbättring av de utomäktenskapliga barnens rättsliga ställning äro åtgärder, som kunna leda till en effektivare tillämpning av den nuvarande lagstiftningen och som kunna höja barnens sociala och ekonomiska nivå.

Vissa anmärkningar, som framställts i fråga om de utomäktenskapliga barnens ställning, bekräftas av socialstyrelsens egna erfarenheter. Det förefaller sålunda tydligt, att gällande rättsregler rörande utomäktenskapliga barn äro i behov av en allmän översyn. Effektiviteten i lagstiftningen är dock till sist beroende på de organ, åt vilka det anförtrotts att verka för dess tillämpning, i främsta rummet de av barnavårdsnämnderna utsedda barnavårdsmännen. Dessa synas emellertid ännu i alltför stor utsträckning icke på ett fullt tillfredsställande sätt handha sina uppgifter. Barnavårdsmannen skall ej endast bistå modern med råd och upplysningar med avseende å de rättsliga åtgärder, som förhållandena påkalla, utan ock övervaka att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratages och således sörja för att härför erforderliga åtgärder bliva vidtagna. Det måste

ovillkorligen krävas, att de personer, som skola stå vid moderns sida och bevaka hennes samt framför allt barnets rätt, äro i alla avseenden kvalificerade för uppdraget och ha tid och intresse samt känna ansvar för detsamma. Under erkännande av de värdefulla insatser, som av frivilliga krafter på detta område gjorts och fortfarande mångenstädes göras, synes det styrelsen uppenbart, att en fastare organisation för fullgörande av dessa samhällsviktiga uppgifter är nödvändig. För många, särskilt smärre barnavårdsnämnder, torde det knappast vara möjligt att för barnavårdsmannauppdraget erhålla fullt kompetenta personer, så mycket mindre som kompetenskraven på en tillförlitlig rådgivare och hjälpare åt ensamstående moder och barn genom de senaste årens nya sociallagstiftning väsentligt stegrats. Det behöver icke närmare framhållas, vilka stora moraliska, ekonomiska och samhälleliga värden som kunna vara beroende av ett klokt och riktigt råd eller beslut av barnavårdsmannen. Erfarenheterna från de kommuner, som genomfört en rationell organisation av barnavårdsmannaverksamheten, ge också otvetydigt utslag till förmån för ett genomförande av en liknande organisation inom övriga kommuner. En utveckling i denna riktning pågår även i olika delar av landet men torde utan stöd av lagstiftning och, eventuellt, statsbidrag icke inom överskådlig tid kunna väntas mera allmänt leda till resultat, framför allt icke i de kommuner, där behovet måhända vore störst. Vid en blivande utredning bör därför särskild uppmärksamhet ägnas den viktiga frågan om barnavårdsmannainstitutionens effektivisering.

Med stöd av det ovan anförda tillstyrker socialstyrelsen, att en förutsättningslös utredning företages rörande möjligheten att klarlägga och förbättra de utomäktenskapliga barnens ställning såväl i rättsligt som i socialt avseende. Utredningen synes böra innefatta en undersökning av de utomäktenskapliga barnens ställning i form av personalundersökning av representativa grupper. Frågeformulär torde kunna utarbetas i anslutning till det förslag till formulär, som befolkningskommissionen på sin tid framlade. De av justitieministern den 8 november 1941 tillkallade sakkunniga, åt vilka uppdragits att överarbeta bland annat lagarna om barns civilrättsliga ställning, torde få anledning att syssla även med här ifrågavarande frågor. Enär den av socialstyrelsen förordade utredningen bör lägga huvudvikten vid praktiska spörsmål, synes densamma emellertid lämpligen böra anförtros åt de av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga i befolkningsfrågan. Det torde kunna förutsättas, att de båda kommittéerna samråda med varandra.

Förslag till ändring i vårdtaxan. I ett den 7 februari 1942 avgivet förslag till ändring i taxan för den ersättning, som fattigvårdssamhälle, som lämnat vård åt någon med hemortsrätt i annan kommun, är berättigat erhålla, anförde socialstyrelsen i huvudsak följande. Under åren 1936—1940 hade vårdtaxans olika belopp varit oförändrade. Genom kungörelse den 28 februari 1941 (SFS 1941: 131) hade Kungl. Maj:t förordnat, att de i vårdtaxan enligt fattigvårds- och barnavårdslagarna den 20 december 1935 angivna ersättningsbeloppen skulle under år 1941 höjas med 25 %. Denna förhöjning i beloppen grundade sig på den sammanlagda prisstegringen på livsmedel, bränsle och lyse m. m. under åren 1936—1940, som uppgick till 37 % (indextalet 141). På grund av ovisshet om prisutvecklingen ansågs ej tillrådligt att vid fastställandet av 1941 års taxa medräkna hela den inträdda kostnadsökningen.

Från den 1 januari 1941 till den 1 januari 1942 har indextalet på livsmedel, bränsle och lyse m. m. stegrats med 12·1 % (från indextalet 141 till 158). Tages hänsyn till den redan förut okompenserade prisstegringen, kan denna ytterligare stegring, som inträffat under år 1941, knappast betraktas som ringa.

Trots de betänkligheter, som en ny ändring av taxan kan inge, finner socialstyrelsen därför en dylik påkallad. Av samma skäl, som vid förra tillfället åberopades, bör dock försiktighet iakttagas. Styrelsen föreslår därför, att de i vårdtaxan den 20 december 1935 angivna ersättningsbeloppen under år 1942 höjas med en tredjedel, därvid uppkommande ej fulla femtal ören höjas till närmast högre sådant tal.

Indexberäkningar rörande byggnadskostnaderna 1939—1942. Enligt en inom socialstyrelsen verkställd beräkning hade byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från årsskiftet 1938/39 till 1 januari 1942 stigit med 27·3 %. Om byggnadskostnaden den 1 januari 1939 sättes = 100, uppgick sålunda byggnadskostnadsindex den 1 januari 1942 till 127. Motsvarande indextal för tidigare beräkningstillfällen återges nedan (jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 916).

1/1 1939	1/10 1940	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942
100	117	121	125	127	127

I förhållande till basperioden hade materialkostnaderna den 1 januari 1942 stigit med 44·9 %, under det lönekostnaderna för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, stigit med 5·8 %. I jämförelse med oktober 1941 registreras prisstegring för bl. a. kakelplattor och papp, men prissänkning för cement.

En liknande beräkning har verkställts beträffande byggnadskostnaden för en egnahemsbostad om tre rum och kök på landsbygden. Den totala byggnadskostnaden visar från juli 1939 till september 1941 en stegring med 21·1 %, mot 11·9 % från juli 1939 till september 1940 (jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 33 ff.). Index för byggnadskostnaden på landsbygden med juli 1939 som bas blir sålunda 121 i september 1941 mot 112 i september 1940. Materialkostnaderna (oberäknat rörlednings- och elektriska installationer) hade från basperioden stigit med 31·5 % och lönekostnaderna för murare, träarbetare, grovarbetare, målare, plåtslagare och smeder med 7·6 %.

Vid jämförelse mellan indexberäkningarna för Stockholm och landsbygden bör det observeras, att dessa utgå från olika, speciella förutsättningar beträffande bl. a. arbetstakten vid ackordsarbete. De anförda uppgifterna om lönekostnadernas stegring kunna följaktligen ej betraktas som allmängiltiga mått på lönenivåns utveckling i Stockholm, resp. landsorten.

En resolution om hjälp- och återuppbyggnadsåtgärder efter kriget antogs den 4 november 1941 av internationella arbetsorganisationens konferens i New York. Däri uppdrager konferensen åt arbetsbyråns styrelse:

a) att bringa denna resolution till samtliga medlemsstaters regeringars kännedom och fästa deras uppmärksamhet på önskvärdheten av att låta internationella arbetsorganisationen deltaga i planerandet och genomförandet av återuppbyggnadsåtgärderna samt av att organisationen blir representerad vid varje freds- eller återuppbyggnadskonferens, som kan komma att sammankallas efter kriget;

b) att föreslå medlemsstaternas regeringar att de, om icke redan så skett, tillsätta representativa organ för studiet av efterkrigsvärldens sociala och ekonomiska behov och att dessa organ samråda med motsvarande inom arbetsorganisationen upprättade organ;

c) att inom sin egen krets utse en liten trepartskommitté med uppdrag att utreda och föreslå 1) återuppbyggnadsåtgärder, 2) krisåtgärder för motverkande av arbetslöshet; kommittén skulle äga att med sig associera nödig teknisk sakkunskap samt att samverka med de regerings- och privata institutioner, som äro inriktade på liknande utredningar, ävensom med organ, vilkas verksamhet på de sociala och ekonomiska områdena berör de förhållanden, under vilka efterkrigsplanerna komma att föras ut i livet;

d) att till fullo utnyttja dylika inom internationella arbetsorganisationen redan existerande organ, såsom den internationella kommittén för allmänna arbeten, den permanenta jordbrukskommittén, den permanenta kommittén för gruppemigration av kolonister samt den paritetiska sjöfartskommissionen, och från tid till annan vidtaga sådana förändringar i dessa organs sammansättning och tillsätta sådana ytterligare organ, som kunna bli erforderliga med anledning av denna resolution;

e) att inrikta internationella arbetsbyråns arbetsprogram på förverkligandet av denna resolutions önskemål;

f) att till följande sammanträden med internationella arbetskonferensen rapportera om

genomförandet av denna resolutions olika punkter, så att internationella arbetsorganisationen får möjlighet att med auktoritet ge uttryck åt de sociala mål, vilkas förverkligande den fått sig anförtrott, när det gäller att återuppbygga en fredlig värld på grundvalen av »förbättrade arbetsvillkor, ekonomiskt framåtskridande och social trygghet».

Arbetets organisation i Frankrike. Ehuru den socialpolitiska diskussionen i Frankrike alltid varit mycket livlig och kan uppvisa en rad framstående namn, såsom Prud'homme, Durkheim och Sorel, äro de praktiska åtgärderna för arbetslivets organisation och speciellt skyddet för arbetarna av relativt sent datum. Detta sammanhänger givetvis till en del även med att den industriella revolutionen inträffade avsevärt senare i Frankrike än t. ex. i England. Nämnas må, att föreningsrätten erkändes av 1848 års konstitution, som även gav upphov till åtskilliga arbetarsammanslutningar. Denna frihet blev emellertid av kort varaktighet och avskaffades helt av andra kejsardömet. Efter växlande lagstiftning på området antogs år 1884 en lag, varigenom arbetare och arbetsgivare erhöllo full föreningsfrihet. På arbetarskyddets område ställde sig den liberala uppfattningen länge i vägen för alla reformer. Först år 1841 antogs en lag, som bl. a. förbjöd användande av barn under 8 år i industrier och andra företag med mer än 20 arbetare. För barn mellan 8 och 12 år begränsades arbetstiden till 8 timmar och för barn mellan 12 och 16 år till 12 timmar. Före 13-årsåldern fick nattarbete icke förekomma. Någon inspektionsmyndighet tillsattes dock ej, och detta medförde, att lagen blev en död bokstav. Samma blev förhållandet med de lagar, som antogos i samband med februarirevolutionen och vilka avsågo att minska arbetstiden till 10 timmar i Paris och 11 i den i övriga delen av landet. År 1874 infördes vissa begränsningar av arbetstiden för minderåriga, varjämte gruvarbete för kvinnor förbjöds. Den viktigaste nyheten var emellertid inrättandet av en särskild yrkesinspektion. Härefter följde reformerna i snabbare takt. År 1892 fastställdes maximiarbetstiden för kvinnor till 11 timmar, 1900 minskades denna för samtliga arbetare till 10 timmar och 1919 slutligen antogs 48-timmarsveckan, d. v. s. en arbetsdag av i medeltal 8 timmar.

Inom sociallagstiftningen äro de ekonomiska delarna yngst. Den första lagen om ersättning för olycksfall i arbetet antogs år 1898 och följdes sedermera av förbättringar och utvidgningar. Ålderdomsförsäkring infördes 1910 men fick på grund av sin frivilliga karaktär och sina låga utfallande försäkringsbelopp endast ringa spridning. 1928 antogs en lag om allmän försäkring mot alla yrkesrisker utom olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. Den har under trettiotalet undergått åtskilliga förbättringar.

Det franska lönesystemets historia visar en del drag, som först på sistone blivit aktuella i det övriga Europa. Redan i början av 1900-talet infördes på arbetsgivarnas initiativ ett slags familjelönssystem. En viss arbetslön utgick till varje arbetare, men det belopp, som hans arbete därutöver ansågs berättiga honom till, insattes i en för flera företag gemensam kassa. Denna utbetalade sedan vissa belopp till arbetarna i proportion till familjens storlek. Det motstånd från arbetarnas sida, som detta system till en början mötte, minskades så småningom, och 1930 lagfästes den tillämpade löneprincipen.

Trots de resultat, som på arbetarlagstiftningens område uppnåtts, rådde i arbetarkretsar stort missnöje, vilket ytterligare underblåstes av den svåra ekonomiska krisen i början av 30-talet. Och erkännas måste, att utvecklingen i flertalet av de västeuropeiska staterna hunnit avsevärt längre i nämnda hänseende än i Frankrike. Folkfrontsregeringen, vilken som resultat av detta missnöje bildades efter valen 1936, genomförde ett flertal reformer inom sociallagstiftningen, av vilka framför allt obligatoriska kollektivavtal, lagstadgad semester och 40 timmars arbetsvecka låtit tala om sig. Resultatet av dessa åtgärder blev emellertid icke alls vad man beräknat. Det torde i stor utsträckning vara mot bakgrund av de missförhållanden och det missnöje i stora kretsar som denna lagstiftning gav upphov till, som man måste bedöma den arbetslag (»Charte du Travail»), som utfärdades den 4 oktober 1941.

Den »nationella revolutionens» talesmän läto redan tidigt förstå, att en av deras vikti-

gaste uppgifter skulle bli att omorganisera arbetslivet. I ett tal till arbetarna i S:t Etienne den 1 maj 1941 betonade marskalk Pétain bl. a. betydelsen av arbetsgemenskapen inom företagen. Denna har realiserats i form av det obligatoriska medlemskapet i en fackförening, som sålunda skall representera alla arbetare, utövande samma yrke. Härmed genomföres två viktiga ändringar i tidigare rådande förhållanden. Medlemskapet blir obligatoriskt, och syndikatet kan först härigenom verkligen sägas representera arbetarna. (Före uppsvinget under folkfrontsepoken voro endast omkring 10 % av arbetarna fackföreningsanslutna.) Vidare får icke mer än en fackförening inom samma yrke existera. Tidigare hade man som bekant en reformistisk (Confédération générale du travail), en kommunistisk (Confédération générale du travail unitaire) samt en katolsk (Confédération française des travallieurs chrétiens). Regeringen har ännu icke bestämt, hur det nya fackförbundet skall bildas ur de gamla.

Det är emellertid icke endast arbetarna, som skola bilda syndikat. Artikel 10 räknar upp de kategorier, som äro kompetenta härtill: arbetsgivare, arbetare, tjänstemän, verkmästare samt ingenjörer, administrativa och kommersiella »kadrer». I den mån någon av dessa grupper är för liten att lämpligen bilda eget syndikat, kan den gå samman med någon av de övriga grupperna. Statstjänstemän äga icke rätt att bilda syndikat.

I spetsen för syndikatet står ett administrationsråd. Genom dekret skall sedermera dess sammansättning fixeras. Den troligaste lösningen av denna organisationsfråga torde vara, att arbetarna få välja sina representanter själva men att regeringen genom utsedda kommissarier skaffar sig vidsträckt inflytande inom administrationsrådet.

Det viktigaste ändamålet med den nya lagstiftningen torde, såsom tidningskommentarerna flitigt framhållit, vara att garantera arbetsfreden (»la paix sociale»). Till det syftemålet har lockout och strejk förbjudits. Som emellertid marskalk Pétain i sitt 1-majtal i S:t Etienne framhållit, skapar man icke arbetsfred genom att proklamera den. Man måste undanröja orsakerna till arbetskonflikter. Det är för uppnåendet av detta mål den andra stora nyheten i »Charte du Travail» tillkommit, nämligen de sociala kommittéerna. I varje företag, där mer än 100 arbetare sysselsättas, skall obligatoriskt en dylik kommitté bildas. Den innesluter alla vid företaget verksamma personer. Dess syfte är dels yrkesmässigt, dels socialt. I det förstnämnda hänseendet betonas, att kommittén icke äger blanda sig i företagets skötsel. Den skall däremot hjälpa ledningen att lösa alla frågor, som röra arbetet och personalens levnadsförhållanden. Beträffande den sociala verksamheten understrykes, att behandling av politiska och konfessionella frågor icke ingår i kommittéernas uppgifter.

På varje plats sammanslutas företagens kommittéer i en social lokalkommitté. Denna i sin tur underordnas en regional kommitté, som slutligen lyder under en social rikskommitté.

Arbetslagen innehåller även vissa lönebestämmelser. Utöver en av regeringen fastställd minimilön för arbetare utan familj och utan utbildning komma tre tillägg, av vilka det första bestämmes med hänsyn till yrkesutbildningen, medan det andra utgår för personlig färdighet utöver den, som utbildningen automatiskt medför, och det tredje slutligen med hänsyn till familjens storlek.

Tidpunkten för lagens ikraftträdande har icke fastställts utan skall vara beroende av ytterligare lagstiftning och kompletterande bestämmelser. Och säkert torde vara, att man i ledande kretsar icke ansett nu föreliggande lag annat än som en huvudstomme för vidare bearbetning. Åtskilliga problem av vital betydelse för arbetslivet ha tills vidare lämnats olösta.

Meddelande från svenska beskickningen i Vichy.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Fattigvården år 1940.

Preliminära uppgifter.

De uppgifter, som rikets fattigvårdsstyrelser lämnat rörande fattigvården under år 1940, ha efter verkställd granskning av materialet sammanräknats kommunvis och nedsummerats för hela riket. På grundval härav lämnas i det följande en kort översikt av de viktigaste resultaten beträffande fattigvårdens omfattning under redogörelseåret. En utförlig redogörelse för fattigvården under 1940 kommer senare att offentliggöras i en särskild publikation, sedan bearbetningen av uppgifterna slutförts.

Redovisningen till fattigvårdsstatistiken har från och med år 1939 omlagts på sätt, som närmare framgår av en tidigare redogörelse (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 277). Syftet med denna omläggning har varit att åstadkomma en redovisning av understödsklientelets sammansättning ur familjesynpunkt och att belysa fattigvårdens förhållande till andra grenar av den samhälleliga hjälpverksamheten.

I den nya statistiken har med några smärre modifikationer familjen lagts till grund för redovisningen. Enligt fattigvårdslagens bestämmelser omfattar en familj huvudpersonen, som kan vara man eller kvinna, samt de personer, vilka härleda sin hemortsrätt från honom eller henne, d. v. s. hustru och (eller) hemmavarande barn under 16 år. Understöden ha alltså redovisats familjevis, vare sig familjen i dess helhet eller endast hemortsrättsledaren själv eller i förekommande fall endast hustrun eller de minderåriga barnen blivit delaktiga därav. I fråga om vård på fattigvårdsanstalt eller sjukvårdsanstalt skall dock i varje särskilt fall uppgift lämnas om antalet personer, som åtnjutit dylik vård. I övrigt har den nyheten införts i fattigvårdsstatistiken, att uppgifter inhämtas i vad mån, förutom fattigvård, tilläggspension (invalidunderstöd), barnbidrag eller bidragsförskott utgått till någon familjemedlem.

Det formulär, som använts till fattigvårdsstatistiken år 1940, överensstämmer i huvudsak med det som användes år 1939. Endast på ett par punkter ha några mindre ändringar gjorts, varom mera i det följande.

Tab. 1 innehåller uppgifter angående dels antalet familjer i fattigvårdsrättslig mening, dels antalet individer, vilka under 1940 åtnjöto understöd av fattigvårdsstyrelserna enligt fattigvårdslagen, enligt lagen om kommunala pensionstillskott eller ur fond eller donation under fattigvårdsstyrelses förvaltning.

Hela antalet understödsfall, d. v. s. familjer, som under 1940 åtnjöto understöd av fattigvårdsstyrelserna, uppgick till 281 000, därav 159 000 på lands-

Tab. 1. Antal familjer samt antal individer, som under år 1940 (och 1939) åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna.

	Absoluta tal				Procenttal			
	Landsbygd	Städer	Hela riket		Landsbygd	Städer	Hela riket	
			1940	1939			1940	1939
Antal understödsfall (familjer).								
Ensam man utan barn	44 084	32 854	**76 938**	76 214	27·7	26·9	**27·4**	27·8
» » med »	1 248	743	**1 991**	2 155	0·8	0·6	**0·7**	0·8
Ensam kvinna utan barn	52 366	43 346	**95 712**	93 361	32·9	35·6	**34·1**	34·1
» » med »	9 571	7 835	**17 406**	17 605	6·0	6·4	**6·2**	6·4
Äkta makar (el. samboende) utan barn	19 274	14 360	**33 634**	30 542	12·1	11·8	**12·0**	11·2
» med »	31 887	22 504	**54 391**	52 598	20·0	18·5	**19·3**	19·2
Ensamma barn	726	228	**954**	1 387	0·5	0·2	**0·3**	0·5
Summa understödsfall 1940	**159 156**	**121 870**	**281 026**	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—
1939	163 698	110 164	—	**273 862**	—	—	—	**100·0**
Antal individer.								
Vuxna män	96 493	70 461	**166 954**	161 509	31·0	31·9	**31·4**	30·8
» kvinnor	113 098	88 045	**201 143**	194 106	36·3	39·9	**37·8**	37·0
Barn under 16 år	101 807	62 161	**163 968**	168 713	32·7	28·2	**30·8**	32·2
Summa individer 1940	**311 398**	**220 667**	**532 065**	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—
1939	330 083	194 245	—	**524 828**	—	—	—	**100·0**
Antal understödsfall, i vilka utgått:								
enbart fattigvårdsunderstöd	152 633	106 207	**258 840**	256 794	95·9	87·2	**92·1**	93·8
» komm. pensionstillskott e. d.	3 133	9 209	**12 342**	10 649	2·0	7·6	**4·4**	3·9
» understöd ur fond el. donation	1 133	4 433	**5 566**	3 057	0·7	3·6	**2·0**	1·1
fattigv. o. komm. pensionstillskott	1 540	1 007	**2 547**	2 446	1·0	0·8	**0·9**	0·9
» o. understöd ur fond etc.	717	1 014	**1 731**	916	0·4	0·8	**0·6**	0·3
	159 156	**121 870**	**281 026**	**273 862**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

bygden och 122 000 i städerna. Från år 1939 har antalet understödda familjer i landskommunerna minskats med ungefär 5 000 (från 164 000) eller cirka 3 %. I städerna ha understödsfallens antal däremot stigit med omkring 12 000 (från 110 000) eller ungefär 11 %. Detta har för hela riket resulterat i en ökning av antalet understödda familjer med omkring 7 000 (från 274 000) eller cirka 3 %.

Av tab. 1 framgår även understödsfallens fördelning på olika familjetyper. Ensamma kvinnor utan barn utgjorde liksom 1939 den största gruppen (34 %), ensamma män utan barn den näst största (27 %). Ungefär 19 % av understödsfallen tillhörde gruppen äkta makar (eller samboende) med barn, medan ungefär 12 % voro äkta makar (eller samboende) utan barn. Ensamma kvinnor med barn utgjorde drygt 6 %. Ensamstående kvinnor omfattade totalt c:a 40 % av samtliga understödsfall, äkta makar 31 % och ensamstående män 28 %. Den enda nämnvärda olikheten mellan städer och landsbygd synes vara, att i städerna antalet ensamma kvinnor utan barn var något större, relativt taget, antalet äkta makar (eller samboende) med barn däremot något mindre än på landsbygden. I jämförelse med 1939 visar fördelningen på familjetyper inga större skillnader. På landsbygden synes emellertid andelen familjer med barn ha minskat något sedan 1939, medan den i städerna visar någon ökning.

Hela antalet individer, som direkt eller indirekt åtnjöto understöd av fattigvårdsstyrelserna, uppgick till 532 000, därav 167 000 vuxna män, 201 000 vuxna kvinnor och 164 000 barn under 16 år. Sedan 1939 har antalet understödda personer minskat i landskommunerna med omkring 19 000 (från 330 000) eller cirka 6 % och stigit i städerna med 27 000 (från 194 000) eller ungefär 14 %, vilket medfört en ökning för hela riket med cirka 8 000 (från 524 000) eller 1½ %. Minskningen i antalet understödstagare på landsbygden och ökningen i städerna ha varit relativt kraftigare för de understödda minderåriga barnen än för de vuxna.

Sättes hela antalet av fattigvårdsstyrelserna understödda personer i procent av folkmängden, får man följande siffror för 1939 och 1940.

År	Landsbygd	Städer	Hela riket
1940	7·8	9·4	8·4
1939	8·2	8·5	8·3

Den relativa understödsfrekvensen år 1940 visar för landsbygden en viss nedgång, för städerna en icke obetydlig uppgång.

I tab. 1 äro redovisade endast sådana minderåriga barn i de understödda familjerna, som vistades i hemmet eller på *fattigvårdens* bekostnad åtnjutit vård utom hemmet. En del familjer hade dessutom barn, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnderna för skyddsuppfostran eller samhällsvård och på barnavårdsnämndernas bekostnad vårdades i fosterhem eller barnhem eller på annan anstalt. Antalet dylika omhändertagna barn i de av fattigvårdsstyrelserna understödda familjerna utgjorde enligt de uppgifter, som inhämtats första gången för år 1940, 7 282, varav i landskommunerna 3 456 och i städerna 3 826.

Uppgifter ha också inhämtats om hur många av understödstagarna, som åtnjöto tilläggspension, och om hur många av barnen, som åtnjöto barnbidrag eller bidragsförskott. Till 1939 års statistik redovisades jämte antalet tilläggspensionärer endast antalet familjer med barnbidrag eller bidragsförskott. Tab. 2 innehåller en sammanställning av dessa uppgifter. Det bör observeras, att de i tabellen anförda talen äro minimisiffror, enär uppgifterna icke äro alldeles fullständiga.

Av samtliga vuxna understödstagare voro 146 000, i landskommunerna 88 000 och i städerna 58 000, tilläggspensionärer. Detta innebär, att ungefär 40 % av de vuxna individerna i understödsklientelet, på landsbygden 42 % och i städerna 37 %, förutom understöd av fattigvårdsstyrelse åtnjutit tilläggspension. Det relativa antalet tilläggspensionärer bland de vuxna understödstagarna har ökat i landskommunerna och minskat i städerna sedan 1939.

Antalet barn inom fattigvårdsklientelet, till vilka utgått barnbidrag, utgjorde 24 700, varav på landsbygden 17 600 och i städerna 7 100. Bidragsförskott hade uppburits av 8 500 barn, varav 3 500 i landskommunerna och 5 000 i städerna. I dessa siffror ingå givetvis även en del barn, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnderna och sålunda icke voro vare sig direkt eller indirekt understödda av fattigvårdsstyrelserna. De ha därför i tab. 2 satts i relation till

Tab. 2. Antal tilläggspensionärer bland de vuxna understödstagarna samt antalet barn med barnbidrag eller bidragsförskott bland de understödda barnen

		Antal vuxna understödstagare	Därav tilläggspensionärer		Antal barn under 16 år		Därav barn med			
							barnbidrag		bidragsförskott	
			antal	%	understödda av fattigvårdsstyrelse	omhändertagna av barnavårdsn.	antal	%	antal	%
Landsbygd.										
	1940	209 591	88 068	42·0	101 807	3 456	17 602	16·7	3 492	3·3
	1939	214 936	87 593	40·8	115 147	·	·	·	·	·
Städer.										
	1940	158 506	58 039	36·6	62 161	3 826	7 100	10·8	5 007	7·6
	1939	140 679	55 352	39·3	53 566	·	·	·	·	·
Hela riket.										
	1940	**368 097**	**146 107**	**39·7**	**163 968**	**7 282**	**24 702**	**14·4**	**8 499**	**5·0**
	1939	355 615	142 945	40·2	168 713	·	·	·	·	·

sammanlagda antalet av fattigvårdsstyrelserna understödda och av barnavårdsnämnderna omhändertagna barn. Av hela detta antal minderåriga barn i de fattigvårdsunderstödda familjerna hade 19·4 % åtnjutit antingen barnbidrag eller bidragsförskott under 1940, 14·4 % barnbidrag och 5·0 % bidragsförskott. Det är att observera, att i ett icke oväsentligt antal av de fall, då barnbidrag utgått, försörjaren även åtnjutit tilläggspension. Antalet dylika fall är dock tills vidare icke känt.

I tab. 3 har antalet tilläggspensionärer resp. antalet barn med barnbidrag eller bidragsförskott, understödda av fattigvårdsstyrelse, satts i relation till hela antalet tilläggspensionärer resp. barn med barnbidrag eller bidragsförskott i hela riket. Antalet tilläggspensionärer resp. antalet barn med barnbidrag i hela riket vid slutet av 1939 har erhållits ur pensionsstyrelsens statistik. Antalet barn med bidragsförskott vid samma tid är icke exakt känt. På grundval av uppgifter, som socialstyrelsen inhämtat till 1940 års barnavårdsstatistik, har dock antalet barn, som någon gång under 1940 uppburit bidragsförskott, beräknats till cirka 30 000. Siffran har erhållits vid en första sammanräkning av de inkomna uppgifterna och är endast preliminär.

Av tab. 3 framgår, att de tilläggspensionärer, som någon gång under 1940 erhållit understöd av fattigvårdsstyrelse, utgjorde i hela riket 32·5 % av samtliga tilläggspensionärer. Motsvarande procenttal för 1939 var 32·6 %. Av samtliga barn, som åtnjöto barnbidrag resp. bidragsförskott, tillhörde 45·2 resp. 28·3 % familjer, som samtidigt erhållit understöd av fattigvårdsstyrelse i någon form. Vad beträffar barnen med bidragsförskott är även möjligt att beräkna motsvarande procentsiffror för landsbygd och städer var för sig. Av samtliga 30 000 barn med bidragsförskott år 1940 kommo nämligen omkring 16 000 på landsbygden och cirka 14 000 på städerna. Detta innebär, att på landsbygden ungefär 22 % och i städerna 36 % av de barn, som åtnjöto bidragsförskott, tillhörde familjer, som uppburit understöd av fattigvårdsstyrelse under året. De

Tab. 3. Antalet tilläggspensionärer resp. barn med barnbidrag eller bidragsförskott i hela riket samt absoluta och relativa antalet av dessa, vilka direkt eller indirekt åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelse.

	1940	1939
Tilläggspensionärer.		
Hela antalet $^{31}/_{12}$ 1939 (resp. 1938)	448 933	438 526
Därav m. understöd av fattigvårdsstyrelse, antal	146 107	142 945
%	32·5	32·6
Barn med barnbidrag.		
Hela antalet $^{31}/_{12}$ 1939 (resp. 1938)	54 595	46 903
Därav m. understöd av fattigvårdsstyrelse, antal	24 702	·
%	45·2	·
Barn med bidragsförskott.		
Hela antalet år 1940	30 000	·
Därav m. understöd av fattigvårdsstyrelse, antal	8 499	·
%	28·3	·

i tab. 3 framräknade procenttalen måste på grund av ofullständig redovisning av de individer, för vilka tilläggspension, barnbidrag eller bidragsförskott utgått samtidigt med understöd av fattigvårdsstyrelse, anses vara något för låga.

I tab. 1 redovisas understödsfallens fördelning efter den rättsliga formen för understödet. Enbart understöd enligt fattigvårdslagen utgick på landsbygden i cirka 96 % av de redovisade understödsfallen. I städerna utgjorde motsvarande andel 87 %. I senare fallet äro i gengäld de familjer, som uppburit kommunala pensionstillskott o. dyl. eller understöd ur fonder eller donationer under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning, relativt taget desto flera än på landsbygden. Understöd enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. hade enbart eller tillsammans med fattigvård utgått i 8·4 % av samtliga understödsfall i städerna, medan 3·0 % av familjerna erhållit understöd enligt samma lag i landskommunerna. I jämförelse med år 1939 har antalet understödsfall med understöd enligt denna lag ökat med inemot 1 800. I denna lag sammanfattas alla de understöd, som ha utgått i form av kommunalt pensionstillskott, kommunala tillskott till invalidunderstöd, till blindhetsersättning, till barnbidrag eller bidragsförskott samt såsom kommunalt sjukvårdsbidrag. Majoriteten av de understöd, som utgått enligt denna lag, har dock haft form av kommunala tillskott till tilläggspension och invalidunderstöd.

I tab. 4 lämnas vissa uppgifter angående antalet vårdtagare och vårddagar samt vårdkostnaderna på fattigvårdsanstalt resp. sjukvårdsanstalt. Som fattigvårdsanstalter räknas fattigvårdsanstalt enligt 31 § fattigvårdslagen (ålderdomshem, försörjningshem, vårdhem med föreståndare eller föreståndarinna, men icke fattighus eller fattigstugor), anstalt eller avdelning för sinnessjuka eller kroniskt sjuka, vilken tillhör fattigvårdssamhälle eller kommunalförbund, samt arbetshem. Till sjukvårdsanstalter räknas såväl lasarett, tuberkulossjukhus, vanföreanstalter, kuranstalter, konvalescenthem m. fl. anstalter,

Tab. 4. Antal vårdtagare på fattigvårdsanstalter och sjukvårdsanstalter samt antal vårddagar och vårdkostnader m. m. år 1940 (1939).

	Vård på fattigvårdsanstalt				Vård på sjukvårdsanstalt			
	Landsbygd	Städer	Hela riket		Landsbygd	Städer	Hela riket	
			1940	1939			1940	1939
Antal vårdtagare.								
Vuxna män	11 977	10 820	22 797	23 003	22 282	12 777	35 059	40 201
» kvinnor	12 639	8 662	21 301	22 572	21 007	13 981	34 988	41 037
Barn under 16 år	404	289	693	·	4 910	3 157	8 067	·
Tillhopa 1940	**25 020**	**19 771**	**44 791**	—	**48 199**	**29 915**	**78 114**	—
1939	25 407	20 168	—	45 575	51 926	29 312	—	81 238
Sammanlagda antalet vårddagar i 1 000-tal.								
1940	**7 052**	**4 729**	**11 781**	—	**8 412**	**4 106**	**12 518**	—
1939	6 848	4 612	—	11 460	8 701	3 990	—	12 691
Vårddagar per vårdtagare.								
1940	282	239	263	—	175	137	160	—
1939	270	229	—	251	168	136	—	156
Vårdkostnader i 1 000-tal kr.								
1940	**13 637**	**16 830**	**30 467**	—	**12 518**	**9 679**	**22 197**	—
1939	12 435	15 083	—	27 518	12 496	8 351	—	20 847
Kostnad per vårddag, kr.								
1940	1·93	3·56	2·59	—	1·49	2·36	1·77	—
1939	1·82	3·27	—	2·40	1·44	2·09	—	1·64
Kostnad per vårdtagare, kr.								
1940	545: —	851: —	680: —	—	260: —	324: —	284: —	—
1939	489: —	748: —	—	604: —	241: —	285: —	—	257: —

som anstalter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka, tillhörande staten, pensionsstyrelsen, landsting, enskild stiftelse etc. eller kommun (men ej under fattigvårdsstyrelses förvaltning).

Hela antalet *vårdtagare på fattigvårdsanstalter* uppgick år 1940 till nära 45 000, på landsbygden något över 25 000 och i städerna icke fullt 20 000. I förhållande till 1939 har antalet minskat med omkring 1 000. Det sammanlagda antalet vårddagar har dock samtidigt undergått någon stegring från 1939 till 1940, varför medelantalet vårddagar per vårdtagare ökat från 251 till 263. Det genomsnittliga antalet vårddagar per vårdtagare var högre på landsbygden än i städerna (282 mot 239), beroende på det relativt större antalet tillfälliga vårdtagare i senare fallet. De redovisade vårdkostnaderna avse merendels de avgifter, som fattigvårdssamhällena beräknat för vården å sina egna anstalter. Kostnaden per vårddag var i genomsnitt 1·93 kr. för landskommunerna och 3·56 kr. för städerna. I båda fallen har någon ökning av vårdkostnaden per dag ägt rum sedan 1939, i förra fallet med 6 % och i det senare med 9 %.

Antalet understödstagare, som under 1940 åtnjöto *vård på sjukvårdsanstalter,* uppgick till något över 78 000, varav på landsbygden 48 000 och i städerna 30 000. För 1939 var motsvarande siffra för hela riket omkring 81 000. Sedan dess har antalet vårdtagare på landsbygden minskat med i runt tal 4 000 och i städerna ökat med omkring 1 000. Antalet vårddagar har minskat något från

1939 till 1940, ehuru obetydligt, varför genomsnittliga antalet vårddagar per vårdtagare ökat från 156 till 160. Även i fråga om vård på sjukvårdsanstalt var medelantalet vårddagar per vårdtagare något större på landsbygden än i städerna (175 mot 137). De redovisade vårdkostnaderna avse i stor utsträckning de låga avgifter, som fattigvårdssamhällena erlägga till länslasaretten. Per vårddag utgjorde vårdkostnaden i landskommunerna i medeltal 1·49 kr. och i städerna 2·36 kr. I båda fallen ha avgifterna per dag ökat sedan 1939, på landsbygden med cirka $3^1/_2$ % och i städerna med ungefär 13 %.

I fråga om *hemunderstöd* samt *annan hjälp* (utackordering, utrustning för intagning på anstalt, resor o. s. v.) föreligga tills vidare endast uppgifter om hjälpens totala värde. För hemunderstöd redovisas ett totalbelopp på 44·3 milj. kr., varav i landskommunerna 17·1 milj. kr. och i städerna 27·2 milj. kr., och för annan hjälp ett sammanlagt belopp på 3·3 milj. kr., varav 2·5 milj. kr. på landsbygden och 0·8 milj. kr. i stadskommunerna. I förhållande till föregående år ha kostnaderna för hemunderstöd ökat, på landsbygden med ungefär $^1/_2$ milj. kr. och i städerna med omkring 5 milj. kr., medan kostnaderna för annan hjälp i stort sett äro oförändrade.

Nedanstående tablå innehåller en sammanställning av kostnadsuppgifterna för samtliga hjälpformer.

	År 1940					År 1939
	Vård på		Hemunderstöd	Annan hjälp	Samtliga hjälpformer	Samtliga hjälpformer
	fattigvårdsanstalt	sjukvårdsanstalt				
Vårdkostnader i miljoner kr.						
Landsbygd	13·6	12·5	17·1	2·5	45·7	44·1
Städer	16·8	9·7	27·2	0·8	54·5	46·2
Hela riket	30·4	22·2	44·3	3·3	100·2	90·3

Totala värdet av de understöd, som fattigvårdsstyrelserna utgivit under år 1940, uppgår till 100·2 milj. kr. Sedan 1939 har en stegring av det allmännas kostnader för fattigvården ägt rum med i runt tal 10·0 milj. kr. eller relativt med ungefär 11 %. Av denna stegring kommer omkring 1·5 milj. kr. på landskommunerna och 8·5 milj. kr. på städerna. Cirka hälften av stegringen belöper sig på hemunderstöden och den andra hälften på anstaltsvården.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under år 1941.

Preliminär översikt.

Materialets omfattning. Från och med år 1934 har socialstyrelsen inhämtat uppgifter om antalet under varje kvartal fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Sedan år 1937 har kvartalsstatistiken rörande byggnadsverksamheten successivt utvidgats och omfattar numera samtliga 13 städer med över 30 000 invånare samt även det stora flertalet städer med mellan 10 000 och 30 000 invånare. För år 1941 ha ifrågavarande uppgifter inkommit från sammanlagt 42 städer.

I det följande återges de uppgifter angående bostadsproduktionen, som inkommit för de olika kvartalen 1941, varjämte motsvarande uppgifter för 1940 anföras för möjliggörande av jämförelser. Dessa uppgifter avse nybyggnadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit (resp. äro avsedda att giva) upphov till nya bostadsutrymmen, men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Beträffande sex av de största städerna meddelas även en sammanfattning av inkomna kvartalsuppgifter om fullbordade och beviljade lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål.

Städer med över 30 000 invånare. I tab. 1 återges dels antalet lägenheter och rum (eldstäder) i under åren 1940 och 1941 fullbordade och beviljade byggnadsföretag, dels motsvarande uppgifter för fjärde kvartalet 1940 och för samtliga kvartal under år 1941. Denna sammanställning ger vid handen, att totala antalet lägenheter och rum i under år 1941 fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[1] — byggnadsföretag i förhållande till 1940 företedde en minskning med 47·5, resp. 51·9 %. I Linköping framträder en ökning av antalet full-

Under åren 1939, 1940 och 1941 fullbordade och beviljade bostadslägenheter och rum i 13 städer med över 30 000 invånare.

		Bostadslägenheter					Rum (eldstäder)				
		1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året
Fullb. byggnadsföretag	1939	5 225	2 514	10 132	8 619	**26 490**	14 111	7 323	27 517	23 554	**72 505**
	1940	4 395	1 553	3 392	3 795	**13 135**	11 578	4 305	9 815	10 435	**36 133**
	1941	1 617	795	2 056	2 424	**6 892**	3 840	2 568	5 176	5 790	**17 374**
Bevilj. byggnadsföretag	1939	10 386	5 762	5 324	3 621	**25 093**	27 172	17 004	14 448	9 753	**68 377**
	1940	1 081	608	516	1 176	**3 381**	3 140	2 464	1 549	2 868	**10 021**
	1941	1 039	2 695	1 394	1 882	**7 010**	2 828	6 346	3 989	4 657	**17 820**

[1] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. 1. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under åren 1940 och 1941 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i städer med över 30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1940		1941					1940		1941				
Fullbordade byggnadsföretag.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Stockholm	7 864	2 737	3 034	1 236	484	313	1 001	21 366	7 464	7 705	2 799	1 619	876	2 411
Göteborg .	1 863	96	1 070	137	164	120	649	5 385	347	2 469	318	463	335	1 353
Malmö . .	652	123	662	101	17	505	39	1 840	340	1 840	285	53	1 347	155
Norrköping	290	60	195	4	—	167	24	706	131	340	9	—	277	54
Hälsingborg	131	4	112	21	44	39	8	333	17	311	88	138	58	27
Örebro . .	319	84	326	3	8	223	92	805	269	760	5	31	491	233
Borås . . .	322	58	212	61	46	9	96	887	162	611	203	165	29	214
Eskilstuna	448	275	118	12	2	76	28	1 160	715	256	27	4	135	90
Gävle . . .	350	32	31	2	8	13	8	1 139	123	105	9	29	48	19
Västerås .	210	50	104	2	—	2	100	549	87	282	8	—	8	266
Uppsala .	360	220	67	—	—	21	46	981	553	263	—	—	81	182
Linköping .	85	7	820	38	9	454	319	221	27	2 023	89	31	1 154	749
Jönköping .	241	49	141	—	13	114	14	761	200	409	—	35	337	37
Tillhopa	13135	3 795	6 892	1 617	795	2 056	2 424	36 133	10435	17 374	3 840	2 568	5 176	5 790
Beviljade byggnadsföretag.														
Stockholm	1 493	353	1 898	343	700	263	592	4 368	898	4 380	841	1 406	833	1 300
Göteborg .	858	453	1 126	208	378	357	183	2 774	844	3 190	641	1 063	1 033	453
Malmö . .	349	107	734	231	310	108	85	1 027	369	2 094	702	780	375	237
Norrköping	46	8	333	33	197	62	41	120	23	695	73	365	158	99
Hälsingborg	21	7	134	3	40	88	3	96	25	283	14	64	194	11
Örebro . .	122	49	356	49	117	92	98	278	126	842	100	283	232	227
Borås . . .	29	—	50	9	13	3	25	60	2	165	21	55	16	73
Eskilstuna	126	39	196	7	46	24	119	301	92	465	22	72	77	294
Gävle . . .	20	4	79	10	19	39	11	66	15	225	29	56	105	35
Västerås .	51	10	394	10	92	82	210	97	35	1 084	39	234	236	575
Uppsala . .	127	67	368	21	8	56	283	393	175	1 056	73	37	153	793
Linköping .	57	12	1 113	46	730	183	154	160	35	2 743	121	1 813	455	354
Jönköping .	82	67	229	69	45	37	78	281	229	598	152	118	122	206
Tillhopa	3 381	1 176	7 010	1 039	2 695	1 394	1 882	10 021	2 868	17 820	2 828	6 346	3 989	4 657

bordade lägenheter och rum, i Malmö en ökning av antalet lägenheter och ett oförändrat antal rum samt i Örebro en ökning i fråga om antalet lägenheter, men en minskning i fråga om antalet rum. I övriga städer redovisas minskning beträffande såväl lägenheter som rum.

I fråga om under år 1941 beviljade byggnadslov framträder gentemot år 1940 en ökning med 107·3 %, räknat efter antalet lägenheter, och med 77·8 % efter antalet rum. Ökningen är genomgående för samtliga redovisade städer.

Den i tablån å sid. 137 återgivna jämförelsen mellan de särskilda kvartalen 1939, 1940 och 1941 med avseende på fullbordade och beviljade byggnadsföretag ger vid handen, att under samtliga kvartal 1941 antalet fullbordade lägenheter och rum var mindre än under motsvarande kvartal 1940. — Vid jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att de tidsperioder, som förflyta innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas såsom fullbordat,

Tab. 2. Antal vid kvartalsskiftena 1 oktober 1940—1 januari 1942 under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) i städer med över 30 000 invånare.

Orter	Bostadslägenheter						Rum (eldstäder)					
	1/10 1940	1/1 1941	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942	1/10 1940	1/1 1941	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942
Stockholm .	168	562	881	1 524	319	605	633	1 187	1 918	3 122	825	1 464
Göteborg . .	260	351	609	682	813	642	812	969	1 311	1 889	2 068	1 759
Malmö . . .	116	163	234	496	75	207	350	454	761	1 348	339	611
Norrköping .	8	8	20	247	118	102	17	22	59	403	224	237
Hälsingborg	30	48	56	56	76	89	116	167	182	111	184	216
Örebro . . .	236	218	219	421	266	280	596	494	505	848	514	509
Borås . . .	51	39	22	34	34	14	166	145	80	101	108	67
Eskilstuna .	110	15	15	50	9	112	190	28	28	67	26	280
Gävle . . .	51	24	32	31	61	64	181	76	96	93	166	181
Västerås . .	257	209	215	306	385	272	543	464	490	722	946	746
Uppsala . .	3	4	20	28	63	251	16	17	77	116	198	679
Linköping .	34	35	60	750	477	197	86	81	155	1 863	1 142	482
Jönköping .	28	64	74	108	24	88	77	122	125	199	46	155
Tillhopa	**1 352**	**1 740**	**2 457**	**4 733**	**2 720**	**2 923**	**3 783**	**4 226**	**5 787**	**10 882**	**6 786**	**7 386**

kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken, ge följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer. — I fråga om beviljade lägenheter framträder under andra, tredje och fjärde kvartalen en kraftig ökning, jämfört med motsvarande kvartal 1940.

Antalet fullbordade lägenheter och rum utgjorde under år 1941 26·0, resp. 24·0 % av motsvarande antal år 1939. För beviljade lägenheter och rum voro motsvarande jämförelsetal 27·9, resp. 26·1 %.

Antalet lägenheter och rum i under fjärde kvartalet 1941 fullbordade byggnadsföretag företedde gentemot fjärde kvartalet 1940 en minskning med 36·1, resp. 44·5 %. En ökning kommer till synes i Göteborg, Hälsingborg, Borås, Västerås och Linköping; i Örebro registreras ökning beträffande antalet lägenheter, men minskning beträffande antalet rum. — Antalet beviljade lägenheter och rum ökades under fjärde kvartalet 1941 med 60·0, resp. 62·4 % gentemot fjärde kvartalet 1940.

I jämförelse med tredje kvartalet 1941 framträder under fjärde kvartalet en ökning i fråga om såväl fullbordade som beviljade lägenheter och rum.

Belysande för bostadsproduktionens utvecklingstendenser äro även de uppgifter rörande antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 oktober 1940 t. o. m. 1 januari 1942 under byggnad varande lägenheter och rum, som lämnas i tab. 2. Av tabellen framgår, att antalet vid årsskiftet 1941/42 under byggnad varande lägenheter och rum i samtliga 13 städer ökats med 68·0, resp. 74·8 % i förhållande till årsskiftet 1940/41 och med 7·5, resp. 8·8 % i förhållande till den 1 oktober 1941. Ökningen från den 1 januari 1941 berör samtliga redovisade städer utom Borås.

Följande sammanfattningstal för 12 av de 13 städerna (exkl. Eskilstuna) återge utvecklingen sedan början av år 1939.

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1939	14 741	18 308	22 158	11 591	39 316	47 902	59 743	31 124
1940	9 838	5 833	5 020	1 242	26 900	16 222	13 853	3 593
1941	1 725	2 442	4 683	2 711	4 198	5 759	10 815	6 760
1942	2 923	·	·	·	7 386	·	·	·

På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål har för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås en beräkning företagits av arealen i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade, resp. beviljade under åren 1940 och 1941. Resultaten meddelas i tab. 3. Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas för samtliga redovisade lokaler, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att siffrorna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal. Under år 1941 tillkommo i de

Tab. 3. Beräknad nettogolvyta (i m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade resp. beviljade under åren 1940 och 1941 i vissa städer med över 30 000 invånare.

	1940					1941				
Fullbordade byggnadsföretag.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året
Stockholm	55 473	8 014	47 376	250 131	**360 994**	25 195	22 762	19 925	33 258	**101 140**
Göteborg	46 710	35 372	56 880	27 302	**166 264**	10 645	9 810	15 939	15 470	**51 864**
Malmö	9 710	2 570	4 488	18 932	**35 700**	2 704	9 605	14 978	10 107	**37 394**
Norrköping	5 415	160	1 055	12 090	**18 720**	—	—	2 120	360	**2 480**
Hälsingborg	3 367	165	11 776	1 973	**17 281**	9 671	4 635	5 648	3 910	**23 864**
Borås	8 062	683	4 882	6 899	**20 526**	5 778	1 152	225	8 448	**15 603**
Samtliga 6 städer	**128 737**	**46 964**	**126 457**	**317 327**	**619 485**	**53 993**	**47 964**	**58 835**	**71 553**	**232 345**
därav: kontors- och butikslokaler	51 146	28 362	49 825	102 527	**231 860**	24 151	20 603	19 255	32 219	**96 228**
fabriks- o. verkstadslokaler	37 524	11 337	49 741	164 062	**262 664**	12 815	15 598	10 553	22 354	**61 320**
övriga lokaler	40 067	7 265	26 891	50 738	**124 961**	17 027	11 763	29 027	16 980	**74 797**
Beviljade byggnadsföretag.	**83 203**	**36 401**	**62 070**	**49 734**	**231 408**	**69 888**	**73 962**	**130 098**	**112 887**	**386 835**
Därav: kontors- och butikslokaler	37 174	21 857	31 364	21 496	**111 891**	20 849	34 347	43 079	55 331	**153 606**
fabriks- o. verkstadslokaler	21 178	7 096	15 993	13 123	**57 390**	17 589	20 798	47 539	38 464	**124 390**
övriga lokaler	24 851	7 448	14 713	15 115	**62 127**	31 450	18 817	39 480	19 092	**108 839**

Tab. 4. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under åren 1940 och 1941 fullbordade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1940		1941					1940		1941				
	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Karlskrona .	118	4	419	14	24	172	209	311	13	1 195	57	89	479	570
Lund . . .	132	2	74	—	2	35	37	426	6	161	1	6	88	66
Karlskoga .	146	87	150	—	—	138	12	317	144	330	—	—	299	31
Kalmar . .	89	32	32	2	—	24	6	251	90	132	7	—	92	33
Landskrona .	96	2	13	—	—	1	12	287	8	56	—	—	20	36
Sundsvall .	41	22	43	1	1	2	39	153	85	147	4	5	12	126
Trollhättan .	64	17	147	1	6	113	27	213	57	425	7	20	302	96
Mölndal . .	80	9	17	—	4	6	7	221	29	57	—	16	21	20
Östersund .	93	17	43	—	10	24	9	337	51	146	—	28	91	27
Kristianstad	261	45	189	3	—	182	4	721	133	301	7	—	278	16
Södertälje .	115	79	212	3	12	182	15	245	161	546	11	48	431	56
Växjö . . .	46	6	53	1	13	19	20	162	19	191	3	40	70	78
Trelleborg .	81	9	106	22	2	71	11	248	27	269	59	13	175	22
Umeå . . .	63	12	54	7	11	28	8	213	35	223	19	36	124	44
Kristinehamn	66	10	20	7	8	1	4	199	34	84	36	33	7	8
Nyköping .	119	8	73	1	5	34	33	358	22	197	2	27	82	86
Västervik .	59	15	22	1	5	12	4	203	51	74	4	19	40	11
Härnösand .	55	9	5	—	—	1	4	194	18	14	—	—	6	8
Skövde . .	11	—	99	6	31	62	—	40	—	359	24	103	232	—
Visby . . .	22	5	17	—	4	7	6	79	23	43	—	12	22	9
Lidköping .	65	14	25	—	7	—	18	213	60	75	1	33	—	41
Ystad . . .	42	3	45	20	9	4	12	156	14	175	83	48	13	31
Katrineholm	44	—	24	—	—	16	8	128	—	82	—	—	50	32
Sundbyberg	96	—	1	—	—	—	1	256	—	8	—	—	—	8
Varberg . .	50	5	38	3	—	18	17	158	15	99	10	—	40	49
Söderhamn .	2	—	30	21	—	5	4	6	—	112	84	—	18	10
Alingsås . .	33	1	12	—	2	6	4	102	3	39	—	4	25	10
Karlshamn .	11	11	20	—	—	14	6	41	41	63	—	—	43	20
Nässjö . . .	72	9	39	5	5	22	7	268	29	138	17	14	80	27
Tillhopa	2 172	433	2 022	118	161	1 199	544	6 506	1 168	5 741	436	594	3 140	1 571

sex redovisade städerna kontors- och butikslokaler med en areal av c:a 96 000 m², fabriks- och verkstadslokaler om c:a 61 000 m² och övriga lokaler om c:a 75 000 m²; motsvarande siffror för år 1940 voro resp. 232 000, 263 000 och 125 000 och för 1939 219 000, 225 000 och 179 000 m². Sammanlagt utvisade hithörande byggnadsverksamhet år 1941 i jämförelse med fjolåret en minskning med 62·5 %; för fjärde kvartalet 1941 redovisas en minskning gentemot fjärde kvartalet 1940 med 77·5 %. I fråga om beviljade byggnadsföretag redovisas en ökning med 67·2, resp. 127·0 %.

Städer med 10 000—30 000 invånare. I tab. 4 och 5 meddelas för 29 städer med 10 000—30 000 invånare antalet under år 1940 och 1941 fullbordade, resp. beviljade lägenheter och rum. År 1941 framträder i jämförelse med föregående år en minskning av antalet fullbordade lägenheter med 6·9 % och av antalet fullbordade rum med 11·8 %. Under fjärde kvartalet 1941 var antalet fullbordade lägenheter och rum resp. 25·6 och 34·5 % större än fjärde kvartalet 1940. I fråga

Tab. 5. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under åren 1940 och 1941 beviljade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—80 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1940		1941					1940		1941				
	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Karlskrona .	88	33	372	30	120	56	166	235	86	982	102	315	174	391
Lund . . .	29	14	98	21	36	5	36	84	35	255	29	98	24	104
Karlskoga .	134	51	365	141	55	80	89	254	113	924	248	178	260	238
Kalmar . .	9	—	86	—	33	7	46	37	1	288	3	122	20	143
Landskrona .	5	—	41	9	1	18	13	7	—	102	21	8	37	36
Sundsvall .	11	6	43	—	26	14	3	39	17	133	—	80	50	3
Trollhättan .	43	24	200	11	62	75	52	153	83	588	43	163	209	173
Mölndal . .	3	1	7	—	—	2	5	15	4	22	—	—	8	14
Östersund .	34	5	128	9	14	32	73	101	16	378	31	45	103	199
Kristianstad	32	—	79	2	10	29	38	137	—	249	8	47	81	113
Södertälje .	41	5	111	3	72	33	3	111	18	306	8	193	90	15
Växjö . . .	55	26	70	14	4	26	26	191	73	260	54	15	95	96
Trelleborg .	78	32	119	6	37	38	38	206	79	307	26	88	91	102
Umeå . . .	42	6	54	20	14	17	3	133	17	222	72	52	84	14
Kristinehamn	24	6	18	2	7	3	6	97	19	56	6	22	9	19
Nyköping .	14	7	234	47	99	5	83	49	24	669	144	290	16	219
Västervik .	27	4	69	6	35	19	9	112	15	198	23	86	60	29
Härnösand .	9	4	7	1	3	3	—	18	8	39	6	10	21	2
Skövde . .	31	22	102	6	39	45	12	112	90	349	17	178	118	36
Visby . . .	11	—	27	7	5	12	3	30	—	96	20	25	35	16
Lidköping .	9	3	108	5	18	14	71	47	18	324	24	45	44	211
Ystad . . .	31	4	27	8	6	5	8	132	29	93	27	26	16	24
Katrineholm	4	—	38	—	2	14	22	13	—	119	—	2	54	63
Sundbyberg	24	—	32	27	—	1	4	48	—	78	62	—	8	8
Varberg . .	33	11	55	4	23	7	21	83	29	164	10	77	18	59
Söderhamn .	2	—	20	1	6	9	4	10	—	59	2	13	31	13
Alingsås . .	9	4	28	4	8	5	11	19	12	88	9	26	21	32
Karlshamn .	3	—	29	—	10	16	3	10	—	87	—	30	49	8
Nässjö . . .	17	1	89	11	17	14	47	54	5	288	38	70	46	134
Tillhopa	852	269	2 656	395	762	604	895	2 537	791	7 723	1 033	2 804	1 872	2 514

om beviljade byggnadsföretag framträder för hela år 1941 en ökning gentemot fjolåret med 211·7 %, räknat efter antalet lägenheter, och med 204·4 % efter antalet rum. Enbart för fjärde kvartalet registreras i jämförelse med fjärde kvartalet 1940 en ökning med 232·7, resp. 217·8 %. — Antalet omkring den 1 januari 1942 under byggnad varande bostadslägenheter och rum i 16 av de redovisade städerna framgår av nedanstående tablå:

	läg.	rum		läg.	rum
Karlskrona	185	467	Trelleborg	41	108
Karlskoga	256	698	Umeå	4	14
Kalmar	61	195	Västervik	43	118
Landskrona	1	3	Ystad	27	64
Sundsvall	8	38	Katrineholm	26	72
Trollhättan	170	300	Sundbyberg	1	6
Mölndal	6	14	Alingsås	15	54
Kristianstad	56	197	Tillhopa	1 001	2 657
Södertälje	101	309			

Samtliga städer. I samtliga ovan redovisade 42 städer med en sammanlagd folkmängd av 1·94 milj. invånare vid årsskiftet 1940/41 *tillkommo* under år 1941 8 914 lägenheter och 23 115 rum, vilket i förhållande till föregående år innebär en minskning med 41·8, resp. 45·8 %. Under fjärde kvartalet voro motsvarande tal 2 968 och 7 361, d. v. s. 29·8, resp. 36·6 % mindre än fjärde kvartalet 1940. Under hela år 1941 *beviljades* byggnadslov för 9 666 lägenheter och 25 543 rum, vilket innebär en ökning gentemot 1940 med 128·3, resp. 103·4 %. Under fjärde kvartalet 1941 beviljades 2 777 lägenheter och 7 171 rum, d. v. s. 92·2, resp. 96·0 % mera än motsvarande kvartal 1940.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1941.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under fjärde kvartalet 1941, tillhopa 7 985, av vilka 7 831 begåtts av män och 154 av kvinnor. För hela året 1941 kan antalet fylleriförseelser (inberäknat ännu icke redovisade fall) preliminärt beräknas till omkring 34 100 mot 31 095 för 1940 och 32 217 för 1939.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för de olika kvartalen 1939, 1940 och 1941:

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av					
		män	personer			personer i åldern	
			kvinnor	med motbok	utan motbok	25 år och däröver	under 25 år
1939: 1 kv.	7 378	7 277	101	2 149	5 229	5 636	1 742
2 kv.	7 835	7 735	100	2 311	5 524	6 080	1 755
3 kv.	9 622	9 507	115	3 076	6 546	7 448	2 174
4 kv.	7 382	7 286	96	2 209	5 173	5 573	1 809
Hela året	**32 217**	**31 805**	**412**	**9 745**	**22 472**	**24 787**	**7 480**
Därav i Stockholm:	4 348	4 078	270	1 532	2 816	3 813	535
1940: 1 kv.	5 457	5 392	65	1 572	3 885	4 130	1 327
2 kv.	7 329	7 227	102	2 153	5 176	5 663	1 666
3 kv.	9 843	9 703	140	2 958	6 885	7 610	2 233
4 kv.	8 466	8 341	125	2 484	5 982	6 364	2 102
Hela året	**31 095**	**30 663**	**432**	**9 167**	**21 928**	**23 767**	**7 328**
Därav i Stockholm:	3 938	3 649	289	1 399	2 539	3 431	507
1941: 1 kv.	7 748	7 599	149	2 273	5 475	5 724	2 024
2 kv.	8 258	8 131	127	2 535	5 723	6 307	1 951
3 kv.	9 963	9 828	135	3 087	6 876	7 535	2 428
4 kv.	7 985	7 831	154	2 356	5 629	5 918	2 067
Hela året	**33 954**	**33 389**	**565**	**10 251**	**23 703**	**25 484**	**8 470**
Därav i Stockholm:	4 600	4 249	351	1 744	2 856	4 018	582

Enligt från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter gjordes under fjärde kvartalet 1941 tillhopa 42 beslag (därav 5 inom Stockholms tulldistrikt), som helt eller delvis avsågo sprit (eller brännvin); den beslagtagna kvantiteten utgjorde 87 liter (i Stockholms tulldistrikt 13 liter). Under hela år 1941 utgjorde för hela riket antalet dylika beslag 163 om tillhopa 219 liter. För år 1940 voro motsvarande siffror 295, resp. 425. Enbart för Stockholms tulldistrikt uppgick under år 1941 antalet dylika beslag till 22 om 26 liter, medan för år 1940 talen voro 50, resp. 129.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 februari 1942.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under januari månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under januari har prisnivån undergått en mindre höjning. Till uppgången ha i främsta rummet bidragit prisökningar å färsk fisk samt frukt.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 februari 1942, meddelas följande serier av vägda indextal.

Basperiod:	Juli 1914	Årsmedeltal 1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1941 1:a kv.	1941 2:a kv.	1941 3:e kv.	1941 4:e kv.	1942 1 dec.	1942 1 jan.	1942 1 febr.
år 1935	·	·	100	104	108	111	115	133	153	152	154	151	153	151	158	160
juli 1914	100	124	130	134	140	144	149	173	198	197	199	196	198	195	205	207

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse stigit till 160, således med två enheter sedan föregående månad. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man likaledes, att indextalet visar uppgång med två enheter (till 207). — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 januari 1942 145, om år 1935 tages till basperiod, och 227, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Jan. 1941	Febr. 1941	Nov. 1941	Dec. 1941	Jan. 1942
107·3	137·0	138·2	147·0	148·3	149·0

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för januari 138.9.

Varuslag[1]	Kvantitet	1914[3]	1935	Aug. 1939	Jan. 1941	Dec. 1941	Jan.[5] 1942	Januaripriserna procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	jan. 1941
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	30	29	29	+ 38·1	+ 16·0	— 3·3
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	451	455	455	+ 69·8	+ 33·4	+ 0·9
lands-	»	218	253	322	445	445	445	+ 75·9	+ 38·2	0·0
Ost[2]	»	162	177	215	305	266	266	·	·	·
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	185	170	300	300	300	+122·2	+ 76·5	0·0
Ägg, färska	»	142	154	172	266	332	320	+107·8	+ 86·0	+ 20·3
Potatis: gammal	»	9	12	[4] 16	16	19	19	+ 58·3	+ 18·8	+ 18·8
»	100 kg	·	896	—	1296	1508	1579	+ 76·2	—	+ 21·8
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	81	84	84	+ 75·0	+ 104·9	+ 3·7
Bruna bönor	»	49	62	113	152	—	141	+127·4	+ 24·8	— 7·2
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	47	47	+ 23·7	+ 9·3	+ 4·4
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	32	33	33	+ 37·5	+ 22·2	+ 3·1
rågsikt-, svenskt	»	29	33	36	40	40	40	+ 21·2	+ 11·1	0·0
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	65	67	67	+ 91·4	+ 55·8	+ 3·1
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	99	114	114	+185·0	+ 153·3	+ 15·2
Makaroner, svenska, ideal	»	·	·	·	79	79	79	·	·	0·0
Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	48	59	66	77	79	79	+ 33·9	+ 19·7	+ 2·6
hårt { knäckebröd	»	·	82	85	94	95	95	+ 15·9	+ 11·8	+ 1·1
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	82	79	79	+ 36·2	+ 19·7	— 3·7
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	66	64	64	+ 42·2	+ 25·5	— 3·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	177	187	187	+ 41·7	+ 29·9	+ 5·6
mjukt matbröd, { bakat med vatten	»	46	72	82	95	93	93	+ 29·2	+ 13·4	— 2·1
billigaste sort { » » mjölk	»	61	85	96	111	105	105	+ 23·5	+ 9·4	— 5·4
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	97	113	149	155	155	+ 59·8	+ 37·2	+ 4·0
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	263	313	311	+ 73·7	+ 42·7	+ 18·3
soppkött	»	95	143	169	214	265	266	+ 86·0	+ 57·4	+ 24·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	371	389	389	+ 79·3	+ 44·6	+ 4·9
spädkalv	»	70	129	163	229	253	256	+ 98·4	+ 57·1	+ 11·8
Fårkött, färskt, stek	»	130	205	260	343	379	380	+ 85·4	+ 46·2	+ 10·8
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	172	208	251	309	308	+ 79·1	+ 48·1	+ 22·7
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	317	344	345	+ 94·9	+ 52·7	+ 8·8
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	321	347	348	+ 91·2	+ 51·3	+ 8·4
Fläskkorv, ej delikatess-	»	·	·	172	229	263	265	·	+ 54·1	+ 15·7
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	151	183	203	+ 84·5	+ 81·3	+ 34·4
gädda	»	110	153	168	217	281	300	+ 96·1	+ 78·6	+ 38·2
sill	»	35	62	74	122	129	93	+ 50·0	+ 25·7	— 23·8
strömming	»	39	57	64	102	133	143	+150·9	+ 123·4	+ 40·2
torsk	»	57	89	90	137	167	196	+120·2	+ 117·8	+ 43·1
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	205	268	295	+103·4	+ 96·7	+ 43·9
kolja	»	·	116	116	192	254	270	+132·8	+ 132·8	+ 40·6
Salt sill	»	45	62	55	149	201	197	+217·7	+ 258·2	+ 32·2
Kaffe, rostat: santosblandning	»	·	291	288	436	504	508	+ 74·6	+ 76·4	+ 16·5
mest gångbara sort	»	·	·	·	470	540	543	·	·	+ 15·5
Socker, bit-	»	65	46	48	57	65	65	+ 41·3	+ 35·4	+ 14·0
Salt, matsalt	»	10	15	15	24	25	25	+ 66·7	+ 66·7	+ 4·2
Äpplen, ät-	»	·	101	94	156	152	173	+ 71·3	+ 84·0	+ 10·9
Apelsiner, medelstora	duss.	·	115	123	187	297	277	+140·9	+ 125·2	+ 48·1
Bananer, prima	kg	·	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	101	84	183	172	172	+ 70·3	+ 104·8	— 6·0
Vitkål, svensk	»	·	24	29	31	32	34	+ 41·7	+ 17·2	+ 9·7
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	24	24	31	31	31	+ 29·2	+ 29·2	0·0
Svagdricka	l	6	15	16	21	21	21	+ 40·0	+ 31·3	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	35	32	34	34	34	— 2·9	+ 6·3	0·0
Fotogen, Water White	l	21	20	21	36	60	60	+200·0	+ 185·7	+ 66·7
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	17	17	24	24	24	+ 41·2	+ 41·2	0·0
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1820	1910	1915	+102·6	+ 70·2	+ 5·2
Barrved, » »	»	595	730	885	1525	1620	1630	+123·3	+ 84·2	+ 6·9
Pannved, hemkörd	»	·	·	·	1400	1520	1515	·	·	+ 8·2
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	1042	989	988	+ 60·9	+ 55·1	— 5·2
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	326	522	574	572	+ 96·6	+ 75·5	+ 9·6
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	452	517	856	1005	1009	+123·2	+ 95·2	+ 17·9
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	436	506	832	979	980	+124·8	+ 93·7	+ 17·8

[1] Beträffande gällande prisregleringar se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 44. — [2] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [5] Preliminära siffror.

Konsumtionsundersökningen bland landsbygdshushåll andra kvartalet 1941.

På Kungl. Maj:ts uppdrag anordnar socialstyrelsen i samarbete med statens institut för folkhälsan och statens livsmedelskommission en serie på hushållsräkenskaper grundade konsumtionsundersökningar, vilka äro avsedda att fortlöpande lämna material till belysning av konsumtionsvanor och näringsstandard under innevarande kristid. Början gjordes i första kvartalet 1940 med hushåll inom städer och industriorter, och denna grupp av konsumenter har sedan dess varit föremål för en undersökning per kalenderkvartal.[1]

Den första undersökningen rörande hushåll på landsbygden kom till stånd i fjärde kvartalet 1940 och den andra — som här skall bli föremål för en redogörelse — i andra kvartalet 1941. Dessa sistnämnda undersökningar avse uteslutande lantarbetare och småbrukare (med högst 10 och lägst 2 ha åker). Metoden för denna undersökning har varit densamma som tillämpats beträffande stadshushållen. Genom vissa intresserade organisationer ha lokala ombud erhållits, vilka i sin tur anskaffat hushåll, villiga att under 14 dagars tid föra specificerade räkenskaper över utgifter för och förbrukade kvantiteter av livsmedel och att ställa dessa räkenskaper till förfogande för statistisk bearbetning.

De organisationer, som genom att anskaffa ombud eller eljest lämnat landsbygdsundersökningen sitt stöd, äro följande: Hemkonsulenternas förening, Jordbrukareungdomens förbund (J. U. F.), Kooperativa förbundet, Riksförbundet landsbygdens folk (R. L. F.), Svenska landsbygdens kvinnoförbund, Svenska lantarbetareförbundet, Svenska lantarbetsgivareföreningen, Småbrukarnas riksförbund, Sveriges husmodersföreningars riksförbund och Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund. Antalet genom dessa organisationer i andra kvartalet 1941 anskaffade ombud var 87.

Primärmaterialet. Bokföringen var avsedd att påbörjas någon av dagarna 12—18 maj, men denna period visade sig mindre lämplig, då det försenade vårbruket just då kommit i gång inom stora delar av landet. Genom att utsträcka tidpunkten för bokföringens början till mitten av juni lyckades man dock erhålla ett tillräckligt, om än knappt, material. Bokföringsperioden om 14 dagar inföll alltså under tiden mitten av maj till slutet av juni månad.

Av 396 insända formulär kunde 333 användas för undersökningens syfte. Av dessa tillhörde 153 småbrukar- och 180 lantarbetarhushåll. Endast 74 av dessa hushåll hade deltagit i undersökningen i 4:e kvartalet 1940. Liksom tidigare har undersökningen begränsats till vissa typiska *jordbruksområden.* Vilka dessa äro, framgår av tab. 1. Vissa regionala förskjutningar ha ägt rum

[1] Redogörelse för den senaste undersökningen rörande stadshushåll lämnades i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 934 och för landsbygdshushåll i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 547.

Tab. 1. Hushållens fördelning på jordbruksområden.

	Småbrukare				Lantarbetare			
	Absoluta tal		%		Absoluta tal		%	
	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941
Övre Norrland	39	28	19·1	18·3	—	—	—	—
Gävleborgs län, Bergslagen	30	13	14·7	8·5	5	—	2·3	—
Mälarlandskapen	39	25	19·1	16·3	77	73	35·1	40·5
Östgöta-, Västgötaslätterna	29	18	14·2	11·8	46	41	21·0	22·8
Sydsvenska höglandet	33	35	16·2	22·9	38	12	17·4	6·7
Skåne	34	34	16·7	22·2	53	54	24·2	30·0
Summa	204	153	100·0	100·0	219	180	100·0	100·0

i materialet sedan den första undersökningen, men några olägenheter vid jämförelsen mellan medeltalen för samtliga deltagare torde därav i allmänhet icke vara att befara. (Jfr dock nedan angående brödkonsumtionen.)

Till följd av materialets knapphet har antalet hushåll i de flesta landsdelsgrupperna, liksom i övriga delgrupper, kommit att bli ganska litet, och de för desamma framräknade medeltalen böra härför tagas med vederbörlig reservation. Framför allt är stor försiktighet av nöden vid bedömningen av uppgifter för grupper, i vilka färre än 25 fall ingå.

Hushållens fördelning på *hushållstyper* framgår av tab. 2. Det typiska förhållandet, att småbrukarnas hushåll i allmänhet äro större än lantarbetarnas, består denna gång liksom vid föregående undersökningstillfälle, men olikheten har något utjämnats. Den är dock alltjämt så betydande, att man vid jämförelse av per hushåll beräknade tal bör hålla densamma i minnet. Man bör även vid jämförelser i tiden inom småbrukar- resp. lantarbetarklientelet observera de just antydda förändringar, som inträtt i genomsnittsstorleken av hushållen.

Beträffande de skilda landsdelarna kunna följande tal avseende 2:a kvartalet 1941 meddelas:

	Småbrukare			Lantarbetare		
	Personer per hush.	Kons.-enheter per hush. enl. skalan för: Kalorier m. m.	Kons.-enheter per hush. enl. skalan för: Äggvita m. m.	Personer per hush.	Kons.-enheter per hush. enl. skalan för: Kalorier m. m.	Kons.-enheter per hush. enl. skalan för: Äggvita m. m.
Övre Norrland	4·86	3·38	4·06	—	—	—
Gävleborgs län, Bergslagen	5·15	4·17	4·99	—	—	—
Mälarlandskapen	4·28	3·49	4·18	4·16	3·26	3·91
Östgöta-, Västgötaslätterna	4·78	3·67	4·52	3·80	2·89	3·51
Sydsvenska höglandet	4·69	3·69	4·40	4·33	3·22	3·93
Skåne	4·12	3·14	3·83	4·50	3·39	4·17
Samtliga	4·48	3·52	4·24	4·19	3·21	3·90

Vid beräkningen av de konsumtionsenhetstal, som angivits, har man utgått från en vuxen mans behov av livsmedel (t. ex. av kalorier) och betecknat detta såsom 1 konsumtionsenhet. En vuxen kvinnas konsumtionsbehov har därefter

Tab. 2. Hushållens sammansättning och storlek.

	Småbrukare				Lantarbetare			
	Absoluta tal		%		Absoluta tal		%	
	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941
Hushåll bestående av man, hustru och								
1 barn 0— 6 år	26	16	12·8	10·4	40	32	18·3	17·8
1 » 7—15 »	16	13	7·8	8·5	31	26	14·1	14·4
2 » 0— 6 »	17	18	8·3	11·8	19	9	8·7	5·0
2 » , det äldsta 7—15 »	28	22	13·7	14·4	51	46	23·3	25·5
3 » 0—15 »	36	21	17·7	13·7	30	25	13·7	13·9
4 » 0—15 »	18	13	8·8	8·5	22	19	10·0	10·6
Övriga hushåll	63	50	30·9	32·7	26	23	11·9	12·8
Summa	**204**	**153**	**100·0**	**100·0**	**219**	**180**	**100·0**	**100·0**
Antal personer	941	686			898	754		
Antal personer per hushåll	4·61	4·48			4·10	4·19		
Antal konsumtionsenheter per hushåll enligt skalan för kalorier m. m.	3·60	3·52			3·14	3·21		
» » » äggvita » »	4·34	4·24			3·80	3·90		

satts lika med 0·83 i fråga om kalorier men lika som mannens i fråga om äggvita. Barnens näringsbehov har allt efter dessas ålder uttryckts som bråkdelar av de vuxnas. Skalan för kalorier har använts även för beräkningen av fettillförseln och skalan för äggvita också för tillförseln av salter och vitaminer.

Till belysning av deltagarnas *ekonomiska förutsättningar* meddelas först följande översikt av småbrukarnas brukningsdelar och mjölkproduktion:

Antal småbrukare med nedanstående:

Åkerareal				Mjölkproduktion per vecka	
	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941		4:e kv. 1940	2:a kv. 1941
Under 2 ha	11	5	Under 25 lit.	9	7
2·0— 5·9 »	91	81	25—124 »	86	65
6·0—10·9 »	90	62	125—224 »	64	48
11 ha o. däröver	11	5	225 lit. o. däröver	34	33
Uppgift saknas	1	—	Uppgift saknas	11	—
Summa	**204**	**153**	Summa	**204**	**153**

För lantarbetarnas del kan följande tablå uppställas:

Antal lantarbetare med en kontant inkomst per månad av:	Statavlönade lantarbetare		Övriga lantarbetare	
	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv 1941
60— 79 kr.	48	24	—	—
80— 99 »	70	70	1	1
100—119 »	14	15	6	3
120—139 »	13	6	20	3
140—159 »	5	4	32	4
160—179 »	2	5	2	16
180—199 »	—	3	1	20
200 kr. o. över	2	—	1	6
Samtliga	**154**[1]	**127**	**63**[1]	**53**
Mannens medelinkomst (kontant) per månad, kr.	94	98	141	173

[1] Uppgift för ett hushåll saknas.

De angivna inkomsterna gälla mannens huvudinkomst av yrket och variera, vad de icke statavlönade arbetarna angår, icke blott med timlönen utan även med arbetstidens längd o. dyl. Mindre än halva skillnaden mellan medelinkomsterna 173 och 141 kr. torde sålunda utgöras av löneökning i egentlig mening.

Förbrukade kvantiteter. Först må inskjutas, att det givetvis förekommer fall, då livsmedel, som förarbetas inom lanthushållen, lika väl kunna bokföras under den ena som den andra rubriken i tab. 3. Exempelvis kan mjölk, som separeras i hushållet, bokföras antingen som oskummad mjölk eller som skummjölk och grädde, malet kött antingen som malet kött eller som t. ex. nötkött

Tab. 3. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i medeltal per hushåll under 14 dagar i 4:e kvartalet 1940 och 2:a kvartalet 1941. Samtliga hushåll.

Varuslag	Mängdenhet	Småbrukare		Lantarbetare	
		4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941
Antal hushåll		*204*	*153*	*219*	*180*
Antal personer per hushåll		*4·61*	*4·47*	*4·10*	*4·19*
Mjölk, oskummad	l	40·8	43·1	46·2	48·5
» , skum- o. kärn-	»	17·2	13·3	1·6	1·2
Grädde	dl	6·0	3·5	0·7	0·5
Ost	hg	8·6	8·5	6·7	6·7
Smör	»	24·3	22·4	15·1	16·6
Margarin	»	4·8	2·6	13·3	8·2
Annat fett	»	1·7	2·1	1·2	1·3
Ägg	»	10·0	22·8	7·4	22·3
Kött och fläsk	»	71·7	61·6	58·7	50·4
nötkött med ben	»	7·4	4·8	5·9	4·3
» utan »	»	1·1	1·0	1·5	0·9
kalvkött med ben	»	3·3	1·2	2·2	1·0
» utan »	»	0·7	0·8	0·2	0·3
malet kött	»	7·1	6·3	7·1	7·9
annat färskt kött	»	7·4	2·6	4·8	0·8
salt o. rökt kött	»	3·1	1·4	0·3	0·5
kött- och fläskben	»	0·9	0·3	1·6	0·5
färskt fläsk	»	8·7	5·8	8·1	5·5
färsk skinka	»	0·4	1·6	—	1·5
salt o. rökt fläsk	»	9·4	14·5	8·3	10·9
korv o. sylta	»	12·3	11·4	15·4	11·8
blod	»	3·3	1·2	1·1	0·7
lever	»	1·6	0·7	0·3	0·3
andra inälvor	»	1·3	0·8	0·1	—
konserver av kött o. fläsk	»	2·8	5·8	0·6	2·6
smörgåsmat	»	0·9	1·4	1·2	0·9
Fisk	»	23·2	31·7	19·5	29·7
färsk sill o. strömming	»	5·6	7·1	6·5	8·1
annan fet, färsk fisk	»	0·3	3·1	0·4	3·0
annan färsk fisk o. skaldjur	»	5·0	11·5	3·6	10·4
salt o. rökt sill o. strömming	»	10·6	8·1	7·3	6·4
annan salt o. torkad fisk	»	0·8	0·7	0·6	0·8
konserverad fisk o. skaldjur	»	0·9	1·2	1·1	1·0
Mjöl o. gryn	»	175·2	145·2	171·2	148·9
vetemjöl	»	73·2	64·0	73·1	65·9
grahamsmjöl	hg	2·0	2·8	1·9	0·6
rågsiktmjöl	»	23·7	34·9	29·4	45·7
sammalet rågmjöl	»	37·4	14·0	39·2	12·9
annat mjöl o. makaroner	»	15·7	11·1	5·3	3·8
havregryn	»	14·6	12·8	15·3	14·4
andra gryn o. flingor	»	8·6	5·6	7·0	5·6
Bröd	»	48·0	63·0	38·2	46·3
hårt matbröd	»	21·5	21·2	12·1	11·0
grovt, mjukt matbröd	»	15·0	19·1	13·5	16·2
sötlimpa, siktbröd o. dyl.	»	4·3	7·1	8·8	4·2
vitt, mjukt matbröd	»	1·2	3·4	0·2	6·1
mjukt kaffebröd (enkelt)	»	5·1	8·4	1·9	4·8
käx o. skorpor	»	0·7	2·0	0·9	2·3
wienerbröd, bakelser, småbröd o. dyl.	»	0·2	1·8	0·8	1·7
Potatis	kg	21·5	23·6	22·4	23·4
Morötter	hg	8·6	3·7	5·2	2·0
Andra rotfrukter	»	8·7	2·9	6·4	1·5
Tomater, färska	»	0·1	0·0	0·1	0·1
Färska bladgrönsaker	»	5·3	2·3	6·6	2·5
Andra färska gröns. o. lök	»	1·2	1·4	1·7	1·4
Torkade ärter och bönor	»	5·2	3·8	5·3	3·3
Andra tork. o. kons. gröns.	»	2·9	2·5	1·3	2·3
Färska äpplen o. päron	»	9·2	0·4	8·3	0·4
Apelsiner, citroner	»	0·1	1·5	0·0	1·2
Andra färska bär o. frukter	»	0·1	2·4	0·1	1·6
Tork. nypon (äv. -mjöl)	»	0·6	0·5	0·9	0·5
Annan torkad frukt o. bär	»	2·9	4·1	3·0	4·4
Kons. o. inkokt frukt o. bär	»	27·9	23·1	20·2	14·2
Socker	»	44·0	44·2	41·0	39·8
Sirap o. honung	»	4·4	2·6	3·5	1·2
Karameller, choklad o. andra sötsaker	»	0·6	0·5	0·6	0·7
Kaffe	»	6·5	4·4	6·2	4·5
Kaffesurrogat	»	0·4	3·2	0·4	3·4
Kakao	»	1·1	0·8	1·2	1·0
Öl	fl.	0·1	0·4	0·2	0·2
Svagdricka m. m.	l	0·7	2·4	1·0	2·6

Tab. 4. Förbrukade kvantiteter av vissa matvaror per hushåll och 14 dagar.

Hushållsgrupp	Mjölk, l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv o. inälvor, hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn och bröd[1], hg	Potatis o. rotfrukter, hg	Grönsaker, hg	Frukt o. bär, hg	Socker o. sirap, hg	Kaffe, hg
Andra kvartalet 1941.													
Småbrukare													
Övre Norrland . .	65·2	27·5	8·1	6·2	24·7	21·6	43·8	220·8	168·6	4·9	31·1	45·5	4·8
Gävleb. l., Bergsl. .	74·1	33·4	7·7	11·0	38·1	19·9	45·1	265·4	273·1	7·2	37·1	52·0	4·8
Mälarlandskapen .	61·7	27·5	6·6	27·0	38·8	17·8	27·6	205 0	285·9	7·7	28·1	40·5	3·9
Östg.-, Västg.-slätt.	51·4	22·5	15·4	22·3	42·7	22·0	21·7	189·6	235·1	8·6	33·8	51·7	4·4
Sydsvenska högl. .	57·5	26·2	9·4	32·9	50·3	20·8	23·2	203·0	267·9	10·6	35·6	49·2	4·5
Skåne	40·2	27·4	5·8	27·7	40·1	27·2	34·8	178·5	238·9	17·7	29·1	45·0	4·2
Lantarbetare													
Mälarlandskapen .	53·2	25·2	6·9	22·6	32·7	16·4	29·5	202·3	236·8	10·2	26·1	41·4	4·9
Östg.-, Västg.-slätt.	52·5	21·4	8·3	22·3	33·2	11·9	19·6	174·4	209·6	6·3	19·8	35·0	4·0
Sydsvenska högl. .	48·1	25·9	5·9	16·7	26·1	11·1	40·0	235·5	222·2	5·7	10·5	40·6	4·0
Skåne	43·4	31·0	5·4	23·2	33·0	25·7	35·2	178·0	262·4	12·5	21·1	45·3	4·6
Hushåll bestående av man, hustru och													
1 barn 0— 6 år													
Småbrukare . .	44·9	19·8	6·1	19·3	32·8	15·0	24·1	158·9	210·7	6·9	26·5	36·7	5·2
Lantarbetare . .	47·2	18·9	5·0	16·0	26·8	13·6	25·3	145·9	180·9	9·2	20·5	33·5	3·2
Stadshushåll . .	25·1	18·5	5·1	12·9	32·4	10·0	24·4	110·5	123·4	12·5	35·2	30·5	2·8
1 barn 7—15 år													
Småbrukare . .	37·8	20·3	9·0	19·6	29·6	14·8	21·6	158·6	156·0	12·0	24·3	34·6	5·0
Lantarbetare . .	45·4	18·6	7·4	23·2	26·4	15·7	30·3	160·9	191·7	8·8	19·7	33·6	5·0
Stadshushåll . .	26·3	21·5	7·8	15·5	32·1	12·5	25·1	124·9	149·8	10·5	33·4	31·3	3·8
2 barn 0— 6 år													
Småbrukare . .	44·9	24·0	3·6	18·6	26·1	15·2	30·3	162·0	211·5	6·0	24·1	40·1	2·6
Lantarbetare . .	52·1	26·7	9·3	21·2	36·1	16·5	18·0	209·3	188·0	2·3	23·2	36·4	3·5
Stadshushåll . .	29·4	23·9	6·3	15·7	34·6	12·7	22·7	125·7	153·3	11·7	35·8	37·8	2·7
2 barn, det äldsta 7—15 år													
Småbrukare . .	53·2	25·4	5·9	23·1	40·3	16·1	26·1	180·6	229·0	7·3	29·3	45·6	4·2
Lantarbetare . .	51·5	24·1	7·8	22·1	30·8	15·0	29·2	189·9	216·7	8·6	25·2	40·8	5·7
Stadshushåll . .	33·3	24·5	7·1	16·7	38·2	14·0	28·2	155·2	176·5	11·6	36·2	39·4	4·2
3 barn 0—15 år													
Småbrukare . .	69·9	27·2	9·4	24·4	38·7	20·9	32·1	213·6	216·7	8·4	41·1	51·2	3·6
Lantarbetare . .	51·2	29·2	7·5	21·9	37·5	19·9	25·0	216·2	289·0	10·0	19·8	45·4	3·9
Stadshushåll . .	37·2	29·9	7·4	17·1	39·9	14·8	28·2	178·0	208·9	9·3	37·7	45·9	4·1
4 barn 0—15 år													
Småbrukare . .	78·5	33·9	15·1	21·5	41·9	30·8	50·9	271·3	284·4	12·0	36·7	53·0	4·6
Lantarbetare . .	51·1	38·9	4·6	24·4	37·4	23·9	39·2	230·0	354·1	9·5	18·9	55·0	4·6
Stadshushåll . .	44·5	35·1	7·7	15·6	49·7	17·0	26·7	211·8	231·0	13·9	39·6	51·0	4·9
Samtliga[2] småbrukare	**56·4**	**27·1**	**8·5**	**22·8**	**39·7**	**21·9**	**31·7**	**204·8**	**242·6**	**10·0**	**32·0**	**46·8**	**4·4**
» lantarbetare	**49·7**	**26·1**	**6·7**	**22·3**	**32·5**	**17·9**	**29·7**	**190·9**	**237·5**	**9·6**	**22·3**	**41·0**	**4·5**
» stadshushåll	**32·8**	**25·3**	**6·9**	**15·8**	**37·7**	**13·6**	**26·9**	**154·3**	**175·8**	**11·4**	**36·4**	**39·3**	**3·9**
Fjärde kvartalet 1940.													
Samtliga småbrukare	58·0	30·8	8·6	10·0	53·2	18·5	23·2	222·9	232·3	14·7	40·8	48·4	6·5
» lantarbetare	47·8	29·6	6·7	7·4	42·3	16·4	19·5	206·9	235·6	15·0	32·5	44·5	6·2
» stadshushåll	29·8	26·7	6·8	10·8	48·3	9·2	27·2	149·2	167·8	19·3	49·1	42·6	5·5

[1] Brödet omräknat till mjöl.

[2] Inklusive gruppen »övriga hushåll», vilken ej redovisats som särskild hushållstyp.

utan ben o. s. v. Vidare må vid läsningen av tab. 3 och 4 det som tidigare påpekades angående olikheterna i den genomsnittliga storleken av småbrukar- resp. lantarbetarhushållen ävensom av hushållen i skilda landsdelar hållas i minnet. Då man exempelvis på tab. 3 ser, att småbrukarnas totala mjölkkvantitet minskats med 3 % och lantarbetarnas stigit med 4 % från 4:e kvartalet 1940 till 2:a kvartalet 1941, samtidigt som genomsnittsstorleken av småbrukarhushållen nedgått med 3 % räknat efter antalet personer per hushåll (2 % enligt konsumtionsenhetsskalan för kalorier) och lantarbetarhushållens storlek ökats med 2 % räknat efter antalet personer (även 2 % räknat efter kaloriskalan), skall man finna det riktigast att icke draga några slutsatser angående en eventuell konsumtionsändring på denna punkt.

Otvivelaktigt torde däremot vara, att minskning inträtt i förbrukningen av matfett (egentligen margarin, sammanhängande med tillverkningsförbud på denna vara), kött (men ej fläsk), salt sill, sötmedel (socker, sirap och honung), kaffe och säsongvarorna rotfrukter, grönsaker och färsk frukt och bär. (I 2:a kvartalet 1941 redovisade »andra färska bär och frukter» äro uteslutande rabarber.) I förbrukningen av spannmålsprodukter (mjöl, gryn och bröd) har ävenledes en nedgång inträtt, då man ser till hela summan. Om brödet omräknas till mjöl enligt relationen 1 hg torrt bröd = 1·25 hg mjöl och 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl, erhålles nämligen för gruppen samtliga småbrukare en summa spannmålsprodukter av 222·9 hg i 4:e kvartalet 1940 och 204·8 hg i 2:a kvartalet 1941 och för samtliga lantarbetare talen 206·9 resp. 190·9 hg. Nedgången drabbar dock enbart mjöl och gryn, medan förbrukningen av bröd (utom hårt matbröd) tvärt om ökat. Sannolikt har man att söka förklaringen till sistnämnda förhållanden i förskjutningen söderöver av de deltagande hushållen.

Någon mera anmärkningsvärd ökning i förbrukningen observeras egentligen endast för färsk fisk och de starkt säsongbetonade äggen. En viss ökning av småbrukarnas fläskkonsumtion kan — även med hänsyn tagen till de regionala förskjutningarna — iakttagas.

Födans näringsvärde framgår av tab. 5. En jämförelse med den på tabellen angivna normen visar, att tillförseln i genomsnitt för såväl grupperna samtliga småbrukare och samtliga lantarbetare som de flesta landsdelarna är fullt tillräcklig vad gäller kalorier, järn och vitamin C. Detta omdöme, som gäller genomsnitten, utesluter givetvis icke, att kosten i enskilda fall kan ge ett näringstillskott, som faller mer eller mindre långt under eller över normen.

Endast i fråga om vitamin A är också genomsnittstillförseln mindre än önskvärt, och detta förhållande går igen i alla landsdelarna. Den säsongmässiga nedgång i tillförseln av detta vitamin, som brukar vara mest utpräglad i 2:a kvartalet — och som sammanhänger både med det varuurval, som då står till buds, och vissa livsmedels (t. ex. mjölkens och smörets) lägre A-vitaminhalt — ger sig icke mycket till känna i landsbygdshushållens kost, beroende på att tillförseln även i 4:e kvartalet 1940 var synnerligen låg. Även C-vitamintillförseln är säsongbetonad med lågpunkten i 2:a kvartalet. Relativt till

Tab. 5. Kostens näringsvärde per konsumtionsenhet och dag.

	Kalorier	Fett g	Järn mg	Vitamin A I. E.	Vitamin C mg
Antagen norm	*3 000*	—	*15*	*4 000*	*50*
2:a kvartalet 1941.					
Småbrukare	**4 157**	**133**	**18·4**	**2 580**	**54**
därav i Övre Norrland	4 162	127	17·9	1 981	45
Gävleborgs län, Bergslagen	4 149	127	18·4	2 441	55
Mälarlandskapen	4 127	127	19·4	2 644	61
Östgöta-, Västgötaslätterna	3 893	126	15·4	2 239	45
Sydsvenska höglandet	4 143	136	18·5	2 832	60
Skåne	4 363	150	19·6	3 082	52
Lantarbetare	**4 220**	**140**	**17·9**	**2 778**	**54**
därav i Mälarlandskapen	4 262	138	18·3	2 803	58
Östgöta-, Västgötaslätterna	4 280	140	18·0	2 764	54
Sydsvenska höglandet	4 332	128	17·2	2 405	43
Skåne	4 104	145	17·3	2 833	52
Stadshushåll (samtliga)	**3 610**	**123**	**15·0**	**2 842**	**52**
4:e kvartalet 1940.					
Samtliga småbrukare	4 220	133	18·1	2 756	68
» lantarbetare	4 530	149	18·2	2 923	77
» stadshushåll	3 795	131	16·1	4 491	65

4:e kvartalet 1940 visar den senaste undersökningen för småbrukarnas del — med undantag för de berörda vitaminerna — inga nämnvärt förändrade tillförselvärden, men för lantarbetarna observeras en sänkning med 7 % vad angår kalorier och 6 % i fråga om fett. I jämförelse med småbrukarna ha lantarbetarna alltjämt något högre värden för kalorier, fett och vitamin A, men en viss utjämning har som en följd av nyssberörda förändringar ägt rum på de flesta punkter sedan den första undersökningen. I jämförelse med stadshushållen visar landsbygdens kosthåll alltjämt högre tal för kalorier, fett och järn men lägre för A-vitamin.

Förutom i tabellen redovisade näringsfaktorer kunna följande uppgifter avseende tillförseln i 2:a kvartalet 1941 per konsumtionsenhet och dag inom samtliga småbrukar- och lantarbetarhushåll lämnas: äggvita 111 resp. 108 gram (norm 70 gram), kalcium 1·45 resp. 1·43 gram (norm 0·75 gram), fosfor 1·99 resp. 1·97 gram (norm 1·32 gram) och vitamin B_1 1 895 resp. 1 890 γ (norm 1 500 γ).

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd den 1 januari 1942. De kvartalsvis återkommande redogörelserna rörande utlänningar med tillstånd att vistas i Sverige grunda sig på de inom utrikesdepartementet och socialstyrelsen förda registren över utlänningar, som erhållit visering för inresa, resp. vistelse och arbetsanställning.

Såsom framgår av tab. 1 utgjorde vid årsskiftet antalet utlänningar med vistelsetillstånd 18 020, därav 9 585 män och 8 435 kvinnor. Antalet har under fjärde kvartalet nedgått med 823. Minskningen har varit störst för kvinnorna, 534 personer, medan antalet män nedgått med 289. Av de olika nationaliteterna förete norrmännen en fortsatt ökning. De ha sedan den 1 oktober 1941 ökat med 480. En minskning jämfört med föregående kvartalsskifte har inträtt beträffande bland andra finska medborgare och tyskar. Likaså har antalet utlänningar med främlingspass undergått en viss minskning från att tidigare ha befunnit sig i ständig tillväxt. Denna minskning står i samband med att innehavare av främlingspass i någon utsträckning kunnat lämna landet även under det gångna kvartalet.

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen.

Nationalitet	1941				1942		
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	Därav män	Därav kvinnor
Dansk	1 489	1 477	1 497	1 407	**1 307**	767	540
Isländsk	48	40	42	40	**40**	22	18
Finsk	3 626	4 151	4 564	4 029	**3 509**	716	2 793
Norsk	3 311	3 439	4 043	4 296	**4 776**	3 355	1 421
Amerikansk	163	150	169	205	**234**	126	108
Brittisk	514	494	475	647	**556**	337	219
Fransk	104	98	91	92	**104**	42	62
Holländsk	218	207	213	191	**181**	115	66
Italiensk	246	243	258	248	**209**	149	60
Polsk	334	326	292	242	**288**	150	138
Schweizisk	202	197	186	178	**182**	108	74
Tysk	4 398	4 154	4 065	3 872	**3 512**	1 810	1 702
Ungersk	124	119	125	121	**110**	60	50
Övr. nationaliteter	1 038	650	616	527	**473**	249	224
F. d. ryssar	411	333	355	335	**271**	185	86
Övr. utan hemlandspass	1 938	2 022	2 297	2 413	**2 268**	1 394	874
Samtl. utlänningar	**18 164**	**18 100**	**19 288**	**18 843**	[1]**18 020**	**9 585**	**8 435**

[1] Av dessa hade 102 före 1 januari inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 15 februari.

Tab. 2. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen 1 januari 1941 och 1942 fördelade efter ålder.

Nationalitet:	Dansk	Finsk	Norsk	Brittisk	Tysk	Övr. nat.	F. d. rysk	Övr. utan heml.-pass	Samtliga
1941.									
1 januari: antal	*1 489*	*3 626*	*3 311*	*514*	*4 398*	*2 477*	*411*	*1 938*	**18 164**
Därav (i %)									
under 20 år	7·7	17·0	9·5	8·1	19·2	12·1	18·2	13·7	**14·2**
20—44 år	66·4	66·5	75·7	51·9	48·7	62·1	41·1	62·8	**60·9**
45—59 år	20·7	10·9	10·1	26·7	22·6	16·6	29·9	19·4	**17·3**
60 år och däröver . . .	5·2	3·0	3·0	12·1	7·8	6·2	10·0	4·1	**4·9**
okänd ålder	—	2·6	1·7	1·2	1·7	3·0	0·8	—	**2·7**
1942.									
1 januari: antal	*1 307*	*3 509*	*4 776*	*556*	*3 512*	*1 821*	*271*	*2 268*	**18 020**
Därav (i %)									
under 20 år	6·5	13·7	8·8	5·2	16·0	9·5	8·5	11·2	**11·2**
20—44 år	64·5	68·0	78·9	58·8	48·9	58·8	42·0	63·7	**64·8**
45—59 år	18·8	11·0	7·7	18·7	19·6	21·8	32·1	17·8	**14·8**
60 år och däröver . . .	10·6	6·0	3·9	16·6	15·0	9·0	17·0	7·2	**8·5**
okänd ålder	0·1	1·3	0·7	0·7	0·5	1·4	0·4	0·1	**0·7**

Utlänningarnas ålder. I tab. 2 lämnas en sammanställning av åldersfördelningen avseende utlänningar med vistelsetillstånd den 1 januari 1941 och 1942. Av tabellen framgår att en obetydlig förskjutning mellan olika åldersgrupper ägt rum. Sålunda förete utlänningar i åldern 20—44 år relativt sett en ökning sedan förra årsskiftet. Av olika nationaliteter uppvisade norrmännen liksom tidigare det största antalet i åldersgruppen 20—44 år; nästan $^4/_5$ av alla i Sverige varande norrmän tillhörde denna grupp. Av tyskarna befunno sig knappt hälften i åldern 20—44 år, medan jämförelsevis många voro under 20 år. De statslösa ryssarna tillhörde i relativt stor omfattning de båda äldsta åldersklasserna. Det bör påpekas, att åldersgruppen under 20 år endast i ringa utsträckning omfattar barn under 16 år. Dessa äro nämligen ofta införda i föräldrarnas pass och behöva därvid ej särskilt vistelsetillstånd.

Utlänningar med tillstånd till arbetsanställning den 1 januari 1942. Av samtliga utlänningar med vistelsetillstånd den 1 januari 1942 innehade 11 642 personer (6 830 män och 4 812 kvinnor) av socialstyrelsen beviljat tillstånd till arbetsanställning. Antalet arbetstillstånd har sedan den 1 oktober 1941 minskat med 563. Minskning har ägt rum inom alla näringsgrupper utom industri och hantverk, som obetydligt ökat (se tab. 3).

Inreseviseringar. Utöver de av socialstyrelsen handlagda vistelsetillstånden hade utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter) beviljat inresevisering, innefattande vistelsetillstånd den 1 januari 1942, för 1 807 utlänningar, varav 848 män och 959 kvinnor. Av totalantalet voro 706 danskar och 712 finska medborgare. I 102 fall avsåg viseringen även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 oktober 1941 utgjorde antalet då gällande

Tab. 8. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 januari 1942.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav	
		män	kvinnor
Jordbruk med binäringar	2 786	2 421	365
Därav			
företagsäg. o. pers. i chefsställning	34	33	1
arbetare	2 717	2 356	361
övriga	35	32	3
Industri och hantverk	2 899	2 382	517
Därav			
företagsäg. o. pers. i chefsställning	144	139	5
tekniska tjänstemän	388	380	8
inköps-, försäljn.- o. reklampersonal	78	73	5
kontorspersonal	117	69	48
verkmästare o. förmän	187	176	11
montörer	149	147	2
arbetare	1 794	1 359	435
övriga	42	39	3
Handel och samfärdsel	1 419	897	522
Därav			
företagsäg. o. pers. i chefsställning	79	77	2
tekniska tjänstemän	38	36	2
inköps-, försäljn.- o. reklampersonal	125	117	8
affärs- o. kontorspersonal	238	88	150
restaurangpersonal	422	104	318
anställda inom sjöfarten	211	206	5
verkmästare och förmän	3	3	—
arbetare	96	82	14
övriga	207	184	23
Fria yrken	967	502	465
Därav			
hälso- och sjukvård	223	40	183
religionsvård	116	78	38
undervisning	189	98	91
vetenskaplig verksamhet	39	31	8
litterär och konstnärlig verksamhet	144	115	29
teater o. dyl.	82	60	22
sport, gymn. o. bad	57	45	12
fotografisk verksamhet	21	12	9
övriga	96	23	73
Husligt arbete	2 786	50	2 736
Därav			
hembitr., barnsköt. o. dyl.	2 170	33	2 137
landsjungfrur	330	7	323
övriga	286	10	276
Andra yrken	49	33	16
Personer under yrkesutbildning	736	545	191
i jordbruk m. binäringar	254	248	6
i industri o. hantverk	292	228	64
i handel o. samfärdsel	71	48	23
i fria yrken	62	17	45
i husligt arbete	53	2	51
i övriga yrken	4	2	2
Samtliga utlänningar	[1]11 642	6 830	4 812

inreseviseringar 1 433 och den 1 juli 1941 1 819. Motsvarande uppgift den 1 januari 1941 var 715. I nu nämnda siffror ha ej medräknats personer, som av utrikesdepartementet erhållit visering för direkt genomresa, ej heller diplomatviseringar.

Uppskattning av antalet utlänningar i Sverige. Totala antalet utlänningar med vistelsetillstånd i riket den 1 januari 1942 uppgick till 19 827, och av dessa innehade 11 744 tillstånd till arbetsanställning. Motsvarande uppgifter den 1 oktober 1941 voro 20 278 och 12 364. Beträffande såväl vistelse- som arbetstillstånden har sålunda en minskning inträtt.

Av utlänningarna voro 1 530 (därav 1 067 kvinnor) födda i Sverige. Inom denna kategori återfinnas 194 statslösa, 178 tyskar och 852 medborgare i de nordiska grannländerna.

Genom de använda beräkningsgrunderna för antalet härvarande utlänningar erhållas ej fullt exakta uppgifter om utlänningsbeståndet. Det bör påpekas,

[1] Av dessa hade 49 före 1 januari inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 15 februari.

att ett medgivet vistelsetillstånd etc. icke alltid betyder, att utlänningen vid räkningstillfället uppehåller sig här. Å andra sidan innefatta, såsom förut framhållits, siffrorna för vistelsetillstånd i viss utsträckning icke barn under sexton år. I samband härmed må nämnas, att vid årsskiftet omkring 5 500 finska barn under sexton år, vilka på grund av krigsförhållandena vistades i Sverige, icke äro medräknade i ovanstående tabeller, emedan de äro befriade från viseringsskyldighet.[1] Härtill kommer att ett antal utlänningar med så kallade uppehållsböcker, uppgående till omkring 1 400, icke behöver särskilt vistelsetillstånd. Samtliga dessa tillhöra ett klientel, som hitkom för ett tjugotal år sedan. Under beaktande av dessa omständigheter torde antalet den 1 januari 1942 härvarande utlänningar kunna antagas ha uppgått till närmare 27 000.

Nytillkomna tillstånd under fjärde kvartalet 1941.[2] I tab. 4 ha uppgifter sammanställts beträffande antalet vistelse- och arbetstillstånd avseende utlänningar, som ej tidigare innehaft dylikt tillstånd. Sammanlagt beviljades under fjärde kvartalet nya vistelsetillstånd för 2 780 personer. Motsvarande siffra för tredje kvartalet var 3 269. Enligt tabellen omfattade förstagångstillstånden för fjärde kvartalet 1941 i relativt stor utsträckning finska kvinnor och norska män. De senare, som huvudsakligen äro flyktingar, ha något ökat i antal sedan tredje kvartalet 1941, medan de förra utgöras av från hemlandet

Tab. 4. Förstagångstillstånd beviljade under fjärde kvartalet 1941.

Nationalitet	Antal personer, som beviljats vistelsetillstånd	Därav		Yrkes- och näringsgrupper	Antal personer, som beviljats arbetstillstånd	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Dansk	249	131	118	Jordbruk m. binäringar	750	737	13
Isländsk	2	1	1	Industri o. hantverk	240	211	29
Finsk	496	161	335	Handel o. samfärdsel	98	53	45
Norsk	1 499	1 285	214	Fria yrken	63	28	35
Amerikansk	64	29	35	Husligt arbete	147	4	143
Brittisk	76	60	16	Andra yrken	5	4	1
Fransk	15	9	6				
Holländsk	11	9	2	Elever	47	34	13
Italiensk	16	12	4	Därav i			
Polsk	15	7	8	jordbruk m. binäringar	4	4	—
Schweizisk	22	11	11	industri o. hantverk	27	21	6
Tysk	154	61	93	handel o. samfärdsel	8	5	3
Ungersk	6	2	4	fria yrken	7	4	3
Övriga nationaliteter	26	19	7	husligt arbete	1	—	1
F. d. ryssar	17	8	9	andra yrken	—	—	—
Övr. utan hemlandspass	112	69	43				
Samtliga	[3] 2 780	1 874	906	Samtliga	[4] 1 397	1 105	292

[1] Den 25 februari uppskattades antalet finska barn under 16 år i Sverige till 9 000.
[2] Härvid medräknas endast sådana tillstånd, som fortfarande voro gällande den 1 januari 1942.
[3] Av dessa hade 19 före 1 januari inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 15 februari.
[4] Av dessa hade 9 före 1 januari inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 15 februari.

evakuerade jämte personer, som hitkommit för att taga arbete. Antalet nytillkomna arbetstillstånd utgjorde för fjärde kvartalet 1941 1 397, varav 1 105 män och 292 kvinnor, vilket innebär en minskning från föregående kvartal, då motsvarande uppgifter voro 1 788 resp. 1 268 och 520. Minskningen har således varit störst för kvinnornas del. De nya arbetstillstånden gällde i första hand arbete i jordbruk och skogsbruk.

Flyktingar. Bland utlänningar med vistelsetillstånd ingå flyktingar. Såsom framgår av tab. 5, uppgick antalet flyktingar, som den 1 januari 1942 innehade av socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd, till 3 533. Av dessa ha 2 618 betecknats som judar och 765 som politiska flyktingar, varjämte 150 betecknats som samtidigt judar och politiska flyktingar. Den 1 juli 1941 voro motsvarande uppgifter 3 790 resp. 2 826, 812 och 152.

Av samtliga flyktingar med vistelsetillstånd hade 2 004 även tillstånd till arbetsanställning, varav 1 408 voro män och 596 kvinnor (se tab. 6). Den 1 juli 1941 funnos 2 020 flyktingar med arbetstillstånd, varav 1 422 män och 598 kvinnor.

Tab. 5. Flyktingar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen den 1 januari 1942.[1]

Nationalitet	Flyktingar med				Samtliga med vistelsetillstånd
	Arbetsvisering		Uppehållsvisering		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Tysk	983	444	471	634	**2 532**
Politiska flyktingar:					
därav judar	47	28	23	1	99
övriga	255	81	39	66	441
Övriga judiska flyktingar	681	335	409	567	1 992
Tjeckisk	128	56	28	74	**286**
Politiska flyktingar:					
därav judar	4	3	3	—	10
övriga	101	38	18	53	210
Övriga judiska flyktingar	23	15	7	21	66
Polsk	53	28	32	33	**146**
Politiska flyktingar:					
därav judar	4	—	—	—	4
övriga	5	5	2	—	12
Övriga judiska flyktingar	44	23	30	33	130
Övriga nationaliteter	244	68	111	146	**569**
Politiska flyktingar:					
därav judar	4	1	6	26	37
övriga	55	14	14	19	102
Övriga judiska flyktingar	185	53	91	101	430
Samtliga	**1 408**	**596**	**642**	**887**	**[2] 3 533**
Politiska flyktingar:					
därav judar	59	32	32	27	150
övriga	416	138	73	138	765
Övriga judiska flyktingar	933	426	537	722	2 618

[1] Flyktingar utan hemlandspass (s. k. statslösa) ha hänförts till sin förutvarande nationalitet.
[2] Av dessa hade 14 före 1 januari inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 15 februari.

Tab. 6. Flyktingar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 januari 1942.

Yrkes- och näringsgrupper	Politiska flyktingar				Övriga judiska flyktingar		Samtliga		
	Judar		Övriga						
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	Summa
Jordbruk med binäringar . .	—	—	83	2	69	3	152	5	**157**
Industri och hantverk	28	9	260	55	266	85	554	149	**703**
Handel och samfärdsel . . .	14	3	29	10	197	38	240	51	**291**
Fria yrken	9	7	25	7	99	47	133	61	**194**
Husligt arbete	—	11	3	53	4	157	7	221	**228**
Andra yrken	1	—	4	1	10	1	15	2	**17**
Personer under yrkesutbildning	7	2	12	10	288	95	307	107	**414**
Samtliga utlänningar	**59**	**32**	**416**	**138**	**933**	**426**	**1 408**	**596**	**[1] 2 004**

Utrikesdepartementet hade beviljat inresevisering med vistelsetillstånd den 1 januari 1942 för 9 flyktingar.

Liksom beträffande utlänningar med vistelsetillstånd ingå i dessa siffror icke barn under sexton år, vilka äro upptagna i faderns eller moderns pass. Antalet sådana barn torde vara relativt ringa. Med hänsyn härtill kan beräknas, att de härvarande flyktingarna, inklusive barn under sexton år, något understiga ett antal av 4 000.

Resande från utlandet under fjärde kvartalet 1941. I tab. 7 redovisas antalet in- och utresor av utlänningar under fjärde kvartalet 1941. Materialet för tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits genom bearbetning av de inresekort, som utlänningar numera ha att ifylla vid inresa till Sverige, medan antalet utresor erhållits från de listor, som passkontrollanterna föra över utlänningar, som utresa ur riket. Det bör påpekas, att uppgifterna icke äro fullt representativa för antalet resande personer, då en person kan ha företagit flera resor.

Antalet inresor under fjärde kvartalet uppgick till 22 228 och antalet utresor till 21 614, vilket innebär en ökning från föregående kvartal, då motsvarande siffror voro 17 843 och 18 176. Tredje kvartalets utreseöverskott har ånyo förbytts i inreseöverskott. Då utreseuppgifterna icke i fullt samma utsträckning som inreseuppgifterna äro fullständiga, torde inreseöverskottet ej betyda en motsvarande ökning av antalet härvarande utlänningar.

Resande från utlandet under år 1941. Preliminära uppgifter om antalet in- och utresor av utlänningar under år 1941 lämnas i tab. 8. För motsvarande uppgifter från föregående år hänvisas till publikationen »Inresta utlänningar åren 1938 och 1939» (Sveriges off. stat., Socialstatistik, årg. 1940) och till Soc. Medd. årg. 1941, sid. 174.

[1] Av dessa hade 3 före 1 januari inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 15 februari.

Tab. 7. Resandefrekvensen från utlandet under fjärde kvartalet 1941.

Nationalitet	Oktober		November		December		Inresor under fjärde kvartalet 1941			Utresor under fjärde kvartalet 1941			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—) för	
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		4 kv. 1941	3 kv. 1941
								män	kvinnor		män	kvinnor		
Dansk	2 256	2 286	1 703	1 626	4 580	3 693	**8 539**	6 858	1 681	**7 605**	6 308	1 297	**+ 934**	+ 240
Finsk	924	891	898	862	1 137	1 111	**2 959**	1 429	1 530	**2 864**	1 487	1 377	**+ 95**	— 696
Norsk	1 191	891	774	665	744	753	**2 709**	1 979	730	**2 309**	1 643	666	**+ 400**	+ 150
Amerikansk	6	11	11	16	17	4	**34**	29	5	**31**	26	5	**+ 3**	— 3
Brittisk	40	50	22	29	46	35	**108**	104	4	**114**	108	6	**— 6**	— 20
Fransk	16	10	13	20	10	8	**39**	27	12	**38**	24	14	**+ 1**	+ 7
Holländsk	49	100	13	20	29	37	**91**	84	7	**157**	147	10	**— 66**	+ 22
Italiensk	25	27	45	44	30	50	**100**	88	12	**121**	104	17	**— 21**	± 0
Rysk	3	3	1	3	—	2	**4**	2	2	**8**	6	2	**— 4**	— 19
Schweizisk	20	32	38	39	17	23	**75**	63	12	**94**	81	13	**— 19**	+ 21
Tysk	2 574	2 592	1 997	2 046	2 702	3 329	**7 273**	6 239	1 034	**7 967**	6 827	1 140	**— 694**	— 25
Ungersk	25	17	16	15	22	20	**63**	41	22	**52**	41	11	**+ 11**	— 9
Utlänn. utan hemlandspass	11	18	8	9	10	11	**29**	24	5	**38**	30	8	**— 9**	— 8
Övriga	73	76	48	70	84	70	**205**	183	22	**216**	182	34	**— 11**	+ 7
Samtliga	**7 213**	**7 004**	**5 587**	**5 464**	**9 428**	**9 146**	**22 228**	**17 150**	**5 078**	**21 614**	**17 014**	**4 600**	**+ 614**	**— 333**
	+ 209		+ 123		+ 282									

Enligt tabellen utgjorde under år 1941 antalet inresor 80 048 och antalet utresor 77 957. För år 1940 kan antalet inresor uppskattas till i runt tal 96 000, medan motsvarande uppgift för år 1939 var 273 855. I jämförelse

Tab. 8. Antalet in- och utresor år 1941.[1]

Nationalitet	Inresor			Utresor			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—)		
	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende	
		män	kvinnor		män	kvinnor		män	kvinnor
Dansk	25 779	19 470	6 309	24 700	18 537	6 163	+ 1 079	+ 933	+ 146
Finsk	15 053	8 954	6 099	14 036	8 897	5 139	+ 1 017	+ 57	+ 960
Norsk	11 237	8 822	2 415	10 688	8 396	2 292	+ 549	+ 426	+ 123
Amerikansk	199	165	34	199	167	32	± 0	— 2	+ 2
Brittisk	412	368	44	445	404	41	— 33	— 36	+ 3
Fransk	122	80	42	123	80	43	— 1	± 0	— 1
Holländsk	354	323	31	444	403	41	— 90	— 80	— 10
Italiensk	416	330	86	440	355	85	— 24	— 25	+ 1
Rysk	203	175	28	174	137	37	+ 29	+ 38	— 9
Schweizisk	337	280	57	323	265	58	+ 14	+ 15	— 1
Tysk	24 747	20 781	3 966	25 183	21 135	4 048	— 436	— 354	— 82
Ungersk	274	207	67	265	207	58	+ 9	± 0	+ 9
Utlänningar utan hemlandspass	134	99	35	194	139	55	— 60	— 40	— 20
Övriga	781	636	145	743	628	115	+ 38	+ 8	+ 30
Samtliga	**80 048**	**60 690**	**19 358**	**77 957**	**59 750**	**18 207**	**+ 2 091**	**+ 940**	**+ 1 151**

[1] Preliminära uppgifter.

med år 1940 har antalet inresor under 1941 ytterligare nedgått, vilket uppenbarligen står i samband med den allt hårdare avspärrningen mellan länderna under det pågående kriget. Av de nordiska staterna har antalet inresor minskat med omkring 10 000 från Finland och Norge, medan motsvarande uppgift för Danmark är i det närmaste oförändrad.

Under år 1941 har ett inreseöverskott på 2 091 personer uppkommit. Detta beror, som ovan framhållits, på att utresestatistiken ej i samma grad som inresestatistiken är fullständig. Inreseöverskottet innebär således ej, att det härvarande utlänningsbeståndet växt i motsvarande grad.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under januari 1942.

De förskjutningar i läget på arbetsmarknaden, som ägde rum under januari månad, sammanhängde huvudsakligen med säsongutvecklingen. Den under de föregående månaderna inträdda sysselsättningsminskningen inom vissa säsongbetonade arbetsområden — framför allt byggnadsverksamheten och dess materialindustrier — fortsatte under januari. Säsongnedgången medförde, såsom vanligen brukar vara fallet under årets första månad, en ökning av arbetslösheten och hjälpbehovet. Då den säsonglediga arbetskraften inom såväl jordbruk som industri och angränsande verksamhetsområden i viss utsträckning erhållit sysselsättning vid skogsavverkningarna, var dock det totala antalet hjälpsökande arbetslösa även i januari förhållandevis begränsat.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa omsättningen av arbetskraft, sysselsättningsutvecklingen samt arbetslöshetens och hjälpbehovets omfattning, ge en översikt av arbetsmarknadsläget under redovisningsmånaden, jämfört med förhållandena under dels närmast föregående månad, dels motsvarande månad tidigare år.

Genom arbetsförmedlingens medverkan tillsattes under januari 1942 sammanlagt mer än 54 000 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för december 1941 innebär en stegring med 19 %. Stegringen sammanhänger delvis med det förhållandet, att förmedlingsverksamheten beträffande ett flertal arbetsområden som regel är av betydligt mindre omfattning före julhelgen än efter årsskiftet. Vad beträffar förändringarna av utbud och efterfrågan på arbetskraft var antalet arbetssökande närmare 35 % och antalet lediga platser omkring 16 % högre i januari än i december. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 227 i januari mot 195 i december. Arbetssökandesiffran för januari är alltid förhållandevis hög, beroende på nyinskrivningarna för året.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet inom industrin sysselsatta arbetare ungefär detsamma i slutet av januari som i slutet av december. I fråga om vissa säsongindustrier, såsom sågverk, kalkbrott, tegelbruk m. m., förelåg emellertid en avsevärd minskning av antalet sysselsatta. Beträffande vissa andra industrier redovisades ett ökat antal sysselsatta, men denna ökning synes delvis sammanhänga med att personal, som vid redovisningstillfället i december var mera tillfälligt permitterad i samband med julhelgen, åter var i arbete under januari. I betraktande av dessa förhållanden

synes sysselsättningsmöjligheterna inom industrin ha varit något ogynnsammare än vad som omedelbart framgår av de redovisade sysselsättningssiffrorna. I fråga om andra verksamhetsområden förelåg under redovisningsmånaden en nedgång av sysselsättningen inom byggnadsverksamhet och stuverirörelse.

Den s. k. konjunktursiffran, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva, utgjorde 3·34 i januari mot 3·42 i december. Även uppgiftslämnare inom mindre utpräglat säsongbetonade arbetsområden rapporterade, att arbetstillgången något försämrats.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft visa i överensstämmelse med vad ovan anförts, att arbetstillfällena minskats något under januari inom såväl flertalet industrigrupper som byggnadsverksamheten. Det framgår dock, att förändringarna av arbetarantalet varit ganska obetydliga under månaden.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av december, ge vid handen, att 13·0 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 10·0 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av januari månad, utgjorde vid denna tidpunkt inalles 25 259, vilket innebär en ökning under månaden med 5 676, eller 29 %. Bortåt hälften av de nytillkomna hjälpsökande tillhörde byggnadsfacken, medan de därnäst största grupperna utgjordes av stuveri- och transportarbetare, diversearbetare samt sågverksarbetare. De hjälpsökande voro liksom tidigare i stor utsträckning hemmahörande i storstäderna, varjämte ett avsevärt antal kom på Västernorrlands samt Göteborgs och Bohus län.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under januari 1942 med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var omkring 2 ½ % högre än föregående år. Ökningen sedan 1941 gällde samtliga industrigrupper med undantag för textil- och beklädnadsindustri samt läder-, hår- och gummivaruindustri, där en minskning inträtt. Sedan år 1940 har sysselsättningen minskat med omkring 5 %. Arbetslösheten inom fackförbunden var vid utgången av år 1941 lägre än såväl år 1940 som år 1939. Antalet hjälpsökande arbetslösa var i januari 1942 omkring 20 % lägre än närmast föregående år, men omkring 60 % högre än år 1940.

Läget i januari 1942 inom olika områden av näringslivet framgår närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket var efterfrågan på arbetskraft något större än under december. De lediganmälda platserna avsågo i allmänhet yngre ogifta drängar samt kunniga kördrängar med vana vid skogskörslor.

Skogsavverkningarna krävde liksom förut stora arbetsstyrkor, särskilt sedan gagnvirkeshuggningarna börjat komma i gång i större omfattning efter

trettondagshelgen. En stark tendens till utjämning mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft synes ha förelegat.

Inom de industriella verksamhetsområdena förekom nyrekrytering av arbetskraft i nämnvärd omfattning endast vid mekanisk verkstadsindustri och skeppsvarv, där brist fortfarande rapporterades på maskinarbetare, motormontörer, filare och verktygsarbetare, medan ett visst överskott förefanns på mindre kvalificerad arbetskraft samt på hjälparbetare och gjutare.

Vid massafabriker och pappersbruk förekommo liksom tidigare stora olikheter i sysselsättningsmöjligheterna vid olika företag. På vissa håll redovisades sålunda ett ökat arbetarantal, medan på andra håll permitteringar företagits. Inom båda dessa industrigrenar synes dock antalet i arbete varande personal ha varit något högre i slutet av januari än i slutet av december.

Inom livsmedelsindustrin utökades arbetarantalet vid bl. a. spisbrödsfabriker och tobaksfabriker, medan sysselsättningsmöjligheterna däremot minskades för slakteri- och charkuteriarbetare; vid konservfabrikerna reducerades arbetstillgången till följd av den minskade tillförseln av fisk samt knappheten på vitplåt för emballage.

Inom textil- och beklädnads- samt skoindustrierna, där i samband med jul- och nyårshelgen permitteringar förekommit, återupptogs arbetet i stor utsträckning under januari, ehuru i många fall vid en senare tidpunkt än vanligt. Korttidsarbete uppgavs förekomma i ökad omfattning inom textilbranschen som en följd av den kort före årsskiftet genomförda ransoneringen av textilvaror och den alltmera kännbara knappheten på råvaror. Inom konstsilkeindustrin förekom emellertid en ganska betydande ökning av arbetarantalet.

Den stränga vintern försvårade under januari utearbeten av olika slag. Bl. a. inskränktes driften vid stenindustri och byggnadsämnesindustrier. Flera arbeten inom såväl anläggnings- som husbyggnadsfacken, vilka skulle påbörjats med månadens ingång, uppskötos tills mildare väderlek inträtt, och på en del håll måste redan igångsatta arbeten tillsvidare avbrytas.

Isavspärrningen medförde en avsevärd försämring av arbetstillgången för såväl samtliga grupper av sjöfolk som för stuveri- och transportarbetare. Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt endast 1 111 påmönstringar, medan antalet avmönstringar utgjorde 3 796.

Inom handelsyrkena ökades arbetssökandefrekvensen efter julsäsongens avslutning, särskilt i fråga om butiks- och lagerpersonal. Detsamma gällde även manliga kontorister, under det att kvinnlig kontorspersonal var lättare att placera. Efterfrågan inom denna kategori avsåg dock mest rutinerade stenografer och maskinskriverskor, å vilka brist förelåg.

Inom det husliga arbetsområdet visade arbetssökandesiffrorna stegring, medan platstillgången reducerades. Även efterfrågan på tillfällig hemhjälp minskade. Brist rådde fortfarande på kvalificerade hembiträden men överskott på yngre, vilka dock till stor del söka sig över till andra yrkesområden.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under januari 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 54 171 platser, varav 37 547 manliga och 16 624 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning, framgår, att 2 229 personer (därav 317 kvinnor) utplacerades under månaden.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under januari 3 871 platser tillsattes, varav 3 250 manliga och 621 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 1 798 personer (1 562 män och 236 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under januari 9 830 man i skogsarbete. Av dessa kommo 6 448 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Av länsarbetsnämnden anordnade skogshuggarkurser pågingo under månaden i så gott som samtliga län. Vid månadens utgång voro 347 kurser med sammanlagt 3 388 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 10 821 personer deltagit i huggarkurser.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid januari månads utgång till 25 259, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 5 676 eller 29·0 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 487 (1·9 %) kvinnor.

Under januari månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 2·2 milj. kronor. Av dessa må nämnas vägarbeten i kronoparken Vallåsen (Hall.), Göteborgsbygdens och Medelpads västra vägdistrikt, gatu- och ledningsarbeten i städerna Eslöv och Halmstad samt Lomma och Västra Klagstorps landskommuner (Malm.), vattenledningsarbeten i Lidingö, Sundbyberg, Eskilstuna, Västervik och Karlstad, brandbrunnar i Hälsingborg, brandstationsbyggnad i Grebbestads köping (Göteb.) och ytterligare arbeten å segelflygplatsen i Ålleberg (Skar.). Under tiden $^{1}/_{7}$ 1941—$^{31}/_{1}$ 1942 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 30·7 milj. kronor.

Av hela antalet hjälpsökande vid januari månads utgång åtnjöto 17 701 (70·1 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 15 977 (90·3 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 6 889 (27·3 %) hjälpta genom arbete och 10 812 (42·8 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under januari månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden december 1940—januari 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 67 arbetsplatser i kommissionens regi 2 310 arbetslösa och vid 40 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 283 arbetslösa. Vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 821 arbetslösa. Vid 137 arkivarbetsplatser sysselsattes 374 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 73 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 5 städer.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 700 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 22 städer och 30 landskommuner till sammanlagt 9 183 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 6 974 (75·9 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 7 529 (82·0 %) hemmahörande i städer. För januari månad hade av understödskommunerna 20 städer och 19 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 867 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 66.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 86 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	52	705
finmekaniker	4	45
verktygsskötare	1	12
elektromekaniker	1	16
smeder	5	60
svetsare	23	259
Summa	86	1 097

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m utgången av januari 1942 ha 6 425 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 3 768 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början (oktober 1940) t. o. m. utgången av januari månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	7 133	bifallet belopp	5 052 167
		avslaget belopp	6 323 490
Avslagna låneansökningar	12 681		19 100 841
Ej slutbehandlade »	53		79 781
Summa inkomna »	19 867		30 556 279

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 4 088, varav 57 avsågo ändring av tidigare bestämda lånevillkor. Av dessa hade kommissionen före januari månads utgång avgjort 4 020, varav 735 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut och 3 285 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 44 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i vissa fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 256 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 januari 1942. För att kunna följa utvecklingen på skogsbrukets arbetsmarknad företager statens arbetsmarknadskommission regelbundet återkommande inventeringar av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. Redogörelse för den första inventeringen, som ägde rum den 6 augusti 1941, har lämnats i Soc. Medd. 1941, sid. 812, för inventeringarna den 22 oktober och 30 november i Soc. Medd. 1941, sid. 1 027 och för inventeringen den 31 december i Soc. Medd. 1942, sid. 53. Resultaten av inventeringen den 31 januari redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till ovannämnda redogörelser.

Av tabellen framgår att arbetsstyrkan vid avverkningarna, som den 31 januari uppgick till 109 000 man, under januari ökats med 28 000. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under februari uppskattades till omkring 15 000 man. Av dessa kunde avverkarna själva anskaffa 4 000, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 11 000.

Frivilliga arbetslag. För att mera effektivt kunna utnyttja ungdomens arbetskraft för vissa arbetsuppgifter, såsom skördearbete, vass- o. lövtäkt m. m., har arbetsmarknadskommissionen i samråd med livsmedelskommissionen och riksorganisationer för ungdom utarbetat en plan, som syftar till att åstadkom-

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31/12 1941 och 31/1 1942.

Län m. m.	Antal avverkare med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov		därav arbetskraft, som avverkare uppgivit sig ej själva kunna anskaffa	
				31/1					
	31/12	31/1	31/12	Hela antalet	därav ovana	31/12	31/1	31/12	31/1
Stockholms	487	488	3 104	3 287	392	424	277	192	127
Uppsala	282	289	3 108	3 259	304	655	471	519	416
Södermanlands	775	788	3 653	3 704	285	401	299	138	119
Östergötlands	1 133	1 067	3 382	4 111	270	610	376	144	189
Jönköpings	623	597	1 473	1 776	176	381	308	181	159
Kronobergs	602	509	2 526	1 969	170	357	186	92	65
Kalmar	1 256	1 054	3 843	3 632	281	615	341	295	151
Gotlands	44	69	358	479	55	283	69	120	48
Blekinge	380	493	1 181	1 705	285	289	139	140	71
Kristianstads	773	802	2 751	3 693	543	316	268	37	142
Malmöhus	120	73	1 149	786	55	211	10	142	—
Hallands	199	234	1 008	1 334	285	110	81	15	23
Göteborgs o. Bohus	306	312	978	999	193	122	65	23	16
Älvsborgs	638	618	2 434	2 643	214	308	154	100	62
Skaraborgs	391	384	2 181	2 582	252	304	144	85	74
Örebro	853	785	3 722	4 022	490	1 100	793	919	683
Västmanlands	445	478	2 060	2 066	163	271	218	157	170
S:a södra Sverige	**9 307**	**9 040**	**38 911**	**42 047**	**4 413**	**6 757**	**4 199**	**3 299**	**2 515**
Värmlands	1 271	1 464	7 469	9 122	905	1 626	1 645	984	1 325
Kopparbergs	470	451	4 792	8 825	691	2 229	1 675	1 208	1 433
Gävleborgs	1 040	935	5 606	10 274	793	2 796	1 156	1 229	869
Västernorrlands	802	772	7 188	10 461	895	2 226	1 362	1 239	1 039
Jämtlands	265	349	3 823	8 570	259	1 349	2 145	765	1 884
Västerbottens	725	767	7 037	10 823	718	1 462	623	544	335
Norrbottens	283	316	5 866	9 159	402	3 444	1 775	2 006	1 558
S:a norra Sverige	**4 856**	**5 054**	**41 781**	**67 234**	**4 663**	**15 132**	**10 381**	**7 975**	**8 443**
S:a hela landet	**14 163**	**14 094**	**80 692**	**109 281**	**9 076**	**21 889**	**14 580**	**11 274**	**10 958**
Kronoskogar	152	156	12 618	15 954	1 495	3 272	1 579	1 785	1 391
Andra allmänna skogar	423	502	3 737	4 400	535	653	331	278	194
Aktiebolagsskogar	357	459	33 181	54 707	4 121	11 371	8 392	6 469	7 210
Övriga enskilda skogar	13 231	12 977	31 156	34 220	2 925	6 593	4 278	2 742	2 163
Avverkare med totalt arbetskraftsbehov (inkl. sysselsatta) av:									
1— 9 arbetare	13 270	13 043	23 554	25 175	1 642	5 489	3 687	2 061	1 651
10—24 »	479	537	6 555	7 197	781	919	652	501	488
25—ω »	414	514	50 583	76 909	6 653	15 481	10 241	8 712	8 819

ma ett smidigt samarbete mellan arbetsförmedlingen och den ungdom, som är villig att göra en arbetsinsats under sin fritid. Dylik ungdom sammanföres i arbetslag, som självständigt kunna åtaga sig arbetsuppgifter. Arbetslagen registreras hos länsarbetsnämnderna på särskilda blanketter, vilka därefter

överlämnas till arbetsförmedlingens kontor eller ombud inom resp. arbetslags verksamhetsområde. Från arbetsförmedlingsorganen kan därefter förfrågan göras direkt hos arbetslagen, huruvida arbetskraft finnes att tillgå. Länsarbetsnämnderna bestrida kostnaderna för arbetslagens resor mellan hemorten och arbetsplatsen (dock ej dagliga resor vid kontinuerligt arbete).

Ny vice ordförande i statens arbetsmarknadskommission. Kungl. Maj:t har den 13 februari 1942 förordnat avdelningschefen i statens arbetsmarknadskommission, undervisningsrådet Ryno Lundquist att i framlidne byråchefen Hagmans ställe vara dels ledamot i kommissionen, dels ock kommissionens vice ordförande.

Ny chef för kommissionens planläggningsbyrå. Kungl. Maj:t har den 20 februari 1942 förordnat sekreteraren Waste Lingren att i framlidne byråchefen Landgrens ställe vara chef för kommissionens planläggningsbyrå.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under januari 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	15 362	9 043	8 620	7 961	5 088	3 675	23 323	14 131	12 295	165
Stockholms län . .	3 555	1 416	1 114	1 089	1 137	752	4 644	2 553	1 866	182
Uppsala län . . .	1 539	773	578	1 056	380	294	2 595	1 153	872	225
Södermanlands län	2 070	1 010	783	774	450	286	2 844	1 460	1 069	195
Östergötlands län .	5 381	2 126	1 664	2 444	1 039	758	7 825	3 165	2 422	247
Jönköpings län . .	3 042	1 244	1 062	1 813	616	461	4 855	1 860	1 523	261
Kronobergs län . .	1 818	1 057	958	547	338	236	2 365	1 395	1 194	170
Kalmar län	4 038	1 668	1 481	1 011	507	390	5 049	2 175	1 871	232
Gotlands län . . .	341	134	73	144	124	71	485	258	144	188
Blekinge län . . .	1 887	832	727	921	565	441	2 808	1 397	1 168	201
Kristianstads län .	3 374	1 545	1 365	1 148	618	406	4 522	2 163	1 771	209
Malmö stad . . .	5 846	1 413	1 336	3 313	1 187	1 095	9 159	2 600	2 431	352
Malmöhus län i övr.	6 848	1 630	1 519	3 458	878	693	10 306	2 508	2 212	411
Hallands län . . .	1 594	525	485	1 096	308	238	2 690	833	723	323
Göteborgs stad . .	11 228	2 421	2 304	5 735	2 183	1 746	16 963	4 604	4 050	368
Gbg o. Boh. län i övr.	4 168	748	678	908	301	209	5 076	1 049	887	484
Älvsborgs län . .	5 227	1 586	1 389	4 929	771	642	10 156	2 357	2 031	431
Skaraborgs län . .	1 960	1 123	833	642	506	345	2 602	1 629	1 178	160
Värmlands län . .	2 466	2 267	1 346	1 164	711	499	3 630	2 978	1 845	122
Örebro län	3 866	1 515	1 126	3 527	935	748	7 393	2 450	1 874	302
Västmanlands län .	1 168	744	486	754	604	384	1 922	1 348	870	143
Kopparbergs län .	1 663	1 588	1 164	843	530	400	2 506	2 118	1 564	118
Gävleborgs län . .	3 188	2 083	1 770	1 264	493	343	4 452	2 576	2 113	173
Västernorrlands län	6 354	1 863	1 422	793	524	430	7 147	2 387	1 852	299
Jämtlands län . .	2 247	2 596	1 324	802	686	489	3 049	3 282	1 813	93
Västerbottens län .	1 547	1 254	949	711	370	281	2 258	1 624	1 230	139
Norrbottens län . .	2 878	1 354	991	595	437	312	3 473	1 791	1 303	194
Summa jan. 1942	**104 655**	**45 558**	**37 547**	**49 442**	**22 286**	**16 624**	**154 097**	**67 844**	**54 171**	**227**
» dec. 1941	78 065	36 140	28 845	36 337	22 429	16 751	114 402	58 569	45 596	195
» jan. 1941	96 586	32 888	26 124	39 219	21 605	16 206	135 805	54 493	42 330	249
» » 1940	74 710	41 109	31 545	28 846	21 599	14 208	103 556	62 708	45 753	165
» » 1939	86 792	31 312	28 672	26 586	20 567	12 943	113 378	51 879	41 615	219

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	5 689	2 715	1 536	3 432	14 675	9 815	7 937	2 450	1 791	10 897	1 835	1 742
2	Stockholms stad . . .	114	1	1	1	—	—	1 363	332	234	443	31	20
3	Stockholms län	472	217	94	98	593	451	346	51	37	139	13	10
4	Uppsala län	143	119	64	29	394	285	159	13	12	76	4	4
5	Södermanlands län . .	185	153	80	33	285	216	315	110	75	205	100	97
6	Östergötlands län . . .	580	327	215	69	391	241	453	297	187	637	321	316
7	Jönköpings län	163	133	52	58	312	259	188	84	56	1 040	243	236
8	Kronobergs län	88	79	41	135	378	347	191	26	23	417	91	80
9	Kalmar län	215	103	41	63	388	305	289	198	184	1 491	462	462
10	Gotlands län	20	32	8	31	43	13	5	1	1	2	—	—
11	Blekinge län	111	77	44	15	370	350	179	44	31	116	7	7
12	Kristianstads län . . .	568	220	138	35	456	411	132	35	16	403	63	63
13	Malmö stad	249	9	9	—	17	17	457	73	65	123	4	3
14	Malmöhus län i övr. .	941	268	238	30	74	67	373	125	109	180	30	21
15	Hallands län	100	58	29	28	183	183	108	31	28	108	5	4
16	Göteborgs stad	196	10	7	7	12	12	973	90	89	719	15	15
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	104	67	33	16	170	163	125	48	48	256	12	12
18	Älvsborgs län	147	48	21	54	572	513	236	118	68	353	88	73
19	Skaraborgs län	230	238	77	56	236	185	196	104	59	194	39	35
20	Värmlands län	143	85	71	116	1 853	965	357	54	41	452	20	20
21	Örebro län	152	166	63	77	538	322	303	156	134	149	18	14
22	Västmanlands län . .	114	101	52	52	229	143	276	162	86	32	6	4
23	Kopparbergs län . . .	88	33	23	251	972	628	227	144	118	121	32	25
24	Gävleborgs län	117	48	42	462	1 373	1 113	239	53	29	379	92	92
25	Västernorrlands län . .	161	40	31	553	1 332	925	145	35	25	2 115	46	43
26	Jämtlands län	99	56	41	598	1 946	720	88	13	11	68	13	13
27	Västerbottens län . . .	62	9	2	344	906	653	33	25	8	278	21	16
28	Norrbottens län	127	19	19	221	652	325	181	28	17	401	59	57
29	*Kvinnliga avdeln.*	680	625	194	15	18	15	219	129	109	284	167	144
30	Stockholms stad . . .	197	—	—	—	—	—	75	43	31	97	92	76
31	Stockholms län	6	9	1	—	—	—	17	14	14	4	1	1
32	Uppsala län	11	16	11	—	—	—	5	—	—	1	—	—
33	Södermanlands län . .	7	10	4	—	—	—	18	14	13	10	5	2
34	Östergötlands län . . .	18	17	7	—	—	—	19	38	31	5	6	6
35	Jönköpings län	28	48	14	—	—	—	—	1	1	35	8	7
36	Kronobergs län	11	22	8	—	—	—	—	—	—	—	1	1
37	Kalmar län	8	34	9	—	—	—	—	1	1	15	7	7
38	Gotlands län	6	19	4	—	—	—	—	—	—	1	1	1
39	Blekinge län	19	28	13	—	—	—	4	—	—	4	—	—
40	Kristianstads län . . .	11	30	7	—	—	—	—	—	—	4	—	—
41	Malmö stad	47	3	—	—	—	—	35	—	—	35	5	5
42	Malmöhus län i övr. .	47	30	12	—	—	—	2	—	—	19	9	9
43	Hallands län	24	16	7	—	—	—	1	—	—	4	1	1
44	Göteborgs stad	71	2	—	—	—	—	20	1	1	31	15	14
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	7	9	4	—	—	—	1	1	1	1	8	8
46	Älvsborgs län.	2	8	1	—	—	—	1	2	2	1	—	—
47	Skaraborgs län	21	44	15	—	—	—	2	—	—	1	1	—
48	Värmlands län	12	52	10	—	—	—	1	—	—	2	1	1
49	Örebro län	26	19	3	—	—	—	4	12	12	2	2	2
50	Västmanlands län . . .	12	23	9	—	—	—	12	2	2	—	2	1
51	Kopparbergs län . . .	4	19	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—
52	Gävleborgs län	20	18	10	—	—	—	2	—	—	4	1	1
53	Västernorrlands län . .	12	20	8	—	—	—	—	—	—	4	—	—
54	Jämtlands län	20	81	17	—	—	—	—	—	—	2	—	—
55	Västerbottens län . . .	20	20	9	15	18	15	—	—	—	—	—	—
56	Norrbottens län	13	28	8	—	—	—	—	—	—	1	1	1

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
28 448	3 203	3 131	18 158	1 809	1 697	6 275	1 054	1 048	3 145	1 151	977	11647	4 648	3 867	7 760	12 018	11943	1 267	1
6 270	314	302	1 372	137	127	797	197	195	1 102	293	248	3 190	1 193	954	618	6 545	6 541	92	2
1 589	78	75	220	37	34	25	3	3	25	5	5	272	85	71	336	334	331	33	3
477	25	25	193	15	13	7	1	1	166	69	52	131	31	20	131	102	102	27	4
413	34	31	250	19	15	371	53	53	22	3	2	107	56	36	159	197	178	10	5
1 462	41	41	891	93	89	173	52	52	126	56	43	692	388	321	216	160	159	82	6
435	149	146	642	29	29	28	—	—	50	15	10	155	51	47	259	229	227	24	7
412	240	239	368	36	36	3	—	—	15	11	6	85	71	65	86	125	121	18	8
584	60	59	523	112	107	344	46	45	32	14	13	267	80	61	222	205	204	8	9
58	6	5	38	—	—	95	13	13	3	2	1	27	11	6	57	26	26	5	10
248	31	30	433	39	36	305	16	16	20	8	3	85	98	70	338	142	140	37	11
969	190	186	613	167	162	137	8	5	38	16	13	243	152	138	204	238	233	32	12
2 376	69	69	690	20	20	377	70	70	189	50	38	822	226	170	514	875	875	49	13
1 765	94	93	1 129	123	119	798	111	111	286	105	98	572	316	281	724	384	382	50	14
373	10	10	582	52	52	85	14	14	13	2	2	117	31	25	75	139	138	5	15
2 765	85	84	1 076	43	39	1 896	381	381	601	248	233	2 264	1 194	1 101	610	343	343	121	16
696	64	64	2 080	139	121	221	35	35	20	7	6	195	56	46	396	150	150	59	17
736	98	93	3 151	399	384	19	1	1	43	10	6	213	103	82	204	149	148	71	18
569	194	193	357	54	41	37	—	—	26	8	7	94	52	39	171	198	197	30	19
626	62	62	311	37	36	34	—	—	43	24	20	177	11	10	170	121	121	37	20
585	268	263	2 100	98	87	12	—	—	46	41	37	205	96	77	182	134	129	55	21
315	34	32	91	8	4	49	6	6	13	15	13	66	60	28	143	123	118	17	22
319	93	85	194	64	64	8	—	—	31	24	15	90	52	40	305	174	166	29	23
641	143	143	345	21	20	173	45	45	29	9	9	442	49	29	309	250	248	52	24
1 613	83	83	217	33	30	226	2	2	54	20	19	663	47	39	541	225	225	66	25
854	306	299	147	18	18	5	—	—	101	47	41	135	61	53	93	136	128	59	26
296	164	158	77	8	6	10	—	—	14	17	11	106	26	17	243	78	78	84	27
1 002	268	261	68	8	8	40	—	—	37	32	28	232	52	41	454	236	235	115	28
8	3	3	22 361	2 149	1 883	164	19	19	4 391	2 422	1 817	5 476	3 356	2 737	14133	18 398	9 703	1 711	29
—	—	—	2 360	200	140	76	11	11	1 002	613	361	1 356	910	768	2577	3 219	2 288	221	30
—	—	—	206	63	59	1	—	—	69	45	28	109	106	82	640	899	567	37	31
—	—	—	562	31	28	—	—	—	160	63	55	50	40	29	224	230	171	43	32
3	—	—	201	8	5	—	—	—	50	44	28	105	91	56	332	278	178	48	33
—	—	—	1 203	165	155	3	2	2	192	145	104	174	111	79	751	555	374	79	34
—	—	—	1 102	104	99	2	—	—	94	70	59	103	66	49	398	319	232	51	35
—	—	—	122	22	19	—	—	—	42	20	18	62	49	37	297	224	153	13	36
5	2	2	231	62	62	4	1	1	126	60	53	110	53	38	472	287	217	40	37
—	—	—	13	6	5	—	—	—	17	12	7	23	17	8	84	69	46	—	38
—	—	—	272	27	23	—	—	—	65	47	41	113	88	80	347	375	284	97	39
—	—	—	314	113	110	—	—	—	59	39	28	190	90	69	474	346	192	96	40
—	—	—	1 415	84	83	6	1	1	247	82	68	600	272	265	918	740	673	10	41
—	—	—	1 845	48	37	5	—	—	357	105	93	301	140	115	806	546	427	76	42
—	—	—	641	98	83	3	—	—	34	9	7	105	32	24	234	152	116	50	43
—	—	—	3 004	167	121	50	2	2	588	317	255	583	314	298	1062	1 365	1 055	326	44
—	—	—	559	60	41	2	—	—	45	25	20	65	44	31	183	154	104	45	45
—	—	—	4 256	309	294	—	—	—	91	62	48	128	72	55	422	318	242	28	46
—	—	—	139	53	39	—	—	—	54	46	37	60	53	41	338	309	213	27	47
—	—	—	374	109	107	—	—	—	163	70	61	104	62	51	428	417	269	80	48
—	—	—	2 575	291	279	2	—	—	133	83	61	210	117	99	502	411	292	73	49
—	—	—	74	11	7	3	—	—	74	68	44	126	108	65	409	390	256	44	50
—	1	1	75	26	25	—	—	—	138	81	73	167	88	74	415	315	224	43	51
—	—	—	562	28	5	2	1	1	58	36	26	166	79	59	367	330	241	83	52
—	—	—	84	4	4	4	—	—	99	64	54	78	69	62	496	367	302	16	53
—	—	—	45	45	42	—	—	—	208	121	110	131	122	88	326	317	232	70	54
—	—	—	104	10	10	—	—	—	111	44	32	99	61	48	348	217	167	14	55
—	—	—	23	5	1	1	1	1	115	51	46	158	102	67	283	249	188	1	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under januari 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	9 121	17 390	11 351	695	643	209	9 354	9 816	18 033	11 560
Jordbruk	5 689	2 715	1 536	680	625	194	5 972	6 369	3 340	1 730
Skogshushållning . .	3 432	14 675	9 815	15	18	15	3 382	3 447	14 693	9 830
Industri o. hantverk .	65 440	9 297	8 361	22 872	2 448	2 139	85 496	88 312	11 745	10 500
Malmbrytning . . .	288	69	55	1	—	—	284	289	69	55
Metall- o. maskinind.	7 649	2 381	1 786	218	129	109	7 529	7 867	2 510	1 845
Jord- och stenind. .	4 416	422	384	63	33	28	4 384	4 479	455	412
Trävaruindustri . .	9 286	1 712	1 641	119	22	22	9 192	9 405	1 734	1 663
Pappers- o. graf. ind.	1 611	123	101	165	145	122	1 726	1 776	268	223
Livsmedelsindustri .	2 760	329	319	2 178	638	579	4 712	4 938	967	898
Textil- o. bekl.-ind. .	4 974	382	360	16 270	1 131	950	21 110	21 244	1 513	1 310
Läder- o. gummiind.	5 076	479	461	3 541	266	249	8 515	8 617	745	710
Kemisk-teknisk ind.	540	101	85	309	81	77	828	849	182	162
Byggnadsverksamh. .	28 448	3 203	3 131	8	3	3	26 886	28 456	3 206	3 134
Kraft- o. värmeprod.	392	96	88	—	—	—	380	392	96	88
Sjöfart och fiske . .	6 275	1 054	1 048	164	19	19	6 267	6 439	1 073	1 067
Handel o. samfärdsel	14 792	5 799	4 844	9 867	5 778	4 554	22 687	24 659	11 577	9 398
Kontorsarbete . . .	1 352	864	268	1 417	748	598	2 682	2 769	1 112	866
Affärs- o. lagerarb. .	3 665	727	665	1 895	625	511	5 212	5 560	1 852	1 176
Landtransport . . .	7 301	3 602	2 901	348	485	339	6 843	7 649	4 087	3 240
Hotell- o. rest.-rör. .	681	319	301	3 233	2 246	1 887	3 387	3 914	2 565	2 188
Litter. o. konstn.arb.	376	101	99	73	33	32	435	449	134	131
Förvaltn. o. underv.	1 032	597	530	1 274	518	480	2 222	2 306	1 110	1 010
Sjukvård o. hygien .	385	89	80	1 627	1 128	707	1 906	2 012	1 217	787
Husligt arbete . . .	159	68	51	13 941	13 062	9 371	10 848	14 100	13 130	9 422
Diversearbete	7 309	9 910	9 853	32	9	5	6 423	7 341	9 919	9 858
Frivill. arbetsuppgift.	292	2 040	2 039	160	327	327	452	452	2 367	2 366
Ungdom ut. särsk. utb.	1 267	—	—	1 711	—	—	2 893	2 978	—	—
Summa	**104 655**	**45 558**	**37 547**	**49 442**	**22 286**	**16 624**	**144 420**	**154097**	**67 844**	**54 171**
Därav under 18 år	3 484	2 482	1 563	4 739	2 457	1 950	8 031	8 223	4 939	3 513

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under december 1941 och januari 1942 samt under januari 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Jan. 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Jan. 1942	Dec. 1941	Jan. 1941	Jan. 1942	Dec. 1941	Jan. 1941	Jan. 1942	Dec. 1941	Jan. 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	52	58	69	108	141	114	54	61	72	65	33	64
Jordbruk	210	217	169	109	142	114	191	203	159	57	31	52
Skogshushållning . .	23	25	39	.	.	.	23	25	39	67	.	67
Industri o. hantverk .	704	768	936	934	740	613	752	761	853	90	87	89
Sjöfart och fiske . .	595	347	526	.	.	.	600	347	529	99	.	99
Handel o. samfärdsel	255	129	194	171	132	176	213	130	186	84	79	81
Husligt arbete . . .	.	.	.	107	86	105	107	87	105	.	72	72
Diversearbete	74	100	147	.	.	.	74	100	147	99	.	99
Samtliga	**230**	**216**	**294**	**222**	**162**	**182**	**227**	**195**	**249**	**82**	**75**	**80**
Därav under 18 år	140	134	152	193	154	214	166	143	183	63	79	71

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av januari 1942 i jämförelse med slutet av december 1941.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl dec. 1941 som jan. 1942					
	Antal företag	Januari 1942		Indextal för jan. 1942 (dec. 1941 = 100)[1]		
		S:a arbetare	Därav kvinnor	Män	Kv.	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 175**	**117 319**	**8 416**	**100·9**	**99·5**	**100·8**
Gruvor o. anrikningsverk	19	3 036	29	100·5	·	100·6
Järn-, stål- o. kopparverk	35	17 773	152	99·6	102·7	99·6
Järn- o. stålmanufaktur .	273	13 913	1 325	102·1	99·7	101·9
Mekaniska verkstäder . .	567	53 743	3 551	101·5	100·5	101·4
Skeppsvarv	44	13 006	17	101·7	·	101·7
Elektriska verkstäder . .	69	9 892	2 093	100·9	100·9	100·9
Annan metallindustri . .	168	5 956	1 249	96·0	94·1	95·6
Jord- o. stenindustri . . .	**386**	**13 689**	**1 524**	**91·1**	**99·8**	**92·0**
Kolgruvor	3	989	2	101·5	·	101·7
Torvindustri	41	298	—	77·6	·	77·2
Stenbrott o. stenhuggerier	87	1 403	11	73·3	·	73·2
Cementfabriker, kalkbruk	82	2 448	16	90·9	·	90·2
Tegelbruk	113	2 761	2	88·3	·	88·3
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	17	3 153	1 223	98·9	101·2	99·8
Glasbruk	43	2 637	270	100·9	101·9	101·0
Träindustri	**513**	**17 680**	**333**	**94·4**	**99·1**	**94·5**
Sågverk o. hyvlerier . .	203	6 409	11	86·5	·	86·5
Snickeri- o. möbelfabriker	276	9 781	212	100·8	105·5	100·9
Annan trävaruindustri .	34	1 490	110	92·7	85·9	92·1
Pappers- o. grafisk ind. .	**461**	**32 215**	**5 396**	**101·5**	**99·2**	**101·1**
Pappersmassefabriker . .	67	10 586	80	102·5	103·9	102·5
Pappersbruk o. pappfabr. .	50	9 599	1 696	105·8	103·2	105·3
Annan pappersindustri .	96	4 192	2 526	96·3	98·2	97·4
Grafisk industri	248	7 838	1 094	96·7	95·6	96·5
Livsmedelsindustri	**645**	**22 873**	**7 206**	**96·1**	**110·0**	**100·1**
Kvarnar	41	1 481	139	94·1	93·3	94·0
Bagerier	154	4 330	1 486	110·1	126·8	115·3
Råsockerbruk o. raffinad. .	25	3 702	585	90·2	221·6	99·5
Choklad- o. karamellfabr.	46	2 914	2 019	100·9	98·8	99·5
Bryggerier o. läskedrycksf.	177	4 086	701	92·9	92·8	92·9
Tobaksfabriker	6	1 263	948	98·4	111·4	107·9
Slakterier o. konservfabr.	97	3 007	856	93·8	100·5	95·6
Annan livsmedelsindustri	99	2 090	472	95·9	101·3	97·1
Textil- o. beklädnadsind. .	**523**	**51 172**	**33 990**	**98·9**	**97·6**	**98·0**
Bomullsindustri	42	12 635	6 780	98·7	100·0	99·4
Jute- o. linneindustri . .	10	2 258	1 162	98·3	100·2	99·3
Ylleindustri	59	8 546	4 474	96·4	94·9	95·6
Trikåfabriker	98	7 614	5 853	96·2	99·7	98·9
Skrädderier o. sömnadsfabr.	204	14 828	12 394	93·8	94·0	93·9
Annan hithörande industri	110	5 291	3 327	116·8	106·4	110·2
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**257**	**17 179**	**6 927**	**108·3**	**109·2**	**108·7**
Garverier	27	2 024	198	105·5	107·0	105·6
Skofabriker	109	6 733	2 903	100·1	98·6	99·5
Gummivarufabriker . . .	22	5 278	2 583	132·9	133·3	133·1
Annan hithörande industri	99	3 144	1 243	101·2	97·5	99·7
Kemisk-teknisk industri .	**176**	**9 546**	**2 643**	**102·3**	**104·8**	**103·0**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	68	2 141	639	100·1	92·3	97·7
Sprängämnesfabriker . .	8	2 556	959	107·0	105·6	106·5
Tändsticksfabriker . . .	7	955	323	95·9	91·5	94·4
Annan kemisk-tekn. ind. .	93	3 894	722	102·5	126·9	106·8
Samtliga industrigrupper	**4 136**	**281 673**	**66 435**	**99·7**	**100·6**	**99·9**
Byggnadsverksamhet . .	797	8 159	1	87·8	·	87·8
Statliga verk o. byggn.-arb.	156	25 355	3 227	104·8	98·4	104·0
Komm. verk o. byggnadsarb.	189	12 572	58	97·8	105·4	97·8
Handel o. varulager . . .	1 112	5 784	1 062	98·1	96·9	97·9
Samfärdsel	144	3 792	39	75·3	·	75·5
Samtliga näringsgrenar	**6 534**	**337 335**	**70 822**	**99·1**	**100·5**	**99·4**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1940		1941						
	Nov.	Dec.	Febr.	Maj	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Malmbrytning o. metallind.	101·8	98·6	101·2	100·0	103·0	103·9	103·8	104·3	102·4
Gruvor o. anrikningsverk .	105·5	103·0	106·8	106·0	115·8	112·4	110·7	110·5	106·7
Järn-, stål- o. kopparverk .	100·8	98·3	100·4	100·0	103·2	105·5	104·7	106·0	103·5
Järn- o. stålmanufaktur . .	88·1	82·5	87·1	82·1	87·2	87·6	88·7	90·6	87·9
Mekaniska verkstäder . . .	106·9	104·7	107·0	106·5	108·2	110·0	109·5	110·5	109·1
Skeppsvarv	114·8	110·1	115·6	116·7	108·5	103·8	99·2	99·0	96·6
Elektriska verkstäder . . .	107·6	103·5	103·8	104·0	111·9	113·8	113·5	114·7	114·2
Annan metallindustri . . .	84·8	82·9	83·4	81·2	85·3	86·8	86·7	87·4	86·8
Jord- o. stenindustri . . .	63·1	58·2	54·8	74·1	77·6	76·7	73·0	69·9	64·4
Kolgruvor	124·8	120·3	121·0	121·9	125·2	132·1	128·1	128·2	129·2
Torvindustri	91·4	72·3	69·5	241·6	194·2	175·2	132·6	97·9	80·7
Stenbrott o. stenhuggerier .	56·3	50·6	42·8	54·3	58·2	56·2	53·7	49·3	47·8
Cementfabriker, kalkbruk .	70·8	57·4	57·6	72·9	75·4	74·3	73·7	70·5	62·8
Tegelbruk	41·3	32·1	29·8	57·6	71·6	65·2	54·4	49·9	42·8
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	68·8	70·8	73·5	75·6	78·3	76·1	77·4	77·9	76·5
Glasbruk	68·9	59·5	59·6	67·8	62·7	73·4	75·8	76·4	69·4
Träindustri	78·1	66·8	63·0	74·4	77·0	78·8	77·1	75·7	67·6
Sågverk o. hyvlerier . . .	77·3	63·4	62·0	83·2	80·9	81·1	75·6	70·8	59·0
Snickeri- o. möbelfabriker .	77·2	71·0	65·2	67·5	74·4	77·4	80·2	81·6	76·0
Annan trävaruindustri . .	76·3	73·9	70·3	85·2	97·8	103·6	98·0	99·2	98·5
Pappers- o. grafisk ind. . .	73·5	69·5	73·2	72·9	74·0	77·0	77·8	80·1	77·2
Pappersmassefabriker . . .	58·9	48·8	58·2	60·7	65·0	64·9	66·7	70·1	66·6
Pappersbruk o. pappfabr. .	68·3	68·4	70·1	67·6	64·1	70·9	70·5	71·4	67·3
Annan pappersindustri . .	89·5	85·2	84·6	82·8	87·2	89·9	91·2	94·6	92·1
Grafisk industri	93·8	95·0	92·8	91·2	91·4	94·7	95·9	97·4	98·3
Livsmedelsindustri	109·2	90·0	89·8	96·1	98·9	99·6	111·2	111·5	94·4
Kvarnar	93·1	88·1	90·7	93·2	91·9	103·3	107·1	107·6	102·4
Bagerier	89·8	88·5	90·7	100·0	101·8	100·8	97·2	99·7	87·2
Råsockerbruk o. raffinad. .	172·3	81·0	89·1	110·9	125·9	120·4	226·0	215·8	113·9
Choklad- o. karamellfabr. .	102·2	80·3	91·2	91·2	87·0	89·3	93·3	95·6	87·1
Bryggerier o. läskedrycksf. .	93·4	95·9	89·1	98·6	95·7	92·3	90·0	89·6	93·3
Tobaksfabriker	84·5	76·6	66·0	73·8	73·8	75·4	76·0	75·1	71·6
Slakterier o. konservfabr. .	124·6	116·6	107·8	108·6	126·4	130·3	133·9	138·2	131·6
Annan livsmedelsindustri .	96·4	94·7	93·3	87·5	88·4	91·3	95·8	98·5	96·7
Textil- o. beklädnadsind. . .	92·9	88·8	91·9	89·6	88·4	90·0	89·1	88·6	86·1
Bomullsindustri	95·6	90·2	95·0	93·5	94·5	95·6	94·7	96·2	95·1
Jute- o. linneindustri . . .	100·7	100·9	96·5	93·4	94·9	99·1	99·6	100·1	99·3
Ylleindustri	101·4	100·4	99·3	94·9	91·7	92·3	91·2	91·5	91·3
Trikåfabriker	86·3	85·4	86·0	85·4	85·8	85·9	85·8	85·9	83·7
Skrädderier o. sömnadsfabr.	91·8	86·3	89·0	84·9	82·4	84·5	83·3	80·9	77·5
Annan hithörande industri .	86·5	76·9	90·8	93·5	89·8	93·6	92·5	90·0	82·5
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	97·4	93·1	94·9	90·1	84·2	83·7	88·8	90·5	79·8
Garverier	120·9	120·7	120·2	109·6	112·5	112·7	109·3	109·5	100·6
Skofabriker	98·9	93·8	97·4	90·1	91·8	90·6	88·2	89·3	87·0
Gummivarufabriker	84·8	82·4	83·6	80·5	57·2	56·6	74·1	76·9	54·3
Annan hithörande industri .	100·3	92·8	92·6	92·4	96·5	97·4	96·8	98·2	92·6
Kemisk-teknisk industri . .	92·2	77·1	85·0	82·4	87·9	91·6	91·1	91·4	84·3
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	89·3	80·4	78·2	77·7	77·6	83·5	84·1	84·4	80·2
Sprängämnesfabriker . . .	153·6	80·3	115·4	120·9	146·9	154·5	151·1	152·0	133·6
Tändsticksfabriker	71·5	72·9	73·3	50·7	47·1	55·2	55·2	52·4	52·0
Annan kemisk-teknisk ind. .	86·2	80·4	87·3	87·6	94·0	93·9	93·7	94·8	86·8
Samtliga industrigrupper	91·3	85·3	87·0	88·6	90·3	91·6	92·0	92·4	87·9
Byggnadsverksamhet	45·8	37·9	36·5	48·2	61·5	61·3	55·5	50·3	41·6
Statliga verk o. byggn.-arb. .	118·2	102·2	109·3	119·6	137·3	141·7	136·7	125·6	109·6
Komm. verk o. byggnadsarb.	81·1	78·7	81·0	91·5	92·3	91·9	89·1	89·0	84·2
Handel o. varulager	77·2	79·3	75·7	73·9	75·6	79·2	77·8	80·1	76·8
Samtliga näringsgrenar	90·0	83·4	84·6	87·9	91·1	92·4	91·8	91·3	85·7

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1940	1941										1942
	Dec.	Jan.	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.
Malmbrytning o. metallind.	3·67	3·60	3·67	3·74	3·78	3·71	3·67	3·80	3·82	3·84	3·82	3·83
Gruvor o. anrikningsverk	3·50	3·62	4·01	3·83	4·09	4·18	3·94	3·81	3·88	3·79	4·00	3·99
Järn-, stål- o. kopparverk	3·99	3·66	4·04	3·82	4·15	4·27	3·97	4·17	4·05	4·00	4·05	4·02
Järn- o. stålmanufaktur	3·09	2·82	2·94	3·07	3·06	3·15	3·15	3·55	3·74	3·65	3·46	3·42
Mekaniska verkstäder	3·89	3·82	3·80	3·98	3·98	3·80	3·92	3·96	3·95	4·00	3·99	3·91
Skeppsvarv	4·04	3·87	4·13	4·01	3·69	3·55	3·17	3·20	3·22	3·67	3·48	4·10
Elektriska verkstäder	3·27	3·48	3·88	3·66	3·59	3·48	3·49	3·70	3·83	3·74	3·68	3·55
Annan metallindustri	2·65	2·95	3·05	2·98	2·89	3·11	3·17	3·04	3·22	3·20	3·41	3·28
Jord- o. stenindustri	2·71	2·68	3·01	3·41	3·46	3·38	3·36	3·48	3·32	3·25	3·10	3·29
Kolgruvor	4·00	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00
Torvindustri	3·68	3·71	3·79	4·31	4·14	4·07	4·00	4·30	3·96	3·45	3·38	3·07
Stenbrott o. stenhuggerier	1·97	1·89	2·57	2·96	2·78	3·02	3·08	3·28	2·66	2·80	2·56	2·48
Cementfabriker, kalkbruk	2·38	2·22	2·74	3·24	3·26	3·37	3·00	3·14	3·24	3·32	3·20	2·84
Tegelbruk	1·74	2·46	2·84	2·88	3·26	3·06	3·07	3·05	2·79	2·72	2·71	3·28
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·19	3·47	3·67	3·65	3·97	3·48	3·57	3·53	3·58	3·28	3·17	3·28
Glasbruk	3·08	2·67	2·63	3·32	3·16	3·08	3·23	3·34	3·39	3·28	3·68	3·60
Träindustri	2·98	2·52	2·84	3·20	3·26	3·38	3·46	3·45	3·45	3·51	3·19	3·04
Sågverk o. hyvlerier	3·07	2·64	2·96	3·40	3·50	3·57	3·61	3·49	3·38	3·28	3·09	2·85
Snickeri- o. möbelfabriker	2·91	2·37	2·70	2·95	2·98	3·18	3·24	3·39	3·49	3·67	3·24	3·11
Annan trävaruindustri	2·95	2·70	2·90	3·18	3·54	3·48	3·76	3·62	3·49	3·78	3·83	3·44
Pappers- o. grafisk ind.	2·87	2·70	2·78	2·97	2·82	3·01	3·01	3·11	3·22	3·31	3·26	3·07
Pappersmassefabriker	2·42	2·27	2·29	2·44	2·48	3·00	3·31	3·05	3·00	3·10	2·97	2·95
Pappersbruk o. pappfabr.	2·59	2·54	2·24	2·63	2·37	2·47	2·14	2·51	2·64	2·67	2·62	2·66
Annan pappersindustri	3·25	3·16	3·24	3·54	3·48	3·47	3·58	3·65	4·05	4·10	4·15	3·61
Grafisk industri	3·34	3·05	3·44	3·38	3·22	3·27	3·27	3·41	3·59	3·82	3·74	3·88
Livsmedelsindustri	3·39	3·18	3·30	3·51	3·51	3·54	3·34	3·37	3·44	3·41	3·35	3·28
Kvarnar	4·02	3·93	3·72	3·73	3·80	3·88	3·65	3·89	3·84	3·74	3·83	2·86
Bagerier	3·51	3·28	3·41	3·71	3·82	3·72	3·80	3·54	3·63	3·59	3·69	3·64
Råsockerbruk o. raffinad.	3·12	3·12	3·28	3·64	3·48	3·53	3·79	3·50	3·68	3·57	2·93	3·08
Choklad- o. karamellfabr.	4·20	3·82	4·00	3·74	3·67	3·53	3·09	3·64	3·77	3·76	3·51	3·75
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·88	2·45	2·43	3·17	3·26	3·43	2·76	2·61	2·52	2·41	2·96	2·53
Tobaksfabriker	2·96	3·06	3·22	3·34	3·09	3·21	3·03	3·55	3·55	3·54	3·52	3·57
Slakterier o. konservfabriker	3·58	3·35	3·10	3·30	3·56	3·56	3·31	3·37	3·53	3·67	3·45	3·14
Annan livsmedelsindustri	3·37	3·26	3·45	3·45	3·33	3·43	3·38	3·39	3·13	3·27	3·38	3·44
Textil- o. beklädnadsind.	3·32	3·23	3·33	3·25	3·09	3·19	3·12	3·18	3·06	3·25	3·17	2·88
Bomullsindustri	3·05	3·07	3·12	3·27	3·05	3·24	2·96	2·96	2·68	3·21	3·31	2·78
Jute- o. linneindustri	3·95	3·38	3·54	3·16	3·65	3·02	3·49	3·88	3·48	3·51	3·25	2·81
Ylleindustri	3·73	3·51	3·40	3·40	3·12	3·41	3·42	3·24	3·46	3·51	3·14	2·87
Trikåfabriker	3·46	3·38	3·84	3·86	3·26	3·25	3·30	3·40	3·36	3·51	3·37	3·28
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·17	3·12	3·35	3·02	2·88	2·94	2·88	2·97	2·80	2·84	2·85	2·47
Annan hithörande industri	3·15	3·29	3·46	3·48	3·33	3·33	3·43	3·59	3·51	3·54	3·38	3·33
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·68	3·47	3·20	2·96	3·11	3·22	3·04	3·07	3·15	3·28	3·33	3·27
Garverier	3·66	3·54	2·86	2·84	2·78	3·32	3·30	3·32	3·48	3·28	3·34	3·41
Skofabriker	3·55	3·15	2·74	2·50	2·75	2·88	2·86	2·82	2·77	2·98	3·03	3·32
Gummivarufabriker	3·90	3·86	3·85	3·35	3·74	3·69	3·12	3·27	3·54	3·86	3·86	3·18
Annan hithörande industri	3·62	3·46	3·22	3·27	3·38	3·20	3·17	3·17	3·05	3·28	3·26	3·18
Kemisk-teknisk industri	2·82	2·74	3·20	3·23	3·22	3·34	3·23	3·32	3·42	3·42	3·32	3·18
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·56	2·48	2·94	2·70	2·74	2·96	2·57	2·98	3·24	2·96	3·03	2·81
Sprängämnesfabriker	3·57	3·49	4·41	4·42	4·65	4·43	4·43	4·59	4·42	4·55	4·78	3·91
Tändsticksfabriker	2·00	1·35	1·00	1·00	1·09	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·26	3·22	3·38	3·38	3·32	3·46	3·37	3·41	3·38	3·49	3·28	3·32
Samtliga industrigrupper	3·38	3·25	3·35	3·43	3·43	3·43	3·39	3·48	3·48	3·54	3·49	3·38
Byggnadsverksamhet	2·01	2·18	1·95	2·27	2·57	2·84	2·91	2·99	2·63	2·50	2·62	2·58
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·60	3·48	3·60	3·69	3·71	3·60	3·81	3·72	3·57	3·53	3·40	3·52
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·76	2·74	2·90	3·18	3·02	2·92	3·02	2·97	2·90	2·97	2·74	2·82
Handel o. varulager	3·47	3·05	3·10	3·17	3·13	3·16	3·18	3·26	3·33	3·42	3·44	3·09
Samfärdsel	2·99	3·01	3·26	3·39	2·76	2·84	2·97	3·26	3·22	3·10	3·34	2·99
Banker	4·01	3·70	3·66	3·69	3·73	3·92	3·63	3·63	3·63	3·56	3·82	3·71
Försäkringsföretag	3·46	3·61	3·80	3·66	3·97	3·87	3·70	3·71	3·68	3·82	3·61	3·81
Samtliga näringsgrenar	3·35	3·21	3·31	3·39	3·40	3·39	3·38	3·45	3·43	3·49	3·42	3·34

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigganden under januari 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Dec.	Jan.	Dec.	Jan.	Dec.	Jan.	Dec.	Jan.
Malmbrytning o. metallindustri	**72**	**95**	**1 012**	**1 956**	**1 248**	**1 236**	**− 236**	**+ 720**
Gruvor o. anrikningsverk	3	3	18	24	40	28	− 22	− 4
Järn-, stål- o. kopparverk	9	10	119	334	184	247	− 65	+ 87
Järn- o. stålmanufaktur	5	5	29	61	105	54	− 76	+ 7
Mekaniska verkstäder	35	52	502	939	512	518	− 10	+ 421
Skeppsvarv	7	7	90	318	239	97	− 149	+ 221
Elektriska verkstäder	7	11	132	206	99	272	+ 33	− 66
Annan metallindustri	6	7	122	74	69	20	+ 53	+ 54
Jord- o. stenindustri	**29**	**27**	**98**	**202**	**354**	**166**	**− 256**	**+ 36**
Kolgruvor	3	4	43	43	6	13	+ 37	+ 30
Torvindustri	2	2	12	40	35	14	− 23	+ 26
Stenbrott o. stenhuggerier	2	—	—	—	29	—	− 29	—
Cementfabriker, kalkbruk	4	6	5	14	42	54	− 37	− 40
Tegelbruk	14	9	7	7	135	68	− 128	− 61
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	2	4	10	54	27	17	− 17	+ 37
Glasbruk	2	2	21	44	80	—	− 59	+ 44
Träindustri	**14**	**23**	**14**	**144**	**305**	**97**	**− 291**	**+ 47**
Sågverk o. hyvlerier	5	13	9	103	146	30	− 137	+ 73
Snickerier o. möbelfabriker	8	6	5	31	153	52	− 148	− 21
Annan trävaruindustri	1	4	—	10	6	15	− 6	− 5
Pappers- o. grafisk industri	**24**	**20**	**206**	**267**	**375**	**365**	**− 169**	**− 98**
Pappersmassefabriker	8	8	114	91	161	245	− 47	− 154
Pappersbruk o. pappfabriker	3	5	11	114	91	8	− 80	+ 106
Annan pappersindustri	6	2	5	8	41	—	− 36	+ 8
Grafisk industri	7	5	76	54	82	112	− 6	− 58
Livsmedelsindustri	**36**	**38**	**58**	**307**	**2 368**	**799**	**− 2 310**	**− 492**
Kvarnar	1	1	—	10	5	—	− 5	+ 10
Bagerier	2	2	13	33	—	—	+ 13	+ 33
Råsockerbruk o. raffinaderier	16	9	6	5	2 035	379	− 2 029	− 374
Choklad- o. karamellfabriker	7	10	8	190	252	52	− 244	+ 138
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	1	—	—	—	12	—	− 12	—
Slakterier o. konservfabriker	4	8	14	—	40	330	− 26	− 330
Annan livsmedelsindustri	5	8	17	69	24	38	− 7	+ 31
Textil- o. beklädnadsindustri	**22**	**33**	**180**	**201**	**412**	**787**	**− 232**	**− 586**
Bomullsindustri	6	8	96	104	92	121	+ 4	− 17
Jute- o. linneindustri	1	—	11	—	—	—	+ 11	—
Ylleindustri	4	6	7	21	60	159	− 53	− 138
Trikåfabriker	1	1	—	—	14	3	− 14	− 3
Skrädderier o. sömnadsfabriker	5	12	11	16	203	438	− 192	− 422
Annan hithörande industri	5	6	55	60	43	66	+ 12	− 6
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**7**	**10**	**84**	**84**	**194**	**244**	**− 110**	**− 160**
Garverier	1	1	—	2	4	9	− 4	− 7
Skofabriker	1	1	1	8	6	—	− 5	+ 8
Gummivarufabriker	2	5	76	53	103	188	− 27	− 135
Annan hithörande industri	3	3	7	21	81	47	− 74	− 26
Kemisk-teknisk industri	**11**	**10**	**66**	**73**	**153**	**123**	**− 87**	**− 50**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	4	1	3	—	69	17	− 66	− 17
Sprängämnesfabriker	1	1	9	8	23	85	− 14	− 77
Tändsticksfabriker	1	—	—	—	35	—	− 35	—
Annan kemisk-teknisk industri	5	8	54	65	26	21	+ 28	+ 44
Samtliga industrigrupper	**215**	**256**	**1 718**	**3 234**	**5 409**	**3 817**	**− 3 691**	**− 583**
Byggnadsverksamhet	107	82	847	1 052	1 484	1 387	− 637	− 335
Handel o. varulager	18	11	157	84	130	50	+ 27	+ 34
Samfärdsel	1	—	5	—	—	—	+ 5	—
Hotell- o. restaurangrörelse	1	1	42	43	41	33	+ 1	+ 10
Banker och försäkringsföretag	1	—	7	—	—	—	+ 7	—
Samtliga näringsgrenar	**343**	**350**	**2 776**	**4 413**	**7 064**	**5 287**	**− 4 288**	**− 874**
Kvinnor			607	903	1 445	1 364	− 838	− 456

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 december 1941.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	90	26 727	22 127	4 776	17·9	4 273	27 540	2 677	9·7
Bleck- o. plåtslagareförb. .	56	2 658	—	636	23·9	—	2 684	384	14·3
Bokbindareförbundet . . .	53	8 208	5 161	323	3·9	217	8 147	207	2·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	115	7 058	1 475	459	6·5	208	6 947	523	7·5
Byggnadsträarbetareförb. .	350	33 472	—	11 702	35·0	—	34 289	9 401	27·4
De förenade förbunden . .	52	12 263	3 788	1 352	11·0	679	12 260	557	4·5
Elektriska arbetareförb. . .	77	7 814	—	403	5·2	—	7 669	307	4·0
Gjutareförbundet	110	8 468	3	330	3·9	—	8 045	224	2·8
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	562	73 731	7 457	19 229	26·1	1 239	74 099	14 568	19·7
Byggnadsind.-arb. . . .	201	84 275	1 303	12 422	36·2	205	84 868	9 973	28·6
Byggnadsämnesind.-arb.	184	13 088	484	3 331	25·5	105	12 832	2 386	18·6
Glasbruksarb.	44	3 847	89	279	7·3	13	4 079	252	6·2
Sockerfabriksarb. . . .	18	4 958	808	886	17·9	223	5 289	243	4·6
Tändsticksarb.	5	1 293	505	214	16·6	143	1 374	206	15·0
Övriga arb.	110	16 320	4 268	2 097	12·8	550	15 657	1 508	9·6
Gruvindustriarbetareförb. .	58	9 965	78	261	2·6	—	10 161	213	2·1
Handelsarbetareförb. . . .	259	41 288	17 521	1 421	3·4	490	41 254	1 167	2·8
Kommunalarbetareförb. . .	304	43 052	12 160	2 521	5·9	835	47 150	2 337	5·0
Lantarbetareförbundet . .	641	38 134	686	1 507	4·0	401	37 627	1 445	3·8
Litografförbundet	19	2 851	162	67	2·4	4	2 859	53	1·9
Livsmedelsarbetareförb. . .	128	28 814	8 460	2 931	10·2	1 441	28 358	1 784	6·3
Metallindustriarb.-förb. . .	305	178 627	11 466	7 568	4·2	691	177 323	7 157	4·0
Järnbruksarbetare . . .	58	37 646	624	497	1·3	5	38 045	523	1·4
Verkstadsarbetare . . .	247	140 981	10 842	7 071	5·0	686	139 278	6 634	4·8
Murareförbundet	123	10 497	—	4 841	46·1	—	10 296	3 727	36·2
Målareförbundet	189	13 674	1	5 195	38·0	—	13 608	4 509	33·1
Pappersindustriarb.-förb. .	137	31 529	1 702	4 252	13·5	381	32 457	4 417	13·6
Sadelm.- o. tapetseraref. .	57	3 787	788	484	12·8	137	3 799	197	5·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	58	11 093	4 473	2 455	22·1	1 104	11 242	1 098	9·8
Stenindustriarbetareförb. .	128	5 638	7	1 175	20·8	—	5 846	826	14·1
Sågverksindustriarb.-förb. .	235	19 269	7	6 753	35·0	—	20 578	4 769	23·2
Textilarbetareförbundet . .	102	39 221	22 086	1 966	5·0	1 333	39 293	1 846	4·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 313	1 772	230	9·9	202	2 322	234	10·1
Transportarbetareförb. . .	162	24 462	1 417	3 356	13·7	85	28 799	3 741	13·0
Träindustriarbetareförb. . .	265	22 834	368	4 713	20·6	124	23 822	1 450	6·1
Typografförbundet	106	11 838	607	528	4·5	49	11 831	439	3·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	219	19 832	—	5 029	25·4	—	23 794	5 378	22·6
Summa	4 972	739 167	123 772	96 463	13·0	13 893	754 090	75 635	10·0

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under december uppgivits till inalles 404 630.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{30}/_{11}$ 1940—$^{31}/_{12}$ 1941.

Fackförbund	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$
Beklädnadsarbetareförb.	5·6	15·5	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5	9·5	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9
Bleck- o. plåtslagareförb.	13·3	18·1	28·7	25·2	29·1	20·2	13·0	10·9	7·2	5·9	5·3	7·9	14·3	23·9
Bokbindareförbundet	4·1	6·0	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9
Bryggeriindustriarbetareförb.	9·0	7·4	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5
Byggnadsträarbetareförb.	38·6	46·6	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0
De förenade förbunden	4·7	4·6	5·4	6·4	7·2	7·0	7·3	6·9	5·5	4·7	4·5	4·4	4·5	11·0
Elektriska arbetareförb.	6·3	7·7	9·7	12·6	12·2	11·4	8·6	7·8	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2
Gjutareförbundet	4·9	9·0	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3	2·8	3·9
Grov- o. fabriksarbetareförb.	21·8	30·5	34·1	34·1	30·6	26·2	20·3	16·3	14·6	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1
Byggnadsind.-arb.	30·5	40·7	44·1	45·7	41·8	35·5	28·9	21·7	18·1	17·8	17·9	22·3	28·6	36·2
Byggnadsämnesind.-arb.	28·5	40·0	40·1	38·6	34·0	27·1	16·4	13·2	11·8	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5
Glasbruksarb.	9·3	14·6	18·9	17·1	16·7	11·6	8·1	8·8	14·7	11·0	4·8	5·8	6·2	7·3
Sockerfabriksarb.	8·8	28·1	24·2	24·0	17·7	15·0	12·1	10·9	10·6	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9
Tändsticksarb.	17·1	14·5	15·8	12·3	14·3	25·2	22·3	28·2	24·8	23·8	15·5	16·3	15·0	16·6
Övriga arb.	11·7	14·3	14·7	14·4	11·9	11·0	9·0	9·2	9·9	9·0	8·2	9·0	9·6	12·8
Gruvindustriarbetareförb.	2·4	3·0	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6
Handelsarbetareförb.	5·4	5·8	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4
Kommunalarbetareförb.	5·1	6·3	7·3	6·8	6·0	4·6	2·4	2·2	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0	5·9
Lantarbetareförbundet	4·8	5·2	5·4	5·7	5·4	3·9	3·3	2·6	2·9	2·8	2·7	2·7	3·8	4·0
Litografförbundet	5·3	8·5	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2	2·8	3·1	2·3	1·9	2·4
Livsmedelsarbetareförb.	8·8	11·4	11·4	9·0	9·6	8·0	7·2	6·7	4·9	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2
Metallindustriarbetareförb.	5·6	6·2	6·3	6·8	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2
Järnbruksarbetare	1·8	2·2	2·0	2·2	2·5	2·0	1·5	1·4	1·2	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3
Verkstadsarbetare	6·7	7·3	7·4	8·0	7·5	7·0	6·0	5·4	4·6	4·3	4·0	4·0	4·8	5·0
Murareförbundet	49·1	62·2	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1
Målareförbundet	38·2	43·7	55·0	53·9	42·6	35·6	23·3	20·6	14·4	12·8	8·7	16·4	33·1	38·0
Pappersindustriarbetareförb.	21·7	20·8	23·8	20·9	21·4	21·6	21·0	20·5	16·5	16·2	13·4	14·0	13·6	13·5
Sadelm.- o. tapetserareförb.	7·0	16·4	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2	12·8
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	5·8	20·0	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9	12·3	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1
Stenindustriarbetareförb.	21·9	32·4	29·2	25·9	22·9	18·6	13·9	15·0	11·7	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8
Sågverksindustriarbetareförb.	26·9	44·0	36·7	33·0	30·6	28·0	21·0	13·8	9·9	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0
Textilarbetareförbundet	4·9	5·0	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0
Tobaksindustriarbetareförb.	5·5	5·3	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9
Transportarbetareförb.	16·5	15·2	22·3	23·7	19·8	18·0	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2	12·1	13·0	13·7
Träindustriarbetareförb.	9·3	26·3	18·6	16·9	14·0	10·8	8·4	8·6	6·5	6·2	5·8	5·9	6·1	20·6
Typografförbundet	7·1	7·2	6·3	5·7	4·2	3·8	3·8	2·8	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	31·1	39·0	30·1	30·0	29·6	26·2	20·7	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4
Samtliga	12·6	16·1	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·8	7·5	7·3	8·3	10·0	13·0

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av januari 1942.*										
Stockholms stad .	1	4 137	—	4 137	+ 744	—	+ 744	66·9	41·9	7·0
Stockholms . . .	20	336	1 076	1 412	+ 79	+ 286	+ 365	79·0	39·7	4·9
Uppsala	5	199	46	245	+ 31	+ 9	+ 40	73·9	33·5	1·8
Södermanlands .	5	199	29	228	+ 25	+ 5	+ 30	70·2	40·8	1·2
Östergötlands . .	5	892	61	953	+ 230	+ 46	+ 276	76·2	34·1	3·0
Jönköpings . . .	10	289	13	302	+ 15	− 22	− 7	74·2	37·4	1·2
Kronobergs . . .	8	32	46	78	− 1	+ 12	+ 11	74·4	52·6	0·5
Kalmar	12	431	80	511	+ 43	+ 13	+ 56	80·2	43·1	2·2
Gotlands	2	61	15	76	+ 16	+ 15	+ 31	65·8	39·5	1·3
Blekinge	16	99	131	230	+ 32	+ 12	+ 44	75·7	47·4	1·6
Kristianstads . .	5	109	10	119	+ 21	+ 6	+ 27	73·1	38·7	0·5
Malmö stad . .	1	1 898	—	1 898	+ 519	—	+ 519	77·3	35·7	12·2
Malmöhus i övrigt	18	1 503	304	1 807	+ 558	+ 155	+ 713	75·9	30·6	4·8
Hallands	8	325	21	346	+ 138	− 4	+ 134	74·9	40·2	2·3
Göteborgs stad .	1	5 123	—	5 123	+ 824	—	+ 824	67·0	28·8	18·2
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	41	670	1 857	2 527	+ 113	+ 251	+ 364	78·0	36·7	12·3
Älvsborgs . . .	12	227	96	323	+ 54	+ 28	+ 82	70·6	35·0	1·0
Skaraborgs . . .	7	122	5	127	+ 45	+ 2	+ 47	67·7	30·7	0·5
Värmlands . . .	14	213	225	438	+ 52	+ 25	+ 77	77·2	50·5	1·6
Örebro	5	140	4	144	− 100	− 5	− 105	68·8	32·6	0·6
Västmanlands .	3	104	1	105	+ 60	− 1	+ 59	73·3	39·0	0·6
Kopparbergs . .	1	62	—	62	− 1	− 1	− 2	71·0	46·8	0·2
Gävleborgs . . .	9	318	69	387	+ 128	+ 18	+ 146	72·6	56·8	1·4
Västernorrlands .	32	250	2 587	2 837	+ 96	+ 973	+ 1 069	82·7	40·8	10·3
Jämtlands . . .	2	52	1	53	+ 12	± 0	+ 12	92·5	30·2	0·4
Västerbottens . .	12	56	162	218	− 3	− 50	− 53	54·1	21·6	1·0
Norrbottens . .	13	117	456	573	+ 68	+ 105	+ 173	87·1	13·1	2·7
Summa	**268**	**17 964**	**7 295**	**25 259**	**+ 3 798**	**+ 1 878**	**+ 5 676**	**73·7**	**36·2**	**4·0**
b) *December 1940—januari 1942.*										
							antal %			
1940.										
december	220	16 485	6 984	23 469	+ 1 954	+ 953	+ 2 907 14·1	70·6	29·0	3·7
1941.										
januari	258	21 141	9 371	30 512	+ 4 656	+ 2 387	+ 7 043 30·0	70·7	28·2	4·8
februari	282	23 954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388 14·4	70·6	28·1	5·5
mars	289	22 655	11 047	33 702	− 1 299	+ 101	− 1 198 3·4	70·4	30·5	5·3
april	285	19 732	10 820	30 552	− 2 923	− 227	− 3 150 9·3	71·5	31·1	4·8
maj	268	16 396	8 460	24 856	− 3 336	− 2 360	− 5 696 18·6	71·7	32·8	3·9
juni	251	13 227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200 16·9	73·3	34·1	3·2
juli	240	10 501	5 704	16 205	− 2 726	− 1 725	− 4 451 21·5	74·1	35·9	2·5
augusti	228	10 127	4 862	14 989	− 374	− 842	− 1 216 7·5	73·4	37·8	2·4
september . . .	225	9 189	4 090	13 279	− 938	− 772	− 1 710 11·4	73·3	42·3	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	− 527	− 142	− 669 5·0	73·3	44·8	2·0
november . . .	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171 17·2	74·3	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802 32·5	73·8	39·2	3·1
1942.										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Januari 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad[1]			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	**312**	**286**	**598**	**+ 78**	**+ 97**	**+ 175**	**352**	**58·9**
Jordbruk	296	117	413	+ 76	+ 64	+ 140	222	53·8
Skogshushållning	16	169	185	+ 2	+ 33	+ 35	130	70·3
Industri och hantverk	**11 586**	**5 491**	**17 077**	**+ 2711**	**+ 1298**	**+ 4009**	**12068**	**70·7**
Ingenjörsarbete och arbetsledning .	79	3	82				67	81·7
Malmbrytning	16	19	35	+ 10	— 3	+ 7	14	·
Metall- och maskinindustri	1 028	116	1 144	+ 166	+ 16	+ 182	777	67·9
Jord- och stenindustri	533	1 608	2 141	+ 72	+ 171	+ 243	1 695	79·2
stenindustri	320	1 487	1 807				1 448	80·1
glasindustri	12	79	91				67	73·6
annan hithörande industri . . .	201	42	243				180	74·1
Trävaruindustri	574	1 211	1 785	+ 40	+ 456	+ 496	1 187	66·5
sågverksindustri	377	1 158	1 535				1 046	68·1
annan trävaruindustri	197	53	250				141	56·4
Pappersindustri	168	415	583				429	73·6
Grafisk industri	66	1	67				56	83·6
Livsmedelsindustri	254	32	286	+ 59	+ 2	+ 61	172	60·1
Textil- och beklädnadsindustri . .	323	37	360	+ 82	+ 15	+ 97	256	71·1
Läder-, hår- och gummivaruindustri	196	24	220	+ 39	+ 9	+ 48	142	64·5
skoindustri	69	12	81				54	66·7
gummivaruindustri	30	2	32				20	·
annan hithörande industri . . .	97	10	107				68	63·6
Kemisk-teknisk industri	195	13	208	+ 25	+ 6	+ 31	134	64·4
Byggnadsverksamhet	8 070	1 989	10 059	+ 2106	+ 632	+ 2738	7 064	70·2
husbyggnadsarbete	7 251	1 214	8 465				6 001	70·9
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	819	775	1 594				1 063	66·7
Kraft- och värmeproduktion . . .	84	23	107	+ 8	+ 14	+ 22	75	70·1
Sjöfart och fiske	**390**	**63**	**453**	**+ 116**	**+ 22**	**+ 138**	**266**	**58·7**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**3 691**	**447**	**4 138**	**+ 661**	**+ 263**	**+ 924**	**3 000**	**72·5**
Kontors-, affärs- och lagerarbete .	1 228	60	1 288	+ 120	+ 6	+ 126	1 013	78·6
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	261	15	276				231	83·7
kontorsvaktmästare m. fl. .	19	2	21				18	·
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	535	20	555				457	82·3
lagerarbetare och förrådsbiträden	413	23	436				307	70·4
Landtransport	1 957	382	2 339	+ 477	+ 255	+ 732	1 562	66·8
hamn- och stuveriarbetare . . .	939	266	1 205				736	61·1
chaufförer och åkeriarbetare . .	779	99	878				646	73·6
övriga hithörande grupper . . .	239	17	256				180	70·3
Hotell- och restaurangrörelse . . .	271	3	274	+ 40	+ 1	+ 41	218	79·6
Litterärt och konstnärligt arbete .	120	2	122	+ 5	+ 1	+ 6	110	90·2
Förvaltning och undervisning . .	54	—	54	+ 3	—	+ 3	47	87·0
Sjukvård och hygien	61	—	61	+ 16	—	+ 16	50	82·0
Husligt arbete	**70**	**3**	**73**	**+ 16**	**± 0**	**+ 16**	**52**	**71·2**
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**1 915**	**1 005**	**2 920**	**+ 216**	**+ 198**	**+ 414**	**1 963**	**67·2**
Summa	**17 964**	**7 295**	**25 259**	**+ 3798**	**+ 1878**	**+ 5676**	**17701**	**70·1**
därav 16—25 år	1 449	549	1 998	+ 395	+ 165	+ 560		
26—50 »	10 046	4 083	14 129	+ 2451	+ 1219	+ 3670		
över 50 »	6 469	2 663	9 132	+ 952	+ 494	+ 1446		

[1] På grund av ändrad yrkesgruppering fr. o. m. januari 1942 kunna jämförelsetal ej meddelas för samtliga yrkesgrupper.

Tab. 13. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av januari 1942.*										
Stockholms stad .	3 228	517	—	531	274	—	—	1 600	89	217
Stockholms . . .	948	232	—	61	18	—	13	524	77	23
Uppsala	153	13	—	41	1	—	60	17	8	13
Södermanlands .	108	1	—	37	—	—	30	23	—	17
Östergötlands . .	562	81	—	110	1	—	19	297	13	41
Jönköpings . . .	181	16	—	65	5	—	73	—	—	22
Kronobergs . . .	57	19	—	—	—	—	20	—	1	17
Kalmar	137	16	—	14	—	24	83	—	—	—
Gotlands	36	—	—	—	—	—	34	—	—	2
Blekinge	105	63	—	—	2	—	39	—	—	1
Kristianstads . .	84	—	—	—	—	—	84	—	—	—
Malmö stad . .	1 611	154	—	145	4	—	—	1 230	50	28
Malmöhus i övrigt	1 144	80	—	129	3	—	46	751	135	—
Hallands	211	20	—	23	—	20	72	56	—	20
Göteborgs stad .	3 941	262	67	106	43	—	—	3 142	58	263
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	1 957	540	715	158	—	20	17	382	62	63
Älvsborgs . . .	121	6	—	24	—	—	53	—	10	28
Skaraborgs . . .	70	—	—	16	—	—	27	—	17	10
Värmlands . . .	290	75	—	44	10	—	25	89	31	16
Örebro	85	19	—	20	3	9	29	—	—	5
Västmanlands .	23	—	—	12	—	—	10	—	—	1
Kopparbergs . .	9	—	—	—	1	—	8	—	—	—
Gävleborgs . . .	199	11	50	46	6	—	—	71	4	11
Västernorrlands .	2 038	184	441	213	1	—	154	956	40	49
Jämtlands . . .	32	—	4	26	1	—	—	—	—	1
Västerbottens . .	138	—	—	—	1	—	67	—	—	70
Norrbottens . .	233	1	6	—	—	—	65	45	101	15
Summa	**17 701**	**2 310**	**1 283**	**1 821**	**374**	**73**	**1 028**	**9 183**	**696**	**933**
därav städer	**12 752**	**1 317**	**144**	**1 490**	**356**	**73**	**623**	**7 529**	**469**	**751**
b) *December 1940—Januari 1942.*										
1940.										
december	16 713	1 282	773	243	163	151	1 523	10 765	1 034	779
1941.										
januari	21 564	1 975	840	350	180	122	2 035	14 089	1 021	952
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 871	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september . . .	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november . . .	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942.										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227												
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·8	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9 3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa [1]												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259												

[1] Anm. sid. 183.

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. Uppgifterna insamlas å rapportkort, som varje månad tillställas c:a 13 000 arbetsgivare, av vilka c:a 7 000 inkommit med uppgifter för januari. Angående materialets representativitet se Soc. Medd. årg. 1940, sid. 334. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. Indextal för annan personal än arbetare beräknas fr. o. m. november 1941 ej månads- utan blott kvartalsvis. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under november 1940—december 1941 med september 1939 som bas. På samma sätt ha i tab. 15 beräknats kvartalsindextalet över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. I tab. 6 ha indextalen för maj—september korrigerats. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. *Tab. 8.* Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. *Tab. 14.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och kommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Socialstatistiska diagram.

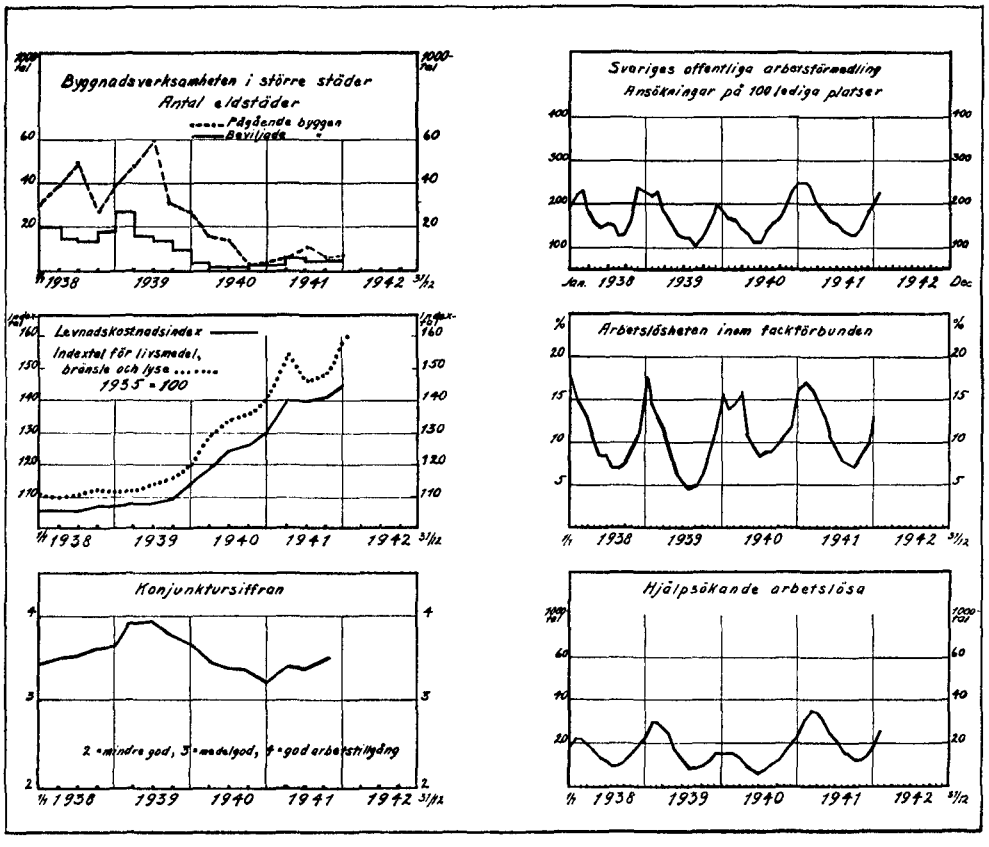

Litteraturöversikt.

(Januari 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Sverige.

Svenska Gallup: Stockholmaren är mer hemma, läser mer. Vi 1942, nr 2.

Amerikas förenta stater.

National income, 1919 to 1940. Monthly labor review juli 1941.

Reichtum und Armut im Dollarlande. Sozialpolitische Weltrundschau 1 jan. 1942.

Danmark.

Statistisk-økonomiske Oversigter for Aaret 1941. Statistiske Efterretninger 1942, nr 1.

Frankrike.

Marskalkens arbetskodex. Industria 1942, nr 1.

Das neue französische Berufsorganisationsgesetz. Soziale Praxis 1942, nr 1.

Italien.

Lantarbetarnas ställning i Italien. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 2.

Arbetarskydd.

PELOW, E. Om gengasförgiftning och skydd däremot. Signalen 1942, nr 2.

Sverige.

CHRISTIERNSSON, Y. Vilken andel har du i de 100 miljoner kronor som olycksfallen beräknas kosta det svenska samhället varje år? Friskt folk 1942, nr 1.

EKLUND, A. Arbetarskyddskonferens i Malmö. Arbetarskyddet 1941, nr 12.

JAKOBSON, H. Olycksfallsförsäkringslagen. Ändringar, dyrtidstillägg m. m. Metallarbetaren 1942, nr 3.

NEVRIN, O. E. Arbetarskyddslagens tillämpning på jordbruket. Lantarbetaren 1942, nr 4.

TIBERG, S. Säkerhetstjänsten vid L. M. Ericssons telefonfabrik. Arbetarskyddet 1941, nr 12.

Antalet olycksfall i arbete 1941 lika stort som året förut. Arbetsledaren 1942, nr 1.

Kvinnlig konsulent för skogsarbetarhushåll. Arbetarskyddet 1941, nr 12.

Olycksfallsfrekvensen 1941. Metallarbetaren 1942, nr 2.

Amerikas förenta stater.

Injury experience in the iron and steel industry, 1939 and 1940. Monthly labor review sept. 1941.

Finland.

Olycksfall i arbete år 1938. Social tidskrift 1941, nr 11/12.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

FAGERHOLM, P. H. Hur arbetstagarnas lönefordringar säkerställas i lagstiftningen. Industritjänstemannen 1942, nr 1.

LAURIN, I. Ett försök att öka tjänstepensioneringens elasticitet. Nordisk försäkringstidskrift 1942, nr 1.

Lönestatistik. Målarnas facktidning 1942, nr 1.

Nytt ramavtal. Metallarbetaren 1942, nr 3.

Storbritannien.

KOSSORIS, M. D. British experience with long hours of work. Labor information bulletin 1941, nr 8.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

MONTAN, K. Invaliditet och arbetsplacering. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 3.

Sverige.

[BERGHOLZ, D.] Lantarbetaravtalet har gjort det lättare för arbetsförmedlingen. Lantarbetaren 1942, nr 2.

GULLBERG, S. Några synpunkter på förmedlingen av arbetskraft till skogsbruket. Arbetsförmedlingen 1941, nr 4.

JERNEMAN, T. Arbetslöshetsförsäkringen i förbättrad gestalt. Sv. socialvårdstidning 1942, nr 1.

Den äldre arbetskraftens problem. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 2.

Amerikas förenta stater.

MCCONNEL, BEATRICE. The census counts the child workers of the country. The child sept. 1941.

Danmark.

[LARSEN, HANS L., & OLSEN, AXEL.] Arbejdsdueligheds Bevarelse [hos de arbejdslöse]. Arbejdsgiveren 1942, nr 2.

MELGAARD, P. To Aars Produktions- og Prisudvikling i Danmark. Industria 1942, nr 2.

Finland.

KAIRA, E. Arbetsmarknaden i Finland under kriget 1941. Industria 1942, nr 1.

Norge.

Forced labor in Norway. Monthly labor review juli 1941.

Storbritannien.

Die Neuregelung der nationalen Dienstpflicht. Sozialpolitische Weltrundschau 1 jan. 1942.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

BORG, F. Vad är och vad vill svenska familjevärnet? Tidning för Sveriges läroverk 1942, nr 1.

DAHLBERG, G. Sedan 1700-talet har livslängden i Sverige fördubblats. Friskt folk 1942, nr 1.

HYRENIUS, H. Sveriges befolkningspolitiska läge. Sv. läkartidningen 1942, nr 1.

NORRLIN, L. Läkarna och befolkningsfrågan. Sv. läkartidningen 1942, nr 1.

WAHLUND, S. Anförande i fråga om befolkningsläget och betydelsen av åtgärder i befolkningsfrågan. Sv. sparbanks tidskrift 1941, nr 9.

Baltiska länderna.

Bevölkerung und Wirtschaft der Baltenländer Estland, Lettland, Litauen. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 24.

Storbritannien.

Developments in family allowances in Great Britain. Monthly labor review sept. 1941.

Tyskland.

Bevölkerungsverschiebungen im Reich von 1933 bis 1939. Sozialpolitische Weltrundschau 1 jan. 1942.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

OLSSON, ADOLV. Bostäder, inte planer, måste vara färdiga 1 okt. 1942. Morgonbris 1942, nr 1.

ÅHRÉN, U. Bostadsorgan i alla kommuner! Morgonbris 1942, nr 1.

Bostadsbyggandets utveckling i Stockholm. En återblick på en 25-årsperiod. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 2.

De statliga åtgärderna för anskaffande av bostäder och jord. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 1.

Stor kurs i bostadsfrågan. Vår bostad 1942, nr 2.

Finland.

TUOMINEN, A. O. Hyresreglementeringen. Social tidskrift 1941, nr 11/12.

Hyrorna i bosättningscentra i september 1941. Social tidskrift 1941, nr 11/12.

Norge.

Brensels- og boligstatistikk hösten 1941. Statistisk månedsskrift 1941, nr 10/11.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

[EKBLOM, O.] Olle Ekblom om arbetsfreden. Industria 1942, nr 2.

ODHE, T. Staten och intresseorganisationerna. Finanstidningen 1942, nr 1/2.

WESTMAN, E. G. Några spörsmål vid tillämpningen av lagen om förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän. Förvaltningsrättslig tidskrift 1941, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Collective agreement with Ford Motor Co. Monthly labor review aug. 1941.

Use of federal troops in labor disputes. Monthly labor review sept. 1941.

Finland.

MANNIO, N. A. Tjänstemännens fackliga samverkan i Finland. Sv. lärartidning 1942, nr 1.

Schweiz.

L.O.-kongress i Schweiz. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 1.

Försvarsberedskap.

Sverige.

THUNBORG, F. Soldatvård. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 1.

Hälso- och sjukvård.

HÖJER, J. A. Personlig hälsovård. Friskt folk 1942, nr 1.

Sverige.

MYHRMAN, G. Tuberkulosbekämpandets effektivitet än en gång. Sv. läkartidningen 1942, nr 2.

SALÉN, E. B. Några data om den akuta och kroniska gengasförgiftningens förekomst och frekvens. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 1.

WINTZELL, J. Hygienisk folkuppfostran. Sv. läkartidningen 1942, nr 3.

Amerikas förenta stater.

KNOX, J. H. M., PECKHAM, Ch. H., & WEGMAN, M. E. Obstetric care in rural areas. Based on a study of 1523 births in Maryland. The child sept. 1941.

LEAMY, CATHERINE M. A state nutrition program from the nutritionist's point of view. The child aug. 1941.

MITCHELL, HELEN S. Nutrition defence committees. The child sept. 1941.

PERKINS, FRANCES. A national nutrition policy and the wage earner. Monthly labor review juli 1941.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

BAGGE, F. A. Jordbrukets prisförhållanden under 1941. Lantmannen 1942, nr 4.

BONOW, M. Jordbrukets ekonomiska läge. S. A. P. information 1942, nr 1.

Tyskland.

LEERS, J. v. Verdirbt der Landbau den Boden? Der deutsche Volkswirt 23 jan. 1942.

Kooperation.

Sverige.

ÖRNE, A. Den kooperativa pressen och medlemsupplysningen. Kooperatören 1942, nr 1.

Finland.

AURA, J. Den yngre finska kooperationen 25 år. Kooperatören 1942, nr 1.

Kristidsfrågor.

GAMBY, E. Brödransoneringen i Europa. Sv. bageritidskrift 1942, nr 1.

Livsmedelsransoneringarna i 5 olika länder. Svenskt affärsliv 1942, nr 1.

Sverige.

Krisförvaltningens organisation. Från departement och nämnder 1942, nr 1.

Penningtillgång och inflationsrisk. Affärsvärlden 1942, nr 4.

Ransonerna räcker sämst för arbetarfamiljer konstateras av Gallupundersökningen. Vi 1942, nr 2.

Standardmjölkens fetthalt och mjölkbutikernas svårigheter att vidmakthålla den. Hygienisk revy 1942, nr 1.

Varubristen skärpes. Affärsvärlden 1942, nr 1.

Storbritannien.

Clothes rationing in Great Britain. Monthly labor review juli 1941.

Tyskland.

AUST, H. W. Die »Punkte» im Textileinzelhandel. Der deutsche Volkswirt 9 jan. 1942.

Nykterhetsfrågan.

SUNDET, O. Nykterhet och geografi. Reformatorn 1942, nr 1.

Sverige.

KINBERG, O. Läkares anmälningsplikt enligt 10 § alkoholistlagen. Sv. läkartidningen 1942, nr 4.

— Psykisk misshandel, psykisk vanvård — farlighet för annans personliga säkerhet. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 1.

SCHULTZ, KARIN. En undersökning rörande fylleriförhållandena i Stockholm. Tidskrift för alkoholpolitik 1941, nr 4.

Krisrestriktionerna och utminuteringen av spritdrycker. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 1.

Maltdrycks- och brännvinstillverkningen i kristid. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 1.

Nykterhetsanslagen i statsverkspropositionen. Pressmeddelanden från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling 1942, nr 1.

Nykterhetskravets tillgodoseende inom försvarsväsendet. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 1.

Finland.

SUNDBERG, N. Om nykterhetsfrämjande åtgärder bland militären i Finland. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 1.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Sverige.

FLYKT, C. Hur beräknas skatterna? Kommunaltjänstemännens tidskrift 1942, nr 1.

LANDSORGANISATIONEN. Indexberäkningar. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 4.

MALMGÅRD, H. Dyrortsgrupperingen ett nationalekonomiskt missgrepp. Skogsmannen 1942, nr 2.

THURESSON, E. Prisstegring och priskontroll. Sv. statsförvaltning 1941, nr 6.

ÅKERMAN, G. Prisstegringens innebörd. Finanstidningen 1942, nr 4.

Justering av index? Metallarbetaren 1942, nr 4.

Levnadskostnadernas beräkning. Signalen 1942, nr 4.

Mera offentlighet, bättre kontroll, fastare regler. Daco uppvaktar om indexberäkningen. Arbetsledaren 1942, nr 2.

Prisrabatten på smör och mjölk. Sv. trafiktidning 1942, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Spending and savings of wage earners and clerical workers in large cities. Monthly labor review juli 1941.

Danmark.

Den nya danska priskontrollen debuterar. Sv. specerihandelstidning 1942, nr 1.

Norge.

Indeksproblemer m. v. En materialsamling. Statistisk månedsskrift 1941, nr 6/7.

Schweiz.

Die Verbilligung lebenswichtiger Waren auf dem Steuerwege. Schweiz. Konsum-Verein 1942, nr 2.

Socialförsäkring.

Sverige.

ERIKSSON, K. Epokgörande pensionsförslag. [Kooperativa förbundets pensionsbetänkande.] Vi 1942, nr 5.

NILSONNE, H. Livräntesatserna vid extremitetamputationerna. Sv. läkartidningen 1942, nr 3.

Den nya sjukkassetaxan. Sv. läkartidningen 1942, nr 4.

Taxa den 19 december 1941 (nr 963) för beräkning av ersättning för läkarvård enligt sjukkasseförordningen. Folkpensioneringen 1941, nr 10.

Understödsföreningarnas övergång till 1938 års lag. Folkpensioneringen 1941, nr 10.

Amerikas förenta stater.

Arbetarpensionerna i Amerika. Målarnas facktidning 1942, nr 1.

Socialvård.

Sverige.

Pensionsstyrelsens utredning ang. vissa åtgärder beträffande understödsföreningar, registrerade enligt 1912 års understödsföreningslag. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 1.

Amerikas förenta stater.

STITT, LOUISE. Guaranteed living-wage provisions of state minimum-wage orders for women. Monthly labor review sept. 1941.

Finland.

MUSTALA, P. Det fria vårdarbetets organisering. Social tidskrift 1941, nr 11/12.

MÄKINEN-OLLINEN, A. Beviljandet av ersättning åt kommunerna för fattigvård, som lämnats svenska, norska och danska medborgare i Finland. Social tidskrift 1941, nr 11/12.

Tyskland.

BUCHHIERL, G. Der Jugendarrest in der Praxis. Deutsche Jugendhilfe okt./nov. 1941.

Versicherung und Versorgung (Prinzip und Praxis). Soziale Praxis 1942, nr 1.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

BAGGE, F. Skolan för bokhantverk. Sv. typografitidning 1942, nr 2.

BERGLUND, V. De centrala verkstadsskolorna. Sveriges landstings tidskrift 1941, nr 6.

MELANDER, G. Något om nutida yrkesundervisning och särskilt om denna undervisnings nuvarande möjligheter i Göteborg. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1941, nr 10.

SEHLSTEDT, O. Skolan och folket. S. A. P. information 1942, nr 1.

Amerikas förenta stater.

BEYER, CLARA M. Apprenticeship moves ahead. The child okt. 1941.

MILLER, S. 20 years of the workers education bureau. Labor information bulletin 1941, nr 6.

Danmark.

Lærlingestatistik 1940. Statistiske Efterretninger 1942, nr 4.

Ut- och invandring.

Sverige.

Svenska staten och utlandssvenskarna. Problemet belyses i allsidig utredning. Allsvensk samling 1942, nr 1.

Tyskland.

MEYER, M. Ausbau der Fremdenverkehrsstatistik. Deutsches statistisches Zentralblatt 1941, nr 1/4.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1941.
692. Earnings and hours in the paperboard industry.

— — Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1941.
184. *Mettert, Margaret T.* The occurrence and prevention of occupational diseases among women 1935 to 1938.
185. *Sutherland, A. T.* The migratory labor problem in Delaware.
186. — Earnings and hours in Pacific coast fish canneries.

[BRUSEWITZ, A.] Festskrift till professor skytteanus Axel Brusewitz. Utg. till 60-årsdagen d. 9 juni 1941. Upps. & Sthlm 1941. (Skrifter utg. av Statsvetenskapliga föreningen i Uppsala. 12.)

DANMARK. Forsikringsraadet.
Beretning. 1940. 1. Khvn 1941.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942.
Bd 114: H. 4. Færdselsuheld 1940.

ERICSSON, YNGVE. Den statliga egnahemsverksamheten m. m. Sthlm 1941. (Tidens medborgarhandböcker. 17.)

INTERNATIONELLA LANTBRUKSINSTITUTET.
Annuaire international de statistique agricole 1940/41. Rome 1941.

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING för Malmö. Utg. på uppdrag av stadsfullmäktiges beredningsutskott av *A. Benjamin Johnsson.* 5 uppl. Malmö 1941.

NATIONERNAS FÖRBUND. Child welfare information centre.
Summary of the legislative and administrative series of documents of the Child welfare information centre published in 1940. Geneva 1941. (Publ. 1941: 4. 3.)

— Economic intelligence service.
World economic survey. Year 9 (1939/41). Geneva 1941. (Publ. 1941: 2. A. 2.)

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1941.
25. Kommunenes gjeld m. v. pr. 30. juni 1941.

STATENS JÄRNVÄGARS PUBLIKATIONER. Sthlm 1941.
Drifttjänststatistik jämte redogörelser för person- och godstrafiken m. m. år 1940.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941—42. Sthlm 1941—42.

1941: 37. Betänkande angående revision av gällande rekvisitionslagstiftning. Avg. [d. 19 dec. 1941]. (Fö.)

1942: 1. Betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet. Avg. av 1941 års försvarsutredning d. 12 jan. 1942. (Fö.)

SVENSK FÖRSÄKRINGS-ÅRSBOK. Årg. 26 (1941). Sthlm 1941.

Sveriges officiella statistik. Sthlm 1941—42.
Domänverket år 1940. Av K. domänstyrelsen.
Hälso- och sjukvård.
Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård vid armén år 1940. Av K. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse [m. fl.].
Inkomst och förmögenhet.
Skattetaxeringarna år 1941. Av Statistiska centralbyrån.
Jordbruk med binäringar.
Årsväxten år 1941. Preliminär redogörelse. Av Statistiska centralbyrån.

VEM är vem i Norden. Biografisk handbok. Huvudred.: *G. Sjöström*. Sthlm 1941.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen eller vederbörande departementschef har socialstyrelsen under tiden $^{27}/_{1}$—$^{26}/_{2}$ 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Folkhushållningsdep.	Framställning av statens livsmedelskommission ang. skärpning av straffsatsen för överträdelser av ransoneringsbestämmelserna m. m. (III)	$^{29}/_{1}$
Socialdep.	Framställning av länsstyrelsen i Norrbottens län om ersättning till viss tullpersonal för biträde åt polismyndighet vid gränskontrollen (VI)	$^{3}/_{2}$
»	Framställning från statens arbetsmarknadskommission rörande fråga om statsbidrag till vissa arbetsförmedlingsanstalter (I)	$^{5}/_{2}$
»	Hemställan om befrielse från uppdrag att överväga frågan om en omorganisation av den offentliga arbetsförmedlingen (I)	$^{7}/_{2}$
»	Förslag till ändring i vårdtaxan (II)	»
»	Förslag till vissa ändringar i lagen om understödsföreningar (III)	$^{12}/_{2}$
»	Utredning ang. understödsföreningar, registrerade enligt 1912 års lag om understödsföreningar (III)	»
»	Framställning av Örebro stads arbetslöshetskommitté om statsbidrag till vissa kurser för korttidsarbetande (I)	$^{13}/_{2}$
»	Framställning ang. ändring av instruktionen för skyddshemsinspektören (II)	$^{18}/_{2}$
Finansdep.	Framställning av allmänna barnhuset ang. pensionsrätt i statens pensionsanstalt för barnavårdsombuden (II)	$^{21}/_{2}$
Folkhushållningsdep.	Förslag ang. ändring i vissa delar av prisregleringslagen (III)	»

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 17 januari—17 februari 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
10.	K. kung. ang. återkallande av inköpskort m. m.	16 jan.
11.	K. kung. ang. befrielse från viss anmälningsskyldighet beträffande finska barn	16 »
16.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 20 § kung. den 27 maj 1938 (nr 247) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer	23 »
25.	Transumt av K. Maj:ts brev till statens bränslekommission med vissa bestämmelser ang. statsgaranti för ved avverkningssäsongen 1941—1942	30 »
31.	K. kung. ang. låneunderstöd åt vissa fiskare	23 »
46.	K. Maj:ts cirkulär till statsmyndigheterna ang. beredande av vissa lättnader i anställnings- och befordringshänseende för statsanställda, vilka fullgjort militär beredskapstjänstgöring m. m.	13 febr.

INNEHÅLL

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och vissa främmande länder 191

Ekonomi och livsmedelsförbrukning bland inkallades familjer 201

Kortare meddelanden

Tillfällig inskränkning i rätten att uthyra bostäder 208

Utredning rörande landsbygdens byggnadsfrågor 209

Normalpriser på mjölk fastställda för hela riket 209

Utredning om tillgodoräkning av fortsatt värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet 210

Skiljedom rörande de danska arbetarnas dyrtidstillägg 210

Omsättningsskattebördans fördelning i Finland 211

Norsk förordning angående arbetsförhållanden och driftsinskränkning 212

Nya tariff- och löneförordningar för byggnadsfacket i Tyskland 212

Utlåtande över förslag rörande bostadsförsörjningen 214

Yttrande angående provisorisk höjning av de statliga familjeavdragen för barn . 215

Yttrande angående förslag till skapande av ökad trygghet för hyressökande familjer med barn 215

Utlåtande angående utbildning av värnpliktiga och fast anställt manskap vid armén 217

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under fjärde kvartalet 1941 218

Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1941 219

Livsmedelskostnaderna omkring 1 mars 1942 222

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under februari 1942 . . 224

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under februari 1942 227

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 229

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1941 232

Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1941 249

Arbetslösheten inom fackförbunden under år 1941 252

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 258

Litteraturöversikt 271

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 276

Författningar rörande sociala frågor . 276

INDEX

Les fluctuations du côut de la vie en Suède et à l'étranger.

La situation économique et la consommation de denrées alimentaires des familles des mobilisés.

Courtes notices.

Restrictions provisoires dans le droit de louer des habitations.

Rapport touchant les questions de l'habitation à la campagne.

Prix normaux définitifs du lait pour toute la Suède.

Rapport sur le droit de compter dans les états de service civil la prolongation du service militaire.

Arbitrage touchant le supplément de vie chère des ouvriers danois.

Répartition des charges de la taxe d'achat (›omsättningsskatt‹) en Finlande.

L'ordre nouveau en Norvège touchant les conditions du travail et les restrictions dans l'activité économique.

Nouveaux décrets sur les tarifs et salaires dans l'industrie du bâtiment en Allemagne.

Rapport sur un projet touchant la construction d'habitations.

Rapport sur une augmentation provisoire des dégrèvements d'impôts aux familles.

Rapport sur un projet d'assurer plus de sécurité aux familles nombreuses cherchant à louer une habitation.

Rapport sur l'instruction des recrues et des militaires de carrière.

Aperçus périodiques

Mouvement de la population pendant le 4e trimestre 1941.

Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1941.

Prix des denrées alimentaires le 1er mars 1942.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant février 1942.

Activité de la Commission du marché du travail en février 1942.

Communications de la Commission du marché du travail.

Activité des bureaux de placement publics en Suède en 1941.

L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1941.

Le chômage parmi les membres des syndicats en 1941.

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.

Rapports et exposés par l'A. T. P. S.

Lois concernant les questions sociales.

Articles principaux du Bulletin.

Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger. L'article expose la méthode et les résultats des calculs de l'indice sur les fluctuations du coût de la vie en Suède, au Danemark, en Finlande, en Norvège, en Suisse, en Angleterre, en Allemagne et aux Etats-Unis pendant la période écoulée entre environ septembre 1939 et (généralement) le 1er janvier 1942. Il apparaît que les méthodes de calcul se ressemblent beaucoup dans leurs traits essentiels mais que les calculs de certains pays, tels que la Norvège, la Suisse, l'Allemagne et les Etats-Unis ne comprennent pas les impôts directs. En Suisse, les «dépenses diverses» sont exclues également des calculs. D'après les chiffres officiels, la hausse du coût de la vie semble avoir été le plus forte en Finlande, au Danemark et en Norvège, et le plus faible en Allemagne et aux Etats-Unis. P. 191.

La situation économique et la consommation de denrées alimentaires des familles des mobilisés. Suivant une enquête spéciale effectuée sur la base de comptes ménagers, il semble que l'allocation aux familles des mobilisés suffise mieux aux familles nombreuses qu'aux petites familles. Bien qu'une réduction de l'impôt sur le revenu ait été consentie aux mobilisés, les familles ont dû réduire sensiblement leurs dépenses relatives au mobilier, aux livres et journaux etc.; un sursis a quelquefois été consenti en ce qui concerne les primes d'assurance sur la vie et souvent elles ont obtenu une libération entière des primes à verser aux caisses-maladie. Les familles ont réduit leurs dépenses alimentaires en consommant plus de lait et de produits de blé, moins de viandes, de poisson et de légumes. Néanmoins la valeur nutritive de l'alimentation, par rapport au besoin des individus, semble avoir été tout aussi bonne dans les familles des mobilisés que dans les familles ordinaires. P. 201.

Le mouvement de la population pendant le 4e trimestre 1941. Le nombre des mariages accuse, ainsi que pendant le 3e trimestre, une certaine augmentation par rapport au trimestre correspondant de l'année précédente. Pour l'ensemble de l'année 1941, les chiffres sont cependant plus faibles que ceux de 1940. Le nombre des naissances, pendant le trimestre, a été sensiblement plus élevé que pendant les trimestres correspondants des dernières années. Ceci s'applique surtout aux villes et tout particulièrement à Stockholm. Pour l'année 1941, le chiffre des naissances était le plus élevé que l'on ait enregistré depuis 1926. P. 218.

Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1941. Le prix moyen de 10 000 calories brutes dans l'alimentation ordinaire d'un ouvrier était, en 1941, d'environ 4·60 couronnes contre 2·87 en 1933. Les denrées les moins coûteuses dans cette alimentation étaient la farine, le sucre, le gruau d'avoine, les pommes de terre et le pain sec de seigle. Le hareng, qui était autrefois un des aliments les meilleur marché relativement au prix moyen se place aujour-d'hui parmi les aliments assez chers. Par rapport à leur valeur en calories, le brochet et les œufs se rangeaient entre les plus coûteux des aliments compris dans l'étude. P. 219.

Marché du travail pendant février 1942. Le mouvement du marché du travail pendant février a été caractérisé par une demande accrue de main-d'œuvre causée, d'une part, par les mobilisations pratiquées au milieu du mois et, d'autre part, par une activité saisonnière commençante dans certaines industries. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 202 en février contre 227 en janvier. Par suite des mobilisations, le nombre des ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était un peu inférieur, quoique d'une manière insignifiante, à celui de la fin de janvier. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats représentait, à la fin de janvier, 13·5 % du nombre total des membres contre 13·0 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant un secours était de 25 149 à la fin de février, ce qui constitue une diminution de 110 au cours du mois. P. 224.

Activité des bureaux de placement publics en Suède en 1941. Depuis le 20 mai 1940, le placement des travailleurs se trouve sous la direction de l'Etat. Comme autorité locale coopérant avec la Commission du marché du travail dans les questions relatives au marché du travail et au placement fonctionne, dans chaque département, un comité départemental du travail auquel ressortissent les offices de placement. Le service de placement public comprenait, en 1941, 25 offices centraux, 146 offices auxiliaires, 772 délégués locaux et 17 offices autonomes de placement des marins, soit un total de 960 organes de placement, auxquels s'ajoutent environ 300 délégués dans des agglomérations de moindre importance. Le nombre des demandes de place s'est élevé, en 1941, à 1 001 919 dans la section des hommes et 475 870 dans celle des femmes. Les places procurées ont été respectivement 380 491 et 228 719. L'article contient des renseignements spéciaux sur le placement des jeunes gens, des étudiants et du personnel enseignant, ainsi que, page 249; sur le placement des marins. P. 232.

Le chômage parmi les membres des syndicats en 1941. La statistique, basée sur les renseignements fournis par les syndicats, a englobé, pendant l'année 1941, en moyenne 753 200 ouvriers. Les données sont recueillies et étudiées par la Commission officielle du marché du travail. La moyenne annuelle du nombre relatif de chômeurs dans les syndicats participant à la statistique (les ouvriers forestiers et flotteurs non inclus) a été calculée être de 11·3 % contre 11·8 % en 1940. En admettant que le chômage dans les sections des syndicats n'ayant pas fourni de renseignements est le même que dans celles en ayant fourni, on obtient un pourcentage du chômage pour l'ensemble des membres des syndicats de 11·7 (contre 12·5 en 1940). P. 252.

Häftets huvudinnehåll.

Mars 1942.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och vissa främmande länder. I artikeln redogöres för metoden och resultatet vid indexberäkningarna över levnadskostnadernas förändringar i Sverige, Danmark, Finland, Norge, Schweiz, England, Tyskland och Förenta staterna från tiden omkring september 1939 och (i allmänhet) t. o. m. årsskiftet 1941/1942. Det visas, att beräkningsmetoderna i det väsentliga äro ganska lika, men att beräkningarna i vissa länder, såsom Norge, Schweiz, Tyskland och Förenta staterna, icke inbegripa direkta skatter. I Schweiz ingå ej heller s. k. »övriga utgifter». Av de officiella talen att döma synes levnadskostnadsfördyringen ha varit starkast i Finland, Danmark och Norge samt svagast i Tyskland och Förenta staterna. Sid. 191.

Ekonomi och livsmedelsförbrukning bland inkallades familjer. Bearbetningen av ett antal hushållsböcker från familjer med krigsfamiljebidrag visar bl. a., att krigsfamiljebidraget räckt till bättre för de större än för de mindre hushållen. Trots nedsättning av kronoskatten synas framför allt utgifterna för inventarier, tidningar, böcker, hygien o. dyl. ha måst inskränkas; avgifterna för liv- och sjukförsäkring ha minskats genom uppskov resp. befrielse.

Livsmedelsutgifterna ha hållits nere genom en omläggning av kosten till mjöl- och mjölkmat. Kostens näringsvärde synes likväl icke vara sämre än i vanliga hushåll. Sid. 201.

Befolkningsutvecklingen under fjärde kvartalet 1941. Antalet ingångna äktenskap visade liksom under tredje kvartalet någon ökning i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år. För hela år 1941 lågo siffrorna dock något lägre än för år 1940. Antalet födelser under kvartalet var avsevärt högre än motsvarande kvartal under senare år. Detta gäller dock huvudsakligen städerna och särskilt Stockholm. För hela år 1941 var födelsesiffran den högsta sedan mitten av 1920-talet. Sid. 218.

Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1941. Den genomsnittliga kostnaden för 10 000 bruttokalorier i en vanlig arbetarkost uppgick i genomsnitt under år 1941 till 4·60 kr. mot 2·87 kr. år 1933. De i detta avseende billigaste livsmedlen voro mjöl, socker, havregryn, potatis och grovt spisbröd. Sill har från sin tidigare plats bland de i förhållande till nämnda genomsnittskostnad billigare varuslagen flyttat ett gott stycke in bland de dyrare. I förhållande till kalorivärdet hörde gädda och ägg till de dyraste av de i redogörelsen medtagna livsmedlen. Sid. 219.

Arbetsmarknaden under februari 1942. Utvecklingen på arbetsmarknaden under februari kännetecknades av ökad efterfrågan på arbetskraft som en följd av dels de vid mitten av månaden företagna militärinkallelserna, dels den begynnande säsonguppgången inom vissa industrier. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 202 i februari mot 227 i januari. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var till följd av militärinkallelserna något ehuru obetydligt lägre i slutet av februari än i slutet av januari. Antalet arbetslösa inom fackförbunden var vid utgången av januari 13·5 % av medlemsantalet mot 13·0 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa utgjorde vid utgången av februari 25 149, vilket innebär en minskning under månaden med 110. Sid. 224.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1941. Fr. o. m. den 20 maj 1940 står arbetsförmedlingen under statlig ledning. Såsom lokal myndighet för biträde åt statens arbetsmarknadskommission i arbetsmarknads- och arbets-

förmedlingsfrågor fungerar en länsarbetsnämnd i varje län, och under dessa nämnder sortera arbetsförmedlingarna. Den offentliga arbetsförmedlingen omfattade år 1941 inalles 25 huvudkontor, 146 avdelningskontor, 772 ortsombud och 17 fristående sjömansförmedlingar eller tillsammans 960 förmedlingsorgan, vartill komma c:a 300 byombud. Antalet platsansökningar uppgick under år 1941 till 1 001 919 på manliga avdelningen och 475 870 på den kvinnliga. De tillsatta platserna utgjorde 380 491 resp. 228 719. Särskilda uppgifter lämnas i artikeln om ungdoms-, student- och lärarförmedlingen samt å sid. 249 om sjömansförmedlingen. Sid. 232.

Arbetslösheten inom fackförbunden under år 1941. Den på fackföreningarnas uppgifter grundade statistiken har under 1941 omfattat i genomsnitt 753 200 arbetare. Materialet insamlas och bearbetas av statens arbetsmarknadskommission. Årsmedeltalet för det relativa antalet arbetslösa inom de rapporterande fackförbunden har — med frånräknande av skogs- och flottningsarbetarna — beräknats till 11·3 % (mot 11·8 % år 1940). Antager man, att arbetslösheten inom icke rapporterande avdelningar av förbunden är densamma som i de rapporterande, erhålles en arbetslöshetsprocent för samtliga medlemmar av förbunden av 11·7 (mot 12·5 år 1940). Sid. 252.

Socialstatistiska diagram.

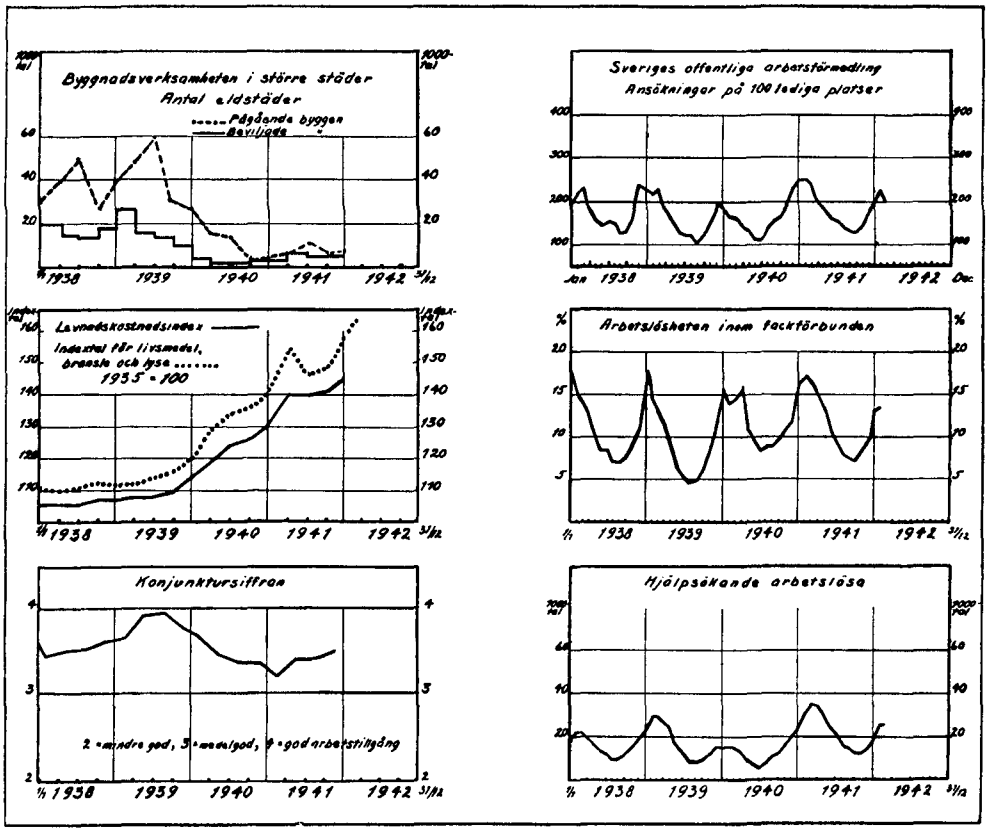

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och vissa främmande länder.

Sedan socialstyrelsen i november 1939 publicerade en tabellarisk översikt av levnadskostnadsindex i utlandet[1] har mer än två år förflutit, och det kan därför synas väl motiverat, att nu i en särskild artikel framlägga några resultat av en genomgång av den utländska fackpressen i hithörande frågor.

För varje land, som beröres, lämnas samtidigt en kort beskrivning av indexberäkningsmetoden och viktsystemets beskaffenhet, i den mån uppgifter härom stått till buds. Där intet annat angives, har den använda indexformeln varit densamma, som under normala tider tillämpats och alltjämt i huvudsak tillämpas vid de svenska beräkningarna.[2] Man grundar sålunda för varje beräkningstillfälle indextalen på kostnaden för en bestämd kombination av varor och tjänster, vilka sistnämnda till arten och omfattningen hämtats från tidigare utförda hushållsbudgetundersökningar (man har med andra ord fast bas och fast viktsystem).

I tab. 1 och 2 redovisade indextal för främmande länder ha valts från tidpunkter, som så nära som möjligt motsvara beräkningstillfällena för den svenska officiella levnadskostnadsindex. Denna beräknas som bekant per den första i varje kvartalsmånad, men då prismaterialet i huvudsak hänför sig till mitten av månaden närmast före, ha, där så kunnat ske, utländska indextal för kalenderkvartalens sista månad tagits till jämförelse.

Danmark[3]. Den officiella levnadskostnadsindex uträknas alltjämt av Det Statistiske Departement efter i princip samma schema som före kriget.[4] Viktsystemet, d. v. s. den hushållsbudget, som tagits till utgångspunkt för beräkningarna, torde sålunda icke vara anpassat efter de ändrade konsumtionsförhållandena, men man kan förutsätta, att vissa jämkningar måst göras till följd av enstaka varors eller varukvaliteters försvinnande från marknaden. Beräkningarna avse närmast en familj bestående av man, hustru och 1 à 2 barn. Medelantalet personer i de familjer, som lämnat material till hushållsbudgeten, var $3^1/_2$ och deras medelinkomst kan år 1935 beräknas till c:a 3 430 danska kronor. Den verkliga inkomsten vid tiden för budgetundersökningens utförande, som var år 1931, torde ha varit något lägre.

[1] Soc. Medd. årg. 1939, sid. 846.

[2] Jfr angående hur den svenska levnadskostnadsindex beräknas Soc. Medd. årg. 1939, sid. 643, ävensom beträffande fr. o. m. år 1941 av krisläget betingade modifikationer i beräkningsmetoden årg. 1940, sid. 899 och årg. 1942, sid. 31.

[3] Statistiske Efterretninger årg. 1941, nr 6, 19, 33, 47 och årg. 1942, nr 6. Jfr beträffande »det skrällede Pristall» även Arbejderen årg. 1942, nr 4.

[4] Enligt danska tidningen Socialdemokraten den $^{18}/_3$ 1942 anordnar Det Statistiske Departement under våren 1942 en hushållsbudgetundersökning i syfte att skaffa material för en revision av viktsystemet vid indexberäkningarna.

Tab. 1. Levnadskostnadsindex i olika länder. Officiella tal.

	Basperiod (= 100)	Sept./ Okt. 1939	Dec. 1939/ Jan. 1940	Mars/ April 1940	Juni/ Juli 1940	Sept./ Okt. 1940	Dec. 1940/ Jan. 1941	Mars/ April 1941	Juni/ Juli 1941	Sept./ Okt. 1941	Dec. 1941/ Jan. 1942
Sverige.											
Livsmedel	År 1935	117	120	127	133	134	140	153	149	149	156
Bostad	»	100	100	100	100	100	102	102	102	[1] 100	100
Bränsle och lyse	»	114	120	138	146	152	155	158	161	[1] 173	173
Beklädnad	»	110	118	125	132	140	148	163	166	171	174
Skatter	»	105	105	118	118	124	124	143	143	143	152
Övriga utgifter	»	106	112	114	119	121	124	129	131	133	136
S:a utgifter (generalindextal)	»	**109**	**114**	**119**	**124**	**126**	**130**	**140**	**140**	**141**	**145**
Danmark.											
Livsmedel	År 1935	112	118	123	129	146	157	161	163	165	166
Bostad	»	109	111	111	111	111	113	113	113	113	115
Bränsle och lyse	»	123	149	211	200	199	209	219	220	221	223
Beklädnad	»	117	131	157	159	170	180	188	193	195	187
Skatter	»	110	111	118	147	154	155	146	184	184	184
Övriga utgifter	»	105	113	122	127	131	133	136	138	140	144
S:a utgifter (generalindextal)	»	**111**	**118**	**129**	**136**	**145**	**151**	**154**	**161**	**162**	**162**
Finland.											
Föda	Aug. 1938–juli 1939	107	114	127	124	130	138	144	149	151	157
Bostad	»	105	105	105	105	107	107	107	107	112	112
Bränsle och lyse	»	115	118	135	148	160	164	165	168	173	178
Beklädnad	»	103	107	116	125	136	142	158	160	169	186
Skatter	»	101	103	103	103	103	114	114	114	114	137
Övriga utgifter	»	102	110	113	125	130	134	138	138	147	153
S:a utgifter (generalindextal)	»	**105**	**111**	**119**	**122**	**128**	**134**	**139**	**142**	**146**	**154**
» » »	År 1935	**115**	**121**	**130**	**133**	**139**	**145**	**152**	**155**	**160**	**168**
Norge.											
Matvaror	År 1938	101·8	109·2	116·7	119·2	130·3	135·4	143·7	147·6	149·1	150·8
Dryckesvaror och tobak	»	101·0	103·2	110·5	113·6	126·4	127·1	127·1	127·1	129·8	129·8
Bostad	»	102·6	102·6	102·6	101·8	101·8	101·8	94·2	94·2	94·2	94·2
Kol, koks, ved och fotogen	»	93·4	117·9	154·5	165·0	196·0	203·5	211·1	241·6	258·5	266·4
Gas och elektricitet	»	99·6	99·6	99·6	99·6	100·8	100·8	101·2	101·2	101·5	101·5
Beklädnad	»	100·8	106·9	115·6	118·1	135·2	146·4	152·8	158·8	165·8	174·2
Andra utgifter	»	99·7	101·5	105·0	104·8	108·6	109·8	111·0	112·8	113·6	127·1
S:a utgifter (generalindextal)	»	**101·1**	**106·5**	**113·1**	**114·8**	**124·4**	**128·7**	**133·0**	**136·7**	**139·1**	**143·7**
Schweiz.											
Livsmedel	Juni 1914	183	138	140	145	149	158	161	178	181	189
Bostad: Större städer	»	186	186	186	186	186	186	186	186	186	186
Övriga »	»	156	156	156	156	156	156	156	156	156	156
Hela Schweiz	»	173	173	173	173	173	173	173	173	173	173
Bränsle och lyse m. m.	»	115	118	125	131	139	142	144	145	146	148
Beklädnad (inkl. hush.-linne)	»	120	123	133	141	147	158	169	180	189	198
S:a utgifter (generalindextal): Större städer	»	**141**	**145**	**147**	**152**	**156**	**163**	**166**	**177**	**181**	**187**
Övriga »	»	**134**	**138**	**141**	**146**	**150**	**156**	**160**	**171**	**174**	**181**
Hela Schweiz	»	**138**	**142**	**145**	**150**	**153**	**160**	**164**	**175**	**178**	**184**

[1] Bostadsindex' nedgång från föregående kvartal berodde uteslutande på att viss centralvärmeutgift överflyttats till bränsleposten.

	Bas-period (= 100)	Sept./ Okt. 1939	Dec. 1939/ Jan. 1940	Mars/ April 1940	Juni/ Juli 1940	Sept./ Okt. 1940	Dec. 1940/ Jan. 1941	Mars/ April 1941	Juni/ Juli 1941	Sept./ Okt. 1941	Dec. 1941/ Jan. 1942
England.											
Livsmedel	Juli 1914	138	157	161	158	166	173	169	170	166	·
Bostad	»	162	162	162	164	164	164	164	·	·	·
Bränsle och lyse	»	183	195	205	212	212	219	225	·	·	·
Beklädnad	»	208	245	268	285	295	320	350	·	·	·
Andra utgifter	»	173	189	193	210	219	221	224	·	·	·
S:a utgifter (generalindextal)	»	**155**	**173**	**179**	**181**	**187**	**195**	**197**	**198**	**199**	·
Tyskland.											
Livsmedel	1913/1914	121·7	122·8	126·1	129·1	129·9	126·6	128·0	130·6	128·3	126·3
Bostad	»	121·2	121·2	121·2	121·2	121·2	121·2	121·2	121·2	121·2	121·2
Bränsle och lyse	»	124·2	125·4	125·4	124·0	124·1	125·0	124·5	122·9	122·7	123·7
Beklädnad (inkl. hush.-linne)	»	133·7	134·4	136·5	138·9	141·6	148·3	152·8	158·1	160·8	166·4
Andra utgifter	»	142·0	142·2	143·4	146·4	147·0	147·6	148·4	149·0	149·2	150·1
S:a utgifter (generalindextal)	»	**125·7**	**126·4**	**128·6**	**130·8**	**131·6**	**130·8**	**132·1**	**134·1**	**133·8**	**133·0**
Förenta staterna.	1935—1939										
Livsmedel		98·4	94·9	95·6	98·3	97·2	97·3	98·4	105·9	·	·
Bostad	»	104·4	104·4	104·5	104·6	104·7	104·9	105·1	105·8	·	·
Bränsle, lyse och is	»	98·6	99·9	100·6	98·6	99·3	100·7	100·7	101·4	·	·
Beklädnad	»	100·3	101·3	102·0	101·7	101·6	101·6	102·1	103·3	·	·
Inventarier och husgeråd	»	101·1	102·7	100·5	100·1	100·3	100·4	101·6	105·3	·	·
Diverse	»	101·1	100·9	100·8	100·6	101·4	101·8	101·9	103·3	·	·
S:a utgifter (generalindextal)	»	**100·6**	**99·6**	**99·8**	**100·5**	**100·4**	**100·7**	**101·2**	**104·6**	**108·0**	·

Anmärkning till tab. 1. Med avseende på tidpunkten för insamlingen av det till grund för indexberäkningarna lagda prismaterialet gäller följande: Sverige, Norge och Förenta staterna: mitten av september, december, mars och juni; Danmark och Finland: genomsnittet av oktober, januari, april och juli; Tyskland: genomsnittet av september, december, mars och juni; Schweiz: slutet av september, december, mars och juni; England: omkring den 1 september, december, mars och juni. Med medieval stil ha markerats indextal, som icke äro hämtade ur vederbörande lands officiella publikation.

Av tab. 1 framgår, att beräkningarna omfatta samma huvudposter som de svenska. Avgifter till fackföreningar o. dyl. ingå i den danska index i skatteposten. Beträffande indextalen för det senaste beräkningstillfället är att framhålla den icke obetydliga sänkningen av beklädnadsutgifterna. Denna sammanhänger med att man enligt lag den $^{24}/_{10}$ 1941 infört nya rabattkort för beklädnadsartiklar, vilka för ett hushåll med samma inkomst och barnantal som indexhushållet beräknas medföra en besparing med 37·50 kr. per år. Redan ett år tidigare hade liknande rabattkort införts, men då dessa lämnades endast till personer med lägre inkomst än indexhushållet, hade ingen hänsyn tagits till dem vid indexberäkningarna.

Förutom det officiella indextalet uträknar departementet regelbundet andra indextal under hänsyn till olika speciella förutsättningar. Under år 1941 räknade man sålunda ut, vad indexhushållets totalutgift skulle blivit, om hänsyn tagits till livsmedelsransoneringen, vilken då omfattade bröd, gryn, socker, kaffe, te och margarin. Beträffande resultatet har endast angivits, att sådan hänsyn vid intet av beräkningstillfällena under nämnda år skulle med-

Tab. 2. Levnadskostnadsindex i Sverige och vissa främmande länder omräknad med september/oktober 1939 som bas.

	Sverige[1]	Danmark	Finland	Norge	Schweiz	England	Tyskland	Förenta staterna
Samtliga utgifter.								
September/oktober 1939 . . .	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
» » 1940 . . .	**115**	**130**	**122**	**123**	**111**	**121**	**105**	**100**
» » 1941 . . .	**129**	**146**	**139**	**138**	**129**	**128**	**106**	**107**
December 1941/Januari 1942 .	**133**	**146**	**147**	**142**	**133**	·	**106**	·
Livsmedel.								
September/oktober 1939 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100
» » 1940 . . .	115	130	121	128	112	120	107	99
» » 1941 . . .	128	147	141	145	136	120	105	·
December 1941/Januari 1942 .	134	148	147	148	142	·	104	·
Bostad.								
September/oktober 1939 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100
» » 1940 . . .	100	102	102	99	100	101	100	100
» » 1941 . . .	100	103	107	92	100	·	100	·
December 1941/Januari 1942 .	100	106	107	92	100	·	100	·
Bränsle och lyse.								
September/oktober 1939 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100
» » 1940 . . .	134	161	139	151	121	116	100	101
» » 1941 . . .	153	180	150	182	127	·	99	·
December 1941/Januari 1942 .	153	181	155	·	129	·	100	·
Beklädnad.								
September/oktober 1939 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100
» » 1940 . . .	127	145	132	134	123	142	106	101
» » 1941 . . .	156	166	164	164	158	·	120	·
December 1941/Januari 1942 .	158	160	181	173	165	·	124	·
Skatter.								
September/oktober 1939 . . .	100	100	100	·	·	·	·	·
» » 1940 . . .	118	140	102	·	·	·	·	·
» » 1941 . . .	136	167	113	·	·	·	·	·
December 1941/Januari 1942 .	145	167	136	·	·	·	·	·
Övriga utgifter.								
September/oktober 1939 . . .	100	100	100	100	·	100	100	100
» » 1940 . . .	115	124	127	109	·	127	104	100
» » 1941 . . .	126	133	144	114	·	·	105	·
December 1941/Januari 1942 .	129	137	150	127	·	·	106	·

fört någon minskning i hushållsutgifterna. Vidare beräknas som grundval för den statliga lönesättningen indextalen med frånräkning av vissa ökningar i direkta och indirekta skatter.

Slutligen konstruerade man för januari 1942 ett särskilt indextal, i vilket endast utgifterna för inhemska livsmedel (dock ej bakelser, wienerbröd o. dyl.), bränsle- och lyseartiklar, bostad, kläder, skodon och tvätt fingo ingå. Detta

[1] Om skatteposten borttages ur det svenska generalindextalet, blir detta för de tre beräkningstillfällena resp. 115, 128 och 132.

indextal, som skall uträknas halvårsvis på i övrigt samma sätt som det officiella och ha till utgångspunkt talet för juli 1941 i den äldre officiella serien med juli 1914 som bas, är avsett att tjäna som vägledning för den särskilda arbets- och förlikningsnämnden, då denna avgör generella lönefrågor. Mellan juli 1941 och januari 1942 visade denna s. k. »skalade» (skrällede) index ingen förändring. I nyssnämnda officiella serie var indextalet för juli 1941 275 och samma tal erhölls vid den »skalade» beräkningen för januari 1942. Under samma tid steg det officiella talet med 1·1 % (från 275 till 278 i 1914 års serie).

Finland[1]. Den officiella levnadskostnadsindex uträknas av socialministeriets byrå för social forskning med i princip oförändrat viktsystem även under kristiden. Viktsystemet avser närmast en familj om man, hustru och tre barn med en inkomst år 1938—1939 av 24 628 mark.

Förutom den officiella index, som återges i tab. 1, publicerar byrån en s. k. ransoneringsindex, så beräknad att varje av ransoneringen orsakad minskning i utgifterna frånd rages indexhushållets levnadskostnader utan att likväl kostnaden för ersättningsvaror inräknas i stället. Ej heller direkta skatter och höjningar sedan år 1939 av tullen på socker och kaffe samt tobaksaccisen medtagas. Ransoneringsindex' uppgift är att utgöra minimimåttet på levnadskostnadernas stegring; från den bottennivå, som markeras av densamma, bör man utgå, om man vill insätta ersättningsvaror i syfte att konstruera ett mått på den »verkliga» levnadskostnadsfördyringen. Till följd av växlingarna i ransoneringarnas omfattning kommer ransoneringsindex helt naturligt ibland att förete sänkningar även under prisstegringsperioder, något som icke framgår av det urval av indextal, som här följer, men visar sig vid en fullständig redovisning.

Ransoneringsindex (generalindextal).

Augusti 1938—juli 1939	100	Januari 1941	119
Januari 1940	109	Oktober »	123
Oktober »	117	Januari 1942	123

En blick på skatteindex enligt tab. 1 visar, att frånräknandet av de direkta skatterna verkat höjande på ransoneringsindex, eftersom skatteindex under av beräkningarna omfattade period stigit i mindre mån än samtliga övriga levnadskostnader.

Norge[2]. Även Norges statistiska centralbyrå torde ha fortsatt indexberäkningarna över levnadskostnadernas förändringar efter krigsutbrottet enligt samma regler som tidigare. Några uppgifter om ändrade principer ha icke lämnats i samband med indextalens publicering, men det är tydligt att vissa varor, som helt försvunnit från marknaden, icke längre kunna bidraga till resultatet. Det har även uppgivits, att exempelvis prisutvecklingen för posten kolonialvaror numera endast följer priset på kaffesurrogat.

[1] Social Tidskrift årg. 1940, nr 1—2. Jfr även Industritidningen årg. 1941.
[2] Statistiske Meddelelser årg. 1940, nr 1, årg. 1941, nr 1 och 8, ävensom särskilda meddelanden till socialstyrelsen. Jfr även Statstjenestemannen årg. 1941, nr 6.

Beräkningarna avse närmast en arbetarfamilj med i genomsnitt 4·46 medlemmar och en inkomst år 1938 av c:a 3 600 norska kronor. Viktsystemet har erhållits från en budgetundersökning år 1927—1928. För tiden efter 1938 ha publicerats bl. a. de indextal, som återges i tab. 1. I posten »andra utgifter» — och följaktligen även bland samtliga utgifter — ingå liksom i den svenska index bl. a. fackföreningskontingenter. Såsom en särskild, officiell serie publicerar emellertid centralbyrån parallellt härmed indextal, som icke inbegripa sådana kontingenter. Det kan nämnas, att vid det senaste beräkningstillfälle, för vilket uppgift funnits tillgänglig, nämligen september 1941, blev generalindextalet i sistnämnda serie 141·4 (mot 139·1 enligt tab. 1). Skatter ingå icke i beräkningarna.

Schweiz.[1] Beräkningarna av levnadskostnadsindex ha anförtrotts Bundesamt für Industrie, Gewerbe und Arbeit, som därvid biträdes av en paritetiskt sammansatt kommission, i vilken representanter för den statistiska vetenskapen och berörda intressegrupper, d. v. s. arbetsgivarna resp. arbetstagarna, ha säte.

Det nuvarande viktsystemet grundar sig på hushållsräkenskaper förda år 1921. Beräkningarna omfatta livsmedel, bränsle och lyse, bostadshyra samt beklädnadsartiklar. Skatter och s. k. »övriga utgifter» medräknas alltså icke, men det bör observeras, att i beklädnadsposten ingå även utgifter för hushållslinne och i bränsleposten även utgifter för tvål. Prismaterialet för livsmedels- och bränsleindex insamlas från 34 städer. För var och en av dessa orter beräknas med ledning av de vanligaste priserna på de noterade varuslagen särskilda indextal för samtliga livsmedels- resp. bränsleartiklar. Indextalen för hela Schweiz beräknas som ovägda medeltal mellan dessa ortsindextal, och som kontroll tillser man emellanåt, att de ovägda medeltalen icke i högre grad avvika från med folkmängden vägda genomsnitt för de 34 orterna. Man beräknar dessutom för inre bruk särskilda livsmedelsindextal grundade på de högsta resp. lägsta av de för varje varuslag insamlade noteringarna. Vid uträkningen av beklädnadsindex använder man den s. k. kedjemetoden för att undvika olägenheterna av kvalitetsväxlingar hos de noterade varuslagen. Man jämför således icke priset vid beräkningstillfället direkt med priset vid basen utan beräknar först prisändringen sedan föregående noteringstillfälle. Kristidens inbrott har hittills icke ansetts behöva föranleda modifikationer av viktsystemet.

För bostadshyran och som följd därav för samtliga inbegripna utgifter uträknas och publiceras, som man finner, särskilda indextal avseende två storleksgrupper av städer. Dessa tal avvika sinsemellan anmärkningsvärt starkt, men då den största avvikelsen uppstått före år 1930, har utvecklingen för den tid, som omspännes av i tabellen redovisade tal, förlöpt någorlunda parallellt. Förutom i tab. 1 meddelade officiella tal brukar Bundesamt till jämförelse publicera särskilda levnadskostnadstal för vissa städer, beräknade av resp.

[1] Die Volkswirtschaft årg. 1935, sid. 74 (viktsystemet), årg. 1940, sid. 5 och årg. 1942, sid. 3. Jfr även Soc. Medd. årg. 1940, sid. 635.

orts statistiska organ. Om juni 1914 tages till bas, erhålles i december 1941 för var och en av dessa städer, vilka äro Zürich, Bern, Basel och S:t Gallen, i nämnd ordning följande generalindextal: 185, 192, 186 och 183. För samtliga orter var samtidigt det officiella talet enligt tab. 1 184. Tages augusti 1939 till bas, erhålles för december 1941 på resp. ort talen: 134, 133, 133 och 138. Motsvarande tal för hela Schweiz var 134.

England[1]. Levnadskostnadsindex uträknas av Ministry of Labour och skiljer sig från de flesta övriga mera kända serier genom det relativt ringa antalet noterade livsmedel, det delvis efter skälighetsprövningar sammansatta viktsystemet och det stora antal orter och butiker, från vilket prismaterialet insamlas.

Viktsystemet grundar sig delvis på hushållsräkenskaper förda före 1914 års världskrig av arbetarfamiljer; i de flesta avseenden tycks budgetens proportioner hänföra sig till en undersökning av år 1904. Prismaterialet insamlas, vad angår de 14 sorters livsmedel (över 20 varuslag, om olika kvaliteter medräknas), som medtagas i räkningarna, från över 500 stadssamhällen (över 5 000 butiker), och vid medelprisberäkningen göres en grov vägning, så att större och mindre orter komma att ingå i viss proportion. Övriga priser noteras på ett mindre antal orter, vanligen varierande mellan 30 och 90. I bostadshyran ingår i England även kommunalskatter, och dessa komma förty att medräknas även i levnadskostnadsindex. I övrigt ingå icke skatter i beräkningarna, och man tager icke heller hänsyn till åtskilliga förnödenheter, som åtminstone i en motsvarande svensk hushållsbudget spela en icke oväsentlig roll. För posten »övriga utgifter» noteras sålunda endast priserna på tvättmedel, köksattiralj, borstar, porslin, tobak, resor och tidningar.

Det sista för denna uppsats tillgängliga numret av den engelska Ministry of Labour Gazette, i vilken den officiella levnadskostnadsindex publiceras, är det som daterats mars 1941. Av de i tab. 1 återgivna talen ha därför de som avse de sista beräkningstillfällena måst hämtas från annat håll, nämligen den tyska tidskriften Wirtschaft und Statistik.[2]

Tyskland[3]. Levnadskostnadsindex, som uträknas av Statistisches Reichsamt, grundar sig vad viktsystemet beträffar på hushållsräkenskaper förda år 1928/1929 av arbetarfamiljer med i genomsnitt 5 hushållsmedlemmar. Prismaterialet, omfattande bl. a. ett 40-tal livsmedel, insamlas från 72 orter. Direkta skatter ingå icke i beräkningarna.

Sedan oktober 1939 uträknas livsmedelsindex — och som följd därav en viktig del av levnadskostnadsindex — enligt kedjeindexmetoden. För varje beräkningstillfälle uppgöres en efter de ändrade konsumtionsförhållandena anpassad livsmedelsbudget, varefter den procentuella kostnadsförändringen från närmast föregående beräkningstillfälle beräknas för denna nya budget. Det

[1] Ministry of Labour Gazette årg. 1939—1941, månatligen.
[2] Årg. 1941, nr 22.
[3] Wirtschaft und Statistik årg. 1939—1942, månatligen. I vissa häften ha även meddelats översikter över levnadskostnadernas förändringar i ett flertal främmande länder.

tidigare uträknade indextalet för föregående beräkningstillfälle ändras så i enlighet med det funna procenttalet. Man tillser, att kalorivärdet hos de varor och kvantiteter, som ingå i livsmedelsbudgeten, är konstant och alltså oberoende av de vidtagna förändringarna. Skulle sådan konsumtionsändring ha framtvungits, som innebär övergång till dyrare varor (t. ex. om hushållen i stället för margarin tilldelas mera smör), räknas detta som en »äkta» prisstegring. Om omvänt konsumtionen övergått till per kalori räknat billigare livsmedel, räknas icke detta som ett förbilligande, då samtidigt en kvalitetsändring inträtt.

I en översikt, »Die Preise nach zwei Kriegsjahren»[1], framhålles, att en jämförande beräkning över konsumtionen och dess kostnader givit vid handen, att de besparingar, som hushållen gjort genom inskränkning i förbrukningen av t. ex. kött, fett, kaffe, kakao, tvål o. dyl., varit något mindre än den kostnadsökning, som blivit följden av ökad konsumtion av andra, som ersättning inköpta varor (potatis, grönsaker, kaffeersättning o. s. v.). Nettoökningen i utgifterna för »livsuppehållets grundförutsättningar» — varmed i fråga om livsmedel torde avses endast kostnaden för en konstant tillförsel av kalorier o. dyl. — skulle dock under tiden hösten 1939 till hösten 1941 icke vara större än den stegring, som registrerats av den officiella index.

Förenta staterna[2]. Bureau of Labor Statistics publicerar en serie indextal grundad på prismaterial insamlat från 30 à 35 (vad livsmedel beträffar ett 50-tal) större städer och närmast avseende arbetares och kontorsanställdas familjer. Antalet noterade varuslag är 198 (varav 54 på livsmedelskontot) — skilda kvaliteter av samma vara icke särskilt räknade. Viktsystemet grundar sig på hushållsbudgetundersökningar, vilka senast utfördes åren 1934—1936. Direkta skatter ingå icke i beräkningarna. Förutom medelindextalet för samtliga städer uträknas regelbundet särskilda tal för ett 30-tal av de deltagande orterna.

Tyvärr ha icke tal för senare datum än augusti 1941 varit tillgängliga från originalkällan vid utarbetandet av denna uppsats. Uppgiften för september/oktober 1941 i tab. 1 har emellertid kunnat approximativt beräknas med hjälp av uppgifter i Statistical Yearbook of the League of Nations 1940/1941.

En annan känd amerikansk levnadskostnadsindex är den, som beräknas av National Industrial Conference Board och som har basen vid år 1923. Mellan september 1939 och september 1941 visar denna index en uppgång med 6·3 % för samtliga levnadskostnader mot 7·4 % enligt Bureau of Labors index (från 100·6 till 108·0 enligt tab. 1), vilket torde få betraktas som god överensstämmelse.

Sammanfattning. En indexseries förlopp bestämmes i viss mån av den metod, som användes vid dess uträkning, prismaterialets representativitet och omfattning samt viktsystemets beskaffenhet. Själva beräkningsprincipen är, som av

[1] Wirtschaft und Statistik årg. 1941, nr 18.
[2] Monthly Labor Review augusti (viktsystemet) och december 1940, februari, maj och augusti 1941. Statistical Year-book of the League of Nations 1940/41.

det ovanstående framgått, praktiskt taget densamma för alla här berörda indexserier (möjligen med undantag för den tyska) och frågan om metoden kan därför lämnas åt sidan, men det torde vara tydligt, att en fullständig analys av de uppgifter, som framlagts i tab. 1, skulle fordra ett klarläggande av vilken effekt på resultatet, som utövas av de olikheter som råda beträffande återstående bägge omständigheter. Att någon kontroll över prismaterialets tillförlitlighet icke kunnat etableras, säger sig självt. Det är sålunda ovisst om varor till de noterade priserna verkligen stått att erhålla, något som icke alltid är fallet.

Ett fullständigt klarläggande är emellertid även i övrigt av praktiska skäl ogörligt. För denna uppsats har endast den åtgärden vidtagits, att det svenska generalindextalet alternativt, såsom meddelas i not till tab. 2, beräknats utan de direkta skatterna. Därigenom åvägabringas bättre jämförbarhet mellan vår index och de utländska serier, som icke omfatta nämnda utgiftspost. Skillnaden i resultatet av denna operation är dock som synes utan betydelse i detta sammanhang. Det bör i övrigt ihågkommas, att de faktiska olikheter i konsumtionen, som förekomma olika länder emellan, alltid vålla olägenheter vid internationella jämförelser; antingen så att de försvåra jämförbarheten mellan indexserier uppbyggda på med hänsyn till konsumtionen skilda viktsystem, eller så att de inskränka giltigheten inom resp. land av serier uppbyggda på ett för flera olika länder gemensamt viktsystem.

Med de reservationer, som betingas härav, meddelas talen i tab. 2. Här ha vissa indextal från tab. 1 omräknats på så sätt, att indextalet för det första beräkningstillfället (september/oktober 1939) satts lika med 100. För de svenska, danska och norska talen ha härvid noggrannare uppgifter än de, som redovisas i tab. 1, kunnat läggas till grund. Mot de i tabellerna anförda indextalen kan invändas, att de äldsta av dessa hänföra sig till den första eller i vissa fall till den andra krigsmånaden, vilket kan vara en olägenhet, då man som i föreliggande fall syftar till att mäta prisförändringarna sedan krigsutbrottet den 1 september 1939. Motiveringen till att utgångspunkten valts så som skett, är att man i allmänhet skulle varit tvungen att gå ett helt kvartal bakåt i tiden för att erhålla »krigsfria» indextal och att i allmänhet ingen starkare prisändring inträtt under de första krigsmånaderna. De undantag härifrån, som synas förtjäna beaktande, äro de danska och finska serierna, som uppvisade en viss, dock icke alltför betydande uppgång från juli till oktober 1939.[1]

Ser man till generalindextalen, finner man stor skillnad mellan å ena sidan Tyskland och Förenta staterna med mycket ringa prisstegring under den tid jämförelsen omfattar (endast 6 à 7 %) och å den andra de övriga länderna, främst de av kriget drabbade nordiska länderna, som uppvisa stegringstal på 40 % och däröver. Schweiz, Sverige och England med stegringstal på c:a 30 %

[1] Följande generalindextal ange stegringen mellan kvartalsskiftena juni/juli och september/oktober 1939: Sverige 108—109, Danmark 107—111, Finland 100—105, Norge 101—101, Schweiz 137—138, Tyskland 126·5—125·7 och Förenta staterna 98·6—100·6 (jfr tab. 1). Det engelska indextalet enligt tab. 1 avser just månadsskiftet augusti/september 1939.

intaga en mellanställning närmare ansluten den sista gruppen. Beträffande de schweiziska talen bör dock observeras, att dessa icke inbegripa »övriga utgifter».

I flera av dessa länder torde införandet av omsättningsskatt och ökningar i de indirekta skatterna ha bidragit till uppgången. I Sverige medförde sålunda omsättningsskattens införande den 1 januari 1941 en stegring av levnadskostnadsindex med närmare 3 % jämfört med läget vid nämnda års ingång. För Englands del har uppgivits, att omsättningsskatten bidragit med 2·5 % och höjningar av de indirekta skatterna på socker, tobak och tändstickor med 1·8 % i den stegring om sammanlagt 27 %, som index registrerat från hösten 1939 till mars 1941, den sista tidpunkt för vilken uppgift funnits tillgänglig. I Finland infördes omsättningsskatt och vissa tullhöjningar i början av februari 1941 samt höjningar i omsättningsskatten i början av januari 1942 (jfr härom ett kortare meddelande i detta tidskriftsnummer).

Beträffande den anmärkningsvärt ringa stegring, som märkts i den tyska levnadskostnadsindex, säger Wirtschaft und Statistik[1] i september 1941: »Prisnivån har i Tyskland stigit knappt 6 % sedan krigsutbrottet. Detta konstaterande visar, i vilken omfattning det lyckats för pris- och lönesättningen samt pris- och lönekontrollen genom dess dagliga övervakning av betalade priser och löner ävensom icke minst för produktions- och försörjningspolitiken att dämma upp de med kriget oundgängligen förbundna stegringstendenserna hos priserna.» I Tyskland infördes s. k. löne- och prisstopp redan i oktober 1936.

[1] Årg. 1941, nr 18.

Ekonomi och livsmedelsförbrukning bland inkallades familjer.

Preliminära uppgifter.

Socialstyrelsen utför f. n. på Kungl. Maj:ts uppdrag en hushållsbudgetundersökning, till vilken material erhållits genom att ett par tusen hushåll åtagit sig att föra bok över sina inkomster och utgifter under 28 dagar, huvudsakligen i november månad 1941. Bland de deltagande hushållen återfinnes även ett antal hushåll, vilka åtnjutit krigsfamiljebidrag, emedan mannen varit inkallad till beredskapstjänst. Uppgifterna från dessa hushåll ha gjorts till föremål för en särskild bearbetning, vars resultat nu föreligger i preliminärt skick.

Primärmaterialet och dess sammansättning. Hela antalet hushåll med krigsfamiljebidrag, vilkas räkenskaper bearbetats, uppgår till 207. Deras fördelning på olika ortsgrupper och landsdelar framgår av följande tablå:

	Norra Sverige	Östra Sverige	Småland o. öarna	Västra Sverige	Södra Sverige	Hela riket
Orter med under 10 000 inv.	15	15	19	17	15	**81**
» » 10 000—25 000 inv. . . .	6	7	6	4	8	**31**
» » 25 000—75 000 » . . .	2	13	4	6	10	**35**
Malmö med förorter	—	—	—	—	16	**16**
Göteborg med förorter	—	—	—	13	—	**13**
Stockholm med förorter	—	31	—	—	—	**31**
Samtliga orter	**23**	**66**	**29**	**40**	**49**	**207**

Man kan givetvis icke göra anspråk på att en undersökning av detta slag skall vara representativ i den meningen, att materialets sammansättning så noga som möjligt återspeglar fördelningen på ortsgrupper och landsdelar m. m. bland samtliga hushåll, som åtnjutit krigsfamiljebidrag vid den tidpunkt undersökningen avser. Huvudsaken är att urvalet av hushåll icke är ensidigt. Ur denna synpunkt synes det föreliggande materialet fylla alla rimliga krav. Det bör emellertid observeras, att endast ett och annat hushåll från den egentliga landsbygden ingår i materialet, och att överhuvud taget inga jordbrukar- eller lantarbetarhushåll äro företrädda i detsamma. De inkallade familjefäderna i de 207 hushåll, vilka här redovisas, äro huvudsakligen industriarbetare och lägre tjänstemän. Därjämte förekomma några få medelklasshushåll.

Av de 207 beredskapshushållen, såsom de för korthetens skull kallas i fortsättningen, voro 127 sådana, i vilka mannen varit frånvarande under hela bokföringsperioden eller varit hemma på permission i högst tre dagar. I de övriga 80 hushållen hade mannen varit hemma mer än 3 men likväl högst 14 dagar.

Den sistnämnda gruppen har icke gjorts till föremål för någon uppdelning, medan däremot den förstnämnda uppdelats efter antalet hemmavarande barn (jfr t. ex. tab. 1). Det genomsnittliga antalet barn uppgick i dessa hushåll till 2·9 (i den andra, icke uppdelade gruppen till 3·2). Av barnen voro endast några få över 15 år.

Inkomster och utgifter under bokföringsperioden. I tab. 1 lämnas en sammanställning av hushållens inkomster och utgifter under de 28 dagar, som bokföringen pågått. Endast kontanta inkomster redovisas. Emellertid lämnas i tabellen uppgift även om antalet hushåll med egen eller (i ett par fall) fritt upplåten bostad, vilket är den ojämförligt viktigaste formen av förekommande naturainkomster. Uttag av besparingar, kassabehållning vid periodens början och lån ha redovisats mycket ofullständigt av uppgiftslämnarna och ha därför icke upptagits såsom inkomster vid den statistiska bearbetningen. Utgifterna innefatta det uppskattade värdet av livsmedel, som tagits ur förråd, medan man däremot sökt frånräkna värdet av livsmedel, som inköpts under bokföringsperioden utan att förbrukas under densamma. Det har dock icke varit möjligt att helt genomföra sistnämnda princip, emedan redovisningen av förråden vid periodens början och slut i en del fall varit ofullständig.

Den genomsnittliga kontantinkomsten under perioden i beredskapshushållen uppgick till ungefär 230 kr. Härav utgjorde familjepenningen något över 60 %, bostads- och bränslebidraget ej fullt 25 % och övriga inkomster (bibehållen

Tab. 1. Genomsnittlig kontant inkomst samt utgifter för olika ändamål under 28 dagar (huvudsakligen i november 1941) bland hushåll, som åtnjutit krigsfamiljebidrag.

	Hushåll i vilka mannen varit närvarande högst 3 dagar						Hushåll i vilka mannen varit närvarande 4—14 dagar
	utan barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn	med 4 o. fl. barn	Samtliga	
Antal hushåll	5	25	26	32	39	127	80
Därav med egen eller fritt upplåten bostad	—	1	2	3	8	14	11
Kontanta inkomster (kr.).							
Familjepenning	65	92	116	139	197	140	147
Bostads- o. bränslebidrag	50	51	49	58	56	54	55
Militär avlöning	—	2	2	—	5	3	2
Övriga inkomster	15	16	19	44	40	31	29
Summa kr.	**130**	**161**	**186**	**241**	**298**	**228**	**233**
Utgifter (kr.).							
Livsmedel	67	78	104	122	159	119	129
Bostad, bränsle o. lyse	29	48	35	40	44	42	53
Kläder o. skodon	21	26	26	33	56	37	36
Skatter	9	4	6	4	8	6	10
Övriga utgifter	29	28	25	48	37	35	43
Summa kr.	**155**	**184**	**196**	**247**	**304**	**239**	**271**
Balans kr.	25	23	10	6	6	11	38

civil avlöning samt hustruns och barnens arbetsförtjänst etc.) 12 à 14 %. I endast 6 fall uppgives familjen ha erhållit del av mannens militärlön; eftersom det stora flertalet av familjefäderna torde vara meniga värnpliktiga, räcker tydligen deras avlöning ej till några bidrag till familjens uppehälle. Av samtliga 207 familjer synas 87 ha levat uteslutande på krigsfamiljebidrag.

I hushåll utan barn (varav endast 5 återfinnas bland de hushåll, som uppdelats efter antalet barn) utgjorde den genomsnittliga kontanta inkomsten 130 kr., i hushåll med 1 barn steg den till 161 kr. o. s. v. för att i hushåll med 4 o. fl. barn uppgå till 298 kr. Denna stegring beror i väsentlig grad på familjepenningens gradering efter barnantalet. I genomsnitt per dag utgjorde familjepenningen sålunda för ensamma hustrur 2·32 kr., för hushåll med 1 barn 3·29 kr., för hushåll med 2 barn 4·14 kr., för hushåll med 3 barn 4·96 kr. och för hushåll med 4 o. fl. barn 7·04 kr. Dessa genomsnittsbelopp motsvara ungefär de i krigsfamiljebidragsförordningen fastställda beloppen i ortsgrupp II. Bostads- och bränslebidraget utgjorde drygt 50 kr. i genomsnitt för samtliga hushåll och var endast obetydligt lägre för de mindre hushållen än för de större.

Utgifterna kunna beräknas till ungefär 240 kr. i medeltal för de hushåll, i vilka mannen varit frånvarande under praktiskt taget hela bokföringsperioden. De voro något högre, ungefär 270 kr., i sådana hushåll, där mannen varit hemma någon vecka på permission. Livsmedelsutgiften var inom båda grupperna den största utgiftsposten (119 resp. 129 kr.), motsvarande ungefär hälften av de samlade utgifterna. Utgifterna för bostad, bränsle och lyse uppgingo till 42 resp. 53 kr., d. v. s. för båda grupperna av hushåll till ej fullt $^1/_5$ av den genomsnittliga utgiftssumman. Denna post är med säkerhet för låg för att ge en riktig uppfattning om de verkliga utgifterna för dessa ändamål, ty dels har i flera fall någon hyresbetalning icke inträffat under de 28 dagar som bokföringen varat, dels har i hushåll med egen bostad bränslet anskaffats tidigare under hösten. Med ledning av de summariska uppgifter, som erhållits angående hushållens årsutgifter för ifrågavarande ändamål, kan den totala genomsnittliga månadsutgiften för bostad, bränsle och lyse beräknas till 75 à 80 kr.

För kläder och skodon ha beredskapshushållen redovisat utgifter om drygt 35 kr. i medeltal och för »övriga utgifter» (inventarier, försäkringsavgifter, hygien, sjukvård, nöjen etc.) 35 resp. 43 kr., sålunda något mer i de hushåll, där mannen varit hemma någon vecka på permission. Beklädnadsposten och posten »övriga utgifter» motsvara vardera omkring 15 % av den genomsnittliga utgiftssumman. Skatteposten, som avser den första inbetalningen på kronodebetsedeln för år 1940, upptar i genomsnitt 6 kr. för de hushåll, där mannen varit frånvarande i det närmaste hela bokföringsperioden, och 10 kr. i de hushåll, där mannen varit hemma på permission. Förklaringen till att de sistnämnda beloppen äro så pass låga, torde vara att enligt tidigare gällande bestämmelser kronoskatten reducerades med 5 kr. per vecka för under år 1940 fullgjord beredskapstjänst, i den mån denna överstigit sex veckor.

För jämförelse meddelas i nedanstående tablå uppgifter även beträffande ett urval av 210 andra i budgetundersökningen deltagande hushåll, i vilka mannen icke var inkallad till beredskapstjänst. Eftersom de »vanliga» hushållen hade ungefär 2 barn i medeltal, har det synts lämpligt att som andra jämförelseled välja beredskapshushåll med likaledes 2 barn. Båda grupperna av hushåll tillhöra på det hela taget samma socialklasser och torde normalt befinna sig på ungefär samma inkomstnivå (omkring 4 500 kr. i genomsnittlig årsinkomst).

Inkomster och utgifter i medeltal per hushåll under 28 dagar.	Vanliga hushåll	Beredskapshushåll med 2 barn
Kontanta inkomster (kr.)	**380**	**186**
Utgifter (kr.)	**361**	**196**
Livsmedel	155	104
Bostad, bränsle och lyse	46	35
Kläder och skodon	43	26
Skatter	47	6
Övriga utgifter	70	25
Därav för inventarier (möbler, textilier, husgeråd etc.)	11	5
» försäkringspremier och pensionsavgifter	12	3
» barnens undervisning, tidningar, böcker m. m.	7	3
» tvätt och rengöring	5	4
» personlig hygien och sjukvård	9	3

Vid jämförelsen bör naturligtvis hänsyn tagas till att mannen var frånvarande i beredskapshushållen och åtnjöt lön och uppehälle på sin tjänstgöringsort. Vad inkomsterna beträffar innebär detta, att man till beredskapshushållens kontanta inkomst bör lägga dels mannens militära avlöning, vilken i medeltal torde ha uppgått till omkring 45 kr. per månad, dels kostnaderna för mannens uppehälle, vilka ur hushållens synpunkt närmast äro lika med inköpsvärdet av de livsmedel, som mannen normalt förbrukar i hemmet, säg 50 kr. per månad. Härigenom skulle man för beredskapsfamiljernas vidkommande kunna beräkna den totala familjeinkomsten till ungefär 280 kr. per månad. För familjer med 2 barn och en månatlig inkomst av 380 kr. skulle sålunda mannens beredskapstjänst medföra en reduktion av den normala familjeinkomsten med c:a 25 %. Eftersom familjepenningen bestämmes i förhållande till barnantalet, medan däremot den civila avlöningen endast mer sällan står i någon sådan relation till antalet barn, är det tydligt, att minskningen i familjeinkomsten måste bli avsevärt större för små familjer än för stora familjer. Om man fortfarande utgår från inkomstläget 380 kr., finner man av tab. 1 och med tillämpning av det ovan förda resonemanget, att för hushåll utan barn familjeinkomsten skulle ha minskat med c:a 40 % genom mannens beredskapstjänst, medan däremot för familjer med 4 o. fl. barn familjeinkomsten knappast skulle ha undergått någon minskning alls.

Sistnämnda förhållande förklarar, att inkomsterna tydligen räckt till bättre för de större beredskapshushållen än för de mindre. Av tab. 1 framgår, att de av beredskapshushållen redovisade utgifterna genomgående äro något högre än de redovisade inkomsterna. Bristen är emellertid betydligt större för hushåll utan barn och hushåll med 1 barn än för flerbarnshushållen. Den tor-

de i allmänhet ha täckts genom anlitande av besparingar och genom lån. En avsevärd beskärning av de normala utgifterna synes likväl ha ägt rum. Den ovan återgivna tablån visar i någon mån, hur hushåll med 2 barn genomfört denna anpassning av utgifterna. Livsmedelskontot kan med hänsyn till att mannen varit frånvarande knappast sägas ha undergått någon mera väsentlig minskning, och detsamma kan måhända sägas beträffande beklädnadskontot. De redovisade utgifterna för bostad, bränsle och lyse under själva bokföringsperioden äro alltför mycket betingade av tillfälligheter för att kunna läggas till grund för någon bestämd slutsats i detta avseende. Om man bortser från skatteposten, är det emellertid posten »övriga utgifter», som undergått den största minskningen. För de största av ifrågavarande utgifter lämnas i tablån en särskild specifikation, som visar att de genomgående äro betydligt lägre i beredskapshushållen än i de vanliga hushållen. I fråga om utgifterna för försäkringar må nämnas, att de inkallade i viss omfattning kunnat få uppskov med betalningen av livförsäkringspremier och i ganska stor utsträckning erhållit befrielse från avgifter till sjukkassa.[1]

Livsmedelsförbrukning. Uppgifterna angående beredskapshushållens livsmedelsförbrukning ha bearbetats enligt samma metod som tillämpas vid socialstyrelsens löpande konsumtionsundersökningar. Resultaten meddelas i tab. 2, som också innehåller motsvarande uppgifter angående 400 hushåll, i vilka mannen icke var inkallad. Båda grupperna av hushåll ha uppdelats efter antalet hemmavarande barn.

Mannens frånvaro föranleder tydligen en viss omläggning av livsmedelsförbrukningen. Detta framträder tydligast, om man jämför hushåll med lika antal personer, t. ex. å ena sidan hushåll utan barn, i vilka mannen var närvarande, å andra sidan hushåll med 1 barn, i vilka mannen var frånvarande o. s. v. De hushåll, som varje gång jämföras, skilja sig sålunda till sin sammansättning därigenom att i stället för en vuxen man i det ena jämförelseledets hushåll, ingår ett barn i det andra ledets hushåll. Man finner så gott som genomgående, att de sistnämnda hushållen ha en något större konsumtion av mjölk, ungefär samma konsumtion av matfett, mjöl och gryn (om brödet omräknas till mjöl) samt socker, däremot en något mindre konsumtion av ägg, kött och fläsk samt potatis och en väsentligt mindre konsumtion av fisk, grönsaker, frukt och bär. Dessa iakttagelser stämma helt överens med erfarenheterna från tidigare undersökningar av samma slag, enligt vilka barnens kost i betydligt större utsträckning än de vuxnas består av mjölk- och mjölmat. Eftersom ägg, kött, fisk och grönsaker äro dyra livsmedel i förhållande till mjölk och mjöl, blir hushållet genom denna omläggning billigare.

De i tab. 2 meddelade uppgifterna angående konsumerade kvantiteter av de ransonerade livsmedlen torde genomgående vara något för höga, i varje fall vad de mindre hushållen beträffar, beroende på bristfällig redovisning av förråden vid bokföringsperiodens början och slut. Särskilt synes detta vara fallet i fråga om spannmålsprodukter. Vad beredskapshushållen beträffar till-

[1] Åtminstone en del kassor ha trots detta vid behov betalat sjukhjälp till barnen.

Tab. 2. Genomsnittlig förbrukning av olika livsmedel under 28 dagar (huvudsakligen i november 1941) dels i hushåll som åtnjutit krigsfamiljebidrag (B), dels i vanliga hushåll (Övr).

Varuslag m. m.		Hushåll utan barn		Hushåll med 1 barn		Hushåll med 2 barn		Hushåll med 3 barn		Hushåll med 4 o. fl. barn		Samtliga hushåll		Särskilda hushåll
		B[1]	Övr.	B[1]	Övr.	B[1]	Övr.	B[1]	Övr.	B[1]	Övr.	B[1]	Övr.	B[2]
Antal hushåll		*5*	*38*	*25*	*98*	*26*	*116*	*32*	*70*	*39*	*78*	*127*	*400*	*80*
» personer per hushåll		*1*	*2*	*2*	*3*	*3*	*4*	*4*	*5*	*6·1*	*7·1*	*3·9*	*4·3*	[3] *4·2*
Mjölk, oskummad	l	20·6	31·4	34·1	46·2	50·2	60·8	55·6	73·3	80·1	85·0	56·4	61·3	59·7
» , skum- o. kärn-	»	—	0·6	1·2	0·9	1·8	3·5	0·6	1·9	1·4	5·8	1·2	2·8	1·8
Grädde	dl	6·8	7·9	4·7	8·1	7·4	9·3	5·4	7·6	8·2	7·8	6·6	8·3	8·0
Ost	hg	3·8	5·2	3·4	8·7	5·2	10·8	7·0	11·0	9·3	13·8	6·5	10·4	8·5
Matfett, alla slag	»	15·9	21·8	21·1	33·6	31·0	42·8	40·6	52·8	64·0	70·8	41·0	45·7	43·1
Därav smör	»	13·4	18·3	17·8	27·8	28·6	32·8	35·2	39·3	48·4	52·7	33·6	35·2	33·8
margarin	»	2·0	2·3	2·8	4·6	2·4	8·5	4·9	11·6	15·3	16·3	7·1	9·0	8·5
annat	»	0·5	1·2	0·5	1·2	0·0	1·5	0·5	1·9	0·3	1·8	0·3	1·5	0·8
Ägg	»	4·1	9·3	7·3	10·9	8·4	13·3	11·4	15·0	11·9	10·3	9·8	12·0	7·9
Kött och fläsk	»	46·0	72·1	56·7	85·3	78·8	107·9	95·6	119·3	123·1	138·5	91·0	106·9	97·4
Därav nöt- o. kalvkött m. ben	»	8·0	12·1	10·8	16·9	12·6	21·4	15·3	23·6	20·1	21·2	15·1	19·8	15·7
» » » utan »	»	—	3·1	2·5	2·7	2·4	3·9	3·6	2·1	4·1	2·7	3·2	3·0	3·7
malet kött	»	8·9	6·8	7·6	10·2	12·1	13·9	16·1	18·4	19·5	19·8	14·4	14·3	13·9
annat färskt kött	»	2·6	13·6	2·3	7·9	1·6	11·4	6·5	9·8	13·8	6·9	6·8	9·6	3·2
salt o. rökt »	»	4·0	2·9	0·8	1·5	2·1	2·7	1·7	3·1	2·1	2·4	1·8	2·4	1·4
färskt fläsk o. skinka	»	0·5	2·6	3·7	4·8	3·2	4·0	4·2	4·3	5·2	6·0	4·0	4·5	4·3
salt o. rökt fläsk	»	7·2	5·1	3·5	7·2	10·9	8·3	10·8	12·3	12·7	20·0	9·8	10·7	9·0
korv o. sylta etc.	»	14·8	25·9	25·5	34·1	33·9	42·3	37·4	45·7	45·6	59·5	35·9	42·6	46·1
Kött- o. fläskben	»	2·0	5·0	3·5	4·6	5·7	10·7	3·0	8·6	10·7	7·6	6·0	7·7	5·8
Fisk, alla slag	»	31·0	52·0	21·8	53·5	33·3	58·3	43·0	59·0	52·7	59·8	39·4	56·9	44·5
Därav färsk	»	15·8	37·9	15·9	33·2	25·5	36·7	28·5	40·1	35·6	34·5	27·1	36·1	30·0
salt el. konserv.	»	15·2	14·1	5·9	20·3	7·8	21·6	14·5	18·9	17·1	25·3	12·3	20·8	14·5
Mjöl o. makaroner	»	34·0	53·0	62·0	84·5	98·3	124·4	112·5	157·5	153·1	201·3	108·8	128·6	110·6
Gryn o. flingor	»	14·8	14·5	13·2	19·2	19·2	20·4	27·1	27·0	21·3	31·2	20·5	22·8	22·8
Torrt bröd o. skorpor	»	11·7	17·3	9·1	27·6	23·9	29·9	21·7	27·9	30·7	49·7	22·1	31·7	23·6
Matbröd	»	16·4	45·7	46·6	57·8	61·7	70·0	79·3	85·3	125·4	109·9	81·0	75·1	81·1
Kaffebröd o. kakor	»	25·4	28·7	23·2	24·8	13·7	23·6	21·4	24·2	18·3	17·5	19·3	23·3	22·7
Mjöl o. gryn inalles[4]	»	95·6	146·4	140·3	201·8	205·4	254·2	244·3	303·7	323·4	392·7	234·2	266·8	242·8
Potatis	kg	9·3	19·7	17·6	28·0	22·2	35·6	30·6	39·9	46·5	56·7	30·4	37·1	32·5
Morötter o. andra rotfr.	hg	28·7	36·0	20·8	37·8	27·7	41·4	31·1	38·2	33·0	48·6	28·9	40·8	33·8
Grönsaker, alla slag	»	25·1	26·3	14·3	36·1	22·3	44·2	33·1	34·9	43·9	43·6	30·2	38·7	34·3
Därav kål o. andra färska	»	24·1	19·6	11·1	25·6	16·5	32·8	25·7	24·9	34·9	30·7	23·7	28·0	26·4
torkade o. konserv.	»	1·0	6·7	3·2	10·5	5·8	11·4	7·4	10·0	9·0	12·9	6·5	10·7	7·9
Frukt o. bär, alla slag	»	41·0	70·8	50·1	86·9	56·9	99·6	59·6	98·6	83·8	83·1	63·8	90·2	77·6
Därav färska	»	23·2	37·8	24·6	46·4	19·6	54·5	30·7	48·1	41·6	28·1	30·2	44·6	35·3
torkade o. konserv.	»	17·8	32·5	25·5	40·5	37·3	45·1	28·9	50·5	42·2	55·0	33·6	45·6	42·3
Socker	»	32·0	45·3	46·2	59·3	71·7	79·2	72·1	91·4	102·0	129·2	74·5	83·0	79·5
Sirap, honung, karameller	»	1·5	5·6	3·6	6·4	4·6	9·3	7·3	8·2	5·9	8·9	5·4	8·0	5·8
Kaffe	»	1·5	4·0	2·4	3·7	3·3	3·3	2·9	4·1	3·5	4·4	3·0	3·8	3·3
Kakao	»	0·7	0·6	1·3	1·3	1·9	2·2	2·3	3·4	4·8	3·8	2·7	2·4	3·0
Kaffesurrogat	»	1·2	4·0	2·8	3·4	2·7	4·3	3·1	5·7	3·8	6·1	3·1	4·7	3·8
Färdiglagad mat	»	5·8	13·4	7·3	14·4	7·3	14·4	16·5	15·8	9·1	19·4	10·1	15·5	10·2
Öl, pilsner, porter	fl.	—	1·4	0·0	1·9	0·4	1·9	0·1	1·1	0·5	1·0	0·3	1·6	0·4
Svagdr. o. a. måltidsdr.	l	—	3·0	0·4	1·8	1·5	1·7	0·4	1·8	0·9	2·6	0·7	2·0	1·0

[1] Hushåll, i vilka mannen varit närvarande högst 3 dagar.
[2] » » » » » » 4—14 dagar.
[3] Mannen icke inräknad.
[4] 1 hg torrt bröd och skorpor = 1·25 hg mjöl.
1 hg mjukt bröd och kakor = 0·77 hg mjöl.

kommer den omständigheten, att en del hushåll före mannens inryckning till beredskapstjänst torde köpa ut vad som finns att få på dennes ransoneringskort. Det visar sig, om man jämför hushåll med lika antal barn, att de redovisade kvantiteterna av mjöl och gryn (inklusive det i brödet ingående mjölet) omräknade per person och dag, äro något större i hushåll, där mannen var borta, än i hushåll, där mannen var hemma. Eftersom männen ofta ha tilläggsranson, borde det förhålla sig tvärtom. För de små beredskapshushållens vidkommande ger detta till resultat, att den inköpta kvantiteten mjöl och gryn per dag väsentligt överstiger icke endast vad som enligt ransoneringsbestämmelserna skulle tillkomma dem, utan också vad som är sannolikt att de verkligen konsumerat.

Uppgifterna i tab. 2 innefatta icke livsmedel, som barnen erhållit genom skolbespisning. Följande tablå anger emellertid det genomsnittliga värdet per hushåll av denna förmån, beräknat efter en genomsnittskostnad av 35 öre per mål:

Värdet av skolbespisning i medeltal per hushåll under 28 dagar (kr.)	Hushåll med 1 barn	2 barn	3 barn	4 o. fl. barn	Samtliga hushåll
Beredskapshushåll	0·53	1·49	3·80	4·19	2·65
Vanliga hushåll	0·06	0·38	0·70	6·69	1·55

Om man bortser från de barnrika familjerna, ha beredskapshushållen tydligen i större omfattning än vanliga hushåll kommit i åtnjutande av ifrågava-

Tab. 3. Förbrukning per konsumtionsenhet och dag av kalorier och olika näringsämnen dels i hushåll, som åtnjutit krigsfamiljebidrag (B), dels i vanliga hushåll (övr.).[1]

Hushållsgrupper		Kalorier[2]	Fett g	Kolhydr. g	Äggvita g	Kalk g	Fosfor g	Järn mg	Vitamin A I. E.	Vitamin B_1 mg	Vitamin C mg
Hushåll utan barn	B	4 650	163	620	117	1·81	1·91	18·0	5 680	1·21	95
	övr.	3 480	111	467	98	0·99	1·64	16·7	4 230	1·49	76
» m. 1 barn	B	4 170	133	594	93	1·16	1·59	15·1	4 010	1·51	72
	övr.	3 580	118	496	94	1·08	1·61	16·0	4 330	1·51	78
» » 2 barn	B	4 050	131	573	91	1·17	1·58	15·1	4 180	1·48	68
	övr.	3 360	109	468	86	1·04	1·50	14·6	3 790	0·97	69
» » 3 barn	B	3 670	123	506	78	0·94	1·36	13·4	3 580	1·28	59
	övr.	3 250	108	451	78	0·94	1·38	13·2	3 420	0·91	56
» » 4 o. fl. barn	B	3 190	115	440	71	0·91	1·27	12·1	3 010	1·21	58
	övr.	3 100	102	364	70	0·85	1·27	12·5	3 150	0·86	55
Samtliga hushåll	B	3 560	119	494	80	0·99	1·39	13·5	3 650	1·32	63
	övr.	3 320	109	462	82	0·98	1·43	14·1	3 610	0·95	63
Särskilda hushåll[3]		3 340	111	466	73	0·91	1·30	12·5	3 460	1·23	58
Önskvärd tillförsel		3 000	—	—	70	0·75	1·30	15·0	4 000	1·50	50

[1] Vid beräkningen av kostens näringsvärde har hänsyn tagits även till livsmedel, som barnen erhållit genom skolbespisning.

[2] Tillförseln av kalorier per konsumtionsenhet inom beredskapshushåll utan barn samt med 1 och 2 barn kan icke gärna ha varit så stor som de i tabellen anförda talen utvisa. Felet ligger, såsom framgår av texten, i bristfällig redovisning av förråden (särskilt av mjöl och gryn) vid bokföringsperiodens början och slut.

[3] Se not 2 till tab. 2.

rande förmån. Någon mera allmän betydelse för hushållens försörjning kan man likväl icke tillmäta skolbespisningen.

En alltför stark omläggning till mjöl- och mjölkkost skulle ur näringsfysiologisk synpunkt kunna te sig betänklig, eftersom det anses att särskilt barn i uppväxtåldern behöva en kost, som innehåller rikligt av äggvita, näringssalter och vitaminer. Emellertid visar den näringsfysiologiska bearbetningen av materialet, vars resultat återgives i tab. 3, att tillförseln av dessa näringsämnen per konsumtionsenhet och dag var ungefär lika stor i beredskapshushållen som i de vanliga hushållen. Till någon del beror detta på att den ökade konsumtionen av mjölk kompenserat den mindre förbrukningen av ägg, kött, fisk och grönsaker. Med hänsyn till att beredskapshushållen dessutom haft större tillgång till fett och kolhydrat genom att de kunnat i viss utsträckning tillgodogöra sig mannens ransoner, synas de på det hela taget ha varit bättre ställda ur näringssynpunkt än hushåll, i vilka mannen icke varit inkallad.

Tab. 3 visar att beredskapshushållens förbrukning av skilda näringsämnen på det hela taget var fullt tillfredsställande. Förbrukningen av vitamin B_1 synes genomgående ha varit knapp, men den var dock avsevärt större i beredskapshushållen än i vanliga hushåll just till följd av den relativt höga konsumtionen av mjölk och bröd. I flerbarnshushållen synes även tillförseln av järn och vitamin A ha varit lägre än vad näringsfysiologerna anse önskvärt. Detta gäller emellertid i lika mån beredskapshushåll och vanliga hushåll.

Kortare meddelanden.

Tillfällig inskränkning i rätten att uthyra bostäder. I prop. 193 till riksdagen hade regeringen den 17 mars 1942 framlagt förslag till lag av följande lydelse.

»Har hyresvärd, utan att hyresgästen förverkat sin hyresrätt, uppsagt hyresavtal till upphörande den 1 oktober 1942, vare hyresvärden likväl, om lägenheten helt eller till väsentlig del är uthyrd till bostad, ej berättigad att före den 1 juli 1942 eller den tidigare dag Konungen bestämmer sluta avtal om uthyrning av lägenheten till annan hyresgäst. Den som innehar lägenheten vare ej pliktig att därförinnan låta den förevisas för annan. — Slutes avtal i strid mot förbud som nu sagts, vare det ogiltigt. Var den, med vilken hyresvärden ingått sådant avtal, i god tro, njute han skadestånd.»

I motiveringen till förslaget framhöll justitieministern, att ett lagförslag angående hyresreglering kunde beräknas komma att föreläggas riksdagen i maj detta år. Uppsägningstiden vore emellertid i många hyresavtal bestämd till sex månader. Uppsägning till den 1 oktober 1942 hade därför redan skett och väntades ytterligare komma att ske i många fall av den anledningen att hyresvärden önskade höja hyran. Då det allmänt väntades, att hyresreglering skulle införas, vore såväl hyresvärden som hyresgästen osäkra, under vilka villkor man kunde eller borde ingå nytt avtal. För att giva parterna rådrum att taga situationen i övervägande syntes en lagstiftning av det slag, som ovan angivits, lämplig. Genom densamma vunnes även, att parterna finge tillfälle taga del av de förslag angående nya bränsleklausulen som vore under utarbetande av särskilda sakkunniga.

Sedan riksdagen antagit ovannämnda förslag har författning utfärdats den 21 mars 1942 (SFS 1942: 97).

Utredning rörande landsbygdens byggnadsfrågor. Den 13 februari 1942 bemyndigade Kungl. Maj:t socialministern att tillkalla högst sex sakkunniga att biträda med utredning rörande landsbygdens byggnadsfrågor. Till sakkunniga ha därefter utsetts överdirektören E. Lindeberg (ordförande), byggmästaren Mårten Jeppsson, Eriksdal, andre ordföranden i byggnadsträarbetareförbundet John Grevin, direktören Einar Sjögren, ombudsmannen Erik Strandberg och riksdagsmannen Hjalmar Nilsson i Spånsta.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet vid ärendets föredragning anförde socialministern bl. a. följande.

Upprepade försök att genom förhandlingar åstadkomma en särskild överenskommelse om arbetsvillkoren vid byggenskap för jordbrukets behov på landsbygden ha strandat. Icke ens om utgångspunkterna för bedömandet av jordbrukets byggnadsfrågor har det lyckats ernå enighet parterna emellan. Från jordbrukarnas sida framhålles *dels* att de stegrade byggnadskostnader, som jordbruket på senare år i ökad utsträckning måst vidkännas, icke kunna bäras av jordbruket utan en avsevärd höjning av produktpriserna, *dels* att det huvudsakligen med hänsyn till städernas förhållanden upprättade ackordssystem, vars tillämpning påfordras även å jordbrukets byggenskap, är en väsentligt bidragande orsak till de höga byggnadskostnaderna, *dels* att ackordsprislistorna äro så invecklade, att en jordbrukare sällan besitter nödig fackkännedom för att kunna bedöma deras tillämpning eller det härvid använda mätningsförfarandet, *dels* att byggnadernas relativa enkelhet motiverar andra regler vid lönesättningen för jordbruksbyggnader än för byggnader inom stadsliknande områden.

Av den andra parten hävdas, att byggnadsarbetarna på landsbygden med nuvarande lönebestämmelser ingalunda kunna anses överbetalda utan få nöja sig med låga årsinkomster, att arbetet är detsamma vid uppförandet av byggnader på landsbygden som inom stadsbebyggelse och att motiv sålunda saknas för särskilda avlöningsregler beträffande jordbruksbyggnader.

Under dessa omständigheter synes det påkallat, att man genom en objektiv utredning prövar de från olika håll framförda uppfattningarna och söker fastställa de faktiska förhållandena. Det bör klarläggas, vad byggnadskostnaderna ekonomiskt betyda för jordbruk av olika storleksgrader, i vad mån arbetslönerna å ena sidan och materialpriserna å den andra påverka de totala byggnadskostnaderna, därvid uppmärksamhet bl. a. bör ägnas åt de under krigsåren inträffade stegringarna i materialpriser och löner, vidare i vilka avseenden utförandet av olika slags byggnader för jordbrukets behov är enklare och skiljer sig från byggnader av annat slag, samt på vad sätt konstaterade skiljaktigheter rimligen böra påverka lönesättning och avlöningssystem. Slutligen bör utredas, på vad sätt och under vilka villkor användandet av bygdens folk jämsides med egentliga byggnadsarbetare lämpligen kan ske.

Normalpriser på mjölk fastställda för hela riket. Livsmedelskommissionen har genom cirkulär nr 666 meddelat definitiva bestämmelser om normalpris å mjölk för hela riket att gälla från den 8 mars 1942. De innebära icke några förändringar av mjölkpriserna på de större konsumtionsorterna, men mindre höjningar och sänkningar ha vidtagits på sina håll i landsorten för att mera enhetliga priser måtte åstadkommas. För varje län (i somliga fall för del av län) har fastställts ett visst pris, som skall gälla såsom normalpris på mjölk inom länet. Där så på grund av högre transport- eller distributionskostnader eller av liknande orsaker befunnits påkallat, har kommissionen emellertid för viss ort i stället för det inom länet i övrigt gällande normalpriset fastställt ett särskilt, högre normalpris.

Till de fastställda priserna får liksom hittills göras tillägg för hembärning eller hemkörning av högst två öre för varje påbörjad liter. Tillägg för mjölk, som levereras i med kapsyl sluten flaska, får göras endast då mjölken levererats på detta sätt redan från mejeriet och med högst tre öre per flaska. Kommissionen har vidare medgivit, att de fastställda normalpriserna få överskridas å sådana orter (förorter), där behovet av standardiserad

mjölk uteslutande tillgodoses genom mejeri å annan ort (huvudort). Intill den 1 maj får normalpriset i förorten överskridas med högst så stort belopp, att salupriset på mjölk i förorten blir detsamma som det i huvudorten gällande normalpriset. Från och med den 1 maj fordras däremot särskilt tillstånd för överskridande av normalpriset i dylika förorter. — För kontrollmjölk får alltjämt uttagas högre normalpris än eljest gällande.

Utredning om tillgodoräkning av fortsatt värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet. Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t den 13 februari 1942 har försvarsministern tillkallat två utredningsmän att inom försvarsdepartementet biträda med utredning rörande tillgodoräkning av fortsatt värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet. Till utredningsmän ha utsetts expeditionschefen i jordbruksdepartementet G. A. O. N. Bouveng, tillika ordförande, och hovrättsrådet i Svea hovrätt, löjtnanten i Svea artilleriregementes reserv E. Å. L. V. Thomasson.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet anförde försvarsministern bl. a. följande.

Den nya värnpliktslagen bygger på förutsättningen, att värnpliktiga i allmänhet, sålunda icke endast studenter och likställda, skola i stor utsträckning tagas i anspråk som befäl. Lagen utgår från att utbildning av för befälsbefattningar lämpliga värnpliktiga skall äga rum redan i fredstid. Härigenom få dessa värnpliktiga fullgöra en tjänstgöring, som i förhållande till vanliga värnpliktiga förlänges med 360 dagar vid officersutbildning och 180 dagar vid underofficersutbildning. Även för specialtjänstgöring uttagna värnpliktiga (läkare m. m.) ha ålagts en tjänstgöring under högst 180 dagar utöver den vanliga värnpliktstjänstgöringen.

Det synes icke tillfredsställande, att de som prövats vara framför sina kamrater lämpliga för kvalificerad tjänstgöring inom försvarsväsendet härigenom få ett försämrat utgångsläge i sin civila verksamhet. I försvarsväsendets intresse ligger att endast de bästa och dugligaste uttagas för den ifrågavarande utbildningen. Förutom rättvisesynpunkter tala därför även militära skäl för behovet av åtgärder ägnade att avlägsna olägenheterna för nämnda värnpliktiga i deras civila gärning. Ett beslut om tillerkännande av särskild ersättning åt ifrågavarande värnpliktiga under värnpliktstjänstgöringen, vilket föreslagits av försvarsväsendets lönenämnd, är visserligen ägnat att till en del kompensera dem för den tidsförlust, som vållas genom den förlängda tjänstgöringen. Det synes emellertid med hänsyn till det anförda nödvändigt att bereda dem kompensation även i andra hänseenden.

Den utredning, som på detta område erfordras, bör förutsättningslöst och obunden av traditionella betraktelsesätt pröva möjligheterna att eliminera eller mildra de olägenheter för den enskilde av ekonomisk natur och i utbildnings- och merithänseende, som äro förknippade med uttagning till officers-, underofficers- och specialistutbildning. Undersökningen bör omfatta icke endast de i allmän tjänst anställda eller å sådan tjänst aspirerande utan även andra värnpliktiga. Vid utredningen bör jämväl beaktas, om icke värdet ur allmän synpunkt av den särskilda tjänstgöring, för vilken ifrågavarande värnpliktiga äro avsedda, kan utgöra motiv för att de i sin civila verksamhet på ett eller annat sätt erhålla bestämda fördelar framför andra.

Skiljedom rörande de danska arbetarnas dyrtidstillägg. Såsom på annat ställe i denna tidskrift omtalas, uppvisade det s. k. »skrällede» indextal, vilket var avsett att ligga till grund för löneutvecklingen på den danska arbetsmarknaden, ingen förändring under det halva året från juli 1941 till januari 1942. Rörande innebörden härav rådde emellertid delade meningar och sedan arbetarna genom sina organisationer den 4 februari rest krav på höjda dyrtidstillägg, vilka av arbetsgivarsidan förkastats, hänsköts frågan till avgörande genom statens förlikningsnämnd. Rörande dennas åtgärder meddelar svenska beskickningen i Köpenhamn följande.

Sedan det icke visat sig möjligt för statens förlikningsnämnd att åstadkomma en uppgörelse mellan arbetsgivarnas och arbetarnas representanter i lönefrågan, avkunnade nämnden den 21 februari sitt beslut i ärendet, som enligt gällande bestämmelser har laga kraft.

Enligt detta höjas dyrtidstilläggen från den 1 mars 1942 med 5 öre per timme för manliga arbetare, som fyllt 23 år, och med 3 öre för kvinnliga arbetare, som uppnått samma ålder. För arbetare under 23 år införes ingen förändring. Ifrågavarande lönehöjningar, som beröra omkring 400 000 arbetare, beräknas komma att medföra en årlig merutgift å 35 milj. danska kronor. Nästkommande augusti kan lönefrågan upptagas till förnyat övervägande, om framställning därom göres. Från arbetsgivarsidan beklagas beslutet såsom stridande mot de bemödanden, som gjorts för att hindra ytterligare prisstegring. Från arbetarsidan ogillar man främst den skillnad i löneavseende, som nu införts beträffande äldre och yngre arbetare.

Omsättningsskattebördans fördelning i Finland. I Finland infördes omsättningsskatt i början av februari 1941, varefter höjningar genomförts i början av år 1942. Den här nedan återgivna undersökningen rörande omsättningsskattens tryck, som refererats ur Social Tidskrift årg. 1941, nr 1—2, avser skatten före sistnämnda höjningar.

I Finland liksom i Sverige har ett betydande antal viktiga konsumtionsnyttigheter lämnats utanför omsättningsskatten. Sålunda äro vatten, gas, elektricitet samt bränsle fria. Av viktiga näringsmedel ha bl. a. spannmålsprodukter, mjölkhushållningsprodukter, potatis samt, med vissa begränsningar, kött och fisk lämnats skattefria. Med hjälp av resultaten från 1928 års levnadskostnadsundersökning har man beräknat, att omsättningsskatten i Finland direkt berört blott en knapp tredjedel av konsumenternas totalutgifter. Härvid har hänsyn icke tagits till genom ransoneringar m. m. ändrad konsumtion. Omsättningsskatten under år 1941 har i allmänhet erlagts i två omgångar, i det den utgjort 6 % på grosshandeln och 4 % på detaljhandeln. I medeltal beräknas i detaljvarupriserna ha ingått omkring 9 % omsättningsskatt. Då skatten berört blott omkring en tredjedel av konsumenternas totalutgifter, har omsättningsskattens tunga inskränkt sig till omkring 3 % av totalutgifterna eller totalinkomsterna.

Omsättningsskattens andel i utgifterna har vidare undersökts för var och en av sex i 1928 års levnadskostnadsundersökning deltagande välståndsklasser. En normalfamilj (en familj med ungefär två barn) hade i den lägsta välståndsklassen en inkomst av 18 085 mark om året och i den högsta av 92 678 mark. Den penningsumma, som representerar omsättningsskattebördan i de olika välståndsklasserna, växer betydligt vid övergång från lägre till högre klasser. I den lägsta är den 547 mark och i den högsta 2 714 mark. I proportion till vederbörande familjers totalutgifter eller totalinkomster förblir dock omsättningsskattebördan i de olika välståndsklasserna tämligen konstant, eller omkring 3 %. I den lägsta välståndsklassen är den 3·02 %, i den följande 3·09 och i den därpå följande 3·13 %. I den fjärde välståndsklassen är andelen 3·32 %, i den femte 3·03 och i den sjätte 2·93 %. Då man kommer till höga inkomstklasser, börjar den relativa bördan av omsättningsskatten något lindras, men i dessa inkomstklasser begynner åter progressionen i inkomst- och förmögenhetsskatten verka kraftigt ökande på den totala skattebördan. Av det ovan sagda anser man framgå, att omsättningsskatten i Finland i allmänhet icke är proportionsvis mera betungande för de lägre inkomstklasserna än för de högre.

Man kan fortsätta undersökningen av frågan om bördans fördelning genom att granska, huruvida omsättningsskatten blir mer eller mindre betungande för familjer av olika storlek. Byråchefen vid byrån för social forskning G. Modeen har för den under statsrådet J. K. Paasikivis ordförandeskap arbetande skattekommitténs räkning utrett denna fråga. Undersökningens resultat framgår av följande sammanställning.

Årsinkomst, finska mark	Omsättningsskattebördan i % av årsinkomsten		
	Familj med 3 minderåriga barn	Familj med 1 minderårigt barn	Barnlös familj (och ensamstående person)
15 000	2·99	3·27	3·53
25 000	3·06	3·35	3·61
40 000	3·10	3·39	3·66
60 000	3·00	3·29	3·54
90 000	2·90	3·18	3·42

Omsättningsskattebördan är i alla de undersökta fallen proportionsvis lättare för personer med stor familj än för små familjer eller ensamstående personer. Detta resultat kan synas överraskande, heter det i artikeln. Man tager nämligen mycket allmänt för givet, att omsättningsskatten är särskilt betungande just för de stora familjerna. I Finland har omsättningsskatten likväl icke en dylik karaktär, sammanhängande med att inom en bestämd inkomstklass ett stort hushåll använder större del av inkomsterna till utgifter för skattefri föda än små familjer eller ensamstående personer.

Den nya lag om omsättningsskatt, som trädde i kraft från början av år 1942, innebär, att skatten numera utgör omkring 4·5 % av konsumenternas inkomster mot 3 % tidigare. Den totala bördan av omsättningsskatten har sålunda ökats betydligt, men någon väsentlig förändring av omsättningsskattebördans fördelning anses icke inträtt genom den nya lagen.

Norsk förordning angående arbetsförhållanden och driftsinskränkning. I en norsk förordning den 18 december 1941 har stadgats i huvudsak följande.

Ändring av lönevillkor och arbetsförhållanden må icke genomföras utan att ändringen godkänts av socialdepartementet. När ändring kräves, skall förhandling mellan parterna inledas, och då avtal slutits, skall detta meddelas till förlikningsmannen i vederbörande distrikt. Om enighet icke uppnås inom två dagars tid, efter det förhandlingar påkallats, skola parterna meddela detta till förlikningsmannen, varefter medling försökes. Förrän godkännande erhållits, må löne- eller arbetsförhållanden icke ändras. Socialdepartementet kan också på eget initiativ bestämma om löne- och arbetsförhållandena, antingen efter att förhandlingar förts mellan parterna eller utan sådana förhandlingar. — Liknande bestämmelser, som här angivits beträffande godkännande av ändringar i rådande förhållanden, gälla även platser, som nyinrättats (eller tillträtts efter den 1 juli 1941).

Vidare stadgas, att driftsnedläggelse icke får verkställas förrän 14 dagar efter att rapport om nedläggelsen ingivits till förlikningsmannen i distriktet. Detsamma gäller driftsinskränkning, som sträcker sig över minst en månad eller medför en nedsättning av arbetstiden till 24 timmar i veckan eller mindre. I rapporten skall orsaken till driftsnedläggelsen (eller -inskränkningen) angivas, ävensom dess beräknade varaktighet. Dessa bestämmelser gälla ej i fall av vanlig säsongmässig variation i driften, eller då de därav berörda arbetarna och tjänstemännen blott arbetat tillfälligt och ej över sex månader i företaget. Förlikningsmannen i distriktet beslutar om företagets åtgärd skall godkännas eller icke. Om hans beslut icke leder till tillfredsställande ordning, föres saken inför socialdepartementet efter yttrande av riksförlikningsmannen. Distriktsförlikningsmannen kan för tiden intill dess departementet avgjort saken förordna, att verksamheten skall fortsätta utan inskränkning.

Arbetsgivare som i strid mot förordningen avtalar om eller ändrar lönevillkoren (t. ex. höjer lönen utöver det som förutsättes i tariffavtalen eller genomför driftsinskränkning) eller som icke ställer sig departementets eller förlikningsmännens föreskrifter till efterrättelse, straffas med böter intill 500 000 kr. eller fängelse intill ett års tid eller bägge delarna. Han kan även frändömas rätten att utöva verksamheten under en tid av fem år. Försök straffas som fullbordad förbrytelse.

Nya tariff- och löneförordningar för byggnadsfacket i Tyskland[1]**.** Efter särskilt uppdrag har riksombudsmannen för arbetsförhållandena (Reichstreuhänder der Arbeit) i Brandenburg den 1 november 1941 utfärdat en *ny rikstarifförordning* för byggnadsfacket, vilken skall ersätta den hittills gällande av år 1936. De nya bestämmelserna, vilka gälla från den 1 mars 1942, skola äga giltighet inom hela det tyska riksområdet jämte vid tid-

[1] Sozialpolitische Weltrundschau, 2. Jahrgang nr 10; Reichsarbeitsblatt årg. 1941, nr 34 V, sid. 617.

punkten för ikraftträdandet införlivade områden och omfatta alla byggnadsarbetare, för vilka invaliditetsförsäkring är gällande.

Av stor betydelse för lönesättningen är den i förordningen fastställda nya yrkesindelningen. Man skiljer härvid mellan följande verksamhetsgrupper, nämligen I Biträdande förmän och schaktmästare (Hilfspoliere und Hilfsschachtmeister), II Förarbetare (Postengesellen), III a Yrken med specialutbildning, III b Yrken med treårig utbildning (Lehrberufe), III c Yrken med ett- eller tvåårig utbildning (Anlernberufe), IV Hjälpare (Hilfer) och V Hjälparbetare (Hilfsarbeiter). Inom dessa grupper inrymmas ett flertal i tariffförordningen upptagna lönegrupper (t. ex. timmermän, murare etc.). De nya föreskrifterna innehålla inga lönebestämmelser, men byggnadsarbetarna ha rätt till tarifflön inom en bestämd yrkesgrupp, om de uppfylla de i förordningen fastställda yrkesmässiga förutsättningarna.

De hittills gällande föreskrifterna om nedsatt arbetsförmåga (Minderleistung), som egentligen avsett förminskad arbetsförmåga på grund av ålder och invaliditet, äro ändrade därhän, att lägre arbetsförmåga över huvud i förhållande till den genomsnittliga arbetsprestationen bör beaktas vid fastställandet av lönesatserna.

Genom de nya bestämmelserna införes allmänt ersättning till arbetare, vilka arbeta utanför bostadsorten. Sålunda utbetalas gångpengar (Wegegelder) till alla arbetare, vilka kunna dagligen återvända till sina bostäder, varvid beloppet avpassas efter byggnadsplatsens avstånd från bostaden. De arbetare, vilka av avståndet hindras att dagligen återvända hem, erhålla fritt logi på byggnadsplatsen eller då detta är omöjligt logipengar (Unterkunftsgeld).

En nyhet utgör bestämmelsen om, att särskild ersättning, s. k. »Trennungsgeld», skall utbetalas till alla gifta eller med dem likställda arbetare, vilka på grund av avståndet ej kunna dagligen återvända till sina bostäder. Storleken av beloppet anpassas efter bostadsortens storlek.

Medan i tidigare bestämmelser endast talades om utskickade arbetare (»entsandte Arbeiter»), sker i den nya förordningen en uppdelning i »betriebsentsandte Arbeiter» och »Stammarbeiter». Dessa arbetare, vilka måste vara rikstyskar eller åtminstone ha fast hemvist i Tyskland och uppfylla närmare fastställda fordringar, åtnjuta vissa särskilda förmåner. Inom den förstnämnda kategorin bestämmes arbetslönen efter den ort, där vederbörande eljest arbetar inom yrket, om lönen där är högre än på byggnadsplatsen, men efter den senare platsen, om denna lön är högre. Ställningen som stamarbetare medför rätt till särskilt fastställd arbetslön (»Stammarbeiterlohn») och förutsätter, att arbetaren hos arbetsgivaren har fast anställning, vilken varat minst tre år och ej upphör med färdigställande av visst husbygge. Dessutom tillkomma vissa andra förmåner, såsom förlängd uppsägningstid och utökad semester.

Utom i den ovan behandlade nya rikstarifförordningen behandlas *lönerna inom byggnadsfacket* även i riksarbetsministerns förordningar av den 25 oktober, 5 november och 21 november 1941. Medan man hittills vid alla löneregleringar utgått från minimilön, framföres i de nämnda förordningarna begreppet prestationslön (Leistungslohn), såsom bättre svarande mot de rådande väsentliga variationerna i arbetseffektiviteten inom byggnadsfacket. Vid hittills understundom tillämpade ackordssystem medförde en arbetsprestation över genomsnittet en motsvarande högre lön. Enligt de nya bestämmelserna skola principiellt alla arbeten inom byggnadsfacket betalas med prestationslön. Tidlönsarbete får förekomma endast för arbeten där prestationslön av tekniska skäl ej är möjlig. Värderingen av arbetet och bestämmandet av lönens storlek skall baseras på de prestationstider, vilka grunda sig på praktisk erfarenhet. Då förtjänsten vid prestationslön för en arbetare eller en arbetsgrupp överstiger den tariffenliga timlönen med mer än 60 %, åligger det vederbörande arbetsledare att härom göra anmälan till riksombudsmannen. Arbetskvaliteten får ej bliva lidande genom införandet av prestationslön, och bristfälliga arbeten skola utan särskild betalning göras om. Vid övertids-, natt- och söndagsarbete skola tariffenliga tillägg be-

talas efter antalet fullgjorda arbetstimmar. För arbetare med en arbetsprestation under genomsnittet beräknas lönen efter graden av arbetsförmågans nedsättning med ledning av de bestämmelser, som den fackliga byggnadsbyrån inom tyska arbetsfronten utfärdar.

Utlåtande över förslag rörande bostadsförsörjningen. I utlåtande den 26 februari 1942 över en av e. o. byråchefen Alf Johansson utarbetad promemoria rörande bostadsförsörjningen (S. O. U. 1942: 3) anförde socialstyrelsen i huvudsak följande.

De år 1941 beslutade stödåtgärderna för bostadsbyggande hade icke lett till åsyftat resultat. Bostadsproduktionen under 1941 uppgick sålunda icke till mera än cirka 25 % av produktionen under 1939, medan man genom de av 1941 års riksdag beslutade åtgärderna avsett att nå c:a 40 % av samma produktion. Anledningen därtill vore främst att söka i det förhållandet, att byggnads- och fastighetskostnaderna icke kunnat nedbringas i beräknad omfattning. Vidare hade knappheten på vissa byggnadsmaterial verkat hämmande på bostadsbyggandet under året. Med hänsyn till det gångna årets bostadsproduktion och bostadsmarknadsutveckling borde enligt promemorian produktionen av bostadslägenheter i stadssamhällen fördubblas under innevarande år.

Enligt utredningsmannens mening torde de reala förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande finnas i form av materiel och arbetskraft. Socialstyrelsen hade intet att erinra mot vad härutinnan anföres beträffande arbetskraftsförsörjningen. Vad angår transportväsendet och materialfrågan, säger sig styrelsen sakna erforderlig sakkännedom för att kunna bedöma utredningsmannens uppskattning av det aktuella läget. Det synes dock styrelsen, som om i avseende på materialfrågan de problem, som beröras av nu rådande råvarubrist och därmed förknippade svårigheter att erhålla byggnadsmaterial icke behandlats tillräckligt ingående. En grundlig undersökning av möjligheterna att disponera inom landet befintliga förråd av byggnadsvaror för den tilltänkta bostadsproduktionen och att finna ersättning för sådana materialsorter, som på grund av avspärrningen icke äro att tillgå, torde därför böra äga rum, innan mera omfattande statliga produktionsfrämjande åtgärder vidtagas.

I promemorian hade vidare framhållits, att strävandena alltjämt böra inriktas på att trots byggnadskostnadernas stegring få fram ett tillskott av bostäder till samma hyror som i hus, byggda före krisen med tillägg av därefter inträdd höjning av fastigheternas driftskostnader. Den hämmande inverkan, som byggnadskostnadernas stegring haft på bostadsbyggandet, skulle lämpligast upphävas därigenom, att den del av anskaffningskostnaden, som icke kunde förräntas och amorteras inom ramen för en avkastning, bestämd på ovan angivet sätt enligt hyresnivån i fastigheter byggda omedelbart före krisen, kompenserades genom ett tillskott, som formellt vore ett räntefritt lån men i verkligheten en subvention. Socialstyrelsen delar denna uppfattning och tillstyrker, att de nyuppförda fastigheternas »överkostnad» täckes av statliga räntefria tilläggslån på sätt i promemorian föreslås. Styrelsen framhåller dock, att för den händelse en hyresstegring av den omfattning, som angives i en av Sveriges fastighetsägareförbund utsänd rundskrivelse — 8—11 % i fastigheter byggda före 1921 och 6—8 % i därefter byggda centralvärmehus — komme till stånd, uppstode frågan, huruvida under sådana förhållanden den norm, som satts för beräkningen av tertiärlånens och även för den nu föreslagna subventionens storlek, komme att förryckas. Denna norm hade, enligt vad utredningsmannen hävdat, icke rubbats av den redan realiserade förändringen i den allmänna hyresnivån (1—2 % genomsnittlig höjning sedan krigsutbrottet enligt de preliminära resultaten av 1941 års representativa hyresräkning). Kommer beräkningsgrunden att bestå även efter ytterligare hyreshöjning, torde det enligt socialstyrelsens uppfattning vara möjligt att genom en subvention efter de i promemorian skisserade linjerna nå det åsyftade resultatet. En hyresstegring utöver ökningen av ofrånkomliga driftskostnader skulle däremot rubba den satta normen, och de beräkningar, som ligga till grund för subventionsförslaget, skulle i så fall kullkastas.

Socialstyrelsen delar utredningsmannens uppfattning, att 1939 års hyresnivå i möjligaste mån bör bibehållas. I varje fall böra nybyggnader med statligt stöd icke få medverka

till en allmän stegring i hyresnivån. Den föreslagna subventionen skulle tvärtom i sin mån motverka en hyresstegring på grundval av bostadsknapphet.

Slutligen understryker styrelsen betydelsen av vad utredningsmannen framhållit beträffande de åtgärder, som böra vidtagas för att inom ramen för det planerade nybyggnadsprogrammet bereda flerbarnsfamiljer lämpliga lägenheter.

Yttrande angående provisorisk höjning av de statliga familjeavdragen för barn. I yttrande den 26 februari 1942 över en av 1941 års familjebeskattningssakkunniga upprättad promemoria angående provisorisk höjning av de i 16 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt omförmälda familjeavdragen för barn har socialstyrelsen anfört följande.

I likhet med de sakkunniga anser styrelsen, att snara åtgärder påkallas med syfte att minska skattebördan för familjer med barn. Ett av befolkningspolitikens viktigaste framgångsmedel består i en sådan omfördelning av den totala skattebördan, att denna i ökad mån lägges på dem, som ha inga eller få barn, till lättnad för familjer med barn och särskilt för sådana med ett flertal barn.

De åtgärder, som ifrågasättas i promemorian, avse tills vidare endast en ändring av gällande regler beträffande familjeavdrag för barn vid den statliga beskattningen. Dessa åtgärder få sålunda, som också i promemorian anmärkes, en tämligen begränsad räckvidd. Det är önskvärt, att utredningen i fortsättningen även må beröra familjeavdragen vid den kommunala beskattningen, vilka enligt nu gällande regler äro fastställda till relativt låga belopp. Det torde få förutsättas, att befolkningsutredningen uppmärksammar gruppen av familjeförsörjare med så låg inkomst, att de på grund av gällande författningar helt fritagas från skatt.

Bland de sakkunniga ha olika meningar yppat sig beträffande omfattningen och den närmare utformningen av den ifrågasatta ändringen av familjeavdragen för barn vid den statliga beskattningen. Styrelsen ansluter sig till den meningen, att det gällande avdragssystemet icke bör rubbas i en sådan riktning, att flerbarnsfamiljerna få en relativt mindre skattelindring än den, som kommer en- och tvåbarnsfamiljerna till del. Promemorians alternativ 4, som förordats av de sakkunnigas majoritet, är ur denna synpunkt icke lämpligt. Valet synes böra stå mellan alternativen 1 och 2. Den mening, som företrädes av herr Wahlund och enligt vilken familjeavdragen för samtliga barn borde höjas i en proportion, som ungefärligen svarar mot levnadskostnadsökningen — alternativ 2 — synes vara den mest rimliga.

Vissa i promemorian nämnda, icke önskvärda konsekvenser av en höjning av barnavdragen enligt alternativ 1 eller 2 torde kunna undgås genom jämkningar i skattesatserna på sätt, som antytts av herr Håstad.

Styrelsen vill i detta sammanhang till sist uttala det önskemålet, att den skärpning av skatteskalan, som blir erforderlig i samband med att barnavdragen höjas och som för vissa inkomstlägen medför en skatteökning, vilken motväger de höjda barnavdragen, må utmätas så, att icke familjer med medelstora inkomster missgynnas. Även medelklassens hushåll böra få del av den lindring, som avses med en höjning av familjeavdragens belopp.

Vidare bör särskild hänsyn tagas till sådan skattedragare, som försörjer någon av eller bägge föräldrarna eller arbetsoförmöget syskon, så att icke en oskälig ökning av skattebördan lägges på denna kategori i samband med höjningen av avdragen för familjer med barn. Härför erfordras en sådan ändring av skattelagarnas bestämmelser, att avdrag för periodiskt understöd må kunna göras även där understödet gives åt person, som tillhör arbetsgivarens hushåll.

Yttrande angående förslag till skapande av ökad trygghet för hyressökande familjer med barn. I yttrande till riksdagens andra lagutskott över en inom andra kamma-

ren väckt motion (nr 21) angående skapande av ökad trygghet för hyressökande familjer med barn har socialstyrelsen den 26 februari 1942 anfört i huvudsak följande.

Motionen avser bl. a. en skärpning av bestämmelserna i hyreslagens 38 § till skydd för familjer med barn i avseende på deras bostadsförhållanden. Styrelsen erinrar om att berörda bestämmelser utgöra en modifikation av hyreslagstiftningskommitténs år 1938 framförda förslag, som på denna punkt hade en mera vittgående innebörd, nämligen att hyresgäst under vissa betingelser skulle äga företrädesrätt till fortsatt förhyrande av lägenhet och vara berättigad till skadestånd, om denna hans företrädesrätt åsidosattes. Vad styrelsen då anförde gentemot nämnda förslag synes alltjämt äga en avsevärd giltighet. Alltför långt gående ingrepp i äganderättsförhållanden måste på detta som på andra områden möta betänkligheter med hänsyn till möjligheten av ogynnsamma återverkningar på den allmänna marknaden och på produktionen.

Å andra sidan kunna sådana ingrepp likväl bliva oundvikliga under vissa förhållanden. Det må erinras om hyreslagstiftningen under det föregående världskriget med dess starkt restriktiva förordnanden i fråga om hyresvärds uppsägningsrätt såväl som i fråga om rätten att bestämma hyrans storlek. Frågan om en skärpning av hyreslagens 38 § i sådan riktning, som antydes i motionen, synes ha ett givet samband med en allmän hyreslagstiftning av kristidskaraktär.

Införandet — utan samband med en dylik mera omfattande kristidslagstiftning — av en särskild bestämmelse om kvarboenderätt, avseende enbart familjer med barn, skulle, om en sådan bestämmelse icke kompletterades med andra anordningar, lätteligen kunna komma att motverka sitt eget syfte genom att göra just dessa familjer i ökad grad till icke önskvärda hyresgäster. För att bli effektiv måste med hänsyn härtill en bestämmelse om en dylik rätt kompletteras med en mera vittgående reglering, innefattande jämväl en sådan företrädesrätt till hyreslediga lägenheter, som även ledes ifrågasatts i motionen. Genomförandet av en offentlig, obligatorisk hyresförmedling ävensom restriktioner med avseende på fastighetsägares rätt att bestämma hyrans storlek torde härjämte krävas som kompletterande anordningar. Det bör icke förbises, att en hyresvärds befogenhet att disponera över sin egendom härigenom skulle komma att begränsas mycket snävare än vad som någonsin förut har skett i svensk lagstiftning.

I samband med det remitterade förslaget framställa sig ytterligare vissa synpunkter, vilka redovisas utan att styrelsen därmed tar bestämd ställning till frågan, huruvida särskilda åtgöranden äro av nöden i det berörda sammanhanget och vad som i så fall lämpligen kunde ifrågasättas. Själva det grundläggande spörsmålet, i vilken mån vissa åtgärder till skydd för familjer med barn över huvud kunna anses vara av behovet påkallade, bör närmare undersökas. Det vore därvid bl. a. av intresse att få utrönt, i vilken omfattning det har förekommit, att gottgörelse åt hyresgäster har utdömts i enlighet med hyreslagens ovan berörda 38 §. Det skulle även kunna övervägas, huruvida icke husägare och husbyggare genom en lämplig subventionspolitik kunde uppmuntras att mottaga barnägande familjer som hyresgäster. Sådana räntefria »tilläggslån» för bostadsbyggande, som av byråchefen A. Johansson i dennes nyligen verkställda utredning om bostadsförsörjning ha föreslagits som ett medel att stimulera bostadsproduktionen i allmänhet, skulle kunna givas till ökade belopp för det speciella fall, att låntagaren förbinder sig att bereda bostad åt visst antal familjer med barn. Härigenom kunde husägaren kompenseras för de olägenheter i form av ökade utgifter för reparationer av bostäderna, som kunde förutsättas skola uppkomma i dylika fall.

I fråga om redan uppförda hus kunde subventioner i samma syfte tänkas utgå i form av direkta bidrag med allmänna medel till reparationskostnaderna. En annan här tänkbar utväg vore att i stället låta mindre bemedlade familjer med barn få ett hyresbidrag, som möjliggjorde erläggandet av en med ett skäligt belopp höjd hyra.

Vidare påpekar styrelsen, att en ökning av den allmänna bostadsproduktionen torde vara det bästa medlet att tillgodose även de barnägande familjernas bostadsbehov, och erinrar om vissa av det allmänna redan vidtagna åtgärder för att främja de barnrikas bostadsförsörjning, vilka synas värda att ytterligare fullföljas och utvecklas.

Slutligen framhåller styrelsen, att gällande lagstiftning om egnahemsverksamheten lämpligen skulle kunna göras till föremål för en viss överarbetning med syfte att låta familjesociala synpunkter där få ett ökat utrymme.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts tillstyrker socialstyrelsen, att en förutsättningslös utredning verkställes i fråga om behovet av ökad trygghet för hyressökande familjer med barn och om lämpligheten av åtgärder i motionens syfte, med beaktande jämväl av de synpunkter, som styrelsen fört fram till diskussion.

Utlåtande angående utbildning av värnpliktiga och fast anställt manskap vid armén. I utlåtande den 26 januari 1942 över av lantförsvarets utbildningskommission avgivet betänkande med förslag angående utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap vid armén har socialstyrelsen anfört i huvudsak följande.

I vad betänkandet rör utbildningen av värnpliktiga har styrelsen funnit skäl att uppmärksamma det framställda kravet på befälets systematiska utbildning i de psykologiska och pedagogiska grunderna för trupps handhavande och ledning i allmänhet. Det torde vara synnerligen befogat, att detta krav starkt betonas. I detta sammanhang torde styrelsen få erinra om ett i dess utlåtande den 29 november 1941 angående soldatvården framfört önskemål, att den militära befälsutbildningen skall innefatta kurser i modern socialvård samt pedagogik.

Ett annat värdefullt uppslag har efter styrelsens mening förts fram i och med förslaget om en genom statens arbetsmarknadsorgan anordnad yrkesorientering för i detta hänseende rådvilla värnpliktiga.

Styrelsen anser vidare i likhet med lantförsvarets utbildningskommission, att tiden är inne för ett mera definitivt ställningstagande till frågan om behovet av särskilda »värvare» i samband med rekryteringen av fast anställt manskap vid armén. Intet synes numera vara att erinra mot att det föga tilltalande värvningssystemet alldeles avvecklas och värvarnas verksamhet helt och hållet övertages av den offentliga arbetsförmedlingen. Denna torde numera få anses ha nått en tillräcklig omfattning och funktionsduglighet för att kunna påtaga sig en sådan uppgift.

Vissa i betänkandet framlagda förslag till åtgärder för främjandet av civilanställning av sådant underbefäl, som efter kontraktstidens slut avgår ur tjänst, torde också vara ägnade att väsentligt underlätta manskapsrekryteringen. Styrelsen kan sålunda tillstyrka såväl förslaget om en mera ingående yrkesorientering för det avgående underbefälet under samverkan med den offentliga arbetsförmedlingen som förslaget om ett ökat utnyttjande av försvarsväsendets möjligheter att vid egna skolor, verkstäder och fabriker anordna yrkesutbildningskurser för avgående militärmanskap. Däremot synes det vara tvivelaktigt, huruvida det vore lämpligt att i enlighet med kommissionens förslag låta avgående militärmanskap få företrädesrätt till inträde vid vissa statsunderstödda yrkesskolor. Ett sådant medgivande synes kunna innebära ett otillbörligt gynnande av de militära framför de civila sökande till sådana anstalter. Att däremot i vissa fall särskilda studielån för utbildning i dessa anstalter lämnas åt personer, som komma från militärtjänst, torde få anses vara helt i sin ordning. Dessa studielån torde emellertid böra givas efter de normer, som eljest tillämpas i fråga om statens räntefria studielån, och icke, såsom kommissionen tänkt sig, på sådana villkor, som gälla för värnpliktslån.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Befolkningsutvecklingen under fjärde kvartalet 1941.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under fjärde kvartalet ävensom under hela år 1941.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda, oktober—december 1941.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
1941												
Oktober .	3 134	5 005	3 319	1 686	5 123	3 207	1 833	1 374	8 257	8 212	5 152	3 060
November .	3 280	4 626	3 491	1 135	2 849	2 878	1 750	1 128	6 129	7 504	5 241	2 263
December .	3 680	5 032	3 548	1 484	2 900	3 310	1 863	1 447	6 580	8 342	5 411	2 931
Okt.—Dec.	10 094	14 663	10 358	4 305	10 872	9 395	5 446	3 949	20 966	24 058	15 804	8 254
Okt.—Dec. 1940	9 070	13 574	10 819	2 755	9 374	7 897	5 880	2 017	18 444	21 471	16 699	4 772
Jan.—Dec. 1941	29 202	61 679	47 286	14 393	27 752	37 707	24 488	13 219	56 954	99 386	71 774	27 612
1940	30 054	60 557	47 630	12 927	28 002	34 900	24 954	9 946	58 056	95 457	72 584	22 873
1939	32 399	64 104	48 552	15 552	28 974	33 276	24 324	8 952	61 373	97 380	72 876	24 504

Antalet ingångna äktenskap, som för första och andra kvartalen 1941 visade minskning men för tredje kvartalet någon ökning i jämförelse med motsvarande kvartal närmast föregående år, företer även för det senast gångna kvartalet ökning, som varit av ungefär samma omfattning för landsbygden och städerna. Siffrorna för fjärde kvartalet 1941 ligga dock alltjämt avsevärt under 1939 års höga värden. På grund av tillbakagången under första och andra kvartalen är antalet ingångna äktenskap under hela året 1941 för såväl landsbygden som städerna något lägre än för det närmast föregående året. — De s. k. krigsvigslarna, varmed förstås äktenskap ingångna utan att lysning föregått och vilka i statistiken äro räknade tillsammans med övriga vigslar, förete även under fjärde kvartalet 1941 ett minskat antal. Medeltalet sådana vigslar per månad, som under fjärde kvartalet 1940 utgjorde omkring 200, har för samma kvartal 1941 nedgått till endast omkring 70.

Antalet levande födda är för fjärde kvartalet 1941 avsevärt högre än för motsvarande kvartal år 1940 och är även rätt mycket högre än både 1938 och 1939 års *födelsesiffra för samma kvartal.* Detta gäller emellertid huvudsakligen för städernas vidkommande, varvid särskilt är att märka den starka

ökningen av födelserna i jämförelse med det närmast föregående året för Stockholms stad. — Trots den anmärkningsvärda nedgången i antalet födelser under första kvartalet 1941 föreligger för året i dess helhet i jämförelse med närmast föregående år en ökning av födelsesiffran med omkring 3 900, varav dock den övervägande delen kommer på städerna.

Födelsesiffran 1941, som enligt nu föreliggande preliminära uppgifter för hela året håller sig endast obetydligt under 100 000, är absolut taget den högsta som här i landet observerats sedan mitten av 1920-talet.

Då antalet dödsfall under det senast gångna kvartalet varit jämförelsevis lågt, är överskottet av födda avsevärt mycket högre än som under senare år brukat vara fallet för denna tid på året. Detta gäller för både landsbygd och städer. För hela riket är överskottet av födda under året 1941 i dess helhet högre än det varit sedan år 1926.

Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1941.

I enlighet med den resolution angående verkställande av levnadskostnadsundersökningar, som antogs vid den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève i oktober 1926 och som bl. a. innehöll, att de olika länderna skulle publicera beräkningar över födoämnenas pris och näringsvärde, framläggas resultaten av vissa sådana beräkningar för Sveriges vidkommande i följande redogörelse, som hänför sig till den genomsnittliga prisnivån år 1941 och utarbetats i anslutning till den föregående år i denna tidskrift meddelade sammanställningen (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 282).

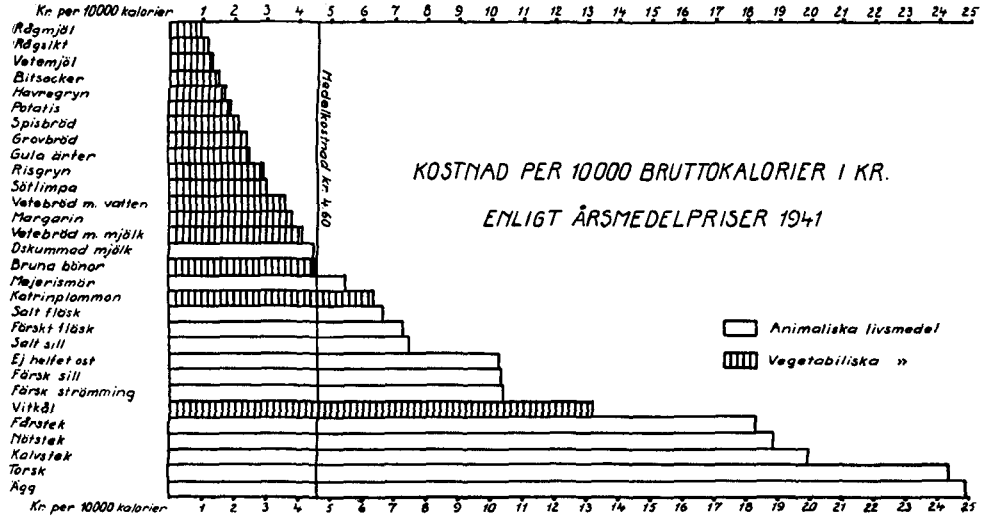

Kalorivärde, årsmedelpris och kostnad (i öre) per 10 000 bruttokalorier för viktigare livsmedel (medeltal för 49 ombudsorter).

Varuslag	Antal bruttokalorier per kg (l)	1914[1]		1935		1939		1941	
		Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.
Sammalet rågmjöl	3 530	23	65	24	68	28	79	33	93
Rågsiktmjöl	3 530	29	82	33	93	37	105	40	113
Vetemjöl	3 530	33	93	38	108	43	122	45	127
Bitsocker	4 090	65	159	46	112	49	120	61	149
Havregryn	3 840	42	109	35	91	44	115	65	169
Potatis	900	9	100	12	133	15	167	17	189
Hårt, grovt spisbröd	3 660	43	117	59	161	66	180	78	213
Mjukt rågbröd, grovbröd	2 720	31	114	45	165	51	188	65	239
Gula ärter	3 380	35	104	48	142	41	121	84	249
Risgryn	3 500	41	117	40	114	48	137	102	291
Sötlimpa	2 720	40	147	58	213	65	239	82	301
Vetebröd, bakat med vatten	2 650	46	174	72	272	80	302	95	358
Bordsmargarin	7 940	144	181	135	170	165	208	300	378
Vetebröd, bakat med mjölk	2 700	61	226	85	315	95	352	111	411
Oskummad mjölk (l)	670	15	224	21	313	25	373	30	448
Bruna bönor	3 380	49	145	62	183	112	331	152	450
Mejerismör	7 870	239	304	268	341	328	417	431	548
Katrinplommon	2 720	.	.	101	371	87	320	173	636
Salt fläsk	5 100	137	269	182	357	232	455	338	663
Färskt fläsk	4 600	129	280	177	385	228	496	333	724
Salt sill	2 120	45	212	62	292	56	264	158	745
Ost, ej helfet[2]	2 530	162	425	177	465	212	556	259	1 024
Färsk sill	1 450	35	241	62	428	71	490	149	1 028
Färsk strömming	1 120	39	348	57	509	63	563	116	1 036
Vitkål	320	.	.	24	750	28	875	42	1 313
Fårkött, stek	2 090	130	622	205	981	255	1 220	382	1 828
Nötkött, stek	1 630	116	712	179	1 098	214	1 313	307	1 883
Gödkalvstek	1 900	130	684	217	1 142	270	1 421	379	1 995
Torsk	620	57	919	89	1 435	90	1 452	151	2 435
Ägg	1 217	142	1 167	154	1 265	183	1 504	303	2 490
Gädda	450	110	2 444	153	3 400	161	3 578	246	5 467

Som utgångspunkt för bedömandet av frågan, om ett varuslag är dyrt eller billigt i förhållande till sin energialstrande förmåga, kan användas medeldyrheten per 10 000 bruttokalorier i en vanlig arbetarkost. Kostens sammansättning under senare år bland arbetare och tjänstemän av lägre grad i större och mindre stadssamhällen samt industriorter är utrönt genom socialstyrelsens hushållskostnadsundersökningar år 1932/33, för vilka en redogörelse under titeln »Levnadsvillkor och hushållsvanor i städer och industriorter omkring år 1933» publicerades år 1938. Vid den år 1933 rådande prisnivån belöpte sig den genomsnittliga kostnaden per 10 000 bruttokalorier till 2·87 kr. Härvid har man tagit med i beräkningen samtliga förekommande matvaror (utom kryddor, konserveringsmedel o. dyl.) alltså ej blott de i följande tabell redovisade varuslagen utan även en del artiklar utan kalorivärde (exempelvis kaffe, te och salt) eller med ett relativt lågt sådant i förhållande till sitt pris (exempel-

[1] Medeltal för 44 orter.
[2] För åren 1914, 1935 och 1939 avses helfet ost med 3 810 kalorier per kg.

vis vissa grönsaker). Det kan nämnas, att om man räknar med hushållens samtliga utgifter för förtäring (i vilka sålunda även utgifter för dryckesvaror och förtäring utom hemmet m. m. ingå) erhålles ett högre genomsnittspris för 10 000 kalorier eller 3·10 kr. Utgår man emellertid från nyssnämnda genomsnittskostnad år 1933 av 2·87 kr. för 10 000 kalorier, och omräknar man densamma med hjälp av socialstyrelsens indextal för livsmedel, erhåller man för åren 1939—1941 en stigande kostnad, eller resp. 3·51, 4·01 och 4·60 kr.

I tabellen ha varuslagen ordnats efter priset år 1941 per 10 000 kalorier, sådant detta tedde sig i genomsnitt för socialstyrelsens 49 ombudsorter (jfr även diagrammet). Samma kalorivärden ha härvid använts för de olika varuslagen (utom ost) som föregående år, vilket på enstaka punkter kan ha varit i ringa mån oegentligt. Exempelvis har icke räknats med den sänkning av den oskummade mjölkens kalorivärde (med i genomsnitt 8·3 %), vilken inträdde i och med fetthaltsstandardiseringen den 21 november 1941. Man finner, att de livsmedel, vilkas pris varit lägre än det ovan angivna genomsnittet (4·60 kr.), till övervägande delen tillhörde den vegetabiliska varugruppen, medan animalierna som regel voro att finna bland de dyrare varuslagen. Bland vegetabilierna voro endast vitkål och katrinplommon dyrare än genomsnittskostnaden, medan bland animalierna endast mjölk var billigare. De i förhållande till kalorivärdet allra billigaste livsmedlen voro mjöl, socker och havregryn. Ihågkommas bör likväl, att mjöl och gryn kräva beredning, innan de kunna tillgodogöras; deras prisbillighet i förhållande till övriga billiga varuslag, t. ex. hårt matbröd, är följaktligen till en del skenbar. Bland förändringarna i förhållande till föregående år förtjänar särskilt att framhållas den nedflyttning från de billigare till de dyrare födoämnena, som ägt rum beträffande salt sill. I förhållande till kalorivärdet hör kött till de dyra varuslagen, torsk (och annan mager fisk) är ännu dyrare samt ägg och gädda allra dyrast av de i tabellen medtagna varuslagen.

Det bör emellertid påpekas, att ett livsmedels värde för konsumenten icke enbart bestämmes av kalorivärdet utan också av andra egenskaper, t. ex. halten av för kroppen viktiga näringsämnen, såsom äggvita, mineralämnen och vitaminer. Bedömda efter dylika egenskaper skulle de i tabellen förekommande varuslagen intaga en helt annan rangordning. Om det sålunda antages, att man önskar inköpa de i tabellen upptagna matvarorna endast med tanke på deras halt av kalcium, skall man finna, att mjölk och ost nu äro de billigaste varuslagen följda av bruna bönor, havregryn, hårt spisbröd och potatis. Angående vitaminer kan nämnas, att socker helt saknar dylika och att mjöl och gryn endast innehålla vitamin B_1 och B_2. Potatis och vissa i tabellen ej upptagna varuslag (morötter, nypon, apelsiner), höra till de billigaste bärarna av C-vitaminet.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 mars 1942.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under februari månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under februari har prisnivån ytterligare stigit något. Till uppgången ha i främsta rummet bidragit prisökningar å potatis samt färsk fisk. Dessa prisförhöjningar ha i huvudsak förorsakats av den ovanligt långa och starka köldperioden i februari och därvid uppkomna transportsvårigheter.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 mars 1942, meddelas följande serier av vägda indextal.

	Årsmedeltal							1941				1942		
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1 jan.	1 febr.	1 mars
År 1935 = 100														
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	151	153	150	151	156	159	162
Bränsle och lyse . .	100	102	108	110	111	146	164	158	160	166	173	173	174	174
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	152	154	151	153	158	160	163
Juli 1914 = 100														
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	194	196	192	194	201	204	208
Bränsle och lyse . .	137	140	149	152	152	201	226	217	220	229	238	238	239	240
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	197	199	196	198	205	207	212

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse stigit till 163, således med tre enheter sedan föregående månad. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet visar uppgång med fem enheter (till 212). — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 januari 1942 145, om år 1935 tages till basperiod, och 227, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Febr. 1941	Dec. 1941	Jan. 1942	Febr. 1942
107·3	138·2	148·3	149·0	150·1

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för februari 139·9.

Varuslag[1]	Kvantitet	1914[3]	1935	Aug. 1939	Febr. 1941	Jan.[5] 1942	Febr.[5] 1942	Februaripriserna procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	febr. 1941
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	30	29	29	+ 38·1	+ 16·0	— 3·3
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	451	455	455	+ 69·8	+ 33·4	+ 0·9
lands-	»	218	253	322	446	445	446	+ 76·3	+ 38·5	0·0
Ost[2]	»	162	177	215	323	266	267	.	.	.
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	300	300	300	+122·2	+ 76·5	0·0
Ägg, färska	»	142	154	172	284	320	321	+108·4	+ 86·6	+ 13·0
Potatis: gammal	»	9	12	[4] 16	17	19	22	+ 83·3	+ 37·5	+ 29·4
»	100 kg	.	896	—	1383	1579	1825	+103·7	—	+ 32·0
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	82	84	85	+ 77·1	+ 107·3	+ 3·7
Bruna bönor	»	49	62	113	153	141	141	+127·4	+ 24·8	— 7·8
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	47	47	+ 23·7	+ 9·3	+ 4·4
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	32	33	33	+ 37·5	+ 22·2	+ 3·1
rågsikt-, svenskt	»	29	33	36	40	40	40	+ 21·2	+ 11·1	0·0
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	65	67	67	+ 91·4	+ 55·8	+ 3·1
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	100	114	115	+187·5	+ 155·6	+ 15·0
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	78	79	79	.	.	+ 1·3
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	59	66	78	79	79	+ 33·9	+ 19·7	+ 1·3
hårt knäckebröd	»	.	82	85	95	95	95	+ 15·9	+ 11·8	0·0
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	83	79	79	+ 36·2	+ 19·7	— 4·8
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	66	64	64	+ 42·2	+ 25·5	— 3·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	177	187	187	+ 41·7	+ 29·9	+ 5·6
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	95	93	93	+ 29·2	+ 13·4	— 2·1
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	111	105	105	+ 23·5	+ 9·4	— 5·4
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	150	155	155	+ 59·8	+ 37·2	+ 3·3
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	269	311	311	+ 73·7	+ 42·7	+ 15·6
soppkött	»	95	143	169	221	266	267	+ 86·7	+ 58·0	+ 20·8
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	369	389	390	+ 79·7	+ 45·0	+ 5·7
spädkalv	»	70	129	163	229	256	260	+101·6	+ 59·5	+ 13·5
Fårkött, färskt, stek	»	130	205	260	358	380	390	+ 90·2	+ 50·0	+ 8·9
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	256	308	309	+ 79·7	+ 48·6	+ 20·7
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	318	345	347	+ 96·0	+ 53·5	+ 9·1
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	323	348	350	+ 92·3	+ 52·2	+ 8·4
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	232	265	266	.	+ 54·7	+ 14·7
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	157	203	233	+111·8	+ 108·0	+ 48·4
gädda	»	110	153	168	248	300	348	+127·5	+ 107·1	+ 40·3
sill	»	35	62	74	134	93	134	+116·1	+ 81·1	0·0
strömming	»	39	57	64	128	143	148	+159·6	+ 131·3	+ 15·6
torsk	»	57	89	90	180	196	248	+178·7	+ 175·6	+ 37·8
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	251	295	358	+146·9	+ 138·7	+ 42·6
kolja	»	.	116	116	236	270	323	+178·4	+ 178·4	+ 36·9
Salt sill	»	45	62	55	151	197	210	+238·7	+ 281·8	+ 39·1
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	446	508	519	+ 78·4	+ 80·2	+ 16·4
mest gångbara sort	»	.	.	.	479	543	552	.	.	+ 15·2
Socker, bit-	»	65	46	48	58	65	66	+ 43·5	+ 37·5	+ 13·8
Salt, matsalt	»	10	15	15	24	25	25	+ 66·7	+ 66·7	+ 4·2
Äpplen, ät-	»	.	101	94	167	173	211	+108·9	+ 124·5	+ 26·3
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	172	277	290	+152·2	+ 135·8	+ 68·6
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	185	172	174	+ 72·8	+ 107·1	— 5·9
Vitkål, svensk	»	.	24	29	34	34	48	+100·0	+ 65·5	+ 41·2
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	24	24	31	31	31	+ 29·2	+ 29·2	0·0
Svagdricka	l	6	15	16	21	21	21	+ 40·0	+ 31·3	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	34	34	34	— 2·9	+ 6·3	0·0
Fotogen, Water White	l	21	20	21	36	60	60	+200·0	+ 185·7	+ 66·7
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 41·2	+ 41·2	0·0
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1825	1915	1935	+104·8	+ 72·0	+ 6·0
Barrved, » »	»	595	780	885	1540	1630	1655	+126·7	+ 87·0	+ 7·5
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1420	1515	1535	.	.	+ 8·1
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	1042	988	988	+ 60·9	+ 55·1	— 5·2
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	336	526	572	572	+ 96·6	+ 75·5	+ 8·7
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	879	1007	1004	+122·1	+ 94·2	+ 14·2
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	436	506	856	980	976	+123·9	+ 92·9	+ 14·0

[1] Beträffande gällande prisregleringar se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 44. — [2] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [5] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under februari 1942.

Utvecklingen på arbetsmarknaden under februari månad kännetecknades av ökad efterfrågan på arbetskraft. Inom såväl jordbruk som industri och handel m. m. medförde de omfattande militärinkallelser, som företogos mot slutet av månaden, behov av ersättningspersonal för inkallade arbetare och anställda. Inom vissa arbetsområden, såsom byggnadsämnesindustrier och sågverk, syntes därjämte den säsongmässiga rekryteringen av arbetskraft ha tagit sin början för året, under det att inom byggnadsverksamhet och andra utearbeten samt sjöfart efterfrågan på arbetskraft alltjämt var obetydlig till följd av de ogynnsamma väderleksförhållandena. Det föreliggande behovet av ersättningspersonal och säsongarbetare torde till avsevärd del ha kunnat tillgodoses. Sysselsättningen inom de industriella verksamhetsområdena var sålunda trots inkallelserna ungefär densamma i slutet av februari som i slutet av januari.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa omsättningen av arbetskraft, sysselsättningsutvecklingen samt arbetslöshetens och hjälpverksamhetens omfattning, ge en översikt av arbetsmarknadsläget under redovisningsmånaden, jämfört med förhållandena under dels närmast föregående månad, dels motsvarande månad tidigare år.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetssökande omkring 9 % lägre men antalet lediga platser 2 % högre i februari än föregående månad. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 202 i februari mot 227 i januari. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under månaden sammanlagt något över 53 000 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för januari innebär en nedgång med 2 %. Det bör till de här meddelade siffrorna för förmedlingsresultatet anmärkas, att dessa icke torde ge något representativt uttryck för den omsättning av i produktionen sysselsatt personal, som ägt rum under månaden. Anställanden av ersättningspersonal och av säsongarbetare skedde förmodligen i stor utsträckning utan anlitande av arbetsförmedlingarna genom återintagningar av från vederbörande företag tidigare permitterad personal.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var, såsom förut nämnts, antalet inom industrin sysselsatta arbetare ungefär detsamma i slutet av februari som i slutet av januari. Ser man till antalet sysselsatta arbetare inom såväl industri som byggnadsverksamhet, handel och samfärdsel m. m. var dock sysselsättningsnivån något, ehuru obetydligt, lägre i slutet av februari än en månad tidigare.

Den s. k. konjunktursiffran, som beräknas på grundval av de omdömen om

arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva, visade en tendens till stegring inför den väntade säsonguppgången under våren och utgjorde i genomsnitt för samtliga grenar av industrin och angränsande verksamhetsområden 3·38 i februari mot 3·34 i januari.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft visa, att förhållandevis omfattande nyanställningar av arbetare ägde rum inom metallindustrin. Detta var särskilt fallet mot slutet av månaden och torde då i viss utsträckning ha avsett ersättningspersonal för inkallade.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av januari, ge vid handen, att 13·5 % av de rapporterade förbundens medlemmar voro rapporterade såsom arbetslösa mot 13·0 % en månad tidigare. (Uppgifter för februari föreligga ännu icke, men med hänsyn till vad ovan sagts är en nedgång sannolik.)

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av februari, utgjorde vid denna tidpunkt 25 149, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 110. Den sedan november föregående år fortgående ökningen av de hjälpsökande hade sålunda avstannat i februari.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under februari 1942 med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma som år 1941, men omkring 5 % lägre än år 1940. Arbetslösheten inom fackförbunden var vid utgången av januari i år avsevärt lägre än år 1941 och även något lägre än år 1940. Antalet hjälpsökande arbetslösa var i februari 1942 omkring 30 % lägre än närmast föregående år, men omkring 65 % högre än år 1940.

Läget i februari 1942 inom olika områden av näringslivet framgår närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket framträdde, såsom förut nämnts, en ökad efterfrågan på arbetskraft, vilken framför allt gjorde sig gällande mot månadens slut. I vissa fall efterfrågades särskilt arbetskraft, som ej hade militärtjänstgöringsskyldighet. Antalet lediganmälda platser för yngre mjölkningskunniga drängar översteg sålunda tillgången på sökande av denna kategori. Behovet av kör- och stalldrängar kunde däremot i de flesta fall tillgodoses. Kontrahering av gift personal till den stundande vårflyttningen ägde i viss utsträckning rum redan under februari.

Vid skogsavverkningarna var efterfrågan på arbetskraft mindre än under januari och avsåg främst arbetskraft för timmer- och massavedhuggning, vartill fordras mera vana än för brännvedshuggning. Behovet av vana skogsarbetare och av körare med egna hästar var emellertid fortfarande stort. Överföringen av arbetare från andra yrkesområden försvårades av de ogynnsamma väderleksförhållandena och av de därigenom minskade förtjänstmöjligheterna.

Inom de industriella verksamhetsområdena synes arbetstillgången i allmänhet ha varit något bättre under februari än under januari.

Inom metallindustrin hade bristen på kvalificerade yrkesarbetare ytterligare skärpts, delvis tydligen till följd av inkallelser. Brist anmäldes liksom förut på verktygs- och maskinarbetare, särskilt svarvare samt bil- och motormontörer. Nyanställning av verkstadsynglingar förekom på vissa håll, och lärlingsplatser av detta slag voro mycket eftersökta. I fråga om hjälparbetare var arbetstillgången alltjämt mindre god. Gjuteriarbetare uppgåvos däremot ha bättre sysselsättning än tidigare, åtminstone på vissa arbetsplatser.

Vid porslinsfabriker nyanställdes kvinnlig och minderårig manlig arbetskraft. Sågverken började i mindre omfattning återupptaga driften, och vid massafabriker och pappersbruk kunde en fortsatt förbättring av arbetstillgången konstateras, även om ökningen av arbetarantalet ej var särskilt anmärkningsvärd.

Inom livsmedelsindustrin rapporterades minskad sysselsättning vid slakterier och konservfabriker på grund av den starkt begränsade tillförseln av slaktdjur och fisk, under det att ett ökat antal sysselsatta redovisades vid chokladoch karamellfabriker. Inom textilindustrin var läget oförändrat vid väverierna och spinnerierna; konfektionsindustrierna visade emellertid en ökning av antalet sysselsatta, och konstsilkeindustrin erbjöd goda sysselsättningsförhållanden. Några skofabriker redovisade större arbetsstyrka än vid föregående redovisningstillfälle, men korttidsarbete tillämpades alltjämt i stor utsträckning. Vid gummivarufabrikerna företogos permitteringar till följd av råvaruknappheten.

Utearbeten av olika slag försvårades även under februari på grund av den stränga vintern. Byggnadsämnesindustrierna började rekrytera arbetare för säsongen, och vid byggnadsföretag efterfrågades i viss utsträckning byggnadsgrovarbetare och schaktningsarbetare för sprängningar och andra förberedelsearbeten, men verksamheten på ifrågavarande områden hade ännu mycket ringa omfattning och måste tidvis avbrytas på grund av väderleksförhållandena.

Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt endast 280 påmönstringar, medan antalet avmönstringar utgjorde 1 235. Till följd av stagnationen inom sjöfarten hade hamn- och stuveriarbetare mycket få arbetstillfällen.

Inom kontors- och handelsyrkena rådde liksom tidigare stor efterfrågan på rutinerade stenografer och maskinskriverskor. Lager- och affärsarbetare permitterades i viss utsträckning, särskilt inom livsmedels- och konfektionsbranscherna. Efterfrågan på yngre arbetskraft till budsysslor o. dyl. översteg tillgången. För arbetslösa chaufförer funnos i viss utsträckning vikariat att tillgå i samband med militärinkallelserna.

Inom hotell- och restaurangfacket hade kökspersonal i allmänhet lätt att få arbete, medan däremot arbetstillgången för servitriser var mindre god. Efterfrågan på all slags personal syntes dock vara större än vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Inom sjukvården efterfrågades bl. a. tandtekniker och tandsköterskor. Platstillgången för barnsköterskor var mycket god, varför sådana anställningar, som voro förenade med hushållsarbete, visade sig vara svåra att tillsätta.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under februari 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 53 142 platser, varav 37 113 manliga och 16 029 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning, framgår, att 2 095 personer (därav 316 kvinnor) utplacerades under månaden.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under februari 3 580 platser tillsattes, varav 2 964 manliga och 616 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 1 929 personer (1 670 män och 259 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under februari 5 909 man i skogsarbete. Av dessa kommo 3 413 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Skogshuggarkurser pågingo under månaden i så gott som samtliga län. Vid månadens utgång voro 354 kurser med sammanlagt 3 157 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 12 174 personer deltagit i huggarkurser.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid februari månads utgång till 25 149, vilket i jämförelse med föregående månad innebar en minskning med 110 eller 0·4 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 538 (2·1 %) kvinnor.

Under februari månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 10·3 milj. kronor. Av dessa må nämnas vägarbeten på sträckan Grisslehamn—Väddö och i Solna socken (Sthlm), Vänersborgs stad och Nora socken (Vrnl.), vatten- och avloppsledningsarbeten i Lidingö stad, Backa (Göteb.), Gudmundrå, Sköns och Ytterlännäs (Vrnl.) socknar samt Kalix municipalsamhälle (Nb.), nybyggnad för Stockholms högskola, skyttepaviljong samt verkstads- och hangarbyggnader på Bromma flygfält i Stockholm, bostadshus samt kaj och brygga vid Ryahamnen i Göteborg, luftskyddsrum i Bjärtrå socken (Vrnl.), sprängningsarbeten vid Karlstads flygplats, fiskehamn vid Hälsö (Göteb.) samt anläggningar för hamn- och industriområde i Örebro. Under tiden $^{1}/_{7}$ 1941—$^{28}/_{2}$ 1942 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 41·0 milj. kronor. — Under februari beviljades statsbidrag till kurser för helt arbetslösa i Stockholm (maskinskrivningskurs) och Göteborg (kurser i hushållsgöromål, snickeri och maskinskrivning) samt en kurs för korttidsarbetande kvinnor i Jönköping (sömnadskurs).

Av hela antalet hjälpsökande vid februari månads utgång åtnjöto 19 218 (76·4 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 17 691 (92·1 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 7 532 (29·9 %) hjälpta genom arbete och 11 686 (46·5 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under februari månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden januari 1941—februari 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 67 arbetsplatser i kommissionens regi 2 649 arbetslösa och vid 41 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 524 arbetslösa. Vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 955 arbetslösa. Vid 144 arkivarbetsplatser sysselsattes 384 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 57 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 3 städer och 3 landskommuner.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 720 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 29 städer och 36 landskommuner till sammanlagt 10 191 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 7 736 (75·9 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 8 281 (81·3 %) hemmahörande i städer. För februari månad hade av understödskommunerna 24 städer och 21 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 854 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Dessutom utgick dagunderstöd till 13 deltagare i en kurs för arbetslösa sjömän i Gävle. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 64.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 87 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	53	705	smeder	5	54
finmekaniker	4	56	svetsare	23	246
verktygsskötare	1	12	Summa	87	1 084
elektromekaniker	1	11			

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m. utgången av februari 1942 ha 6 882 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 4 071 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början (oktober 1940) t. o. m. utgången av februari månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	7 196	bifallet belopp	5 098 410
		avslaget belopp	6 359 143
Avslagna låneansökningar	12 768		19 219 356
Ej slutbehandlade »	50		80 537
Summa inkomna »	20 014		30 757 446

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 4 129, varav 66 avsågo ändring av tidigare bestämda lånevillkor. Av dessa hade kommissionen före februari månads utgång avgjort 4 060, varav 744 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut, 3 313 av lånesökande ingivna besvär samt 3 hos kommissionen såsom lånebeviljande myndighet gjorda ansökningar. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 44 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i vissa fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 258 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 28 februari 1942. För att närmare kunna följa utvecklingen inom skogsbruket företager statens arbetsmarknadskommission sedan augusti månad 1941 regelbundet återkommande inventeringar av arbetskraft för brännvedsförsörjningen. Den första inventeringen ägde rum den 6 augusti 1941 (Soc. Medd. 1941, sid. 812) och de närmast följande den 22 oktober och den 30 november (Soc. Medd. 1941, sid. 1027). Fr. o. m. november månad äger inventering tills vidare rum vid utgången av varje månad (inventeringen den $^{31}/_{12}$ se Soc. Medd. 1942, sid. 53 och den $^{31}/_{1}$ Soc. Medd. 1942, sid. 166). Resultaten av inventeringen den 28 februari redovisas i omstående tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för inventeringen den 6 augusti.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna, som den 31 januari uppgick till 109 000 man, under februari minskats med 4 000. Minskningen torde sammanhänga med militärinkallelserna under senare hälften

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31/1 och 28/2 1942.

Län m. m.	Antal avverkare med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov		därav arbetskraft, som avverkare uppgivit sig ej själva kunna anskaffa	
				28/2					
	31/1	28/2	31/1	Hela antalet	därav ovana	31/1	28/2	31/1	28/2
Stockholms	488	454	3 287	3 001	324	277	243	127	148
Uppsala	289	282	3 259	2 837	243	471	576	416	550
Södermanlands	788	701	3 704	3 057	200	299	339	119	207
Östergötlands	1 067	769	4 111	3 419	186	376	342	189	143
Jönköpings	597	567	1 776	1 509	113	308	363	159	248
Kronobergs	509	548	1 969	2 016	157	186	348	65	201
Kalmar	1 054	1 012	3 632	3 013	181	341	390	151	178
Gotlands	69	89	479	620	69	69	77	48	57
Blekinge	493	462	1 705	1 658	286	139	175	71	114
Kristianstads	802	697	3 693	3 143	445	268	152	142	55
Malmöhus	73	105	786	1 047	157	10	46	—	36
Hallands	234	145	1 334	841	177	81	33	23	10
Göteborgs o. Bohus	312	272	999	937	174	65	40	16	15
Älvsborgs	618	505	2 643	2 386	258	154	157	62	86
Skaraborgs	384	362	2 582	2 123	187	144	182	74	109
Örebro	785	586	4 022	3 435	382	793	551	683	488
Västmanlands	478	414	2 066	2 026	97	218	245	170	197
S:a södra Sverige	**9 040**	**7 970**	**42 047**	**37 068**	**3 636**	**4 199**	**4 259**	**2 515**	**2 842**
Värmlands	1 464	1 164	9 122	8 618	888	1 645	1 675	1 325	1 473
Kopparbergs	451	481	8 825	9 459	707	1 675	1 401	1 433	1 224
Gävleborgs	935	841	10 274	8 537	651	1 156	1 469	869	1 160
Västernorrlands	772	727	10 461	11 172	944	1 362	1 427	1 039	1 129
Jämtlands	349	319	8 570	8 608	355	2 145	2 094	1 884	1 918
Västerbottens	767	682	10 823	11 807	709	623	395	335	236
Norrbottens	316	243	9 159	10 194	384	1 775	2 081	1 558	1 875
S:a norra Sverige	**5 054**	**4 457**	**87 234**	**68 395**	**4 638**	**10 381**	**10 542**	**8 443**	**9 015**
S:a hela landet	**14 094**	**12 427**	**109 281**	**105 463**	**8 274**	**14 580**	**14 801**	**10 958**	**11 857**
Kronoskogar	156	146	15 954	16 061	1 307	1 579	1 684	1 391	1 474
Andra allmänna skogar	502	497	4 400	4 171	493	331	315	194	232
Aktiebolagsskogar	459	448	54 707	55 838	3 964	8 392	8 300	7 210	7 584
Övriga enskilda skogar	12 977	11 336	34 220	29 393	2 510	4 278	4 502	2 163	2 567
Avverkare med totalt arbetskraftsbehov (inkl. sysselsatta) av:									
1— 9 arbetare	13 043	11 459	25 175	21 711	1 403	3 687	3 912	1 651	1 962
10—24 »	537	467	7 197	6 139	603	652	604	488	538
25—ω »	514	501	76 909	77 613	6 268	10 241	10 285	8 819	9 357

av februari månad, enär eljest en betydande ökning varit att vänta. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under mars uppskattades till 15 000 man. Av dessa kunde avverkarna själva anskaffa 3 000, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 12 000.

Ändrade maximibelopp för dagunderstöd och hyreshjälp. Med hänsyn till den ökning i levnadskostnaderna, som ägt rum sedan de fr. o. m. den 1 januari 1941 gällande understödsbeloppen för dagunderstöd och hyreshjälp fastställdes (Soc. Medd. 1940, sid. 920), har kommissionen i underdånig skrivelse den 5 mars 1942 hemställt att Kungl. Maj:t ville bemyndiga kommissionen att fr. o. m. den 1 april 1942 fastställa ändrade maximibelopp enligt kommissionens förslag, vilket Kungl. Maj:t den 20 mars 1942 medgivit. De nya understödsbeloppen framgå av följande sammanställning.

Dagunderstöd								Hyreshjälp		
Ortsgrupp	Man och hustru	Ensam person över 18 år	Ensam person 16—17 år	Barn under 16 år		Man, hustru och 3 barn	Man, hustru och 6 barn	Ortsgrupp	Per månad högst	
				1—3 barn	4—6 barn				Familjeförsörjare	Ungkarlar
I	3:25	2:10	1:20	0:70	0:50	5:35	6:85	I a	—	—
								b	20:—	10:—
								c	30:—	15:—
								d	40:—	20:—
II	3:50	2:35	1:35	0:90	0:50	6:20	7:70	II a	20:—	10:—
								b	30:—	15:—
								c	40:—	20:—
								d	50:—	25:—
								e	60:—	30:—
III	3:75	2:75	1:65	1:10	0:50	7:05	8:55	III a	40:—	20:—
								b	50:—	25:—
								c	60:—	30:—
								d	70:—	35:—
								e	90:—	45:—

Kurspremier. Kungl Maj:t har på framställning av Örebro stads arbetslöshetskommitté, över vilken framställning arbetsmarknadskommissionen avgivit utlåtande, den 27 februari 1942 medgivit kommissionen att försöksvis tills vidare under innevarande budgetår bevilja arbetslöshetskommitté bidrag med högst 75 % av kostnaderna för kurspremier åt deltagarna i av kommitté jämlikt beslut av kommissionen anordnad kurs för personer med korttidsarbete. Såsom villkor för erhållande av statsbidrag till sådan kurspremie skall bl. a. gälla att denna utgår med tre kronor per dag, som omfattar minst tre undervisningstimmar. Kurspremie utgår ej till medlem av erkänd arbetslöshetskassa för sådan dag, för vilken denne uppbär understöd från kassan.

Inventering av arbetskraft vid torvindustriföretag. Statens arbetsmarknadskommission har med stöd av kungl. kungörelsen den 28 februari 1941 (nr 100) föreskrivit, att företagare inom torvindustrin skola fr. o. m. den 31 mars 1942 tills vidare vid utgången av varje månad lämna uppgifter beträffande antalet vid företagen sysselsatta arbetare samt det ytterligare behovet av arbetskraft.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1941.

Arbetsförmedlingens organisation. I redogörelse över Sveriges offentliga arbetsförmedlings verksamhet under år 1940 (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 296) lämnades närmare upplysningar rörande de förändringar i organisatoriskt hänseende, som den offentliga arbetsförmedlingen kom att undergå genom att densamma ställdes under statlig ledning. Såsom lokal myndighet för biträde åt statens arbetsmarknadskommission i arbetsmarknads- och arbetsförmedlingsfrågor fungerar en länsarbetsnämnd i varje län, i Stockholm benämnd arbetsnämnd, och under dessa nämnder sortera arbetsförmedlingarna.

Antalet arbetsförmedlingsorgan (kontor och ombud), som under år 1941 varit i verksamhet inom de olika länen, samt kontorens lokala förläggning framgår av vidstående översikt.

För *sjömansförmedlingen* funnos specialkontor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg samt särskilda sjömansförmedlingsombud å 13 orter, nämligen Södertälje, Kalmar, Oskarshamn, Åhus, Landskrona, Halmstad, Uddevalla, Lysekil, Gävle, Söderhamn, Sundsvall, Härnösand och Örnsköldsvik. På ytterligare 17 platser, Oxelösund, Norrköping, Motala, Västervik, Visby, Karlskrona, Karlshamn, Ronneby, Sölvesborg, Simrishamn, Trelleborg, Ystad, Karlstad, Västerås, Hudiksvall, Umeå och Luleå, var sjömansförmedling anordnad i direkt samband med arbetsförmedlingen.[1]

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade under år 1941 inalles 25 huvudkontor, 146 avdelningskontor, 772 ortsombud och 17 fristående sjömansförmedlingar, eller tillsammans 960 förmedlingsorgan. Av dessa voro 11 avdelningskontor nyinrättade under året, nämligen Nynäshamn, Östhammar, Hultsfred, Oskarström, Bengtsfors, Kinna, Alnö, Hässjö, Njurunda, Skön och Timrå. De förutvarande kontoren i Ödeshög, Gislaved, Sävsjö, Lenhovda, Ryd, Åseda, Mönsterås, Torsås, Vimmerby, Hemse, Laxå, Leksand och Älvdalen ha ersatts med ortsombud.

Förutom nu nämnda arbetsförmedlingsorgan ha under året över 300 byombud, sorterande under kontor eller ortsombud, varit anställda å sådana orter, där avdelning av erkända arbetslöshetskassor funnits eller behov i övrigt förelegat av organ för den offentliga arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingsverksamheten under året. Utvecklingen på arbetsmarknaden under år 1941 fortgick i stort sett efter samma linjer som under år 1940. Verkningarna av handelsavspärrningen västerut på våren och sommaren detta år med därav följande produktionsminskningar inom exportindustrierna blevo till det väsentliga bestående. Betydliga förskjutningar mellan olika produktionsområden förekommo visserligen under året, men som helhet kunde arbetsmark-

[1] En särskild redogörelse för sjömansförmedlingen under 1941 lämnas å sid. 249.

Förteckning över arbetsförmedlingens huvud- och avdelningskontor.

Län	Ant. kontor	Ant. ombud	Kontorens förläggning. (Huvudkontor utmärkes med *kursiv* stil.)
Stockholms stad .	1	—	*Stockholm.*
Stockholms län . .	10	55	*Stockholm*, Djursholm, Hagalund, Lidingö, Norrtälje, Nynäshamn[1] Rimbo, Sundbyberg, Södertälje, Östhammar[1].
Uppsala län . . .	5	26	*Uppsala*, Enköping, Gimo, Tierp, Älvkarleby.
Södermanlands län	7	15	*Eskilstuna*, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs.
Östergötlands län .	11	34	*Linköping*, Norrköping, Finspång, Kisa, Mjölby, Motala, Skänninge, Söderköping, Vadstena, Valdemarsvik, Åtvidaberg.
Jönköpings län . .	6	48	*Jönköping*, Eksjö, Nässjö, Tranås, Vetlanda, Värnamo.
Kronobergs län . .	5	24	*Växjö*, Ljungby, Markaryd, Tingsryd, Älmhult.
Kalmar län . . .	9	42	*Kalmar*, Borgholm, Emmaboda, Hultsfred[1], Högsby, Nybro, Oskarshamn, Virserum, Västervik.
Gotlands län . . .	1	21	*Visby.*
Blekinge län . . .	6	17	*Karlskrona*, Karlshamn, Lyckeby, Olofström, Ronneby, Sölvesborg.
Kristianstads län .	8	22	*Kristianstad*, Hässleholm, Osby, Simrishamn, Tomelilla, Åstorp, Ängelholm, Örkelljunga.
Malmöhus län . .	12	57	*Malmö*, Hälsingborg, Eslöv, Höganäs, Landskrona, Lund, Sjöbo, Skurup, Svedala, Trelleborg, Vellinge, Ystad.
Hallands län . . .	6	13	*Halmstad*, Falkenberg, Kungsbacka, Laholm, Oskarström[1], Varberg.
Göteborgs och Bohus län	6	65	*Göteborg*, Uddevalla, Kungälv, Lysekil, Mölndal, Strömstad.
Älvsborgs län . .	7	42	*Borås*, Alingsås, Bengtsfors[1], Kinna[1], Trollhättan, Vänersborg, Åmål.
Skaraborgs län . .	10	18	*Skövde*, Falköping, Grästorp, Hjo, Lidköping, Mariestad, Skara, Tidaholm, Töreboda, Vara.
Värmlands län . .	7	43	*Karlstad*, Arvika, Filipstad, Kristinehamn, Sunne, Säffle, Torsby.
Örebro län	8	41	*Örebro*, Askersund, Hällefors, Karlskoga, Kopparberg, Kumla, Lindesberg, Nora.
Västmanlands län .	4	17	*Västerås*, Arboga, Köping, Sala.
Kopparbergs län .	5	16	*Falun*, Avesta, Borlänge, Ludvika, Mora.
Gävleborgs län . .	7	37	*Gävle*, Bollnäs, Hudiksvall, Ljusdal, Sandviken, Storvik, Söderhamn.
Västernorrlands län	11	53	*Sundsvall*, Alnö[1], Härnösand, Hässjö[1], Kramfors, Njurunda[1], Skön[1], Sollefteå, Timrå[1], Ånge, Örnsköldsvik.
Jämtlands län . .	6	15	*Östersund*, Bräcke, Hammarstrand, Järpen, Strömsund, Sveg.
Västerbottens län .	6	41	*Umeå*, Byske, Lycksele, Skellefteå, Skellefteå, Vilhelmina.
Norrbottens län . .	7	10	*Luleå*, Arvidsjaur, Boden, Gällivare, Haparanda, Kalix, Piteå.
Summa	171	772	

[1] Nyinrättat under år 1941.

Tab. 1. Verksamheten under olika månader år 1941.[1]

Månad	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Summa tillsatta platser	Därutöver hänvisade till beredskaps- och reservarbeten
	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser		
Januari .	91 856	96 586	32 888	26 124	34 611	39 219	21 605	16 206	42 330	2 399
Februari	90 377	97 641	36 099	29 480	30 738	34 253	18 565	13 393	42 873	2 150
Mars . .	94 553	99 657	41 237	32 940	32 404	37 086	24 402	16 774	49 714	2 071
April . .	86 422	91 023	39 771	29 712	32 828	38 454	30 569	19 869	49 581	2 379
Maj . .	81 433	85 486	43 816	30 871	31 315	37 072	32 990	20 687	51 558	2 885
Juni . .	72 537	75 992	42 433	28 625	29 336	34 459	29 430	18 389	47 014	3 048
Juli . .	68 470	72 698	50 415	31 873	32 027	36 433	28 125	17 455	49 328	1 843
Augusti .	71 563	76 405	57 701	36 344	39 006	44 519	34 764	23 576	59 920	859
September	69 385	74 969	58 282	36 484	40 862	48 389	36 750	25 762	62 246	689
Oktober .	70 988	76 837	57 486	37 063	40 871	47 518	30 815	22 761	59 824	952
November	72 141	76 560	44 776	32 130	37 722	42 131	22 699	17 096	49 226	1 326
December	71 814	78 065	36 140	28 845	30 392	36 337	22 429	16 751	45 596	1 133
År 1941	**354 186**	**1 001 919**	**453 235**	**380 491**	**185 502**	**475 870**	**292 965**	**228 719**	**609 210**	**21 734**
1940	315 114	784 317	379 958	315 301	161 235	368 847	254 718	194 596	509 897	8 300
1939	255 978	691 124	293 998	251 319	122 500	286 031	270 968	184 761	436 080	13 362
1938	231 547	658 633	236 061	203 038	115 904	268 499	238 035	157 568	360 606	15 176
1937	220 848	648 863	249 006	210 310	105 826	235 150	223 939	143 634	353 944	19 035

naden dock betecknas som relativt stabil. De mest framträdande arbetsmarknadsproblemen, som arbetsförmedlingarna hade att taga befattning med, voro det ständigt ökande behovet av arbetskraft för vedavverkningar samt delvis också behovet av extra personal i samband med skördearbetet inom jordbruket. Arbetslösheten inom byggnadsfacken var i likhet med året förut stor, men en viss återhämtning förmärktes dock. I stor utsträckning var den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet liksom under tidigare år på grund av de rådande förhållandena inriktad på att få till stånd en utjämning mellan å ena sidan orter eller arbetsområden med brist på arbetskraft och å andra sidan orter eller områden med överskott på arbetskraft.

Omfattningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet under år 1941 framgår av tab. 1. Som synes voro cirka 540 000 personer inskrivna vid de olika förmedlingsorganen, eller cirka 63 300 flera än 1940. Huvudparten utgjordes av manliga arbetssökande, eller 354 000; kvinnornas antal belöpte sig till närmare 186 000. Tillsammans gjorde dessa personer inemot en och en halv miljon ansökningar om arbete. Att sistnämnda antal är så mycket högre än antalet arbetssökande förklaras därav, att när en person väl erhållit en plats genom förmedlingen men slutat densamma, vänder han sig i regel åter till arbetsförmedlingen för att söka arbete. På manliga avdelningen steg an-

[1] De *arbetssökande personerna* äro i slutsiffrorna för varje år endast räknade *en* gång, oberoende av det antal gånger de besökt arbetsförmedlingen.

Beträffande *lediga platser* gäller, att talen för varje särskild månad angiva hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, således med inräknande även av dem, som kvarstått aktuella från föregående månad. Dessa sistnämnda platser ha däremot i siffrorna för hela året inräknats endast en gång, varav förklaras, att årssiffrorna äro mindre än de enskilda månadernas siffror tillsammantagna.

talet ansökningar om arbete med omkring 218 000 mot föregående år, men antalet lediga platser ökade samtidigt med 73 300. På kvinnliga avdelningen förelåg en ökning av antalet ansökningar med 107 000, medan antalet lediga platser steg med 38 200. Relationen mellan antalet ansökningar och antalet lediga platser blev emellertid ej så gynnsam under år 1941 som under år 1940. De av arbetsgivarna tillsammans anmälda lediga platserna uppgingo under 1941 till 746 000, av vilka arbetsförmedlingen kunde tillsätta cirka 610 000. En jämförelse mellan tillsättningsresultatet under år 1941 och närmast föregående år ger vid handen, att de tillsatta platsernas antal under det senast tilländalupna året med inemot 100 000 översteg det för år 1940 noterade. I genomsnitt tillsattes 50 800 platser per månad. I dessa siffror ingå icke hänvisningar till beredskaps- och reservarbeten, utan förmedlingsresultatet avser uteslutande platstillsättningen på den öppna marknaden.

Den tidigare omnämnda utvecklingen på arbetsmarknaden, med överflöd på arbetskraft inom vissa näringsgrenar och starkt framträdande brist på arbetskraft inom andra, nödvändiggjorde vidgade anordningar för åstadkommande av arbetskraftens rationella fördelning. Det interlokala förmedlingsarbetet främjades i hög grad genom bidrag till arbetssökandes resor och flyttningskostnader. Härigenom kunde bland annat omfattande överflyttningar av arbetskraft till betfälten och till skogsbruket ske. Betydande svårigheter förelågo nämligen, såsom också tidigare påpekats, att skaffa nödig arbetskraft på ifrågavarande områden. Men genom interlokala förmedlingsåtgärder kunde de väsentligaste behoven fyllas. Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under år 1941 tillsattes över 44 000 platser, varav 35 300 manliga och 8 700 kvinnliga. Dessa siffror innebära en höjning i jämförelse med föregående år med över 30 %. Av ovannämnda platstillsättningar i samverkan avsåg arbetet i fråga om 19 000 män och 4 000 kvinnor, eller tillsammans 23 000 personer, anställning i annat län än det, inom vilket ansökan ingivits. Den procentuella uppgången av denna interlokala förmedling var även den cirka 30 %.

Även andra åtgärder ha vidtagits från arbetsmarknadskommissionens sida för att underlätta omflyttningen från områden med arbetslöshet till områden med brist på arbetare. De varje vecka utsända radiorapporterna och i samband med dessa lämnade upplysningar ha fått ökad betydelse som hjälpmedel i det interlokala förmedlingsarbetet.

För att underlätta rekryteringen till betfälten beviljades genom arbetsmarknadskommissionen särskilt bidrag till sådana arbetslösa, som icke ägde vana vid betarbete och som voro hemmahörande i vissa orter. Genom samarbete mellan arbetsförmedlingar, skolor, hushållningssällskap och andra organisationer tillfördes även jordbruket frivillig arbetshjälp, bland annat skolungdom, varjämte för rekrytering av arbetskraft för nödfoderinsamling samarbete ägde rum mellan å ena sidan livsmedelskommissionen samt kristidsstyrelser och kristidsnämnder och å andra sidan arbetsmarknadskommissionen och länsarbetsnämnderna. För tillgodoseende av skogsbrukets behov av arbetskraft samt

Tab. 2. Verksamheten vid de sär-

	Arbetsförmedlingsanstalter	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen			
		Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
1	Stockholms stad	38 906	148 836	60 522	56 687	26 038	87 136	68 484	53 695
2	Stockholms län	15 383	40 571	18 121	15 224	8 171	16 891	17 790	13 493
3	Uppsala län	7 060	18 219	8 620	6 868	3 314	9 036	5 372	3 863
4	Södermanlands län . . .	9 750	22 787	9 964	8 461	4 605	9 005	5 461	3 890
5	Östergötlands län	12 936	25 591	15 289	12 574	7 646	15 809	10 622	8 330
6	Norrköping	6 579	24 781	10 396	9 602	3 062	8 802	2 892	2 001
7	Jönköpings län	12 967	22 723	9 077	7 593	6 390	13 686	6 267	4 564
8	Kronobergs län	8 532	15 262	8 858	7 619	3 965	5 357	4 568	3 069
9	Norra Kalmar län . . .	3 546	10 770	4 734	4 254	1 085	1 854	1 496	1 153
10	Södra Kalmar län . . .	8 883	20 251	9 105	7 942	4 000	7 908	4 988	4 026
11	Gotlands län	2 044	3 507	2 315	1 712	1 089	1 710	1 779	1 011
12	Blekinge län	8 278	21 475	10 672	9 516	4 157	10 854	7 097	5 838
13	Kristianstads län	12 252	24 729	16 224	11 901	6 729	12 021	9 254	6 029
14	Malmöhus län: Malmö .	13 794	57 314	19 091	18 080	10 515	35 343	17 169	14 995
15	Hälsingborg	4 995	18 324	5 210	4 803	2 967	7 776	3 466	3 072
16	Länet i övrigt	14 403	39 205	23 644	20 109	7 570	20 706	9 990	7 834
17	Hallands län	5 440	14 913	5 637	4 843	4 193	11 315	4 019	3 304
18	Göteborgs stad	27 398	126 105	35 060	33 572	14 453	51 890	25 906	21 303
19	Göteb. och Bohus län . .	12 325	44 021	10 606	9 971	3 945	9 474	5 073	4 086
20	Älvsborgs län	12 615	32 708	13 700	11 832	8 244	24 564	8 375	6 644
21	Skaraborgs län	10 258	19 092	14 186	11 483	4 899	7 831	6 882	5 005
22	Värmlands län	9 214	19 917	13 593	11 184	5 980	11 301	8 428	6 762
23	Örebro län	13 853	36 542	16 456	14 219	9 434	32 393	11 659	9 915
24	Västmanlands län . . .	6 449	14 157	9 070	7 254	4 310	8 877	6 787	4 986
25	Kopparbergs län	7 754	13 589	15 470	9 395	5 161	9 597	7 450	5 289
26	Gävleborgs län	14 176	29 559	17 404	12 607	6 232	12 049	5 957	4 465
27	Västernorrlands län . . .	20 089	66 052	17 303	14 383	4 636	11 023	6 851	5 624
28	Jämtlands län	10 727	18 977	20 958	11 676	4 807	8 927	8 545	6 713
29	Västerbottens län	8 735	16 595	9 975	7 189	3 854	6 419	4 645	3 569
30	Norrbottens län	14 845	35 347	21 975	17 938	4 051	6 316	5 693	4 191
31	Tillsammans	354 186	1 001 919	453 235	380 491	185 502	475 870	292 965	228 719

för att underlätta för den i skogsarbete ovane arbetaren att antaga dylikt arbete utgingo vissa förmåner i form av utbildningsbidrag samt familjetillägg och hyresbidrag. Vidare anordnade arbetsmarknadskommissionen genom länsarbetsnämnderna i ökad utsträckning skogshuggarkurser, vid vilka kursdeltagarna erhöllo icke blott verktyg utan även viss personlig klädesutrustning. Under året voro över 600 skogshuggarkurser i verksamhet med ett deltagarantal av cirka 9 000. I syfte att stimulera skogsägare att anställa ovan arbetskraft ställde kommissionen under vissa villkor kojor med tillhörande utrustning fritt till förfogande åt skogsägare, på vilkas marker huggarkurser kunde anordnas men där inkvarteringssvårigheter förelågo. Genom dessa åtgärder möjliggjordes överförande till skogsbruket från andra yrkesområden av ett antal man, som kan uppskattas till inemot 25 000.

Även under år 1941 anordnades så kallade beredskapskurser för utbildning och omskolning av tempoarbetare för verkstadsindustrin, vilken verksamhet

skilda anstalterna under år 1941.

Tillsammans				På 100 lediga platser						Jordbruksförmedlingen i % av			
Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar			Tillsatta platser			Ansökningar	Lediga platser	Tillsatta platser	
				Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a				
64 944	235 972	129 006	110 382	246	127	183	94	78	86	1·9	0·9	1·0	1
23 554	57 462	35 911	28 717	224	95	160	84	76	80	11·8	32·3	34·2	2
10 374	27 255	13 992	10 731	211	168	195	80	72	77	11·2	24·3	24·3	3
14 355	31 792	15 425	12 351	229	165	206	85	71	80	10·2	20·2	17·5	4
20 582	41 400	25 911	20 904	167	149	160	82	78	81	15·5	27·2	27·3	5
9 641	33 583	13 288	11 603	238	304	253	92	69	87	5·4	10·9	10·6	6
19 357	36 409	15 344	12 157	250	218	237	84	73	79	6·0	17·8	16·7	7
12 497	20 619	13 426	10 688	172	117	154	86	67	80	13·0	20·9	20·0	8
4 631	12 624	6 230	5 407	228	124	203	90	77	87	4·3	13·9	11·0	9
12 883	28 159	14 093	11 968	222	159	200	87	81	85	7·1	19·6	17·2	10
3 133	5 217	4 094	2 723	151	96	127	74	57	67	13·9	28·8	24·1	11
12 435	32 329	17 769	15 354	201	153	182	89	82	86	5·1	13·3	11·1	12
18 981	36 750	25 478	17 930	152	130	144	78	65	70	16·5	32·0	27·7	13
24 309	92 657	36 260	33 075	300	206	256	95	87	91	2·7	6·6	6·4	14
7 962	26 100	8 676	7 875	352	224	301	92	89	91	4·2	16·6	16·4	15
21 973	59 911	33 634	27 943	166	207	178	85	78	83	14·0	37·6	34·1	16
9 633	26 228	9 656	8 147	265	282	272	86	82	84	6·1	21·0	16·8	17
41 851	177 995	60 966	54 875	360	200	292	96	82	90	1·2	1·7	1·5	18
16 270	53 495	15 679	14 057	415	187	341	94	81	90	2·4	8·9	6·7	19
20 859	57 272	22 075	18 476	239	293	259	86	79	84	2·9	7·9	6·9	20
15 157	26 923	21 068	16 488	135	114	128	81	73	78	16·9	26·0	22·5	21
15 194	31 218	22 021	17 946	147	134	142	82	80	81	4·7	14·9	14·8	22
23 287	68 935	28 115	24 134	222	278	245	86	85	86	4·0	16·1	16·0	23
10 759	23 084	15 857	12 240	156	131	145	80	73	77	10·9	14·8	13·2	24
12 915	23 186	22 920	14 684	88	129	101	61	71	64	4·3	6·8	7·4	25
20 408	41 608	23 361	17 072	170	202	178	72	75	73	4·3	8·3	9·4	26
24 725	77 075	24 154	20 007	382	161	319	83	82	83	2·3	5·3	4·4	27
15 534	27 904	29 503	18 389	91	104	95	56	79	62	5·8	7·8	7·8	28
12 589	23 014	14 620	10 758	166	138	157	72	77	74	3·6	5·1	3·5	29
18 896	41 663	27 668	22 129	161	111	151	82	74	80	5·6	3·9	2·9	30
539 688	**1 477 789**	**746 200**	**609 210**	**221**	**162**	**198**	**84**	**78**	**82**	**5·5**	**12·8**	**11·8**	31

bedrevs i en i jämförelse med föregående år alltmer ökad omfattning. Antalet under året pågående kurser översteg 100, och i dessa sysselsattes inalles cirka 4 700 elever.

Till reglering av arbetstillfällena inom husbyggnads- och anläggningsfacken lämnades i Kungl. Maj:ts cirkulär nr 220/41 föreskrifter till statliga myndigheter och institutioner angående nyanställning av arbetskraft för användning vid arbeten, som bedrivas för statens räkning eller med bidrag av statsmedel. I enlighet härmed åligger det varje statligt byggnadsföretag och varje för dylikt företag antagen entreprenör att till arbetsmarknadskommissionen lämna meddelande angående storleken av den arbetsstyrka, som behöver anställas. Kommissionen föreskriver vad som skall iakttagas vid anställningen och har i regel uppdragit åt länsarbetsnämnderna att förhandla med respektive arbetsgivare, varefter arbetsförmedlingen anvisat arbetskraften. Förmedlingarnas handläggning av hithörande ärenden har haft stor omfattning.

Kommissionen vidtog på samma sätt som under föregående år i samråd med militära myndigheter åtgärder i olika avseenden för att vid behov kunna frigöra från militärtjänstgöring för olika näringsgrenar viktig arbetskraft. Vidare pågick en fortsatt omfattande utplacering i frivillig värnpliktstjänst och frivillig luftbevakningstjänst. Under året kunde de till arbetsförmedlingarna knutna rekryteringscentralerna placera 19 500 personer i frivillig luftbevakning, och 9 700 personer gjorde frivillig värnpliktstjänst.

Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft belyses i nedanstående tablå.

	Ansökningar per 100 lediga platser						*Tillsatta platser per 100 lediga*					
	Män		Kvinnor		Tillsammans		Män		Kvinnor		Tillsammans	
	1941	1940	1941	1940	1941	1940	1941	1940	1941	1940	1941	1940
Januari . . .	294	182	182	134	**249**	**165**	79	77	75	66	**78**	**73**
Februari . . .	270	187	185	120	**241**	**162**	82	73	72	64	**78**	**70**
Mars	242	166	152	106	**208**	**144**	80	75	69	60	**76**	**70**
April	229	148	126	105	**184**	**132**	75	73	65	62	**70**	**69**
Maj	195	118	112	107	**160**	**114**	70	60	63	65	**67**	**61**
Juni	179	118	117	110	**154**	**115**	67	58	62	65	**65**	**60**
Juli	144	148	130	119	**139**	**137**	63	63	62	63	**63**	**63**
Augusti . . .	132	178	128	124	**131**	**154**	63	71	68	64	**65**	**68**
September . .	129	195	132	131	**130**	**166**	63	73	70	68	**66**	**71**
Oktober . . .	134	208	154	158	**141**	**187**	64	75	74	76	**68**	**75**
November . .	171	258	186	180	**176**	**227**	72	79	75	77	**73**	**79**
December . .	216	323	162	151	**195**	**243**	80	80	75	76	**78**	**78**
Hela året	**221**	**206**	**162**	**145**	**198**	**182**	**84**	**83**	**78**	**76**	**82**	**80**

Beträffande de här meddelade siffrorna för antalet ansökningar på 100 lediga platser må nämnas, att för de särskilda månaderna antalet ansökningar om arbete satts i relation till hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, således med inräknande även av dem som kvarstått aktuella från föregående månad. Då det gäller årssiffrorna däremot, ha dessa sistnämnda platser endast inräknats en gång, varav förklaras, att årssiffrorna äro relativt ogynnsammare än de enskilda månadernas siffror.

Proportionen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft var för männen under första halvåret 1941 ogynnsammare än motsvarande tidsperiod året förut, medan utvecklingen under andra halvåret gick i motsatt riktning, detta närmast till följd av den oerhört stegrade efterfrågan på arbetskraft till skogsbruket. Kvinnliga avdelningen redovisade för årets samtliga månader med undantag av oktober högre relationstal än under år 1940.

Förmedlingsverksamheten under året vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna framgår av tab. 2.

Arbetsförmedlingsverksamheten inom olika yrkesgrupper. Verksamhetens fördelning på olika yrkesgrenar framgår av tab. 3. I vad mån förskjutningar i fråga om de olika huvudgruppernas andel i tillsättningssiffran ägt rum under året, utvisas av efterföljande sammanställning.

De tillsatta platsernas fördelning på olika yrkesgrupper (i %).

	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Jordbruk o. skogshushållning	22·3	22·3	21·9	20·7	20·3	17·8	17·2	15·7	18·5	20·5
Industri och hantverk . . .	8·8	9·6	11·7	11·4	11·4	11·0	13·0	15·2	17·3	19·3
Sjöfart och fiske	8·0	8·0	7·4	7·6	7·6	7·6	7·2	8·0	5·4	3·7
Handel och samfärdsel . . .	13·1	12·6	14·2	17·7	19·1	19·8	23·7	25·4	24·9	26·3
Husligt arbete	33·1	29·0	26·8	28·0	27·5	25·3	27·0	26·2	22·3	20·6
Diversearbete	14·7	18·5	18·0	14·6	14·1	18·5	11·9	9·5	11·6	9·6
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Antalet tillsatta platser inom jordbruk och skogshushållning undergick som synes en fortsatt relativ stegring i samband med den ökade platstillsättningen inom skogsbruket. Även industrigruppen visade uppgång, likaså gruppen handel och samfärdsel. Att sjöfartsnäringen gick tillbaka är en helt naturlig följd av den rådande avspärrningen.

Av de i tab. 3 meddelade absoluta talen uppvisade flertalet grupper ökat antal lediga och tillsatta platser i förhållande till föregående år, och likaså hade siffrorna för arbetsansökningar gått i höjden. För jordbrukets vidkommande tillsattes 55 000 platser för män och 17 000 för kvinnor. Den knapphet på arbetskraft, som under de närmast föregående åren gjort sig starkt kännbar, minskades något. En bidragande orsak härtill var, att det allmänna läget medgav vissa tillfälliga lättnader i försvarsberedskapen. Vidare medförde det svaga skörderesultatet en minskning av kreatursstammen och som följd därav minskat behov av ladugårdspersonal. Rekryteringen av arbetskraft till betfälten gick under våren lättare än föregående år, och överföring av arbetskraft från mellersta och norra Sverige för detta ändamål behövde ske endast i mindre omfattning. Vad åter gällde betupptagningen på hösten, inställde sig vissa svårigheter, som dock icke voro större än att de kunde bemästras genom av kommissionen vidtagna åtgärder.

Skogshushållningen har som bekant påkallat särskilt stor uppmärksamhet under det förflutna året med hänsyn till det betydande bränslebehovet. Redan det program för avverkning av brännved, som uppgjordes för avverkningssäsongen 1940/41, ställde stora krav på arbetskraft. Dessa krav ökades ytterligare, sedan det visat sig nödvändigt att för nu löpande avverkningsår uttaga än större vedkvantiteter. Särskilda åtgärder för att tillföra skogsbruket arbetskraft utöver den ordinarie arbetarstammen vidtogos också, såsom förut framhållits, av kommissionen. Som arbetssökande hade endast anmält sig något över 20 000 man, under det att de tillsatta platsernas antal närmade sig 53 000.

Inom industrigruppen redovisades nästan undantagslöst kraftigt stegrade förmedlingssiffror. Vid gruvor, järnverk, mekaniska verkstäder och skeppsvarv var arbetstillgången liksom under föregående år synnerligen god. Särskilt inom verkstadsindustrin förekom en betydande tillväxt av sysselsättningen, och vissa svårigheter förelågo att anskaffa fullt kunniga yrkesarbetare, såsom svarvare, verktygsarbetare, finmekaniker och bilmontörer. Inom järn- och stålmanufaktur samt vid gjuterier var arbetstillgången tidvis mindre tillfredsställande.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk			Skogshus-hållning			Malm-brytning			Metall- o. maskin-industri			Jord- och stenindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	1 028	388	387	32	—	—	45	1	1	13 910	3 543	2 760	1 409	37	29
2	Stockholms län . .	6 321	7 605	5 964	839	3 072	2 368	467	176	176	3 201	727	627	963	334	304
3	Uppsala län	2 822	2 816	2 230	304	1 924	1 194	9	15	11	1 324	254	203	624	70	45
4	Södermanlands län	3 108	2 920	2 039	351	1 232	1 017	19	4	1	3 708	1 113	963	1 453	91	89
5	Östergötlands län .	6 197	5 649	4 415	489	1 697	1 092	18	2	1	3 773	1 852	1 493	430	135	117
6	Norrköping . . .	1 789	1 373	1 157	124	712	596	10	—	—	957	313	207	389	87	79
7	Jönköpings län . .	1 880	2 046	1 532	445	1 705	1 353	16	6	4	1 603	638	467	202	382	247
8	Kronobergs län . .	2 174	1 996	1 575	973	1 909	1 609	7	—	—	1 184	257	208	1 902	1222	954
9	Kalmar län	2 343	2 612	1 877	589	1 813	1 320	7	1	—	2 608	800	691	1 408	318	285
10	Gotlands län . . .	658	916	602	76	152	46	—	—	—	87	27	18	407	128	96
11	Blekinge län . . .	1 421	1 853	1 367	222	1 024	858	14	16	13	1 939	426	370	2 970	773	748
12	Kristianstads län .	5 682	6 941	4 117	413	1 644	1 080	1	—	—	1 207	504	327	1 056	990	759
13	Malmöhus l.: Malmö	1 967	1 922	1 703	9	62	59	—	—	—	4 191	1 299	1 228	629	81	75
14	Hälsingborg . . .	993	1 135	997	14	5	5	—	—	—	1 039	230	197	111	2	2
15	Länet i övrigt . .	7 514	11 063	8 201	143	290	267	—	—	—	1 917	640	516	1 256	644	594
16	Hallands län . . .	1 362	1 600	1 047	92	1 039	892	1	—	—	890	278	251	889	197	177
17	Göteborgs stad . .	1 620	755	591	42	143	137	5	1	1	9 679	1 384	1 328	2 139	21	17
18	Göteborgs o. Bohus l.	1 222	1 211	825	111	1 636	1 577	6	35	31	1 328	270	253	19 753	1573	1558
19	Älvsborgs län . . .	1 617	1 588	1 156	540	3 036	2 412	4	—	—	2 405	1 127	850	697	484	417
20	Skaraborgs län . .	4 188	4 509	3 082	335	1 832	1 228	15	—	—	1 344	821	638	481	461	284
21	Värmlands län . .	1 287	2 173	1 798	1 104	6 383	4 629	9	12	6	2 192	395	312	1 000	77	64
22	Örebro län	2 506	3 279	2 731	920	2 517	1 700	380	280	212	2 450	1 198	1 017	978	265	209
23	Västmanlands län .	2 293	2 060	1 441	400	1 453	950	139	135	105	3 083	1 497	1 157	253	58	51
24	Kopparbergs län . .	826	931	658	2 017	9 107	3 942	486	532	386	1 265	888	735	81	19	13
25	Gävleborgs län . .	1 471	1 310	1 177	2 770	8 901	4 728	42	32	32	1 952	499	370	194	159	76
26	Västernorrlands län	1 598	833	709	5 761	7 915	5 460	22	—	—	1 667	382	296	239	6	6
27	Jämtlands län . . .	1 255	1 270	917	5 899	13454	5 187	24	32	26	625	226	186	344	46	40
28	Västerbottens län .	616	379	232	2 395	4 732	2 941	44	35	27	441	144	79	68	3	—
29	Norrbottens län . .	2 186	695	501	4 598	7 171	4 050	587	27	26	769	393	292	112	31	30
	Kvinnliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	3 357	760	760	—	—	—	—	—	—	1 112	381	308	51	13	9
2	Stockholms län . .	457	4 004	3 845	—	—	—	—	—	—	221	87	82	82	168	146
3	Uppsala län	236	583	381	—	—	—	—	—	—	12	3	3	7	5	5
4	Södermanlands län .	136	200	126	—	—	—	—	—	—	230	107	81	1	1	1
5	Östergötlands län .	209	1 393	1 285	—	5	5	—	—	—	93	272	249	23	8	5
6	Norrköping . . .	14	69	68	—	—	—	—	—	—	10	57	53	—	—	—
7	Jönköpings län . .	290	688	504	—	—	—	—	—	—	12	69	54	2	10	10
8	Kronobergs län . .	497	808	562	1	3	3	—	—	—	—	—	—	16	19	11
9	Kalmar län	202	1 016	777	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	37	37
10	Gotlands län . . .	67	263	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . . .	213	513	336	—	—	—	—	—	—	36	13	13	6	10	10
12	Kristianstads län .	368	1 210	848	—	—	—	—	—	—	—	1	1	91	110	90
13	Malmöhus l.: Malmö	531	466	419	—	—	—	—	—	—	368	18	18	35	—	—
14	Hälsingborg . . .	110	306	298	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt . .	882	1 570	1 340	—	11	11	—	—	—	2	6	6	24	34	31
16	Hallands län . . .	245	425	278	—	—	—	—	—	—	18	—	—	1	—	—
17	Göteborgs stad . .	441	279	226	—	—	—	—	—	—	220	76	64	242	—	—
18	Göteborgs o. Bohus l.	77	188	118	—	—	—	—	—	—	2	1	1	9	—	—
19	Älvsborgs län . . .	17	147	111	—	—	—	—	—	—	9	134	44	2	—	—
20	Skaraborgs län . .	862	970	620	—	—	—	—	—	—	6	6	6	59	104	76
21	Värmlands län . .	192	1 117	865	—	—	—	—	—	—	11	6	6	—	—	—
22	Örebro län	225	1 252	1 140	3	—	—	—	—	—	43	144	144	1	2	2
23	Västmanlands län .	207	287	174	—	15	15	—	—	—	108	30	20	—	4	3
24	Kopparbergs län . .	163	619	435	—	—	—	—	—	—	3	—	—	4	2	2
25	Gävleborgs län . .	331	618	436	—	—	—	—	—	—	1	15	15	4	—	—
26	Västernorrlands län	191	441	175	—	—	—	—	—	—	1	14	14	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	375	1 020	514	9	9	9	—	—	—	—	—	—	2	—	—
28	Västerbottens län .	213	362	140	55	46	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . .	156	381	149	6	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Pappers- o. grafisk industri			Livsmedelsindustri			Textil- o. beklädnadsindustri			Läder-, hår- o. gummiindustri			Kemisk-teknisk industr			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
3 247	613	590	1 137	191	136	4 920	1937	1886	1 901	130	116	2 490	237	186	783	76	60	1
1 106	200	190	1 464	40	34	461	90	80	93	24	20	307	50	47	111	23	23	2
996	116	96	181	29	22	546	47	35	163	17	13	428	16	15	2	16	14	3
1 938	304	274	147	15	15	442	48	37	741	21	20	192	13	10	46	8	7	4
1 631	619	578	598	102	96	599	274	247	432	104	93	576	44	41	11	2	2	5
876	139	126	640	84	84	767	199	187	2 815	336	295	407	54	52	68	7	6	6
5 909	1202	1 114	476	17	16	420	65	49	523	29	27	2 258	81	67	547	43	40	7
2 229	458	407	102	45	45	305	69	55	57	5	4	563	33	28	—	1	1	8
5 616	1653	1 608	674	6	4	841	157	135	114	9	3	206	26	23	617	82	81	9
25	—	—	1	1	1	28	16	11	2	4	2	26	7	6	—	—	—	10
559	93	69	108	1	—	348	65	49	326	13	11	226	43	33	44	2	1	11
1 689	369	299	56	1	1	1 047	420	369	259	66	50	1 176	304	286	82	196	196	12
1 014	161	138	140	23	18	1 654	47	39	1 243	68	51	1 495	70	45	722	47	45	13
206	26	22	207	5	3	660	39	32	261	8	6	537	68	44	26	5	5	14
688	153	135	54	1	1	1 534	385	368	755	36	26	2 170	77	55	292	84	83	15
658	57	51	534	—	—	515	47	43	1 442	54	53	1 673	223	222	5	13	13	16
6 339	209	190	1 610	104	97	2 379	100	81	2 860	100	84	1 752	71	50	440	34	27	17
789	322	319	804	36	36	973	236	229	1 278	357	353	622	135	130	651	46	45	18
1 496	531	499	715	239	234	774	152	133	9 337	1 447	1 384	2 170	131	128	352	22	22	19
1 469	359	326	74	6	4	626	237	201	297	53	46	270	48	43	180	126	122	20
2 811	277	265	609	35	28	326	146	95	348	46	31	424	75	74	34	13	13	21
1 100	182	153	292	10	9	426	54	46	457	13	8	12 018	130	108	576	675	669	22
617	131	109	22	3	1	289	57	42	72	13	7	178	14	9	3	2	—	23
924	218	187	918	84	84	469	96	74	58	28	15	287	95	94	46	25	25	24
2 526	228	216	1 972	18	17	989	93	85	751	13	11	245	36	33	23	9	5	25
11 422	577	564	10 217	837	836	689	54	49	95	20	17	679	82	71	46	36	36	26
377	78	75	298	3	2	251	85	83	71	10	6	69	10	7	7	1	1	27
1 614	383	290	1 354	124	122	245	45	32	34	32	16	83	36	18	3	5	3	28
3 495	260	246	481	9	8	342	115	89	19	14	6	140	25	21	—	1	1	29
38	5	3	746	607	506	3 296	1138	994	7 695	2 150	1 434	824	164	113	1 239	220	199	1
3	—	—	55	38	36	708	134	111	454	231	191	97	16	15	172	14	13	2
—	—	—	8	7	7	220	47	29	2 065	64	36	316	—	—	5	1	1	3
68	7	5	87	59	48	84	39	24	1 222	127	94	59	2	2	48	5	5	4
14	9	9	24	33	27	306	200	166	2 618	420	350	306	19	18	6	4	4	5
—	3	3	30	5	2	822	113	97	4 547	421	329	26	7	6	18	3	2	6
94	20	20	23	16	12	123	122	79	3 881	152	121	1 877	32	22	135	39	89	7
—	—	—	16	2	2	48	54	26	283	81	66	193	4	4	—	1	1	8
80	20	20	9	14	13	339	210	194	294	78	60	3	—	—	154	49	49	9
—	—	—	1	5	3	9	10	7	29	26	17	—	—	—	1	1	1	10
—	—	—	10	8	7	152	256	226	2 392	113	97	31	3	3	—	3	3	11
41	19	19	24	16	15	516	338	247	1 137	254	193	278	16	16	26	36	36	12
69	18	18	225	129	126	1 048	364	347	8 754	734	654	2 515	51	44	70	71	71	13
—	—	—	87	23	23	529	36	21	1 036	87	85	240	36	19	20	—	—	14
46	8	7	27	6	6	296	117	87	5 484	205	174	1 568	75	70	189	85	85	15
—	—	—	39	8	8	95	54	46	3 507	136	125	2 197	462	462	5	15	15	16
52	—	—	315	234	229	3 108	773	725	15699	1 074	817	758	41	36	161	62	54	17
1	—	—	42	15	15	445	324	303	3 814	1 127	1 073	282	100	92	111	27	27	18
2	2	2	18	10	7	343	137	118	14902	2 170	1 787	1 382	70	38	6	—	—	19
26	2	2	9	9	4	112	60	43	570	232	172	200	13	13	265	440	375	20
86	36	36	35	2	2	175	69	53	1 497	95	87	78	10	10	57	181	181	21
1	—	—	44	25	20	1 264	390	364	3 395	395	361	12 385	260	227	2 707	901	899	22
—	—	—	13	7	7	65	72	45	320	127	101	81	26	21	9	—	—	23
—	1	1	4	3	3	210	58	38	277	106	71	35	38	21	12	11	3	24
—	1	1	8	8	7	649	33	26	2 656	54	49	184	7	7	47	43	42	25
—	—	—	62	—	—	80	27	18	315	70	67	149	13	8	1	—	—	26
—	—	—	3	—	—	70	73	55	112	39	37	16	—	—	—	—	—	27
—	—	—	13	11	9	327	46	28	164	71	57	7	9	6	—	—	—	28
—	—	—	5	1	1	29	25	9	67	45	34	14	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	59 216	2 760	2 694	523	165	152	8 345	4 054	3 961	4 619	1 217	897	13 678	4 980	4 670
2	Stockholms län . .	14 786	1 370	1 253	95	20	18	490	149	145	147	42	31	827	106	96
3	Uppsala län	4 576	855	820	35	15	9	29	1	—	188	60	47	534	141	117
4	Södermanlands län .	4 220	1 369	1 312	28	11	11	2 683	693	692	105	28	17	369	87	77
5	Östergötlands län .	4 268	1 548	1 484	147	70	68	349	119	118	298	97	87	698	185	165
6	Norrköping . . .	5 527	585	577	118	46	45	1 585	540	530	223	46	30	1 008	479	459
7	Jönköpings län . . .	2 801	618	559	131	21	19	217	3	3	304	57	46	480	114	95
8	Kronobergs län . .	2 360	1 492	1 480	39	19	19	36	—	—	78	32	29	201	33	29
9	Kalmar län	4 908	1 401	1 362	91	23	21	3 779	953	938	181	44	34	451	75	66
10	Gotlands län . . .	439	151	137	11	1	1	767	304	284	21	8	2	66	21	20
11	Blekinge län . . .	2 758	1 089	1 019	101	30	24	3 008	971	947	102	24	18	210	63	35
12	Kristianstads län .	4 991	1 346	1 261	115	14	9	1 358	316	280	125	44	39	919	368	354
13	Malmöhus l.: Malmö	19 595	1 683	1 668	378	69	57	3 910	1 345	1 328	1 595	314	262	2 914	299	289
14	Hälsingborg . . .	4 567	658	657	43	15	14	4 344	1 226	1 224	189	56	46	473	74	69
15	Länet i övrigt . .	7 943	2 312	2 261	142	94	93	3 960	1 659	1 646	189	64	54	1 239	652	641
16	Hallands län . . .	2 625	333	329	27	4	4	1 475	260	258	80	9	8	390	63	60
17	Göteborgs stad . . .	28 235	1 338	1 298	359	246	246	19 837	5 426	5 421	3 611	545	417	8 299	485	429
18	Göteborgs o. Bohus l.	6 454	1 272	1 267	81	18	18	2 404	682	653	86	32	31	530	106	89
19	Älvsborgs län . . .	6 538	1 628	1 565	82	29	26	256	12	11	253	77	67	847	164	133
20	Skaraborgs län . .	4 932	2 740	2 691	38	30	23	282	85	81	152	54	44	340	197	168
21	Värmlands län . .	4 190	1 550	1 537	120	14	14	550	237	225	143	44	39	452	63	55
22	Örebro län	7 120	4 480	4 302	132	40	36	160	6	6	316	142	123	564	134	113
23	Västmanlands län .	3 123	764	700	35	12	12	827	369	362	95	32	26	263	65	59
24	Kopparbergs län . .	2 044	1 554	1 467	33	17	13	38	2	2	146	37	33	183	49	42
25	Gävleborgs län . .	5 861	1 162	1 140	92	1	1	2 166	931	922	191	37	33	607	61	50
26	Västernorrlands län	16 944	2 416	2 313	247	10	6	3 794	639	633	247	46	43	745	35	30
27	Jämtlands län . . .	6 015	2 966	2 543	85	57	50	50	1	—	286	102	90	276	280	256
28	Västerbottens län .	4 176	1 816	1 446	36	5	3	508	174	163	79	39	23	181	43	20
29	Norrbottens län . .	10 161	7 394	7 104	83	42	33	1 448	865	809	129	49	38	194	54	44
	Kvinnliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	11	15	13	—	—	—	1 366	670	633	3 863	1 996	1 570	4 380	2 167	1 572
2	Stockholms län . .	7	—	—	—	—	—	21	4	3	147	104	80	364	202	138
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	1	—	422	188	165	175	89	60
4	Södermanlands län .	11	—	—	—	—	—	5	2	2	175	55	50	439	139	102
5	Östergötlands län .	—	9	9	—	—	—	8	14	9	433	254	223	488	211	181
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	13	9	9	194	56	36	228	112	85
7	Jönköpings län . .	—	5	5	—	—	—	1	4	3	433	162	124	226	94	68
8	Kronobergs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	48	48	104	49	37
9	Kalmar län	34	4	4	—	—	—	55	17	14	195	68	61	418	112	93
10	Gotlands län . . .	—	—	—	—	—	—	24	5	5	58	18	15	107	34	19
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	7	3	3	447	115	106	519	223	184
12	Kristianstads län .	—	—	—	—	—	—	2	2	2	241	132	114	665	219	168
13	Malmöhus l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	65	5	5	1 768	637	591	3 387	889	821
14	Hälsingborg . . .	—	—	—	—	—	—	36	5	5	304	104	100	480	170	161
15	Länet i övrigt . .	—	—	—	—	—	—	36	26	26	288	87	82	503	197	172
16	Hallands län . . .	—	—	—	—	—	—	4	—	—	79	24	24	476	77	72
17	Göteborgs stad . . .	1	—	—	—	—	—	698	80	71	2 794	572	479	2 828	945	782
18	Göteborgs o. Bohus l.	—	—	—	—	—	—	28	3	3	286	91	83	318	109	91
19	Älvsborgs län . . .	1	—	—	—	—	—	5	—	—	381	173	142	480	123	77
20	Skaraborgs län . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	151	97	85	241	95	77
21	Värmlands län . . .	3	3	3	—	—	—	6	4	3	222	63	62	244	91	79
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	12	15	14	429	235	216	570	192	167
23	Västmanlands län .	—	5	5	—	—	—	3	7	7	259	112	87	476	220	163
24	Kopparbergs län . .	—	2	2	—	—	—	—	—	—	187	67	57	258	106	76
25	Gävleborgs län . .	—	—	—	—	—	—	8	5	5	200	77	70	488	107	78
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	40	14	13	253	94	89	239	60	50
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	511	209	196	252	175	166
28	Västerbottens län .	—	2	1	—	—	—	2	4	4	211	93	80	200	69	56
29	Norrbottens län . .	—	—	—	—	—	—	8	12	9	241	105	95	207	61	43

Landtransport			Hotell- och restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	
14 778	10862	9 123	2 319	312	295	5 670	6 392	6 145	839	90	76	5 570	22 537	22 523	2 377	1
1 834	976	813	77	36	28	128	326	314	141	88	61	5 886	2 667	2 632	827	2
909	489	355	56	31	25	1 986	917	847	34	21	17	1 976	770	753	497	3
763	669	566	63	39	33	126	434	429	25	26	25	1 790	839	827	470	4
1 407	1 018	764	93	26	21	624	950	926	66	51	41	1 715	745	725	1 172	5
5 787	4 031	3 848	88	54	33	207	816	806	23	11	6	657	484	479	716	6
863	310	257	111	33	27	858	846	842	13	13	8	2 229	848	821	437	7
741	454	378	59	33	27	177	355	353	11	17	14	981	428	404	1 083	8
1 728	2 053	1 973	115	43	36	568	808	803	21	25	17	3 576	937	919	580	9
241	146	94	23	18	11	14	158	153	—	—	—	589	257	228	26	10
920	1 879	1 707	63	38	29	51	589	580	9	13	11	5 599	1 667	1 627	477	11
1 248	920	811	154	73	46	225	667	650	11	37	29	1 937	1 004	938	978	12
6 387	4 320	3 814	1 198	821	811	466	2 723	2 720	29	16	10	6 579	3 721	3 720	1 199	13
2 193	1 024	861	151	40	25	294	270	270	25	11	11	1 442	313	313	549	14
1 446	1 886	1 695	112	54	40	2 172	1 348	1 243	13	14	12	4 926	2 188	2 178	740	15
792	374	357	61	38	33	148	350	348	7	1	1	1 000	697	696	247	16
19 035	12880	12065	2 249	1 672	1 662	3 329	3 934	3 852	114	30	25	8 636	5 582	5 554	3 536	17
1 506	1 098	1 054	83	74	54	98	393	380	12	15	12	4 478	1 059	1 057	752	18
1 475	1 534	1 361	196	48	41	269	523	506	23	34	32	2 054	894	855	608	19
797	705	630	115	61	44	203	618	610	8	38	34	2 036	1 206	1 184	910	20
925	539	510	65	26	19	558	746	743	6	26	23	2 265	716	704	499	21
1 330	1 077	872	142	66	51	100	530	519	14	19	19	2 960	1 359	1 316	1 601	22
568	706	572	58	34	30	195	337	319	6	27	21	1 229	1 301	1 281	409	23
556	348	252	103	44	36	406	519	492	22	39	28	2 155	838	817	526	24
2 524	678	538	110	50	45	416	1 183	1 160	26	16	13	3 884	1 987	1 955	747	25
3 997	541	457	79	31	27	483	1 579	1 572	3	10	7	5 842	1 254	1 251	1 236	26
618	502	415	143	121	114	510	1 323	1 297	2	5	5	1 016	386	376	756	27
700	643	498	31	22	15	611	721	678	13	9	9	2 357	585	574	1 006	28
1 745	749	619	43	29	28	1 154	2 456	2 434	20	14	12	5 966	1 582	1 547	1 675	29
996	1 906	1 295	11 939	8 860	8 155	7 266	4 469	3 072	34 255	42 957	33 053	819	6	6	3 883	1
45	100	76	732	1 147	790	461	552	292	8 761	10 984	7 670	2 901	5	5	1 203	2
58	83	62	348	521	347	1 469	584	453	2 478	2 990	2 112	661	206	202	556	3
131	177	125	817	629	469	515	398	290	4 113	3 514	2 466	13	—	—	851	4
52	198	141	1 000	1 057	804	1 351	658	559	7 180	5 843	4 271	288	15	15	1 410	5
118	124	85	345	208	120	152	143	92	1 768	1 562	1 014	24	—	—	493	6
84	95	61	906	1 030	786	751	574	447	4 203	3 152	2 206	17	3	3	628	7
28	43	26	575	590	429	314	252	213	2 558	2 614	1 641	3	—	—	651	8
164	113	101	863	775	641	1 060	505	434	4 559	3 466	2 681	373	—	—	930	9
66	70	48	185	191	114	136	105	77	1 025	1 051	652	—	—	—	2	10
258	212	189	782	828	711	455	422	376	4 540	4 374	3 573	81	1	1	925	11
52	85	58	1 469	1 477	880	476	351	274	5 338	4 988	3 068	212	—	—	1 085	12
282	374	306	3 348	2 470	2 237	908	1 169	991	11 276	9 774	8 347	23	—	—	671	13
100	117	101	694	449	395	352	170	154	2 954	1 963	1 710	137	—	—	697	14
187	162	117	1 039	1 073	774	2 673	704	625	6 511	5 624	4 221	29	—	—	922	15
139	95	82	878	574	500	393	222	195	2 579	1 927	1 497	—	—	—	660	16
185	578	552	4 005	2 881	2 768	3 846	3 474	2 854	12 254	14 837	11 646	—	—	—	4 283	17
30	24	16	485	569	425	323	257	179	2 541	2 236	1 658	74	2	2	606	18
32	45	31	828	748	561	725	656	523	4 763	3 959	3 202	3	1	1	665	19
41	55	41	493	643	504	534	507	413	4 067	3 648	2 573	31	—	—	663	20
63	87	74	708	793	676	1 309	962	891	5 157	4 909	3 734	644	—	—	814	21
136	311	273	1 619	1 357	1 207	875	855	718	6 325	5 323	4 162	561	2	1	1 798	22
88	252	195	828	957	732	415	443	327	5 067	4 223	3 084	17	—	—	921	23
58	105	78	1 523	1 438	1 014	1 539	875	703	4 373	4 015	2 783	4	4	2	947	24
124	105	74	1 139	940	692	769	699	641	4 343	3 245	2 322	61	—	—	1 037	25
63	73	67	759	767	663	1 073	637	595	7 339	4 641	3 865	—	—	—	458	26
83	69	54	1 952	2 230	1 929	1 671	1 615	1 556	3 481	3 106	2 197	22	—	—	368	27
37	38	25	730	561	451	1 259	770	690	3 035	2 549	1 966	14	14	14	152	28
6	18	11	1 262	988	766	1 559	1 455	1 379	2 644	2 596	1 689	20	—	—	92	29

Tab. 3. Verksamheten inom olika yrkesgrupper under år 1941.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Tillsammans				Ansökningar per 100 lediga platser		
	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kv.	S:a
Jordbruk och skogshushållning	**60 573**	**101 951**	**160 388**	**107 725**	**5 735**	**10 838**	**22 050**	**17 074**	**66 308**	**112 789**	**182 438**	**124 799**	**64**	**49**	**62**
Jordbruk	40 473	69 944	73 828	55 028	5 668	10 764	21 955	16 983	46 141	80 708	95 783	72 011	95	49	84
Skogshushållning	20 100	32 007	86 560	52 697	67	74	95	91	20 167	32 081	86 655	52 788	37	·	37
Industri och hantverk	**177 093**	**551 676**	**108 215**	**97 971**	**40 760**	**142 100**	**23 353**	**19 596**	**217 853**	**693 776**	**131 568**	**117 567**	**510**	**608**	**527**
Malmbrytning	1 193	2 377	1 342	1 059	—	—	—	—	1 193	2 377	1 342	1 059	177	—	177
Metall- och maskinindustri	29 549	72 738	22 125	18 039	1 005	2 518	1 440	1 182	30 554	75 256	23 565	19 221	329	175	319
Jord- och stenindustri	11 824	42 437	8 694	7 365	372	692	527	438	12 196	43 129	9 221	7 803	488	131	468
Trävaruindustri	23 418	63 366	9 918	9 136	302	621	151	146	23 720	63 987	10 069	9 282	639	411	635
Pappers- och grafisk industri	8 530	25 885	2 069	1 954	827	1 982	1 301	1 145	9 357	27 867	3 370	3 099	1 251	152	827
Livsmedelsindustri	7 151	23 865	5 375	4 861	5 251	15 468	5 319	4 526	12 402	39 333	10 694	9 387	444	291	368
Textil- och beklädnadsindustri	7 699	26 804	3 070	2 774	25 000	89 186	10 884	8 739	32 699	115 990	13 954	11 513	873	819	831
Läder-, hår- och gummiindustri	9 293	33 667	2 234	1 946	6 304	26 101	1 474	1 273	15 597	59 768	3 708	3 219	1 507	1 771	1 612
Kemisk-teknisk industri	1 813	5 717	1 600	1 546	1 666	5 464	2 212	2 105	3 479	11 181	3 812	3 651	357	247	293
Byggnadsverksamhet	75 382	251 373	50 650	48 246	33	68	45	42	75 415	251 441	50 695	48 288	496	·	496
Kraft- och värmeproduktion	1 241	3 447	1 138	1 045	—	—	—	—	1 241	3 447	1 138	1 045	303	—	303
Sjöfart och fiske	**21 919**	**68 655**	**22 022**	**21 642**	**639**	**2 454**	**912**	**849**	**22 558**	**71 109**	**22 934**	**22 491**	**312**	**269**	**310**
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	**48 889**	**160 135**	**103 043**	**94 320**	**51 229**	**115 588**	**80 321**	**65 885**	**100 118**	**275 723**	**183 364**	**160 205**	**155**	**144**	**150**
Kontorsarbete	5 174	14 178	3 378	2 654	6 779	15 242	6 036	5 130	11 953	29 420	9 414	7 784	420	253	313
Affärs- och lagerarbete	10 750	37 938	9 476	8 730	8 943	19 760	7 337	5 838	19 693	57 698	16 813	14 568	400	269	343
Landtransport	21 549	77 813	53 411	47 259	1 936	3 706	5 714	4 364	23 485	81 519	59 125	51 623	146	65	138
Hotell- och restaurangrörelse	2 309	8 160	3 967	3 686	17 921	42 251	36 751	30 540	20 230	50 411	40 718	34 226	206	115	124
Litterärt och konstnärligt arbete	1 035	3 729	737	677	269	702	191	165	1 304	4 431	928	842	506	368	477
Förvaltning och undervisning	6 849	14 620	30 286	29 861	6 189	15 831	11 615	11 300	13 038	30 451	41 901	41 161	48	136	73
Sjukvård och hygien	1 223	3 697	1 788	1 453	9 192	18 096	12 677	8 548	10 415	21 793	14 465	10 001	207	143	151
Husligt arbete	**459**	**1 536**	**716**	**579**	**64 080**	**169 487**	**166 070**	**125 063**	**64 539**	**171 023**	**166 786**	**125 642**	**215**	**102**	**103**
Diversearbete	**29 681**	**91 330**	**58 851**	**58 254**	**5 963**	**7 032**	**259**	**252**	**35 644**	**98 362**	**59 110**	**58 506**	**155**	**2 715**	**166**
Ungdom utan särsk. utbildning	**15 572**	**26 636**	—	—	**17 096**	**28 371**	—	—	**32 668**	**55 007**	—	—	·	·	·
Tillsammans	**354 186**	**1001919**	**453 235**	**380 491**	**185 502**	**475 870**	**292 965**	**228 719**	**539 688**	**1477789**	**746 200**	**609 210**	**221**	**162**	**198**

För exportindustrierna var läget fortfarande ogynnsamt. Snickerier, möbelfabriker och särskilt trähusfabriker hade dock gynnsamma konjunkturer. Inom stenindustrin, som alltjämt kämpade med stora svårigheter, motverkades arbetslösheten bland annat genom statsbeställningar av gatsten.

Inom textilindustrin samt läder-, hår- och gummivaruindustrierna medförde råvarubristen samt slutförda statsbeställningar minskad arbetstillgång, och korttidsarbete blev allt vanligare. De tillsatta platserna inom dessa yrkeskategorier visade visserligen någon uppgång från föregående år, men den oerhört kraftiga stegringen av antalet arbetsansökningar gav uttryck för ett betydligt försämrat läge.

Husbyggnadsverksamheten företedde, såsom förut antytts, en viss återhämtning under året, men krisens verkningar framträdde dock alltjämt med skärpa. Bland de byggnadsarbetare, som i främsta rummet anmälde sig som arbetssökande på de olika arbetsförmedlingskontoren, må nämnas byggnadshantlangare, byggnadssnickare och timmermän samt målare. Tack vare byggnads- och anläggningsarbeten för försvarets behov, i viss mån även för industriella ändamål, och även på grund av att ledig arbetskraft i stor utsträckning kunde överföras från byggnadsverksamheten till andra yrken, särskilt skogsbruket, blevo verkningarna av byggnadskrisen icke så svåra, som man kunnat befara. Helt naturligt hade även byggnadsämnesindustrierna känning av byggnadsverksamhetens begränsning.

Några nämnvärda förskjutningar inom gruppen handel, samfärdsel och allmän tjänst äro ej att anteckna.

Antalet *ansökningar på 100 lediga platser* har under det senaste decenniet utgjort:

	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Jordbruk och skogshushållning .	283	410	269	180	112	93	116	133	72	62
Industri och hantverk	2 219	3 123	1 723	1 375	991	682	621	413	472	527
Sjöfart och fiske	547	575	496	408	322	219	235	167	223	310
Handel och samfärdsel	403	611	416	278	208	161	146	125	158	150
Husligt arbete	130	139	115	98	94	88	87	88	104	103
Diversearbete	841	955	757	644	413	170	226	246	132	166
Samtliga grupper	**487**	**685**	**479**	**365**	**262**	**187**	**196**	**173**	**182**	**198**

I jämförelse med år 1940 uppvisade grupperna industri och hantverk, sjöfart och fiske samt diversearbete stigande relationstal (d. v. s. antal arbetsansökningar på 100 lediga platser) och större eller mindre överskott på arbetskraft. Överskottet inom industrigruppen var alltjämt särskilt framträdande, trots den förefintliga bristen på kvalificerade yrkesarbetare av skilda slag. Även inom sjöfartsgruppen hade relationstalet av kända skäl avsevärt försämrats. Liksom under föregående år kunde man inom husligt arbete konstatera jämvikt mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft, medan jordbruksgruppen till följd av den starka efterfrågan på skogsarbetare hade ett så lågt relationstal som 62.

Ungdomsförmedlingen. På ungdomsförmedlingens område vidtogos under år 1941 olika åtgärder för att effektivisera verksamheten. Speciella ungdoms-

Tab. 4. Ungdomsförmedlingen under år 1941.

Månad	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Tillsammans			
	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Januari . . .	3 077	2 019	1 473	152	4 371	2 040	1 666	214	7 448	4 059	3 139	183
Februari . .	3 202	1 945	1 390	165	4 048	1 961	1 626	206	7 250	3 906	3 016	186
Mars	3 341	2 646	1 710	126	4 232	2 502	1 824	169	7 573	5 148	3 534	147
April	3 115	3 108	1 623	100	4 126	2 814	2 036	147	7 241	5 922	3 659	122
Maj	3 016	2 778	1 532	109	3 771	2 852	1 761	132	6 787	5 630	3 293	121
Juni	5 944	3 862	3 042	154	5 784	4 049	3 092	143	11 728	7 911	6 134	148
Juli	5 189	3 542	2 947	146	5 414	3 454	2 781	157	10 603	6 996	5 728	152
Augusti . . .	5 838	4 603	3 636	127	5 768	3 812	2 958	151	11 606	8 415	6 594	138
September . .	5 993	5 271	4 016	114	6 609	4 422	3 585	149	12 602	9 693	7 601	130
Oktober . . .	4 444	3 998	2 544	111	5 714	3 637	2 804	157	10 158	7 635	5 348	133
November . .	3 634	3 028	1 889	120	4 865	2 869	2 168	170	8 499	5 897	4 057	144
December . .	3 253	2 430	1 752	134	3 363	2 188	1 617	154	6 616	4 618	3 369	143
Hela året 1941	**50 046**	**35 414**	**27 554**	**141**	**58 065**	**33 472**	**27 918**	**173**	**108111**	**68 886**	**55 472**	**157**
1940	42 249	27 534	21 889	153	47 596	26 523	21 800	179	89 845	54 057	43 689	166
1939	33 554	26 786	17 835	125	32 139	29 428	18 578	109	65 693	56 214	36 413	117
1938	33 623	24 560	16 667	137	33 305	28 037	18 109	119	66 928	52 597	34 776	127
1937	32 837	24 928	16 353	132	31 113	28 425	17 643	109	63 950	53 353	33 996	120
I % av hela förmedlingen 1941	5·0	7·8	7·2	—	12·2	11·4	12·2	—	7·3	9·2	9·1	—
1940	5·4	7·2	6·9	—	12·9	10·4	11·2	—	7·8	8·5	8·6	—
1939	4·9	9·1	7·1	—	11·2	10·9	10·1	—	6·7	9·9	8·4	—
1938	5·1	10·4	8·2	—	12·4	11·8	11·5	—	7·2	11·1	9·6	—
1937	5·1	10·0	7·8	—	13·2	12·7	12·3	—	7·2	11·3	9·6	—

avdelningar upprättades vid ett flertal arbetsförmedlingar, som tidigare icke varit utrustade med dylika, och även i övrigt utbyggdes verksamheten i syfte att skapa nya förutsättningar för den mera yrkesvägledande sidan av verksamheten.

Den vidgade omfattningen av själva förmedlingsarbetet framgår av de siffror, som meddelas i tab. 4. Såväl beträffande antalet arbetsansökningar som beträffande antalet lediga och tillsatta platser konstaterades en påtaglig stegring jämfört med siffrorna för föregående år, och detta gällde både för den manliga och den kvinnliga avdelningens vidkommande.

Inalles inskrevos 28 991 pojkar och 33 054 flickor (under 18 år) under året, d. v. s. 15 % fler ungdomar än år 1940.

Ansökningarna om arbete uppgingo sammanlagt till 108 000 eller cirka 20 % fler än föregående år och nära 65 % fler än år 1939. Lyckligtvis motsvarades denna stegring i huvudsak av stegringen i antalet lediganmälda platser. Inalles lediganmäldes nämligen 69 000 platser mot 54 000 år 1940, vilket innebär, att 1941 på 100 lediga platser kommo 157 ansökningar om arbete mot 166 år 1940. Sedd i relation till motsvarande siffror för åren 1937—1939 ter sig dock genomsnittssiffran 157 vida mindre gynnsam ur arbetsmarknadssynpunkt, och ännu ogynnsammare te sig siffrorna för den kvinnliga avdelningen.

Jämför man ungdomsförmedlingssiffrorna med siffrorna för arbetsförmedlingen i övrigt, kan man konstatera, att förhållandet mellan ansökningar om

arbete och platstillgången totaliter sett tett sig gynnsammast för ungdomens vidkommande. Detta torde emellertid närmast sammanhänga med den relativt stora tillgång på budplatser, som speciellt den *manliga* ungdomen nästan överallt i landet kunde räkna med. Förhållandet ter sig avsevärt annorlunda, om man jämför siffrorna för den *kvinnliga* ungdomen enbart med siffrorna för arbetsförmedlingen i övrigt, och speciellt då med siffrorna för äldre kvinnliga.

Av de lediganmälda platserna hade 55 000 tillsatts, vilket innebär 27 % fler tillsatta platser än år 1940 och 52 % fler än år 1939.

I vilken utsträckning krisen på arbetsmarknaden nödvändiggjorde omflyttning av den minderåriga arbetskraften, kan icke omedelbart avläsas ur de framlagda siffrorna. Men rapporter från skilda håll ge vid handen, att dylika omflyttningar i viss utsträckning måst ske. Inom de mest utsatta näringsområdena kunde en påtaglig återhållsamhet från arbetsgivarnas sida vid elev- och lärlingsrekryteringen förmärkas. Genom rationellt ackvisitionsarbete från ungdomsförmedlingens sida motverkades dock denna tendens i viss mån, och för att tillförsäkra ungdomen den erforderliga yrkesutbildningen sökte ungdomsförmedlingen kontakt med yrkesskolor av olika slag.

Student- och lärarförmedlingen. Under redovisningsåret voro liksom förut fyra studentförmedlingar och tolv lärarförmedlingar i verksamhet. Från och med september månad inordnades den förmedlingsverksamhet, som bedrivits av Svenska folkhögskollärarnas lärarförening under den offentliga arbetsförmedlingen. Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av nedanstående tab. 5.

Tab. 5. Student- och lärarförmedlingen under år 1941.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans		
	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Förvaltnings- o. domstolstjänst	975	309	205	195	96	90	1 170	405	295
Läroverkslärare	1 781	269	219	1 293	66	64	3 074	335	283
Folkskollärare	1 791	1 546	1 304	2 248	1 647	1 445	4 039	3 193	2 749
Småskollärarinnor	—	—	—	5 091	451	435	5 091	451	435
Yrkeslärare etc.	352	32	28	1 435	263	226	1 787	295	254
Privatlärare	2 852	1 141	1 112	1 470	304	276	4 322	1 445	1 388
Läkare	171	118	76	15	5	5	186	123	81
Idrottsledare, gymnaster	—	7	5	—	—	—	—	7	5
Journalister, översättare m. m.	230	52	49	135	30	28	365	82	77
Tolkar, guider etc.	11	19	19	6	1	1	17	20	20
Kontorsanställda	570	150	129	496	199	184	1 066	349	313
Agenter o. affärsbiträden	1	6	4	—	5	5	1	11	9
Musiker o. andra konstnärer	—	8	8	1	5	5	1	13	13
Annat arbete	497	130	107	336	87	82	833	217	189
Tillsammans år 1941	**9 231**	**3 787**	**3 265**	**12 721**	**3 159**	**2 846**	**21 952**	**6 946**	**6 111**
1940	7 758	3 621	3 094	11 389	3 157	2 898	19 147	6 778	5 992
1939	6 618	3 378	2 999	6 876	2 417	2 169	13 494	5 795	5 168

Som synes visade flertalet siffror stigande tendens mot föregående år. Totalantalet lediga platser uppgick år 1941 till 7 000. Av dessa utgjorde icke mindre än över 3 000 platser för folkskollärare, av vilka 2 700 tillsattes. Bristen på manliga folkskollärare var särdeles framträdande, närmast till följd av inkallelserna till beredskapstjänst, och förmedlingarna hade vid vissa tillfällen stora svårigheter att skaffa ersättare för de inkallade. Folkskollärarinnorna räckte icke alltid till att fylla vakanserna, utan även pensionerade lärarkrafter samt småskollärarinnor måste anlitas. För denna senare kategori voro sysselsättningsmöjligheterna i övrigt ytterst begränsade, och ansökningarna om arbete uppgingo till mer än det tiodubbla mot antalet lediga platser. Lediga vikariat vid läroverk hade anmälts till ett antal av 335, varav 283 platser tillsattes. De under rubriken yrkeslärare redovisade slöjdlärarna, särskilt kvinnliga, hade svårt att få arbete inom sitt fack.

Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1941.

På- och avmönstringar vid sjömanshusen. Enligt till socialstyrelsen från rikets samtliga sjömanshus ingångna uppgifter uppgick hela antalet under år 1941 påmönstrade sjömän till 27 167 och antalet avmönstrade till 27 462. Härav voro i inrikes fart 1 863 påmönstringar och 1 908 avmönstringar eller i båda fallen 6·9 %. Fördelningen på olika sjömanshus framgår av följande översikt:

	På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade
Luleå	1 059	1 093	Oskarshamn	629	573	Hälsingborg	1 417	1 376
Umeå	275	304	Kalmar	670	658	Halmstad	322	279
Örnsköldsvik	78	80	*Visby*	630	576	*Göteborg*	5 109	4 724
Härnösand	292	296	Karlskrona	196	253	Marstrand	544	556
Sundsvall	584	567	Karlshamn	440	514	Uddevalla	285	374
Söderhamn	237	220	Sölvesborg	476	448	Lysekil	508	522
Gävle	1 044	1 039	Kristianstad	178	146	Strömstad	135	145
Stockholm	4 783	4 767	Ystad	584	621	Karlstad	341	440
Nyköping	1 629	1 678	Trelleborg	757	873	Summa 1941	27 167	27 462
Norrköping	690	664	Malmö	1 865	2 178	» 1940	33 259	33 500
Västervik	303	278	Landskrona	1 107	1 220	» 1939	52 321	53 620

Den avgjort största frekvensen kom, efter vad härav synes, på sjömanshuset i Göteborg med 19 % av påmönstringarna och 17 % av avmönstringarna, därnäst kom Stockholm med c:a 17 % av såväl på- som avmönstringarna. Fördelningen på de olika månaderna framgår av nedanstående tablå:

År 1941		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec
Påmönstrade		1 044	418	3 046	3 786	3 765	2 418	2 828	2 502	1 905	2 015	1 744	1 696
Avmönstrade		2 880	1 768	1 987	1 932	2 132	1 798	2 685	2 427	2 162	2 053	2 227	3 411
Påmönstr. per 100 avmönstr.	1941	36	24	153	196	177	134	105	103	88	98	78	50
	1940	90	34	114	121	91	136	121	126	125	111	106	69
	1939	91	91	130	133	132	110	105	95	78	93	95	62

Inalles kan man per 100 avmönstringar under år 1941 räkna 99 påmönstringar, mot 99 år 1940 och 98 år 1939.

Bland de under året påmönstrade utgjordes 1 694 av fartygsbefälhavare, 4 516 av styrmän och maskinister, 9 910 av däcksmanskap, 7 154 av maskinmanskap och 3 893 av kökspersonal. Bland de avmönstrade voro 1 662 fartygsbefälhavare, 4 608 styrmän och maskinister, 10 037 däcksmanskap, 7 225 maskinmanskap och 3 930 kökspersonal.

Till nationaliteten voro av de under året påmönstrade 27 167 sjömännen 26 823 (eller 98·7 %) svenskar, 50 norrmän, 23 danskar, 90 finnar, 8 tyskar och 173 andra vita. Bland de under samma tid avmönstrade 27 462 sjömännen

voro 26 993 (eller 98·3 %) svenskar, 76 norrmän, 45 danskar, 138 finnar, 11 tyskar, 193 andra vita samt 6 av annan ras.

Sjömansförmedlingsverksamheten. Statistiska uppgifter rörande sjömansförmedlingen föreligga för 1941 från 34 arbetsförmedlingar (kontor eller sjömansförmedlingsombud).

Sjömansförmedlingens verksamhet under år 1941.

Hamnar	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 lediga platser	Påmönstringar och tillsatta platser inom manskapsgrupperna							
					Däcksmanskap		Maskinmanskap		Kökspersonal		Tillsammans	
					Påm.	T. pl.	Påm.	T. pl.	Påm.	T. pl.	Påm.	T. pl.
Luleå	1 456	877	818	166	368	337	402	381	130	86	900	804
Umeå	509	178	167	286	104	93	93	55	26	12	223	160
Örnsköldsvik	303	57	57	532	26	22	30	24	13	7	69	53
Härnösand	1 271	172	172	739	108	83	76	71	44	8	228	162
Sundsvall	1 561	396	392	394	227	180	194	158	59	39	480	377
Hudiksvall	179	58	55	309	—	27	—	19	—	7	—	53
Söderhamn	339	102	102	332	94	49	64	34	34	13	192	96
Gävle	1 483	774	769	192	376	320	345	293	145	102	866	715
Stockholm	9 376	4 722	4 592	199	1 540	1 408	1 411	1 314	777	1 018	3 728	3 740
Västerås	810	375	368	216	—	193	—	130	—	38	—	361
Södertälje	54	59	58	92	—	28	—	20	—	8	—	56
Oxelösund	2 636	693	693	380	564	284	494	291	237	94	1 295	669
Norrköping	1 598	549	539	291	268	235	187	173	94	58	549	466
Motala	216	122	119	177	—	79	—	22	—	10	—	111
Västervik	231	130	118	178	146	62	30	20	43	33	219	115
Oskarshamn	1 169	331	331	353	291	155	134	124	76	34	501	313
Kalmar	1 928	483	483	399	340	315	109	87	67	46	516	448
Visby	758	309	289	245	247	172	137	76	105	34	489	282
Karlskrona	488	152	140	321	83	64	57	47	15	12	155	123
Ronneby	167	35	35	477	—	23	—	7	—	3	—	33
Karlshamn	964	192	182	502	176	111	71	42	67	22	314	175
Sölvesborg	1 396	595	593	235	175	237	90	93	65	65	330	395
Åhus	848	207	205	410	88	111	48	48	19	37	155	196
Simrishamn	215	109	75	197	—	52	—	7	—	10	—	69
Ystad	915	246	246	372	224	128	115	82	87	30	426	235
Trelleborg	1 252	690	677	181	236	245	186	252	112	77	534	574
Malmö	3 935	1 350	1 333	291	645	479	568	436	250	124	1 463	1 039
Landskrona	1 687	700	700	241	362	282	281	211	143	76	786	569
Hälsingborg	3 999	1 231	1 229	325	514	398	351	331	189	146	1 054	875
Halmstad	1 219	240	238	508	151	133	60	49	39	32	250	214
Göteborg	17 280	5 502	5 489	314	1 729	1 790	1 455	1 609	917	335	4 101	3 734
Lysekil	698	435	412	160	206	349	15	15	11	29	232	393
Uddevalla	785	214	208	367	114	116	70	42	32	6	216	164
Karlstad	403	153	153	263	126	96	60	44	44	12	230	152
Tillsammans	**62 128**	**22 438**	**22 037**	**277**	**9 528**	**8 651**	**7 133**	**6 607**	**3 840**	**2 663**	**20 501**	**17 921**

Såsom närmare framgår av ovanstående tabell, uppgingo samtliga ansökningar om arbete till 62 128, lediga platser till 22 438 och tillsatta platser till 22 037, vilket betecknar en ökning sedan föregående år för ansökningarna med 12·0 % och en minskning för lediga och tillsatta platser med resp. 20·1 och 17·7 %. Det genomsnittliga antalet ansökningar per 100 lediga platser var för hela riket 277 under 1941 mot 198 och 151 under resp. 1940 och 1939.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på årets skilda månader framgår av nedanstående uppställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Arbetssökande personer .	4 906	5 180	6 808	6 193	5 522	4 712	4 828	4 746	4 473	4 433	4 284	4 781
Ansökningar .	4 993	5 316	6 945	6 296	5 602	4 822	4 959	4 846	4 576	4 554	4 353	4 866
Lediga platser	1 105	632	2 353	2 540	2 488	2 118	2 516	2 166	1 796	1 628	1 531	1 587
Tillsatta »	1 099	626	2 325	2 506	2 440	2 055	2 443	2 089	1 758	1 615	1 516	1 565
Ansökningar pr 100 lediga pl.	452	841	295	248	225	228	197	224	255	280	284	307

Det vid sjömansförmedlingsanstalterna inregistrerade överskottet på arbetskraft uppgick i medeltal per månad till 3 201 personer eller, om man bortser från de förmedlingar, som avse tillfälligt arbete å fartyg i hamn, till 3 462 personer. Överskottet var störst under februari och minst under juli med 4 548 resp. 2 312 personer.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på olika bemanningskategorier klarlägges i efterföljande tablå:

	Ansökningar om arbete		Lediga platser		Tillsatta platser		Per 100 lediga platser	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Ansökningar	Tills. platser
Befälhavare	61	0·1	12	0·1	12	0·1	508	100
Styrmän[1]	1 359	2·2	468	2·1	454	2·1	290	97
Maskinister	1 311	2·1	565	2·5	550	2·5	232	97
Däcksmanskap . .	25 442	40·9	8 827	39·3	8 651	39·2	288	98
Maskinmanskap . .	24 670	39·7	6 650	29·6	6 607	30·0	371	99
Kökspersonal . . .	9 064	14·6	2 783	12·4	2 663	12·1	326	96
Andra platser . . .	221	0·4	3 133	14·0	3 100	14·0	7	99
Tillsammans	62 128	100·0	22 438	100·0	22 037	100·0	277	98

Av kökspersonalen utgjordes c:a $^1/_4$ av kvinnor (2 141 ansökningar och 813 tillsatta platser). Denna gren av förmedlingsverksamheten var livligast vid kontoret i Stockholm, där antalet tillsatta platser utgjorde 631.

Av 740 arbetssökande utländska sjömän bereddes 216 anställning genom sjömansförmedlingens försorg.

Verksamhetens omfattning vid de olika förmedlingsställena ävensom förhållandet mellan antalet påmönstringar och förmedlade platser inom manskapsgrupperna framgår av tabellen å föregående sida.

Göteborg ligger fortfarande främst med 27·8 % av samtliga ansökningar om arbete och 24·9 % av tillsatta platser; härnäst kommer Stockholm med 15·1 resp. 20·8 %. Hälsingborg hade 6·4 resp. 5·6 % och Malmö 6·3 resp. 6·0 %.

Av de under året förmedlade 22 037 platserna avse 21 205 eller 96·2 % anställning å ång- och motorfartyg samt 832 (3·8 %) å segel- och pråmfartyg.

[1] Till styrmän ha hänförts jämväl radiotelegrafister.

Arbetslösheten inom fackförbunden under år 1941.

Den på fackföreningarnas uppgifter grundade fortlöpande statistiken över arbetslösheten inom olika fackförbund, vars preliminära resultat för varje månad publiceras i denna tidskrift, omfattade under 1941 i genomsnitt 753 200 arbetare eller ungefär 93 % av hela medlemsantalet i de rapporterande förbunden. Motsvarande siffror föregående år voro 734 000 arbetare och 87 % av medlemsantalet. Inom de olika facken var det material, varpå denna månadsstatistik grundar sig, som framgår av det nyss sagda, icke alldeles fullständigt, då de till förbunden anslutna avdelningarna endast i viss utsträckning insände månadsrapporter till arbetsmarknadskommissionen. Genom medverkan av förbunden har det insända materialet under redovisningsåret varit rikhaltigare än tidigare. Rapporteringens omfattning framgår av följande tablå, där för varje förbund angivits dess genomsnittliga totala medlemsantal under året (a) och i statistiken redovisade arbetare i genomsnitt (b) samt i procent den del av förbundets hela medlemsantal, som i medeltal redovisats i statistiken under 1941 (c).

	a. Hela medlems-ant. (1 000)	b. Redo-visade arb. (1 000)	c. b i % av a
Beklädnadsarb.-förb.	27·8	27·4	99
Bleck- o. plåtslagareförb.	2·7	2·7	100
Bokbindareförb.	8·1	8·1	100
Bryggeriindustriarb.-förb.	7·4	7·2	97
Byggnadsträarb.-förb.	37·4	34·3	92
De förenade förbunden	14·1	11·7	83
Elektriska arbetareförb.	10·7	7·9	74
Gjutareförbundet	9·8	8·5	91
Grov- o. fabriksarb.-förb.	87·7	74·8	85
Gruvindustriarb.-förb.	10·1	10·0	99
Handelsarbetareförb.	40·7	40·7	100
Kommunalarbetareförb.	46·3	46·3	100
Lantarbetareförb.	41·6	41·6	100
Litografförbundet	2·9	2·8	97
Livsmedelsarbetareförb.	29·2	28·1	96
Metallindustriarb.-förb.	178·2	176·4	99
Murareförbundet	11·3	10·7	95
Målareförbundet	14·5	13·9	96
Pappersindustriarb.-förb.	35·1	33·1	94
Sadelm.- o. tapetserareförb.	3·8	3·8	100
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	13·1	11·4	87
Stenindustriarb.-förb.	7·6	6·5	86
Sågverksind.-arb.-förb.	23·4	20·3	87
Textilarbetareförb.	39·3	39·3	100
Tobaksindustriarb.-förb.	2·3	2·3	100
Transportarb.-förb.	35·0	26·7	76
Träindustriarb.-förb.	29·3	23·1	79
Typografförbundet	11·8	11·8	100
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	25·2	21·8	87
Samtliga förbund	805·9	753·2	93

Siffrorna växlade, som synes, från 74 till 100 % av totala medlemsantalet, ett förhållande som givetvis måste beaktas, därest man på grundval av den

publicerade månadsstatistiken vill söka bedöma arbetslöshetens verkliga omfattning och fluktuationer dels inom varje fack för sig och dels inom samtliga förbund tillsammantagna.

Det absoluta antalet redovisade medlemmar och arbetslösa, varpå den sammanställda årsstatistiken grundar sig, framgår av tabellen å sid. 256—257. Den genomsnittliga arbetslöshetssiffran för samtliga förbund utgjorde i avrundat tal 85 000. Som arbetslösa räknas sådana medlemmar, vilka på grund av arbetsbrist eller tillfällig orsak varit utan arbete och vilka enligt av förbunden tillämpade fristämplingsgrunder äro att betrakta såsom arbetslösa. Emellertid skola, i enlighet med särskilda anvisningar till uppgiftslämnarna, sådana medlemmar icke upptagas som arbetslösa, vilka på grund av förkortad arbetstid per dag eller per vecka av förbunden medgivits fristämpling en eller annan vecka i månaden. Icke heller skola som arbetslösa räknas medlemmar, som varit arbetslediga på grund av sjukdom, arbetskonflikt, värnplikt och semester.

Antalet arbetslösa i procent av det redovisade medlemsantalet i olika fackförbund framgår av tabellen å sid. 255. Årsmedeltalet för det relativa antalet arbetslösa inom de rapporterande fackförbunden beräknades till 11·3 %. Vid beräkningen av dessa slutsiffror för den totala arbetslösheten under året har man icke tagit hänsyn till att rapporteringen i vissa fackförbund varit ofullständig, utan genomsnittssiffran är grundad på det redovisade medlemsantalet och arbetslösheten i de rapporterande avdelningarna av ovannämnda fackförbund. För att eliminera denna felkälla har den totala arbetslösheten i de rapporterande fackförbunden även beräknats på så sätt, att man utgått från antagandet, att arbetslösheten bland de icke rapporterande avdelningarna av fackförbunden överensstämmer med arbetslösheten bland de rapporterande. Det på detta sätt erhållna genomsnittliga antalet arbetslösa i samtliga förbund uppgick till 94 300, vilket ger en arbetslöshetsprocent för året på 11·7 i stället för den ovanstående, som var 11·3. Förskjutningarna under åren 1933—41 framgå av följande sammanställning:

	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Genomsnittl. antal medl., 1 000-tal .	529·9	533·4	551·1	589·8	638·6	688·1	771·0	799·8	805·9
Beräknat genomsnittl. antal arbetslösa, 1 000-tal	139·9	105·1	88·7	80·2	74·7	79·1	75·6	99·9	94·3
Beräknad arbetslöshetsprocent . . .	26·4	19·7	16·1	13·6	11·7	11·5	9·8	12·5	11·7

De sålunda framräknade årsmedeltalen för arbetslöshetsprocenten ligga, som synes, högre än de å sid. 255 publicerade, beroende på att de fackförbund, vilkas avdelningar ej fullständigt fullgjort sin rapportering, som regel hade en relativt hög arbetslöshet. Arbetslöshetsprocenten nådde sitt maximum år 1933 och sjönk sedan år från år fram till 1940, då på grund av de inträffade krisförhållandena läget på arbetsmarknaden försämrades och arbetslösheten ökade. Redovisningsårets procentsiffra visade i jämförelse med närmast föregående år nedgång i arbetslösheten.

Utvecklingen på arbetsmarknaden månad för månad, sådan den återspeglas i fackföreningsstatistiken, åskådliggöres i nedanstående tablå, vari arbetslöshetsprocenten angivits för åren 1935—1941.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·1	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0

Den successiva försämringen av arbetslöshetssituationen, som konstaterades under år 1940 i jämförelse med tidigare år, kom även till synes under år 1941, i det att samtliga månader med undantag av mars under första halvåret visade högre arbetslöshetsprocent än året förut. Från och med juli ägde en omkastning rum, och senare halvårets procenttal voro genomgående lägre än vid motsvarande tidpunkter ett år tidigare.

Av de 29 fackförbunden, för vilka uppgifter förelågo, hade flertalet lägre arbetslöshetssiffror än år 1940. Skillnaden var emellertid i de flesta fall obetydlig, då det gällde såväl uppgång som nedgång. Ordnas förbunden i arbetslöshetshänseende efter årsmedeltalens storlek, får man följande bild av situationen inom de olika facken.

	%		%		%
Murareförbundet	39·0	Sadelm.- o. tapetseraref.	12·8	Metallindustriarb.-förb.	4·8
Byggnadsträarbetareförb.	32·3	Sko- o. läderindustriarb.-f.	11·6	Textilarbetareförbundet	4·8
Målareförbundet	29·9	Träindustriarbetareförb.	10·8	Typografförbundet	4·3
Sågverksind.-arb.-förb.	23·5	Tobaksindustriarb.-förb.	10·7	Kommunalarbetareförb.	4·2
Grov- o. fabriksarb.-förb.	22·2	Beklädnadsarbetareförb.	8·8	Lantarbetareförbundet	3·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	22·1	Livsmedelsarbetareförb.	7·6	Gjutareförbundet	3·4
Pappersindustriarb.-förb.	18·1	Elektriska arbetareförb.	7·3	Handelsarbetareförb.	3·4
Stenindustriarbetareförb.	17·4	Bryggeriindustriarb.-förb.	6·7	Litografförbundet	3·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	16·3	De förenade förbunden	6·2	Gruvindustriarbetareförb.	2·5
Transportarbetareförb.	15·6	Bokbindareförbundet	4·8		

De stora skillnaderna i arbetstillgången mellan olika fack, som varit utmärkande för 1941 liksom för flera år tidigare, framträda tydligt i ovanstående sammanställning. Förbunden inom byggnadsbranschen och exportindustrin uppvisade mycket hög arbetslöshetsprocent, under det att årsmedeltalen för flertalet övriga fack voro relativt låga.

Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet.

Fackförbund	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Årsmedeltal 1941	Årsmedeltal 1940
Beklädnadsarbetareförb.	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5	9·4	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9	8·8	6·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	28·7	25·2	29·2	20·2	14·2	11·3	7·2	6·0	5·3	8·4	14·3	23·9	16·3	15·4
Bokbindareförbundet	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9	4·8	5·4
Bryggeriindustriarbetareförb.	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5	6·7	5·5
Byggnadsträarbetareförb.	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0	32·3	34·7
De förenade förbunden	5·2	6·1	7·1	7·0	7·3	6·9	5·4	4·8	4·5	4·4	4·5	11·0	6·2	4·4
Elektriska arbetareförb.	9·8	12·5	12·3	11·3	8·5	7·6	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2	7·3	7·7
Gjutareförbundet	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3	2·7	3·9	3·4	4·0
Grov- o. fabriksarbetareförb.	34·1	34·1	30·6	26·2	20·3	16·3	14·7	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1	22·2	22·1
Byggnadsind.-arb.	44·1	45·7	41·8	35·5	28·9	21·7	18·1	17·8	17·9	22·3	28·6	36·2	30·0	29·3
Byggnadsämnesind.-arb.	40·1	38·6	34·0	27·1	16·4	13·2	11·8	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5	22·1	25·9
Glasbruksarb.	18·9	17·1	16·7	11·6	8·1	8·8	15·8	11·0	4·8	5·8	6·2	7·3	11·1	14·6
Sockerfabriksarb.	24·2	24·0	17·7	15·0	12·1	10·9	10·6	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9	13·1	15·8
Tändsticksarb.	15·8	12·3	14·3	25·2	22·3	28·2	24·8	23·8	15·5	16·3	15·0	16·6	19·1	21·0
Övriga arb.	14·7	14·4	11·9	11·0	9·0	9·2	9·9	9·0	8·2	9·0	9·6	12·8	10·8	12·7
Gruvindustriarbetareförb.	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6	2·5	2·3
Handelsarbetareförb.	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4	3·4	4·4
Kommunalarbetareförb.	7·3	6·8	5·9	4·6	2·4	2·1	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0	6·1	4·2	4·1
Lantarbetareförbundet	6·1	6·0	5·5	3·8	3·1	2·6	2·7	2·8	2·7	2·8	4·0	4·0	3·8	4·7
Litografförbundet	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2	2·8	3·1	2·3	1·9	2·4	3·2	4·8
Livsmedelsarbetareförb.	11·4	9·0	9·6	8·0	7·0	6·7	5·0	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2	7·6	6·8
Metallindustriarbetareförb.	6·3	6·8	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2	4·8	5·2
Järnbruksarbetare	2·0	2·2	2·5	2·0	1·5	1·4	1·2	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·9
Verkstadsarbetare	7·4	8·0	7·5	7·0	6·0	5·4	4·6	4·3	4·0	4·0	4·8	5·0	5·7	6·0
Murareförbundet	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1	39·0	44·7
Målareförbundet	55·1	53·8	42·6	35·6	23·3	20·7	14·5	12·9	8·7	16·4	33·1	37·8	29·9	32·4
Pappersindustriarbetareförb.	23·8	20·7	21·4	21·6	21·0	20·5	16·5	16·8	13·4	14·2	13·6	13·5	18·1	18·8
Sadelm.- o. tapetserareförb.	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2	12·8	12·8	14·1
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9	12·3	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1	11·6	5·6
Stenindustriarbetareförb.	29·2	25·9	22·9	18·6	13·9	15·0	11·7	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8	17·4	21·4
Sågverksindustriarbetareförb.	37·0	33·0	30·6	28·0	21·0	13·8	9·9	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0	23·5	24·8
Textilarbetareförbundet	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0	4·8	3·3
Tobaksindustriarbetareförb.	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9	10·7	4·2
Transportarbetareförb.	22·6	23·6	19·8	18·0	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2	12·1	13·0	13·8	15·6	14·8
Träindustriarbetareförb.	18·6	16·9	14·0	10·8	8·4	8·6	6·5	6·2	5·8	5·9	6·1	20·6	10·8	14·3
Typografförbundet	6·3	5·7	4·2	3·8	3·8	2·8	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	5·9
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	30·3	30·0	29·6	26·2	20·7	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4	22·1	27·0
Summa	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3	11·8

Antal redovisade medlemmar och arbetslösa

	Fackförbund	Antal redovisade medlem-								
		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
1	Beklädnadsarbetareförb.	28 148	26 411	26 646	28 230	27 827	27 252	27 689	27 590	27 578
2	Bleck- o. plåtslagareförb. . . .	2 758	2 701	2 712	2 700	2 679	2 619	2 644	2 663	2 626
3	Bokbindareförbundet	7 997	7 981	8 022	8 057	8 056	8 036	8 040	8 016	8 038
4	Bryggeriindustriarb.-förb. . . .	7 230	7 441	7 329	7 261	7 091	7 212	7 141	7 139	6 940
5	Byggnadsträarbetareförb. . . .	35 206	35 516	35 034	34 485	34 144	33 906	34 084	33 963	33 697
6	De förenade förbunden	12 055	11 915	11 865	11 687	10 604	10 895	11 265	11 462	12 035
7	Elektriska arbetareförb.	8 415	7 928	8 298	8 135	8 092	7 969	7 751	7 582	7 700
8	Gjutareförbundet	8 278	8 234	8 850	8 758	8 533	8 777	8 617	8 348	8 247
9	Grov- o. fabriksarb.-förb. . . .	76 458	75 543	76 956	75 531	75 402	73 922	73 311	74 299	73 927
10	Byggnadsind.-arb.	36 972	35 933	36 509	36 490	36 439	35 515	34 456	35 073	35 523
11	Byggnadsämnesind.-arb. . . .	13 169	13 050	13 379	13 025	12 938	13 022	13 099	13 134	13 018
12	Glasbruksarb.	4 149	4 190	4 115	4 068	4 026	3 919	4 012	4 084	3 905
13	Sockerfabriksarb.	4 647	4 674	4 643	4 473	4 522	4 356	4 602	4 668	4 488
14	Tändsticksarb.	1 390	1 492	1 480	1 438	1 405	1 377	1 351	1 346	1 334
15	Övriga arb.	16 131	16 204	16 830	16 037	16 072	15 733	15 791	15 999	15 664
16	Gruvindustriarbetareförb. . . .	9 688	9 871	9 941	10 046	9 940	10 027	10 050	9 908	10 073
17	Handelsarbetareförb.	39 629	40 292	40 568	40 636	40 781	40 813	40 817	40 839	40 887
18	Kommunalarbetareförb.	46 072	45 974	45 607	46 238	46 014	46 118	46 280	46 662	46 603
19	Lantarbetareförbundet	40 263	40 761	40 797	41 171	41 764	42 285	42 560	42 706	42 938
20	Litografförbundet	2 817	2 824	2 831	2 821	2 820	2 825	2 837	2 838	2 830
21	Livsmedelsarbetareförb.	28 063	28 311	27 522	27 465	28 153	28 052	28 341	27 587	28 750
22	Metallindustriarb.-förb. . . .	171 972	175 362	174 905	176 330	175 487	175 973	176 449	177 476	178 101
23	Järnbruksarbetare	35 813	36 837	36 926	37 039	36 977	36 959	37 115	37 199	37 570
24	Verkstadsarbetare	136 159	138 525	137 979	139 291	138 510	139 014	139 334	140 277	140 531
25	Murareförbundet	11 434	11 188	11 037	11 200	10 723	10 400	10 404	10 415	10 366
26	Målareförbundet	14 731	14 507	14 329	14 297	13 813	13 670	13 665	13 739	13 498
27	Pappersindustriarb.-förb. . . .	33 639	33 779	33 753	33 184	33 263	33 379	33 023	32 928	32 799
28	Sadelm.- o. tapetseraref. . . .	3 783	3 812	3 811	3 821	3 829	3 774	3 787	3 783	3 789
29	Sko- o. läderindustriarb.-förb. .	11 685	11 694	11 698	11 649	11 557	11 395	11 379	11 301	11 333
30	Stenindustriarbetareförb. . . .	6 836	7 043	6 806	6 740	6 480	6 562	6 478	6 448	6 442
31	Sågverksindustriarb.-förb. . . .	21 084	21 178	20 879	20 521	20 587	20 152	20 086	19 441	19 734
32	Textilarbetareförbundet	39 096	39 418	39 684	39 619	39 543	39 362	39 316	39 251	39 073
33	Tobaksindustriarb.-förb.	2 366	2 345	2 337	2 324	2 311	2 306	2 298	2 338	2 301
34	Transportarbetareförb.	27 033	27 359	27 496	27 472	26 632	26 248	26 447	26 165	26 095
35	Träindustriarbetareförb.	23 505	23 469	23 213	23 230	22 706	22 880	22 553	22 604	22 933
36	Typografförbundet	11 752	11 752	11 752	11 752	11 796	11 796	11 796	11 796	11 831
37	Väg- o. vattenb.-arb.-förb. . . .	21 503	21 853	22 248	21 495	20 622	19 917	21 845	23 582	22 263
38	Summa	**753 496**	**756 462**	**756 926**	**756 855**	**751 249**	**748 522**	**750 953**	**752 869**	**753 427**

månadsvis i olika fackförbund år 1941.

mar			Därav arbetslösa												
Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
27 666	27 540	26 727	2 112	2 088	1 627	1 731	1 800	2 571	2 501	2 818	2 275	1 939	2 677	4 776	1
2 667	2 684	2 658	791	682	792	546	381	295	191	160	139	223	384	636	2
8 094	8 147	8 208	501	487	472	482	447	405	359	356	341	292	207	323	3
7 048	6 947	7 058	662	837	682	527	379	239	221	314	391	540	523	459	4
33 458	34 289	33 472	18 208	17 987	16 472	14 089	10 287	9 190	6 343	5 880	6 077	7 328	9 401	11 702	5
12 017	12 260	12 263	632	730	837	813	775	752	611	546	544	527	557	1 352	6
7 641	7 669	7 814	821	992	1 021	920	688	603	344	296	288	265	307	403	7
8 495	8 611	8 468	387	353	442	302	270	297	247	244	186	192	229	330	8
73 876	74 099	73 731	26 087	25 794	23 554	19 752	15 273	12 084	10 780	10 307	10 039	11 946	14 568	19 229	9
34 854	34 868	34 275	16 306	16 411	15 279	12 950	10 515	7 706	6 224	6 254	6 342	7 757	9 973	12 422	10
12 915	12 832	13 038	5 278	5 031	4 549	3 529	2 127	1 724	1 548	1 514	1 639	2 018	2 386	3 331	11
4 107	4 079	3 847	786	715	687	473	328	345	634	448	187	240	252	279	12
5 101	5 289	4 958	1 124	1 121	820	673	547	473	486	337	376	313	243	886	13
1 324	1 374	1 293	220	183	212	863	313	388	335	321	207	216	206	214	14
15 575	15 657	16 320	2 373	2 333	2 007	1 764	1 448	1 448	1 558	1 433	1 288	1 402	1 508	2 097	15
10 130	10 161	9 965	281	263	317	400	338	204	159	168	164	183	213	261	16
41 071	41 254	41 288	2 100	1 908	1 756	1 403	1 368	1 208	1 074	1 111	1 004	1 101	1 167	1 421	17
46 729	47 150	46 448	3 366	3 113	2 701	2 118	1 102	976	916	809	1 145	1 719	2 337	2 849	18
42 937	42 880	38 134	2 437	2 462	2 258	1 551	1 314	1 085	1 165	1 197	1 170	1 196	1 722	1 507	19
2 845	2 859	2 851	145	152	118	91	89	90	62	79	89	65	53	67	20
28 009	28 358	28 814	3 202	2 556	2 654	2 185	1 957	1 882	1 413	1 637	1 853	1 710	1 784	2 931	21
178 540	177 323	178 627	10 820	11 922	11 258	10 428	8 921	7 971	6 859	6 396	6 112	6 090	7 157	7 568	22
87 716	88 045	87 646	723	828	911	746	549	500	463	405	461	488	523	497	23
140 824	139 278	140 981	10 097	11 094	10 347	9 682	8 372	7 471	6 896	5 991	5 651	5 602	6 634	7 071	24
10 376	10 296	10 497	7 098	6 661	6 452	5 266	4 136	2 649	2 012	1 830	2 295	3 076	3 727	4 841	25
13 514	13 608	13 862	8 116	7 798	6 105	5 088	3 223	2 827	1 976	1 770	1 173	2 215	4 509	5 243	26
32 861	32 457	31 529	8 005	6 999	7 207	7 157	6 997	6 840	5 465	5 544	4 400	4 679	4 417	4 252	27
3 787	3 799	3 787	992	691	569	494	470	476	650	419	233	179	197	484	28
11 153	11 242	11 093	1 728	1 511	1 369	1 073	1 546	1 243	1 404	795	712	1 045	1 098	2 455	29
6 425	5 846	5 638	1 994	1 825	1 556	1 257	898	983	760	700	751	827	826	1 175	30
19 878	20 578	19 269	7 798	6 989	6 383	5 739	4 321	2 784	1 979	2 570	3 137	3 964	4 769	6 753	31
39 135	39 293	39 221	2 645	1 594	1 859	1 785	1 582	1 800	2 319	1 665	1 810	1 924	1 846	1 966	32
2 318	2 322	2 313	135	138	241	325	305	285	285	264	280	256	234	230	33
26 029	28 799	24 865	6 103	6 468	5 453	4 945	3 855	3 762	3 021	3 148	2 928	3 140	3 741	3 427	34
22 931	23 822	22 884	4 371	3 974	3 260	2 515	1 918	1 970	1 476	1 411	1 335	1 362	1 450	4 713	35
11 831	11 831	11 838	743	670	492	446	447	328	293	554	642	482	439	528	36
23 006	23 794	19 832	6 506	6 557	6 583	5 635	4 273	3 984	3 644	3 312	3 231	3 712	5 378	5 029	37
754 467	**759 918**	**743 154**	**128786**	**124201**	**114490**	**99 063**	**79 360**	**69 783**	**58 529**	**56 250**	**54 744**	**62 177**	**75 917**	**96 910**	38

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under februari 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	13 259	7 183	6 559	7 593	5 216	3 697	20 852	12 399	10 256	168
Stockholms län . .	3 594	1 567	1 209	963	1 149	709	4 557	2 716	1 918	168
Uppsala län . . .	1 485	984	561	1 038	342	229	2 523	1 326	790	190
Södermanlands län	2 210	1 131	808	910	488	310	3 120	1 619	1 118	193
Östergötlands län .	4 824	2 446	1 793	2 139	1 064	712	6 963	3 510	2 505	198
Jönköpings län . .	2 598	1 488	1 122	1 733	632	457	4 331	2 120	1 579	204
Kronobergs län . .	1 344	1 135	917	500	392	255	1 844	1 527	1 172	121
Kalmar län	2 910	1 033	863	783	527	353	3 693	1 560	1 216	237
Gotlands län . . .	292	179	106	129	106	61	421	285	167	148
Blekinge län . . .	2 134	929	775	892	548	389	3 026	1 477	1 164	205
Kristianstads län .	2 559	1 345	1 005	1 036	699	442	3 595	2 044	1 447	176
Malmö stad . . .	8 058	4 114	4 070	2 739	1 056	975	10 797	5 170	5 045	209
Malmöhus län i övr.	6 496	2 270	2 045	2 809	892	680	9 305	3 162	2 725	294
Hallands län . . .	1 636	529	465	968	323	260	2 604	852	725	306
Göteborgs stad . .	10 911	3 478	3 258	5 277	1 974	1 543	16 188	5 452	4 801	297
Gbg o. Boh. län i övr.	4 227	670	606	846	457	376	5 073	1 127	982	450
Älvsborgs län . .	4 326	1 509	1 188	4 308	821	621	8 634	2 330	1 809	371
Skaraborgs län . .	2 014	1 393	957	739	540	334	2 753	1 933	1 291	142
Värmlands län . .	1 907	1 979	997	1 019	771	501	2 926	2 750	1 498	106
Örebro län	2 942	1 792	1 326	2 653	766	540	5 595	2 558	1 866	219
Västmanlands län .	1 117	846	494	809	620	352	1 926	1 466	846	131
Kopparbergs län .	1 533	1 300	838	921	634	486	2 454	1 934	1 274	127
Gävleborgs län . .	2 177	1 823	1 452	1 240	512	355	3 417	2 335	1 807	146
Västernorrlands län	5 558	1 369	1 079	745	465	373	6 303	1 834	1 452	344
Jämtlands län . .	1 644	2 243	1 142	754	699	490	2 398	2 942	1 632	82
Västerbottens län .	1 161	737	559	539	401	277	1 700	1 138	836	149
Norrbottens län . .	2 387	1 296	919	512	436	302	2 899	1 732	1 221	167
Summa febr. 1942	**95 303**	**46 768**	**37 118**	**44 594**	**22 530**	**16 029**	**189 897**	**69 298**	**53 142**	**202**
» jan. 1942	104 655	45 558	37 547	49 442	22 286	16 624	154 097	67 844	54 171	227
» febr. 1941	97 641	36 099	29 480	34 253	18 565	13 393	131 894	54 664	42 873	241
» » 1940	65 215	34 893	25 374	24 319	20 212	13 002	89 534	55 105	38 376	162
» » 1939	71 969	20 014	15 805	22 441	21 067	12 671	94 410	41 081	28 476	230

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under februari 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	8 424	14 792	7 917	776	833	218	8 345	9 200	15 625	8 135
Jordbruk	5 879	4 473	2 016	769	825	210	5 849	6 648	5 298	2 226
Skogshushållning . .	2 545	10 319	5 901	7	8	8	2 496	2 552	10 327	5 909
Industri o. hantverk .	58 082	9 202	7 841	19 207	2 467	2 043	72 292	77 289	11 669	9 884
Malmbrytning . . .	231	46	42	1	—	—	227	232	46	42
Metall- o. maskinind.	6 690	2 986	2 115	268	270	223	6 393	6 958	3 256	2 338
Jord- och stenind. .	4 214	395	294	47	24	22	4 040	4 261	419	316
Trävaruindustri . .	6 763	1 046	917	116	28	19	6 686	6 879	1 069	936
Pappers- o. graf. ind.	1 320	846	321	170	162	115	1 456	1 490	508	436
Livsmedelsindustri .	2 536	457	418	1 401	352	303	3 665	3 937	809	716
Textil- o. bekl.-ind. .	4 634	391	345	14 532	1 350	1 102	18 958	19 166	1 741	1 447
Läder- o. gummiind.	3 572	228	180	2 388	181	164	5 833	5 960	409	344
Kemisk-teknisk ind.	559	222	202	280	99	90	767	839	321	292
Byggnadsverksamh. .	27 183	2 939	2 876	4	6	5	28 920	27 187	2 945	2 881
Kraft- o. värmeprod.	380	146	136	—	—	—	352	380	146	136
Sjöfart och fiske . .	6 211	531	524	190	14	14	6 285	6 401	545	538
Handel o. samfärdsel	13 951	6 015	4 671	9 509	5 897	4 505	21 037	23 460	11 912	9 176
Kontorsarbete . . .	1 287	400	256	1 346	749	578	2 519	2 583	1 149	884
Affärs- o. lagerarb. .	3 847	840	747	1 877	607	441	4 845	5 224	1 447	1 188
Landtransport . . .	7 164	3 617	2 703	345	491	277	6 485	7 509	4 108	2 980
Hotell- o. rest.-rör. .	718	396	374	3 169	2 296	1 927	3 193	3 887	2 692	2 301
Litter. o. konstn.arb.	351	42	35	54	25	21	391	405	67	56
Förvaltn. o. underv.	765	530	422	1 094	602	516	1 758	1 859	1 182	938
Sjukvård o. hygien .	369	190	134	1 624	1 127	745	1 846	1 993	1 317	879
Husligt arbete . . .	142	86	76	13 355	12 960	8 891	10 449	13 497	13 046	8 967
Diversearbete	7 100	14 236	14 178	13	8	7	5 736	7 113	14 244	14 185
Frivill. arbetsuppgift.	283	1 906	1 906	99	351	351	380	382	2 257	2 257
Ungdom ut. särsk. utb.	1 110	—	—	1 445	—	—	2 495	2 555	—	—
Summa	95 303	46 768	37 113	44 594	22 530	16 029	127 019	139897	69 298	53 142
Därav under 18 år	3 385	2 843	1 644	4 185	2 557	1 844	7 361	7 570	5 400	3 488

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under januari 1942 och februari 1942 samt under februari 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Febr. 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Febr. 1942	Jan. 1942	Febr. 1941	Febr. 1942	Jan. 1942	Febr. 1941	Febr. 1942	Jan. 1942	Febr. 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	57	52	68	93	108	90	59	54	69	54	26	52
Jordbruk	131	210	127	93	109	90	125	191	120	45	25	42
Skogshushållning . .	25	23	36	.	.	.	25	23	36	57	.	57
Industri o. hantverk .	631	704	1 068	779	934	630	662	752	972	85	83	85
Sjöfart och fiske . .	1 170	595	973	.	.	.	1 174	600	973	99	.	99
Handel o. samfärdsel	232	255	252	161	171	203	197	213	231	78	76	77
Husligt arbete . . .	.	.	.	103	107	112	103	107	112	.	69	69
Diversearbete	50	74	64	.	.	.	50	74	64	100	.	100
Samtliga	204	230	270	198	222	185	202	227	241	79	71	77
Därav under 18 år	119	140	165	164	193	206	140	166	186	58	72	65

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**5 879**	**4 473**	**2 016**	**2 545**	**10 319**	**5 901**	**6 921**	**3 032**	**2 157**	**8 083**	**1 392**	**1 238**
2	Stockholms stad . . .	59	—	—	1	—	—	1 216	440	289	383	56	35
3	Stockholms län	504	453	282	57	430	294	312	63	46	107	12	12
4	Uppsala län	182	224	86	21	395	163	150	23	20	82	37	36
5	Södermanlands län . .	198	286	105	38	183	133	320	248	193	138	19	15
6	Östergötlands län . . .	663	552	255	56	262	128	406	378	238	306	98	93
7	Jönköpings län	181	287	85	53	246	198	187	110	74	783	284	260
8	Kronobergs län	79	133	39	105	240	187	105	41	34	297	112	97
9	Kalmar län	184	104	39	53	204	173	137	66	37	729	148	133
10	Gotlands län	30	51	9	11	71	45	6	2	—	4	—	—
11	Blekinge län	120	112	49	17	231	202	181	50	31	82	12	12
12	Kristianstads län . . .	427	321	131	31	275	222	120	40	16	198	38	27
13	Malmö stad	670	22	22	—	13	13	547	108	98	112	9	9
14	Malmöhus län i övr. .	870	309	205	6	28	26	303	156	118	157	28	22
15	Hallands län	99	93	39	13	92	92	89	20	17	90	6	5
16	Göteborgs stad	151	23	14	1	10	8	875	86	83	627	33	23
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	86	82	46	8	100	96	103	28	27	264	34	34
18	Älvsborgs län	121	132	58	54	436	328	230	84	53	202	142	138
19	Skaraborgs län	351	494	172	48	118	102	144	114	74	203	56	54
20	Värmlands län	107	160	74	72	1 422	582	185	89	74	374	8	8
21	Örebro län	179	295	147	89	443	255	249	204	152	107	16	10
22	Västmanlands län . .	94	160	57	35	154	46	289	195	110	43	20	12
23	Kopparbergs län . . .	60	32	22	167	609	273	272	246	189	161	37	29
24	Gävleborgs län	83	36	26	296	922	636	145	68	42	239	16	11
25	Västernorrlands län . .	126	30	19	397	759	530	143	114	100	1 851	93	91
26	Jämtlands län	70	55	22	512	1 692	649	46	12	10	55	5	5
27	Västerbottens län . . .	67	14	6	213	423	297	32	20	10	162	42	41
28	Norrbottens län	118	13	7	191	561	223	129	27	22	327	31	26
29	*Kvinnliga avdeln.*	**769**	**825**	**210**	**7**	**8**	**8**	**269**	**270**	**223**	**286**	**185**	**134**
30	Stockholms stad . . .	268	—	—	—	—	—	89	58	37	96	91	52
31	Stockholms län	7	20	6	—	—	—	18	40	23	9	3	3
32	Uppsala län	16	27	8	—	—	—	6	—	—	—	—	—
33	Södermanlands län . .	11	8	2	—	—	—	38	45	36	23	7	2
34	Östergötlands län . . .	20	21	8	—	—	—	28	79	79	3	4	3
35	Jönköpings län	32	67	21	—	—	—	—	21	21	38	16	16
36	Kronobergs län	18	47	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Kalmar län	11	42	9	—	—	—	—	2	2	9	—	—
38	Gotlands län	7	21	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	9	35	9	—	—	—	4	—	—	1	3	3
40	Kristianstads län . . .	13	36	6	—	—	—	2	—	—	4	—	—
41	Malmö stad	56	1	1	—	—	—	29	7	7	41	15	15
42	Malmöhus län i övr. .	44	31	10	—	—	—	1	2	2	9	9	7
43	Hallands län	16	22	6	—	—	—	—	1	1	4	1	1
44	Göteborgs stad	75	2	—	—	—	—	20	2	2	30	25	23
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	6	9	4	—	—	—	—	—	—	2	—	—
46	Älvsborgs län.	2	10	2	—	—	—	1	—	—	1	1	1
47	Skaraborgs län	34	77	22	—	—	—	—	1	1	2	—	—
48	Värmlands län	21	69	17	—	—	—	6	—	—	—	2	2
49	Örebro län	19	34	3	—	—	—	4	3	3	4	3	3
50	Västmanlands län . . .	7	30	6	—	—	—	18	2	2	—	2	1
51	Kopparbergs län . . .	6	24	3	—	—	—	4	—	—	1	—	—
52	Gävleborgs län	15	30	12	—	—	—	1	7	7	2	2	1
53	Västernorrlands län . .	7	23	7	—	—	—	—	—	—	4	—	—
54	Jämtlands län	16	82	11	—	—	—	—	—	—	1	—	—
55	Västerbottens län . . .	21	23	10	7	8	8	—	—	—	1	1	1
56	Norrbottens län	12	34	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
27 183	2 939	2 876	15 895	1 889	1 570	6 211	531	524	2 722	1 162	847	11229	4 853	3 824	7 525	16 228	16160	1 110	1
5 240	237	235	1 335	182	170	694	42	42	957	339	220	2 823	1 374	1 056	502	4 513	4 512	49	2
1 635	96	92	214	41	36	42	—	—	19	14	10	282	68	50	397	390	387	25	3
437	36	36	169	18	13	14	—	—	162	85	49	129	50	42	112	116	116	27	4
409	67	65	321	34	33	475	30	30	18	8	7	113	79	50	152	177	177	28	5
1 324	57	56	830	136	123	156	17	17	95	94	78	719	532	487	216	320	318	53	6
409	84	74	494	47	42	31	—	—	51	22	14	161	87	67	216	321	308	32	7
334	298	297	250	96	66	4	—	—	11	14	12	64	51	37	75	150	148	20	8
506	50	47	390	98	94	386	12	12	38	19	15	282	81	63	196	251	250	9	9
51	2	2	55	1	1	49	2	2	4	—	—	25	9	6	55	41	41	2	10
284	51	47	495	41	37	345	1	1	19	13	8	112	96	68	427	322	320	52	11
801	62	59	394	71	52	132	—	—	34	6	1	228	99	81	156	433	416	38	12
3 509	44	42	735	20	20	350	6	6	174	31	24	996	174	149	931	3 687	3 687	34	13
1 740	153	152	1 143	132	125	779	31	31	221	96	77	515	250	204	698	1 087	1 085	64	14
459	50	50	519	38	36	97	1	1	12	1	—	172	27	24	76	201	201	10	15
2 842	57	57	1 029	37	36	2 005	354	354	526	228	197	2 315	925	761	468	1 725	1 725	72	16
753	52	52	2 138	150	146	222	35	28	20	9	7	197	66	56	378	114	114	58	17
601	43	40	2 662	353	286	20	—	—	32	12	9	187	114	85	184	193	191	33	18
541	154	154	346	91	64	22	—	—	24	18	13	120	103	79	178	245	245	37	19
518	46	41	246	42	40	29	—	—	35	28	13	167	59	40	147	125	125	27	20
673	441	438	1 189	54	36	21	—	—	44	12	10	184	124	78	163	203	200	44	21
306	29	29	107	13	9	31	—	—	9	15	11	73	98	61	103	162	159	27	22
328	91	79	167	45	30	6	—	—	28	18	13	72	45	32	235	177	171	37	23
391	37	37	282	20	14	24	—	—	36	13	12	363	80	46	260	631	628	58	24
1 473	80	80	177	29	18	229	—	—	38	9	7	561	61	40	509	194	194	54	25
572	262	256	74	18	17	4	—	—	72	23	20	114	104	91	94	72	72	31	26
265	117	117	77	16	10	10	—	—	16	17	6	70	37	26	163	51	46	86	27
782	243	242	57	16	16	34	—	—	27	18	14	185	60	45	434	327	324	103	28
4	6	5	18 648	2 006	1 681	190	14	14	4 118	2 503	1 860	5 391	3 394	2 645	13467	18 819	9 249	1 445	29
—	3	3	2 101	251	144	88	11	11	1 052	672	434	1 318	908	694	2 451	3 222	2 322	130	30
—	—	—	170	61	55	1	—	—	68	65	41	89	107	82	566	853	499	35	31
—	—	—	572	17	12	—	—	—	161	64	47	50	41	33	201	193	129	32	32
1	—	—	286	29	20	—	—	—	54	31	17	122	75	46	330	293	187	45	33
—	—	—	961	101	67	1	—	—	161	122	86	177	116	79	704	621	390	84	34
—	—	—	993	63	52	10	—	—	91	60	48	111	94	69	418	311	230	40	35
—	—	—	61	10	9	—	—	—	41	24	20	62	51	37	311	260	171	7	36
3	2	2	104	29	26	3	—	—	99	77	70	120	55	33	412	320	211	22	37
—	—	—	5	2	2	1	—	—	16	14	11	25	14	10	75	55	36	—	38
—	—	—	262	20	15	1	—	—	72	42	32	119	78	61	356	370	269	68	39
—	—	—	354	153	142	2	2	2	45	35	25	165	95	68	383	378	199	68	40
—	—	—	947	120	118	6	—	—	241	89	75	556	185	182	827	639	577	36	41
—	—	—	1 367	73	68	5	—	—	292	103	88	305	172	142	731	502	363	55	42
—	—	—	508	79	78	2	—	—	35	16	16	113	48	43	229	156	115	61	43
—	—	—	2 634	174	151	60	—	—	524	270	220	576	279	257	1 098	1 222	890	260	44
—	—	—	511	197	195	1	—	—	50	42	34	60	50	40	188	159	103	28	45
—	—	—	3 639	345	304	—	1	1	95	62	42	120	73	52	419	329	219	31	46
—	—	—	199	36	26	—	—	—	69	55	38	66	68	49	348	303	198	21	47
—	—	—	287	16	12	2	—	—	118	89	82	79	62	43	438	533	345	68	48
—	—	—	1 756	107	89	2	—	—	103	83	60	203	120	99	499	416	283	63	49
—	1	—	154	19	10	1	—	—	55	49	24	131	134	85	402	383	224	41	50
—	—	—	129	42	30	—	—	—	134	103	78	185	122	86	406	343	239	56	51
—	—	—	507	23	20	—	—	—	59	42	32	169	85	60	397	323	223	90	52
—	—	—	67	—	—	3	—	—	109	76	61	68	51	45	471	315	260	16	53
—	—	—	23	22	22	—	—	—	186	104	95	165	174	149	308	317	213	55	54
—	—	—	26	8	8	—	—	—	109	61	40	88	46	34	271	254	176	16	55
—	—	—	25	9	6	1	—	—	79	53	44	149	91	67	228	249	178	17	56

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av februari 1942 i jämförelse med slutet av januari 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl jan. 1942 som febr. 1942					
	Antal företag	Februari 1942		Indextal för febr. 1942 (jan. 1942 = 100)		
		S:a arbetare	Därav kvinnor	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 244**	**120 649**	**8 919**	**99·6**	**98·7**	**99·6**
Gruvor o. anrikningsverk	19	2 977	32	99·2	·	99·1
Järn-, stål- o. kopparverk	36	14 851	61	98·9	108·9	98·9
Järn- o. stålmanufaktur	283	16 144	1 700	99·0	97·9	98·9
Mekaniska verkstäder	605	56 434	3 432	100·2	99·7	100·2
Skeppsvarv	45	10 005	16	100·7	·	100·7
Elektriska verkstäder	74	13 926	2 535	98·0	100·1	98·8
Annan metallindustri	182	6 312	1 143	99·7	94·8	98·7
Jord- o. stenindustri	**386**	**12 021**	**1 157**	**99·4**	**98·8**	**99·3**
Kolgruvor	3	961	2	97·2	·	97·2
Torvindustri	40	279	3	100·0	·	101·1
Stenbrott o. stenhuggerier	84	1 065	—	95·8	—	94·8
Cementfabriker, kalkbruk	87	2 594	21	104·0	·	104·2
Tegelbruk	115	2 661	3	96·9	·	96·8
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	1 987	915	99·4	103·4	101·2
Glasbruk	37	2 474	213	100·3	82·9	98·5
Träindustri	**544**	**18 882**	**367**	**101·6**	**106·7**	**101·7**
Sågverk o. hyvlerier	213	7 492	8	106·6	·	106·6
Snickeri- o. möbelfabriker	293	9 647	241	98·9	112·6	99·2
Annan trävaruindustri	38	1 743	118	96·2	96·7	96·2
Pappers- o. grafisk ind.	**466**	**30 557**	**5 415**	**99·6**	**104·2**	**100·4**
Pappersmassefabriker	60	10 592	59	100·2	84·3	100·1
Pappersbruk o. pappfabr.	43	7 282	1 481	100·1	108·3	101·6
Annan pappersindustri	96	4 087	2 524	99·7	102·7	101·5
Grafisk industri	267	8 596	1 351	98·2	103·7	99·0
Livsmedelsindustri	**676**	**24 406**	**9 095**	**97·5**	**103·5**	**99·7**
Kvarnar	34	994	86	92·7	86·9	92·1
Bagerier	161	4 416	1 583	99·4	105·9	101·7
Råsockerbruk o. raffinad.	25	3 703	691	96·6	118·1	100·0
Choklad- o. karamellfabr.	54	4 319	3 230	102·8	108·1	106·6
Bryggerier o. läskedrycksf.	190	3 993	666	97·8	99·7	98·1
Tobaksfabriker	8	1 767	1 377	97·0	99·4	98·8
Slakterier o. konservfabr.	107	3 207	990	96·7	93·8	95·8
Annan livsmedelsindustri	97	2 007	472	96·4	92·4	95·4
Textil- o. beklädnadsind.	**529**	**51 906**	**33 707**	**98·7**	**101·9**	**100·7**
Bomullsindustri	43	13 526	7 038	98·7	100·2	99·5
Jute- o. linneindustri	10	2 435	1 288	96·0	99·5	97·8
Ylleindustri	62	9 378	5 075	96·1	98·9	97·6
Trikåfabriker	97	7 271	5 567	100·4	100·9	100·8
Skrädderier o. sömnadsfabr.	196	13 346	11 292	101·6	107·2	106·3
Annan hithörande industri	121	5 950	3 447	100·9	96·4	98·3
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**275**	**17 102**	**6 928**	**98·5**	**100·2**	**99·2**
Garverier	28	2 211	199	99·2	100·5	99·3
Skofabriker	110	6 948	3 026	103·9	104·8	104·1
Gummivarufabriker	27	5 025	2 456	92·2	94·7	93·4
Annan hithörande industri	110	2 918	1 247	96·2	102·1	98·6
Kemisk-teknisk industri	**189**	**10 101**	**3 045**	**98·2**	**101·0**	**99·0**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	71	2 250	785	98·0	103·8	100·0
Sprängämnesfabriker	8	2 256	786	93·3	90·4	92·3
Tändsticksfabriker	7	985	338	102·4	104·6	103·1
Annan kemisk-tekn. ind.	103	4 610	1 136	99·7	106·4	101·2
Samtliga industrigrupper	**4 309**	**285 624**	**68 633**	**99·5**	**101·6**	**100·0**
Byggnadsverksamhet	873	7 684	8	93·1	·	93·1
Statliga verk o. byggn.-arb.	166	27 776	3 734	100·2	101·2	100·4
Komm. verk o. byggnadsarb.	195	12 243	54	99·6	90·0	99·6
Handel o. varulager	1 229	6 103	1 276	99·4	108·6	101·2
Samfärdsel	142	3 281	49	87·2	·	87·4
Samtliga näringsgrenar	**6 914**	**342 711**	**73 754**	**99·2**	**101·7**	**99·7**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1940	1941							1942
	Dec.	Jan.	Febr.	Maj	Aug.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.
Malmbrytning o. metallind.	**98·6**	**99·3**	**101·2**	**100·0**	**103·0**	**103·3**	**104·3**	**102·4**	**103·3**
Gruvor o. anrikningsverk	103·0	106·1	106·8	106·0	115·3	110·7	110·5	106·7	107·4
Järn-, stål- o. kopparverk	98·3	96·9	100·4	100·0	103·2	104·7	106·0	103·5	103·4
Järn- o. stålmanufaktur	82·5	84·7	87·1	82·1	87·2	88·7	90·6	87·9	89·5
Mekaniska verkstäder	104·7	105·7	107·0	106·5	108·2	109·5	110·5	109·1	110·5
Skeppsvarv	110·1	111·0	115·6	116·7	108·5	99·2	99·0	96·6	98·2
Elektriska verkstäder	103·5	104·0	103·8	104·0	111·9	113·5	114·7	114·2	115·1
Annan metallindustri	82·9	81·6	83·4	81·2	85·3	86·7	87·4	86·8	83·8
Jord- o. stenindustri	**56·2**	**53·5**	**54·8**	**74·1**	**77·6**	**73·0**	**69·9**	**64·4**	**59·7**
Kolgruvor	120·3	120·3	121·0	121·9	125·2	128·1	128·2	129·2	131·4
Torvindustri	72·3	68·3	69·5	241·6	194·2	132·6	97·9	80·7	60·8
Stenbrott o. stenhuggerier	50·6	41·8	42·8	54·3	58·2	53·7	49·3	47·8	35·4
Cementfabriker, kalkbruk	57·4	55·7	57·6	72·9	75·4	73·7	70·5	62·8	57·0
Tegelbruk	32·1	30·6	29·8	57·6	71·6	54·4	49·9	42·8	37·7
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	70·8	71·3	73·5	75·6	78·3	77·4	77·9	76·5	76·3
Glasbruk	59·5	57·5	59·6	67·8	62·7	75·8	76·4	69·4	70·7
Träindustri	**66·8**	**60·9**	**63·0**	**74·4**	**77·0**	**77·1**	**75·7**	**67·6**	**64·0**
Sågverk o. hyvlerier	63·4	57·8	62·0	83·2	80·9	75·6	70·8	59·0	52·2
Snickeri- o. möbelfabriker	71·0	64·7	65·2	67·5	74·4	80·2	81·6	76·0	76·2
Annan trävaruindustri	73·9	68·8	70·8	85·2	97·8	98·0	99·2	98·5	94·3
Pappers- o. grafisk ind.	**69·5**	**71·4**	**73·2**	**72·9**	**74·0**	**77·8**	**80·1**	**77·2**	**77·7**
Pappersmassefabriker	48·8	55·4	58·2	60·7	65·0	66·7	70·1	66·6	68·2
Pappersbruk o. pappfabr.	68·4	68·9	70·1	67·6	64·1	70·5	71·4	67·3	70·6
Annan pappersindustri	85·2	83·2	84·6	82·8	87·2	91·2	94·6	92·1	87·8
Grafisk industri	95·0	91·4	92·8	91·2	91·4	95·9	97·4	98·3	95·0
Livsmedelsindustri	**90·0**	**87·9**	**89·8**	**96·1**	**98·9**	**111·2**	**111·5**	**94·4**	**93·8**
Kvarnar	88·1	93·6	90·7	93·2	91·9	107·1	107·6	102·4	96·3
Bagerier	88·5	87·0	90·7	100·0	101·8	97·2	99·7	87·2	100·0
Råsockerbruk o. raffinad.	81·0	85·4	89·1	110·9	125·9	226·0	215·8	113·9	113·3
Choklad- o. karamellfabr.	80·3	79·4	91·2	91·2	87·0	93·3	95·6	87·1	85·0
Bryggerier o. läskedrycksf.	95·9	90·1	89·1	98·6	95·7	90·0	89·6	93·3	86·6
Tobaksfabriker	76·6	72·5	66·0	73·8	73·8	76·0	75·1	71·6	78·0
Slakterier o. konservfabr.	116·6	107·3	107·8	108·6	126·4	133·9	138·2	131·6	122·4
Annan livsmedelsindustri	94·7	92·3	93·3	87·5	88·4	95·8	98·5	96·7	93·4
Textil- o. beklädnadsind.	**88·8**	**90·8**	**91·9**	**89·6**	**88·4**	**89·1**	**88·6**	**86·1**	**84·2**
Bomullsindustri	90·2	93·9	95·0	93·5	94·5	94·7	96·2	95·1	94·5
Jute- o. linneindustri	100·9	93·6	96·5	93·4	94·9	99·6	100·1	99·3	98·6
Ylleindustri	100·4	98·5	99·3	94·9	91·7	91·2	91·5	91·3	88·2
Trikåfabriker	85·4	85·1	86·0	85·4	85·8	85·8	85·9	83·7	82·6
Skrädderier o. sömnadsfabr.	86·3	88·8	89·0	84·9	82·4	88·3	80·9	77·5	72·6
Annan hithörande industri	76·9	87·6	90·8	93·5	89·8	92·5	90·0	82·5	90·3
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**93·1**	**93·7**	**94·9**	**90·1**	**84·2**	**88·8**	**90·5**	**79·8**	**86·5**
Garverier	120·7	120·3	120·2	109·6	112·5	109·3	109·5	100·6	106·2
Skofabriker	93·8	94·3	97·4	90·1	91·8	88·2	89·3	87·0	86·7
Gummivarufabriker	82·4	83·4	83·6	80·5	57·2	74·1	76·9	54·3	72·1
Annan hithörande industri	92·8	93·0	92·6	92·4	96·5	96·8	98·2	92·6	91·9
Kemisk-teknisk industri	**77·1**	**82·3**	**85·0**	**82·4**	**87·9**	**91·1**	**91·4**	**84·3**	**86·9**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	80·4	77·2	78·2	77·7	77·6	84·1	84·4	80·2	78·3
Sprängämnesfabriker	80·3	109·9	115·4	120·9	146·9	151·1	152·0	133·6	142·4
Tändsticksfabriker	72·9	72·7	73·3	50·7	47·1	55·2	52·4	52·0	49·1
Annan kemisk-teknisk ind.	80·4	83·6	87·3	87·6	94·0	93·7	94·8	86·8	91·5
Samtliga industrigrupper	**85·3**	**85·4**	**87·0**	**88·6**	**90·3**	**92·0**	**92·4**	**87·9**	**87·7**
Byggnadsverksamhet	37·9	38·8	36·5	48·2	61·5	55·5	50·3	41·6	37·3
Statliga verk o. byggn.-arb.	102·2	105·7	109·3	119·6	137·3	136·7	125·6	109·6	113·5
Komm. verk o. byggnadsarb.	78·7	76·3	81·0	91·5	92·3	89·1	89·0	84·2	83·3
Handel o. varulager	79·3	76·1	75·7	73·9	75·6	77·8	80·1	76·8	75·0
Samtliga näringsgrenar	**83·4**	**83·1**	**84·6**	**87·9**	**91·1**	**91·8**	**91·3**	**85·7**	**85·3**

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941										1942	
	Jan.	Febr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.
Malmbrytning o. metallind.	3·60	3·58	3·74	3·78	3·71	3·67	3·80	3·82	3·84	3·82	3·88	3·79
Gruvor o. anrikningsverk	3·62	3·66	3·83	4·09	4·18	3·94	3·81	3·88	3·79	4·00	3·99	4·03
Järn-, stål- o. kopparverk	3·66	3·79	3·82	4·15	4·27	3·97	4·17	4·05	4·00	4·05	4·02	4·12
Järn- o. stålmanufaktur	2·82	2·98	3·07	3·06	3·15	3·15	3·55	3·74	3·65	3·46	3·42	3·45
Mekaniska verkstäder	3·82	3·75	3·98	3·98	3·80	3·92	3·96	3·95	4·00	3·99	3·91	3·92
Skeppsvarv	3·87	4·01	4·01	3·69	3·55	3·17	3·20	3·22	3·67	3·48	4·10	3·52
Elektriska verkstäder	3·48	3·21	3·66	3·59	3·48	3·49	3·70	3·83	3·74	3·68	3·55	3·57
Annan metallindustri	2·95	2·64	2·98	2·89	3·11	3·17	3·04	3·22	3·20	3·41	3·28	3·42
Jord- o. stenindustri	2·68	2·77	3·41	3·46	3·38	3·36	3·43	3·32	3·25	3·10	3·29	3·42
Kolgruvor	4·00	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00
Torvindustri	3·71	3·18	4·31	4·14	4·07	4·00	4·30	3·96	3·45	3·38	3·07	2·97
Stenbrott o. stenhuggerier	1·89	1·84	2·96	2·78	3·02	3·08	3·28	2·66	2·80	2·56	2·48	2·08
Cementfabriker, kalkbruk	2·22	2·62	3·24	3·26	3·37	3·00	3·14	3·24	3·32	3·20	2·84	2·93
Tegelbruk	2·46	1·60	2·83	3·26	3·06	3·07	3·05	2·79	2·72	2·71	3·28	3·78
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·47	3·89	3·65	3·97	3·48	3·57	3·53	3·58	3·28	3·17	3·28	3·64
Glasbruk	2·67	2·86	3·32	3·16	3·08	3·28	3·34	3·39	3·28	3·68	3·60	3·48
Träindustri	2·52	2·63	3·20	3·26	3·38	3·46	3·45	3·45	3·51	3·19	3·04	3·15
Sågverk o. hyvlerier	2·64	2·65	3·40	3·50	3·57	3·61	3·49	3·38	3·23	3·09	2·85	2·98
Snickeri- o. möbelfabriker	2·37	2·56	2·95	2·93	3·18	3·24	3·39	3·49	3·67	3·24	3·11	3·24
Annan trävaruindustri	2·70	3·02	3·18	3·54	3·48	3·76	3·62	3·49	3·78	3·33	3·44	3·38
Pappers- o. grafisk ind.	2·70	2·68	2·97	2·82	3·01	3·01	3·11	3·22	3·31	3·26	3·07	3·37
Pappersmassefabriker	2·27	2·32	2·44	2·48	3·00	3·31	3·05	3·00	3·10	2·97	2·95	3·22
Pappersbruk o. pappfabr.	2·54	2·48	2·63	2·37	2·47	2·14	2·51	2·64	2·67	2·62	2·66	3·03
Annan pappersindustri	3·16	2·93	3·54	3·48	3·47	3·58	3·65	4·05	4·10	4·15	3·61	3·77
Grafisk industri	3·05	3·14	3·38	3·22	3·27	3·27	3·41	3·59	3·82	3·74	3·38	3·59
Livsmedelsindustri	3·18	3·20	3·51	3·51	3·54	3·34	3·37	3·44	3·41	3·35	3·28	3·24
Kvarnar	3·93	3·70	3·78	3·80	3·88	3·65	3·89	3·84	3·74	3·83	2·86	2·90
Bagerier	3·28	3·33	3·71	3·82	3·72	3·80	3·54	3·63	3·59	3·69	3·64	3·48
Råsockerbruk o. raffinad.	3·12	3·13	3·64	3·48	3·53	3·79	3·50	3·68	3·57	2·93	3·08	3·11
Choklad- o. karamellfabr.	3·82	4·04	3·74	3·67	3·53	3·09	3·64	3·77	3·76	3·51	3·75	3·76
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·45	2·41	3·17	3·26	3·43	2·76	2·61	2·52	2·41	2·96	2·53	2·54
Tobaksfabriker	3·06	3·06	3·34	3·09	3·21	3·03	3·55	3·55	3·54	3·52	3·57	3·64
Slakterier o. konservfabriker	3·35	3·28	3·30	3·56	3·56	3·31	3·37	3·53	3·67	3·45	3·14	3·05
Annan livsmedelsindustri	3·26	3·23	3·45	3·33	3·43	3·33	3·39	3·13	3·27	3·38	3·44	3·35
Textil- o. beklädnadsind.	3·23	3·24	3·25	3·09	3·19	3·12	3·18	3·06	3·25	3·17	2·88	2·98
Bomullsindustri	3·07	3·06	3·27	3·05	3·24	2·96	2·96	2·68	3·21	3·31	2·78	2·92
Jute- o. linneindustri	3·38	3·53	3·16	3·65	3·02	3·49	3·88	3·48	3·51	3·25	2·81	3·40
Ylleindustri	3·51	3·38	3·40	3·12	3·41	3·42	3·24	3·46	3·51	3·14	2·87	2·90
Trikåfabriker	3·38	3·41	3·36	3·26	3·25	3·30	3·40	3·36	3·51	3·37	3·23	3·22
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·12	3·10	3·02	2·88	2·94	2·88	2·97	2·80	2·84	2·85	2·47	2·65
Annan hithörande industri	3·29	3·45	3·48	3·33	3·33	3·43	3·59	3·51	3·54	3·38	3·33	3·49
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·47	3·36	2·96	3·11	3·22	3·04	3·07	3·15	3·28	3·33	3·27	3·21
Garverier	3·54	3·52	2·84	2·73	3·32	3·30	3·32	3·48	3·23	3·34	3·41	3·48
Skofabriker	3·15	3·13	2·50	2·75	2·83	2·86	2·82	2·77	2·98	3·03	3·32	3·10
Gummivarufabriker	3·86	3·59	3·35	3·74	3·69	3·12	3·27	3·54	3·86	3·86	3·18	3·25
Annan hithörande industri	3·46	3·33	3·27	3·38	3·20	3·17	3·17	3·05	3·23	3·26	3·18	3·18
Kemisk-teknisk industri	2·74	2·80	3·23	3·22	3·34	3·23	3·32	3·42	3·42	3·32	3·13	3·31
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·48	2·60	2·70	2·74	2·96	2·57	2·98	3·24	2·96	3·03	2·81	2·71
Sprängämnesfabriker	3·49	3·21	4·42	4·65	4·43	4·43	4·59	4·42	4·55	4·78	3·91	4·61
Tändsticksfabriker	1·35	1·35	1·00	1·09	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·22	3·32	3·38	3·32	3·46	3·37	3·41	3·38	3·49	3·28	3·32	3·51
Samtliga industrigrupper	3·25	3·26	3·43	3·43	3·43	3·39	3·48	3·48	3·54	3·49	3·38	3·44
Byggnadsverksamhet	2·18	1·95	2·27	2·57	2·84	2·91	2·99	2·63	2·50	2·62	2·53	2·26
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·48	3·42	3·69	3·71	3·60	3·81	3·72	3·57	3·53	3·40	3·52	3·48
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·74	2·89	3·13	3·02	2·92	3·02	2·97	2·90	2·97	2·74	2·82	2·80
Handel o. varulager	3·05	2·99	3·17	3·13	3·16	3·18	3·26	3·33	3·42	3·44	3·09	3·13
Samfärdsel	3·01	2·97	3·39	2·76	2·84	2·97	3·26	3·22	3·10	3·34	2·99	3·31
Banker	3·70	3·64	3·69	3·73	3·92	3·63	3·63	3·63	3·56	3·82	3·71	3·64
Försäkringsföretag	3·61	3·63	3·66	3·97	3·87	3·70	3·71	3·68	3·82	3·61	3·81	3·87
Samtliga näringsgrenar	3·21	3·21	3·39	3·40	3·39	3·38	3·45	3·43	3·49	3·42	3·34	3·38

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under februari 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)			
	Jan.	Febr.	Jan.	Febr.	Jan.	Febr.	Jan.		Febr.	
Malmbrytning o. metallindustri	**101**	**122**	**1 997**	**2 469**	**1 286**	**1 062**	+	**711**	+	**1 407**
Gruvor o. anrikningsverk	3	4	24	32	28	50	−	4	−	18
Järn-, stål- o. kopparverk	10	13	334	554	247	166	+	87	+	388
Järn- o. stålmanufaktur	5	11	61	164	54	55	+	7	+	109
Mekaniska verkstäder	56	57	975	1 068	557	473	+	418	+	595
Skeppsvarv	8	12	323	225	105	93	+	218	+	132
Elektriska verkstäder	12	17	206	255	275	168	−	69	+	87
Annan metallindustri	7	8	74	171	20	57	+	54	+	114
Jord- o. stenindustri	**30**	**28**	**249**	**329**	**216**	**177**	+	**33**	+	**152**
Kolgruvor	5	2	73	56	13	7	+	60	+	49
Torvindustri	3	—	40	—	19	—	+	21		—
Stenbrott o. stenhuggerier	—	4	—	18	—	8		—	+	10
Cementfabriker, kalkbruk	6	4	31	43	92	3	−	61	+	40
Tegelbruk	10	10	7	71	75	54	−	68	+	17
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	4	5	54	93	17	22	+	37	+	71
Glasbruk	2	3	44	48	—	83	+	44	−	35
Träindustri	**26**	**34**	**204**	**216**	**448**	**225**	−	**244**	−	**9**
Sågverk o. hyvlerier	16	24	163	179	381	82	−	218	+	97
Snickerier o. möbelfabriker	6	9	31	37	52	129	−	21	−	92
Annan trävaruindustri	4	1	10	—	15	14	−	5	−	14
Pappers- o. grafisk industri	**20**	**20**	**267**	**274**	**365**	**403**	−	**98**	−	**129**
Pappersmassefabriker	8	7	91	167	245	201	−	154	−	34
Pappersbruk o. pappfabriker	5	6	114	39	8	138	+	106	−	99
Annan pappersindustri	2	4	8	29	—	—	+	8	+	29
Grafisk industri	5	3	54	39	112	64	−	58	−	25
Livsmedelsindustri	**44**	**37**	**323**	**474**	**847**	**240**	−	**524**	+	**234**
Kvarnar	1	3	10	—	—	34	+	10	−	34
Bagerier	3	5	33	28	41	47	−	8	−	19
Råsockerbruk o. raffinaderier	9	4	5	193	379	53	−	374	+	140
Choklad- o. karamellfabriker	11	9	194	227	52	14	+	142	+	213
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	1	3	—	—	4	22	−	4	−	22
Slakterier o. konservfabriker	8	6	—	8	330	46	−	330	−	38
Annan livsmedelsindustri	11	7	81	18	41	24	+	40	−	6
Textil- o. beklädnadsindustri	**34**	**45**	**208**	**375**	**787**	**536**	−	**579**	−	**161**
Bomullsindustri	8	7	104	114	121	71	−	17	+	43
Jute- o. linneindustri	—	—	—	—	—	—		—		—
Ylleindustri	6	8	21	37	159	98	−	138	−	61
Trikåfabriker	1	2	—	12	3	10	−	3	+	2
Skrädderier o. sömnadsfabriker	12	18	16	117	438	241	−	422	−	124
Annan hithörande industri	7	10	67	95	66	116	+	1	−	21
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**11**	**13**	**99**	**171**	**245**	**260**	−	**146**	−	**89**
Garverier	1	—	2	—	9	—	−	7		—
Skofabriker	1	4	8	30	—	9	+	8	+	21
Gummivarufabriker	6	4	68	138	189	199	−	121	−	61
Annan hithörande industri	3	4	21	3	47	52	−	26	−	49
Kemisk-teknisk industri	**10**	**17**	**73**	**184**	**123**	**99**	−	**50**	+	**85**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	1	1	—	8	17	—	−	17	+	8
Sprängämnesfabriker	1	2	8	4	85	59	−	77	−	55
Tändsticksfabriker	—	2	—	11	—	15		—	−	4
Annan kemisk-teknisk industri	8	12	65	161	21	25	+	44	+	136
Samtliga industrigrupper	**276**	**315**	**3 420**	**4 492**	**4 317**	**3 002**	−	**897**	+	**1 490**
Byggnadsverksamhet	85	79	1 069	923	1 390	428	−	321	+	495
Handel o. varulager	13	10	118	197	72	91	+	46	+	106
Samfärdsel	—	1	—	—	—	4		—	−	4
Hotell- o. restaurangrörelse	1	2	43	39	33	20	+	10	+	19
Banker och försäkringsföretag	—	2	—	11	—	7		—	+	4
Samtliga näringsgrenar	**375**	**409**	**4 650**	**5 662**	**5 812**	**3 552**	−	**1 162**	+	**2 110**
Kvinnor			948	1 212	1 429	1 047	−	481	+	165

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.[1]

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 januari 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	84	25 680	21 289	3 973	15·5	3 458	26 727	4 776	17·9
Bleck- o. plåtslagareförb. .	54	2 359	—	378	16·0	—	2 658	636	23·9
Bokbindareförbundet . . .	53	8 188	5 135	317	3·9	226	8 208	323	3·9
Bryggeriindustriarb.-förb. .	115	7 022	1 473	487	6·9	236	7 058	459	6·5
Byggnadsträarbetareförb. .	348	33 373	—	15 638	46·9	—	33 472	11 702	35·0
De förenade förbunden . .	53	12 859	3 983	770	6·0	390	12 263	1 352	11·0
Elektriska arbetareförb. . .	75	7 612	—	735	9·7	—	7 814	403	5·2
Gjutareförbundet	104	8 262	3	288	3·5	—	8 468	330	3·9
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	550	72 597	7 327	19 576	27·0	1 050	73 731	19 229	26·1
Byggnadsind.-arbetare .	199	84 888	1 425	13 133	37·6	168	84 275	12 422	36·2
Byggnadsämnesind.-arb.	179	12 061	304	3 272	27·1	48	13 038	3 381	25·5
Glasbruksarbetare . . .	42	3 714	84	308	8·3	5	3 847	279	7·3
Sockerfabriksarbetare .	18	4 766	761	926	19·4	218	4 958	886	17·9
Tändsticksarbetare . . .	5	1 286	499	224	17·4	123	1 293	214	16·6
Övriga arbetare	107	15 882	4 254	1 713	10·8	488	16 320	2 097	12·8
Gruvindustriarbetareförb. .	56	8 104	68	177	2·2	2	9 965	261	2·6
Handelsarbetareförb. . . .	259	41 205	17 466	1 106	2·7	357	41 288	1 421	3·4
Kommunalarbetareförb. . .	289	44 845	12 769	3 125	7·0	924	46 448	2 849	6·1
Lantarbetareförbundet . .	605	35 808	711	2 350	6·6	445	38 134	1 507	4·0
Litografförbundet	18	2 859	167	71	2·5	6	2 851	67	2·4
Livsmedelsarbetareförb. . .	123	27 556	8 194	2 299	8·3	980	28 814	2 931	10·2
Metallindustriarb.-förb. . .	306	179 846	11 715	6 292	3·5	573	178 627	7 568	4·2
Järnbruksarbetare . . .	58	37 998	627	616	1·6	10	37 646	497	1·3
Verkstadsarbetare . . .	248	141 848	11 088	5 676	4·0	563	140 981	7 071	5·0
Murareförbundet	126	10 159	—	5 280	52·0	—	10 497	4 841	46·1
Målareförbundet	193	13 730	1	7 230	52·7	—	13 862	5 243	37·8
Pappersindustriarb.-förb. .	130	29 706	1 718	4 050	13·6	398	31 529	4 252	13·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	57	3 760	792	843	22·4	206	3 787	484	12·8
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	57	11 212	4 494	1 876	16·7	1 007	11 093	2 455	22·1
Stenindustriarbetareförb. .	131	5 747	2	1 638	28·5	—	5 638	1 175	20·8
Sågverksindustriarb.-förb. .	227	19 081	16	5 599	29·3	9	19 269	6 753	35·0
Textilarbetareförbundet . .	98	39 470	22 235	2 302	5·8	1 550	39 221	1 966	5·0
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 315	1 770	214	9·2	185	2 313	230	9·9
Transportarbetareförb. . .	182	26 755	1 500	4 319	16·1	64	24 865	3 427	13·8
Träindustriarbetareförb. . .	264	21 908	372	3 127	14·3	82	22 884	4 713	20·6
Typografförbundet	106	11 838	607	507	4·3	48	11 838	528	4·5
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	217	20 164	—	4 321	21·4	—	19 832	5 029	25·4
Summa	4 892	734 020	123 807	98 888	13·5	12 196	743 154	96 910	13·0

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under januari uppgivits till inalles 474 232.

[1] **Tab. 10** återfinnes å sid. 255.

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av februari 1942.*										
Stockholms stad	1	4 080	—	4 080	— 57	—	— 57	66·5	43·3	6·9
Stockholms	18	307	1 078	1 385	— 29	+ 2	— 27	80·2	39·9	4·8
Uppsala	5	195	42	237	— 4	— 4	— 8	74·7	38·4	1·7
Södermanlands	5	161	45	206	— 38	+ 16	— 22	71·8	39·8	1·1
Östergötlands	5	880	58	938	— 12	— 3	— 15	75·7	39·3	3·0
Jönköpings	11	280	15	295	— 9	+ 2	— 7	71·2	37·6	1·2
Kronobergs	8	20	40	60	— 12	— 6	— 18	58·3	41·7	0·4
Kalmar	11	407	92	499	— 24	+ 12	— 12	81·6	47·9	2·2
Gotlands	2	80	8	88	+ 19	— 7	+ 12	68·2	46·6	1·5
Blekinge	19	90	120	210	— 9	— 11	— 20	73·8	49·5	1·4
Kristianstads	6	124	14	138	+ 15	+ 4	+ 19	73·2	37·7	0·6
Malmö stad	1	2 040	—	2 040	+ 142	—	+ 142	82·3	35·7	13·1
Malmöhus i övrigt	16	1 325	273	1 598	— 178	— 31	— 209	75·3	32·2	4·3
Hallands	8	407	17	424	+ 82	— 4	+ 78	74·5	42·2	2·8
Göteborgs stad	1	4 990	—	4 990	— 133	—	— 133	67·4	29·0	17·7
Göteborgs o. Bohus i övrigt	42	697	2 026	2 723	+ 27	+ 169	+ 196	78·1	35·0	13·3
Älvsborgs	10	191	79	270	— 36	— 17	— 53	71·9	40·0	0·8
Skaraborgs	7	118	5	123	— 4	± 0	— 4	67·5	36·6	0·5
Värmlands	14	222	203	425	+ 9	— 22	— 13	75·8	60·9	1·6
Örebro	2	129	2	131	— 11	— 2	— 13	72·5	35·1	0·6
Västmanlands	4	59	5	64	— 45	+ 4	— 41	71·9	43·8	0·4
Kopparbergs	2	53	1	54	— 9	+ 1	— 8	72·2	53·7	0·2
Gävleborgs	8	322	50	372	+ 4	— 19	— 15	68·0	64·5	1·4
Västernorrlands	33	268	2 678	2 946	+ 18	+ 91	+ 109	82·6	41·3	10·7
Jämtlands	2	55	1	56	+ 3	± 0	+ 3	91·1	28·6	0·4
Västerbottens	11	50	132	182	— 6	— 30	— 36	50·0	27·5	0·8
Norrbottens	12	83	532	615	— 34	+ 76	+ 42	86·0	15·3	2·8
Summa	264	17 633	7 516	25 149	— 331	+ 221	— 110	74·2	37·3	4·0
b) *Januari 1941—Februari 1942.*										
1941.							antal %			
januari	258	21 141	9 371	30 512	+ 4 656	+ 2 387	+ 7 043 30·0	70·7	28·2	4·8
februari	282	23 954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388 14·4	70·6	28·1	5·5
mars	289	22 655	11 047	33 702	— 1 299	+ 101	— 1 198 3·4	70·4	30·5	5·3
april	285	19 732	10 820	30 552	— 2 923	— 227	— 3 150 9·3	71·5	31·1	4·8
maj	268	16 396	8 460	24 856	— 3 336	— 2 360	— 5 696 18·6	71·7	32·8	3·9
juni	251	13 227	7 429	20 656	— 3 169	— 1 031	— 4 200 16·9	73·3	34·1	3·2
juli	240	10 501	5 704	16 205	— 2 726	— 1 725	— 4 451 21·5	74·1	35·9	2·5
augusti	228	10 127	4 862	14 989	— 374	— 842	— 1 216 7·5	73·4	37·8	2·4
september	225	9 189	4 090	13 279	— 938	— 772	— 1 710 11·4	73·3	42·3	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	— 527	— 142	— 669 5·0	73·3	44·8	2·0
november	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171 17·2	74·3	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802 32·5	73·8	39·2	3·1
1942.										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	— 331	+ 221	— 110 0·4	74·2	37·3	4·0

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Februari 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	**257**	**314**	**571**	**— 55**	**+ 28**	**— 27**	**357**	**62·5**
Jordbruk	249	105	354	— 47	— 12	— 59	220	62·1
Skogshushållning	8	209	217	— 8	+ 40	+ 32	137	63·1
Industri och hantverk	**11 333**	**5 682**	**17 015**	**— 253**	**+ 191**	**— 62**	**13221**	**77·7**
Ingenjörsarbete och arbetsledning .	87	3	90	+ 8	± 0	+ 8	71	78·9
Malmbrytning	13	19	32	— 3	± 0	— 3	16	·
Metall- och maskinindustri	972	109	1 081	— 56	— 7	— 63	791	73·2
Jord- och stenindustri	560	1 704	2 264	+ 27	+ 96	+ 123	1 896	83·7
stenindustri	315	1 588	1 903	— 5	+ 101	+ 96	1 623	85·3
glasindustri	19	77	96	+ 7	— 2	+ 5	64	66·7
annan hithörande industri . . .	226	39	265	+ 25	— 3	+ 22	209	78·9
Trävaruindustri	564	1 178	1 742	— 10	— 33	— 43	1 325	76·1
sågverksindustri	338	1 127	1 465	— 39	— 31	— 70	1 154	78·8
annan trävaruindustri	226	51	277	+ 29	— 2	+ 27	171	61·7
Pappersindustri	179	372	551	+ 11	— 43	— 32	429	77·9
Grafisk industri	71	1	72	+ 5	± 0	+ 5	54	75·0
Livsmedelsindustri	250	25	275	— 4	— 7	— 11	187	68·0
Textil- och beklädnadsindustri . .	321	33	354	— 2	— 4	— 6	272	76·8
Läder-, hår- och gummivaruindustri	208	21	229	+ 12	— 3	+ 9	162	70·7
skoindustri	63	12	75	— 6	± 0	— 6	50	66·7
gummivaruindustri	47	2	49	+ 17	± 0	+ 17	38	·
annan hithörande industri . . .	98	7	105	+ 1	— 3	— 2	74	70·5
Kemisk-teknisk industri	168	10	178	— 27	— 3	— 30	141	79·2
Byggnadsverksamhet	7 856	2 192	10 048	— 214	+ 203	— 11	7 800	77·6
husbyggnadsarbete	7 153	1 303	8 456	— 98	+ 89	— 9	6 593	78·0
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	703	889	1 592	— 116	+ 114	— 2	1 207	75·8
Kraft- och värmeproduktion . . .	84	15	99	± 0	— 8	— 8	77	77·8
Sjöfart och fiske	**486**	**73**	**559**	**+ 96**	**+ 10**	**+ 106**	**410**	**73·3**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**3 643**	**424**	**4 067**	**— 48**	**— 23**	**— 71**	**3 087**	**75·9**
Kontors-, affärs- och lagerarbete .	1 215	66	1 281	— 13	+ 6	— 7	1 016	79·3
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	210	14	224	— 51	— 1	— 52	181	80·8
kontorsvaktmästare m. fl. . . .	17	1	18	— 2	— 1	— 3	17	·
affärsföreст., -bitr., agenter m. fl.	600	29	629	+ 65	+ 9	+ 74	507	80·6
lagerarbetare och förrådsbiträden	388	22	410	— 25	— 1	— 26	311	75·9
Landtransport	1 923	352	2 275	— 34	— 30	— 64	1 647	72·4
hamn- och stuveriarbetare . . .	1 082	232	1 314	+ 143	— 34	+ 109	899	68·4
chaufförer och åkeriarbetare . .	589	97	686	— 190	— 2	— 192	577	84·1
övriga hithörande grupper . . .	252	23	275	+ 13	+ 6	+ 19	171	62·2
Hotell- och restaurangrörelse . . .	277	4	281	+ 6	+ 1	+ 7	226	80·4
Litterärt och konstnärligt arbete .	134	1	135	+ 14	— 1	+ 13	121	89·6
Förvaltning och undervisning . .	43	1	44	— 11	+ 1	— 10	38	·
Sjukvård och hygien	51	—	51	— 10	—	— 10	39	76·5
Husligt arbete	**87**	**1**	**88**	**+ 17**	**— 2**	**+ 15**	**63**	**71·6**
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**1 827**	**1 022**	**2 849**	**— 88**	**+ 17**	**— 71**	**2 080**	**73·0**
Summa	**17 633**	**7 516**	**25 149**	**— 331**	**+ 221**	**— 110**	**19218**	**76·4**
därav 16—25 år	1 403	557	1 960	— 46	+ 8	— 38		
26—50 »	9 628	4 171	13 799	— 418	+ 88	— 330		
över 50 »	6 602	2 788	9 390	+ 133	+ 125	+ 258		

Tab. 13. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av februari 1942.*										
Stockholms stad .	3 347	547	—	523	285	—	—	1 694	89	209
Stockholms . . .	1 028	280	—	52	16	—	12	552	89	27
Uppsala	158	13	—	45	1	—	56	30	—	13
Södermanlands .	128	1	—	35	—	—	57	22	—	13
Östergötlands . .	602	48	—	113	1	—	27	349	13	51
Jönköpings . . .	159	16	—	68	5	—	50	—	—	20
Kronobergs . . .	45	19	—	—	—	—	4	—	1	21
Kalmar	266	16	—	28	1	10	52	159	—	—
Gotlands	58	—	—	8	—	—	48	—	—	2
Blekinge	112	79	—	—	—	—	32	—	—	1
Kristianstads . .	93	—	—	—	—	—	92	—	—	1
Malmö stad . .	1 791	141	—	114	6	—	—	1 471	37	22
Malmöhus i övrigt	1 204	101	—	140	3	—	75	806	79	—
Hallands	291	14	—	68	—	—	46	142	1	20
Göteborgs stad .	3 927	311	122	93	43	—	—	3 049	51	258
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	2 244	765	723	146	—	21	40	442	53	54
Älvsborgs . . .	160	11	—	24	—	—	34	60	1	30
Skaraborgs . . .	71	—	—	23	—	—	26	—	10	12
Värmlands . . .	284	59	10	69	7	—	22	86	19	12
Örebro	53	10	—	—	5	9	2	22	—	5
Västmanlands .	40	—	—	11	—	—	27	—	2	—
Kopparbergs . .	24	—	—	—	1	—	23	—	—	—
Gävleborgs . . .	263	29	60	49	4	—	—	88	2	31
Västernorrlands .	2 472	188	599	318	3	17	147	1 128	27	45
Jämtlands . . .	17	—	10	5	1	—	—	—	—	1
Västerbottens . .	115	—	—	23	1	—	24	—	—	67
Norrbottens . .	266	1	—	—	1	—	67	91	90	16
Summa	**19 218**	**2 649**	**1 524**	**1 955**	**384**	**57**	**963**	**10 191**	**564**	**931**
därav städer	13 569	1 428	248	1 523	367	29	578	8 281	358	757
b) *Januari 1941—Februari 1942.*										
1941.										
januari	21 564	1 975	840	350	180	122	2 035	14 089	1 021	952
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 371	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september . . .	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november . . .	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942.										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202											
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·8	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·8	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·8	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·8	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·5												
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149											

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·68
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. För februari 1942 ha rapportkorten utsänts till omkring 15 600 företagare, av vilka c:a 2 900 äro nytillkomna i adressregistret. Sammanlagt ha c:a 9 000 företagare inkommit med uppgifter för februari. Då jämförelsen mellan två månader alltid gäller »identiska» företag, kan dock det större materialet ej utnyttjas förrän i nästa månadsjämförelse. Angående materialets representativitet se Soc. Medd. årg. 1940, sid. 334. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen

i månaden. Indextal för annan personal än arbetare beräknas fr. o. m. november 1941 ej månadsutan blott kvartalsvis. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under december 1940—januari 1942 med september 1939 som bas. På samma sätt ha i tab. 15 beräknats kvartalsindextal över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. I tab. 6 ha de ursprungliga indextalen för maj och augusti 1941 korrigerats. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. *Tab. 8.* Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. *Tab. 14.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(Februari 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

HUBER, M. Le comité d'experts statisticiens du bureau international du travail (1933—1939). Revue de l'institut international de statistique 1941, nr 3/4.

REELE, JEANNE. Arbetsförhållanden i Belgien och Nederländerna. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 8.

— Planhushållning och demokrati. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 6.

Sverige.

DAHLGREN, E. Nationalinkomstens uppskattning enligt den produktionsstatistiska metoden. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 7—8.

EKELÖF, G. Arbetsledning — en konst som måste läras. Ett radioföredrag. Arbetsledaren 1942, nr 3.

JOHANSSON, ALBIN. Fredsförberedelser inom näringslivet. Kooperatören 1942, nr 2.

ODHE, T. De ekonomiska indexen och krisen. Sv. utrikeshandel 1942, nr 4.

R[EHN], G. Veckans perspektiv. [Kristidsbördornas fördelning.] Fackföreningsrörelsen 1942, nr 7.

Befolkningspolitiska hemfrågor. Hertha 1942, nr 2.

Frankrike.

Den franske arbetarens rättigheter och skyldigheter. Industria 1942, nr 3.

Arbetarskydd.

Sverige.

EKMAN, S. W. Skogsstugor — fasta eller flyttbara. Skogen 1942, nr 4.

FLAETER, H. Säkerhetstjänsten vid International Harvester, Norrköping. Verkstäderna 1942, nr 2.

GYLLENCREUTZ, S. Frågan om arbetarens »skuld» till olycksfall. Affärsekonomi 1942, nr 1.

NEVRIN, O. E. Arbetarskyddslagens tillämpning på jordbruket. Lantarbetaren 1942, nr 6.

STARLAND, H. Om skydd vid vissa träbearbetningsmaskiner. Arbetarskyddet 1942, nr 1.

THORELL, B. Diverse rättsfall från socialförsäkringens område. Murarnas fackblad 1942, nr 2.

WALLNER, O. Kvinnlig konsulent till skogarna. Ett led i strävandena att förbättra mathållningen på arbetsplatserna. Skogen 1942, nr 3.

Apropå utredningen om bagarnas yrkessjukdomar. Mål och medel 1942, nr 2.

Gemensamma skogsarbetarhushåll. Skogen 1942, nr 4.

Tyskland.

LINDEMANN. Arbeitsschutz im Bergbau unter Tage. Soziale Praxis 1942, nr 2.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

OLSSON, IVAR. Landsbygdens byggnadsarbetarelöner. Byggnadsträarbetaren 1942, nr 2.

Ackordssystem. Verkstäderna 1942, nr 2.
Indexavtalet reglerar lönesänkningarna. Syndikalismen 1942, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Union wage rates in the building trades, 1940. Labor information bulletin 1941, nr 1.

Danmark.

JENSEN, EILER. Arbejdernes Lönformer. Socialt Tidsskrift 1941, nr 11/12.
Prisudviklingen — og dens Forbindelse med Lönforhandlingerne. Andelsbladet 1942, nr 7.

Norge.

Forordningene om lönns- og arbeidsvilkår for statens tjenestemenn. Statstjenestemannen 1942, nr 1.
Nye bestemmelser om lönns- og arbeidsvilkår. Pristidende 1942, nr 1.

Storbritannien.

Die Entwicklung der Löhne im Kriege. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 11.

Tyskland.

MANSFELD, W. Grundsätze einer realen Lohnpolitik. Der Vierjahresplan 1942, nr 1.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sozialpolitisches aus dem Ausland. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 3.

Sverige.

ARVAS, B. Skogen och arbetskraften. Från departement och nämnder 1942, nr 4.
Aktuella arbetslöshetsfrågor. Väg- och vattenbyggaren 1942, nr 2.

Tyskland.

FLÜGGE. Zur Frage der »Sektorenbildung» im Arbeitseinsatz. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 3.
HERRMANN, W. Vereinfachungsvorschläge zur Durchführung des Ausländer-Genehmigungsverfahrens. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 4.
HILDEBRANDT. Konzentration des Arbeitseinsatzes. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 4.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

DAHLGREN, K. V. O. Några ekonomiska och sociala synpunkter på vår befolkningsfråga. Svensk tidskrift 1942, nr 1.
ERLANDER, T. Aktuella problem i befolkningspolitiken. Sv. familjevärnet 1942, nr 1.
ESSEN-MÖLLER, E. Några synpunkter på den psykiatriska arvshygienen i Sverige. Sv. läkartidningen 1942, nr 6.
HAGSTROEM, K.-G. Familjeförsäkring — en skiss. Svensk tidskrift 1942, nr 1.
QUENSEL, C.-E. Levnadskostnadernas stegring och skatteberäkning ur befolkningspolitisk synpunkt. Svensk tidskrift 1942, nr 1.
WAHLUND, S. Befolkningsutvecklingen 1940—1960. Hertha 1942, nr 2.

Schweiz.

Schweizerische Sterbetafeln 1929/32 für die Stadt- und Landbevölkerung, nach Zivilstandsgruppen, für Lungentuberkulose und Krebs. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1941, nr 4.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ENGKVIST, O. Beredskap. Byggmästaren 1942, nr 3.
SÖDERSTRÖM, VERA. Bostäder åt ensamma mammor med barn. Vår bostad 1942, nr 4.
Bostadsbristen är över oss! Hyresgästernas riksförbund hemställer om hyresstegringslag. Hyresgästen 1942, nr 4.
Bostadshyror i Stockholm, inre staden, vid årsskiftet 1941/42. Statistisk månadsskrift 1941, nr 12.
Bostadstillgången i Stockholm vid slutet av år 1941. Statistisk månadsskrift 1941, nr 12.
Bygga eller inte bygga... Byggnadsindustrin 1942, nr 2.
Byggnadsverksamheten i Stockholm under år 1941. Statistisk månadsskrift 1941, nr 12.
Nu och då. Hyreslägets utveckling under två världskrig. Hyresgästen 1942, nr 3.
Wohnungsfragen. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 11.

Tyskland.

HEIDENWAG, H. Der Wohnungsmarkt in Grossstädten. Allg. statistisches Archiv B. 30, s. 269.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

COLLIN, E. Det tredje ramavtalet. Metallarbetaren 1942, nr 7.
DOMBÄCK, I. Nya ramavtalet ger ekonomerna bekymmer. Metallarbetaren 1942, nr 5.
FAGERHOLM, P. HJ. Den civila anställningen och militärtjänsten. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1942, nr 1.
GREWIN, J. Byggnadsindustrins semesteravtal. Byggnadsträarbetaren 1942, nr 2.
LARSSON, KNUT. Fackföreningsrörelsen och näringslivet. Frihet 1942, nr 4.
Erneuerung des Rahmentarifabkommens. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 11.

Schweiz.

BURCKHARDT, L. Die Tätigkeit des Basler Einigungsamtes als Organ der Kontrolle über die vor ihm abgeschlossenen Gesamtarbeitsverträge. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1941, nr 4.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

WEDHOLM, O. Inkallelsernas återverkan på familjelivet. Vår bostad 1942, nr 5.

Systembolagspersonalens avlöningsförhållanden under inkallelse till beredskapstjänstgöring. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 2.

Hälso- och sjukvård.

SJÖBERG, K. Några nyare rön om vitaminer, mineralomsättning och bristsjukdomar. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1941, nr 6.

Sverige.

LUNDBERG, S. Några synpunkter på storstadens sjukvårdsorganisation. Sv. läkartidningen 1942, nr 9.

NORBERG, E. Verksläkarens ställning i den statliga sjukvårdsorganisationen. Sv. läkartidningen 1942, nr 6.

NORDGREN, G. Folkhälsan i fara genom krisen. Vi 1942, nr 7.

STRÖM, J. Den socialmedicinska övervakningen av blivande mödrar och spädbarn i Sverige. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 2.

Finland.

BROFELDT, S. Arbetet för krigsinvaliderna i Finland. Svenska röda korset 1942, nr 1.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

HJELM, L. Priskontroll inom jordbruksproduktionen. Lantmannen 1942, nr 7.

LANDAHL, S. Jordbrukets prisindex 1941. Lantmannen 1942, nr 8.

NANNESON, L. Jordbrukets lönsamhet 1939/40 och 1940/41. Lantmannen 1942, nr 6—7.

[ÅKERMAN, Å.] En plan för vårt lands växtodling i år. Lantmannen 1942, nr 5.

— *Jordbruksforskning och folkförsörjning.* Vi 1942, nr 6.

Jordbrukets kompensation. Kommersiella meddelanden 1942, nr 1.

Jordbrukets maskinlånefond. Hushållningssällskapens tidskrift 1942, nr 1.

Danmark.

Det danska lantbruket under ockupationen. Industria 1942, nr 4.

Kristidsfrågor.

Sverige.

WALLES, K. Samverkan i kristid mellan stat och organisationer. Kooperatören 1942, nr 3.

Krisförvaltningens utveckling. Från departement och nämnder 1942, nr 3.

Danmark.

[HARTZ, G. E.] Den danske industris råvareproblemer. Norges industri 1942, nr 1/2.

Schweiz.

SPEISER, E. Die schweizerische Wirtschaft im Kriege. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1941, nr 4.

Storbritannien.

Engelska försörjningsproblem. Industria 1942, nr 3.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

FRANZÉN, O. Restaurangdansen. Pressmeddelanden från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling 1942, nr 3.

G[AH]N, H. Motböckerna och krisrestriktionerna. Motboksstatistik för år 1941. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 2.

HELLGREN, B. Bakvänd handläggning hos länsstyrelse av alkoholistärende. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 2.

ÅMAN, A. En intervju om alkoholistvårdens första kvartssekel. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 2.

Rusdrycksförsäljningen under år 1941. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 2.

De speciella restriktionerna verksamma. Decemberfylleriet i Stockholm minskat med nära 30 %. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 2.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

ASKER-BERNSTRÖM, MAUDE. Den vitaminrika kostens betydelse. Svenska röda korset 1942, nr 1.

SCHERSTÉN, B. Hur ställer sig den moderna näringsfysiologien till den vegetariska rörelsens dietiska principer? Svenska röda korset 1942, nr 1.

VOGT, J. Ernæringsökonomi. Kooperatören 1942, nr 3.

Sverige.

BONOW, M. Subventioner och livsmedelsrabatter. Kooperatören 1942, nr 3.

BOUVIN, S. Förslaget om dyrortsgrupperingens avskaffande. Sv. trafiktidning 1942, nr 8.

CARBELL, E. Hur prisregleringen för köttvaror fungerar. Från departement och nämnder 1942, nr 3.

HELGER, B. Folkpensionärernas levnadsförhållanden. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 1.

HOFSTEN, E. v. Rabatter och andra prissubventioner på livsmedel. S. A. P. information 1942, nr 3.

SÖDERSTRÖM, O. Ransonernas avvägning efter behoven. Från departement och nämnder 1942, nr 3.

Index — ett mystiskt latinskt ord med djup innebörd. Beräkningens mysterium avslöjas liksom också dess vittgående verkan. Försäkringstjänstemannen 1942, nr 2.

Kravet på utredning om beräkningarna av levnadskostnadsindex. Finanstidningen 1942, nr 6.

Subventioner och livsmedelsrabatter. Industria 1942, nr 4.

Vedprisernas fördubbling sedan krigsutbrottet. Finanstidningen 1942, nr 7.

Bulgarien.

ANDERSON, O. Saisonbedingte Indexziffer für die Lebenshaltungskosten? (Bulgarische Er-

fahrungen.) Allg. statistisches Archiv B. 30, s. 263.

Danmark.

Kronehævningen. Arbejderen 1942, nr 3.

Pristallet og dets Konsekvenser. Arbejderen 1942, nr 4.

Norge.

SUNNANÅ, K., & MALTERUD, O. CHR. Försörjningsläget i Norge. Kooperatören 1942, nr 3.

Oversikt over de prisbestemmelser som gjaldt ved utgangen av 1941. Tillegg til Pristidende 1942, nr 5.

Tyskland.

DECKEN, S. E. VON DER. Nahrungsmittelversorgung und Agrarerzeugung. Der deutsche Volkswirt 13 febr. 1942.

Die Preise im Dezember und im Jahre 1941. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 1.

Socialförsäkring.

Sverige.

ESSCHER, K. Pensionering enligt nya linjer. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 8.

HOLMQUIST, I. Höjda olycksfallsersättningar. Folkpensioneringen 1942, nr 1.

JACOBSON, H. Olycksfallsförsäkringslagen. Metallarbetaren 1942, nr 6.

LUNDBERG, S. Om sammanhängande sjuklighetstillstånd. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 2.

Pensionsstyrelsen föreslår ändringar i lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar. Folkpensioneringen 1942, nr 1.

Sjukkassеförbundet motsätter sig bestämt besparingsberedningens förslag om att fråntaga de till krigstjänst inkallade rätten till sjukpenning från de erk. sjukkassorna. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 2.

Utsträckning av den i nya understödsföreningslagen fastställda övergångstiden? (Hemställan av pensionsstyrelsen.) Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 2.

Amerikas förenta stater.

FAUGERT, R. Lärdomar av den sociala olycksfallsförsäkringen i U. S. A. Arbetarskyddet 1942, nr 1.

Italien.

Entwicklung der sozialen Fürsorge. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 11.

Tyskland.

DRACHMANN, G. Sygeforsikringen i Tyskland. Socialt Tidsskrift 1941, nr 11/12.

Die deutsche Sozialversicherung im Kriege. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 11.

Socialvård.

HOLMGREN, K. Psykopati och tillräknelighet. Sv. juristtidning 1942, nr 1.

Sverige.

BERGGREN, A. Fattigvårdsunderstöden och dyrtidstilläggen till folkpensionerna. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 1.

HELAND, H. v. Nya metoder för utspisning av hjälpbehövande inom Stockholms stad. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 1.

KLEEN, ELSE. Straffverkställighetens reformering. Tiden 1942, nr 2.

LARSSON, SVEN. Försörjningsplikt och underhållsplikt. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 1.

NILSSON, ERIC. Motsvarar adoptionen sitt syfte? Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 1.

RENCK, L. Registrering av våra sinnesslöa. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 1.

WANGSON, O. Samverkan mellan organen för tvångsuppfostran och skyddshemsvård. Sv. juristtidning 1942, nr 1.

Blindenfürsorge. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 11.

De sinnesabnormas vård. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 1.

Är skyddshemmen lyxanstalter? Sv. lärartidning 1942, nr 8.

Danmark.

CHRISTIANSEN, A. Om Anvisning af Arbejde til langvarigt arbejdslöse og arbejdshæmmede. Socialt Tidsskrift 1941, nr 11/12.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

ANDRÉ, MÄRTA. Aktuella problem i social utbildning. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 1.

[CARNE, G.] Realskolestudier pr korrespondens. Sv. lärartidning 1942, nr 6.

KINBERG, O. Problembarn och barnproblem. Tiden 1942, nr 1—2.

[RUTHQUIST, MARIA.] Rätt man på rätt plats den moderna psykologiens mål. Försäkringstjänstemannen 1942, nr 2.

Storstadsmaterialets intellektuella nivå. Tidning för Sveriges läroverk 1942, nr 3.

Danmark.

Lærlingestatistik for 1940. Arbejdsgiveren 1942, nr 4.

Ut- och invandring.

[ANDERSSON, EBON.] Ebon Andersson motiverar sin motion om utlandssvenskars medborgarskap. Allsvensk samling 1942, nr 2.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ALEGÅRD, G. Svensk befolkningspolitik förr och nu. Lund 1941. (Skrifter utg. av Nationalekonomiska föreningen i Skåne. 3.)

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1940.
678. Labor laws and their administration 1939.

— — Wage and hour division.
Annual report. 1939/40. Wash. 1941.

— — Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1940.
176. Application of labor legislation to the fruit and vegetable canning and preserving industries.
177. *Erickson, Ethel.* Earnings and hours in Hawaii woman-employing industries.
178. Women's wages and hours in Nebraska.
180. Employment in service and trade industries in Maine.
181. The nonworking time of industrial women workers. Study by students of the Hudson shore labor school under the direction of *Juliet Fisher*, July 1940.

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942.
Bd 112: H. 4. Indkomst- og Formueansættelserne til Staten for Skatteaaret 1940/41.
Bd 115: H. 3. Beskæftigelsesforholdene i 1940.

DREJER, A. AXELSEN. Andelsselskaber i Danmark i Aaret 1940. Khvn 1942. (Særtryk af Andelsbladet.)

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
The I. L. O. and reconstruction. Report by the acting director of the International labour office to the conference of the International labour organisation, New York, Oct. 1941. Montreal 1941.

KAMMARKOLLEGIUM. Kammarkollegiets historia. Sthlm 1941.

KONJUNKTURINSTITUTET.
Meddelanden. Sthlm 1942.
Konjunkturläget. Hösten 1941.

LÖNEKOMPENSATION under kristid. Hur beräknas socialstyrelsens levnadskostnadsindex? Efter vilka grunder fastställas indextillägg för olika löntagargrupper? Hur stor är den effektiva kompensationen? Sthlm 1942. (Daco.)

NANNESON, L. Räkenskapsresultat från svenska jordbruk. 26 (bokföringsåret 1939/40). Norrtälje 1942. (Meddelande från K. lantbruksstyrelsen 1942, nr 1.)

NATIONERNAS FÖRBUND. Service d'études économiques. — Economic intelligence service.
Annuaire statistique. — Statistical year-book. 1940/41. Genève 1941. (Publ. 1941. 2 A. 3.)

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1941.
27. Norges private aksjebanker og sparebanker 1940.
28. Forsikringsselskaper 1940.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1942.
1942: 1. Styrelseberättelse för år 1941.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.
1. Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Avg. [d. 16 jan. 1942]. (Fi.)
3. *Johansson, Alf.* Promemoria rörande bostadsförsörjningen. [Avg. d. 5 febr. 1942]. (S.)
4. De yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. Utredning och förslag avg. [d. 10 febr. 1942] av 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga. (S.)
5. Promemoria med förslag till utvidgad vanhävdslagstiftning. Avg. [d. 27 febr. 1942]. (Jo.)

STENHOLM, W. Arbetarskyddslagstiftningen. En redogörelse för lagen om arbetarskydd och med stöd därav utfärdade författningar. Sthlm 1941.

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1942.
3. Hälso- och sjukvård. 2.
Stockholms stads sjukvård. 8 (1940). Berättelse.
8. Arbetslöshet.
Arbetslöshetshjälpen i Stockholm. 7 (1940). Redogörelse.
10. Specialundersökningar.
22. *Hofsten, E. v.* Demografiska undersökningar av Stockholms folkmängdstillväxt.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{26}/_{2}$—$^{26}/_{3}$ 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Riksd. A. K. 2. tillf. utsk.	Motion II:153 ang. viss ändring av byggnadsstadgan (III)	$^{26}/_{2}$
Riksd. andra lagutskott	Motion II:21 ang. skapande av ökad trygghet för hyressökande familjer med barn (III); ref. å sid. 215 i detta häfte	»
Finansdep.	1941 års familjebeskattningssakkunnigas P. M. ang. höjning av familjeavdragen för barn (III); ref. å sid. 215 i detta häfte	»
Socialdep.	Byråchefen Alf Johanssons promemoria rörande bostadsförsörjningen (III); ref. å sid. 214 i detta häfte	»
Riksd. F. K. 1. tillf. utsk.	Motion I:11 om utredn. av frågan, huru landsbygden skall kunna göras delaktig av de sociala och kulturella förmåner, som städerna bereda sina inbyggare (III)	$^{28}/_{2}$
Riksd. A. K. 1. tillf. utsk.	Motion II:17 ang. kommunernas medinflytande i fråga om nöjeslivets art och omfattning i kommunerna (III)	»
Riksd. A. K. 2. tillf. utsk.	Motion II:126 ang. kroppsarbetares och med dem jämställda samhällsgruppers ransoner av livsmedel och tvättmedel (III)	»
»	Motion II:33 ang. visst skydd av den sjukvårdssökande allmänhetens ekonomiska och andra intressen (III)	$^{2}/_{3}$
Socialdep.	Besvär av jordbruksmaskinförsäljarnas riksförening över socialstyrelsens beslut i fråga om riksföreningens registrering (förlikningsmannaexp.)	$^{4}/_{3}$
»	Framställning från stadsfullmäktige i Stockholm om förordnande jämlikt 47 § i lagen om nyttjanderätt till fast egendom (III)	$^{7}/_{3}$
»	Besparingsmöjligheter beträffande moderskapspenning (II)	$^{9}/_{3}$
Finansdep.	Besparingsberedningens promemoria ang. inrättande av en statlig förhandlingsbyrå (förlikningsmannaexp.)	$^{10}/_{3}$
Riksd. F. K. 1. tillf. utsk.	Motion I: 156 om åtgärder för att underlätta och förbilliga användandet av radioapparater i ej elektrifierade bygder (III)	$^{13}/_{3}$
Socialdep.	Statens arbetsmarknadskommissions förslag till ändrade maximibelopp för dagunderstöd och hyreshjälp (I)	»
Riksd. andra lagutsk.	Motioner II:71, II:72, II:77 och I:145 ang. ändring av lagen om semester (III)	$^{18}/_{3}$
Socialdep.	Framställning ang. utredning om skyddshemselevernas eftervård m. m. (II)	$^{23}/_{3}$
»	Vårdkostnaderna å arbetshemmet för kvinnor i Herrljunga (II)	$^{24}/_{3}$
»	Ang. intagande av andra personer än lappar i lapska ålderdomshemmet i Arjeplog (II)	»

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 18 februari—21 mars 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
53.	K. kung. ang. inventering av landets förråd av vissa livsmedel m. m.	20 febr.
61.	K. cirkulär ang. beredskapsgrader inom det civila luftskyddet under luftskyddstillstånd	27 »
62.	Lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag)	6 mars
64.	K. kung. om ändrad lydelse av 9 § instruktionen för skyddshemsinspektören den 23 december 1937 (nr 1012)	6 »
80.	Lag om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag	13 »
82.	K. förordn. om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å blindhetsersättningar	13 »
91.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. handeln med mjölk	6 »
97.	Lag om viss inskränkning i rätten att uthyra bostadslägenheter	21 »
99.	K. kung. ang. regleringen av handeln med vissa slag av fisk	6 »

INNEHÅLL

Kristidens inverkan på hälsotillståndet 279

Hyresregleringslagens utformning . . 283

Utredning angående värmekostnaden i hyreshus 301

Metoderna för beräkning av levnadskostnadsindex under omprövning . . 303

Kortare meddelanden

Landsorganisationen i Sverige år 1941 . 307

Undersökningen rörande övertidsarbetet inom industrin avslutad 307

Statlig kontroll av löner och arbetsvillkor i Finland 308

Kvinnliga förvärvsarbetare i Förenta staterna 309

Befolkningspolitiska åtgärder och förslag i Finland 310

INDEX

Effets du temps de crise pour la santé publique.

Un projet de loi sur la réglementation des loyers.

Rapport relatif au coût du chauffage dans les maisons de rapport.

Révision des méthodes de calcul de l'indice du coût de la vie.

Courtes notices.

La Confédération générale du travail en Suède en 1941.

L'enquête sur le travail supplémentaire dans l'industrie.

Le contrôle de l'Etat sur les salaires et les conditions de travail en Finlande.

Les travailleurs femmes aux Etats-Unis.

Mesures et projets relatifs au problème de la population en Finlande.

Periodiska översikter

Aperçus périodiques

Skyddshemmens verksamhet år 1941 . 312

Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1941/1942 318

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Januari 1942 322

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll fjärde kvartalet 1941 327

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1941 och första kvartalet 1942 . . 336

Levnadskostnaderna omkring 1 april 1942 340

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under mars 1942 . . . 355

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under mars 1942 358

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 361

Lönesumman inom industri och handel m. m. under första kvartalet 1942 . . 364

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 367

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 381

Litteraturöversikt 382

Författningar rörande sociala frågor . 386

L'activité des établissements d'éducation préventive en 1941.

Les gains des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1941/1942.

Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Janvier 1942.

La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 4e trimestre 1941.

Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1941 et le 1er trimestre 1942.

Coût de la vie le 1er avril 1942.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant mars 1942.

Activité de la Commission du marché du travail en mars 1942.

Communications de la Commission du marché du travail.

Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 1er trimestre 1942.

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Rapports et exposés par l'A. T. P. S.

Bibliographie.

Lois concernant les questions sociales.

Articles principaux du Bulletin.

Effets de la crise sur la santé publique. Un certain nombre de familles qui ont pris part à l'enquête budgétaire de l'A. T. P. S., ont été soumises à un examen médical. Selon le rapport préliminaire des médecins, on n'a pu déceler, ni chez les enfants ni chez les membres adultes de ces familles, de symptomes sérieux de nutrition insuffisante ou d'avitaminose qu'il soit possible d'attribuer avec certitude aux difficultés actuelles de l'alimentation. P. 279.

Un projet de loi sur la réglementation des loyers. Dans son rapport sur le projet de réglementation des loyers, l'A. T. P. S., malgré des réserves de principe, estime nécessaire d'appuyer la résolution générale du Gouvernement en faveur d'une hausse du niveau des loyers jusqu'à un certain pourcentage. Une hausse des loyers ne doit avoir lieu que pour compenser une augmentation des frais, parmi lesquels ceux relatifs aux réparations seraient inclus. Les loyers des boutiques et locaux commerciaux doivent être soumis à la réglementation. Le droit d'en appeler des décisions des commissions des loyers auprès de l'Administration est recommandé. P. 283.

Un rapport relatif au coût du chauffage dans les maisons de rapport a été présenté récemment par des experts spéciaux. Ils ont élaboré un projet de deux clauses différentes, la première basée sur le système exclusif, d'après laquelle le coût du chauffage cesserait d'être compris dans le loyer, la seconde basée sur le système inclusif. L'avis émis par l'A. T. P. S. touchant ce rapport est que seule la clause basée sur le système exclusif soit adoptée et qu'elle soit obligatoirement introduite dans tous les contrats de location conclus dans les localités soumises à la réglementation des loyers. P. 301.

Les méthodes de calcul de l'indice du coût de la vie doivent, selon l'A. T. P. S., faire l'objet d'une enquête afin que des modifications éventuelles soient connues à temps des parties sur le marché du travail avant la fin de l'année. La documentation concernant les prix doit être améliorée par l'augmentation du nombre des localités y contribuant et la notation des prix de nouvelles denrées. P. 303.

L'activité des établissements d'éducation préventive en 1941. Les transformations de l'activité des établissements d'éducation préventive, décrétées précédemment par le Gouvernement et qui consistaient principalement en une différentiation des élèves et une amélioration de l'enseignement scolaire et professionnel, ont été poursuivies en 1941 et sont aujourd'hui presque achevées. Au cours de l'année, 734 nouveaux élèves ont été internés et 635 libérés; à la fin de l'année, les établissements comptaient en tout 1 147 élèves. P. 312.

Les gains des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1941/1942. Les inspecteurs des forêts des districts ont donné pour l'hiver 1941/1942, comme pour les précédentes années, des renseignements préliminaires sur les gains journaliers normaux pour les bûcherons et les charretiers. Pour l'ensemble du pays, le gain journalier moyen était calculé s'élever à 10·36 couronnes pour les bûcherons et à 20·15 pour les charretiers. Le niveau des salaires était le plus élevé dans la Suède du Nord où le gain moyen était de 11·55 cour. pour les bûcherons et de 23·61 pour les charretiers. Les gains journaliers, comparés à ceux de l'année précédente, avaient augmenté d'environ 16 %. P. 318.

Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Le Bulletin publiera chaque mois, à partir de janvier 1942, certains renseignements relatifs à l'activité des caisses d'assurance reconnues. Pendant janvier 1942, le nombre moyen de membres affiliés aux caisses d'assurance contre le chômage reconnues s'élevait à un peu plus de 300 000. Le pourcentage du chômage dans l'ensemble des caisses était calculé être de 14·7 % contre 20·7 % en décembre 1941. Au cours du mois, des secours ont été fournis par les caisses reconnues pour plus d'un demi-million de journées. P. 322.

La consommation de denrées alimentaires pendant le 4e trimestre 1941. Les restrictions que la crise a amenées dans l'alimentation, ont porté principalement sur les graisses (beurre et margarine), le fromage, les œufs, les viandes et le porc. Ces restrictions ont été compensées dans une certaine mesure par une consommation plus élevée de lait, de pommes de terre et de racines alimentaires. Somme tout l'approvisionnement en calories semble avoir été suffisant, quoique peu abondant surtout dans les familles qui ont des enfants dans l'âge scolaire. P. 327.

Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1941 et le Ier trimestre 1942. De l'automne 1941 est à signaler une nouvelle convention pour l'exploitation forestière, aux termes de laquelle, certaines augmentations des suppléments de vie chère ont été convenus. Au début de 1942, de nouvelles conventions ont été conclues pour l'agriculture, également avec une augmentation des suppléments. Il y a eu en outre des révisions dans les conventions intéressant l'industrie des constructions mécaniques, celle du fer, les industries de transformation du bois, des scieries, du papier et plusieurs autres branches industrielles où les conventions impliquaient une prolongation pour l'année 1942 des accords précédents auxquels étaient adjoints les suppléments de vie chère décidés par la nouvelle convention principale. P. 336.

L'indice du coût de la vie sur la base de 1935 était monté au Ier avril 1942 de 6 unités et était 151. Dans l'ancienne série sur la base de juillet 1914, l'indice était passé de 227 à 236. A cette hausse avaient contribué tous les postes de dépenses dans une proportion plus ou moins grande. P. 340.

Le marché du travail pendant mars 1942. La situation sur le marché du travail pendant le mois de mars a été caracterisée par une demande accrue de la main-d'œuvre. Le nombre moyen de demandes pour 100 places disponibles a été de 168 en mars contre 202 en février. Ces changements dans la main-d'œuvre au cours du mois n'ont pas entraîné une augmentation du nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes, ce nombre étant à la fin de mars à peu près identique à celui de la fin de février. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats n'était à la fin de février que 12·5 % du nombre total des membres contre 13·7 % un mois plus tôt. Les chômeurs demandant des secours étaient, à la fin de mars, au nombre de 22 062, ce qui constitue une diminution de 3 087. P. 355.

Häftets huvudinnehåll.

April 1942.

Kristidens inverkan på hälsotillståndet. Socialstyrelsen har föranstaltat läkarundersökning av ett antal familjer som deltagit i styrelsens hushållsbudgetundersökning. Enligt läkarnas preliminära rapport ha inga allvarligare symptom på undernäring eller vitaminbrister, som med säkerhet kunna sättas i samband med knappheten på livsmedel, kunnat iakttagas vare sig hos barn eller vuxna i dessa familjer. Sid. 279.

Hyresregleringslagens utformning. I yttrande över förslaget angående hyresreglering finner socialstyrelsen trots principiella betänkligheter det nödvändigt att beträda vägen med generella beslut av Kungl. Maj:t om höjning av hyresnivån intill viss procent. Höjning av hyresnivån bör få ske blott som kompensation för stegrade omkostnader, varvid alla reparationskostnader böra få medräknas. I fråga om räntorna bör individuell prövning tillämpas. Även hyrorna för butiks- och affärslägenheter böra omfattas av regleringen. Besvärsrätt hos styrelsen över hyresnämnds beslut förordas. Sid. 283.

Utredning angående värmekostnaden i hyreshus har nyligen framlagts av särskilda sakkunniga. De ha utarbetat förslag till två bränsleklausuler, den ena uppgjord enligt exklusivesystemet, varvid bränslekostnaderna utbrytas, den andra enligt inklusivesystemet. Styrelsen förordar i sitt yttrande över förslaget, att för närvarande endast bränsleklausulen av exklusivetyp skulle bliva godkänd och denna obligatoriskt införas i samtliga hyreskontrakt på hyresreglerade orter. Sid. 301.

Metoderna för beräkning av levnadskostnadsindex böra enligt socialstyrelsens mening nu göras till föremål för en undersökning, så att eventuella ändringar kunna vara kända för arbetsmarknadens parter i god tid före årets utgång. Prismaterialet bör förbättras både genom utökning av antalet ombudsorter och notering av nya varuslag. Sid. 303.

Skyddshemmens verksamhet år 1941. Den tidigare av statsmakterna beslutade omläggningen av verksamheten vid skyddshemmen, vilken närmast gick ut på en differentiering av eleverna och en förbättring av skol- och yrkesundervisningen, har under år 1941 fortsatts och i det närmaste avslutats. Under året intogos 734 och avgingo 635 elever, varefter kvarstodo 1 147 elever vid årets slut. Sid. 312.

Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1941/1942. Från jägmästarna i reviren ha för vintern 1941/1942 liksom för föregående år inkommit preliminära uppgifter om normala dagsförtjänster vid skogsarbete för huggare och körare. För hela riket beräknades medelförtjänsten till 10·36 kr. per dag för huggare och 20·15 kr. för körare. I jämförelse med föregående år har dagsförtjänsterna ökats med c:a 16 %. Sid. 318.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Fr. o. m. januari 1942 komma vissa uppgifter beträffande de erkända arbetslöshetskassornas verksamhet att månadsvis redovisas i Sociala Meddelanden. Under januari 1942 översteg genomsnittliga antalet medlemmar i erkända arbetslöshetskassor 300 000. Arbetslöshetsprocenten inom samtliga kassor tillsammantagna beräknades till 14·7 % mot 20·7 % för december 1941. Sid. 322.

Livsmedelskonsumtionen i stadshushåll fjärde kvartalet 1941. De av krisen orsakade inskränkningarna i livsmedelsförbrukningen ha i främsta rummet gällt matfett, ost, ägg, kött och fläsk. Nedgången i förbrukningen av dessa varor har i sin mån kompenserats genom ökad konsumtion av mjölk, potatis och rotfrukter. Tillförseln av kalorier var på det hela taget tillfredsställande, ehuru

ganska knapp, särskilt i familjer med barn i skolåldern. Sid. 327.

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1941 och första kvartalet 1942. Från hösten 1941 är särskilt att nämna ett nytt avtal för skogsbruket, enligt vilket förutom rörliga tillägg vissa förhöjda kristillägg skulle utgå. På nyåret träffades nya avtal för jordbruket, åtföljda med ökade fasta tillägg. Vidare må nämnas avtalsrevisioner för verkstadsindustrin, järnbruken, träförädlings-, sågverks- och pappersindustrierna samt ett flertal andra industrigrenar, där uppgörelserna i regel inneburo prolongation för år 1942 av tidigare avtal med tillägg av det nya ramavtalets bestämmelser om dyrtidstillägg. Sid. 336.

Levnadskostnadsindex med 1935 som bas höjdes den 1 april 1942 med 6 enheter till 151. I den äldre serien med juli 1914 som bas steg indextalet 9 enheter från 227 till 236. Till uppgången hade samtliga huvudposter medverkat. Sid. 340.

Arbetsmarknaden under mars 1942. Läget på arbetsmarknaden under mars kännetecknades av ökad efterfrågan på arbetskraft. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 168 i mars mot 202 i februari. Den omsättning av arbetskraft, som ägde rum under månaden, medförde dock icke någon ökning av totalantalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden. Antalet arbetslösa inom fackförbunden uppgavs vid utgången av februari till 12·5 % av medlemsantalet mot 13·7 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa utgjorde vid utgången av mars 22 062, vilket innebär en minskning under månaden med 3 087. Sid. 355.

Socialstatistiska diagram.

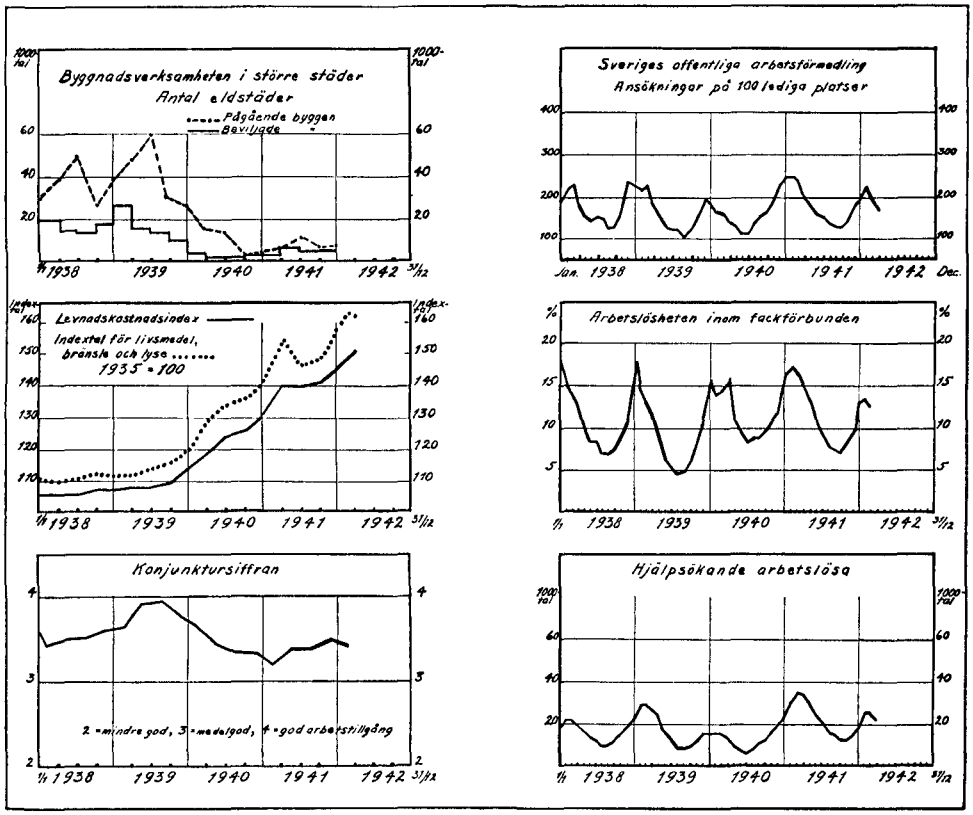

Kristidens inverkan på hälsotillståndet.

Preliminär redogörelse för läkarundersökning under januari—mars 1942 av vissa i socialstyrelsens budgetundersökning deltagande hushåll.

Av med. lic. *S. T. Hultman.*

I enlighet med Kungl. Maj:ts uppdrag har socialstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan föranstaltat läkarundersökning av ett antal familjer, vilka deltagit i den hushållsbudgetundersökning, som styrelsen f. n. utför, och till vilken material anskaffades i november 1941. Syftet med denna läkarkontroll var att utröna kristidens eventuella inverkan på hälsotillståndet med särskild hänsyn till barnen. På förslag av professor A. Lichtenstein, som deltagit i planläggningen till denna kontroll och sedermera även haft överinseende över det fortsatta arbetet, erhöll författaren uppdraget att leda undersökningen och förordnades av socialstyrelsen att i samarbete med med. lic. Bengt Nordmark utföra undersökningsarbetet med assistens av två sjuksköterskor. Förarbetet igångsattes i december 1941. Läkarundersökningarna påbörjades den 16 januari och avslutades den 5 mars 1942, varefter viss bearbetning av materialet skett. En redogörelse för undersökningens planläggning, förarbete och omfattning samt ett preliminärt resultat, utgörande en syntes av båda undersökningsläkarnas erfarenheter, framlägges härmed.

För läkarundersökningen utvaldes ett så stort antal familjer, att med hänsyn till sannolikt bortfall inalles omkring 1 000 barn beräknades bliva kontrollerade. Den geografiska fördelningen av orter med utvalda hushåll framgår av redogörelsen nedan. Inga lanthushåll utan endast hushåll i städer och samhällen ha medtagits, enär undersökningsarbetet i annat fall blivit alltför tungrott och tidsödande. I materialet ingå såväl en- som flerbarnsfamiljer. Av sociala kategorier äro huvudsakligen kroppsarbetare men också hantverkare, småföretagare, kontorister och lägre tjänstemän representerade. De flesta tillhöra lägre inkomstgrupper, men ett fåtal relativt välsituerade familjer förekomma även.

Förarbetet till undersökningen omfattade bl. a. upplåggande av kortregister över hushållen, utarbetande och tryckning av journalkort, ordnande av undersökningslokaler på resp. orter, uppställning av tidsschema och resplan, utarbetande av cirkulär samt anskaffning av erforderlig teknisk utrustning. Hushållen underrättades om läkarundersökningens syfte dels genom cirkulär, dels genom personliga besök av socialstyrelsens ombud vid budgetundersökningen. Slutligen företogo undersökarna upprepade samövningar i avsikt att nå största möjliga enhetlighet i den subjektiva bedömningen vid de kommande undersökningarna. Barn inneliggande på Kronprinsessan Lovisas Vårdanstalt besiktigades först var och en för sig, därefter gemensamt. Resultaten kollationerades och korrigerades i förekommande fall, tills huvudsaklig samstämmighet ernåddes.

Undersökningsarbetet har bestått dels i anamnesupptagande, d. v. s. utfrågning angående hälsotillståndet med särskild hänsyn till kroppsvikten och beträffande barn tillväxten samt ev. förekommande vitaminbristsymptom, dels i vägning, mätning av kroppslängden och en allmän fysikalisk besiktning. Dessutom har urinen kontrollerats rörande förekomst av äggvita eller socker samt blodets hämoglobinhalt bestämts (enl. Zeiss-Ikon).

Lokaler ha på de olika undersökningsplatserna beredvilligt ställts till förfogande på tillgängliga sjukvårdsanstalter, i vissa fall i provinsialläkares mottagningsrum, skolor eller samlingsrum.

Antropometrar för längdmätning ha av professor G. Dahlberg utlånats från rasbiologiska institutet, Uppsala. Vågar ha kostnadsfritt kunnat disponeras genom tillmötesgående från Lindells vågfabriks a.-b.

Läkarundersökningarna påbörjades, som nämnts, den 16 januari i Stockholm, där arbetet bedrevs samtidigt av båda undersökningsläkarna, och avslutades den 5 mars i Borås. Orter i Norrland samt Gislaved besöktes av dr Nordmark, Göteborg och Borås av författaren. Undersökningsplatser, -tider och antalet kallade och undersökta hushåll och personer framgå av följande tabell:

Antal hushåll samt antal vuxna, resp. barn, som varit föremål för läkarundersökning.

Ort	Undersökningstid	Antal hushåll		Antal vuxna		Antal barn		Summa personer	
		kallade	undersökta	kallade	undersökta	kallade	undersökta	kallade	undersökta
Stockholm	16/1—3/2	178	156	354	221	474	373	828	594
Göteborg	4/2—26/2	113	86	224	128	310	223	534	351
Borås	27/2—5/3	29	23	58	39	104	78	162	117
Gislaved	27/2—3/3	25	23	50	40	49	43	99	83
Sandviken	4/2—6/2	16	16	39	31	40	39	79	70
Hudiksvall	7/2—9/2	11	9	21	11	34	29	55	40
Alnö	10/2—11/2	11	9	26	9	27	20	53	29
Härnösand	12/2	6	6	14	11	9	9	23	20
Kramfors	13/2	3	2	6	3	9	8	15	11
Sollefteå	14/2	6	6	13	8	16	15	29	23
Alfredshem (Västernorrl. län)	16/2—18/2	18	18	34	21	52	45	86	66
Lycksele	19/2—20/2	10	10	21	16	24	21	45	37
Luleå	23/2—24/2	8	7	20	10	19	21	39	31
Summa	16/1—5/3	434	371	880	548	1 167	924	2 047	1 472

Sammanlagt ha 371 hushåll med inalles 1 472 medlemmar, varav 924 barn, undersökts. Som barn ha räknats familjemedlemmar intill 18 års ålder. Det avsedda antalet, 1 000 barn, har således ej helt uppnåtts. Bortfallet förefaller ha haft följande orsaker i nu nämnd rangordning.

1) Bristande intresse eller förståelse för undersökningen, i en del fall beroende på mindre god bearbetning av familjerna från ombudens sida.

2) Sjukdom, huvudsakligen förkylningssjukdomar.
3) Olämplig väderlek (ofta sträng kyla).
4) Beträffande familjefäder och äldre söner hinder genom beredskapstjänst eller arbete.

Inga allvarligare symptom vare sig på undernäring eller vitaminbrist, som med säkerhet kunna sättas i samband med livsmedelsransoneringen, ha iakttagits. Ransonerna ha även av husmödrarna ansetts i stort sett tillräckliga utom beträffande mjöl och bröd. Bristen härpå förefaller mest kännbar för stadshushåll med kroppsarbetande fäder och äldre söner samt för hushåll med många barn i skolåldern. Norrlandsfamiljer företrädesvis bosatta i mindre samhällen med närmare kontakt med den rena landsbygden reda sig dock enligt dr Nordmarks intryck bra även med mjöl och bröd med några undantag för familjer, vilka i större utsträckning måste förse fäder och skolbarn med matsäck. Köttransonerna ha, enligt vad som ofta uppgivits, av ekonomiska skäl ej helt kunnat utnyttjas.

En sammanställning av erhållna anamnesiska uppgifter samt undersökningsfynd rörande näringstillstånd, infektionskänslighet, säkra vitaminbristsymptom samt sannolika lättare tecken på vitaminbrist (enl. Seyderhelm) följer nedan. Beträffande de senare bör dock framhållas, att de till väsentlig del äro ovissa och mångtydiga.

	Barn	Vuxna	Summa
Viktminskning eller stationär vikt hos växande barn under sista året	4	98	102
Låg vikt i förhållande till längden[1]	78	61	139
Ofta upprepade luftvägsinfektioner	229	91	320
A-bristsymptom:			
Försämrat mörkerseende	1	7	8
Ofta upprepade, långvariga, torra luftrörskatarrer	8	3	11
Saltsyrebrist med tarmkatarr	3	9	12
Torr hy, förhornader	145	21	166
Summa	157	40	197
B-bristsymptom:			
Aptitlöshet förenad med trötthet, huvudvärk och förstoppning	16	6	22
Stickningar, domningskänsla och svettningsbenägenhet	—	6	6
Nervinflammationer	—	16	16
Svaga eller inga knäreflexer	4	3	7
Summa	20	31	51
Ev. B- eller C-bristsymptom:			
Trötthet utan andra symptom	40	99	139
C-bristsymptom:			
Blödning från tandköttet utan samband med dåliga tänder	159	141	300
C- eller D-bristsymptom?			
Antal fall av karies (tandröta) hos 436 undersökta barn intill 8 års ålder	267	—	267
D-bristsymptom:			
Pågående rachit	9	—	9

[1] Som »låg vikt i förhållande till längden» har beträffande barn räknats en vikt understigande medelvikten för en i förhållande till den uppmätta längden 1 år lägre åldersklass, approximativt beräknad med ledning av Bromans, Dahlbergs och Lichtensteins siffror 1940, beträffande vuxna en vikt med mer än 10 kg understigande det antal kg, som motsvarat antalet cm överstigande 1 meter i uppmätt längd.

Sammanställningen av fastställda hämoglobinvärden har följande utseende:

	50—59 %	60—69 %	70—79 %	80—89 %	90—99 %	100—109 %	110—114 %	S:a
Barn	1	17	264	503	134	5	—	924
Vuxna kvinnor	5	5	56	196	111	3	1	377
» män	—	—	2	25	85	52	7	171

Normalvärden kunna med den använda bestämningsmetoden anses ligga inom gränserna 90—110 % för män, 80—100 % för kvinnor. Antalet låga hämoglobinvärden förefaller ej anmärkningsvärt större än vad som kunnat väntas vara fallet med normala kostförhållanden under motsvarande årstid.

Ett jämförelsevis stort antal vuxna (98 av 548) ha angivit viktminskning under sista året, vilket måhända får sättas i samband med en av ransoneringen orsakad minskad kaloritillförsel. Avmagringen har dock huvudsakligen träffat personer med överflödigt eller rikligt hull, varför härvidlag en minskad lyxkonsumtion kan ifrågasättas. I fråga om iakttagen låg vikt i förhållande till längden har i de flesta fall konstitutionell magerhet, förefintlig även före krisen, förelegat.

9 fall av säker vitaminbristsjukdom ha påträffats, nämligen pågående rachit, i samtliga fall hos spädbarn. Denna siffra torde få anses anmärkningsvärt låg även för normala tider.

Av iakttagna osäkra, lättare vitaminbristsymptom ha ett fåtal gällt vitamin B, flertalet vitamin A och C. Det senare torde icke heller få anses ovanligt för årstiden ej ens under vanliga förhållanden. I anslutning härtill kan i korthet omnämnas, att vid en specialundersökning med sikte på ett av de tidigaste tecknen på A-vitaminbrist, nämligen nattblindhet, som utförts under mars och april på 156 barn i åldern 6—16 år, tillhörande föreliggande undersökningsmaterial, endast enstaka, ytterst lindriga dylika tecken konstaterats.

Det väsentliga och i viss mån väntade resultatet av den nu skildrade undersökningen synes vara, att livsmedelsransoneringen ännu ej medfört någon menlig inverkan på hälsotillståndet hos vare sig barn eller vuxna tillhörande i budgetundersökningen ingående familjer. Vid bedömning av förhållandet i landet i sin helhet måste givetvis hänsyn tagas till, att materialet för undersökningen ej är representativt för befolkningens genomsnitt. Hushåll, som frivilligt medverka i sociala undersökningar av föreliggande typ, måste ju förutsättas vara mer ambitiöst och rationellt skötta än flertalet övriga. Det allmänna intryck familjernas standard givit vid undersökningarna har också varit övervägande gott.

Det föreliggande materialet kommer att bearbetas ytterligare främst i syfte att undersöka sambandet mellan barnens längd och vikt samt hushållens kost.

Stockholm 1942. Kungl. Boktr. P. A. Norstedt & Söner

Hyresregleringslagens utformning.

Socialstyrelsens utlåtande över promemoria angående hyresreglering.

Genom remiss den 21 mars 1942 anbefalldes socialstyrelsen att avgiva utlåtande över en inom justitiedepartementet utarbetad promemoria angående hyresreglering. Med anledning därav har styrelsen den 14 april 1942 anfört följande.

Allmänna synpunkter.

I promemorian konstateras, att antalet lediga lägenheter i stadssamhällena kraftigt minskats under tiden från början av hyresåret den 1 oktober 1939—den 30 september 1940 och att redan år 1940 svår bostadsbrist rådde på åtskilliga orter. Vidare anföres, att hyresnivån i stort sett ännu icke undergått någon mera avsevärd stegring sedan förkrigstiden men att en utveckling i sådan riktning utan tvivel kunde befaras. I sådant hänseende hänvisas i promemorian till en av Sveriges fastighetsägareförbund den 23 februari 1942 till de anslutna lokalföreningarna avlåten skrivelse angående hyreshöjningar. Efter att ha redogjort för vissa skadliga följder av en omfattande hyreshöjning yttrar promemorieförfattaren, att det syntes vara nödvändigt, att hyrespriserna bleve underkastade laglig reglering. En allmän reglering av hyrespriserna vore ett så långtgående ingrepp i det ekonomiska läget, att dessa verkningar, särskilt på längre sikt, kunde bliva vanskliga att överblicka och bemästra. De i promemorian anförda skälen för en kontroll över hyrespriserna vore emellertid så tungt vägande, att de måste få fälla utslaget.

I fråga om bostadsreservens omfattning finnas inga siffermässiga uppgifter tillgängliga efter den år 1940 verkställda undersökningen. Såsom anföres i promemorian erhåller socialstyrelsen emellertid vid vissa tidpunkter uttalanden i denna fråga från städernas byggnadsnämnder. Socialstyrelsen utsände i slutet av mars 1942 ett frågeformulär till byggnadsnämnderna i samtliga städer, vari bland annat begärdes vissa uppgifter om läget på bostadsmarknaden omkring den 1 april och utsikterna för ökning av bostadsbeståndet till oktoberflyttningen. Svar ha hittills inkommit från 61 städer. I det stora flertalet städer uppgåvo byggnadsnämnderna, att tillgången på bostäder (mätt med antalet outhyrda lägenheter) var knapp eller otillräcklig. Bostadstillgången omkring den 1 april uppgavs vara mindre än den 1 oktober 1941 i 17 städer, ungefär oförändrad i 26 och större i 2 städer. Från 9 städer uppgavs, att tillgången minskats för vissa lägenhetskategorier men var oförändrad för andra kategorier, från en stad att den för vissa kategorier var större och för andra mindre än 1 oktober, från 2 städer att tillgången ökats för vissa kategorier och var oförändrad för andra; i 4 städer hade denna fråga ej besvarats. Vidare uppgåvo

byggnadsnämnderna i 39 städer, att det tillskott av bostadslägenheter, som kunde förväntas till oktoberflyttningen, var otillräckligt för att förebygga bostadsbrist; från 6 städer uppgavs att tillskottet sannolikt var otillräckligt; från 9 städer uppgavs tillskottet vara tillräckligt för att förebygga bostadsbrist; för 7 städer hade frågan icke besvarats. — Socialstyrelsen har för avsikt att, då samtliga svar inkommit och hunnit bearbetas, till justitiedepartementet överlämna en sammanfattning av de inkomna uppgifterna.

Den ökning av bostadsproduktionen från ett utpräglat bottenläge, som kan utläsas av hittills inkomna uppgifter om beviljade byggnadslov och pågående byggnadsverksamhet, synes följaktligen i flertalet fall vara för liten för att häva den rådande knappheten på bostadsmarknaden.

Socialstyrelsen kan helt ansluta sig till de allmänna synpunkter på frågan om hyresreglering, som kommit till uttryck i promemorian. När man sammanställer den omständigheten, att fastighetsägarna otvivelaktigt fått vissa omkostnadsposter kraftigt ökade, med det förhållandet, att vi på allt flera orter — däribland de största städerna — gå mot en utpräglad nedskärning av bostadsreserven, på sina håll ledande till verklig bostadsbrist, står det klart, att det nu är hög tid att verkställa en statlig reglering av hyresmarknaden. Som varnande exempel vill styrelsen peka på den utpräglade knapphetsprisstegring av hyrorna, som under år 1941 satte in på vissa orter med kraftigt expanderande näringsliv. Socialstyrelsen gör sitt uttalande om nödvändigheten av en statlig reglering av hyresmarknaden, trots att det på detta område likaväl som i fråga om exempelvis arbetsmarknaden står som en ledande princip för styrelsen, att statliga ingrepp i avtalsförhållandena så länge som möjligt skola undvikas.

I fråga om den allmänna läggningen av lagstiftningen har socialstyrelsen icke något att erinra mot vad som föreslagits i departementsutkastet. Med hänsyn till de i promemorian anförda skälen synes det nödvändigt att beträda vägen med generella beslut av Kungl. Maj:t om höjning av hyresnivån intill viss procent. Det är givet, att man härigenom icke kan undvika, att vissa orättvisor komma att uppstå. Detta blir emellertid fallet redan genom att man godkänner principen om att som utgångspunkt för hyresregleringen taga den utgående hyran visst angivet datum. Det enda tänkbara alternativet till den föreslagna lösningen är att låta hyresnämnderna verkställa en undersökning i varje särskilt fall och med hänsyn till resultatet av denna medgiva viss hyreshöjning. Denna väg skulle medföra en sådan arbetsbelastning för hyresnämnderna, att det förefaller uteslutet, att man skulle kunna acceptera densamma.

Socialstyrelsen kan likaledes ansluta sig till det i promemorian gjorda uttalandet om att minskningen i tillgången på bostäder eller det minskade realvärdet av hyresinkomsterna icke borde få motivera hyresstegringar, utan att en höjning av hyresnivån borde medgivas endast i den mån detta betingades av direkta ökningar av de löpande kostnaderna för fastigheternas förvaltning. Beträffande frågan om kompensation för det minskade realvärdet av hyresinkomsterna vill styrelsen dock göra den reservationen, att den anförda prin-

cipen väl nu synes böra tillämpas men att den dock på lång sikt kan komma att medföra svåra rubbningar, därest den strängt vidhålles. Fastighetsmarknaden har alltid varit och är fortfarande mycket känslig för ingripanden utifrån. Bortsett från att det i längden skulle innebära en mycket stor orättvisa mot fastighetsägarna att förvägra dem någon ersättning för en förändring av penningvärdet, skulle det i hög grad försvåra en återgång till fri hyresmarknad, om man konsekvent vägrade hyreshöjning med hänsyn till sänkt penningvärde. I detta avseende finnas goda erfarenheter från utvecklingen av hyresregleringen under förra världskriget. Statsmakterna medgåvo då successivt en stegring av hyresnivån på grund av penningvärdets förändring. Till följd härav kunde vi i Sverige avveckla statsingripandet på hyresmarknaden tidigare än i något annat land, och avvecklingen kunde ske utan några större svårigheter. Redan vid genomförandet av en statlig reglering av hyresmarknaden bör det för statsmakterna stå fullt klart, att regleringen måste bedrivas med den riktlinjen, att den bör avvecklas så fort som detta kan ske.

I nuvarande läge synes det emellertid vara riktigt, att en höjning av hyresnivån bör få ske blott som kompensation för stegrade omkostnader för fastighetsförvaltningen.

Olika poster i förvaltningskostnaderna.

Om en hyreshöjning för närvarande skall få äga rum endast som kompensation för stegrade omkostnader för fastighetsförvaltningen, är det av stor betydelse att avgöra, vilka delposter av de allmänna omkostnaderna som härvidlag skola få medräknas.

Lika med promemorieförfattaren anser socialstyrelsen, att bränslekostnaderna ha en sådan särställning, att de böra undantagas från hyresregleringen och göras till föremål för särskild behandling. Till frågan om hur denna särskilda reglering bör göras återkommer socialstyrelsen senare i detta utlåtande. Styrelsen vill i detta hänseende även hänvisa till det utlåtande, som styrelsen denna dag avlåter till socialdepartementet över värmekostnadssakkunnigas betänkande med utredning angående värmekostnaden i hyreshus och varav avskrift bilägges detta utlåtande. (Jfr sid. 301.)

I fråga om kostnaderna för reparationer göres i promemorian en uppdelning i följande avseenden. Sådana reparationer, som medföra att en viss lägenhets värde avsevärt förbättras, t. ex. mera genomgripande målning eller omtapetsering i lägenheten, skulle icke få inverka på hela hyresnivån utan i stället giva rätt att påkalla hyreshöjning i det enskilda fallet. Kostnadsökningen för löpande småreparationer i lägenheterna liksom även prisstegringen på sådana reparationer, som icke beröra någon viss lägenhet, skulle däremot medräknas vid avvägningen av den allmänna hyresnivån, varvid emellertid skälig hänsyn måste tagas till minskningen av reparationerna.

Socialstyrelsen anmäler på denna punkt avvikande mening.

En hyresreglering bör såvitt möjligt ansluta sig till vad som är god sed i förhållandet mellan hyresvärd och hyresgäst. Till god sed på hyresmarknaden

hör, att lägenheterna i en fastighet undergå reparation efter viss tid. I ett välskött hus ske reparationerna kontinuerligt, så att en viss del av lägenheterna ingående repareras varje år. Om man utgår från att så sker beträffande en sjundedel av lägenheterna varje år och att en genomgripande reparation av en lägenhet står sig omkring fem år, skulle i ett givet ögonblick ständigt fem sjundedelar av lägenheterna befinna sig i relativt gott stånd. Övriga lägenheter skulle ligga under fastighetens allmänna standard och vara i behov av reparation inom de närmaste åren. Hyresregleringen skulle då, vid bifall till det i promemorian framlagda förslaget i denna del, ställa i utsikt för värden att påkalla hyreshöjning i det enskilda fallet, om han läte reparera någon av de lägenheter, som stode i tur. Följden skulle bli en splittring av hyresnivån i fastigheten, vilket skulle kännas som en stor orättvisa för de hyresgäster, som drabbades därav. Otvivelaktigt skulle anordningen också innebära en rubbning av vad som för närvarande är god sed inom fastighetsförvaltningen.

Gent emot detta resonemang kan man icke uppställa, att reparationer för närvarande faktiskt ske i mindre omfattning, åtminstone vad beträffar de för uppehållandet av fastighetens värde mindre nödvändiga inre reparationerna. Hänsyn härtill får i stället tagas vid beslut om medgivande av en allmän hyreshöjning.

Det viktigaste skälet mot en uppdelning av reparationsposten i värdeförbättrande inre reparationer och löpande småreparationer i lägenheterna är emellertid, att det icke är möjligt att vid en statistisk undersökning draga en klar gräns mellan dessa båda kostnadsposter. Man kan icke utgå från att fastighetsägarna, som i denna egenskap ej äro skyldiga att föra handelsböcker, i allmänhet ha sina räkenskaper så noggrant förda, att de vid förfrågan kunna lämna uppgifter om vad de verkställda reparationerna i detalj avse. Socialstyrelsen har noggrant prövat denna fråga vid utarbetandet av en plan för den undersökning av kostnadsstegringen för fastighetsförvaltningen, som styrelsen under hand blivit anmodad att ingiva till Kungl. Maj:t. Styrelsen anser det vara önskvärt, att man vid denna undersökning skiljer å ena sidan mellan reparationer, som beröra hela fastigheten eller endast enskilda lägenheter, å andra sidan mellan reparationer, som kunna eller icke kunna uppskjutas utan allvarliga olägenheter och förluster. Skälet till att styrelsen vill söka få fram en uppdelning av reparationsposten efter dessa linjer är, att man torde kunna räkna med en nedsättning av de inre reparationerna på grund av den numera minskade omflyttningen av hyresgästerna. Det yttre underhållet torde däremot icke kunna i mera avsevärd grad eftersättas, då kostnaderna för de nödvändiga reparationerna därigenom mycket snabbt komma att stiga. Vidare vill styrelsen om möjligt få fram särskilda uppgifter om kostnaderna för reparation av värmeanläggningen, då dessa kostnader troligen blivit större genom den av kristiden föranledda ransoneringen av bränsle samt genom en övergång till vedeldning.

Med denna uppdelning av reparationskostnaderna i den blivande undersökningen avser styrelsen likväl ej, att de olika delposterna skola medföra skiljaktig inverkan på frågan, om en höjning av hyresnivån skall tillåtas. I detta

hänseende är det styrelsens bestämda uppfattning, att alla reparationskostnader böra få inverka på frågan om en generell höjning av hyresnivån. Däremot är det givet, att man bör söka få fram ett belägg för i vad mån de samlade reparationerna med hänsyn till minskningen i omfattningen hava medfört en total kostnadsökning för fastighetsägarna. Av svaret på denna fråga framgår sedan omedelbart, om höjningen av priset för reparationsarbete skall medföra en ökning av hyresnivån. Visserligen kunna härigenom orättvisor uppstå mellan olika fastigheter, men detta är, såsom styrelsen redan antytt, ofrånkomligt med den valda vägen med ett generellt bedömande av frågan om hyreshöjning. I vart fall blir orättvisan beträffande reparationsposten icke större än beträffande flera andra i omkostnaderna ingående poster.

I frågan om fastigheternas kreditkostnader har socialstyrelsen varit tveksam om vad promemorieförfattaren avsett med sitt uttalande. Han anför, att räntekostnaderna, i den mån lånen icke äro bundna, givetvis äro beroende av det allmänna ränteläget, men att räntan för närvarande är låg, varför någon ökning av omkostnaderna för närvarande icke torde behöva tagas i beräkning på denna punkt. Om man emellertid jämför detta uttalande med vad som i påföljande stycke anföres om att medgivande till hyreshöjning på grund av stegrade förvaltningsomkostnader med det tidigare berörda undantaget för vissa reparationskostnader icke borde ske genom prövning av varje individuellt fall, torde man vara berättigad antaga, att avsikten är, att hänsyn skall tagas till kreditkostnaderna genom en generell höjning av hyresnivån, för den händelse räntenivån stiger i sådan grad, att en sådan inverkan kan anses vara skälig.

Socialstyrelsen vill i detta avseende framhålla, att det får anses ostridigt, att räntorna höjts, och detta till och med i ganska kraftig utsträckning för en del fastighetsägare, sedan tiden närmast före krigsutbrottet. Styrelsen vill till belysning härav återgiva följande tabell över

Stockholms stads sparbanks räntor för obundna kassalån:

november 1934—26 november 1936	3 %
27 november 1936—30 september 1939	2½ %
1 oktober 1939—31 december 1939	3 %
1 januari 1940—15 mars 1940	3½ %
16 mars 1940—30 juni 1941	4 %
1 juli 1941—	3½ %

Av tabellen framgår, att räntan för obundna kassalån under icke mindre än tre år närmast före krigsutbrottet låg vid 2½ procent, medan denna ränta för närvarande utgör 3½ procent. En stegring av räntan på kassalånen med 1 procent kan vara av väsentlig betydelse för en fastighets ekonomi. I varje fall är den så stor, att promemorieförfattarens uttalande om att någon ökning av omkostnaderna på denna punkt för närvarande icke torde behöva tagas i beräkning icke kan vara riktigt. I detta sammanhang bör det beaktas, att fastigheter, som innehålla lägenheter till uthyrning, normalt äro belastade med lån i ganska avsevärd utsträckning.

Räntesatserna för bundna lån hava visat samma utveckling som beträffande de obundna lånen. Styrelsen vill härutinnan hänvisa till följande tabell över

Medelränta per månad (netto) för primärlån enligt uppgifter från Konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

(Till nettoräntan kommer ytterligare förvaltningsbidrag till vederbörande hypoteksförening, varierande mellan 0·1 och 0·25 procent av lånesumman. Hos Stockholms stadshypoteksförening är bidraget 0·1 procent.)

	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Januari	·	3·05	3·00	2·82	4·77	4·33	3·57
Februari	·	3·03	2·86	2·80	4·78	4·33	3·56
Mars	·	3·18	2·79	2·78	4·70	4·30	·
April	·	3·25	2·80	2·82	4·73	4·25	·
Maj	3·30	3·28	2·79	2·85	4·77	4·04	·
Juni	3·30	3·22	2·78	2·88	4·78	3·95	·
Juli	3·29	3·20	2·79	2·95	4·68	3·83	·
Augusti	3·23	3·16	2·80	2·99	4·62	3·53	·
September	3·12	3·08	2·79	3·67	4·58	3·53	·
Oktober	3·16	3·07	2·82	4·01	4·30	3·54	·
November	3·18	3·03	2·79	4·12	4·32	3·54	·
December	3·06	3·00	2·83	4·58	4·33	3·57	·

Då det gäller att bedöma räntesatsen för bundna lån har man att observera, att det föreligger mycket stora skillnader mellan olika fastigheter. Man kan faktiskt tala om att en fastighetsägare, som har sina lån bundna, kan ha tur eller otur vid omläggning av lånet. Beroende på den tidpunkt, då lånen senast bundos, och den tidrymd, för vilket detta skedde, kan en fastighetsägare nu ha fått stegrade räntekostnader, medan en annan fastighetsägare fått se denna del av förvaltningskostnaderna minskad.

Om man i likhet med promemorieförfattaren godkänner principen, att fastighetsägarna böra erhålla kompensation för stegrade ränteomkostnader, har man att taga ställning till frågan, om kompensationen bör givas genom ett medgivande till generell höjning av hyresnivån eller om den bör ske individuellt genom beslut av hyresnämnden för varje särskild fastighet.

Åtskilliga skäl tala för vardera av dessa linjer.

Det viktigaste skälet för en individuell behandling av kreditkostnaderna är, att denna omkostnadspost företer mycket skiljaktig utveckling för olika fastigheter. En fastighetsägare kan sålunda, som nyss anförts, ha fått sina räntekostnader stegrade, medan en annan kunnat få se dem sänkta i till och med ganska stor utsträckning. Det måste vara orimligt, att vid en genomsnittlig höjning av räntenivån även den fastighetsägare skall få öka sina hyror, som faktiskt fått se sina räntekostnader minskade. Ett sådant förhållande kan näppeligen förekomma med avseende å andra poster i omkostnaderna än räntan.

Om man väljer linjen med individuella avgöranden, måste man taga hänsyn till skillnaden i varje fastighets lånebelastning. Att en minskning i räntebördan genom amortering i sådant fall skall tagas med i beräkningen är i och för sig självfallet. Man måste emellertid också i motsatt riktning borträkna den ökade lånebelastningen av fastigheten i de fall, då valutan för lånet ej använts för fastighetens bästa utan kanske för en aktieaffär. Icke ens om de upplånade medlen helt använts för fastigheten är det alltid säkert, att

man får ett rättvist avgörande, om den höjda räntebelastningen föranleder höjda hyror, åtminstone om icke reglerande åtgärder vidtagas i annat hänseende. Om nämligen en fastighetsägare i avsikt att få lägre bränslekostnader anskaffar en ny värmepanna och för detta ändamål ökar fastighetens lånebelastning, bör detta föranleda en höjning av hyrorna endast för den händelse hyresgästerna icke fortsättningsvis måste erlägga bränsletillägg enligt en inklusiveklausul på en med hänsyn till den förutvarande bränsleåtgången beräknad bas.

Av vad socialstyrelsen nu anfört framgår, att alternativet med ett avgörande av hyresnämnden för varje särskild fastighet i fråga om inverkan av räntebelastningen på hyresnivån ställer mycket stora krav på det beslutande organet. Hyresnämnderna skulle också, om denna linje väljes, troligen få se sina arbetsuppgifter växa i stor utsträckning.

I fråga om enkelheten vid tillämpningen är linjen med generellt avgörande av kompensationsgraden otvivelaktigt att föredraga. I detta fall måste man dock stödja sig på resultaten från en statistisk undersökning av ränteförhållandena i olika fastigheter. En sådan undersökning, där man förutom direkta uppgifter från fastighetsägarna skulle utnyttja deklarationsmaterialet, kan väl ske utan större svårigheter, men det måste sägas vara tvivelaktigt om man skulle kunna få fram ett sådant material, att man därav skulle kunna draga tillförlitliga slutsatser om en skälig genomsnittlig kompensation.

Om individuell kompensation skall givas för räntestegringen, är det i och för sig icke nödvändigt att verkställa en särskild undersökning angående utvecklingen av ränteomkostnaderna i fastighetsförvaltningen. Det kan dock även i dylikt fall vara lämpligt, att en undersökning kommer till stånd efter ungefär enahanda linjer som nyss angivits, bland annat för att belysa frågan om den utsträckning i vilken beslut av hyresnämnd kan komma att påkallas med hänsyn till räntepostens stegring.

Trots de olägenheter, som onekligen äro förenade med beslut om en individuell höjning av hyrorna med hänsyn till räntekostnadernas stegring, anser sig socialstyrelsen vid vägande av skälen för och mot böra stanna vid att giva sitt förord för en sådan linje, då detta är den enda som kan giva ett rättvist resultat. Vid bifall härtill erfordras en omarbetning av lagtexten i denna del.

I promemorian anföres, att det vid de generella besluten om rätt till hyresstegring kan visa sig vara nödvändigt att fastställa särskilda procenttal för olika slag av lägenheter. Av en jämförelse mellan detta uttalande och vad som på annat håll i promemorian anföres angående skillnad mellan olika slag av lägenheter framgår, att författaren härvid icke syftat på en skillnad mellan bostadslägenheter och andra lokaler utan avsett, att skillnad skulle kunna göras mellan hyreshöjningar i äldre eller nyare fastigheter.

Huruvida en sådan differentiering erfordras kan ej bedömas, förrän resultatet föreligger av styrelsens undersökning av kostnadsstegringarna. Styrelsen har för avsikt att beakta frågan om en differentiering av fastighetsbeståndet vid planläggningen av sin undersökning i ämnet. Några svårigheter att vid undersökningen skilja på äldre och nyare fastigheter föreligga ej.

Lagstiftningens tillämpningsområde.

Socialstyrelsen har icke någon erinran att göra mot den i departementsutkastet valda gränsen för lagstiftningens tillämpningsområde, eller alltså att hyresregleringen skall omfatta städer, köpingar och municipalsamhällen med minst 5 000 invånare samt att Kungl. Maj:t skall kunna förordna om tillämpning av lagen jämväl i annan ort med sammanträngd befolkning.

Ett bedömande av huruvida hyresreglering skall införas i en ort, där lagen icke automatiskt äger tillämpning, förutsätter kännedom om bostadsmarknadens utvecklingstendenser i dylika orter. Vissa utgångspunkter för ett dylikt bedömande kunna erhållas bland annat ur 1939 års hyresräkning, socialstyrelsens inventering av bostadsreserven i vissa orter den 15 november 1940, 1941 års partiella hyresräkning och de uppgifter om läget på bostadsmarknaden, som socialstyrelsen inhämtat från byggnadsnämnderna i rikets städer, senast i april 1942. Då enligt justitiedepartementets promemoria framställning från kommunal myndighet ej bör vara en nödvändig förutsättning för beslut om införande av hyresreglering, synes det vara lämpligt, att statsmakterna följa bostadsmarknadens utveckling på olika orter mera systematiskt än den nuvarande statistiken medgiver. En åtgärd i denna riktning, som utan större kostnader kan genomföras, vore att utvidga socialstyrelsens enquêter rörande läget på bostadsmarknaden till att omfatta icke blott städer, utan även köpingar och andra stadsliknande samhällen på landet, för vilka stadsplanelagens och byggnadsstadgans bestämmelser angående stad äga tillämpning. Det är här fråga om ungefär 350 orter. Vidare kan ifrågasättas, om icke socialstyrelsens statistik över byggnadsverksamheten bör utvidgas därhän, att uppgifter om sökta och beviljade byggnadslov inhämtas kvartalsvis från samtliga städer och stadsliknande samhällen. Genom kontinuerliga sammanställningar av uppgifter rörande befolkningsförhållanden, byggnadsverksamhet, utvecklingen av hyresnivån och bostadsreserven i dylika orter kan man bedöma, vilka orter som eventuellt skulle ifrågakomma för hyresreglering. Beslut om införande av hyresreglering i viss ort synes dock böra föregås av en mera detaljerad specialundersökning av ortens bostadsmarknad.

Socialstyrelsen vill i detta sammanhang icke underlåta att framhäva, att styrelsen genom bland annat den nu pågående undersökningen om de lokala levnadskostnaderna fått bestyrkt, att relativt få lägenheter på de orter, som nu äro i fråga, kunna betecknas såsom hyreslägenheter. De flesta lägenheterna i mindre orter äro antingen egna hem eller upplåtna av arbetsgivare. Levnadskostnadsundersökningen har givit vid handen, hur svårt det är att erhålla tillförlitliga uppgifter om bostadsreservens storlek. En uppkommen brist på bostadslägenheter är på en sådan ort ofta mycket liten och kan kanske avhjälpas genom ett enda byggnadsföretag. Hänsyn till denna synpunkt bör givetvis tagas vid bedömande av fråga om utsträckning av lagstiftningens tillämpningsområde.

Hyrespris på bostadslägenheter.

Enligt lagförslaget skall med grundhyra förstås den hyra, som lägenheten betingade den 1 januari 1942, vare sig i hyran ingick ersättning för lägenhetens uppvärmning och förseende med varmvatten eller icke. Någon annan motivering till denna definition av grundhyran lämnas icke i promemorian än att det av praktiska skäl syntes lämpligt att vid grundhyrans bestämmande anknyta till de gällande hyreskontrakten.

Socialstyrelsen kan icke finna denna terminologi lämplig. Enligt styrelsens mening äro bestämda fördelar förenade med att som grundhyra beteckna den överenskomna hyran i ett hyreskontrakt av exklusivetyp och den del av den överenskomna hyran, som ej är bränsleandel, i ett kontrakt av inklusivetyp. Någon saklig skillnad vid tillämpningen av lagen uppstår visserligen icke härigenom. Spörsmålet är alltså rent terminologiskt. Styrelsen förmenar emellertid, att man underlättar tillämpningen av lagen, om man med ett enkelt och enhetligt uttryck — grundhyra — kan beteckna den hyra, som icke innefattar ersättning för uppvärmning och varmvatten och som skall under angivna förhållanden kunna, efter medgivande av Kungl. Maj:t, förhöjas med vissa procenttal. Om man däremot definierar grundhyran på det sätt som skett i promemorian, måste ett beslut av Kungl. Maj:t om att hyresnivån skall få höjas komma att formuleras så, att den del av grundhyran, som enligt de av Kungl. Maj:t fastställda normerna icke utgör ersättning för uppvärmning och varmvatten, skall få förhöjas med angivet procenttal. Styrelsen kan icke heller föreställa sig, att det i det allmänna medvetandet skulle medföra någon risk för förväxling, om man inför den av styrelsen önskade definitionen. Allmänheten torde genom den pågående diskussionen om olika bränsleklausuler sedan lång tid ha fått full klarhet i de begreppsförhållanden, som äro relevanta i förevarande hänseende.

Styrelsen vill ytterligare framhålla, att man med skiljaktiga grundhyresbegrepp tager bort en stor del av de fördelar, som man eljest skulle vinna med den av värmekostnadssakkunniga föreslagna linjen, att den för fastigheten normala bränsleförbrukningen skall utslås på lägenheterna efter deras kvadratmetertal i förhållande till husets samtliga uthyrbara lägenhetsyta. Även ur bostadsstatistisk synpunkt är det lämpligt att nu få en entydig definition.

Vid bifall till styrelsens förslag i denna del torde begreppet grundhyra även böra införas för andra lägenheter än bostadslägenheter.

Socialstyrelsen vill emellertid tillägga, att styrelsen, på sätt nedan närmare omnämnes, funnit sig böra förorda en sådan ändring i departementsutkastet till lag om hyresreglering m. m. och i värmekostnadssakkunnigas förslag, att Kungl. Maj:t endast skulle godkänna den av de sakkunniga utarbetade klausulen av exklusivetyp och att denna klausul författningsenligt skall införas i alla hyreskontrakt. Om detta styrelsens förslag vinner bifall, blir därigenom begreppet grundhyra entydigt bestämt.

Departementspromemorian nämner icke något om den tidpunkt, från vilken

stegringen i omkostnaderna för fastighetsförvaltningen skall beräknas som grundval för generellt beslut om medgivande till hyreshöjning. Socialstyrelsen har för sin del utgått från att man skall fastställa kostnadsökningen från tiden omedelbart före krigsutbrottet och att man alltså icke skall hänföra denna kostnadsstegring till den tidpunkt, som är avgörande för grundhyrans bestämmande eller alltså den 1 januari 1942. Skälet härtill är givetvis, att en fastighetsägare, som undvikit att höja hyrorna efter krigsutbrottet, icke bör förmenas kompensation för en bestående kostnadsstegring, som inträtt efter krigsutbrottet men före den för grundhyrans bestämmande avgörande dagen.

Det måste emellertid konstateras, att lagförslagets bestämmelser om medgivande till höjning av den per den 1 januari 1942 utgående grundhyran på grundval av en kostnadsstegring från år 1939 icke äro fullständiga. I en fastighet kunna hyrorna hava höjts under tiden mellan krigsutbrottet och den 1 januari 1942 i sådan utsträckning, att fastighetsägaren mer än kompenserats för den inträdda ökningen av omkostnaderna. Trots att fastighetsägaren alltså i ett sådant fall fått full kompensation för varje kostnadsstegring, skulle han ändock erhålla rätt till höjning av hyresnivån genom generellt beslut av Kungl. Maj:t. Detta kan icke vara vare sig riktigt eller skäligt. För undvikande härav torde ett tillägg till lagtexten böra göras av innehåll, att en hyreshöjning, som Kungl. Maj:t förklarat skola få äga rum, likväl icke skall, utan medgivande av hyresnämnd, få genomföras i en fastighet, där hyrorna höjts efter krigsutbrottet men före den 1 januari 1942.

I detta sammanhang vill socialstyrelsen göra ett påpekande med anledning av vad som i justitiedepartementets promemoria anföres om att ökningen av en lägenhets värde genom förbättringsarbete bör mätas i förhållande till dess beskaffenhet den 1 januari 1942 med hänsyn till att denna tidpunkt är avgörande för grundhyrans storlek. Styrelsen har visserligen tidigare i detta uttalande avstyrkt, att en genomgripande reparation av en lägenhet skall få föranleda höjning av hyran för lägenheten, men styrelsen anser sig likväl böra framhålla, för den händelse den i promemorian valda vägen skulle beträdas, att en större reparation av en lägenhet under hösten 1941 också bör få tagas med i betraktande, trots att grundhyran bestämts per den 1 januari 1942.

Från den allmänna regeln om att grundhyran må höjas endast efter generellt medgivande av Kungl. Maj:t föreslås i 3 § tredje stycket vissa undantag, bland annat att hyresnämnd äger höja grundhyran, om denna för viss lägenhet den 1 januari 1942 var avsevärt lägre än hyran för jämförliga lägenheter. Som motivering för detta stadgande anföres i promemorian, att den allmänna regeln om grundhyrans bestämmande i särskilda fall kunde framstå såsom obillig gentemot fastighetsägaren. Detta vore fallet, om grundhyran, av någon anledning hade fastställts till ett särskilt lågt belopp, exempelvis på grund av att lägenheten varit uthyrd till en nära anförvant till fastighetsägaren.

Socialstyrelsen har icke något att erinra mot förslaget i denna del men vill peka på ytterligare ett mycket vanligt fall, som enligt styrelsens förmenande bör bedömas på motsvarande sätt. Hyran kan den 1 januari 1942 för viss lägenhet hava varit lägre än för övriga lägenheter i fastigheten på grund av att

hyresvärden hyrt ut lägenheten till det lägre priset för att därigenom undvika, att lägenheten skulle komma att stå outhyrd. Det torde hava varit ett icke alldeles ovanligt förhållande på hyresmarknaden, att vissa personer vänta med att förhyra en lägenhet till någon tid efter den 1 oktober i förhoppning att då kunna pressa hyresvärden till en lägre hyra. Styrelsen anser det vara rimligt, att hyresnämnden skall kunna medgiva höjning av grundhyran i ett sådant fall. Styrelsen vill tillägga, att ett medgivande om höjning av grundhyran bör kunna lämnas för viss lägenhet, om hyran företedde en mera märkbar skillnad mot hyran i motsvarande lägenheter i samma fastighet och alltså icke blott om hyran fastställts till »ett särskilt lågt belopp» eller, som lagtexten uttrycker det, varit »avsevärt lägre än hyran för jämförliga lägenheter». Sistnämnda uttryck synes vara väl avpassat, då det gäller höjning av hyran för en lägenhet i jämförelse med lägenheter i andra fastigheter. Starka skäl tala för att man skall kunna medgiva en utjämning av hyresnivån inom en och samma fastighet på lindrigare indikation. Anledningen till att skillnad i hyresnivån förelegat för likvärdiga lägenheter inom en och samma fastighet synes också vara likgiltig.

Hyrespris på affärslägenheter m. fl.

Enligt departementsförslaget skola butikslokaler och affärslägenheter ej behandlas efter samma regler som bostadslägenheter. Lika med affärslägenheter skola enligt förslaget behandlas bostadslägenheter, som uthyras möblerade eller äro belägna i nya fastigheter. I 6 § upptages en bestämmelse i detta hänseende angivande att hyresnämnd äger till skäligt belopp nedsätta hyran för lägenhet, som icke är underkastad hyresreglering jämlikt 2 § och som är uthyrd mot en hyra, som uppenbarligen är högre än lägenhetens beskaffenhet och övriga omständigheter föranleda. Denna bestämmelse motsvarar den för bostadslägenheter i 3 § tredje stycket första punkten upptagna särregeln. Som motivering till den skiljaktiga behandlingen av butikslokaler och andra affärslägenheter angives i promemorian, att prisbildningen på dylika lägenheter vore så beroende av de affärsrörelser, som bedreves i dem, att en stel fixering av hyrespriserna vore olämplig. Stundom vore hyran för affärslokaler till och med bestämd i direkt relation till omsättningsbeloppet. Det förelåge härvidlag icke heller samma sociala behov av en reglering, som då det gällde bostäder. Emellertid erfordrades under kristid ett skydd mot alltför stora hyressteg-ringar även beträffande affärslägenheter.

Även efter socialstyrelsens mening äro dessa skäl avgörande såtillvida, att man icke kan tänka sig, att hyresregleringen för butikslokaler och affärslägenheter skall följa samma linjer som regleringen för bostadslägenheter. Det torde sålunda icke vara tänkbart att för affärslägenheter medgiva höjning av hyresnivån genom generella beslut av Kungl. Maj:t. Däremot träffar den anförda motiveringen ej alls en reglering, som skulle innebära, att hyresnämnderna skulle godkänna varje hyreshöjning för butikslokaler och affärslägenheter. Nämnderna komma vid ett genomförande av departementsförslaget att i åtskil-

liga fall på därom gjord framställning få avgiva utlåtande om skäligheten av tillämnade hyrespriser. Vidare skulle nämnderna, enligt uttalande å sid. 41 i promemorian, vid prövningen av giltigheten av uppsägning vara tvingade att bedöma, om uppsägningen endast har till syfte att ernå en sådan hyreshöjning, som motsvarar ökningen av kostnaderna för fastighetsförvaltning eller föranledes av reparationer i lägenheten.

Några principiella skäl mot en bestämmelse om att varje hyreshöjning för butikslokaler och affärslägenheter skall godkännas av hyresnämnden förefinnas alltså ej. Möjligen kan man däremot befara en stark påfrestning av den reglerande apparaten vid en dylik anordning. Socialstyrelsen förmodar emellertid, att antalet utlåtanden om tillämnade hyreshöjningar samt beslut om giltigheten av uppsägning enligt 7 § blir så stort, att någon större skillnad ej kommer att inträda, om man i stället för departementsförslagets bestämmelse i 6 § föreskriver, att medgivande till höjning av hyran för butiks- och affärslägenheter alltid skall inhämtas av hyresnämnd. Som grund för hyresnämndens prövning bör läggas en undersökning av den andel av den faktiska kostnadsstegringen för vederbörande fastighets förvaltning, som belöper på den lokal, varom fråga är. Skillnaden mot regleringen för bostadslägenheter blir alltså den, att man i enkelhetens intresse för bostadslägenheterna går på en genomsnittlig beräkning av kostnadsstegringen inom olika fastigheter och medgiver hyreshöjning genom generellt beslut av Kungl. Maj:t, medan man för butikslokaler och affärslägenheter skulle få individuella beslut av hyresnämnd, grundade på förhållandena i den särskilda fastigheten. En reglering i sådant avseende av hyresnivån för butiks- och affärslägenheter måste nog även sägas vara av behovet påkallad. Tidningspressen har under senare tid haft att berätta om åtskilliga fall, då en väsentligt förhöjd hyra krävts för dylika lokaler. Det förefaller även som om hyresregleringen skulle komma att bliva betänkligt ofullständig vid bifall till departementsförslaget. På nu anförd motivering förordar socialstyrelsen, att bestämmelserna i 6 § angående butiks- och affärslägenheter omarbetas i angivet hänseende.

Det synes emellertid icke vara lämpligt att lägga även hyresnivån för möblerade bostadslägenheter och bostadslägenheter i nya fastigheter under hyresnämndernas prövning i varje särskilt fall. Särskilt då det gäller det nya fastighetsbeståndet äro skälen för en fri bestämning av hyresnivån avgörande. Man får icke göra en reglering på sådant sätt, att den annat än vad som nödvändigtvis ligger i dess natur motverkar tillkomsten av nya fastigheter. För bostadslägenheter, som uthyras möblerade eller äro belägna i nya fastigheter, böra därför de i 6 § nu föreslagna bestämmelserna bibehållas.

Enligt socialstyrelsens förslag skulle man alltså för verkställande av hyresregleringen uppdela lägenheterna i tre olika grupper med olika behandlingssätt. Den första gruppen skulle utgöras av vanliga bostadslägenheter, för vilka höjning av hyresnivån skulle medgivas genom generellt beslut av Kungl. Maj:t. Den andra gruppen bleve butiks- och affärslägenheter, vilka skulle kunna få hyresnivån höjd genom beslut i varje särskilt fall av hyresnämnden. För den

tredje gruppen slutligen, som skulle bestå av bostadslägenheter, vilka uthyras möblerade eller äro belägna i nya fastigheter, skulle regleringen endast innefatta en rätt för hyresnämnd att nedsätta hyran till skäligt belopp, om den är högre än lägenhetens beskaffenhet och övriga omständigheter föranleda.

Tvångsförlängning av hyresavtal.

Enligt 7 § äger hyresnämnd på framställning av hyresgäst förklara uppsägning av bostadslägenhet, som verkställts utan att hyresrätten är förverkad, ogiltig, om den finnes strida mot god sed i hyresförhållandet eller eljest vara obillig mot hyresgästen. Framställning härom skall göras inom en vecka från uppsägningen.

Socialstyrelsen kan icke finna annat än att hyresnämnd omöjligen kan stanna vid en prövning av om uppsägningen är ogiltig. Resultatet av ett beslut om att uppsägning är ogiltig skulle, om beslutet, som väl troligen praktiskt taget alltid komme att bliva fallet, fattas efter uppsägningstidens utgång, bliva, att hyresvärden förhindrades att förrän i samband med nästföljande uppsägningsperiod genomföra en hyreshöjning, som väl icke vore så stor, som den han nu begärt, men som kunde betecknas såsom skälig. Nämnden måste därför även angiva, vilken hyra som hyresvärden skäligen får taga. Detta gäller i varje fall, om departementspromemorians förslag i 6 § till reglering av hyran för butiks- och affärslägenheter genomföres. Ordet ogiltig synes vid en sådan reglering vara felaktigt och bör i stället beträffande butiks- och affärslägenheter utbytas mot en bestämmelse, att hyresnämnden skall kunna föreskriva om förlängning av avtalet på skäliga villkor. Genomföres däremot socialstyrelsens förslag till reglering av hyresnivån för butiks- och affärslägenheter, kan ordet ogiltig bibehållas. För bostadslägenheter, som uthyras i möblerat skick eller äro belägna i nya fastigheter, måste dock i varje fall bestämmelsen i 7 § utbytas mot en föreskrift om att hyresnämnd äger medgiva förlängning av hyresavtalet på skäliga villkor. Innebörden av vad socialstyrelsen nu anfört är alltså, att förslagets bestämmelser i 7 § enligt styrelsens mening kunna förenas med en reglering enligt 2 § eller enligt styrelsens förslag för butiks- och affärslägenheter men däremot icke gå väl ihop med förslagets bestämmelser i 6 §.

Genom att 7 § tillerkänner hyresgäst, som ej förverkat hyresrätten, en rätt att få bo kvar i lägenheten, därest uppsägningen skulle strida mot god sed i hyresförhållandet eller eljest vara obillig mot hyresgästen, torde man effektivt hava förhindrat försök till kringgående av lagstiftningen genom bildandet av bostadsrättsföreningar. En tendens i sådan riktning framträdde omedelbart, då det blev bekant, att en hyresreglering skulle komma att genomföras. I och för sig medför lagstiftningen visserligen intet hinder mot att bilda nya bostadsrättsföreningar, men genom bestämmelserna i 7 § kan en hyresgäst icke tvingas bort från den av honom förhyrda lägenheten på den grund, att han erbjudes inköpa lägenheten men vägrar göra detta. Säljes lägenheten till annan person, vet köparen alltid, att han ej mot den hyresgästs önskan, som för tillfället för-

hyr lägenheten, kan tvinga sig till att få bebo lägenheten. Vid sådant förhållande lär ingen komma att köpa en lägenhet i en bostadsrättsförening utan att först höra efter, om möjlighet faktiskt finnes att få övertaga lägenheten. Givet är, att hyresnämnderna vid prövning av dessa otvivelaktigt ofta mycket känsliga ärenden måste taga hänsyn till alla omständigheter av ömmande natur i det särskilda fallet.

Socialstyrelsen vill tillägga, att någon skillnad i detta avseende icke synes böra göras mellan nybildade och äldre bostadsrättsföreningar. Lagstiftningen avser att skydda hyresgästerna, och därför bör principiellt någon skillnad icke göras i fråga om en hyresgäst, som förhyr en lägenhet i ett bostadsföreningshus, och en hyresgäst, som förhyr sin lägenhet av en annan hyresvärd.

Ersättning för värme och varmvatten.

I det utlåtande över värmekostnadssakkunnigas betänkande som socialstyrelsen denna dag avlåter, förordar styrelsen på anförda skäl, att endast en av de av de sakkunniga utarbetade bränsleklausulerna skall godkännas av Kungl. Maj:t, nämligen klausulen av exklusivetyp. Styrelsen föreslår vidare, att det författningsenligt skall förordnas, att den godkända exklusiveklausulen skall tillämpas, oberoende av om hyreskontraktet förut varit försett med någon bränsleklausul och även oberoende av om kontraktet uppsagts för reglering av hyresvillkoren, och att detta skall gälla beträffande alla hyreskontrakt, som kunnat uppsägas efter den 1 januari 1942. Denna gränsdragning innebär, att styrelsen ansett, att långtidskontrakten icke böra brytas.

Att en av Kungl. Maj:t godkänd klausul sålunda med en gång skall fogas vid praktiskt taget samtliga hyreskontrakt, innebär förmodligen icke någon så revolutionerande nyhet, som man kanske i första ögonblicket vore benägen att anse. Enligt värmekostnadssakkunnigas förslag, vilket styrelsen i andra hand förordar, skulle nämligen någon höjning av hyresnivån även efter medgivande av Kungl. Maj:t icke få genomföras i något fall utan att en godkänd klausul samtidigt fogades vid kontraktet. Då det förefaller troligt, att undersökningen av fastighetsomkostnaderna kommer att giva vid handen, att en genomsnittlig stegring av dessa föreligger i förhållande till förkrigstiden, vid vilket förhållande förutsättningen för ett medgivande om hyreshöjning föreligger, och då man vidare måste utgå från att flertalet fastighetsägare ämna begagna sig av ett dylikt medgivande, torde en godkänd bränsleklausul ändock komma att tillämpas i mycket stor utsträckning. Fördelen av enhetliga villkor i fråga om bränslekostnadernas beräkning är emellertid så stor, att styrelsen icke tvekar att förorda bestämmelser om tvångsvis genomförande med en gång av den nya ordningen. Någon kriminalisering av en dylik bestämmelse torde likväl icke erfordras, utan det torde vara tillräckligt med den i departementsförslaget upptagna bestämmelsen, att hyresvärd, som icke ställt sig till efterrättelse meddelat beslut om att viss bränsleklausul skall tillämpas, blir skyldig att återbära vad han uppburit för mycket.

I departementspromemorian har icke direkt uttalats, vad värmekostnadssak-

kunniga uttryckligen föreslå, eller att någon av Kungl. Maj:t godkänd klausul skall tillämpas i alla de fall, då ett hyreskontrakt uppsagts för reglering av hyran eller ändring beträffande bränsleklausulen. Socialstyrelsen har dock utgått från att promemorian i detta avseende icke intagit någon annan ståndpunkt och att alltså avsikten varit, att hyresnämnderna på detta sätt skulle tolka den i 4 § andra stycket andra punkten intagna bestämmelsen.

Socialstyrelsen vill slutligen också nämna, att styrelsen i utlåtandet över värmekostnadssakkunnigas betänkande icke funnit sig böra framställa någon anmärkning i och för sig mot någon av de av de sakkunniga utarbetade bränsleklausulerna eller mot de i betänkandet angivna normerna för beräkning av bränsleandelen i en inklusivehyra.

Bostadsförmedling m. m.

Socialstyrelsen lämnar utan erinran de föreslagna bestämmelserna om att avgiftsfri kommunal bostadsförmedling skall anordnas i samtliga de kommuner, där hyresregleringslagen äger tillämpning. Ej heller har styrelsen någon invändning att göra mot departementsförslaget i vad det avser förbud för privat bostadsförmedling att betinga sig eller mottaga gottgörelse av hyressökande för anvisning å bostadslägenhet, som är underkastad hyresreglering.

I samband med hyresregleringen under förra världskriget gjordes ett försök att genomföra kommunal bostadsförmedling. Detta slog emellertid icke väl ut. Man torde emellertid hava rätt att utgå från att en offentlig förmedlingsverksamhet på hyresmarknaden nu har helt andra förutsättningar att ernå förtroende från såväl fastighetsägarnas som de hyressökandes sida. Allmänheten har under den gångna tiden hunnit med förtroende vänja sig vid den offentliga arbetsförmedlingens arbete, och anledning saknas att förmoda att icke samma förtroende skulle vinnas för en av det allmänna anordnad förmedlingsverksamhet även på hyresmarknaden. Styrelsen antar i stället, att den kommunala bostadsförmedlingen skulle bliva så effektiv, att något större utrymme icke skulle finnas för de privata bostadsförmedlingarnas del under den tid hyresregleringen blir gällande. Dessa förmedlingar syssla emellertid i mycket stor utsträckning därjämte med fastighetsförsäljning. I den mån någon arbetslöshet emellertid skulle uppkomma för personer, som äro anställda vid en privat förmedlingsbyrå, bör det vara det kommunala förmedlingsorganet eller eventuellt hyresnämnden angeläget att så vitt möjligt till sig knyta denna utbildade arbetskraft.

Alternativet till den i promemorian föreslagna anordningen skulle vara, att de privata bostadsförmedlingarna underkastades koncessionstvång med socialstyrelsen som tillståndsbeviljande myndighet, därvid styrelsen även skulle ha att fastställa de taxor, som finge tillämpas av vederbörande förmedling. Ett sådant system bleve mycket tungarbetat, och styrelsen har därför icke ansett sig böra förorda detsamma.

I promemorian framhålles, att det för hyresregleringens rätta handhavande, liksom även för den kommunala bostadsförmedlingens bedrivande, är av vikt

att ha tillgång till en fortlöpande och tillräckligt omfattande statistik över läget på hyresmarknaden; för detta syfte borde hyresvärdarna åläggas att lämna uppgifter om hyresledigheters inträdande och upphörande, avtalade hyrespriser m. m. Socialstyrelsen har icke något att erinra häremot men vill tillägga, att dylika uppgifter enligt styrelsens åsikt icke blott böra utnyttjas av vederbörande kommunala organ utan även böra göras till föremål för statistisk bearbetning inom socialstyrelsen och tjäna till stöd för styrelsens kontrollerande verksamhet.

Organisationen.

Enligt departementsförslaget skall en eller, efter förordnande av Konungen, flera hyresnämnder inrättas i varje kommun, för vilken lagen äger tillämpning. Ordföranden utses av socialstyrelsen, medan kommunens beslutande organ väljer en representant för vardera parten. Besvärsrätt över beslut av hyresnämnd skall icke föreligga annat än då fel av formell beskaffenhet förelupit, i vilket fall klagan kan ske hos länsstyrelsen. Hyresnämnderna skola stå under tillsyn av socialstyrelsen, som enligt promemorian skall verka för »att åvägabringa en enhetlig och riktig tillämpning av lagstiftningen».

Socialstyrelsen har alltså tillmätts en central uppgift i organisationen. Det synes vara riktigt att, på sätt promemorieförfattaren tänkt sig, centralisera tillsynen över nämnderna. Alternativet härtill skulle vara, att tillsynen förlades till länsstyrelserna. En fördel med ett sådant system skulle ligga däri, att länsstyrelserna ha god kännedom om de lokala förhållandena. Emellertid är det icke gärna möjligt att få en enhetlig tillämpning inom de många hyresnämnderna, om man splittrar tillsynsverksamheten. Även socialstyrelsen anser det därför vara lämpligast, att man beträder den väg, som departementsförslaget utstakat.

Den viktigaste frågan i samband med organisationen är, huruvida man skall tillåta besvär i sak över hyresnämnds beslut. Promemorieförfattaren anser själv frågan vara tveksam samt anför, att det ur principiella synpunkter funnes viss anledning att förorda en sådan rätt. Härför talade även den omständigheten, att dessa beslut kunde ha en stor ekonomisk betydelse. Å andra sidan anför promemorieförfattaren, att hyresnämndens likhet med skiljedomstol och beslutens karaktär av skälighetsprövning gjorde en besvärsrätt mindre lämplig. Därtill komme, att det vore av stort intresse i dessa ärenden, att ett slutgiltigt avgörande snabbt ernåddes. Att införa en besvärsrätt skulle vålla praktiska svårigheter i fråga om inrättandet av en sakkunnig överinstans.

Socialstyrelsen är för sin del mera benägen att se hyresnämnden som ett vanligt samhälleligt beslutande organ än som en skiljedomstol. Även partsrepresentanterna utses ju av det allmänna. Med detta betraktelsesätt blir det mera överensstämmande med svensk offentlig rätt att medgiva besvärsrätt över nämndernas beslut. Man må icke underskatta betydelsen av att en enskild medborgare känner sig äga rättssäkerhet på ett för hans ekonomi så avgörande område som det förevarande. Särskilt denna synpunkt anser styrelsen vara

avgörande vid bedömandet av frågan om besvärsrätten. Någon svårighet att få en lämplig överinstans föreligger näppeligen. Socialstyrelsen utgår nämligen från att styrelsen skulle bliva besvärsinstans, om besvärsrätt införes. En sådan uppgift skulle gå mycket väl ihop med uppdraget till socialstyrelsen att vara tillsynsmyndighet. I själva verket ligger ytterligare ett mycket starkt skäl för att besvärsrätt skall medgivas däri, att det näppeligen blir möjligt för socialstyrelsen att få verklig enhetlighet i tillämpningen av lagstiftningen, om styrelsen ej också bleve besvärsinstans. Ett besvärsförfarande hos en central instans torde icke i avsevärd grad behöva fördröja ärendenas avgörande.

Med hänsyn till de synpunkter, som socialstyrelsen nu anfört, vill styrelsen förorda, att besvärsrätt införes över hyresnämndernas beslut samt att styrelsen blir besvärsinstans. I sådant fall böra tydligen även de besvär, som avse fel av formell beskaffenhet i hyresnämndsbeslut, anföras hos socialstyrelsen. Detta följer redan därav, att det icke torde bli ovanligt, att besvär anföras under åberopande av blandade formella och sakliga grunder. Besvär över socialstyrelsens beslut böra givetvis ej få anföras.

Socialstyrelsen kan icke åtaga sig uppdraget vare sig som tillsynsmyndighet eller som tillsynsmyndighet och besvärsinstans utan att en tillräcklig förstärkning av styrelsens arbetskrafter äger rum. Detta är även förutsatt i promemorian.

Om endast tillsynsuppdraget lämnas till socialstyrelsen, torde det vara lämpligast, att dithörande ärenden handläggas å styrelsens lagbyrå. Denna skulle i så fall behöva förstärkas på sätt nedan angives i samband med redogörelsen för de uppgifter, som skulle innefattas i tillsynsuppdraget. Om styrelsen åter blir både tillsynsmyndighet och besvärsinstans, är det ej gärna möjligt att handlägga dessa ärenden på lagbyrån. I sådant fall torde det bliva nödvändigt att inrätta en särskild avdelning med en för dessa ärenden adjungerad ledamot i styrelsen som chef. Styrelsen räknar med att avdelningen skulle bestå av en byråchef, en sekreterare och en notarie. Huruvida amanuenspersonal därjämte blir behövlig kan icke bedömas, förrän man ser hur stor besvärsfrekvensen blir. Av biträdespersonal torde erfordras ett kanslibiträde, två kontorsbiträden samt eventuellt ett eller flera skrivbiträden. Byråchefen, sekreteraren och notarien torde böra erhålla arvode, motsvarande avlöningen till extra ordinarie tjänsteman i respektive 30:e, 24:e och 21:a lönegraderna. För den kvinnliga biträdespersonalen torde man böra beräkna avlöningen som för extra ordinarie tjänsteman i 7:e, 4:e och 2:a lönegraderna. Det torde nämligen vara nödvändigt att till avdelningen överflytta tränad personal från någon av styrelsens övriga byråer. Givet är, att styrelsens expens- och reseanslag ej förslå till denna verksamhet. Hur stor belastningen blir på dessa anslag är emellertid icke möjligt att bedöma i förväg.

Om styrelsen blir besvärsinstans, innebär tillsynsuppdraget i och för sig inga svårigheter. Bland de arbetsuppgifter, som då skulle åvila socialstyrelsen som tillsynsmyndighet, skulle vara att fastställa formulär, infordra och granska enkla, undan för undan efter behovet modifierade månadsrapporter, bedriva inspektionsverksamhet genom täta resor samt anordna konferenser för ordförandena i hyresnämnderna.

Svårare blir det att bedöma, hur verksamheten skall läggas, om styrelsen icke blir besvärsmyndighet utan endast får uppdraget att vara tillsynsmyndighet. De nyss angivna verksamhetsuppgifterna föreligga även i detta fall. Emellertid är det icke gärna möjligt att stanna därvid, om man skall få fram en enhetlig tillämpning av lagstiftningen. Det torde bliva nödvändigt för styrelsen att taga del av nämndernas beslut eller att åtminstone taga rikliga stickprov därå. Vidare torde styrelsen, sedan verksamheten bedrivits under några månader, från ordförandena i hyresnämnderna böra infordra skriftlig redogörelse

för de principer, som nämnderna tillämpa i skilda avseenden. Med ledning härav och med stöd av vad i övrigt framkommit under verksamheten torde, efter bemyndigande av Konungen, råd och anvisningar böra utfärdas av socialstyrelsen. Säkerligen erfordras en omfattande inspektionsverksamhet hos nämnderna. Det måste nämligen betecknas såsom olämpligt, om tillsynsuppdraget skulle bedrivas så, att man avvaktar, att missnöje med nämndernas praxis uppstår i skilda avseenden. Socialstyrelsen bör såsom tillsynsmyndighet ej vara en symptombotande myndighet utan en ledande myndighet, som förebygger att verksamheten i något avseende kommer på avvägar.

De arbetsuppgifter, som skulle föreligga för socialstyrelsen såsom tillsynsmyndighet, äro alltså omfattande. Styrelsen räknar med att det härför erfordras en förstärkning av arbetskrafterna med en sekreterare och en notarie, vilka böra erhålla arvode på sätt nyss angivits. Av dessa tjänstemän skulle notarien i mycket stor omfattning företaga resor för genomgång av nämndernas verksamhet. Härtill kommer kvinnlig biträdespersonal, förslagsvis till en början ett kanslibiträde och ett kontorsbiträde i extra ordinarie befattning. Förstärkning erfordras jämväl av expens- och reseanslagen.

Även om man icke skulle införa en allmän besvärsrätt över hyresnämndernas beslut, skulle man likväl kunna tänka sig en besvärsrätt i vissa fall, nämligen då flera hyresnämnder inrättats i samma stad. Onekligen är det av särskild betydelse att vinna enhetlighet i tillämpningen hos dessa nämnder. Man skulle då kunna tänka sig att inrätta en överordnad hyresnämnd som besvärsinstans i sådan stad. Styrelsen är emellertid ej beredd att nu förorda en dylik anordning men har likväl velat föra fram tanken. Åtminstone till en början torde man böra söka sig fram efter andra linjer. Styrelsen vill erinra om en anordning från tillämpningen av hyresregleringen i samband med förra världskriget. De sju hyresnämnderna i Stockholm enade sig då om ett centralt kansli under ledning av en byråchef, vilken jämväl var ordförande i en av nämnderna. Goda erfarenheter föreligga från denna administrativa anordning. Den skulle otvivelaktigt underlätta socialstyrelsens arbete med att skapa enhetlighet på orten. En överordnad hyresnämnd torde alltså näppeligen behöva införas annat än om antalet hyresnämnder på en ort blir större än vad man nu kan förutse.

I detta sammanhang vill styrelsen påpeka angelägenheten av att så många hyresnämnder inrättas i de största städerna, att man kan vinna säkerhet för att ärendena snabbt komma att avgöras av nämnderna. Antalet nämnder blir också i hög grad beroende av i vilken omfattning nämnderna komma att bemyndigas att själva lämna medgivande till hyreshöjning på olika grunder. Styrelsen hänvisar i detta hänseende till vad som tidigare i förevarande utlåtande anförts bland annat i fråga om beräkningen av reparationsposten och kreditkostnaderna samt beträffande regleringen av hyresnivån i butiks- och affärslägenheter.

I detta ärendes handläggning hava deltagit tf. generaldirektören Höjer, byråchefen Bexelius, föredragande, byrâcheferna Nyström och Berggren samt tf. byrâcheferna Drougge och Twengström.

I särskilt uttalande till protokollet framhöll byråchefen Bexelius, att han icke deltagit i styrelsens ovan berörda utlåtande angående värmekostnadssakkunnigas betänkande, varjämte byråchefen Nyström anförde, att enligt hans mening tillräckliga skäl icke anförts för att frångå utredningsmannens definition på grundhyra såsom den hyra, som lägenheten betingade den 1 januari 1942.

Utredning angående värmekostnaden i hyreshus.

Sakkunnigas förslag. I sin nyligen avlämnade utredning ha de värmekostnadssakkunniga framlagt vissa byggnadstekniska värmeberäkningar för bestämmande av en byggnads normala bränslebehov. Förenklade formler för en sådan beräkning ha utarbetats av en av de sakkunniga, arkitekt Axel Eriksson, och återgivas i betänkandet. Verkställda undersökningar ha visat, att de verkliga kostnaderna i medeltal överensstämma med de beräknade men att avvikelserna från medeltalen äro stora. Orsakerna därtill äro att söka i olika isolering av fastigheterna, verkningsgraden hos värmeanläggningen och dess skötsel, olikheter i rumstemperaturen och hyresgästernas vanor i avseende på ventilationen samt sist men icke minst den variabla faktor i bränsleförbrukningen, som varmvattnet utgör och som ej kan nås genom en byggnadsteknisk beräkning. När det t. ex. visar sig, att bränsleförbrukningen i Kiruna är ungefär lika hög som i motsvarande slags hus i mellansverige, måste detta bero på att man i nordligaste Sverige anpassat sig efter det stränga klimatet och ombonat husen bättre. Undersökningen har nu visat, att avvikelserna från medeltalen äro stora. Detta är en självklar sak redan på den grund, att tjockhus och smalhus, stenhus och trähus ej ha samma bränslebehov.

Man kan därför icke bygga upp en bränsleklausul på genomsnittsvärden. De sakkunniga förorda, att man som normal bränsleförbrukning för en fastighet skall använda medeltalet av den faktiska förbrukningen under bränsleåren 1937/38—1938/39. För sådana hus, som byggts senare eller som undergått sådan ombyggnad, att man icke kan tillämpa bränsleförbrukningen under något förkrigsår, bör man i stället använda en värmeteknisk beräkning. Den för fastigheten sålunda fastslagna normalförbrukningen slås ut på lägenheterna efter deras andel av fastighetens sammanlagda uthyrbara yta. På sådant sätt erhåller man normalförbrukningen för varje lägenhet.

De sakkunniga ha på grundval därav utarbetat två bränsleklausuler. Den ena är uppgjord enligt exklusivesystemet, d. v. s. ur den gamla hyran bryter man ut bränslekostnaderna och får så en ny grundhyra. Vid sidan av denna betalar hyresgästen de verkliga kostnaderna för bränsle till värme och varmvatten. Den andra är uppgjord enligt inklusivesystemet och innebär, att i hyran fortfarande ingår en bränsleandel, och att hyresgästen betalar förutom den överenskomna hyran ett tillägg allt efter bränslepriserna stegring men får å andra sidan avdrag vid inskränkning i varmvattenförsörjningen och återbäring, om hyresvärden på grund av ransoneringen ej får köpa så mycket bränsle som den för fastigheten fastslagna normalkvantiteten.

Under normala tider anses inklusivesystemet vara det lämpligaste. Hyresgästen vet då exakt vad han har att betala, och ansvaret för bränsleförbruk-

ningen lägges på hyresvärden, som då också får intresse av att rationalisera driften och att sköta anläggningen väl samt av värmeisoleringen inom fastigheten. De sakkunniga anse emellertid, att exklusivesystemet under nuvarande förhållanden är att föredraga, då det automatiskt reglerar de ekonomiska verkningarna av varmvattenförbud, bränsleransonering och eldning med ersättningsbränslen. De sakkunniga förorda därför, att man nu temporärt övergår till exklusivesystemet.

Vid den blivande hyresregleringen bör ingen hyreshöjning få ske utan att någon av Kungl. Maj:t godkänd bränsleklausul införes.

I betänkandet meddelas, att det i Danmark vanliga systemet med värmemätare i varje lägenhet har inbesparat i medeltal 30 % av bränsleförbrukningen och 50 % av vattenförbrukningen.

De sakkunniga ha varit byråchefen Ernst Bexelius, ordförande, byråcheferna Nils Telander och Cæsar Kinander, arkitekten Axel Eriksson, generalkonsuln Isidor Fagræus samt ombudsmannen Oskar Bengtsson med notarien Bernt Erici som sekreterare. För statistiska utredningar har anlitats civilingenjören Hilmer Danielsson.

Socialstyrelsens yttrande. I utlåtande den 14 april 1942 har socialstyrelsen avgivit yttrande över de värmekostnadssakkunnigas betänkande. Däri erinras, att utredningen tillkommit på styrelsens initiativ och att behovet av en allsidig utredning av den reella bränsleförbrukningen och kostnaderna härför inom olika fastigheter klart framträdde under utarbetande av styrelsens bränsleklausuler. I fråga om den värmetekniska beräkningen säger sig styrelsen visserligen icke vara kompetent att yttra sig men har med hänsyn till den i betänkandet avgivna motiveringen och särskilt den av de sakkunniga verkställda statistiska utredningen funnit sig kunna tillstyrka huvudlinjerna i de sakkunnigas förslag. I fråga om utformningen av de båda bränsleklausulerna har styrelsen ingen erinran att göra, men beträffande användningen av desamma vid genomförande av en hyresreglering framföres en från de sakkunniga avvikande uppfattning. Dessas förslag innebär, att Kungl. Maj:t skulle godkänna både exklusive- och inklusiveklausulen, och att dessa sålunda skulle få användas vid sidan av varandra. Därjämte förutsattes, att redan existerande bränsleklausuler finge användas vid sidan av de godkända, nämligen i de fall, då ett hyreskontrakt icke uppsagts för reglering av hyran eller ändring beträffande bränsleklausulen. Styrelsen anser det däremot icke vara lämpligt, att två bränsleklausuler av så diametralt motsatt slag som exklusive- och inklusiveklausulen skulle få användas vid sidan av varandra vid en laglig reglering av hyra och bränsleersättning. Det skulle bl. a. för hyresnämnderna bli en mycket vansklig uppgift att i de enskilda fallen bestämma, vilken av de båda klausultyperna som skulle komma till användning. Styrelsen föreslår, att endast den av värmekostnadssakkunniga utarbetade bränsleklausulen av exklusivetyp skall bliva godkänd. Därjämte förordar styrelsen, med tanke på de stora fördelarna av enhetlighet i fråga om beräkningen av bränsleersättningen, att den godkända exklusiveklausulen genom för-

fattningsbestämmelse införes i samtliga hyreskontrakt på de orter, för vilka lagen om hyresreglering blir gällande, oavsett om ett hyreskontrakt uppsagts för reglering av hyran eller ändring beträffande bränsleklausulen samt oavsett om hyreskontraktet förut varit försett med bränsleklausul eller ej. Detta skulle dock ej gälla för sådana hyreskontrakt, som icke kunnat uppsägas efter den 1 januari 1942, varför alltså inga långtidskontrakt skulle beröras av bestämmelserna i fråga.

Metoderna för beräkning av levnadskostnadsindex under omprövning.

Socialstyrelsens framställning. I underdånig skrivelse den 1 april 1942 har socialstyrelsen beträffande beräkningarna av levnadskostnaderna anfört följande.

Riktlinjerna för styrelsens ifrågavarande beräkningar angivas i första hand i Kungl. Maj:ts brev till socialstyrelsen den 15 juni 1939 (SFS n:r 292). Häri föreskrives, att den i de civila och militära avlöningsreglementena avsedda beräkningen av levnadskostnaderna skall under förra hälften av januari, april, juli och oktober månader verkställas på grundval av den efter 1935 års genomsnittliga levnadskostnadsnivå beräknade hushållsbudget, som finnes intagen i särskild bilaga, samt med ledning av kostnadsuppgifter, i huvudsak insamlade genom socialstyrelsens ombud å olika orter i riket och avseende sådana tider att uppgifterna kunna anses representativa för kostnadsnivån vid angivna månaders början.

Efter krigsutbrottet i september 1939 med åtföljande prisstegringar och varuknapphet visade det sig efter hand allt svårare att strikt följa de angivna, närmast för fredsförhållanden avsedda beräkningsgrunderna. På grund härav förklarade Kungl. Maj:t, att socialstyrelsen vid beräkningen av levnadskostnadsindex finge i den utsträckning försörjningslägets utveckling det påkallade göra avsteg från nämnda beräkningsgrunder. Därvid skulle styrelsen ställa sig till efterrättelse vissa direktiv, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande meddelades av chefen för finansdepartementet. Direktiven sammanfattades i en promemoria, vilken såsom bilaga fogades till Kungl. Maj:ts proposition nr 66 till 1940 års urtima riksdag, vilken proposition blev av riksdagen antagen. I detta samband tillkallades en nämnd med fyra representanter för av indexberäkningarna berörda intressegrupper att inom socialstyrelsen deltaga i prövningen av frågor rörande sättet för genomförande av ovan angivna modifikationer i fråga om indexberäkningarna.

Under den tid, som förflutit sedan utfärdandet av nyssnämnda direktiv, har det visat sig allt vanskligare att tillämpa desamma, då situationen på livsme-

delsmarknaden efter hand helt förändrats. Så länge tillräcklig tillgång i allmänhet fanns å viktigare livsförnödenheter och frågan i huvudsak gällde att på lämpligaste sätt ersätta enstaka varuslag, vilka försvunnit ur marknaden eller varå tillgången starkt minskats, mötte tillämpningen av direktiven inga egentliga svårigheter. Den faktiska utvecklingen av försörjningsläget under 1941 och 1942 karakteriseras emellertid av en kraftig åtstramning å varumarknaden, vilken har framtvungit en utvidgad och skärpt ransonering av snart sagt alla viktigare förnödenheter och detta i en omfattning, som blott i begränsad utsträckning möjliggjort den i direktiven rekommenderade metoden att substituera vara för vara.

I själva verket har det under dessa omständigheter kunnat påstås, att beräkningarna i allt högre grad förlorat det intima sammanhang med befolkningens verkliga konsumtionsförhållanden, som de äro avsedda att äga. Även om resultatet av beräkningarna likväl hittills kunnat påvisas bliva rättvisande beträffande levnadskostnadernas stegring, är sagda förhållande otillfredsställande och ägnat att minska det förtroende hos allmänheten, som dessa beräkningar böra äga.

Direktiven ha vid flera tillfällen visat sig lämna tillfälle till ett val mellan två eller flera sätt för beräkningarna. Visserligen ha dessa olika sätt lämnat resultat, som i praktiken föga avvikit från varandra, men det kan lätt inträffa att, även om divergenserna mellan resultaten äro små, dessa kunna vara av stor betydelse för de lönesättningar, som grundas på indexberäkningarna. Ett sådant förhållande är uppenbarligen icke lämpligt. Styrelsen har övervägt, huruvida detta förhållande skulle kunna undanröjas genom förtydliganden eller kompletteringar av direktiven men för sin del funnit detta knappast vara möjligt, vilket sammanhänger med den förut berörda, av de säregna förhållandena skapade bristen på intimt sammanhang mellan framför allt vissa befolkningsgruppers verkliga levnadskostnader och grunderna för beräkningarna.

Med hänsyn till dessa omständigheter har styrelsen övervägt, huruvida möjligen själva metoden för beräkningen av levnadskostnadsindex bör omläggas. Olika förslag ha av socialstyrelsen dryftats med indexnämnden. Emellertid stå ifrågakommande förslag — något som särskilt understrukits från indexnämndens sida — icke i full överensstämmelse med den grundsats, som uttalas i nu gällande direktiv, nämligen att riktpunkten vid modifikationerna i levnadskostnadsberäkningarna skall vara bibehållandet av en oförändrad levnadsstandard. Särskilt med hänsyn till de löneavtal och andra uppgörelser av stor ekonomisk betydelse, som äro anknutna till dessa indexserier, måste man även eljest sträva att så långt som möjligt bevara kontinuiteten med tidigare beräkningar. I varje fall kan det icke ifrågakomma att företaga några ändringar av principiell betydelse mitt under den löpande avtalsperiod, som kalenderåret utgör för stora grupper av löntagare. Skola dylika ändringar vidtagas, bör detta ske från ingången av ett nytt kalenderår och ändringarna böra vara i god tid kända för arbetsmarknadens parter.

Till detta kan läggas, att socialstyrelsen för närvarande icke har möjlighet att taga ställning till frågan om en sådan omläggning av indexberäkningarna,

som här ifrågasatts. Bland annat måste det verkställas ett flertal alternativa indexberäkningar, varvid hänsyn bör tagas till utländska erfarenheter på området. Möjligheterna att finna nya och förbättrade metoder för beräkning av indexhushållets skattebelastning, för redovisning av prisförändringarna å säsongvaror m. m. böra undersökas. Den undersökning, som sålunda behöver företagas, kan icke verkställas utan tillgång till särskilt anslag. Styrelsen anser det emellertid angeläget, att en dylik undersökning kommer till stånd, och avser att, därest anslag erhålles, under hösten till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill utredningen kan giva anledning. Styrelsen återkommer nedan till anslagsfrågan.

Emellertid vålla rådande förhållanden med snabba och djupgående växlingar i försörjningsläget osäkerhet beträffande indexberäkningarna även i ett annat avseende. Med en viss rätt kan det sägas att i ett sådant läge anspråken på det till grund för beräkningarna liggande prismaterialets fasthet och bredd ökas. Det är därför angeläget att undersöka, huruvida några åtgärder för förbättrande av prismaterialet böra vidtagas.

Ett viktigt önskemål har för socialstyrelsen redan tidigare varit att kunna utöka antalet orter, där styrelsen har ombud för det prisstatistiska arbetet. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 augusti 1941 hemställde socialstyrelsen att antalet ombud skulle utökas med tre, förslagsvis placerade i Trollhättan, Skövde och Härnösand, varjämte viss höjning av ombudens arvoden föreslogs. Chefen för socialdepartementet, som föredrog ärendet, uttalade emellertid i statsverkspropositionen (V, punkt 4, sid. 6), att tillräckliga skäl icke syntes föreligga för en utökning av antalet ombudsorter och ej heller för höjning av arvodena.

I nu rådande läge har styrelsen funnit skäl tala för en utökning av antalet ombudsorter med ett tiotal. Då de nuvarande ombudsorterna övervägande utgöras av större samhällen, synes man företrädesvis böra välja mindre samhällen (med högst 5 000 invånare) så fördelade, att de även i regionalt avseende komplettera övriga ombudsorter. I samband härmed bör man även lösa frågan om beräkning av riksmedelpriser genom »vägning» av priserna för olika orter med mera. Emellertid bör frågan bliva föremål för utredning, varefter styrelsen ämnar återkomma till densamma i sina petita till 1943 års riksdag.

Prismaterialet synes därjämte vara i behov av breddning genom kompletteringmed en del nya varuslag, vilka förtecknats i en bilagd promemoria (ej tryckt). En sådan åtgärd bör vidtagas, i varje fall såsom ett försök, under innevarande år för att giva möjlighet att bedöma den betydelse, denna förbättring av prismaterialet kan äga.

Utförandet av de undersökningar, för vilka ovan redogjorts, kräver en tillfällig förstärkning av arbetskraften å styrelsens fjärde byrå, varjämte erfordras medel för täckande av kostnaderna för insamling av kompletterande prismaterial m. m. Det för ändamålet erforderliga beloppet har beräknats till 4 000 kr.

Under hänvisning till vad i det föregående anförts får socialstyrelsen hem-

ställa, att Kungl. Maj:t ville för angivet ändamål för budgetåret 1942/1943 ställa till socialstyrelsens förfogande ett belopp av 4 000 kronor.

Indexnämnden har enhälligt anslutit sig till de synpunkter, åt vilka socialstyrelsen i denna skrivelse givit uttryck.

Remissvar angående två framställningar om indexberäkningarna. I skrivelse till chefen för finansdepartementet har socialstyrelsen den 1 april 1942 även avgivit yttrande över en av landsorganisationen i Sverige ingiven framställning angående komplettering av de för socialstyrelsen utfärdade indexdirektiven samt över en framställning av Daco (de anställdas centralorganisation) angående ändrade grunder för beräkning av levnadskostnadsindex. Yttrandet är av följande lydelse.

Socialstyrelsen har i skrivelse till Konungen denna dag hemställt om anslag för verkställande av vissa undersökningar angående behovet av ändringar i grunderna för indexberäkningarna samt komplettering av prismaterialet. Vad av styrelsen därvidlag anförts torde vara tillräckligt för belysande av de spörsmål, som av landsorganisationen berörts, och styrelsen kan därför beträffande landsorganisationens framställning inskränka sig till att hänvisa till vad styrelsen i sagda skrivelse anfört. Samma gäller i väsentlig mån Dacos framställning. Daco har emellertid även behandlat vissa spörsmål rörande prismaterialets offentlighet m. m., vilka icke beröras i styrelsens ifrågavarande framställning. I dylikt avseende får styrelsen anföra följande.

Styrelsen har för sin del ingenting att erinra mot tanken att skärpa den kommunala kontrollen av ortsombudens verksamhet. För närvarande gäller som regel, att drätselkammaren i »ombudsstäderna» (och kommunalnämnden å övriga ombudsorter) genom respektive ombuds försorg tillhandahålles avskrifter av ombudets rapporter till socialstyrelsen i fråga om livsmedel och bränsle. Det förefaller lämpligt, att denna rapportering utökas med priser å beklädnadsartiklar och inventarier, så att den täcker ombudens hela prisinsamling. Vidare synes det lämpligt att socialstyrelsen, så snart uppgifter om de medelpriser, som med ledning av ombudens rapporter beräknats för respektive orter, föreligga färdiga, meddelar dessa till vederbörande kommunala myndigheter. I vad mån dessa myndigheter skola förbliva desamma som förut eller om det utökade kontrollarbetet bör överlåtas åt andra organ, eventuellt en särskild nämnd, skall av socialstyrelsen med det snaraste upptagas till prövning i samråd med vederbörande kommunalmyndigheter. Genom att prisuppgifterna på dylikt sätt ställas till de kommunala myndigheternas förfogande och där bliva tillgängliga för intresserade torde alla rimliga anspråk på offentlighet samt kommunal kontroll i fråga om materialet vara tillgodosedda. Indexnämnden har förklarat sig instämma i vad socialstyrelsen härutinnan anfört.

Från Dacos sida har gjorts vissa uttalanden, som närmast innebära, att styrelsens ombud icke skulle på ett tillfredsställande sätt fylla sina uppgifter. På grund av dessa allmänt hållna uttalanden vill styrelsen endast fastslå, att styrelsen funnit ombuden sköta sina uppgifter med samvetsgrannhet och noggrannhet. Därest Daco anser anledning till anmärkning föreligga mot något eller några ombud, har organisationen att inkomma med anmälan härom till styrelsen, varvid vederbörandes namn bör angivas. Styrelsen skall självfallet då omedelbart företaga en undersökning.

Daco har ifrågasatt, att socialstyrelsen skulle åläggas att mera utförligt redovisa sitt arbete för beräkningen av levnadskostnadsindex med särskild hänsyn till sådana spörsmål som medge en diskretionär prövning. Man får närmast den uppfattningen, att socialstyrelsen skulle behandla uppgifterna om indexberäkningarna såsom hemliga. Så är emellertid ej alls fallet. Styrelsen vill erinra om att styrelsen i Sociala Meddelanden lämnar en så utförlig redogörelse för indexberäkningarna, som styrelsen för sin del ansett rimligen böra påkostas tryckning. Det må hänvisas till den redogörelse, som i häfte 1, årg. 1942

av Sociala Meddelanden lämnats rörande beräkningen av index per den 1 januari 1942. I den mån representant för Daco eller annan önskar erhålla upplysningar om ytterligare detaljer i beräkningarna, kunna dylika lätt erhållas genom muntlig förfrågan hos tjänstemännen å styrelsens fjärde byrå. Att dylika förfrågningar lämnats obesvarade torde icke ha förekommit, i varje fall icke under de senaste åren.

Mot förslaget om komplettering av indexnämnden med representanter för arbetsgivare och de privatanställda tjänstemännen har styrelsen för sin del ingenting att erinra.

Kortare meddelanden.

Landsorganisationen i Sverige år 1941. Vid slutet av år 1941 redovisade de till landsorganisationen anslutna fackförbunden ett sammanlagt medlemsantal av 991 285 mot 971 103 vid årets början. Ökningen utgör alltså 20 182, motsvarande 2·08 % av hela antalet. Medlemsantalet fördelade sig den 31 december 1941 på de 46 förbunden sålunda:

Metallindustriarbetareförb.	181 322	(+ 6 191)	
Grov- och fabriksarbetareförb.	86 936	(— 1 521)	
Järnvägsmannaförbundet	48 724	(+ 7 753)	
Kommunalarbetareförbundet	46 240	(+ 1 288)	
Lantarbetareförbundet	43 139	(+ 3 373)	
Handelsarbetareförbundet	42 488	(+ 1 341)	
Textilarbetareförbundet	39 222	(+ 564)	
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	36 948	(— 2 280)	
Byggnadsträarbetareförbundet	36 607	(— 1 488)	
Transportarbetareförbundet	35 130	(+ 295)	
Pappersindustriarbetareförb.	34 658	(— 977)	
Livsmedelsarbetareförbundet	29 686	(+ 1 018)	
Träindustriarbetareförbundet	29 540	(+ 493)	
Beklädnadsarbetareförbundet	27 296	(— 1 030)	
Väg- o. vattenbyggnadsarb.-förb.	24 730	(— 908)	
Sågverksindustriarbetareförb.	22 763	(— 1 326)	
Hotell- o. restaurangpers.-förb.	18 221	(+ 557)	
Försvarsverkens civ. pers.förb.	16 196	(+ 4 076)	
De förenade förbunden	14 449	(+ 648)	
Målareförbundet	14 234	(— 544)	
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	12 806	(— 517)	
Typografförbundet	11 911	(+ 159)	
Murareförbundet	11 249	(— 190)	
Telegraf- o. telefonmannaförb.	11 244	(+ 594)	
Elektriska arbetareförbundet	10 679	(+ 57)	
Gruvindustriarbetareförbundet	10 322	(+ 372)	
Sjöfolksförbundet	10 199	(+ 668)	
Postmannaförbundet	9 404	(+ 363)	
Gjutareförbundet	9 336	(+ 36)	
Musikerförbundet	8 256	(— 116)	
Bokbindareförbundet	8 188	(+ 191)	
Bryggeriindustriarbetareförb.	7 303	(— 236)	
Stenindustriarbetareförbundet	7 241	(— 811)	
Fastighetsarbetareförbundet	5 979	(+ 197)	
Stat. sjukhuspers. förbund	5 723	(+ 1 516)	
Sadelmakare- o. tapetserareförb.	3 789	(+ 19)	
Civilförvaltningens personalförb.	3 277	(+ 411)	
Frisörarbetareförbundet	2 973	(— 146)	
Litografförbundet	2 913	(+ 34)	
Bleck- och plåtslagareförb.	2 658	(— 125)	
Försäkringsfunktionärernas förb.	2 427	(+ 79)	
Tobaksindustriarbetareförb.	2 313	(— 62)	
Fångvårdsmannaförbundet	1 009	(+ 60)	
Skorstensfejeriarbetareförb.	681	(+ 65)	
Kakel- och plattarbetareförb.	477	(— 2)	
Stat.vattenfallsverks tjänstem.f.	399	(+ 43)	
Summa	991 285	(+ 20182)	

Medlemsantalet har, såsom framgår av tablån, ökat i 29 och minskat i 17 förbund.

Vid gemensam kongress den 5—8 augusti 1941 beslutades sammanslagning av svenska sinnessjukvårdspersonalens och statens sinnessjukhus ekonomipersonalsförbund till en gemensam organisation: statens sjukhuspersonals förbund. Då ekonomipersonalens förbund icke tidigare varit anslutet till landsorganisationen, tillfördes LO härigenom 1 457 nya medlemmar och 23 avdelningar.

Undersökningen rörande övertidsarbetet inom industrin avslutad. I anledning av 1938 års riksdags begäran om vissa utredningar i fråga om övertidsarbetet enligt lagen den 16 maj 1930 om arbetstidens begränsning och Kungl. Maj:ts uppdrag den 22 april 1938 att verkställa en sådan utredning har socialstyrelsen verkställt vissa undersökningar av statistisk och annan art rörande övertidsarbetet inom industri m. m. Preliminära redo-

görelser för dessa undersökningar ha publicerats i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 449 och 569. Med underdånig skrivelse den 27 mars 1942 har styrelsen överlämnat en sammanfattande redogörelse för dessa undersökningar under framhållande, att de förutsättningar, under vilka utredningsuppdraget gavs åt styrelsen, starkt förändrats i och med krigsutbrottet i september 1939. Undersökningsarbetet har med hänsyn härtill måst eftersättas till förmån för andra mera angelägna arbetsuppgifter samt har i vissa avseenden begränsats. Då erforderligt biträde för närvarande ej kunnat lämnas av statens institut för folkhälsan, ha de planerade lokalundersökningarna icke kommit till stånd. I den nuvarande situationen har socialstyrelsen ej heller, på sätt i utredningsuppdraget angivits, ansett sig böra inkomma med några förslag i anledning av utredningen.

Statlig kontroll av löner och arbetsvillkor i Finland. I anslutning till ett betänkande av den i oktober 1941 tillsatta s. k. arbetsfredskommittén har finska statsrådet den 5 mars 1942 med stöd av maktlagen tillsatt ett temporärt löneråd och vidtagit i samband därmed stående åtgärder för reglering av lönerna. Syftet härmed anges vara att under rådande undantagsförhållanden åstadkomma och upprätthålla tillfredsställande och skäliga löne- och arbetsvillkor samt att trygga arbetsfreden. För detta ändamål skall det tillsatta arbetsrådet och ett erforderligt antal detsamma underlydande lönenämnder för olika arbetsområden under statsrådets och närmast socialministeriets ledning kontrollera och fastställa löner och övriga därtill hänförliga arbetsförhållanden.

Lönerådet består av en ordförande och åtta ledamöter samt sexton suppleanter, vilka samtliga böra vara förtrogna med arbetsförhållanden och lönefrågor. Ordföranden och två ledamöter samt fyra suppleanter skola vara opartiska, medan av de övriga hälften skola åtnjuta arbetsgivarnas och hälften arbetarnas förtroende. Rådets ordförande och medlemmar förordnas av statsrådet för högst ett år i sänder. De skola avlägga eller ha avlagt domared. Lönenämnder av liknande sammansättning tillsättas av statsrådet på de områden och i de arbeten, i vilka lönereglering verkställes.

Vid lönerådet inrättas en byrå, vilken det åligger att bereda och expediera de ärenden, som handläggas av rådet, och att själv avgöra vissa löpande ärenden. Byrån skall i övrigt följa utvecklingen av löner och levnadskostnader, och göra därav föranledda framställningar till rådet. Den skall vidare åstadkomma förbindelse mellan förlikningsmän och under byrån sorterande lönekontrollörer för ordnande av löne- och arbetsförhållanden, utöva den närmaste ledningen av lönekontrollörernas arbete och i övrigt tillse, att regleringen tillämpas.

Lönenämnd åligger att för sitt verksamhetsområde uppgöra förslag till lönenormer samt genom kontroll verka för att löner och arbetsvillkor bliva tillfredsställande och skäliga, i synnerhet när detta icke blivit fallet genom organisationernas verksamhet och på frivillighetens väg.

Beslut om allmän lönenorm för visst arbetsområde skall av lönerådet underställas socialministeriet, som — förutsatt att normerna icke strida mot gällande föreskrifter — fastställer och i lämpliga delar offentliggör beslutet. Arbetsavtal, som avviker från gällande lönenorm, är ogiltigt i vad lönen angår.

Det åligger arbetsgivare vid företag med minst fem arbetare, vilket underkastats lönereglering, att till vederbörande lönekontrollör anmäla de tillämpade lönenormerna. Arbetsgivare är skyldig att på begäran inför lönerådet eller detta underställda myndigheter lämna uppgifter om löner och arbetsvillkor. Har arbetsgivare underskridit fastställd lönenorm, kan han av lönerådet åläggas att betala underskottet retroaktivt. Arbetsgivare, som överträtt norm, kan förständigas att ersätta staten för de kostnader, som föranletts av ärendets handläggning. Vid fall av långvarig eller eljest svårare överträdelse kan åtal ifrågakomma.

Regleringen gäller icke företag eller arbete, i vilket endast arbetsgivarens familjemedlemmar äro sysselsatta.

Sakkunnignämnden för löner i skogs- och flottningsarbeten upphör med sin verksamhet i dess nuvarande form, sedan för dessa arbeten tillsatts en lönenämnd enligt ovan återgivna bestämmelser.

Frånsett lönenormeringen inom skogs- och flottningsarbete[1] samt bestämmelserna för lönesättningen vid statens egna arbeten innebär den nu införda lönekontrollen en nyhet inom det finska näringslivet. Denna detaljkontroll av lönerna synes närmast vara avsedd som en komplettering av statsrådets principbeslut i februari 1941 rörande lönenivåns anpassning efter levnadskostnaderna, enligt vilket i genomsnitt två tredjedelar av stegringen skulle kompenseras, varvid dock kompensationen för de lägsta löneklasserna skulle fullt motsvara levnadskostnadernas stegring.[2] Det i oktober 1941 tillsatta prisrådet, som äger att giva allmänna anvisningar rörande de principer, som skola följas vid avgörande av lönefrågor, synes sålunda alltjämt komma att fungera vid sidan av det nya lönerådet och torde alltjämt få handha lönebildningens allmänna dirigering speciellt med beaktande av de prispolitiska synpunkterna.

Meddelande från svenska beskickningen i Helsingfors och Industritidningen, årg. 1942, nr 2.

Kvinnliga förvärvsarbetare i Förenta staterna. I en nyligen av Förenta staternas arbetsministerium publicerad utredning om förvärvsarbetande kvinnor, deras familjeförhållanden och försörjningsbörda (Women workers in their family environment, Wash. 1941) lämnas bl. a. följande upplysningar.

Undersökningen grundar sig på material från 5 950 förvärvsarbetande kvinnor hemmahörande dels i industristaden Cleveland, dels i städer och orter i Utah. Den omfattar alla förekommande yrkeskategorier (utom hembiträdesyrket), och dessa ingå i materialet i ungefär samma proportioner som i hela befolkningen på resp. orter enligt folkräkningen. Den största gruppen utgöra de kontorsanställda med 27 % av samtliga deltagare.

De förvärvsarbetande kvinnorna tillhöra i tre femtedelar av de undersökta fallen familjer, vilkas sammansättning på ett eller annat sätt avviker från det som vanligen betraktas som normalt, exempelvis familjer, där fadern eller maken saknas eller fått sin arbetsförmåga nedsatt, familjer i vilka en gift son eller dotter med sina barn kommit att ingå efter att ha misslyckats med egen hushållsbildning o. s. v.

Oavsett vilken familjetyp det gäller, är det de ogifta döttrarna, som utgöra den största gruppen av förvärvsarbetande kvinnliga familjemedlemmar. Även då en förvärvsarbetande fader förekommer i familjen, är det mycket ovanligt, att döttrarna för eget bruk behålla hela sin förtjänst, hur obetydlig denna än kan vara. I familjer, där både ogifta söner och döttrar förekomma, bidraga döttrarna med större belopp till det gemensamma hushållet, ehuru deras inkomster i allmänhet äro lägre än sönernas. Följande tabell, avseende 302 familjer i Cleveland, är belysande:

	Döttrar					Söner				
	under 21 år	21–29 år	30–39 år	40 år o. över	Samtliga	under 21 år	21–29 år	30–39 år	40 år o. över	Samtliga
Antal personer	*64*	*271*	*59*	*4*	*398*	*67*	*226*	*59*	*8*	*360*
Medelinkomst per månad, doll.	48	74	108	93	**75**	51	89	118	89	**86**
Bidrag till hushållet (medeltal) per månad, doll.	30	39	57	57	**40**	25	39	46	33	**37**
Procentuellt antal, som lämnar hela inkomsten till hushållet	32·8	18·1	15·3	·	**20·4**	26·9	13·7	5·1	·	**14·6**

[1] Soc. Medd. årg. 1935, sid. 328.
[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 275.

De flesta gifta kvinnorna hade sökt förvärvsarbete först sedan det visat sig, att familjen hade behov av större inkomster. Änkeståndet tvingar många kvinnor ut i förvärvsarbetet efter en ofta lång period av arbete i det egna hushållet. Ehuru många änkor ha barn eller vuxna att draga försorg om, ha deras familjer genomgående mycket låga inkomster.

Oavsett de förvärvsarbetande kvinnornas ställning i familjen äro deras bidrag till dess uppehälle i allmänhet av stor betydelse. I exempelvis c:a 30 % av alla familjer med förvärvsarbetande hustrur utgjorde hustruns bidrag hälften eller mera av hela familjeinkomsten. Kvinnornas löner äro dock vanligen lägre än de manliga arbetstagarnas. — De förvärvsarbetande kvinnorna måste ofta vara beredda att också sköta sitt eget hushåll, emedan just de ekonomiska omständigheter, som kommit dem att söka förvärvsarbete, hindra dem att i större utsträckning anlita hemhjälp.

Om den förvärvsarbetande kvinnan är gift eller ogift synes icke påverka hennes arbets- och inkomstförhållanden i andra fall än då arbetsgivaren ställt krav på att de som anställas skola vara ogifta. Eftersom de ogifta kvinnorna i undersökningen i genomsnitt tillhöra en yngre grupp med bättre skolunderbyggnad än de gifta och änkorna, äro de i större utsträckning anställda i bättre betalda yrken. Då den gifta kvinnan eller änkan är sysselsatt med samma arbete som den ogifta, äro dock hennes inkomster i genomsnitt större, sannolikt till följd av hennes längre erfarenhet. En slutsats, som utredningen kommer till, är därför, att om kvinnorna uppskjuta äktenskapet, till dess deras utbildning blivit avslutad, bör det icke finnas någonting som verkar återhållande på deras förtjänstmöjligheter, såvida icke artificiella hinder av nyssnämnt slag uppställas av arbetsgivarna.

Befolkningspolitiska åtgärder och förslag i Finland. Ännu i början av innevarande århundrade, åren 1901—10, utgjorde antalet födelser i Finland per år och 1 000 invånare genomsnittligt 31·1. År 1909 föddes i landet 95 000 barn, vilket utgör det högsta antal födelser, som nåtts i Finland. Därefter sjönk födelsetalet med smärre avbrott ända till senare hälften av 1930-talet. Åren 1911—20 utgjorde det sålunda 25, 1921—30 22·2 och 1931—37 18·5 promille. Senare har födelsetalet stigit till 19·9 år 1938 och 20·2 år 1939. Antalet levande födda, vilket sistnämnda år stigit till 78 164, sjönk under år 1940 till 65 849. Detta synes främst ha varit en följd av att en stor del av den manliga befolkningen varit inkallad i militärtjänst från hösten 1939 till våren 1940.

I fråga om äktenskapsfrekvensen har utvecklingen varit av liknande art. En bottensiffra nåddes år 1932, då antalet ingångna äktenskap utgjorde 23 000. Samtidigt som de ekonomiska förhållandena i landet därefter förbättrats, ökades även äktenskapens antal till 27 500 år 1934, nära 30 000 år 1936 samt 33 600 år 1938.

Första gången man i Finland på allvar började sysselsätta sig med befolkningsspörsmålet var år 1934, då på grundval av dödlighetstabellerna för åren 1921—30 offentliggjordes en prognos för Finlands framtida befolkningsutveckling. De relativt nedslående framtidsperspektiv, som kommo till uttryck däri, ha därefter framkallat ett livligt meningsutbyte om de åtgärder, vilka kunde vara möjliga och lämpliga för att höja den otillräckliga nativiteten. Särskild uppmärksamhet har därvid väckts av ett uttalande av den finske experten i befolkningsfrågor, byråchefen G. Modeen i socialministeriet, vilken framhållit, att åtminstone på lång sikt en minskning i äktenskapsfrekvensen vore att vänta.

Åtskilliga åtgärder ägnade att främja befolkningsutvecklingen ha redan vidtagits av de finska statsmakterna, dels ur befolkningspolitiska och dels ur allmänt sociala synpunkter. En av de mest betydelsefulla av dessa torde vara lagstiftningen om moderskapsunderstöd. Den tidigare författningen i detta ämne har numera ersatts av en ny lag, vilken trädde i kraft den 1 juli 1941. Enligt denna utgår moderskapsunderstödet med 600 mark, i penningar eller in natura, för varje nyfött barn. Understödsberättigade äro mödrar, vilka antingen ensamma eller, om de ha gemensamt hushåll med mannen, tillsammans med denne vid kommunalbeskattningen påförts högst 140—210 skatteören, beroende på rådande dyrortsförhållanden (140 skatteören torde motsvara en årsinkomst av omkring 15 000 mark). Vidare har den förbättrade spädbarnsvården varit av största betydelse ur befolkningspoli-

tisk synpunkt. Det beräknas att man under nuvarande förhållanden årligen räddar 6 000 à 7 000 barn, vilka tidigare på grund av okunnighet och vanvård skulle avlidit under det första levnadsåret.

Bland bestämmelser, vilka åtminstone indirekt syfta att främja befolkningstillväxten, märkes stadgandet i lagen om inkomst- och förmögenhetsskatt att skattskyldig är berättigad att från sin inkomst avdraga 2 500 mark — före 1935 1 200 mark — för varje barn under sexton år, som han är skyldig att försörja. I en proposition till innevarande års riksdag har föreslagits att barnavdragets belopp för första barnet skall växla mellan 2 500 och 4 000 mark beroende på levnadskostnadernas storlek. Beloppet för barnavdraget skulle därefter stiga successivt med 10 till 50 % för de nästföljande fem barnen.

En form av understöd till barnrika familjer föreligger i de s. k. familjebostadslånen. Enligt lagen den 19 december 1940 om familjebostadslån och familjebostadsbidrag kunna mindre bemedlade flerbarnsfamiljer erhålla familjebostadsbidrag i form av hyresnedsättning, varierande mellan 30 och 70 % av den fastställda grundhyran, beroende på det antal barn, som familjen har att försörja. I budgeten för år 1942 har upptagits ett anslag på 5 milj. mark för angivna ändamål.

Slutligen må nämnas, att den s. k. »ungkarlsskatten» delvis torde ha tillkommit under hänsynstagande till befolkningspolitiska synpunkter. Denna skatt uttages för närvarande av barnlös skattskyldig, som före beskattningsåret fyllt 24 år, och utgör 40 % av den debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten. Meningarna torde emellertid vara delade i fråga om betydelsen av denna skatt ur nativitetsbefrämjande synpunkt.

Den sedan år 1937 arbetande befolkningskommittén har framlagt ett flertal betänkanden, bl. a. ett med förslag till allmänt »familjetilläggssystem», enligt vilket mindre bemedlade, barnrika familjer skulle erhålla särskilda barnunderstöd. Enligt ett uttalande av kommitténs ordförande torde dock ett förverkligande av detta förslag under nuvarande förhållanden icke vara att vänta. Kommittén har vidare nyligen avgivit ett förslag om bosättningslån åt trolovade i syfte att stegra äktenskapsfrekvensen. Lånen skulle löpa med fast ränta och beviljas för en tid av nio år. Det första året komme att bliva amorteringsfritt, varefter årligen en åttondel av det ursprungliga beloppet skulle återbetalas. Såsom amorteringsdel skulle låntagarna vidare tillgodoräknas en fjärdedel av det ursprungliga beloppet för varje inom äktenskapet fött barn, som levat sex månader. Socialministeriet komme att bliva beslutande och övervakande myndighet, varjämte låneverksamheten krävde en särskild organisation med ortsombud i varje kommun.

Enligt ett uttalande av befolkningskommitténs ordförande torde kommittén inom kort framlägga ett förslag om avdrag från kommunalskatten, stigande från 200 till 450 mark per barn under sjutton år allt efter dyrortsgrupperingen. En dylik reform, vars totalkostnader komme att stiga till omkring 200 milj. mark, anses emellertid icke genomförbar utan statens mellankomst. Ville man nå något resultat, måste emellertid en dylik kraftig skattedifferentiering genomföras och den måste avse kommunalbeskattningen, då de mindre bemedlade ofta knappast betalade någon statsskatt.

Ur meddelande från svenska beskickningen i Helsingfors.

Skyddshemmens verksamhet år 1941.

Vårdformer. Den omläggning av verksamheten vid skyddshemmen, som beslöts av 1936 och 1937 års riksdagar, har utformats och genomförts huvudsakligen efter den 1 januari 1938, då vissa ändringar i barnavårdslagen samt vissa nya författningar trädde i kraft.

Inom den nya organisationen skulle främst två huvudönskemål tillgodoses, nämligen åstadkommande av en ändamålsenlig uppdelning av elevmaterialet samt en god skol- och yrkesundervisning.

Den sålunda önskvärda fördelningen av klientelet underlättas därigenom, att intagning på alla slag av skyddshem numera beslutas centralt av skyddshemsinspektören och ej, som tidigare varit fallet, lokalt av varje skyddshemsstyrelse.

För placeringen av barnen stå två huvudgrupper av skyddshem till förfogande, nämligen dels hem för barn, vilkas själsliga beskaffenhet icke företer grövre rubbningar och för vilka utbildningen blir det betydelsefullaste, dels hem för sådana barn, som ha någon mera framträdande själslig defekt och som därför främst äro i behov av vård i en eller annan form.

Inom den förstnämnda gruppen särskiljas olika hem för elever i olika åldrar. Elever i skolåldern hänvisas sålunda till skolhem, skilda för gossar (8 hem) och flickor (2 hem); gossar som avgått från folkskolan men ej fyllt 18 år intagas i yrkeshem (3); flickor i samma ålder i hemskolor (7); ynglingar och unga kvinnor slutligen, som omhändertagits sedan de fyllt 18 år, placeras i ungdomshem (2). I Norrland ha inrättats kombinerade skol- och yrkeshem (2) för gossar.

Den grupp av skyddshem, som är avsedd för själsligt defekta barn, omfattar dels jordbrukshem (2), dels s. k. skyddshem för själsligt abnorma elever (5). I jordbrukshemmen placeras barn över skolåldern, som tillhöra hjälpklassklientelet men ej äro sinnesslöa. Hemmen för själsligt abnorma mottaga barn i alla åldrar, vilkas vanart bottnar i allvarliga karaktärsrubbningar men som dock ej äro sinnesslöa, samt barn, som lida av lättare kronisk sjukdom, vilken ej fordrar sjukhusvård.

Barn över 15 år, som intagits i skyddshem och där visat mycket svår vanart utan att dock vara själsligt abnorma, kunna överflyttas till uppfostringsanstalterna å Bona och Viebäck.

Stockholm och Göteborg ha upprättat särskilda skolhem, yrkeshem och hemskolor, avsedda främst för barn från dessa städer.

Sinnesslöa barn mottagas icke vid skyddshemmen. Icke heller sinnessjuka

barn kunna beredas plats inom skyddshemsorganisationen, ej ens på skyddshem för själsligt abnorma.

Verksamhetens omfattning. Den av statsmakterna beslutade omorganisationen av skyddshemmen har enligt den av skyddshemsinspektören avgivna verksamhetsberättelsen för år 1941, som här nedan i huvudsak återgives, i vissa återstående delar fortsatts och i det närmaste avslutats. Avsevärda förbättringar ha genomförts såväl beträffande differentieringen av elevmaterialet som i fråga om elevernas undervisning och yrkesutbildning. Genom uppdelning av eleverna med hänsyn till ålder och intelligensutveckling och avskiljande till särskilda hem av de psykiskt abnorma eleverna har elevmaterialet vid de skilda hemmen blivit mera likartat. Uppgifterna med avseende på uppfostran och undervisning ha därigenom i viss mån förenklats och arbetet vunnit i effektivitet.

Nedanstående tablå ger en bild av omsättningen av eleverna inom skyddshemmen under året. Ökningen respektive minskningen av elevantalet vid hemmen framgår ävenledes av tablån.

	I hemmen vid årets början	Under året intagna	Under året avgångna	I hemmen vid årets slut	Ökning under året	Minskn. under året
Skyddshem för gossar	579	429	328	680	101	—
» » flickor	469	305	307	467	—	2
Samtliga skyddshem	**1 048**	**734**	**635**	**1 147**	**101**	**2**

Av de under året intagna kommo 313 gossar och 199 flickor eller tillsammans 512 elever från barnavårdsnämnd, medan 124 elever överförts från annat skyddshem och 98 vid intagningen varit villkorligt utskrivna eller utackorderade.

Förändringarna under året med avseende på villkorligt utskrivna och utackorderade elever angivas i följande sammanställning:

	Villkorligt utskrivna		Villkorligt utskrivna, som slutligt utskrivits under året[1]	Utackorderade	
	vid årets början	vid årets slut		vid årets början	vid årets slut
Skyddshem för gossar	442	447	163	15	14
» » flickor	207	295	89	7	4
Samtliga skyddshem	**649**	**742**	**252**	**22**	**18**

Elevbeläggningen vid samtliga skyddshem har under året ökat med 9·4 %. Stegringen har skett under senare hälften av året. Ökningen var vid gosshemmen 17·4 %, medan vid flickhemmen ingen nämnvärd förändring förekommit.

Åldersfördelningen av de elever, som under året nyintagits i skyddshemmen — även från andra skyddshem överförda — framgår av följande tablå.

[1] Till andra anstalter överförda ej inräknade.

Hem	Antal elever						
	Under 9 år	9—11 år	12—14 år	15—17 år	18—19 år	20—21 år	över 21 år
Skolhem för gossar	7	29	61	4	—	—	—
» » flickor	—	3	29	11	1	—	—
Yrkeshem	—	—	21	71	3	—	—
Skol- och yrkeshem	—	7	38	47	—	—	—
Hemskolor	—	—	8	97	17	2	—
Ungdomshem för män	—	—	—	10	10	4	—
» » kvinnor	—	—	—	—	13	6	1
Jordbrukshem för gossar	—	—	6	7	—	—	—
» » flickor	—	—	1	2	2	—	—
Hem för själsligt abnorma gossar	1	6	14	23	4	—	—
» » » » flickor	1	2	9	29	20	7	2
Samtliga hem	**9**	**47**	**187**	**301**	**70**	**19**	**3**

Den ökade elevbeläggningen under året torde i viss utsträckning bero av de genom krisen uppkomna förhållandena. Samtliga skyddshem voro vid årets slut i det närmaste fullbelagda, flera till och med överbelagda. Vid granskning av intagningshandlingarna förefaller det emellertid ofta, som om ett tidigare ingripande från barnavårdsnämndens sida i förebyggande syfte skulle kunna ha medfört, att vanarten icke fått den omfattning, att placering å skyddshem blivit nödvändig. Framför allt synes så vara förhållandet i de fall, där ligabildning förekommit. Genom i tid vidtagna åtgärder mot en enda individ av ledartyp skulle kanske ett flertal intagningar å skyddshem ha kunnat undvikas.

Observationsförfarandet vid intagning av elever har under året tillämpats i 232 fall. Observationsutlåtanden ha avgivits rörande 200 elever. På grund härav ha 164 elever definitivt intagits å det hem, varest observationen skett, 25 överförts till annat skyddshem, 7 överförts till sinnesslöanstalt, 1 utackorderats och 1 återlämnats till barnavårdsnämnd; för 2 elever hade definitiv placering vid årets utgång ännu ej beslutats.

Antalet villkorligt utskrivna elever ökades från 649 vid årets början till 742 vid årets slut eller med 14 %. Medelvårdtiden inom skyddshemmen före utskrivningen var i det närmaste två år.

Skyddshemsinspektören framhåller i sin berättelse, att skyddshemmen för närvarande äro fullbelagda och i flera fall till och med överbelagda. Glädjande har emellertid varit den ringa efterfrågan på platser för flickor i skolåldern, i den mån detta kan tagas som tecken på minskad vanart bland flickor inom denna åldersgrupp. Då den ökade ungdomsasocialiteten möjligen kan betecknas såsom tillfällig och övergående, torde en bestående utökning av platsantalet å skyddshemmen genom tillbyggnader knappast kunna ifrågasättas. Att möjliggöra en ökad intagning genom att förkorta vårdtiden för de intagna låter sig endast göra, om särskilda betryggande åtgärder kunna vidtagas med avseende på eftervården. Förslag i sådan riktning har framlagts i socialstyrelsens skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 mars 1942.

Däremot torde genom ett flitigare begagnande av möjligheten att utackordera

vissa elever plats kunna beredas åt ytterligare en del elever, framför allt i de lägre åldersklasserna. En tillfredsställande lösning av eftervårdsproblemet skulle verka i samma riktning, dels genom minskning av antalet återtagna elever och dels, som förut nämnts, genom en i vissa fall något tidigare utskrivning.

Till andra vårdformer ha direkt från skyddshemmen överflyttats följande antal elever, nämligen till uppfostringsanstalten å Bona 11, till uppfostringsanstalten å Viebäck 3 och till annan vårdform 66 elever.

Folkskoleundervisningen vid skyddshemmen har varit fördelad på 21 läraravdelningar. Antalet elever i dessa var vid höstterminens slut 296. Av dessa voro 177 normalt begåvade, 83 tillhörde hjälpklasstadiet och 15 kunde betecknas såsom sinnesslöa. De svagt begåvades antal är alltså relativt stort. De direkt sinnesslöa ha vanligen intagits i skyddshemmen för observation, emedan det icke varit möjligt att konstatera sinnesslöheten enbart med ledning av det av barnavårdsnämnderna företedda utredningsmaterialet. De sinnesslöa överföras till sinnesslöanstalt, så snart plats erhållits. De hjälpklassmässiga komma emellertid att utgöra ett starkt inslag bland eleverna. Därför har det synts önskvärt, att i skolan kunna giva dem specialundervisning. Genom inrättandet av ytterligare lärartjänster har detta kunnat ske vid de större skolhemmen, där två läraravdelningar finnas och där arbetet i den ena bedrives efter hjälpklassmetoder. Denna anordning har visat sig synnerligen värdefull såväl ur undervisningssynpunkt som i uppfostringsarbetet i allmänhet. Skolöverstyrelsen har för övrigt förordat uppdelning av eleverna vid skolhem i två avdelningar, då antalet överstiger 15. För några elever med särskilt god begåvning har mera kvalificerad undervisning kunnat beredas. Sålunda erhöllo fem elever undervisning i kommunal mellanskola. En av dessa avlade realexamen. — Fortsättningsskolegruppernas antal var 25 med 272 elever.

Yrkesutbildningen har bedrivits hela året med uppehåll en månad under sommaren. Antalet elever i de olika utbildningsgrenarna vid yrkeshem, skol- och yrkeshem samt yrkes- och ungdomshem var vid årets slut:

Mekanisk verkstad	65	Byggnadsarbete	10
Snickeriverkstad	66	Jordbruk	90
Skrädderiverkstad	7	Trädgård	40
Skomakeriverkstad	1	Övriga arbetsområden	38

Yrkesundervisningens ordnande var en av huvuduppgifterna i den nya skyddshemsorganisationen. De första årens arbetsobjekt utgjordes till mycket stor del av nybyggnads- och omändringsarbeten samt tillverkning för resp. skyddshems eget behov. Under det gångna året har yrkesundervisningen vid samtliga yrkeshem bedrivits såsom försöksundervisning, varunder erfarenheter samlats angående fördelningen av tiden mellan teoretisk och praktisk utbildning, lämpligheten av föreliggande modellserier, färdigställandet av nya sådana m. m. Inom skyddshemsinspektionen har utarbetandet av undervisningsplaner för yrkesundervisning påbörjats.

Goda resultat av yrkesutbildningen ha redan kunnat inregistreras. Sålunda har ett relativt stort antal elever erhållit anställning vid industri och hantverk

efter genomgångna kurser vid hemmen. Yrkeshemmens verkstäder ha genom ett kvalitativt gott arbete förskaffat sig förtroende, varför beställningsarbeten icke saknats. Särskilt har detta varit fallet med avseende på snickeriverkstäderna.

Vid hemskolorna har undervisningen liksom tidigare varit anordnad så, att huvudvikten lagts på en grundläggande utbildning i husligt arbete. Därjämte har undervisning förekommit i sömnad, vävning, trädgårdsskötsel samt i viss utsträckning i jordbruksarbete. Elever, som vistas i hemskola mer än ett år, ha haft tillfälle att i någon mån specialisera sig inom något av nämnda arbetsområden. Inom skyddshemsinspektionen har utarbetandet av undervisningsplaner för hemskolorna påbörjats.

Eleverna ha beretts tillfälle till konfirmationsundervisning. 197 elever ha konfirmerats under året.

Den fysiska fostran har varit föremål för mycket stort intresse. Vid samtliga gosshem funnos idrottsföreningar. Inom idrottsföreningarna ha bedrivits de flesta idrotter, som lämpa sig för barn och ungdom, och ett stort antal idrottsmärken av olika slag ha erövrats.

Idrotten ger skyddshemseleverna möjligheter till önskvärd kontakt med barn och ungdom utanför hemmen. Tävlingar av olika slag med främmande föreningar och skolor äro rätt vanliga och utbyte och samarbete på denna punkt med vissa ungdomsorganisationer torde vara att rekommendera. Vid tillsättandet av tjänster som assistenter, lärare och arbetsledare vid gosshemmen tages alltid hänsyn till de sökandes lämplighet att leda gymnastik med lek och idrott.

Minnesböckerna för 540 elever, vilka den 31 december 1941 varit villkorligt utskrivna längre eller kortare tid, ha varit föremål för granskning. I fråga om yrkesfördelningen visar det sig, att eleverna vid utskrivningen övergingo till anställningar inom följande arbetsområden:

Gossar		Flickor	
Jordbruksarbete	98	Hembiträde	162
Trädgårdsarbete	20	Biträde å sjukhus o. dyl.	9
Mekanisk verkstad och smedja	21	Barnsköterska	8
Snickeriverkstad	7	Sömmerska	8
Skrädderi	6	Fabrik	6
Bageri	11	Bageri	3
Sjöfart	6	Tvättinrättning	6
Lagerarbete	5	Affärsanställning	5
Fabrik, varv o. dyl.	53	Damfrisering	1
Försvarsväsendet (fast anställning)	4	Springflicka	2
Värnpliktstjänstgöring	8	Arbete i hemmet	10
Springpojksanställning o. dyl.	27	Eget hem	1
Övriga arbetsområden (tapetserare, målare, bokbindare, slaktare, plåtslagare m. m.)	23	Fortsatt skolgång	14
Fortsatt skolgång	16		235
	305		

Bostadsförhållandena ha ordnats på följande sätt vid utskrivningen.

	Gossar	Flickor		Gossar	Flickor
I föräldrahemmet	130	40	Inneboende	10	1
Hos släktingar	9	6	Bor kvar å skyddshemmet	1	—
I eget hem	—	1	I internatskola	1	—
» fosterhem	3	5	Uppgift saknas	24	—
» lärlingshem	1	7		305	235
Hos arbetsgivaren	126	175			

Tillsynen över de villkorligt utskrivna har i vissa fall underlättats genom förordnandet av särskilda övervakare. Av minnesboksbladen framgår, att av de undersökta eleverna hade i 146 fall med avseende på gossarna och i 110 fall med avseende på flickorna särskild övervakare varit förordnad.

På grund av de upplysningar, som anteckningarna i minnesböckerna ge om elevernas vandel efter utskrivningen, har ett bedömande gjorts, som ligger till grund för följande sammanställning.

	Gossar	Flickor
God vandel	205	146
Mindre god vandel	46	58
Dålig vandel	24	13
Uppgift saknas	30	18
	305	235

Då uppgifterna i detta stycke i åtskilliga fall varit ofullständiga, göra siffrorna icke anspråk på ett exakt återgivande av de villkorligt utskrivna skyddshemselevernas vandel. I de fall, där uppgift saknas, är detta oftast beroende på att vederbörande elev varit utskriven så kort tid, att något bedömande av vandeln icke kunnat ske.

De svårigheter, som krisen medfört på grund av minskad tilldelning av livsmedel m. m., ha ej inverkat menligt. Genom statens institut för folkhälsan har en undersökning av kosten skett vid vissa hem. Denna undersökning har visat, att vissa smärre brister i kostens sammansättning och näringsvärde förefunnits. Under år 1942 kommer i samråd med statens institut för folkhälsan detta spörsmål att utredas, varefter anvisningar komma att lämnas hemmen.

Genom de av krisförhållandena förorsakade ransoneringarna av förnödenheter av olika slag har föreståndarnas arbetsbörda väsentligt ökat. Den stegrade elevbeläggningen och de allt större kraven på kontroll över eftervården samt verkstadsdriftens ökade omfattning har också bidragit härtill. Det flera gånger framlagda förslaget om anställande av skrivbiträden vid de större hemmen torde för närvarande vara den enda möjligheten att lösgöra föreståndarna från en del av skrivbordsarbetet. En provisorisk lösning av denna fråga har underställts Kungl. Maj:t i förenämnda skrivelse den 23 mars 1942.

Skyddshemsorganisationens omfattning har under året icke undergått några större förändringar. Nämnas må, att staten av Göteborgs och Bohus läns

landsting förvärvat äganderätten till Gräskärrs skolhem. Medel ha ställts till förfogande för utbyggnad av detta hem. Göteborgs stad har flyttat sin skyddshemsverksamhet från Vrångsholmen, som nedlagts, till det nyuppförda skol- och yrkeshemmet Fagered i Lindome.

Inom skyddshemsinspektionen ha under året utarbetats formulär till läkarintyg samt formulär för social utredning och yttrande av lärare, samtliga avsedda att bifogas ansökan om intagning i skyddshem. Vidare ha utarbetats instruktion för psykiatrisk rådgivare samt formulär till minnesbok, årsredogörelse och ekonomiska uppgifter. Nytt bokföringssystem för de icke-statliga skyddshemmen har också uppgjorts inom inspektionen. Sammanlagt ha under året inom skyddshemsinspektionen handlagts 1 513 ärenden. Motsvarande siffra för år 1940 var 1 559. Vid sidan av nämnda ärenden ha under år 1941 1 214 särskilda skrivelser utgått mot 1 236 föregående år.

Den psykiatriske rådgivaren vid skyddshemsinspektionen har utarbetat en särskild redogörelse för hälso- och sjukvården vid skyddshemmen.

Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1941/1942.

Preliminär redogörelse.

Alltsedan vintern 1917/18 har socialstyrelsen årligen från jägmästarna i reviren inhämtat uppgifter rörande normala dagsförtjänster vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl). På grundval av dessa uppgifter ha översikter över löneförhållandena vid skogsbruket under respektive vintersäsonger utarbetats och publicerats i Sociala Meddelanden. Även innevarande vinter har styrelsen hänvänt sig till revirförvaltarna med begäran om dylika löneuppgifter samt om det å resp. orter vanliga priset för huggning av en m³ brännved resp. 1 m res kolved. Svar ha erhållits från samtliga tillskrivna 102 revir o. dyl. förvaltningsenheter. Uppgifterna, som avse förhållandena omkring 1 mars, äro att anse som preliminära uppskattningar av normalförtjänsterna under löpande säsong, beräknade med utgångspunkt från gällande ackordsuppgörelser. Avsikten är att i likhet med föregående år sedermera inskaffa kompletterande löneuppgifter, grundade på efter drivningarnas slutlikvidering vunnen kännedom om dagsförtjänsternas genomsnittliga storlek, vilka uppgifter komma att publiceras i Lönestatistisk årsbok för 1941. Samtliga löneuppgifter gälla närmast vid arbete å kronoparker o. dyl. men äro även någorlunda representativa för förhållandena å enskilda skogar. Det torde observeras, att nedanstående löneuppgifter endast äro uppskattningar av normalförtjänsterna inom resp. revir. De individuella lönevariationerna äro sannolikt mycket stora, beroende på arbetarnas olika skicklighet och skogsvana samt växlande väderleksförhållanden m. m.

Förändringarna i skogsarbetarnas dagsförtjänster från och med vintern 1918/19 åskådliggöras i följande tablå.

Vintern	Huggare			Körare			Vintern	Huggare			Körare		
	Kr. per dag	Indextal 1929/30 = 100	Indextal Föreg. år = 100	Kr. per dag	Indextal 1929/30 = 100	Indextal Föreg. år = 100		Kr. per dag	Indextal 1929/30 = 100	Indextal Föreg. år = 100	Kr. per dag	Indextal 1929/30 = 100	Indextal Föreg. år = 100
1918/19 .	11·68	212	143	29·00	282	155	1930/31 .	5·19	94	94	9·78	95	95
1919/20 .	9·99	181	86	23·78	231	82	1931/32 .	4·66	85	90	8·72	85	89
1920/21 .	10·67	194	107	23·44	228	99	1932/33 .	[1]4·40	80	94	[1]8·21	80	94
1921/22 .	5·00	91	47	10·17	99	43	1933/34 .	4·68	85	106	8·73	85	106
1922/23 .	5·22	95	104	10·41	101	102	1934/35 .	[1]4·89	89	104	[1]8·95	87	103
1923/24 .	5·47	99	105	10·80	105	104	1935/36 .	[1]4·97	90	102	[1]9·08	88	101
1924/25 .	5·27	96	96	10·13	99	94	1936/37 .	[1]6·25	113	126	[1]11·70	114	130
1925/26 .	5·87	97	102	10·39	101	103	1937/38 .	[1]7·51	136	120	13·98	136	119
1926/27 .	5·28	96	98	10·08	98	97	1938/39 .	[1]6·92	126	92	[1]12·96	126	93
1927/28 .	5·28	96	100	10·12	98	100	1939/40 .	[1]7·73	140	112	[1]14·46	141	112
1928/29 .	5·16	94	98	9·96	97	98	1940/41 .	[1]8·97	163	116	[1]17·42	169	120
1929/30 .	[1]5·51	100	107	[1]10·28	100	103	1941/42 .	10·36	188	115	20·15	196	116

Såsom härav framgår, ha arbetsförtjänsterna inom skogsbruket alltsedan mitten av 1930-talet företett en successiv ökning med undantag för drivningssäsongen 1938/39, då ogynnsamma väderleksförhållanden m. m. medförde en reducering av arbetsförtjänsterna i förhållande till närmast föregående år. Redan vintern 1939/40 medförde en återhämtning av arbetslönerna till 1937/38 års nivå och under såväl 1940/41 som innevarande säsong ha dagsförtjänsterna ytterligare starkt förbättrats.

Löneförändringarna ha emellertid ställt sig ganska växlande inom olika landsdelar. Detta belyses närmare genom tab. 1, vari lämnas en översikt av skogsarbetarnas genomsnittliga arbetsförtjänster inom olika län under åren 1929/30 samt 1937/38—1941/42. Beträffande de i tabellen beräknade länssiffrorna må framhållas, att dessa i åtskilliga fall grunda sig på mycket fåtaliga primäruppgifter. I slutraderna av tab. 1 ha även uträknats indextal belysande löneförhållandenas utveckling sedan år 1929/30. Av dessa framgår bl. a., att inom de nordliga distrikten, där skogsbruket har sin största betydelse, de nuvarande skogsarbetarförtjänsterna innebära en ökning med 86 % för huggare och 99 % för körare i förhållande till lönenivån 1929/30.

I tab. 2 lämnas en sammanfattning av de för innevarande vintersäsong inkomna löneuppgifterna, vilka närmast avse normala förtjänster vid arbete å ackord. På grundval av dessa uppgifter ha genomsnittliga dagsförtjänster uträknats för huggare och körare för vart och ett av de överjägmästardistrikt, på vilka reviren äro fördelade, varjämte de för de särskilda reviren uppgivna normala arbetsförtjänsterna fördelats å vissa lönegrupper.

Som av tabellen framgår, har den normala dagsförtjänsten omkring 1 mars 1942 för riket i dess helhet beräknats i medeltal till 10·36 kr. för huggare och till 20·15 kr. för körare (häst och karl). Olika landsdelar uppvisa emellertid

[1] De ursprungliga data kompletterade medelst uppgifter inskaffade efter slutlikvideringen i augusti månad.

Tab. 1. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster inom olika län 1929/30—1941/42.

Län	Medelförtjänst (i kr.) per dag vintern											
	1929/30[1]	1937/38[1]	1938/39[1]	1939/40[1]	1940/41[1]	1941/42	1929/30[1]	1937/38[1]	1938/39[1]	1939/40[1]	1940/41[1]	1941/42
	Huggare						*Körare*					
Stockholms	5·50	5·63	5·80	7·75	8·88	9·88	9·00	8·50	10·00	12·75	15·00	16·50
Uppsala	4·83	6·25	6·00	9·00	10·00	11·75	8·83	9·00	10·00	13·00	15·00	17·00
Södermanlands	4·75	5·65	5·63	7·13	8·25	8·88	7·88	9·10	8·88	10·50	13·13	14·75
Östergötlands	4·23	5·65	5·34	6·19	7·54	7·95	7·00	8·75	8·20	9·75	12·25	13·70
Jönköpings	4·44	5·33	6·19	6·50	7·88	8·50	7·69	9·17	10·75	10·63	14·00	14·88
Kronobergs	4·17	5·05	5·08	5·67	7·18	8·44	7·38	8·00	9·00	9·83	13·27	15·50
Kalmar	4·10	5·67	5·44	6·32	7·42	8·43	7·13	9·83	8·98	10·03	12·75	15·12
Gotlands	4·00	5·50	5·00	6·00	6·50	8·00	7·50	9·00	12·00	10·00	12·00	16·00
Blekinge	4·50	5·75	5·50	6·00	7·50	8·50	7·00	9·75	10·00	10·00	11·00	13·00
Kristianstads	4·25	5·50	5·25	5·75	7·75	9·08	8·25	9·00	9·50	10·25	11·50	14·33
Malmöhus	4·50	6·00	6·00	6·50	9·50	9·75	9·00	10·00	10·00	12·00	15·00	15·00
Hallands	4·50	6·00	6·00	6·33	7·25	9·00	7·50	12·00	10·50	11·00	14·00	17·00
Göteborgs o. Bohus	4·07	4·50	4·40	5·50	7·15	8·85	7·63	7·70	7·40	10·00	13·25	17·00
Älvsborgs	4·06	5·00	5·13	6·25	7·25	8·00	8·13	8·53	9·00	10·75	12·75	15·50
Skaraborgs	3·86	5·43	5·47	5·95	8·00	8·50	6·77	8·60	8·75	10·18	11·83	13·33
Värmlands	5·13	6·38	6·00	6·88	7·63	7·88	8·79	10·98	9·25	11·60	13·75	14·75
Örebro	4·80	6·48	6·31	6·73	7·75	8·30	7·15	9·99	10·03	10·80	13·20	14·43
Västmanlands	4·00	5·95	5·78	6·75	7·76	9·15	7·96	10·64	10·00	11·88	14·28	15·50
Kopparbergs	6·67	8·17	7·79	8·63	9·73	10·54	12·39	14·99	13·96	15·63	20·28	21·63
Gävleborgs	5·90	8·60	7·50	9·00	9·67	10·92	11·83	15·53	14·33	17·00	20·50	24·17
Västernorrlands	6·04	8·65	7·77	7·80	9·55	10·80	11·71	17·80	15·81	15·60	18·75	22·90
Jämtlands	6·47	8·50	7·36	8·07	9·36	11·14	12·77	16·50	14·50	15·96	20·00	23·79
Västerbottens	6·46	9·16	8·32	9·22	9·96	12·18	12·26	17·93	16·96	18·44	20·31	24·92
Norrbottens	6·07	8·74	7·70	8·56	10·21	12·13	11·66	17·30	15·36	17·59	21·21	24·10
Hela riket	**5·51**	**7·51**	**6·92**	**7·73**	**8·97**	**10·36**	**10·28**	**13·93**	**12·96**	**14·46**	**17·42**	**20·15**
Indextal: basår 1929/30	100	136	126	140	163	188	100	136	126	141	169	196
Därav *Norra Sverige*[2]	6·22	8·67	7·80	8·63	9·81	11·55	11·87	16·81	15·31	17·06	20·29	23·61
Indextal: basår 1929/30	100	139	125	139	158	186	100	142	129	144	171	199

ganska växlande lönesiffror. Huggarlönerna variera sålunda inom de olika reviren mellan 7·00 och 13·00 kr., men hålla sig vanligen vid 7—9 kr. i södra och 10—13 kr. i norra Sverige. Körarlönerna synas i regel belöpa sig till 12—17 kr. i södra och 18—30 kr. i norra Sverige.

I jämförelse med förhållandena för ett år sedan har under innevarande vintersäsong medelförtjänsten per dag för huggare stigit till 10·36 kr. från 8·97 kr. vintern 1940/41 eller med 15·5 % och för körare till 20·15 kr. från 17·42 kr. eller med 15·7 %.

Nu anförda löneuppgifter avse skogsarbetarnas huvudmassa, vilken utgöres av personer, som endast under vissa delar av året ägna sig åt skogshanteringen. Vid sidan härav finnas emellertid på en del håll, särskilt på skogsegendomar i södra och mellersta delarna av landet, skogstorpare och andra fasta skogsarbetare med för längre tid ingångna arbets- och arrendeavtal. I äldre arrendekontrakt voro såväl avgäld som arbetspriser bestämda till belopp, som ofta understego den allmänna marknadens. Numera beräknas däremot såväl

[1] Se noten å föregående sida. — [2] Värmland, Dalarna och Norrland.

Tab. 2. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintersäsongen 1941/42 enligt uppgifter från reviren.

Överjägmästardistrikt	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där 1941/42 normala dagsförtjänsten för *huggare* utgjorde i kronor							Medelförtjänst för huggare, kr. per dag	Antal revir, där 1941/42 normala dagsförtjänsten för *körare* (häst och karl) utgjorde i kronor					Medelförtjänst för körare, kr. per dag
		7·00–7·99	8·00–8·99	9·00–9·99	10·00–10·99	11·00–11·99	12·00–12·99	13·00 o. däröver		under 12·00	12·00–17·99	18·00–23·99	24·00–29·99	30·00 o. däröver	
Södra . .	11	3	4	3	1	—	—	—	8·57	1	8	2	—	—	15·18
Västra . .	9	1	6	2	—	—	—	—	8·37	—	9	—	—	—	14·56
Östra . .	12	2	7	2	—	1	—	—	8·61	1	11	—	—	—	14·77
Bergslags .	12	1	6	4	1	—	—	—	8·69	—	11	1	—	—	15·41
Gävle-Dala	11	—	3	1	2	2	1	2	10·77	—	2	4	4	1	23·00
Mell. Norrl.	13	—	—	—	4	1	6	2	11·52	—	—	5	8	—	24·23
Umeå . .	10	—	—	—	—	—	7	3	12·45	—	—	1	8	1	25·85
Skellefteå	8	—	—	—	1	2	3	2	12·03	—	—	6	1	1	23·50
Nedre Norrb. .	8	—	—	1	—	2	3	2	12·06	—	—	3	5	—	24·00
Övre Norrb.	8	—	—	—	1	3	3	1	11·75	—	—	5	2	1	23·63
Samtliga	102	7	26	13	10	11	23	12	10·36	2	41	27	28	4	20·15

arrendebelopp som ersättningar för åtagna arbeten i regel efter ortens gängse priser.

Såsom förut nämnts, arbeta skogsarbetarna nästan uteslutande på a c k o r d. En karakteristisk mätare av lönenivån inom skogsbruket utgöra därför i olika delar av landet de vanligen tillämpade ackordssatserna för vedhuggning, låt vara att dessa givetvis röna inverkan av lokala avvikelser i fråga om skogens beskaffenhet, slag av ved m. m. Liksom tidigare år ha för vintern 1941/42, förutom uppgifterna rörande dagsförtjänsterna vid skogsdrivning, från reviren insamlats uppgifter om det på olika orter vanliga priset för huggning av 1 m³

Tab. 3. Ackordssatser för vedhuggning vintern 1941/1942.

Överjägmästardistrikt	Antal revir med uppg. om priset för huggning av bränved	Antal revir, där vanliga priset för huggning av 1 m³ bränved utgjorde i kr.:					Medelpris för huggning av 1 m³ bränved, kr.	Antal revir med uppg. om priset för huggning av kolved	Antal revir, där vanliga priset för huggning av 1 m res kolved utgjorde i öre:						Medelpris för huggning av 1 m res kolved, öre
		under 2·75	2·75–2·99	3·00–3·24	3·25–3·49	3·50 o. däröver			40—44	45—49	50—54	55—59	60—64	65 o. däröver	
Södra . . .	11	1	8	2	—	—	2·84	2	—	1	—	—	1	—	53
Västra . .	9	—	3	5	—	1	3·02	4	—	1	2	—	1	—	53
Östra . . .	12	—	9	3	—	—	2·90	7	3	4	—	—	—	—	44
Bergslags .	12	—	4	6	2	—	3·05	12	—	7	4	1	—	—	48
Gävle-Dala	7	—	—	3	4	—	3·21	11	—	—	3	2	2	4	59
Mell. Norrl.	13	—	1	4	6	2	3·23	8	—	—	1	1	4	2	63
Umeå . . .	10	—	1	8	—	1	3·08	4	—	—	4	—	—	—	51
Skellefteå .	8	—	—	3	4	1	3·26	7	—	—	2	—	1	4	65
Nedre Norrb.	7	—	—	4	3	—	3·18	3	—	—	1	—	—	2	62
Övre Norrb.	8	—	2	3	2	1	3·12	1	—	—	—	—	—	1	65
Samtliga	97	1	28	41	21	6	3·06	59	3	13	17	4	9	13	55

brännved samt 1 m res kolved. En sammanställning av dessa uppgifter lämnas i tab. 3, varvid priset på 2 alnar res kolved, vilket huvudsakligen tillämpas i vissa delar av Norrland, reducerats till 1 m res kolved.

Priset för vedhuggning i södra och mellersta Sverige växlade vanligen mellan 2·75 och 3·25 kr. och i norra Sverige mellan 3·00 och 3·50 kr. per m^3. Huggning av kolved förekom endast inom vissa revir. Vanligen varierade priset för kolvedhuggning i mellersta Sverige mellan 40 och 45 öre, i Bergslagen mellan 45 och 55 öre och i Norrland mellan 50 och 65 öre per 1 m res. I jämförelse med förhållandena för ett år sedan har innevarande år medfört en höjning av genomsnittspriset för huggning av 1 m^3 brännved från 2·78 till 3·06 kr. eller med 10·1 % och för huggning av 1 m res kolved från 49 till 55 öre eller med 12·2 %.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Januari 1942.

Sedan vid 1941 års riksdag vidtagits en del väsentliga förbättringar beträffande understödsmöjligheterna från de erkända arbetslöshetskassorna, bland annat ökat statsbidrag till daghjälp samt utbetalning av hustru- och barntillägg, vilka tillägg till tre fjärdedelar bekostas av statsmedel, har anslutningen till den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen snabbt fortskridit. Om man räknar med de grupper, vilka fattat beslut att bilda erkänd arbetslöshetskassa, ehuru vederbörande kassa ej kommer att träda i verksamhet förrän om ytterligare några månader, kommer försäkringen inom den närmaste framtiden att omfatta flertalet mera betydande sysselsättningsområden. Bland verksamhetsområden, där någon kassa ännu ej inrättats, märkas särskilt skogsbruk, sågverksrörelse och pappersindustri samt vissa delar av byggnads- och annan anläggningsverksamhet. Inom de flesta av dessa sysselsättningsområden är emellertid arbetslösheten delvis säsongbetingad och faller därför enligt gällande bestämmelser till motsvarande del utanför försäkringen.

Med hänsyn till ovan berörda förhållanden har det ansetts vara av betydelse, att arbetslösheten och understödsverksamheten inom de erkända arbetslöshetskassorna fortlöpande redovisas, så snart erforderliga uppgifter föreligga. En redogörelse för kassornas verksamhet för varje månad kommer därför att inflyta i Sociala Meddelanden med början i detta häfte, där redogörelse för januari månad ingår. Statistiken omfattar uppgifter för varje särskild kassa.

De hittills bildade erkända arbetslöshetskassorna ha organiserats som rikskassor för visst yrkesområde. Kassan omfattar givetvis ej samtliga inom sysselsättningsområdet anställda. Anslutningen är även mycket olika för olika yrkesgrupper. I de allra flesta fall torde dock kassans medlemmar kunna anses såsom ett representativt klientel för det i kassans firmabeteckning angivna yrkesområdet.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Januari 1942.

Arbetslöshetskassa[1] (och år för verksamhetens början)	Antal-medlemmar[2]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		
			under månaden	under närmast föreg. månad	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- och hustrutillägg kr.	under närmast föreg. månad kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 871	29 146	26·1	22·2	113 494	79 563	459 618	9 841	335 755
Sadelmakarnas m. fl. »	3 821	5 758	37·7	18·5	11 818	4 874	58 591	6 851	21 753
Stenindustriarbetarnas »	4 180	7 046	42·1	41·0	14 707	8 496	67 758	17 556	39 661
Handelsanställdas m. fl. »	39 510	5 993	3·8	4·1	15 217	8 829	66 440	7 798	37 623
Sko- o. läderarbetarnas »	12 562	12 070	24·0	45·1	68 657	26 070	252 421	10 993	95 778
Träindustriarb. . . (1936)	29 381	34 204	29·1	28·1	89 952	28 591	420 232	80 706	133 826
Musikernas . . . »	4 212	1 285	7·6	7·2	1 343	1 987	5 860	683	5 215
Frisörernas . . . »	2 936	1 038	8·8	6·5	1 050	1 578	3 726	200	5 714
Livsmedelsarb. . . (1937)	29 525	16 323	13·8	13·1	56 929	20 560	231 548	20 910	93 046
Textilarbetarnas . »	38 989	19 906	12·8	35·0	108 260	64 567	469 537	39 044	274 133
Gjuteriarbetarnas . (1938)	8 967	2 880	8·0	20·8	11 092	6 558	65 513	10 915	38 544
Gruvindustriarb. . »	9 773	1 515	3·9	20·7	718	356	3 408	749	1 356
Handelstjänstem. . (1940)	5 570	150	0·7	0·8	534	296	1 136	56	627
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 147	8 040	14·2	31·9	20 089	13 932	78 587	12 050	53 732
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 623	3 032	28·9	31·3	8 310	5 643	35 149	7 062	23 557
Försvarsverk. civ. pers. »	16 351	1 562	2·4	2·2	2 917	1 637	7 466	1 446	3 865
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 485	2 178	8·4	[3] —	3 108	[3] —	11 423	1 889	[3] —
Transportarbetarnas »	3 332	1 015	7·6	[3] —	72	[3] —	221	31	[3] —
Summa	260 235	153 141	14·7	20·7	528 267	272 737	2 238 634	228 780	1 164 185

Då kassorna oftast tillkommit på initiativ av något fackförbund, äro i allmänhet medlemmarna i kassan desamma som medlemmarna i motsvarande fackförbund. Arbetslösheten inom de fackliga organisationerna har sedan år 1911 månatligen redovisats i Sociala Meddelanden, där ifrågavarande uppgifter numera ingå såsom en tabell i de fortlöpande berättelserna över arbetsmarknaden. Den nu upplagda statistiken från de erkända arbetslöshetskassorna kommer sålunda i många fall att utgöra ett jämförelsematerial till siffrorna i nämnda tabell. Statistiken från kassorna kommer emellertid därtill att omfatta en del sysselsättningsområden, vilka hittills ej redovisats i fackförbundsstatistiken. Dylika grupper äro f. n. musiker, frisörer, handelstjänstemän och försvarsver-

[1] Angående lantarbetarnas erkända arbetslöshetskassa se sid. 325. — [2] Månadsmedeltal. — [3] Kassan började verksamheten den 1 januari 1942.

kens civila personal. Sedan en del nu beslutade kassor trätt i verksamhet, komma även hotell- och restaurangpersonal, arbetsledare och industritjänstemän att ingå i den nu planerade statistiken. Sysselsättningsförhållandena bland grupper, där anställningsförhållandena närmast äro av tjänstemannakaraktär, komma sålunda att erhålla en viss belysning i arbetslöshetskassestatistiken.

De fortlöpande uppgifterna från de erkända arbetslöshetskassorna komma att omfatta medlemsantal, arbetslöshet och understödsverksamhet. Dessa uppgifter för januari 1942 äro sammanförda i ovanstående tabell.

Medlemsantalet för viss månad redovisas såsom medeltalet av antalet medlemmar vid månadens början och slut. Uppgiften anger sålunda det genomsnittliga medlemsantalet under månaden.

Arbetslöshetsprocenten i tabellen företer den skiljaktigheten från det i redogörelsen över arbetslösheten inom fackförbunden redovisade procenttalet, att densamma avser det procentuella förhållandet mellan antalet arbetslöshetsveckor under månaden och antalet möjliga veckor, d. v. s. totala antalet genomlevda veckor, under det att arbetslöshetsprocenten för arbetslösheten inom fackförbunden avser antalet arbetslösa medlemmar i förhållande till hela medlemsantalet vid slutet av redovisningsmånaden. Beträffande arbetslöshetsprocenten är att märka, att densamma grundar sig på uppgifter om antalet veckor, för vilka medlemmarna erhållit fristämpling för avgiftsbetalning till kassan på grund av arbetslöshet. I dylikt fall prövas slutgiltigt medlemmens arbetslöshet av kassans lokala redogörare. Medlemmen behöver sålunda som regel ej förete bevis om anmälan såsom arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen för att erhålla avgiftsbefrielse. Med några undantag gäller, att befrielse från avgift till den erkända arbetslöshetskassan lämnas i samma fall som då befrielse från kontingent till det motsvarande förbundet erhålles. Denna arbetslöshetsstatistik grundar sig sålunda i allmänhet på praktiskt taget samma arbetslöshetsdefinition som de förut publicerade uppgifterna över arbetslösheten inom fackförbunden. För den händelse inga betydande förändringar i arbetslösheten ägt rum under en månad, synes sålunda arbetslöshetsprocenten enligt arbetslöshetskassestatistiken böra förete överensstämmelse med motsvarande procenttal i fackförbundsstatistiken. Emellertid kunna avvikelser här förekomma. Dessa ha huvudsakligen sin grund däri, att arbetslösheten i kassan blir redovisad först i samband med att medlemmarnas avgiftsskyldighet till kassan regleras. I allmänhet gäller härför en respittid av åtta veckor, vilken i större eller mindre utsträckning blir tagen i anspråk. *Den i föreliggande statistik redovisade arbetslösheten avser de arbetslöshetsveckor (-månader), vilka under redovisningsmånaden anmälts till kassan.* Uppgifterna beträffande arbetslösheten komma sålunda att i någon mån ligga efter de verkliga förhållandena. Det är svårt att närmare bestämma, till vilken grad denna omständighet gör sig gällande. Att största delen av den anmälda arbetslösheten hänför sig till redovisningsmånaden synes emellertid vara konstaterat. Vissa skiljaktigheter torde även i detta hänseende förefinnas mellan olika grupper. Vissa variationer torde även uppkomma som följd av ändringar i tillgången på sysselsättningsmöjligheter. Om arbetslöshetsprocenten i fråga av-

ser en längre tidrymd, bli givetvis konsekvenserna av denna tidsförskjutning av mindre betydelse. Detsamma är förhållandet även beträffande det månatliga procenttalet, om arbetslösheten kvarstår praktiskt taget vid samma nivå under en följd av månader.

Vid bedömningen av procenttalen för arbetslösheten måste även beaktas, att s. k. organiserat korttidsarbete är relativt vanligt inom vissa verksamhetsområden, särskilt inom textil- och beklädnadsindustrin. Den art av arbetslöshet, som förekomsten av dylik förkortad arbetstid innebär, torde i allmänhet ej tillfullo ingå i den beräknade arbetslöshetsprocenten.

För jämförelse har procenttalet för närmast föregående månad medtagits i tabellen.

Understödsverksamheten redovisas för månaden dels med antalet understödda dagar och dels med utgivet understödsbelopp, varvid beloppet av barn- och hustrutillägg särskilt angives.

Uppgifterna avse under redovisningsmånaden utbetalat understöd. Det kan *sålunda förekomma, att för månaden redovisad understödsdag avser en arbetslöshetsdag* under närmast föregående månad. Uppgifterna beträffande understöd äro sålunda underkastade en tidsförskjutning av samma slag som arbetslöshetsuppgifterna. Då emellertid understöden i allmänhet utbetalas en gång i veckan, torde nämnda förhållande spela en mindre betydande roll, vad beträffar uppgifterna över utbetalat understöd.

För jämförelse har antalet understödsdagar och det sammanlagda understödsbeloppet för närmast föregående månad även upptagits i tabellen.

I detta sammanhang må framhållas, att den försäkrade måste fortlöpande ansöka om arbete hos den offentliga arbetsförmedlingen för att hans arbetslöshet skall kunna kvalificera till understöd från kassan. Arbetslösheten för varje dag, för vilken försäkringsunderstöd utgått (eller karensdag tillgodoräknats), är sålunda konstaterad genom anmälan hos den offentliga arbetsförmedlingen, som med stämpel å den försäkrades kvittokort bestyrker, att arbete ej kunnat anvisas den försäkrade angiven dag. Att den understödsberättigande arbetslösheten i regel underkastas en mera ingående prövning än den arbetslöshet, som endast föranleder befrielse från avgiftsbetalning, kan ej lämnas utan beaktande vid bedömningen av försäkringens effektivitet, d. v. s. antalet understödda dagar i förhållande till antalet arbetslöshetsdagar, på grundval av de i tabellen lämnade uppgifterna.

Uppgifter beträffande lantarbetarnas erkända arbetslöshetskassa — med omkring 40 000 medlemmar — komma tills vidare ej att ingå i föreliggande statistik. För närvarande har det nämligen ej visat sig möjligt att framlägga uppgifter för kassan inom den för publiceringen medgivna tidsfristen. Detta förhållande sammanhänger närmast därmed, att inkallelser till militärtjänst ofta förekomma bland kassans omkring 700 lokala redogörare. Erforderliga anordningar för att redovisningen av kassans verksamhet skall kunna ske inom medgiven tid beräknas emellertid kunna vidtagas inom den närmaste framtiden.

Inberäknas medlemmarna i lantarbetarnas kassa, uppgick det sammanlagda

medlemsantalet i de erkända arbetslöshetskassorna under januari månad 1942 till något mer än 300 000.

Som framgår av tabellen förefanns under månaden en rätt betydande arbetslöshet inom ett flertal kassor. För medlemmar av de i tabellen upptagna kassorna motsvarar den redovisade arbetslösheten ungefär fyra arbetslöshetsdagar i genomsnitt per medlem. Jämfört med föregående månad har arbetslöshetsprocenten nedgått från 20·7 till 14·7 %. Den höga arbetslöshetsprocenten för december härleder sig emellertid till stor del från årligen återkommande permitteringar under månadens sista veckor. Inom textilarbetarnas kassa är minskningen särskilt framträdande, eller från 35·0 % för december till 12·8 % för januari. Även det sistnämnda procenttalet antyder dock, att en betydande arbetslöshet fortfarande förefanns inom denna industri. Arbetslösheten inom stenindustrin är alltjämt mycket stor, motsvarande en arbetslöshetsprocent av mer än 40 %. De höga procenttalen för beklädnadsarbetare och bleck- och plåtslagare måste delvis betraktas som säsongbetingade. Som bekant har arbetet inom beklädnadsindustrin sedermera i betydande utsträckning återupptagits, vilket även är förhållandet inom skoindustrin, där en omfattande arbetslöshet rådde omkring årsskiftet.

Under januari 1942 har understöd utgått från de i tabellen upptagna kassorna för sammanlagt 528 267 dagar. Om det antages, att varje redovisad arbetslöshetsvecka motsvarar sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under månaden till 918 846. Understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, kan följaktligen beräknas till 57·5 %. Det erinras om vad ovan anförts beträffande ett sålunda beräknat mått för försäkringens effektivitet.

Understöd från de erkända arbetslöshetskassorna utgår i form av ett per dag tillförsäkrat belopp (daghjälp) samt barn- och hustrutillägg. Sistnämnda tillägg utgöra för understödsdag 60 öre för varje barn under 16 år och 1 krona för hustru. Frånräknat lantarbetarnas kassa, inom vilken understödsverksamheten f. n. är av mycket obetydlig omfattning, utbetalades under januari 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 2 238 634 kr., varav 2 009 854 kr. såsom daghjälp och 108 018 kr., resp. 120 762 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Antalet barntillägg utgjorde 180 030, eller något mer än en tredjedel av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för i det närmaste var fjärde understödsdag. Per understödsdag i genomsnitt var daghjälpsbeloppet 3·80 kr., under det att barn- och hustrutilläggen tillhopa motsvarade 0·43 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden var följaktligen 4·23 kr.

Jämfört med närmast föregående månad har understödsbeloppet ökat till ungefär det dubbla, under det arbetslösheten nedgått med i det närmaste en tredjedel. En bidragande orsak till detta förhållande är givetvis, att en stor del av arbetslösheten under december räknats som karenstid. I allmänhet torde även det understöd, som avsåg arbetslöshet under den sista veckan i december, då permitteringar förekommo i mycket stor utsträckning, ha utkvitterats först under januari och följaktligen i föreliggande uppgifter redovisats först under denna månad.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll fjärde kvartalet 1941.

Undersökningens omfattning m. m. Sedan två år anordnar socialstyrelsen varje kvartal en undersökning av livsmedelskonsumtionen i stadshushåll. Undersökningen för fjärde kvartalet år 1941 ingår i en större hushållsbudgetundersökning, till vilken ett par tusen hushåll medverkat genom att föra bok över sina inkomster och utgifter under 28 dagar (huvudsakligen i november månad). Ur detta material ha 431 hushållsböcker valts ut för att bearbetas på samma sätt som uppgifterna till de löpande konsumtionsundersökningarna. Enär bokföringsperioden vid dessa undersökningar varje gång omfattat endast 14 dagar, ha för jämförbarhetens skull de i följande redogörelse meddelade uppgifterna om förbrukade kvantiteter av olika varuslag m. m. under fjärde kvartalet 1941 omräknats till att avse en fjortondagarsperiod.

De utvalda hushållens sammansättning i olika avseenden framgår av nedanstående tablå, som även innehåller motsvarande uppgifter för fjärde kvartalet 1940 och tredje kvartalet 1941.

Hushållens fördelning på ortsgrupper, landsdelar och familjetyper.

	4:e kv. 1940	3:e kv. 1941	4:e kv. 1941
Ortsgrupper.			
Stockholm med förorter	84	71	66
Göteborg » »	45	28	20
Malmö » »	25	24	16
Orter med 25 000—75 000 invånare	89	63	84
» » 10 000—25 000 »	74	61	64
» » under 10 000 »	189	178	181
Summa hushåll	**506**	**425**	**431**
Landsdelar.			
Östra Sverige	166	118	144
Småland och öarna	65	75	40
Södra Sverige	80	75	84
Västra »	135	101	98
Norra »	60	56	65
Summa hushåll	**506**	**425**	**431**
Familjetyper.			
Hushåll bestående av man och hustru	—	—	38
D:o samt 1 barn, 0— 6 år	108	82	73
» » 1 » , 7—14 »	88	67	53
» » 2 » , 0— 6 »	48	39	43
» » 2 » , det äldsta 7—14 år	127	112	60
» » 3 » , 0—14 år	82	65	53
» » 4 » , 0—14 »	33	32	25
Övriga hushåll	20	28	86
Summa hushåll	**506**	**425**	**431**
Antal personer per hushåll	3·95	4·06	4·25
Antal konsumtionsenheter per hushåll enligt skalan för kalorier m. m.[1]	3·03	3·07	3·26
» » » äggvita m. m.[1]	3·67	3·74	3·95
Mannens huvudinkomst per månad (kr.)	283	304	331

[1] Beträffande konsumtionsenhetsskalorna hänvisas till Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226.

Enligt vad som framgår av tablån äro denna gång storstäderna representerade i något mindre omfattning, de medelstora städerna i något större omfattning än tidigare. Landsdelen Småland och öarna har färre hushåll, östra Sverige, södra Sverige samt norra Sverige något fler hushåll. Dessa förskjutningar torde icke ha något nämnvärt att betyda för undersökningens resultat. Detta är däremot fallet med den förändring som inträtt i fråga om hushållens fördelning efter familjetyp. För att tillgodose vissa önskemål angående en särskild bearbetning av det föreliggande materialet, ha relativt många barnrika familjer medtagits i urvalet. Dessa ingå här i gruppen övriga hushåll, som sålunda blivit betydligt talrikare än vid de tidigare undersökningarna. Å andra sidan har det synts önskvärt att låta även tvåpersonshushåll bli företrädda. I genomsnitt äro hushållen likväl denna gång något större än förut. Mannens huvudinkomst per månad vid tiden för undersökningen var något högre än bland de hushåll som tidigare deltagit i kvartalsundersökningarna (c:a 9 % högre i jämförelse med tredje kvartalet 1941). Detta har emellertid mindre att betyda, eftersom hushållen likväl på det hela taget tillhöra samma inkomstskikt som tidigare.

Utgifter. I tab. 1 redovisas hushållens utgifter för livsmedel av olika slag enligt undersökningarna i fjärde kvartalet 1940 samt tredje och fjärde kvartalen 1941. De sammanlagda utgifterna för livsmedel enligt den senast utförda undersökningen uppgingo till 73·50 kr. i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. I denna summa ingår ett belopp av 0·70 kr., som utgör det efter 35 öre

Tab. 1. Utgifter för livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar.

Varuslag	4:e kv. 1940 Kr.	3:e kv. 1941 Kr.	4:e kv. 1941 Kr.	Varuslag	4:e kv. 1940 Kr.	3:e kv. 1941 Kr.	4:e kv. 1941 Kr.
Mjölk	8·3	8·6	8·0	Socker	2.0	2·2	2·4
Grädde	1·0	0·8	0·7	Sirap o. honung	0·4	0·2	0·4
Smör	4·9	6·7	6·5	Karameller	0·3	0·2	0·5
Ost	1·8	1·0	1·5	Kaffe	2·2	1·0	1·0
Margarin o. annat fett	3·0	0·4	1·2	Kaffesurrogat	·	0·7	0·6
Ägg	2·5	3·6	1·9	Te och kakao	0·7	0·8	1·0
Kött (inkl. inälvor)	6·3	6·3	8·3	Salt, kryddor	0·5	0·5	1·1
Fläsk	2·8	3·1	2·4	Färdiglagad mat	0·8	0·6	1·2
Korv o. sylta	2·9	3·2	4·8	Summa matvaror	**62·7**	**69·3**	**70·9**
Köttkonserver, smörgåsmat	0·9	1·2	0·5	Öl	0·3	0·3	0·3
Fisk (inkl. konserver)	3·0	4·1	4·5	Svagdricka	0·3	0·3	0·4
Mjöl	4·0	3·7	3·0	Summa dryckesvaror	**0·6**	**0·6**	**0·7**
Gryn o. flingor	1·1	1·0	0·9				
Bröd	4·6	6·4	7·3	Förtäring utom hemmet	0·3	0·5	1·2
Potatis	2·1	3·5	3·1	Skolbespisning	—	—	0·7
Rotfrukter	0·6	0·9	0·7	Tillhopa	**63·6**	**70·4**	**73·5**
Färska grönsaker	0·7	3·4	0·9				
Torkade o. kons. grönsaker	0·5	0·2	0·7	Totalutgift per person o. dag	1·15	1·24	1·24
Färsk frukt o. bär	1·6	2·8	2·0	Totalutgift per konsumtionsenhet[1] och dag	1·50	1·64	1·61
Torkade o. konserverade frukter o. bär	3·2	2·2	3·8				

[1] Enligt skalan för kalorier.

per mål beräknade värdet av mat, som barnen fått i skolan. Förut har någon sådan post icke redovisats, enär hushåll med barn, som deltagit i skolbespisning, uteslutits från de föregående kvartalsundersökningarna.

I jämförelse med tredje kvartalet 1941 visar den totala livsmedelsutgiften någon ökning, vilken dock beror på att hushållen som nämnt äro något större. Utgiften per person och dag uppgick till 1·24 kr. såväl i tredje som i fjärde kvartalet. Detta kan synas egendomligt, enär livsmedelspriserna under senare halvåret 1941 stego rätt starkt (enligt de officiella indexberäkningarna med c:a 5 % i genomsnitt). Förklaringen ligger i den minskade förbrukningen av vissa varuslag, främst färska grönsaker och frukt samt fläsk och ägg (till följd av äggransoneringen). Den sammanlagda utgiften för dessa varuslag utgjorde i fjärde kvartalet endast 7·20 kr. mot i tredje kvartalet 12·90 kr. En något minskad utgift, trots ökad konsumtion, kan konstateras i fråga om potatis. För flertalet övriga varor ha utgifterna däremot ökats, till stor del beroende på att priserna höjts; detta gäller särskilt fisk, varav konsumtionen minskats trots att utgiften ökats.

Det relativa antalet hushåll med rabattkort på mjölk resp. matfett var mindre än i tredje kvartalet, nämligen 63 resp. 68 % (mot 79 resp. 83 %). Däremot var antalet rabattkort per hushåll exakt lika stort, nämligen 1·8 resp. 2·8 i medeltal för samtliga hushåll båda kvartalen.

Om man jämför med fjärde kvartalet år 1940, finner man enligt tab. 1, att den totala livsmedelsutgiften bland de i undersökningarna deltagande hushållen ökats från 63·60 kr. till 73·50 kr., men även denna ökning beror i viss mån på att hushållen vid den senaste undersökningen voro något större än tidigare. Totalutgiften per person och dag hade stigit från 1·15 kr. till 1·24 kr. eller med ungefär 8 %. Ökningen kommer i främsta rummet på köttvaror, fisk, potatis, grönsaker och frukt.

Förbrukade kvantiteter. Tab. 2 innehåller specificerade uppgifter angående konsumtionen av olika slags livsmedel enligt undersökningen för fjärde kvartalet 1941. I tab. 3 lämnas en sammanfattning av resultaten från de åtta hittills utförda kvartalsundersökningarna. Hur konsumtionen av livsmedel ställde sig inom olika ortsgrupper, landsdelar och familjetyper i fjärde kvartalet 1940 samt tredje och fjärde kvartalen 1941, framgår av tab. 4.

De av krisen orsakade inskränkningarna i livsmedelsförbrukningen ha i främsta rummet gällt matfett, ost, ägg, kött och fläsk, vidare grönsaker och frukt samt i någon mån spannmålsprodukter och socker. Nedgången i förbrukningen av dessa varor har i viss utsträckning kompenserats genom ökad konsumtion av mjölk, potatis och rotfrukter.

Konsumtionen av *mjölk* har i stort sett ökats inom alla ortsgrupper, landsdelar och hushållstyper. I fjärde kvartalet 1941 inträffade (liksom i fjärde kvartalet 1940) en viss nedgång i jämförelse med närmast föregående kvartal på grund av knappare tillgång och svårigheter att ordna mjölktillförseln till städerna. Dessa svårigheter föranledde i november 1941 (under själva bokföringsperioden) åtgärder för ökning av tillförseln genom standardisering av mjölkens fetthalt.

Tab. 2. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar i fjärde kvartalet 1941.

Mjölk, oskummad	l	30·3	Färsk sill o. strömming	hg	8·0	Färska bladgrönsaker	hg	10·9
» , skum- o. kärn-	»	1·4	Annan fet, färsk fisk	»	0·8	Andra färska gröns. o. lök	»	2·6
Grädde	dl	4·0	Annan färsk fisk och skaldjur	»	9·2	Färska ärter o. bönor		—
Ost	hg	5·1	Salt och rökt sill och strömming	»	7·0	Torkade » »	»	2·7
Smör	»	17·4	Annan salt o. torkad fisk	»	1·0	Andra tork. o. kons. gröns.	»	2·6
Margarin	»	4·4	Konserv. fisk o. skaldjur	»	2·2	Färska äpplen o. päron	»	21·9
Annat fett	»	0·7				Apelsiner, citroner	»	0·4
Ägg	»	6·0				Färska hallon, vinbär, jordgubbar, smultron o. hjortron		—
Nötkött med ben	»	7·0	Vetemjöl	»	39·6	Andra färska bär och frukter	»	0·1
» utan »	»	1·4	Grahamsmjöl	»	1·9	Tork. nypon (även -mjöl)	»	0·5
Kalvkött med ben	»	2·8	Rågsiktmjöl	»	10·6	Annan torkad frukt o. bär	»	3·9
» utan »	»	0·2	Sammalet rågmjöl	»	6·9	Kons. o. inkokt frukt o. bär	»	18·4
Malet kött	»	7·0	An. mjöl o. makaroner	»	4·7			
Annat färskt kött	»	4·8	Havregryn	»	7·5	Socker	»	40·4
Rimmat kött	»	0·6	Andra gryn o. flingor	»	3·6	Sirap o. honung	»	2·8
Annat salt o. rökt kött	»	0·6	Hårt matbröd	»	12·9	Karam., choklad o. a. söts.	»	1·1
Färskt fläsk	»	2·2	Grovt, mjukt matbröd	»	14·1	Kaffe	»	1·9
Färsk skinka	»	0·1	Sötlimpa, siktbröd o. dyl.	»	16·7	Kaffesurrogat	»	2·3
Salt och rökt fläsk	»	5·1	Vitt, mjukt matbröd	»	5·7	Kakao	»	1·2
Korv och sylta	»	17·5	Mjukt kaffebröd (enkelt)	»	6·5	Färdiglagad mat: blodmat	»	3·4
Blod	»	0·5	Käx o. skorpor	»	2·8	ärter o. bönor	»	1·9
Lever	»	1·4	Wienerbröd, bakelser, småbröd o. dyl.	»	4·8	annat	»	2·4
Andra inälvor	»	0·3				Öl, pilsner, porter	fl	0·8
Konserver av kött och fläsk	»	0·7	Potatis	kg	18·3	Svagdricka m. m.	l	1·0
Smörgåsmat	»	0·5	Morötter	hg	9·9			
			Andra rotfrukter	»	19·3			
Kött- o. fläskben	»	3·8	Tomater, färska	»	0·4			

Konsumtionen av *matfett* var störst i andra kvartalet 1940 och har sedan dess över lag minskats med omkring 30 % som en följd av ransoneringen. Den ringa margarinförbrukningen i fjärde kvartalet berodde icke, som kvartalet innan, på bristande tillgång utan på en frivillig konsumtionsförskjutning.

Ostkonsumtionen har över lag minskats med 50 à 60 % sedan tredje kvartalet 1940, då den ännu hade normal omfattning. Den var dock i fjärde kvartalet 1941 något större än närmast föregående kvartal.

Konsumtionen av *ägg* varierar starkt med årstiderna. Den är i regel störst i andra kvartalet och minskas successivt till och med nästkommande fjärde kvartal. I september 1941 infördes äggransonering. I november, innan tillförseln av ägg i marknaden hunnit minskas så starkt som sedan blivit fallet, förbrukade hushållen (oavsett deras storlek) i genomsnitt 5 à 7 hg ägg per fjorton dagar, d. v. s. inemot 50 % mindre än ett år tidigare. Till någon del torde dessa ägg ha varit konserverade.

Förbrukningen av *kött*, *korv*, *blod* och *inälvor* har varierat rätt starkt, vilket är fallet även under normala förhållanden på grund av den ökade tillförseln av slaktdjur under hösten och den minskade tillförseln under våren och sommaren. Köttförbrukningen var något större i fjärde kvartalet 1941 än under närmast föregående kvartal och endast obetydligt mindre än i fjärde kvartalet 1940, räknat efter den sammanlagda vikten av förbrukade köttvaror (exklusive fläsk) per person. Emellertid har konsumtionen av färskt kött och inälvor minskats, medan konsumtionen av korv och sylta samt köttkonserver ökats, såsom närmare framgår av följande sammanställning:

Kons. kvantiteter (hg per person o. 14 dagar)	4:e kv. 1940	4:e kv. 1941
Nöt- och kalvkött utan ben	3·0	2·3
» » » med ben	0·6	0·4
Malet kött	1·8	1·6
Annat färskt kött	0·9	1·1
Salt och rökt kött	0·3	0·3

Kons. kvantiteter (hg per person o. 14 dagar)	4:e kv. 1940	4:e kv. 1941
Korv och sylta	3·4	4·1
Blod	0·2	0·1
Lever	0·6	0·3
Andra inälvor	0·15	0·07
Konserver av kött och fläsk	0·08	0·16

Fläskkonsumtionen visar på grund av minskad produktion en stark nedgång. Förbrukningen per person enligt föreliggande uppgifter var på det hela taget c:a 25 % mindre i november 1941 än ett år tidigare. Minskningen synes ha varit

Tab. 8. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar enligt kvartalsundersökningarna åren 1940 och 1941.

Varuslag	År 1940				År 1941			
	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
Antal personer per hushåll	*4·13*	*4·00*	*4·04*	*3·95*	*3·96*	*4·14*	*4·06*	*4·25*
Mjölk, oskummad l	28·4	28·7	28·0	26·7	27·6	29·0	31·2	30·3
» skum- o. kärn- »	1·6	2·2	2·2	3·1	3·2	3·8	2·3	1·4
Grädde dl	9·0	7·8	7·0	5·4	5·8	6·0	4·5	4·0
Ost hg	9·5	9·1	9·1	6·8	8·3	6·9	3·5	5·1
Ägg »	13·7	18·9	15·6	10·8	11·0	15·8	12·1	6·0
Matfett, alla slag »	29·9	30·9	27·6	26·7	23·4	25·3	23·4	22·5
Smör »	13·4	16·6	25·5	13·1	13·2	15·3	22·2	17·4
Margarin m. m. »	16·5	14·3	2·1	13·6	10·2	10·0	1·2	5·1
Kött och fläsk »	62·4	52·3	54·6	57·5	59·0	51·3	47·2	56·5
Kött, blod och inälvor »	27·0	22·3	24·9	29·4	25·7	20·9	20·5	26·6
Fläsk och skinka »	18·0	13·9	13·4	9·2	14·0	13·6	9·6	7·4
Korv, sylta m. m. »	16·1	15·2	14·7	15·8	16·5	14·7	15·0	18·7
Kött- och fläskben »	1·3	0·9	1·6	3·1	2·8	2·1	2·1	3·8
Fisk, alla slag »	23·6	28·2	27·0	27·2	18·6	26·9	32·7	28·2
Färsk fisk »	13·7	19·8	19·4	18·0	10·1	19·6	26·0	18·0
Salt, torkad o. konserverad fisk »	9·9	8·4	7·6	9·2	8·5	7·3	6·7	10·2
Mjöl och gryn »	88·4	90·8	94·2	105·7	102·3	103·9	94·2	74·8
Torrt bröd o. skorpor »	15·1	16·8	17·1	16·9	18·9	19·9	19·0	15·7
Mjukt bröd »	45·2	35·4	41·6	29·0	29·3	33·2	41·2	47·8
Mjöl o. gryn, inalles[1] »	142·1	139·1	147·6	149·2	148·5	154·3	149·7	131·2
Potatis kg	14·7	13·8	13·9	14·7	14·8	16·1	15·7	18·3
Morötter o. andra rotfrukter hg	17·0	6·7	21·1	20·8	18·6	14·8	21·8	20·2
Grönsaker »	13·0	10·6	39·8	19·3	16·0	11·4	33·6	19·2
Färska »	7·7	7·0	37·0	13·6	9·1	6·4	32·2	13·9
Torkade o. konserverade »	5·3	3·6	2·8	5·7	6·9	5·0	1·4	5·3
Frukt och bär »	63·0	37·9	70·8	49·1	49·6	36·4	55·8	45·2
Färska »	37·5	12·1	54·8	20·7	20·9	9·5	41·8	22·4
Torkade o. konserverade »	25·5	25·8	16·0	28·4	28·7	26·9	14·0	22·8
Socker, sirap, karameller etc. »	46·5	46·4	47·8	43·6	42·8	40·1	41·5	44·3
Kaffe »	7·5	7·4	6·8	5·5	4·8	3·9	1·9	1·9
Kakao »	1·3	1·3	1·3	1·2	1·2	1·3	1·0	1·2
Kaffesurrogat »	·	·	·	·	1·3	1·8	3·0	2·3
Färdiglagad mat »	·	·	·	·	·	·	4·4	7·7
Öl, pilsner, porter fl	1·6	1·5	1·3	1·3	0·8	1·0	1·0	0·8
Svagdricka o. andra måltidsdr. l	2·1	2·7	1·5	1·5	1·2	1·4	1·3	1·0

[1] Brödet omräknat till mjöl (1 hg torrt bröd = 1·25 hg mjöl, 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl).

Tab. 4. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar i fjärde kvartalet 1940 samt tredje och fjärde kvartalen 1941 inom olika ortsgrupper, landsdelar och hushållstyper.

Ortsgrupper, landsdelar o. hushållstyper	Mjölk, oskum. o. skum., l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv, inälvor etc., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl o. gryn inalles, kg	Potatis o. rotfr., kg	Grönsaker, hg	Frukt o. bär, hg	Socker o. sirap, hg
Stockholm m. förorter												
4:e kvartalet 1940	28·6	26·6	6·6	12·9	54·9	9·7	25·1	15·0	16·8	19·5	46·9	45·1
3:e » 1941	31·3	22·7	5·5	12·8	37·6	10·3	30·4	14·6	17·0	38·9	63·1	40·4
4:e » 1941	26·7	19·9	5·0	6·7	45·5	4·9	29·5	12·0	18·6	22·6	46·4	41·6
Göteborg m. förorter												
4:e kvartalet 1940	27·4	24·7	7·7	13·3	48·8	9·0	30·6	14·9	18·7	21·3	45·9	45·9
3:e » 1941	28·4	22·4	5·8	11·2	35·3	7·2	32·3	14·6	17·9	27·7	69·0	39·9
4:e » 1941	24·7	18·1	5·1	7·2	40·1	5·6	24·5	12·0	20·9	18·1	47·7	29·7
Malmö m. förorter												
4:e kvartalet 1940	25·1	32·4	6·2	11·0	51·3	11·4	32·3	13·7	19·0	24·9	52·5	42·7
3:e » 1941	27·4	22·0	3·4	9·2	43·3	12·2	36·4	11·8	18·8	28·8	53·9	42·3
4:e » 1941	27·3	23·2	5·1	4·9	51·1	5·7	33·2	13·3	20·3	29·6	39·2	40·7
Orter m. 25 000—75 000 inv.												
4:e kvartalet 1940	29·4	27·2	6·5	10·0	45·2	9·1	25·4	14·0	15·3	16·8	46·6	39·3
3:e » 1941	31·0	22·4	3·7	12·8	35·6	9·7	32·0	13·7	17·2	32·8	51·3	38·0
4:e » 1941	33·2	24·1	5·6	5·4	50·0	7·3	26·7	13·6	22·3	19·9	48·4	46·0
Orter m. 10 000—25 000 inv.												
4:e kvartalet 1940	31·9	26·7	8·1	10·5	49·9	9·4	28·4	14·8	16·8	17·3	57·6	43·4
3:e » 1941	33·7	23·5	3·1	13·3	38·2	10·8	41·8	14·7	17·9	31·5	55·5	43·6
4:e » 1941	32·9	22·5	5·4	6·0	48·8	8·1	27·0	12·6	16·8	16·4	43·2	43·4
Orter m. mindre än 10 000 inv.												
4:e kvartalet 1940	30·9	26·1	6·5	9·9	45·6	8·9	27·1	15·5	16·7	20·0	48·5	42·0
3:e » 1941	36·8	24·4	3·6	11·6	38·0	8·8	30·8	16·2	18·3	34·1	52·8	41·4
4:e » 1941	33·5	23·1	4·9	5·8	51·3	8·6	28·6	13·6	21·3	18·0	44·0	44·2
Östra Sverige												
4:e kvartalet 1940	30·8	26·2	6·5	11·3	50·5	9·7	26·2	15·3	16·4	19·6	50·5	44·0
3:e » 1941	32·3	22·7	3·8	13·2	36·3	10·0	30·2	14·6	16·7	37·8	60·5	39·6
4:e » 1941	30·9	21·4	5·1	5·9	49·2	6·2	25·8	12·9	20·3	19·2	45·7	43·2
Småland o. öarna												
4:e kvartalet 1940	28·1	25·5	7·1	12·1	51·8	8·9	26·3	15·3	17·2	13·9	56·7	39·2
3:e » 1941	33·6	22·9	2·8	13·0	42·1	11·3	35·3	14·8	19·1	32·8	42·2	40·6
4:e » 1941	32·3	21·3	5·1	8·3	52·6	9·5	34·7	11·9	21·5	15·6	49·4	38·8
Södra Sverige												
4:e kvartalet 1940	26·7	29·3	5·4	10·2	49·8	10·2	30·5	12·9	17·5	19·8	47·4	41·4
3:e » 1941	27·5	22·2	3·3	12·1	40·7	9·4	39·9	11·9	18·3	32·1	55·2	40·6
4:e » 1941	27·9	22·1	4·0	5·5	52·0	8·5	31·1	12·5	20·1	22·8	40·0	40·7
Västra Sverige												
4:e kvartalet 1940	29·6	26·1	7·3	11·1	45·2	9·3	27·4	15·2	18·1	21·2	45·9	43·6
3:e » 1941	34·5	23·1	3·7	12·2	36·1	8·4	28·0	15·7	18·5	33·7	68·2	41·2
4:e » 1941	31·3	27·2	5·7	7·1	47·3	6·4	26·7	13·3	20·6	19·1	50·5	40·7
Norra Sverige												
4:e kvartalet 1940	35·2	26·8	8·4	8·6	42·9	7·5	26·3	15·5	13·4	19·5	46·9	41·5
3:e » 1941	42·2	27·8	3·9	8·2	34·5	8·7	33·6	18·7	17·1	27·4	42·3	44·4
4:e » 1941	38·6	25·8	5·7	3·5	49·0	9·0	28·2	14·8	19·9	17·8	39·0	53·1
Hushåll bestående av man o. hustru												
4:e kvartalet 1941	16·0	10·9	2·6	4·6	34·6	3·8	26·0	7·7	11·6	13·3	35·1	24·2
D:o samt 1 barn, 0—6 år												
4:e kvartalet 1940	23·4	21·7	5·6	10·5	38·9	7·3	23·1	11·5	12·8	17·8	43·1	33·4
3:e » 1941	25·8	17·5	2·9	10·4	31·2	7·5	29·3	11·1	13·2	30·5	51·4	33·4
4:e » 1941	22·7	16·5	4·3	5·7	37·3	6·1	24·5	10·5	15·4	17·6	41·3	32·5

Ortsgrupper, landsdelar o. hushållstyper	Mjölk, oskum. o. skum., l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv, inälvor etc., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl o. gryn inalles, kg	Potatis o. rotfr., kg	Grönsaker, hg	Frukt o. bär, hg	Socker o. sirap, hg
Hushåll bestående av man o. hustru												
D:o samt 1 barn, 7—15 år												
4:e kvartalet 1940	25·4	22·9	6·0	9·7	45·9	8·5	27·4	12·3	14·6	17·4	41·0	35·4
3:e » 1941	26·0	17·5	3·6	13·8	36·2	9·6	32·5	12·2	15·8	42·1	51·1	33·1
4:e » 1941	26·8	17·5	4·4	5·0	42·3	5·2	26·7	10·5	17·2	18·5	45·2	28·7
D:o samt 2 barn, 0—6 år												
4:e kvartalet 1940	27·9	24·6	5·9	11·1	45·5	6·8	25·4	13·3	15·1	14·6	52·3	39·9
3:e » 1941	30·5	22·9	3·1	12·0	31·7	8·3	31·5	12·9	16·1	27·8	55·7	36·9
4:e » 1941	29·0	19·5	5·1	6·9	49·4	5·7	31·1	12·1	19·2	22·6	52·6	39·0
D:o samt 2 barn, det äldsta 7—15 år												
4:e kvartalet 1940	31·7	28·1	6·8	11·8	51·6	9·8	29·0	15·8	17·9	22·2	53·7	45·4
3:e » 1941	35·1	23·4	3·7	12·3	38·4	10·3	32·3	15·2	18·2	36·5	59·6	39·8
4:e » 1941	33·4	22·0	5·5	6·2	55·0	6·8	28·1	14·8	20·0	21·1	46·5	46·1
D:o samt 3 barn, 0—15 år												
4:e kvartalet 1940	34·4	31·7	8·6	11·2	53·7	10·1	29·1	18·5	20·7	21·3	50·8	50·7
3:e » 1941	38·4	30·0	4·1	11·7	41·0	10·2	35·2	17·9	22·5	35·5	55·5	50·9
4:e » 1941	37·6	25·9	4·9	8·2	52·8	9·1	29·4	15·9	20·6	16·7	48·8	46·2
D:o samt 4 barn, 0—15 år												
4:e kvartalet 1940	41·7	34·3	8·9	10·1	53·4	13·0	30·2	20·4	22·1	21·7	53·3	55·8
3:e » 1941	47·1	31·5	3·8	12·4	48·0	10·6	34·2	21·8	23·4	39·1	61·5	57·1
4:e » 1941	38·3	27·7	6·8	6·0	52·5	12·4	27·9	18·5	29·2	19·2	34·6	57·4
Övriga hushåll												
4:e kvartalet 1940	38·9	32·4	8·9	10·9	62·9	17·0	29·1	19·1	19·1	16·9	68·3	57·4
3:e » 1941	44·8	31·8	3·6	12·2	47·5	12·4	39·0	19·6	20·7	31·8	59·9	50·7
4:e » 1941	43 9	33·9	6·8	5·2	52·0	10·4	30·8	20·2	28·5	22·4	48·6	63·8

starkare i de mindre hushållen än i de större och likaledes starkare i storstäderna än på mindre orter.

Konsumtionen av *fisk* har varit underkastad starka variationer på grund av den ojämna tillförseln. I första kvartalet 1941 var fiskkonsumtionen över lag mycket låg; den ökades emellertid starkt i andra kvartalet och blev i tredje kvartalet inom alla hushållstyper större än vid någon tidpunkt under föregående år. I fjärde kvartalet hade tillgången åter minskats, så att konsumtionen var ungefär lika stor som ett år tidigare.

Konsumtionen av *spannmålsprodukter* regleras genom ransoneringsbestämmelserna. Medan förbrukningen under år 1940 i stort sett ökades, har under år 1941 en successiv minskning ägt rum på grund av inknappning av ransonerna. I november 1941 (under själva bokföringsperioden) inknappades ransonerna för barn ytterligare, vilket delvis kommer till uttryck i en minskning av de redovisade kvantiteterna av spannmålsprodukter, framför allt i barnrika hushåll. — De i tab. 2—4 redovisade medelkvantiteterna torde genomgående vara något för höga i förhållande till den verkliga konsumtionen. De överstiga i varje fall ransonerna (inklusive tilläggsransoner åt vuxna med tungt arbete och åt skolbarn). Orsaken härtill torde ligga i bristfällig redovisning av hushållens förråd vid varje bokföringsperiods början och slut.

Av *potatis* och *rotfrukter* har konsumtionen ökats ganska starkt, i stort sett från och med tredje kvartalet 1940. Det är tydligt att hushållen i viss utsträckning söka kompensera den minskade tillgången på flertalet övriga produkter genom ökad konsumtion av potatis.

Konsumtionen av *grönsaker, frukt* och *bär* har till följd av importspärren varit nästan helt beroende av den inhemska produktionen och följaktligen i högre grad än vanligt koncentrerad till tredje kvartalet. Den knappa tillgången under säsongen 1941 tar sig uttryck i en betydande minskning av förbrukningen i jämförelse med tredje kvartalet 1940.

Vad *socker* och *sirap* beträffar, har minskningen varit ganska måttlig. Den i tabellerna framträdande ökningen i fjärde kvartalet 1941 beror huvudsakligen på att hushållen voro något större än tidigare och kan i övrigt förklaras med att några hushåll förbrukat en del av sitt syltsocker.

Kostens näringsvärde. I tab. 5 redovisas resultatet av vissa preliminära beräkningar angående kostens näringsvärde inom olika hushållstyper. Beräk-

Tab. 5. Tillförseln av kalorier och vissa näringsämnen per hushåll och 14 dagar i fjärde kvartalet 1940 samt tredje och fjärde kvartalen 1941 inom hushåll av olika typ.
Preliminära uppgifter.

Hushåll bestående av man o. hustru	Kalorier, 1 000-tal	Fett, hg	Äggvita, hg	Järn, mg	Vitamin A, 1 000 IE	Vitamin B1, mg	Vitamin C, mg
4:e kvartalet 1941	87	28	27	470	113	40	2 150
Önskvärd tillförsel . . .	75	·	21	420	112	42	1 400
D:o samt 1 barn, 0—6 år							
4:e kvartalet 1940 . . .	128	45	38	650	194	·	2 740
3:e » 1941 . . .	119	40	37	610	191	72	3 320
4:e » 1941 . . .	115	37	35	590	164	55	2 870
Önskvärd tillförsel . . .	95	·	25	550	146	55	1 820
D:o samt 1 barn, 7—15 år							
4:e kvartalet 1940 . . .	138	49	42	710	201	·	2 910
3:e » 1941 . . .	130	43	41	690	206	70	3 700
4:e » 1941 . . .	118	38	37	640	169	60	2 960
Önskvärd tillförsel . . .	110	·	30	650	174	65	2 170
D:o samt 2 barn, 0—6 år							
4:e kvartalet 1940 . . .	149	51	43	740	224	·	3 050
3:e » 1941 . . .	138	47	42	710	229	72	3 580
4:e » 1941 . . .	137	44	42	710	194	67	3 360
Önskvärd tillförsel . . .	115	·	31	670	179	67	2 240
D:o samt 2 barn, det äldsta 7—15 år							
4:e kvartalet 1940 . . .	170	58	50	870	243	·	3 740
3:e » 1941 . . .	155	51	47	800	236	82	4 210
4:e » 1941 . . .	157	49	48	800	199	76	3 700
Önskvärd tillförsel . . .	135	·	39	840	224	84	2 800
D:o samt 3 barn, 0—15 år							
4:e kvartalet 1940 . . .	192	64	56	970	260	·	3 840
3:e » 1941 . . .	182	59	53	910	279	93	4 750
4:e » 1941 . . .	169	56	50	840	212	82	3 530
Önskvärd tillförsel . . .	160	·	46	990	263	99	3 290
D:o samt 4 barn, 0—15 år							
4:e kvartalet 1940 . . .	208	69	60	1 040	272	·	4 180
3:e » 1941 . . .	207	65	61	1 070	300	105	5 280
4:e » 1941 . . .	197	61	58	1 010	238	69	4 460
Önskvärd tillförsel . . .	185	·	55	1 180	314	118	3 920

ningarna avse även föda som intagits utom hemmet (inklusive skolbespisning).

Tack vare den goda tillgången på potatis och rotfrukter synes livsmedelskonsumtionen, mätt i kalorier, även under fjärde kvartalet 1941 ha varit tillfredsställande. Emellertid var den genomsnittliga tillförseln av kalorier särskilt i familjer med barn i skolåldern endast obetydligt större än den av näringsfysiologerna som önskvärd betraktade normen, medan barnlösa familjer och familjer med barn under skolåldern i detta hänseende förefalla ha varit något bättre ställda.

Tillförseln av järn har alltid varit knapp i familjer med flera barn, enär relativt stora mängder av järnfattiga födoämnen (särskilt mjölk) i regel ingå i dessa familjers kost. De föreliggande uppgifterna för fjärde kvartalet 1941 varsla om en skärpning av denna olägenhet. Detsamma gäller om vitamin B_1.

Tillförseln av vitamin A, som innehålles främst i smör och mjölk samt morötter och vissa grönsaker, varierar även under normala förhållanden mycket starkt med årstiderna. Konsumtionen torde i regel under vintern och våren vara lägre än den av näringsfysiologerna uppställda normen, däremot under sensommaren och hösten avsevärt högre än denna norm. Minskningen av fettförbrukningen har för alla hushåll medfört en knappare tillförsel av A-vitamin. Medan underkonsumtion vanligen torde inträda först under vintermånaderna, synes redan i november 1941 tillförseln i de barnrika hushållen ha varit avsevärt mindre än vad som anses önskvärt.

Tillförseln av vitamin C synes däremot på det hela taget ha varit tillfredsställande tack vare den ökade konsumtionen av potatis.

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1941 och första kvartalet 1942.

I föregående kvartalsredogörelse[1] omnämndes, att parterna på arbetsmarknaden, liksom motsvarande tid förra året, i allmänhet intogo en avvaktande hållning i fråga om förhandlingar rörande förnyelse av de avtal, som voro uppsägbara till utlöpning vid tiden omkring kvartalsskiftet september/oktober 1941. I enstaka fall uppsades avtalen, men i det stora flertalet fall träffade parterna överenskommelse om framflyttning av avtalens uppsägningstider i avvaktan på en ny central uppgörelse mellan svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen om grunderna för dyrtidstilläggets utgående under år 1942. Till följd av denna taktiska inställning från arbetsmarknadsparternas sida finnas endast ett par mera betydelsefulla avtalsuppgörelser att registrera från hösten 1941.

De i föregående redogörelse omnämnda förhandlingarna rörande *skogsbruket* i södra och mellersta Sverige resulterade den 26 november 1941 efter segslitna förhandlingar i uppgörelse mellan parterna inför den av Kungl. Maj:t tillsatta medlingskommissionen. De nya avtalen, som direkt och indirekt beröra omkring 50 000 arbetare, gälla till den 1 oktober 1942 och innebära en höjning av tidigare utgående kristillägg med ytterligare 5½—10 %, varjämte avtalen tillfördes bestämmelser om rörligt tillägg att utgå enligt normerna i dittillsvarande och under avtalstiden tillkommande ramavtal.

I föregående redogörelse omnämndes, att man också på ett par andra betydelsefulla avtalsområden fann påkallat att gå till avtalsuppsägningar, innan nytt ramavtal kommit till stånd. Så skedde bl. a. beträffande jordbruket och restaurangnäringen, mjölkcentralens landsortsmejerier och bilverkstäderna. Emellertid träffades definitiva uppgörelser inom dessa avtalsområden först sedan enighet vunnits om nytt ramavtal för 1942. Om dessa avtalsuppgörelser må här meddelas följande.

För *jordbruket* träffades vid förhandlingar inför en statlig medlingskommission i januari uppgörelse, vilken innebar prolongation av tidigare gällande riksavtal och löneavtal med ett flertal ändringar och tillägg. Vad beträffar riksavtalet infördes bl. a. vissa ändringar i arbetstidens förläggning till arbetarpartens förmån, varjämte förutvarande bestämmelser om sjukförmåner ställts på avskrivning och ersatts med obligatorisk anslutning till sjukkassa med bidrag från arbetsgivaren med 2 kr. per månad till premiekostnaden. I fråga om löneavtalen ökades de fasta kristilläggen med följande belopp: årslönerna för statavlönad arbetare och arbetare i kost med 30 kr., månadslönerna med 3 kr. samt timlönerna med respektive 7 och 3 öre, beroende på huruvida vederbörande arbetare åtnjöte förmånen av kost, logi och tvätt eller ej. Motsvarande ök-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 851.

ningar av de fasta kristilläggen skedde beträffande ackords- och övertidsersättningarna ävensom de s. k. särskilda ersättningarna. Härjämte skulle utgå rörligt dyrtidstillägg enligt senaste ramavtal. Enligt de nya avtalen för Syd- och Mellansverige utgå kontantlönerna, inklusive fasta kristillägg, för t. ex. gruppen kördräng och dagsverkare med följande belopp:

årsanställd statavlönad	860	kr. per år
» med kost, logi och tvätt	780	» » »
månadsanställd med kost och logi:		
under april—september	75	» » månad
» oktober—mars	61	» » »
timavlönad utan naturaförmåner	81	öre » timme
» med bostad och bränsle	66	» » »
» med kost, logi och tvätt	45	» » »

Härutöver tillkommer rörligt dyrtidstillägg. De nya riks- och löneavtalen skulle gälla för tiden 1 januari 1942—31 oktober 1942, men skulle de fasta kristilläggen till års- och månadslönerna utgå från 1 november 1941 och de fasta kristilläggen till timlönerna från 1 december 1941. Uppgörelsen torde direkt beröra omkring 40 000 arbetare och indirekt ytterligare 20 000 man.

För *hotell- och restaurangpersonal* träffade parterna i början av februari 1942 överenskommelse om nytt riksavtal. Uppgörelsen, som berörde omkring 20 000 anställda, innebar i huvudsak, att 1942 års ramavtals bestämmelser om dyrtidstillägg skulle tillämpas. Avtalet gäller till årets slut.

För mjölkcentralens *mejeripersonal* och chaufförer i landsorten träffades nytt avtal i februari, innebärande bl. a., att månadslönerna höjdes med 5 kr. för chaufförer, maskinister och reparatörer samt 8 kr. för manliga och 5 kr. för kvinnliga mejeriarbetare. Avtalet, som gäller till den 31 oktober 1942 och berör omkring 600 arbetare, har vidare tillförts bestämmelser om dyrtidstillägg enligt senaste ramavtal.

I februari träffades även definitiv uppgörelse rörande nytt avtal för *bilverkstäderna*. Avtalet, som berör omkring 3 500 arbetare, gäller till den 1 februari 1943. Förutom vissa höjningar av minimilönerna ha i desamma inräknats individualtillägg, som utgått enligt förut gällande avtals protokollsanteckningar. Dessutom ha parterna enats om att tillämpa 1942 års ramavtal.

Vad härefter angår de avtalsrevisioner, vilka ännu icke aktualiserats vid tidpunkten för den föregående redogörelsen, kan generellt framhållas, att desamma kommo in i ett avgörande skede först efter det att huvudorganisationerna på arbetsmarknaden enats om det nya ramavtalet[1], vilket undertecknades den 15 januari 1942.

Uppgörelserna gingo i regel ut på prolongation för år 1942 av tidigare gällande avtal med allenast den ändringen, att det nya ramavtalets bestämmelser om dyrtidstillägg skulle tillämpas. Så var exempelvis fallet inom verkstadsindustrin, järnbruken, mellansvenska gruvorna, Höganäs-Billesholms aktiebolag, byggnadsämnesförbundet, småglasbruken, träförädlingsindustrin, sågverksin-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 5.

dustrin, pappersbruken, pappersmassefabrikerna, beställningsskrädderierna, skofabrikerna, garverierna, tändsticksfabrikerna, rörledningsfacket, elektriska installationsfacket m. m. samt de per 1 april löpande avtalen inom husbyggnadsindustrin. I runt tal berördes av dessa avtalsuppgörelser 430 000 arbetare.

Särskilda förhållanden gjorde sig gällande inom vissa avtalsområden, varom här må anföras följande.

Inom *torvindustrin* träffades i mars central uppgörelse mellan ett för facket nybildat yrkesförbund inom svenska arbetsgivareföreningen och svenska grov- och fabriksarbetareförbundet. Uppgörelsen innebar *dels* godkännande av ett riksavtal om allmänna bestämmelser — det första i sitt slag inom facket — *dels* fastställande av timlöner för ett 25-tal arbetsplatser. Riksavtalet medförde en normalisering av de förut vid olika företag skiftande villkoren. Timlönerna ökades i regel, på vissa platser med några få ören, på andra med 5—10 öre och i enstaka fall ännu mera. För det övervägande antalet företag blevo timlönerna fastställda till belopp växlande mellan 98 och 105 öre. Rörligt tillägg, som förut utgått efter skiftande beräkningsgrunder, fixerades till 17 öre per timme för alla företag och skulle anses motsvara det tillägg, som enligt ramavtalet utgår från februari 1942. Uppgörelsen, som under säsongen kan beräknas bli tillämplig för omkring 8 000 man, gäller till 1 mars 1943.

Den 23 januari träffades uppgörelse för *tobaksindustrin* berörande omkring 2 300 arbetare. Genom den nya uppgörelsen har tobaksarbetarnas dyrtidskompensation, som dittills utgått efter gamla, för arbetarparten relativt gynnsamma normer, anknutits till ramavtalet. Dyrtidstillägget skall dock i fortsättningen utgå från indextalet 170 mot 178 i ramavtalet. För var och en av dessa 8 enheter skall ett tillägg av 0·42 % utgå. Härigenom kommer tobaksarbetarnas dyrtidstillägg att från och med den 1 februari utgå med 20·06 % mot ramavtalets 16·7 %. Uppgörelsen innebar tillika, att löneavtalets samtliga tids- och ackordslöner från samma tid höjdes med 4 %.

Vidare träffades inom *chokladindustrin* den 25 februari överenskommelse för år 1942, berörande cirka 5 500 arbetare. I det nya avtalet har en del jämkningar gjorts i fråga om lönerna, innebärande bl. a. att timlönerna inom samtliga ortsgrupper för manliga arbetare över 18 år ökats med 3 öre under första anställningsåret och 5 öre under andra anställningsåret. Även för kvinnliga arbetare över 18 år ökades lönerna under de båda första anställningsåren. Vidare skall dyrtidstillägg utgå enligt 1942 års ramavtal.

Inom *textilindustrin* har överenskommelse träffats om rörligt tillägg enligt senaste ramavtalet ävensom utbetalande av kristillägg å familjebidragen. Vidare skall det s. k. Saltsjöbadsavtalet för första gången tillämpas inom textilindustrin. Uppgörelsen berör omkring 40 000 arbetare.

Inom *anläggningsfackets* område har överenskommelse träffats mellan vägstyrelsernas förbund samt svenska väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet om vissa jämkningar i de tidigare gällande allmänna anställningsvillkoren. Under normala förhållanden torde mellan 20 000 och 25 000 man vara sysselsatta i facket. Uppgörelsen gäller till utgången av år 1943.

Inom *storsjöfarten* ha nya avtal träffats mellan Sveriges redareförening och

de ombordanställdas organisationer. Överenskommelserna innefatta ett flertal smärre jämkningar bl. a. beträffande övertidsersättningen samt vissa särskilda ersättningar under sjukdom, fartygsuppläggning, semester m. m. Rörligt tillägg skulle utgå enligt ramavtalet. Avtalen gåvos giltighet till den 1 februari 1943. I fråga om krigsriskersättningen godkände parterna betydande ändringar i rayonbestämmelserna. Överenskommelserna härom, vilka gälla tills vidare med kort uppsägningstid, ha sedermera redan i april månad 1942 ånyo reviderats.

För *sockerbetsodlingen* träffades den 6 februari överenskommelse mellan parterna gällande till årets slut, innebärande bl. a., att ackordspriserna undergått betydande förhöjningar. Avtalet berör direkt och indirekt cirka 50 000 arbetare.

Det första riksavtalet inom *skorstensfejarfacket* träffades i februari 1942. I det nya avtalet ha en del jämkningar vidtagits i de allmänna bestämmelserna, varjämte uppgörelse träffats om tillämpning av dyrtidstilläggsbestämmelser. Avtalet, som berör omkring 500 arbetare, gäller till årets slut.

Likaså har riksavtal för första gången träffats inom *gummiindustrin*, berörande cirka 5 700 arbetare.

I mars träffades uppgörelse för personalen vid de *enskilda järnvägarna*, omfattande omkring 15 000 arbetare. Uppgörelsen innebär tillämpning av dyrtidstilläggsbestämmelser i anslutning till 1942 års ramavtal ävensom en del lönejusteringar vid vissa järnvägar.

För vattenfallsstyrelsens *kraftverksarbeten* träffades i februari uppgörelse, innebärande *dels* riksavtal med allmänna bestämmelser, *dels* lokala löneavtal för olika arbetsområden.

I mars träffades efter segslitna förhandlingar uppgörelse för *tapetfabrikerna*. Nytt avtal, berörande cirka 350 arbetare vid 10 fabriker, har slutits och gäller till årets slut. Det innebär, förutom rörligt tillägg enligt senaste ramavtalet, även en del löneförbättringar för de lägst avlönade arbetarna.

För *arbetsledare och tjänstemän* inom industrin ha överläggningar hållits angående kompensation för stegrade levnadskostnader och har svenska arbetsgivareföreningen i anledning därav till sina delägare rekommenderat vissa i anslutning till ramavtalet uppgjorda regler för dyrtidskompensation under år 1942. I detta sammanhang kan också nämnas, att mellan Sveriges verkstadsförening och svenska industritjänstemannaförbundet träffats ett riksavtal — det första i sitt slag — rörande de allmänna anställningsvillkoren. Inför särskild förlikningsman förda förhandlingar mellan bankernas förhandlingsorganisation och svenska bankmannaföreningen rörande löne- och arbetsvillkoren för affärsbankernas personal resulterade i januari i ett av förlikningsmannen framlagt förslag till kollektivavtal, vilket förslag emellertid förkastades å arbetstagarsidan.

Vid kvartalsskiftet mars/april pågingo förhandlingar för bl. a. Stockholms spårvägar, Grängesbergskoncernens exportfält och dynamitfabrik, försvarsverkens olika arbetsområden, flottningsföreningarna i Norrland och Dalarna, verkstads- och förrådspersonalen vid statens järnvägar m. fl.

Levnadskostnaderna omkring 1 april 1942.

Socialstyrelsens vid början av varje kvartal verkställda beräkningar rörande levnadskostnaderna ha nu slutförts med avseende å kvartalsskiftet mars/april 1942.

Konsumtionen av livsmedel. Till följd av omläggningar i konsumtionen, som blivit oundgängliga genom bl. a. ransoneringsbestämmelser o. dyl., har man vid indexberäkningen den 1 april 1942, liksom vid föregående beräkningstillfällen alltsedan början av år 1941, icke ansett sig kunna fasthålla vid 1935 års viktsystem (hushållsbudget) helt oförändrat, utan man har vidtagit vissa jämkningar i anslutning till de särskilda direktiv i ämnet, som utfärdats av chefen för finansdepartementet.[1]

Med hänsyn till ransoneringsförhållandena omkring mitten av mars 1942— den tidpunkt, till vilken huvuddelen av det i indexberäkningarna per den 1 april ingående prismaterialet hänför sig — ansågos vikterna för vissa livsmedel böra minskas med följande procenttal: matfett 26, ost 76, ägg 63, kött och korv 31, fläsk 58, spannmålsprodukter 17, socker 10 och kaffe 78. Bananer och fotogen hade helt gått ur marknaden och eliminerats ur beräkningarna.

För en del av de bortfallna varukvantiteterna insattes dock särskilda ersättningsvaror. Sålunda räknade man med en ökning av mjölkförbrukningen med 25 % utöver den normala fredskonsumtionen och av potatisförbrukningen med 15 %. Den ökade mjölkkvantiteten togs visserligen till en rätt avsevärd del i anspråk för att kompensera mjölkens till följd av fetthaltsstandardiseringen minskade kalorivärde, men en ökning med 16 % över det normala beräknades dock vara tillgänglig som ersättningsvara. Denna insattes i första hand i stället för ost, varigenom hela den bortransonerade ostmängden kunde anses ersatt, och därefter i stället för kött och fläsk. Den ökade potatiskonsumtionen täckte en del av de bortransonerade delarna av spannmåls- och sockerkvantiteterna.

Substitutionerna tänktes ske efter livsmedlens kalorivärde. Då ersättningsvarorna per kalori räknat med ett undantag icke voro dyrare än de varor de skulle ersätta, har man i allmänhet räknat med samma kostnad för ersättningsvaran som för den mängd av originalvaran, som den beräknades ersätta. Undantaget gäller substitutionen av potatis mot socker. Kaloripriset för potatis var nämligen något högre än för socker, vadan kostnaden för den substituerade delen av sockret översteg kostnaden för den bortfallna originalvaran i motsvarande, ganska ringa, mån.

I stället för den bortransonerade kaffekvantiteten anknöts per den $^1/_1$ 1941 samma mängd kaffeersättning till beräkningarna, varvid samtidigt kaffeutgiften vid basen (1935) minskades med 33·7 %. Detta innebär, att prisutveckling-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1940, sid. 900.

en på kaffeersättning sedan nyssnämnda datum fått medverka till kaffeutgiftens beräknade förändringar.

De varukvantiteter, som beräknas ha fallit bort genom ransonering eller eljest och för vilka man icke kunnat insätta särskilda substitutionsvaror, ha eliminerats ur räkningarna såväl vid beräkningstillfället (1/4 1942) som i basen (år 1935). Efter kostnad räknat har härigenom livsmedelskontot reducerats i basen med 18·1 %. Gentemot övriga oreducerade huvudposter har man dock låtit livsmedelskontot (men icke bränslekontot) vid beräkningarna intaga sam-

Levnadskostnadernas förändringar enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100).

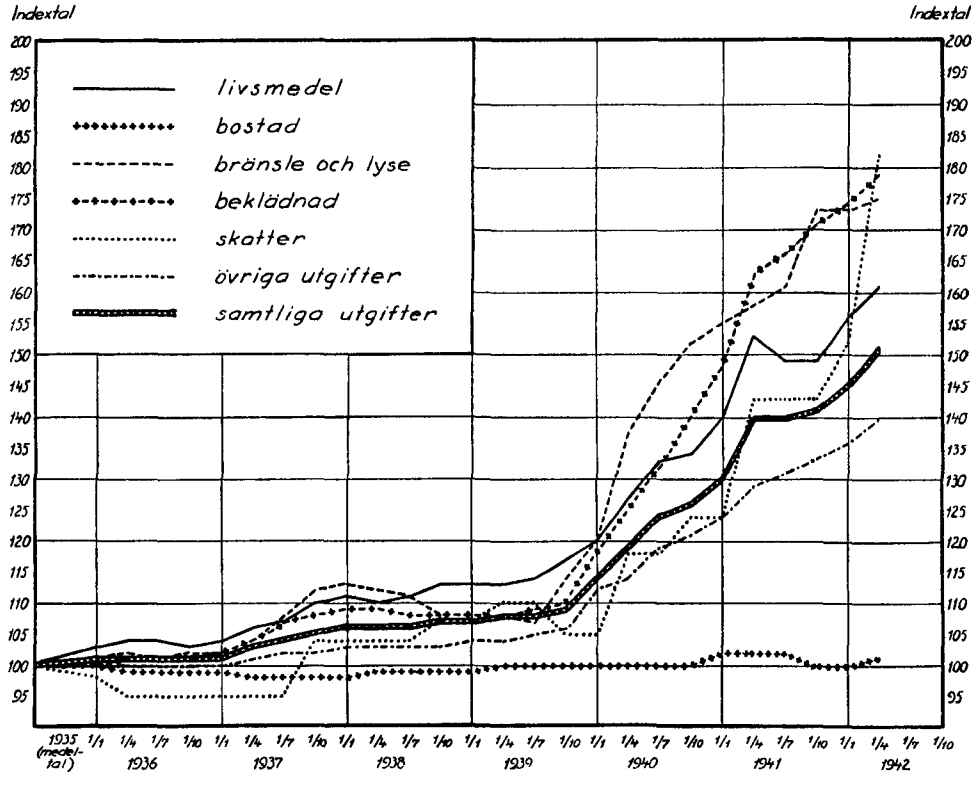

ma vikt som i den oreducerade budgeten. Då det även i normala tider finnes ett antal poster inom livsmedelskontot, som icke direkt motsvaras av någon noteringsvara, och dessa posters värde i kronor räknat upptaga 5·3 % av hela livsmedelskontot, utgör alltså vid beräkningstillfället 1/4 1942 hela den del av kontot, som icke är representerad genom särskild noteringsvara, 23·4 %.

Vid uträkningen av livsmedelsindex har vidare hänsyn tagits därtill, att köttkonsumtionen fördyrats genom bestämmelsen att en viss del (33 %) av den tilldelade ransonen måste uttagas i form av köttkonserver. Fördyringen har beräknats höja utgiften för kött och köttprodukter (ej fläsk) med 2·7 %. Att viss kompensation medräknats för fetthaltsminskningen i konsumtionsmjölken

Tab. 1. Indextal för livsmedel, bränsle och lyse (1935 = 100).[1]

	1937	1938	1939	1940	1941	1 sept. 1939	1 apr. 1941	1 jan. 1942	1 febr. 1942	1 mars 1942	1 apr. 1942
Mejeriprod., ägg o. margarin (6 varuslag)	109	114	119	130	140	121	151	135	137	137	137
Mjöl (2 varuslag)	111	115	114	119	122	114	121	125	125	125	125
Bröd (8 varuslag)	107	109	112	130	141	113	140	140	140	140	140
Kött (8 varuslag)	111	118	125	137	180	125	171	188	188	189	192
Fisk (6 varuslag)	93	96	101	135	207	102	208	239	244	279	271
Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	104	110	108	148	145	107	144	150	162	178	186
Specerier (4 varuslag)	103	101	104	126	150	102	148	157	157	159	156
Maltdrycker (2 varuslag)	103	103	103	115	134	103	134	134	134	134	134
Samtliga livsmedel	**108**	**112**	**116**	**132**	**151**	**116**	**153**	**156**	**159**	**162**	**161**
Elektrisk ström	95	93	93	95	96	91	97	97	97	97	97
Fotogen	101	104	110	147	—	104	—	—	—	—	—
Kokgas	100	100	100	132	141	100	141	141	141	141	141
Ved (2 varuslag)	116	122	126	181	207	120	202	214	215	217	218
Kol (2 varuslag)	111	111	113	164	178	107	174	177	176	176	176
Koks	129	129	120	183	214	115	196	225	226	225	225
S:a bränsle och lyse	**108**	**110**	**111**	**148**	**164**	**107**	**158**	**173**	**174**	**174**	**175**
Livsmedel, bränsle o. lyse[1]	**108**	**111**	**115**	**133**	**153**	**115**	**154**	**158**	**160**	**163**	**162**

har redan nämnts. Slutligen har hänsyn även tagits till att en relativt större del av bröd- och mjölransonerna måste uttagas i form av rågmjöl och rågbröd än som ingår i normal konsumtion.

I detta sammanhang må också nämnas, att man vid indexberäkningarna per 1 april 1942 liksom vid föregående beräkningstillfällen tagit hänsyn till att den typ av hushåll indexberäkningarna närmast avse erhålla prisrabatter på matfett och mjölk med sammanlagt 110·90 kr. per år räknat.

Priser å livsmedel, bränsle och lyse. Ser man först på de prisuppgifter, som föreligga beträffande livsmedel, bränsle och lyse, avse samtliga mars månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras under senare delen av månaden. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar.

Av tabellen å sid. 350 framgår, vilka varor som under mars 1942 voro åsatta normalpriser enligt prisregleringslagen den 16 juni 1941 eller rörande vilka prisöverenskommelser träffats (s. k. överenskommelsepriser) eller beträffande vilka andra prisregleringar i samband med beslag voro gällande. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 350—353) må följande anföras rörande de under första kvartalet 1942 iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å mjölk har kvarstått på samma nivå som vid förra kvartalsskiftet, 29 öre per liter för oskummad vara. Såväl smör- som ostpriserna förete ej heller några nämnvärda förändringar under den nu gångna kvartalsperio-

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 487. Rörande indextalens innebörd hänvisas till texten under rubriken »Sammanfattning etc.».

Tab. 2. Indextal för beklädnad (1935 = 100).

	1937	1938	1939	1940	1941	1 juli 1939	1 apr. 1941	1 okt. 1941	1 jan. 1942	1 apr. 1942
Herrkostym, beställd o. konfektion	105	107	110	129	163	108	160	171	174	180
Vinteröverrock, konfektion . . .	105	108	110	131	165	108	163	173	177	183
Arbetsblus	105	107	108	133	167	106	170	173	169	170
Skjorta	112	117	122	154	202	119	195	213	222	234
Kalsonger	107	110	113	146	193	110	197	203	188	188
Strumpor: herr-, ylle	110	113	117	151	193	114	192	200	204	215
dam-, konstsilke . . .	97	96	96	109	122	94	123	123	125	126
barn-, bomull	104	106	107	130	165	105	163	174	171	176
Hatt, herr-	101	101	102	113	129	101	130	132	132	133
Ylletyg (t. damklänning) pr m .	106	108	111	143	195	108	190	205	213	221
Bomullstyg (till dito) » » .	105	107	109	133	160	107	161	166	162	166
Ullgarn » kg .	127	119	123	191	242	112	242	248	252	254
S:a kläder	**105**	**108**	**110**	**134**	**169**	**108**	**167**	**176**	**179**	**184**
Kängor av sportläder: herr- . . .	108	111	113	138	166	110	166	171	173	176
barn- . . .	109	113	116	136	163	114	161	169	173	176
» » boxkalv, herr-	106	110	111	129	153	109	151	157	162	165
Lågskor, dam-	106	110	111	132	159	109	157	164	169	172
Halvsulning o. klackning	106	110	111	122	138	111	138	142	143	147
Galoscher, herr-	107	105	99	116	131	102	132	132	132	132
S:a skodon	**107**	**111**	**112**	**130**	**152**	**111**	**151**	**157**	**160**	**163**
Kläder och skodon	**106**	**108**	**111**	**133**	**164**	**109**	**163**	**171**	**174**	**179**

den. Tillförseln av ägg har varit synnerligen knapp, men till följd av den statliga prisregleringen visa noteringarna likväl något sjunkande tendens. Medelpriset i mars utgjorde 3·22 kr. per kg mot 3·32 kr. i december.

Den genomgående och på åtskilliga orter synnerligen kraftiga höjningen av potatispriserna torde ha påverkats av den stränga kyla, som varit rådande under större delen av kvartalet, och därav framkallade transportsvårigheter. Medelnoteringen för mars utgjorde 24 öre per kg mot 19 öre i december.

Mjöl- och brödnoteringarna utvisa i genomsnitt inga förändringar sedan december.

Kött- och fläskpriserna ha under första kvartalet undergått en del förskjutningar i övervägande uppåtgående riktning. Endast nötstek visar något sjunkande tendens. Av de sedan december inträffade förändringarna är prisstegringen å fårkött som vanligt vid denna tid på året mest framträdande. Vid en jämförelse med motsvarande tidpunkt i fjol kan konstateras, att priserna å nöt- och kalvkött stigit med resp. 12 och 10 %, å fårkött med likaledes 10 % samt å fläsk med 9 %.

Fiskpriserna ha helt naturligt rönt stark inverkan av den kalla väderleken och undergått kraftiga stegringar. Endast sill, såväl färsk som salt vara, visar fallande tendens. Under kvartalets sista månad ha vissa prisreglerande åtgärder vidtagits beträffande sill och annan saltsjöfisk.

Kaffepriserna ha sedan förra kvartalet undergått ytterligare stegringar. Detaljpriset å rostad santosblandning utgjorde i mars 5·21 kr. per kg mot 5·04 kr. i december. Den vid sidan härav noterade mest gångbara kaffesorten utvisade för mars ett medelpris å 5·56 kr. per kg mot 5·40 kr. vid förra kvartalsskiftet.

Tab. 8. Indextal för »övriga utgifter» (1935 = 100).

	1937	1938	1939	1940	1941	1 juli 1939	1 apr. 1941	1 okt. 1941	1 jan. 1942	1 apr. 1942
Möbler	105	108	114	120	138	114	136	143	144	153
Mattor, sängkläder, hushållslinne	104	104	105	130	167	102	161	177	181	186
Husgeråd, verktyg m. m.	108	110	112	128	148	109	146	153	153	157
Tvål och såpa	107	106	113	143	180	105	171	199	206	208
Tvätt	101	101	103	115	129	102	130	131	133	135
Kroppsvård	103	104	105	112	124	105	122	127	127	128
Sjukvård	99	97	95	98	105	94	105	105	106	106
Intellektuella ändamål	102	102	103	109	116	103	116	117	118	118
Förenings- o. försäkringsavgifter	103	106	112	114	115	112	115	115	116	116
Nöjen och förströelser	101	104	105	112	122	104	120	125	126	131
Resor	98	98	98	106	119	98	117	122	122	123
Ränta å lån	91	91	91	105	109	91	114	102	102	102
Telefon, postporto, skrivmateriel	100	100	100	104	110	100	109	113	115	123
Arbetshjälp i hemmet	102	103	106	115	128	106	126	132	133	135
Tobak	98	98	100	124	143	98	136	137	172	172
Spritdrycker	100	102	121	179	190	112	189	189	198	218
Övriga utgifter[1]	**102**	**103**	**106**	**118**	**131**	**105**	**129**	**133**	**136**	**140**

Inom gruppen frukt och grönsaker utvisa noteringarna å äpplen, sedan fjolårets inhemska skörd nu till största delen förbrukats, en kraftig uppgång från föregående kvartal eller med ej mindre än i medeltal 1·16 kr. per kg. Apelsiner ha stigit i pris med i genomsnitt 37 öre per dussin och vitkål med 32 öre per kg.

Vad slutligen bränsle och lyse beträffar ha vedpriserna undergått en del stegringar, som medfört en höjning av indextalet för denna post från 173 till 175 (år 1935 = 100).

Sammanfattning av prisförändringarna beträffande livsmedel, bränsle och lyse. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedels-, bränsle- och lysepriserna ägt rum i detaljhandeln från och med 1935 till 1 april 1942, meddelas i tab. 1 en serie »vägda» indextal för särskilda varugrupper. Gruppindextalen liksom index för samtliga livsmedel samt bränsle- och lyseindex ha fr. o. m. andra halvåret 1940 påverkats icke blott av prisförändringar utan även av de ändringar av viktsystemet, varom för varje gång meddelande lämnats i texten. I gruppen mejeriprodukter etc. ingår t. ex. ej margarin $^1/_7$—$^1/_{10}$ 1940 samt $^1/_{10}$ och $^1/_{11}$ 1941, i gruppen rotsaker och frukt ej bananer fr. o. m. $^1/_1$ 1941 och katrinplommon $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941 samt i gruppen specerier ej gula ärter $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941. I andra fall ha varuslagen stått kvar i beräkningarna men fått sina vikter minskade. Då en vara (t. ex. mjölk och potatis) fått sin vikt ökad till följd av att den ansetts ersätta annan vara, ingår den dock ej med denna ökade vikt i gruppindextalet. I stället har vikten för den originalvara, som ersatts, icke minskats i så hög grad som eljest skulle blivit fallet. I indextalet för ved ingår sedan 1 oktober 1941 även pannved.

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna den 1 april 1942 med 1935 års prisnivå, befinnes det, att fisk stigit med i genomsnitt 171 %, kött med 92, rotsaker och frukt med 86, specerier med 56, bröd med 40, mejeriprodukter,

[1] Denna post omfattar även en mindre del ej specificerade utgifter. Beträffande grupperingen av olika varuslag och tjänster hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 53.

Tab. 4. Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1935	100	100	100	100	100	100	**100**
1936 1 jan.	103	100	101	100	98	100	**101**
1 april	104	99	102	101	95	100	**101**
1 juli	104	99	101	101	95	100	**101**
1 okt.	103	99	102	101	95	100	**101**
1937 1 jan.	104	99	102	102	95	100	**101**
1 april	106	98	104	104	95	101	**103**
1 juli	107	98	108	107	95	102	**104**
1 okt.	110	98	112	108	104	102	**105**
1938 1 jan.	111	98	113	109	104	103	**106**
1 april	110	99	112	109	104	103	**106**
1 juli	111	99	111	108	104	103	**106**
1 okt.	113	99	108	108	107	103	**107**
1939 1 jan.	113	99	108	108	107	104	**107**
1 april	113	100	108	108	110	104	**108**
1939 1 juli	114	100	107	109	110	105	**108**
1 okt.	117	100	114	110	105	106	**109**
1940 1 jan.	120	100	120	118	105	112	**114**
1 april	127	100	138	125	118	114	**119**
1 juli	133	100	146	132	118	119	**124**
1 okt.	134	100	152	140	124	121	**126**
1941 1 jan.	140	102	155	148	124	124	**130**
1 april	153	102	158	163	143	129	**140**
1 juli	149	102	161	166	143	131	**140**
1 okt.	149	100	173	171	143	133	**141**
1942 1 jan.	156	100	173	174	152	136	**145**
1 april	161	101	175	179	182	140	**151**

ägg och margarin med 37, maltdrycker med 34 samt mjöl med 25 %. Inom bränsle- och lyseposten har koks stigit med 125 %, ved med 118, kol med 76 samt kokgas med 41 %. Elektrisk ström (för belysningsändamål) har däremot sjunkit i pris med 3 %.

Bostadshyror. Med avseende å bostadsposten har med utgångspunkt från 1941 års hyresräkning samt på grundval av föreliggande uppgifter rörande hyresmarknadens nuvarande läge en uppskattning verkställts rörande hyresnivåns förändring från hyresåret 1940/1941 till 1941/1942. Det har därvid konstaterats en tendens till hyresstegring, som i genomsnitt beräknats till 1·5 %. Hyresindextalet har därigenom höjts från 100 till 101 (1935 = 100).

Utgifter för beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde under senare delen av kvartalets sista månad. Den nu slutförda undersökningen visar, att priserna å nästan alla hithörande varuslag ytterligare stigit något, trots att omsättningen av billigare, priskontrollerade artiklar visat något ökad tendens sedan förra kvartalet. Enligt uppgifter från socialstyrelsens ortsombud ingick i detaljhandelns omsättning omkring mitten av mars månad priskontrollerad herrkonfektion med i genomsnitt 25 % av kostymer och 20 % av vinteröverrockar. I denna proportion ha noteringarna å dessa s. k. standardkläder medräknats i medelpriserna. På grund av viss kvalitetsskillnad ha noteringarna å standardvaror i dessa fall dock höjts med 10 %. För övriga beklädnadsartiklar såsom underkläder och dylikt ha medelpriser beräknats på grundval av samtliga noteringar för de olika varuslagen. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg från 174 till 179 (1935 = 100). Tab. 2 ger en bild av prisnivåns förändringar för de olika varorna sedan år 1935.

Tab. 5. Levnadskostnadsindex med juli 1914 som bas.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**
	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
	1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	**165**
1938	1 jan.	142	195	154	183	177	177	**165**
	1 april	141	196	154	182	176	178	**165**
	1 juli	143	196	152	182	176	178	**166**
	1 okt.	145	196	150	181	181	178	**167**
1939	1 jan.	145	196	149	181	181	180	**167**
	1 april	145	198	149	181	188	180	**168**
	1 juli	147	198	147	182	198	182	**169**
	1 okt.	150	198	156	184	190	183	**171**
1940	1 jan.	154	198	164	197	190	195	**178**
	1 april	163	198	189	210	214	198	**186**
	1 juli	170	198	201	220	214	207	**193**
	1 okt.	172	198	209	234	223	210	**197**
1941	1 jan.	180	202	213	248	223	214	**204**
	1 april	197	203	217	272	258	223	**219**
	1 juli	192	203	221	278	258	228	**219**
	1 okt.	191	198	238	287	258	231	**221**
1942	1 jan.	201	198	238	291	274	236	**227**
	1 april	207	201	240	299	329	242	**236**

Skatteutgifter. Den omräkning av kommunal- och värnskatterna, som nu verkställts, har resulterat i en höjning av skatteindex från 152 till 182 (1935 = 100). Skattepostens uppgång beror dels på en genomsnittlig höjning av kommunalskattesatserna, dels på att ett högre inkomstunderlag tillämpats vid detta beräkningstillfälle med hänsyn till den stegrade levnadskostnadsnivån.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig i huvudsak på priser under senare delen av kvartalets sista månad. Undersökningen visar, att prisnivån ytterligare stigit något sedan förra kvartalet till följd av prisförhöjningar å bland annat diverse inventarier, rengöringsmedel och tvätt, biografbiljetter, postporto samt spritdrycker. Indextalet för posten »övriga utgifter» visade sålunda uppgång från 136 till 140 (1935 = 100). I tab. 3 meddelas indextal för de olika grupperna inom ovannämnda post.

Levnadskostnadsindex. Beträffande tillvägagångssättet vid indexberäkningarna hänvisas i övrigt till den redogörelse härför, som återfinnes i Soc. Medd. årg. 1939, sid. 643 o. f.

Resultatet av den nu senast utförda beräkningen, avseende prisläget omkring den 1 april 1942, redovisas i tab. 4 och 5.

Diagrammet å sid. 341 belyser ytterligare prisnivåns förändringar sedan 1935. Levnadskostnadernas stegring sedan tiden omedelbart före krigsutbrottet (1 juli 1939) beräknas till c:a 40 %.

Betraktar man förändringarna av samtliga levnadskostnader under kvartalet, finner man enligt tab. 4, att levnadskostnadsindex med 1935 som bas stigit med sex enheter, från 145 till 151.

Anknytes denna serie till den äldre med juli 1914 som utgångspunkt (tab. 5), befinnes att indextalet sedan förra beräkningstillfället stigit med nio enheter, från 227 till 236. *Forts. av texten på sid. 354.*

Tab. 6. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Grav-, metall- o. maskinind.v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	133
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	172
1941 . . .	139	153	172	162	190	153	176	157	324	165	150	114	174	191
1 sept. 1939	·	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
1 april 1941	140	154	169	158	187	149	175	151	325	165	148	114	169	190
1 jan. 1942	145	158	179	169	199	158	184	167	328	167	153	114	181	196
1 febr. »	·	160	181	170	201	160	183	172	328	168	155	116	185	197
1 mars »	·	163	183	172	203	161	184	175	328	170	155	116	186	200
1 april »	151	162	184	174	204	162	183	177	328	171	157	116	186	201

	Varuslag[1]	Kvantitet	1914[3]	1919[3]	1920	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
1	Mjölk, oskummad	l	15	47	44	20	21	21	22	23	24	25	27	30
2	Smör: mejeri-	kg	239	729	657	244	276	268	263	297	311	328	369	431
3	lands-	»	218	727	651	224	253	253	250	281	294	312	357	421
4	Ost[2]	»	162	624	524	147	170	177	189	183	186	212	243[4]	259
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	433	376	127	141	135	133	148	160	165	224	300
6	Ägg, färska	»	142	568	482	135	140	154	170	180	179	183	215	303
7	Potatis: gammal	»	9	20	17	10	10	12	13	14	14	15	19	17
8	»	100 kg	·	1779	1348	727	726	896	975	1032	1066	1130	1515	1379
9	färsk, svensk	kg	23	29	55	22	18	26	25	22	23	24	32	47
10	Gula ärter, svenska	»	35	78	69	33	42	48	42	42	42	41	73	84
11	Bruna bönor	»	49	214	130	48	53	62	62	54	58	112	118	152
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	75	91	36	35	38	39	41	43	43	45	45
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	56	56	24	23	24	25	27	28	28	30	33
14	rågsikt-, svenskt	»	29	73	73	32	31	33	34	36	37	37	39	40
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	99	101	32	34	35	37	41	43	44	56	65
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	111	176	42	41	40	41	43	44	48	71	102
17	Makaroner, svenska, ideal	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	74	79
18	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	96	111	61	59	59	60	65	65	66	73	78
19	hårt knäckebröd	»	·	·	139	85	84	82	83	85	85	85	90	95
20	sötlimpa eller siktbröd	»	40	96	105	58	58	58	59	62	64	65	76	82
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	64	71	46	45	45	45	48	50	51	60	65
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	230	254	136	134	132	132	137	141	144	163	182
23	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	116	128	72	71	72	73	76	78	80	91	95
24	billigaste sort » » mjölk	»	61	167	145	86	84	85	86	90	92	95	107	111
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort.	»	·	·	·	100	98	97	98	104	107	112	139	152
26	Nötkött, färskt: stek	»	116	563	398	148	156	179	193	191	197	214	231	307
27	soppkött	»	95	490	333	114	121	143	156	154	156	170	185	252
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	512	493	188	198	217	232	242	251	270	289	379
29	spädkalv	»	70	312	274	114	117	129	142	145	151	166	178	242
30	Fårkött, färskt, stek	»	130	600	431	187	192	205	217	226	237	255	281	382
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	·	142	147	172	189	184	190	205	222	295
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	605	449	142	136	177	196	198	220	228	256	333
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	619	470	148	141	182	200	202	223	232	261	338
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	172	188	249
35	Fisk, färsk: abborre	»	76	202	191	109	107	110	111	110	112	116	124	160
36	gädda	»	110	333	312	157	152	153	159	158	159	161	182	246
37	sill	»	35	110	102	61	62	62	61	61	65	71	96	149
38	strömming	»	39	114	106	59	57	57	57	58	61	63	80	116
39	torsk	»	57	160	139	89	87	89	89	88	90	90	109	151
40	rödspotta (spätta)	»	81	244	219	148	143	145	149	148	149	154	173	236
41	kolja	»	·	·	152	116	113	116	118	118	119	122	145	213
42	Salt sill	»	45	148	120	40	49	62	71	49	50	56	89	158
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	·	·	·	313	301	291	284	298	281	295	382	476
44	mest gångbara sort	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	422	508
45	Socker, bit-	»	65	133	168	47	46	46	47	48	48	49	53	61
46	Salt, matsalt	»	10	32	31	16	16	15	15	15	15	16	21	24
47	Äpplen, ät-	»	·	·	·	105	97	101	94	94	105	94	128	180
48	Apelsiner, medelstora	duss.	·	·	·	115	111	115	115	125	131	126	195	236
49	Bananer, prima	kg	·	·	·	166	161	160	146	139	160	173	209	—
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	·	107	106	101	85	90	81	87	131	173
51	Vitkål, svensk	»	·	·	·	23	24	24	33	30	28	28	41	42
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	·	24	24	24	24	24	24	24	27	31
53	Svagdricka	l	6	16	16	16	16	15	15	16	16	16	18	21
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	·	35	35	35	34	33	33	33	33	34
55	Fotogen, Water White	l	21	71	60	24	22	20	20	20	21	22	30	54
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	·	17	17	17	17	17	17	17	23	24
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	740	2310	2895	945	920	945	995	1085	1145	1175	1645	1870
58	Barrved, » »	»	595	1895	2310	725	715	730	765	845	900	930	1375	1580
59	Pannved, hemkörd	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	1355	1475
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	—	2069	620	613	614	607	644	647	666	931	1028
61	hushålls-(fyrkol), prima, »	»	242	—	1664	288	287	291	294	344	347	348	524	555
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	·	434	437	452	459	577	577	538	824	961
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	·	·	·	419	421	436	446	565	569	530	804	932

[1] Beträffande gällande regleringar se tabellen å sid. 350. — [2] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] De i årsmedelpriset ingående priserna för januari—mars 1941 ha omräknats till att avse ej helfet vara.

Aug. 1939	Mars 1941	Juni 1941	Sept. 1941	Okt. 1941	Nov. 1941	Dec. 1941	Jan. 1942	Febr. 1942	Mars 1942	Marsprisernas förändringar i %[1] sedan juli 1914	år 1935	aug. 1939	mars 1941	
25	30	30	30	30	30	29	29	29	29	+ 99	+ 34	+ 14	— 3	1
341	451	400	401	414	455	455	455	455	455	+ 96	+ 70	+ 34	+ 1	2
322	445	390	383	394	445	445	445	446	445	+ 112	+ 76	+ 38	0	3
215	337	258	265	265	266	266	266	267	267	.	.	.	.	4
170	300	300	—	—	300	300	300	300	300	+ 118	+ 122	+ 76	0	5
172	324	280	324	313	348	332	320	321	322	+ 181	+ 110	+ 88	0	6
[2] 16	17	16	21	18	18	19	19	22	24	+ 158	+ 97	+ 53	+ 41	7
—	1371	1251	1635	1469	1485	1508	1579	1825	2011	.	+ 124	—	+ 47	8
17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
41	85	87	—	—	—	84	84	85	85	+ 180	+ 76	+ 105	0	10
113	153	150	—	—	—	—	141	141	142	+ 209	+ 129	+ 25	— 7	11
43	45	45	45	45	46	47	47	47	47	+ 51	+ 24	+ 9	+ 4	12
27	32	32	33	33	33	33	33	33	33	+ 56	+ 38	+ 22	+ 3	13
36	40	40	40	40	40	40	40	40	40	+ 51	+ 22	+ 9	0	14
43	65	65	65	66	66	67	67	67	67	+ 87	+ 90	+ 54	+ 3	15
45	99	100	—	—	—	114	114	115	138	+ 256	+ 245	+ 209	+ 40	16
.	78	78	79	79	79	79	79	79	79	.	.	.	+ 2	17
66	78	78	79	79	78	79	79	79	79	+ 93	+ 33	+ 21	+ 2	18
85	95	95	95	95	95	95	95	95	95	.	+ 16	+ 12	0	19
66	83	83	80	79	79	79	79	79	79	+ 106	+ 36	+ 20	— 4	20
51	66	66	64	64	64	64	64	64	64	+ 109	+ 42	+ 26	— 4	21
144	177	182	185	186	186	187	187	187	187	+ 149	+ 42	+ 30	+ 6	22
82	95	96	94	94	94	93	93	93	93	+ 114	+ 30	+ 14	— 2	23
96	112	114	107	106	106	105	105	105	105	+ 78	+ 24	+ 10	— 6	24
113	150	153	153	154	155	155	155	155	155	.	+ 60	+ 37	+ 4	25
218	283	318	326	326	323	313	311	311	311	+ 162	+ 74	+ 43	+ 10	26
169	236	262	261	260	262	265	266	267	269	+ 179	+ 89	+ 59	+ 14	27
269	367	381	383	384	385	389	389	390	390	+ 198	+ 80	+ 45	+ 6	28
163	233	248	242	244	248	253	256	260	263	+ 280	+ 104	+ 61	+ 13	29
260	367	401	381	383	380	379	380	390	404	+ 197	+ 97	+ 55	+ 10	30
208	269	306	311	312	312	309	308	309	310	.	+ 80	+ 49	+ 15	31
226	320	336	340	342	343	344	345	347	348	+ 172	+ 96	+ 54	+ 9	32
230	324	341	346	347	348	347	348	350	351	+ 159	+ 93	+ 53	+ 8	33
172	236	252	257	260	261	263	265	266	267	.	.	+ 55	+ 13	34
112	164	136	165	167	176	183	203	233	229	+ 206	+ 108	+ 103	+ 39	35
168	259	215	252	259	278	281	300	348	364	+ 222	+ 139	+ 117	+ 41	36
74	132	127	168	175	184	129	93	134	121	+ 216	+ 96	+ 64	— 8	37
64	124	107	93	104	128	133	143	148	139	+ 276	+ 143	+ 119	+ 12	38
90	152	136	143	157	171	167	196	248	269	+ 387	+ 201	+ 200	+ 77	39
150	221	222	228	254	278	268	295	358	355	+ 342	+ 145	+ 137	+ 60	40
116	198	184	199	215	254	254	270	323	334	.	+ 188	+ 188	+ 69	41
55	158	142	143	158	182	201	197	210	189	+ 340	+ 206	+ 245	+ 20	42
288	455	478	489	497	500	504	508	519	521	.	+ 79	+ 81	+ 15	43
.	486	507	522	532	536	540	543	552	556	.	.	.	+ 14	44
48	61	61	61	61	65	65	65	66	66	+ 3	+ 44	+ 37	+ 8	45
15	24	24	24	24	24	25	25	25	25	.	+ 60	+ 64	+ 3	46
94	184	266	81	95	119	152	173	211	268	.	+ 165	+ 186	+ 46	47
123	206	262	—	—	—	297	277	290	334	.	+ 192	+ 172	+ 62	48
164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	.	—	—	—	49
84	184	164	—	171	171	172	172	174	175	.	+ 73	+ 108	— 5	50
29	38	59	40	33	32	32	34	48	64	.	+ 171	+ 121	+ 71	51
24	31	31	31	31	31	31	31	31	31	.	+ 30	+ 31	+ 1	52
16	21	21	21	21	21	21	21	21	21	+ 238	+ 38	+ 31	+ 1	53
32	34	33	34	34	34	34	34	34	34	.	— 2	+ 7	+ 1	54
21	48	57	60	60	59	60	60	60	60	+ 207	+ 195	+ 189	+ 24	55
17	24	24	24	24	24	24	24	24	24	.	+ 39	+ 45	+ 1	56
1125	1835	1855	1905	1910	1905	1910	1915	1935	1945	+ 167	+ 106	+ 73	+ 6	57
885	1545	1565	1615	1615	1610	1620	1630	1655	1665	+ 184	+ 129	+ 88	+ 8	58
.	1460	1450	1520	1510	1520	1520	1515	1535	1540	.	.	.	+ 6	59
637	1038	1037	1034	1015	998	989	988	988	987	+ 152	+ 61	+ 55	— 5	60
326	528	555	575	573	573	574	572	572	571	+ 149	+ 96	+ 75	+ 8	61
517	882	974	1006	1006	1006	1005	1007	1004	1003	.	+ 122	+ 94	+ 14	62
506	859	944	973	979	978	979	980	976	974	.	+ 123	+ 93	+ 13	63

[1] Procenttalen ha beräknats på medelpriser uträknade med en decimal. — [2] Medeltal av juli-priserna å gammal och augustipriserna å färsk vara.

Detaljpriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse

K = kortransonering. — N = normalpriser (jfr sid. 342). —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk	N	l	32	31	28	27	28	28	29	27	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	455	455	455	455	455	455	455	455	454
3	lands-	K, N	»	—	—	—	—	—	—	445	—	445
4	Ost, ej helfet	K, N	»	271	280	272	270	265	264	260	267	260
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	338	338	335	308	328	325	322	309	314
7	Potatis: gammal		»	31	28	26	26	24	26	29	23	20
8	»		100 kg	2729	2650	2383	2200	—	2200	2663	1667	1820
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	84	84	84	80	80	80	82	82	83
11	Bruna bönor	K, N	»	140	140	140	140	139	137	142	142	142
12	Mjöl: vete-	K	»	47	47	47	46	46	46	45	47	45
13	råg-	K	»	33	34	32	32	35	32	32	32	31
14	rågsikt-	K	»	40	40	40	40	40	38	37	39	38
15	Gryn: havre-	K	»	70	71	64	69	71	70	67	72	63
16	ris-	K, N	»	139	140	141	139	135	140	140	139	138
17	Makaroner	K	»	95	89	80	76	84	86	73	87	75
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	83	83	79	77	79	79	78	84	80
19	knäckebröd	K, Ö	»	109	114	93	95	91	93	85	95	99
20	sötlimpa	K, Ö[1]	»	81	88	93	83	82	76	80	77	—
21	grovbröd	K, Ö[1]	»	68	70	51	65	58	56	80	72	64
22	Vetebröd: skorpor	K	»	211	175	211	167	180	200	200	176	175
23	mjukt { bakat m. vatten	K, Ö[1]	»	104	92	103	92	87	92	89	82	90
24	matbröd } » » mjölk	K, Ö[1]	»	128	115	121	103	110	102	110	105	102
25	mjukt kaffebröd	K	»	177	185	201	154	152	181	154	136	132
26	Nötkött: stek	K, Ö[2]	»	331	330	310	323	330	280	300	297	308
27	soppkött	K, Ö[2]	»	282	277	273	271	280	250	273	265	272
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K	»	447	413	417	380	415	406	420	386	370
29	spädkalv	K	»	—	289	289	—	270	—	—	—	—
30	Fårkött, stek	K	»	490	435	483	—	462	420	420	—	—
31	Malet nötkött	K, Ö[2]	»	330	329	310	310	310	309	310	303	297
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö[2]	»	360	358	355	350	350	340	340	337	337
33	salt »	K, Ö[2]	»	360	360	355	350	350	340	340	337	337
34	Fläskkorv	K	»	299	292	290	277	260	279	280	275	278
35	Fisk, färsk: abborre		»	—	—	283	—	266	—	—	200	—
36	gädda		»	475	426	389	313	389	420	390	350	400
37	sill	N	»	—	178	—	110	—	—	90	—	100
38	strömming	N	»	130	135	—	130	135	135	130	135	143
39	torsk	N	»	338	296	345	314	303	305	264	256	283
40	rödspotta	N	»	—	—	400	—	—	—	325	—	—
41	kolja	N	»	379	375	—	380	—	—	—	—	—
42	Salt sill	N	»	226	186	253	249	132	155	240	163	216
43	Kaffe: santosblandning	K	»	537	545	535	525	547	548	522	520	507
44	mest gångbara sort	K	»	573	553	609	553	563	590	551	578	540
45	Socker, bit-	K	»	62	65	66	64	63	64	64	63	64
46	Salt		»	28	24	27	27	24	27	24	24	22
47	Äpplen		»	335	232	290	313	338	182	350	158	263
48	Apelsiner		dussin	394	342	400	336	306	400	—	323	353
49	Bananer		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon	K, Ö	»	173	178	186	173	178	176	173	171	169
51	Vitkål		»	92	73	72	65	75	81	75	60	72
52	Pilsner	Ö	1/3 l	30	32	34	30	30	35	33	30	30
53	Svagdricka	Ö	l	34	21	20	21	21	30	27	23	22
54	Elektrisk ström		kWh	28	30	25	38	30	32	35	33	41
55	Fotogen	B	l	62	42	—	63	57	63	68	61	61
56	Kokgas		kbm	20	25	20	25	23	25	21	—	25
57	Björkved	B	»	2310	2150	2050	1800	2000	2055	2260	2000	1900
58	Barrved	B	»	1960	1800	1885	1500	1700	1755	1910	1650	1600
59	Pannved	B	»	1860	1700	1765	1400	1600	1655	1810	1550	1500
60	Kol: antracit-	B	hl	966	934	987	972	990	976	935	979	1013
61	hushålls-	B	»	566	505	587	572	590	576	535	572	613
62	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	971	903	1049	1022	1070	1084	970	1037	1054
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	979	966	1041	972	1019	1030	910	1042	1036

[1] Överenskommelsepriser å 25 ombudsorter. — [2] Överenskommelsepriser å alla ombudsorter

Ö = överenskommelsepriser (jfr sid. 342). — B = beslag och prisreglering.

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
27	27	28	27	28	28	27	28	28	27	27	26	27	27	30	27	1
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	2
—	445	445	445	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
265	260	263	260	261	260	270	270	273	270	268	269	263	263	271	267	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	5
314	317	317	311	314	319	319	317	319	316	317	297	318	319	323	275	6
25	23	21	21	22	23	20	28	25	25	23	22	24	19	30	28	7
—	1500	1960	1575	1800	—	1567	2030	2054	2075	1960	1550	1925	1600	2770	2300	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
85	86	85	85	83	86	87	86	86	86	86	86	86	86	86	85	10
142	—	142	141	140	142	142	140	136	141	142	142	142	142	136	142	11
46	46	45	46	48	48	46	46	46	46	48	45	47	48	49	47	12
32	34	30	32	32	33	32	34	34	34	33	34	32	33	35	35	13
39	—	37	38	—	40	38	40	40	40	39	40	38	39	40	—	14
66	65	63	66	66	65	64	64	64	65	64	64	64	73	65	65	15
137	140	139	138	139	138	138	137	139	140	139	140	140	140	135	137	16
78	75	72	75	83	80	83	80	80	80	82	80	80	80	78	78	17
83	81	82	77	82	81	87	81	82	81	79	83	81	82	87	82	18
96	92	102	90	92	97	95	107	98	103	94	99	99	94	101	95	19
78	62	63	67	74	80	63	62	61	65	65	61	66	61	88	80	20
50	56	59	56	71	57	53	46	47	50	60	46	54	56	75	67	21
173	175	198	180	150	180	173	175	187	159	153	150	171	200	190	170	22
93	77	92	92	88	—	—	103	—	—	—	77	—	—	92	102	23
105	99	102	83	103	103	109	103	104	104	99	100	105	102	103	102	24
140	140	139	157	152	154	150	103	167	143	129	117	135	147	154	145	25
297	310	310	310	305	310	297	320	310	310	310	304	302	304	314	300	26
266	275	274	275	273	271	257	280	273	273	273	269	267	265	279	272	27
363	366	407	368	391	390	388	430	430	415	420	383	360	316	406	382	28
—	245	—	190	—	—	267	290	290	289	290	269	250	—	255	—	29
400	385	425	—	380	393	—	400	413	410	400	444	391	359	—	393	30
300	300	300	300	299	300	300	300	300	300	300	300	300	298	320	310	31
340	338	340	340	339	339	338	340	340	340	340	344	340	333	349	340	32
340	340	340	340	339	340	378	350	370	360	357	350	340	345	349	340	33
252	251	270	265	278	251	269	239	247	270	272	248	250	250	262	233	34
203	—	—	188	—	—	225	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
313	350	394	300	—	350	400	—	415	—	—	—	—	—	425	—	36
—	250	—	—	—	—	170	155	—	—	85	—	188	—	85	—	37
135	—	140	130	130	150	153	—	—	—	140	—	—	138	149	—	38
268	275	294	181	191	250	267	213	239	189	196	200	246	190	249	226	39
—	—	—	—	—	—	366	400	—	—	300	—	—	—	—	—	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	320	314	375	—	41
240	168	190	176	—	207	207	218	206	230	227	192	193	186	186	159	42
536	512	499	548	495	540	498	590	493	513	467	548	514	500	506	517	43
556	512	546	571	528	576	512	590	593	570	518	564	573	537	556	573	44
66	66	65	66	70	65	63	63	64	64	64	63	66	66	64	65	45
25	27	24	24	24	27	26	26	27	27	27	27	25	25	24	24	46
307	222	168	130	270	267	345	205	216	171	156	—	299	190	320	275	47
400	300	320	365	—	283	400	326	328	317	314	—	372	300	313	320	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
177	180	174	174	176	174	176	175	174	169	177	172	168	173	165	169	50
78	60	57	75	53	53	40	48	40	61	65	40	58	60	77	47	51
30	30	30	30	33	31	31	30	31	34	32	32	33	30	33	30	52
20	20	20	20	20	17	20	21	18	17	16	17	20	17	23	20	53
31	39	37	39	49	44	22	37	36	40	36	32	40	41	25	34	54
53	65	61	52	60	62	—	—	—	63	63	62	48	—	63	62	55
—	—	23	27	32	27	25	23	20	25	21	20	—	—	18	—	56
1650	1825	1810	1825	—	2075	2050	2425	2390	2425	2460	2350	2050	2100	2710	2550	57
1350	1525	1470	1525	1700	1775	1750	2075	2040	2075	2110	2000	1750	1800	2360	2150	58
1200	1425	1360	1425	—	1675	1650	1975	1960	1975	1975	1900	1650	1700	1975	1900	59
1225	—	958	—	932	965	—	940	975	—	940	943	940	944	960	956	60
725	—	518	532	537	565	575	540	570	544	540	543	540	544	560	556	61
1128	1086	940	929	1012	980	1008	961	1120	969	970	955	1026	970	910	962	62
1048	1026	946	916	952	1056	938	904	1065	909	920	1028	962	920	876	950	63

utom Mora, Kramfors, Vilhelmina, Malmberget och Kiruna.

Detaljpriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse

K = kortransonering. — N = normalpriser (jfr sid. 342). —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk	N	l	27	29	27	27	29	29	29	29	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	455	455	450	455	455	455	455	455	455
3	lands-	K, N	»	445	—	—	445	445	—	445	445	—
4	Ost, ej helfet	K, N	»	265	280	269	260	273	268	270	256	260
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	297	314	302	319	309	326	326	282	338
7	Potatis: gammal		»	28	21	21	17	26	22	23	24	25
8	»		100 kg	2364	1800	1500	1333	2275	2000	1400	2143	2300
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	86	85	84	84	85	85	85	79	80
11	Bruna bönor	K, N	»	142	146	141	142	142	141	142	140	140
12	Mjöl: vete-	K	»	48	46	47	48	47	46	45	46	46
13	råg-	K	»	34	33	34	34	32	32	35	32	34
14	rågsikt-	K	»	41	40	39	39	40	40	40	38	38
15	Gryn: havre-	K	»	65	63	67	65	65	66	68	66	64
16	ris-	K, N	»	139	138	139	139	138	138	140	140	139
17	Makaroner	K	»	77	77	76	76	79	79	78	77	79
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	82	88	81	77	81	75	75	70	74
19	knäckebröd	K, Ö	»	97	98	98	93	101	95	95	86	94
20	sötlimpa	K, Ö[1]	»	92	88	83	78	82	83	83	76	83
21	grovbröd	K, Ö[1]	»	77	71	62	49	71	77	71	56	74
22	Vetebröd: skorpor	K	»	180	175	175	155	222	200	200	164	207
23	mjukt bakat m. vatten	K, Ö[1]	»	108	—	92	78	90	92	92	90	86
24	matbröd » » mjölk	K, Ö[1]	»	115	108	108	115	108	106	102	106	109
25	mjukt kaffebröd	K	»	154	178	154	133	165	187	154	128	155
26	Nötkött: stek	K, Ö[2]	»	300	300	290	290	309	300	310	324	313
27	soppkött	K, Ö[2]	»	268	269	253	261	275	262	280	271	263
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K	»	360	350	380	363	435	377	380	388	417
29	spädkalv	K	»	220	—	280	293	275	—	250	210	—
30	Fårkött, stek	K	»	370	—	380	377	400	—	320	404	420
31	Malet nötkött	K, Ö[2]	»	300	300	293	308	310	307	310	310	310
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö[2]	»	340	340	330	335	355	348	350	340	353
33	salt »	K, Ö[2]	»	340	340	330	338	355	345	350	340	353
34	Fläskkorv	K	»	260	290	260	253	275	263	250	260	280
35	Fisk, färsk: abborre		»	—	—	250	—	250	—	—	220	200
36	gädda		»	292	—	300	350	373	—	292	383	400
37	sill	N	»	80	95	95	—	85	90	163	89	—
38	strömming	N	»	140	140	136	140	140	140	147	140	135
39	torsk	N	»	244	297	268	350	297	285	276	300	314
40	rödspotta	N	»	—	350	—	—	—	—	—	345	350
41	kolja	N	»	—	383	—	—	320	—	—	370	333
42	Salt sill	N	»	136	134	134	135	199	174	230	170	216
43	Kaffe: santosblandning	K	»	510	—	492	580	524	453	524	523	549
44	mest gångbara sort	K	»	510	559	528	590	566	510	524	571	556
45	Socker, bit-	K	»	65	64	65	65	66	66	66	64	64
46	Salt		»	26	22	24	26	25	25	25	21	24
47	Äpplen		»	300	215	152	220	325	313	150	280	275
48	Apelsiner		dussin	400	278	280	333	368	300	250	300	380
49	Bananer		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon	K, Ö	»	170	170	166	169	170	170	180	173	170
51	Vitkål		»	—	50	25	50	79	60	75	75	90
52	Pilsner	Ö	1/8 l	35	32	30	30	33	30	30	30	30
53	Svagdricka	Ö	l	21	23	18	18	21	21	24	20	20
54	Elektrisk ström		kWh	35	30	26	35	42	37	27	33	26
55	Fotogen	B	l	65	65	55	57	63	64	—	64	64
56	Kokgas		kbm	28	—	26	—	24	—	—	20	24
57	Björkved	B	»	1900	2175	1875	1800	1980	1650	1850	1900	1950
58	Barrved	B	»	1600	1900	1575	1400	1680	1500	1550	1600	1650
59	Pannved	B	»	1500	1800	1475	1300	1580	1325	1450	1500	1550
60	Kol: antracit-	B	hl	967	—	1013	992	978	1025	1047	994	943
61	hushålls-	B	»	567	—	613	592	578	—	—	594	543
62	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	972	1070	1058	969	1006	1090	1094	1061	990
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	980	1010	1000	922	946	1020	1034	1004	968

[1] Överenskommelsepriser å 25 ombudsorter. — [2] Överenskommelsepriser å alla ombudsorter

Ö = överenskommelsepriser (jfr sid. 342). — B = beslag och prisreglering.

Falun	Avesta	Ludvika	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsv.: staden	Sundsv.: sågv.-d.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Gällivare o. Malmb.	Kiruna	Samtliga orter	
29	29	29	29	29	29	31	31	30	31	30	30	33	35	35	**29**	1
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	465	465	465	**455**	2
—	445	—	—	—	—	445	445	—	445	—	440	—	455	—	**445**	3
268	257	265	276	264	270	270	260	276	280	280	268	260	265	270	**267**	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	**300**	5
333	338	335	—	333	—	341	340	341	341	344	344	328	339	344	**322**	6
25	19	25	21	21	19	24	21	20	22	21	—	32	30	32	**24**	7
2338	1767	2325	1900	1873	1700	1917	1780	1800	1950	1900	1400	3000	2747	—	**2011**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
85	85	82	83	81	83	85	86	90	85	90	90	87	86	90	**85**	10
140	140	140	142	136	146	147	144	146	145	145	146	145	146	147	**142**	11
46	45	47	48	49	49	50	50	50	45	50	50	48	47	49	**47**	12
32	34	32	33	33	32	34	34	35	32	38	36	35	34	37	**33**	13
39	41	39	40	39	41	42	42	42	40	44	44	42	41	43	**40**	14
64	66	62	68	64	68	72	72	72	63	70	72	73	68	73	**67**	15
117	139	137	140	135	145	139	145	113	142	142	139	139	144	143	**138**	16
75	78	73	75	74	75	87	84	78	78	75	89	76	78	87	**79**	17
81	74	73	76	73	77	79	74	78	76	75	78	75	71	77	**79**	18
89	88	84	88	87	92	92	88	98	93	98	94	92	86	100	**95**	19
83	83	72	82	70	75	87	87	92	82	83	100	87	110	100	**79**	20
73	—	56	73	—	76	68	68	—	69	65	—	77	85	—	**64**	21
220	182	151	179	184	238	202	204	203	200	200	180	240	240	200	**187**	22
93	90	77	92	92	102	92	92	90	92	108	110	91	130	100	**93**	23
96	—	99	—	98	102	102	102	101	—	121	—	102	—	—	**105**	24
170	159	149	185	175	193	166	160	154	126	188	150	160	155	168	**155**	25
320	315	300	300	294	312	315	325	300	320	330	307	334	358	350	**311**	26
260	273	260	260	248	264	267	268	262	275	263	249	282	284	288	**269**	27
380	399	370	380	382	399	377	368	330	428	—	—	—	—	420	**390**	28
—	235	—	290	255	278	221	220	250	283	300	245	282	280	275	**263**	29
400	400	—	363	460	421	383	—	—	400	363	—		—	365	**404**	30
320	320	320	320	313	313	317	312	320	318	320	305	325	333	340	**310**	31
360	360	360	359	354	353	358	350	364	360	360	360	370	348	375	**348**	32
360	360	360	358	354	353	—	—	365	358	360	365	370	347	380	**351**	33
280	275	268	276	264	272	270	266	255	255	280	231	288	276	295	**267**	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**229**	35
—	—	—	325	—	—	375	350	346	—	333	—	300	—	—	**364**	36
—	90	—	—	—	—	—	—	—	90	—	126	—	130	—	**121**	37
140	—	140	140	—	140	135	135	—	145	143	—	145	—	—	**139**	38
319	333	300	295	313	258	294	268	280	251	250	—	260	—	206	**269**	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	375	—	—	335	—	—	**355**	40
—	300	—	290	350	—	250	—	—	271	—	—	—	—	—	**334**	41
145	160	210	215	202	168	165	151	180	231	220	185	197	134	163	**189**	42
533	540	520	535	490	505	517	504	520	507	477	548	550	480	575	**521**	43
533	533	550	545	544	563	560	561	569	545	578	560	560	538	588	**556**	44
63	65	63	66	65	71	72	74	78	65	72	70	66	68	71	**66**	45
25	22	21	22	21	22	26	25	27	25	27	26	25	21	27	**25**	46
350	317	—	300	311	258	350	330	300	343	343	290	300	—	324	**268**	47
—	316	—	365	289	338	344	—	313	345	375	338	307	292	357	**334**	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
185	170	171	175	177	173	179	179	178	179	184	188	183	185	185	**175**	50
40	65	60	—	54	77	67	63	60	58	80	75	79	67	91	**64**	51
30	30	30	30	30	30	30	30	31	30	30	33	30	32	31	**31**	52
13	19	20	19	19	18	20	22	27	25	20	27	27	27	30	**21**	53
27	33	34	34	41	35	36	35	37	25	33	54	35	28	28	**34**	54
65	56	60	—	55	64	68	64	—	38	63	—	75	37	61	**60**	55
30	—	—	—	23	—	25	—	—	29	—	—	—	—	—	**24**	56
1825	1625	1775	1500	1800	1725	1850	1850	1600	1770	1550	1200	1700	1600	1700	**1945**	57
1650	1450	1575	1200	—	1515	1675	1675	1350	1545	1350	1050	1450	1400	1450	**1665**	58
—	1300	1425	1100	1450	1350	1575	1575	1300	1150	1300	8[illegible]0	1400	1400	1250	**1540**	59
1025	1053	999	1025	952	957	972	997	1090	1053	—	—	9[illegible]7	—	—	**987**	60
—	628	599	625	552	557	542	567	585	653	553	—	552	—	—	**571**	61
1000	1076	1019	1117	996	963	878	924	819	1146	907	—	905	—	—	**1003**	62
1004	998	1030	1065	977	915	864	911	865	1056	894	—	926	—	—	**974**	63

utom Mora, Kramfors, Vilhelmina, Malmberget och Kiruna.

Ser man vidare på de i beräkningarna ingående huvudposterna, framgår av tab. 4, som delvis tidigare nämnts, att livsmedelsposten stigit med fem enheter, bostadsposten samt posten bränsle och lyse med resp. en och två enheter, beklädnadsposten med fem, skatteposten med trettio samt posten »övriga utgifter» med fyra enheter.

Parti- och minutpriser. En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i tab. 6 (sid. 347). De här meddelade månadsindextalen i kommerskollegii och finanstidningens serier ha daterats i överensstämmelse med socialstyrelsens indextal, varför alltså de som 1 september, 1 april o. s. v. rubricerade indextalen grunda sig på prismaterial från föregående augusti resp. mars månader o. s. v.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts för mars 1942 enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Mars 1941	Jan. 1942	Febr. 1942	Mars 1942
107·3	139·5	149·0	150·1	151·9

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för mars 141·6.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under mars 1942.

Läget på arbetsmarknaden under mars kännetecknades av en ökad efterfrågan på arbetskraft inom såväl jordbruket som vissa säsongindustrier och byggnadsverksamhet, även om på grund av bl. a. de ogynnsamma väderleksförhållandena säsongförbättringen icke hade samma omfattning som vanligt vid denna tid på året. Behov av ersättningspersonal för arbetare och anställda, som inkallats i militärtjänst, förelåg alltjämt, och det ytterligare arbetskraftsbehovet för brännvedsavverkningarna hade en avsevärd omfattning även under förevarande redovisningsmånad. Till följd av de omfattande militärinkallelserna och den stora åtgången av arbetskraft för bränsleförsörjningen var såsom siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden visa, den tillgängliga reserven av arbetskraft osedvanligt liten för årstiden.

I det följande anförda data från de olika statistiska serier, som belysa omsättningen av arbetskraft, sysselsättningsutvecklingen samt arbetslöshetens och hjälpbehovets omfattning, ge en allmän översikt av arbetsmarknadsläget under redovisningsmånaden, jämfört med förhållandena under dels närmast föregående månad, dels motsvarande månad tidigare år.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetssökande omkring 6 % lägre men antalet lediga platser omkring 12 % högre i mars än föregående månad. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 168 i mars mot 202 i februari. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under månaden inemot 54 000 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för februari innebar en uppgång med något över 1 %.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik medförde den omsättning av arbetskraft, som ägde rum under redovisningsmånaden, dock icke någon ökning av antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden, utan detta var ungefär detsamma i slutet av mars som i slutet av februari. Den jämförelsevis begränsade ökning av arbetarantalet, som framträdde inom vissa säsongindustrier, uppvägdes av fluktuationer i motsatt riktning på andra arbetsområden.

Den s. k. konjunktursiffran, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva, utgjorde i genomsnitt för samtliga grenar av industrin och angränsande verk-

samhetsområden 3·41 i mars mot 3·38 i februari och var sålunda i det närmaste oförändrad.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft visade ett visst överskott av antalet nyanställningar i jämförelse med antalet entlediganden, framför allt inom olika grenar av metallindustrin. Även dessa uppgifter ge dock vid handen, att förändringarna i arbetarantalet inom industrin voro jämförelsevis små.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av februari, ge vid handen, att 12·5 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 13·7 % en månad tidigare. Den nu erhållna jämförelsesiffran för arbetslösheten är den lägsta, som noterats för februari sedan 1920. Detta förhållande är desto mera anmärkningsvärt, som säsonguppgången ännu icke hade gjort sig gällande i större omfattning.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av mars, utgjorde vid denna tidpunkt 22 062, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 3 087, eller omkring 12 %. Minskningen av hjälpbehovet var betydande i Göteborgs stad men mindre framträdande i de andra storstäderna. I Göteborgs och Bohus län i övrigt samt i Västernorrlands län var minskningen ävenledes mindre än på andra orter.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under mars 1942 med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var något högre än år 1941 men över 6 % lägre än år 1940. Arbetslösheten inom fackförbunden var till följd av förut anförda förhållanden avsevärt lägre vid utgången av februari i år än såväl år 1941 som år 1940. Antalet hjälpsökande arbetslösa var i mars 1942 omkring 35 % lägre än för ett år sedan, men mer än 65 % högre än år 1940.

Läget i mars 1942 inom olika områden av näringslivet framgår närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket framträdde i södra och mellersta delarna av landet en ökad efterfrågan på arbetskraft, vilken dock främst gällde kompetenta ladugårdsskötare samt yngre drängar, villiga att antaga halvårstjänst för våren och sommaren; på dessa kategorier rådde flerstädes brist liksom också på all slags kvinnlig personal. Behovet av tillfällighetsarbetare, såsom daglönare och månadskarlar, var på grund av vårbrukets försening tills vidare mindre framträdande och kunde utan svårighet fyllas.

Efterfrågan på skogsarbetare var något mindre än tidigare, sedan åtminstone i södra och mellersta delarna av landet gagnvirkesavverkningarna på många håll avslutats. Den till buds stående arbetskraften räckte det oaktat ej till att helt fylla det ännu förefintliga behovet i de norra delarna av landet. Det till riksvakanslistan anmälda, ej tillgodosedda behovet utgjorde omkring 2 000 man. Vid torvindustrierna hade under mars ett stort antal platser lediganmälts, av vilka ett flertal icke besatts vid månadens utgång; arbetena på

torvmossarna beräknades emellertid icke komma i gång förrän senare under våren.

Inom flertalet industrigrenar var efterfrågan på arbetskraft större än under såväl föregående månad som vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Inom olika grenar av metallindustrin, såsom järnverk, mekaniska verkstäder, skeppsvarv och elektriska verkstäder, skedde alltjämt nyanställningar av arbetskraft. Bristen på kvalificerade yrkesarbetare syntes ha skärpts i fråga om vissa kategorier, t. ex. maskinarbetare och motormontörer, och var i fråga om andra, verktygsarbetare, filare, bänkarbetare m. fl., lika stor som tidigare. Även beträffande verkstadsynglingar förelåg ett icke obetydligt underskott.

Sågverken hade på flera håll återupptagit driften, men i de egentliga sågverksdistrikten i Norrland hade arbetet ännu icke kommit i gång i någon större utsträckning. Vid en del pappersmassefabriker företogos produktionsbegränsningar. Även vid pappersbruken förekommo personalinskränkningar på grund av minskade exportmöjligheter.

Inom livsmedelsindustrin inträffade inga nämnvärda förändringar av sysselsättningsförhållandena. Inom textilindustrin uppgavs en viss förbättring av arbetstillgången ha inträtt på vissa håll såtillvida, att korttidsarbetets omfattning minskades, och inom beklädnadsindustrin förekommo vid en del större företag säsonganställningar, särskilt av kvinnlig arbetskraft.

För byggnadsämnesindustrierna efterfrågades arbetskraft i ökad omfattning, och ett fönsterglasbruk återupptog driften under månaden. Byggnadsverksamheten hade enligt socialstyrelsens byggnadsstatistik kommit i gång i förhållandevis god omfattning, och i de fem största städerna sjönk antalet arbetslösa tillhörande byggnadsfacken, från utgången av januari till utgången av mars, med ungefär en fjärdedel.

Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt endast 461 påmönstringar och 646 avmönstringar. Motsvarande siffror ett år tidigare voro 3 046 och 1 987. Arbetskraftsöverskottet inom landtransporten utgjordes främst av hamn- och stuveriarbetare.

Inom kontorsyrkena efterfrågades huvudsakligen kvinnlig arbetskraft. Underskottet på kvalificerade stenografer och maskinskriverskor hade under månaden ytterligare skärpts. Affärs- och lagerarbete fanns att tillgå i något större omfattning än under föregående månad. Bristen på såväl manlig som kvinnlig ungdom för budskickning och annat arbete inom handelns område var mycket kännbar.

Hotell- och restaurangrörelsen gav ökad sysselsättning åt kokerskor, diskerskor och köksor, och efterfrågan på personal för sommarsäsongen hade redan börjat göra sig gällande.

Gruppen sjukvård och hygien uppvisade ökad efterfrågan på arbetskraft inom skilda grupper, bl. a. tandtekniker. Ett markerat underskott på sökande rådde i fråga om barnsköterskeplatser.

På det husliga arbetsområdet voro platser för heltidsanställda, kunniga hembiträden svåra att besätta, medan däremot behovet av tillfällig hemhjälp i flertalet fall kunde tillgodoses.

Vid lärarförmedlingen efterfrågades vikarier för inkallade. Tillgången på examinerade folkskollärare och folkskollärarinnor motsvarade icke behovet, utan de uppkomna vakanserna måste fyllas med akademiskt utbildade lärare, pensionerade folkskollärare och småskollärarinnor.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under mars 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 53 780 platser, varav 34 080 manliga och 19 700 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning, framgår, att 1 875 personer (därav 443 kvinnor) utplacerades under månaden.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under mars 3 529 platser tillsattes, varav 2 773 manliga och 756 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 1 898 personer (1 565 män och 333 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under mars 4 174 man i skogsarbete. Av dessa kommo 2 240 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Skogshuggarkurser pågingo under månaden i så gott som samtliga län. Vid månadens utgång voro 325 kurser med sammanlagt 2 810 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 13 284 personer deltagit i huggarkurser. Förutom de vid skogshuggarkurserna sysselsatta åtnjöto 3 258 ovana skogsarbetare utbildningsbidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid mars månads utgång till 22 062, vilket i jämförelse med föregående månad innebar en minskning med 3 087 eller 12·3 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 482 (2·2 %) kvinnor.

Under mars månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 4·6 milj. kronor. Av dessa må nämnas vägarbeten i Uppvidinge (Kron.) och Frosta (Malm.) vägdistrikt samt väg- och gatuarbeten i Göteborg, Mölndal och Sundsvall, vatten- och avloppsledningsarbeten i städerna Trelleborg och Mölndal samt Partille (Göteb.), Bjärtrå och Tuna (Vrnl.) socknar, brygga m. m. i Härnösands stad, kaj i Alnö socken (Vrnl.) samt strandskoningar i Skellefteå stad. Under tiden $^{1}/_{7}$ 1941—$^{31}/_{3}$ 1942

har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 45·6 milj. kronor. — Under mars beviljades statsbidrag till kurser för korttidsarbetande kvinnor (sömnads-, hushålls- o. hemvårdskurser) i Borås, Karlstad och Gävle.

Av hela antalet hjälpsökande vid mars månads utgång åtnjöto 17 040 (77·2 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 15 825 (92·9 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 7 130 (32·3 %) hjälpta genom arbete och 9 910 (44·9 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under mars månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden februari 1941—mars 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 69 arbetsplatser i kommissionens regi 2 258 arbetslösa och vid 45 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 589 arbetslösa. Vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 2 031 arbetslösa. Vid 145 arkivarbetsplatser sysselsattes 393 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 68 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 4 städer och 4 landskommuner.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 830 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 30 städer och 38 landskommuner till sammanlagt 8 524 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 6 499 (76·2 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 6 792 (79·7 %) hemmahörande i städer. För mars månad hade av understödskommunerna 19 städer och 25 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 731 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Dessutom utgick dagunderstöd till 168 deltagare i praktiska och teoretiska utbildningskurser för helt arbetslösa i Stockholm och Göteborg. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 63.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 86 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	53	735	smeder	5	53
finmekaniker	4	49	svetsare	22	271
verktygsskötare	1	10	Summa	86	1 132
elektromekaniker	1	14			

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m. utgången av mars 1942 ha 7 225 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 4 376 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början (oktober 1940) t. o. m. utgången av mars månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	7 252	bifallet belopp	5 137 745
		avslaget belopp	6 385 976
Avslagna låneansökningar	12 853		19 345 301
Ej slutbehandlade »	48		77 200
Summa inkomna »	20 153		30 946 222

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 4 190, varav 94 avsågo ändring av tidigare bestämda lånevillkor. Av dessa hade kommissionen före mars månads utgång avgjort 4 131, varav 767 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut, 3 357 av lånesökande ingivna besvär samt 7 hos kommissionen såsom lånebeviljande myndighet gjorda ansökningar. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 45 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i vissa fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 258 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 mars 1942. För att närmare kunna följa utvecklingen inom skogsbruket företager statens arbetsmarknadskommission sedan augusti månad 1941 regelbundet återkommande inventeringar av arbetskraft för brännvedsförsörjningen. Den första inventeringen ägde rum den 6 augusti 1941 (Soc. Medd. 1941, sid. 812) och de närmast följande den 22 oktober och den 30 november (Soc. Medd. 1941, sid. 1027). Fr. o. m. november månad äger inventering tills vidare rum vid utgången av varje månad (se Soc. Medd. 1942, sid. 53, 166 och 229). Resultaten av inventeringen den 31 mars redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för inventeringen den 6 augusti.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna, som den 31 mars uppgick till 90 000 man, under mars minskats med 15 000. Nedgången, som främst har säsongkaraktär, ägde dock även samband med militärinkallelserna. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under april uppskattades till 14 000 man. Av dessa kunde avverkarna själva anskaffa 3 000, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 11 000.

Arbetsblockorganisationen inom jordbruket. I syfte att säkerställa jordbrukets arbetskraftsbehov vid mobilisering organiserades vid årsskiftet 1939—1940 s. k. arbetsblock. Blockens antal utgjorde c:a 70 000 med en redovisad arbetsstyrka av 5- å 600 000 män och c:a 400 000 kvinnor.

Efter överläggningar mellan arbetsmarknads- och livsmedelskommissionerna har en genomgripande översyn anbefallts av arbetsblockorganisationen. De båda kommissionerna ha gemensamt utfärdat anvisningar angående den anbefallda översynen. Vid organisationens uppläggande har man eftersträvat att åstadkomma en intim samverkan mellan arbetsmarknads- och livsmedelskommissionernas lokala organ och hushållningssällskapen. En central samarbetsdelegation har inrättats i Stockholm och lokala samarbetsdelegationer ha tillkommit för länen. Centraldelegationen består av fyra ledamöter. Arbetsmarknadskommissionen representeras av landshövdingen Thomson och godsägaren K. O. H. Andersson i Dunker med undervisningsrådet R. Lundquist och direktören E. A. H. Carell som ersättare och livsmedelskommissionen av landshövdingen Hammarskjöld och direktören T. Å. Hovgard med lantbrukaren Reimer Johansson som ersättare. Länsdelegationerna bestå av representanter för kristidsstyrelse, länsarbetsnämnd och hushållningssällskap.

För varje län har dessutom utsetts en och i län med två kristidsstyrelser två

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 28/2 och 31/3 1942.

Län m. m.	Antal avverkare med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov		därav arbetskraft, som avverkare uppgivit sig ej själva kunna anskaffa	
				31/3					
	28/2	31/3	28/2	Hela antalet	därav ovana	28/2	31/3	28/2	31/3
Stockholms	454	330	3 001	2 377	329	243	130	148	84
Uppsala	282	199	2 837	2 614	235	576	691	550	666
Södermanlands	701	638	3 057	2 604	167	339	350	207	259
Östergötlands	769	723	3 419	2 573	121	342	671	143	287
Jönköpings	567	495	1 509	1 078	40	363	286	248	186
Kronobergs	548	394	2 016	1 545	125	348	240	201	142
Kalmar	1 012	755	3 013	2 464	133	390	300	178	144
Gotlands	89	37	620	457	41	77	71	57	52
Blekinge	462	264	1 658	999	165	175	178	114	151
Kristianstads	697	430	3 143	1 759	204	152	231	55	181
Malmöhus	105	34	1 047	410	50	46	45	36	35
Hallands	145	132	841	660	97	33	21	10	7
Göteborgs o. Bohus	272	196	937	704	95	40	40	15	17
Älvsborgs	505	294	2 386	1 353	126	157	106	86	52
Skaraborgs	362	261	2 123	1 488	93	182	152	109	116
Örebro	586	577	3 435	3 331	387	551	775	488	710
Västmanlands	414	319	2 026	1 500	66	245	278	197	191
S:a södra Sverige	**7 970**	**6 078**	**37 068**	**27 916**	**2 474**	**4 259**	**4 565**	**2 842**	**3 280**
Värmlands	1 164	915	8 618	7 359	771	1 675	1 307	1 473	1 038
Kopparbergs	481	352	9 459	8 472	501	1 401	1 394	1 224	1 272
Gävleborgs	841	633	8 537	9 591	636	1 469	1 592	1 160	1 366
Västernorrlands	727	425	11 172	9 881	836	1 427	1 291	1 129	1 094
Jämtlands	319	227	8 608	7 756	329	2 094	1 578	1 918	1 473
Västerbottens	682	486	11 807	10 279	325	395	354	236	135
Norrbottens	243	260	10 194	8 392	270	2 081	1 499	1 875	1 320
S:a norra Sverige	**4 457**	**3 298**	**68 395**	**61 730**	**3 668**	**10 542**	**9 015**	**9 015**	**7 698**
S:a hela landet	**12 427**	**9 376**	**105 463**	**89 646**	**6 142**	**14 801**	**13 580**	**11 857**	**10 978**
Kronoskogar	146	138	16 061	13 551	923	1 684	1 305	1 474	1 194
Andra allmänna skogar	497	393	4 171	3 006	273	315	288	232	204
Aktiebolagsskogar	448	418	55 838	53 486	3 521	8 300	7 960	7 584	7 094
Övriga enskilda skogar	11 336	8 427	29 393	19 603	1 425	4 502	4 027	2 567	2 486
Avverkare med totalt arbetskraftsbehov (inkl. sysselsatta) av:									
1— 9 arbetare	11 459	8 586	21 711	15 464	996	3 912	3 408	1 962	1 900
10—24 »	467	348	6 139	4 484	457	604	563	538	430
25—ω »	501	442	77 613	69 698	4 689	10 285	9 609	9 357	8 648

länsblockledare med uppgift att inom länet svara för en effektivisering av blockorganisationen. För varje kommun utses en överblockledare. Därjämte skall för varje kommun en kvinna utses att vara överblockledarens rådgivare i frågor, som röra den kvinnliga arbetskraften i lanthemmen.

För att erhålla kompletterande upplysningar beträffande sina arbetsuppgifter ha länsblockledarna den 30 mars 1942 varit samlade till konferens i Stockholm.

Arbetskraft vid statliga och statsunderstödda anläggningsarbeten. Arbetsmarknadskommissionen har till socialministern överlämnat utkast till en kungörelse, vilken skulle *dels* ersätta Kungl. Maj:ts cirkulär (S. F. S. 1941: 220) angående nyanställning av arbetskraft för anläggningsarbeten, som bedrivas för statens räkning eller med bidrag av statsmedel, i syfte att möjliggöra sammanställningar månadsvis angående arbetsstyrkan vid sådana företag, *dels och* skapa möjligheter att, i den mån så med hänsyn till bristen på arbetskraft för särskilt viktiga arbetsområden påfordras, uppskjuta eller inskränka statliga och statsunderstödda företag av lägre angelägenhetsgrad. Kommissionen skulle för samtliga sådana arbeten äga meddela föreskrift om vad vid anställning av arbetskraft skall iakttagas. Avgörande om företags uppskjutande eller nedläggande skulle tillkomma alternativt Kungl. Maj:t efter förslag av kommissionen eller kommissionen direkt. Utkastet innefattar bestämmelser, som skulle göra de nya reglerna i stort sett tillämpliga även för arbeten, vartill statsmedel tidigare anvisats och detta jämväl i fall, då arbetena redan äro påbörjade.

Arbetslösheten inom byggnadsfacken. I en inom arbetsmarknadskommissionen upprättad p. m. angående uttagning och anvisning av reservarbetskraft lämnas följande uppgifter belysande arbetslöshetssituationen inom byggnadsfacken.

En undersökning rörande antalet arbetslösa fackföreningsmedlemmar inom byggnadsindustrin (murare, byggnadsträarbetare, byggnadsgrovarbetare och målare) i de fem största städerna vid utgången av januari och mars 1939 och 1942 har givit följande resultat:

Ort	1939		1942	
	31/1	31/3	31/1	31/3
Stockholm	7 677	4 786	10 070	7 098
Göteborg	3 311	2 197	4 607	3 303
Malmö	1 439	1 160	2 385	2 215
Norrköping	865	600	1 038	571
Hälsingborg	821	296	682	630
Summa	**14 113**	**9 039**	**18 782**	**13 817**

Påfallande är att nedgången i arbetslösheten var ungefär densamma 1939 och 1942. Nedgången 1942 är emellertid procentuellt väsentligt mindre, enär redovisningen, som för 1939 torde vara tämligen fullständig, för 1942 icke upptager de många tusental byggnadsarbetare, som sysselsattes inom skogsbruket m. m. eller voro inkallade till beredskapstjänst.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under första kvartalet 1942.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden och lönesumman för hela månaden till övrig personal. På grundval av sådana uppgifter för februari och november 1941 samt februari 1942 ha i tabellen å nästa sida indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från fjärde kvartalet 1941 till första kvartalet 1942 och från första kvartalet 1941 till första kvartalet 1942. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta.

Indextalen för samtliga näringsgrenar sammanslagna visa från slutet av november 1941 till slutet av februari 1942 en minskning av antalet sysselsatta arbetare med 7·1 % och av den utbetalda lönesumman med 4·9 %. För enbart den egentliga industrin utgjorde minskningen 5·1 och 2·6 %. Det bör i detta sammanhang framhållas, att en säsongmässig minskning av arbetarantal och lönesumma alltid brukar förekomma mellan fjärde och första kvartalet. Nedgången mellan fjärde kvartalet 1941 och första kvartalet 1942 var dock, särskilt i fråga om antalet arbetare, starkare än vad som varit vanligt de senaste åren före krigsutbrottet hösten 1939. Från fjärde kvartalet 1941 till första kvartalet 1942 visa indextalen för den egentliga industrin och för samtliga näringsgrenar tillhopa en förskjutning på så sätt att arbetarantalet sjunkit starkare än lönesumman. Denna förskjutning, som uppgår till 2 à 3 %, är väsentligen en verkan av den lönehöjning enligt det s. k. ramavtalets bestämmelser, som vid månadsskiftet januari/februari ägde rum till följd av levnadskostnadsindextalets ökning. För huvudparten av de arbetstagare, som materialet omfattar, torde nämligen indexlönereglering enligt ramavtalets bestämmelser gälla. Enligt dessa bestämmelser höjdes lönerna i februari med 4 % av 1938 års löner. Vid en jämförelse mellan indextalen över lönesumma och arbetarantal för olika industrigrupper finner man, att lönesumman för vissa grupper trots lönehöjningarna minskat mer än arbetarantalet. Detta är fallet med t. ex. stenbrott och stenhuggerier, cementfabriker och kalkbruk samt sågverk. Förhållandet tyder på att arbetstiden inom dessa grupper var kortare i februari 1942 än i november 1941. Beträffande den övriga personalen sjönk antalet sysselsatta personer med 1·6 %, medan den utbetalade lönesumman steg med 5·7 %.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av februari 1942 0·1 % mindre än i slutet av februari 1941. Den utbetalda lönesumman hade däremot stigit med 10·0 %. För enbart den egentliga industrin sjönk arbetarantalet med 0·1 %, medan lönesumman steg med 10·3 %. Förskjutningen på c:a 10 % är huvudsakligen resultatet av löne-

Näringsgrenar	7 544 företag med uppgifter för såväl 4:e kv. 1941 som 1:a kv. 1942					7 612 företag med uppgifter för såväl 1:a kv. 1941 som 1:a kv. 1942				
	Febr. 1942	Indextal för februari 1942 (november 1941 = 100)				Febr. 1942	Indextal för februari 1942 (februari 1941 = 100)			
		Arbetare		Övriga			Arbetare		Övriga	
	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	**151 027**	**98·6**	**101·9**	**102·7**	**110·5**	**150 395**	**101·8**	**110·8**	**107·2**	**117·3**
Gruvor o. anrikningsverk	8 789	94·0	98·1	99·5	104·0	8 769	97·6	112·3	103·7	114·1
Järn-, stål- o. kopparverk	24 812	96·7	98·9	102·0	112·7	24 878	101·1	117·1	103·1	115·7
Järn- o. stålmanufaktur .	18 325	98·3	102·8	104·4	111·2	19 813	101·9	112·2	108·1	117·7
Mekaniska verkstäder . .	63 271	100·2	103·9	103·9	109·0	62 079	103·8	111·1	108·5	116·8
Skeppsvarv	10 071	100·2	101·7	98·8	109·6	10 056	87·5	92·2	104·1	118·0
Elektriska verkstäder . .	18 056	98·7	102·8	101·7	115·2	17 900	107·0	113·8	109·1	122·7
Annan metallindustri . .	7 703	95·9	96·3	101·0	106·4	6 900	103·1	111·8	99·3	105·0
Jord- o. stenindustri . . .	**15 720**	**85·5**	**86·8**	**99·2**	**104·4**	**15 984**	**104·2**	**113·2**	**99·7**	**109·2**
Kolgruvor	961	99·7	105·6	·	·	961	105·7	117·5	·	·
Torvindustri	311	66·6	77·8	·	·	336	84·4	101·5	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	1 382	65·9	61·5	97·0	98·5	1 547	89·4	95·7	101·0	110·0
Cementfabriker, kalkbruk	2 817	83·7	80·6	98·7	104·9	2 719	96·6	107·5	97·0	108·0
Tegelbruk	2 730	75·6	81·4	102·6	110·4	2 699	117·9	130·5	102·1	112·4
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	4 081	99.8	98·3	99·7	103·8	4 140	108·5	110·9	101·8	110·7
Glasbruk	3 438	90·6	97·1	97·3	99·3	3 582	106·0	116·5	95·2	102·3
Träindustri	**20 224**	**87·9**	**82·8**	**100·9**	**104·4**	**21 828**	**107·2**	**122·6**	**102·9**	**111·3**
Sågverk o. hyvlerier . .	8 262	83·4	72·8	98·7	99·6	9 109	98·4	112·4	102·5	110·4
Snickeri- o. möbelfabriker	10 316	91·0	89·4	101·9	108·2	10 864	112·9	126·4	101·9	111·5
Annan trävaruindustri . .	1 646	93·6	95·1	104·0	102·0	1 855	126·4	158·3	111·3	114·4
Pappers- o. grafisk ind. .	**33 459**	**97·6**	**97·4**	**99·3**	**104·5**	**34 478**	**105·7**	**119·0**	**100·5**	**107·7**
Pappersmassefabriker . .	11 592	97·4	97·0	99·6	113·0	12 083	114·7	133·4	97·6	116·5
Pappersbruk o. pappfabr. .	8 662	99·7	101·9	97·1	105·1	9 739	98·4	107·8	99·9	105·4
Annan pappersindustri .	4 601	96·6	94·1	101·1	101·3	4 334	107·5	124·7	106·3	112·4
Grafisk industri	8 604	96·5	96·0	99·4	101·3	8 322	101·9	111·8	100·8	103·9
Livsmedelsindustri . . .	**25 977**	**84·1**	**85·1**	**95·9**	**97·5**	**25 400**	**99·6**	**112·3**	**104·0**	**111·1**
Kvarnar	1 148	87·0	89·7	100·3	101·3	1 278	101·7	113·5	108·2	110·1
Bagerier	5 070	101·0	109·1	100·5	105·3	5 133	108·5	125·5	102·6	109·5
Råsockerbruk o. raffinad. .	3 703	52·5	52·0	62·0	75·2	3 013	107·5	125·1	108·6	122·3
Choklad- o. karamellfabr.	4 425	93·5	94·6	100·3	100·4	4 398	92·8	105·9	104·7	114·5
Bryggerier o. läskedrycksf.	4 008	94·6	95·8	96·2	99·9	4 107	92·9	97·5	94·0	102·8
Tobaksfabriker	1 767	102·1	96·0	97·4	102·1	1 767	119·9	122·0	89·6	94·9
Slakterier o. konservfabr.	3 626	81·8	85·3	103·6	106·1	3 518	93·5	104·6	107·3	118·6
Annan livsmedelsindustri	2 230	95·0	99·1	99·3	99·5	2 186	94·9	108·7	107·8	110·4
Textil- o. beklädnadsind. .	**57 870**	**95·5**	**98·7**	**98·8**	**103·4**	**56 935**	**92·7**	**99·9**	**99·3**	**107·1**
Bomullsindustri	14 245	97·5	100·9	103·5	105·2	14 248	98·8	110·4	102·9	108·8
Jute- och linneindustri .	2 751	97·0	97·9	99·4	106·5	2 613	100·1	114·1	95·7	115·1
Ylleindustri	9 853	93·2	99·0	94·5	101·4	9 079	89·1	102·3	97·3	106·7
Trikåfabriker	7 949	97·2	103·2	98·9	101·7	7 918	96·4	107·2	99·7	108·7
Skrädderier o. sömnadsfabr.	16 746	93·3	93·5	98·7	103·6	16 614	85·3	84·3	97·5	104·1
Annan hithörande industri	6 326	98·4	101·9	99·4	103·9	6 463	99·4	113·5	102·5	109·8
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**18 509**	**93·4**	**98·6**	**99·5**	**104·4**	**18 343**	**87·6**	**95·9**	**99·8**	**108·6**
Garverier	2 260	97·6	104·1	97·8	109·0	2 211	87·1	98·8	101·5	117·9
Skofabriker	7 422	99·4	105·5	99·7	105·8	7 235	89·2	94·2	97·5	106·2
Gummivarufabriker . . .	5 000	87·7	94·8	99·8	104·8	4 994	82·4	91·1	100·6	107·6
Annan hithörande industri	3 827	88·3	89·5	99·6	100·0	3 903	92·4	103·6	100·5	109·0
Kemisk-teknisk industri .	**10 973**	**93·8**	**95·8**	**99·9**	**106·5**	**10 726**	**102·1**	**115·3**	**102·9**	**113·7**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2 318	90·9	96·7	98·4	108·4	2 410	100·2	112·4	99·3	108·3
Sprängämnesfabriker . .	2 997	89·3	87·3	110·4	107·7	2 800	121·4	135·6	135·9	152·1
Tändsticksfabriker . . .	985	96·6	103·0	98·9	106·4	985	66·3	77·9	87·3	97·6
Annan kemisk-tekn. ind. .	4 673	97·9	101·7	98·9	104·2	4 531	105·1	114·5	102·9	114·2
Samtliga industrigrupper	**333 759**	**94·9**	**97·4**	**100·5**	**106·7**	**334 089**	**99·9**	**110·3**	**104·1**	**113·4**
Byggnadsverksamhet . .	11 240	67·6	67·9	95·2	101·6	11 542	88·5	102·0	99·8	109·0
Statl. verk o. byggnadsarb.	31 035	91·4	92·7	102·6	105·6	30 459	106·5	115·5	106·8	112·7
Komm. verk o. byggn.-arb.	16 568	93·1	92·6	98·5	102·2	16 291	96·2	99·8	97·8	106·3
Handel o. varulager . . .	6 432	92·7	99·0	93·0	102·6	6 848	100·2	110·8	100·1	110·8
Samfärdsel	3 730	59·0	63·5	95·2	98·4	3 330	104·2	108·4	100·4	109·5
Banker	—	—	—	95·6	109·6	—	—	—	94·8	106·4
Försäkringsföretag . . .	—	—	—	98·0	106·1	—	—	—	99·9	120·6
Samtliga näringsgrenar	**402 764**	**92·9**	**95·1**	**98·4**	**105·7**	**402 559**	**99·9**	**110·0**	**102·4**	**112·3**

höjningarna enligt levnadskostnadsindex i augusti 1941 och februari 1942. Genom dessa lönehöjningar ha lönerna under februari 1942 i jämförelse med lönerna under februari 1941 stigit med c:a 8 %, räknat på 1938 års löner. Antalet manliga arbetare steg från första kvartalet 1941 till första kvartalet 1942 med 0·7 %. Antalet kvinnliga arbetare sjönk däremot med 3·1 %. Denna förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft är emellertid så liten, att dess medverkan vid lönesummans stegring måste ha varit mycket obetydlig. Lönesummans starka stegring kan dock ej enbart förklaras av lönehöjningarna och förskjutningen från kvinnlig till manlig arbetskraft. Dessutom synes en ökning av arbetstidens längd ha medverkat. Siffrorna för vissa industrigrupper, t. ex. snickeri- och möbelfabriker, annan trävaruindustri, pappersmassefabriker och annan pappersindustri, tyda sålunda på längre arbetstid i februari 1942 än i februari 1941. Indextalen för gruppen skrädderier och sömnadsfabriker visa däremot på en motsatt utveckling. — Beträffande den övriga personalen steg antalet sysselsatta personer med 2·4 % och den utbetalda lönesumman med 12·3 %.

Förändringarna i den till arbetare utbetalda lönesumman alltsedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod (den första period, för vilken här ifrågavarande uppgifter finnas). Indextalen ha uträknats på grundval av samma slags indextal, som i tabellen beräknats för lönesumman under februari 1942 i jämförelse med lönesumman under november 1941.[1]

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7
1936	107·1	113·2	119·5	120·1
1937	117·8	130·6	131·4	130·5
1938	126·5	127·8	132·0	132·7
1939	131·0	139·5	140·6	143·1
1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1941	142·3	148·8	158·8	163·7
1942	155·7	—	—	—

Den utbetalda lönesumman steg mycket starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på ett undantag när (senare delen av år 1937) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till denna de senare årens utveckling av lönesumman, beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Efter en minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940, som var avsevärt starkare än säsongnormalt, ökade lönesumman under år 1940, till stor del beroende på lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex. Från fjärde kvartalet 1940 till första kvartalet 1941 sjönk lönesumman åter starkare än normalt, varefter en fortgående ökning följde under år 1941. Mellan fjärde kvartalet 1941 och första kvartalet 1942 upprepades samma starka tillbakagång av lönesumman, som ägt rum vid de två närmast föregående årsskiftena.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 190, not 1.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under mars 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	11 423	3 999	3 132	8 075	6 833	4 642	19 498	10 832	7 774	180
Stockholms län . .	3 482	1 890	1 272	1 137	1 363	872	4 619	3 253	2 144	142
Uppsala län . . .	1 406	1 114	596	838	517	290	2 244	1 631	886	138
Södermanlands län	1 888	1 226	799	775	572	322	2 663	1 798	1 121	148
Östergötlands län .	4 234	2 594	1 521	2 094	1 302	852	6 328	3 896	2 373	162
Jönköpings län . .	2 232	1 380	929	1 642	743	471	3 874	2 123	1 400	182
Kronobergs län . .	1 042	1 048	709	518	567	313	1 560	1 615	1 022	97
Kalmar län	2 704	1 271	906	709	680	374	3 413	1 951	1 280	175
Gotlands län . . .	266	145	52	110	148	72	376	293	124	128
Blekinge län . . .	1 848	1 079	806	924	750	487	2 772	1 829	1 293	152
Kristianstads län .	2 531	2 207	1 238	1 076	1 035	476	3 607	3 242	1 714	111
Malmö stad . . .	7 328	3 707	3 639	2 580	1 382	1 275	9 908	5 089	4 914	195
Malmöhus län i övr.	6 636	3 859	3 379	2 573	1 275	976	9 209	5 134	4 355	179
Hallands län . . .	1 631	761	606	962	378	277	2 593	1 139	883	228
Göteborgs stad . .	10 376	4 056	3 760	5 281	2 741	2 171	15 657	6 797	5 931	230
Gbg o. Boh. län i övr.	4 047	958	812	681	449	308	4 728	1 407	1 120	336
Älvsborgs län . .	3 732	1 361	981	4 098	905	593	7 830	2 266	1 574	346
Skaraborgs län . .	1 947	1 692	1 065	879	755	471	2 826	2 447	1 536	115
Värmlands län . .	1 700	1 872	973	1 126	991	629	2 826	2 863	1 602	99
Örebro län	2 464	1 641	994	2 705	1 141	782	5 169	2 782	1 776	186
Västmanlands län .	1 112	1 034	538	889	803	462	2 001	1 837	1 000	109
Kopparbergs län .	1 114	1 884	753	897	811	478	2 011	2 695	1 231	75
Gävleborgs län . .	1 877	1 419	1 019	1 152	711	456	3 029	2 130	1 475	142
Västernorrlands län	5 044	1 485	1 065	792	663	453	5 836	2 148	1 518	272
Jämtlands län . .	1 463	2 755	1 205	701	914	596	2 164	3 669	1 801	59
Västerbottens län .	1 185	814	580	567	575	354	1 752	1 389	934	126
Norrbottens län . .	1 987	1 146	751	463	429	248	2 450	1 575	999	156
Summa mars 1942	**86 699**	**48 397**	**34 080**	**44 244**	**29 433**	**19 700**	**130 943**	**77 830**	**53 780**	**168**
» febr. 1942	95 303	46 768	37 113	44 594	22 530	16 029	139 897	69 298	53 142	202
» mars 1941	99 657	41 237	32 940	37 086	24 402	16 774	136 743	65 639	49 714	208
» » 1940	65 477	39 397	29 665	24 564	23 187	14 000	90 011	62 584	43 665	144
» » 1939	68 770	23 586	17 535	23 825	28 282	15 920	92 595	51 868	33 455	179

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kunna besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	6 249	7 696	2 826	1 957	9 786	4 174	5 920	3 389	2 289	6 654	1 491	1 247
2	Stockholms stad . . .	67	1	1	1	—	—	966	562	328	275	81	54
3	Stockholms län	624	865	478	53	374	261	270	120	56	94	13	8
4	Uppsala län	267	464	164	22	307	147	124	29	19	64	13	10
5	Södermanlands län . .	275	467	183	31	145	100	224	178	118	75	60	54
6	Östergötlands län . . .	640	839	322	29	244	51	343	339	199	263	169	119
7	Jönköpings län	178	384	123	49	205	143	157	152	106	553	138	117
8	Kronobergs län	87	215	59	74	221	159	85	85	72	188	75	57
9	Kalmar län	201	303	83	52	146	92	140	88	40	616	243	232
10	Gotlands län	31	79	13	5	31	14	9	2	1	4	—	—
11	Blekinge län	96	194	48	13	94	68	155	61	38	74	21	21
12	Kristianstads län . . .	451	712	167	29	148	108	111	79	39	132	63	46
13	Malmö stad	428	62	62	2	26	26	415	103	86	92	12	10
14	Malmöhus län i övr. .	1 033	508	206	2	—	—	288	112	78	138	37	31
15	Hallands län	112	167	36	11	66	57	94	30	23	125	11	11
16	Göteborgs stad	125	51	32	2	9	9	762	162	143	584	25	24
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	100	158	66	14	64	58	117	34	31	221	28	26
18	Älvsborgs län	113	192	55	39	286	184	249	157	131	121	67	46
19	Skaraborgs län	402	768	261	26	68	46	160	131	92	172	62	53
20	Värmlands län	108	222	83	66	1 149	430	143	105	80	340	54	51
21	Örebro län	197	402	132	64	377	169	228	252	189	88	22	16
22	Västmanlands län . .	191	326	100	34	167	39	269	186	113	48	20	14
23	Kopparbergs län . . .	59	69	31	131	1 272	264	180	183	146	125	43	34
24	Gävleborgs län	93	83	51	154	810	519	139	94	61	186	12	11
25	Västernorrlands län . .	126	40	21	352	800	437	122	66	49	1 581	129	127
26	Jämtlands län	102	85	29	361	1 869	451	46	22	18	53	9	6
27	Västerbottens län . . .	61	28	10	185	370	206	30	19	11	195	57	47
28	Norrbottens län	82	12	10	156	488	136	94	38	22	247	27	22
29	*Kvinnliga avdeln.*	929	1 465	360	—	—	—	254	221	179	237	197	136
30	Stockholms stad . . .	360	—	—	—	—	—	110	69	38	70	102	64
31	Stockholms län	10	74	59	—	—	—	13	31	31	7	—	—
32	Uppsala län	10	68	12	—	—	—	2	—	—	—	—	—
33	Södermanlands län . .	13	17	4	—	—	—	24	23	13	16	3	1
34	Östergötlands län . . .	23	42	17	—	—	—	11	35	34	3	2	2
35	Jönköpings län	32	93	32	—	—	—	4	9	9	21	8	8
36	Kronobergs län	22	73	20	—	—	—	—	—	—	1	1	1
37	Kalmar län	7	92	9	—	—	—	—	—	—	7	1	1
38	Gotlands län	12	34	8	—	—	—	—	—	—	—	1	—
39	Blekinge län	6	64	7	—	—	—	1	8	8	—	—	—
40	Kristianstads län . . .	22	74	8	—	—	—	—	—	—	6	10	2
41	Malmö stad	67	2	1	—	—	—	31	19	19	30	8	8
42	Malmöhus län i övr. .	50	51	21	—	—	—	—	—	—	13	6	6
43	Hallands län	23	37	10	—	—	—	—	—	—	—	1	—
44	Göteborgs stad	77	8	4	—	—	—	26	13	13	30	24	24
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	6	11	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—
46	Älvsborgs län	1	11	2	—	—	—	—	—	—	5	12	7
47	Skaraborgs län	38	107	34	—	—	—	1	3	3	1	—	—
48	Värmlands län	18	101	12	—	—	—	2	3	3	8	2	2
49	Örebro län	20	51	9	—	—	—	5	3	3	7	6	3
50	Västmanlands län . . .	10	51	7	—	—	—	23	5	5	2	1	—
51	Kopparbergs län . . .	15	53	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Gävleborgs län	20	72	19	—	—	—	1	—	—	1	7	6
53	Västernorrlands län . .	22	58	18	—	—	—	—	—	—	3	1	—
54	Jämtlands län	20	118	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	12	56	8	—	—	—	—	—	—	1	1	1
56	Norrbottens län	13	47	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
24 194	**3 681**	**3 556**	**13 773**	**2 409**	**1 873**	**6 812**	**650**	**648**	**2 447**	**1 226**	**864**	**10193**	**5 317**	**3 945**	**7 326**	**12 802**	**12658**	**1 174**	1
4 392	254	249	1 182	222	214	716	78	78	868	387	234	2 409	1 661	1 226	486	753	748	61	2
1 510	112	106	173	42	36	73	—	—	22	11	8	221	83	61	427	270	258	15	3
385	36	35	124	15	13	8	—	—	195	71	55	101	48	23	95	131	130	21	4
315	82	82	177	37	34	523	50	50	27	15	9	78	72	49	136	120	120	27	5
1 125	58	51	650	148	111	155	5	5	78	62	44	672	552	452	202	178	167	77	6
414	195	172	403	82	72	27	—	—	55	25	16	140	82	64	231	117	116	25	7
248	71	70	202	164	93	3	—	—	13	16	13	66	78	63	54	123	123	22	8
487	151	151	288	71	70	420	2	2	24	26	23	269	80	52	197	161	161	10	9
45	—	—	44	3	1	45	—	—	4	4	2	19	9	4	54	17	17	6	10
258	108	96	401	50	43	294	5	5	19	19	11	106	144	94	383	383	382	49	11
713	125	123	403	342	96	165	2	—	36	18	12	236	149	105	171	569	542	84	12
3 282	71	71	636	40	38	370	5	5	144	46	36	1 096	227	190	830	3 115	3 115	33	13
1 539	234	229	1 289	179	174	896	30	30	172	81	68	467	267	204	728	2 411	2 359	84	14
416	138	137	486	131	129	111	3	3	14	5	4	154	31	27	99	179	179	9	15
2 607	119	119	917	61	59	2 262	442	442	431	253	200	2 084	822	620	532	2 112	2 112	70	16
668	113	110	2 034	147	134	266	20	20	23	16	14	180	77	53	383	301	300	41	17
527	75	70	2 279	205	172	27	—	—	34	18	11	157	136	87	164	225	225	22	18
499	139	139	344	151	128	29	2	2	30	18	11	104	86	66	154	267	267	27	19
462	93	93	217	37	34	28	—	—	30	12	10	137	83	75	153	117	117	16	20
641	187	178	834	87	73	8	—	—	43	18	12	161	122	66	172	174	159	28	21
207	61	60	85	34	20	46	—	—	14	9	4	82	101	58	113	130	130	23	22
190	89	85	122	15	15	3	—	—	26	25	19	50	47	25	195	141	134	33	23
392	46	45	223	29	27	64	—	—	39	11	7	318	97	63	226	237	235	43	24
1 348	160	158	146	46	42	222	6	6	24	7	6	510	62	51	484	169	168	129	25
578	504	471	35	41	25	4	—	—	38	27	19	113	98	89	99	100	97	34	26
284	154	154	38	13	6	17	—	—	19	11	3	96	46	31	175	116	112	85	27
662	306	302	41	17	14	30	—	—	25	15	13	167	57	47	383	186	185	100	28
6	**4**	**3**	**16 710**	**2 382**	**1 811**	**222**	**23**	**22**	**3 739**	**2 701**	**1 786**	**5 699**	**4 452**	**3 255**	**15235**	**17 988**	**12148**	**1 213**	29
—	2	1	1 889	441	225	119	21	21	961	770	409	1 396	1 087	823	3 077	4 341	3 061	93	30
—	—	—	184	55	45	2	—	—	68	75	33	97	116	81	729	1 012	623	27	31
—	—	—	374	19	10	—	—	—	149	60	42	37	44	27	221	326	199	45	32
1	—	—	189	24	14	1	—	—	58	53	26	114	104	66	321	348	198	38	33
—	—	—	850	90	69	—	—	—	127	143	108	171	148	96	820	842	526	89	34
—	—	—	926	43	29	2	—	—	73	77	52	113	123	62	436	390	279	35	35
—	—	—	45	18	16	—	—	—	41	28	23	91	100	71	302	347	182	16	36
3	—	—	59	19	12	5	—	—	75	42	28	118	92	62	408	434	262	27	37
—	—	—	1	2	1	—	—	—	10	15	10	16	13	7	71	83	46	—	38
—	—	—	282	21	18	—	—	—	54	57	43	119	94	64	379	506	347	83	39
—	—	—	247	166	98	—	—	—	62	45	28	170	155	75	486	585	265	83	40
—	—	—	741	108	103	6	—	—	223	98	85	565	265	253	874	882	806	43	41
1	—	—	1 154	189	175	7	—	—	234	149	130	277	152	111	783	728	533	54	42
—	—	—	503	84	82	2	—	—	37	20	16	114	53	45	236	183	124	47	43
—	—	—	2 412	218	176	63	1	—	532	254	192	664	381	322	1 352	1 842	1 440	125	44
—	—	—	289	103	96	1	—	—	67	36	25	81	79	58	204	220	128	29	45
—	—	—	3 443	284	218	—	—	—	74	81	48	115	107	59	422	410	259	38	46
—	—	—	305	99	88	—	—	—	63	52	35	81	77	58	368	417	253	22	47
—	—	—	269	41	41	1	—	—	109	102	80	117	119	93	544	623	398	58	48
—	—	—	1 689	219	195	3	—	—	111	92	66	203	159	115	617	611	391	50	49
1	2	2	154	23	16	1	—	—	63	55	28	175	180	115	434	486	289	26	50
—	—	—	149	31	20	—	—	—	108	109	59	169	188	117	405	430	270	51	51
—	—	—	401	10	9	2	1	1	70	40	24	175	119	73	400	462	324	82	52
—	—	—	49	4	4	5	—	—	75	52	42	75	78	61	547	470	328	16	53
—	—	—	49	49	42	1	—	—	112	89	79	215	256	219	286	402	238	18	54
—	—	—	32	14	5	1	—	—	103	72	47	106	84	63	299	348	230	13	55
—	—	—	25	8	4	—	—	—	80	35	28	125	79	59	214	260	149	5	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under mars 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	8 206	17 432	7 000	929	1 465	360	8 306	9 135	18 897	7 360
Jordbruk	6 249	7 696	2 826	929	1 465	360	6 372	7 178	9 161	3 186
Skogshushållning . .	1 957	9 736	4 174	—	—	—	1 934	1 957	9 786	4 174
Industri o. hantverk .	50 541	10 970	8 965	17 207	2 804	2 129	63 608	67 748	13 774	11 094
Malmbrytning . . .	219	97	68	1	1	1	219	220	98	69
Metall- o. maskinind.	5 701	3 292	2 221	258	220	178	5 591	5 954	3 512	2 399
Jord- och stenind. .	3 814	722	382	46	70	20	3 647	3 860	792	402
Trävaruindustri . .	5 502	1 209	1 001	74	10	9	5 366	5 576	1 219	1 010
Pappers- o. graf. ind.	1 152	282	246	163	187	127	1 278	1 315	469	373
Livsmedelsindustri .	2 111	645	556	1 494	367	272	3 324	3 605	1 012	828
Textil- o. bekl.-ind. .	3 856	438	388	12 699	1 453	1 100	16 367	16 555	1 891	1 488
Läder- o. gummiind.	3 045	299	265	2 073	319	270	4 985	5 118	618	535
Kemisk-teknisk ind.	594	177	166	398	173	149	885	992	350	315
Byggnadsverksamh. .	24 194	3 681	3 556	6	4	3	21 626	24 200	3 685	3 559
Kraft- o. värmeprod.	353	128	116	—	—	—	320	353	128	116
Sjöfart och fiske . .	6 812	650	648	222	23	22	6 872	7 034	673	670
Handel o. samfärdsel	12 640	6 543	4 809	9 438	7 153	5 041	19 622	22 078	13 696	9 850
Kontorsarbete . . .	1 165	488	278	1 301	859	611	2 391	2 466	1 347	889
Affärs- o. lagerarb. .	2 832	896	761	1 739	719	520	4 322	4 571	1 615	1 281
Landtransport . . .	6 565	3 892	2 709	313	545	252	5 882	6 878	4 437	2 961
Hotell- o. rest.-rör. .	796	529	475	3 647	3 188	2 483	3 557	4 443	3 717	2 958
Litter. o. konstn.arb.	322	44	39	51	19	17	367	373	63	56
Förvaltn. o. underv.	723	470	404	729	364	300	1 356	1 452	884	704
Sjukvård o. hygien .	237	224	143	1 658	1 459	858	1 747	1 895	1 688	1 001
Husligt arbete . . .	139	78	59	14 966	17 457	11 631	10 469	15 105	17 535	11 690
Diversearbete	6 842	11 266	11 142	10	26	26	5 354	6 852	11 292	11 168
Frivill. arbetsuppgift.	345	1 458	1 457	259	505	491	604	604	1 963	1 948
Ungdom ut. särsk. utb.	1 174	—	—	1 213	—	—	2 315	2 387	—	—
Summa	86 699	48 397	34 080	44 244	29 433	19 700	117 150	130942	77 830	53 780
Därav under 18 år	3 519	3 700	1 932	4 127	3 117	2 102	7 447	7 646	6 817	4 034

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under februari och mars 1942 samt under mars 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Mars 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Mars 1942	Febr. 1942	Mars 1941	Mars 1942	Febr. 1942	Mars 1941	Mars 1942	Febr. 1942	Mars 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	47	57	68	63	93	71	48	59	69	40	25	39
Jordbruk	81	131	87	63	93	71	78	125	84	37	25	35
Skogshushållning . .	20	25	43	·	·		20	25	43	43	·	43
Industri o. hantverk .	461	631	731	614	779	501	492	662	685	82	76	81
Sjöfart och fiske . .	1 048	1 170	324	·	·	·	1 045	1 174	329	100		100
Handel o. samfärdsel	193	232	187	132	161	157	161	197	174	73	70	72
Husligt arbete . . .	·	·	·	86	103	98	86	103	98		67	67
Diversearbete	61	50	79	·	·	·	61	50	79	99	·	99
Samtliga	179	204	242	150	198	152	168	202	208	70	67	69
Därav under 18 år	95	119	126	132	164	169	112	140	147	52	67	59

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av mars 1942 i jämförelse med slutet av februari 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl febr. 1942 som mars 1942					
	Antal företag	Mars 1942		Indextal för mars 1942 (febr. 1942 = 100)		
		S:a arbetare	Därav kvinnor	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 441**	**117 392**	**8 812**	**101·1**	**102 3**	**100·3**
Gruvor o. anrikningsverk	19	2 243	28	99·3	·	99·5
Järn-, stål- o. kopparverk	36	16 885	89	100·7	114·1	100·8
Järn- o. stålmanufaktur .	295	15 284	1 527	98·4	103·7	98·9
Mekaniska verkstäder . .	775	53 855	2 933	100·2	102·2	100·3
Skeppsvarv	52	10 336	16	101·8	·	101·8
Elektriska verkstäder . .	87	12 485	3 103	99·0	100·3	99·3
Annan metallindustri . .	177	6 304	1 116	100·8	105·5	101·6
Jord- o. stenindustri . . .	**450**	**13 058**	**1 232**	**103·5**	**103·1**	**103·5**
Kolgruvor	4	988	2	100·2	·	100·2
Torvindustri	45	365	2	99 7	·	99·7
Stenbrott o. stenhuggerier	110	2 011	11	107·2	·	107·4
Cementfabriker, kalkbruk	117	3 076	38	103·6	·	103·5
Tegelbruk	112	1 863	—	100·4	—	100·3
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	19	1 975	914	100·6	100·2	100·4
Glasbruk	43	2 780	265	106·3	115·2	107·0
Träindustri	**864**	**21 943**	**506**	**99·0**	**102·4**	**99·1**
Sågverk o. hyvlerier . .	332	8 310	14	101·4	·	101·4
Snickeri- o. möbelfabriker	449	11 460	291	97·5	103·9	97·6
Annan trävaruindustri .	83	2 173	201	98·5	99·0	98·5
Pappers- o. grafisk ind. .	**503**	**29 726**	**4 986**	**96·6**	**101·7**	**97·4**
Pappersmassefabriker . .	55	9 840	52	95·8	73·2	95·6
Pappersbruk o. pappfabr. .	47	8 942	1 805	95·0	101·2	96·2
Annan pappersindustri .	118	3 368	1 946	97·4	101·5	99·7
Grafisk industri	283	7 576	1 183	99·6	104·5	100·4
Livsmedelsindustri	**853**	**24 900**	**8 889**	**98·4**	**100·5**	**99·1**
Kvarnar	33	1 063	98	96·3	110·1	97·4
Bagerier	186	4 206	1 290	102·7	97·9	101·2
Råsockerbruk o. raffinad. .	25	3 320	607	97·4	100·0	97·8
Choklad- o. karamellfabr.	56	3 665	2 773	101·2	100·4	100·6
Bryggerier o. läskedrycksf.	206	4 009	722	100·2	113·2	103·3
Tobaksfabriker	7	1 561	1 231	100·3	99·8	99·9
Slakterier o. konservfabr.	201	4 575	1 542	93·2	96·7	94·4
Annan livsmedelsindustri	139	2 501	626	98·4	103·6	99·7
Textil- o. beklädnadsind. .	**723**	**55 062**	**36 861**	**97·5**	**102·1**	**100·6**
Bomullsindustri	46	13 472	7 245	97·3	100·8	99·2
Jute- o. linneindustri . .	11	2 641	1 495	93·0	104·3	99·1
Ylleindustri	68	8 636	4 709	96·3	100·2	98·4
Trikåfabriker	119	7 492	5 766	96·2	100·3	99·3
Skrädderier o. sömnadsfabr.	331	16 891	14 226	102·0	104·0	103·7
Annan hithörande industri	148	5 930	3 420	98·6	102·3	100·7
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**316**	**16 194**	**6 437**	**98·9**	**100·7**	**99·6**
Garverier	31	2 246	235	98·2	102·6	98·7
Skofabriker	84	4 195	1 880	98·1	102·2	99·9
Gummivarufabriker . . .	26	4 931	2 398	98·9	98·1	98·5
Annan hithörande industri	175	4 822	1 924	99·9	102·3	100·9
Kemisk-teknisk industri .	**267**	**9 798**	**2 699**	**100·2**	**99·9**	**100·1**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	108	2 198	754	101·0	101·9	101·3
Sprängämnesfabriker . .	9	2 198	756	98·6	100·5	99·3
Tändsticksfabriker . . .	8	990	326	102·6	96·4	100·5
Annan kemisk-tekn. ind. .	142	4 412	863	100·1	99·0	99·9
Samtliga industrigrupper	**5 417**	**288 073**	**70 422**	**99·4**	**101·7**	**99·9**
Byggnadsverksamhet . .	918	8 725	19	96·4	·	96·5
Statliga verk o. byggn.-arb.	150	24 832	3 218	98·8	96·5	98·5
Komm. verk o. byggnadsarb.	190	11 892	43	99·1	·	99·1
Handel o. varulager . . .	1 185	6 090	1 301	97·4	106·9	99·3
Samfärdsel	139	3 392	53	99·9	·	100·1
Samtliga näringsgrenar	**7 999**	**343 004**	**75 056**	**99·2**	**101·6**	**99·7**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941							1942	
	Jan.	Febr.	Maj	Aug.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.
Malmbrytning o. metallind.	99·3	101·2	100·0	103·0	103·3	104·3	102·4	103·3	102·7
Gruvor o. anrikningsverk	106·1	106·8	106·0	115·3	110·7	110·5	106·7	107·4	107·3
Järn-, stål- o. kopparverk	96·9	100·4	100·0	103·2	104·7	106·0	103·5	103·4	101·1
Järn- o. stålmanufaktur	84·7	87·1	82·1	87·2	88·7	90·6	87·9	89·5	88·8
Mekaniska verkstäder	105·7	107·0	106·5	108·2	109·5	110·5	109·1	110·5	110·7
Skeppsvarv	111·0	115·6	116·7	108·5	99·2	99·0	96·6	98·2	98·9
Elektriska verkstäder	104·0	103·8	104·0	111·9	113·5	114·7	114·2	115·1	113·0
Annan metallindustri	81·6	83·4	81·2	85·3	86·7	87·4	86·8	83·8	82·9
Jord- o. stenindustri	53·5	54·8	74·1	77·6	73·0	69·9	64·4	59·7	59·3
Kolgruvor	120·3	121·0	121·9	125·2	128·1	128·2	129·2	131·4	127·7
Torvindustri	68·3	69·5	241·6	194·2	132·6	97·9	80·7	60·8	59·8
Stenbrott o. stenhuggerier	41·8	42·8	54·3	58·2	53·7	49·3	47·8	35·4	32·6
Cementfabriker, kalkbruk	55·7	57·6	72·9	75·4	73·7	70·5	62·8	57·0	59·3
Tegelbruk	30·6	29·8	57·6	71·6	54·4	49·9	42·8	37·7	36·5
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	71·3	73·5	75·6	78·3	77·4	77·9	76·5	76·3	77·7
Glasbruk	57·5	59·6	67·8	62·7	75·8	76·4	69·4	70·7	69·6
Träindustri	60·9	63·0	74·4	77·0	77·1	75·7	67·6	64·0	64·7
Sågverk o. hyvlerier	57·8	62·0	83·2	80·9	75·6	70·8	59·0	52·2	54·8
Snickeri- o. möbelfabriker	64·7	65·2	67·5	74·4	80·2	81·6	76·0	76·2	75·5
Annan trävaruindustri	68·8	70·3	85·2	97·8	98·0	99·2	98·5	94·3	91·3
Pappers- o. grafisk ind.	71·4	73·2	72·9	74·0	77·8	80·1	77·2	77·7	78·2
Pappersmassefabriker	55·4	58·2	60·7	65·0	66·7	70·1	66·6	68·2	68·3
Pappersbruk o. pappfabr.	68·9	70·1	67·6	64·1	70·5	71·4	67·3	70·6	72·0
Annan pappersindustri	83·2	84·6	82·8	87·2	91·2	94·6	92·1	87·8	89·3
Grafisk industri	91·4	92·8	91·2	91·4	95·9	97·4	98·3	95·0	94·1
Livsmedelsindustri	87·9	89·8	96·1	98·9	111·2	111·5	94·4	93·8	93·2
Kvarnar	93·6	90·7	93·2	91·9	107·1	107·6	102·4	96·3	89·9
Bagerier	87·0	90·7	100·0	101·8	97·2	99·7	87·2	100·0	101·4
Råsockerbruk o. raffinad.	85·4	89·1	110·9	125·9	226·0	215·8	113·9	113·3	113·3
Choklad- o. karamellfabr.	79·4	91·2	91·2	87·0	93·3	95·6	87·1	85·0	90·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	90·1	89·1	98·6	95·7	90·0	89·6	93·3	86·6	84·3
Tobaksfabriker	72·5	66·0	73·8	73·8	76·0	75·1	71·6	78·0	77·1
Slakterier o. konservfabr.	107·3	107·8	108·6	126·4	133·9	138·2	131·6	122·4	116·9
Annan livsmedelsindustri	92·3	93·3	87·5	88·4	95·8	98·5	96·7	93·4	89·9
Textil- o. beklädnadsind.	90·8	91·9	89·6	88·4	89·1	88·6	86·1	84·2	84·8
Bomullsindustri	93·9	95·0	93·5	94·5	94·7	96·2	95·1	94·5	94·1
Jute- o. linneindustri	93·6	96·5	93·4	94·9	99·6	100·1	99·3	98·6	96·4
Ylleindustri	98·5	99·3	94·9	91·7	91·2	91·5	91·3	88·2	86·2
Trikåfabriker	85·1	86·0	85·4	85·8	85·8	85·9	83·7	82·6	83·2
Skrädderier o. sömnadsfabr.	88·8	89·0	84·9	82·4	83·3	80·9	77·5	72·6	76·4
Annan hithörande industri	87·6	90·8	93·5	89·8	92·5	90·0	82·5	90·3	88·7
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	93·7	94·9	90·1	84·2	88·8	90·5	79·8	86·5	85·8
Garverier	120·3	120·2	109·6	112·5	109·3	109·5	100·6	106·2	105·5
Skofabriker	94·3	97·4	90·1	91·8	88·2	89·3	87·0	86·7	90·3
Gummivarufabriker	83·4	83·6	80·5	57·2	74·1	76·9	54·3	72·1	67·3
Annan hithörande industri	93·0	92·6	92·4	96·5	96·8	98·2	92·6	91·9	90·5
Kemisk-teknisk industri	82·3	85·0	82·4	87·9	91·1	91·4	84·3	86·9	86·2
Färg-, olje- o. parfymfabr.	77·2	78·2	77·7	77·6	84·1	84·4	80·2	78·3	77·9
Sprängämnesfabriker	109·9	115·4	120·9	146·9	151·1	152·0	133·6	142·4	135·0
Tändsticksfabriker	72·7	73·3	50·7	47·1	55·2	52·4	52·0	49·1	50·6
Annan kemisk-teknisk ind.	83·6	87·3	87·6	94·0	93·7	94·8	86·8	91·5	92·5
Samtliga industrigrupper	85·4	87·0	88·6	90·3	92·0	92·4	87·9	87·7	87·6
Byggnadsverksamhet	38·8	36·5	48·2	61·5	55·5	50·3	41·6	37·3	34·9
Statliga verk o. byggn.-arb.	105·7	109·3	119·6	137·8	136·7	125·6	109·6	113·5	114·2
Komm. verk o. byggnadsarb.	76·3	81·0	91·5	92·3	89·1	89·0	84·2	83·3	82·5
Handel o. varulager	76·1	75·7	73·9	75·6	77·8	80·1	76 8	75·0	75·2
Samtliga näringsgrenar	83·1	84·6	87·9	91·1	91·8	91·3	85·7	85·3	85·0

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941									1942		
	Febr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars
Malmbrytning o. metallind.	3·58	3·74	3·78	3·71	3·67	3·80	3·82	3·84	3·82	3·88	3·79	3·77
Gruvor o. anrikningsverk	3·66	3·88	4·09	4·18	3·94	3·81	3·88	3·79	4·00	3·99	4·03	3·99
Järn-, stål- o. kopparverk	3·79	3·82	4·15	4·27	3·97	4·17	4·05	4·00	4·05	4·02	4·12	3·96
Järn- o. stålmanufaktur	2·98	3·07	3·06	3·15	3·15	3·55	3·74	3·65	3·46	3·42	3·45	3·59
Mekaniska verkstäder	3·75	3·98	3·98	3·80	3·92	3·96	3·95	4·00	3·99	3·91	3·92	3·83
Skeppsvarv	4·01	4·01	3·69	3·55	3·17	3·20	3·22	3·67	3·48	4·10	3·52	3·53
Elektriska verkstäder	3·21	3·66	3·59	3·48	3·49	3·70	3·88	3·74	3·68	3·55	3·57	3·69
Annan metallindustri	2·64	2·98	2·89	3·11	3·17	3·04	3·22	3·20	3·41	3·28	3·42	3·63
Jord- o. stenindustri	2·77	3·41	3·46	3·88	3·86	3·48	3·32	3·25	3·10	3·29	3·42	3·40
Kolgruvor	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	4·98
Torvindustri	3·18	4·31	4·14	4·07	4·00	4·30	3·96	3·45	3·88	3·07	2·97	2·62
Stenbrott o. stenhuggerier	1·84	2·96	2·78	3·02	3·08	3·28	2·66	2·80	2·56	2·48	2·08	2·41
Cementfabriker, kalkbruk	2·62	3·24	3·26	3·37	3·00	3·14	3·24	3·32	3·20	2·84	2·93	3·22
Tegelbruk	1·60	2·88	3·26	3·06	3·07	3·05	2·79	2·72	2·71	3·28	3·78	3·45
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·39	3·65	3·97	3·48	3·57	3·53	3·58	3·28	3·17	3·28	3·64	3·60
Glasbruk	2·86	3·32	3·16	3·08	3·28	3·34	3·39	3·28	3·68	3·60	3·48	3·67
Träindustri	2·63	3·20	3·26	3·38	3·46	3·45	3·45	3·51	3·19	3·04	3·15	3·25
Sågverk o. hyvlerier	2·65	3·40	3·50	3·57	3·61	3·49	3·38	3·28	3·09	2·85	2·98	3·02
Snickeri- o. möbelfabriker	2·56	2·95	2·98	3·18	3·24	3·39	3·49	3·67	3·24	3·11	3·24	3·34
Annan trävaruindustri	3·02	3·18	3·54	3·48	3·76	3·62	3·49	3·78	3·33	3·44	3·88	3·62
Pappers- o. grafisk ind.	2·68	2·97	2·82	3·01	3·01	3·11	3·22	3·31	3·26	3·07	3·37	3·28
Pappersmassefabriker	2·32	2·44	2·43	3·00	3·31	3·05	3·00	3·10	2·97	2·95	3·22	3·38
Pappersbruk o. pappfabr.	2·48	2·68	2·37	2·47	2·14	2·51	2·64	2·67	2·62	2·66	3·03	2·92
Annan pappersindustri	2·93	3·54	3·43	3·47	3·58	3·65	4·05	4·10	4·15	3·61	3·77	3·69
Grafisk industri	3·14	3·38	3·22	3·27	3·27	3·41	3·59	3·82	3·74	3·38	3·59	3·39
Livsmedelsindustri	3·20	3·51	3·51	3·54	3·34	3·37	3·44	3·41	3·35	3·28	3·24	3·25
Kvarnar	3·70	3·78	3·80	3·88	3·65	3·89	3·84	3·74	3·88	2·86	2·90	2·72
Bagerier	3·33	3·71	3·82	3·72	3·80	3·54	3·63	3·59	3·69	3·64	3·48	3·66
Råsockerbruk o. raffinad.	3·13	3·64	3·48	3·53	3·79	3·50	3·68	3·57	2·93	3·08	3·11	3·10
Choklad- o. karamellfabr.	4·04	3·74	3·67	3·53	3·09	3·64	3·77	3·76	3·51	3·75	3·76	3·78
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·41	3·17	3·26	3·43	2·76	2·61	2·52	2·41	2·96	2·53	2·54	2·56
Tobaksfabriker	3·06	3·34	3·09	3·21	3·03	3·55	3·55	3·54	3·52	3·57	3·64	3·60
Slakterier o. konservfabriker	3·28	3·30	3·56	3·56	3·31	3·37	3·53	3·67	3·45	3·14	3·05	2·93
Annan livsmedelsindustri	3·23	3·45	3·33	3·43	3·33	3·39	3·13	3·27	3·33	3·44	3·35	3·58
Textil- o. beklädnadsind.	3·24	3·25	3·09	3·19	3·12	3·18	3·06	3·25	3·17	2·83	2·98	3·13
Bomullsindustri	3·06	3·27	3·05	3·24	2·96	2·96	2·68	3·21	3·31	2·78	2·92	3·12
Jute- o. linneindustri	3·53	3·16	3·65	3·02	3·49	3·38	3·48	3·51	3·25	2·81	3·40	3·07
Ylleindustri	3·38	3·40	3·12	3·41	3·42	3·24	3·46	3·51	3·14	2·87	2·90	3·13
Trikåfabriker	3·41	3·36	3·26	3·25	3·30	3·40	3·36	3·51	3·37	3·28	3·22	3·27
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·10	3·02	2·88	2·94	2·83	2·97	2·80	2·84	2·85	2·47	2·65	2·97
Annan hithörande industri	3·45	3·48	3·38	3·38	3·43	3·59	3·51	3·54	3·38	3·33	3·49	3·41
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·36	2·96	3·11	3·22	3·04	3·07	3·15	3·28	3·33	3·27	3·21	3·19
Garverier	3·52	2·84	2·78	3·32	3·30	3·32	3·48	3·28	3·34	3·41	3·48	3·37
Skofabriker	3·13	2·50	2·75	2·83	2·86	2·82	2·77	2·98	3·03	3·32	3·10	3·14
Gummivarufabriker	3·59	3·35	3·74	3·69	3·12	3·27	3·54	3·36	3·36	3·18	3·25	3·20
Annan hithörande industri	3·33	3·27	3·38	3·20	3·17	3·17	3·05	3·23	3·26	3·18	3·18	3·12
Kemisk-teknisk industri	2·80	3·23	3·22	3·34	3·23	3·32	3·42	3·42	3·32	3·13	3·31	3·39
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·60	2·70	2·74	2·96	2·57	2·98	3·24	2·96	3·08	2·81	2·71	3·02
Sprängämnesfabriker	3·21	4·42	4·65	4·43	4·43	4·59	4·42	4·55	4·78	3·91	4·61	4·77
Tändsticksfabriker	1·35	1·00	1·09	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·32	3·38	3·32	3·46	3·37	3·41	3·38	3·49	3·28	3·32	3·51	3·42
Samtliga industrigrupper	3·26	3·43	3·43	3·43	3·39	3·43	3·43	3·54	3·49	3·38	3·44	3·45
Byggnadsverksamhet	1·95	2·27	2·57	2·84	2·91	2·99	2·63	2·50	2·62	2·53	2·26	2·38
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·42	3·69	3·71	3·60	3·81	3·72	3·57	3·53	3·40	3·52	3·48	3·68
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·89	3·18	3·02	2·92	3·02	2·97	2·90	2·97	2·74	2·82	2·80	2·93
Handel o. varulager	2·99	3·17	3·13	3·16	3·18	3·26	3·33	3·42	3·44	3·09	3·13	3·15
Samfärdsel	2·97	3·39	2·76	2·84	2·97	3·26	3·22	3·10	3·34	2·99	3·31	3·42
Banker	3·64	3·69	3·73	3·92	3·63	3·63	3·63	3·56	3·82	3·71	3·64	3·56
Försäkringsföretag	3·63	3·66	3·97	3·87	3·70	3·71	3·68	3·82	3·61	3·81	3·87	3·86
Samtliga näringsgrenar	3·21	3·39	3·40	3·39	3·38	3·45	3·43	3·49	3·42	3·34	3·38	3·41

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under mars 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Febr.	Mars	Febr.	Mars	Febr.	Mars	Febr.	Mars
Malmbrytning o. metallindustri	**128**	**111**	**2 783**	**2 328**	**1 128**	**907**	**+ 1 655**	**+ 1 421**
Gruvor o. anrikningsverk	4	4	38	122	63	20	− 25	+ 102
Järn-, stål- o. kopparverk	15	15	760	443	196	226	+ 564	+ 217
Järn- o. stålmanufaktur	12	11	169	339	55	68	+ 114	+ 271
Mekaniska verkstäder	60	53	1 137	1 006	496	405	+ 641	+ 601
Skeppsvarv	12	7	225	72	93	10	+ 132	+ 62
Elektriska verkstäder	17	13	283	266	168	145	+ 115	+ 121
Annan metallindustri	8	8	171	80	57	33	+ 114	+ 47
Jord- o. stenindustri	**29**	**14**	**333**	**158**	**177**	**74**	**+ 156**	**+ 84**
Kolgruvor	2	2	56	35	7	21	+ 49	+ 14
Torvindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
Stenbrott o. stenhuggerier	5	3	22	10	8	9	+ 14	+ 1
Cementfabriker, kalkbruk	4	1	43	9	3	2	+ 40	+ 7
Tegelbruk	10	5	71	32	54	—	+ 17	+ 32
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	5	3	93	60	22	36	+ 71	+ 24
Glasbruk	3	—	48	12	83	6	− 35	+ 6
Träindustri	**39**	**18**	**232**	**168**	**232**	**99**	**± 0**	**+ 69**
Sågverk o. hyvlerier	26	14	192	139	82	88	+ 110	+ 51
Snickerier o. möbelfabriker	12	4	40	29	136	11	− 96	+ 18
Annan trävaruindustri	1	—	—	—	14	—	− 14	—
Pappers- o. grafisk industri	**20**	**20**	**291**	**246**	**447**	**394**	**− 156**	**− 148**
Pappersmassefabriker	7	8	167	115	201	244	− 34	− 129
Pappersbruk o. pappfabriker	6	3	39	29	138	75	− 99	− 46
Annan pappersindustri	4	6	29	16	—	16	+ 29	—
Grafisk industri	3	3	56	86	108	59	− 52	+ 27
Livsmedelsindustri	**41**	**31**	**480**	**251**	**329**	**267**	**+ 151**	**− 16**
Kvarnar	3	—	—	—	34	—	− 34	—
Bagerier	6	6	28	38	103	10	− 75	+ 28
Råsockerbruk o. raffinaderier	4	5	193	22	53	82	+ 140	− 60
Choklad- o. karamellfabriker	9	9	227	140	14	106	+ 213	+ 34
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	3	1	—	3	22	—	− 22	+ 3
Slakterier o. konservfabriker	8	6	8	14	79	47	− 71	− 33
Annan livsmedelsindustri	8	4	24	34	24	22	± 0	+ 12
Textil- o. beklädnadsindustri	**47**	**37**	**378**	**493**	**540**	**263**	**− 162**	**+ 230**
Bomullsindustri	8	8	117	118	72	111	+ 45	+ 7
Jute- o. linneindustri	—	1	—	15	—	—	—	+ 15
Ylleindustri	9	5	37	68	101	9	− 64	+ 59
Trikåfabriker	2	—	12	—	10	—	+ 2	—
Skrädderier o. sömnadsfabriker	18	12	117	73	241	109	− 124	− 36
Annan hithörande industri	10	11	95	219	116	34	− 21	+ 185
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**12**	**9**	**171**	**112**	**260**	**131**	**− 89**	**− 19**
Garverier	—	—	—	—	—	—	—	—
Skofabriker	4	1	30	7	9	—	+ 21	+ 7
Gummivarufabriker	4	5	138	95	199	131	− 61	− 36
Annan hithörande industri	4	3	3	10	52	—	− 49	+ 10
Kemisk-teknisk industri	**17**	**17**	**188**	**178**	**99**	**166**	**+ 89**	**+ 12**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	1	4	8	5	—	106	+ 8	− 101
Sprängämnesfabriker	2	4	8	68	59	14	− 51	+ 54
Tändsticksfabriker	2	1	11	6	15	8	− 4	− 2
Annan kemisk-teknisk industri	12	8	161	99	25	38	+ 136	+ 61
Samtliga industrigrupper	**333**	**257**	**4 856**	**3 934**	**3 212**	**2 301**	**+ 1 644**	**+ 1 633**
Byggnadsverksamhet	87	65	1 124	963	516	693	+ 608	+ 270
Handel o. varulager	10	9	197	156	91	131	+ 106	+ 25
Samfärdsel	1	—	—	—	4	—	− 4	—
Hotell- o. restaurangrörelse	2	2	39	31	20	24	+ 19	+ 7
Banker och försäkringsföretag	2	1	11	7	7	—	+ 4	+ 7
Samtliga näringsgrenar	**435**	**334**	**6 227**	**5 091**	**3 850**	**3 149**	**+ 2 377**	**+ 1 942**
Kvinnor			1 234	1 173	1 115	844	+ 119	+ 329

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 28 februari 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	89	26 512	21 948	2 821	10·6	2 463	26 034	3 991	15·3
Bleck- o. plåtslagareförb. .	57	2 657	—	332	12·5	—	2 640	476	18·0
Bokbindareförbundet . . .	53	8 217	5 153	262	3·2	197	8 188	317	3·9
Bryggeriindustriarb.-förb. .	119	7 053	1 486	510	7·2	270	7 022	487	6·9
Byggnadsträarbetareförb. .	344	33 204	—	14 595	44·0	—	34 053	15 925	46·8
De förenade förbunden . .	56	13 115	3 992	895	6·8	458	12 859	770	6·0
Elektriska arbetareförb. . .	82	7 805	—	800	10·2	—	8 102	810	10·0
Gjutareförbundet	109	8 585	4	222	2·6	—	8 468	298	3·5
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	548	72 386	7 278	19 079	26·4	1 068	74 605	20 243	27·1
Byggnadsind.-arbetare .	193	84 028	1 355	12 515	36·8	209	85 183	13 226	37·6
Byggnadsämnesind.-arb.	183	12 551	476	3 365	26·8	100	12 716	3 601	28·3
Glasbruksarbetare . . .	36	3 405	95	204	6·0	13	3 970	322	8·1
Sockerfabriksarbetare .	19	4 746	765	769	16·2	86	4 766	926	19·4
Tändsticksarbetare . . .	5	1 277	494	222	17·4	118	1 286	224	17·4
Övriga arbetare	112	16 379	4 093	2 004	12·2	542	16 684	1 944	11·7
Gruvindustriarbetareförb. .	57	9 632	91	246	2·6	2	8 104	177	2·2
Handelsarbetareförb. . . .	260	41 524	17 643	1 394	3·4	528	41 205	1 106	2·7
Kommunalarbetareförb. . .	300	45 189	12 927	2 621	5·8	862	46 616	3 288	7·1
Lantarbetareförbundet . .	611	37 616	726	2 574	6·9	475	35 808	2 350	6·6
Litografförbundet	19	2 873	169	83	2·9	6	2 859	71	2·5
Livsmedelsarbetareförb. . .	124	28 404	8 675	2 205	7·8	896	28 324	2 358	8·3
Metallindustriarb.-förb. . .	312	181 406	11 962	7 741	4·3	790	179 846	6 292	3·5
Järnbruksarbetare . . .	60	38 438	639	530	1·4	18	37 998	616	1·6
Verkstadsarbetare . . .	252	142 968	11 323	7 211	5·0	772	141 848	5 676	4·0
Murareförbundet	126	10 568	—	5 356	50·7	—	10 609	5 568	52·5
Målareförbundet	200	13 358	2	6 315	47·3	—	14 148	7 496	53·0
Pappersindustriarb.-förb. .	131	30 600	1 728	3 341	10·9	425	32 483	4 469	13·8
Sadelm.- o. tapetseraref. .	57	3 763	793	584	15·5	141	3 760	843	22·4
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	56	11 126	4 466	1 668	15·0	1 043	11 212	1 876	16·7
Stenindustriarbetareförb. .	132	5 789	2	1 179	20·4	—	5 895	1 707	29·0
Sågverksindustriarb.-förb. .	227	19 334	7	4 702	24·3	—	20 024	5 910	29·5
Textilarbetareförbundet . .	98	39 789	22 417	2 087	5·2	1 479	39 470	2 302	5·8
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 345	1 798	233	9·9	194	2 315	214	9·2
Transportarbetareförb. . .	175	25 387	1 315	4 134	16·3	54	28 966	4 551	15·7
Träindustriarbetareförb. . .	264	23 262	369	2 318	10·0	71	23 524	3 413	14·5
Typografförbundet	106	11 911	611	277	2·3	45	11 838	507	4·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	210	18 882	—	3 944	20·9	—	21 128	4 591	21·7
Summa	4 934	742 292	125 562	92 518	12·5	11 467	750 105	102 406	13·7

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under februari uppgivits till inalles 431 692.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{31}/_{1}$ 1941—$^{28}/_{2}$ 1942.

Fackförbund	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$
Beklädnadsarbetareförb.	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5	9·4	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9	15·3	10·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	28·7	25·2	29·2	20·2	14·2	11·3	7·2	6·0	5·3	8·4	14·3	23·9	18·0	12·5
Bokbindareförbundet	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2
Bryggeriindustriarbetareförb.	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2
Byggnadsträarbetareförb.	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0	46·8	44·0
De förenade förbunden	5·2	6·1	7·1	7·0	7·3	6·9	5·4	4·8	4·5	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8
Elektriska arbetareförb.	9·8	12·5	12·3	11·3	8·5	7·6	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2	10·0	10·2
Gjutareförbundet	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3	2·7	3·9	3·5	2·6
Grov- o. fabriksarbetareförb.	34·1	34·1	30·6	26·2	20·3	16·3	14·7	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1	27·1	26·4
Byggnadsind.-arb.	44·1	45·7	41·8	35·5	28·9	21·7	18·1	17·8	17·9	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8
Byggnadsämnesind.-arb.	40·1	38·6	34·0	27·1	16·4	13·2	11·8	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5	28·3	26·8
Glasbruksarb.	18·9	17·1	16·7	11·6	8·1	8·8	15·8	11·0	4·8	5·8	6·2	7·3	8·1	6·0
Sockerfabriksarb.	24·2	24·0	17·7	15·0	12·1	10·9	10·6	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2
Tändsticksarb.	15·8	12·3	14·3	25·2	22·3	28·2	24·8	23·8	15·5	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4
Övriga arb.	14·7	14·4	11·9	11·0	9·0	9·2	9·9	9·0	8·2	9·0	9·6	12·8	11·7	12·2
Gruvindustriarbetareförb.	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6	2·2	2·6
Handelsarbetareförb.	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4
Kommunalarbetareförb.	7·3	6·8	5·9	4·6	2·4	2·1	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8
Lantarbetareförbundet	6·1	6·0	5·5	3·8	3·1	2·6	2·7	2·8	2·7	2·8	4·0	4·0	6·6	6·9
Litografförbundet	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2	2·8	3·1	2·3	1·9	2·4	2·5	2·9
Livsmedelsarbetareförb.	11·4	9·0	9·6	8·0	7·0	6·7	5·0	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8
Metallindustriarbetareförb.	6·3	6·8	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2	3·5	4·3
Järnbruksarbetare	2·0	2·2	2·5	2·0	1·5	1·4	1·2	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4
Verkstadsarbetare	7·4	8·0	7·5	7·0	6·0	5·4	4·6	4·3	4·0	4·0	4·8	5·0	4·0	5·0
Murareförbundet	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1	52·5	50·7
Målareförbundet	55·1	53·8	42·6	35·6	23·3	20·7	14·5	12·9	8·7	16·4	33·1	37·8	53·0	47·3
Pappersindustriarbetareförb.	23·8	20·7	21·4	21·6	21·0	20·5	16·5	16·8	13·4	14·2	13·6	13·5	13·8	10·9
Sadelm.- o. tapetserareförb.	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2	12·8	22·4	15·5
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9	12·3	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0
Stenindustriarbetareförb.	29·2	25·9	22·9	18·6	13·9	15·0	11·7	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8	29·0	20·4
Sågverksindustriarbetareförb.	37·0	33·0	30·6	28·0	21·0	13·8	9·9	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0	29·5	24·3
Textilarbetareförbundet	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0	5·8	5·2
Tobaksindustriarbetareförb.	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9
Transportarbetareförb.	22·6	23·6	19·8	18·0	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2	12·1	13·0	13·8	15·7	16·3
Träindustriarbetareförb.	18·6	16·9	14·0	10·8	8·4	8·6	6·5	6·2	5·8	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0
Typografförbundet	6·3	5·7	4·2	3·8	3·8	2·8	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	2·3
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	30·3	30·0	29·6	26·2	20·7	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4	21·7	20·9
Samtliga	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av mars 1942.*										
Stockholms stad	1	3 909	—	3 909	− 171	—	− 171	66·5	47·9	6·6
Stockholms	20	294	961	1 255	− 13	− 117	− 130	80·6	43·6	4·4
Uppsala	5	190	51	241	− 5	+ 9	+ 4	74·7	40·7	1·7
Södermanlands	5	98	26	124	− 63	− 19	− 82	81·5	42·7	0·6
Östergötlands	5	796	24	820	− 84	− 34	− 118	75·1	45·0	2·6
Jönköpings	11	237	16	253	− 43	+ 1	− 42	74·3	44·8	1·0
Kronobergs	7	20	31	51	± 0	− 9	− 9	49·0	37·3	0·8
Kalmar	10	320	56	376	− 87	− 36	− 123	74·5	50·0	1·6
Gotlands	2	104	10	114	+ 24	+ 2	+ 26	71·9	44·7	2·0
Blekinge	16	81	128	209	− 9	+ 8	− 1	71·8	48·3	1·4
Kristianstads	6	75	6	81	− 49	− 8	− 57	75·8	51·9	0·8
Malmö stad	1	1 997	—	1 997	− 43	—	− 43	81·5	39·5	12·8
Malmöhus i övrigt	16	974	194	1 168	− 351	− 79	− 430	77·2	38·7	3·1
Hallands	8	313	31	344	− 94	+ 14	− 80	81·7	52·9	2·3
Göteborgs stad	1	3 939	—	3 939	− 1 051	—	− 1 051	68·1	33·8	14·0
Göteborgs o. Bohus i övrigt	41	628	1 934	2 562	− 69	− 92	− 161	80·6	37·1	12·5
Älvsborgs	10	177	69	246	− 14	− 10	− 24	72·0	46·3	0·7
Skaraborgs	5	86	2	88	− 32	− 3	− 35	69·3	35·2	0·4
Värmlands	12	172	189	361	− 50	− 14	− 64	77·8	61·8	1·8
Örebro	2	224	—	224	+ 95	− 2	+ 93	74·6	33·0	1·0
Västmanlands	3	40	1	41	− 19	− 4	− 23	70·7	61·0	0·2
Kopparbergs	2	52	4	56	− 1	+ 3	+ 2	69·6	55·4	0·2
Gävleborgs	9	308	52	360	− 14	+ 2	− 12	73·9	65·8	1·3
Västernorrlands	31	238	2 425	2 663	− 30	− 253	− 283	85·4	45·1	9·7
Jämtlands	2	17	1	18	− 38	± 0	− 38	94·4	55·6	0·1
Västerbottens	11	50	126	176	± 0	− 6	− 6	48·3	29·5	0·8
Norrbottens	12	25	361	386	− 58	− 171	− 229	79·8	19·7	1·8
Summa	254	15 864	6 698	22 062	− 2 269	− 818	− 3 087	75·0	41·8	3·5
b) *Februari 1941—Mars 1942.*										
1941							antal %			
februari	282	23 954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388 14·4	70·6	28·1	5·5
mars	289	22 655	11 047	33 702	− 1 299	+ 101	− 1 198 3·4	70·4	30·5	5·3
april	285	19 732	10 820	30 552	− 2 923	− 227	− 3 150 9·3	71·5	31·1	4·8
maj	268	16 396	8 460	24 856	− 3 336	− 2 360	− 5 696 18·6	71·7	32·8	3·9
juni	251	13 227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200 16·9	73·3	34·1	3·2
juli	240	10 501	5 704	16 205	− 2 726	− 1 725	− 4 451 21·5	74·1	35·9	2·5
augusti	228	10 127	4 862	14 989	− 374	− 842	− 1 216 7·5	73·4	37·8	2·4
september	225	9 189	4 090	13 279	− 938	− 772	− 1 710 11·4	73·3	42·3	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	− 527	− 142	− 669 5·0	73·3	44·8	2·0
november	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171 17·2	74·3	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802 32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	− 331	+ 221	− 110 0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	− 2 269	− 818	− 3 087 12·3	75·0	41·8	3·5

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Mars 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	**197**	**264**	**461**	**— 60**	**— 50**	**— 110**	**332**	**72·0**
Jordbruk	194	80	274	— 55	— 25	— 80	184	67·2
Skogshushållning	3	184	187	— 5	— 25	— 30	148	79·1
Industri och hantverk	**9 779**	**5 055**	**14 834**	**—1554**	**— 627**	**—2181**	**11719**	**79·0**
Ingenjörsarbete och arbetsledning .	80	2	82	— 7	— 1	— 8	75	91·5
Malmbrytning	5	12	17	— 8	— 7	— 15	5	·
Metall- och maskinindustri	759	86	845	— 213	— 23	— 236	648	76·7
Jord- och stenindustri	481	1 634	2 115	— 79	— 70	— 149	1 844	87·2
stenindustri	292	1 523	1 815	— 23	— 65	— 88	1 601	88·2
glasindustri	9	69	78	— 10	— 8	— 18	68	87·2
annan hithörande industri . . .	180	42	222	— 46	+ 3	— 43	175	78·8
Trävaruindustri	496	995	1 491	— 68	— 183	— 251	1 172	78·6
sågverksindustri	340	953	1 293	+ 2	— 174	— 172	1 058	81·8
annan trävaruindustri	156	42	198	— 70	— 9	— 79	114	57·6
Pappersindustri	121	356	477	— 58	— 16	— 74	378	79·2
Grafisk industri	65	—	65	— 6	— 1	— 7	50	76·9
Livsmedelsindustri	212	22	234	— 38	— 3	— 41	167	71·4
Textil- och beklädnadsindustri . .	296	24	320	— 25	— 9	— 34	214	66·9
Läder-, hår- och gummivaruindustri	170	21	191	— 38	± 0	— 38	123	64·4
skoindustri	57	10	67	— 6	— 2	— 8	43	64·2
gummivaruindustri	45	2	47	— 2	± 0	— 2	31	·
annan hithörande industri . . .	68	9	77	— 30	+ 2	— 28	49	63·6
Kemisk-teknisk industri	141	8	149	— 27	— 2	— 29	122	81·8
Byggnadsverksamhet	6 871	1 877	8 748	— 985	— 315	—1300	6 834	78·1
husbyggnadsarbete	6 309	1 051	7 360	— 844	— 252	—1096	5 708	77·6
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	562	826	1 388	— 141	— 63	— 204	1 126	81·1
Kraft- och värmeproduktion . . .	82	18	100	— 2	+ 3	+ 1	87	87·0
Sjöfart och fiske	**428**	**63**	**491**	**— 58**	**— 10**	**— 68**	**365**	**74·3**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**3 365**	**390**	**3 755**	**— 278**	**— 34**	**— 312**	**2 798**	**74·5**
Kontors-, affärs- och lagerarbete .	1 023	65	1 088	— 192	— 1	— 193	894	82·2
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	243	15	258	+ 33	+ 1	+ 34	227	88·0
kontorsvaktmästare m. fl. . . .	19	2	21	+ 2	+ 1	+ 3	14	·
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	459	20	479	— 141	— 9	— 150	403	84·1
lagerarbetare och förrådsbiträden	302	28	330	— 86	+ 6	— 80	250	75·8
Landtransport	1 885	320	2 205	— 38	— 32	— 70	1 519	68·9
hamn- och stuveriarbetare . . .	1 216	220	1 436	+ 134	— 12	+ 122	924	64·3
chaufförer och åkeriarbetare . .	507	85	592	— 82	— 12	— 94	455	76·9
övriga hithörande grupper . . .	162	15	177	— 90	— 8	— 98	140	79·1
Hotell- och restaurangföreise . . .	242	3	245	— 35	— 1	— 36	214	87·3
Litterärt och konstnärligt arbete .	143	2	145	+ 9	+ 1	+ 10	108	74·5
Förvaltning och undervisning . .	39	—	39	— 4	— 1	— 5	35	·
Sjukvård och hygien	33	—	33	— 18	—	— 18	28	·
Husligt arbete	**75**	**2**	**77**	**— 12**	**+ 1**	**— 11**	**55**	**71·4**
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**1 520**	**924**	**2 444**	**— 307**	**— 98**	**— 405**	**1 771**	**72·5**
Summa	**15 364**	**6 698**	**22 062**	**—2269**	**— 818**	**—3087**	**17040**	**77·2**
därav 16—25 år	991	390	1 381	— 412	— 167	— 579		
26—50 »	7 860	3 594	11 454	—1768	— 577	—2345		
över 50 »	6 513	2 714	9 227	— 89	— 74	— 163		

Tab. 13. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av mars 1942.*										
Stockholms stad .	3 207	475	—	568	294	—	—	1 554	89	227
Stockholms . . .	966	237	—	34	15	—	7	566	75	32
Uppsala	170	13	—	45	1	—	47	38	12	14
Södermanlands .	86	—	—	8	1	—	55	16	—	6
Östergötlands . .	632	29	—	155	1	—	25	378	17	27
Jönköpings . . .	202	39	—	63	4	—	78	—	—	18
Kronobergs . . .	43	19	—	—	1	—	—	—	—	23
Kalmar	272	27	—	32	1	23	51	137	—	1
Gotlands	76	—	—	10	—	—	64	—	—	2
Blekinge	112	79	—	—	1	—	31	—	—	1
Kristianstads . .	36	—	—	—	—	—	33	2	—	1
Malmö stad . .	1 742	80	—	117	6	—	—	1 485	29	25
Malmöhus i övrigt	892	64	—	135	4	—	30	644	11	4
Hallands	239	4	—	81	—	7	54	75	—	18
Göteborgs stad .	2 742	183	181	81	42	—	—	1 895	40	320
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	2 101	754	682	113	—	6	45	397	55	49
Älvsborgs . . .	132	5	—	28	—	—	34	30	11	24
Skaraborgs . . .	64	—	—	19	—	—	27	—	7	11
Värmlands . . .	265	49	17	65	7	—	3	98	16	10
Örebro	112	11	—	40	5	9	—	40	2	5
Västmanlands .	24	—	—	10	—	—	13	—	1	—
Kopparbergs . .	26	—	—	—	—	—	26	—	—	—
Gävleborgs . . .	275	27	56	53	4	—	—	115	2	18
Västernorrlands .	2 296	162	602	346	3	23	121	977	17	45
Jämtlands . . .	17	—	8	6	1	—	—	—	—	2
Västerbottens . .	116	—	—	22	1	—	27	—	—	66
Norrbottens . .	195	1	43	—	1	—	20	77	40	13
Summa	**17 040**	**2 258**	**1 589**	**2 031**	**393**	**68**	**791**	**8 524**	**424**	**962**
därav städer	11 782	1 085	318	1 597	377	31	525	6 792	256	801
b) *Februari 1941—Mars 1942.*										
1941										
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 371	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september . . .	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november . . .	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168										
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·8	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·8	8·1	8·1	8·7	10·8	12·8	17·5	12·7
1937	16·8	14·8	14·5	11·2	8·8	7·7	6·4	6·2	6·8	8·8	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·8	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·8
1942	13·7	12·5											
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062										

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7			

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·58	3·68
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·88	3·85
1941	3·21	3·89	3·88	3·49
1942	3·88			

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. För mars 1942 ha rapportkorten utsänts till omkring 15 600 företagare, av vilka c:a 8 900 lämnat de begärda uppgifterna. Det större material, som insamlas fr. o. m. februari 1942 har nu för första gången kunnat utnyttjas. Jämförelsen mellan februari och mars omfattar sålunda ungefär 1 000 företag mer än närmast föregående månadsjämförelse. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. Indextal för annan personal än arbetare beräknas fr. o. m. november 1941 ej månads- utan blott kvartalsvis. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under januari 1941—februari 1942 med september 1939 som bas. På samma sätt ha i tab. 15 beräknats kvartalsindextal över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. I tab. 6 ha de ursprungliga indextalen för maj och augusti 1941 korrigerats. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. *Tab. 8.* Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. *Tab. 14.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{26}/_{3}$—$^{22}/_{4}$ 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Finansdep.	1941 års lärarlönesakkunnigas förslag till folkskolans avlöningsreglemente (III), exp. den $^{27}/_{3}$	$^{26}/_{3}$
Socialdep.	Undersökning rörande övertidsarbetet inom industri m. m. (III)	$^{27}/_{3}$
»	Hemställan om anslag för utlänningsförläggningar för tiden $^{1}/_{4}$—$^{30}/_{6}$ 1942 (överinsp. f. utl.förläggn.)	$^{30}/_{3}$
Riksd. F. K. 2. och A. K. 3. tillf. utsk.	Utredning ang. åtgärder för att bereda gifta kvinnor ökade tillfällen till deltidsarbete i allmän och enskild tjänst (III)	$^{31}/_{3}$, $^{9}/_{4}$
Socialdep.	Förslag rörande användningen av vissa anslag (skyddshem, fattigvård m. m.) (III)	$^{7}/_{4}$
»	1941 års arbetstids- och butikstängningssakkunnigas betänkande ang. arbetstidslag för detaljhandeln och butikstängningslag (III)	$^{11}/_{4}$
Eckl.dep.	1940 års skolutrednings betänkande angående hjälpklassundervisning (II)	$^{13}/_{4}$
Socialdep.	Avtal mellan Kungl. Maj:t och Kronan samt städerna Stockholm och Göteborg rörande städernas skyddshemsverksamhet (II)	$^{14}/_{4}$
Riksd. första lagutskott	Höjning av den i 18 kap. 8 § strafflagen stadgade åldersgränsen (III)	$^{14}/_{4}$
Justitiedep.	P. M. ang. hyresreglering (III); se sid. 283 i detta häfte	$^{14}/_{4}$
Socialdep.	Värmekostnadssakkunnigas betänkande ang. värmekostnaden i hyreshus (III); ref. å sid. 301 i detta häfte	$^{14}/_{4}$
Justitiedep.	Översyn av straffverkställigheten vid frihetsstraff	$^{15}/_{4}$
Socialdep.	Bemyndigande om och anslag för undersökning rörande förändringarna i fastighetsomkostnaderna under kristiden (V)	$^{16}/_{4}$
»	Förslag rörande användningen av anslaget till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m. (II)	$^{18}/_{4}$
»	Barnmorskeutredningens betänkande (II)	$^{18}/_{4}$

Litteraturöversikt.

(Mars 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

ENGBLOM, A. Arbetsstudier — ett medel till framsteg. Sunt förnuft 1942, nr 2.
HÅGÅ, E. Er rasjonaliseringen human? Norges industri 1942, nr 3/4.
KÖNIG, W. Ett folkhushålls maximala prestationsförmåga. Industria 1942, nr 6.

Sverige.

HERSLOW, E. Bankernas statistiska byrå. Bankvärlden 1942, nr 3.

Danmark.

OLESEN, CHR. H. Dänische Selbstversorgung. Le Nord 1941, nr 4.
SPERLING, J. De nye Feriebyer. Arbejderen 1942, nr 5.
Sociallovgivningens Revision. Arbejdsgiveren 1942, nr 7.

Finland.

FAGERHOLM, K.-A. Finsk socialpolitik under och mellan krigen. S. A. P. information 1942, nr 4.

Tyskland.

FRÖDE. Eisernes Sparen. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 6.

Arbetarskydd.

Sverige.

DAHLGREN, Å. Säkerhetstjänsten vid Skånska cementaktiebolagets fabrik i Limhamn. Arbetarskyddet 1942, nr 2.
[EKMAN, W.] Korsnäs-chefens sociala testamente. Industria 1942, nr 7.
ELMBERG, M. O. Nyheter inom arbetarskyddslagstiftningen. Affärsekonomi 1942, nr 3.
PELOW, E. Skyddsföreskrifter rörande garage och verkstäder m. m. för motorfordon. Arbetarskyddet 1942, nr 2.

Finland.

KALLIALA, K. De nya grunderna för ersättningen av olycksfall i arbete. Social tidskrift 1942, nr 1/2.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

ADLERS, Å. Lönekompensation under kristid. Vår stad 1942, nr 2.
JONSSON, HENNING. Lönestegringen för skogsarbetarna under kriget. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 11.
»Affärsbankernas lönsamhet». Bankvärlden 1942, nr 3.
Butiksstängning och arbetstidsreglering. Kooperatören 1942, nr 4.
Förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare. Befattningshavaren 1942, nr 2.
Den nya arbetstidslagen och butiksstängningslagen. Köpmannen 1942, nr 9.

Danmark.

ANDERSEN, ULRIK. Aflönningen af kommunale Tjenestemænd og Arbejdere i Danmark og om Reglene for Lönfastsættelsen m. v. Kommunalt tidsskrift 1942, nr 2.
PEDERSEN, J. C. Forventninger hos Landarbejderne. Arbejderen 1942, nr 6.
Statstjenestemændenes Löntillæg. Arbejderen 1942, nr 6.

Finland.

FAGERHOLM, K.-A. Statligt löneråd i Finland. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 11.
KAHRA, E. Nyordning inom den finska lönepolitiken. Industria 1942, nr 7.
Lönefrågan i dess nuvarande skede. Industritidningen 1942, nr 1.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

Erkänd arbetslöshetskassa för bokbindarna. Bokbinderiarbetaren 1942, nr 3.

Finland.

RANTASALO, RAUNI. Den av kvinnornas arbetsberedskapsförbund organiserade arbetstjänsten för flickor. Social tidskrift 1942, nr 1/2.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

DAHLÉN, S. Befolkningspolitiska stockholmsreformer. Sv. familjevärnet 1942, nr 2.
WIGFORSS, EVA. Ökade skatteavdrag eller barnbidrag. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 10.
Barnavdrag i kristid. Sv. familjevärnet 1942, nr 2.

Bostadsförhållanden.

SUNDAHL, E. Är planläggning av familjebostäder en samhällsfråga? Kooperatören 1942, nr 4.

Sverige.

AHLBERG, C. F. Sportstugebebyggelse. Byggmästaren 1942, nr 5.
ANKARCRONA, C. En omkostnadsindex för hyresfastigheter. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 5.
BLANCK, N. A. Något om byggnadsutvecklingen i Skåne. Byggnadsvärlden 1942, nr 10.
FREDRICSSON, L. Det befästa fattighuset . . . Hyresgästen 1942, nr 6.
JARKE, MAJ. Bygg med tanke på de skiftande behoven! Morgonbris 1942, nr 3.
JOHANSSON, ALF. Bostadsförsörjningen. S. A. P. information 1942, nr 4.
— Statligt stöd åt bostadsbyggandet. Byggnadsindustrin 1942, nr 3.
LINDE, E. Hyran och fastighetsvärdet. Hyresgästen 1942, nr 5.
OLSSON, IVAR. Våra viktigaste byggnadsmaterial. Byggnadsträarbetaren 1942, nr 3.
SCHWALBE, I. Kommunikationsteknikens utveckling och förortsbebyggelsen. Byggnadsvärlden 1942, nr 13.
SV. ARBETSGIVAREFÖRENINGEN. Bostadsproduktionens dilemma. (Yttrande.) Industria 1942, nr 6.
[SV. STADSFÖRBUNDET.] Bostadsproduktionen subventioneras. Referat och yttrande. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 2.
SVERIGES FASTIGHETSÄGAREFÖRBUND. Subventionssystemet får ej slappa den ekonomiska ansvarskänslan. (Yttrande.) Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 5.
WIBOM, T. Ett klarläggande uttalande i hyresfrågan. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 6.
Bostadsproduktionen. Metallarbetaren 1942, nr 11.
Fastighets- och hyresmarknaden. Affärsvärlden 1942, nr 10.
Fortsatt bostadsförbättring vid S. J. Signalen 1942, nr 10.
Offentlig hyreskontroll. Finanstidningen 1942, nr 11.
Promemorian rörande bostadsförsörjningen. Byggnadsvärlden 1942, nr 11.
Vad kostar det att bygga på landsbygden? Sågverksägaren 1942, nr 5.
1942 års HSB-byggen. Vår bostad 1942, nr 6½.

Danmark.

MÖLLER, S. Byggelov og bygningskunst. Nordisk tidskrift 1942, nr 1.
Huslejestatistik 1941. Statistiske Efterretninger 1942, nr 11.

Norge.

DAHL, K. L. Dommer og kjennelser av Oslo husleierett og av Oslo og Aker husleierett 1939—41. [Anmälan.] Sosialt arbeid 1942, nr 1.
EVERS, K. T. Oppsigelse av lejeboere og tilsidesettelse av oppsigelsen etter husleielovens § 38. Kommunalt tidsskrift 1942, nr 2.

Tyskland.

STOECKERT. Erleichterungen bei der Gewährung von Grundsteuerbeihilfen für Arbeiterwohnstätten. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 5.
VALLENTHIN. Reichslohntarifordnung für das Baugewerbe. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 8.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

LIND, A. Propaganda och medlemsaktivitet. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 13.
Tjänstemannaavtalet. Verkstäderna 1941, nr 3.

Danmark.

Dansk skiljedom. Metallarbetaren 1942, nr 10.
Indexoreda och skiljedom i Danmark. Industria 1942, nr 5.

Norge.

HAUGEN, O. Fra fagforeningsfronten i Norge. Metallarbetaren 1942, nr 11.
»Fri fagbevegelse» — norska fackföreningsfolkets 'underjordiska' tidning. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 13.

Storbritannien.

Engelsk arbetsmarknadspraxis under kriget och därefter. Industria 1942, nr 5.
Fabrikskommittéer i brittiska krigsindustrien. Industria 1942, nr 6.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Finland.

TOMMILA, O. Ett aktuellt finskt fastighetsägarespörsmål. Reservisternas hyresskulder och hyrespenningar ur fastighetsägarnas synpunkt. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 6.

Tyskland.

LANGFORTH, M. S. Unterhaltsrückstände von Soldaten. Deutsche Jugendhilfe dec. 1941/jan. 1942.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

GEDDA, E. Hälsovården vid Göteborgs folkskolor (och några önskemål för densamma). Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1942, nr 2.
HELLNER, E. Tandrötan — en växande fara för folkhälsan som måste bekämpas. Friskt folk 1942, nr 2.
LJUNGDAHL, M. Poliklinikfrågan. Med särskild hänsyn till förhållandena i Malmö och vid Malmö allmänna sjukhus. Sv. läkartidningen 1942, nr 13.
WALLGREN, A. Förebyggande mödravård. Sv. familjevärnet 1942, nr 2.
Skydd för barnens hälsa i kristid. Sv. lärartidning 1942, nr 11.

Norge.

TILLISCH, A. Synspunkter i kampen mot tuberkulosen. Sosial trygd 1942, nr 2.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

COSTANZO, G. L'assistance financière directe aux producteurs agricoles dans le cadre de la réglementation des marchés. Revue internationale d'agriculture 1942, nr 2.

JACOBSEN, A. P. Driftsökonomi og Produktionspolitik paa Landbrugets Omraade. Nationalökonomisk Tidsskrift 1941, nr 6.

Sverige.

BJÖRKMAN, T. Räkenskapsresultat från svenska jordbruk för bokföringsåret 1939/40. Hushållningssällskapens tidskrift 1942, nr 2.

HESSEL, N. Prisutvecklingen på jordbruksfastigheter under 1930-talet. Lantmannen 1942, nr 13.

STOCKENSTRÖM, B. v. Ett produktionskraftigt jordbruk innebär ett högt mått av självförsörjning. Lantmannen 1942, nr 12.

Jordbrukssubventionerna. Finanstidningen 1942, nr 12.

Amerikas förenta stater.

TAYLOR, C. C., & TAEUBER, C. Les initiatives de secours en faveur des agriculteurs à gain et à salaire minimes. Revue internationale d'agriculture 1942, nr 1.

Kristidsfrågor.

NIELSEN, AXEL. Er der Inflation? Nationalökonomisk Tidsskrift 1941, nr 5.

Sverige.

BJÖRNBERG, A. Kristidsnämnderna och deras arbetsproblem. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 3.

JEANSSON, ALICE. Klädransoneringen. Sunt förnuft 1942, nr 2.

KALJSER, F. Statens bränslekommission. Statsvetenskaplig tidskrift 1942, nr 1.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

LARSSON, TAGE. Upplysning eller lagstiftning. En principdiskussion från den äldre nykterhetsrörelsens tid. Tirfing 1942, nr 1.

PETRÉN, A. Om vikten av samarbete mellan nykterhetsnämnd och nykterhetsförening. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 3.

— Rationell alkoholistvård sparar tid och pengar. Reformatorn 1942, nr 13.

SJÖHAGEN, A. Reflektioner i anslutning till diskussionen kring militärfylleriet. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 3.

Finland.

KARPIO, V. Nykterhetsarbetets centralisering i Finland. Tirfing 1942, nr 1.

Tyskland.

SAGER, H. Die Alkoholfrage im Unterricht der Gegenwart. Alkoholfreie Jugenderziehung 1941, nr 4.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

OSVALD, H. Potatisen som C-vitaminkälla. Lantmannen 1942, nr 11.

Sverige.

BLOMBERG, A. Kosten i kristid. Friskt folk 1942, nr 2.

BRODIN, S. Rättvisa i dyrortsgruppering och levnadsstandard. Folkskollärarnas tidning 1942, nr 13.

HAMMARSKJÖLD, B. Brödförsörjningens problem. Sv. bageritidskrift 1942, nr 3.

HOFSTEN, E. v. Vitaminförsörjningen. Kommersiella meddelanden 1942, nr 3.

METELIUS, B. Svenska prisindextal. Affärsekonomi 1942, nr 4.

O[DHE], T. Konsumtionsminskningen under krisen. Kooperatören 1942, nr 4.

SV. ARBETSGIVAREFÖRENINGEN. Städer och landsbygd. (Yttrande.) Industria 1942, nr 7.

Svenska Gallup: Värst för skåning att dra åt svångremmen? Vi 1942, nr 13.

WALDENSTRÖM, J. Järnbrist — en onödig folksjukdom. Friskt folk 1942, nr 2.

Danmark.

NYBÖLLE, H. C. Omkring »Pristallet». Nationalökonomisk Tidsskrift 1941, nr 6.

SINDBALLE, K. Betragtninger i Anledning af Prislovgivningen. Tidsskrift for Industri 1942, nr 5.

Finland.

LEPPO, M. Omsättningsskattebördans fördelning. Social tidskrift 1942, nr 1/2.

Den relativa dyrheten på olika orter år 1941. Social tidskrift 1942, nr 1/2.

Tyskland.

MEIDNER, R. Prisregleringen i Tyskland. Kooperatören 1942, nr 5.

SCHMINCKE, H. Preisregelungen im Einzelhandel. Der deutsche Volkswirt 27 febr. 1942.

Socialförsäkring.

Sverige.

[CRONER, F.] Våra pensionsförhållanden. Industritjänstemannen 1942, nr 2.

KAHLMETER, G. Några principiella synpunkter, vilka i pensionsstyrelsen följas vid bedömandet av ansökningar om folkpension för »nervsjuka». Sv. läkartidningen 1942, nr 12.

LUNDBERG, S. Sjukkasserörelsen. Friskt folk 1942, nr 2.

SIDVALL, S. Olycksfallsförsäkringslagens omfattning. — Utvidgande och inskränkande bestämmelser. — Möjlighet till frivillig försäkring. Arbetarskyddet 1942, nr 2.

Förslag om kristillägg åt sjukkassemedlemmar med försörjningsplikt gentemot barn. Folkpensioneringen 1942, nr 2.
Sjukkasseförbundet föreslår hjälp från statens sida för kollektiv anslutning av vissa understödsföreningar till erkända sjukkassor. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 3.

Finland.

BÖÖK, E. Den nya lagen om moderskapsunderstöd. Social tidskrift 1942, nr 1/2.

Tyskland.

LUND, O. Den tyske sosialtrygd. Sosialt arbeid 1942, nr 1.

Socialvård.

Sverige.

BONOW, M. Subventionerna som socialhjälp. Kooperatören 1942, nr 4.
HIRSCH, A. Sociallagarna svåra att tolka. Inspektion ger ej full garanti. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 3.
LAGERCRANTZ-ÅSKLUND, LIS. Att vara social kurator. Hertha 1942, nr 3.
LARSSON, SVEN. Är samhällets barnavård ineffektiv? Vår bostad 1942, nr 6.
NORMAN, H. Hjälpklassungdomen i förvärvsarbetet. Folkskollärarnas tidning 1942, nr 11.
PETTERSSON, R. Arbete åt partiellt arbetsföra. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 3.
RECHAR, TH. Den kvinnliga brottsligheten i Sverige. Hertha 1942, nr 3.
RYLANDER, G. Sekretesslagen och de rättspsykiatriska utlåtandena. Sv. läkartidningen 1942, nr 11.
SCHLYTER, K. Den kriminalpolitiska behandlingen av s. k. psykopater. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 3.
Barnavårdsnämndens rätt att häva omhändertagande för sainhällsvård. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 3.
En dag på ett ålderdomshem. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 3.
Till vem skall pensionsbreven utlämnas? Sv. socialvårds tidning 1942, nr 3.

Tyskland.

PELLE, L. Staatliche Kinderbeihilfe und Jugendamt. Deutsche Jugendhilfe dec. 1941/jan. 1942.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

GAMBY, E. Yrkesutbildningen inom hantverket. Sv. bageritidskrift 1942, nr 3.
SCHLYTER, R. Hantverkarens och småindustriidkarens högre utbildning. Industria 1942, nr 6.
Centrala verkstadsskolorna. Hantverk och småindustri 1942, nr 3.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ANKARCRONA, C. En omkostnadsindex för hyresfastigheter 1935—42. På uppdrag av Sveriges fastighetsägareförbund utarb. Sthlm 1942. (Sveriges fastighetsägareförbunds skriftserie. 10.)
BJERKE, K., & COLDING-JÖRGENSEN, H. Statistik i Teori og Praksis. Trykt som Manuskript. Khvn 1941.
DANMARK. Landsnævnet for Börneforsorg. Statistisk Beretning for Aarene 1938—40. Khvn 1941.
— Det statistiske Departement. Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942. Bd 113: H. 2. Kriminalstatistik 1938 og 1939.
FAKTA för socialdemokratiska talare och debattörer. Sthlm 1942.
1942: 1. Lagtima riksdagen 1941.
HANSÉN, D. Norrbotten och folkförsörjningen. Luleå 1941.
HANTVERK och manufakturer i Linköping. Ur näringsidkarnas verksamhet och föreningsliv. Minnesskrift utg. av Linköpings fabriks- och hantverksförening vid dess 75-årsjubileum 1940. Linköping 1940.
JENSEN, ADOLPH. Tallenes Tale. Khvn 1941. (Kultur og Videnskab.)
KINBERG, O. Socialläkarens uppgifter i samhället. Sthlm 1941.
MARSTRAND, E., BOJE, A., & SÖRENSEN, F. Det danske Samfund. 5. gennems. Udg. Khvn 1942. (Nyt socialt Bibliotek.)
NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Statistisch zakboek 1941. 's-Gravenh. 1941.
NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1941—42.
29. Det sivile veterinærvesen 1940.
32. Syketrygden 1940.
OHLIN, B. Kapitalmarknad och räntepolitik. Sthlm 1941.
SCHWEIZ. Eidg. Volkswirtschaftsdepartement.
Die Volkswirtschaft. Sonderheft. Bern 1941—42.
40. Die schweizerische Sozialgesetzgebung. 1940.
41. Die schweizerische Nahrungsfettwirtschaft. (Veröffentlichung d. Preisbildungskommission. 24.)
42. Haushaltungsrechnungen von Familien unselbständig Erwerbender 1936/37 und 1937/38.

SCHWEIZ. Eidg. statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke d. Schweiz. Bern 1942.
99. Steuerbelastung in der Schweiz 1941.
Statistisches Jahrbuch der Schweiz. Jahrg. 49 (1940). Bern 1941.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.
6—7, 12. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 1—3. [Avg. d. 23 febr. och d. 3 mars 1942.] (H.)
8. 1938 års pensionssakkunniga. Betänkande med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare i statens tjänst. [Avg. d. 26 febr. 1942.] (Fi.)
9. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till folkskolans avlöningsreglemente m. m. [Avg. d. 9 febr. 1942.] (Fi).
10. Betänkande med förslag till brandlag och brandstadga m. m. Avg. [d. 7 mars 1942] av Brandförsvarsutredningen. (K.)
13. Betänkande och förslag angående förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid Statens järnvägar. Del 4. Järnvägsstyrelsen. Avg. i jan. 1942 av 1938 års personalkommission vid Statens järnvägar. (K.)
14. Promemoria angående hyresreglering. (Ju.)

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1942.
Försäkringsväsen.
Enskilda försäkringsanstalter år 1940. Av Försäkringsinspektionen.
Riksförsäkringsanstalten år 1940.
Hälso- och sjukvård.
Det civila veterinärväsendet år 1940. Av K. medicinalstyrelsen.
Socialstatistik.
Lönestatistisk årsbok för Sverige 1940. Utg. av K. socialstyrelsen.
Sparbanker.
Allmän sparbanksstatistik år 1940. Av Statistiska centralbyrån.

SVERIGES RIKSBANK.
Årsbok utarb. av Riksbankens statistiska avdelning. Årg. 34 (1941). Sthlm 1942.

VATER, A. Et tilbageblik (1922—1942). Khvn 1942.

ÖSTLIND, A. Vad är en affärsbank? Sthlm 1942. (Affärsbankerna och samhället. Småskrifter utg. av Bankernas statistiska byrå. 1.)

1941 ÅRS ARBETSTIDS- OCH BUTIKSTÄNGNINGSSAKKUNNIGA.
Förslag ang. arbetstidslag för detaljhandeln. Avg. d. 24 febr. 1942. Sthlm 1942. [Stencil.]

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 22 mars—22 april 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
138.	Lag ang. fortsatt giltighet av lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt	27 mars
140.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 1 § kung. den 7 maj 1940 (nr 329) om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen	27 »
141.	Lag ang. fortsatt giltighet av lagen den 14 juni 1940 (nr 484) om undantag från gällande bestämmelser rörande arbetstidens reglering m. m.	27 »
147.	K. kung. ang. försäljning av ersättningsmedel för ransonerade livsmedel	20 »
148.	K. kung. med vissa föreskrifter ang. tillämpningen av bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet och militära tjänstepensionsreglementet rörande ordinarie tjänstemans (beställningshavares) och icke-ordinarie befattningshavares bibehållande i tjänst efter uppnådd pensionsålder	27 »
149.	K. kung. om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ kung. den 21 mars 1941 (nr 200) ang. särskilda legitimationskort för erhållande av inköpskort för ransonerade varor m. m.	1 april
151.	K. kung. ang. viss förhöjning av ersättningsbeloppen i vårdtaxan den 20 december 1935 (nr 632) enligt fattigvårds- och barnavårdslagarna	1 »
164.	K. kung. ang. tillämpning i vissa fall av allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena å tjänstemän avgångna med rätt till pension enligt civila eller militära tjänstepensionsreglementet	20 mars
167.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 1 § kung. den 12 september 1941 (nr 742) ang. utlännings vistelse i vissa delar av riket	10 april
168.	K. kung. om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ kung. den 28 juni 1941 (nr 506) om långtidstillägg för vissa värnpliktiga	1 »
172.	K. kung. om undantag i vissa fall från rätt till bidrag enligt 8 och 13 §§ krigsfamiljebidragsförordn. den 17 april 1940 (nr 223)	10 »

INNEHÅLL

Livsmedelsransonerna i Sverige och vissa främmande länder 389
Levnadskostnadernas lokala olikheter år 1941 397
Kortare meddelanden
Socialstyrelsens utlåtande över förslag till ändrad krigsfamiljebidragsförordning . 422
Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1941 422
Byggnadskostnaderna på landsbygden åren 1931—1942 424
De sociala utgifterna i Danmark räkenskapsåret 1940/41 424
Ortternas relativa dyrhet i Finland år 1941 425

Periodiska översikter

Löneläget inom jordbruket år 1941 . 426
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under första kvartalet 1942 . 434
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll första kvartalet 1942 . . . 439
Utlänningar i Sverige 448
Fylleriförseelser och spritsmuggling under 1941 och första kvartalet 1942 455
Livsmedelskostnaderna omkring 1 maj 1942 456
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under april 1942 . . . 458
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under april 1942 461
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 464
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna februari 1942 468
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 470
Litteraturöversikt 485
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 491
Författningar rörande sociala frågor . 492

INDEX

Les rations alimentaires en Suède et dans certains pays étrangers.
Divergences locales du coût de la vie en 1941.
Courtes notices.
Rapport de l'A. T. P. S. sur le projet de modification des allocations aux familles des mobilisés.
L'activité de l'Union Coopérative et des sociétés affiliées pendant l'année 1941.
Le coût de la construction à la campagne pendant les années 1931—1942.
Les dépenses en faveur des ouvres sociales au Danemark exercice 1940/41.
La cherté relative de la vie dans des localités en Finlande en 1941.

Aperçus périodiques

Les salaires dans l'agriculture en 1941.
Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 1er trimestre 1942.
La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 1er trimestre 1942.
Les étrangers en Suède.
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant l'année 1941 et pendant le 1er trimestre 1942.
Prix des denrées alimentaires le 1er mai 1942.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant avril 1942.
Activité de la Commission du marché du travail en avril 1942.
Communications de la Commission du marché du travail.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Février 1942.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A. T. P. S.
Lois concernant les questions sociales.

Articles principaux du Bulletin.

Les rations alimentaires en Suède et dans certains pays étrangers. L'article rend compte pour chaque denrée importante de sa consommation totale avant la guerre et des mesures de rationnement dont elle a fait l'objet à partir de mars 1940 jusqu'à mai 1942. Un tableau comparatif indique la ration des principales denrées en Suède, au Danemark, en Finlande, en Angleterre et en Allemagne. Les chiffres relatifs à la Suède révèlent la modicité des ressources alimentaires. Il a pourtant été généralement possible de se procurer les denrées rationnées et, de plus, certains aliments importants s'achètent librement. P. 389.

Divergences locales du coût de la vie en 1941. Après avoir donné un aperçu du projet de la Commission des salaires de l'année 1936 relatif aux modifications dans les méthodes pour le groupement des localités d'après le coût de la vie et des débats du Riksdag sur la question de procéder à un nouveau groupement, l'article rend compte de l'enquête effectuée par l'A. T. P. S., en juin 1941 et à la requête du Gouvernement, sur les divergences locales du coût de la vie. Il résulte de cette enquête qu'un nivellement très sensible s'est produit dans l'échelle des prix dans les différentes localités, dû, en partie, aux nouvelles méthodes de calcul, en partie aux réglementations de prix introduites pendant le temps de crise. L'A. T. P. S. propose que les resultats de l'enquête serve de base à de nouveaux groupements des localités d'après le coût de la vie et pas seulement à des ajustements dans les groupements déjà existants. P. 397.

Les salaires dans l'agriculture en 1941. Plus de 40 000 ouvriers agricoles ont actuellement leurs conditions de travail réglées par un contrat collectif. Les contrats de 1941 et de 1942 introduisaient tous deux, en outre, un supplément mobile d'après le coût de la vie ainsi que des suppléments fixes aux salaires de base en espèces. Le gain journalier moyen (en espèces et en nature), selon les données individuelles, était de 6·73 cour. pour les ouvriers adultes, c'est-à-dire de 14·3 % supérieur à celui de 1940, tandis que le salaire annuel total de ces ouvriers (avec un minimum de 250 journées de travail pendant l'année) s'élevait à 1 986 cour., soit supérieur de 12·8 % à celui de l'année précédente. Pour les ouvrieres adultes, le gain journalier avait augmenté, par rapport à 1940, de 13·8 % et s'élevait à 3·30 cour. tandis que le gain annuel, en augmentation de 11·3 %, s'élevait à 1 031 cour. P. 426.

Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le Ier trimestre 1942. Dans 13 villes de plus de 30 000 habitants a été achevée la construction de 1 595 logements comprenant 3 751 pièces contre 1 617 logements et 3 840 pièces pendant le Ier trimestre 1941. Le nombre d'autorisations de construire s'est accru sensiblement et avait été accordé pour 3 997 logements comprenant 10 171 pièces contre 1 039 logements et 2 828 pièces pendant le Ier trimestre de l'année précédente. Au Ier avril 1942 se trouvaient en construction 5 662 logements comprenant 14 369 pièces contre 2 457 logements et 5 787 pièces à la même date de l'année précédente. P. 434.

La consommation des denrées alimentaires dans les ménages urbains, d'après l'enquête courante basée sur les livres de comptes ménagers, est représentée de nouveau, pour le Ier trimestre 1942, par de chiffres plus élevés quant aux aliments non rationnés, tels que lait, pommes de terre, etc. La consommation du lait dans les ménages participant à l'enquête était de 16 %, celle des pommes de terre de 26 % plus grande qu'au début de 1940. Par ailleurs, des chiffres bas, même pour la saison d'hiver, caractérisent la consommation, entre autres aliments, des œufs et du poisson frais, et dans un certain degré celle des produits farineux. La valeur nutritive de l'alimentation ne présentait aucune modification importante à l'égard des calories, de l'albumine et des vitamines B_1 et C. La teneur en vitamine A était sensiblement plus faible que pendant les deux dernières années, par suite, notamment, de la moindre teneur en vitamine de la margarine et d'autres graisses et de la consommation diminuée des œufs. P. 439.

Etrangers en Suède au Ier avril 1942. Au Ier avril 1942, 23 337 étrangers (de plus de 16 ans) avaient obtenu un permis de séjour en Suède de l'A. T. P. S. ou du Ministère des Affaires étrangères. Parmi eux, 11 835 étaient en possession d'un permis de travail. Les chiffres correspondants au Ier janvier 1942 étaient 19 827 et 11 744. Environ 1 400 étrangers étaient en outre, au Ier avril, munis d'un «carnet de séjour provisoire». A la même date, 15 000 enfants finlandais environ séjournaient en Suède. Le nombre d'entrées d'étrangers dans le pays pendant le Ier trimestre 1942 a été de 21 919 et le nombre de sorties enregistrées de 20 640 contre 22 228 et 21 614, respectivement, au cours du trimestre précédent. P. 448.

Le marché du travail en avril 1942. La situation sur le marché du travail pendant avril a été caractérisée par un accroissement marqué de l'activité saisonnière et une demande accrue de la main-d'œuvre-particulièrement dans l'agriculture, le bâtiment et la navigation. Les demandes de travail pour 100 places disponibles ont été de 131 en avril contre 168 en mars. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était de près de 3 % plus élevé en avril qu'en mars. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats représentait 11·1 % du nombre total des membres — le chiffre le plus bas noté pour le mois de mars depuis 1920—contre 12·5 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant un secours s'était abaissé en avril à 15 535, ce qui constituait une diminution au cours du mois de pas moins de 6 527, soit près de 30 %. P. 458.

Häftets huvudinnehåll.

Maj 1942.

Livsmedelsransonerna i Sverige och vissa främmande länder. För varje viktigare varuslag lämnas en redogörelse för den tidigare totalförbrukningen och de vidtagna ransoneringsåtgärderna fr. o. m. mars 1940 t. o. m. maj 1942. Vidare lämnas en jämförande sammanställning över ransonerna av de viktigaste livsmedlen i Sverige, Danmark, Finland, England och Tyskland. De svenska siffrorna tyda på en rätt knapp försörjning. Ransonerade varor ha dock i regel funnits att köpa och dessutom ha ett flertal viktiga förnödenheter kunnat köpas fritt. Sid. 389.

Levnadskostnadernas lokala olikheter år 1941. Efter en översikt av 1936 års lönekommittés förslag rörande ändrade metoder för dyrortsundersökningarna och behandlingen i riksdagen av frågan om en ny dyrortsgruppering lämnas en redogörelse för den på Kungl. Maj:ts uppdrag av socialstyrelsen för juni 1941 företagna undersökningen av de lokala olikheterna i levnadskostnaderna. Undersökningen har givit vid handen, att en väsentlig utjämning ägt rum i levnadskostnadstalen för olika orter på grund av dels nya beräkningsmetoder, dels en av kristidsregleringen påverkad faktisk utjämning. Socialstyrelsen föreslår, att den verkställda utredningen lägges till grund för nya dyrortsgrupperingar och icke endast för vissa justeringar i de nu gällande. Sid. 397.

Löneläget inom jordbruket år 1941. Över 40 000 lantarbetare ha numera sina arbetsförhållanden reglerade genom kollektivavtal. Både 1941 och 1942 års avtal medförde förutom rörliga indextillägg även fasta kristillägg till de kontanta grundlönerna. Den genomsnittliga dagsförtjänsten (kontant och naturaförmåner) var enligt de individuella uppgifterna för vuxna manliga arbetare 6·73 kr. eller 14·3 % högre än år 1940, medan den totala årslönen för dessa arbetare (med minst 250 arbetsdagar under året) uppgick till 1 986 kr. eller 12·8 % mer än föregående år. För de vuxna kvinnliga arbetarna steg dagsförtjänsten i jämförelse med år 1940 med 13·8 % till 3·30 kr. och årsförtjänsten med 11·3 % till 1 031 kr. Sid. 426.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under första kvartalet 1942. I 13 städer med över 30 000 invånare fullbordades under kvartalet 1 595 bostadslägenheter med 3 751 rum (eldstäder) mot 1 617 lägenheter med 3 840 rum under första kvartalet 1941. Antalet beviljade byggnadsföretag ökades betydligt och uppgick till 3 997 lägenheter med 10 171 rum mot 1 039 lägenheter med 2 828 rum under första kvartalet föregående år. Under byggnad voro den 1 april 1942 5 662 lägenheter med 14 369 rum mot vid samma tidpunkt föregående år 2 457 lägenheter med 5 787 rum. Sid. 434.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll företer enligt den fortlöpande undersökningen av hushållsböcker för första kvartalet 1942 ånyo höjda tal för de oransonerade varuslagen mjölk och potatis m. m. Mjölkförbrukningen inom de undersökta hushållen var 16 % och potatisförbrukningen 26 % högre än i början av år 1940. Konsumtionen utmärktes i övrigt av även för vintersäsongen låga tal för bl. a. ägg och färsk fisk, ävensom av sjunkande förbrukning av spannmålsprodukter. Kostens näringsvärde företedde inga större förändringar i fråga om kalorier, äggvita samt vitaminerna B_1 och C. Tillförseln av A-vitamin var avsevärt lägre än tidigare, närmast som en följd av minskad vitaminhalt i margarin (och annat matfett) samt nedgången av äggkonsumtionen. Sid. 439.

Utlänningar i Sverige. Den 1 april 1942 hade 23 337 utlänningar (över 16 år) av socialstyrelsen eller utrikesdepartemen-

tet beviljats vistelsetillstånd i Sverige; av dessa hade 11 835 arbetstillstånd. Motsvarande antal den 1 januari 1942 voro 19 827 och 11 744. Härtill kommo den 1 april i år omkring 1 400 utlänningar, som innehade s. k. uppehållsböcker. Vid samma tidpunkt vistades i Sverige omkring 15 000 finska barn. Antalet inresor av utlänningar uppgick under första kvartalet 1942 till 21 919 och antalet registrerade utresor till 20 640 mot resp. 22 228 och 21 614 föregående kvartal. Sid. 448.

Arbetsmarknaden under april 1942. Läget på arbetsmarknaden under april kännetecknades av en markerad säsonguppgång med ökad efterfrågan på arbetskraft inom framför allt jordbruk, byggnadsverksamhet och sjöfart. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 131 i april mot 168 i mars. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var nära 3 % högre i april än i mars. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av mars 11·1 % av medlemsantalet, den lägsta marssiffran sedan år 1920, mot 12·5 en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under april nedgått till 15 535, vilket innebär en minskning under månaden med 6 527, eller nära 30 %. Sid. 458.

Socialstatistiska diagram.

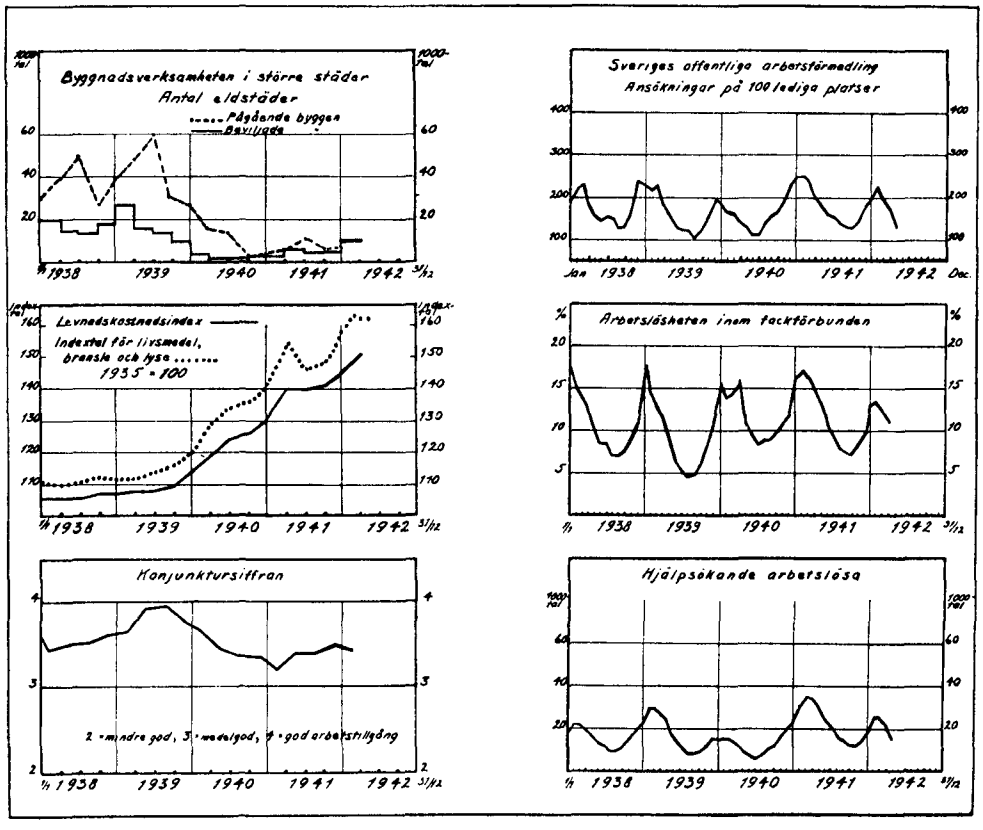

Livsmedelsransonerna i Sverige och vissa främmande länder.

Av fil. dr *Arne Björnberg*, Statens livsmedelskommission.

Den av kriget förorsakade handelsspärren och den av ogynnsamma väderleksförhållanden betingade missväxten 1940 och 1941 ha varit de huvudfaktorer, som successivt försämrat vår livsmedelsförsörjning. En mätare på denna försämring är de förändringar, som undan för undan måst göras av livsmedelsransonerna. Våra ransoneringar ha i regel genomförts, innan någon akut varubrist ännu börjat göra sig gällande. Därför ha också från början tämligen rikliga ransoner kunnat medgivas. I den mån varuknappheten ökat, ha tilldelningskvantiteterna emellertid nedskurits. Och särskilt under det senaste halvåret ha inknappningarna på några områden obestridligen blivit ganska kännbara för vissa konsumentgrupper.

I det följande skola ransonernas förändringar intill den 8 maj 1942 närmare granskas beträffande de viktigare av våra livsmedel i den ordning som de olika ransoneringarna införts.

Kaffe och **te** ha varit ransonerade sedan den 27 mars 1940. Under den korta tiden fram till avspärrningen av vår handel västerut den 9 april 1940 hade denna handelsreglering i första hand till ändamål att med tanke på vår utländska valuta begränsa importen av en dyr och umbärlig vara. Efter den 9 april 1940 har kafferansoneringen naturligtvis övergått till bristransonering av vanlig typ. Tilldelningen utgjorde, såsom framgår av tab. 1, under

Tab. 1. Kaffe (rostat), te, kakao.

Den genomsnittliga totalförbrukningen per person och dag utgjorde:
år 1937 av kaffe *17·3 g*, år 1937 av te *0·19 g* och år 1939 av kakao *0·69 g*.
Häri ingår även näringsställenas förbrukning m. m. Förbrukningssiffrorna för kaffe och te avse år 1937, enär uppgifterna för år 1939 på grund av beredskapslagring och hamstring måste anses missvisande.

Tilldelning (i gram) per person och dag efter ransoneringens införande.

	Kaffe	eller	Te	eller	Kakao
1940: 27/3—28/4 . .	15·2	»	6·1	(ej rans.)	
29/4—7/7 . .	14·3	»	5·7	(» »)	
8/7—15/9 . .	14·3	»	5·7	eller	11·4
16/9—27/10 . .	11·9	»	4·8	»	9·5
28/10—15/12 . .	10·2	»	4·1	»	12·2
16/12—26/1 1941	11·9	»	4·8	»	14·3[1]
1941: 27/1—23/3 . .	8·9	»	3·6	»	10·7
24/3—25/5 . .	7·9	»	3·2	»	9·5
26/5—7/9 . .	4·8	»	3·8	»	5·7
8/9—7/12 . .	5·5	»	4·4	»	6·6
8/12—18/1 1942	6·0	»	4·8	»	7·1
1942: 19/1—12/4 . .	3·0	»	2·4	»	3·6
13/4—30/9 . .	1·5	»	0·6	(ingen tilldelning)	

[1] Ökningen är att anse som extra tilldelning för julen.

första perioden 15·2 g (gram) rostat kaffe *eller* 6·1 g te per person och dag. Eftersom genomsnittsförbrukningen av kaffe per person och dag under åren närmast före krigsutbrottet låg vid 17—18 g (1937: 17·3 g), kan man konstatera, att det i verkligheten icke blev fråga om någon omedelbar nedskärning; förbrukningssiffran för år 1937 inkluderar nämligen även näringsställenas kaffeförbrukning. Eventuella teinköp måste dock göras på bekostnad av kaffet. Redan den 8 juli 1940 inkluderades en ransonering även av kakaopulver i kafferansoneringen, vilket givetvis reducerade tilldelningen för många hushåll. De försvårade importmöjligheterna och den minskade lagerbehållningen avspegla sig därefter tydligt i den fortgående minskningen av ransonerna. Den senaste mycket kraftiga nedskärningen verkställdes den 13 april i år och innebär, att dagsransonen per person begränsats till 1·5 g kaffe eller 0·6 g te samt att försäljningen av kakaopulver tills vidare helt upphört. Barn i vissa åldrar ha icke varit berättigade att köpa kaffe och te men ha däremot i något större utsträckning än äldre personer kunnat erhålla kakaopulver. Skogsarbetare och fiskare ha på vissa villkor tillerkänts en extratilldelning utgörande 50 % av normalransonen, varjämte personer födda före 1880 åtnjutit en tilläggsranson av 25 %.

Socker ransonerades fr. o. m. den 10 april 1940. Motiveringen till regleringen av sockerhandeln var i främsta rummet, att myndigheterna ville förebygga hamstring, som man efter erfarenheterna från hösten 1939 ansåg sig ha goda skäl att frukta. Vårt land är numera självförsörjande med socker och har haft goda betskördar både 1940 och 1941. Trots detta bibehålles ransoneringen, främst med hänsyn till att konsumtionen av socker eljest säkerligen skulle öka kraftigt, men även för att möjliggöra uppläggandet av en viss reserv av socker för den händelse betskörden skulle slå fel.

Tab. 2. Socker.

Den genomsnittliga förbrukningen av socker per person och dag utgjorde åren 1937—1938 *105 g*. Häri ingår hushållens och näringsställenas förbrukning men icke industriernas och hantverkets. Siffrorna för år 1939 (125·2 g) måste på grund av ovanligt stor konservering och hamstring anses missvisande.

Tilldelning (i gram) per person och dag efter ransoneringens införande.

1940:	10/4—28/4	105·3	1941: 27/1—16/3	61·2	1941: 12/11—18/12 . . . 62·5
	29/4—27/10 . . .	71·4 [1]	17/3—30/4	66·7	14/12—31/1 1942 . 61·2
	28/10—15/12 . . .	61·2	1/5—17/6	62·5	1942: 1/2—22/3 . . . . 60·0 [3]
	16/12—26/1 1941 .	71·4 [2]	18/6—11/11	61·2 [1]	23/3—28/6 . . . . 61·2 [3]

Fr. o. m. den 3 nov. 1940 ingår även sirap under regleringen och får inköpas alternativt med socker, varvid 1 kg socker motsvarar 1·4 kg sirap.

[1] Därutöver en extra tilldelning av 5 kg socker för syltning och saftning. — [2] Ökningen är att anse som extra tilldelning för julen. — [3] Därutöver extra tilldelning av sirap till barn födda 1935 eller senare, samt fr. o. m. 11 maj 1942 till barn födda 1922—1934.

Ransonen var, såsom framgår av tab. 2, under de första 19 dagarna mycket riklig, nämligen icke mindre än 105·3 g per person och dag. Genomsnittsförbrukningen per person och dag 1937—1938 utgjorde 105 g, däri inräknat även förbrukningen på näringsställen m. m. Jämfört med denna siffra innebar den första tilldelningen sålunda ingen minskning utan tvärtom möjligheter till ökad konsumtion. År 1939 var emellertid förbrukningen, delvis på grund av hamstring och ovanligt stor konservering, mycket hög, nämligen 125·2 g, och i jämförelse därmed betydde ransoneringen en konsumtionsinskränkning. Redan den 29 april 1940 skars ransonen ned till 71·4 g. Fr. o. m. den 28 oktober 1940, då en ny minskning ägde rum, har den varit praktiskt taget oförändrad och hållit sig vid 61 à 62 g per person. Därutöver har varje sommar medgivits en extratilldelning av syltsocker med 5 kg per person. Sockertilldelningen reducerades något för många hushåll, när sirap den 3 november 1940 inbegreps i ransoneringen och sedan dess fått köpas alternativt med socker. En mindre extratilldelning har medgivits till skogs- och gruvarbetare.

Mjöl, gryn och bröd lades under ransonering, så snart det stod klart, att 1940 års skörd skulle ge ett ovanligt dåligt resultat. Efter en övergångstid av två veckor mellan den 8 och den 20 september 1940, under vilken endast mjöl och hårt men ej mjukt bröd ransonerades, fastställdes normalransonen per dag för vuxna personer till 202·7 g mjöl eller gryn *eller* 162·2 g hårt bröd *eller* 263·5 g mjukt bröd. När det på sommaren 1941 visade sig, att även det årets skörd hotade att slå fel, minskades tilldelningen. Fr. o. m. den 5 juni 1941 utgjorde ransonen 178·6 g mjöl eller gryn *eller* 142·9 g hårt bröd *eller* 232·1 g mjukt bröd. Den 29 januari 1942 skedde en ytterligare inknappning, så att motsvarande kvantiteter fr. o. m. den dagen och alltjämt äro 166·7, 133·3 och 216·7 g. Restaurangkort infördes den 23 sept. 1940.

I verkligheten ha konsumenternas möjligheter att köpa mjöl, gryn och bröd begränsats mer än vad som framgår av nyssnämnda sifferuppgifter, därigenom att fler och fler varor lagts in under mjöl- och brödransoneringen. Såsom synes av noterna till tab. 3, avsåg ransoneringen ursprungligen endast mjöl, gryn och bröd av vete och råg. Men efter hand har den kommit att omfatta en rad produkter även av havre, korn och majs samt makaroner och potatismjöl och senast ärter och bönor. Icke minst med tanke härpå framstår den nuvarande normalransonen såsom knapp jämförd med förkrigsförbrukningen.

En avsevärd del av befolkningen behöver emellertid icke begränsa sin mjöl- och brödkonsumtion så långt som till normalransonens relativt låga gräns. Tilläggsransoner ha nämligen i rätt betydande omfattning medgivits till stora konsumentgrupper. Sålunda äro personer, som till mera betydande del måste livnära sig på torrskaffning, nu berättigade till en sammanlagd tilldelning av 230 g mjöl per dag eller motsvarande mängder hårt eller mjukt bröd. Jordbruksbefolkningen erhåller i regel en dagsranson av 250 g mjöl per person. Skogsarbetare m. fl. med torrskaffningsbehov få 355—396 g mjöl, övriga personer med tungt kroppsarbete utan torrskaffning ha 250 g och sådana personer med torrskaffning 292 g mjöl per dag. Slutligen få barn, födda under

Tab. 8. Mjöl, gryn och bröd.

Den genomsnittliga förbrukningen av bröd och övriga spannmålsprodukter per person och dag utgjorde, uttryckt i mjöl, år 1939 *275·4 g*. Denna siffra avser den totala förbrukningen, således även näringsställenas m. m.

Normaltilldelning (i gram) per dag för vuxna personer efter ransoneringens införande.

		Mjöl eller gryn	eller	Hårt bröd	eller	Mjukt bröd
1940:	8/9 —30/9 [1]	192·3	»	153·8		ej ransonerat
	21/9 —27/10 [1]	202·7 [2]	»	162·2	»	263·5
	28/10— 1/12 [1]	214·3	»	171·4	»	278·6
	2/12— 7/1 1941 [1]	202·7	»	162·2	»	263·5
1941:	8/1 —22/3 [1]	» [3]	»	»	»	»
	23/3 — 4/6	» [4]	»	»	»	»
	5/6 —27/8	178·6 [4]	»	142·9 [5]	»	232·1
	28/8 — 8/10	» [6]	»	»	»	»
	9/10— 5/11	»	»	»	»	» [7]
	6/11— 3/12	»	»	»	»	» [8]
	4/12—31/12	» [9]	»	»	»	» [8]
1942:	1/1 —28/1	»	»	»	»	» [10]
	29/1 —27/2 [11]	166·7 [12]	»	133·3	»	216·7[10]
	28/2 —28/5	» [12]	»	»	»	» [13]

[1] Regleringen avsåg t. o. m. 14 jan. 1941 endast varor av råg och vete; fr. o. m. 15 jan. 1941 ingår även mjöl och bröd av havre och korn under ransoneringen.

[2] Även skorpor och käx ingå fr. o. m. 23 sept. 1940 i regleringen.

[3] Därutöver under tiden 15 jan.—31 mars 1941 1 kg havregryn pr person.

[4] Därutöver under tiden 1 april—30 juni 1941 1 kg havregryn, havremust, kornflingor el. risgryn pr person.

[5] Även majsena, makaroner och majsflingor ingå fr. o. m. 17 juli 1941 i regleringen. Inköpes majsena och majsflingor, erhålles lika mycket som mjöl- och brödransonen, inköpes makaroner, erhålles dubbelt så mycket som tilldelningen av hårt bröd.

[6] Fr. o. m. 25 sept. 1941 ingår till människoföda avsett råg- och vetekli (kruskakli) i regleringen och får inköpas alternativt med mjöl- och brödransonen.

[7] Minst 1/4 av hela tilldelningen skall uttagas i form av sammalet mjöl, bröd därav, havregryn, korngryn eller kornflingor.

[8] Minst 1/4 av hela tilldelningen skall uttagas i form av sammalet mjöl eller bröd därav.

[9] Fr. o. m. 14 dec. 1941 ingå även potatisprodukter under regleringen. Därutöver erhålles tills vidare en mindre särskild tilldelning av potatisprodukter.

[10] Minst hälften av hela tilldelningen skall uttagas i form av sammalet rågmjöl eller bröd därav eller havregryn.

[11] Fr. o. m. 1 febr. 1942 ingår även småbröd i regleringen. Inköpes småbröd, erhålles dubbelt så mycket som mjöl- och brödransonen.

[12] Därutöver t. v. en mindre särskild tilldelning av ris eller risgryn, vilken tilldelning kan utbytas mot motsvarande kvantiteter av andra under regleringen inbegripna varor.

[13] Minst hälften av hela tilldelningen skall uttagas i form av sammalet rågmjöl, bröd därav, havregryn eller havremjöl, eller fr. o. m. 23 april 1942 ärter och bönor, som fr. o. m. denna dag infördes under mjöl- och brödregleringen.

åren 1923—1934, d. v. s. barn i skolåldern, 188 g mjöl per dag; småbarn, födda senare än 1934, få däremot en mindre tilldelning, nämligen 125 g mjöl per dag eller motsvarande kvantiteter bröd. F. n. skall en viss del av hela tilldelningen uttagas i form av sammalet mjöl eller bröd av sådant mjöl.

Kött och fläsk bilda en varugrupp, som icke blev föremål för fullständig ransonering förrän den 1 april 1941. Dessförinnan hade fläsk varit ransonerat ända sedan den 6 oktober 1940. Normalransonen per person och dag, uttryckt i benfritt kött och fläsk, var i april 1941 74·1 g. Undan för undan har tilldelningen sedan minskats på det sätt, som framgår av tab. 4, och så kraftigt, att den sammanlagda tilldelningen under senare delen av maj månad 1942 endast uppgår till 31·1 g, d. v. s. mindre än en tredjedel av förkrigsförbrukningen. Restaurangkort infördes den 26 januari 1942.

Tab. 4. Kött och fläsk.

Den genomsnittliga förbrukningen av kött- och fläskvaror per person och dag utgjorde år 1939 *109·9 g.* Häri ingår även näringsställenas förbrukning.

Normaltilldelning (i gram) per person och dag efter den kombinerade kött- och fläskransoneringens införande.

Kvantiteterna avse benfritt kött och fläsk.

	Endast kött o. köttkonserver	Kött- o. fläskvaror av alla slag	S:a kött och fläsk
1941: 1/4—27/4	—	74·1	74·1 [1]
28/4—20/5	—	69·6	69·6
21/5—15/7	—	57·1	57·1 [1]
16/7—12/8	35·7	21·4	57·1
13/8— 9/9	42·8	14·3	57·1
10/9— 8/10	41·4	13·8	55·2
9/10—12/11	51·4	11·4	62·8 [1]
1941: 13/11—10/12	—	50·0	14·3	64·3
11/12—14/1 1942	—	45·7	17·1	62·8
1942: 15/1—11/2	—	42·8	14·3	57·1
12/2—18/3	14·3	31·4	11·4	57·1
19/3—22/4	11·4	22·9	11·4	45·7
23/4— 6/5	7·1	14·3	14·3	35·7
7/5—31/5	7·1	16·0	8·0	31·1

[1] Därutöver en mindre extra tilldelning.

Även i fråga om kött- och fläskvaror har tilldelningen varit differentierad för olika förbrukarekategorier. I första hand ha personer med tyngre kroppsarbete kunnat erhålla en viss tilläggstilldelning; skogsarbetare ha med hänsyn till sina speciella kost- och arbetsförhållanden kunnat få en betydande tilläggsranson av fläsk.

Matfett. Ransonen av matfett, d. v. s i första hand smör och margarin, har, såsom framgår av tab. 5, kunnat hållas någorlunda konstant ända sedan regleringens början den 29 december 1940. Första tilldelningskvantiteten utgjorde sammanlagt per person och dag 33·3 g, och efter mycket obetydliga variationer är normalransonen nu 35·7 g. Extraransoner utgå till i stort sett samma grupper, som åtnjuta extratilldelning av mjöl och bröd. Personer med torrskaffningsbehov erhålla i regel 54 g per dag, jordbruksbefolkningen 45 g, skogsarbetare och andra personer i tungt kroppsarbete 45 à 54 g samt barn, födda 1922—1934, 45 g. I fråga om matfett ha även småbarn full normalranson. Alternativt kan man i stället för matfett köpa grädde. Restaurangkort för matfett infördes den 22 september 1941.

Tab. 5. Matfett.

Den genomsnittliga förbrukningen av matfett per person och dag utgjorde år 1939 *50·9 g*. Häri ingår näringsställenas men icke bageriernas förbrukning.

Normaltilldelning (i gram) per person och dag för andra än producenter efter ransoneringens införande.

	Matfett av alla slag		Endast margarin	Matfett av alla slag	S:a matfett
1940: 29/12—12/1 1941	33·3	1941: 16/6—20/7	—	39·3	39·3 [3]
1941: 13/1 — 9/2	35·7 [1]	21/7—17/8	—	35·7	35·7 [3]
10/2 — 9/3	40·2 [1]	18/8 — 9/9	—	38·0	38·0 [3]
10/3 —30/3	35·7 [1]	10/9 — 8/10	—	34·5	34·5
31/3 —27/4	40·2 [1, 2]	9/10— 3/12	—	35·7	35·7 [4]
28/4 —15/6	35·7 [3]	4/12—20/5 1942	17·85 [5]	17·85	35·7 [6]

[1] Därutöver en mindre tilldelning av annat matfett än smör och margarin.
[2] Ökningen att anse som extra tilldelning för påsken.
[3] Därutöver under sommaren en mindre tilldelning av annat matfett än smör och margarin.
[4] Fr. o. m. 20 nov. 1941 ingår grädde och fr. o. m. 29 nov. 1941 fettemulsion i regleringen och får köpas alternativt med matfettsransonen, varvid 1 kg matfett motsvaras av 6 liter grädde.
[5] I stället för margarin får fr. o. m. 26 febr. 1942 alternativt inköpas matolja.
[6] Därutöver under dec. 1941—jan. 1942 en mindre tilldelning av annat matfett än smör.

Ost har varit ransonerad i flera omgångar. Fet ost tillverkas överhuvud taget icke längre, och ransonerna av den magra osten äro förhållandevis små, f. n. endast 4·1 g per person och dag. Se tab. 6.

Tab. 6. Ost.

Den genomsnittliga förbrukningen av ost per person och dag utgjorde år 1939 *18·5 g*. Häri ingår även näringsställenas förbrukning.

Normaltilldelning (i gram) per person och dag under nuvarande ostransonering.
(Tidigare ransonering 3 nov. 1940—31 jan. 1941.)

1941: 1/7 —31/8	4·0	1941: 1/12—31/12	9·7
1/9 —30/9	10·0	1942: 1/1 —30/4	4·2
1/10—31/10	9·7	1/5 —30/6	4·1
1/11—30/11	10·0		

Ägg ransonerades fr. o. m. den 24 september 1941. Tilldelningskvantiteten utgjorde till en början 13·6 g per person och dag men har sedermera minskat,

Tab. 7. Ägg.

Den genomsnittliga förbrukningen av ägg per person och dag utgjorde år 1939 *19·4 g*. Häri ingår även näringsställenas förbrukning.

Normaltilldelning (i gram) per person och dag efter ransoneringens införande.
1941: 24/9—26/10 13·6; 1941: 27/10—4/1 1942 12·9; 1942: 5/1—10/5 10·7.

I stället för ägg har fått uttagas viss kvantitet köttvaror med undantag för fläsk och fläskfärs.

Tab. 8. Livsmedelsransoner i olika länder i början av år 1942.

Normaltilldelningen per person och dag.

Land	Bröd och övriga spannmålsprodukter, g	Matfett, g	Socker, g	Kaffe, kakao och te, g	Kött och fläsk, g	Ägg, g	Ost, g	Mjölk och grädde, dl	Potatis och produkter därav, g	Torkad frukt och kryddor, g
Sverige										
Maj 1942	166·7 mjöl el. gryn *el.* 133·3 hårt bröd *el.* 216·7 mjukt bröd	35·7	61·2	1·5 kaffe *el.* 0·6 te	31·1	10·7	4·1	Mjölk ej rans. (Grädde alt. i st. f. matfett)	2·2 potatisprodukter. (Äv. alt. i st. f. mjöl o. bröd)	3·6 torkad frukt; 0·5 mandel + 0·3 kryddor
Danmark										
1:a kv. 1942	255·5 grovt rågbröd *el.* 191·7 grovt rågmjöl *el.* 127·7 rågsikt + 70 fr. bröd *el.* 58·3 vetemjöl + 33·3 havregryn	45 smör	66·7	Upphört fr. 1/1 1942	Ej ransonerat	Ej ransonerat	Ej ransonerat	Ej ransonerat	Ej ransonerat	Ej ransonerat
Finland										
Maj 1942	200 spannmålsprod. (alt. maltdrycker)	13·3 (alt. 26·7 ost)	33·3	2·8 kaffeersättning *el.* 0·6 te	För 8 fmks köpvärde	Finnes ej att köpa	Se matfett	2 dl mjölk *el.* 1 dl mjölk + 1/2 dl grädde	0·7 potatismjöl	Torkad frukt efter tillgång
England										
Fr. 18 mars 1942	Ej ransonerat	32·4	32·4	8·1 te; kaffe ej ransonerat	16·1 fläsk + 72·9 kött	Efter tillgång	8·1	Ej ransonerat	Ej ransonerat	Ej ransonerat
Tyskland										
April—maj 1942	228·6 rågbröd + 57·1 vetebröd + 13·4 »Nährmittel» (gryn, flingor m. m.) + 6·3 makaroner	29·5; därav 17·9 smör, 9·4 margarin, 2·2 späck	32·1	11·2 kaffeersättn.; 4·5 kakaopulver till barn 1—14 år	42·9 kött	Efter tillgång	6·7 + 4·5	Mjölk: barn 1–3 år 7·5 dl; barn 3—6 år, väntande och ammande mödrar 5 dl; barn 6—14 år 2·5 dl	357·1 potatis; 1·8 potatisstärkelse	Efter tillgång

så att den nu uppgår till 10·7 g. I stället för ägg har man haft möjlighet att köpa vissa kvantiteter köttvaror, dock icke fläsk.

Utöver ovan uppräknade varugrupper äro även följande livsmedel underkastade ransonering, nämligen kryddor, mandel och kärnor, torkad frukt samt risgryn.

Det bör särskilt betonas, att tabellernas uppgifter rörande ransonernas storlek icke alltid äro direkt jämförbara med uppgifterna rörande förkrigsförbrukningen, eftersom i den senare ingår även annan konsumtion än hushållens, nämligen i första hand näringsställenas, vilken t. ex. för sådana varor som kaffe och ost utgör en icke obetydlig del av totalkonsumtionen.

Jämförelse mellan Sverige och vissa andra länder. I tab. 8 har en jämförande sammanställning gjorts över ransonerna av de viktigare livsmedlen i Sverige, Danmark, Finland, England och Tyskland. Vid en jämförelse mellan tilldelningen i Sverige och i andra länder finner man, att de svenska siffrorna tyda på en rätt knapp folkförsörjning. Likväl har Sverige utan tvivel hittills haft det förhållandevis väl ställt i detta avseende. Detta sammanhänger med bl. a. tre omständigheter. För det första har man i Sverige i regel kunnat köpa, vad man enligt gällande bestämmelser varit berättigad till. Så har icke varit fallet i flera andra europeiska länder, där affärerna på grund av varubrist ofta icke kunnat förse kunderna med deras ransoner. För det andra har man i Sverige fritt kunnat köpa t. ex. så viktiga förnödenheter som mjölk och potatis samt fisk, på vilka varor det i regel varit god tillgång; fisken har dock under kortare tider varit svåråtkomlig i stora delar av landet. Dessa varor ha i många andra länder antingen varit strängt ransonerade eller icke alls kunnat uppbringas. För det tredje har man i Sverige utan ransonering haft tillgång till en rad andra livsmedel, som i mera hårt drabbade länder icke alls funnits, såsom grönsaker, färsk frukt (t. ex. apelsiner), sylt och marmelad. Därjämte har man oransonerat kunnat köpa t. ex. höns, kaniner, fågel och annat vilt, ehuru detta senare varit av mycket liten betydelse för vår försörjning.

Levnadskostnadernas lokala olikheter år 1941.

I skrivelse den 20 maj 1942 har socialstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat en redogörelse för den genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj och 13 juni 1941 anbefallda undersökningen rörande de lokala olikheterna i levnadskostnaderna. Skrivelsen är av följande lydelse.

I. Historik.

Sedan mer än tjugo år har i Sverige tillämpats ett system för fördelning av orterna i riket efter levnadskostnadernas storlek. Ifrån början åsyftade denna gruppering att ligga till grund för en gradering av statstjänstemännens löner. Regleringens principer ha efter hand utsträckts till ett flertal andra områden, där det ansetts vara av betydelse att söka utjämna de i vårt land, åtminstone under normala förhållanden, stora lokala växlingarna i de allmänna levnadskostnaderna. Sålunda har vid sidan av lönegrupperingen utförts en skattegruppering, avsedd att ligga till grund vid graderingen av de skattefria avdragen vid den statliga och kommunala inkomstskatten. Vidare ha från och med år 1938 folkpensionerna dyrortsgraderats efter vissa grunder, vilka även kommit till användning beträffande andra former av statliga understöd, t. ex. barnbidrag och förskottering av underhållsbidrag, familjebidrag till värnpliktiga med mera. Även inom det enskilda näringslivet tillämpas mångenstädes för tjänstemän och arbetare en gradering av löneförmånerna efter ortsdyrheten, varvid de statliga ortsgrupperingarna om icke helt så dock i väsentliga delar kommit till användning.

Otvivelaktigt har dyrortsgrupperingen i vårt land erhållit en betydelse och räckvidd större än i något annat land. Detta motiverar till fullo, att stor omsorg nedlägges på att vinna så tillförlitliga resultat, att de kunna tillvinna sig förtroende hos de därav berörda socialgrupperna. Det har ansetts önskvärt, att de officiella dyrortsgrupperingarna såvitt möjligt anordnas med jämna mellantider, varvid man i allmänhet räknat med femåriga (för pensionsgrupperingen tioåriga) intervall.

Enligt 48 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skulle ny gruppering av orterna i riket efter levnadskostnadernas höjd, avsedd att ersätta 1935 års skattegruppering, varit av socialstyrelsen slutförd omkring den 1 januari 1940. Med avseende på lönegrupperingen stadgas i gällande lönereglementen, att Kungl. Maj:t skall bestämma, när denna gruppering skall förnyas. Hittills ha utredningarna för de bägge grupperingarna skett samtidigt och ny lönegruppering utfärdats, så snart erforderliga kompletterande beräkningar hunnit verkställas.

Genom lag den 23 april 1937 (S. F. S. nr 163) om ändring i lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering (S. F. S. nr 434) infördes, som förut antytts, dyrortsgradering av folkpensionerna. Ifrågavarande indelning i tre ortsgrupper skulle gälla för en tid av tio år från och med den 1 januari 1938, men med hänsyn till vissa övergångssvårigheter skulle ortsgrupperingen första gången gälla endast för åren 1938—1940.

1936 års lönekommittés förslag. Vad skatte- och lönegrupperingen beträffar, ha beräkningsgrunderna varit föremål för granskning av 1936 års lönekommitté i dess betänkande med utredning och förslag angående dyrortsgrupperingen (S. O. U. 1937: 32). Lönekommittén hade till prövning upptagit möjligheterna att förenkla grupperingsarbetet genom att nedskära den vid beräkningarna använda hushållsbudgeten till att avse enbart hyror och skatter. Prövningen gav dock ett väsentligen negativt resultat, i det att kommittén ur rättvisesynpunkt och av psykologiska skäl icke ansåg sig böra ifrågasätta ett övergivande av huvudgrunderna i det hittills använda systemet, enligt vilket lönegraderingen i princip sker efter olikheter i de totala levnadskostnaderna. I stället ansåg kommittén icke oväsentliga utbyggnader av det dittills använda systemet vara påkallade. Vad beträffar hushållsbudgeten framhöll sålunda kommittén önskvärdheten av att denna gjordes så fullständig som möjligt. Det vid tidigare dyrortsundersökningar använda förfaringssättet, vilket byggde på antagandet, att de utelämnade utgiftsposterna kunde betraktas som varierande i samma utsträckning som de medtagna posterna, visade sig nämligen, enligt av kommittén företagna utredningar, knappast riktigt. Fastmer tenderade den använda metoden att överdriva de lokala olikheterna i levnadskostnaderna. Med hänsyn till den utelämnade budgetandelens relativa storlek kunde en utbyggnad av budgeten till ökad fullständighet väntas utöva ett avsevärt inflytande på levnadskostnadstalen.

I fråga om bostadspostens beräkning föreslog kommittén icke oväsentliga omläggningar i det tidigare förfaringssättet, vilket ansågs behäftat med betydande brister. Dessa hänförde sig dels till de alltför schablonmässiga uppskattningarna av bostadskostnaderna å landsbygden, dels till det förhållandet att man, med hänsyn till svårigheterna att bedöma föreliggande kvalitetsolikheter i bostadsbeståndet å olika orter, nöjt sig med en jämförelse mellan hyreskostnaderna för efter varje orts faktiska bostadsförhållanden medelgoda bostadslägenheter, och därigenom uppgivit kravet på jämförelse mellan kostnaderna för likvärdiga bostäder å olika orter. De av kommittén föreslagna åtgärderna i syfte att i möjligaste mån erhålla jämförbara siffror för de lokala bostadskostnaderna gingo i huvudsak ut på följande. Beträffande landsbygden och orter utan egentlig hyresmarknad borde bostadsvärdet upptagas med ledning av de regionvis beräknade byggnadskostnaderna för en egnahemsbostad av viss storlek och med viss standardutrustning. Med avseende å orter med mera utvecklad hyresmarknad borde en utsöndring ske av lägenheter, som brusto beträffande vissa väsentliga kvalitetskrav (se nedan). Slutligen borde hyran per eldstad (rum eller kök) för lägenheter utan dylika brister standardräknas med hänsyn till fördelningen på olika kvalitetsgrupper.

Med avseende å skatteposten föreslog kommittén, att till grund för beräkningen av denna post skulle läggas inkomstbelopp, differentierade efter löneskalans dyrortsgradering, samt skattefria avdrag, graderade enligt skattegrupperingen.

Slutligen föreslog kommittén att övergiva förfaringssättet att vid dyrortsgrupperingen söka uträkna riksmedeldyrheten och omräkna levnadskostnadstalen för olika orter till på detta medeltal grundade ortsindextal. I stället ansåg kommittén det lämpligare att vid indexberäkningen utgå från levnadskostnaderna å den dyraste ort, från vilken ett tillfredsställande prismaterial förelåg, sålunda närmast Stockholm. — I en till riksdagen avgiven, den 18 mars 1938 dagtecknad, proposition (nr 263) har departementschefen biträtt lönekommitténs förslag i dess huvudpunkter men dock framhållit, att slutlig ståndpunkt till frågorna först kunde tagas i samband med planläggningen av arbetet med nästa dyrortsgruppering. Lönekommitténs förslag till dyrortsgruppering

efter delvis nya grunder godkändes i princip av 1938 års riksdag i samband med antagandet av det civila avlöningsreglementet (skrivelse nr 388).

I skrivelse den 5 maj 1938 till chefen för finansdepartementet anmälde socialstyrelsen, att dyrortsgrupperingsarbetet, därest det skulle utföras i överensstämmelse med de utvidgade linjer, som förordats av 1936 års lönekommitté, komme att taga så avsevärd tid i anspråk, att arbetet icke kunde vara färdigt till den 1 januari 1940 såsom eljest beräknats, utan först ungefär ett år senare. Med anledning härav föreslog Kungl. Maj:t i en den 6 maj 1938 dagtecknad proposition (nr 317), att riksdagen måtte medgiva, att den i beskattningsavseende gällande ortsindelningen finge, utan hinder av 48 § 1 mom. kommunalskattelagen, äga förlängd giltighet till och med utgången av år 1940. Riksdagen biföll propositionen och författning i ämnet utfärdades den 10 juni 1938 (S. F. S. nr 415).

Ny dyrortsgruppering förberedes. Genom brev den 17 juni 1938 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att inkomma med förslag till planläggning av den dyrortsgruppering, som vore avsedd att träda i kraft den 1 januari 1941. Med anledning härav framlade socialstyrelsen i underdånig skrivelse den 28 december 1938 förslag till plan för ny dyrortsgruppering. Med utförlig motivering hemställde socialstyrelsen, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt styrelsen att verkställa ny gruppering av orterna i riket efter levnadskostnadernas höjd för att bestämma dels de skattefria avdragens storlek (skattegruppering), dels fördelning ur dyrortssynpunkt av de orter, där befattningshavare i statens tjänst äro stationerade (lönegruppering). Socialstyrelsen skulle upprätta förslagslistor å de orter, vilka borde ingå i undersökningarna, ävensom inkomma med förslag till kungörelse angående verkställande av allmän hyresräkning i samband med den hösten 1939 anordnade mantalsskrivningen för år 1940, vilken kungörelse jämväl borde upptaga förteckning å de orter, som skulle medtagas vid hyresräkningen. Vidare skulle det ankomma på socialstyrelsen att verkställa undersökning av byggnads- och bostadskostnaderna på landsbygden i enlighet med angiven plan. Slutligen hemställdes, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt vissa ämbetsverk att i samråd med socialstyrelsen inhämta uppgifter angående de hyror, vilka av befattningshavare inom respektive verk och tillhörande kårer, inbegripet lärare vid folk- och småskolor, under hyresåret 1939/40 betalades för av dem förhyrda lägenheter.

Genom brev den 3 mars 1939 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att, i samband med utförande av ny skattegruppering, jämväl uppgöra förslag till fördelning av stationeringsorterna för statstjänstemän m. fl. å de i avlöningsreglementet angivna ortsgrupperna (lönegruppering). Vidare anmodades styrelsen att uppgöra och till finansdepartementet inkomma med förslag till kungörelse angående verkställande av allmän hyresräkning i samband med den hösten 1939 anordnade mantalsskrivningen för år 1940, ävensom att verkställa undersökning rörande kostnaderna för byggande av bostäder av viss typ på landsbygden. Tillika anmodades vissa ämbetsverk att från sina befattningshavare införskaffa uppgifter angående de hyror, vilka av dem under hyresåret 1939/40 erlades för i den öppna hyresmarknaden förhyrda lägenheter.

Genom brev den 15 juni 1939 föreskrev Kungl. Maj:t att för här ifrågavarande ortsgrupperingar erforderliga levnadskostnadsundersökningar skulle verkställas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av socialstyrelsen föreslagits i ovannämnda skrivelse den 28 december 1938. I detta samband meddelades, att Kungl. Maj:t bemyndigat chefen för finansdepartementet att lämna de direktiv rörande levnadskostnadsundersökningarnas verkställande, vilka kunde befinnas erforderliga.

1935 års dyrortsgruppering prolongeras. I skrivelse den 5 september 1939 framlade styrelsen förslag angående såväl hyresräkning som prisinsamling under oktober 1939. I enlighet med vad styrelsen ifrågasatt med hänsyn till stormaktskrigets utbrott, kom emellertid endast hyresräkningen till stånd. Kungl. Maj:t utfärdade den 8 september 1939 kungörelse (S. F. S. nr 644) angående uppgifter för hyresräkning å vissa orter i sammanhang med mantalsskrivningen för år 1940.[1]

Beträffande prisundersökningen framhöll föredragande departementschefen i propositionen nr 26 till 1939 års urtima riksdag bland annat, att den efter krigsutbrottet fortgående prisutvecklingen medfört förskjutningar i de lokala prisförhållandena, som kunde förväntas undergå en ytterligare accentuering under vinterns lopp. Det kunde därför ifrågasättas, om en dyrortsgruppering, grundad på prisuppgifter avseende hösten 1939 och våren 1940, kunde väntas giva ett tillfredsställande resultat eller ens kunde anses leda till en rättvisare avvägning olika orter emellan än den nu gällande dyrortsgrupperingen innebure. Departementschefen ansåg på anförda skäl, att detta näppeligen kunde anses vara fallet. På grund härav föreslogs i propositionen, att gällande dyrortsgruppering för taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt kommunal inkomstskatt skulle äga fortsatt giltighet till och med utgången av år 1941. Riksdagen biföll propositionen och kungörelse i ämnet utfärdades den 15 december 1939 (S. F. S. nr 870). — Sedermera förlängdes genom Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut giltighetstiden för 1935 års dyrortsgruppering till och med utgången av år 1942 (för pensionsgrupperingen t. o. m. år 1943).

1941 års dyrortsgruppering planeras. Vid denna tid hade emellertid frågan om ny dyrortsgruppering upptagits av socialstyrelsen. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 april 1941[2] lämnade styrelsen först en redogörelse för vad hittills förekommit i frågan rörande anordnande av ny dyrortsgruppering. Härav fann styrelsen det framgå, att till grund för den successiva prolongeringen av gällande dyrortsgrupperingar och framflyttandet av tidpunkten för en ny sådan legat uppfattningen, att de av kriget orsakade, till sina konsekvenser svåröverskådliga prisstegringarna gjorde det angeläget att ställa sig avvaktande och alltså uppskjuta en ny ortsgruppering i förhoppning, att lugnare tider skulle inträda. Oavsett detta måste gällande dyrortsgrupperingar, som grundats på prismaterial insamlat för ungefär sju år sedan, anses vara mindre verklighetstrogna på grund av de omvälvningar i prisförhållandena, som ägt rum ej blott i allmänhet utan även på särskilda orter, exempelvis i samband med expansion av lokala industriföretag, militära förläggningar och dylikt. Det vore fördenskull önskvärt, att nya, hela landet omfattande prisupptagningar kunde verkställas inom en nära framtid. Härför talade också, att de i väsentligen färdigt skick föreliggande bostadsuppgifterna från 1939 års hyresräkning samt därtill anslutna specialundersökningar om statstjänstemännens hyror samt byggnadskostnaderna på landsbygden för varje år som ginge bleve allt svårare att sammanställa med uppgifter om andra levnadskostnader insamlade flera år senare. De i allt större omfattning från kommuner, organisationer och enskilda personer i till Kungl. Maj:t ingivna framställningarna om förhöjd dyrortsplacering av vissa orter syntes också tyda på, att prisutvecklingen i landets olika delar vore olikformig och att vissa justeringar i gällande dyrortsindelningar kunde vara motiverade av sedermera inträdda förhållanden. För att bedöma dylika lokala anspråk på justering av gällande dyrortsgruppering skulle emellertid erfordras ett tillförlitligt och omfattande prismaterial, inhämtat från ett flertal orter, helst från hela landet.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1939, sid. 653. — [2] Se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 339.

Svårigheter för en dylik prisinsamling, framhöll socialstyrelsen, mötte först genom rörligheten och den bristande stabiliteten hos den allmänna prisnivån. Föreliggande statistik över levnadskostnader och livsmedelspriser sedan stormaktskrigets utbrott utvisade, att man härvid hade att göra med en prissteg-ring av sådan styrka, att den vore ägnad att överskyla prisgeografiska olikheter och försvåra jämförelser med priser insamlade vid olika tillfällen. Ehuru det vore ofrånkomligt, att en dyrortsgruppering, grundad på prisinsamling under rådande förhållanden, bleve förenad med vissa vanskligheter, ville styrelsen som sin mening uttala, att starka skäl talade för, att en ny dyrortsgruppering komme till stånd på grundval av ett från hela riket insamlat prismaterial.

Vid planläggning av den föreslagna nya dyrortsundersökningen hade man sökt i möjligaste mån utnyttja erfarenheterna från den närmast föregående undersökningen av detta slag, vartill primäruppgifter insamlades hösten 1933 och våren 1934. Den på detta prismaterial grundade 1935 års dyrortsgruppe-ring tog i anspråk en tid av ungefär två år, och för 1941 års gruppering med dess utvidgade program hade beräknats en tid av cirka tre år. Huvudanledningen till denna tidsutdräkt, säger socialstyrelsen, var, jämte den dubbla prisinsamlingen, de remisser till de kommunala myndigheterna med åtföljande granskningstider för allmänheten, vilka ansågos vara påkallade för att vinna vederbörande intressentgruppers tilltro till de statistiska resultaten.

Mot denna bakgrund hade socialstyrelsen övervägt möjligheterna att snarast möjligt utföra en prisgeografisk undersökning omfattande hela landet. På grund av erforderliga förberedelsearbeten kunde prisinsamling företagas tidigast i juni 1941. Denna skulle avse samtliga kommuner i landet samt alla mera betydande tätorter, tillhopa cirka 3 900 orter, upptagna i en tidigare till Kungl. Maj:t överlämnad ortsförteckning, vilken dock måste revideras i samråd med länsstyrelserna med flera. Det torde vidare vara nödvändigt, att, såsom skedde vid föregående dyrortsundersökning, de av de kommunala myndigheterna i juni 1941 insamlade prisuppgifterna hölles för allmänheten tillgängliga under viss tid, som dock ej behövde överstiga åtta dagar, varefter drätselkammaren, respektive kommunalnämnden eller motsvarande nämnd hade att avgiva yttrande över eventuellt inkomna klagomål. För granskning inom socialstyrelsen av materialet och tillhörande skriftväxling med de kommunala myndigheterna torde erfordras en tid av minst tre månader. Uträkningen av orternas dyrortsplacering torde kunna påbörjas omkring 1 oktober 1941. Härför erfordrades ej blott de på förut nämnt sätt insamlade uppgifterna om livsmedelspriser med mera utan även möjligast aktuella uppgifter om skatter och bostadshyror. De senare kunde erhållas från 1939 års hyresräkning, kompletterad med vissa specialundersökningar.

Frågan om medverkan av representanter för löntagare m. fl. vid prisinsamlingen. Detta betydelsefulla spörsmål berördes först i ett till 1936 års lönekommittés betänkande angående dyrortsgrupperingen (S. O. U. 1937: 32) fogat särskilt yttrande av vissa för överläggning med lönekommittén tillkallade personalrepresentanter. Härvid åsyftades inrättande av särskilda lokala prisnämnder, inrymmande representanter för statstjänare och andra, vilka prisnämnder borde beredas visst medinflytande vid insamling och granskning av det prismaterial, som skulle läggas till grund för en ny dyrortsgruppering. Framställningar i liknande syfte hade senare ingivits till Kungl. Maj:t från ett flertal organisationer av statstjänstemän m. fl. Socialstyrelsen, som den 31 mars 1939 till Kungl. Maj:t avgivit infordrat utlåtande över ifrågavarande framställningar, förklarade sig dela uppfattningen, att tjänstemännen och deras organisationer borde beredas medinflytande vid såväl själva prisinsam-

lingen som vid materialets granskning, närmast inom lokala, paritetiskt sammansatta prisnämnder. Styrelsen förutsatte emellertid, att prisuppgifterna nu liksom vid föregående undersökningar av detta slag skulle avgivas av vederbörande kommunala myndigheter på eget ansvar.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställde socialstyrelsen bland annat, att Kungl. Maj:t ville besluta, att socialstyrelsen, i samband med utförandet av ny gruppering av orterna i riket efter levnadskostnadernas höjd för bestämmande av de skattefria avdragens storlek (skattegruppering), jämväl skulle utföra en förnyad gruppering av orterna för fastställande av deras fördelning å de i vederbörande avlöningsreglementen upptagna grupperna av orter, där befattningshavare i statens tjänst vore stationerade. Vidare hemställdes, att Kungl. Maj:t ville utfärda kungörelse angående skyldighet för kommunala myndigheter att till socialstyrelsen avlämna vissa uppgifter rörande levnadskostnader i huvudsaklig överensstämmelse med ett inom styrelsen uppgjort förslag till frågeformulär samt till samtliga länsstyrelser för komplettering utsända det förslag till ortsförteckning, som av socialstyrelsen överlämnats till Kungl. Maj:t den 19 september 1939.

Beslut om undersökning av de lokala olikheterna i levnadskostnaderna 1941. I anledning av socialstyrelsens skrivelse den 10 april 1941 har Kungl. Maj:t den 25 april 1941 genom proposition nr 218 hos 1941 års riksdag äskat anslag till undersökning av de lokala olikheterna i levnadskostnaderna.[1] Vid ärendets föredragning i statsrådet framhöll chefen för finansdepartementet bland annat, att de betänkligheter, som tidigare föranlett uppskov med prisinsamlingen, alltjämt gjorde sig gällande. Å andra sidan syntes de skäl, som socialstyrelsen anfört mot ett ytterligare anstånd med den för en ny ortsgruppering nödvändiga prisinsamlingen, vara av sådan styrka, att åtgärder i enlighet med socialstyrelsens förslag måste övervägas.

Socialstyrelsen syntes närmast ha tänkt sig, att den föreslagna undersökningen skulle utmynna i allmänna ortsgrupperingar, som sedermera, när mera normala förhållanden inträtt, skulle få ersättas med nya, baserade på material utvisande då rådande, stabiliserade prisrelationer. I anledning härav erinrade departementschefen om de betänkligheter, som vid principbehandlingen av dyrortsgrupperingsfrågan inom 1936 års lönekommitté samt vid 1938 års riksdag anfördes mot periodiska omgrupperingar, företagna efter mekaniska regler under löpande löneregleringsperiod. I synnerhet vid rådande prisutveckling kunde en fullständig revision av ortsgrupperingen enligt gängse principer leda till obilliga resultat. Departementschefen vore därför icke beredd att tillstyrka, att fullständiga dyrortsgrupperingar med provisorisk giltighet genomfördes, med mindre förskjutningar i de lokala prisrelationerna inträtt i sådan omfattning, att gällande grupperingar gåve ett allmänt sett otillfredsställande resultat. Om så ej vore fallet, torde man böra begränsa sig till att provisoriskt vidtaga de omflyttningar av enstaka orter, som syntes motiverade enligt de bedömningsgrunder som brukat tillämpas vid justeringar av en dyrortsgruppering under dess giltighetstid. I detta sammanhang erinrade departementschefen om, att förändringarna i de metoder, som skulle tillämpas vid ifrågavarande beräkningar — särskilt i vad anginge bostadsposten och budgetens komplettering — torde komma att minska dyrortsskalans spännvidd. Därvid måste givetvis beaktas, att hittills tillämpade beräkningssätt otvivelaktigt inneburit en överskattning av de lokala levnadskostnadsskillnaderna, men att å andra sidan löneskalans spännvidd gjorts betydligt mindre än dyrortsskalans.

Med hänsyn till den ovisshet, som förelåge om rådande prisgeografiska förhållanden, kunde emellertid ett val mellan angivna lösningar träffas, först se-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 715.

dan en undersökning av den föreslagna typen verkställts och material erhållits för bedömning av gällande dyrortsgrupperingars förhållande till de aktuella levnadskostnadsolikheterna. Ehuru departementschefen icke vore beredd att taga ställning till frågan om provisoriska dyrortsgrupperingar nu borde ske, tillstyrkte han, att den för sådana grupperingar nödvändiga prisundersökningen komme till omedelbart utförande. Den torde kunna ske i huvudsak enligt de linjer, som föreslagits av socialstyrelsen.

Departementschefen yttrade vidare, att de önskemål om medinflytande vid prismaterialets insamling och granskning, som från tjänstemannahåll framförts, syntes berättigade. Det torde vara ägnat att skapa ökad tilltro och förståelse för levnadskostnadsundersökningarna och deras resultat, om de medborgargrupper, som närmast berördes av grupperingarna, medverkade vid desamma. I enlighet med vad av socialstyrelsen föreslagits, borde prisinsamlingen vara en uppgift, som de kommunala myndigheterna bure ansvaret för, men till hjälp vid arbetet borde myndigheterna ha särskilt tillsatta prisinsamlingsnämnder med en opartisk ordförande och i övrigt lika antal representanter för löntagare och arbetsgivare bland ledamöterna.

En härtill syftande bestämmelse intogs även i en den 9 maj 1941 utfärdad kungl. kungörelse angående skyldighet för kommunala myndigheter att till socialstyrelsen avlämna ifrågavarande uppgifter rörande levnadskostnaderna (S. F. S. 1941:245). För kommuner (inkl. köpingar och municipalsamhällen) med över 1 500 invånare gjordes prisinsamlingsnämnd obligatorisk och å mindre orter skulle sådan nämnd tillsättas, där detta av kommunmedlem skriftligen påkallades hos den kommunala myndigheten före 1 juni 1941.

Statsutskottet, som avgav utlåtande i frågan (nr 140), förklarade sig dela departementschefens uppfattning, att en undersökning av de lokala prisrelationerna nu borde genomföras. Huruvida och i vad mån en revision av dyrortsgrupperingen skulle äga rum, syntes utskottet, på sätt departementschefen framhållit, böra bliva beroende av resultatet av nämnda undersökning. — Då utskottet sålunda tillstyrkte Kungl. Maj:ts förslag rörande omfattningen av och formerna för en ny prisundersökning, vore utskottet icke berett att i nuvarande läge tillstyrka bifall till vissa vid riksdagen väckta motioner. Av dessa avsågo tvenne (I:150 och II:132) yrkanden om en skyndsam allmän utredning av dyrortsgrupperingsfrågan i syfte att få till stånd en utjämning mellan ortsgrupperna såväl beträffande löner och pensioner som vid beskattningen. Detsamma gällde i allt väsentligt en tredje motion (II:175), vari framförts yrkande om förutsättningslös utredning beträffande utförandet av levnadskostnadsundersökningen och av de dyrortsgrupperingar, som skulle baseras därpå. I anslutning till vad socialstyrelsen framhållit i sitt på utskottets begäran avgivna yttrande över motionerna förutsatte utskottet emellertid, att de i motionerna berörda synpunkterna, i den mån så läte sig göra, beaktades vid den prisgeografiska undersökningens planläggning och utförande. — Utskottets utlåtande blev av riksdagen godkänt.

Genom kungl. brev den 23 maj 1941 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att under tiden 16—21 juni 1941 verkställa en prisinsamling, avsedd att läggas till grund för en undersökning av de lokala levnadskostnadsolikheterna.[1] Vidare fastställde Kungl. Maj:t socialstyrelsens med skrivelse den 20 maj 1941 överlämnade reviderade förslag till förteckning över orter, som jämte samtliga städer, köpingar, municipalsamhällen och landskommuner skulle särskilt undersökas vid levnadskostnadsundersökningen.

Genom brev den 15 juni 1941 ställde Kungl. Maj:t det av riksdagen beviljade anslaget för undersökningen till socialstyrelsens förfogande samt anbefallde socialstyrelsen att verkställa den avsedda levnadskostnadsundersökningen med beaktande av vad föredragande departementschefen anfört vid anmälan av propositionen nr 218 (se ovan).

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 580.

II. Redogörelse för den prisgeografiska undersökningen.

Prismaterialets införskaffande. Omedelbart efter utfärdandet av den förenämnda kungl. kungörelsen den 9 maj 1941 (S. F. S. nr 245) igångsattes undersökningen med användande av bifogade formulär till uppgifter angående de lokala levnadskostnaderna.[1]

Såsom tidigare angivits, skulle prisuppgifterna insamlas under tiden 16—21 juni 1941. Därefter skulle de under minst 8 dagar hållas tillgängliga för allmänhetens granskning och sedermera, efter godkännande av vederbörande drätselkammare, respektive köpings-, municipal- eller kommunalnämnd, insändas till socialstyrelsen. Vid prismaterialets insamlande och granskning torde åtminstone på alla större orter ha medverkat prisinsamlingsnämnder, sammansatta på sätt angivits i kungl. kungörelsen den 9 maj 1941 (nr 245).

Av de undersökta 3 850 orterna hade 3 704 insänt prisuppgifter inom föreskriven tid. Från återstående 146 orter erhöllos uppgifter först efter särskilda påminnelseskrivelser, i 12 fall nödgades man härvid påkalla medverkan av vederbörande länsstyrelser.

För komplettering av insända uppgifter avlätos 529 anmärknings- och frågeskrivelser, varav 505 blevo vederbörligen besvarade. Beträffande prisuppgifter från 2 750 lokalmyndigheter ansåg man sig inom socialstyrelsen nödsakad att, med ledning av uppgifter från grannkommuner eller annat prismaterial, i någon punkt ifrågasätta avvikelser från de av de kommunala myndigheterna insända prisuppgifterna. Enligt föreskrift i kungl. kungörelsen den 9 maj 1941 underställdes de sålunda ifrågasatta avvikelserna skriftligen vederbörande uppgiftslämnare, varvid meddelades, att uteblivet svar skulle tolkas som godkännande av ändringen. Endast 190 kommuner o. dyl. besvarade ifrågavarande anmärkningsskrivelser, varvid svaret i 151 fall innebar vidbållande av tidigare lämnade uppgifter. I sådana fall har frågan om avvikelse tagits under förnyat övervägande inom socialstyrelsen.

Prismaterialets granskning och bearbetning. Livsmedel. Utgifterna för livsmedel ha beräknats enligt de föreliggande prisuppgifterna för var och en av de 3 850 orter, som berörts av den prisgeografiska undersökningen.

Sedan prisuppgifterna genomgått en första granskning, varvid uppenbarligen orimliga priser utmönstrades, uppgjordes för vart och ett av de 46 varuslag, som livsmedelsposten omfattade, tabeller över prisuppgifternas spridning inom särskilda storleksgrupper av orter inom vissa större landsdelar. För varje sådan ortsgrupp uträknades medelpriser och för stadssamhällen respektive landsbygden beräknades dessutom standardavvikelsen från medeltalet. Härmed åsyftades att klarställa huruvida och i vad mån meddelade extremt höga eller låga värden vore grundade på faktiska förhållanden eller kunde anses mer eller mindre missvisande. I åtskilliga fall har det kunnat konstateras, att rapporterade extrema priser måste ha tillkommit genom förväx-

[1] Formuläret återgives ej här.

ling av kvalitet eller mått. Erforderliga korrigeringar ha då utförts med ledning av priserna i närliggande kommuner m. m.

Beträffande några varuslag, framför allt köttvaror och mjukt bröd, har det varit svårt att erhålla lokala prisnoteringar på enhetliga kvaliteter. De föreliggande priserna ha då jämförts med de priser, som insänts från socialstyrelsens ombudsorter i landsdelen i fråga, varjämte hänsyn också tagits till de av statens priskontrollnämnd fastställda normalpriserna m. m.

Priser å varuslag, som ej uppgivits av de kommunala myndigheterna, ha i regel uppskattats med ledning av priserna i närliggande orter. Om prisuppgifter saknats från ett större antal kommuner, såsom i många norrlandskommuner beträffande vissa fisksorter samt grönsaker, har man för orten i regel använt det beräknade medelpriset för ifrågavarande ortsgrupp och landsdel.

Efter granskning och komplettering av prismaterialet enligt ovan beskrivna metoder multiplicerades priserna på varje ort med vissa för respektive varuslag fastställda kvantiteter, vilka beräknats med utgångspunkt från den använda hushållsbudgeten (se nedan), varefter produkterna summerades.

Sedan man sålunda beräknat summan i kronor för livsmedelsutgifterna på varje ort, granskades dessa kronsummor och jämfördes med varandra. I de relativt få fall då mera betydande olikheter förekommo mellan närliggande kommuner, underkastades prisuppgifterna ytterligare prövning. Denna ledde dock endast i mindre omfattning till ändringar av prisuppgifterna med åtföljande höjning eller sänkning av respektive kronsummor.

Såsom härav framgår, har prisundersökningens genomförande varit förknippat med ett mycket betydande arbete. I viss mån underlättades granskningsarbetet därigenom, att detta tidskrävande arbete kunde förläggas till en tidsperiod med relativt stabila prisförhållanden. Sålunda utgjorde socialstyrelsens levnadskostnadsindex (med juli 1914 som bas) per 1 april, 1 juli och 1 oktober 1941 respektive 219, 219 och 221, medan livsmedelsindex beräknades till respektive 197, 192 och 191.

Bostad. Beräkningen av bostadsposten grundar sig i huvudsak på två inom socialstyrelsen verkställda undersökningar, nämligen dels särskild bearbetning av uppgifter från 1939 års allmänna hyresräkning och motsvarande uppgifter för Stockholms stad, dels en undersökning av byggnadskostnaderna för en egnahemsbostad av viss typ å vissa orter på landsbygden i juli 1939.

På grundval av material från 1939 års allmänna hyresräkning[1] har man beräknat den genomsnittliga standardräknade (jfr nedan) nettohyran per eldstad (boningsrum eller kök) i sådana städer, köpingar, municipalsamhällen eller landskommunernas icke municipala delar, för vilka i hyresräkningen redovisats minst 50 hyreslägenheter utan brister (av nedan angivna slag). Vidare skulle där vara representerade minst 6 av följande 9 lägenhetskategorier, nämligen bostadslägenheter om 1, 2 och 3 rum och kök,[2] tillhörande

[1] Soc. Medd. årg. 1941, sid. 101 och 256.

[2] Utan smårum, d. v. s. i regel rum med under 9 kvm golvyta. En ifrågasatt undersökning av skiljaktigheter i fråga om boningsrummens storlek mellan olika landsdelar har, såsom icke direkt erforderlig för förevarande undersökning, icke ännu kommit till stånd.

kvalitetsgrupperna 1 (med centralvärme och enskilt badrum), 2 (med centralvärme utan enskilt badrum) och 3 (utan centralvärme). Som lägenheter med brist betraktades de lägenheter, vilka brusto i fråga om minst en av följande fordringar: a) golvets nivå minst 30 cm över angränsande mark, b) rumshöjden i varje rum ej lägre än 2·1 m, c) alla boningsrum möjliga att uppvärma samt d) både vatten- och avloppsledning inom lägenheten.

Beträffande Stockholm, som ej deltog i 1939 års hyresräkning, verkställdes en motsvarande bearbetning av uppgifter, hämtade ur de i samband med mantalsskrivningen för år 1940 avgivna huvudförteckningarna. Dessa uppgifter hade i samråd med Stockholms stads statistiska kontor gjorts till föremål för granskning av en särskilt tillkallad byggnadstekniker.

Beträffande var och en av de undersökta orterna (tillhopa 327) beräknades medelhyran (exkl. värmekostnad) för var och en av de 9 ovan nämnda lägenhetskategorierna (lägenheter om 1, 2 och 3 rum och kök inom kvalitetsgrupperna 1, 2 och 3). I de fall, då den redovisade hyran för centraluppvärmda lägenheter innefattade ersättning för värme (och ev. varmvatten), erhölls nettohyran genom att den sålunda redovisade bruttohyran minskades med en uppskattad värmekostnad. Denna beräknades för lägenheter inom kvalitetsgrupp 2 i Stockholm till 14 hl koks per eldstad och för övriga orter genom att tillämpa jämförelsetal för närmast liggande ort, vilka meddelats i statens bostadsnämnds betänkande (S. O. U. 1939:36). Bränsleåtgången i kvalitetsgrupp 1 (med badrum) antogs i samtliga orter överstiga åtgången i kvalitetsgrupp 2 med 6 hl koks per eldstad. De sålunda beräknade kvantiteterna multiplicerades med ett kokspris av 2·85 kronor per hl, vari även ansågs ingå en uppskattad kostnad för värmeledningens skötsel. Denna uppskattning av bränsleutgiften baserade sig dels på socialstyrelsens statistik över minuthandelspriser å koks, dels på uppgifter från fastighetsägareföreningar i vissa städer om kokspriserna i juni 1939, vilka införskaffats genom förmedling av Sveriges fastighetsägareförbund.

Å orter, där hyresuppgifter saknades för en eller flera av de 9 angivna lägenhetskategorierna eller där en eller flera av dessa kategorier i materialet representerades av mindre än 4 bostadslägenheter, uppskattades medelhyran för respektive lägenhetsgrupper med ledning av de relationer, som konstaterats mellan medelhyrorna för de olika kategorierna inom vissa större landsdelar.[1]

Sedan sålunda för varje ort beräknats (resp. uppskattats) medelhyran per eldstad inom vardera av de 9 angivna lägenhetskategorierna, erhölls en standardräknad medelhyra per eldstad för varje ort genom att medelhyrorna för respektive lägenhetskategorier sammanvägdes med hänsyn till den relativa frekvensen av varje kategori i samtliga de 327 orter, för vilka hyrestal beräknades. Dessa frekvenstal voro (i procent av hela antalet lägenheter):

[1] Härvid räknas till *östra Sverige* Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Västmanlands län, till *Småland och öarna* Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län, till *södra Sverige* Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län, till *västra Sverige* Hallands, Göteborgs och Bohus, Alvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län samt till *norra Sverige* Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Kvalitetsgrupp:	1	2	3	Samtliga kvalitetsgrupper
1 rum och kök	8·4	12·1	20·8	41·3
2 » » »	13·4	11·4	16·8	41·6
3 » » »	7·7	3·7	5·7	17·1
Samtliga storleksgrupper	29·5	27·2	43·3	100·0

För var och en av de 327 undersökta orterna beräknades en (standardräknad) medelhyra för 3 eldstäder (motsvarande 2 rum och kök). Beträffande orter med 50—100 hyreslägenheter (utan brist) beräknades vidare medeltal för den standardräknade medelhyran för 3 eldstäder inom vardera av följande områden: Stockholms förortsområde (655 kr.), östra Sverige i övrigt (455 kr.), Småland och öarna (365 kr.), södra Sverige (430 kr.), västra Sverige (480 kr.), norra Sverige (450 kr.).

Dessa medeltal ha antagits representera kostnaden för en bostad om 3 eldstäder dels i samtliga icke hyresräknade orter inom respektive ortsgrupper, dels i sådana hyresräknade orter, där den standardräknade medelhyran understeg nyssnämnda medeltal för mindre orter inom vederbörande region.

Detta förfarande har motiverats av de resultat, som framkommo vid socialstyrelsens undersökning av byggnadskostnaderna för en egnahemsbostad av viss typ (tre rum och kök) i vissa orter på landsbygden.[1] Denna undersökning omfattade i allt 124 orter, som deltagit i 1939 års hyresräkning, och 65 icke hyresräknade orter med övervägande jordbruksbefolkning. På grundval härav har den genomsnittliga byggnadskostnaden inom olika landsdelar beräknats som följer:

Beräknad genomsnittlig byggnadskostnad (kr.) i:	Östra Sverige	Småland o. öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket
a) hyresräknade orter med 50—100 läg. utan brist	14 789	13 918	14 483	14 493	14 586	**14 450**
b) icke hyresräknade orter	14 445	13 350	14 319	13 817	14 576	**14 083**
b) i % av a)	97·7	95·9	98·9	95·3	99·9	**97·5**

Som synes skulle den genomsnittliga byggnadskostnaden å de icke hyresräknade orterna ligga blott obetydligt lägre än i de hyresräknade orterna inom samma landsdel. Den största skillnaden (4·7 %) finner man i västra Sverige. Det torde kunna sägas, att de konstaterade skillnaderna i fråga om byggnadskostnader för en bostadslägenhet av enhetlig standard mellan hyresräknade och icke hyresräknade orter äro så små, att det kan anses befogat att — i anslutning till de principer för beräkning av bostadskostnaderna på landsbygden, som rekommenderats i 1936 års lönekommittés betänkande angående dyrortsgrupperingen — för samtliga icke hyresräknade orter inom en landsdel uppskatta bostadskostnaden till samma belopp som den standardräknade medelhyran för smärre hyresräknade orter i samma landsdel. Samma förfarande har tillämpats beträffande sådana hyresräknade orter, för vilka ingen medelhyra kunnat beräknas på grund av hyresmarknadens ringa omfattning.

[1] Soc. Medd. årg. 1940, sid. 209 o. f.

Medelhyror (exkl. värmekostnad) hyresåret 1939/40 för av tjänstemän förhyrda lägenheter (utan brist) å landsbygden.

	Lägenheter med centraluppvärmning och enskilt badrum			Lägenheter med centraluppvärmning utan enskilt badrum			Lägenheter utan centraluppvärmning			Samtliga lägenheter
	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	
Ant. redov. lägenheter	*36*	*142*	*69*	*196*	*357*	*92*	*121*	*198*	*55*	*1 266*
Medelhyra per år och lägenhet, kr.										
A-kommuner[1]	380	432	548	318	426	432	292	351	424	**379**
B-kommuner[1]	358	558	776	376	489	620	296	366	408	**435**
C-kommuner[1]	466	645	888	394	537	716	322	453	580	**505**
D-kommuner[1]	726	762	1 044	484	624	640	378	519	600	**597**
Samtliga kommuner	506	642	852	392	522	636	320	417	480	**489**
Östra Sverige	666	717	1 092	414	615	728	346	459	532	**563**
Småland o. öarna	372	504	632	296	360	396	220	285	396	**355**
Södra Sverige	420	582	780	390	498	512	230	339	496	**429**
Västra Sverige	422	621	812	368	504	640	282	363	456	**452**
Norra Sverige	458	669	848	398	531	708	330	477	532	**507**
Medelhyra per år och eldstad (rum eller kök), kr.										
A-kommuner[1]	190	144	137	159	142	108	146	117	106	**141**
B-kommuner[1]	179	186	194	188	163	155	148	122	102	**159**
C-kommuner[1]	233	215	222	197	179	179	161	151	145	**183**
D-kommuner[1]	363	254	261	242	208	160	189	173	150	**220**
Samtliga kommuner	253	214	213	196	174	159	160	139	120	**179**
Östra Sverige	333	239	273	207	205	182	173	153	133	**205**
Småland o. öarna	186	168	158	148	120	99	110	95	99	**130**
Södra Sverige	210	194	195	195	166	128	115	113	124	**156**
Västra Sverige	211	207	203	184	168	160	141	121	114	**165**
Norra Sverige	229	223	212	199	177	177	165	159	133	**185**

Då man sålunda fastställt bostadskostnaderna i de icke hyresräknade orterna m. m. inom varje landsdel lika med ett medeltal av de standardräknade medelhyrorna i vissa hyresräknade orter, kommer den sålunda beräknade bostadskostnaden att överstiga den standardräknade medelhyran i vissa av de orter, som ingå i medeltalsberäkningen. Det har ansetts lämpligt att göra uppskattningen av bostadskostnaderna i de mindre orterna enhetlig så till vida, att man icke för någon hyresräknad ort fastställer en lägre bostadskostnad än på den kringliggande landsbygden. I de orter, där den standardräknade medelhyran varit lägre än den för landsbygden i samma region bestämda bostadskostnaden, har man därför insatt den sistnämnda kostnaden i stället för ortens standardräknade medelhyra. — Det må framhållas, att ett hyresmedel-

[1] A = kommuner med minst 75 % av befolkningen tillhörande jordbruk med binäringar, B = 50—75 %, C = mindre än 50 % (ej agglomererad befolkning), D = kommuner med minst 2/3 agglomererad (i tätorter boende) befolkning.

tal i och för sig ej kan betraktas som ett allmängiltigt mått på den faktiska bostadskostnaden i en ort, där en väsentlig del av befolkningen är bosatt i egna hem. Om man för de smärre hyresräknade orterna hade sökt att direkt beräkna årskostnaden för en egnahemsbostad av viss standard, skulle dessa kostnader med all sannolikhet ha visat mindre spridning mellan olika orter än de standardräknade hyresmedeltalen.

Genom de undersökningar, för vilka nu redogjorts, har man i huvudsaklig anslutning till 1936 års lönekommittés förslag sökt erhålla jämförelsetal beträffande årskostnaden för likvärdiga bostäder i hyresräknade och icke hyresräknade orter. De sålunda beräknade kostnaderna för en lägenhet om tre eldstäder i icke hyresräknade orter, som (bortsett från Stockholms förortsområde) variera mellan 365 och 480 kr., ligga väsentligt högre än motsvarande tal vid 1934 års undersökning, 250—300 kr. Dessa differenser betingas av att man vid 1941 års undersökning, såsom tidigare nämnts, sökt fastställa kostnaderna för likvärdiga bostäder, under det beräkningen av bostadskostnaderna på landsbygden vid 1934 års undersökning baserades på uppgifter om hyreskostnaderna för efter respektive orters förhållanden medelgoda bostäder.

De bostadskostnader, som man för landsbygdens del erhållit genom den använda metoden, böra sålunda icke uppfattas som karakteristiska för landsbygdens bostadskostnader i allmänhet. De äro att betrakta som mått på den årskostnad, som en hyres- eller egnahemsbostad i respektive ort skulle betinga, om man kunde erhålla en dylik bostad av samma kvalitet, som förutsatts vid beräkningen av den standardräknade medelhyran för hyresräknade orter.

De sålunda erhållna talen synas emellertid rätt väl överensstämma med den faktiska hyreskostnaden för tjänstemän och andra löntagare med årsinkomster om 3 000—4 000 kr. på landsbygden. Detta bekräftas genom föregående tabell, vilken återger de hyresuppgifter, som, på sätt förut omnämnts, införskaffats genom vissa ämbetsverk m. m. beträffande sådana befattningshavare, vilka förhyrt bostad på landsbygden. Av denna tabell framgår, att medelhyran för tre eldstäder växlade från 423 kr. per år i jordbrukskommuner till 660 kr. i industrialiserade kommuner. Vad beträffar de olika landsdelarna, växlade medelhyrorna mellan lägst 390 kr. per år i Småland och öarna och högst 615 kr. i östra Sverige (inklusive Stockholms förortsområde).

Bränsle. I den förut lämnade redogörelsen för bostadspostens beräkning har anförts, att man utgått från nettohyran för centralvärmelägenheter genom att i förekommande fall från den i hyresräkningsmaterialet redovisade bruttohyran draga en på särskilt sätt beräknad bränslekostnad. De sammanlagda bränsleutgifterna i hushållsbudgeten, både till uppvärmning av bostäder och för matlagning o. dyl., ha sedan beräknats med utgångspunkt dels från de prisuppgifter som insamlats och dels från en särskild budget, baserad huvudsakligen på material från 1933/34 års hushållskostnadsundersökning. Uppgifterna avsågo björkved, barrved, pannved, kol och koks och i priset skulle enligt anvisningarna alltid inräknas kostnaden för hemkörning. Granskningen

skedde i huvudsak genom jämförelse orterna emellan, varvid man även använde sig av bränslekommissionens prisregleringsföreskrifter. För bränslebudgeten redogöres längre fram under rubriken »hushållsbudget».

Lyse. I den för prisundersökningen använda budgeten har för belysningsändamål uteslutande räknats med elektrisk ström. Härvid har man av praktiska skäl ansett sig kunna påföra det relativa fåtal orter, som sakna elektrisk ström, samma årliga belopp för lyse, som gällde för närliggande elektrifierade orter. I de fall då kostnadsberäkningarna grundats på priset per kilowattimme (kWh), har med ledning av socialstyrelsens hushållskostnadsundersökningar och efter samråd med svenska elektricitetsverksföreningen räknats med en årlig förbrukning av 130 kWh per hushåll. Härjämte har hänsyn tagits till övriga, i många lokala variationer förekommande avgifter, såsom hyra för mätare (eller strömbegränsare), grundavgifter per rum (eller eldstad), avgifter per tariffenhet, andelsavgifter till distributionsföreningar o. dyl. När olika pris per kWh uppgivits för vinter- och sommarhalvåret, har 80 % av förbrukningen ansetts böra hänföras till vinterhalvåret och 20 % till sommarhalvåret, eller 104 respektive 26 kWh.

Skatter. Enligt förslag av 1936 års lönekommitté skulle till grund för beräkningen av skatterna läggas inkomstbelopp, differentierade efter löneskalans dyrortsgradering, samt skattefria avdrag, graderade enligt skattegrupperingen. Vid prisundersökningen har hänsyn tagits till samtliga skatter erlagda under år 1941 för en familj (man, hustru och två minderåriga barn) med en inkomst ungefär motsvarande 11:e löneklassen för en statstjänsteman. Till detta inkomstbelopp, vilket i dyrortsgrupp A beräknats till 3 291 kr., i B till 3 429 kr., i C till 3 567 kr., i D till 3 705 kr., i E till 3 843 kr., i F till 3 981 kr., i G till 4 119 kr., i H till 4 257 kr. och i I till 4 395 kr., har lagts utgående dyrtidstillägg.

Kommunala skatter (kommunal inkomstskatt, municipalskatt, vägskatt och landstingsskatt) ävensom värnskatt, vilka skatter förföllo till betalning under år 1941, voro beräknade på 1939 års inkomst. Den statliga inkomst- och förmögenhetsskatt, som betalades med ungefär hälften i maj och hälften i november 1941, utgick dels på 1939 och dels på 1940 års inkomst. För enkelhetens skull har emellertid hela kronoskatten beräknats efter 1939 års inkomst. Det må anmärkas att kronoskatten under de båda budgetåren 1940/41 och 1941/42 skulle uttagas med 150 % av grundbeloppet (4·5 %, S. F. S. 1940, nr 537 och 1941, nr 572).

Från det totala inkomstbeloppet (grundlön + dyrtidstillägg) ha gjorts avdrag dels för avgifter till den allmänna folkpensioneringen (40 kr. för man och hustru), dels för premier för annan pensionsförsäkring samt för livförsäkring m. m. (beräknat belopp 200 kr.). Vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnskatt ha dessutom avdrag gjorts för under föregående år betalda utskylder andra än kronoutskylder. Dessa ha — såsom förordats av 1936 års lönekommitté — upptagits lika med de vid beräkningarna för år 1939 erhållna kommunalskattebeloppen.

Beklädnad och »övriga utgifter». Vid beräkning av kostnadssummorna beträffande beklädnad och »övriga utgifter» har beaktats, att i fråga om hithörande varuslag, såsom kläder och skodon och flertalet bland »övriga utgifter» upptagna artiklar, de från landskommunerna införskaffade prisuppgifterna måste anses vara betydligt mera osäkra och ojämförbara orterna emellan än uppgifterna å t. ex. livsmedel, lyse och bränsle. I fråga om de förstnämnda varuslagen, vilka inom de mindre orterna ofta ej saluhållas, åtminstone vad de avsedda kvaliteterna angår, har därför ett generaliseringsförfarande ansetts motiverat. Härvid har huvudprincipen varit att genom regionala uppdelningar söka gruppera landskommunerna kring deras verkliga inköpsorter. Medan 1936 års lönekommitté tänkte sig, att man härvid skulle röra sig med på förhand avgränsade regioner, har man nu gått fram efter en mera empirisk metod. Härvid ha främst utnyttjats de uppgifter beträffande inköpsorter för dylika varor, vilka enligt anvisningarna å frågeformuläret lämnats av de kommunala myndigheterna vid prisinsamlingen, eller vilka senare erhållits genom särskilda frågeskrivelser. För åtskilliga landskommuner saknades emellertid varje upplysning om var ifrågavarande varuslag inköpts. Genom uppgifter från närliggande kommuner och kartografisk undersökning av järnvägs- och bussförbindelser m. m. ha dock även dessa kommuner med ganska stor säkerhet kunnat hänföras till en bestämd region. Om tvekan rått mellan flera inköpsorter, har en kommun i allmänhet hänförts till den största av inköpsorterna. Detta förfaringssätt har särskilt tillämpats kring de största städerna såsom Stockholm, Göteborg och Malmö, där förstadsområdenas större orter ej ansetts böra bilda egna regioner utan hänförts till respektive storstäder. I norra delarna av landet föreligga speciella svårigheter på grund av de stora avstånden, vilka med nödvändighet medfört vidsträckta regioner. Till yttermera visso ha landskommunerna och de orter, vilka ej betecknats som inköpsorter, erhållit meddelande om till vilken inköpsort de ansetts böra hänföras. I svaren härå har från de kommunala myndigheternas sida i en del fall påpekats, att ifrågavarande inköp till största delen gjordes å annan ort än den av styrelsen meddelade. I dessa fall ha erforderliga ändringar i den först upprättade indelningen vidtagits.

På grund av nu nämnda generaliseringsförfarande, vilket inskränkt prisområdena till cirka 200, har granskningen av de uppgivna priserna för kläder och »övriga utgifter» kunnat företagas efter ganska enkla metoder. Härvid ha de prisuppgifter, som lämnats av den kommunala myndigheten å en huvudort, jämförts med motsvarande uppgifter från närliggande inköpsorter. Hänsyn har vidare tagits till de prisuppgifter, som lämnats av till respektive inköpsdistrikt hänförda kommuner. Härvid har det ej kunnat undvikas, att ändringar i de lämnade kommunala prisuppgifterna för dessa varuslag måst företagas i relativt sett högre grad än beträffande prisuppgifterna för livsmedel m. m. Förutom på det tillämpade utjämningsförfarandet beror detta på de i förenämnda varuslags natur liggande svårigheterna att erhålla uppgift på samma eller likvärdig kvalitet. Nämnas må, att i fråga om ett par betydelsefulla poster, nämligen halvsulning (och klackning) samt arbetshjälp

i hemmet, enhetliga priser icke tillämpats inom regionerna, utan att kommunernas prisuppgifter i regel använts utan omräkning.

Hushållsbudgeten. Inkomstläget. Såsom tidigare nämnts, har 1936 års lönekommitté uttalat (s. 54 i S. O. U. 1937 : 32), att inkomstläget i 11:e eller högst 12:e löneklassen (inklusive dyrtidstillägg å medeldyr ort samt barntillägg för 2 à 3 barn) för ordinarie befattningshavare i den civila statsförvaltningen kunde vara till ledning vid valet av hushållsbudget.

År 1941 uppgick å E-ort löneinkomsten per år i 11:e löneklassen enligt gällande avlöningsreglemente till cirka 4 600 kr., inklusive rörligt tillägg och kristillägg (tillhopa i medeltal 21 %), men exklusive pensionsavgifter. I enlighet härmed har ansetts, att en genomsnittsbudget för familjer (med 2 à 3 barn) i städer och stadsliknande samhällen med en medelinkomst av cirka 4 600 kr. år 1941 borde läggas till grund för sammanvägningen av priserna på respektive orter.

Budgetens huvudposter. För att fastställa proportionerna av budgetens huvudposter ha 210 hushåll utvalts ur materialet till socialstyrelsens hushållsbudgetundersökning i november 1941. Hushållens regionala fördelning framgår av följande tablå:

Antal hushåll	Norra Sverige	Östra Sverige	Småland o. öarna	Västra Sverige	Södra Sverige	Samtliga landsdelar
Stockholm m. förorter	—	36	—	—	—	**36**
Göteborg » »	—	—	—	13	—	**13**
Malmö » »	—	—	—	—	13	**13**
Orter m. 25 000—75 000 inv. . . .	3	18	—	13	11	**45**
» » 10 000—25 000 » . . .	9	3	3	11	12	**38**
» » under 10 000 inv.	17	10	11	17	10	**65**
Tillhopa	**29**	**67**	**14**	**54**	**46**	**210**

Som synes äro endast städer och andra tätorter företrädda bland de utvalda hushållen men icke den egentliga landsbygden.

För de undersökta hushållen uppgick den genomsnittliga inkomsten till 4 570 kr. och det genomsnittliga barnantalet till 2·07 per familj. Till jämförelse må nämnas, att den hushållsbudget, som ligger till grund för socialstyrelsens levnadskostnadsindex (S. F. S. 1939, nr 292), avser hushåll med 2 à 3 barn och en genomsnittlig inkomst år 1935 av 3 438 kr. (den $^1/_7$ 1941 = cirka 4 800 kr.). Då det synts önskvärt, att bostadspostens relativa storlek i budgeten bestämmes i enlighet med beräkningarna av hyrestalen på respektive orter (jfr ovan), ha hushållen utvalts på sådant sätt, att flertalet innehaft lägenheter med centralvärme.

I följande tablå meddelas budgetposternas procentuella storlek i den genomsnittsbudget, som uträknats för de ovannämnda 210 hushållen, jämte motsvarande procenttal enligt den för levnadskostnadsindex uträknade hushållsbudgeten, dels för år 1935 (basåret), dels per den 1 juli 1941:

Budgetposternas storlek (i %) enligt:	Livsmedel	Bostad	Bränsle	Lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utgifter	Tillhopa
a) budgeten för den prisgeografiska undersökningen (210 hushåll)	41	14	6	1	11	9	18	100
b) budgeten för levnadskostnadsindex:								
1 juli 1941	37	10	4		17	7	25	100
år 1935	35	14	4		14	6	27	100

Budgeten för de 210 hushållen vittnar genom högre procenttal för livsmedel, bränsle och lyse samt skatter och lägre procenttal för beklädnad och övriga utgifter om att en sänkning av levnadsstandarden ägt rum sedan indexbudgeten fastställdes. Till denna sänkning har enligt gällande direktiv hänsyn icke tagits vid beräkningen av det officiella levnadskostnadstalet. Då det synts önskvärt, att man vid studiet av de lokala prisolikheterna år 1941 såvitt möjligt utginge från de verkliga konsumtionsförhållandena detta år, har det ansetts lämpligt att lägga procenttalen för respektive huvudposter enligt ovannämnda budget (för 210 hushåll) till grund för beräkningarna av lokala variationer i levnadskostnaderna. För var och en av budgetens huvudposter har man sålunda, med utgångspunkt från de för varje ort speciella prisförhållandena, beräknat utgiftssummor, vilka lagts till grund för särskilda indextal, som i sin tur vägts samman med nyssnämnda relationstal grundade på budgeten för de 210 hushållen.

Beräkningen av huvudposterna. Huru bostads-, lyse- och skatteutgifterna beräknats har beskrivits i det föregående. Övriga huvudposter ha framräknats ort för ort, sedan de noterade priserna multiplicerats med vissa beräknade kvantitetstal. Tabell 1 visar, hur stor del av slutsumman (cirka 4 600 kr.) olika delposter utgöra i genomsnitt å ett efter representativa grunder verkställt urval av Sveriges stadssamhällen.

Vad först beträffar livsmedelsposten, är dess innehåll närmast hämtat från den i serien av fortlöpande konsumtionsundersökningar ingående undersökningsperiod, som i tiden kom närmast insamlingen av prismaterialet för levnadskostnadsundersökningen, nämligen den som inföll i andra kvartalet 1941. Till tabellen torde behöva anmärkas, att det avdrag för matfettsrabatt, som verkställts (0·9 % av budgetens totalsumma), överensstämmer med den rabatt, som vid nyssnämnda tillfälle togs i anspråk av de undersökta hushållen.

Under det att man för livsmedelsposten ansett sig kunna räkna med en och samma budget för hela landet, har man däremot för bränsleposten ansett sig böra taga hänsyn till att i regel en mindre kvantitet bränsle inom de sydligare landsdelarna tillgodoser samma uppvärmningsbehov som en större kvantitet längre norrut, bland annat beroende på bränslesäsongens olika längd. Med hänsyn till värmebehovet har landet länsvis uppdelats i fyra zoner huvudsakligen enligt socialstyrelsens bränsleklausul. Zonerna äro följande:

I. Stockholms stad, Stockholms län, Södermanlands län, Östergötlands län, Jönköpings län, Kronobergs län, Skaraborgs län samt Älvsborgs län.

II. Malmöhus län, Kristianstads län, Blekinge län, Kalmar län, Gotlands län, Hallands län samt Göteborgs och Bohus län.
III. Uppsala län, Västmanlands län, Örebro län, Värmlands län, Kopparbergs län, Gävleborgs län samt Västernorrlands län.
IV. Jämtlands län, Västerbottens län samt Norrbottens län.

Bränslebudgeten redovisas i form av kvantitetstal, varvid hänsyn jämväl tagits till bränsleregleringen och därmed följande olikheter i bränsletilldelningen under säsongen 1941/42 för vissa ortsgrupper. Budgeten har även differentierats med hänsyn till användningen av kol, koks och gas. Den sålunda differentierade bränslebudgeten har följande sammansättning för olika ortsgrupper:

Orter med kokgas.	Ortsgrupp (för bränsletilldelning)			
För uppvärmning av bostaden:	A	B	C	C utan koks
björkved, m³	—	1·40	2·10	2·80
barrved, »	—	1·67	2·50	3·33
koks, hl	28·00	14·00	7·00	—
kokgas, m³	333·3	333·3	333·3	333·3
Orter utan kokgas.				
Björkved, m³	1·00	3·40	4·10	4·80
Barrved, »	1·19	4·05	4·88	5·71
Kol, hl	5·40	—	—	—
Koks, »	28·00	14·00	7·00	—

Sammansättningen av beklädnadsposten och posten »övriga utgifter» har hämtats från hushållsbudgeten (viktsystemet) för 1935 års levnadskostnadsindex, sådan denna tedde sig, sedan den post för post framräknats till juni 1941.

Vad beträffar utgiftsposterna bostad och lyse må hänvisas till de delbudgeter, som framlagts i det föregående.

I övrigt må hänvisas till det sammandrag av den använda hushållsbudgeten, som meddelas i vidstående tab. 1. Upplysningsvis kan meddelas, att de poster, som tillagts lika på alla orter, tillhopa utgöra 682 kr. eller 14·9 % av budgetens totalsumma.

III. Undersökningens huvudresultat.

I särskild bilaga[1] framlägges den prisgeografiska undersökningens huvudresultat i form av lokala levnadskostnadstal, beräknade på grundval av den i det föregående meddelade hushållsbudgeten samt de insamlade prisuppgifterna från juni 1941.

För alla städer, köpingar och landskommuner samt municipalsamhällen, liksom även för övriga orter i den av Kungl. Maj:t den 23 maj 1941 fastställda ortsförteckningen, tillhopa 3 850, angivas sålunda indextal, utvisande de beräknade levnadskostnaderna å orterna i jämförelse med motsvarande kostnader i Stockholm, som satts = 1 000. Medan man vid tidigare undersökningar utgått från ett på grundval av ortstalen beräknat »riksmedeltal» har man nu,

[1] Här ej återgiven.

Tab. 1. Hushållsbudget.

(Inom parentes anges de särskilda förnödenheter, vartill hänsyn tagits vid beräkningarna.)

	Kronor	Procent
Livsmedel	**1 874**	**41·0**
Därav:		
Mejerivaror, ägg och margarin (oskummad mjölk, smör, margarin[1], ost, ägg)	672	14·7
Spannmålsprodukter m. m. (vetemjöl, rågmjöl, rågsiktmjöl, havregryn, makaroner, hårt rågbröd, sötlimpa, mjukt grovbröd, matbröd av vete, kaffebröd, skorpor, gula ärter, ärter på burk)	302	6·6
Kött och fläsk (nötkött, kalvkött, fläsk, fläskkorv, blodpudding)	411	9·0
Fisk (färsk sill, strömming, gädda, torsk, makrill, salt sill)	110	2·4
Kaffe, kaffesurrogat[1], kakao[1]	82	1·8
Socker	73	1·6
Frukt samt rot- och grönsaker (apelsiner, citroner, katrinplommon, torkade äpplen, potatis, morötter, vitkål)	247	5·4
Maltdrycker (pilsnerdricka, svagdricka)	18	0·4
Avgår matfettsrabatt	— 41	— 0·9
Bostad	**640**	**14·0**
Bränsle	**274**	**6·0**
Lyse	**46**	**1·0**
Beklädnad	**503**	**11·0**
Därav:		
Gångkläder och hattar (herrkostym, vinteröverrock, herrhatt, arbetsblus)	211	4·6
Underkläder (herrskjorta, herrkalsonger, herr- och damstrumpor)	96	2·1
Tyg och garn (ylletyg, bomullstyg, ullgarn, bomullsgarn[1])	82	1·8
Skodon (herr- och damskor, halvsulning och klackning av d:o, galoscher[1])	114	2·5
Skatter	**411**	**9·0**
Övriga utgifter	**822**	**18·0**
Därav:		
Inventarier och husgeråd (matbord, stoppade stolar, pinnstolar, säng, linoleummatta[1], gardiner, madrass, filt, handdukar, lakansväv, tallrikar, kaffegods, dricksglas, mjölkfat, hink, aluminiumkastrull, stekgryta, spik, hammare, såg, elektriskt strykjärn, bordsknivar, symaskin[1], glödlampa[1])	137	3·0
Rengöringsmedel, hygien (såpa, tvålflingor, handtvål[1], tandkräm[1], rakblad[1] m. m., rakning på rakstuga, hårklippning)	59	1·3
Sjukvård[1]	41	0·9
Intellektuella ändamål[1]	69	1·5
Förenings-[1] och försäkringsavgifter[1]	132	2·9
Förströelser (biografbiljetter, radiolicens[1], leksaker[1], grammofonskiva[1])	36	0·8
Resor och fordon (velociped[1], resor med omnibus och hyrbil, järnvägsresor[1])	69	1·5
Räntor[1]	5	0·1
Telefon[1], telegram[1] postporto[1], skrivmateriel[1]	18	0·4
Arbetshjälp i hemmet (tillfällig)	32	0·7
Tobak[1] och spritdrycker[1]	110	2·4
Övriga ej specificerade utgifter[1]	114	2·5
Total	4 570	100·0

i likhet med 1936 års lönekommitté, ansett det lämpligare att utgå från levnadskostnadstalet för den dyraste ort, från vilken ett tillräckligt omfattande och tillförlitligt prismaterial förelåg; detta visade sig vara Stockholm. För jämförelse med 1934 års prisläge har i ortsförteckningen även angivits motsvarande indextal enligt 1934 års undersökning, omräknade med stockholmstalet som bas, varjämte även meddelats den dyrortsgrupp respektive orter tillhöra enligt nu gällande lönegruppering.

För vinnande av bättre översikt ha i efterföljande tab. 2 samtliga undersökta orter fördelats efter levnadskostnadernas lokala variationer åren 1941 och 1934. Tabellen ger vid handen, att en avsevärd sammanpressning av de lokala levnadskostnadstalen ägt rum under mellantiden. Medan de beräknade indextalen för samtliga orter år 1934 lågo mellan 1 011 och 527, vilket utgör en skillnad av cirka 48 % (av det högsta indextalet), utgjorde denna skillnad

[1] Utgiften har satts lika å alla orter.

Tab. 2. De undersökta orterna fördelade efter totalutgifternas beräknade storlek 1934 och 1941 (Stockholm = 1 000).

Indextal	Landskommuner		Särorter (i landskom.)		Städer, köpingar och municipalsamhällen		Samtliga orter	
	1934	1941	1934	1941	1934	1941	1934	1941
1 010—1 019	—	—	1	—	—	—	1	—
1 000—1 009	—	—	—	—	1	1	1	1
990— 999	—	—	—	—	—	—	—	—
980— 989	—	—	—	—	—	1	—	1
970— 979	—	—	—	1	—	3	—	4
960— 969	—	—	—	2	—	3	—	5
950— 959	—	1	—	—	—	7	—	8
940— 949	—	—	—	3	1	4	1	7
930— 939	—	2	—	1	2	3	2	6
920— 929	—	1	—	11	—	7	—	19
910— 919	—	6	2	25	2	16	4	47
900— 909	—	7	1	22	4	15	5	44
890— 899	—	10	4	15	3	11	7	36
880— 889	—	12	1	33	—	9	1	54
870— 879	—	6	2	36	6	20	8	62
860— 869	—	21	1	61	3	28	4	110
850— 859	1	28	3	56	—	28	4	112
840— 849	1	52	1	56	8	39	10	147
830— 839	—	72	2	83	8	24	10	179
820— 829	—	115	11	107	10	42	21	264
810— 819	3	175	19	118	9	38	31	331
800— 809	—	346	7	149	14	35	21	530
790— 799	2	452	17	130	12	24	31	606
780— 789	3	436	12	80	7	23	22	539
770— 779	6	264	16	47	12	18	34	329
760— 769	6	167	18	25	13	14	37	206
750— 759	7	117	10	21	11	1	28	139
740— 749	17	50	21	4	12	1	50	55
730— 739	16	9	33	—	19	—	68	9
720— 729	18	—	37	—	13	—	68	—
710— 719	27	—	38	—	28	—	93	—
700— 709	36	—	41	—	18	—	95	—
690— 699	54	—	49	—	21	—	124	—
680— 689	44	—	70	—	19	—	133	—
670— 679	64	—	54	—	18	—	136	—
660— 669	73	—	67	—	21	—	161	—
650— 659	122	—	48	—	21	—	191	—
640— 649	132	—	58	—	16	—	206	—
630— 639	180	—	43	—	15	—	238	—
620— 629	227	—	36	—	19	—	282	—
610— 619	268	—	29	—	17	—	314	—
600— 609	302	—	24	—	8	—	334	—
590— 599	242	—	11	—	4	—	257	—
580— 589	217	—	4	—	2	—	223	—
570— 579	143	—	2	—	—	—	145	—
560— 569	82	—	—	—	—	—	82	—
550— 559	49	—	—	—	—	—	49	—
540— 549	11	—	—	—	—	—	11	—
530— 539	2	—	—	—	—	—	2	—
520— 529	1	—	—	—	—	—	1	—
Summa	2 356	2 349	793	1 066	397	415	3 546	3 850

Tab. 3. De undersökta orterna fördelade efter livsmedelsutgifternas beräknade storlek 1934 och 1941 (Stockholm = 1 000).

Indextal	Landskommuner		Särorter (i landskom.)		Städer, köpingar och municipalsamhällen		Samtliga orter	
	1934	1941	1934	1941	1934	1941	1934	1941
1 150—1 159	—	—	1	—	—	—	1	—
1 140—1 149	—	—	1	—	—	—	1	—
1 130—1 139	—	—	15	—	1	—	16	—
1 120—1 129	—	—	—	—	—	—	—	—
1 110—1 119	—	—	1	—	—	—	1	—
1 100—1 109	—	—	1	—	1	—	2	—
1 090—1 099	—	—	9	3	1	—	10	3
1 080—1 089	1	2	10	9	—	1	11	12
1 070—1 079	1	1	6	9	2	—	9	10
1 060—1 069	3	—	8	9	3	3	14	12
1 050—1 059	1	3	6	20	—	2	7	25
1 040—1 049	—	2	4	16	1	2	5	20
1 030—1 039	3	11	4	12	5	4	12	27
1 020—1 029	6	6	13	16	—	6	19	28
1 010—1 019	5	8	8	31	6	14	19	53
1 000—1 009	3	10	13	34	4	19	20	63
990— 999	11	17	15	38	13	22	39	77
980— 989	13	35	14	65	7	17	34	117
970— 979	7	44	18	75	15	21	40	140
960— 969	17	73	23	78	20	33	60	184
950— 959	15	92	35	80	14	23	64	195
940— 949	30	138	34	94	19	37	83	269
930— 939	22	169	31	111	14	38	67	318
920— 929	37	232	45	88	14	39	96	359
910— 919	37	245	46	83	15	35	98	363
900— 909	38	337	33	88	23	40	94	465
890— 899	56	273	43	46	18	22	117	341
880— 889	68	282	50	36	28	16	146	334
870— 879	96	224	47	22	21	7	164	253
860— 869	90	96	37	15	19	6	146	117
850— 859	146	35	41	6	22	5	209	46
840— 849	134	12	27	—	26	3	187	15
830— 839	144	1	34	2	15	—	193	3
820— 829	152	1	29	—	17	—	198	1
810— 819	196	—	20	—	16	—	232	—
800— 809	173	—	30	—	15	—	218	—
790— 799	213	—	12	—	9	—	234	—
780— 789	181	—	14	—	5	—	200	—
770— 779	143	—	6	—	2	—	151	—
760— 769	127	—	5	—	5	—	137	—
750— 759	69	—	1	—	—	—	70	—
740— 749	65	—	3	—	—	—	68	—
730— 739	26	—	—	—	—	—	26	—
720— 729	16	—	—	—	1	—	17	—
710— 719	5	—	—	—	—	—	5	—
700— 709	4	—	—	—	—	—	4	—
690— 699	1	—	—	—	—	—	1	—
680— 689	1	—	—	—	—	—	1	—
670— 679	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	2 356	2 349	793	1 086	397	415	3 546	3 850

år 1941 endast cirka 27 % eller något mer än hälften av procenttalet för sju år sedan; ortsindextalen vid detta senare undersökningstillfälle växlade nämligen mellan 1 000 och 734.

De olika orternas lokala prisvariationer ha grafiskt framställts i nedanstående diagram dels för samtliga orter och dels för enbart landskommunerna.

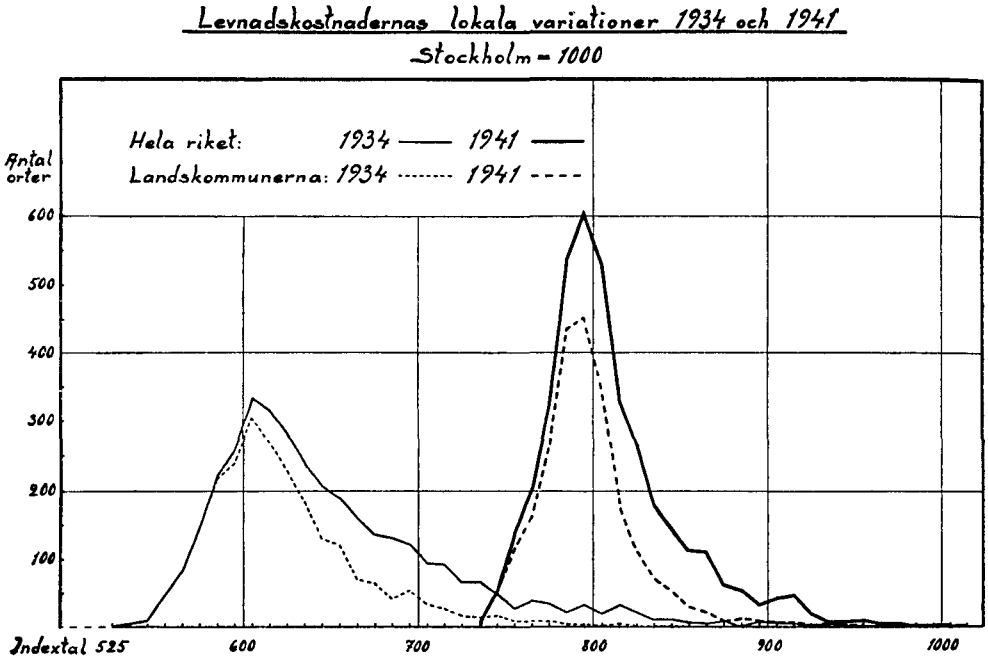

Sammanpressningen gör sig även märkbar vid en uppdelning av orterna på olika landsdelar och i olika kommuntyper (städer, köpingar och municipalsamhällen, landskommuner jämte därinom belägna särorter), såsom framgår av tab. 2. Den är ävenledes genomgående för samtliga i budgeten ingående huvudposter. Som exempel kan nämnas, att inom livsmedelsposten ortsindextalen (Stockholm = 1 000) år 1934 varierade mellan 1 156 och 687 eller med 41 % av det högsta och 68 % av det lägsta indextalet, men år 1941 mellan 1 098 och 828 eller med 25 respektive 33 %. Inom bostadsposten var motsvarande procentuella skillnad år 1934 78 respektive 363 % och år 1941 69 respektive 220 %.

Den utjämning i levnadskostnadernas lokala variationer, som så starkt framträder i den föreliggande prisgeografiska undersökningen, har till väsentlig del orsakats genom ändrade beräkningsgrunder vid de båda undersökningstillfällena. Sålunda har, såsom i det föregående angivits, bostadsposten år 1941 beräknats efter nya grunder, avseende att möjliggöra jämförelse mellan kostnader för likvärdiga lägenheter i olika orter. Vidare har den använda hushållsbudgeten fullständigats till att omfatta ej blott livsmedel, hyra och skatter utan samtliga i ett hushåll ingående utgiftsposter, vilket verkat utjäm-

Tab. 4. Livsmedelskostnaderna på vissa orter 1934 och 1941 beräknade enligt 1934 års budget.

Orter	Ortsgrupp	Kostnad 1934, Kr.	Kostnad 1941, Kr.	Procentuell stegring	Orter	Ortsgrupp	Kostnad 1934, Kr.	Kostnad 1941, Kr.	Procentuell stegring
Stockholm	I	1 139	1 940	70·3	Finspång, köping	C	1 008	1 840	82·5
Östersund	H	1 154	1 902	64·8	Tierp, köping	C	1 032	1 812	75·6
Sundsvall	H	1 173	1 916	63·3	Tibro, m:e	C	1 005	1 823	81·4
Kiruna, m:e	H	1 288	2 148	66·8	Åtvidaberg, m:e	C	957	1 819	90·1
Gällivare kyrkostad, m:e	H	1 248	2 151	72·4	Robertsfors, m:e	C	1 084	1 847	70·4
Göteborg	G	1 112	1 909	71·7	Vargön, fabrikssamh.	C	1 054	1 883	78·7
Umeå	G	1 111	1 881	69·3	Grängesberg, gruvsamh.	C	1 027	1 853	80·4
Boden	G	1 180	2 068	75·3	Iggesund, brukssamh.	C	1 038	1 859	79·1
Arvidsjaurs kyrkostad, m:e	G	1 255	2 077	65·5	Munksund, fabrikssamh.	C	1 045	1 953	86·9
Malmö	F	1 030	1 858	80·4	Norrfjärden	C	1 011	1 914	89·3
Norrköping	F	1 088	1 931	77·5	Kall	C	1 130	1 978	75·0
Borås	F	1 025	1 888	84·2	Stensele (kommun)	C	1 152	2 009	74·4
Örebro	F	1 026	1 833	78·7	Ljungby	B	935	1 796	92·1
Uppsala	F	1 086	1 873	72·5	Svedala, köping	B	990	1 780	79·8
Karlstad	F	1 099	1 919	74·6	Emmaboda, köping	B	956	1 808	89·1
Södertälje	F	1 094	1 976	80·6	Älmhult, köping	B	967	1 712	77·0
Söderhamn	F	1 093	1 880	72·0	Klippan, m:e	B	968	1 798	85·7
Lycksele, köping	F	1 211	2 040	68·5	Gislaved, m:e	B	969	1 757	81·3
Sveg, köping	F	1 158	2 015	74·0	Kinna, m:e	B	986	1 818	84·4
Kalix, m:e	F	1 078	1 939	79·9	Klädesholmen och Koholmen, m:e	B	966	1 796	85·9
Hälsingborg	E	1 036	1 899	83·3	Hallstahammar, m:e	B	999	1 859	86·1
Eskilstuna	E	1 038	1 922	85·2	Hagfors, m:e	B	1 068	1 872	75·3
Linköping	E	1 064	1 901	78·7	Degerfors, brukssamh.	B	996	1 876	88·4
Jönköping	E	1 051	1 870	77·9	Hällefors, brukssamh.	B	1 006	1 856	84·5
Kalmar	E	1 032	1 878	82·0	Hofors, brukssamh.	B	1 028	1 832	78·2
Falun	E	1 068	1 856	73·8	Voxna	B	1 046	1 799	72·0
Nyköping	E	1 065	1 807	69·7	Håsjö (kommun)	B	1 027	1 933	88·2
Ljusdal, köping	E	1 080	1 877	73·8	Gideå	B	1 042	1 812	73·9
Karlskrona	E	1 066	1 862	74·7	Tomelilla, köping	A	902	1 769	96·1
Strömsund, m:e	E	1 147	2 039	77·8	Olofström, köping	A	914	1 719	88·1
Vilhelmina, m:e	E	1 172	2 096	78·8	Sävsjö, m:e	A	907	1 794	97·8
Boliden, gruvsamh.	E	1 123	1 896	68·8	Kosta, brukssamh.	A	914	1 756	92·1
Idre	E	1 200	2 144	78·7	Klavreström, brukssamh.	A	913	1 726	89·0
Halmstad	D	1 032	1 938	87·8	Norrahammar, brukssamh.	A	976	1 831	87·6
Lund	D	1 032	1 892	83·3	Hälleforsnäs, stns- och brukssamh.	A	991	1 840	85·7
Motala	D	1 005	1 840	83·1	Österby, brukssamh.	A	951	1 833	92·7
Västervik	D	1 040	1 824	75·4	Ringamåla	A	897	1 806	101·3
Vänersborg	D	1 047	1 884	79·9	Mellan Grevie	A	990	1 830	84·8
Arvika	D	1 058	1 900	79·6	Knäred	A	909	1 786	96·5
Strängnäs	D	1 115	1 878	68·4	Dänningelanda	A	782	1 791	129·0
Säter	D	1 072	1 860	73·5	Skärkind	A	873	1 726	97·7
Sandviken, köping	D	1 041	1 794	72·3	Lönneberga	A	921	1 715	86·2
Kil, m:e	D	1 051	1 898	80·6	Järbo (Älvsb.)	A	844	1 800	113·3
Kramfors, m:e	D	1 073	1 910	78·0	Medelplana	A	937	1 751	86·9
Holmsund, m:e	D	1 038	1 876	80·7	Skredsvik	A	881	1 803	104·7
Hede (Jämtl.)	D	1 159	1 942	67·6	Julita	A	974	1 821	87·0
Tärendö	D	1 122	2 127	89·6	Husby-Långhundra	A	889	1 803	102·8
Kristianstad	C	990	1 829	84·7	Sillerud	A	926	1 804	94·8
Växjö	C	1 008	1 822	80·8					
Ystad	C	1 016	1 782	75·4					
Hässleholm	C	991	1 801	81·7					
Skara	C	981	1 849	88·5					

nande därigenom att av de nyupptagna posterna ett betydande antal betingar samma kostnader över hela riket.

Pristalens sammanpressning mellan de båda undersökningstillfällena har emellertid även reala grunder. Tydligen har en faktisk utjämning ägt rum av prisnivån inom landets olika delar. Beträffande livsmedel torde man ha rätt att här spåra verkningar av de senaste årens prisreglerande statliga jordbrukspolitik samt av de under de senaste åren tillkomna riksomfattande producentorganisationerna, vilkas insatser på livsmedelsmarknaden merendels verkat i prisutjämnande riktning.

För att närmare belysa dessa förhållanden har företagits vissa beräkningar av livsmedelskostnadernas stegring från år 1934 till år 1941 på 100 orter, representerande såväl olika landsdelar och ortstyper som dyrortsgrupper. Till grund för beräkningarna, vilka redovisas i tab. 4, har lagts prismaterialet från 1934 och 1941 års undersökningar, sammanräknat med användande av den livsmedelsbudget, som brukades vid 1934 års prisundersökning, varigenom i stort sett samma varuslag kunnat medräknas vid båda tillfällena. Genom att räkna med samma förbrukning vid båda tillfällena men med dels 1934 års priser och dels 1941 års priser har man kunnat taga hänsyn endast till prisförskjutningarna och icke till att konsumtionsvanor förändrats under mellantiden. Ej heller har mjölk- och matfettsrabatt avdragits för den 1 juli 1941, varför stegringstalen genomgående ligga högre än livsmedelsindex utvisar. Relationen mellan talen blir dock i varje fall densamma.

Sammanför man orterna till grupper, blir livsmedelskostnadernas procentuella stegring i medeltal för orter tillhörande samma dyrortsgrupp enligt nu gällande gruppering följande.

Ortsgrupp	Procentuell stegring 1934—1941 i medeltal	Antal orter	Ortsgrupp	Procentuell stegring 1934—1941 i medeltal	Antal orter
I	70·3	1	D	78·6	14
H	66·8	4	C	80·9	17
G	70·5	4	B	82·6	16
F	76·6	11	A	95·7	20
E	77·2	13			

Man finner av tablån en markerad tendens till ökad stegring av livsmedelskostnaderna, ju längre ned på dyrortsskalan man kommer. Denna bestyrker även att, som tidigare framhållits, en icke ringa sammanpressning av livsmedelskostnaderna ägt rum från år 1934 till år 1941.

I direktiven för den undersökning rörande de lokala olikheterna i levnadskostnaderna, för vars resultat ovan redogjorts, har särskilt framhållits, att det genom undersökningen skulle ådagaläggas, i vad mån en revision av gällande ortsgrupperingar borde äga rum.

Den lämnade redogörelsen utvisar en skiljaktighet i prisnivån mellan olika orter, som är av långt mindre omfattning än vid föregående undersökning. Den betydande sammanpressning, som sålunda kan konstateras, beror delvis

på att man vid den nu utförda undersökningen använt andra metoder än vid den föregående, metoder vilka man ansett giva ett riktigare utslag än de tidigare använda. I betydande utsträckning beror emellertid sammanpressningen även på en påtaglig utjämning av priserna mellan olika orter, varvid man i viss mån kan tala om en återspegling av kristidens regleringsåtgärder på livsmedelsområdet. Sammanpressningen är så betydande, att socialstyrelsen såsom en sammanfattning av undersökningens resultat vill uttala, att nu gällande ortsgrupperingar icke längre kunna bibehållas oförändrade.

Det kan kanske synas ligga närmast till hands att överväga, huruvida man skulle kunna nöja sig med att företaga justeringar i de gällande grupperingarna. Prisstegringen har under de senaste 7 à 8 åren och särskilt under de 3 krigsåren icke gått likformigt fram över de olika orterna. I regel har prisökningen varit större inom de lägre ortsgrupperna än inom de högre. Vissa orter utvisa prishöjningar, betydligt större än de genomsnittliga. Man kan här i allmänhet spåra särskilda förhållanden, såsom en ny militärförläggning, industriell expansion eller dylikt. I och för sig kunde man tänka sig att med hänsyn till dylika ojämnheter i utvecklingen verkställa en omplacering inom nu gällande grupperingar. Ett dylikt justeringsförfarande är dock förenat med stora vanskligheter redan med hänsyn till de stora skillnaderna i 1934 och 1941 års prisnivå och även på grund av svårigheter att avgränsa ett visst prisstegringsområde, enär prisvågorna från en dylik expanderande ort sprida sig koncentriskt över allt större områden. Härtill kommer, att 1941 års undersökning utförts efter i väsentliga delar nya metoder och att det icke kan anses försvarligt att justera en gruppering, verkställd efter vissa metoder, med ledning av en undersökning, som gjorts efter andra metoder.

Under dessa omständigheter måste styrelsen bestämt avstyrka att den verkställda undersökningen utnyttjas för enbart en justering av gällande ortsgrupperingar. I stället böra nya dylika grupperingar utföras, och får socialstyrelsen sålunda för sin del uttala, att styrelsen anser den gjorda undersökningen utvisa, att behov av en dylik åtgärd föreligger.

Det må till sist understrykas, att den konstaterade sammanpressningen av prisnivån inom olika orter, ehuru den är betydande, enligt styrelsens mening dock på intet sätt gått så långt, att fog finnes för ett avskrivande av hela ortsgrupperingssystemet, varvid löner, skatteavdrag, folkpensioner, familjebidrag m. m. skulle komma att fastställas efter enhetliga för hela riket gemensamma grunder. Styrelsen finner tvärtom undersökningen utgöra en bekräftelse på behovet av ett dylikt system. Emellertid har sammanpressningen varit av sådan omfattning, att det torde böra övervägas, huruvida det är befogat att arbeta med så stort antal ortsgrupper (upp till 9), som nu förekommer inom vissa grupperingar.

Kortare meddelanden.

Socialstyrelsens utlåtande över förslag till ändrad krigsfamiljebidragsförordning. I underdånig skrivelse den 9 maj 1942 har socialstyrelsen avgivit utlåtande över 1941 års krigsfamiljebidragskommittés betänkande med förslag till revision av krigsfamiljebidragsförordningen m. m. Några huvudpunkter i utlåtandet återgivas här nedan.

Socialstyrelsen vitsordar till en början, att frågan om en revision av den ifrågavarande understödsverksamheten med avseende på inkallade värnpliktiga har en stor betydelse också från socialvårdens synpunkt. Genom att dessa värnpliktigas ekonomiska ställning i tillräcklig mån tryggas förmedelst särskilda åtgärder undvikes, att de socialvårdande organen nödgas ingripa till deras hjälp. Det är givetvis ur alla synpunkter önskvärt, att fattigvården icke skall tagas i anspråk för bistånd åt de inkallade och deras familjer i sådana svårigheter, som åsamkas dem på grund av landets behov av militär beredskap.

Kommittéförslaget bygger liksom den nu gällande ordningen i väsentlig mån på behovsprövningen såsom grundval för bidragssystemet. Styrelsen finner, att starka skäl tala för behovsprövningens slopande. Om så skulle ske beträffande familjepenning och bostadsbidrag för gifta värnpliktiga med hustrur och barn under 16 år, vilket styrelsen förordar, skulle kostnaderna för familjebidragen ökas med 8 %. Därifrån borde dock dragas de betydande besparingar å administrationskostnaderna, som måste kunna vinnas. Att denna besparing framför allt skulle komma kommunerna till godo minskade icke dess värde. En viss skälighetsprövning av bostadsbehovet skulle likväl företagas.

Kommittén har sökt komma till rätta med en viss påtalad brist på enhetlighet i det nuvarande familjebidragssystemet genom att ersätta den fria behovsprövningen i fråga om värnpliktigs hustru och barn under 16 år med vad kommittén kallar en normerad behovsprövning eller vad som numera plägar benämnas en inkomstprövning. Enligt förslaget skulle därvid avdrag för bibehållen inkomst ske efter en regel, som har en viss motsvarighet i den inom folkpensioneringen beträffande tilläggspension gällande avdragsregeln. Under förutsättning att behovsprövningen här över huvud skall bibehållas, har styrelsen intet att i princip erinra mot att den fria behovsprövningen beträffande gift värnpliktigs hustru och barn under 16 år ersättes med en inkomstprövning. En mycket enklare avdragsregel än den föreslagna bör emellertid komma till användning vid denna inkomstprövning. Såvitt socialstyrelsen kan finna, bör denna regel nära ansluta sig till den, som tillämpas inom folkpensioneringen.

Beträffande den föreslagna hemortslönen erinrar styrelsen om de inkallades svårigheter att erlägga stadgade avgifter till de erkända arbetslöshetskassorna. Ofta restera de värnpliktiga vid inryckningen för ett flertal veckoavgifter, för vilka en respittid av åtta veckor föreskrivits. Hemortslönen, som skulle utgå först efter 90 dagars tjänstgöring, kunde i dessa fall ej medföra någon hjälp, varvid de inkallade riskerade att för lång tid bli uteslutna från resp. arbetslöshetskassor. Dessa omständigheter borde beaktas vid den slutliga utformningen av krigsfamiljebidragssystemet.

Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1941. Kooperativa förbundets förvaltningsråd och styrelse ha till kongressen den 1—2 juni 1942 framlagt berättelser över 1941 års verksamhet. Av följande sammanställning över varuavdelningarnas omsättning samt dennas ökning från och med år 1932 framgår, att mot en omsättning av 279·1 milj kr. år 1940 stod en sammanlagd varuförsäljning år 1941 av 270·0 milj. kr. Då stegringen av partipriserna under år 1941 varit avsevärd, motsvaras nedgången av försäljningssumman av en något större minskning av den omsatta varukvantiteten.

	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Omsättning, milj. kr. . . .	149·5	152·5	165·1	177·7	192·8	217·2	229·9	269·4	279·1	270·9
Ökning, resp. milj. kr. .	1·5	3·0	12·6	12·6	15·1	24·4	12·7	39·5	9·7	—8·2
minskning (—) %	1·0	2·0	8·3	7·6	8·5	12·7	5·8	17·2	3·6	—2·9

Antalet försäljningskontor utgjorde 12, vartill komma de särskilda skobutikerna. Stockholmskontoret uppvisade alltjämt den högsta omsättningen, 67·6 milj. kr., varefter följde Göteborgs försäljningskontor med 34·8 milj. kr.

Försäljningsvärdet av inom förbundets produktionsföretag tillverkade varor uppgick år 1941 till c:a 137 milj. kr. mot 150 milj. kr. närmast föregående år. Bland företagen märkas en margarinfabrik i Norrköping, en kvarn i Stockholm och en i Göteborg, en skofabrik i Örebro och en i Stockholm, en gummifabrik i Gislaved, en konstsilkefabrik i Norrköping, en fodermedels- och oljefabrik i Karlshamn, en porslinsfabrik i Gustavsberg samt en nystartad kolningsanläggning i Lycksele. Dessutom omfattade förbundets industriella verksamhet en del övriga företag, såsom spisbrödsfabriker, kafferosterier, konfektionsfabriker, kemisk-teknisk fabrik o. s. v.

Förbundets inlåningsrörelse har under det gångna verksamhetsåret omfattat sparkasse- och kapitalräkning. Ett sammandrag av båda räkningarna giver vid handen, att mot en den 1 januari 1941 innestående behållning av 89·2 milj. kr. stod den 31 december samma år 93·8 milj. kr., vadan de under året insatta medlen (32·5 milj. kr.) och den under året gottskrivna räntan (3·0 milj. kr.) överstigit uttagningarna med 4·6 milj. kr. Vad särskilt sparkasserörelsen beträffar, minskades antalet sparkasseavdelningar från 869 till 865. Antalet motböcker ökades från 118 918 till 125 616. Summan av innestående belopp ökades från 74·8 till 82·3 milj. kr. Behållningen å kapitalräkning uppgick vid årets slut till 11·5 milj. kr.

Förbundets tillgångar och skulder balanserade vid 1941 års slut på 275·7 milj. kr. mot 220·7 milj. kr. ett år tidigare. Årets överskott utgjorde 4·5 milj. kr. eller samma belopp som föregående år. För att erhålla en överblick över hela den centrala kooperativa rörelsens tillgångar och skulder bör man inarbeta även dotterföretagens balansräkningar i ovanstående uppgifter. Man finner då, att kooperativa förbundets och dess dotterföretags tillgångar och skulder vid slutet av år 1941 balanserade på 301·4 milj. kr. mot 269·8 milj. kr. år 1940. Det totala överskottet av såväl förbundets som dotterföretagens verksamhet uppgick år 1941 till 7·3 milj. kr. mot 9·7 milj. kr. ett år tidigare.

Från förbundets bokförlag utgåvos under året ett stort antal böcker och broschyrer i kooperativa samt allmänna ekonomiska och politiska ämnen. Veckotidningen »Vi» och tidskriften »Kooperatören» utkommo i ökade upplagor.

Förbundets studieavdelning, som är inrymd i villaegendomen Vår gård i Saltsjöbaden, har bedrivit en omfattande kursverksamhet. Kurser ha hållits för konsumtionsföreningarnas anställda och funktionärer samt för journalister. I dessa kurser av minst en veckas längd deltogo sammanlagt 1 020 personer. I den s. k. brevskolan inkommo 79 032 kursanmälningar eller 4 154 flera än föregående år. I beredskapskurserna deltogo 36 192 personer. Antalet under året verksamma gruppkurser uppgick till 3 375 med 50 590 medlemmar.

Vid slutet av år 1941 voro 706 föreningar anslutna till förbundet. Av dessa utgjordes två av de kooperativa försäkringsföretagen livförsäkringsanstalten Folket och försäkringsanstalten Samarbete, en av svenska hushållsföreningen och tjugo av samorganisationer av konsumentföreningar. Medlemsantalet i konsumtionsföreningarna ökades under året med 36 457 och uppgick vid årets slut till 736 508. Antalet försäkringar i livförsäkringsanstalten Folket uppgick vid årets slut till 272 106 mot 261 034 år 1940.

Omsättningen i de anslutna konsumtionsföreningarna utgjorde under år 1941 720·8 milj. kr. Jämfört med närmast föregående år innebar detta en ökning av 47·6 milj. kr. eller 7·1 %. Tillägges försäljningen inom PUB:s varuhus och Special-Konsum i Stockholm samt minutförsäljningen i skokonsumbutikerna, blir totalomsättningen 755·3 och ökningen 48·6 milj. kr. Konsumtionsföreningarnas tillgångar och skulder balanserade under år 1941 på 281·0 milj. kr. mot 267·0 året förut, och årets netto utgjorde 26·4 milj. kr. år 1941 mot 26·0 år 1940.

Byggnadskostnaderna på landsbygden åren 1931—1942. Tidskriften »Sågverksägaren» årg. 1942, nr 5, publicerar under rubriken »Vad kostar det att bygga på landsbygden?» en redogörelse för en undersökning av de verkliga kostnaderna under åren 1931—1942 för uppförande av ett bostadsegnahem. Denna undersökning avser en fastighet, som uppförts efter samma ritning och arbetsbeskrivning varje år från 1931 till 1942 på olika platser i mellersta Södermanland, och grundar sig på kvitterade avlönings- och mätningslistor och fakturor.

Huvudresultaten av de verkställda beräkningarna återges i nedanstående tablå.

År:	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Totalkostnad, kr.	14 251	13 654	13 204	13 939	15 236	15 245
Därav: arbetslöner, kr.	3 308	3 308	3 308	3 509	4 517	4 517
övr. kostnader, kr.	10 943	10 346	9 896	10 430	10 719	10 728

År:	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Totalkostnad, kr.	17 179	17 670	18 319	20 151	21 371	22 640
Därav: arbetslöner, kr.	5 030	5 030	5 030	5 330	5 566	5 748
övr. kostnader, kr.	12 149	12 640	13 289	14 821	15 805	16 892

I totalkostnaden ingår för samtliga år ett tomtvärde av 900 kr. Lönerna reglerades 1935 för första gången genom kollektivavtal. Byggnadsorten tillhörde 1935—36 avtalets lönegrupp 8 och därefter lönegrupp 6.

De sociala utgifterna i Danmark räkenskapsåret 1940/41. De egentliga sociala utgifterna, vartill räknats social försäkringshjälp, ålderspensioner o. dyl. understöd — även i form av rabatt- och livsmedelskort — samt driftsutgifter för hem, anstalter och arbetsförmedling, uppgingo i Danmark under räkenskapsåret 1940/41 till 659·9 milj. kr. mot 502·3 milj. kr. år 1939/40. Utgifterna hade således stigit med drygt 30 %. Om hänsyn tages till den något ökade folkmängden och i synnerhet till den avsevärt höjda prisnivån, har utgiftsstegringen emellertid uppgått till knappt 4 %. Fördelas utgifterna på fyra huvudgrupper, ter sig utvecklingen på följande sätt:

	År 1939/40		År 1940/41		Procentuell stegring
	Milj. kr.	%	Milj. kr.	%	
Folkförsäkring	237·6	47·3	262·7	39·8	10·6
Olycksfallsförsäkring	9·1	1·8	12·7	1·9	39·6
Arbetslöshetsförsäkring m. m.	115·8	23·1	204·0	30·9	76·2
Annan socialvård	139·8	27·8	180·5	27·4	29·1
Tillhopa	**502·3**	**100·0**	**659·9**	**100·0**	**31·4**

Folkförsäkringsutgifterna hade stigit minst, medan utgifterna för arbetslöshetsförsäkring och åtgärder för befrämjande av ökad sysselsättning ökats mest eller med omkring tre fjärdedelar. Ökningen av den sista utgiftsgruppen faller till större delen (25 milj. kr.) på utsträckt användning av rabatt- och livsmedelskort.

En fördelning av huvudposternas belopp år 1940/41 med hänsyn till vem som svarar för utgifterna återgives i följande tablå:

	Folkförsäkring	Olycksfallsförsäkring	Arbetslöshetsförsäkring	Annan socialvård	Tillhopa	
	%	%	%	%	1939/40 %	1940/41 %
Staten	42·9	7·8	45·2	45·6	38·7	43·4
Kommunerna	30·1	1·7	19·7	54·4	35·4	33·3
De försäkrade	25·0	—	31·1	—	21·5	18·9
Arbetsgivarna	2·0	90·5	4·0	—	4·4	4·4
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Som synes har staten påtagit sig de extraordinära utgifter, som situationen medfört. Den övervägande delen av de sociala utgifterna utbetalas emellertid i första hand av eller genom kommunerna eller försäkringsanstalterna. Av nationalinkomsten, beräknad efter skattetaxeringarna, överflyttades år 1939/40 omkring 11 % och 1940/41 12·5 % i form av sociala hjälpåtgärder, varvid dock i fråga om en mindre del därav bidragsgivare och mottagare voro samma personer, såsom beträffande sjukkassehjälpen.

Socialt Tidsskrift, februari 1942.

Orternas relativa dyrhet i Finland år 1941. För bl. a. olycksfallsförsäkringsanstalternas behov har nyligen verkställts en förnyad statistisk utredning rörande medelpriserna å de viktigaste slagen av livsförnödenheter, ved och hyror samt vissa andra i arbetarnas avlöning ingående naturaförmåner på olika orter. Utredningen avser liksom vid den närmast föregående (år 1937) landskommunerna, köpingarna och städerna. Prisuppgifter ha lämnats av särskilda av landskommunerna tillsatta prisinsamlingsnämnder samt av köpings- och stadsstyrelserna. Vid den på grundval av detta material verkställda grupperingen i enlighet med levnadskostnadernas relativa höjd ha kommunerna efter sina ortsindextal indelats i följande sex grupper, varvid landets genomsnittliga dyrhet betecknats med 1 000: grupp I (— 950) 414 kommuner, grupp II (951 — 1 050) 69, grupp III (1 051 — 1 150) 47, grupp IV (1 151 — 1 250) 17, grupp V (1 251 — 1 450) 1 (Helsingfors) och grupp VI (1 451 —) 1 kommun (Petsamo).

I följande tablå meddelas några exempel på de differenser, som förelågo inom de olika dyrortsgrupperna i fråga om bostadshyror samt priserna å ved och livsmedel (i fmk). Hyresuppgifterna avgåvos för städer och köpingar i september och för landskommunerna i april 1941. Varupriserna insamlades även i april 1941 men ha justerats med tillhjälp av den fortlöpande prisstatistiken, så att de motsvara prisnivån i oktober 1941.

Städer och köpingar		I	II	III	IV	V	VI
Hyra per månad							
1 rum o. kök, utan cv		—	229	323	416	560	—
2 » » » » »		—	359	513	645	826	—
3 » » » » »		—	556	741	864	1 129	—
1 rum o. kök med cv		—	—	—	710	915	—
2 » » » » »		—	—	—	1 090	1 291	—
3 » » » » »		—	—	—	1 483	1 753	—
Blandved, per 4 m³		—	392	477	556	580	—
Landskommuner							
Priser å vissa varuslag							
Mjölk	liter	2·20	2·45	2·65	3·10	—	5·05
Smör	kg	40·25	40·25	40·50	41·00	—	41·25
Potatis	hl	85·00	101·00	112·00	151·00	—	236·00
Rågmjöl	kg	4·25	4·45	4·55	4·90	—	5·60
Färskt fläsk	»	32·15	33·30	34·85	34·95	—	30·25
Salt sill	»	17·20	17·50	19·35	18·95	—	20·00
Bitsocker	»	19·80	19·95	19·75	20·30	—	21·45
Hyra per månad för 1 rum o. kök		135·00	212·00	283·00	371·00	—	400·00
Blandved, per 4 m³		344·00	399·00	439·00	447·00	—	949·00

Social tidskrift årg. 1942, nr 3—4.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Löneläget inom jordbruket år 1941.

Preliminär redogörelse.

Primärmaterial. Uppgifterna till den årliga lantarbetarstatistiken införskaffades t. o. m. år 1936 genom hushållningssällskapens häradsombud m. fl. och avsågo gängse löner inom härad och liknande områden. Enligt kungl. kungörelsen den 8 oktober 1937 skola hushållningssällskapen numera anskaffa uppgifter från omkring en tjugondel av samtliga brukningsdelar med mera än 10 hektar åker angående där anställda jordbruksarbetares arbetstid och arbetslön. Sedan socialstyrelsen i oktober 1941 till hushållningssällskapen utsänt ett inom styrelsen i samråd med lantbruksstyrelsen utarbetat frågeformulär angående vissa lantarbetarförhållanden under år 1941, ha dylika uppgifter erhållits från 3 542 egendomar med inalles 19 054 arbetare mot 3 857 egendomar med tillsammans 20 407 arbetare år 1940. Av egendomarna deltogo 3 156 eller 89·1 % även i föregående års undersökning. Man kan därför utgå ifrån att materialets representativitet är densamma som för föregående års undersökning, för vilken redogjorts i Lönestatistisk årsbok 1940 (sid. 12).

På grundval av de intill början av januari 1942 inkomna primäruppgifterna har utarbetats efterföljande preliminära redogörelse för arbetslönerna inom jordbruket under tjänsteåret 1940/41 (i regel tiden 1 nov. 1940—31 okt. 1941). En utförligare redogörelse för löneförhållandena kommer sedermera att lämnas i Lönestatistisk årsbok 1941.

Kollektivavtalets lönesatser 1940—1942. Över 40 000 lantarbetare ha numera sina arbetsförhållanden direkt reglerade genom kollektivavtal och särskilt i östra och södra Sverige utöva avtalen ett dominerande inflytande på lönebestämningen. Med hänsyn härtill erhålles en ganska god föreställning om löneutvecklingen under de senaste åren av tab. 1, där kollektivavtalens lönesatser 1940—1942 sammanställts för årsanställda arbetare med stat och fri kost samt för timavlönade arbetare av olika slag.

Genom löneavtalet för år 1941 erhöllo lantarbetarna — förutom rörligt indextillägg enligt de av svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen överenskomna grunderna — löneförhöjningar i form av fasta kristillägg till de förut utgående kontanta grundlönerna. Kristilläggen voro av olika storlek vid olika löneformer. Variationerna sammanhängde med att arbetarna ansågos vara mera oberoende av krisförhållandena ju större del av deras lön, som utgick in natura. I enlighet härmed fingo statavlönade arbetare det minsta och timavlönade arbetare det största kristillägget. För manliga arbetare inneburo de

Tab. 1. Minimiavlöning (inklusive fasta kristillägg) för manliga arbetare fyllda 18 år enligt kollektivavtalen 1940—1942.

Anställningsgrupper	Vid årsanställning med stat eller fri kost (kr.)						Vid anställning mot timlön (öre)								
	Statavlönad			Arbetare i kost			Utan förmåner[1]			Bostad och bränsle			Kost, logi och tvätt		
	1940	1941	1942[2]	1940	1941	1942[2]	1940	1941	1942[2]	1940	1941	1942[2]	1940	1941	1942[2]
Rättare . .	1 150	1 180	1 210	1 040	1 070	1 100	79	83	90	69	72	75	48	50	53
Fördräng .	[4] 930	[4] 960	[4] 990	[4] 860	[4] 890	[4] 920	72	76	83	62	65	68	42	44	47
Kördräng .	[4] 860	[4] 890	[4] 920	[4] 780	[4] 810	[4] 840	70	74	81	60	63	66	40	42	45
Arbetare med s. k. blandat arbete . .	[4] 945	[4] 975	[4] 1 005	[4] 885	[4] 915	[4] 945	71	75	82	61	64	67	41	43	46
Ladugårdsförman . .	1 150	1 180	1 210	1 040	1 070	1 100	76	80	87	66	69	72	47	49	52
Kreatursskötare . . .	1 025	1 055	1 085	965	995	1 025	71	75	82	61	64	67	42	44	47
Fodermarsk (med skoning) . .	1 120	1 150	1 180	1 010	1 040	1 070	74	78	85	64	67	70	45	47	50
Slöjdare, smed o. maskinskötare	1 120	1 150	1 180	1 010	1 040	1 070	78	82	89	68	71	74	47	49	52
Lastbilsförare . .	1 050	1 080	1 110	965	995	1 025	76	80	87	66	69	72	45	47	50

fasta kristilläggen en förhöjning av kontantlönen med 30 kr. per år eller c:a 2·5—3·5 % för årsanställda och mellan 2 och 4 öre per timme eller c:a 3 à 5 % för timavlönade arbetare. Den reella löneförhöjningen för timavlönade arbetare blev dock något lägre på grund av att mjölkpriset för gårdens arbetare samtidigt höjdes från 17 till 19 öre per liter. För de kvinnliga arbetarna medförde det fasta kristillägget en höjning av kontantlönen med 4 à 5 %.

I det nya löneavtalet för år 1942 ha de fasta kristilläggen ytterligare höjts. För manliga arbetare höjas sålunda de kontanta årslönerna med giltighet från 1 november 1941 med 30 kr. eller med i genomsnitt 3 %. Timlöneförhöjningarna variera mellan 7 och 3 öre och tillämpas från den 1 december 1941. Den högsta siffermässiga löneförbättringen gäller de timavlönade arbetarna utan naturaförmåner, för vilka timlönen enligt avtalet höjes med 7 öre eller 9·5 %. Liksom föregående år blir den reella löneförhöjningen något mindre, alldenstund arbetsgivarna ha rätt att höja mjölkpriset från 19 till 20 öre per liter. Beträffande gruppen »timavlönade arbetare utan förmåner» har dessutom en kategoriklyvning genomförts. Arbetare i åldern 18—20 år ha nämligen fått ett mindre tillägg än de äldre arbetarna (4 öre i stället för 7 öre per timme). Timlönen för kvinnliga arbetare har höjts från 48 till 50 öre eller med 4 %. Månadslönerna för kvinnliga arbetare utan naturaförmåner har höjts från 66

[1] För arbetare i åldern 18—20 år timlönen 1942 3 öre lägre än den i tabellen angivna.
[2] Avtalet gäller fr. o. m. den 1 november 1941 t. o. m. den 31 oktober 1942.
[3] » » » » » » 1 december 1941 » » » » » » »
[4] Inberäknat garanterad inkomst av minst 60 kr. pr år för rykt eller andra förberedelse- och avslutningsarbeten.

till 69 kr. och ackordsersättningarna för maskinmjölkning från 0·8 till 0·9 öre per liter.

Utöver grundlönerna och de fasta kristilläggen äro lantarbetarna liksom föregående år berättigade att erhålla rörligt indextillägg. Detta höjdes den 1 februari 1942 från 12·7 till 16·7 % av de ursprungliga grundlönerna. Fr. o. m. 1 maj 1942 utgår det rörliga indextillägget med 19·2 %, vilket för årsanställda arbetare med stat innebär ett lönetillägg med 15·04 kr. per månad. För årsanställda arbetare i kost uppgår motsvarande tillägg till 14·78 kr. per månad och för timavlönade arbetare utan naturaförmåner till 13·4 öre per timme.

Faktiska löneinkomster 1941. Individuella uppgifter angående ålder, yrke, arbetstid och arbetslön under tjänsteåret 1940/1941 ha erhållits för inalles 19 054 lantarbetare. Av dessa voro 83·1 % vuxna (fyllda 18 år) och 5·5 % minderåriga manliga arbetare samt 10·6 % vuxna och 0·8 % minderåriga kvinnliga arbetare. Av de manliga arbetarna hade 59·3 och av de kvinnliga 41·6 % sina arbetsförhållanden direkt reglerade av kollektivavtal. I tab. 2 meddelas genomsnittssiffror för löneinkomsterna inom dessa grupper per dag och per år under 1940 och 1941, varvid åtskillnad gjorts mellan kontant och total (inkl. naturaförmåner) lön. För vuxna arbetare lämnas vidare en redogörelse för arbetsförtjänsterna inom olika löneformer och yrkesgrupper. I den kontanta lönen inberäknas provision, ackords-, rykt- och övertidsersättning samt indextillägg. Enligt formulärets anvisningar skulle naturaförmånernas värde upptagas efter ortens försäljningspris (icke självkostnadspris eller »bokpris»). Vid beräkningen av värdet av fri bostad, jordupplåtelse o. dyl. torde de i orten gängse eller vid skattetaxering o. dyl. tillämpade hyres- eller arrendevärdena varit vägledande.

I lönetabellerna ha icke medtagits medellöner, för vilka antalet individuella uppgifter understiger 10. Medellöner, som grunda sig på mindre än 25 arbetare, ha angivits med medievalstil.

Den genomsnittliga dagsförtjänsten (inkl. övertidsersättning, indextillägg, naturaförmåner o. dyl.) för samtliga manliga arbetare har uppgått till 6·61 kr. under år 1941, vilket innebär en ökning med 14·6 % i förhållande till år 1940. För enbart vuxna manliga arbetare har motsvarande dagsinkomst utgjort 6·73 kr. och för minderåriga 4·32 kr. De vuxna männens genomsnittliga dagsförtjänst har ökat med 14·3 % och de minderårigas med 15·5 % sedan 1940. Beträffande kvinnor, vilka till stor del bestå av tid- eller ackordsavlönade mjölkerskor med blott halv arbetsdag, har dagsinkomsten legat betydligt lägre eller vid i medeltal 3·30 kr. För ovannämnda tid- eller ackordsavlönade mjölkerskor har daglönen stigit från 2·52 kr. år 1940 till 2·90 kr. år 1941 eller med 15·1 %, medan landsjungfrurna, vilka äro årsanställda i arbetsgivarens kost, uppvisa en höjning från 3·35 kr. till 3·73 kr. eller med 11·3 %.

Vid beräkning av årsinkomsten har liksom föregående år förutsatts viss minimiarbetstid, nämligen lägst 250 arbetsdagar under året. Antalet arbetare med detta minimiantal dagsverken har uppgått till 11 206, därav 9 632 vuxna och 425 minderåriga manliga arbetare samt 1 084 vuxna och 65 minder-

Tab. 2. Genomsnittliga arbetsförtjänster för lantarbetare åren 1940 och 1941.

	Antal arbetare		Genomsnittlig kontant[1] löneinkomst per dag, kr.		Löneökning 1940–1941, %	Genomsnittlig total[2] löneinkomst per dag, kr.		Löneökning 1940–1941, %	Genomsnittlig kontant[1] löneinkomst per år,[3] kr.		Löneökning 1940–1941, %	Genomsnittlig total[2] löneinkomst per år,[3] kr.		Löneökning 1940–1941, %
Män.	1940	1941	1940	1941		1940	1941		1940	1941		1940	1941	
Vuxna (fyllda 18 år)	**16 928**	**15 833**	**4·12**	**4·73**	**14·8**	**5·89**	**6·73**	**14·3**	**1 195**	**1 344**	**12·5**	**1 761**	**1 986**	**12·8**
Arbetare i kost	3 856	3 325	2·85	3·18	11·6	4·80	5·46	13·8	849	945	11·3	1 437	1 634	13·7
Statavlönade arb.	6 430	5 713	*3·69*	*4·08*	*10·6*	*6·32*	*7·20*	*13·9*	1 115	1 223	9·7	1 896	2 146	*13·2*
Dagsv. utan natförm.	3 785	4 112	5·90	6·83	15·8	5·90	6·83	15·8	1 663	1 889	13·6	1 663	1 889	13·6
Dagsv. med natförm.	2 857	2 683	5·19	5·81	11·9	6·21	7·01	12·9	1 581	1 705	7·8	1 853	2 023	9·2
Rättare	610	585	4·97	5·48	10·3	7·38	8·26	11·9	1 471	1 602	8·9	2 169	2 410	11·1
Fördrängar	630	563	3·83	4·36	13·8	6·15	7·00	13·8	1 120	1 265	12·9	1 806	2 034	12·6
Kördrängar	*5 031*	*4 705*	*3·80*	*4·42*	*16·3*	*5·65*	*6·48*	*14·7*	1 092	1 238	*13·4*	*1 644*	*1 862*	*13·3*
Övriga eg. jordbruksarb.	4 231	4 037	4·59	5·42	18·1	5·47	6·37	16·5	1 222	1 422	16·4	1 512	1 727	14·2
Arb. med blandat arbete	829	958	4·03	4·66	15·6	5·42	6·27	15·7	1 113	1 177	5·8	1 573	1 754	11·5
Ladugårdsförmän	625	576	4·80	5·33	11·0	7·17	8·00	11·6	1 499	1 664	11·0	2 234	2 499	11·9
Kreatursskötare	2 892	2 530	3·75	4·21	12·3	5·85	6·65	13·7	1 169	1 306	11·7	1 831	2 077	13·4
Fodermarskar	303	304	3·89	4·37	12·3	6·21	7·07	13·8	1 209	1 324	9·5	1 925	2 151	11·7
Stalldrängar	541	478	3·75	4·23	12·8	5·96	6·76	13·4	1 146	1 275	11·3	1 823	2 044	12·1
Övriga djurskötare	104	66	3·68	4·81	30·7	5·77	7·00	21·3	1 139	1 483	30·2	1 779	2 121	19·2
Specialarbetare	785	718	5·04	5·66	12·3	6·83	7·67	12·3	1 447	1 604	10·9	1 992	2 212	11·0
Övriga arbetare	347	313	4·57	5·09	11·4	5·63	6·45	14·6	1 209	1 326	9·7	1 607	1 784	11·0
Minderåriga	**1 148**	**1 054**	**2·80**	**3·25**	**16·1**	**3·74**	**4·32**	**15·5**	**791**	**904**	**14·3**	**1 104**	**1 255**	**13·7**
Samtliga manliga arbetare	**18 076**	**16 887**	**4·04**	**4·65**	**15·1**	**5·77**	**6·61**	**14·6**	**1 177**	**1 325**	**12·6**	**1 732**	**1 956**	**12·9**
Därav med koll.-avtal	10 514	10 011	4·49	—	—	6·19	—	—	1 288	1 442	12·0	1 837	2 054	11·8
utan » »	7 562	6 876	3·86	—	—	5·13	—	—	992	1 114	12·3	1 557	1 778	14·2
Kvinnor.														
Vuxna (fyllda 18 år)	**2 155**	**2 010**	**2·07**	**2·31**	**11·6**	**2·90**	**3·30**	**13·8**	**638**	**688**	**7·8**	**926**	**1 031**	**11·3**
Arbetare i kost	746	748	1·68	1·79	6·5	*3·33*	*3·73*	*12·0*	533	569	6·8	1 050	1 173	11·7
Statavlönade arb.	22	23	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Dagsv. utan natförm.	1 015	956	2·37	2·76	16·5	2·37	2·76	16·5	716	787	9·9	716	787	9·9
Dagsv. med natförm.	372	283	2·19	2·49	13·7	3·09	3·48	12·6	708	807	14·0	1 000	1 119	11·9
Eg. jordbruksarb.	175	184	4·41	5·16	17·0	5·20	5·69	9·4	577	·	·	1 102	·	·
Arb. med blandat arbete	69	95	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Stall- o. ladugårdspers.	1 262	1 143	2·12	2·41	13·7	2·52	2·90	15·1	698	754	8·0	836	934	11·7
Specialarbetare	25	14	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Landsjungfrur	604	548	1·69	1·79	5·9	3·35	3·73	11·3	537	571	6·3	1 057	1 182	11·8
Övriga arbetare	20	26	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Minderåriga	**176**	**157**	**1·53**	·	·	**3·03**	**3·27**	**7·9**	**463**	·	·	**943**	**995**	**5·5**
Samtliga kvinnliga arbetare	**2 331**	**2 167**	**2·03**	**2·26**	**11·3**	**2·91**	**3·30**	**13·4**	**626**	**675**	**7·8**	**927**	**1 029**	**11·0**
Därav med koll.-avtal	1 025	901	2·41	—	—	2·80	—	—	741	831	12·1	887	978	10·3
utan » »	1 306	1 266	1·74	—	—	3·00	—	—	540	569	5·4	958	1 064	11·1

[1] Inkl. uppburen ersättning för rykt, ersättartjänstgöring, övertids- och ackordsarbete samt indextillägg. — [2] Kontant och naturaförmåner. — [3] Årslönerna grunda sig på uppgifter för arbetare, som utgjort minst 250 dagsverken under året.

Tab. 8. Genomsnittliga löneinkomster för vissa yrkeskategorier av lantarbetare fyllda 18 år inom olika län och hushållningssällskapsområden m. m. åren 1940 och 1941.

Län och hushållningssällskapsområden m. m.	Genomsnittlig total (kontant o. naturaförmåner) årslön,[1] kr.								Genomsnittlig total timlön, kr.					
	Kördrängar i kost		Statavlönade kördrängar		Statavlönade kreatursskötare		Landsjungfrur		Manliga dagsverkare[2] utan nat.-förm.		Manliga dagsverkare[2] med nat.-förm.		Kvinnl. dagsv.[3] utan nat.-förm.	
	1940	1941	1940	1941	1940	1941	1940	1941	1940	1941	1940	1941	1940	1941
Stockholms	1 372	1 593	1 780	2 046	1 946	2 190	·	1 247	0·71	0·86	0·70	0·80	0·57	·
Uppsala	1 342	1 448	1 809	2 012	1 964	2 181	1 090	1 169	0·68	0·74	0·68	0·81	0·53	0·58
Södermanlands	1 346	1 534	1 744	2 004	1 849	2 092	·	·	0·72	0·79	0·67	0·82	·	0·50
Östergötlands	1 441	1 671	1 742	2 009	1 945	2 159	1 168	1 302	0·72	0·80	0·67	0·74	0·50	0·56
Jönköpings	1 520	1 715	1 690	1 927	1 871	2 160	1 218	1 346	0·58	0·76	0·66	0·74	0·45	·
Kronobergs	1 480	·	1 718	1 970	1 796	2 167	·	·	0·69	0·71	·	·	·	·
Kalmar	1 381	1 570	1 687	1 951	1 864	2 088	1 115	1 153	0·70	0·83	0·65	0·76	0·46	0·55
norra hush.-sällsk.	1 441	1 636	1 645	1 947	1 849	2 074	1 153	·	0·66	0·81	0·61	0·67	0·49	·
södra » »	1 246	1 469	1 742	1 957	1 883	2 111	·	·	0·78	0·84	0·66	0·83	0·44	0·59
Gotlands	1 270	1 524	1 871	1 947	1 810	1 963	1 051	1 066	0·72	0·89	·	·	·	0·57
Blekinge	1 249	1 575	1 640	1 846	1 854	2 112	1 051	1 162	0·67	0·72	·	·	·	·
Kristianstads	1 372	1 593	1 760	2 074	1 949	2 253	1 051	1 226	0·75	0·89	0·74	·	0·55	0·68
Malmöhus	1 392	1 542	1 750	2 081	2 026	2 337	1 094	1 215	0·75	0·84	0·80	0·96	0·58	0·68
Hallands	1 473	1 651	1 743	2 016	1 878	2 218	1 098	1 276	0·71	0·80	0·58	0·81	0·60	0·64
Göteborgs o. Bohus	1 233	1 536	1 712	1 909	1 864	2 138	·	·	0·58	0·65	0·53	0·58	·	·
Älvsborgs	1 472	1 673	1 661	1 968	1 977	2 218	1 069	1 211	0·70	0·79	0·71	0·76	0·50	0·54
norra hush.-sällsk.	·	·	1 680	2 035	1 983	2 221	·	·	0·72	0·81	·	0·82	·	·
södra » »	1 486	1 680	1 651	1 892	1 973	2 215	·	·	0·68	0·77	0·61	0·68	0·51	·
Skaraborgs	1 465	1 580	1 733	1 925	1 865	2 106	1 024	1 054	0·67	0·76	0·67	0·78	0·51	0·52
Värmlands	1 312	1 417	1 698	1 978	2 049	2 367	942	1 024	0·69	0·77	0·74	0·88	·	0·53
Örebro	1 531	1 736	1 827	1 972	1 927	2 064	·	1 169	0·69	0·84	0·81	·	0·51	·
Västmanlands	1 440	1 584	1 760	2 017	1 991	2 239	1 058	1 212	0·80	0·95	0·90	·	0·46	0·55
Kopparbergs	1 386	·	·	·	·	·	·	1 086	0·79	0·92	0·77	0·89	·	·
Gävleborgs	1 380	1 617	·	·	·	·	888	1 004	0·77	0·89	0·87	1·10	·	·
Västernorrlands	·	·	—	—	—	—	882	1 052	0·80	0·86	·	0·95	·	·
Jämtlands	·	·	—	—	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Västerbottens	·	·	—	—	—	—	1 015	1 237	·	·	0·55	·	—	—
Norrbottens	·	·	·	—	—	—	·	·	·	·	·	·	—	—
Hela riket	**1 407**	**1 591**	**1 745**	**1 995**	**1 921**	**2 171**	**1 057**	**1 182**	**0·71**	**0·81**	**0·72**	**0·82**	**0·54**	**0·59**
Skåne o. Hallands slättbygder	—	1 595	—	2 075	—	2 301	—	1 249	—	0·84	—	0·91	—	0·65
Sydsvenska mellanbygden	—	1 555	—	1 992	—	2 189	—	1 218	—	0·81	—	0·84	—	0·63
Öland och Gotland	—	1 495	—	1 946	—	1 956	—	1 047	—	0·84	—	0·86	—	0·59
Östgötaslätten	—	1 624	—	2 035	—	2 188	—	·	—	0·78	—	0·76	—	0·61
Vänerslätten	—	1 543	—	1 945	—	2 179	—	1 065	—	0·75	—	0·74	—	0·53
Mälar- o. Hjälmarbygden	—	1 554	—	2 012	—	2 142	—	1 200	—	0·81	—	0·81	—	0·56
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	—	1 641	—	1 955	—	2 138	—	1 206	—	0·81	—	0·83	—	0·52
Norra Sverige	—	1 537	—	·	—	·	—	1 085	—	0·84	—	0·87	—	·
Egendomar belägna i jordbrukskommuner	1 389	1 568	1 732	1 974	1 878	2 133	1 072	1 198	0·71	0·80	0·70	0·77	0·53	0·58
blandade kommuner	1 422	1 607	1 739	1 994	1 935	2 182	1 046	1 170	0·70	0·81	0·72	0·84	0·56	0·60
industrikommuner	1 406	1 607	1 784	2 061	1 999	2 248	1 049	1 178	0·73	0·82	0·77	0·85	0·52	0·61
Egend. med en åkerareal av under 20 ha	1 299	1 465	1 618	·	·	·	989	1 104	·	0·65	0·59	0·67	0·50	·
20—49 »	1 397	1 592	1 705	1 951	1 907	2 160	1 071	1 226	0·71	0·79	0·70	0·74	0·51	0·55
50—99 »	1 460	1 639	1 730	1 993	1 967	2 216	1 124	1 184	0·69	0·80	0·69	0·81	0·57	0·60
100 ha o. däröver	1 531	1 652	1 760	2 006	1 893	2 138	1 192	1 239	0·72	0·82	0·75	0·86	0·53	0·61
Egend. med koll.-avtal	1 502	1 648	1 766	2 023	1 940	2 188	1 143	1 224	0·72	—	0·74	—	0·56	—
» utan » »	1 384	1 574	1 675	1 909	1 887	2 141	1 046	1 176	0·65	—	0·68	—	0·48	—

[1] Årslönerna grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. — [2] Jordbruksarbetare, som ej köra häst (övr. jordbruksarbetare). — [3] Stall- och ladugårdspersonal (mjölkerskor).

åriga kvinnor. Den genomsnittliga årsförtjänsten för samtliga manliga arbetare uppgick år 1941 till 1 956 kr., vilket betecknar en ökning med 12·9 % i förhållande till föregående år. Begränsar man undersökningen till endast vuxna manliga arbetare, blir stegringen 12·8 %, medan för minderåriga årsförtjänsten stigit med 13·7 %. Beträffande kvinnorna uppgick årslönen till 934 kr. resp. 1 182 kr. för vuxna mjölkerskor och landsjungfrur, vilket betecknar en stegring med 11·7 resp. 11·8 % i förhållande till föregående år.

Betraktar man i tab. 2 de kontanta medellönerna, erhålles i stort sett samma bild av löneutvecklingen sedan 1940 som beträffande de totala genomsnittsförtjänsterna. De kontanta lönebeloppen variera emellertid kraftigt på grund av att avlöningen vid olika löneformer utgår i växlande utsträckning kontant och in natura. Förhållandet mellan kontantlön och naturalön framgår i mera överskådlig form av nedanstående översikt.

	Manliga arbetare fyllda 18 år			Kvinnliga arbetare fyllda 18 år		
	total årslön, kr.	därav naturaförmåner kr.	%	total årslön, kr.	därav naturaförmåner kr.	%
Arbetare i kost	1 634	689	42·2	1 173	604	51·5
Statavlönade arbetare	2 146	923	43·0	1 260	566	44·9
Dagsverkare utan naturaförm.	1 889	—	—	787	—	—
» med »	2 023	319	15·8	1 119	312	27·9
Samtliga arbetare	**1 986**	**643**	**32·4**	**1 031**	**343**	**33·3**
därav:						
exkl. dagsverkare utan naturaförm.	2 005	766	38·2	1 160	523	45·1

Värdet av naturaförmånerna uppgick i genomsnitt till 766 kr. för män och 523 kr. för kvinnor med dylika förmåner mot 655 resp. 451 kr. år 1940. Värdestegringen av naturaförmånerna (16·9 % för män och 16·0 % för kvinnor) torde helt återspegla förändringarna av livsmedelspriserna sedan år 1940.

Lönehöjningarna variera något inom olika löneformer och yrkesgrupper, vilket framgår av tab. 2. Det bör observeras, att tabellen blott avser att belysa löneutvecklingen inom resp. yrkesgrupper. För jämförelser av löneläget mellan olika yrkesgrupper hänvisas i stället till tab. 3 och 4.

Löneförändringarna ha även ställt sig ganska växlande inom olika områden och egendomskategorier. Detta belyses närmare genom tab. 3, vari det lönestatistiska materialet för vissa viktigare arbetarkategorier fördelats på län, kommuntyper och egendomsgrupper samt fr. o. m. i år även på naturliga jordbruksområden enligt den av statistiska centralbyrån genomförda indelningen av landet.[1] Härvid ha för årsanställda arbetare med stat och i kost redovisats årslöner, medan för dagsverkare angivits timlöner. Beträffande de i tabellen meddelade länssiffrorna bör det emellertid framhållas, att angivna lönefluktuationer till en del torde vara att tillskriva tillfälligheter på grund av lönematerialets ringa omfattning.

Lönenivåns förändringar 1936—1941. Under hela 1930-talets förra del låg lönenivån inom jordbruket lägre än under 1920-talet. Den sjönk sakta fram till år

[1] Jfr Jordbruksräkningen år 1937, sid. 8 och 322.

1933 men steg sedan något under de följande åren. Från och med tjänsteåret 1936/37 ha emellertid genom samverkan mellan socialt reformarbete och facklig verksamhet förhållandena på jordbrukets arbetsmarknad i hög grad omgestaltats. Så genomfördes lantarbetstidslagen i sitt första skick 1936, förbättrades 1937 och ytterligare 1939, varigenom arbetstiden för samtliga lantarbetare reglerades i riktning mot åttatimmarsdagen. I detta sammanhang kan även nämnas semesterlagen, som genomfördes 1938 och som även äger tillämpning för lantarbetare, samt åtgärderna för att förbättra lantarbetarnas bostäder. Genom samverkan mellan statsmakternas jordbrukspolitik och sociala reformarbete, som syftade till att utjämna skillnaden i levnadsstandard mellan lantarbetare och industriarbetare, kunde också betydande löneförhöjningar genomdrivas i kollektivavtalet för år 1937. Delvis utgjorde dock dessa löneökningar kompensation för arbetstidens förkortning genom lantarbetstidslagens ikraftträdande, men även under de följande åren ha lönerna sedermera höjts icke obetydligt. Efter krigsutbrottet avstannade reformarbetet, och lantarbetstidslagen har t. o. m. tidvis suspenderats för tryggande av folkförsörjningen. Lönerna ha emellertid kunnat ökas ytterligare, och om man tar hänsyn till de senaste justeringarna i det nya avtalet för innevarande år, torde lantarbetarna vid sidan av skogsarbetarna vara den enda arbetargrupp, som trots de ökade levnadskostnaderna kunnat behålla oförändrade realinkomster.

En redogörelse för lönenivåns förändringar inom olika yrkesgrupper och löne-

Tab. 4. Lönenivåns förändringar inom olika yrkesgrupper och löneformer åren 1936—1941.[1]

Medelförtjänster per år (kontant och naturaförm.) under perioden 1936—1941	Arbetare i kost			Statavlönade arbetare			Dagsverkare						Samtliga		
							utan naturaförm.			med naturaförm.					
	Kr. per år 1941	1936 = 100	1940 = 100	Kr. per år 1941	1936 = 100	1940 = 100	Kr. per år 1941	1936 = 100	1940 = 100	Kr. per år 1941	1936 = 100	1940 = 100	Kr. per år 1941	1936 = 100	1940 = 100
Manliga arbetare (fyllda 18 år) . . .	1 634	156	114	2 146	152	113	1 889	166	114	2 023	139	109	1 986	154	113
Därav:															
Rättare	2 149	154	112	2 400	145	112	2 298	·	·	2 704	109	108	2 410	140	111
Fördrängar	1 772	155	113	2 098	152	113	2 015	150	111	2 102	130	107	2 034	151	113
Kördrängar	1 591	156	113	1 995	155	114	1 909	159	112	1 943	144	109	1 862	154	113
Övr. jordbruksarb. .	1 481	154	116	1 901	151	113	1 764	164	114	1 795	140	110	1 727	155	114
Ladugårdsförmän .	2 377	145	118	2 477	143	112	2 640	·	113	2 652	120	107	2 499	142	112
Kreatursskötare . .	1 695	158	112	2 171	153	113	2 082	163	118	2 055	131	110	2 077	152	113
Smeder, snickare m. fl.	·	·	·	2 214	146	111	2 031	159	106	2 128	131	104	2 166	143	109
Kvinnliga arbetare (vuxna och minderåriga)	1 157	143	112	1 260	132	85	785	158	109	1 113	136	111	1 029	144	111

[1] De individuella årslönerna år 1936 grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 200 arbetsdagar under året mot 250 för senare år. Detta torde dock ej nämnvärt minska jämförbarheten mellan de olika åren.

former i förhållande till år 1936 och år 1940 lämnas i tab. 4. Omgestaltningen av jordbrukets lönebyggnad sedan 1936 framgår även tydligt utav nedanstående uppgifter rörande de individuella löneinkomsternas variationer åren 1936—1941.

Antal manliga arbetare fyllda 18 år med minst 250 dagsv.	därav (i %) med en totallön per år, kr. under 1 000	1 000–1 199	1 200–1 399	1 400–1 599	1 600–1 799	1 800–1 999	2 000 o. över	Medellön per år Kr.	Indextal 1936 = 100
År 1936 . . 16 938[1]	17·4	20·8	32·5	16·2	6·6	3·4	3·6	1 291	100
» 1937 . . 11 570	6·8	12·8	20·5	31·4	17·5	6·4	4·6	1 456	113
» 1938 . . 12 130	4·4	9·3	14·8	30·8	25·2	9·3	6·7	1 540	119
» 1939 . . 11 693	3·7	6·9	12·5	24·8	28·9	14·0	9·2	1 602	124
» 1940 . . 10 140	2·4	4·4	8·5	14·2	24·4	24·0	22·1	1 761	136
» 1941 . . 9 632	1·0	2·4	4·6	8·1	12·4	20·9	50·6	1 986	154

Sedan år 1936 har den typiska lantarbetarlönen förskjutits från mellan 1 200 och 1 400 kr. till över 2 000 kr. per år. Medellönen för samtliga manliga arbetare har samtidigt stigit med 54 % och för kvinnliga arbetare med 44 %.[2] Vid bedömande av löneutvecklingen mellan åren 1936 och 1941 bör man även taga hänsyn till minskningen av antalet arbetstimmar per år genom lantarbetstidslagen, varigenom arbetstiden nedsatts med c:a 11 % för egentliga jordbruksarbetare och 17 % för djurskötare.

[1] Se noten å föregående sida.

[2] Siffror rörande den motsvarande utvecklingen av reallönen kunna ej lämnas i avsaknad av fortlöpande statistik över pris- och levnadskostnadsförhållanden på landsbygden.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under första kvartalet 1942.

Materialets omfattning. Fr. o. m. år 1934 har socialstyrelsen kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Sedan år 1937 har kvartalsstatistiken successivt utvidgats; för första kvartalet 1942 ha uppgifter inkommit från tillhopa 43 städer med över 10 000 invånare.

I det följande återges de uppgifter angående bostadsproduktionen, som inkommit för första kvartalet 1942, varjämte motsvarande uppgifter för de olika

Tab. 1. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och första kvartalet 1942 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i städer med över 30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1941					1942	1941					1942
Fullbordade byggnadsföretag.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.
Stockholm	1 236	484	313	1 001	3 034	592	2 799	1 619	876	2 411	7 705	1 147
Göteborg	137	189	120	649	1 095	368	318	587	335	1 353	2 593	1 100
Malmö	101	17	505	39	662	54	285	53	1 347	155	1 840	182
Norrköping	4	—	167	31	202	63	9	—	277	71	357	139
Hälsingborg	21	44	39	8	112	1	88	138	58	27	311	3
Örebro	3	8	223	92	326	110	5	31	491	233	760	117
Borås	61	46	9	96	212	15	203	165	29	214	611	43
Eskilstuna	12	2	76	28	118	2	27	4	135	90	256	7
Gävle	2	8	13	8	31	45	9	29	48	19	105	124
Västerås	2	—	2	100	104	69	8	—	8	266	282	185
Linköping	38	9	454	319	820	184	89	31	1 154	749	2 023	461
Uppsala	—	—	21	27	48	67	—	—	81	114	195	171
Jönköping	—	13	114	14	141	25	—	35	337	37	409	72
Tillhopa	1 617	820	2 056	2 412	6 905	1 595	3 840	2 692	5 176	5 739	17 447	3 751
Beviljade byggnadsföretag.												
Stockholm	343	700	263	592	1 898	1 430	841	1 406	833	1 300	4 380	3 663
Göteborg	208	378	357	183	1 126	489	641	1 063	1 033	453	3 190	1 216
Malmö	231	310	108	85	734	657	702	780	375	237	2 094	1 841
Norrköping	33	197	62	41	333	305	73	365	158	99	695	711
Hälsingborg	3	40	88	3	134	170	14	64	194	11	283	428
Örebro	49	117	92	98	356	112	100	283	232	227	842	244
Borås	9	13	3	25	50	68	21	55	16	73	165	171
Eskilstuna	7	46	24	119	196	174	22	72	77	294	465	432
Gävle	10	19	39	11	79	31	29	56	105	35	225	74
Västerås	10	92	82	210	394	181	39	234	236	575	1 084	470
Linköping	46	730	183	154	1 113	173	121	1 813	455	354	2 743	416
Uppsala	21	8	56	283	368	138	73	37	153	793	1 056	388
Jönköping	69	45	37	78	229	69	152	118	122	206	598	117
Tillhopa	1 039	2 695	1 394	1 882	7 010	3 997	2 828	6 346	3 989	4 657	17 820	10 171

kvartalen 1941 anföras för att möjliggöra jämförelser. Dessa uppgifter avse nybyggnadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit upphov till nya bostadsutrymmen, men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Med avseende på sex av de största städerna meddelas även en sammanfattning av inkomna kvartalsuppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål.

Städer med över 80 000 invånare. I tab. 1 återges antalet lägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och första kvartalet 1942 fullbordade och beviljade byggnadsföretag. Denna sammanställning utvisar, att totala antalet lägenheter och rum i under första kvartalet 1942 fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[1] — byggnadsföretag i förhållande till första kvartalet 1941 företedde en minskning med 1·4, resp. 2·3 % och i förhållande till fjärde kvartalet 1941 en minskning med 33·9, resp. 34·6 %. Tendensen ställer sig väsentligt olika i olika städer. — Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att de tidsperioder, som förflyta, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas såsom fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken, ge följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer.

Antalet beviljade byggnadsföretag var under första kvartalet 1942 inemot fyra gånger så stort som under samma kvartal 1941. Ökningen, som för antalet lägenheter var 285 % och för antalet rum 260 %, var genomgående för alla städer i ortsgruppen utom Jönköping, där antalet beviljade lägenheter var lika stort men antalet rum mindre än första kvartalet 1941. I jämförelse med fjärde kvartalet 1941 framträder för de 13 städerna en ökning av antalet beviljade lägenheter och rum med 112, resp. 118 %.

Bostadsproduktionens allmänna utvecklingstendenser sedan 1939 belysas av nedanstående tablå:

Under åren 1939—1941 samt första kvartalet 1942 fullbordade och beviljade bostadslägenheter och rum i 13 städer med över 30 000 invånare.

År	Bostadslägenheter					Rum (eldstäder)				
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året
Fullbordade byggnadsföretag.										
1939	5 225	2 514	10 132	8 619	26 490	14 111	7 323	27 517	23 554	72 505
1940	4 395	1 553	3 392	3 795	13 135	11 578	4 305	9 815	10 435	36 133
1941	1 617	820	2 056	2 412	6 905	3 840	2 692	5 176	5 739	17 447
1942	1 595	—	—	—	—	3 751	—	—	—	—
Beviljade byggnadsföretag.										
1939	10 386	5 762	5 324	3 621	25 093	27 172	17 004	14 448	9 753	68 377
1940	1 081	608	516	1 176	3 381	3 140	2 464	1 549	2 868	10 021
1941	1 039	2 695	1 394	1 882	7 010	2 828	6 346	3 989	4 657	17 820
1942	3 997	—	—	—	—	10 171	—	—	—	—

[1] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. 2. Antal vid kvartalsskiftena 1 januari 1941—1 april 1942 under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) i städer med över 30 000 invånare.

Orter	Bostadslägenheter						Rum (eldstäder)					
	1/1 1941	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942	1/1 1941	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942
Stockholm . . .	562	881	1 524	319	605	2 329	1 187	1 918	3 122	825	1 464	5 890
Göteborg . . .	351	609	682	813	642	654	969	1 311	1 889	2 068	1 759	1 713
Malmö	163	234	496	75	207	370	454	761	1 348	339	611	1 092
Norrköping . .	8	20	247	118	102	366	22	59	403	224	237	859
Hälsingborg . .	48	56	56	76	89	205	167	182	111	184	216	558
Örebro	218	219	421	266	280	170	494	505	848	514	509	392
Borås	39	22	34	34	14	42	145	80	101	108	67	122
Eskilstuna . .	15	15	50	9	112	149	28	28	67	26	280	374
Gävle	24	32	31	61	64	51	76	96	93	166	181	136
Västerås . . .	209	215	306	385	272	514	464	490	722	946	746	1 322
Linköping . . .	35	60	750	477	197	321	81	155	1 863	1 142	482	775
Uppsala	4	20	28	63	251	328	17	77	116	198	679	901
Jönköping . . .	64	74	108	24	88	163	122	125	199	46	155	235
Tillhopa	1 740	2 457	4 733	2 720	2 923	5 662	4 226	5 787	10 882	6 786	7 386	14 369

Belysande för utvecklingen äro även de uppgifter rörande antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 januari 1941 t. o. m. 1 april 1942 under byggnad varande lägenheter och rum, som lämnas i tab. 2. Av tabellen framgår, att antalet under byggnad varande lägenheter och rum i samtliga 13 städer ökats med 130, resp. 148 % i förhållande till den 1 april 1941 och med 94, resp. 95 % i förhål-

Tab. 3. Beräknad nettogolvyta (i m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag fullbordade och beviljade under 1941 och första kvartalet 1942 i vissa städer med över 30 000 invånare.

	1941					1942
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.
Fullbordade byggnadsföretag.						
Stockholm	25 195	22 762	19 925	33 258	101 140	24 966
Göteborg	10 645	9 810	15 939	15 470	51 864	10 515
Malmö	2 704	9 605	14 978	10 107	37 394	1 792
Norrköping	—	—	2 120	360	2 480	710
Hälsingborg	9 671	4 635	5 648	3 910	23 864	1 830
Borås	5 778	1 152	225	8 448	15 603	10 265
Samtliga 6 städer	53 993	47 964	58 835	71 553	232 345	50 078
därav:						
kontors- och butikslokaler . . .	24 151	20 603	19 255	32 219	96 228	21 279
fabriks- och verkstadslokaler .	12 815	15 598	10 553	22 354	61 320	16 519
övriga lokaler	17 027	11 763	29 027	16 980	74 797	12 280
Beviljade byggnadsföretag. . .	69 888	73 962	130 098	112 887	386 835	60 920
därav:						
kontors- och butikslokaler . . .	20 849	34 347	43 079	55 331	153 606	25 738
fabriks- och verkstadslokaler .	17 589	20 798	47 539	38 464	124 390	28 097
övriga lokaler	31 450	18 817	39 480	19 092	108 839	7 085

Tab. 4. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och första kvartalet 1942 fullbordade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1941					1942	1941					1942
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.
Karlskrona	14	24	172	211	421	15	57	89	479	578	1 203	39
Lund	—	2	35	37	74	—	1	6	88	66	161	—
Karlskoga	—	—	138	13	151	113	—	—	299	34	333	218
Kalmar	2	—	24	6	32	22	7	—	92	33	132	57
Kristianstad	3	—	182	4	189	1	7	—	278	16	301	4
Landskrona	—	—	1	12	13	—	—	—	20	36	56	—
Sundsvall	1	1	2	39	43	—	4	5	12	126	147	1
Trollhättan	1	6	113	27	147	8	7	20	302	98	427	39
Östersund	—	10	24	11	45	—	—	28	91	34	153	—
Mölndal	—	4	6	7	17	—	—	18	21	20	59	—
Södertälje	3	12	182	15	212	64	11	48	431	56	546	162
Växjö	1	13	19	20	53	13	3	40	70	78	191	40
Trelleborg	22	2	71	11	106	37	59	13	175	22	269	109
Umeå	7	11	28	9	55	—	19	36	124	47	226	—
Kristinehamn	7	8	1	7	23	5	36	33	7	15	91	18
Nyköping	1	5	34	33	73	49	2	27	82	86	197	140
Västervik	1	5	12	4	22	7	4	19	40	11	74	20
Härnösand	—	—	1	4	5	3	—	—	6	8	14	13
Skövde	6	31	62	—	99	1	24	103	232	—	359	3
Visby	—	4	7	6	17	3	—	12	22	9	43	10
Lidköping	—	7	—	18	25	21	1	33	—	41	75	59
Ystad	20	9	4	12	45	1	83	48	13	31	175	5
Sundbyberg	—	—	—	1	1	4	—	—	—	8	8	8
Katrineholm	—	—	16	8	24	18	—	—	50	32	82	52
Varberg	3	—	18	17	38	12	10	—	40	49	99	36
Nässjö	5	5	22	7	39	19	17	14	80	27	138	67
Alingsås	—	2	6	4	12	5	—	4	25	10	39	13
Skellefteå	—	—	1	11	12	11	—	—	4	36	40	40
Karlshamn	—	—	14	6	20	—	—	—	43	20	63	—
Söderhamn	21	—	5	4	30	—	84	—	18	10	112	—
Tillhopa	118	161	1 200	561	2 043	432	436	596	3 144	1 637	5 813	1 153

lande till årsskiftet 1941/42. Ökningen från 1 april 1941 berör samtliga redovisade städer utom Örebro.

Följande sammanfattningstal för 12 av de 13 städerna (exkl. Eskilstuna) återge utvecklingen sedan början av år 1938.

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1938	11 266	15 061	18 400	10 178	30 099	39 440	49 977	27 077
1939	14 741	18 308	22 158	11 591	39 316	47 902	59 743	31 124
1940	9 838	5 833	5 020	1 242	26 900	16 222	13 853	3 593
1941	1 725	2 442	4 683	2 711	4 198	5 759	10 815	6 760
1942	2 923	5 662	·	·	7 386	14 369	·	·

Tab. 5. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och första kvartalet 1942 beviljade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1941					1942	1941					1942
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.
Karlskrona .	30	120	56	166	**372**	138	102	315	174	391	**982**	385
Lund . . .	21	36	5	36	**98**	90	29	98	24	104	**255**	240
Karlskoga .	141	55	80	89	**365**	51	248	178	260	238	**924**	197
Kalmar . .	—	33	7	46	**86**	59	3	122	20	143	**288**	194
Kristianstad	2	10	29	38	**79**	33	8	47	81	113	**249**	52
Landskrona	9	1	18	13	**41**	186	21	8	37	36	**102**	458
Sundsvall .	—	26	14	3	**43**	36	—	80	50	3	**133**	122
Trollhättan .	11	62	75	52	**200**	130	43	163	209	173	**588**	370
Östersund .	9	14	32	73	**128**	94	31	45	103	199	**378**	270
Mölndal . .	—	—	2	5	**7**	2	—	—	8	14	**22**	6
Södertälje .	3	72	33	3	**111**	6	8	193	90	15	**306**	14
Växjö . . .	14	4	26	26	**70**	19	54	15	95	96	**260**	71
Trelleborg .	6	37	38	38	**119**	43	26	88	91	102	**307**	112
Umeå . . .	20	14	17	3	**54**	10	72	52	84	14	**222**	34
Kristinehamn	2	7	3	6	**18**	18	6	22	9	19	**56**	67
Nyköping .	47	99	5	83	**234**	21	144	290	16	219	**669**	62
Västervik .	6	35	19	9	**69**	5	23	86	60	29	**198**	15
Härnösand .	1	3	3	—	**7**	3	6	10	21	2	**39**	10
Skövde . . .	6	39	45	12	**102**	18	17	178	118	36	**349**	55
Visby . . .	7	5	12	3	**27**	78	20	25	35	16	**96**	206
Lidköping .	5	18	14	71	**108**	22	24	45	44	211	**324**	59
Ystad . . .	8	6	5	8	**27**	104	27	26	16	24	**93**	244
Sundbyberg	27	—	1	4	**32**	—	62	—	8	8	**78**	—
Katrineholm	—	2	14	22	**38**	16	—	2	54	63	**119**	41
Varberg . .	4	23	7	21	**55**	8	10	77	18	59	**164**	20
Nässjö . . .	11	17	14	47	**89**	70	38	70	46	134	**288**	201
Alingsås . .	4	8	5	11	**28**	4	9	26	21	32	**88**	12
Skellefteå .	—	11	4	10	**25**	1	—	49	16	28	**93**	3
Karlshamn .	—	10	16	3	**29**	30	—	30	49	8	**87**	90
Söderhamn .	1	6	9	4	**20**	8	2	13	31	13	**59**	32
Tillhopa	**395**	**773**	**608**	**905**	**2 681**	**1 303**	**1 033**	**2 353**	**1 888**	**2 542**	**7 816**	**3 642**

På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål har för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås en beräkning företagits av arealen i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade, resp. beviljade under år 1941 och första kvartalet 1942. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. 3. Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de inkomna uppgifterna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal.

Städer med 10 000—30 000 invånare. I tab. 4 och 5 meddelas för 30 städer med 10 000—30 000 invånare antalet under år 1941 och första kvartalet 1942 fullbordade, resp. beviljade lägenheter och rum. Antalet fullbordade lägenheter

företer gentemot första kvartalet 1941 en ökning med 266·1 % och antalet fullbordade rum en ökning med 164·4 %. I fråga om beviljade byggnadsföretag framträder en ökning av antalet lägenheter och rum med 229·9, resp. 252·6 %. Antalet omkring den 1 april 1941 och 1942 under byggnad varande lägenheter och rum i vissa av de redovisade städerna framgår av nedanstående tablå:

	1941		1942			1941		1942	
	Läg.	Rum	Läg.	Rum		Läg.	Rum	Läg.	Rum
Karlskrona . . .	227	593	276	725	Trelleborg	21	60	13	33
Lund	·	·	—	—	Kristinehamn . .	11	40	·	·
Kalmar	7	116	100	337	Västervik	·	·	14	51
Kristianstad . . .	25	118	51	172	Ystad	4	9	75	184
Landskrona . . .	—	—	·	·	Katrineholm . . .	8	34	10	31
Sundsvall	18	57	44	176	Nässjö	9	28	72	185
Östersund	—	—	·	·	Alingsås	1	5	14	51
Mölndal	7	19	6	14	Skellefteå	·	·	6	28
Södertälje	—	—	·	·					

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll första kvartalet 1942.

I serien fortlöpande konsumtionsundersökningar inom städer och andra tätorter, vilken började med första kvartalet 1940, föreligga nu resultaten för första kvartalet 1942. Undersökningarna grunda sig på hushållsräkenskaper och anordnas av socialstyrelsen i samarbete med statens institut för folkhälsan och statens livsmedelskommission.

Den nu slutförda bokföringsperioden inföll i början av februari månad 1942. De flesta deltagarna (78 %) började bokföringen under tiden den 30 januari—6 februari. Motsvarande begynnelsetid år 1940 inföll den 15—22 februari och år 1941 den 25 januari—1 februari. Bokföringen pågick som vanligt i 14 dagar.

Tab. 1 visar hushållens fördelning i regionalt hänseende och på olika hushållstyper. En blick på deltagarsiffrorna för orter av olika storlek visar, att någon för resultatet betydelsefull förskjutning icke inträffat genom den senaste undersökningen. Motsvarande omdöme torde kunna fällas angående fördelningen på landsdelar; möjligen bör man observera, att södra Sverige nu ingår med färre deltagare än de två närmast föregående kvartalen. I fråga om materialets fördelning på hushållstyper är överensstämmelsen mellan första kvartalet 1942 och de flesta föregående undersökningstillfällena mycket god, men viss olikhet föreligger gent emot fjärde kvartalet 1941, då såsom i föregående berättelse omtalats, ett urval av dels särskilt barnrika hushåll, dels av makar utan barn, vilket erhölls genom den då utförda allmänna hushållsbudgetunder-

Tab. 1. Hushållens fördelning på ortsgrupper, landsdelar och hushållstyper.

	1940 1:a kv.	1941				1942 1:a kv.
		1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	
Ortsgrupper.						
Stockholm med förorter	66	93	90	71	66	63
Göteborg » »	41	20	21	28	20	37
Malmö » »	28	15	20	24	16	27
Orter med 25 000—75 000 invånare	76	77	77	63	84	71
» » 10 000—25 000 »	48	69	69	61	64	66
» » under 10 000 »	159	146	143	178	181	170
Summa	**418**	**420**	**420**	**425**	**431**	**434**
Landsdelar.						
Östra Sverige	146	157	151	118	144	121
Småland och öarna	40	67	68	75	40	70
Södra Sverige	85	44	58	75	84	68
Västra »	113	86	82	101	98	105
Norra »	34	66	61	56	65	70
Summa	**418**	**420**	**420**	**425**	**431**	**434**
Hushållstyper.						
Hushåll bestående av man och hustru	—	—	—	—	38	—
D:o jämte 1 barn, 0— 6 år	63	94	73	82	73	91
» » 1 » , 7—15 »	62	65	58	67	53	57
» » 2 » , 0— 6 »	43	56	37	39	43	47
» » 2 » , det äldsta 7—15 år	102	85	108	112	60	107
» » 3 » , 0—15 år	71	64	76	65	53	77
» » 4 » , 0—15 »	22	29	39	32	25	28
Övriga hushåll	55	27	29	28	86	27
Summa	**418**	**420**	**420**	**425**	**431**	**434**
Antal personer per hushåll[1]	4·13	3·96	4·14	4·06	4·25	4·06
» konsumtionsenheter per hushåll enligt skalan för kalorier m. m.[2]	3·16	3·02	3·13	3·07	3·26	3·08
» » » äggvita m. m.[2]	3·84	3·66	3·82	3·74	3·95	3·75
Mannens kontanta huvudinkomst per månad, kr.	272	284	295	304	331	313

sökningen, fick ingå i undersökningsmassan. — Hushållens genomsnittliga storlek, som framgår av tabellens uppgifter om antalet personer och konsumtionsenheter per hushåll, var praktiskt taget densamma i första kvartalet 1942 som under de föregående undersökningarna, med undantag även i detta fall av fjärde kvartalet 1941. Då var hushållens medelstorlek c:a 5 % större än i närmast föregående och närmast följande kvartal.

Som kännetecken på hushållens ekonomiska förutsättningar meddelas på tabellens nedersta rad uppgifter om den kontanta inkomsten från husfaderns huvudyrke vid tiden för undersökningarnas utförande. De 313 kr., som där angivas som medelinkomst i första kvartalet 1942, förete en stegring med ungefär 3 % i förhållande till inkomsten i tredje kvartalet 1941, vilket rätt väl torde stämma med den allmänna utvecklingen för det befolkningsskikt undersökningarna närmast representera.

[1] Jfr tab. 4.
[2] Beträffande konsumtionsenhetsskalorna hänvisas till Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226 eller 549.

Tab. 2. Utgifter (kr.) för livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag	1:a kv. 1940	1:a kv. 1941	4:e kv. 1941	1:a kv. 1942	Varuslag	1:a kv. 1940	1:a kv. 1941	4:e kv. 1941	1:a kv. 1942
Mjölk	7·6	8·7	8·0	8·8	Socker	1·9	2·0	2·4	2·2
Grädde	1·9	1·1	0·7	0·2	Sirap o. honung	0·4	0·4	0·4	0·7
Smör	4·5	4·9	6·5	4·5	Karameller	0·4	0·3	0·5	0·4
Ost	2·1	2·5	1·5	0·9	Kaffe	2·9	2·2	1·0	0·9
Margarin o. annat fett	2·9	2·2	1·2	2·2	Kaffesurrogat	·	0·2	0·6	0·6
Ägg	2·7	2·8	1·9	2·1	Te och kakao	0·7	0·8	1·0	1·2
Kött (inkl. inälvor)	5·6	6·6	8·3	7·1	Salt och kryddor	0·5	0·5	1·1	0·7
Fläsk	3·8	4·1	2·4	3·1	Färdiglagad mat	0·4	0·9	1·2	1·1
Korv och sylta	2·5	3·2	1·8	4·0	Summa matvaror	**63·7**	**66·9**	**70·9**	**70·8**
Köttkonserver och smörgåsmat	1·0	0·9	0·5	1·6					
Fisk (inkl. konserver)	2·4	2·7	4·5	4·4	Öl	0·4	0·2	0·3	0·3
					Svagdricka	0·5	0·3	0·4	0·3
Mjöl	3·2	4·0	3·0	3·4	Summa dryckesvaror	**0·9**	**0·5**	**0·7**	**0·6**
Gryn o. *flingor*	0·9	1·1	0·9	1·1					
Bröd	6·0	4·9	7·3	6·3	Förtäring utom hemmet	0·5	0·4	1·2	0·5
Potatis	2·4	2·2	3·1	3·6	Skolbespisning	—	—	0·7	0·2
Rotfrukter	0·5	0·7	0·7	0·8	Tillhopa	**65·1**	**67·8**	**73·5**	**72·1**
Färska grönsaker	0·5	0·5	0·9	0·7					
Torkade o. kons. grönsaker	0·5	0·7	0·7	1·2	Totalutgift per person o. dag	1·13	1·22	1·24	1·27
Färsk frukt och bär	2·6	2·2	2·0	2·2	Totalutgift per konsumtionsenhet[1] och dag	1·47	1·60	1·61	1·67
Torkade o. konserverade frukter o. bär	2·9	3·6	3·8	4·8					

Utgifter. De sammanlagda utgifterna för hushållens förtäring utgjorde enligt undersökningen i första kvartalet 1942 72·1 kr. per hushåll under hela fjortondagarsperioden, vilket är något lägre än föregående kvartal, då emellertid hushållen genomsnittligt voro större (tab. 2). Räknar man i stället utgiften per person eller konsumtionsenhet, finner man en ökning med några få procent (2·4 resp. 3·7). I förhållande till resultaten i första kvartalet 1940 innebär den senaste undersökningen, att utgiften per konsumtionsenhet och dag ökats från 1·47 till 1·67 kr., eller med 14 %. Av denna ökning kom den avgjort större delen (9 %) på det första krigsåret och resten (5 %) på det andra. Det kan tilläggas, att hela sistnämnda stegring inföll under tiden från andra halvåret 1941 och fram till undersökningen i första kvartalet 1942, medan utgifterna voro oförändrade under första halvåret 1941.

Några anmärkningsvärda förändringar i hushållens utgifter för enstaka varuposter, utöver dem som betingas av i det följande skildrade förskjutningar i konsumtionen, synas i allmänhet icke ha framkommit genom den senaste undersökningen, då man jämför med närmast föregående kvartal. Det förtjänar dock framhållas, att utgiften för potatis ökats icke obetydligt, trots att konsumtionen förblivit i det närmaste oförändrad, och att den sammanlagda utgiften för matfett sjunkit, därigenom att konsumenterna enligt bestämmelse, som trädde i kraft den 4 december 1941, numera tvingas taga ut minst halva

[1] Enligt skalan för kalorier.

Tab. 3. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar i första kvartalet 1942. Samtliga hushåll.

Mjölk, oskummad	l	33·1	Färsk sill o. strömming	hg	3·6	Färska bladgrönsaker	hg	7·9
» , skum- o. kärn-	»	1·8	Annan fet, färsk fisk	»	0·4	Andra färska gröns. o. lök	»	2·0
Grädde	dl	1·3	Annan färsk fisk och skaldjur	»	3·3	Färska ärter o. bönor		—
Ost	hg	3·1	Salt och rökt sill och strömming	»	8·9	Torkade » »	»	5·8
Smör	»	13·2	Annan salt o. torkad fisk	»	1·8	Andra tork. o. kons. gröns.	»	3·6
Margarin	»	10·7	Konserv. fisk o. skaldjur	»	3·5	Färska äpplen o. päron	»	5·8
Annat fett	»	0·6				Apelsiner, citroner	»	7·5
Ägg	»	7·1				Färska hallon, vinbär, jordgubbar, smultron o. hjortron		—
Nötkött med ben	»	6·1	Vetemjöl	»	44·2	Andra färska bär och frukter	»	—
» utan »	»	1·7	Grahamsmjöl	»	2·2	Tork. nypon (även -mjöl)	»	0·7
Kalvkött med ben	»	1·9	Rågsiktmjöl	»	7·7	Annan torkad frukt o. bär	»	3·0
» utan »	»	0·4	Sammalet rågmjöl	»	15·6	Kons. o. inkokt frukt o. bär	»	25·0
Malet kött	»	6·6	An. mjöl o. makaroner	»	3·3			
Annat färskt kött	»	2·0	Havregryn	»	9·9	Socker	»	36·3
Rimmat kött	»	0·5	Andra gryn o. flingor	»	4·3	Sirap o. honung	»	4·9
Annat salt o. rökt kött	»	0·5	Hårt matbröd	»	16·7	Karam., choklad o. dyl.	»	0·9
Färskt fläsk	»	6·0	Grovt, mjukt matbröd	»	19·5	Kaffe	»	1·9
Färsk skinka	»	0·6	Sötlimpa, siktbröd o. dyl.	»	7·0	Kaffesurrogat	»	2·6
Salt och rökt fläsk	»	2·7	Vitt, mjukt matbröd	»	5·5	Kakao	»	1·5
Korv och sylta	»	15·1	Mjukt kaffebröd (enkelt)	»	4·2	Färdiglagad mat: blodmat	»	3·3
Blod	»	0·5	Käx o. skorpor	»	2·6	ärter o. bönor	»	2·1
Lever	»	1·5	Wienerbröd, bakelser, småbröd o. dyl.	»	2·7	annat	»	1·7
Andra inälvor	»	0·3				Öl, pilsner	fl	0·9
Konserver av kött och fläsk	»	1·2	Potatis	kg	18·5	Svagdricka m. m.	l	1·2
Smörgåsmat	»	2·4	Morötter	hg	12·8			
			Andra rotfrukter	»	8·3			
Kött- o. fläskben	»	5·3	Tomater, färska	»	0·1			

sin fettranson i form av margarin. Det kan även vara av intresse att observera, att utgiften för mjölk är ungefär lika stor som ett år tidigare, trots mjölkrabatt och trots att literpriset på oskummad vara sänktes 1 öre i samband med fetthaltsstandardiseringen, vilken inträffade under senare hälften av bokföringsperioden i fjärde kvartalet 1941 (jfr härom nedan).

Bland hushållens utgifter ingår ett belopp av i medeltal 20 öre, som utgör det efter 35 öre per mål beräknade värdet av mat, som barnen fått i skolan. Före fjärde kvartalet 1941 har någon sådan post icke redovisats, enär hushåll med barn, som deltagit i skolbespisning, tidigare uteslutits från undersökningarna.

Av de i första kvartalet 1942 deltagande hushållen hade 80 % uppgivit, att de innehade rabattkort för mjölk, och 82 %, att de hade rabattkort för matfett. Motsvarande tal i tredje kvartalet 1941 voro 79 resp. 83 % och i fjärde kvartalet 63 resp. 68 %. Antalet rabattkort per hushåll i tredje och fjärde kvartalet 1941 samt första kvartalet 1942 var beträffande mjölk vid alla tre tillfällena 1·8 och beträffande matfett resp. 2·8, 2·8 och 3·3.

Förbrukade kvantiteter. Tab. 3 innehåller specificerade uppgifter om konsumtionen av olika slags livsmedel enligt undersökningen i första kvartalet 1942. I tab. 4 lämnas en sammanfattning av resultaten från de nio hittills utförda kvartalsundersökningarna. Hur konsumtionen av livsmedel ställde sig inom olika ortsgrupper, landsdelar och hushållstyper under första kvartalet 1940, 1941 och 1942 framgår av tab. 5.

Tab. 4. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag		År 1940				År 1941				År 1942
		1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.
Antal personer per hushåll		*4·13*	*4·00*	*4·04*	*3·95*	*3·96*	*4·14*	*4·06*	*4·25*	*4·06*
Mjölk, oskummad	l	28·4	28·7	28·0	26·7	27·6	29·0	31·2	30·3	33·1
» , skum- o. kärn-	»	1·6	2·2	2·2	3·1	3·2	3·8	2·3	1·4	1·8
Grädde	dl	9·0	7·8	7·0	5·4	5·8	6·0	4·5	4·0	1·3
Ost	hg	9·5	9·1	9·1	6·8	8·3	6·9	3·5	5·1	3·1
Ägg	»	13·7	18·9	15·6	10·8	11·0	15·8	12·1	6·0	7·1
Matfett, alla slag	»	29·9	30·9	27·6	26·7	23·4	25·3	23·4	22·5	24·5
Smör	»	13·4	16·6	25·5	13·1	13·2	15·3	22·2	17·4	13·2
Margarin m. m.	»	16·5	14·3	2·1	13·6	10·2	10·0	1·2	5·1	11·3
Kött och fläsk	»	62·4	52·3	54·6	57·5	59·0	51·3	47·2	56·5	55·3
Kött, blod och inälvor	»	27·0	22·3	24·9	29·4	25·7	20·9	20·5	26·6	25·6
Fläsk och skinka	»	18·0	13·9	13·4	9·2	14·0	13·6	9·6	7·4	9·3
Korv, sylta m. m.	»	16·1	15·2	14·7	15·8	16·5	14·7	15·0	18·7	15·1
Kött- och fläskben	»	1·3	0·9	1·6	3·1	2·8	2·1	2·1	3·8	5·3
Fisk, alla slag	»	23·6	28·2	27·0	27·2	18·6	26·9	32·7	28·2	21·5
Färsk fisk	»	13·7	19·8	19·4	18·0	10·1	19·6	26·0	18·0	7·3
Salt, torkad o. konserv. fisk	»	9·9	8·4	7·6	9·2	8·5	7·3	6·7	10·2	14·2
Mjöl, gryn o. bröd[1]	»	142·1	139·1	147·6	149·2	148·5	154·3	149·7	131·2	141·3
Mjöl och gryn	»	88·4	90·8	94·2	105·7	102·3	103·9	94·2	74·8	87·2
Torrt bröd o. skorpor	»	15·1	16·8	17·1	16·9	18·9	19·9	19·0	15·7	19·3
Mjukt bröd	»	45·2	35·4	41·6	29·0	29·3	33·2	41·2	47·8	38·9
Potatis	kg	14·7	13·8	13·9	14·7	14·8	16·1	15·7	18·3	18·5
Morötter o. andra rotfrukter	hg	17·0	6·7	21·1	20·8	18·6	14·8	21·8	20·2	21·1
Grönsaker	»	13·0	10·6	39·8	19·3	16·0	11·4	33·6	19·2	19·4
Färska	»	7·7	7·0	37·0	13·6	9·1	6·4	32·2	13·9	10·0
Torkade o. konserverade	»	5·3	3·6	2·8	5·7	6·9	5·0	1·4	5·3	9·4
Frukt och bär	»	63·0	37·9	70·8	49·1	49·6	36·4	55·8	45·2	42·0
Färska	»	37·5	12·1	54·8	20·7	20·9	9·5	41·8	22·4	13·3
Torkade o. konserverade	»	25·5	25·8	16·0	28·4	28·7	26·9	14·0	22·8	28·7
Socker, sirap, karameller etc.	»	46·5	46·4	47·8	43·6	42·8	40·1	41·5	44·3	42·1
Kaffe	»	7·5	7·4	6·8	5·5	4·8	3·9	1·9	1·9	1·9
Kakao	»	1·3	1·3	1·3	1·2	1·2	1·3	1·0	1·2	1·5
Kaffesurrogat	»	·	·	·	·	1·3	1·8	3·0	2·3	2·6
Färdiglagad mat	»	·	·	·	·	·	·	4·4	7·7	7·1
Öl, pilsner	fl	1·6	1·5	1·3	1·3	0·8	1·0	1·0	0·8	0·9
Svagdr. o. andra måltidsdr.	l	2·1	2·7	1·5	1·5	1·2	1·4	1·3	1·0	1·2

Jämför man de senast erhållna resultaten med siffrorna för föregående kvartal, skall man finna någon ökning i förbrukningen av mjölk, ägg, matfett och spannmålsprodukter samt någon minskning i förbrukningen av grädde, ost och frukt och bär samt socker. Mjölkkonsumtionen har ökats till följd av den bl. a. genom standardisering av mjölkens fetthalt åstadkomna ökningen av tillgången, vilken var ovanligt knapp i fjärde kvartalet 1941. Däremot är ökningen i förbrukningen av matfett och spannmålsprodukter svårare att förklara, helst som hushållens genomsnittliga

[1] Brödet omräknat till mjöl (1 hg torrt bröd = 1·25 hg mjöl, 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl).

Tab. 5. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar inom olika ortsgrupper, landsdelar och hushållstyper.

Ortsgrupper, landsdelar och hushållstyper	Mjölk, oskum. o. skum., l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv, inälvor etc., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn o. bröd,[1] kg	Potatis o. rotfr., kg	Grönsaker, hg	Frukt o. bär, hg	Socker o. sirap, hg
Stockholm m. förorter												
1:a kvartalet 1940	28·3	30·4	8·0	14·2	48·7	18·4	25·8	13·8	17·0	16·0	64·8	48·1
» » 1941	29·6	24·0	6·4	12·8	50·8	13·5	17·7	15·2	17·4	16·5	51·4	42·3
» » 1942	34·8	24·7	2·1	5·6	47·5	8·3	24·8	14·0	20·5	20·0	46·7	41·0
Göteborg m. förorter												
1:a kvartalet 1940	28·0	28·9	12·0	18·1	47·4	17·7	28·3	13·9	18·8	11·9	64·7	49·0
» » 1941	25·9	23·3	8·5	11·4	41·6	14·4	14·6	14·3	18·1	16·8	46·3	45·0
» » 1942	32·0	23·9	4·2	11·2	40·6	7·7	19·7	14·3	20·9	14·8	33·0	41·8
Malmö m. förorter												
1:a kvartalet 1940	24·3	29·5	7·3	12·5	45·2	18·9	22·2	10·6	16·0	13·3	56·8	39·1
» » 1941	25·5	21·1	6·3	9·1	43·1	14·2	20·4	11·8	17·4	13·1	48·2	40·1
» » 1942	27·3	22·6	1·8	4·4	46·6	8·8	18·3	11·8	19·8	21·7	34·9	40·5
Orter m. 70 000—25 000 inv.												
1:a kvartalet 1940	28·5	29·6	9·2	12·7	43·2	17·0	22·7	14·3	13·9	12·7	63·9	42·2
» » 1941	29·6	21·7	8·0	10·4	44·2	13·4	19·1	13·2	15·4	14·8	46·7	38·1
» » 1942	34·4	24·0	2·7	7·1	43·4	8·4	20·7	13·5	20·2	17·7	43·7	39·0
Orter m. 25 000—10 000 inv.												
1:a kvartalet 1940	33·5	30·5	9·1	11·9	47·2	20·8	20·1	14·6	17·4	12·2	59 6	45·0
» » 1941	33·2	24·7	9·4	10·7	45·3	12·7	20·7	15·5	19·8	15·7	55·1	40·7
» » 1942	37·0	25·5	3·0	7·6	51·1	11·4	25·6	14·7	20·9	23·3	49·2	47·1
Orter m. under 10 000 inv.												
1:a kvartalet 1940	31·8	30·1	10·1	13·4	41·1	17·4	23·4	15·0	16·5	12·3	63·7	44·8
» » 1941	32·2	23·4	9·2	10·4	42·4	14·9	18·4	15·6	15·3	16·9	47·8	43·7
» » 1942	36·1	24·8	3·7	6·9	45·6	9·9	20·0	14·6	20·8	18·8	39·9	39·8
Östra Sverige												
1:a kvartalet 1940	30·8	30·0	8·6	13·5	43·8	16·9	23·9	14·5	15·0	14·3	63·6	45·5
» » 1941	29·8	23·1	6·9	11·9	48·5	13·9	18·9	15·0	16·8	16·6	50·5	42·2
» » 1942	36·2	24·5	2·4	5·8	46·5	8·5	23·9	14·0	20·4	19·0	46·5	40·9
Småland o. öarna												
1:a kvartalet 1940	30·7	30·2	9·8	14·7	44·9	22·6	19·7	15·0	15·9	10·6	63·4	46·2
» » 1941	30·8	23·5	10·0	11·2	48·4	15·1	17·6	14·8	16·6	15·3	47·3	41·4
» » 1942	33·9	23·3	3·6	8·2	50·7	10·4	22·5	13·5	20·6	18·9	38·0	38·3
Södra Sverige												
1:a kvartalet 1940	24·4	28·8	7·9	12·3	41·5	21·2	22·6	11·2	17·0	12·0	53·2	39·4
» » 1941	27·8	24·1	6·5	10·2	41·7	16·1	20·4	13·3	17·3	17·3	45·5	41·4
» » 1942	29·1	23·1	2·2	5·7	47·4	10·0	19·6	13·0	21·5	23·3	34·5	39·5
Västra Sverige												
1:a kvartalet 1940	30·5	30·0	11·5	15·1	46·6	16·8	26·3	15·3	18·4	11·6	67·3	46·6
» » 1941	29·4	22·4	9·5	11·0	40·9	14·6	19·4	14·2	17·3	15·1	48·3	41·6
» » 1942	33·3	24·9	4·3	9·9	42·2	8·4	19·5	14·2	21·4	16·3	42·4	41·8
Norra Sverige												
1:a kvartalet 1940	37·4	32·1	9·9	11·6	45·7	13·0	20·1	16·1	14·9	16·4	70·7	49·1
» » 1941	36·7	24·4	9·3	9·0	40·8	10·9	16·8	16·5	15·6	15·8	53·9	41·9
» » 1942	41·7	26·3	3·2	5·2	44·3	10·9	21·6	16·0	19·2	20·9	45·0	45·2
Hushåll, bestående av man, hustru samt 1 barn, 0—6 år												
1:a kvartalet 1940	21·3	23·2	7·8	12·1	35·9	13·7	19·3	10·6	12·1	9·0	55·1	35·6
» » 1941	24·1	17·2	6·8	9·9	40·7	10·5	15·3	11·7	13·4	12·4	40·7	33·8
» » 1942	25·9	18·2	2·2	6·5	38·9	7·1	19·6	11·4	15·7	14·0	40·2	32·7

[1] Brödet omräknat till mjöl. Jfr not till tab. 4.

Ortsgrupper, landsdelar och hushållstyper	Mjölk, oskum. o. skum., l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv, inälvor etc., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn o. bröd, kg	Potatis o. rotfr., kg	Grönsaker, hg	Frukt o. bär, hg	Socker o. sirap, hg
Hushåll, bestående av man, hustru samt 1 barn, 7—15 år												
1:a kvartalet 1940	24·9	27·4	9·0	13·2	39·5	19·5	21·7	11·8	13·3	14·1	55·2	39·0
» » 1941	25·3	19·2	8·7	11·2	39·9	13·6	16·9	12·7	15·5	15·3	40·8	33·6
» » 1942	29·6	18·9	2·7	6·4	38·8	8·5	20·9	11·7	17·9	17·1	39·3	32·2
D:o samt 2 barn, 0—6 år												
1:a kvartalet 1940	27·3	26·0	9·5	11·8	38·5	13·5	23·1	11·0	14·9	14·8	56·5	38·5
» » 1941	28·9	22·7	7·1	10·5	40·5	10·7	16·2	13·8	14·9	14·5	50·7	39·9
» » 1942	32·4	22·6	3·0	6·0	41·4	8·4	17·8	12·2	18·2	21·3	43·0	38·9
D:o samt 2 barn, det äldsta 7—15 år												
1:a kvartalet 1940	29·5	29·3	10·2	14·5	42·8	18·4	21·8	14·1	16·4	12·6	66·7	43·9
» » 1941	32·7	23·4	8·5	10·8	45·8	15·5	20·9	15·5	17·2	18·4	56·2	42·7
» » 1942	36·4	24·5	3·8	7·7	49·9	9·7	22·6	14·9	21·4	21·1	41·3	40·5
D:o samt 3 barn, 0—15 år												
1:a kvartalet 1940	34·3	34·3	9·6	14·7	50·0	20·6	27·1	17·0	19·1	11·9	73·9	51·4
» » 1941	43·8	30·4	8·8	12·3	52·9	17·4	20·9	18·2	20·4	18·9	55·6	51·4
» » 1942	43·0	31·3	3·2	7·4	51·6	10·5	22·6	16·6	24·9	21·8	44·1	51·9
D:o samt 4 barn, 0—15 år												
1:a kvartalet 1940	40·3	38·4	10·5	13·5	55·7	20·9	27·7	19·7	23·3	13·8	60·8	58·8
» » 1941	42·8	34·8	10·4	11·9	50·7	16·2	21·2	20·1	22·2	16·1	47·8	59·3
» » 1942	43·7	35·3	4·5	9·8	52·6	13·8	23·0	19·0	26·9	27·7	45·2	56·8
Övriga hushåll												
1:a kvartalet 1940	38·7	35·7	10·3	14·5	54·5	19·4	27·8	18·2	19·8	16·4	66·2	55·3
» » 1941	35·1	27·2	10·1	11·5	54·8	17·8	24·4	18·0	18·8	20·5	64·9	48·7
» » 1942	41·8	30·4	3·2	6·3	54·4	10·9	26·2	16·9	26·2	16·2	45·7	48·8

storlek var något mindre i första kvartalet 1942 än i närmast föregående kvartal. Frekvensen av tilläggskort för dessa varor var visserligen något större bland de hushåll som deltogo i den senaste undersökningen, men detta har endast i obetydlig mån kunnat bidraga till ökningen. Denna är förmodligen endast skenbar, beroende på de speciella förhållanden beträffande bokföringens anordnande, som gällde under fjärde kvartalet 1941.[1]

Jämför man konsumtionstalen för första kvartalet 1942 med dem som gälla förhållandena ett år tidigare, finner man ökning beträffande mjölk, salt fisk, potatis, rotfrukter, torkade och konserverade grönsaker (huvudsakligen gula ärter och bruna bönor) samt kaffesurrogat, och minskning beträffande grädde, ost, ägg, fläsk, färsk fisk, spannmålsprodukter, färsk frukt (denna årstid huvudsakligen apelsiner) och kaffe. Fiskkonsumtionen har i sin helhet ökats

[1] Bokföringsperioden omfattade i fjärde kvartalet 1941 fyra veckor mot i vanliga fall 14 dagar. Det har vid konsumtionsundersökningar av liknande slag konstaterats, att vid korta bokföringsperioder de redovisade kvantiteterna tendera att bli något för höga. Förmodligen gör sig denna tendens i någon mån gällande vid socialstyrelsens löpande konsumtionsundersökningar. Uppgifterna för fjärde kvartalet 1941 kunna tänkas närmare motsvara den normala konsumtionen, enär bokföringsperioden då som nämnt var längre än vanligt.

i förhållande till första kvartalet 1941, då den emellertid torde varit ovanligt låg.

Jämför man slutligen 1942 års konsumtion med den normala förkrigsförbrukningen, som rätt väl torde representeras av talen för första kvartalet 1940, skall man finna, att de senast framräknade kvantiteterna, som väntat, på viktiga punkter understiga dem som gällde två år tidigare, men att förbrukningen av andra, för näringstillförseln betydelsefulla varuslag, är oförändrad eller t. o. m. högre. Ökad förbrukning observeras av de oransonerade varuslagen mjölk, potatis, rotfrukter, grönsaker och salt fisk ävensom sannolikt av konserverad frukt och bär (huvudsakligen hushållens egna inläggningar). Exempelvis ligger mjölkförbrukningen i första kvartalet 1942 16 % och potatisförbrukningen 26 % högre än två år tidigare. Vad mjölken beträffar är likväl att märka, att den fetthaltsstandardisering, som infördes den 21 november 1941, beräknas ha sänkt fetthalten hos oskummad mjölk med 17 % (från i medeltal 3·6 volymsprocent till stadgade 3·0 %), vilket i sin tur medfört en minskning i mjölkens halt av A-vitamin med samma tal (17 %) och i dess kalorivärde med 8·5 %. Oförändrad synes förbrukningen vara beträffande spannmålsprodukter, kött och inälvor tillhopatagna samt korv och minskad beträffande ägg, matfett (dock ej smör), fläsk, färsk fisk, färsk frukt, socker samt grädde och kaffe.

Kostens näringsvärde. Följande tablå ger en föreställning om vad de i det föregående berörda förändringarna i hushållens konsumtion betytt för tillförseln av vissa näringsfaktorer.

Kostens kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per konsumtionsenhet och dag. Samtliga hushåll.

	1940				1941				1942
	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.[1]	1:a kv.
Kalorier	3 724	3 757	3 700	3 795	3 756	3 610	3 548	3 257	3 628
Äggvita, gram	91	90	89	92	91	89	88	81	88
Fett, gram	144	144	133	131	128	123	118	106	118
Järn	14	15	15	16	16	15	15	14	16
Vitamin A, int.enh.	3 232	3 066	4 825	4 491	3 130	2 842	4 514	3 639	2 720
» B_1, γ	1 554	1 459	1 533	·	1 545	1 496	1 522	1 339	1 580
» C, mg	70	45	78	65	69	52	78	64	68

Som önskvärd tillförsel brukar angivas följande värden beräknade per konsumtionsenhet och dag: Kalorier 3 000, äggvita 70 gram, järn 15 milligram, vitamin A 4 000 internationella enheter, vitamin B_1 1 500γ och vitamin C 50 milligram. I fråga om vitamin A och C bör observeras, att stark säsongvariation i tillförseln råder, bl. a. beroende på födoämnenas med årstiden skiftande halt av dessa näringsämnen. Under första halvåret räknar man till följd härav med lägre värden för dessa vitaminer.

Av tablån, liksom av tab. 6, framgår ganska tydligt, att resultatet från undersökningen i fjärde kvartalet 1941 avviker i vissa avseenden mycket starkt

[1] Jfr noten på sid. 445.

Tab. 6. Födans kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per hushåll och 14 dagar inom hushåll av olika typ.

	Kalorier, 1 000-tal	Fett, hg	Äggvita, hg	Järn, mg	Vitamin A, 1 000 IE	Vitamin B_1, mg	Vitamin C, mg
Hushåll bestående av:							
Man o. hustru 4:e kv. 1941	87	28	27	470	113	40	2 150
Önskvärd tillförsel . . .	75	·	21	420	112	42	1 400
D:o jämte 1 barn 0—6 år							
1:a kvartalet 1940 . . .	127	50	36	589	148	59	2 959
1:a » 1941 . . .	127	44	38	646	135	63	2 954
4:e » » [1] . . .	115	37	35	590	164	55	2 870
1:a » 1942 . . .	124	39	37	648	112	63	2 849
Önskvärd tillförsel . . .	95	·	25	550	146	55	1 820
D:o jämte 1 barn 7—15 år							
1:a kvartalet 1940 . . .	142	60	41	675	156	71	3 390
1:a » 1941 . . .	138	47	41	719	142	72	3 118
4:e » » [1] . . .	118	38	37	640	169	60	2 960
1:a » 1942 . . .	130	42	39	699	116	71	3 152
Önskvärd tillförsel . . .	110	·	30	650	174	65	2 170
D:o jämte 2 barn 0—6 år							
1:a kvartalet 1940 . . .	139	55	41	659	166	68	3 516
1:a » 1941 . . .	148	51	42	732	158	71	3 261
4:e » » [1] . . .	137	44	42	710	194	67	3 360
1:a » 1942 . . .	142	46	42	765	140	76	3 308
Önskvärd tillförsel . . .	115	·	31	670	179	67	2 240
D:o samt 2 barn, det äldsta 7—15 år							
1:a kvartalet 1940 . . .	164	63	47	772	173	80	3 851
1:a » 1941 . . .	166	57	49	849	166	84	3 904
4:e » » [1] . . .	157	49	48	800	199	76	3 700
1:a » 1942 . . .	161	52	49	877	148	87	3 736
Önskvärd tillförsel . . .	135	·	39	840	224	84	2 800
D:o samt 3 barn, 0—15 år							
1:a kvartalet 1940 . . .	189	70	56	899	195	92	4 268
1:a » 1941 . . .	193	66	56	964	185	95	4 175
4:e » » [1] . . .	169	56	50	840	212	82	3 530
1:a » 1942 . . .	186	61	54	990	166	99	4 092
Önskvärd tillförsel . . .	160	·	46	990	263	99	3 290
D:o samt 4 barn, 0—15 år							
1:a kvartalet 1940 . . .	214	79	61	1 023	227	104	4 400
1:a » 1941 . . .	206	69	59	1 034	195	102	3 952
4:e » » [1] . . .	197	61	58	1 010	238	69	4 460
1:a » 1942 . . .	206	69	60	1 073	185	108	4 489
Önskvärd tillförsel . . .	185	·	55	1 180	314	118	3 920

från resultaten för de övriga kvartalen, vilket till stor del torde förklaras som en följd av tidigare nämnda och i not på sid. 445 ytterligare antydda speciella förhållanden, som gällde för denna undersökning. Jämför man på grund härav de för första kvartalet 1942 framräknade talen i första hand med dem som gällde i tredje kvartalet 1941, märker man inga mera anmärkningsvärda olikheter. Den lilla ökningen om c:a 2 % i kaloritillförseln per konsumtionsenhet och dag torde icke vara värd avseende, och nedgången i A- och C-vitamintillförseln kan helt eller till större delen vara säsongmässig. En blick på talen för första kvartalen 1941 och 1940 säger emellertid, att vad vitamin A be-

[1] Jfr noten på sid. 445.

träffar, är tillförseln i första kvartalet 1942 mycket låg även för att vara under ett vinterkvartal. Detta förhållande, som framträder tydligt också på tab. 6, torde vara det mest anmärkningsvärda, som framkommit genom den senaste undersökningen. I genomsnitt för samtliga hushåll utgör minskningen 13 % i förhållande till tillförseln i första kvartalet 1941; den är störst för hushåll med ett barn (c:a 18 %) och minst för hushåll med 3 och 4 barn (5 à 10 %). Margarinet, som i början av år 1941 vitaminiserades till en halt av 2 500 internationella enheter A-vitamin per 100 gram men som enligt vid statens institut för folkhälsan utförda undersökningar i februari 1941 höll endast 1 200 enheter, har bidragit med två tredjedelar till ifrågavarande minskning. För den återstående tredjedelen svarar den starka nedgången i äggkonsumtionen, medan mjölkens fetthaltsstandardisering och förändringarna i konsumtionen av övriga varuslag i detta sammanhang betytt föga. Med normal fetthalt hos mjölken skulle tillförseln av A-vitamin i medeltal blivit endast 1 à 2 % högre än vad nu är fallet. Till följd av den ökade mjölkförbrukningen är tillförseln av A-vitamin från denna vara ungefär densamma enligt den senaste undersökningen som ett år tidigare.

Tillförseln av vitamin C ter sig vid jämförelse med motsvarande säsong för ett resp. två år sedan alltjämt tillfredsställande, vilket sammanhänger med den ökade förbrukningen av potatis, rotfrukter och grönsaker.

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd den 1 april 1942. De kvartalsvis återkommande rapporterna rörande antalet utlänningar med tillstånd att vistas i Sverige grunda sig på utrikesdepartementets och socialstyrelsens register över utlänningar, som erhållit visering för inresa, resp. vistelse och arbetsanställning. Viseringstvånget, som numera omfattar i stort sett samtliga utlänningar, innebär, att utlänning för inresa, vistelse eller arbetsanställning i Sverige måste kunna uppvisa ett av vederbörlig svensk myndighet på legitimationshandlingen tecknat tillstånd därtill, en visering. Det ankommer numera på utrikesdepartementet att meddela visering för inresa i landet, dels för direkt genomresa, dels i samband med tillstånd till vistelse eller arbetsanställning under viss tid. Socialstyrelsen har att meddela förlängd uppehålls- och arbetsvisering såväl vad beträffar av utrikesdepartementet som av socialstyrelsen tidigare beviljad visering.

Såsom framgår av tab. 1 utgjorde vid kvartalsskiftet den 1 april 1942 antalet utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen 18 656, därav 10 013 män och 8 643 kvinnor.[1] Antalet utlänningar har under första kvartalet ökat med

[1] Därtill kommo de av utrikesdepartementet beviljade inreseviseringarna innefattande vistelsetillstånd under viss tid, se sid. 450.

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen.

Nationalitet	1941				1942			
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	Därav	
							män	kvinnor
Dansk	1 489	1 477	1 497	1 407	1 307	1 318	778	540
Isländsk	48	40	42	40	40	45	25	20
Finsk	3 626	4 151	4 564	4 029	3 509	3 584	728	2 856
Norsk	3 311	3 439	4 043	4 296	4 776	5 240	3 753	1 487
Amerikansk	163	150	169	205	234	272	151	121
Brittisk	514	494	475	647	556	505	275	230
Fransk	104	98	91	92	104	113	51	62
Holländsk	218	207	213	191	181	185	118	67
Italiensk	246	243	258	248	209	234	163	71
Polsk	334	326	292	242	288	336	184	152
Schweizisk	202	197	186	178	182	194	112	82
Tysk	4 398	4 154	4 065	3 872	3 512	2 964	1 481	1 483
Ungersk	124	119	125	121	110	118	67	51
Övr. nationaliteter	1 038	650	616	527	473	422	241	191
F. d. ryssar	411	333	355	335	271	317	212	105
Övr. utan hemlandspass	1 938	2 022	2 297	2 413	2 268	2 799	1 674	1 125
Samtl. utlänningar	18 164	18 100	19 288	18 843	18 020	[1]18 656	10 013	8 643

636, 428 män och 208 kvinnor. Av de olika nationaliteterna ha norrmän och polacker undergått en viss ökning. De förstnämnda förete sedan den 1 januari 1941 en fortsatt tillväxt, beroende på att norska flyktingar sökt sig till Sverige. Ökningen har varit något mindre än under föregående kvartal eller 464. Antalet utlänningar med främlingspass visar ånyo ökning, vilket sammanhänger med att de ej kunnat erhålla förlängning av sitt hemlandspass, då giltighetstiden för detsamma utgått. En minskning jämfört med den 1 januari 1942 har inträtt beträffande bland andra britter och tyskar. De tyska männen ha minskat med 329 och de tyska kvinnorna med 219. Tyskarna torde ha återvänt till sitt hemland för att fylla olika uppgifter i samband med det pågående kriget. Minskningen beror emellertid även på att en del personer med tidigare tyskt pass numera erhållit främlingspass.

Utlänningarnas ålder. I tab. 2 lämnas en sammanställning av åldersfördelningen avseende utlänningar med vistelsetillstånd den 1 januari och den 1 april 1942. Någon nämnvärd förskjutning i ålderssammansättningen har ej ägt rum sedan föregående kvartalsskifte. Av de härvarande norrmännen befunno sig ungefär $^4/_5$ i åldern 20—44 år, medan av tyskarna knappt hälften tillhörde denna åldersgrupp. De statslösa ryssarna representerade i relativt stor omfattning de äldsta åldersklasserna. Det må påpekas, att åldersgruppen under 20 år endast i ringa utsträckning omfattar barn under 16 år. Dessa äro nämligen ofta införda i föräldrarnas pass och behöva därvid ej särskilt vistelsetillstånd.

[1] Av dessa hade 371 ansökningar under handläggning den 12 maj.

Tab. 2. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen den 1 januari och den 1 april 1942 fördelade efter nationalitet och ålder.

Ålders-grupper \ Nationalitet	Dansk	Finsk	Norsk	Brittisk	Tysk	Övr. nat.	F. d. rysk	Övr. utan heml.-pass	Samtliga
1 januari 1942.									
Antal	1 307	3 509	4 776	556	3 512	1 821	271	2 268	18 020
Därav (i %)									
under 20 år	6·5	13·7	8·8	5·2	16·0	9·5	8·5	11·2	11·2
20—44 år	64·5	68·0	78·9	58·8	48·9	58·8	42·0	63·7	64·8
45—59 år	18·3	11·0	7·7	18·7	19·6	21·3	32·1	17·8	14·8
60 år och däröver	10·6	6·0	3·9	16·6	15·0	9·0	17·0	7·2	8·5
okänd ålder	0·1	1·3	0·7	0·7	0·5	1·4	0·4	0·1	0·7
1 april 1942.									
Antal	1 318	3 584	5 240	505	2 964	1 929	317	2 799	18 656
Därav (i %)									
under 20 år	6·5	12·4	9·6	6·0	15·1	9·3	8·4	13·1	11·1
20—44 år	63·6	68·3	79·2	55·8	47·1	58·0	44·4	60·3	64·7
45—59 år	19·2	11·5	7·4	19·1	22·1	22·5	30·5	16·8	15·0
60 år och däröver	10·6	6·8	3·4	18·3	15·3	9·6	16·4	9·8	8·7
okänd ålder	0·1	1·0	0·4	0·8	0·4	0·6	0·3	—	0·5

Utlänningar med tillstånd till arbetsanställning den 1 april 1942. Av samtliga utlänningar med vistelsetillstånd den 1 januari 1942 innehade 11 702 (6 880 män och 4 822 kvinnor) eller nära 63 % av socialstyrelsen beviljat tillstånd till arbetsanställning (se tab. 3). Minskning har ägt rum beträffande grupperna jordbruk med binäringar och husligt arbete, medan anställda inom industri och hantverk, handel och samfärdsel samt fria yrken ökat sedan föregående redovisningstillfälle.

Tab. 4 visar de olika nationaliteternas fördelning på olika närings- och yrkesgrupper. Av de finska medborgarna voro flertalet, 1 455, sysselsatta inom gruppen husligt arbete, medan de flesta norrmän, 1 494, arbetade inom jordbruk med binäringar. Industri och hantverk utgjorde den största gruppen beträffande tyskarna.

Med undantag för finska medborgare förhåller det sig genomgående så, att inom varje nationalitet en större andel av männen än av kvinnorna erhållit arbetstillstånd (se tab. 5). Av de finska kvinnorna ägde nästan 80 % tillstånd att taga arbetsanställning. Lägst var motsvarande siffra för de holländska kvinnorna (13 %). Av männen hade de norska det högsta relativa antalet arbetstillstånd (70 %) och de italienska det lägsta (47 %).

Inreseviseringar. Utöver de av socialstyrelsen handlagda vistelsetillstånden hade utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter) beviljat inresevisering, innefattande vistelsetillstånd den 1 april 1942 för 4 681 utlänningar, därav 2 212 män och 2 469 kvinnor. Av dessa voro 3 734 finska medborgare, varav 2 463 finska barn under 16 år. I 133 fall avsåg viseringen även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 januari 1942 utgjorde antalet då gällande inreseviseringar 1 807 och den 1 oktober 1941 1 433. Motsvarande

Tab. 8. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 april 1942.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav	
		män	kvinnor
Jordbruk med binäringar	2 614	2 271	343
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	27	26	1
arbetare	2 541	2 205	336
övriga	46	40	6
Industri och hantverk	3 099	2 568	531
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	147	144	3
tekniska tjänstemän	435	422	13
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	86	79	7
kontorspersonal	123	64	59
verkmästare o. förmän	194	181	13
montörer	122	121	1
arbetare	1 959	1 528	431
övriga	33	29	4
Handel och samfärdsel	1 507	975	532
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	82	80	2
tekniska tjänstemän	43	43	—
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	144	134	10
affärs- o. kontorspersonal	237	86	151
restaurangpersonal	477	152	325
anställda inom sjöfarten	194	188	6
verkmästare och förmän	5	5	—
arbetare	123	112	11
övriga	202	175	27
Fria yrken	1 097	544	553
Därav			
hälso- och sjukvård	198	21	177
religionsvård	117	76	41
undervisning	211	104	107
vetenskaplig verksamhet	38	29	9
litterär och konstnärlig verksamhet	156	124	32
teater o. dyl.	105	79	26
sport, gymn. o. bad	60	48	12
fotografisk verksamhet	18	11	7
övriga	194	52	142
Husligt arbete	2 725	49	2 676
Därav			
hembitr., barnsköt. o. dyl.	2 140	29	2 111
landsjungfrur	283	6	277
övriga	302	14	288
Andra yrken	49	31	18
Personer under yrkesutbildning i	611	442	169
jordbruk m. binäringar	174	165	9
industri o. hantverk	298	236	62
handel o. samfärdsel	34	18	16
fria yrken	60	19	41
husligt arbete	41	1	40
övriga yrken	4	3	1
Samtliga utlänningar	[1]11 702	6 880	4 822

siffra den 1 april 1941 var 833. I nu nämnda siffror ha ej medräknats personer, som av utrikesdepartementet erhållit visering för direkt genomresa, ej heller diplomatviseringar.

Uppskattning av antalet utlänningar i Sverige. Totala antalet utlänningar med vistelsetillstånd i riket den 1 april 1942 uppgick till 23 337, och av dessa innehade 11 835 tillstånd till arbetsanställning. Motsvarande uppgifter den 1 januari 1942 voro 19 827 och 11 744. Beträffande såväl vistelse- som arbetstillstånden har ökning inträtt.

Av utlänningarna voro 1 532 födda i Sverige. Inom denna kategori återfinnas 209 statslösa, 188 tyskar och 786 medborgare i de nordiska grannländerna.

Genom de använda beräkningsgrunderna för antalet härvarande utlänningar erhållas ej fullt exakta uppgifter om utlänningsbeståndet. Det må påpekas, att ett medgivet vistelsetillstånd etc. ej alltid betyder, att utlänningen vid be-

[1] Av dessa personer hade 193 ansökningar under handläggning den 12 maj.

Tab. 4. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 april 1942 fördelade efter nationalitet samt närings- och yrkesgrupper.

Nationalitet	Antal utlänningar med arbetstillstånd	Därav inom nedanstående närings- och yrkesgrupper						
		jordbruk med binäringar	industri och hantverk	handel och samfärdsel	fria yrken	husligt arbete	andra yrken	personer under yrkesutbildning
Dansk	717	70	347	115	81	71	3	30
Isländsk	24	3	5	—	7	5	—	4
Finsk	2 707	453	237	299	208	1 455	7	48
Norsk	3 518	1 494	900	273	133	551	7	160
Amerikansk	104	3	53	19	13	8	1	7
Brittisk	237	65	55	36	60	15	1	5
Fransk	53	3	7	7	28	6	—	2
Holländsk	75	20	24	15	9	5	—	2
Italiensk	90	—	43	21	13	6	2	5
Polsk	185	38	41	37	23	32	1	13
Schweizisk	103	23	30	23	17	5	1	4
Tysk	1 547	75	577	284	251	230	8	122
Ungersk	63	2	20	10	20	9	—	2
Övr. nationaliteter	268	32	82	29	52	56	4	13
F. d. ryssar	218	11	80	78	25	9	3	12
Övr. utan hemlandspass	1 793	322	598	261	157	262	11	182
Samtliga	**11 702**	**2 614**	**3 099**	**1 507**	**1 097**	**2 725**	**49**	**611**

Tab. 5. Antal utlänningar med arbetstillstånd i procent av antal utlänningar med vistelsetillstånd.

Nationalitet	Utlänningar med vistelsetillstånd			Utlänningar med arbetstillstånd			Antal arbetstillstånd i % av antal vistelsetillstånd		
	Samtliga	Därav		Samtliga	Därav		Samtliga	Därav	
		män	kvinnor		män	kvinnor		män	kvinnor
Dansk	1 318	778	540	717	538	179	54·4	69·2	33·1
Isländsk	45	25	20	24	14	10	53·3	56·0	50·0
Finsk	3 584	728	2 856	2 707	456	2 251	75·5	62·6	78·8
Norsk	5 240	3 753	1 487	3 518	2 656	862	67·1	70·8	58·0
Amerikansk	272	151	121	104	71	33	38·2	47·0	27·3
Brittisk	505	275	230	237	172	65	46·9	62·5	28·3
Fransk	113	51	62	53	27	26	46·9	52·9	41·9
Holländsk	185	118	67	75	66	9	40·5	55·9	13·4
Italiensk	234	163	71	90	76	14	38·5	46·6	19·7
Polsk	336	184	152	185	114	71	55·1	62·0	46·7
Schweizisk	194	112	82	103	75	28	53·1	67·0	34·1
Tysk	2 964	1 481	1 483	1 547	990	557	52·2	66·8	37·6
Ungersk	118	67	51	63	47	16	53·4	70·1	31·4
Övr. nationaliteter	432	241	191	268	169	99	62·0	70·1	51·8
F. d. ryssar	317	212	105	218	172	46	68·8	81·1	43·8
Övr. utan hemlandspass	2 799	1 674	1 125	1 793	1 237	556	64·1	73·9	49·4
Samtliga	**18 656**	**10 013**	**8 643**	**11 702**	**6 880**	**4 822**	**62·7**	**68·7**	**55·8**

Tab. 6. Förstagångstillstånd beviljade under första kvartalet 1942.

Nationalitet	Antal personer, som beviljats vistelsetillstånd	Därav		Närings- och yrkesgrupper	Antal personer, som beviljats arbetstillstånd	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Dansk	221	130	91	Jordbruk m. binäringar	556	543	13
Isländsk	2	2	—	Industri o. hantverk	248	225	23
Finsk	564	170	394	Handel o. samfärdsel	114	64	50
Norsk	1 081	870	211	Fria yrken	103	32	71
Amerikansk	84	50	34	Husligt arbete	151	4	147
Brittisk	38	21	17	Andra yrken	6	3	3
Fransk	21	12	9				
Holländsk	12	9	3	Elever	51	32	19
Italiensk	22	15	7	Därav i			
Polsk	10	4	6	jordbruk m. binäringar	4	4	—
Schweizisk	23	12	11	industri o. hantverk	34	28	11
Tysk	148	68	80	handel o. samfärdsel	3	1	2
Ungersk	5	3	2	fria yrken	6	3	3
Övriga nationaliteter	33	19	14	husligt arbete	3	—	3
F. d. ryssar	11	6	5	andra yrken	1	1	—
Övr. utan hemlandspass	118	70	48				
Samtliga	[1] 2 393	1 461	932	Samtliga	[2] 1 229	903	326

räkningstillfället uppehåller sig här. Å andra sidan innefatta, såsom förut framhållits, siffrorna för vistelsetillstånd i viss utsträckning icke barn under 16 år. I samband härmed må nämnas, att de finska barn, som på grund av krigsförhållandena befinna sig i Sverige, i allmänhet ej erhållit visering och således ej äro medräknade i ovanstående tabeller. Av de omkring 15 000 finska barn, som den 1 april 1942 vistades här, innehade, som ovan nämnts, 2 463 av utrikesdepartementet beviljad inresevisering.[3] Härtill kommer, att ett antal utlänningar med så kallade uppehållsböcker, uppgående till omkring 1 400, icke behöva särskilt vistelsetillstånd. Samtliga dessa tillhöra ett klientel, som hitkom för ett tjugotal år sedan.

Nytillkomna tillstånd under första kvartalet 1942.[4] I tab. 6 ha uppgifter sammanställts beträffande antalet vistelse- och arbetstillstånd avseende utlänningar, som ej tidigare innehaft dylikt tillstånd. Under första kvartalet 1942 beviljades nya vistelsetillstånd för sammanlagt 2 393 personer, därav 1 461 män och 932 kvinnor. Motsvarande siffror för fjärde kvartalet 1941 voro 2 780, varav 1 874 män och 906 kvinnor. Som framgår av tabellen, omfattade förstagångstillstånden för första kvartalet 1942 i relativt stor utsträckning finska kvinnor och norska män. Antalet nytillkomna arbetstillstånd utgjorde för första kvartalet 1942 1 229, därav 903 män och 326 kvinnor. Motsvarande uppgifter för fjärde kvartalet 1941 voro 1 397 resp. 1 105 och 292. En minskning har således inträtt för männens del, medan kvinnorna ökat något sedan

[1] Av dessa personer hade 54 ansökningar under handläggning den 12 maj.
[2] Av dessa personer hade 18 ansökningar under handläggning den 12 maj.
[3] Den 12 maj uppskattades antalet finska barn under 16 år i Sverige till 18 000.
[4] Härvid medräknas endast sådana tillstånd, som fortfarande voro gällande den 1 april 1942.

Tab. 7. Resandefrekvensen från utlandet under första kvartalet 1942.

Nationalitet	Januari		Februari		Mars		Inresor under första kvartalet 1942			Utresor under första kvartalet 1942			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—) för	
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		1:a kv. 1942	4:e kv. 1941
								män	kvinnor		män	kvinnor		
Dansk . . .	2 903	3 394	2 275	2 047	2 210	2 253	**7 388**	6 576	812	**7 694**	6 136	1 558	— **306**	+ 934
Finsk . . .	1 270	862	1 380	1 017	1 564	1 106	**4 214**	1 820	2 394	**2 985**	1 429	1 556	+ **1 229**	+ 95
Norsk . . .	636	545	654	562	804	794	**2 094**	1 562	532	**1 901**	1 406	495	+ **193**	+ 400
Amerikansk .	7	2	6	2	8	5	**21**	18	3	**9**	7	2	+ **12**	+ 3
Brittisk . .	19	25	33	24	94	62	**146**	138	8	**111**	111	—	+ **35**	— 6
Fransk . . .	7	6	14	16	6	6	**27**	24	3	**28**	24	4	— **1**	+ 1
Holländsk .	25	14	8	15	28	32	**61**	50	11	**61**	54	7	± **0**	— 66
Italiensk . .	42	26	33	27	51	44	**126**	109	17	**97**	83	14	+ **29**	— 21
Rysk . . .	—	1	—	2	2	—	**2**	2	—	**3**	3	—	— **1**	— 4
Schweizisk .	23	16	17	23	19	20	**59**	50	9	**59**	46	13	± **0**	— 19
Tysk . . .	3 258	3 129	2 152	2 078	2 192	2 326	**7 602**	6 615	987	**7 533**	6 407	1 126	+ **69**	— 694
Ungersk . .	11	11	11	7	13	18	**35**	30	5	**36**	30	6	— **1**	+ 11
Utlänn. utan hemlandspass . . .	8	5	5	6	7	6	**20**	17	3	**17**	15	2	+ **3**	— 9
Övriga . . .	50	36	24	33	50	37	**124**	106	18	**106**	89	17	+ **18**	— 11
Samtliga	8 259	8 072	6 612	5 859	7 048	6 709	**21 919**	17 117	4 802	**20 640**	15 840	4 800	+ **1 279**	+ 614
	+ 187		+ 753		+ 339									

föregående kvartal. De nya arbetstillstånden gälla i första hand jordbruk och skogsbruk samt industri och hantverk.

Resande från utlandet under första kvartalet 1942. I tab. 7 redovisas antalet in- och utresor av utlänningar under första kvartalet 1942. Materialet för tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits genom bearbetning av de inresekort, som utlänningar numera äro skyldiga att ifylla vid inresa till Sverige, medan antalet utresor erhållits från de listor, som passkontrollanterna föra över utlänningar, som utresa ur riket. Påpekas må, att uppgifterna icke äro fullt representativa för antalet resande personer, då en person kan ha företagit flera resor.

Antalet inresor under första kvartalet uppgick till 21 919 och antalet utresor till 20 640, vilket innebär en minskning från föregående kvartal, då motsvarande siffror voro 22 228 och 21 614. Då utreseuppgifterna icke i fullt samma utsträckning som inreseuppgifterna äro fullständiga, torde inreseöverskottet ej betyda en motsvarande ökning av antalet härvarande utlänningar.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under 1941 och första kvartalet 1942.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under första kvartalet 1942, tillhopa 7 257, av vilka 7 154 begåtts av män och 103 av kvinnor. Under hela året 1941 utgjorde antalet fylleriförseelser 33 960 mot 31 095 för 1940 och 32 217 för 1939.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för de olika kvartalen 1939, 1940 och 1941 samt för första kvartalet 1942:

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av: män	kvinnor	personer med motbok	personer utan motbok	personer i åldern 25 år och däröver	personer i åldern under 25 år
1939: 1 kv.	7 378	7 277	101	2 149	5 229	5 636	1 742
2 kv.	7 835	7 735	100	2 311	5 524	6 080	1 755
3 kv.	9 622	9 507	115	3 076	6 546	7 448	2 174
4 kv.	7 382	7 286	96	2 209	5 173	5 573	1 809
Hela året	**32 217**	**31 805**	**412**	**9 745**	**22 472**	**24 737**	**7 480**
Därav i Stockholm:	4 348	4 078	270	1 532	2 816	3 813	535
1940: 1 kv.	5 457	5 392	65	1 572	3 885	4 130	1 327
2 kv.	7 329	7 227	102	2 153	5 176	5 663	1 666
3 kv.	9 843	9 703	140	2 958	6 885	7 610	2 233
4 kv.	8 466	8 341	125	2 484	5 982	6 364	2 102
Hela året	**31 095**	**30 663**	**432**	**9 167**	**21 928**	**23 767**	**7 328**
Därav i Stockholm:	3 938	3 649	289	1 399	2 539	3 431	507
1941: 1 kv.	7 749	7 601	148	2 274	5 475	5 723	2 026
2 kv.	8 258	8 131	127	2 529	5 729	6 306	1 952
3 kv.	9 964	9 829	135	3 084	6 880	7 535	2 429
4 kv.	7 989	7 835	154	2 360	5 629	5 918	2 071
Hela året	**33 960**	**33 396**	**564**	**10 247**	**23 713**	**25 482**	**8 478**
Därav i Stockholm:	4 600	4 249	351	1 744	2 856	4 018	582
1942: 1 kv.	7 257	7 154	103	2 356	4 901	5 476	1 781

Enligt från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter gjordes under första kvartalet 1942 tillhopa 11 beslag, som helt eller delvis avsågo sprit eller brännvin; den beslagtagna kvantiteten utgjorde 27 liter. Inom Stockholms tulldistrikt gjordes under kvartalet endast 3 beslag om 3 liter. Under hela år 1941 utgjorde för hela riket antalet dylika beslag 163 om tillhopa 219 liter, och för år 1940 voro motsvarande siffror 295 resp. 425. Under första kvartalet föregående år gjordes 51 beslag om 58 liter.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 maj 1942.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under april månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under april har ett flertal varuslag undergått prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, men dessa ha i stort sett motvägt varandra.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 maj 1942, meddelas följande serier av vägda indextal.

	Årsmedeltal							1941				1942		
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	1 mars	1 apr.	1 maj
År 1935 = 100														
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	153	150	151	161	162	161	161
Bränsle och lyse . .	100	102	108	110	111	146	164	160	166	173	174	174	175	175
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	154	151	153	162	163	162	162
Juli 1914 = 100														
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	196	192	194	206	208	207	207
Bränsle och lyse . .	137	140	149	152	152	201	226	220	229	238	240	240	240	241
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	199	196	198	210	212	211	210

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse varit oförändrad sedan föregående månad. Indextalet kvarstår sålunda vid 162. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet visar nedgång med en enhet (till 210). — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 april 1942 151, om år 1935 tages till basperiod, och 236, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	April 1941	Febr. 1942	Mars 1942	April 1942
107·3	141·0	150·1	151·9	152·8

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för april 142·4.

Varuslag[1]	Kvantitet	1914[3]	1935	Aug. 1939	April 1941	Mars 1942	April[5] 1942	Aprilprisernas procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	april 1941
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	30	29	29	+ 34	+ 14	— 3
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	451	455	455	+ 70	+ 34	+ 1
lands-	»	218	253	322	445	445	445	+ 76	+ 38	0
Ost[2]	»	162	177	215	253	267	267	.	.	+ 5
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	300	300	300	+122	+ 76	0
Ägg, färska	»	142	154	172	291	322	321	+109	+ 87	+ 10
Potatis: gammal	»	9	12	16	17	24	26	+114	+ 66	+ 54
»	100 kg	.	896	—	1350	2011	2211	+147	—	+ 64
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	85	85	85	+ 76	+ 105	— 1
Bruna bönor	»	49	62	118	153	142	142	+129	+ 25	— 7
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	47	47	+ 24	+ 9	+ 4
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	32	33	33	+ 38	+ 22	+ 3
rågsikt-, svenskt	»	29	33	36	40	40	40	+ 23	+ 10	+ 1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	65	67	67	+ 90	+ 54	+ 3
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	99	138	139	+247	+ 211	+ 40
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	77	79	79	.	.	+ 2
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	59	66	78	79	79	+ 33	+ 20	+ 1
hårt knäckebröd	»	.	82	85	95	95	95	+ 16	+ 12	0
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	83	79	79	+ 36	+ 20	— 5
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	66	64	64	+ 42	+ 25	— 4
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	182	187	188	+ 43	+ 30	+ 4
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	96	93	94	+ 30	+ 15	— 2
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	114	105	105	+ 24	+ 10	— 8
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	152	155	155	+ 60	+ 37	+ 2
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	307	311	311	+ 74	+ 43	+ 1
soppkött	»	95	143	169	256	269	269	+ 89	+ 60	+ 5
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	381	390	393	+ 81	+ 46	+ 3
spädkalv	»	70	129	163	244	263	266	+106	+ 63	+ 9
Färkött, färskt, stek	»	130	205	260	392	404	412	+101	+ 58	+ 5
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	295	310	310	+ 80	+ 49	+ 5
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	328	348	348	+ 96	+ 54	+ 6
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	331	351	352	+ 94	+ 53	+ 6
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	246	267	269	.	+ 57	+ 10
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	169	229	233	+112	+ 107	+ 38
gädda	»	110	153	168	255	364	338	+121	+ 101	+ 32
sill	»	35	62	74	143	121	97	+ 58	+ 32	— 32
strömming	»	39	57	64	134	139	136	+138	+ 114	+ 1
torsk	»	57	89	90	143	269	177	+ 98	+ 97	+ 24
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	215	355	305	+110	+ 103	+ 41
kolja	»	.	116	116	202	334	218	+ 88	+ 88	+ 8
Salt sill	»	45	62	55	162	189	187	+204	+ 243	+ 15
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	464	521	523	+ 80	+ 82	+ 13
mest gångbara sort	»	.	.	.	497	556	558	.	.	+ 12
Socker, bit-	»	65	46	48	61	66	66	+ 44	+ 37	+ 8
Salt, matsalt	»	10	15	15	24	25	25	+ 60	+ 64	+ 2
Äpplen, ät-	»	.	101	94	222	268	345	+241	+ 267	+ 55
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	243	334	370	+222	+ 201	+ 52
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	162	175	175	+ 73	+ 108	+ 8
Vitkål, svensk	»	.	24	29	46	64	89	+275	+ 206	+ 93
Pilsner, klass II, utan glas	1/2 l	.	24	24	31	31	31	+ 30	+ 31	+ 1
Svagdricka	l	6	15	16	21	21	21	+ 38	+ 31	+ 1
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	33	34	34	— 2	+ 7	+ 3
Fotogen, Water White	l	21	20	21	53	60	60	+195	+ 189	+ 12
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 39	+ 45	+ 2
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1835	1945	1950	+107	+ 73	+ 6
Barrved, » »	»	595	730	885	1545	1665	1680	+130	+ 90	+ 9
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1460	1540	1540	.	.	+ 5
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	1041	987	987	+ 61	+ 55	— 5
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	336	549	571	572	+ 97	+ 75	+ 4
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	961	1003	1003	+122	+ 94	+ 4
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	436	506	933	974	974	+123	+ 93	+ 4

[1] Beträffande gällande prisregleringar se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 350. — [2] Före april 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [5] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under april 1942.

Den säsongmässiga ökning av arbetstillgången, som brukar kännetecknа utvecklingen på arbetsmarknaden under vårmånaderna, har i år på grund av väderleksförhållandena inträtt betydligt senare än vanligt och först under april månad gjort sig gällande i större utsträckning. En omfattande rekrytering av arbetskraft för sommarhalvåret ägde rum inom olika områden av näringslivet, men framför allt inom jordbruk, byggnadsverksamhet och sjöfart. De tillgängliga reserverna av ledig arbetskraft voro redan före säsonguppgången i april ovanligt små för årstiden.

I det följande anförda data från de olika statistiska serier, som belysa omsättningen av arbetskraft, sysselsättningsutvecklingen samt arbetslöshetens och hjälpverksamhetens omfattning, ge en översikt av arbetsmarknadsläget under redovisningsmånaden, jämfört med förhållandena under dels närmast föregående månad, dels motsvarande månad tidigare år.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetssökande omkring 4 % lägre men antalet lediga platser 23 % högre i april än föregående månad. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 131 i april mot 168 i mars. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under månaden inemot 62 000 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för mars innebar en uppgång med över 14 %.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden nära 3 % högre i slutet av april än i slutet av mars. Uppgången framträdde huvudsakligen inom de säsongbetonade arbetsområdena, torvindustri, sågverksindustri, byggnadsämnesindustrier och byggnadsverksamhet.

Den s. k. konjunktursiffran, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva, företedde ävenledes en viss stegring och utgjorde i genomsnitt för samtliga grenar inom industrin och angränsande verksamhetsområden 3·52 i april mot 3·41 i mars.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft visa i likhet med arbetsförmedlings- och sysselsättningssiffrorna, att omsättningen av arbetskraft varit livligare under april än tidigare under året och att en jämförelsevis omfattande nyrekrytering ägt rum inom såväl industri som byggnadsverksamhet.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av mars, ge vid handen, att 11·1 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 12·5 % en månad tidigare. Den nu erhållna jämförelsesiffran för arbetslösheten var i likhet med föregående månads den lägsta, som noterats vid motsvarande tidpunkter sedan 1920. Denna starka nedgång av arbetslösheten är desto mera anmärkningsvärd, som den inträtt före den egentliga säsongförbättringens inträdande under april.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av april, utgjorde vid denna tidpunkt 15 535, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med icke mindre än 6 527 eller nära 30 %.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under april 1942 med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var något högre än år 1941 och endast obetydligt lägre än år 1940. Arbetslösheten inom fackförbunden var emellertid på grund av den starka åtgången av arbetskraft för bränsleförsörjningen omkring 35 % lägre än de båda föregående åren. Antalet hjälpsökande arbetslösa var endast hälften så stort som 1941 men betydligt högre än 1940.

Läget på arbetsmarknaden under april inom olika områden av näringslivet framgår närmare av efterföljande översikt.

Vad jordbruket beträffar, var behovet av arbetskraft för vårbruket betydligt större än under normala förhållanden, då vårarbetena i år måste koncentreras till kortare tid än vanligt. Genom hempermittering av inkallade jordbrukare och jordbruksarbetare samt möjligheterna att utsträcka arbetstiden kunde vårarbetena försiggå i någorlunda normal omfattning, trots att knapphet och i vissa fall ren brist rådde på kompetent arbetskraft. Efterfrågan gällde särskilt ogifta kör- och arbetsdrängar samt landsjungfrur. Mot slutet av månaden inkommo beställningar på arbetskraft i stor omfattning till vårens betgallring. Särskilda åtgärder ha vidtagits för att i god tid söka tillgodose behovet av arbetskraft för betfälten.

Inom skogsbruket avslutades under månaden avverkningssäsongen för gagnvirke även i de nordligaste delarna av landet. Åtskilliga avverkningar därstädes blevo emellertid icke slutförda, enär arbetet måste avbrytas till följd av den ovanligt varma väderleken och hastiga snösmältningen under senare hälften av månaden. Skogsarbetare, som blivit lediga efter timmerdrivningarnas avslutande, syntes emellertid ännu icke i full utsträckning ha kunnat omplaceras till vedavverkningarna, medan å andra sidan arbetare, som tidigare överförts till skogsarbete från andra yrkesområden, i viss omfattning kunna ha återgått till förutvarande sysselsättningar. Det ytterligare arbetskraftsbehovet för vedhuggningarna visade därför enligt företagna inventeringar en väsentlig ökning under redovisningsmånaden. Även rekvisitionerna hos arbetsförmedlingen företedde ökning. För torvindustri anmäldes dessutom ett stort behov

av arbetskraft, ehuru dessa arbeten icke beräknades komma i gång i full utsträckning förrän under maj månad.

Inom samtliga industrigrenar var enligt arbetsförmedlingarnas rapporter efterfrågan på arbetskraft större än under föregående månad.

Inom malmbrytning och metallindustri företogos nyanställningar vid företag inom olika branscher. Vid skeppsvarven rapporterades särskilt omfattande ökningar av arbetarantalet. Den sedan lång tid tillbaka konstaterade bristen på yrkesarbetare av vissa slag inom metall- och maskindustrin syntes göra sig alltmera gällande. Även järnbrukens behov av arbetskraft var enligt uttalanden från vissa håll svårt att fylla, då en del arbetare gärna sökte sig över till säsongbetonade yrken med jämförelsevis bättre löner.

Sågverksrörelsen visade en markerad säsongförbättring, och vid snickerier och möbelfabriker efterfrågades bl. a. maskinsnickare och finsnickare i ökad omfattning. Även vid massafabriker och pappersbruk kunde en mindre ökning av antalet sysselsatta konstateras.

Inom livsmedelsindustrin rapporterade kvarnar, sockerbruk, bryggerier och konservfabriker ökning av antalet sysselsatta, medan däremot margarinfabriker, slakterier och charkuterifabriker hade minskad arbetstillgång. Inom textilindustrin uppgavs korttidsarbetet ha mindre omfattning på en del håll, och inom beklädnadsindustrin, som för närvarande har högsäsong, voro sömmerskor av olika slag livligt efterfrågade över hela landet. Inom sko- och läderindustrin förekommo liksom tidigare korttidsarbete och permitteringar.

Byggnadsverksamheten kom under april i gång i större utsträckning än tidigare. Byggnadsgrovarbetare efterfrågades i första hand, och en tillfällig knapphet på dylik arbetskraft gjorde sig här och var gällande. Så småningom kunde murare och snickare anvisas arbete i ökad utsträckning. Även för övriga grupper inom byggnadsbranschen förbättrades arbetsmarknaden, exempelvis för byggnadsplåtslagare, rörläggare och elektriska montörer. Den ökade byggnadsverksamheten medförde större livaktighet också inom byggnadsämnesindustrierna. Efterfrågan på tegelbruksarbetare gjorde sig flerstädes starkt gällande, och även cement- och kalkbruksarbetare kunde lätt få arbete.

Inom sjöfarten hade, sedan issvårigheterna upphörde, såväl kust- som östersjötrafiken åter börjat. Däremot voro under redovisningsmånaden norrlandshamnarna i stort sett ännu spärrade på grund av ishinder. Trots att påmönstringarna varit av mycket stor omfattning, kvarstod likväl ett markerat överskott på sökande av skilda kategorier. Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt 6 168 påmönstringar och 2 012 avmönstringar. Motsvarande siffror en månad tidigare voro 461 och 646. I april 1941 uppgingo påmönstringarna till 3 786 och avmönstringarna till 1 932. I samma mån som sjöfarten kommit i gång, ökades också arbetstillfällena för bl. a. hamn- och stuveriarbetare.

För anställda inom kontors- och affärsbranschen noterades något ökad arbetstillgång, även om skärpningen av ransoneringarna minskade behovet av arbetskraft till bl. a. livsmedelsaffärer; efterfrågan gällde särskilt den yngre arbetskraften.

Inom hotell- och restaurangrörelsen ökades behovet av personal av skilda slag inför sommarsäsongen. En viss brist syntes råda på kvalificerad kökspersonal, såsom kallskänkor och kokerskor.

Gruppen sjukvård och hygien uppvisade i jämförelse med föregående månad ökad efterfrågan på personal för såväl sjukvård och tandvård som barnavård. Bristen på barnsköterskor kvarstod oförändrad, och svårighet förelåg även att anskaffa van arbetskraft till sjukhus- och anstaltsplatser. Underskott syntes föreligga på damfrisörskor och såväl manliga som kvinnliga frisörer.

På det husliga arbetsområdet hade överskottet på arbetstillfällen ytterligare markerats genom att den tillgängliga arbetskraften i icke obetydlig utsträckning började söka sig över till andra yrkesområden, framför allt restaurangbranschen. Hembiträdesplatser med bostad voro mindre begärliga, åtminstone i de större städerna. Behovet av tillfällig personal för olika slag av hemhjälp kunde i allmänhet utan svårighet tillgodoses.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under april 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 61 513 platser, varav 38 833 manliga och 22 680 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning, framgår, att 1 606 personer (därav 455 kvinnor) utplacerades under månaden.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under april 4 331 platser tillsattes, varav 3 530 manliga och 801 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 2 238 personer (1 889 män och 349 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under april 3 090 man i skogsarbete. Av dessa kommo 747 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Skogshuggarkurser pågingo under månaden i flertalet län. Vid månadens utgång voro 252 kurser med sammanlagt 1 782 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 13 956 personer deltagit i huggarkurser. Förutom de vid skogshuggarkurserna sysselsatta åtnjöto 1 650 ovana skogsarbetare utbildningsbidrag vid april månads utgång.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid april månads utgång till 15 535, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 6 527 eller 29·6 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 386 (2·5 %) kvinnor.

Under april månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 630 000 kr. Av dessa må nämnas ett vägföretag i Vänersborg, avloppsledningsanläggningar i Hälsingborg och Säbrå socken (Vrnl.) samt skjutbana vid Råcksta, Stockholms stad. Under tiden $^{1}/_{7}$ 1941—$^{30}/_{4}$ 1942 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 46·2 milj. kr.

Under april beviljades statsbidrag till en kurs i maskinskrivning för helt arbetslösa i Malmö samt kurser för korttidsarbetande kvinnor (sömnads- och hushållskurser) i Hälsingborg, Uddevalla och Steneby socken (Älvsb.).

Av hela antalet hjälpsökande vid april månads utgång åtnjöto 12 794 (82·4 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 11 892 (92·9 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 6 127 (39·5 %) hjälpta genom arbete och 6 667 (42·9 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under april månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden mars 1941—april 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Med hänsyn till den stora efterfrågan på arbetskraft för skogs- och jordbruksarbete samt torvupptagning beslöt kommissionen vidtaga åtgärder för att frigöra vid beredskapsarbeten sysselsatt arbetskraft.

Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av arkivarbeten, musikerhjälp och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 61 arbetsplatser i kommissionens regi 1 702 arbetslösa och vid 48 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 443 arbetslösa. Vid 107 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 819 arbetslösa och vid 7 statskommunala reservarbeten 85 arbetslösa. Vid 149 arkivarbetsplatser sysselsattes 407 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 11 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 880 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 23 städer och 33 landskommuner till sammanlagt 5 631 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 3 977 (70·6 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 4 391 (78·0 %) hemmahörande i städer. För april månad hade av understödskommunerna 20 städer och 22 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande,

voro 647 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Dessutom utgick dagunderstöd till 94 deltagare i praktiska och teoretiska utbildningskurser för helt arbetslösa i Stockholm och Göteborg. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 64.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 80 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	53	670	smeder	5	46
finmekaniker	4	52	svetsare	16	170
verktygsskötare	1	10	Summa	80	960
elektromekaniker	1	12			

Under månaden har påbörjats en kurs för mekaniker i Piteå.

Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden har under månaden antalet svetskurser minskats med 6.

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m. utgången av april 1942 ha 7 474 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 4 607 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början (oktober 1940) t. o. m. utgången av april månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	7 326	bifallet belopp	5 193 325
		avslaget belopp	6 433 856
Avslagna låneansökningar	12 938		19 473 720
Ej slutbehandlade »	59		98 717
Summa inkomna »	20 323		31 199 618

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 4 207, varav 87 avsågo ändring av tidigare bestämda lånevillkor. Av dessa hade kommissionen före april månads utgång avgjort 4 189, varav 810 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut, 3 368 av lånesökande ingivna besvär samt 11 hos kommissionen såsom lånebeviljande myndighet gjorda ansökningar. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 46 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i vissa fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 258 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 april 1942.
För att närmare kunna följa utvecklingen inom skogsbruket företager statens arbetsmarknadskommission sedan augusti månad 1941 regelbundet återkommande inventeringar av arbetskraft för brännvedsförsörjningen. Den första inventeringen ägde rum den 6 augusti 1941 (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 812) och de närmast följande den 22 oktober och den 30 november (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 1027). Fr. o. m. november månad äger inventering tills vidare rum vid utgången av varje månad (se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 53, 166, 229 och 361).

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31/3 och 30/4 1942.

Län m. m.	Antal avverkare med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, s. avverkare ej själva kunna anskaffa	
				30/4					
	31/3	30/4	31/3	Hela antalet	därav ovana	31/3	30/4	31/3	30/4
Stockholms	330	173	2 377	1 265	98	130	154	84	146
Uppsala	199	116	2 614	1 694	179	691	847	666	778
Södermanlands	638	374	2 604	1 309	66	350	348	259	297
Östergötlands	723	565	2 573	1 577	51	671	584	287	383
Jönköpings	495	315	1 078	590	18	286	293	186	252
Kronobergs	394	306	1 545	1 130	78	240	375	142	316
Kalmar	755	594	2 464	1 661	94	300	497	144	338
Gotlands	37	22	457	220	15	71	91	52	84
Blekinge	264	212	999	498	75	178	120	151	108
Kristianstads	430	238	1 759	729	68	231	100	181	83
Malmöhus	34	62	410	379	43	45	80	35	53
Hallands	132	85	660	378	44	21	43	7	37
Göteborgs o. Bohus	196	95	704	405	47	40	4	17	—
Älvsborgs	294	224	1 353	681	44	106	132	52	106
Skaraborgs	261	131	1 488	691	36	152	109	116	105
Örebro	577	457	3 331	2 778	274	775	1 333	710	1 163
Västmanlands	319	286	1 500	1 799	39	278	433	191	322
S:a södra Sverige	**6 078**	**4 255**	**27 916**	**17 784**	**1 269**	**4 565**	**5 543**	**3 280**	**4 571**
Värmlands	915	681	7 359	4 587	426	1 307	1 630	1 038	1 362
Kopparbergs	352	406	8 472	4 578	298	1 394	3 800	1 272	2 896
Gävleborgs	633	713	9 591	4 318	442	1 592	4 265	1 366	3 052
Västernorrlands	425	490	9 881	5 215	717	1 291	3 332	1 094	1 979
Jämtlands	227	193	7 756	2 626	196	1 578	4 189	1 473	2 892
Västerbottens	486	320	10 279	4 199	111	354	774	135	221
Norrbottens	260	241	8 392	2 262	75	1 499	1 604	1 320	966
S:a norra Sverige	**3 298**	**3 044**	**61 730**	**27 785**	**2 265**	**9 015**	**19 594**	**7 698**	**13 368**
S:a hela landet	**9 376**	**7 299**	**89 646**	**45 569**	**3 534**	**13 580**	**25 137**	**10 978**	**17 939**
Kronoskogar	138	133	13 551	5 863	453	1 305	1 769	1 194	1 050
Andra allmänna skogar	393	327	3 006	1 651	161	288	679	204	358
Aktiebolagsskogar	418	372	53 486	26 718	2 229	7 960	18 020	7 094	13 180
Övriga enskilda skogar	8 427	6 467	19 603	11 337	691	4 027	4 669	2 486	3 351
Avverkare med 1— 9 arbetare	8 586	6 714	15 464	10 142	511	3 408	3 775	1 900	2 563
10—24 »	348	251	4 484	2 707	164	563	983	430	723
25—ω »	442	334	69 698	32 720	2 859	9 609	20 379	8 648	14 653

Resultaten av inventeringen den 30 april redovisas i omstående tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för inventeringen den 6 augusti 1941.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 30 april uppgick till 46 000 man mot 90 000 man vid föregående månads utgång. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under maj uppskattades till 25 000 man. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 7 000, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 18 000.

Inventeringen av arbetskraft för torvindustrin den 30 april 1942. För att erhålla uppgifter om torvindustrins arbetskraftsbehov företager statens arbetsmarknadskommission med stöd av kungl. kungörelsen den 28 februari 1941 (nr 100) fr. o. m. den 31 mars 1942 inventering vid varje månads utgång. Kommissionen tillställer företagarna ett frågeformulär i form av ett brevkort (SAK nr C 38), varå uppgifter begäras om dels antalet sysselsatta arbetare vid månadens utgång dels det ytterligare arbetskraftsbehovet. Vidare skall uppgivas om arbetsgivaren själv kan anskaffa den erforderliga arbetskraften eller om arbetsförmedlingens medverkan erfordras samt om bostäder finnas för de arbetare, som arbetsförmedlingen skall anskaffa. Brevkortet skall omedelbart efter månadens utgång insändas till länsarbetsnämnden i det län, där verksamheten bedrives.

Län	Antal företag med behov av arbetskraft	Antal sysselsatta arbetare 30/4 1942	Ytterligare arbetskraftsbehov		Summa arbetskraftsbehov (kol. 3 + 4)	Av under kol. 5 redovisade saknas bostäder för
			Totalt	Därav arbetskraft som företagare uppgivit sig ej själva kunna anskaffa		
1	2	3	4	5	6	7
Stockholms	8	151	163	43	314	43
Uppsala	2	—	31	—	31	—
Södermanlands	5	34	108	52	142	34
Östergötlands	8	29	128	46	157	46
Jönköpings	38	536	1 668	431	2 204	242
Kronobergs	56	1 746	2 252	1 102	3 998	722
Kalmar	5	64	114	8	178	6
Gotlands	1	49	8	—	57	—
Blekinge	7	274	191	99	465	99
Kristianstads	82	810	1 188	194	1 998	140
Malmöhus	60	402	903	89	1 305	58
Hallands	18	94	363	1	457	—
Göteborgs och Bohus	8	44	192	4	236	—
Älvsborgs	34	435	1 356	454	1 791	191
Skaraborgs	11	101	323	113	424	26
Värmlands	5	97	128	50	225	30
Örebro	6	33	102	5	135	5
Västmanlands	4	97	168	—	265	—
Gävleborgs	1	5	25	—	30	—
Västerbottens	1	42	208	58	250	—
Summa	**360**	**5 043**	**9 619**	**2 749**	**14 662**	**1 642**

Vid tidpunkten för den första inventeringen — den 31 mars — hade torvupptagningen, som naturligt är, endast kommit i gång i mindre omfattning. Till följd härav underläto ett flertal företagare att lämna de begärda uppgifterna, varför inventeringens resultat blev ofullständigt, framför allt i fråga om ytterligare erforderlig arbetskraft.

Till inventeringen den 30 april ha däremot uppgifter kunnat erhållas från praktiskt taget samtliga företagare, som sysselsätta lejd arbetskraft. Resultatet av inventeringen redovisas i vidstående tabell.

Av tabellen framgår, att 360 företagare redovisade behov av arbetskraft under säsongen, som för flertalet företagare omfattar maj, juni och juli månader. För bortåt hälften av företagarna omfattar säsongen även augusti månad. Det redovisade totala arbetskraftsbehovet uppgår till cirka 15 000 man, varav 5 000 voro sysselsatta den $^{30}/_{4}$. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppgår sålunda till 10 000. Av dessa uppgåvo sig arbetsgivarna själva kunna anskaffa 7 000 man, medan arbetsförmedlingens medverkan ansågs vara erforderlig för anskaffande av återstående 3 000. Av dessa saknades bostäder för 1 600 man.

Sveriges ungdomsberedskap. För att skapa ett samarbetsorgan mellan ungdomsorganisationer och myndigheter i fråga om utnyttjande av ungdomens arbetskraft har bildats en särskild organisation, benämnd Sveriges ungdomsberedskap. Ungdomsberedskapen, som omfattar 42 ungdomsorganisationer, ledes av ett centralråd, i vilket arbetsmarknads- och livsmedelskommissionerna äro representerade. Till ordförande har utsetts H. K. H. Prins Gustaf Adolf och till vice ordförande byråchefen Sven Skogh, vilken tillika är arbetsmarknadskommissionens representant. Livsmedelskommissionen är representerad genom länsassessor R. Magnusson.

Ungdomsberedskapen har till uppgift att stärka ungdomens intresse för att i arbetslag utföra arbetsinsatser på områden av betydelse för folkförsörjningen. Arbetslagen registreras hos länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar å särskilda registerkort. Ungdomsberedskapen har till en början inriktat sin verksamhet på att få så många ungdomar som möjligt att ägna sig åt odling av potatis och grönsaker. Till ledning för odlarna har livsmedelskommissionen låtit utarbeta en broschyr »Unga odlare», som utsänts till alla ungdomslag och som också finnes tillgänglig hos arbetsförmedlingarna. Dessutom har en omfattande propaganda igångsatts för att intressera ungdomen för deltagande i jordbruksarbete under sommaren. En broschyr, benämnd »Hjälp till i sommar», har utdelats genom organisationerna och skolorna. Ungdomen har uppmanats att antingen taga anställning hos enskilda jordbrukare eller att deltaga i arbetsläger. Till ledning för lägerverksamheten har arbetsmarknadskommissionen utgivit en broschyr, »ABC för lägerledare». Till arbetsläger utgår statsbidrag efter vissa av arbetsmarknadskommissionen fastställda grunder.

I detta sammanhang kan nämnas att arbetsmarknadskommissionen i samråd med skolöverstyrelsen igångsatt en registrering av skolungdom för att erhålla uppgifter om elevernas färdigheter och användbarhet för olika arbetsuppgifter.

Kommissionen har vidare vädjat till kvinnliga studenter vid universiteten samt Stockholms och Göteborgs högskolor att deltaga i jordbruksarbete eller tjänstgöra vid ungdomsläger.

Att välja yrke. Som ett led i den verksamhet, som i samarbete med skolan bedrives av ungdomsförmedlingen och som avser att ge den från skolan avgående ungdomen en smula vägledning vid valet av yrke och levnadsbana, lät arbetsmarknadskommissionen i fjol utgiva en särskild upplysningsbroschyr, »Att välja yrke». Denna broschyr föreligger nu i ny upplaga. Titeln är densamma, men innehållet är väsentligt omarbetat så, att det nu mera direkt även vänder sig till flickorna. Större utrymme har också beretts åt landsbygdens yrkesformer.

Broschyren kommer genom länsarbetsnämndernas försorg att gratis utdelas i folkskolans avgångsklasser, där den genomgås under lärarnas ledning.

Avsikten är, att broschyren efter hand skall kompletteras med distriktsvis utarbetade specialhäften med översikter över olika yrkesutbildningsanstalter. En sådan översikt ingår redan i den del av upplagan, som är avsedd för Stockholms stad och län.

Arbetsblocksektionen. Inom arbetsmarknadskommissionens kansli har fr. o. m. den 1 maj 1942 inrättats en fristående sektion för handläggning av ärenden rörande arbetsblocksorganisationen, frivillig arbetshjälp till jordbruket m. m. Till chef för denna sektion — arbetsblocksektionen — har förordnats inspektören Herman Löfgren.

Ny ledamot av värnpliktslånedelegationen. Kungl. Maj:t har den 15 maj 1942 förordnat ombudsmannen Anton Pettersson i Västerås att efter framlidne riksdagsmannen P. J. Gustafsson i Benestad vara ledamot av och tillika vice ordförande i den genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 september 1940 inom statens arbetsmarknadskommission inrättade delegationen för handläggning av vissa ärenden angående värnpliktslån m. m.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Februari 1942.

Under februari 1942 var sysselsättningen inom den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringens verksamhetsområde något bättre än under januari. Arbetslöshetsprocenten nedgick från 14·7 för januari till 10·5 för februari månad. Emellertid förekomma årligen omfattande permitteringar vid årsskiftet inom ett flertal industrier, varför den stora skillnaden mellan ovannämnda procenttal delvis måste anses motsvara en årligen återkommande variation. En fortsatt avsevärd förbättring av sysselsättningen inom textilindustrin kan dock konstateras liksom en ytterligare minskning av arbetslösheten bland gjutare. Inom de handelsanställdas kassa har arbetslösheten däremot ökat, ehuru endast i mindre omfattning. I övrigt torde den för februari konstaterade nedgången av arbetslöshetsprocenten inom de erkända arbetslöshetskassorna närmast få anses som en säsongföreteelse.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid februari månads utgång 303 790, varav 211 470 män och 92 320 kvinnor.

Under februari 1942 utbetalades understöd av de i tabellen upptagna kassorna för sammanlagt 276 353 dagar eller obetydligt mera än hälften av antalet understödsdagar under närmast föregående månad. Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under månaden till 661 170. Den på grundval av dessa uppgifter beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, utgjorde följaktligen 41·8 mot 57·5 för januari.

Frånräknat lantarbetarnas kassa, inom vilken understödsverksamheten för närvarande är mycket obetydlig, utbetalades under februari 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 1 187 992 kr., varav 1 063 050 kr. såsom daghjälp och 57 783 kr. resp. 67 159 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Antalet barntillägg utgjorde 96 305 eller 34·8 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 67 159 dagar, vilket motsvarar 24·3 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för januari voro 34·1 och 22·9. Per understödsdag i genomsnitt var under februari daghjälpsbeloppet 3·85 kr., under det att hustru- och barntilläggen tillhopa motsvarade 0·45 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden uppgick alltså till 4·30 kr. Samma belopp för januari voro 3·80, 0·43 och 4·23 kr. resp. Jämfört med närmast föregående månad hade sålunda det sammanlagda understödsbeloppet nedgått med nära hälften, varvid emellertid den relativa fördelningen på daghjälp samt familjetilläggen förblev praktiskt taget oförändrad. Den tämligen obetydliga ökningen med

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Februari 1942.

Arbetslöshetskassa[1] (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[2]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad, kr.
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt, kr.	därav barn- o. hustrutillägg, kr.	
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 756	24 469	22·0	26·1	71 146	113 494	287 869	6 884	459 618
Sadelmakarnas m. fl. »	3 811	3 903	25·6	37·7	10 309	11 818	52 196	5 937	58 591
Stenindustriarbetarnas »	4 196	5 539	33·0	42·1	11 528	14 707	54 201	13 428	67 758
Handelsanställdas m. fl. »	39 661	6 673	4·2	3·8	15 294	15 217	65 549	7 425	66 440
Sko- o. läderarbetarnas »	12 532	11 895	23·7	24·0	18 209	68 657	67 865	3 188	252 421
Träindustriarb. . . (1936)	29 482	18 070	15·3	29·1	51 290	89 952	238 858	43 195	420 232
Musikernas . . . »	4 294	1 195	7·0	7·6	1 247	1 343	5 351	725	5 860
Frisörernas . . . »	2 873	933	8·1	8·8	2 483	1 050	8 934	501	3 726
Livsmedelsarb. . . (1937)	29 680	12 986	10·9	13·8	29 619	56 929	134 089	15 265	231 548
Textilarbetarnas . »	39 132	10 301	6·6	12·8	41 811	108 260	180 238	13 951	469 537
Gjuteriarbetarnas . (1938)	8 993	1 556	4·3	8·0	3 512	11 092	19 899	2 724	65 513
Gruvindustriarb. . »	9 839	1 612	4·1	3·9	1 234	718	5 493	1 048	3 408
Handelstjänstem. . (1940)	5 595	96	0·4	0·7	189	534	473	19	1 136
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 159	4 754	8·4	14·2	8 123	20 089	31 480	4 436	78 587
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 622	1 531	14·6	28·9	2 854	8 310	12 163	2 546	35 149
Försvarsverk. civ. pers. »	16 848	1 621	2·4	2·4	3 161	2 917	10 349	1 920	7 466
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 420	2 218	8·6	8·4	4 282	3 108	12 803	1 734	11 423
Transportarbetarnas »	3 405	843	6·2	7·6	62	72	182	16	221
Summa	261 298	110 195	10·5	14·7	276 353	528 267	1 187 992	124 942	2 238 634

7 öre av det genomsnittliga dagunderstödet torde närmast sammanhänga därmed, att detta belopp vanligen ökar vid en omfattande minskning av understödsfrekvensen.

[1] Angående lantarbetarnas erkända arbetslöshetskassa se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 325.
[2] Månadsmedeltal.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under april 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	11 293	6 158	5 116	7 664	8 379	5 304	18 957	14 537	10 420	180
Stockholms län . .	3 280	2 367	1 534	1 233	1 890	1 015	4 513	4 257	2 549	106
Uppsala län . . .	1 410	1 215	677	803	644	322	2 213	1 859	999	119
Södermanlands län	1 906	1 738	1 274	818	735	395	2 724	2 473	1 669	110
Östergötlands län .	4 115	3 401	2 088	2 010	1 694	1 013	6 125	5 095	3 101	120
Jönköpings län . .	1 948	1 565	915	1 255	815	452	3 203	2 380	1 367	135
Kronobergs län . .	1 298	1 842	1 120	443	683	304	1 741	2 525	1 424	69
Kalmar län	2 479	1 880	1 190	702	843	473	3 181	2 723	1 663	117
Gotlands län . . .	333	386	159	117	207	76	450	593	235	76
Blekinge län . . .	2 024	1 359	974	1 079	998	681	3 103	2 357	1 655	132
Kristianstads län .	2 647	3 607	1 687	1 150	1 479	568	3 797	5 086	2 255	75
Malmö stad . . .	4 588	2 177	2 012	2 927	1 634	1 454	7 515	3 811	3 466	197
Malmöhus län i övr.	5 231	3 743	2 900	2 674	1 943	1 374	7 905	5 686	4 274	139
Hallands län . . .	1 149	1 108	707	902	548	399	2 051	1 656	1 106	124
Göteborgs stad . .	9 231	4 838	4 406	5 372	3 665	2 676	14 603	8 503	7 082	172
Gbg o. Boh. län i övr.	3 940	1 474	1 246	773	472	329	4 713	1 946	1 575	242
Älvsborgs län . .	3 169	1 404	978	3 513	1 055	639	6 682	2 459	1 617	272
Skaraborgs län . .	1 893	2 022	1 196	780	912	499	2 673	2 934	1 695	91
Värmlands län . .	1 555	1 756	936	1 124	1 149	596	2 679	2 905	1 532	92
Örebro län	2 599	2 515	1 251	2 662	1 320	825	5 261	3 835	2 076	137
Västmanlands län .	1 178	1 366	635	882	1 018	468	2 060	2 384	1 103	86
Kopparbergs län .	1 262	2 219	881	1 025	1 056	601	2 287	3 275	1 482	70
Gävleborgs län . .	2 054	1 910	980	1 219	850	457	3 273	2 760	1 437	119
Västernorrlands län	5 202	1 760	1 293	818	803	526	6 020	2 563	1 819	235
Jämtlands län . .	1 541	2 735	1 197	702	1 073	585	2 243	3 808	1 782	59
Västerbottens län .	1 343	833	514	524	681	340	1 867	1 514	854	123
Norrbottens län . .	2 916	1 421	967	506	523	309	3 422	1 944	1 276	176
Summa april 1942	81 584	58 799	38 838	43 677	37 069	22 680	125 261	95 868	61 513	131
» mars 1942	86 699	48 397	34 080	44 244	29 433	19 700	130 943	77 830	53 780	168
» april 1941	91 023	39 771	29 712	38 454	30 569	19 869	129 477	70 340	49 581	184
» » 1940	73 664	49 802	36 245	31 805	30 184	18 821	105 469	79 986	55 066	132
» » 1939	62 946	25 869	19 892	21 976	28 938	15 545	84 922	54 807	35 437	155

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kunna besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under april 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	7 944	21 182	7 924	1 078	2 561	944	8 689	9 022	23 743	8 868
Jordbruk	5 571	11 763	4 849	1 063	2 540	929	6 346	6 634	14 303	5 778
Skogshushållning . .	2 373	9 419	3 075	15	21	15	2 343	2 388	9 440	3 090
Industri o. hantverk .	45 391	18 599	14 561	15 159	2 850	2 024	58 602	60 550	21 449	16 585
Malmbrytning . . .	280	806	112	—	—	—	227	280	806	112
Metall- o. maskinind.	5 089	3 850	2 476	228	177	148	5 080	5 317	4 027	2 624
Jord- och stenind. .	3 621	2 568	1 478	50	80	61	3 601	3 671	2 648	1 539
Trävarnindustri . .	4 684	1 396	1 034	74	17	15	4 619	4 758	1 413	1 049
Pappers- o. graf. ind.	1 346	457	394	142	159	109	1 488	1 488	616	503
Livsmedelsindustri .	1 983	476	390	1 450	479	322	3 210	3 433	955	712
Textil- o. bekl.-ind. .	2 993	498	387	10 840	1 559	1 050	13 671	13 833	2 057	1 437
Läder- o. gummiind.	2 602	298	214	2 075	266	216	4 601	4 677	564	430
Kemisk-teknisk ind.	411	298	240	295	111	101	673	706	409	341
Byggnadsverksamh. .	22 100	8 300	7 706	5	2	2	21 163	22 105	8 302	7 708
Kraft- o. värmeprod.	332	152	130	—	—	—	319	332	152	130
Sjöfart och fiske . .	7 835	4 138	4 032	301	110	97	7 896	8 136	4 248	4 129
Handel o. samfärdsel	11 986	7 779	5 436	9 624	9 489	6 050	19 232	21 610	17 268	11 486
Kontorsarbete . . .	1 103	500	249	1 187	820	504	2 237	2 290	1 320	758
Affärs- o. lagerarb. .	2 698	1 113	909	1 629	827	561	4 087	4 327	1 940	1 470
Landtransport . . .	6 072	4 768	3 141	304	678	310	5 484	6 376	5 441	3 451
Hotell- o. rest.-rör. .	770	639	544	4 090	4 906	3 345	3 925	4 860	5 545	3 889
Litter. o. konstn.arb.	346	143	139	55	37	32	389	401	180	171
Förvaltn. o. underv.	770	411	341	770	412	351	1 462	1 540	823	692
Sjukvård o. hygien .	227	210	118	1 589	1 809	947	1 648	1 816	2 019	1 060
Husligt arbete . . .	142	88	53	15 774	21 525	13 055	10 637	15 916	21 613	13 108
Diversearbete	6 477	5 779	5 597	14	16	14	5 602	6 491	5 795	5 611
Frivill. arbetsuppgift.	254	1 234	1 230	341	518	496	595	595	1 752	1 726
Ungdom ut. särsk. utb.	1 555	—	—	1 386	—	—	2 838	2 941	—	—
Summa	81 584	58 799	38 833	43 677	37 069	22 680	114 091	125261	95 868	61 513
Därav under 18 år	3 810	4 590	2 227	3 888	3 540	2 177	7 476	7 698	8 130	4 404

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under mars och april 1942 samt under april 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga April 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	April 1942	Mars 1942	April 1941	April 1942	Mars 1942	April 1941	April 1942	Mars 1942	April 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	38	47	59	42	63	62	38	48	60	37	37	37
Jordbruk	47	81	64	42	63	68	46	78	64	41	37	40
Skogshushållning . .	25	20	49	·	·	·	25	20	49	33	·	33
Industri o. hantverk .	244	461	588	532	614	542	282	492	580	78	71	77
Sjöfart och fiske . .	189	1 048	269	274	·	·	192	1 045	273	97	88	97
Handel o. samfärdsel	154	193	152	101	132	119	125	161	137	70	64	67
Husligt arbete . . .	·	·	·	73	86	83	74	86	83	·	61	61
Diversearbete	112	61	148	·	·	·	112	61	151	97	·	97
Samtliga	139	179	229	118	150	126	131	168	184	66	61	64
Därav under 18 år	83	95	100	110	132	147	95	112	122	49	61	54

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**5 571**	**11 763**	**4 849**	**2 373**	**9 419**	**3 075**	**5 319**	**4 156**	**2 588**	**6 030**	**1 853**	**1 428**
2	Stockholms stad . . .	93	150	150	2	—	—	855	640	346	238	74	50
3	Stockholms län	560	1 023	469	48	239	162	289	243	192	92	60	36
4	Uppsala län	259	547	274	22	260	75	111	32	21	73	49	40
5	Södermanlands län . .	284	571	302	24	115	66	216	199	139	60	40	33
6	Östergötlands län . . .	563	1 089	511	27	287	57	316	381	215	240	194	117
7	Jönköpings län	131	501	154	35	98	42	129	156	92	479	199	162
8	Kronobergs län	144	300	76	89	193	54	69	53	39	137	86	48
9	Kalmar län	164	456	93	42	156	52	98	122	66	453	173	131
10	Gotlands län	39	157	26	1	17	5	7	3	—	3	—	—
11	Blekinge län	133	295	77	49	79	35	168	103	79	61	15	12
12	Kristianstads län . . .	461	1 566	443	35	128	22	112	106	44	119	59	37
13	Malmö stad	171	224	177	1	37	37	298	147	128	76	16	16
14	Malmöhus län i övr. .	609	1 177	612	2	29	19	191	171	127	96	38	27
15	Hallands län	103	287	104	5	33	28	60	29	26	96	10	10
16	Göteborgs stad	121	148	127	5	5	5	681	205	193	510	42	41
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	112	265	137	14	50	49	96	61	57	166	32	31
18	Älvsborgs län	123	314	126	23	163	103	188	116	78	105	70	67
19	Skaraborgs län	284	766	234	16	63	23	131	108	64	135	80	52
20	Värmlands län	106	321	109	76	860	344	154	125	98	321	103	96
21	Örebro län	195	511	184	73	734	156	262	331	164	87	40	21
22	Västmanlands län . .	176	426	123	30	270	45	310	237	129	33	34	21
23	Kopparbergs län . . .	96	167	73	200	1 115	217	175	357	152	159	108	98
24	Gävleborgs län	141	127	84	301	1 263	459	143	58	31	186	25	18
25	Västernorrlands län . .	182	123	75	368	798	466	117	77	57	1 477	155	150
26	Jämtlands län	71	135	53	433	1 754	384	35	23	15	46	36	27
27	Västerbottens län . . .	52	64	19	170	254	117	42	47	18	267	93	68
28	Norrbottens län	198	53	37	282	419	53	66	26	18	315	22	19
29	*Kvinnliga avdeln.*	**1 063**	**2 540**	**929**	**15**	**21**	**15**	**228**	**177**	**148**	**216**	**176**	**124**
30	Stockholms stad . . .	314	55	55	—	—	—	83	58	35	59	95	63
31	Stockholms län	32	70	24	—	—	—	14	21	20	1	1	—
32	Uppsala län	10	108	15	—	—	—	4	—	—	1	2	2
33	Södermanlands län . .	17	40	13	—	—	—	19	13	8	1	3	—
34	Östergötlands län . . .	14	119	79	—	—	—	15	42	42	4	3	2
35	Jönköpings län	23	85	18	—	—	—	4	1	1	21	7	7
36	Kronobergs län	39	89	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Kalmar län	16	105	15	—	—	—	—	1	1	17	2	2
38	Gotlands län	8	44	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	14	85	20	—	—	—	2	20	20	2	—	—
40	Kristianstads län . . .	40	134	38	—	—	—	—	—	—	2	7	3
41	Malmö stad	109	88	86	—	—	—	29	6	6	22	11	11
42	Malmöhus län i övr. .	114	337	279	14	20	14	—	—	—	17	12	9
43	Hallands län	26	45	10	—	—	—	—	—	—	1	1	1
44	Göteborgs stad	94	97	85	—	—	—	21	1	1	39	11	11
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	8	19	9	—	—	—	—	—	—	1	5	5
46	Älvsborgs län.	4	11	1	—	—	—	1	3	3	3	1	—
47	Skaraborgs län	26	113	31	—	—	—	1	5	5	4	2	1
48	Värmlands län	19	157	16	—	—	—	9	5	5	10	2	2
49	Örebro län	18	56	11	—	—	—	5	—	—	2	4	4
50	Västmanlands län . . .	11	80	11	—	—	—	16	1	1	2	3	1
51	Kopparbergs län . . .	14	78	14	—	—	—	1	—	—	—	—	—
52	Gävleborgs län	29	110	23	—	—	—	4	—	—	3	2	—
53	Västernorrlands län . .	20	99	16	—	—	—	—	—	—	3	—	—
54	Jämtlands län	21	152	20	—	—	—	—	—	—	1	1	—
55	Västerbottens län . . .	12	104	13	1	1	1	—	—	—	—	1	—
56	Norrbottens län	11	60	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
22 100	8 300	7 706	11 942	4 290	2 839	7 835	4 138	4 032	2 446	1 264	842	9 540	6 515	4 594	6 873	7 101	6 880	1 555	1
4 220	453	447	1 047	226	177	951	560	553	847	456	300	2 450	1 687	1 190	539	1 912	1 903	51	2
1 461	364	349	176	62	50	87	27	24	45	15	6	230	115	57	268	219	189	24	3
387	127	124	119	23	19	6	—	—	190	60	35	101	43	21	123	74	68	19	4
301	199	194	217	67	44	521	340	339	17	13	7	66	88	44	171	106	106	29	5
1 012	233	203	593	216	157	217	157	152	79	65	41	768	606	467	191	173	168	109	6
380	266	242	356	132	69	27	1	1	51	18	9	124	65	45	197	129	99	39	7
308	382	307	314	686	485	7	—	—	6	7	3	78	72	48	108	63	60	38	8
466	376	354	255	100	76	549	192	182	19	9	4	237	153	101	187	143	131	9	9
40	13	8	35	50	3	128	90	80	2	3	—	24	22	6	49	31	31	5	10
294	222	209	372	115	99	359	150	150	16	18	6	115	155	103	338	207	204	119	11
725	551	474	374	663	265	172	68	57	27	18	14	195	245	168	195	203	163	232	12
1 755	443	441	436	89	89	494	268	268	157	38	30	756	303	215	394	612	611	50	13
1 288	716	692	561	260	192	1 178	567	567	195	73	63	399	408	307	536	304	294	176	14
198	126	123	312	341	143	134	58	58	10	2	2	136	118	109	86	104	104	9	15
2 099	230	228	821	110	109	2 105	1 357	1 357	457	250	174	1 885	1 367	1 049	474	1 124	1 123	73	16
603	228	220	2 009	262	251	357	262	212	19	25	25	178	79	54	351	210	210	35	17
451	156	139	1 891	316	258	16	—	—	36	18	10	138	123	75	166	128	122	32	18
704	492	457	226	199	88	31	18	16	25	18	11	118	96	70	186	182	181	37	19
373	127	126	182	46	23	36	12	8	28	16	13	122	88	61	142	58	58	15	20
620	399	373	915	128	87	18	1	1	34	16	7	179	130	68	191	225	190	25	21
228	117	105	82	30	22	63	—	—	24	18	16	74	106	54	132	128	120	26	22
208	202	123	125	36	28	2	—	—	25	24	12	63	71	44	183	139	134	26	23
446	165	158	216	24	24	110	—	—	22	9	5	199	80	42	241	159	159	49	24
1 529	359	336	127	24	16	215	8	7	31	15	14	520	67	40	556	134	132	80	25
620	517	486	80	59	54	1	—	—	48	30	21	86	98	80	74	83	77	47	26
368	220	202	31	15	4	13	1	—	13	17	6	100	67	32	201	55	48	86	27
1 016	617	586	70	11	7	38	1	—	23	13	8	199	63	44	594	196	195	115	28
5	2	2	14 710	2 495	1 750	301	110	97	3 601	3 078	1 834	6 023	6 411	4 216	16129	22 059	13565	1 386	29
1	1	1	1 385	453	199	157	67	66	921	814	379	1 487	1 478	1 013	3 154	5 358	3 493	103	30
1	1	1	163	75	52	1	1	—	56	92	32	110	180	97	826	1 449	789	29	31
—	—	—	320	23	14	—	—	—	155	65	43	47	60	37	231	386	211	35	32
—	—	—	195	28	17	1	—	—	44	62	27	125	144	72	377	445	258	39	33
—	—	—	729	99	58	1	9	8	147	173	103	178	264	154	833	985	567	89	34
—	—	—	646	104	63	—	—	—	85	71	48	100	176	91	341	371	224	35	35
—	—	—	45	20	15	—	—	—	34	34	25	67	119	54	251	421	195	7	36
3	—	—	54	32	26	10	—	—	62	57	41	120	139	82	386	507	306	34	37
—	—	—	2	6	2	1	—	—	19	22	8	23	29	15	64	106	47	—	38
—	—	—	240	22	14	—	—	—	70	73	55	153	128	103	501	670	469	97	39
—	—	—	237	145	85	1	1	1	68	50	30	177	322	117	508	820	294	117	40
—	—	—	905	176	159	10	1	1	211	82	64	632	389	362	961	881	765	48	41
—	—	—	861	106	80	7	—	—	218	122	89	291	388	272	998	958	631	154	42
—	—	—	377	97	91	4	4	4	44	30	25	156	132	107	249	239	161	45	43
—	—	—	2 306	296	222	90	12	10	468	330	238	703	503	444	1 563	2 415	1 665	88	44
—	—	—	398	58	53	2	—	—	48	44	32	63	81	56	212	265	174	41	45
—	—	—	2 825	311	242	—	—	—	75	90	45	115	108	52	449	531	296	41	46
—	—	—	161	72	60	1	2	1	65	73	36	84	115	73	408	530	292	30	47
—	—	—	280	16	15	4	2	—	113	96	72	129	161	104	489	710	382	71	48
—	—	—	1 660	202	160	1	1	1	110	126	92	218	240	166	593	691	391	55	49
—	—	—	161	15	11	1	—	—	59	95	42	160	232	111	445	592	291	27	50
—	—	—	193	18	11	—	—	—	100	135	76	205	267	156	466	558	344	46	51
—	—	—	436	23	15	2	—	—	59	47	21	172	209	112	430	459	286	84	52
—	—	—	32	5	4	4	3	1	78	57	46	74	98	71	575	541	388	32	53
—	—	—	36	69	62	1	—	—	134	133	94	197	255	165	287	463	244	25	54
—	—	—	36	17	15	1	2	1	82	67	36	98	99	65	283	390	209	11	55
—	—	—	27	7	5	1	5	3	76	38	35	139	95	65	249	318	193	3	56

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av april 1942 i jämförelse med slutet av mars 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl mars 1942 som april 1942					
	Antal företag	April 1942		Indextal för april 1942 (mars 1942 = 100)		
		S:a arbetare	Därav kvinnor	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 487**	**130 689**	**11 538**	**99·8**	**102·7**	**100·1**
Gruvor o. anrikningsverk	24	3 499	49	96·2	·	96·6
Järn-, stål- o. kopparverk	28	14 255	55	99·6	131·0	99·6
Järn- o. stålmanufaktur	298	14 922	1 585	99·3	105·2	99·9
Mekaniska verkstäder	800	60 015	4 362	99·5	101·8	99·6
Skeppsvarv	50	13 739	18	104·4	·	104·4
Elektriska verkstäder	105	17 629	4 074	99·1	102·2	99·8
Annan metallindustri	182	6 630	1 395	98·8	102·6	99·6
Jord- o. stenindustri	**480**	**17 586**	**1 522**	**120·7**	**104·2**	**119·1**
Kolgruvor	4	962	2	97·4	·	97·4
Torvindustri	53	1 208	54	245·5	270·0	255·9
Stenbrott o. stenhuggerier	117	2 477	13	122·8	·	122·7
Cementfabriker, kalkbruk	112	3 529	47	127·0	·	127·0
Tegelbruk	128	3 599	5	130·5	·	130·6
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	3 003	1 113	105·6	97·2	102·3
Glasbruk	46	2 808	288	98·5	110·3	99·6
Träindustri	**847**	**24 500**	**490**	**107·2**	**101·7**	**107·1**
Sågverk o. hyvlerier	346	11 095	23	116·7	·	116·8
Snickeri- o. möbelfabriker	431	11 289	276	100·1	99·3	100·1
Annan trävaruindustri	70	2 116	191	101·1	99·0	100·9
Pappers- o. grafisk ind.	**514**	**30 535**	**5 696**	**101·9**	**100·7**	**101·6**
Pappersmassefabriker	53	8 441	45	102·8	·	103·0
Pappersbruk o. pappfabr.	47	9 219	1 593	104·3	98·7	103·3
Annan pappersindustri	126	4 644	2 830	99·0	101·7	100·6
Grafisk industri	288	8 231	1 228	99·1	99·7	99·2
Livsmedelsindustri	**860**	**25 303**	**9 003**	**102·6**	**101·8**	**102·3**
Kvarnar	41	1 283	126	101·2	101·6	101·3
Bagerier	205	3 898	1 141	99·9	100·0	99·9
Råsockerbruk o. raffinad.	25	3 679	591	112·9	97·2	110·1
Choklad- o. karamellfabr.	63	3 857	2 889	103·3	99·8	100·7
Bryggerier o. läskedrycksf.	190	3 850	718	101·9	105·0	102·4
Tobaksfabriker	7	1 618	1 284	98·2	100·2	99·8
Slakterier o. konservfabr.	190	4 499	1 599	97·8	110·4	101·9
Annan livsmedelsindustri	139	2 619	655	101·3	98·9	100·7
Textil- o. beklädnadsind.	**736**	**57 130**	**38 507**	**100·1**	**100·5**	**100·4**
Bomullsindustri	53	13 652	7 451	99·2	99·1	99·2
Jute- o. linneindustri	13	2 822	1 515	105·1	93·6	98·6
Ylleindustri	66	8 645	4 703	99·4	101·2	100·3
Trikåfabriker	118	7 770	5 961	97·9	99·7	99·3
Skrädderier o. sömnadsfabr.	335	17 700	14 972	99·8	101·6	101·3
Annan hithörande industri	151	6 541	3 905	102·6	102·6	102·6
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**330**	**15 684**	**6 357**	**97·9**	**100·4**	**98·9**
Garverier	34	2 218	232	97·4	98·7	97·6
Skofabriker	92	4 086	1 805	98·8	99·8	99·2
Gummivarufabriker	27	5 307	2 557	100·1	101·6	100·8
Annan hithörande industri	177	4 073	1 763	94·8	99·5	96·8
Kemisk-teknisk industri	**271**	**10 692**	**2 912**	**104·6**	**102·8**	**104·1**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	109	2 343	765	104·9	99·0	102·9
Sprängämnesfabriker	9	2 319	849	101·1	101·7	101·3
Tändsticksfabriker	8	953	309	97·0	94·8	96·3
Annan kemisk-tekn. ind.	145	5 077	989	107·1	110·1	107·7
Samtliga industrigrupper	**5 525**	**312 119**	**76 025**	**102·2**	**101·2**	**102·0**
Byggnadsverksamhet	935	11 380	17	129·6	·	129·6
Statliga verk o. byggn.-arb.	168	27 025	3 576	102·1	94·7	101·1
Komm. verk o. byggnadsarb.	216	13 794	212	103·5	359·3	104·7
Handel o. varulager	1 213	6 699	1 605	101·8	107·5	103·1
Samfärdsel	143	4 106	65	119·5	108·3	119·3
Samtliga näringsgrenar	**8 200**	**375 123**	**81 500**	**103·3**	**101·2**	**102·9**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941						1942		
	Febr.	Mars	Maj	Aug.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars
Malmbrytning o. metallind.	101·2	100·0	100·0	103·0	104·3	102·4	103·3	102·7	102·8
Gruvor o. anrikningsverk .	106·8	102·6	106·0	115·3	110·5	106·7	107·4	107·3	106·8
Järn-, stål- o. kopparverk .	100·4	98·4	100·0	103·2	106·0	103·5	103·4	101·1	101·6
Järn- o. stålmanufaktur . .	87·1	82·7	82·1	87·2	90·6	87·9	89·5	88·8	87·6
Mekaniska verkstäder . . .	107·0	106·1	106·5	108·2	110·5	109·1	110·5	110·7	111·0
Skeppsvarv	115·6	119·9	116·7	108·5	99·0	96·6	98·2	98·9	100·7
Elektriska verkstäder . . .	103·8	103·9	104·0	111·9	114·7	114·2	115·1	113·0	111·9
Annan metallindustri . . .	83·4	82·9	81·2	85·3	87·4	86·8	83·8	82·9	83·5
Jord- o. stenindustri . . .	54·8	55·3	74·1	77·6	69·9	64·4	59·7	59·3	60·7
Kolgruvor	121·0	118·8	121·9	125·2	128·2	129·2	131·4	127·7	128·1
Torvindustri	69·5	58·0	241·6	194·2	97·9	80·7	60·8	59·8	59·0
Stenbrott o. stenhuggerier .	42·8	47·6	54·3	58·2	49·3	47·8	35·4	32·6	35·0
Cementfabriker, kalkbruk .	57·6	60·0	72·9	75·4	70·5	62·8	57·0	59·3	61·1
Tegelbruk	29·8	29·8	57·6	71·6	49·9	42·8	37·7	36·5	36·6
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	73·5	73·5	75·6	78·3	77·9	76·5	76·3	77·7	76·9
Glasbruk	59·6	57·6	67·3	62·7	76·4	69·4	70·7	69·6	73·3
Träindustri	63·0	64·6	74·4	77·0	75·7	67·6	64·0	64·7	63·8
Sågverk o. hyvlerier . . .	62·0	66·7	83·2	80·9	70·8	59·0	52·2	54·8	54·9
Snickeri- o. möbelfabriker .	65·2	64·3	67·5	74·4	81·6	76·0	76·2	75·5	73·6
Annan trävaruindustri . .	70·3	72·8	85·2	97·8	99·2	98·5	94·3	91·3	89·7
Pappers- o. grafisk ind. . .	73·2	70·2	72·9	74·0	80·1	77·2	77·7	78·2	76·5
Pappersmassefabriker . . .	58·2	57·7	60·7	65·0	70·1	66·6	68·2	68·3	65·3
Pappersbruk o. pappfabr. .	70·1	64·1	67·6	64·1	71·4	67·3	70·6	72·0	70·1
Annan pappersindustri . .	84·6	82·6	82·8	87·2	94·6	92·1	87·8	89·3	88·8
Grafisk industri	92·8	90·0	91·2	91·4	97·4	98·3	95·0	94·1	94·1
Livsmedelsindustri	89·8	88·5	96·1	98·9	111·5	94·4	93·8	93·2	92·3
Kvarnar	90·7	84·4	93·2	91·9	107·6	102·4	96·3	89·9	87·3
Bagerier	90·7	85·5	100·0	101·8	99·7	87·2	100·0	101·4	100·9
Råsockerbruk o. raffinad. .	89·1	92·1	110·9	125·9	215·8	113·9	113·3	113·3	110·8
Choklad- o. karamellfabr. .	91·2	92·4	91·2	87·0	95·6	87·1	85·0	90·4	91·6
Bryggerier o. läskedrycksf. .	89·1	86·9	98·6	95·7	89·6	93·3	86·6	84·3	86·2
Tobaksfabriker	66·0	72·8	73·3	73·8	75·1	71·6	78·0	77·1	77·3
Slakterier o. konservfabr. .	107·6	104·7	108·6	126·4	138·2	131·6	122·4	116·9	110·5
Annan livsmedelsindustri .	93·3	88·2	87·5	88·4	98·5	96·7	93·4	89·9	89·4
Textil- o. beklädnadsind. . .	91·9	91·0	89·6	88·4	88·6	86·1	84·2	84·8	85·2
Bomullsindustri	95·0	94·1	93·5	94·5	96·2	95·1	94·5	94·1	93·1
Jute- o. linneindustri . . .	96·5	95·3	93·4	94·9	100·1	99·3	98·6	96·4	95·5
Ylleindustri	99·3	97·5	94·9	91·7	91·5	91·3	88·2	86·2	84·8
Trikåfabriker	86·0	84·7	85·4	85·8	85·9	83·7	82·6	83·2	82·7
Skrädderier o. sömnadsfabr.	89·0	86·0	84·9	82·4	80·9	77·5	72·6	76·4	78·9
Annan hithörande industri .	90·8	92·4	93·5	89·8	90·0	82·5	90·3	88·7	90·1
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	94·9	92·2	90·1	84·2	90·5	79·8	86·5	85·8	85·5
Garverier	120·2	116·8	109·6	112·5	109·5	100·6	106·2	105·5	103·4
Skofabriker	97·4	93·4	90·1	91·8	89·3	87·0	86·7	90·3	90·7
Gummivarufabriker	83·6	81·8	80·5	57·2	76·9	54·3	72·1	67·3	66·2
Annan hithörande industri .	92·6	91·1	92·4	96·5	98·2	92·6	91·9	90·5	91·4
Kemisk-teknisk industri . .	85·0	85·7	82·4	87·9	91·4	84·3	86·9	86·2	86·2
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	78·2	73·8	77·7	77·6	84·4	80·2	78·3	77·9	79·1
Sprängämnesfabriker . . .	115·4	118·7	120·9	146·9	152·0	133·6	142·4	135·0	134·1
Tändsticksfabriker	73·3	72·0	50·7	47·1	52·4	52·0	49·1	50·6	50·9
Annan kemisk-teknisk ind. .	87·3	90·3	87·6	94·0	94·8	86·8	91·5	92·5	91·9
Samtliga industrigrupper	87·0	86·0	88·6	90·3	92·4	87·9	87·7	87·6	87·4
Byggnadsverksamhet	36·5	34·6	48·2	61·5	50·3	41·6	37·3	34·9	34·1
Statliga verk o. byggn.-arb. .	109·3	110·4	119·6	137·8	125·6	109·6	113·5	114·2	113·1
Komm. verk o. byggnadsarb.	81·0	79·5	91·5	92·3	89·0	84·2	83·3	82·5	82·9
Handel o. varulager	75·7	74·8	73·9	75·6	80·1	76·8	75·0	75·2	74·4
Samtliga näringsgrenar	84·6	83·8	87·9	91·1	91·3	85·7	85·3	85·0	84·7

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941								1942			
	Mars	April	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April
Malmbrytning o. metallind.	3·64	3·67	3·71	3·67	3·80	3·82	3·84	3·82	3·88	3·79	3·77	3·91
Gruvor o. anrikningsverk	3·94	4·01	4·18	3·94	3·81	3·88	3·79	4·00	3·99	4·03	3·99	4·06
Järn-, stål- o. kopparverk	3·88	4·04	4·27	3·97	4·17	4·05	4·00	4·05	4·02	4·12	3·96	3·97
Järn- o. stålmanufaktur	2·91	2·94	3·15	3·15	3·55	3·74	3·65	3·46	3·42	3·45	3·59	3·78
Mekaniska verkstäder	3·90	3·80	3·80	3·92	3·96	3·95	4·00	3·99	3·91	3·92	3·83	4·00
Skeppsvarv	4·10	4·13	3·55	3·17	3·20	3·22	3·67	3·43	4·10	3·52	3·53	3·92
Elektriska verkstäder	3·08	3·88	3·48	3·49	3·70	3·88	3·74	3·68	3·55	3·57	3·69	3·72
Annan metallindustri	2·89	3·05	3·11	3·17	3·04	3·22	3·20	3·41	3·28	3·42	3·63	3·53
Jord- o. stenindustri	2·96	3·01	3·88	3·86	3·43	3·32	3·25	3·10	3·29	3·42	3·40	3·77
Kolgruvor	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	4·98	4·98
Torvindustri	3·88	3·79	4·07	4·00	4·80	3·96	3·45	3·38	3·07	2·97	2·62	3·96
Stenbrott o. stenhuggerier	2·33	2·57	3·02	3·08	3·28	2·66	2·80	2·56	2·43	2·08	2·41	3·16
Cementfabriker, kalkbruk	2·49	2·74	3·37	3·00	3·14	3·24	3·32	3·20	2·84	2·93	3·22	3·71
Tegelbruk	2·41	2·34	3·06	3·07	3·05	2·79	2·72	2·71	3·28	3·73	3·45	3·92
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·44	3·67	3·43	3·57	3·53	3·58	3·28	3·17	3·28	3·64	3·60	3·78
Glasbruk	2·95	2·63	3·08	3·23	3·34	3·39	3·28	3·68	3·60	3·48	3·67	3·65
Träindustri	2·71	2·84	3·38	3·46	3·45	3·45	3·51	3·19	3·04	3·15	3·25	3·48
Sågverk o. hyvlerier	2·68	2·96	3·57	3·61	3·49	3·38	3·23	3·09	2·85	2·98	3·02	3·41
Snickeri- o. möbelfabriker	2·71	2·70	3·18	3·24	3·39	3·49	3·67	3·24	3·11	3·24	3·34	3·51
Annan trävaruindustri	2·88	2·90	3·48	3·76	3·62	3·49	3·78	3·38	3·44	3·38	3·62	3·70
Pappers- o. grafisk ind.	2·88	2·78	3·01	3·01	3·11	3·22	3·31	3·26	3·07	3·37	3·28	3·37
Pappersmassefabriker	2·46	2·29	3·00	3·31	3·05	3·00	3·10	2·97	2·95	3·22	3·38	3·46
Pappersbruk o. pappfabr.	2·48	2·24	2·47	2·14	2·51	2·64	2·67	2·62	2·66	3·03	2·92	2·96
Annan pappersindustri	3·25	3·24	3·47	3·58	3·65	4·05	4·10	4·15	3·61	3·77	3·69	3·77
Grafisk industri	3·34	3·44	3·27	3·27	3·41	3·59	3·82	3·74	3·38	3·59	3·39	3·50
Livsmedelsindustri	3·28	3·30	3·54	3·34	3·37	3·44	3·41	3·35	3·23	3·24	3·25	3·25
Kvarnar	3·62	3·72	3·88	3·65	3·89	3·84	3·74	3·83	2·86	2·90	2·72	2·89
Bagerier	3·37	3·41	3·72	3·80	3·54	3·63	3·59	3·69	3·64	3·48	3·66	3·52
Råsockerbruk o. raffinad.	3·20	3·28	3·53	3·79	3·50	3·68	3·57	2·93	3·08	3·11	3·10	3·20
Choklad- o. karamellfabr.	4·06	4·00	3·53	3·09	3·64	3·77	3·76	3·51	3·75	3·76	3·78	3·89
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·42	2·43	3·43	2·76	2·61	2·52	2·41	2·96	2·53	2·54	2·56	2·97
Tobaksfabriker	3·06	3·22	3·21	3·03	3·55	3·55	3·54	3·52	3·57	3·64	3·60	3·71
Slakterier o. konservfabriker	3·15	3·10	3·56	3·31	3·37	3·53	3·67	3·45	3·14	3·05	2·93	2·69
Annan livsmedelsindustri	3·25	3·45	3·43	3·33	3·39	3·13	3·27	3·38	3·44	3·35	3·58	3·34
Textil- o. beklädnadsind.	3·23	3·33	3·19	3·12	3·13	3·06	3·25	3·17	2·83	2·98	3·13	3·24
Bomullsindustri	3·10	3·12	3·24	2·96	2·96	2·68	3·21	3·31	2·78	2·92	3·12	3·07
Jute- o. linneindustri	3·48	3·54	3·02	3·49	3·88	3·48	3·51	3·25	2·81	3·40	3·07	2·94
Ylleindustri	3·25	3·40	3·41	3·42	3·24	3·46	3·51	3·14	2·87	2·90	3·13	3·27
Trikåfabriker	3·40	3·84	3·25	3·30	3·40	3·86	3·51	3·37	3·23	3·22	3·27	3·32
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·18	3·35	2·94	2·83	2·97	2·80	2·84	2·85	2·47	2·65	2·97	3·22
Annan hithörande industri	3·34	3·46	3·33	3·43	3·59	3·51	3·54	3·38	3·33	3·49	3·41	3·61
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·31	3·20	3·22	3·04	3·07	3·15	3·28	3·33	3·27	3·21	3·19	3·31
Garverier	3·24	2·86	3·32	3·30	3·32	3·48	3·23	3·34	3·41	3·48	3·37	3·32
Skofabriker	2·89	2·74	2·83	2·86	2·82	2·77	2·98	3·03	3·32	3·10	3·14	2·99
Gummivarufabriker	3·81	3·85	3·69	3·12	3·27	3·54	3·86	3·86	3·18	3·25	3·20	3·54
Annan hithörande industri	3·31	3·22	3·20	3·17	3·17	3·05	3·23	3·26	3·18	3·18	3·12	3·32
Kemisk-teknisk industri	2·89	3·20	3·34	3·23	3·32	3·42	3·42	3·32	3·13	3·31	3·39	3·21
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·60	2·94	2·96	2·57	2·98	3·24	2·96	3·03	2·81	2·71	3·02	3·09
Sprängämnesfabriker	3·46	4·41	4·43	4·43	4·59	4·42	4·55	4·78	3·91	4·61	4·77	3·76
Tändsticksfabriker	1·86	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·89	3·38	3·46	3·37	3·41	3·38	3·49	3·28	3·32	3·51	3·42	3·40
Samtliga industrigrupper	3·29	3·35	3·43	3·39	3·43	3·43	3·54	3·49	3·38	3·44	3·45	3·53
Byggnadsverksamhet	1·92	1·95	2·84	2·91	2·99	2·63	2·50	2·62	2·53	2·26	2·38	2·84
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·43	3·60	3·60	3·81	3·72	3·57	3·53	3·40	3·52	3·43	3·68	3·66
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·80	2·90	2·92	3·02	2·97	2·90	2·97	2·74	2·82	2·80	2·93	2·99
Handel o. varulager	3·00	3·10	3·16	3·18	3·26	3·33	3·42	3·44	3·09	3·13	3·15	3·29
Samfärdsel	2·78	3·26	2·84	2·97	3·26	3·22	3·10	3·34	2·99	3·31	3·42	3·17
Banker	3·68	3·66	3·92	3·63	3·63	3·63	3·56	3·82	3·71	3·64	3·56	3·52
Försäkringsföretag	3·61	3·80	3·87	3·70	3·71	3·68	3·82	3·61	3·81	3·87	3·86	3·91
Samtliga näringsgrenar	3·24	3·31	3·39	3·38	3·45	3·43	3·49	3·42	3·34	3·38	3·41	3·52

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under april 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Mars	April	Mars	April	Mars	April	Mars	April
Malmbrytning o. metallindustri	**116**	**112**	**2 830**	**2 654**	**1 136**	**1 833**	**+ 1 694**	**+ 821**
Gruvor o. anrikningsverk	4	3	134	30	43	80	+ 91	− 50
Järn-, stål- o. kopparverk	17	11	614	572	276	379	+ 338	+ 193
Järn- o. stålmanufaktur	11	6	353	100	73	74	+ 280	+ 26
Mekaniska verkstäder	56	54	1 216	945	476	611	+ 740	+ 334
Skeppsvarv	7	12	72	431	10	200	+ 62	+ 231
Elektriska verkstäder	13	15	360	444	194	322	+ 166	+ 122
Annan metallindustri	8	11	81	132	64	167	+ 17	− 35
Jord- o. stenindustri	**15**	**46**	**158**	**792**	**74**	**265**	**+ 84**	**+ 527**
Kolgruvor	2	1	35	10	21	42	+ 14	− 32
Torvindustri[2]	—	—	—	—	—	—	—	—
Stenbrott o. stenhuggerier	3	6	10	82	9	63	+ 1	+ 19
Cementfabriker, kalkbruk	1	9	9	156	2	21	+ 7	+ 135
Tegelbruk	5	24	32	340	—	2	+ 32	+ 338
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	*3*	*4*	*60*	*176*	*36*	*69*	*+ 24*	*+ 107*
Glasbruk	1	2	12	28	6	68	+ 6	− 40
Träindustri	**19**	**22**	**189**	**456**	**99**	**60**	**+ 90**	**+ 396**
Sågverk o. hyvlerier	15	14	160	317	88	42	+ 72	+ 275
Snickerier o. möbelfabriker	4	8	29	118	11	18	+ 18	+ 100
Annan trävaruindustri	—	—	—	21	—	—	—	+ 21
Pappers- o. grafisk industri	**20**	**19**	**246**	**838**	**516**	**460**	**− 270**	**+ 378**
Pappersmassefabriker	8	8	115	612	366	345	− 251	+ 267
Pappersbruk o. pappfabriker	3	4	29	135	75	7	− 46	+ 128
Annan pappersindustri	6	2	16	21	16	—	± 0	+ 21
Grafisk industri	3	5	86	70	59	108	+ 27	− 38
Livsmedelsindustri	**31**	**30**	**254**	**373**	**301**	**166**	**− 47**	**+ 207**
Kvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—
Bagerier	6	3	38	26	10	7	+ 28	+ 19
Råsockerbruk o. raffinaderier	5	8	25	96	116	1	− 91	+ 95
Choklad- o. karamellfabriker	9	9	140	160	106	74	+ 34	+ 86
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	1	2	3	25	—	—	+ 3	+ 25
Slakterier o. konservfabriker	6	6	14	7	47	74	− 33	− 67
Annan livsmedelsindustri	4	2	34	59	23	10	+ 12	+ 49
Textil- o. beklädnadsindustri	**38**	**34**	**515**	**412**	**263**	**372**	**+ 252**	**+ 40**
Bomullsindustri	8	4	118	38	111	91	+ 7	− 53
Jute- o. linneindustri	1	1	15	10	—	8	+ 15	+ 2
Ylleindustri	5	4	68	48	9	40	+ 59	+ 8
Trikåfabriker	—	1	—	5	—	—	—	+ 5
Skrädderier o. sömnadsfabriker	12	13	73	109	109	159	− 36	− 50
Annan hithörande industri	12	11	241	202	34	74	+ 207	+ 128
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**9**	**9**	**148**	**167**	**151**	**147**	**− 3**	**+ 20**
Garverier	2	2	—	4	—	49	—	− 45
Skofabriker	1	1	7	7	—	—	+ 7	+ 7
Gummivarufabriker	3	3	128	148	151	70	− 23	+ 78
Annan hithörande industri	3	3	13	8	—	28	+ 13	− 20
Kemisk-teknisk industri	**18**	**14**	**187**	**154**	**166**	**105**	**+ 21**	**+ 49**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	4	5	5	36	106	5	− 101	+ 31
Sprängämnesfabriker	4	1	68	19	14	20	+ 54	− 1
Tändsticksfabriker	1	1	6	2	8	7	− 2	− 5
Annan kemisk-teknisk industri	9	7	108	97	38	73	+ 70	+ 24
Samtliga industrigrupper	**266**	**286**	**4 527**	**5 846**	**2 706**	**3 408**	**+ 1 821**	**+ 2 438**
Byggnadsverksamhet	69	100	1 479	2 171	768	519	+ 711	+ 1 652
Handel o. varulager	9	11	188	156	135	96	+ 53	+ 60
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	2	4	31	349	24	130	+ 7	+ 219
Banker och försäkringsföretag	1	—	7	—	—	—	+ 7	—
Samtliga näringsgrenar	**347**	**401**	**6 232**	**8 522**	**3 633**	**4 153**	**+ 2 599**	**+ 4 369**
Kvinnor			1 296	1 520	885	943	+ 411	+ 577

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen. — [2] Särskilda uppgifter sid. 465.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 mars 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	91	26 870	22 232	1 725	6·4	1 442	26 512	2 821	10·6
Bleck- o. plåtslagareförb. .	55	2 633	—	408	15·5	—	2 657	332	12·5
Bokbindareförbundet . . .	53	8 288	5 202	225	2·7	166	8 217	262	3·2
Bryggeriindustriarb.-förb. .	118	7 021	1 482	351	5·0	201	7 053	510	7·2
Byggnadsträarbetareförb. .	344	33 130	—	13 007	39·3	—	33 622	14 759	43·9
De förenade förbunden . .	56	13 206	4 035	949	7·2	505	13 115	895	6·8
Elektriska arbetareförb. . .	82	8 142	—	729	9·0	—	8 349	891	10·7
Gjutareförbundet	111	8 703	4	185	2·1	—	8 585	222	2·6
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	540	72 673	7 731	16 242	22·3	1 244	73 915	19 392	26·2
Byggnadsind.-arbetare .	189	34 032	1 409	10 291	30·2	154	34 129	12 566	36·8
Byggnadsämnesind.-arb.	178	12 454	488	3 039	24·4	120	12 820	3 501	27·3
Glasbruksarbetare . . .	38	3 756	96	172	4·6	28	3 778	238	6·2
Sockerfabriksarbetare .	18	4 474	757	610	13·6	112	4 746	769	16·2
Tändsticksarbetare . . .	5	1 275	495	199	15·6	127	1 277	222	17·4
Övriga arbetare	112	16 682	4 491	1 931	11·6	708	17 170	2 101	12·2
Gruvindustriarbetareförb. .	61	9 939	90	257	2·6	3	9 949	250	2·5
Handelsarbetareförb. . . .	261	41 755	17 748	1 391	3·3	576	41 524	1 394	3·4
Kommunalarbetareförb. . .	303	44 178	13 127	2 159	4·9	837	45 658	2 632	5·8
Lantarbetareförbundet . .	425	25 810	432	1 380	5·3	210	37 616	2 574	6·8
Litografförbundet	19	2 876	172	58	2·0	6	2 873	83	2·9
Livsmedelsarbetareförb. . .	120	26 015	7 930	1 836	7·1	768	28 404	2 205	7·8
Metallindustriarb.-förb. . .	309	182 199	12 199	7 275	4·0	848	182 645	7 755	4·2
Järnbruksarbetare . . .	59	37 518	654	490	1·3	11	38 488	530	1·4
Verkstadsarbetare . . .	250	144 681	11 545	6 785	4·7	837	144 207	7 225	5·0
Murareförbundet	130	10 426	—	5 034	48·3	—	10 710	5 452	50·9
Målareförbundet	207	13 620	2	5 191	38·1	—	13 709	6 510	47·5
Pappersindustriarb.-förb. .	128	29 497	1 736	2 928	9·9	345	32 456	3 520	10·8
Sadelm.- o. tapetseraref. .	57	3 783	800	471	12·5	114	3 763	584	15·5
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	57	11 153	4 469	1 202	10·8	648	11 126	1 668	15·0
Stenindustriarbetareförb. .	133	5 791	2	972	16·8	—	6 069	1 258	20·7
Sågverksindustriarb.-förb. .	230	19 779	16	4 714	23·8	10	19 601	4 824	24·6
Textilarbetareförbundet . .	100	40 259	22 597	1 900	4·7	1 390	39 789	2 087	5·2
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 339	1 789	227	9·7	186	2 345	233	9·9
Transportarbetareförb. . .	180	26 682	1 497	3 901	14·6	25	28 998	4 500	15·5
Träindustriarbetareförb. . .	261	23 062	402	1 918	8·3	69	23 693	2 370	10·0
Typografförbundet	106	11 911	611	180	1·5	32	11 911	277	2·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	221	20 104	—	4 251	21·1	—	20 177	4 341	21·5
Summa	4 770	781 844	126 305	81 066	11·1	9 625	755 041	94 601	12·5

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under mars uppgivits till inalles 419 051.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{28}/_{2}$ 1941—$^{31}/_{3}$ 1942.

Fackförbund	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$
Beklädnadsarbetareförb.	7·9	6·1	6·1	6·5	9·4	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9	15·3	10·6	6·4
Bleck- o. plåtslagareförb. . . .	25·2	29·2	20·2	14·2	11·3	7·2	6·0	5·3	8·4	14·3	23·9	18·0	12·5	15·5
Bokbindareförbundet	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7
Bryggeriindustriarbetareförb. .	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0
Byggnadsträarbetareförb. . . .	50·6	47·0	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0	46·8	43·9	39·3
De förenade förbunden	6·1	7·1	7·0	7·3	6·9	5·4	4·8	4·5	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2
Elektriska arbetareförb.	12·5	12·3	11·3	8·5	7·6	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0
Gjutareförbundet	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1
Grov- o. fabriksarbetareförb. .	34·1	30·6	26·2	20·3	16·3	14·7	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1	27·1	26·2	22·3
Byggnadsind.-arb.	45·7	41·8	35·5	28·9	21·7	18·1	17·8	17·9	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8	30·2
Byggnadsämnesind.-arb. . . .	38·6	34·0	27·1	16·4	13·2	11·8	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5	28·3	27·3	24·4
Glasbruksarb.	17·1	16·7	11·6	8·1	8·8	15·8	11·0	4·8	5·8	6·2	7·3	8·1	6·2	4·6
Sockerfabriksarb.	24·0	17·7	15·0	12·1	10·9	10·6	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6
Tändsticksarb.	12·3	14·3	25·2	22·3	28·2	24·8	23·8	15·5	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6
Övriga arb.	14·4	11·9	11·0	9·0	9·2	9·9	9·0	8·2	9·0	9·6	12·3	11·7	12·2	11·6
Gruvindustriarbetareförb. . . .	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6
Handelsarbetareförb.	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3
Kommunalarbetareförb.	6·3	5·9	4·6	2·4	2·1	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9
Lantarbetareförbundet	6·0	5·5	3·8	3·1	2·6	2·7	2·8	2·7	2·8	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3
Litografförbundet	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2	2·8	3·1	2·3	1·9	2·4	2·5	2·9	2·0
Livsmedelsarbetareförb.	9·0	9·6	8·0	7·0	6·7	5·0	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1
Metallindustriarbetareförb. . .	6·8	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0
Järnbruksarbetare	2·2	2·5	2·0	1·5	1·4	1·2	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3
Verkstadsarbetare	8·0	7·5	7·0	6·0	5·4	4·6	4·3	4·0	4·0	4·8	5·0	4·0	5·0	4·7
Murareförbundet	59·5	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3
Målareförbundet	53·8	42·6	35·6	23·3	20·7	14·5	12·9	8·7	16·4	33·1	37·8	53·0	47·5	38·1
Pappersindustriarbetareförb. . .	20·7	21·4	21·6	21·0	20·5	16·5	16·8	13·4	14·2	13·6	13·5	13·8	10·8	9·9
Sadelm.- o. tapetserareförb. . .	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2	12·3	22·4	15·5	12·5
Sko- o. läderindustriarb.-förb. .	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9	12·3	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8
Stenindustriarbetareförb.	25·9	22·9	18·6	13·9	15·0	11·7	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8	29·0	20·7	16·8
Sågverksindustriarbetareförb. .	33·0	30·6	28·0	21·0	13·3	9·9	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0	29·5	24·6	23·3
Textilarbetareförbundet	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0	5·3	5·2	4·7
Tobaksindustriarbetareförb. . .	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7
Transportarbetareförb.	23·6	19·3	18·0	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2	12·1	13·0	13·3	15·7	15·5	14·6
Träindustriarbetareförb.	16·9	14·0	10·3	8·4	8·6	6·5	6·2	5·3	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3
Typografförbundet	5·7	4·2	3·3	3·3	2·3	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	2·3	1·5
Väg- o. vattenb.-arbetareförb. . .	30·0	29·6	26·2	20·7	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4	21·7	21·5	21·1
Samtliga	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·3	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
				a) *Vid utgången av april 1942.*						
Stockholms stad	1	3 331	—	3 331	— 578	—	— 578	64·8	51·4	5·6
Stockholms	19	197	653	850	— 97	— 308	— 405	78·5	49·5	3·0
Uppsala	4	140	28	168	— 50	— 23	— 73	67·9	40·5	1·2
Södermanlands	5	51	20	71	— 47	— 6	— 53	84·5	50·7	0·4
Östergötlands	4	526	13	539	— 270	— 11	— 281	79·8	52·8	1·7
Jönköpings	8	164	5	169	— 73	— 11	— 84	74·0	52·1	0·7
Kronobergs	5	16	28	44	— 4	— 3	— 7	54·5	43·2	0·3
Kalmar	8	186	19	205	— 134	— 37	— 171	85·4	61·5	0·9
Gotlands	2	55	8	63	— 49	— 2	— 51	76·2	63·5	1·1
Blekinge	14	29	91	120	— 52	— 37	— 89	84·2	60·8	0·8
Kristianstads	4	51	3	54	— 24	— 3	— 27	79·6	59·3	0·2
Malmö stad	1	918	—	918	— 1 079	—	— 1 079	80·3	49·2	5·9
Malmöhus i övrigt	7	437	11	448	— 537	— 183	— 720	77·0	48·7	1·2
Hallands	7	137	11	148	— 176	— 20	— 196	81·8	62·2	1·0
Göteborgs stad	1	2 604	—	2 604	— 1 335	—	— 1 335	69·4	45·2	9·3
Göteborgs o. Bohus i övrigt	40	455	1 789	2 244	— 173	— 145	— 318	83·6	39·3	11·0
Älvsborgs	8	116	52	168	— 61	— 17	— 78	73·8	48·8	0·5
Skaraborgs	5	41	2	43	— 45	± 0	— 45	51·2	39·5	0·2
Värmlands	12	123	158	281	— 49	— 31	— 80	79·0	66·5	1·0
Örebro	1	125	—	125	— 99	—	— 99	76·0	52·8	0·6
Västmanlands	3	8	2	10	— 32	+ 1	— 31	80·0	80·0	0·1
Kopparbergs	2	47	1	48	— 5	— 3	8	66·7	52·1	0·2
Gävleborgs	8	227	40	267	— 81	— 12	— 93	73·4	74·5	1·0
Västernorrlands	33	200	1 950	2 150	— 38	— 475	— 513	85·8	49·7	7·8
Jämtlands	2	9	1	10	— 8	± 0	— 8	90·0	60·0	0·1
Västerbottens	12	29	141	170	— 21	+ 15	— 6	47·1	22·4	0·8
Norrbottens	13	17	270	287	— 8	— 91	— 99	85·7	19·5	1·3
Summa	229	10 289	5 296	15 535	— 5 125	— 1 402	— 6 527	75·4	48·1	2·4
				b) *Mars 1941—April 1942.*						
1941							antal %			
mars	289	22 655	11 047	33 702	— 1 299	+ 101	— 1 198 3·4	70·4	30·5	5·3
april	285	19 732	10 820	30 552	— 2 923	— 227	— 3 150 9·3	71·5	31·1	4·8
maj	268	16 396	8 460	24 856	— 3 336	— 2 360	— 5 696 18·6	71·7	32·8	3·9
juni	251	13 227	7 429	20 656	— 3 169	— 1 031	— 4 200 16·9	73·3	34·1	3·2
juli	240	10 501	5 704	16 205	— 2 726	— 1 725	— 4 451 21·5	74·1	35·9	2·5
augusti	228	10 127	4 862	14 989	— 374	— 842	— 1 216 7·5	73·4	37·8	2·4
september	225	9 189	4 090	13 279	— 938	— 772	— 1 710 11·4	73·8	42·3	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	— 527	— 142	— 669 5·0	73·8	44·8	2·0
november	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171 17·2	74·8	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802 32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	— 331	+ 221	— 110 0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	— 2 269	— 818	— 3 087 12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	— 5 125	— 1 402	— 6 527 29·6	75·4	48·1	2·4

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. April 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	**80**	**191**	**271**	**— 117**	**— 73**	**— 190**	**169**	**62·4**
Jordbruk	74	30	104	— 120	— 50	— 170	56	53·8
Skogshushållning	6	161	167	+ 3	— 23	— 20	113	67·7
Industri och hantverk	**6 275**	**4 028**	**10 303**	**—3504**	**—1027**	**—4531**	**8 641**	**83·9**
Ingenjörsarbete och arbetsledning .	60	2	62	— 20	± 0	— 20	57	91·9
Malmbrytning	4	11	15	— 1	— 1	— 2	8	·
Metall- och maskinindustri	477	67	544	— 282	— 19	— 301	452	83·1
Jord- och stenindustri	345	1 560	1 905	— 136	— 74	— 210	1 717	90·1
stenindustri	226	1 481	1 707	— 66	— 42	— 108	1 534	89·9
glasindustri	10	61	71	+ 1	— 8	— 7	68	95·8
annan hithörande industri . . .	109	18	127	— 71	— 24	— 95	115	90·6
Trävaruindustri	359	697	1 056	— 137	— 298	— 435	789	74·7
sågverksindustri	245	669	914	— 95	— 284	— 379	687	75·2
annan trävaruindustri	114	28	142	— 42	— 14	— 56	100	70·4
Pappersindustri	76	314	390	— 45	— 42	— 87	318	81·5
Grafisk industri	54	1	55	— 11	+ 1	— 10	44	80·0
Livsmedelsindustri	142	13	155	— 70	— 9	— 79	118	76·1
Textil- och beklädnadsindustri . .	188	18	206	— 108	— 6	— 114	179	86·9
Läder-, hår- och gummivaruindustri	122	14	136	— 48	— 7	— 55	100	73·5
skoindustri	48	9	57	— 9	— 1	— 10	34	59·6
gummivaruindustri	12	2	14	— 33	± 0	— 33	13	·
annan hithörande industri . . .	62	3	65	— 6	— 6	— 12	53	81·5
Kemisk-teknisk industri	88	4	92	— 53	— 4	— 57	72	78·3
Byggnadsverksamhet	4 301	1 314	5 615	—2570	— 563	—3133	4730	84·2
husbyggnadsarbete	3 986	697	4 683	—2323	— 354	—2677	3 978	84·9
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	315	617	932	— 247	— 209	— 456	732	78·5
Kraft- och värmeproduktion . . .	59	13	72	— 23	— 5	— 28	57	79·2
Sjöfart och fiske	**195**	**55**	**250**	**— 233**	**— 8**	**— 241**	**210**	**84·0**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**2 662**	**300**	**2 962**	**— 703**	**— 90**	**— 793**	**2 385**	**80·5**
Kontors-, affärs- och lagerarbete .	896	47	943	— 127	— 18	— 145	830	88·0
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	243	13	256	± 0	— 2	— 2	233	91·0
kontorsvaktmästare m. fl. . . .	15	1	16	— 4	— 1	— 5	13	·
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	432	21	453	— 27	+ 1	— 26	402	88·7
lagerarbetare och förrådsbiträden	206	12	218	— 96	— 16	— 112	182	83·5
Landtransport	1 354	248	1 602	— 531	— 72	— 603	1 203	75·1
hamn- och stuveriarbetare . . .	886	177	1 063	— 330	— 43	— 373	779	73·3
chaufförer och åkeriarbetare . .	348	55	403	— 159	— 30	— 189	314	77·9
övriga hithörande grupper . . .	120	16	136	— 42	+ 1	— 41	110	80·9
Hotell- och restaurangrörelse . . .	211	3	214	— 31	± 0	— 31	186	86·9
Litterärt och konstnärligt arbete .	132	2	134	— 11	± 0	— 11	109	81·3
Förvaltning och undervisning . .	35	—	35	— 4	—	— 4	30	·
Sjukvård och hygien	34	—	34	+ 1	—	+ 1	27	·
Husligt arbete	**59**	**1**	**60**	**— 16**	**— 1**	**— 17**	**48**	**80·0**
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**968**	**721**	**1 689**	**— 552**	**— 203**	**— 755**	**1 341**	**79·4**
Summa	**10 239**	**5 296**	**15 535**	**—5125**	**—1402**	**—6527**	**12794**	**82·4**
därav 16—25 år	487	276	763	— 504	— 114	— 618		
26—50 »	4 596	2 708	7 304	—3264	— 886	—4150		
över 50 »	5 156	2 312	7 468	—1357	— 402	—1759		

Tab. 13. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av april 1942.*										
Stockholms stad	2 913	296	8	525	298	—	—	1 523	64	199
Stockholms	668	165	—	20	12	—	7	393	36	35
Uppsala	122	—	—	22	1	20	54	12	3	10
Södermanlands	59	—	—	11	1	—	44	—	—	3
Östergötlands	425	—	—	157	2	—	9	224	7	26
Jönköpings	149	30	—	45	5	—	58	—	—	11
Kronobergs	36	19	—	—	1	—	—	—	—	16
Kalmar	182	15	—	40	1	19	88	18	—	1
Gotlands	52	—	—	8	—	—	40	—	—	4
Blekinge	104	72	—	2	2	—	27	—	—	1
Kristianstads	47	—	—	—	—	—	46	—	—	1
Malmö stad	776	34	—	108	8	—	—	589	11	26
Malmöhus i övrigt	418	17	—	82	4	—	1	313	—	1
Hallands	119	—	—	33	—	5	52	13	1	15
Göteborgs stad	2 089	102	195	142	46	—	—	1 374	13	217
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 953	748	683	146	—	—	55	240	36	45
Älvsborgs	107	—	—	25	—	—	53	—	7	22
Skaraborgs	41	—	—	23	—	—	6	—	—	12
Värmlands	210	35	15	68	8	—	1	64	4	15
Örebro	90	8	—	55	8	14	—	—	—	5
Västmanlands	7	—	—	—	—	—	5	—	2	—
Kopparbergs	25	—	—	—	—	—	25	—	—	—
Gävleborgs	204	8	37	57	4	—	—	80	—	18
Västernorrlands	1 804	153	500	243	3	27	69	757	10	42
Jämtlands	10	—	4	3	1	—	—	—	—	2
Västerbottens	82	—	—	4	1	—	12	—	—	65
Norrbottens	102	—	1	—	1	—	19	31	37	13
Summa	**12 794**	**1 702**	**1 443**	**1 819**	**407**	**85**	**671**	**5 631**	**231**	**805**
därav städer	8 570	625	326	1 516	394	58	495	4 391	134	631
b) *Mars 1941—April 1942.*										
1941										
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131									
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·3	8·3	11·1	17·3	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·7	12·5	11·1										
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 858	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535									

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7			

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·58	3·68
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38			

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. För april 1942 ha rapportkorten utsänts till omkring 15 600 företagare, av vilka c:a 9 100 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. Indextal för annan personal än arbetare beräknas fr. o. m. november 1941 ej månadsutan blott kvartalsvis. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under februari 1941—mars 1942 med september 1939 som bas. På samma sätt ha i tab. 15 beräknats kvartalsindextal över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. I tab. 6 ha de ursprungliga indextalen för maj och augusti 1941 korrigerats. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. *Tab. 8.* Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. *Tab. 14.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(April 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

ANSTRIN, H. Världsekonomien under krigspåverkan. Industria 1942, nr 9.

GADOLIN, A. J. v. Cassels Wirtschaftssystem und wirtschaftspolitisches Wirken. Weltwirtschaftliches Archiv B. 55, s. 301.

MUNCH-PETERSEN, F., & NELSON, G. R. Elastiske Afskrivningsregler samt Fondshenlæggelser inden for Skattelovgivningen som Led i beskæftigelsesfremmende og i konjunkturudjævnende Politik. Socialt Tidsskrift 1942, nr 1.

MYRDAL, ALVA. Internationell arbetskonferens under världskrig. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 18.

Sverige.

HESSLER, C. A. En forskningsuppgift [sociologi]. Svensk tidskrift 1942, nr 3.

HULTSTRÖM, L. 1941 års utrymningslagstiftning. *Landskommunernas tidskrift 1942, nr 5.*

Danmark.

MELGAARD, P. Revision av den danska socialagstiftningen. Industria 1942, nr 9.

Reformen in der Arbeitslosenhilfe und öffentlichen Fürsorge. — Einführung einer Arbeitskarte. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 1.

Revisionen af Sociallovgivningen. Tidsskrift for Industri 1942, nr 8.

Frankrike.

GROSSE, F. Die neue französische Sozialverfassung. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1942, nr 2.

HENNINGS, E. Fransk socialutveckling till Charte du Travail. Industria 1942, nr 8.

Italien.

GAMBELLI, E. Die soziale und rechtliche Stellung der Arbeit in Italien. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1942, nr 2.

Tyskland.

RHODE, H. Zur systematischen Stellung des deutschen Sozialrechtes. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1942, nr 2.

Arbetarskydd.

BLAKESLEE, H. N. Petroleum, a portrait in safety. Industrial safety survey 1941, nr 4.

TRIER, E. Nogle Erhvervssygdomme efter Indaanding af Støv og Røg. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1942, nr 3.

WELIN-BERGER, J. Koloxidfaran. Metallarbetaren 1942, nr 17.

Sverige.

CLAESON, B. Olycksfall i arbete och de privatpraktiserande läkarna. Sv. läkartidningen 1942, nr 17.

JÖNSSON, HARRY. Nya skyddsföreskrifter för Kockums mekaniska verkstadsaktiebolag. Arbetarskyddet 1942, nr 3.

— Vår olycksfallsfrekvens kan och bör effektivt förminskas. Friskt folk 1942, nr 3.

LASSON, GÖSTA. Sinnessjukvårdens tbc-problem och därmed sammanhängande bristande arbetarskydd. Humanitet 1942, nr 4.

SALÉN, E. B. Den lurande faran: Gengasförgiftningen. Friskt folk 1942, nr 3.

SJÖFORS, I. 1941 års revision av olycksfallsförsäkringen. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 2.

SJÖSTRAND, T. Gengasförgiftningen såsom yrkessjukdom. Väg- och vattenbyggaren 1942, nr 4.

[STENBOM, A.] Trist facit. Ytterligare belysning av matfrågan inom industrin. Metallarbetaren 1942, nr 14.

Olycksfall och missöden. Sv. järnvägstidningen 1942, nr 7—8.

Om arbetshygien på kontor. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1942, nr 3.

Ständig arbetslöshetskår på 34 000 personer genom olycksfall. Sv. typograftidning 1942, nr 16.

Amerikas förenta stater.

CURTIS, A. J. R. The cement industry drives for worker safety. Industrial safety survey 1941, nr 3.

Finland.

HAGAN, E. Arbetarolycksfallsförsäkring med självrisk för arbetsgivaren. *Nordisk försäkringstidskrift* 1942, nr 2.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

TÖRNKVIST, F. Lönepolitik och levnadskostnader. Transportarbetaren 1942, nr 4.

Amendemang till semesterlagen? Avstyrkande av svenska arbetsgivareföreningen. Industria 1942, nr 8.

Bränsleavdragen igen. Folkskollärarnas tidning 1942, nr 14/15.

Dyrtidstilläggen. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 5.

Metallindustrins löneförhållanden. Metallarbetaren 1942, nr 15.

Danmark.

Den gennemsnitlige Timefortjeneste i Juli Kvartal 1941 og 1940. Arbejdsgiveren 1942, nr 8.

Finland.

Övervakning av lönebildningen. Industritidningen 1942, nr 2.

Kanada.

Wartime stabilisation of wages in Canada. International labour review dec. 1941.

Tyskland.

KALCKBRENNER, O. Leistungslöhne im Baugewerbe. Soziale Praxis 1942, nr 3.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

HANSSON, P. A. Läget på arbetsmarknaden och myndigheternas åtgärder. (Interpellationssvar.) Från departement och nämnder 1942, nr 8.

SKOGH, S. Sveriges ungdomsberedskap ger arbetshjälp. Från departement och nämnder 1942, nr 7.

Kriget och arbetskraften. Affärsvärlden 1942, nr 14.

Lenkung des Arbeitseinsatzes [in Schweden]. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 12.

Danmark.

Den danska sociallagstiftningen reformeras. Industria 1942, nr 8.

Finland.

ANNALA, V. Arbetskraftsproblemet. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 1.

Frankrike.

The organisation of employment in France. International labour review dec. 1941.

Storbritannien.

Arbeitseinsatzkrise in Grossbritannien. Soziale Praxis 1942, nr 3.

Tyskland.

KAESTNER. Arbeitseinsatz in der Landwirtschaft im dritten Kriegsjahr. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 9.

MOLLE. Die Hausgehilfinnen in Zahlen. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 9.

SIEMERING, HERTHA. Der bejahrte Kopfarbeiter im Arbeitsleben unseres Volkes. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 12.

The employment of women in Germany under the National-Socialist régime. International labour review dec. 1941.

Frau und Fabrikarbeit. Soziale Praxis 1942, nr 3.

Befolkningsfrågor.

ANDERSON, O. Statistik über Langlebigkeit. Allg. statistisches Archiv B. 30, s. 368.

HENNINGER, W. Statistik und Altersforschung. Allg. statistisches Archiv B. 30, s. 379.

JUNDELL, I. Barnuppfostran och föräldrauppfostran. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 5.

Sverige.

BAGGER-SJÖBÄCK, INGA. Vad arbetarkvinnorna säger om vår befolkningsfråga. Morgonbris 1942, nr 4.

ODHNOFF, W. Befolkningsfrågan ur försäkringssynpunkt. Nordisk försäkringstidskrift 1942, nr 2.

Befolkningsrörelsen i Stockholm år 1941. Statistisk månadsskrift 1942, nr 2.

Landsbygdens avfolkning. [Anm. av] W. William-Olsson: Stockholms framtida utveckling. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 4.

Ursachen des Geburtenrückgangs [in Schweden]. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 12.

Danmark.

Födsler i København i 1941. Statistisk Maanedsskrift 1941, nr 12.

Tyskland.

Die bevölkerungspolitische Bedeutung der Ehestandsdarlehen. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 2.

Bostadsförhållanden

Socialpolitiska erinringar mot hyresreglering. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 9.

Sverige.

ERIKSSON, AXEL. Byggnadsmaterialen och byggnadssättet. Vår bostad 1942, nr 8.

JOHANSSON, ALF. Den springande punkten: husägarnas faktiska kostnadsökningar — plus minus noll procent! Hyresgästen 1942, nr 8.

JÄRTELIUS, G. Medling i hyrestvister. Vår bostad 1942, nr 9.

LARSSON, SVEN. Hyresgästernas rättigheter. Hyresgästen 1942, nr 9.

MOLANDER, M. E. Byggnadsplanerandets kris. Tiden 1942, nr 3.

NORDSTRÖM, A. Kristidens inverkan på fastighetsvärdena. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 8.

[SVERIGES FASTIGHETSÄGAREFÖRBUND.] Förbundets yttrande om hyresregleringen. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 9.

— Lagstiftningen om hyresreglering. (Yttrande.) Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 8.

WESTHOLM, S. Minimifordringar å lägenheter för statligt tertiärlån till bostadsbyggandet. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 3.

WIHLBORG, E. I. Stugor i Hälsingborg för familjer med flera barn. Byggnadsvärlden 1942, nr 17.

YVE, H. Fastighetsägare och hyresgäster. S.A.P. information 1942, nr 6.

Hyresregleringen kommer. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 7.

Regeringen har framlagt utkast till hyresstegringslag. Hyresgästen 1942, nr 7.

Amerikas förenta stater.

Wohnungsbau für die Arbeiter der Rüstungsindustrie. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 12.

Danmark.

Beboelseslejligheder og Husstande i Hovedstaden den 5. November 1940. Statistisk Maanedsskrift 1941, nr 12.

Byggeprisindeks pr 1. Januar 1942. Statistisk Maanedsskrift 1942, nr 1.

Finland.

EHRLICH. Die staatliche Wohnungsbaupolitik in Finnland seit dem bolschewistischen Krieg gegen Finnland. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 7.

Tyskland.

PETZOLDT. Wohnungsfürsorge der deutschen Reichbahn. Der deutsche Volkswirt 13 mars 1942.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

HERSCHEL, W. Arbeitsvertrag und Arbeitsverhältnis. Soziale Praxis 1942, nr 4.

Sverige.

HJALMARSON, J. Kring lagen om förenings- och förhandlingsrätt. Svensk tidskrift 1942, nr 3.

KILBOM, K. Folketshusföreningarna — en kulturinsats i organisationssverge. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 14/15.

[SV. ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.] Statens förhandlingsväsen. (Yttrande.) Industria 1942, nr 9.

Industrial relations in Sweden. International labour review nov. 1941.

Verkstadsavtalet [mellan Industritjänstemannaförbundet och Sveriges verkstadsförening]. Industritjänstemannen 1942, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Keine Wiedervereinigung der Gewerkschaften. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 12.

Finland.

Tjänstemannarörelsen i Finland. Arbetsledaren 1942, nr 7.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

FREDRIKSSON, K. Demokratin i vapenrock. Tiden 1942, nr 3.

Semesterrätt vid beredskaps- och skogsarbete. Mål och medel 1942, nr 4.

Norge.

LUND, O. Krigspensjonering for militære og deres etterlatte. Sosialt arbeid 1942, nr 2.

Storbritannien.

Aufbesserung des Wehrsoldes und der Familienunterstützung. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 12.

Hälso- och sjukvård.

AHLBERG, M. Hur sprides barnförlamningen? Sv. läkartidningen 1942, nr 15.

GERTH, H. Die Bedeutung der Konstitution für eine richtig dosierte Erholung. Soziale Praxis 1942, nr 4.

Sverige.

FISCHER, G. Om åtgärder till förebyggande av undernäring hos Sveriges barn. Sv. läkartidningen 1942, nr 16.

GEDDA, E. Nya signaler för vår skolhygien. Friskt folk 1942, nr 3.

CARLSSON, GÖSTA. Organisationen av Stockholms läns landstings sinnes- och abnormvård. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 1.

WIDSTRÖM, G. Om vaccination mot tuberkulos. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1942, nr 1.

Fjorton procent vidskepelse. [Sv. Gallupinstitutet ang. homeopatien.] Hygienisk revy 1942, nr 4.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

ZETTERBERG, O., & OLSSON, HELMER. Förändringarna i jordbrukets kontanta inkomster och utgifter åren 1932—1940. Kommersiella meddelanden 1942, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Sociala problem i det amerikanska jordbruket. Industria 1942, nr 8.

Tyskland.

KRIEBEL. Prüfzwang für Grundstückseinrichtungsgegenstände. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 12.

Die Bauernsiedlung im Jahre 1940. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1941, nr 4.

Kooperation.

Sverige.

ODHE, T. Kooperationen i Sverige sedan krigsutbrottet. Kooperatören 1942, nr 7.

Finland.

RINNE, A. De finska [kooperativa] föreningarnas restaurangrörelse. Kooperatören 1942, nr 6.

Schweiz.

Ein neues Jahr im Dienste des Volkes. Schweiz. Konsum-Verein 1942, nr 16.

Storbritannien.

GJÖRES, A. Kooperativ självhjälp i industrialismens gryning. Kooperatören 1942, nr 7.

Kristidsfrågor.

Sverige.

AXÉN, H. Priskontorens organisation och funktioner. Från departement och nämnder 1942, nr 6.

MONTGOMERY, A. Vår penningpolitik och erfarenheterna från förra världskriget. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1942, nr 2.

Bränsleförsörjningen. Finanstidningen 1942, nr 16.

Bränslekommissionen — hur den vuxit fram och hur den arbetar. Skogen 1942, nr 8.

Australien.

WALKER, E. R. Wartime labour problems in Australia. International labour review okt. 1941.

Italien.

Die zivile Kriegsdienstpflicht in Italien. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 1.

Schweiz.

Mehr anbauen oder hungern? Schweiz. Konsum-Verein 1942, nr 13.

Den schweiziska krigshushållningen. S. A. P. information 1942, nr 6.

Nykterhetsfrågan.

CRINIS, M. DE. Alkoholrausch und Zurechnungsfähigkeit. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 4.

KINBERG, O. Vad menas med alkoholist och alkoholistvård? Sv. läkartidningen 1942, nr 18.

LOHIKOSKI, A. Die Trunksucht als soziale Erscheinung. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 4.

Sverige.

FROSTER, G. Manlighet? Pressmeddelanden från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling 1942, nr 6.

G[AH]N, H. Ungdomsfylleriet. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 4.

GRÖNBERG, A. Varför anmäla ej läkarna sina patienter enl. § 10? Sv. läkartidningen 1942, nr 14.

PETRÉN, A. Något om erfarenheten om poliklinisk behandling av alkoholister. Sv. läkartidningen 1942, nr 18.

Dyrbar alkoholistvård. Sunt förnuft 1942, nr 3.

Motboksöverlåtelse och dess bestraffning. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 4.

Danmark.

RÖGIND, S. Danske Krigstidsbestemmelser om alkoholholdige Drikke. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 4.

Finland.

FORSTÉN, Å. A. H. Nykterhetstillståndet under vårt nuvarande krig i statistisk belysning. Tidskrift för alkoholpolitik 1942, nr 1.

Soc. rådsrepublikernas union.

SEEKEL, FR. Die Folgen der sowjetischen Alkoholpolitik. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 4.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

LINDBERG, G. Hur tillvaratages bäst nyponens C-vitamin? Sv. läkartidningen 1942, nr 15.

SWENANDER LANKE, LISA. C-vitaminförlusten vid olika sätt att tillaga potatis. Hygienisk revy 1942, nr 4.

Die Lebenshaltungskosten in der Welt Ende 1941. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 3.

Sverige.

CEDERWALL, G. Prisutvecklingen under den gångna krigstiden. Från departement och nämnder 1942, nr 6.

DAHLIN, E. Normalpriser och maximipriser, tvångskartellering och prisocker. Från departement och nämnder 1942, nr 8.

J[U]L[I]N, [T.] Indexberäkningen. Sv. trafiktidning 1942, nr 17.

JOHANSSON, IVAR. Orsakerna till variationer i mjölkens fetthalt. Mjölkpropagandan 1942, nr 4.

KARLEBY, O. Livsmedelskonsumtionens förändringar under åren 1940—1941. Ekonomisk tidskrift 1942, nr 1.

L[ÅNSTRÖ]M, K. V. Anpassat index. Signalen 1942, nr 15.

WOLD, H. En svensk efterfrågeundersökning. Sosialt arbeid 1942, nr 2.

Inför indexserierna. Sv. trafiktidning 1942, nr 16.

Prisskruven. Finanstidningen 1942, nr 17.

Amerikas förenta stater.

ROSEN, J. Lebenshaltung in U. S. A. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1942, nr 1.

Das Preiskontrollgesetz. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 12.

Danmark.

JACOBSEN, S. GAMMELGÅRD. Kampen mod Prisstigninger. Samfundets Krav 1942, nr 1.

Husholdningsregnskaber for Aldersrente- og Invaliderentenydere i København og Aarhus. Statistiske Efterretninger 1942, nr 17.

Lohnerhöhung und Messziffer der Lebenshaltungskosten. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 1.

Schweiz.

LORENZ, J. Das Problem der Lebenskosten und Lebenskostenmessung. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1942, nr 1.

Gutachten betreffend die Frage der Kalkulationsbasis bei Festsetzung der höchstzulässigen Detailverkaufspreise. Die Volkswirtschaft 1942, nr 3.

Tyskland.

FISCHBÖCK, H. Grundsätze und Zusammenhänge der Preispolitik. Der Vierjahresplan 1942, nr 3.

KNOPP. Grundsätzliches zur staatlichen Preisregelung. Der Vierjahresplan 1942, nr 4.

Socialförsäkring.

Sverige.

SYDOW, G. v. En vårdmöjlighet för reumatiska barn. Sv. läkartidningen 1942, nr 14.

Folkpensioner m. m. under år 1940. Folkpensioneringen 1942, nr 3.

Frivillig eller obligatorisk sjukförsäkring. S. A. P. information 1942, nr 7.

Kristillägg föreslås av pensionsstyrelsen åt medlem i erkänd sjukkassa vid sjukdom med hänsyn till vederbörandes barnantal. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 4.

De medellösa sjukkassemedlemmarnas läkarvård. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Old-age pension proposals in the United States. International labour review dec. 1941.

Danmark.

TEGENDAL, E. Sjukförsäkringen i Danmark år 1940. Folkpensioneringen 1942, nr 3.

Italien.

SANSEVERINO, LUISA R. Der Begriff Familie in der Sozialversicherung und sozialen Fürsorge. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1941, nr 5.

Tyskland.

RICHTER, L. Verallgemeinerung der Unfallversicherung. Soziale Praxis 1942, nr 4.

Die private Krankenversicherung im Jahre 1940. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 2.

Socialvård.

Sverige.

DAHLSTRÖM, F. Arbetsplikt för försumliga försörjare. Sunt förnuft 1942, nr 3.

EISEN, A. De partiellt arbetsföras problem. Arbetarskyddet 1942, nr 3.

FORSGREN, E. Läkarna och de partiellt arbetsföra. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 4.

GENELL, S. Mödravårdscentralernas uppgifter och verksamhet. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 4.

HERMELIN, CARIN. Kvinnornas uppgifter i det kommunala arbetet. Yrkeskvinnan 1942, nr 4.

HOLMSTEDT, G. Fattigvårdens understödsverksamhet under åren 1938—1940. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 2.

ISBERG, H. Everödstragedien. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 2.

KAHLMETER, G. Den partiella arbetskraftens utnyttjande bör organiseras. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 5.

WALLQUIST, E. Några barnavårdsproblem i lappmarken. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 2.

WANGSON, O. Stockholms anstaltsvård. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 2.

Pensionsstyrelsens yttrande om besparingsberedningens utredning om besparingsmöjligheter rörande moderskapspenningen. Sv. sjukkassetidning 1942, nr 4.

Ändringar i barnavårdslagen. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 2.

Danmark.

JOHNSEN, KAREN. Kriminalistforeningens Lovforslag vedrörende Prostitution. Socialt Tidsskrift 1942, nr 1.

Från barnavården i Danmark. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 2.

Norge.

ÆSTRUP, HEDDY. »Barnas hus» i Norge. Svenska röda korset 1942, nr 3.

Storbritannien.

SUNDBERG, E. Socialvård i kristid. [England.] Sv. socialvårds tidning 1942, nr 4.

Tyskland.

Die öffentliche Wohlfahrtspflege in den Jahren 1939 und 1940. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 4.

Undervisning och yrkesutbildning.

VETTER, A. Psykologiskt yrkesurval. Skandinavisk tidskrift för textilindustri 1942, nr 3/4.

Sverige.

AHLSTRAND, M. Rekrytering av förmän. Verkstäderna 1942, nr 4.

Danmark.

Lærlingeloven. Arbejderen 1942, nr 8.

Norge.

JACOBSEN, W. Psykologiska lämplighetsprov för sjuksköterskeyrket. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 4.

Tyskland.

NEUMEISTER, HEDDY. Gelernt ist gelernt — stimmt das noch? Reichsarbeitsblatt 1942, nr 10/11.

SCHMILINSKY. Die Gestaltung des Berufserziehungsverhältnisses. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 10/11.

Die Gewährung von Ausbildungsbeihilfen [in Deutschland]. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 10/11.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AKTIEBOLAGET SVENSK JORDFÖRMEDLING.
Styrelseberättelse för år 1941. Sthlm 1942.

AKTIEBOLAGET VIN- & SPRITCENTRALEN JÄMTE DOTTERBOLAG.
Förvaltnings- och revisionsberättelser för år 1941. Sthlm 1942.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of agriculture. Bureau of home economics in cooperation with the Work projects administration.
Family expenditures for clothing. Wash. 1941. (Miscellaneous publ. 422.)
Family food consumption and dietary levels. Wash. 1941. (Miscellaneous publ. 452.)
Changes in assets and liabilities of families. Wash. 1941. (Miscellaneous publ. 464.)

— Department of labor. Women's bureau. Bulletin. Wash. 1941.
182. *Nyswander, Rachel F., & Hooks, Janet M.* Employment of women in the federal government 1923 to 1939.

DANMARK. Retslægeraadet.
Aarsberetning for 1940. Khvn 1942.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942.
Bd 114: H. 5. Husassistenterne 1941.
» 115: H. 4. Arbejdslösheden i Aarene 1936—40.

— Udvalget om Ændringer i den sociale Lovgivning.
Betænkning. Khvn 1942.

EILARD, R., [utg.] Lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta den 14 juni 1917 med lagmotiv, rättsfallshänvisningar och förklarande anmärkningar för praktiskt bruk. Sthlm 1942.

HELSINGFORS. Helsingfors stads statistiska byrå.
Statistisk årsbok. 33 (1940/41). Hfors 1942.

HESSELMAN, G. Något om husbyggen i Stockholm 1860—1920. Sthlm 1941.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Conference of the International labour organisation, New York, Oct. 1941. Wartime developments in government — employer — worker collaboration. Montreal 1941.
2nd labour conference of the American states which are members of the International labour organisation, Havana (Cuba) 21 Nov. — 2 Dec. 1939. Record of proceedings. Montreal 1941.

KELLGREN, G. Gotland 1690—1720. Studier rörande några centrala demografiska och ekonomiska problem under nödår och krigstid. Södertälje 1942. (Akad. avh. Stockholm.)

LAGERSTRÖM, N. Tandläkarnas dödsorsaker. Sthlm 1942. (Särtryck ur Sveriges tandläkareförbunds tidning 1942.)

NATIONERNAS FÖRBUND. Child welfare information centre.
Annual report of child welfare (summarising information received from governments between May 1940 and Dec. 1941). Geneva 1942. (Publ. 1942. 4: 1.)

OSLO. Kommunens statistiske kontor.
Statistisk årbok. Årg. 53 (1941). Oslo 1942.

SCHWEIZ. Allgemeiner Consumverein beider Basel.
Jahresbericht. 76 (1941). Basel 1942.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.
11. Betänkande med utredning och förslag angående betygssättningen i folkskolan. Avg. [d. 7 febr. 1942]. (E.)
15. Betänkande med förslag till lag om vapenfria värnpliktiga. Avg. [d. 18 mars 1942]. (Fö.)
16. Betänkande med förslag rörande den centrala förvaltningsverksamheten inom försvarsväsendet. Avg. av 1941 års militära förvaltningsutredning d. 28 mars 1942. (Fö.)
17. Betänkande med utredning och förslag angående barnmorskeväsendet. Avg. [d. 23 mars 1942] av 1941 års barnmorskeutredning. (S.)
18. Beskattningsorganisationssakkunnigas betänkande med förslag till ändrad organisation av kammarrätten. [Avg. d. 16 mars 1942.] (Fi.)
19. Betänkande med utredning och förslag angående semester för husmödrar. Avg. [d. 26 febr. 1942] av Fritidsutredningen. (S.)
20. Utredning angående värmekostnaden i hyreshus. Betänkande avg. [d. 7 mars 1942] av Värmekostnadssakkunniga. (S.)
21. Betänkande med förslag till främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor. Avg. [d. 28 mars 1942]. (Fi.)
22. Förslag till ny lag om behörighet att utöva läkarkonsten, m. m. Avg. [d. 2 dec. 1942] av K. medicinalstyrelsen. (S.)
23. Promemoria med förslag angående registreringen av landets företagare m. m. Avg. [d. 17 mars 1942]. (H.)
24. Betänkande angående bilregistrering m. m. Avg. [d. 2 april 1942] av 1942 års bilregisterutredning. (K.)
25. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 2. Tiden juli 1940—juni 1941. Redogörelse utarb. inom Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap. (Fo.)

SVENSKA BOSTADSKREDITKASSAN.
[Årsberättelse]. 12 (1941). Sthlm 1942.

SYSTEMBOLAGENS FÖRTROENDENÄMND.
Berättelse jämte revisionsberättelse. 21 (1941). Sthlm 1942.

TOFTEGAARD, J., & MORTENSEN, C. U. Vore Skatter. 3. Udg. Khvn 1942. (Nyt socialt Bibliotek.)

WESTHOLM, S. Minimifordringar å storleken av bostadslägenheter i hus avsedda att uppföras med stöd av statligt tertiärlån. Sthlm 1942. (Meddelanden från Statens byggnadslånebyrå 1942: nr 1.)

1941 ÅRS KRIGSFAMILJEBIDRAGSKOMMITTÉ.
Betänkande med förslag till revision av krigsfamiljebidragsförordningen m. m. Avg. d. 24 april 1942. Sthlm 1942. [Stencil.]

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden 23/4—23/5 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Eckl.dep.	Utgallring av härbärgerarkort (III), exp. den 24/4	22/4
Socialdep.	Framställningar av Norrköpings stad, Huskvarna barnträdgård och 9 andra föreningar och institutioner om understöd ur allmänna arvsfonden (11 olika skrivelser) (II)	24/4
Finansdep.	Främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor (III)	25/4
Justitiedep.	Ändring i lagen om förbud mot arbetstagares avskedande med anledning av värnpliktstjänstgöring m. m. (III)	30/4
»	Framställning om att normalhyreskontrakt måtte utarbetas för affärs- och hantverkslokaler (III)	2/5
Socialdep.	Ersättning för den eftervårdande verksamheten vid de nedlagda skyddshemmen Klockarsvedja, Björkåsen och Husby (II)	4/5
»	Hemställan från civilförvaltningens personalförbund, att den vid Långmora-förläggningen anställda personalen icke måtte göras ansvarig för vissa *missförhållanden* (överinsp. f. utl. förläggn.)	4/5
»	Sveriges fångvårdsmannaförbunds framställning ang. förstatligande av erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet (II), exp. den 7/5	5/5
»	Betänkande ang. differentiering av det flyktingskliental, som anses böra *omhändertagas i förläggning m. m.* (*överinsp. f. utl. förläggn.*)	5/5
»	Ändring av kungörelsen den 25 november 1927 om efterlysning av vissa underhållsskyldiga	6/5
»	1941 års befolkningsutrednings förslag rörande beredande av vistelse på landet under sommaren 1942 för vissa barn (II)	6/5
»	Ändring av förordningarna om olycksfalls- o. yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. (III)	7/5
»	Utvidgning av planen för undersökningen rörande fastighetsomkostnaderna under kristiden (V)	7/5
Försvarsdep.	Betänkande med förslag till revision av krigsfamiljebidragsförordningen m. m. (III); ref. å sid. 422 i detta häfte	9/5
Socialdep.	Ersättning för vårdkostnaderna för å arbetshemmet för kvinnor i Arrie mottagna tvångsarbeterskor (II)	12/5
»	Hemställan om tilläggsanslag för budgetåret 1941/1942 till visst flyktingsanslag (överinsp. f. utl. förläggn.)	15/5
»	Överskridande av omkostnadsstaten för statens skyddshem budgetåret 1941/42 (II)	15/5
Finansdep.	Redogörelse för verkställd undersökning rörande de lokala olikheterna i levnadskostnaderna (IV); ref. å sid. 397 i detta häfte	20/5
Socialdep.	Nedläggandet av erkända alkoholistanstalten Hemmet Mälargården (II), exp. den 23/5	21/5
»	Ifrågasatta ändringar i k. kungörelsen den 27 maj 1932, nr 215, med vissa närmare bestämmelser rörande alkoholistvården m. m. (II), exp. den 27/5	21/5
Försvarsdep.	Inom försvarsdepartementet utarbetade förslag till åtgärder till förbättrande av nykterhetstillståndet bland militärpersonalen (II), exp. den 27/5	21/5
Folkhushålln.-dep.	Statens livsmedelskommissions framställning rörande statsbidrag samt grunderna därför vid inrättande av folkkök (II)	21/5

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 23 april—23 maj 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
193.	K. kung. ang. fastställande av det i civila och militära avlöningsreglementena omförmälda levnadskostnadstalet m. m.	25 april
194.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen m. m.	25 »
195.	K. kung. ang. kristillägg under andra kvartalet 1942	25 »
199.	K. kung. ang. insamlande av uppgifter till rikets officiella jordbruksstatistik rörande skördeutsikterna och skörden under år 1942	24 »
204.	K. förordn. om avkortning och restitution av skatt på grund av viss militär tjänstgöring under år 1940	17 »
205.	K. förordn. om semesterersättning m. m. till vissa över stat anställda för militär tjänstgöringstid under år 1940	17 »
206.	K. kung. ang. uppgifter för arealinventering och kreatursräkning inom riket m. m.	30 »
209.	Lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling	30 »
210.	K. kung. om ändrad lydelse av 1 § samt 4 § 2 mom. kung. den 28 mars 1941 (nr 173) ang. reglering av förbrukningen av köttvaror	30 »
216.	Lag ang. ändrad lydelse av 1 § lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer	30 »
217.	K. förordn. med tillägg till förordn. den 13 april 1940 (nr 213) om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakas av krigsåtgärd	30 »
218.	K. kung. om höjning av vissa ersättningar enligt förordn. den 11 juni 1918 (nr 375) ang. en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall	30 »
245.	K. cirkulär till skolöverstyrelsen, länsstyrelserna [m. fl.] ang. beredande av ledighet vårterminen 1942 åt lärjungar vid vissa läroanstalter för deltagande i för folkhushållningen eller den allmänna beredskapen särskilt betydelsefullt arbete m. m.	22 maj

INNEHÅLL

Arbetskraftåtgången inom jordbruket år 1941 495
Skolbespisningen under år 1940/41 . 507
Kortare meddelanden
Svenska arbetsgivareföreningen år 1941 . 511
Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1942 512
Ändrade bestämmelser för lönerådet i Finland 512

Periodiska översikter

Lönenivån år 1941 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m. 513
Statens förlikningsmäns verksamhet åren 1939 och 1940 519
Bostadsmarknaden i rikets städer omkring den 1 april 1942 520
Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1942 523
Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll i fjärde kvartalet 1941 524
Livsmedelskostnaderna omkring 1 juni 1942 529
Författningar rörande sociala frågor . 531
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under maj 1942 . . . 532
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under maj 1942 535
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 538
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna mars 1942 542
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 544
Litteraturöversikt 559
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 563

INDEX

Main-d'œuvre occupée dans l'agriculture en 1941.
Activité des cantines scolaires en 1940/41.
Courtes notices.
L'Union patronale suédoise en 1941.
Coût de la construction à Stockholm 1939—1942.
Dispositions modifiées concernant le conseil des salaires en Finlande.

Aperçus périodiques

Niveau des salaires en 1941 et le développement des salaires dans l'industrie, le commerce, les transports, etc.
Activité des conciliateurs officiels en 1939 et 1940.
Le marché des habitations dans les villes de Suède au 1er avril 1942.
Mouvement de la population pendant le 1er trimestre 1942.
La consommation des denrées alimentaires dans les ménages ruraux pendant le 4e trimestre 1941.
Prix des denrées alimentaires le 1er juin 1942.
Lois concernant les questions sociales.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant mai 1942.
Activité de la Commission du marché du travail en mai 1942.
Communications de la Commission du marché du travail.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Mars 1942.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (l'A. T. P. S.) en Suède.

Main-d'œuvre occupée odans l'agriculture en 1941. Après une enquête concernant plus de 3 500 fermes le nombre moyen de journées de travail par 100 hectares de champs a été en 1941, de 1 908 pour les ouvriers hommes et de 379 pour la main-d'œuvre féminine et les travailleurs mineurs. Le nombre de journées de travail effectuées par les hommes a baissé, par rapport à 1936 et 1939, de respectivement de 17 et de 6 %. Les chiffres correspondants pour la main-d'œuvre féminine et mineure étaient 21 et 6 %. Le nombre de journées de travail accomplies pendant l'année 1941 a baissé, par rapport à 1939, de 5 % pour les hommes et de 7 % pour les femmes et les travailleurs mineurs. Cependant, la somme totale des salaires payés a augmenté de 21 %. Par rapport à 1940, la somme des salaires en espèces a augmenté de 16 % et la valeur des salaires en nature de 13 %. P. 495.

L'activité des cantines scolaires en 1940/41. Des repas ont été distribués aux élèves des écoles dans 280 des 2 458 districts scolaires existants. Le nombre des districts où des repas sont fournis aux enfants avait augmenté de 10 depuis l'année scolaire 1935/36 et de 86 depuis l'année 1930/31. Le nombre des enfants nourris atteignait près de 70 000 en 1940/41 contre environ 35 500 en 1933/36 et 22 700 en 1930/31, ce qui correspond environ à 13, 6 et 3·5 % du nombre total des élèves des écoles primaires pendant les années considérées; les chiffres comparatifs correspondants pour la campagne étaient 9·5, 2·6 et 0.8 % et pour les villes 21·3, 15·0 et 10·9 %. D'après les calculs basés sur les données fournies par une enquête à l'égard de 748 repas scolaires, en novembre 1941, la valeur nutritive des repas correspondait en moyenne, en ce qui concerne les calories, la teneur en fer et en vitamine B_1 à environ un tiers, touchant l'albumine, le phosphore et les vitamines A et C à environ la moitié et touchant le calcium aux quatre cinquièmes des quantités estimées désirables quotidiennement. P. 507.

Niveau des salaires en 1941 dans l'industrie, etc. Selon les calculs préliminaires, le revenu annuel des fonctionnaires masculins des entreprises privées était en moyenne, en 1941, de 5 104 cour. et supérieur de 8·2 % à celui de 1940. Les chiffres correspondants pour le personnel féminin étaient 2 642 cour. et 8·1 %. Le salaire horaire des ouvriers (à l'exception des industries saisonnières) s'élevait en moyenne à 1·45 cour. (1·63 pour les hommes adultes, 1·01 pour les femmes adultes et 0·73 pour les mineurs), c'est-à-dire qu'il était supérieur, en moyenne, d'environ 8·2 % à celui de 1940. Le salaire annuel, pour les mêmes catégories d'ouvriers, s'élevait à 3 198 cour. (3 615 pour les hommes adultes, 2 153 pour les femmes adultes et 1 540 pour les mineurs), ce qui implique, en comparaison avec 1940, une augmentation de 6·6 % (6·7 % pour les hommes, 7·1 % pour les femmes et 5·0 % pour les mineurs). P. 513.

Le marché des habitations dans les villes de Suède environ le 1er avril 1942. Selon des renseignements fournis par les Commissions de l'habitation, l'offre des petits logements, aussi bien que des grands, était environ le 1er avril 1942, insuffisante dans la plupart des villes et inférieure à celle existante au 1er avril 1941. L'apport de nouveaux logements que l'on compte être prêts pour le 1er octobre est considéré comme insuffisant, dans un certain nombre de villes, pour parer à la pénurie des logements. P. 520.

Le marché du travail en mai 1942. La situation sur le marché du travail pendant mai a été marquée par la continuation de la hausse saisonnière. Une pénurie de main-d'œuvre s'est fait sentir dans l'agripar la continuation de la hausse saisonnière. Une pénurie de main-d'œuvre s'est fait sentir dans l'agriculture et l'exploitation forestière. Les demandes pour 100 places disponibles ont été de 110 en mai contre 131 en avril. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et activités connexes à la fin de mai était supérieur de 3 % à celui de la fin d'avril. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était à la fin d'avril, 8·1 % contre 11·1 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours s'était abaissé au cours du mois à 10 060, ce qui constitue une diminution de 5 475. P. 532.

Häftets huvudinnehåll.

Juni 1942.

Arbetskraftåtgången inom jordbruket år 1941. Det genomsnittliga antalet dagsverken per 100 ha åker utgjorde under år 1941 för hela riket 1 908 för manliga arbetare och 379 för kvinnlig och minderårig arbetskraft. Antalet mansdagsverken har i förhållande till 1936 och 1939 nedgått med 17 resp. 6 %. Motsvarande siffror för kvinnlig och minderårig arbetskraft voro 21 och 6 %. Antalet utförda dagsverken har under år 1941 minskat med 5 % för manliga och 7 % för kvinnliga och minderåriga arbetare jämfört med år 1939. Totala lönesumman har trots detta ökat med 21 %. I förhållande till 1940 har den kontanta lönesumman stigit med 16 % och naturaförmånernas värde med 13 %. Sid. 495.

Skolbespisningen under år 1940/41. Skolbespisning förekom under läsåret 1940/41 inom 280 av samtliga 2 458 skoldistrikt. Antalet skoldistrikt med bespisning hade ökat med 10 sedan år 1935/36 och med 86 sedan år 1930/31. Antalet bespisade barn utgjorde närmare 70 000 år 1940/41 mot omkring 35 500 år 1935/36 och 22 700 år 1930/31, vilket motsvarar omkring 13, 6 resp. $3^1/_2$ % av samtliga barn i folkskolorna under ifrågavarande år; motsvarande jämförelsetal för landsbygden utgjorde 9·5, 2·6 och 0·8 % samt för städerna 21·3, 15·0 och 10·9 %. Enligt beräkningar, som företagits på grundval av ett undersökningsmaterial, avseende 748 skolmåltider i november 1941, skulle näringsvärdet av skolmåltiderna genomsnittligen motsvara i fråga om kalorier, järn och B_1-vitamin ungefär en tredjedel, i fråga om äggvita, fosfor samt A- och C-vitaminer omkring hälften samt i fråga om kalk fyra femtedelar av den önskvärda tillförseln per dag. Sid. 507.

Lönenivån år 1941 inom industri m. m. Enligt preliminära beräkningar uppgick årsinkomsten för manliga privatanställda år 1941 till i medeltal 5 104 kr. eller 8·2 % mer än år 1940. Motsvarande uppgifter för kvinnliga privatanställda voro 2 642 kr. och 8·1 %. — Timförtjänsten för arbetare (exkl. arbetare i säsongindustrier) beräknas ha uppgått till i medeltal 1·45 kr. (därav för vuxna män till 1·63, vuxna kvinnor till 1·01 och minderåriga till 0·73 kr.), vilket var i genomsnitt c:a 8·2 % högre än år 1940. Årslönen för samma arbetargrupp beräknas ha uppgått till 3 198 kr. (därav för vuxna män 3 615, vuxna kvinnor 2 153 kr. och minderåriga 1 540 kr.), innebärande en stegring jämfört med 1940 om 6·6 % (6·7 % för männen, 7·1 % för kvinnorna och 5·0 % för minderåriga). Sid. 513.

Bostadsmarknaden i rikets städer omkring den 1 april 1942. Enligt uppgifter från byggnadsnämnderna var tillgången på såväl smålägenheter som medelstora och större lägenheter omkring den 1 april 1942 knapp eller otillräcklig i flertalet städer. I jämförelse med den 1 oktober 1941 framträder en minskning av bostadstillgången. Det tillskott av lägenheter, som kan väntas till oktoberflyttningen 1942, betecknas i ett flertal städer som otillräckligt för att förebygga bostadsbrist. Sid. 520.

Arbetsmarknaden under maj 1942. Läget på arbetsmarknaden under maj kännetecknades av en fortsatt säsonguppgång. Brist på arbetskraft gjorde sig gällande inom jord- och skogsbruk. — Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 110 i maj mot 131 i april. Antalet sysselsatta arbetare inom

industri och angränsande verksamhetsområden var över 3 % högre i slutet av maj än i slutet av april. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av april 8·1 mot 11·1 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under maj nedgått till 10 060, vilket innebär en minskning under månaden med 5 475. Sid. 532.

Socialstatistiska diagram.

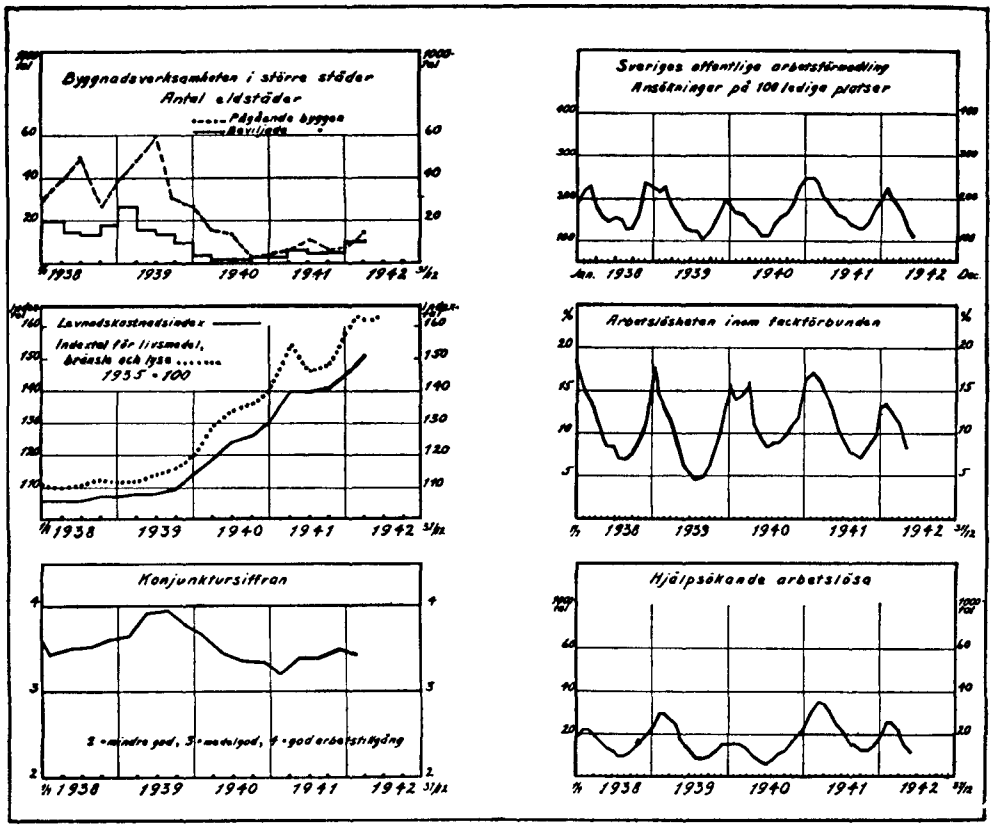

Arbetskraftåtgången inom jordbruket år 1941.

Ur jordbruksekonomisk synpunkt är arbetslönen per arbetare eller per dagsverke av mindre betydelse än egendomens totala lönesumma, och denna betingas ej blott av arbetskostnaden per dagsverke utan även av arbetsförbrukningen per arealenhet. Då det även för bedömande av löneläget och löneutvecklingen kan vara av betydelse att erhålla uppgifter angående arbetskraftåtgången inom jordbruket, har socialstyrelsen i år efter framställning från livsmedelskommissionen, som även anvisat medel för ändamålet, utfört vissa sammanställningar däröver beträffande i lantarbetarstatistiken redovisade egendomar.

Materialets omfattning. Fr. o. m. år 1937 har socialstyrelsen i samarbete med hushållningssällskapen årligen inhämtat uppgifter från omkring en tjugondel av samtliga brukningsdelar med mer än 10 ha åker angående där anställda jordbruksarbetares arbetstid och arbetslön (S. F. S. 1937, nr 811). Som redan meddelats i föregående nummer av Sociala Meddelanden i samband med den preliminära redogörelsen för löneläget inom jordbruket år 1941 ha uppgifter för år 1941 eller det bokförings- eller tjänsteår, som närmast sammanföll därmed (1 nov. 1940—31 okt. 1941), erhållits från 3 542 egendomar med inalles 19 054 arbetare.

Undersökningens omfattning framgår närmare av tab. 1, där de undersökta egendomarna ha fördelats inom olika jordbruksområden efter åkerarealens storlek samt på socknar av olika näringstyp. De 3 542 redovisade egendomarna utgöra icke fullt 1 % av samtliga brukningsdelar i riket enligt 1937 års jordbruksräkning. Ifrågavarande proportion varierar dock väsentligt för olika storleksklasser, vilket belyses av nedanstående siffror:

	Samtliga	därav med en åkerareal (i ha) av intill 20	20—49	50—99	100 o. över
Redovisade brukningsdelar i % av totala antalet enligt 1937 års jordbruksräkning	0·9	0·2	5·1	16·4	25·8

Undersökningen är sålunda representativ företrädesvis för de storleksklasser av jordbruk, vilka i mera betydande utsträckning sysselsätta lejd arbetskraft. Av betydelse för materialets representativitet är även de redovisade brukningsdelarnas geografiska fördelning. Jämför man ur denna synpunkt antalet brukningsdelar i den förevarande undersökningen med det, som jordbruksräkningen år 1937 utvisar, finner man av tab. 1, att de olika jordbruksområdena äro ganska likformigt företrädda. I förhållande till samtliga brukningsdelar äro områdena inom södra och mellersta Sveriges slättbygder bäst representerade, medan norra Sverige uppvisar de lägsta relationstalen. Bortser man från småbruk med en åkerareal av under 10 ha, reduceras emellertid dessa olikformig-

Tab. 1. Översikt över antalet redovisade brukningsdelar 1941.

Naturliga jordbruksområden [1]	Antal brukningsdelar	Därav								Redovisade egendom. i % av	
		belägna i			med en åkerareal (i ha) av				med kollektivavtal	samtliga [2]	egendom. med över 10 ha åker [2]
		jordbrkom.	bland.kom.	ind.-kom.	intill 20	20–49	50–99	100 o. över			
Södra och mellersta Sveriges slättbygder	2 062	940	800	322	184	816	570	492	901	1·5	3·4
skogs- o. dalbygder	1 194	425	548	221	321	533	242	98	214	0·7	4·2
Norra Sverige . . .	286	87	144	55	169	95	20	2	15	0·8	4·0
Hela riket	3 542	1 452	1 492	598	674	1 444	832	592	1 130	0·9	3·7

heter i viss mån. I förhållande till brukningsdelar, som över huvud sysselsätta lejd arbetskraft, synes därför den geografiska fördelningen av de redovisade egendomarna väl överensstämma med de verkliga förhållandena.

Till jämförelse ha vidare utförts vissa sammanställningar angående arbetskraftåtgången inom jordbruket år 1939. I samband med här nedan lämnade uppgifter om lönebudgeten och sysselsättningsvolymen ha emellertid härvid endast bearbetats uppgifter från de 2 779 (72·8 % av samtliga) egendomar, som lämnat uppgift till lantarbetarstatistiken såväl för år 1939 som år 1941.

Grupperingen av materialet har i stort sett bestämts av önskvärdheten att erhålla full jämförbarhet med en liknande av socialstyrelsen verkställd undersökning, betitlad »Undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket 1935—1936» (utg. 1938). Såväl beträffande uppläggning som utförande överensstämmer denna undersökning i stort sett med den fortlöpande lantarbetarstatistiken efter omläggningen år 1937. Brukningsdelarnas geografiska fördelning är sålunda densamma för bägge undersökningarna och beträffande uppdelningen på storleksklasser av egendomar framgår denna av nedanstående sammanställning:

År	Antal egend.	därav med en åkerareal (i ha) av intill 20	20—49	50—99	100 o. över
1936	3 981	24·4	34·8	21·1	20·2
1939	2 779	17·9	41·1	23·7	17·3
1941	3 542	19·0	40·8	23·5	16·7

Antalet egendomar med en åkerareal understigande 50 ha var 58·7 % år 1936 mot 59·0 resp. 59·8 % år 1939 och 1941. Trots denna nära överensstämmelse mellan 1936 års undersökning och den fortlöpande lantarbetarstatistiken är emellertid antalet medelstora egendomar med 20—99 ha åker underrepresenterade i den förra undersökningen i förhållande till den senare, medan såväl storbruk som småbruk äro relativt bättre företrädda år 1936 än senare.

[1] Jfr Jordbruksräkningen år 1937, sid. 7 och 322 ff.
[2] Enligt 1937 års jordbruksräkning.

Arbetskraftåtgången per arealenhet. I tab. 2 meddelas uppgifter om antalet årligen av lantarbetare utgjorda dagsverken per 100 ha åker inom olika jordbruksområden, storleksklasser av egendomar m. m., varvid manlig resp. kvinnlig jämte minderårig arbetskraft genomgående särskiljas. I tab. 3 lämnas motsvarande uppgifter med hänsyn tagen även till de av familjemedlemmarna utgjorda dagsverkena.

Det genomsnittliga antalet mansdagsverken per 100 ha åker utgjorde enligt tab. 2 för hela riket 1 908 under år 1941. Av motsvarande siffror för olika storleksklasser av jordbruk synes framgå, att åtgången av arbetskraft var störst å de minsta brukningsdelarna och minst inom det medelstora jordbruket samt i jämförelse med sistnämnda grupp något större inom de högre storleksklasserna av brukningsdelar. Genomgående var arbetskraftåtgången större vid egendomar med kollektivavtal än vid egendomar utan dylikt avtal. Trots att kollektivavtalen ha sin största utbredning inom södra och mellersta Sveriges slättbygder, var medeltalet mansdagsverken per 100 ha lägst i dessa områden och högst för norra Sverige. Användningen av kvinnlig och minderårig arbetskraft uppvisade efter brukningsdelarnas storlek en i stort sett jämnt fallande sifferserie från 1 926 dagsverken per 100 ha i den lägsta storleksklassen till 225 i den högsta. I fråga om olika områden varierade åtgången av kvinnlig och minderårig arbetskraft mellan 331 resp. 406 dagsverken per 100 ha för södra och mellersta Sverige till 1 273 i norra Sverige.

Tager man hänsyn även till de av familjemedlemmarna utgjorda dagsverkena, uppgick antalet mansdagsverken per 100 ha åker under år 1941 till 2 278 och motsvarande antal dagsverken för kvinnor och minderåriga arbetare till 661, eller 19·4 resp. 74·4 % fler dagsverken per arealenhet än för enbart anställda arbetare. Familjemedlemmarnas arbetsinsats hade självfallet sin största betydelse inom det mindre och medelstora jordbruket, medan den inom det större jordbruket knappast spelade någon som helst roll. Den relativt sett största insatsen gjordes av familjemedlemmar inom södra och mellersta Sveriges slättbygder, där de av dem utgjorda mansdagsverkena successivt stego från 0 till 51·5 % av samtliga från den största till den näst lägsta storleksklassen räknat. Motsvarande relationstal för kvinnliga och minderåriga arbetare varierade inom samma områden mellan 0 och 64·5 %. Som framgår av tab. 3, blir skillnaden i arbetskraftåtgång vid egendomar med och utan kollektivavtal tämligen ringa, om även familjemedlemmarnas dagsverken inräknas. Det bör emellertid framhållas, att uppgifterna om antalet av familjemedlemmar utgjorda dagsverken i många fall utgöras av tämligen grova uppskattningar från jordbrukarnas sida och i allmänhet torde dylika dagsverken redovisats betydligt ofullständigare än för de anställda arbetarna.

Antalet manliga årsarbetare (beräknade efter 300 dagsverken per arbetare) i medeltal per egendom ökas med brukningsdelarnas storlek, som framgår av tab. 4. Å samtliga undersökta egendomar understeg antalet manliga årsarbetare i medeltal 1 per egendom å brukningsdelar intill 30 ha åker, medan det i genomsnitt fanns 1 manlig årsarbetare å brukningsdelar om 30 intill 50 ha åker, 2—3 på gårdar om 50—200 ha åker samt 6—8 på sådana med över 200

Tab. 2. Genomsnittligt antal dagsverken per år och 100 ha åker inom olika områden 1941 utgjorda av anställda lantarbetare.[1]

Naturliga jordbruksområden m. m.	Antal egendomar	Genomsnittligt antal årligen utgjorda dagsverken per 100 ha åker å egendomar med en åkerareal (i ha) av									Genomsn. antal dagsv. per 100 ha åker å samtliga egendomar
		under 10	10—19	20—29	30—39	40—49	50—99	100—199	200—399	400 o. över	
Manliga arbetare	**3 546**	**2 967**	**2 015**	**1 843**	**1 796**	**1 782**	**1 798**	**1 960**	**2 136**	**1 943**	**1 908**
Södra o. mellersta Sveriges slättbygd	2 064	·	1 572	1 548	1 631	1 637	1 658	1 895	2 106	1 960	1 818
Skånes o. Hallands slättbygd	442	—	1 754	1 636	1 889	1 781	1 664	1 905	1 930	1 435	1 784
Sydsvenska mellanbygden	242	—	1 938	2 038	1 874	1 927	1 805	1 869	1 848	—	1 873
Öland och Gotland	96	—	1 097	1 017	1 555	1 538	1 219	1 923	1 489	—	1 447
Östgötaslätten	158	—	1 638	1 655	2 126	1 826	1 866	1 948	2 277	—	1 939
Vänerslätten	437	—	1 390	1 324	1 307	1 387	1 474	1 694	2 169	1 700	1 615
Mälar- och Hjälmarbygden	689	·	1 533	1 422	1 347	1 449	1 722	1 997	2 216	·	1 931
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygd	1 196	3 523	2 156	2 086	2 032	1 874	2 069	2 269	2 339	1 881	2 113
Sydsvenska höglandet	602	4 107	2 209	2 149	2 039	1 878	1 950	1 889	2 310	2 656	2 045
Östsvenska dalbygden	100	—	2 456	2 546	1 835	1 828	2 107	2 251	1 718	—	2 107
Västsvenska »	190	·	2 349	1 995	1 840	1 333	2 340	2 668	—	—	2 130
Södra Bergslagen	66	—	1 556	2 516	2 741	3 504	2 320	2 527	3 219	1 793	2 445
Västsvenska dalsjöområdet	82	·	1 737	1 861	2 581	1 815	1 799	2 457	2 260	—	2 106
Norra Bergslagen	61	·	1 334	1 923	2 229	1 582	2 220	3 092	—	1 465	2 142
Östra Dalarna-Gästrikland	95	3 222	2 269	1 745	1 819	2 029	1 852	2 703	2 613	—	2 128
Norra Sverige	286	2 095	2 289	2 390	2 028	2 376	2 558	2 562	—	—	2 349
Kustlandet i nedre Norrland	127	2 183	2 390	2 326	1 835	2 108	2 890	2 562	—	—	2 417
» » övre »	72	·	2 299	2 720	1 075	—	1 890	—	—	—	2 268
Nordsvenska mellanbygden	56	2 779	2 018	2 165	3 053	3 055	2 699	—	—	—	2 475
Jämtländska silurområdet	22	·	2 245	1 334	1 808	1 902	·	—	—	—	1 534
Fjäll- och moränbygden	9	4 720	2 603	4 713	—	—	1 782	—	—	—	3 017
Egendomar belägna i											
Jordbrukskommuner	1 454	·	1 808	1 548	1 608	1 584	1 667	1 820	1 950	2 020	1 772
Blandade kommuner	1 494	2 579	2 221	1 931	1 873	1 745	1 819	1 990	2 448	1 971	1 977
Industrikommuner	598	·	2 029	2 205	2 053	2 115	2 033	2 286	2 074	1 710	2 110
Egendomar med koll.-avtal	1 130	—	2 757	1 990	2 349	2 023	1 915	2 031	2 148	1 801	2 027
» utan »	2 416	2 967	1 996	1 835	1 684	1 619	1 673	1 636	1 829	·	1 741
Kvinnliga o. minderåriga arbetare	**3 546**	**1 926**	**1 216**	**790**	**466**	**427**	**310**	**255**	**255**	**225**	**379**
Södra o. mellersta Sveriges slättbygd	2 064	—	986	716	468	427	317	255	262	218	331
Skånes o. Hallands slättbygd	442	—	864	737	455	649	573	558	434	·	522
Sydsvenska mellanbygden	242	—	1 209	959	891	796	644	420	382	—	612
Öland och Gotland	96	—	·	950	446	351	415	359	299	—	511
Östgötaslätten	158	—	·	388	194	233	148	238	231	—	212
Vänerslätten	437	—	832	456	257	188	190	161	207	198	214
Mälar- och Hjälmarbygden	689	—	998	732	427	262	235	179	179	296	239
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygd	1 196	2 137	980	741	424	386	273	251	209	250	406
Norra Sverige	286	1 849	1 997	1 384	754	872	576	367	—	—	1 273
Egendomar belägna i											
Jordbrukskommuner	1 454	1 347	1 138	707	410	347	260	244	226	258	329
Blandade kommuner	1 494	2 355	1 366	887	488	490	329	262	324	167	431
Industrikommuner	598	1 435	1 040	700	542	474	378	267	195	159	388
Egendomar med koll.-avtal	1 130	—	987	493	548	538	342	270	264	200	300
» utan »	2 416	1 926	1 222	808	449	384	277	182	·	572	491

[1] Medievalstil anger, att siffrorna grunda sig på uppgifter från mindre än 10 egendomar.

Tab. 8. **Genomsnittligt antal dagsverken per år och 100 ha åker inom olika områden 1941 utgjorda av såväl anställda arbetare som familjemedlemmar.**[1]

Naturliga jordbruksområden m. m.	Antal egendomar	Genomsnittligt antal årligen utgjorda dagsverken per 100 ha åker å egendomar med en åkerareal (i ha) av									Genomsn. antal dagsv. per 100 ha åker å samtliga egendomar
		under 10	10—19	20—29	30—39	40—49	50—99	100—199	200—399	400 o. över	
Manliga arbetare	**3 546**	**6 356**	**3 748**	**2 948**	**2 440**	**2 275**	**2 090**	**2 115**	**2 149**	**1 948**	**2 278**
Södra o. mellersta Sveriges slättbygd	2 064	6 667	3 240	2 648	2 235	2 166	1 932	2 062	2 121	1 960	2 104
Skånes o. Hallands slättbygd	442	—	3 027	2 479	2 421	2 173	1 858	1 995	1 935	1 435	2 013
Sydsvenska mellanbygden	242	—	3 769	3 519	2 358	2 375	2 100	2 077	1 848	—	2 274
Öland och Gotland	96	—	3 730	2 229	2 250	2 090	1 640	1 954	1 489	—	1 997
Östgötaslätten	158	—	3 185	2 647	2 520	2 103	2 165	2 059	2 277	—	2 157
Vänerslätten	437	—	3 023	2 204	2 146	2 003	1 825	1 878	2 179	1 700	1 950
Mälar- och Hjälmarbygden	689	6 667	3 243	2 700	1 983	2 239	1 962	2 191	2 241	2 740	2 187
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygd	1 196	5 739	3 784	3 183	2 737	2 435	2 389	2 369	2 339	1 881	2 622
Sydsvenska höglandet	602	6 803	3 851	3 217	2 742	2 505	2 297	2 072	2 310	2 656	2 602
Östsvenska dalbygden	100	—	3 784	3 660	2 403	2 398	2 454	2 305	1 718	—	2 479
Västsvenska »	190	6 065	4 071	3 285	2 587	2 063	2 602	2 711	—	—	2 870
Södra Bergslagen	66	—	3 534	2 862	4 003	3 504	2 447	2 550	3 219	1 793	2 626
Västsvenska dalsjöområdet	82	5 157	3 583	2 758	3 015	2 319	2 299	2 542	2 260	—	2 619
Norra Bergslagen	61	·	3 018	3 386	2 872	1 869	2 577	3 092	—	1 465	2 492
Östra Dalarna-Gästrikland	95	4 889	3 546	2 865	2 531	2 406	2 158	2 703	2 613	—	2 669
Norra Sverige	286	7 198	4 297	3 506	2 699	3 033	3 047	2 562	—	—	3 547
Kustlandet i nedre Norrland	127	5 909	4 072	3 501	2 499	2 696	3 005	2 562	—	—	3 278
» » övre »	72	8 422	4 618	3 776	2 000	—	1 890	—	—	—	4 054
Nordsvenska mellanbygden	56	9 886	4 179	3 215	3 553	3 509	4 004	—	—	—	3 856
Jämtländska silurområdet	22	8 175	3 856	2 356	2 628	3 634	820	—	—	—	2 731
Fjäll- och moränbygden	9	6 720	5 485	5 921	—	—	4 782	—	—	—	5 438
Egendomar belägna i Jordbrukskommuner	1 454	7 297	3 604	2 607	2 207	2 119	1 984	2 021	1 970	2 020	2 128
Blandade kommuner	1 494	6 271	3 947	3 042	2 506	2 330	2 118	2 098	2 455	1 971	2 371
Industrikommuner	598	3 730	3 584	3 358	2 823	2 561	2 256	2 426	2 074	1 710	2 461
Egendomar med koll.-avtal	1 130	—	3 160	2 790	2 893	2 514	2 122	2 184	2 162	1 801	2 175
» utan »	2 416	6 356	3 756	2 953	2 348	2 182	2 056	1 804	1 829	·	2 424
Kvinnliga o. minderåriga arbetare	**3 546**	**5 810**	**2 846**	**1 778**	**1 011**	**859**	**495**	**299**	**268**	**241**	**661**
Södra o. mellersta Sveriges slättbygd	2 064	6 667	2 781	1 717	1 064	829	514	302	271	218	545
Skånes o. Hallands slättbygd	442	—	2 262	1 437	951	920	701	595	434	·	701
Sydsvenska mellanbygden	242	—	2 703	1 691	1 266	1 209	916	524	382	—	885
Öland och Gotland	96	—	5 201	2 637	1 274	1 117	681	368	299	—	1 138
Östgötaslätten	158	—	3 086	963	728	320	303	251	231	—	328
Vänerslätten	437	—	2 566	1 313	1 117	687	401	217	222	198	455
Mälar- och Hjälmarbygden	689	6 667	2 963	2 255	1 055	810	444	224	194	296	433
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygd	1 196	4 205	2 334	1 648	873	895	443	281	209	323	780
Norra Sverige	286	7 998	3 983	2 638	1 391	1 174	607	367	—	—	2 387
Egendomar belägna i Jordbrukskommuner	1 454	6 921	3 009	1 840	1 007	779	489	290	239	282	620
Blandade kommuner	1 494	5 669	2 806	1 818	951	936	509	297	327	167	715
Industrikommuner	598	2 935	2 527	1 547	1 153	867	482	328	195	159	639
Egendomar med koll.-avtal	1 130	—	1 539	899	939	760	459	304	273	217	364
» utan »	2 416	5 810	2 879	1 830	1 025	898	535	272	·	572	1 080

[1] Se not till tab. 2.

Tab. 4. Genomsnittligt antal anställda årsarbetare per egendom inom olika områden 1941.[1]

Naturliga jordbruksområden m. m.	Antal egendomar	Genomsnittligt antal årsarbetare per egendom med nedanstående åkerareal (i ha)									Genomsn. antal årsarbetare per egend. å samtliga bruknings-delar
		under 10	10— 19	20— 29	30— 39	40— 49	50— 99	100— 199	200— 399	400 o. över	
Manliga arbetare	**3 546**	**0·4**	**0·4**	**0·7**	**0·9**	**1·2**	**1·8**	**3·1**	**5·8**	**7·9**	**1·5**
Södra o. mellersta Sveriges slätt bygd	2 064	1·0	0·4	0·6	0·8	1·2	1·7	3·1	6·0	8·5	1·8
Skånes o. Hallands slättbygd	442	—	0·4	0·6	0·9	1·4	1·8	3·5	6·4	8·6	1·7
Sydsvenska mellanbygden	242	—	0·4	0·9	0·8	0·8	1·4	3·3	5·7	—	1·4
Öland och Gotland	96	—	0·4	0·3	0·8	1·2	1·3	2·2	4·0	—	0·9
Östgötaslätten	158	—	0·3	0·8	1·4	1·6	2·2	2·8	4·0	—	2·0
Vänerslätten	437	—	0·3	0·5	0·7	1·0	1·7	2·9	6·6	·	1·6
Mälar- och Hjälmarbygden	689	1·0	0·5	0·5	0·7	1·1	1·7	3·2	5·9	·	2·1
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygd	1 196	0·4	0·5	0·7	1·2	1·3	2·0	3·3	4·8	5·7	1·3
Sydsvenska höglandet	602	0·9	0·5	0·7	1·2	1·2	2·0	2·9	5·3	—	1·2
Östsvenska dalbygden	100	—	0·4	0·9	1·3	1·2	2·2	4·3	3·0	—	1·8
Västsvenska »	190	—	0·6	0·8	1·0	1·3	2·3	4·2	—	—	1·2
Södra Bergslagen	66	—	0·5	1·4	2·0	2·0	2·2	3·5	4·0	7·0	2·2
Västsvenska dalsjöområdet	82	—	0·3	0·7	0·9	1·0	1·1	0·6	5·5	—	0·8
Norra Bergslagen	61	—	0·1	0·1	1·5	1·6	1·5	3·7	—	·	1·3
Östra Dalarna-Gästrikland	95	—	0·6	0·4	1·2	1·7	1·9	5·0	—	—	1·1
Norra Sverige	286	0·3	0·3	0·7	0·7	1·1	1·3	3·5	—	—	0·5
Kustlandet i nedre Norrland	127	0·4	0·3	0·7	0·8	1·2	1·8	3·5	—	—	0·7
» » övre »	72	—	0·3	0·9	—	—	2·0	—	—	—	0·4
Nordsvenska mellanbygden	56	0·5	0·3	0·6	0·3	1·0	0·5	—	—	—	0·4
Jämtländska silurområdet	22	—	0·5	—	0·5	1·0	—	—	—	—	0·4
Fjäll- och moränbygden	9	—	0·6	0·5	—	—	—	—	—	—	0·4
Egendomar belägna i											
Jordbrukskommuner	1 454	0·6	0·4	0·5	0·9	1·1	1·8	2·9	6·1	5·0	1·5
Blandade kommuner	1 494	0·4	0·5	0·7	0·9	1·2	1·7	3·0	5·4	13·5	1·4
Industrikommuner	598	—	0·4	0·8	1·1	1·7	1·9	4·1	5·5	14·0	1·7
Egendomar med koll.-avtal	1 130	—	0·6	0·8	1·2	1·5	1·9	3·2	5·9	7·6	2·7
» utan »	2 416	0·4	0·4	0·7	0·9	1·1	1·7	2·9	2·3	12·0	0·9
Kvinnliga o. minderåriga arbetare	**3 546**	**0·2**	**0·3**	**0·3**	**0·2**	**0·3**	**0·3**	**0·4**	**0·8**	**1·7**	**0·3**
Södra o. mellersta Sveriges slättbygd	2 064	—	0·3	0·3	0·2	0·3	0·3	0·4	0·9	2·0	0·3
Skånes o. Hallands slättbygd	442	—	0·3	0·3	0·2	0·5	0·6	1·4	2·5	1·3	0·6
Sydsvenska mellanbygden	242	—	0·3	0·4	0·3	0·5	0·7	0·7	1·6	—	0·5
Öland och Gotland	96	—	0·7	0·3	0·1	0·1	0·3	0·3	2·0	—	0·3
Östgötaslätten	158	—	—	0·2	0·1	0·2	0·1	0·2	—	—	0·1
Vänerslätten	437	—	0·3	0·2	0·1	0·1	0·1	0·2	0·2	1·0	0·2
Mälar- och Hjälmarbygden	689	—	0·3	0·4	0·2	0·2	0·3	0·2	0·3	3·0	0·3
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygd	1 196	0·3	0·3	0·3	0·2	0·3	0·2	0·4	0·3	0·3	0·3
Norra Sverige	286	0·1	0·4	0·6	0·3	0·4	0·6	1·0	—	—	0·5
Egendomar belägna i											
Jordbrukskommuner	1 454	0·1	0·3	0·3	0·2	0·2	0·3	0·5	0·7	1·6	0·3
Blandade kommuner	1 494	0·4	0·4	0·4	0·3	0·3	0·3	0·3	1·0	2·0	0·3
Industrikommuner	598	—	0·3	0·3	0·1	0·4	0·4	0·5	0·5	1·7	0·3
Egendomar med koll.-avtal	1 130	—	0·2	0·2	0·2	0·4	0·3	0·4	0·8	1·6	0·4
» utan »	2 416	0·2	0·3	0·3	0·2	0·2	0·3	0·3	—	3·0	0·3

[1] Se not till tab. 2

ha åker. Antalet kvinnliga och minderåriga årsarbetare i jordbruket understeg i medeltal 1 per egendom inom samtliga storleksklasser med undantag för de allra största.

Arbetsförbrukningens förändringar. Under den tid, som förflutit efter undersökningen rörande löneläget och lönevariationerna 1935—36, ha förhållandena på jordbrukets arbetsmarknad i hög grad förändrats. Lantarbetstidslag har sålunda införts och lönerna höjts med i genomsnitt 24 % för manliga och 10 % för kvinnliga lantarbetare mellan åren 1936 och 1939 samt 54 resp. 44 % mellan 1936 och 1941. Av intresse är därför att se hur arbetskraftåtgången påverkats under perioden 1936—1939 samt efter krigsutbrottet. En sammanställning av medeltalet dagsverken per 100 ha åker under åren 1936, 1939 och 1941 lämnas i tab. 5.

Tab. 5. Medeltal dagsverken per år och 100 ha åker samt medeltal årsarbetare per egendom inom olika storleksklasser av jordbruk åren 1936, 1939 och 1941 (exkl. familjemedlemmar).

	Egendomar med en åkerareal av (i ha)									Tillhopa
	under 10	10—19	20—29	30—39	40—49	50—99	100—149	150—199	200 o. över	
Mansdagsverken, medeltal per 100 ha åker										
år 1936	3 673	2 621	2 280	2 279	2 162	2 222	2 407	2 304	2 231	2 296
» 1939	.	2 161	1 960	1 994	1 780	1 915	2 033	2 093	2 252	2 030
» 1941	2 967	2 015	1 843	1 796	1 732	1 798	1 920	2 024	2 098	1 908
Indextal om 1936 = 100										
år 1939	.	82	86	87	82	86	84	91	101	88
» 1941	81	77	81	79	80	81	80	88	94	83
Dagsverken av kvinnor och minderåriga, medeltal per 100 ha åker										
år 1936	2 694	1 437	1 001	613	525	446	337	360	312	477
» 1939	.	1 406	767	541	414	331	291	288	261	405
» 1941	1 926	1 216	790	466	427	310	229	295	249	379
Indextal om 1936 = 100										
år 1939	.	98	77	88	79	74	86	80	84	85
» 1941	71	85	79	76	81	70	68	82	80	79
Medeltal manliga årsarbetare per egendom										
år 1936	0·8	1·2	1·8	2·5	3·1	5·0	9.5	12·8	22·8	5·0
» 1939	0·7	0·6	0·8	1·2	1·5	2·4	3·9	5·2	8·7	2·0
» 1941	0·4	0·4	0·7	0·9	1·2	1·8	2·8	3·9	6·0	1·5
Indextal om 1936 = 100										
år 1939	88	50	44	48	48	48	41	41	38	40
» 1941	50	38	39	36	39	36	29	30	26	30
Medeltal kvinnliga och minderåriga årsarbetare per egendom										
år 1936	0·6	0·7	0·8	0·7	0·8	1·0	1·8	2·0	3·2	1·0
» 1939	0·3	0·4	0·3	0·3	0·3	0·4	0·6	0·8	1·1	0·4
» 1941	0·2	0·3	0·3	0·2	0·3	0·3	0·3	0·6	0·9	0·3
Indextal om 1936 = 100										
år 1939	50	57	38	43	38	40	46	40	34	40
» 1941	33	43	38	29	38	30	23	30	28	30

Tab. 6. Arbetsförbrukningens förändringar mellan åren 1936—1941 inom olika områden (exkl. familjemedlemmar).

Naturliga jordbruksområden	Antal egendomar	Genomsnittligt antal årligen utgjorda dagsverken per 100 ha åker						Genomsnittligt antal årsarbetare per egendom					
		av män			av kvinnor och minderåriga			manliga			kvinnliga och minderåriga		
		egend. under 50 ha åker	egend. med minst 50 ha åker	samtl. egendomar	egend. under 50 ha åker	egend. med minst 50 ha åker	samtl. egendomar	egend. under 50 ha åker	egend. med minst 50 ha åker	samtl. egendomar	egend. under 50 ha åker	egend. med minst 50 ha åker	samtl. egendomar
År 1941													
Södra och mell. Sveriges slättbygd	2 064	1 608	1 869	1 818	564	274	331	0·8	2·7	1·8	0·3	0·4	0·3
därav:													
Skånes o. Hall. slättb.	442	1 782	1 785	1 784	617	487	522	0·9	3·0	1·7	0·3	1·1	0·6
Sydsvenska mellanb.	242	1 944	1 843	1 873	923	482	612	0·8	2·5	1·4	0·4	0·8	0·5
Öland o. Gotland	96	1 380	1 505	1 447	662	380	511	0·6	1·6	0·9	0·2	0·4	0·3
Östgötaslätten	158	1 867	1 953	1 939	245	205	212	1·3	2·5	2·0	0·1	0·1	0·1
Vänerslätten	437	1 351	1 671	1 615	385	178	214	0·6	2·4	1·6	0·2	0·2	0·2
Mälar- och Hjälmarb.	689	1 414	2 009	1 931	500	199	239	0·7	2·9	2·1	0·3	0·3	0·3
Södra och mell. Sveriges skogs- och dalbygd	1 196	2 047	2 156	2 113	631	257	406	0·8	2·5	1·3	0·3	0·3	0·3
Norra Sverige	286	2 280	2 558	2 349	1 517	534	1 273	0·5	1·5	0·5	0·4	0·6	0·5
Hela riket	**3 546**	**1 838**	**1 985**	**1 908**	**678**	**273**	**379**	**0·7**	**2·6**	**1·5**	**0·3**	**0·4**	**0·3**
Indextal för 1941 om 1936 = 100													
Södra och mell. Sveriges slättbygd	90	77	85	83	72	77	78	40	28	30	38	25	25
därav:													
Skånes o. Hall. slättb.	97	77	80	79	63	75	73	39	29	28	30	38	32
Sydsvenska mellanb.	120	84	82	83	81	92	97	38	23	22	40	31	28
Öland o. Gotland	59	87	88	87	64	97	76	40	27	35	20	29	27
Östgötaslätten	73	85	84	84	78	74	75	57	26	31	33	8	13
Vänerslätten	85	78	85	84	64	78	73	38	30	32	33	22	25
Mälar- och Hjälmarb.	92	63	88	84	71	76	77	32	28	28	43	25	30
Södra och mell. Sveriges skogs- och dalbygd	87	78	85	82	78	68	78	44	29	35	60	23	38
Norra Sverige	93	73	86	77	66	92	83	33	16	21	36	33	42
Hela riket	**89**	**78**	**85**	**83**	**75**	**75**	**79**	**39**	**28**	**30**	**43**	**27**	**30**
Indextal för 1941 om 1939 = 100													
Södra och mell. Sveriges slättbygd	125	93	94	94	97	93	95	80	75	78	100	67	60
därav:													
Skånes o. Hall. slättb.	136	97	99	98	87	92	91	75	77	74	75	79	75
Sydsvenska mellanb.	129	96	100	99	103	99	100	80	83	82	100	89	83
Öland o. Gotland	117	91	96	94	69	84	70	100	64	90	40	57	60
Östgötaslätten	122	92	91	91	77	108	100	93	69	71	50	50	50
Vänerslätten	111	94	92	92	94	83	86	75	75	76	100	50	67
Mälar- och Hjälmarb.	131	87	93	92	129	90	99	78	73	72	150	60	75
Södra och mell. Sveriges skogs- och dalbygd	130	95	93	93	98	86	93	80	69	72	100	60	100
Norra Sverige	136	89	92	90	83	113	84	83	60	71	67	86	83
Hela riket	**128**	**94**	**94**	**94**	**94**	**92**	**94**	**78**	**72**	**75**	**100**	**67**	**75**

Antalet mansdagsverken per 100 ha åker har nedgått med 12 % mellan åren 1936 och 1939. Arbetskraftförbrukningen har minskat inom samtliga storleksklasser av egendomar, möjligen med undantag för den största gruppen. Minskningen har även fortsatt efter år 1939; i förhållande till år 1936 har antalet mansdagsverken per 100 ha åker nedgått med 17 % år 1941. Utvecklingen har varit densamma för kvinnliga och minderåriga arbetare, blott att minskningen av antalet dagsverken per arealenhet varit något starkare än för vuxna manliga arbetare. Jordbrukarnas strävan att nedpressa arbetskraftförbrukningen har framför allt medfört en kraftig minskning i antalet årsarbetare. I förhållande till år 1936 har det genomsnittliga antalet årsarbetare per egendom reducerats med 60 à 70 % år 1939 resp. 1941.

I tab. 6 lämnas en översikt över motsvarande utveckling inom olika områden. Nedgången i mansdagsverken har varit starkast markerad i norra Sverige såväl under perioden 1936—1941 som 1939—1941. Detsamma gäller även minskningen av antalet manliga årsarbetare per egendom. Antalet kvinnliga och minderåriga årsarbetare har under samma tid minskat starkast i södra och mellersta Sveriges slättbygder, medan antalet av dessa grupper utgjorda dagsverken per 100 ha åker nedgått förhållandevis minst i norra Sverige. Det senare har emellertid enbart avseende på egendomar med 50 ha åker och däröver.

Sysselsättningsvolym och lönebudget inom jordbruket 1939—1941. För bedömande av löneläget och löneutvecklingen är det även av betydelse — icke minst ur jordbruksekonomisk synpunkt — att erhålla uppgifter angående förändringarna i jordbrukets totala lönebudget och i sysselsättningsvolymen, mätt i antalet utgjorda dagsverken. För att möjliggöra en dylik jämförelse har i tab. 7 gjorts en sammanställning av arbetarantal, dagsverken och lönesumma enbart vid de egendomar, som lämnat uppgift till lantarbetarstatistiken såväl för år 1939 som år 1941.

Med användande av dessa uppgifter, vilka under år 1941 avse 2 779 egendomar med 25 172 arbetare[1] och en lönebudget (inkl. naturaförmåner) av över 23 milj. kr., ha med 1939 som basår uträknats indextal för antalet sysselsatta arbetare och hela antalet utgjorda dagsverken samt totalsumma utbetalda arbetslöner. Vid samtliga i tab. 7 redovisade egendomar har antalet sysselsatta manliga arbetare under år 1941 stigit med 1 158 eller med 7 % i förhållande till år 1939 och antalet kvinnliga och minderåriga arbetare med 649 eller med 11 %. Antalet årsarbetare har däremot kraftigt minskat i förhållande till år 1939. Delvis på grund härav har antalet utgjorda dagsverken under år 1941 minskat i förhållande till år 1939 (5 % för manliga och 7 % för kvinnliga och minderåriga arbetare). Då emellertid den genomsnittliga daglönen inom jordbruket undergått en icke oväsentlig höjning sedan år 1939, kommer trots nämnda nedgång i sysselsättningen jordbrukets totala lönebudget att visa en stegring på 21 % i förhållande till nämnda år. Beträffande utvecklingen inom olika områden och storleksklasser av egendomar hänvisas till tabellen.

[1] Inräknat de i lönestatistiken ej individuellt redovisade arbetarna med mindre än 50 dagsverken under året.

Tab. 7. Arbetarantal, dagsverken och lönesumma vid bruknings-

	Jordbruksområden, kommuntyper och storleksklasser av jordbruk	Antal bruknings-delar	Antal manliga arbetare		därav årsarbetare		Antal kvinnliga o. minderåriga arbetare		därav årsarbetare		Antal utgjorda dags- manliga arbetare (1 000-tal dagsv.)		kvinnliga o. minderåriga arbetare (1 000-tal dagsv.)	
			1939	1941	1939	1941	1939	1941	1939	1941	1939	1941	1939	1941
1	Skånes o. Hallands slättbygd	326	2 268	2 894	760	594	1 007	1 260	268	218	427·0	428·4	134·6	127·0
2	Sydsvenska mellanbygden . .	188	1 183	1 417	324	277	744	1 004	106	97	203·0	207·8	65·6	67·6
3	Öland o. Gotland	82	385	447	85	74	192	255	43	21	52·1	49·4	24·7	16·7
4	Östgötaslätten	130	975	967	360	271	244	148	25	15	210·1	197·5	21·1	20·3
5	Vänerslätten	395	2 458	2 422	837	634	610	596	115	69	494·7	456·3	70·2	61·5
6	Mälar- o. Hjälmarbygden . .	525	4 415	4 259	1 499	1 130	807	924	199	157	964·7	909·1	111·1	108·9
7	Södra o. mell. Sveriges skogs- o. dalbygd	923	4 849	5 227	1 627	1 201	1 474	1 554	308	264	930·4	887·5	179·2	168·6
8	Norra Sverige	210	1 141	1 199	153	129	613	599	127	97	126·4	117·2	73·1	61·7
9	**Hela riket**	**2 779**	**17 674**	**18 882**	**5 645**	**4 310**	**5 691**	**6 840**	**1191**	**938**	**3 408·4**	**3 258·2**	**679·6**	**632·3**
	därav å egendomar:													
10	med koll.-avtal	810	9 187	10 612	3 068	2 487	2 460	3 035	500	404	1 988·0	2 045·9	295·5	299·1
11	utan » »	1 969	8 487	8 220	2 577	1 823	3 231	3 305	691	534	1 420·4	1 207·3	384·1	333·2
	belägna i:													
12	jordbrukskommuner	1 161	7 304	7 599	2 425	1 812	2 129	2 288	500	379	1 474·2	1 397·7	283·4	248·8
13	blandade kommuner	1 151	7 150	7 703	2 169	1 659	2 498	2 878	483	397	1 320·6	1 267·0	274·9	272·8
14	industrikommuner	467	3 220	3 530	1 051	839	1 064	1 174	208	162	613·6	588·5	121·3	110·7
	med en åkerareal av:													
15	under 20 ha	498	1 176	1 308	284	218	810	742	186	157	157·9	147·8	103·7	87·1
16	20—49 »	1 141	4 420	5 046	1 249	1 044	1 924	2 243	353	323	693·6	663·4	206·3	200·5
17	50—99 »	658	4 236	4 400	1 552	1 205	1 133	1 477	283	200	846·4	803·6	146·3	140·9
18	100 » o. över	482	7 842	8 006	2 560	1 843	1 824	1 878	369	258	1 710·5	1 638·4	223·3	203·8
19	*Egend. m. intill 50 ha åker*	**1 639**	**5 596**	**6 426**	**1 533**	**1 262**	**2 734**	**2 985**	**539**	**480**	**851·5**	**811·2**	**309·9**	**287·6**
	belägna i:													
20	Skånes o. Hallands slättbygd	189	745	1 074	219	175	392	466	79	59	110·0	107·1	42·0	36·8
21	Sydsvenska mellanbygden . .	118	520	609	117	90	375	477	46	38	66·8	67·7	29·5	28·2
22	Öland o. Gotland	63	228	259	37	42	140	203	29	13	27·9	26·9	17·7	11·3
23	Östgötaslätten	51	193	180	72	63	53	24	10	4	36·0	32·7	5·7	3·2
24	Vänerslätten	172	405	503	134	110	176	152	32	33	67·3	67·7	19·4	19·0
25	Mälar- o. Hjälmarbygden . .	193	534	523	177	140	127	181	45	53	95·3	82·7	22·8	27·0
26	Södra o. mell. Sveriges skogs- o. dalbygd	658	2 035	2 260	662	539	911	942	181	190	353·9	339·4	105·2	105·4
27	Norra Sverige	195	936	1 018	115	103	560	540	117	90	94·3	87·0	67·6	56·7
28	jordbrukskommuner	656	1 991	2 320	559	452	908	947	178	167	304·6	292·2	106·8	100·8
29	blandade kommuner	705	2 536	2 826	687	553	1 280	1 456	265	233	383·5	359·9	146·2	138·9
30	industrikommuner	278	1 069	1 280	287	257	546	582	96	80	163·4	159·1	56·9	47·9
31	med koll.-avtal	148	742	1 046	207	236	322	425	59	52	122·8	142·6	33·8	33·3
32	utan » »	1 491	4 854	5 380	1 326	1 026	2 412	2 560	480	428	728·7	668·6	276·1	254·3
33	*Egend. m. minst 50 ha åker*	**1 140**	**12 078**	**12 406**	**4 112**	**3 048**	**2 957**	**3 355**	**652**	**458**	**2 556·9**	**2 442·0**	**369·7**	**344·7**
	belägna i:													
34	Skånes o. Hallands slättbygd	137	1 523	1 820	541	419	615	794	189	159	317·0	321·3	92·6	90·2
35	Sydsvenska mellanbygden . .	70	663	808	207	187	369	527	60	59	136·2	140·1	36·1	39·4
36	Öland o. Gotland	19	157	188	48	32	52	52	14	8	24·2	22·5	7·0	5·4
37	Östgötaslätten	79	782	787	288	208	191	124	15	11	174·1	164·8	15·4	17·1
38	Vänerslätten	223	2 053	1 919	703	524	434	444	83	36	427·4	388·6	50·8	42·5
39	Mälar- o. Hjälmarbygden . .	332	3 881	3 736	1 322	990	680	743	154	104	869·4	826·4	88·3	81·9
40	Södra o. mell. Sveriges skogs- o. dalbygd	265	2 814	2 967	965	662	563	612	127	74	576·5	548·1	74·0	63·2
41	Norra Sverige	15	205	181	38	26	53	59	10	7	32·1	30·2	5·5	5·0
42	jordbrukskommuner	505	5 313	5 279	1 866	1 360	1 221	1 341	322	212	1 169·6	1 105·5	176·6	148·0
43	blandade kommuner	446	4 614	4 877	1 482	1 106	1 218	1 422	218	164	937·1	907·1	128·7	133·9
44	industrikommuner	189	2 151	2 250	764	582	518	592	112	82	450·2	429·4	64·4	62·8
45	med koll.-avtal	662	8 445	9 566	2 861	2 251	2 138	2 610	441	352	1 865·2	1 903·3	261·7	265·8
46	utan » »	478	3 633	2 840	1 251	797	819	745	211	106	691·7	538·7	108·0	78·9

delar, varifrån uppgifter föreligga både för 1939 och 1941.

verken av manliga familjemedl. (1000-tal dagsv.) 1941	verken av kvinnl. o. minderåriga familjemedl. (1000-tal dagsv.) 1941	Kontant lönesumma under år (1000-tal kr.) 1939	Kontant lönesumma under år (1000-tal kr.) 1941	Naturaförmånernas värde under år (1000-tal kr.) 1939	Naturaförmånernas värde under år (1000-tal kr.) 1941	Indextal för 1941 (1939 = 100) Antal manl. arbetare	därav årsarbetare	Antal kvinnl. och minderåriga arbetare	därav årsarbetare	Antal dagsv. utgjorda av manl. arbetare	Antal dagsv. utgjorda av kvinnl. o. minderåriga arbetare	Kontant lönesumma	Naturaförmånernas värde	
47·3	37·2	2 095·4	2 780·8	598·9	679·6	127	78	125	81	100	94	133	113	1
47·3	29·6	906·0	1 215·0	321·1	362·5	120	85	135	92	102	103	134	113	2
19·5	22·7	203·9	237·7	103·0	110·1	116	87	133	49	95	68	117	107	3
21·2	11·0	822·0	937·0	373·8	468·0	99	75	61	60	94	96	114	125	4
96·4	69·3	1 663·0	1 995·9	761·1	948·4	99	76	98	60	92	88	120	125	5
117·7	86·9	3 809·4	4 526·6	1 664·1	2 018·1	96	75	114	79	94	98	119	121	6
200·6	147·0	3 666·2	4 364·5	1 464·1	1 818·8	108	74	105	86	95	94	119	124	7
59·9	53·7	668·6	749·8	217·0	254·1	105	84	98	76	93	84	112	117	8
609·9	**457·4**	**18 884·5**	**16 807·3**	**5 508·1**	**6 659·6**	**107**	**76**	**111**	**79**	**95**	**93**	**121**	**121**	9
147·1	61·9	8 672·1	11 315·5	3 038·0	3 880·9	116	81	123	81	103	101	130	128	10
462·8	395·5	5 162·4	5 491·8	2 465·1	2 778·7	97	71	102	77	85	87	106	113	11
269·7	214·3	5 697·9	6 856·1	2 466·8	3 006·9	104	75	107	76	95	88	120	122	12
249·4	177·5	5 430·8	6 716·2	2 109·3	2 535·6	108	76	115	82	96	99	124	120	13
90·8	65·6	2 705·8	3 235·0	927·0	1 117·1	110	80	110	78	96	91	120	121	14
118·5	114·4	592·7	689·9	356·5	414·4	117	77	92	84	94	84	116	116	15
276·0	236·0	2 613·3	3 143·9	1 267·7	1 570·5	114	84	117	92	96	97	120	124	16
129·5	80·9	3 338·0	4 015·8	1 386·9	1 685·0	104	78	130	71	95	96	120	121	17
85·9	26·1	7 290·5	8 957·7	2 492·0	2 989·7	102	72	103	70	96	91	123	120	18
394·6	**350·4**	**3 206·0**	**3 833·9**	**1 624·2**	**1 984·9**	**115**	**82**	**109**	**89**	**95**	**93**	**120**	**122**	19
32·0	27·7	462·8	600·2	199·1	227·9	144	80	119	75	97	88	130	114	20
30·4	19·5	275·8	342·0	119·4	147·4	117	77	127	83	101	96	124	123	21
14·9	19·5	106·6	126·9	62·4	60·8	114	114	145	45	96	64	119	97	22
8·1	6·1	129·5	137·9	64·1	81·9	93	88	45	40	91	56	106	128	23
45·5	44·9	213·6	275·3	135·7	175·4	124	82	86	103	101	98	129	129	24
55·3	54·9	299·4	328·7	184·5	223·2	98	79	143	118	87	118	110	121	25
154·0	124·1	1 257·3	1 501·5	662·9	841·5	111	81	103	105	96	100	119	127	26
54·4	53·7	461·0	521·4	196·1	226·8	109	90	96	77	92	84	113	116	27
157·2	157·8	1 087·9	1 310·7	594·5	741·4	117	81	104	94	96	94	120	125	28
174·4	138·4	1 429·0	1 721·8	734·4	890·7	111	80	141	88	94	95	120	121	29
63·0	54·2	689·1	801·4	295·3	352·8	120	90	107	83	97	84	116	119	30
31·5	18·1	555·3	781·6	208·9	301·6	141	114	132	88	116	99	141	144	31
363·1	332·3	2 650·7	3 052·3	1 415·3	1 683·3	111	77	106	89	92	92	115	119	32
215·3	**107·0**	**10 628·5**	**12 973·4**	**3 878·9**	**4 674·7**	**103**	**74**	**113**	**70**	**96**	**93**	**122**	**121**	33
15·3	9·5	1 632·6	2 180·6	399·8	451·7	120	77	129	84	101	97	134	113	34
16·9	10·1	630·2	873·0	201·7	215·1	122	90	143	98	103	109	139	107	35
4·6	3·2	97·3	110·8	40·6	49·3	120	67	100	57	93	77	114	121	36
13·1	4·9	692·5	799·1	309·7	386·1	101	72	65	73	95	111	115	125	37
50·9	24·4	1 449·4	1 720·6	625·4	773·0	93	75	102	43	91	84	119	124	38
62·4	32·0	3 510·0	4 197·9	1 479·6	1 794·9	96	75	109	68	95	93	120	121	39
46·6	22·9	2 408·9	2 863·0	801·2	977·3	105	69	109	58	95	85	119	122	40
5·5	0·0	207·6	228·4	20·9	27·3	88	68	111	70	94	91	110	131	41
112·5	56·5	4 610·0	5 545·4	1 872·3	2 265·5	99	73	110	66	95	84	120	121	42
75·0	39·1	4 001·8	4 994·4	1 374·9	1 644·9	106	75	117	75	97	104	125	120	43
27·8	11·4	2 016·7	2 433·6	631·7	764·3	105	76	114	73	95	98	121	121	44
115·6	43·8	8 116·8	10 533·9	2 829·1	3 579·3	113	79	122	80	102	102	130	127	45
99·7	63·2	2 511·7	2 439·5	1 049·8	1 095·4	78	64	91	50	78	73	97	104	46

Beträffande utvecklingen mellan år 1940 och 1941 har gjorts en undersökning av lönesummans förändringar å egendomar, som deltogo i lantarbetarstatistiken både år 1940 och år 1941. Resultatet framgår av nedanstående sammanställning:

	Antal egendomar, som lämnat uppgift såväl 1940 som 1941		Å dessa egendomar utbetalad kontant lönesumma, kr.		naturaförmåner, kr.	
Egendomar med en åkerareal (i ha) av	1940	1941	1940	1941	1940	1941
intill 20	583	577	745 035	811 024	457 972	488 792
20—49	1 294	1 297	3 082 519	3 562 885	1 609 052	1 779 759
50—99	744	750	3 945 364	4 568 282	1 663 308	1 927 880
100 o. över	534	531	8 378 051	9 872 296	2 811 461	3 207 143
Egend. med koll.-avtal	982	1 028	10 567 176	12 738 121	3 641 806	4 315 205
» utan » »	2 173	2 127	5 583 793	6 076 366	2 899 987	3 088 369
Hela riket	3 155	3 155	16 150 969	18 814 487	6 541 793	7 403 574
Indextal om 1940 = 100			100	116	100	113

Den kontanta lönesumman har stigit med 16 % för hela riket, medan förmånerna in natura ökat med 13 %. Stegringen har varit genomgående såväl för egendomar av olika storlek som för egendomar med eller utan kollektivavtal.

Skolbespisningen under år 1940/41.

Uppgifter om skolbespisningens omfattning m. m. ha läsåret 1930/31 och sedermera vart femte år inhämtats av skolöverstyrelsen från skoldistrikten i samband med rapporterna till undervisningsstatistiken. På grundval av dessa uppgifter ha statistiska sammanställningar angående skolbespisningen under läsåren 1930/31 och 1935/36 tidigare framlagts av befolkningskommissionen i dess betänkande i näringsfrågan.[1] En motsvarande undersökning av barnbespisningen i skolorna under läsåret 1940/41 har nu utförts inom socialstyrelsen i samband med styrelsens uppdrag att för 1941 års befolkningsutredning verkställa vissa undersökningar rörande samhällets familjevärnande och barnavårdande verksamhet.

Det material, som av skolöverstyrelsen ställts till socialstyrelsens förfogande, ger upplysningar om förekomsten av barnbespisning inom olika skoldistrikt samt i de fall, då bespisning förekommit, om antalet däri deltagande barn och antalet veckor, varunder densamma fortgått; i rapportformuläret efterfrågas vidare, varav måltiden i allmänhet bestått, till vilken tid på dagen bespisningen varit förlagd och om den varit kostnadsfri för barnen. Dessa uppgifter voro emellertid huvudsakligen ägnade att belysa skolbespisningens omfattning och anordnande. De upplysningar, som i detta sammanhang lämnats om skolmåltidernas sammansättning, voro däremot i allmänhet alltför knapphändiga för att kunna statistiskt bearbetas.

Utförligare uppgifter om skolbespisningens beskaffenhet föreligga från en hushållsbudgetundersökning, som för närvarande utföres inom socialstyrelsen. I denna undersökning deltagande hushåll ha nämligen beträffande barn, som erhållit bespisning i skolan, redovisat skolmåltidernas sammansättning under november månad 1941. På grundval av detta material ha vissa beräkningar kunnat göras angående skolmåltidernas näringsvärde.

Skolbespisningens omfattning och anordnande. Huvudresultaten av den nu utförda undersökningen rörande skolbespisningens omfattning under år 1940/41 och till jämförelse därmed motsvarande uppgifter angående förhållandena fem resp. tio år tidigare redovisas i tab. 1 och 2.

Sammanställningen i tab. 1 visar, att skolbespisning under år 1940/41 förekom inom 280 av samtliga 2 458 skoldistrikt. Sedan år 1935/36 hade antalet skoldistrikt med bespisning ökat med 10, medan under den föregående femårsperioden motsvarande ökning utgjorde 76. Utvecklingen på ifrågavarande område hade emellertid ställt sig tämligen olika för landsbygd och städer samt för olika delar av landet. I södra och mellersta Sverige hade sålunda antalet landsbygdsdistrikt med skolbespisning minskat i flertalet län sedan år 1935,

[1] SOU 1938: 6, bil. 4, sid. 179* o. f.

Tab. 1. Antal skoldistrikt med skolbespisning under läsåren 1930/31, 1935/36 och 1940/41

Län	Landsbygd			Städer			Samtliga orter		
	1930—31	1935—36	1940—41	1930—31	1935—36	1940—41	1930—31	1935—36	1940—41
Stockholms stad	—	—	—	1	1	1	1	1	1
Stockholms län	11	15	19	6	5	7	17	20	26
Uppsala län	4	9	6	2	2	2	6	11	8
Södermanlands län	5	4	4	4	4	4	9	8	8
Östergötlands län	5	13	15	2	3	3	7	16	18
Jönköpings län	5	4	1	5	5	6	10	9	7
Kronobergs län	2	1	3	1	—	1	3	1	4
Kalmar län	7	5	5	4	5	4	11	10	9
Gotlands län	1	5	6	1	1	1	2	6	7
Blekinge län	3	11	6	2	3	4	5	14	10
Kristianstads län	5	6	3	2	3	3	7	9	6
Malmöhus län	—	5	2	7	7	6	7	12	8
Hallands län	3	2	4	4	4	3	7	6	7
Göteborgs och Bohus län	3	23	19	3	5	5	6	28	24
Älvsborgs län	2	6	4	5	5	4	7	11	8
Skaraborgs län	9	4	1	5	5	5	14	9	6
Värmlands län	8	21	12	3	4	4	11	25	16
Örebro län	4	6	4	3	2	2	7	8	6
Västmanlands län	2	2	1	4	4	4	6	6	5
Kopparbergs län	6	6	7	2	3	4	8	9	11
Gävleborgs län	2	4	7	3	3	3	5	7	10
Västernorrlands län	6	9	19	1	2	4	7	11	23
Jämtlands län	8	6	8	1	1	1	9	7	9
Västerbottens län	10	13	21	1	1	1	11	14	22
Norrbottens län	9	10	20	2	2	1	11	12	21
Hela riket	**120**	**190**	**197**	**74**	**80**	**83**	**194**	**270**	**280**

under det att i norra Sverige, särskilt i Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län, ett förhållandevis stort antal skoldistrikt infört skolmåltider under de sista fem åren. Detta förhållande kan antagas sammanhänga därmed, att behovet av skolmåltider på landsbygden i de södra och mellersta delarna av landet varit större under den ekonomiska depressionen i början av 1930-talet än under den därpå följande högkonjunkturen, medan behovet därav i de norra delarna av landet gjort sig lika starkt gällande under de senare åren som tidigare till följd av dels den även under högkonjunkturen kvarstående arbetslösheten i övre och västra Norrland och dels de långa skolvägarna. Vad städerna beträffar, synes skolbespisningsverksamheten här företett en mera kontinuerlig utveckling och vunnit en allt större spridning, även om i några av de mindre städerna tidigare förekommande skolbespisning upphört under senare år. Av samtliga 117 städer hade 83 skolbespisning år 1940/41. Bland städer med över 10 000 invånare uppgåvo samtliga utom fyra (Alingsås, Karlskoga, Luleå och Skellefteå), att skolbespisning förekommit under läsåret. Bland mindre städer saknades skolbespisning i elva med 5 000—10 000 invånare och i nitton med mindre än 5 000 invånare. I ett par städer (bl. a. Alingsås), vilka ej redovisats i tab. 1 som skoldistrikt med bespisning, ha dock barnen i viss utsträckning erhållit mjölk eller choklad i skolan. I ett par av de

Tab. 2. Antal i skolbespisning deltagande barn under läsåren 1930/31, 1935/36 och 1940/41.

Län	Landsbygd			Städer			Samtliga orter		
	1930 —31	1935 —36	1940 —41	1930 —31	1935 —36	1940 —41	1930 —31	1935 —36	1940 —41
Stockholms stad	—	—	—	3 794	6 453	9 433	3 794	6 453	9 433
Stockholms län	508	918	1 471	478	283	616	986	1 201	2 087
Uppsala län	251	219	258	234	280	385	485	499	643
Södermanlands län	89	98	202	361	468	647	450	566	849
Östergötlands län	132	409	815	944	1 334	1 694	1 076	1 743	2 509
Jönköpings län	18	54	69	657	656	1 690	675	710	1 759
Kronobergs län	3	3	100	96	—	110	99	3	210
Kalmar län	33	85	163	320	362	486	353	447	649
Gotlands län	17	288	388	66	85	168	83	373	556
Blekinge län	44	402	595	80	277	330	124	679	925
Kristianstads län	83	188	216	146	253	273	229	441	489
Malmöhus län	—	29	32	2 507	3 183	3 790	2 507	3 212	3 822
Hallands län	182	186	331	538	423	340	720	609	671
Göteborgs och Bohus län	10	2 605	3 678	3 901	3 969	6 424	3 911	6 574	10 102
Älvsborgs län	11	95	203	992	1 040	1 341	1 003	1 135	1 544
Skaraborgs län	129	63	30	222	280	345	351	343	375
Värmlands län	25	422	729	410	1 569	1 084	435	1 991	1 813
Örebro län	17	744	530	515	688	918	532	1 432	1 448
Västmanlands län	11	15	79	570	481	754	581	496	833
Kopparbergs län	285	321	727	190	183	343	475	504	1 070
Gävleborgs län	128	190	626	1 252	1 190	1 083	1 380	1 380	1 709
Västernorrlands län	582	1 066	6 330	227	444	581	809	1 510	6 911
Jämtlands län	146	183	295	70	70	70	216	253	365
Västerbottens län	327	498	2 461	170	190	130	497	688	2 591
Norrbottens län	848	2 180	16 119	123	148	178	971	2 328	16 297
Hela riket	**3 879**	**11 261**	**36 447**	**18 863**	**24 309**	**33 218**	**22 742**	**35 570**	**69 660**

mindre städerna hade för enstaka särskilt behövande barn bespisning anordnats vid ålderdomshemmet.

I tab. 2 redovisade siffror för antalet barn, som skolbespisningen omfattat under resp. redovisningsår, grunda sig på uppgifter om antalet i skolmåltiderna i allmänhet deltagande barn. Av tabellen framgår, att antalet bespisade barn utgjorde närmare 70 000 under läsåret 1940/41 eller nästan dubbelt så många som år 1935/36 och mer än tre gånger så många som år 1930/31. Om hänsyn tages till den under 1930-talet inträdda nedgången av antalet barn i folkskolorna, ter sig den relativa ökningen av antalet barn, som erhållit skolmåltider, än större. Av samtliga folkskolebarn hade sålunda år 1930/31 icke fullt 3·5 %, år 1935/36 omkring 6 % och år 1940/41 omkring 13 % deltagit i skolmåltider. Motsvarande jämförelsetal för landsbygden utgjorde 0·8, 2·6 och 9·5 % och för städerna 10·9, 15·0 och 21·3 %. Ehuru vid senaste redovisningstillfälle det totala antalet i skolmåltiderna deltagande barn på landsbygden hade blivit något högre än motsvarande antal i städerna, hade enligt anförda jämförelsetal verksamheten relativt sett fortfarande betydligt mindre omfattning på landsbygden än i städerna. En granskning av det föreliggande materialet synes även ge vid handen, att skolbespisningen på landsbygden hade förhållandevis mycket mindre omfattning i kommuner med jordbrukskaraktär

än i kommuner och orter med större industribefolkning. Av fördelningen i tab. 2 efter olika län framgår, att verksamheten hade den absolut taget största omfattningen i Norrbottens samt Göteborgs och Bohus län, Stockholms stad och Västernorrlands län. Nämnda områden visade också de största ökningarna sedan föregående redovisningstillfällen av antalet bespisade barn. Av de olika länen företedde endast Värmland en tillbakagång.

Vid de skolor, där skolmåltider utspisades, deltogo i genomsnitt för hela riket omkring 37 % av ifrågavarande skolors elever i bespisningen. Motsvarande jämförelsetal för skolor på landsbygden var emellertid 64 % och för skolor i städer och köpingar 25 %. I Göteborgs och Bohus, Västernorrlands och Norrbottens län förekom det tämligen ofta i skolor på landsbygden, att samtliga elever deltogo i bespisningen. I Bohuslän förekom detta dock i allmänhet endast vid mindre skolor (med 10—30 elever). Med undantag för ovannämnda län var det dock även på landsbygden vanligast, att endast en del av barnen i vederbörande skola erhöll skolmåltid. Huskvarna är den enda stad, som uppgivit, att samtliga skolbarn hade tillgång till skolbespisning.

Med avseende på det antal veckor av läsåret, under vilka skolbespisningen fortgått, kan en avsevärd skillnad mellan landsbygd och städer konstateras. Genomsnittliga antalet veckor med bespisning utgjorde sålunda i landsbygdsskolorna omkring 17, d. v. s. ungefär halva läsåret, mot i stadsskolorna omkring 29 eller större delen av läsåret.

Skolbespisningen synes i flertalet fall ha varit helt kostnadsfri för samtliga deltagande barn. I de nordligaste länen var detta nästan genomgående fallet, medan i övriga delar av landet avgift förekom i ett flertal skoldistrikt. Närmare upplysningar om avgiftens storlek och efter vilka grunder den uttogs saknas emellertid i de flesta fall.

Att döma av uppgifterna angående den tid på dagen, till vilken bespisningen varit förlagd, utgjordes skolmåltiderna i en del distrikt av ett frukostmål på förmiddagen och i andra av ett lunch- eller middagsmål omkring kl. 12 på dagen.

Skolbespisningens beskaffenhet. De uppgifter angående skolmåltidernas sammansättning, som föreligga från socialstyrelsens förut omnämnda hushållsbudgetundersökning, avse i allmänhet november 1941, således ett senare läsår än den ovan redovisade undersökningen av skolbespisningens omfattning. I undersökningen, som omfattar omkring 500 hushåll med barn i städer och tätorter inom olika delar av landet, redovisas sammanlagt 748 skolmåltider, bestående av tillhopa 898 rätter. Måltidernas sammansättning belyses av nedanstående tablå:

Rätter	Antal	Procent	Rätter	Antal	Procent
Smörgås med mjölk eller choklad	50	5·6	Sill och strömming	26	2·9
Gröt eller välling	321	35·7	Annan fisk	44	4·9
Pannkakor, grynpudding o. dyl.	51	5·7	Kött- eller grönsakssoppa	60	6·7
Fläsk	22	2·4	Grönsaksstuvningar, rotmos	10	1·1
Kött	24	2·7	Saft- eller fruktsoppa, kräm	113	12·6
Köttfärs	37	4·1	Färsk frukt	15	1·7
Korv	79	8·8			
Blodpudding, pölsa, lungmos m. m.	46	5·1	Samtliga	898	100·0

Av undersökningen framgår, att de redovisade skolmåltiderna endast i mindre utsträckning utgjordes av enbart smörgåsmål; större betydelse hade däremot gröt eller välling som huvudmål, men flertalet måltider synes ha bestått av lagad mat med en eller två rätter.

På grundval av förevarande material har ett försök gjorts att beräkna skolmåltidernas näringsvärde. De kvantiteter, vari olika födoämnen ingingo i de redovisade rätterna, ha därvid beräknats efter av medicinalstyrelsen meddelade råd och anvisningar för anordnande av skolbarnsbespisning samt en vid sådan bespisning ofta använd kokbok. Det rör sig sålunda om en ren uppskattning, vilken emellertid snarare torde ge för låga än för höga värden, då det kan synas troligt, att förekomsten av mjölk som måltidsdryck och även av andra till måltiderna hörande födoämnen icke alltid angivits av hushållen. Enligt de företagna beräkningarna skulle det genomsnittliga näringsvärdet per måltid tett sig på sätt, som angives i efterföljande tablå. Till jämförelse meddelas även uppgifter för den önskvärda tillförseln *per dag* av olika näringsämnen, varvid kaloribehovet reducerats till sju och behovet av övriga näringsämnen till åtta tiondelar av vad som anses vara önskvärt för en vuxen person.

	Kalorier	Fett, g	Kolhydr., g	Äggvita, g	Kalk, g	Fosfor, g	Järn, mg	Vitamin A, IE	Vitamin B_1, mg	Vitamin C, mg
Näringsvärde per måltid . . .	753	37	77	25	0·48	0·49	4·6	1 730	0·42	18
Önskvärd tillförsel per dag .	2 100	—	—	56	0·60	1·06	12·0	3 200	1·20	40

Enligt de gjorda uppskattningarna skulle således näringsvärdet av de redovisade skolmåltiderna genomsnittligt motsvara i fråga om kalorier, järn och B_1-vitamin ungefär en tredjedel, i fråga om äggvita, fosfor samt A- och C-vitaminer omkring hälften samt i fråga om kalk fyra femtedelar av den önskvärda tillförseln per dag.

På grundval av redovisningen av skolmåltidernas sammansättning samt de livsmedelspriser, som framkommit vid hushållsbudgetundersökningen, har även en beräkning av livsmedelskostnaderna för skolbespisningen utförts, enligt vilken dessa skulle i genomsnitt per måltid utgöra omkring 35 öre.

Kortare meddelanden.

Svenska arbetsgivareföreningen år 1941. Enligt den till svenska arbetsgivareföreningens ordinarie stämma i maj 1942 avgivna styrelseberättelsen uppgick antalet delägare vid början av innevarande år till 6 355 mot 6 114 den 1 januari 1941. De under året nytillkomna delägarna sysselsatte 10 303 arbetare och de avgångna 2 032, medan de sedan föregående år kvarstående delägarna sammanlagt redovisat en minskning med 16 037 arbetare. Föreningens totala omslutning hade därigenom under år 1941 minskats från 446 552 till 438 786 arbetare. Dessa siffror, som grunda sig på de av delägarna i och för ansvarighetsbeloppens bestämmande avgivna arbetaruppgifterna, återgiva emellertid icke de mera tillfälliga växlingarna i arbetarantalet. Den hos föreningens samtliga delägare fak-

tiskt sysselsatta arbetsstyrkan (kroppsarbetare) växlade under årets olika månader mellan lägst 371 451 (januari) och högst 425 158 (oktober), som närmare framgår av nedanstående tablå.

	1/1	1/2	1/3	1/4	1/5	1/6	1/7	1/8	1/9	1/10	1/11	1/12
Sysselsatta arb. i tusental	371·5	387·6	388·4	388·0	394·2	403·8	410·8	415·8	425·1	425·2	422·6	421·8
Därav:												
Järnbruksförb. »	45·2	45·4	45·0	45·2	45·6	46·3	47·0	47·1	47·3	47·8	47·2	47·1
Verkstadsföreningen »	101·9	103·7	104·3	103·5	103·4	103·5	104·6	104·2	107·2	108·2	107·9	108·3
Sågverksförb. »	9·9	9·2	9·2	10·2	11·1	12·7	13·3	13·4	13·4	13·0	12·3	11·9
Träindustriförb. »	7·9	8·9	9·0	8·9	9·1	9·1	9·3	9·5	9·9	10·3	10·5	10·7
Pappersmasseförb. »	10·8	10·7	10·8	10·8	10·5	11·0	11·1	11·3	11·6	11·8	12·2	12·5
Pappersbruksförb. »	13·6	13·9	13·8	13·3	13·2	13·3	13·1	12·9	13·0	13·7	13·6	13·7
Byggnadsindustriförb. »	11·0	12·5	12·6	13·0	15·6	19·0	21·4	23·5	24·5	21·6	20·7	19·4
Textilindustriförb. »	37·8	40·8	41·1	40·8	40·7	40·5	40·5	39·6	40·2	40·2	39·6	40·3
Konfektionsind.förb. »	12·4	15·8	15·9	15·8	15·7	15·4	14·7	14·7	15·0	15·2	15·1	14·7

Under året har ett nytt yrkesförbund vunnit inträde i föreningen, nämligen torvindustriförbundet. I samband därmed ha några delägare inom denna bransch, anslutna till allmänna gruppen och allmänna arbetsgivareföreningen, överförts till det nya förbundet. Vid årets slut voro förutom allmänna gruppen 37 yrkes- och ortsförbund anslutna till föreningen.

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1942. Enligt en inom socialstyrelsen verkställd beräkning hade byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från årsskiftet 1938/39 till 1 april 1942 stigit med 32·7 %. Om byggnadskostnaden den 1 januari 1939 sättes = 100, uppgick sålunda byggnadskostnadsindex den 1 april 1942 till 133. Motsvarande indextal för tidigare beräkningstillfällen återges nedan (jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 127).

1/1 1939	1/10 1940	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942
100	117	121	125	127	127	133

I förhållande till basperioden hade materialkostnaderna den 1 april 1942 stigit med 52·3 %, under det lönekostnaderna för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, stigit med 8·4 %. Den 1 januari 1942 voro motsvarande stegringstal resp. 44·9 och 5·8 %. I jämförelse med 1 januari 1942 registreras den 1 april prisstegring för bl. a. trävaror, armeringsjärn, järnbalkar, smidesjärn, rör, fönsterglas och parkettgolv. Vad beträffar lönekostnaderna, bör det observeras, att beräkningarna utgå från speciella förutsättningar beträffande proportionen mellan tidlöns- och ackordsarbete samt beträffande arbetstakten vid ackordsarbete. De anförda stegringstalen kunna sålunda ej betraktas som allmängiltiga mått på lönenivåns utveckling.

Ändrade bestämmelser för lönerådet i Finland.[1] Den 21 maj 1942 har finska statsrådet beslutat vissa ändringar i fråga om det temporära lönerådets uppgifter och verksamhetsformer. Rådet skall fungera såsom ett organ för kontroll och ledning men ej längre för fastställandet av löner och övriga därtill hänförliga arbetsvillkor. I samband härmed har den bestämmelsen strukits, att avtal mellan arbetsgivare och arbetare, enligt vilket lönen avviker från fastställd norm, är ogiltigt för lönens vidkommande.

[1] Soc. Medd. årg. 1942, sid. 308.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Lönenivån år 1941 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m.

Sedan en preliminär bearbetning av det till socialstyrelsens årliga lönestatistik införskaffade primärmaterialet för år 1941 nu slutförts, har det liksom under föregående år ansetts lämpligt att på grund av undersökningens aktuella intresse omedelbart framlägga vissa huvuddata, avseende genomsnittliga uppgifter om under året utbetalade löner till förvaltningspersonal och arbetare inom industri och hantverk, handel och samfärdsel, allmän tjänst m. m. Observeras bör, att de meddelade siffrorna, som alltså äro preliminära, kunna komma att avvika något från de definitiva siffror, som sedermera skola publiceras i Lönestatistisk årsbok för Sverige 1941.

Privatanställdas löneförhållanden. En översikt av den i enskild tjänst anställda förvaltningspersonalens löneförhållanden lämnas i tab. 1, som redovisar dels antalet av årets lönestatistik berörda personer, fördelade på män och kvinnor, dels den genomsnittliga årsavlöningens storlek för vart och ett av åren 1913, 1929 samt 1935—1941. De i tabellen redovisade medellönerna för samtliga anställda ha uträknats under antagande av att fördelningen på män och kvinnor samt på yrkesgrupper varit densamma under hela perioden som under redovisningsåret 1941 (s. k. standardberäkning). Det får emellertid beaktas, att årsmedeltalen även påverkas av bl. a. växlingar i materialets sammansättning och fördelning på dyrorts- och åldersgrupper, vartill hänsyn icke kunnat tagas vid dessa beräkningar.[1]

Av tabellen framgår, att antalet privatanställda (andra än kroppsarbetare) vid de 7 948 (föregående år 7 554) företag, som redovisat dylik personal, utgjorde tillsammans 132 889 (föregående år 128 027) personer, varav 62·2 % voro män och 37·8 % kvinnor. Den genomsnittliga årsinkomsten under år 1941 utgjorde 4 173 kr. för personalen i dess helhet. För männen enbart var motsvarande siffra 5 104 kr. och för kvinnorna 2 642 kr. Den höjning i de nominella lönerna, som dessa siffror återspegla i förhållande till 1940 års löner, var praktiskt taget densamma för männen (8·2 %) som för kvinnorna (8·1 %). Medelförtjänsten för hela personalgruppen uppvisar i jämförelse med föregående redovisningsår en ökning med 8·2 %, medan ökningen från 1913 utgör 119 %. Beträffande den sistnämnda jämförelsen måste dock reservation göras för de förskjutningar i personalens sammansättning, som troligen inträffat under denna långa tidsperiod.

[1] Se Undersökningar rörande arbetstidsförhållanden och lönevillkor för privatanställda. Sveriges off. stat. Stockholm 1938.

Tab. 1. Lönenivåns förändringar för privatanställda åren 1913—1941.

	Medelantal anställda	Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.									Löneökning (+) eller löneminskning (−), %		
		1913	1929	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1913 —41	1929 —41	1940 —41
Män . . .	82 623	2 393	4 426	4 079	4 089	4 171	4 306	4 425	4 717	5 104	+ 113	+ 15·3	+ 8·2
Kvinnor . .	50 266	1 099	2 351	2 151	2 106	2 190	2 243	2 271	2 443	2 642	+ 140	+ 12·4	+ 8·1
Samtliga	132 889	1 904	3 641	3 350	3 339	3 422	3 526	3 610	3 857	4 173	+ 119	+ 14·6	+ 8·2

Jämför man de nuvarande medellönerna med löneläget under år 1929, visar det sig, att medelinkomsten per år och anställd sedan dess stigit för männen med 15·3 % och för kvinnorna med 12·4 % — låt vara att även här (ehuru i mindre utsträckning än vid jämförelsen med år 1913) vissa förändringar i personalens sammansättning troligen påverkat siffrorna. Under perioden 1929—1941 var nedgången i lönerna störst under åren 1932 och 1933, men en viss om också svagare tendens till sänkning av lönerna har varit märkbar även under de följande åren fram till 1936, som betecknar vändpunkten, varefter en stegring inträtt under åren 1937—1941.

Arbetarnas löneförhållanden. Undersökningen omfattar 9 046 (föregående år 9 013) företag, från vilka redovisats 480 212 (föregående år 455 394) arbetare, varav 75·7 % män, 16·7 % kvinnor och 7·6 % minderåriga. I efterföljande tab. 2 meddelas genomsnittssiffror för löneinkomsterna inom dessa grupper per arbetstimme, dag, vecka och år under åren 1940 och 1941 samt den relativa lönestegringen mellan dessa år. Då användbara uppgifter om arbetarnas årsförtjänster ej föreligga för vissa verksamhetsgrenar med säsongkaraktär, lämnas därvid i fråga om siffrorna per timme, dag och vecka förutom de på hela materialet uträknade medellönerna (a-talen) dessutom dylika med uteslutande av säsongbetonade branscher (b-talen). Jämväl för arbetarpersonalen har (tab. 2 och 3) beräkningen av medeltalen för samtliga grupper skett under antagande av att materialets sammansättning med avseende på män och kvinnor över 18 år samt minderåriga varit oförändrad under hela den undersökta perioden.

Beträffande den i det följande redovisade löneutvecklingen bör det emellertid liksom i fråga om förvaltningspersonalen uppmärksammas, dels att siffrorna på grund av beräkningssättet närmast återspegla förhållandena vid respektive års mitt och dels att den genomsnittliga lönenivån påverkas även av andra växlingar i materialets sammansättning under olika år än dem, till vilka genom standardberäkning hänsyn här kunnat tagas.

Den genomsnittliga timförtjänsten (inkl. övertidsersättning, naturaförmåner o. dyl.) har för år 1941 beräknats till 1·47 kr. för samtliga i undersökningen representerade företag samt till 1·45 kr. för de icke säsongbetonade branscherna enbart. För arbetande förmän (1·93 resp. 1·94 kr.) och för vuxna manliga arbetare (1·64 resp. 1·63 kr.) har medellönen legat över men för kvin-

Tab. 2. Lönenivån för arbetare inom industri, handel och samfärdsel m. m. 1940—1941.

a = samtliga branscher *inkl.* säsongindustrier, b = samtliga branscher *exkl.* säsongindustrier		Genomsnittlig löneinkomst per timme kr.		Löneökning (+) el. löneminskning (−) per timme 1940—1941	Genomsnittlig löneinkomst per dag, kr.		Löneökning (+) el. löneminskning (−) per dag, 1940—1941	Genomsnittlig löneinkomst per vecka, kr.		Löneökning (+) el. löneminskning (−) per vecka 1940—1941	Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.		Löneökning (+) el. löneminskning (−) per år 1940—1941
		1940	1941	%	1940	1941	%	1940	1941	%	1940	1941	%
Förmän	a	1·85	1·93	+ 4·3	14·86	15·37	+ 3·4	86·90	88·79	+ 2·2	.	.	.
	b	1·86	1·94	+ 4·3	14·90	15·50	+ 4·0	87·03	89·44	+ 2·8	4 236	4 406	+ 4·0
Män över 18 år	a	1·52	1·64	+ 7·9	12·27	13·11	+ 6·8	72·10	77·17	+ 7·0	.	.	.
	b	1·51	1·63	+ 7·9	12·15	13·17	+ 8·4	71·34	76·96	+ 7·9	3 388	3 615	+ 6·7
Kvinnor över 18 år	a	0·93	1·01	+ 8·6	7·37	7·96	+ 8·0	42·40	45·54	+ 7·4	.	.	.
	b	0·93	1·01	+ 8·6	7·37	7·96	+ 8·0	42·41	45·54	+ 7·4	2 011	2 153	+ 7·1
Minderåriga	a	0·67	0·73	+ 9·0	5·30	5·71	+ 7·7	31·00	33·16	+ 7·0	.	.	.
	b	0·67	0·73	+ 9·0	5·30	5·71	+ 7·7	30·99	33·14	+ 6·9	1 466	1 540	+ 5·0
Samtl. arb.	a	**1·36**	**1·47**	+ 8·1	**10·97**	**11·75**	+ 7·1	**63·95**	**68·73**	+ 7·5	.	.	.
	b	**1·34**	**1·45**	+ 8·2	**10·78**	**11·67**	+ 8·3	**63·15**	**67·99**	+ 7·7	**2 999**	**3 198**	+ 6·6
Därav *inom* egentl. ind.	a	1·28	1·39	+ 8·6	10·33	11·10	+ 7·5	60·36	65·12	+ 7·9	.	.	.
	b	1·29	1·39	+ 7·8	10·36	11·14	+ 7·5	60·55	65·31	+ 7·9	2 873	3 076	+ 7·1

nor (1·01 resp. 1·01 kr.) och minderåriga (0·73 resp. 0·73 kr.) avsevärt under den genomsnittliga timförtjänsten för samtliga arbetare.

De i tabellen meddelade procenttalen ge vid handen, att timförtjänsterna sedan föregående år ökats med 8·1 % i genomsnitt för samtliga grupper och med 8·2 % för arbetare utanför säsongyrkena. Ökningen är större för minderåriga (9·0 %) och för kvinnor (8·6 %) än för män (7·9 %) och förmän (4·3 %).

I tab. 2 föreligga även beräkningar om den genomsnittliga dagsförtjänsten. Under redogörelseåret uppgick denna till 11·75 kr. för samtliga arbetare och till 11·67 kr. om de säsongbetonade verksamhetsgrenarna undantagas; motsvarande medeltal voro 15·37 resp. 15·50 kr. för arbetande förmän, 13·11 resp. 13·17 kr. för manliga arbetare, 7·96 kr. för kvinnor och 5·71 kr. för minderåriga. Medeltalen ge vid handen, att den procentuella ökningen i daglönerna i allmänhet varit något mindre än för timförtjänsterna.

Den genomsnittliga veckoförtjänsten utgjorde för samtliga arbetare 68·73 kr. inkl. och 67·99 kr. exkl. säsongindustrierna; motsvarande medeltal utgjorde c:a 89 kr. för arbetande förmän, 77 kr. för män, 46 kr. för kvinnor samt 33 kr. för minderåriga. Angivna lönesiffror innebära ungefär samma procentuella höjning som beträffande dagsförtjänsterna.

Av tab. 2 framgår slutligen, att den totala årsförtjänsten år 1941 beräknats till 3 198 kr. i genomsnitt för samtliga arbetare utanför säsongyrkena. Motsvarande medeltal voro för arbetande förmän 4 406 kr., för män 3 615 kr., för kvinnor 2 153 kr. och för minderåriga 1 540 kr. Den allmänna

Tab. 3. Lönenivåns förändringar för arbetare inom industri, handel och samfärdsel m. m. åren 1913—1941, 1929—1941 och 1940—1941.

	Löneökning (+) eller löneminskning (—) inom samtliga branscher inkl. säsongindustrier, %						Löneökning (+) eller löneminskning (—) inom samtliga branscher exkl. säsongindustrier per år, %		
	per timme			per dag					
	1913—1941	1929—1941	1940—1941	1913—1941	1929—1941	1940—1941	1913—1941	1929—1941	1940—1941
Män över 18 år	+ 264	+ 31·2	+ 7·2	+ 205	+ 31·7	+ 6·7	+ 193	+ 27·6	+ 6·6
Kvinnor över 18 år . .	+ 321	+ 36·5	+ 8·6	+ 240	+ 37·2	+ 8·0	+ 231	+ 31·5	+ 7·1
Minderåriga	+ 306	+ 43·1	+ 9·0	+ 224	+ 45·7	+ 7·7	+ 218	+ 40·1	+ 5·0
Samtliga arbetare	**+ 272**	**+ 32·2**	+ 8·1	**+ 209**	**+ 32·8**	+ 7·1	**+ 198**	**+ 28·5**	+ 6·6
därav inom egentl. ind.	**+ 248**	·	+ 8·6	**+ 193**	·	+ 7·5	**+ 186**	·	+ 7·1

genomsnittssiffran innebär en stegring från föregående år med 6·6 %, medan motsvarande ökning av timförtjänsterna uppgick till 8·2 %. Medelantalet utgjorda arbetstimmar per arbetare har således något minskats för hithörande arbetare under redogörelseåret.

För belysande av löneutvecklingen ha i tab. 3 de procentuella förändringarna i tim-, dags- och årsförtjänsterna uträknats för tidsperioderna 1913—1941, 1929—1941 och 1940—1941. Ifrågavarande beräkningar grunda sig därvid beträffande tim- och dagsförtjänsterna på medellöner för samtliga branscher, under det att årsförtjänsterna, såsom förut nämnts, endast avse icke säsongbetonade verksamhetsgrenar.

I jämförelse med basåret 1913 visar timförtjänsten en stegring av 272 % för hela personalgruppen. Sedan år 1929, som särskilt för den s. k. konkurrensindustrin kan betecknas som gränsåret för den senaste lågkonjunkturen före världskriget, har den nominella timförtjänsten ökat med i genomsnitt 32 %. Den större delen av denna ökning i den nominella lönenivån ägde rum under år 1940 och 1941, men även under 1939 och 1938 var stegringen ej oväsentlig. Lägst låg den genomsnittliga timlönen åren 1933 och 1934.

Dagsförtjänsten har, såsom tab. 3 även utvisar, företett en likartad utveckling som timlönen, men fluktuationerna ha i regel varit mindre. Medan timförtjänsten från 1913 till 1941 beräknats ha stigit med 272 %, stannade dagsinkomsten vid ett belopp, som med 209 % översteg 1913 års siffra. Orsaken till ifrågavarande skiljaktighet är i huvudsak att söka i minskad genomsnittlig arbetstid per dag. Vid jämförelse med år 1913 inverkar väsentligen, att år 1920 infördes åttatimmarsdag med bibehållande av i huvudsak oförändrad dagsförtjänst, varigenom denna kom att utslås på ett mindre antal arbetstimmar än tidigare. Särskilt för åren 1931—1933 tillkommo av den ekonomiska krisen föranledda inskränkningar i arbetstiden, som även vid oförändrade timlöner verkat sänkande på den faktiska dagsförtjänsten.

Dylika fluktuationer i antalet arbetstimmar ha givetvis även betydelse i fråga om den genomsnittliga årsförtjänsten, för vilken tabellen redovisar en stegring mellan åren 1913 och 1941 med 198 % eller något mindre än motsva-

Tab. 4. Arbetslönernas och levnadskostnadernas förändringar inom industri, handel och samfärdsel m. m. åren 1913—1941.

Samtliga arbetare.

Indextal (1913 = 100)	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Löneinkomst:														
per timme . .	104	109	118	147	213	284	372	366	267	253	258	266	268	270
» dag . . .	102	109	119	145	206	265	310	306	224	213	214	220	223	223
» år	101	109	119	142	198	256	295	271	209	203	211	216	221	224
Levnadskostnader	102	115	130	162	225	261	269	241	195	177	174	176	172	171
Reallön:														
per timme . .	102	95	91	91	95	109	138	152	137	143	148	151	156	158
» dag . . .	100	94	91	90	92	101	115	127	115	121	123	125	130	131
» år	100	95	92	88	88	98	110	112	107	115	121	123	128	131

Indextal (1913 = 100)	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Löneinkomst:														
per timme . .	274	281	289	289	284	274	274	279	281	290	307	321	346	372
» dag . . .	226	233	242	238	235	227	228	235	235	243	256	267	289	309
» år	221	232	234	225	213	213	221	226	232	242	250	260	279	298
Levnadskostnader	171	169	164	159	156	153	154	156	158	162	166	171	192	218
Reallön:														
per timme . .	161	166	176	182	182	179	178	179	178	179	185	188	180	171
» dag . . .	132	138	147	150	151	148	148	150	149	150	154	156	151	142
» år	129	137	142	141	136	139	144	145	147	150	150	152	145	137

rande ökning i daglönen (209 %), vilket skulle innebära, att medeltalet arbetsdagar varit något mindre under redogörelseåret än tidigare.

Nu utförda beräkningar hänföra sig uteslutande till penninglönerna och avse således endast de nominella förändringar i arbetslönerna, som inträffat under redogörelseperioden. En beräkning i vad mån dessa fluktuationer äro reella och således innebära förfogande över en större eller mindre kvantitet varor och tjänster möjliggöres i viss mån genom en sammanställning av nyssnämnda löner med socialstyrelsens indexsiffror för levnadskostnadernas stegring. Ett med lönesiffrorna jämförbart medelindex för år 1941 synes kunna erhållas genom att taga genomsnittet av de publicerade indextalen för den 1 januari, 1 april, 1 juli, 1 oktober och 31 december 1941 (1 januari 1942).

I tab. 4 här ovan och i diagrammet å nästa sida meddelas indextal fr. o. m. 1913 t. o. m. 1941 dels för levnadskostnaderna, dels för penninglönen (standardberäknad med hänsyn till oförändrad proportion av manliga, kvinnliga och minderåriga arbetare) jämte motsvarande reallön, i båda fallen uträknad såväl per timme som per dag och per år.

Med ledning av i tab. 4 meddelade indextal kan reallönen för redogörelseåret beräknas ha sjunkit i fråga om tim- och årsförtjänsten med c:a 5 samt beträffande dagsinkomsten med c:a 6 % sedan 1940. Vid jämförelse mellan redogörelseåret och år 1929 åter visar reallönen per timme och per dag beräknat

Löneutvecklingen för industriarbetare m. fl. under åren 1913—1941.

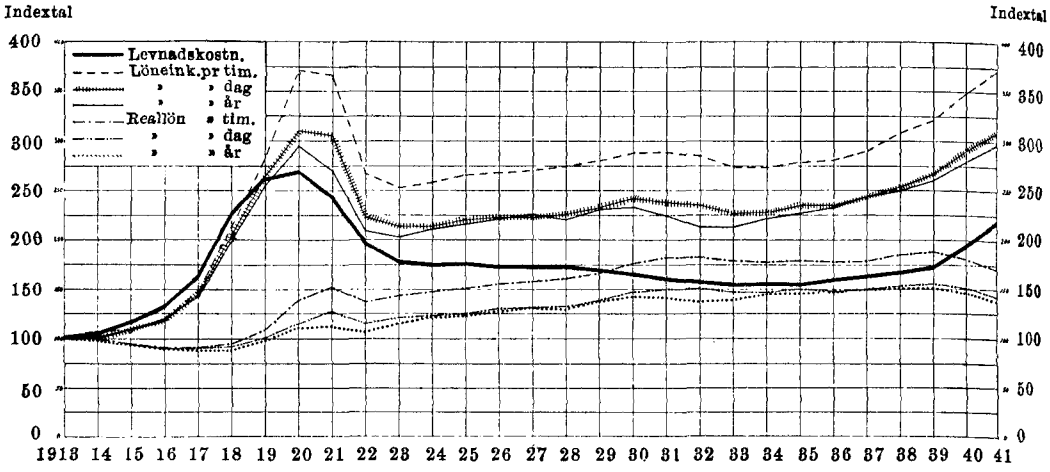

en stegring av c:a 3 %, medan den reala årslönen ligger på ungefär samma nivå bägge åren.

Betonas må emellertid, att därest man önskar erhålla en mera verklighetstrogen bild av industriarbetarnas försörjningsmöjligheter under nuvarande förhållanden, hänsyn givetvis bör tagas icke endast till den allmänna löneutvecklingen utan även till sysselsättningsgraden inom näringslivet. Det torde vidare böra framhållas, att nu anförda genomsnittslöner, vilka närmast återspegla löneförhållandena för arbetare med normal sysselsättning, icke kunna göra anspråk på annat än att giva en bild av de ungefärliga förändringarna i lönerna. Därtill kommer, att beträffande särskilda orter och industrier speciella förhållanden kunna åstadkomma betydande avvikelser från de allmänna genomsnittstalen. För närmare upplysning härom hänvisas till den slutliga redogörelsen för 1940 års lönestatistiska undersökning, vilken under senare delen av innevarande år kommer att publiceras i Lönestatistisk årsbok år 1941.

Statens förlikningsmäns verksamhet åren 1939 och 1940.

Enligt statens förlikningsmäns jämlikt 13 § lagen om medling i arbetstvister avgivna berättelser ävensom de berättelser, som avgivits av särskilt förordnade förlikningsmän och förlikningskommissioner, har antalet arbetstvister, vilka varit föremål för någon medlingsåtgärd under 1939 och 1940, utgjort respektive 322 och 293. Motsvarande siffra för närmast föregående år var 370 och medeltalet under åren 1915—1938 var 215. I två av de under 1939 redovisade tvisterna har någon förhandling inför vederbörande medlare icke ägt rum, vilket däremot varit fallet beträffande övriga avtalstvister under de båda åren. 320 tvister under 1939 och 293 tvister under 1940 äro sålunda *förhandlingsärenden.* Av dessa utgöra emellertid 11 under 1939 respektive 1 under 1940 endast fortsättning av ärenden, vilka redovisats i 1938 respektive 1939 års statistik. Den efterföljande framställningen avser de under 1939 och 1940 tillkomna förhandlingsärendena, till antalet respektive 309 och 292.

Av ifrågavarande 309 ärenden under 1939 och 292 ärenden under 1940 komma 39 respektive 38 på första distriktet, 46 respektive 41 på andra, 44 respektive 58 på tredje, 56 respektive 41 på fjärde, 47 respektive 42 på femte, 23 respektive 31 på sjätte och 22 respektive 15 på sjunde distriktet samt 32 respektive 26 på särskilt förordnade förlikningsmän och förlikningskommissioner. Arbetsinställelse förelåg under 1939 i 29 och under 1940 i 15 fall, utgörande respektive 9 och 5 % av samtliga under dessa år tillkomna förhandlingsärenden. Av de 309 förhandlingsärenden, som tillkommo under *1939*, berördes sammanlagt 7 285 arbetsgivare och 267 383 arbetare och av de 292 under *1940* tillkomna förhandlingsärendena berördes sammanlagt 9 509 arbetsgivare och 204 120 arbetare. Av de 29 ärendena med arbetsinställelse under *1939* berördes i allt 1 881 arbetare, utgörande 0·7 % av hela antalet av 1939 års förhandlingsärenden berörda arbetare. 28 av nämnda arbetsinställelser voro strejker samt 1 blandad konflikt. I 17 fall (59 %) hade arbetsinställelsen utbrutit, innan någon medling kommit till stånd, under det att i 12 fall (41 %) arbetsinställelserna föregingos av förhandlingar inför vederbörande medlare. Av de ovan omförmälda 15 ärendena med arbetsinställelser under *1940* berördes sammanlagt 3 593 arbetare, utgörande 1·8 % av hela antalet av 1940 års förhandlingsärenden berörda arbetare. 14 av de nämnda arbetsinställelserna voro strejker och 1 lockout. I 6 fall (40 %) hade arbetsinställelsen utbrutit, innan någon medling kommit till stånd, och i 9 fall (60 %) föregingos arbetsinställelserna av förhandlingar inför vederbörande medlare.

En jämförelse med de inhämtade uppgifterna om arbetsinställelser under 1939 och 1940[1] ger vid handen, att medlingsverksamheten under 1939 och 1940

[1] Se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 1010.

omfattat sammanlagt 64 respektive 37 % av de arbetsinställelser, som under dessa år inträffat i riket, och 77 respektive 91 % av de av dessa arbetsinställelser berörda arbetarna. Vid denna jämförelse ha även medräknats från 1938 respektive 1939 kvarstående medlingsärenden rörande tvister, vilka först påföljande år övergingo i arbetsinställelse.

Vad beträffar medlingens resultat, finner man, att under 1939 278 och under 1940 275 eller 90 respektive 94 % av samtliga 309 ärenden under 1939 och 292 ärenden under 1940 lett till resultat, antingen inför förlikningsman eller inför förlikningskommission. I 31 fall (10 %) under 1939 och i 17 fall (6 %) under 1940 är medlingen att betrakta såsom väsentligen resultatlös, i det att ärendets slutbehandling övertagits av parterna själva eller att tvisten förblivit olöst.

Vid fördelning med hänsyn till resultatets innebörd av de tvister, som bilagts inför förlikningsman eller förlikningskommission, framgår, att ärendena i regel avgjorts genom kompromiss. Endast i undantagsfall ha ärendena utfallit i enlighet med arbetsgivarens, respektive arbetarnas fordringar.

Bostadsmarknaden i rikets städer omkring den 1 april 1942.

Sedan 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter från kommunala myndigheter — sedan 1939 byggnadsnämnderna — verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan den framträtt vid oktoberflyttningarna.[1] År 1941 verkställdes liknande undersökningar även beträffande bostadsmarknadens läge omkring 1 april och 1 juli. Socialstyrelsen har från byggnadsnämnderna i rikets 119 städer införskaffat uppgifter beträffande dels förhållandena på bostadsmarknaden omkring den 1 april 1942 och de förändringar, som inträtt sedan oktober 1941, dels utsikterna för bostadsproduktionen under innevarande byggnadssäsong. I det följande lämnas en redogörelse för de sålunda erhållna uppgifterna.

Bostadstillgången. I nedanstående tablå ges en sammanfattning av byggnadsnämndernas omdömen rörande tillgången på lägenheter av olika slag omkring den 1 april. Materialet har liksom vid föregående tillfällen uppdelats på större och mindre städer, d. v. s. städer, där invånarantalet den 1 januari 1942 översteg, resp. understeg 10 000; den förra gruppen omfattar 49, den senare 70 städer. Det är att märka, att vissa byggnadsnämnder icke besvarat samt-

[1] Redogörelser för dessa undersökningar ha regelbundet publicerats i Soc. Medd., senast i årg. 1941, sid. 917 o. f.

liga frågepunkter, vadan såväl i denna som följande tablåer sammanlagda antalet redovisade städer i vissa fall understiger 119.

I nedanstående antal städer har tillgången på lägenheter uppgivits vara:

	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig
Omoderna lägenheter.												
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	1	8	40	—	12	15	40	—	13	23	80
1 rum och kök	—	—	9	40	—	5	18	45	—	5	27	85
2 rum och kök	—	2	13	34	1	6	18	43	1	8	31	77
3 o. fl. rum och kök	1	9	19	20	4	16	25	23	5	25	44	43
Moderna lägenheter.												
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	1	6	42	—	8	15	44	—	9	21	86
1 rum och kök	—	—	5	44	—	4	13	51	—	4	18	95
2 rum och kök	—	2	10	37	—	3	15	50	—	5	25	87
3 o. fl. rum och kök	—	6	23	20	1	11	27	28	1	17	50	48

I det övervägande flertalet städer bedömdes tillgången på samtliga lägenhetskategorier som knapp eller otillräcklig. God eller tillräcklig tillgång redovisades dock beträffande omoderna enkelrum m. m. i 13 städer, beträffande omoderna lägenheter om 3 och flera rum och kök i 30 städer och beträffande moderna lägenheter av samma storleksklass i 18 städer; beträffande var och en av övriga lägenhetskategorier betecknades tillgången som god eller tillräcklig i 9 städer.

En jämförelse mellan byggnadsnämndernas uppgifter om bostadstillgången den 1 april och motsvarande uppgifter i oktoberenquêten 1941 tyder på att bostadstillgången i städerna undergått en minskning. Samma tendens kommer till synes i de uppgifter, som byggnadsnämnderna lämnat till aprilenquêten beträffande bostadstillgångens utveckling från 1 oktober till 1 april. En sammanfattning av dessa uppgifter lämnas i följande tablå:

I nedanstående antal städer har tillgången på lägenheter den 1 april 1942, jämfört med den 1 oktober 1941, uppgivits vara:

	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
	mindre	oförändrad	större	mindre	oförändrad	större	mindre	oförändrad	större
Omoderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	27	18	3	25	39	1	52	57	4
1 rum och kök	26	19	3	28	36	3	54	55	6
2 rum och kök	25	20	3	27	37	3	52	57	6
3 o. fl. rum och kök	21	24	3	24	43	—	45	67	3
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	26	17	5	27	37	2	53	54	7
1 rum och kök	25	18	5	29	34	4	54	52	9
2 rum och kök	23	20	5	27	37	3	50	57	8
3 o. fl. rum och kök	21	24	3	25	41	—	46	65	3

Endast från ett fåtal städer redovisades ökning av bostadstillgången från 1 oktober till 1 april. Minskning av tillgången redovisas för varje särskild lägenhetskategori i ett stort antal städer, dock mindre än hälften av samtliga

städer. Minskningen av bostadstillgången är mera utpräglad i de större städerna än i de mindre.

Från 43 större och 49 mindre städer uppgives, att bostäder, som utdömts eller bort utdömas, varit i bruk på grund av brist på billiga lägenheter.

Tillgången på tomtmark. Byggnadsnämndernas uppskattningar av tillgången på tomtmark i de centrala delarna av vederbörande stad och i ytterområdena framgå av nedanstående tablå:

	I nedanstående antal städer har tillgången på tomtmark uppgivits vara							
	för mark i stadens centrala delar				för mark i ytterområdena			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Större städer.								
Mark ägd av kommun	10	9	17	12	31	13	1	4
» » » annan	10	13	16	9	26	13	6	2
Mindre städer.								
Mark ägd av kommun	16	13	23	17	50	15	2	2
» » » annan	16	22	21	10	46	13	4	1
Samtliga städer.								
Mark ägd av kommun	26	22	40	29	81	28	3	6
» » » annan	26	35	37	19	72	26	10	3

Av tablån framgår, att tillgången på centralt belägen tomtmark är knapp eller otillräcklig i ett stort antal städer, i 69 städer beträffande mark i kommunens ägo och i 56 städer i fråga om mark i annans ägo. I ytterområdena är däremot i regel tillgången på såväl kommunal som privat mark god eller åtminstone tillräcklig.

Utsikterna för bostadsproduktionen. Byggnadsnämnderna skulle uppgiva det *antal lägenheter, som genom nybyggnadsverksamhet kunde väntas bli tillförda* bostadsmarknaden till oktoberflyttningen 1942. Dylika uppgifter ha inkommit för 113 städer. För 47 större städer uppskattas tillskottet inalles till 12 408 lägenheter och för 66 mindre städer till 1 743 lägenheter. På frågan, huruvida det sålunda förväntade tillskottet kunde anses tillräckligt för att förebygga bostadsbrist, ha 19 byggnadsnämnder svarat jakande och 74 nekande; i 6 städer anses tillskottet sannolikt tillräckligt, i 12 städer knappast tillräckligt för att förebygga bostadsbrist.

Från 45 större och 53 mindre städer uppgavs, att åtgärder vidtagits eller planerats av kommunala organ för förbättring av bostadsförsörjningen, under det byggnadsnämnderna i 4 större och 14 mindre städer meddelade, att dylika åtgärder icke vidtagits eller planerats; för 3 mindre städer har frågan lämnats obesvarad.

Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1942.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under första kvartalet år 1942. Till jämförelse meddelas motsvarande uppgifter för närmast föregående år.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda januari—mars 1942.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
Januari . .	1 161	5 174	3 983	+1 191	1 104	3 466	1 979	+1 487	**2 265**	**8 640**	**5 962**	**+2 678**
Februari .	1 560	4 944	3 779	+1 165	1 349	3 205	1 982	+1 223	**2 909**	**8 149**	**5 761**	**+2 388**
Mars . . .	1 933	6 091	3 968	+2 123	1 645	3 753	1 956	+1 797	**3 578**	**9 844**	**5 924**	**+3 920**
Jan.—Mars												
1942	**4 654**	**16 209**	**11 730**	**+4 479**	**4 098**	**10 424**	**5 917**	**+4 507**	**8 752**	**26 633**	**17 647**	**+8 986**
1941	4 637	13 329	14 826	−1 497	3 828	8 186	7 510	+ 676	**8 465**	**21 515**	**22 336**	**− 821**
1940	5 835	15 401	14 584	+ 817	4 891	9 088	7 183	+1 905	**10 726**	**24 489**	**21 767**	**+2 722**

Antalet vigda par under första kvartalet 1942 var för städerna något högre men för landsbygden ungefär detsamma som under motsvarande kvartal närmast föregående år. Antalet s. k. krigsvigslar (äktenskap ingångna utan att lysning föregått), vilket från andra kvartalet 1940 oavbrutet minskats, visar för första kvartalet i år någon ökning i jämförelse med det närmast föregående kvartalet (från i medeltal per månad omkring 70 under fjärde kvartalet 1941 till 95 under första kvartalet 1942).

Födelsesiffran för första kvartalet 1942 var liksom motsvarande tal för fjärde kvartalet 1941 avsevärt mycket högre än för samma kvartal de båda närmast föregående åren. Detta gällde vad första kvartalet i år beträffar för såväl landsbygd och städer som för det stora flertalet län, varvid särskilt är att märka den starka ökningen av födelserna för Stockholms stads vidkommande. Såväl absolut som relativt taget var födelsesiffran för första kvartalet innevarande år den högsta som här i landet observerats sedan år 1925.

Antalet dödsfall var för första kvartalet i år påfallande lågt i alla delar av landet och understeg för såväl landsbygden som städerna tillsammantagna avsevärt de siffror som någon gång tidigare observerats för denna tid av året. Överskottet av födda var därför mycket högre än som brukar vara fallet.

Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll i fjärde kvartalet 1941.

I fjärde kvartalet 1941 utfördes den tredje undersökningen i en serie rörande livsmedelskonsumtionen inom hushåll på landsbygden under kristiden. De bägge föregående undersökningarna hade verkställts fjärde kvartalet 1940 och andra kvartalet 1941. Samtliga grunda sig på räkenskaper, som hushållen själva fört under en period, som vid de bägge första tillfällena uppgick till 14 dagar och i fjärde kvartalet 1941 till 28 dagar. Vid sistnämnda tillfälle ingick konsumtionsundersökningen som en del av den budgetundersökning berörande ett flertal befolkningsgrupper, vilken då utfördes, och bokföringen omfattade förutom livsmedel även övriga hushållsutgifter. De i det följande redovisade talen rörande födoämnesförbrukningen i fjärde kvartalet 1941 ha emellertid halverats, varigenom de så nära som möjligt bringats att motsvara uppgifterna från föregående kvartal. Full jämförbarhet torde icke på detta sätt kunna åvägabringas mellan konsumtionsundersökningar avseende olika långa perioder, ty man har anledning antaga, att de redovisade kvantiteterna vid korta undersökningar tendera att bli högre per dag räknat än vid längre undersökningsperioder.

Undersökningsperioden i fjärde kvartalet 1941 inföll i de flesta fall under november månad men avslutades i en del fall under första hälften av december.

De bokförande hushållen omfattade liksom tidigare dels småbrukare (med 2—10 ha åker) och dels gifta lantarbetare. Antalet deltagande småbrukare var 135, av vilka ett mindre antal icke fyllde kraven beträffande åkerarealens storlek, i det denna för 18 av dem understeg 2 ha och för 6 av dem översteg 10 ha. Antalet deltagande lantarbetare var 194, av vilka 118 (61 %) voro statavlönade och 76 (39 %) icke statavlönade, vilket innebär att relativt färre lantarbetare denna gång voro statavlönade. Vid båda de föregående undersökningstillfällena ingingo de statavlönade med 71 % av hela antalet. Med reservation för vad denna förskjutning kan innebära, torde deltagarna vid den senaste undersökningen med avseende på de ekonomiska tillgångarna icke nämnvärt avvikit från dem som voro med de bägge föregående gångerna. Följande tablå visar hushållens fördelning på landsdelar i fjärde kvartalet 1941:

	Antal deltagande:	
	Småbrukare	Lantarbetare
Övre Norrland	28	1
Gävleborgs län, Bergslagen	9	1
Mälarlandskapen	40	76
Östgöta-, Västgötaslätterna	13	27
Sydsvenska höglandet	17	21
Skåne	22	64
Övriga landet	6	4
Samtliga	**135**	**194**

I lantarbetarhushållens fördelning på landsdelar har ingen anmärkningsvärd olikhet inträffat sedan föregående undersökningstillfällen, men en viss förskjutning har ägt rum inom småbrukarklientelet, resulterande däri, att relativa antalet deltagare i Mälarlandskapen växt från tidigare 16 à 19 % av samtliga till 30 i fjärde kvartalet 1941, närmast på bekostnad av deltagandet från Sydsvenska höglandet, Öst- och Västgötaslätterna samt området »Gävleborgs län, Bergslagen».

Deltagarnas fördelning på hushållstyper m. m. framgår av följande sammanställning, som även innehåller uppgifter från de båda första undersökningstillfällena:

	Småbrukare			Lantarbetare		
	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1941
Antal hushåll bestående av man och hustru . .	—	—	5	—	—	12
D:o jämte 1 barn 0—15 år	42	29	21	71	58	49
» » 2 » » » »	45	40	15	70	55	41
» » 3 » » » »	36	21	18	30	25	25
» » 4 el. 5 barn 0—15 år	22	17	18	27	24	27
Övriga hushåll	59	46	58	21	18	40
Summa	**204**	**153**	**135**	**219**	**180**	**194**
Antal personer per hushåll	4·61	4·48	5·03	4·10	4·19	4·59
Antal konsumtionsenheter[1] per hushåll enligt skalan för kalorier m. m.	3·60	3·52	3·92	3·14	3·21	3·49
» » » äggvita » »	4·34	4·24	4·72	3·80	3·90	4·25

Småbrukarnas hushåll äro, som man finner, vid alla tre undersökningstillfällena större än lantarbetarnas, och bägge gruppernas hushåll äro i genomsnitt c:a 10 % större i fjärde kvartalet 1941 än vid föregående undersökningar.

Förbrukade kvantiteter av livsmedel. Uppgifter om de förbrukade livsmedelskvantiteterna beräknade som medeltal per hushåll och 14 dagar återfinnas i tab. 1 och 2.

Man kan beträffande mjölk (oskummad och skummad) möjligen spåra en tendens till ökning sedan föregående undersökningstillfälle i småbrukarnas förbrukning, vilken ökning i så fall skulle bero på en uppgång i kvantiteterna av den skummade mjölken. Tendensen är dock icke enhetlig för alla de hushållstyper, vilka redovisas i tab. 2. I förhållande till ett år tidigare torde likväl en viss ökning vara otvivelaktig. Lantarbetarnas förbrukning av detta viktiga livsmedel ter sig närmast oförändrad. Av ost och ägg har förbrukningen minskat mycket starkt, och särskilt de av lantarbetarna redovisade äggkvantiteterna antyda en mycket låg nivå (jfr t. ex. uppgifterna för stadshushåll enligt tab. 2). Matfettsförbrukningen har genom ransoneringen minskats ytterligare och var inom lantarbetarhushållen i fjärde kvartalet 1941 ungefär lika stor som i stadshushåll av samma storlek. Småbrukarnas tillgång till denna vara synes bättre. I förhållande till hösten 1940 ha både småbrukare och lantarbetare, särskilt de förra, lägre totalkonsumtion av köttvaror. Den vikti-

[1] Jfr angående konsumtionsenhetsskalorna Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226 eller 549.

Tab. 1. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag		Småbrukare			Lantarbetare		
		1940	1941		1940	1941	
		4:e kv.	2:a kv.	4:e kv.	4:e kv.	2:a kv.	4:e kv.
Antal personer per hushåll		*4·61*	*4·48*	*5·03*	*4·10*	*4·19*	*4·59*
Mjölk, oskummad	l	40·8	43·1	42·4	46·2	48·5	46·5
» , skum- och kärn-	»	17·2	13·3	21·7	1·6	1·2	2·4
Grädde	dl	6·0	3·5	3·8	0·7	0·5	0·6
Ost	hg	8·6	8·5	5·0	6·7	6·7	3·7
Ägg	»	10·0	22·8	6·3	7·4	22·3	3·2
Matfett, alla slag	»	30·8	27·1	27·4	29·6	26·1	24·3
Smör	»	24·3	22·4	22·3	15·1	16·6	17·0
Margarin m. m.	»	6·5	4·7	5·1	14·5	9·5	7·3
Kött och fläsk	»	71·7	61·6	60·3	58·7	50·4	56·4
Kött, blod och inälvor	»	36·3	20·8	27·7	23·5	16·7	22·4
Fläsk	»	18·5	21·9	16·0	16·4	17·9	13·5
Korv (och sylta) m. m.	»	16·0	18·6	15·7	17·2	15·3	19·1
Kött- och fläskben	»	0·9	0·3	0·9	1·6	0·5	1·4
Fisk	»	23·2	31·7	26·8	19·5	29·7	26·8
Färsk fisk	»	10·9	21·7	11·6	10·5	21·5	14·7
Salt, torkad och konserverad fisk	»	12·3	10·0	15·2	9·0	8·2	12·1
Mjöl, gryn och bröd[1]	»	222·9	204·8	205·9	206·9	190·9	172·8
Mjöl och gryn	»	175·2	145·2	154·3	171·2	145·9	122·8
Torrt bröd och skorpor	»	22·2	23·2	23·5	13·0	13·3	13·6
Mjukt bröd	»	25·8	39·8	28·8	25·2	33·0	42·9
Potatis	kg	21·5	23·6	29·0	22·4	23·4	31·6
Morötter och andra rotfrukter	hg	17·3	6·6	17·4	11·6	3·5	12·7
Grönsaker	»	14·7	10·0	16·1	15·0	9·6	15·2
Färska	»	6·6	3·7	10·5	8·4	4·0	8·8
Torkade och konserverade	»	8·1	6·3	5·6	6·6	5·6	6·4
Frukt och bär	»	40·8	32·0	38·3	32·5	22·3	26·6
Färska	»	9·4	4·3	11·6	8·4	3·2	7·9
Torkade och konserverade	»	31·4	27·7	26·7	24·1	19·1	18·7
Socker, sirap, karameller o. dyl.	»	49·0	47·3	45·9	45·1	41·7	43·9
Kaffe	»	6·5	4·4	2·5	6·2	4·5	1·9
Surrogat för kaffe (och te)	»	0·4	3·2	4·0	0·4	3·4	4·2
Kakao	»	1·1	0·8	1·6	1·2	1·0	1·5
Färdiglagad mat	»	·	·	4·2	·	·	3·0
Öl, pilsner	fl.	0·1	0·4	0·3	0·2	0·2	0·1
Svagdricka o. dyl. måltidsdrycker	l	0·7	2·4	1·3	1·0	2·6	0·9

gaste förändringen inom köttvarugruppen torde vara den minskning i fläskförbrukningen, som framträder i bägge hushållsgruppernas sifferserier. Denna motverkas för lantarbetarnas del av en ökning i korvförbrukningen. En viss ersättning för de minskade köttvarukvantiteterna har bjudits genom fisken, både den färska och den salta, och såväl småbrukare som lantarbetare synas ha utnyttjat denna möjlighet. Förbrukningstalen voro i fjärde kvartalet 1941 större än ett år tidigare men nådde icke dem som noterades under vårsäsongen

[1] Brödet omräknat till mjöl enligt relationen 1 hg torrt bröd = 1·25 hg mjöl och 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl.

Tab. 2. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar inom skilda hushållstyper.

Hushållstyp	Mjölk, oskum. och skum., l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv, inälvor m. m., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn o. bröd,[1] hg	Potatis o. rotfrukter, kg	Grönsaker, hg	Frukt och bär, hg	Socker och sirap, hg
Hushåll bestående av man, hustru och 1 barn 0—15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	41·4	23·9	6·2	9·5	50·3	12·5	19·1	16·0	16·5	12·8	32·8	36·8
2:a » 41	40·2	19·3	7·2	18·8	30·2	14·4	22·1	15·3	17·9	9·0	24·6	34·5
4:e » 41	44·3	19·5	3·7	7·8	32·0	11·5	16·1	17·3	16·9	14·0	33·5	33·1
Lantarbetare 4:e kv. 40	43·2	23·5	5·4	6·8	39·9	12·9	17·9	16·5	18·4	15·0	31·1	36·8
2:a » 41	46·4	18·8	6·1	19·2	26·7	14·6	27·6	15·3	18·5	9·0	20·3	33·6
4:e » 41	45·3	17·6	2·7	3·6	34·5	9·5	24·5	13·7	23·7	16·5	26·7	31·0
Stadshushåll 4:e kv. 41	24·4	16·9	4·2	5·4	39·4	5·7	25·5	10·5	16·1	15·2	42·9	30·9
D:o och 2 barn 0-15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	56·4	26·3	7·5	10·0	45·0	14·5	23·7	22·0	21·7	11·0	41·1	46·9
2:a » 41	49·5	24·8	4·9	21·1	33·9	15·7	28·0	17·2	22·1	6·8	27·0	43·1
4:e » 41	59·7	23·2	4·0	8·5	39·2	14·2	25·3	16·5	26·6	9·2	32·8	40·5
Lantarbetare 4:e kv. 40	48·3	28·6	7·2	7·2	41·6	14·7	19·3	20·5	22·1	14·2	33·4	43·7
2:a » 41	51·6	24·6	8·0	21·9	31·7	15·3	27·4	19·3	21·2	7·6	24·9	40·1
4:e » 41	47·6	22·7	3·6	3·4	42·3	12·8	24·6	16·2	30·3	13·6	27·8	40·0
Stadshushåll 4:e kv. 41	31·6	21·0	5·3	6·5	52·7	6·2	29·4	14·0	19·7	21·6	49·1	43·1
D:o och 3 barn 0-15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	59·7	30·5	8·3	8·3	54·9	18·5	24·1	22·0	22·7	12·8	37·7	48·8
2:a » 41	69·9	27·2	9·4	24·4	38·7	20·9	32·1	21·4	21·7	8·4	41·1	51·2
4:e » 41	60·0	29·4	6·6	5·4	36·9	15·2	24·8	19·7	36·2	15·7	31·5	49·1
Lantarbetare 4:e kv. 40	50·4	34·6	7·8	10·2	39·4	18·8	19·0	23·3	27·3	16·8	33·6	47·7
2:a » 41	51·2	29·2	7·5	21·9	37·5	19·9	25·0	21·6	28·9	10·0	19·8	45·4
4:e » 41	50·9	25·5	3·4	2·9	37·4	16·8	24·4	16·9	32·4	14·7	26·4	45·6
Stadshushåll 4:e kv. 41	37·6	25·9	4·9	8·2	48·5	9·1	29·4	15·9	20·6	16·7	48·8	46·2
D:o och 4 el. 5 barn 0—15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	70·7	39·7	14·8	13·1	61·0	26·9	22·7	30·3	31·2	18·8	48·8	53·9
2:a » 41	75·6	36·0	14·1	23·1	49·3	30·1	42·7	27·9	31·0	12·5	37·9	56·3
4:e » 41	80·1	32·1	5·4	4·7	50·6	18·0	25·1	23·6	34·4	12·4	33·2	56·2
Lantarbetare 4:e kv. 40	53·8	42·6	8·2	7·7	54·1	26·7	27·2	29·1	33·6	16·7	32·3	62·6
2:a » 41	54·7	43·3	5·1	28·7	36·6	27·1	39·7	23·7	36·9	10·5	20·0	56·9
4:e » 41	53·5	32·4	5·6	2·9	51·0	13·4	27·0	25·9	44·9	17·6	25·7	61·4

ett halvt år förut. Förbrukningen av spannmålsprodukter synes att döma av den senaste undersökningen ha pressats ytterligare nedåt, i synnerhet för lantarbetarna. Det omvända gäller för potatisen. Medan potatisförbrukningen vid den första konsumtionsundersökningen var ungefär lika stor som spannmålsförbrukningen i kilogram räknat, översteg potatiskvantiteterna i slutet av år 1941 spannmålskvantiteterna med 50 à 80 %. Några tydliga förändringar — frånsett den vanliga säsongväxlingen — i förbrukningen av rotfrukter och grönsaker torde däremot icke ha ägt rum. Den tämligen svaga fruktskörden förliden höst kan anges som orsak till de för säsongen låga kvantiteterna

[1] Se noten till tab. 1.

färska frukter och bär. Att socker- och kaffeförbrukningen nu är mindre än ett år tidigare sammanhänger givetvis med ransoneringen.

Vid motsvarande undersökningar inom stadshushåll har man funnit i huvudsak samma förändringar i konsumtionen som de, vilka nu skildrats för landsbygdens del, ehuru vissa smärre skillnader, särskilt vad beträffar graden av inträdda förändringar, givetvis kunna ha förekommit.

Kostens näringsvärde, sådant detta ter sig enligt de inlämnade räkenskaperna, framgår av följande sammanfattningstablå:

Kostens näringsvärde per konsumtionsenhet och dag.

	Småbrukare			Lantarbetare			Stadshushåll
	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1941	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1941	4:e kv. 1941
Kalorier	4 220	4 157	3 812	4 530	4 220	3 647	3 257
Fett, g	133	133	115	149	140	96	106
Järn, mg	18	18	17	18	18	16	14
Vitamin A, int. enh.	4 181[1]	2 580	3 660	4 243[1]	2 778	3 710	3 639
Vitamin C, mg	68	54	81	77	54	79	64

Till tablån skall anmärkas, att man som önskvärd tillförsel för stadshushåll brukar angiva 3 000 kalorier, 15 mg järn, 4 000 internationella enheter A-vitamin och 50 mg C-vitamin, allt räknat per konsumtionsenhet och dag. (Den fysiologiskt önskvärda tillförseln av fett är mycket ringa.) Ehuru de angivna talen icke äro fullt tillämpliga på landsbygdens förhållanden, nämnas de ändå för det intresse de kunna ha i sammanhanget. Landsbygdens hushåll ha sålunda en näringstillförsel som i de flesta avseenden överträffar stadshushållens och den för dessa uppställda normen. I fråga om vitamin A var likväl genomsnittstillförseln vid de två sista undersökningstillfällena för ringa i förhållande till normen såväl inom småbrukar- och lantarbetarhushåll som stadshushåll. Såväl A- som C-vitamintillförseln är underkastad stark säsongväxling med maximikvantiteterna i tredje kalenderkvartalet.

Ser man på utvecklingen i tiden, finner man, att kostens näringsvärde sjunkit mellan de tre undersökningstillfällena både vad avser småbrukare och lantarbetare. Utvecklingen överensstämmer såtillvida med den som observerats för städernas del. I synnerhet är nedgången stor för lantarbetarhushållen. Vid bedömandet av dessa tal bör man emellertid hålla i minnet, att den förlängda undersökningsperioden i fjärde kvartalet 1941 i och för sig kan antagas ha inverkat sänkande på vederbörande tal i tablån. Härtill bör läggas, att även den omständigheten, att hushållen vid den sista undersökningen voro större än förut, med stor säkerhet bidragit att sänka dessa per konsumtionsenhet beräknade tal. Det är nämligen en ofta bekräftad iakttagelse vid undersökningar som dessa, att ju större hushållen äro, desto lägre ter sig — under i övrigt likartade förhållanden — näringstillförseln per t. ex. konsumtionsenhet och dag.

[1] Korrigerat tal. I föregående redogörelser har lägre värde angivits, beroende på att man vid beräkningen av A-vitaminhalten använt de värden för vitaminhalten i mjölk och mejeriprodukter, som gälla säsongen december—juni. De nu angivna talen för fjärde kvartalet 1940 och 1941 ha beräknats efter vitaminhalten under perioden juli—november i likhet med vad som sker beträffande motsvarande konsumtionsundersökning i stadssamhällen.

Rörande hushållens utgifter för livsmedel lämnas inga uppgifter i denna redogörelse, då materialet till följd av naturatillskottens betydelse icke lämpar sig för fortlöpande observation av denna sida av hushållningen. En uppskattning av de samlade livsmedelsutgifterna ävensom vissa uppgifter om på landsbygden betalade priser i fjärde kvartalet 1940 lämnades i samband med publiceringen av resultatet från den första konsumtionsundersökningen på landsbygden, till vilken redogörelse (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 547) den intresserade läsaren må hänvisas.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 juni 1942.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under maj månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under maj har prisnivån stigit något, vilket huvudsakligen beror på ytterligare prisförhöjning å potatis.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 juni 1942, meddelas följande serier av vägda indextal.

	Årsmedeltal							1941				1942		
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	1 apr.	1 maj	1 juni
År 1935 = 100														
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	153	150	151	161	161	161	161
Bränsle och lyse . .	100	102	108	110	111	146	164	160	166	173	174	175	175	175
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	154	151	153	162	162	162	163
Juli 1914 = 100														
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	196	192	194	206	207	207	207
Bränsle och lyse . .	137	140	149	152	152	201	226	220	229	238	240	240	241	240
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	199	196	198	210	211	210	211

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse stigit till 163, således med en enhet sedan föregående månad. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet likaledes visar uppgång med en enhet (till 211). — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 april 1942 151, om år 1935 tages till basperiod, och 236, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Maj 1941	Mars 1942	April 1942	Maj 1942
107·3	141·5	151·9	152·8	153·5

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för maj 143·1.

Varuslag[1]	Kvantitet	1914[3]	1935	Aug. 1939	Maj 1941	April[5] 1942	Maj[5] 1942	Majprisernas procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	maj 1941
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	30	29	29	+ 34	+ 14	— 3
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	441	455	455	+ 70	+ 34	+ 3
lands-	»	218	253	322	435	445	445	+ 76	+ 38	+ 2
Ost[2]	»	162	177	215	256	267	267	.	.	+ 4
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	300	300	300	+122	+ 76	0
Ägg, färska	»	142	154	172	254	321	320	+108	+ 87	+ 26
Potatis: gammal	»	9	12	[4] 16	16	26	28	+125	+ 75	+ 69
»	100 kg	.	896	—	1310	2211	2347	+162	—	+ 79
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	86	85	85	+ 76	+ 106	— 2
Bruna bönor	»	49	62	113	152	142	142	+129	+ 25	— 7
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	47	47	+ 25	+ 9	+ 4
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	32	33	33	+ 38	+ 22	+ 3
rågsikt-, svenskt	»	29	33	36	40	40	40	+ 23	+ 10	+ 1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	65	67	67	+ 89	+ 54	+ 2
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	100	139	140	+248	+ 212	+ 40
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	78	79	79	.	.	+ 2
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	59	66	79	79	79	+ 33	+ 21	+ 1
hårt knäckebröd	»	.	82	85	95	95	95	+ 15	+ 11	0
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	83	79	79	+ 36	+ 20	— 5
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	66	64	63	+ 42	+ 25	— 4
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	181	188	188	+ 43	+ 31	+ 4
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	96	94	94	+ 30	+ 15	— 2
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	114	105	105	+ 24	+ 10	— 7
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	153	155	156	+ 61	+ 38	+ 2
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	313	311	312	+ 74	+ 43	0
soppkött	»	95	143	169	260	269	270	+ 89	+ 60	+ 4
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	378	393	393	+ 81	+ 47	+ 4
spädkalv	»	70	129	163	243	266	268	+108	+ 64	+ 10
Fårkött, färskt, stek	»	130	205	260	399	412	417	+104	+ 60	+ 5
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	302	310	310	+ 80	+ 49	+ 3
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	335	348	349	+ 96	+ 54	+ 4
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	340	352	351	+ 94	+ 53	+ 3
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	250	269	273	.	+ 59	+ 9
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	145	233	212	+ 93	+ 88	+ 46
gädda	»	110	153	168	205	338	297	+ 95	+ 77	+ 45
sill	»	35	62	74	148	97	90	+ 46	+ 23	— 39
strömming	»	39	57	64	123	136	131	+130	+106	+ 6
torsk	»	57	89	90	140	177	149	+ 67	+ 66	+ 6
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	206	305	289	+100	+ 93	+ 40
kolja	»	.	116	116	189	218	225	+ 94	+ 94	+ 19
Salt sill	»	45	62	55	166	187	195	+216	+256	+ 18
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	468	523	526	+ 81	+ 83	+ 12
mest gångbara sort	»	.	.	.	500	558	561	.	.	+ 12
Socker, bit-	»	65	46	48	61	66	66	+ 44	+ 37	+ 8
Salt, matsalt	»	10	15	15	24	25	25	+ 61	+ 65	+ 3
Äpplen, ät-	»	.	101	94	245	345	372	+268	+297	+ 52
Apelsiner, medelstora	dussa.	.	115	123	243	370	363	+217	+196	+ 49
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	163	175	175	+ 73	+108	+ 8
Vitkål, svensk	»	.	24	29	54	89	91	+286	+216	+ 68
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	24	24	31	31	31	+ 30	+ 31	0
Svagdricka	l	6	15	16	21	21	21	+ 38	+ 31	0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	33	34	33	— 5	+ 3	+ 1
Fotogen, Water White	l	21	20	21	56	60	60	+196	+190	+ 8
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 39	+ 45	+ 2
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1835	1950	1955	+107	+ 73	+ 6
Barrved, » »	»	595	730	885	1550	1680	1685	+131	+ 90	+ 9
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1440	1540	1545	.	.	+ 7
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	1037	987	987	+ 61	+ 55	— 5
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	326	552	572	572	+ 97	+ 75	+ 4
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	973	1003	1002	+122	+ 94	+ 3
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	436	506	942	974	974	+124	+ 93	+ 3

[1] Beträffande gällande prisregleringar se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 350. — [2] Före april 1941 har helfet ost noterats, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [5] Preliminära siffror.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 24 maj—23 juni 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
250.	K. kung. ang. beslag å samt reglering av handeln med tobaksvaror	22/5
251.	Lag om ändring i vissa delar av allmänna försäkringslagen den 22 juni 1939 (nr 293) samt om fortsatt giltighet av lagen (Jfr även 1942:252)	15/5
255.	K. kung. om vissa tillägg till den förteckning, som finnes fogad vid kung. den 1 december 1933 (nr 643) ang. tillämpning å elever vid anstalter för yrkesutbildning av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	22/5
262.	K. kung. ang. statsbidrag till anordnande av skolbarnsbespisning	8/5
264.	Lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1911 (nr 55 s. 1) om ekonomiska föreningar	29/5
266.	K. kung. med förordnande jämlikt 1 § lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt	29/5
267.	K. kung. om arbetsförmedlingstvång för torvhanteringen m. m.	29/5
268.	K. kung. om ändrad lydelse av 7 § kung. den 19 maj 1933 (nr 236) ang. statsbidrag till driftkostnader vid anstalter för obildbara sinnesslöa (Jfr även 1942: 269 o. 270)	24/4
271.	K. kung. om ändrad lydelse av 2 § 3 mom. kung. den 20 juli 1939 (nr 537) ang. statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid eller i anslutning till lasarett (Jfr även 1942:272)	24/4
274.	Lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) (Jfr även 1942:277)	29/5
275.	K. förordn. ang. ändring i vissa delar av förordn. den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt	29/5
279.	K. kung. ang. ändrad lydelse av §§ 2, 5 och 8 kung. den 27 maj 1932 (nr 218) om statsbidrag till driftkostnader vid vissa alkoholistanstalter m. m.	24/4
280.	K. kung. ang. rikets indelning i skyddskonsulentdistrikt m. m.	15/5
281.	K. instruktion för statens skyddskonsulenter	15/5
287.	K. kung. om ändrad lydelse av 2 § kung. den 29 januari 1937 (nr 28) ang. påföring, debitering, uppbörd och redovisning av pensionsavgifter enligt lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering	5/6
297.	K. socialstyrelsens kung. ang. ändrad lydelse av kung. den 26 september 1941 (nr 769) med anvisningar rörande utlännings resa genom vissa delar av riket	2/6
298.	Lag om förbud i vissa fall mot handeln med ransonerade varor (Jfr även 1942:300)	5/6
302.	Lag om straff för överträdelse av vissa ransoneringsförfattningar	5/6
303.	K. kung. med förordnande enligt 1 § lagen den 5 juni 1942 (nr 302) om straff för överträdelser av vissa ransoneringsförfattningar (Ransoneringsförfattningar) (Jfr även 1942: 306, 307, 308 o. 309)	5/6
310.	K. kung. ang. inventering av landets förråd av vissa livsmedel m. m. (Jfr även 1942:311)	5/6
312.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 14 § kung. den 30 september 1937 (nr 809) om statliga bosättningslån	15/5
326.	K. förordn. ang. ändrad lydelse av 35 § förordn. den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor	5/6
327.	K. förordn. om ändring av 3 § förordn. den 21 juli 1937 (nr 737) med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m. (Jfr även 1942: 328 o. 329)	22/5
342.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 10 § kung. den 14 mars 1941 (nr 138) om kreatur till jordbrukare	5/6
346.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1942/43	5/6
369.	Lag ang. ändrad lydelse av 1 § lagen den 10 mars 1939 (nr 68) om statlig krigsförsäkring m. m. (Jfr även 1942: 370)	12/6
373.	K. kung. om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ kung. den 22 juni 1939 (nr 461) ang. kostnadsfritt tillhandahållande av skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn	12/6
375.	K. förordn. om trafikskatt	19/6
400.	K. kung. om ändrad lydelse av 4, 7 och 9 §§ instruktionen den 18 november 1938 (nr 666) för länsnykterhetsnämnderna	5/6
405.	Lag om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. sjöarbetstidslagen den 30 september 1938 (nr 607)	19/6

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under maj 1942.

Läget på arbetsmarknaden under maj månad kännetecknades av en fortsatt säsonguppgång med en alltjämt stegrad efterfrågan på arbetskraft. Inom vissa områden av näringslivet, främst jord- och skogsbruk, motsvarade tillgången på arbetskraft icke på långt när efterfrågan, och särskilda åtgärder måste vidtagas från de statliga myndigheternas sida för tryggandet av de för folkförsörjningen mest angelägna arbetskraftsbehoven.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa arbetskraftsomsättningen, sysselsättningsutvecklingen samt arbetslöshetens och hjälpverksamhetens omfattning, ge en översikt av läget på arbetsmarknaden under redovisningsmånaden jämfört med förhållandena under dels närmast föregående månad, dels motsvarande månad tidigare år.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetssökande omkring 10 % lägre men antalet lediga platser 7 % högre i maj än i april. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 110 i maj mot 131 föregående månad. Till följd av den minskade tillgången på ledig arbetskraft visade antalet tillsatta platser, vilket utgjorde c:a 61 300, en mindre nedgång i jämförelse med tillsättningsresultatet för april.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet sysselsatta arbetare inom industri, byggnadsverksamhet m. m. över 3 % högre i slutet av maj än i slutet av april. Uppgången var starkast inom de mest säsongbetonade arbetsområdena, nämligen byggnadsverksamhet, jord- och stenindustri samt träindustri, men framträdde även inom flertalet övriga verksamhetsgrenar.

Den s. k. konjunktursiffran, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva, företedde ävenledes en stegring och utgjorde i genomsnitt för samtliga grenar inom industri och angränsande verksamhetsområden 3·66 i maj mot 3·52 i april.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft visa i likhet med sysselsättningssiffrorna, att en ökning av arbetarantalet ägt rum under maj såväl inom stora delar av industrin som inom byggnadsverksamheten.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av april månad, ge vid handen, att 8·1 % av förbundens medlemmar voro redovisade som arbetslösa mot 11·1 % en månad tidigare. Som en följd av den under maj konstaterade säsongförbättringen av arbetstillfällena vid byggnads- och anläggningsarbeten samt sågverk, inom vilka områden mer än hälften av de arbetslösa i fackföreningarna voro tillfinnandes, torde en avsevärd ytterligare nedgång av fackföreningsarbetslösheten ha ägt rum under denna månad.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av maj månad, utgjorde vid denna tidpunkt 10 060, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 5 475 eller mer än 35 %. Särskilda åtgärder ha vidtagits för att överföra de hjälpsökande till skogsarbete, och bortsett från beredskapsarbetare, som voro sysselsatta vid vissa angelägna statliga arbeten, torde den övervägande delen av det under maj kvarstående antalet hjälpsökande ha utgjorts av personer, som på grund av överårighet eller andra skäl icke lämpa sig för skogsarbeten eller andra arbetsuppgifter inom områden med efterfrågan på arbetskraft.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under maj med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var närmare 3 % högre än år 1941 och bortåt 4 % högre än år 1940. Det nuvarande läget kännetecknas emellertid framför allt av de omfattande extraordinära behoven av arbetskraft för bränsleförsörjningen och kommer därför bättre till uttryck i arbetsförmedlingssiffrorna samt siffrorna för arbetslösheten och hjälpverksamheten, vilka omfatta de för näringslivet i dess helhet tillgängliga reserverna av arbetskraft. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser vid arbetsförmedlingarna var 30 % lägre än vid motsvarande tidpunkt i fjol. Arbetslösheten inom fackförbunden visade en nedgång med omkring 40 % sedan år 1941 och med omkring 25 % sedan år 1940. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade sjunkit med 60 % sedan föregående år men var något högre än året därförut.

Läget på arbetsmarknaden under maj inom olika områden av näringslivet framgår närmare av efterföljande översikt.

Jordbrukets arbetskraftsbehov gällde i främsta rummet tillfälliga arbetare till vårbruket samt till betgallringen. Trots de svårigheter, som bristen på arbetskraft på många håll vållade, kunde vårbruket i allmänhet genomföras i beräknad utsträckning tack vare hempermitteringar av inkallade och andra av myndigheterna vidtagna åtgärder. Frivillig arbetshjälp, främst bestående av skolungdom, anskaffades för betskötseln. Olika sammanslutningar ha genom propaganda bland sina medlemmar även bidragit till rekryteringen av arbetshjälp till jordbruket. — I fråga om de fasta platserna rådde alltjämt brist på ogifta kördrängar och landsjungfrur.

Inom skogsbruket stod den efter timmerdrivningarnas avslutande ledigblivna arbetskraften delvis till förfogande för flottningarna och vedavverkningarna, men ett betydande underskott på arbetare av olika slag förelåg alltjämt vid månadens utgång. På sina håll kunde man konstatera, att skogshuggare efter drivningarnas slut icke ville fortsätta arbetet i skogen, även om annat arbete ej kunde erbjudas dem. Som exempel härpå må nämnas, att antalet arbetssökande skogsarbetare i Norrbottens län under maj månad uppgick till över 500 men att trots detta icke ens 100 platser kunde tillsättas av de 630, som lediganmälts.

Inom torvindustrin beräknades enligt företagna inventeringar arbetskraftsbehovet i år uppgå till omkring 16 000 man. Särskilda åtgärder i form av arbetsförmedlingstvång enligt 3 kap. tjänstepliktslagen vidtogos för att rekryteringen av arbetskraft till torvindustrin skulle i möjligaste mån ske utan att inkräkta på arbetskraftsförsörjningen vid jord- och skogsbruk (se sid. 540).

Arbetstillfällena inom de olika industrigrupperna ökade över lag med undantag för läder- och skoindustrin. Speciellt inom metall- och maskinindustrin noterades ökad efterfrågan på kunniga yrkesarbetare och verkstadsynglingar, men även hjälparbetare anställdes i större omfattning än tidigare. Bl. a. rapporterade skeppsvarven nyanställningar.

Sågverksrörelsen visade en fortsatt säsongförbättring, och även snickerier och möbelfabriker samt massaindustrin och pappersbruken rapporterade liksom föregående månad en ökad sysselsättning. Inom glasbruks- och tändsticksindustrierna förekommo däremot driftsnedläggelser vid vissa företag.

Inom livsmedelsindustrierna var sysselsättningen i allmänhet god, utom vid slakterier och charkuterifabriker, där permitteringar förekommo på grund av den knappa råvarutillförseln. Vid bryggerier och läskedrycksfabriker gjorde sig den sedvanliga säsonguppgången inför sommaren gällande, och vid konservfabrikerna efterfrågades under månadens senare del kvinnliga arbetare för fiskberedning.

Inom textil- och beklädnadsindustrin hade korttidsarbetet mindre omfattning än tidigare. Inom konstsilkeindustrin förekommo nyrekryteringar. Skoindustrin hade även under maj relativt dålig sysselsättning med ett förhållandevis stort antal korttidspermitterade.

Uppsvinget inom sjöfarten var ej så markerat som i april, vilket är förklarligt med hänsyn till att seglationen då på allvar kom i gång efter vinteruppehållet. Den fortsatta förbättringen gav sig dock till känna i sjunkande arbetslöshetssiffror vid sjömansförmedlingarna. Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt 4 234 påmönstringar och 1 776 avmönstringar. Motsvarande siffror en månad tidigare voro 6 168 och 2 012. I maj 1941 uppgingo påmönstringarna till 3 765 och avmönstringarna till 2 132.

Inom gruppen landtransport erbjödos goda arbetsmöjligheter för olika slag av express- och stuveriarbetare, men överskott rådde alltjämt på chaufförer.

Affärsyrkena företedde minskad sökandefrekvens, samtidigt med att stegrad efterfrågan på arbetskraft, särskilt minderårig sådan, gjorde sig gällande. Inom kontorsfacket lättades bristen på stenografer och maskinskriverskor i någon mån genom tillskott av nyutexaminerade från handelsskolorna. Brist på kunniga affärsbiträden noterades inom vissa branscher. Restauranger och pensionat hade inför sommarsäsongen ökat behov av olika slags personal. Ansökningssiffran, 73 på 100 lediga platser, belyser den rådande knappheten. Efterfrågan gällde framför allt köksor och kallskänksbiträden men även serveringspersonal.

Sjukhusens behov av personal gällde huvudsakligen semestervikarier, och en viss knapphet på lämpliga sökande förelåg. Barnsköterskeplatserna voro liksom tidigare svårtillsatta, enär det i flertalet fall gällde att deltaga även i annat arbete inom hemmet.

På det husliga området var bristen på hembiträden lika framträdande som tidigare.

Vid lärarförmedlingarna var efterfrågan på folkskollärare något mindre än tidigare, beroende på att terminsavslutningarna närmade sig. Det oaktat rådde fortfarande brist på såväl manliga som kvinnliga lärarkrafter. Läget förbättrades i viss mån på grund därav, att folkskollärarexamen i år inföll tidigare än eljest, varigenom en del nyutexaminerade folkskollärare, som ej genast voro bundna av militärtjänst, kunde utplaceras såsom vikarier. Under månaden tillsattes tillsammans 232 platser mot 304 i april.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under maj 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 61 294 platser, varav 38 061 manliga och 23 233 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår, att 1 711 personer (därav 620 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning samt 1 311 personer (därav 569 kvinnor) till frivillig arbetshjälp vid jordbruket.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under maj 5 570 platser tillsattes, varav 4 416 manliga och 1 154 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 3 433 personer (2 757 män och 676 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under maj 2 570 man i skogsarbete. Av dessa kommo 670 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Skogshuggarkurser pågingo under månaden i flertalet län. Vid månadens utgång voro 139 kurser med sammanlagt 960 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 14 301 personer deltagit i huggarkurser. Förutom de vid skogshuggarkurserna sysselsatta åtnjöto 622 ovana skogsarbetare utbildningsbidrag vid maj månads utgång.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid maj månads utgång till 10 060, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 5 475 eller 35·2 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 243 (2·4 %) kvinnor.

Av de hjälpsökande arbetslösa voro — frånsett vid försvars- eller försörjningsviktiga statliga beredskapsarbeten samt i beredskaps- och andra utbildningskurser sysselsatta — 154 (2·2 %) i åldern 16—25 år, 2 901 (41·2 %) i åldern 26—50 år och 3 990 (56·6 %) över 50 år. I tab. 12 meddelas uppgifter från en specialundersökning beträffande antalet hjälpsökande över 50 år inom olika yrkesgrupper den 31 maj 1942.

Under maj månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 954 250 kr. Under tiden $^{1}/_{7}$ 1941—$^{31}/_{5}$ 1942 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 47·2 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid maj månads utgång åtnjöto 8 462 (84·1 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 7 869 (93·0 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 5 628 (55·9 %) hjälpta genom arbete och 2 834 (28·2 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under maj månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden april 1941—maj 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Under månaden fortsattes frigörandet av vid beredskapsarbeten sysselsatt arbetskraft, som kunde överföras till jordbruks- och skogsarbete. De statliga beredskapsarbetena omfattade vid månadens utgång så gott som helt för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla arbeten, som icke kunde inskränkas. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av arkivarbeten, musikerhjälp och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 61 arbetsplatser i kommissionens regi 2 146 arbetslösa och vid 41 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 061 arbetslösa. Vid 88 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 443 arbetslösa och vid 12 statskommunala reservarbeten 113 arbetslösa. Vid 137 arkivarbetsplatser sysselsattes 381 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 7 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 780 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 11 städer och 17 landskommuner till sammanlagt 2 082 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 1 419 (68·2 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 1 803 (86·6 %) hemmahörande i städer. För maj månad hade av understödskommunerna 12 städer och 13 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 553 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Dessutom utgick dagunderstöd till 8 deltagare i en hushållskurs i Göteborg och 14 deltagare i en maskinskrivningskurs i Malmö för helt arbetslösa. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 61.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 77 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	52	586	smeder	4	26
finmekaniker	4	51	svetsare	13	130
verktygsskötare	1	8	optiker	2	30
elektromekaniker	1	13	Summa	77	844

Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden har under månaden antalet mekanikerkurser minskats med 1, kurser för smeder med 1 och svetskurser med 3.

Under månaden har pågått en omskolningskurs för utbildning av reparatörer för centralinstrument, varjämte påbörjats tvenne kurser för utbildning av reparatörer av optiska instrument, samtliga kurser anordnade vid Stockholms stads skolor för yrkesundervisning. Undervisningen i den förstnämnda kursen har omfattat teoretisk elektroteknik och yrkesteknik, laborationer, matematik, instruktioner angående centralinstrumentets användning och byggnad samt finmekaniskt verkstadsarbete. Eleverna fortsätta numera sin utbildning hos arméförvaltningen med specialinstruktioner och praktisk tillämpning av reparationer samt i handhavande av centralinstrument.

Kurserna för optiker omfatta matematik, geometri, optik inklusive laborationer, yrkesritning och verkstadsarbete samt beräknas pågå 7 månader.

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m. utgången av maj 1942 ha 7 633 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 4 801 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början (oktober 1940) t. o. m. utgången av maj månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	7 394	bifallet belopp	5 249 296
		avslaget belopp	6 475 035
Avslagna låneansökningar	13 051		19 633 752
Ej slutbehandlade »	83		142 550
Summa inkomna »	20 528		31 500 633

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 4 266, varav 110 avsågo ändring av tidigare bestämda lånevillkor. Av dessa hade kommissionen före maj månads utgång avgjort 4 262, varav 854 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut, 3 396 av lånesökande ingivna besvär samt 12 hos kommissionen såsom lånebeviljande myndighet gjorda ansökningar. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 47 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i vissa fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 259 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 maj 1942. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 maj 1942 redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 812).

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30/4 och 31/5 1942.

Län m. m.	Antal avverkare med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa	
				31/5					
	30/4	31/5	30/4	Hela antalet	därav ovana	30/4	31/5	30/4	31/5
Stockholms	173	103	1 265	781	62	154	162	146	150
Uppsala	116	70	1 694	753	72	847	1 194	778	1 191
Södermanlands	374	217	1 309	745	12	348	352	297	314
Östergötlands	565	370	1 577	886	43	584	544	383	472
Jönköpings	315	270	590	324	6	293	324	252	280
Kronobergs	306	206	1 130	1 076	28	375	367	316	316
Kalmar	594	432	1 661	974	51	497	552	338	485
Gotlands	22	21	220	79	11	91	104	84	101
Blekinge	212	107	498	179	8	120	153	108	140
Kristianstads	238	115	729	285	3	100	96	83	83
Malmöhus	62	15	379	135	24	80	11	53	11
Hallands	85	31	378	83	5	43	14	37	13
Göteborgs o. Bohus	95	35	405	108	8	4	12	—	9
Älvsborgs	224	114	681	357	11	132	173	106	115
Skaraborgs	131	75	691	314	13	109	126	105	116
Örebro	457	286	2 778	832	51	1 333	466	1 163	429
Västmanlands	286	190	1 799	823	22	433	393	322	383
S:a södra Sverige	**4 255**	**2 657**	**17 784**	**8 734**	**430**	**5 543**	**5 043**	**4 571**	**4 608**
Värmlands	681	508	4 587	3 337	320	1 630	2 790	1 362	2 434
Kopparbergs	406	346	4 578	3 351	256	3 800	5 159	2 896	4 533
Gävleborgs	713	693	4 318	3 563	211	4 265	4 705	3 052	3 982
Västernorrlands	490	399	5 215	3 612	327	3 332	3 855	1 979	2 995
Jämtlands	193	148	2 626	1 817	138	4 189	6 306	2 892	5 427
Västerbottens	320	190	4 199	2 377	151	774	1 826	221	1 118
Norrbottens	241	102	2 262	1 267	39	1 604	2 273	966	1 695
S:a norra Sverige	**3 044**	**2 386**	**27 785**	**19 329**	**1 442**	**19 594**	**26 914**	**13 368**	**22 184**
S:a hela landet	**7 299**	**5 043**	**45 569**	**28 063**	**1 872**	**25 137**	**31 957**	**17 939**	**26 792**
Kronoskogar	133	124	5 863	3 449	156	1 769	2 875	1 050	2 239
Andra allmänna skogar	327	199	1 651	1 060	38	679	952	358	756
Aktiebolagsskogar	372	302	26 718	17 630	1 391	18 020	23 011	13 180	19 527
Övriga enskilda skogar	6 467	4 418	11 337	5 924	287	4 669	5 119	3 351	4 270
Avverkare med behov av									
1— 9 arbetare	6 714	4 559	10 142	5 885	277	3 775	4 705	2 563	3 678
10—24 »	251	191	2 707	1 552	55	983	1 166	723	1 033
25—ω »	334	293	32 720	20 626	1 540	20 379	26 086	14 653	22 081

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna, som den 31 maj uppgick till 28 000 man, under maj månad minskats med 17 500. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under juni uppskattades till 32 000 man. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 5 000, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 27 000.

Inventeringen av arbetskraft för torvindustrin den 31 maj 1942. För att erhålla uppgifter om torvindustrins arbetskraftsbehov företager statens arbetsmarknadskommission med stöd av kungl. kungörelsen den 28 februari 1941 (nr 100) fr. o. m. den 31 mars 1942 tills vidare inventering vid varje månads utgång. En redogörelse för inventeringarnas utförande har lämnats i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 465. Resultatet av inventeringarna den 30 april och 31 maj 1942 redovisas i efterföljande tabell.

Inventeringarna av arbetskraft för torvindustrin den 30/4 och 31/5 1942.

Län	Antal företag med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Hela arbetskraftsbehovet		Arbetskraft, som företagare den 31/5 uppgivit sig ej själva kunna anskaffa	
	30/4	31/5	30/4	31/5	30/4	31/5	30/4	31/5	Totalt	Därav arbetare, för vilka bostäder saknas
Stockholms	8	9	151	370	163	129	314	499	50	40
Uppsala	2	2	—	24	31	17	31	41	5	2
Södermanlands	5	5	34	96	108	56	142	152	34	4
Östergötlands	8	8	29	121	128	67	157	188	42	27
Jönköpings	38	37	536	1 301	1 668	786	2 204	2 087	368	210
Kronobergs	56	53	1 746	3 079	2 252	952	3 998	4 031	434	229
Kalmar	5	6	64	99	114	30	178	129	—	—
Gotlands	1	1	49	65	8	50	57	115	50	30
Blekinge	6	5	124	264	91	9	215	273	—	—
Kristianstads	81	105	660	1 874	1 088	356	1 748	2 230	177	86
Malmöhus	60	69	402	1 159	903	280	1 305	1 439	189	79
Hallands	18	20	94	385	363	249	457	634	19	11
Göteborgs o. Bohus	8	13	44	420	192	70	236	490	—	—
Älvsborgs	34	44	435	1 550	1 356	691	1 791	2 241	285	112
Skaraborgs	11	12	101	251	323	181	424	432	114	41
Värmlands	5	5	97	168	128	77	225	245	35	35
Örebro	6	4	33	40	102	11	135	51	—	—
Västmanlands	4	4	97	258	168	2	265	260	—	—
Kopparbergs	—	1	—	4	—	2	—	6	—	—
Gävleborgs	1	5	5	45	25	69	30	114	50	30
Västerbottens	1	1	42	173	208	75	250	248	—	—
Summa	**358**	**409**	**4 743**	**11 746**	**9 419**	**4 159**	**14 162**	**15 905**	**1 852**	**936**

Av tabellen framgår, att 409 företagare sysselsatte lejd arbetskraft den 31 maj. Hela det redovisade arbetskraftsbehovet uppgick till 15 905 man, av vilka 11 746 voro sysselsatta vid inventeringstillfället. Det ytterligare arbetskraftsbehovet hade under maj månad nedgått från 9 419 till 4 159, och av detta uppgåvo sig arbetsgivare själva icke kunna anskaffa 1 852 man eller 45 %. För 936 av dessa saknades dock bostäder.

Arbetsförmedlingstvång för torvindustrin. Enligt kungl. kungörelsen den 29 maj 1942 (nr 267) har med omedelbar verkan införts arbetsförmedlingstvång för torvindustrin. Detta innebär, att företag, som till avsalu eller för industriell drift bedriver upptagning av torv eller tillverkning av bränntorv, icke får anställa arbetstagare annat än genom den offentliga arbetsförmedlingen eller med dess medgivande. Vid prövning av fråga om anställning av arbetskraft vid torvindustriföretag skall hänsyn tagas till jordbrukets och skogsbrukets behov av yrkesvan arbetskraft.

Åtgärder för överflyttning på frivillig väg av arbetskraft till skogs- och jordbruksarbete. Landets försörjning av ersättningsbränsle har i hög grad aktualiserats i samband med väntade svårigheter i fråga om importen av kol. Från industrin rapporteras även en väntad brist på massaved. Arbetsmarknadskommissionen har därför genom förhandlingar med olika industrigrupper undersökt möjligheten att på olika vägar lösgöra arbetskraft från industrin. Dessa förhandlingar ha resulterat i en vädjan till sågverks-, pappersmasse- och träindustrin samt pappersbruken att avstå 10 procent av företagens arbetskraft för skogsbruket. Genom överenskommelser mellan arbetsledningen och berörda fackförening skall urvalet av arbetare ske med hänsyn till vederbörande arbetares lämplighet för skogsarbete. Arbetsmarknadskommissionen har uppmärksammat, att detta i vissa fall kan leda till produktionsinskränkningar. Det ligger därför i industrins eget intresse att bland kvinnor och äldre arbetare söka ersättning för den arbetskraft, som på detta vis placeras i skogsarbete.

Jordbrukets behov av arbetskraft anses tills vidare kunna tillgodoses genom anlitande av den lediga ungdomen och kvinnorna. Genom anordnandet av arbetsläger och utplacering i enskilda hem erhåller jordbrukaren den hjälp han själv genom arbetsförmedlingen rekvirerar.

För att underlätta överflyttningen av arbetskraft till andra yrkesområden, för närvarande främst skogsarbete, har arbetsmarknadskommissionen beslutat viss omläggning av tidigare utgående bidrag. Arbetare, som icke under de senaste åren haft årligen återkommande sysselsättning inom här avsett arbetsområde, kan, även om han icke är att betrakta som ovan vid arbetet, komma i åtnjutande av, förutom avtalsenlig lön, ett förflyttningsbidrag, som utgår med kronor 1: 50 per dag under högst 180 dagar. Den arbetare, som har anställning vid något av de företag, till vilka kommissionen riktat en vädjan att avstå från en del av sin arbetskraft, och som slutar sin anställning för att åtaga sig arbete i skogen, kan — om han på grund härav ej är i tillfälle att utnyttja sin ordinarie bostad — erhålla ett extra förflyttningsbidrag på kronor 2: — per dag. Dessutom utgår familjetillägg och hyresbidrag enligt samma grunder som hitintills.

Utbildningsbidrag utgår numera endast till arbetare, som antager skogsarbete på den ort, där han är bosatt, och som tidigare icke haft sysselsättning inom skogsbruket i sådan utsträckning, att han kan anses äga erforderlig yrkesvana. Utbildningsbidrag utgår för högst 120 arbetsdagar med kronor 1: 50 under de första 60 dagarna och kronor 1: — under de övriga. Arbetare, som erhåller

utbildningsbidrag, kan icke komma i åtnjutande av förflyttningsbidrag, familjetillägg eller hyresbidrag.

Konferens. För handläggning i länsarbetsnämnderna av frågor rörande planläggning och verkställighet av vid mobilisering eventuellt nödvändiga förflyttningar m. m. av industriell arbetskraft har arbetsmarknadskommissionen med hänsyn till den ytterligare arbetsbelastning, som härigenom uppkommer för nämnderna, beslutat att till länsarbetsnämnderna knyta erforderlig teknisk sakkunskap med god kännedom om industrin inom resp. län. Överenskommelse har träffats med riksförsäkringsanstalten om att vissa befattningshavare inom yrkesinspektionen skola få anlitas för sagda ändamål.

I syfte att ge de sålunda utsedda »industrikonsulenterna» närmare information om frågor och förhållanden, som ha betydelse i detta sammanhang, anordnade kommissionen en konferens i Stockholm den 15 och 16 juni 1942. I konferensen deltogo, förutom nämnda befattningshavare vid yrkesinspektionen och länsarbetsdirektörerna, representanter för riksförsäkringsanstalten, överbefälhavaren över rikets försvarskrafter, chefen för armén, statens ammunitionsnämnd, statens industrikommission, statens livsmedelskommission, landsorganisationen och industrin.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Mars 1942.

Sysselsättningen inom den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringens område förbättrades ytterligare under mars 1942. Sålunda nedgick arbetslöshetsprocenten från 10·5 för februari till 7·1 för mars. Särskilt påtaglig är den ökade sysselsättningen för beklädnadsarbetarna, sadelmakarna samt sko- och läderarbetarna. Även inom övriga verksamhetsområden har som regel arbetslösheten minskat om än i mindre skala.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid mars månads utgång 304 183, varav 211 725 män och 92 458 kvinnor.

Under mars 1942 utbetalades understöd av de i tabellen upptagna kassorna för sammanlagt 226 845 dagar eller cirka 18 % mindre än närmast föregående månad. Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under månaden till 557 604. Den på grundval av dessa uppgifter beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, utgjorde följaktligen 40·7 mot 41·8 för februari.

Frånräknat lantarbetarnas kassa, inom vilken understödsverksamheten för närvarande är mycket obetydlig, utbetalades under mars 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 977 582 kr., varav 885 195 kr. såsom daghjälp och 43 762 kr. resp. 48 625 kr. såsom barn- och hustrutillägg.

Jämfört med närmast föregående månad har det sammanlagda understödsbeloppet minskat med ungefär 18 %. Antalet barntillägg utgjorde 72 937 eller 32·2 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 48 625 dagar, vilket motsvarar 21·4 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för februari voro 34·8 och 24·3. Per understödsdag i genomsnitt var under mars daghjälpsbeloppet 3·90 kr., under det att hustru- och barntilläggen tillhopa motsvarade 0·41 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden uppgick alltså till 4·31 kr. Motsvarande belopp för februari voro 3·85, 0·45 och 4·30 kr. resp. Ökningen i det genomsnittliga daghjälpsbeloppet uppväges av en nära nog lika stor minskning i det genomsnittliga värdet av barn- och hustrutillägg.

Summan av samtliga de under första kvartalet 1942 utbetalade försäkringsförmånerna från de erkända arbetslöshetskassorna (exkl. lantarbetarnas) uppgick till 4 404 208 kr.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.
Mars 1942.

Arbetslöshetskassa[1] (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[2]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad, kr.
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt, kr.	därav barn- o. hustrutillägg, kr.	
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 570	18 779	13·6	22·0	75 393	71 146	322 431	7 198	287 869
Sadelmakarnas m. fl. »	3 825	2 755	14·4	25·6	6 863	10 309	35 137	4 598	52 196
Stenindustriarbetarnas »	4 211	4 836	23·0	33·0	9 395	11 528	43 633	11 242	54 201
Handelsanställdas m. fl. »	39 941	5 763	2·9	4·2	13 041	15 294	54 772	6 362	65 549
Sko- o. läderarbetarnas »	12 514	6 204	9·9	23·7	13 600	18 209	51 000	2 302	67 865
Träindustriarb. . . (1936)	29 574	16 789	11·4	15·3	31 566	51 290	147 338	26 792	238 858
Musikernas . . . »	4 382	1 442	6·6	7·0	1 107	1 247	4 762	640	5 351
Frisörernas . . . »	2 877	942	6·5	8·1	1 783	2 483	6 308	379	8 934
Livsmedelsarb. . . (1937)	29 855	11 427	7·7	10·9	23 807	29 619	106 067	11 849	134 089
Textilarbetarnas . »	39 609	9 020	4·6	6·6	30 376	41 811	129 130	9 256	180 238
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 044	835	1·8	4·3	1 788	3 512	10 059	1 467	19 899
Gruvindustriarb. . »	9 875	1 619	3·3	4·1	1 805	1 234	7 915	1 406	5 493
Handelstjänstem. . (1940)	5 652	121	0·4	0·4	91	189	222	18	473
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 192	5 069	7·1	8·4	6 542	8 123	24 186	3 154	31 480
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 621	2 045	15·6	14·6	2 737	2 854	11 302	2 093	12 163
Försvarsverk. civ. pers. »	17 163	2 414	2·8	2·4	3 669	3 161	13 379	2 228	10 349
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 365	2 072	6·5	8·6	3 282	4 282	9 941	1 403	12 803
Transportarbetarnas »	3 509	802	4·6	6·2	—	62	—	—	182
Summa	262 779	92 934	7·1	10·5	226 845	276 353	977 582	92 387	1 187 992

[1] Angående lantarbetarnas erkända arbetslöshetskassa se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 325. — [2] Månadsmedeltal.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under maj 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	9 615	4 986	3 905	7 353	8 718	5 612	16 968	13 704	9 517	124
Stockholms län . .	2 554	2 406	1 493	1 424	2 276	1 137	3 978	4 682	2 630	85
Uppsala län . . .	1 448	1 332	692	827	548	258	2 275	1 880	950	121
Södermanlands län	1 425	1 359	1 008	699	685	338	2 124	2 044	1 346	104
Östergötlands län .	3 651	3 933	2 233	2 186	1 686	887	5 837	5 619	3 120	104
Jönköpings län . .	1 940	1 549	899	1 149	780	447	3 089	2 329	1 346	133
Kronobergs län . .	1 465	1 916	1 340	746	835	421	2 211	2 751	1 761	80
Kalmar län	2 127	2 239	1 306	664	836	398	2 791	3 075	1 704	91
Gotlands län . . .	252	560	207	137	274	102	389	834	309	47
Blekinge län . . .	1 538	1 367	989	995	1 077	660	2 533	2 444	1 649	104
Kristianstads län .	1 837	2 689	1 339	1 046	1 704	619	2 883	4 393	1 958	66
Malmö stad . . .	3 406	1 984	1 828	2 915	1 920	1 583	6 321	3 904	3 411	162
Malmöhus län i övr.	3 736	3 699	2 482	2 485	2 095	1 497	6 221	5 794	3 979	107
Hallands län . . .	993	1 001	742	922	545	358	1 915	1 546	1 100	124
Göteborgs stad . .	7 557	3 685	3 294	4 573	3 783	2 639	12 130	7 468	5 933	162
Gbg o. Boh. län i övr.	3 790	1 635	1 496	1 009	604	436	4 799	2 239	1 932	214
Älvsborgs län . .	2 964	1 725	1 160	3 246	1 161	665	6 210	2 886	1 825	215
Skaraborgs län . .	1 668	1 996	1 214	643	818	442	2 311	2 814	1 656	82
Värmlands län . .	1 304	2 803	839	1 146	1 306	762	2 450	4 109	1 601	60
Örebro län	2 555	2 355	1 342	2 251	1 199	699	4 806	3 554	2 041	135
Västmanlands län .	1 043	1 522	650	731	1 059	475	1 774	2 581	1 125	69
Kopparbergs län .	1 178	2 972	865	970	1 167	604	2 148	4 139	1 469	52
Gävleborgs län . .	2 076	3 527	1 318	1 106	1 074	639	3 182	4 601	1 957	69
Västernorrlands län	4 481	2 635	1 663	774	744	475	5 255	3 379	2 138	156
Jämtlands län . .	1 734	4 169	1 498	621	1 014	531	2 355	5 183	2 029	45
Västerbottens län .	1 342	1 469	806	448	689	296	1 790	2 158	1 102	83
Norrbottens län . .	3 555	2 304	1 453	399	500	253	3 954	2 804	1 706	141
Summa maj 1942	**71 234**	**63 817**	**38 061**	**41 465**	**39 097**	**23 233**	**112 699**	**102914**	**61 294**	**110**
» april 1942	81 584	58 799	38 833	43 677	37 069	22 680	125 261	95 868	61 513	131
» maj 1941	85 486	43 816	30 871	37 072	32 990	20 687	122 558	76 806	51 558	160
» » 1940	58 940	50 063	29 878	30 952	28 857	18 633	89 892	78 920	48 511	114
» » 1939	55 520	30 098	23 695	21 204	30 915	17 214	76 724	61 013	40 909	126

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kunna besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under maj 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	7 414	25 113	7 451	1 458	3 677	2 126	8 568	8 872	28 790	9 577
Jordbruk	4 738	10 997	4 890	1 458	3 667	2 117	5 940	6 191	14 664	7 007
Skogshushållning . .	2 681	14 116	2 561	—	10	9	2 628	2 681	14 126	2 570
Industri o. hantverk .	37 791	21 926	16 630	13 581	3 162	2 052	49 465	51 372	25 088	18 682
Malmbrytning . . .	231	381	84	—	—	—	230	231	381	84
Metall- o. maskinind.	4 814	3 660	2 153	207	270	187	4 724	5 021	3 930	2 340
Jord- och stenind. .	3 112	3 859	2 570	73	254	132	3 095	3 185	4 113	2 702
Trävaruindustri . .	3 510	1 390	995	46	22	16	3 382	3 556	1 412	1 011
Pappers- o. graf. ind.	993	535	464	113	183	71	1 055	1 106	718	535
Livsmedelsindustri .	1 865	551	425	1 176	657	479	2 772	3 041	1 208	904
Textil- o. bekl.-ind. .	2 643	413	299	9 322	1 454	903	11 827	11 965	1 867	1 202
Läder- o. gummiind.	2 692	289	223	2 304	222	183	4 913	4 996	511	406
Kemisk-teknisk ind.	318	192	127	334	96	79	624	652	288	206
Byggnadsverksamh. .	17 351	10 521	9 169	6	3	2	16 591	17 357	10 524	9 171
Kraft- o. värmeprod.	262	135	121	—	1	—	252	262	136	121
Sjöfart och fiske . .	5 594	2 616	2 506	269	176	137	5 659	5 863	2 792	2 643
Handel o. samfärdsel	10 830	9 019	6 804	8 868	10 520	6 533	17 442	19 698	19 539	13 337
Kontorsarbete . . .	1 163	544	298	1 145	797	500	2 268	2 308	1 341	798
Affärs- o. lagerarb. .	2 509	1 062	842	1 307	859	557	3 484	3 816	1 921	1 399
Landtransport . . .	5 125	6 002	4 535	252	533	220	4 567	5 377	6 535	4 755
Hotell- o. rest.-rör. .	603	507	417	3 947	5 685	3 823	3 694	4 550	6 192	4 240
Litter. o. konstn.arb.	352	62	41	64	26	22	405	416	88	63
Förvaltn. o. underv.	850	605	537	821	384	321	1 594	1 671	989	858
Sjukvård o. hygien .	228	287	139	1 332	2 236	1 090	1 480	1 560	2 478	1 229
Husligt arbete . . .	137	107	75	13 999	20 376	11 344	8 866	14 136	20 483	11 419
Diversearbete	6 072	3 219	2 974	14	25	25	5 195	6 086	3 244	2 999
Frivill. arbetsuppgift.	1 263	1 817	1 621	1 355	1 161	1 016	2 616	2 618	2 978	2 637
Ungdom ut. särsk. utb.	2 133	—	—	1 921	—	—	4 009	4 054	—	—
Summa	71 234	63 817	38 061	41 465	39 097	23 233	101 820	112699	102914	61 294
Därav under 18 år	4 421	4 574	2 864	4 286	3 722	2 071	8 558	8 707	8 296	4 485

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under april och maj 1942 samt under maj 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Maj 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Maj 1942	April 1942	Maj 1941	Maj 1942	April 1942	Maj 1941	Maj 1942	April 1942	Maj 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	30	38	51	40	42	44	31	38	50	30	58	33
Jordbruk	43	47	57	40	42	44	42	46	54	44	58	48
Skogshushållning . .	19	25	44	.	.	.	19	25	44	18	.	18
Industri o. hantverk .	172	244	384	430	532	537	205	282	404	76	65	74
Sjöfart och fiske . .	214	189	249	153	274	196	210	192	245	96	78	95
Handel o. samfärdsel	120	154	152	84	101	100	101	125	125	75	62	68
Husligt arbete . . .	128	.	.	69	73	75	69	74	75	70	56	56
Diversearbete	189	112	249	.	.	.	188	112	257	92	.	92
Samtliga	112	139	195	106	118	112	110	131	160	60	59	60
Därav under 18 år	97	83	109	115	110	132	105	95	121	52	56	53

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	4 733	10 997	4 890	2 681	14 116	2 561	5 045	4 041	2 237	4 503	1 925	1 459
2	Stockholms stad . . .	24	66	66	1	—	—	880	656	369	177	155	97
3	Stockholms län	347	936	415	64	297	154	297	103	77	59	87	42
4	Uppsala län	174	396	180	33	353	24	96	51	21	111	32	28
5	Södermanlands län . .	164	341	189	23	67	31	204	220	157	71	45	39
6	Östergötlands län . . .	374	856	385	39	440	21	340	348	170	191	171	117
7	Jönköpings län	226	337	111	57	55	24	128	162	62	293	144	110
8	Kronobergs län	336	209	75	81	179	24	69	32	14	147	56	31
9	Kalmar län	169	656	134	45	167	30	101	84	47	391	148	116
10	Gotlands län	18	223	30	—	—	—	4	7	—	1	—	—
11	Blekinge län	141	292	103	30	47	12	144	41	18	34	11	6
12	Kristianstads län . . .	418	1 223	448	27	54	5	64	80	23	66	76	41
13	Malmö stad	112	203	164	—	16	16	261	152	129	44	18	11
14	Malmöhus län i övr. .	520	1 804	886	8	29	6	135	123	93	53	33	23
15	Hallands län	90	320	176	—	29	18	66	24	15	93	10	9
16	Göteborgs stad	74	134	131	1	2	2	580	195	168	426	17	15
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	65	155	106	—	60	60	78	26	25	139	28	26
18	Älvsborgs län	122	221	86	29	68	35	165	168	59	90	57	51
19	Skaraborgs län	209	760	223	18	47	14	105	87	49	104	87	70
20	Värmlands län	101	260	87	46	1 754	115	125	157	116	180	82	69
21	Örebro län	120	361	182	69	233	56	280	452	176	66	51	29
22	Västmanlands län . .	125	330	67	30	367	27	304	234	122	23	26	9
23	Kopparbergs län . . .	77	155	86	139	1 963	210	197	277	105	65	109	94
24	Gävleborgs län	155	177	153	291	2 472	405	135	131	85	139	63	55
25	Västernorrlands län . .	167	122	72	377	1 405	594	115	61	35	1 111	314	303
26	Jämtlands län	96	335	267	590	2 915	526	29	27	20	24	18	8
27	Västerbottens län . . .	82	66	28	174	467	57	31	66	36	163	60	39
28	Norrbottens län	227	59	40	509	630	95	112	77	46	242	27	22
29	*Kvinnliga avdeln.*	1 458	3 667	2 117	—	10	9	207	270	187	159	205	87
30	Stockholms stad . . .	559	660	660	—	—	—	84	55	39	37	83	34
31	Stockholms län	28	135	88	—	—	—	16	38	21	1	—	—
32	Uppsala län	11	93	15	—	—	—	1	—	—	1	1	1
33	Södermanlands län . .	4	24	6	—	—	—	17	9	7	4	9	1
34	Östergötlands län . . .	11	115	77	—	—	—	14	53	52	7	5	5
35	Jönköpings län	13	71	9	—	—	—	2	25	10	12	2	1
36	Kronobergs län	158	98	34	—	—	—	3	3	3	2	—	—
37	Kalmar län	12	107	10	—	—	—	—	1	1	14	8	8
38	Gotlands län	4	72	9	—	—	—	—	—	—	—	1	—
39	Blekinge län	30	88	36	—	9	9	3	3	3	—	—	—
40	Kristianstads län . . .	60	329	214	—	—	—	—	—	—	—	2	1
41	Malmö stad	108	100	95	—	—	—	18	30	29	28	19	11
42	Malmöhus län i övr. .	216	642	567	—	—	—	—	2	2	12	6	3
43	Hallands län	34	74	42	—	—	—	—	7	7	2	—	—
44	Göteborgs stad	16	32	20	—	—	—	20	7	6	25	10	7
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	8	26	19	—	—	—	1	—	—	—	3	2
46	Älvsborgs län.	2	66	52	—	—	—	1	15	—	3	45	3
47	Skaraborgs län	23	93	32	—	—	—	2	—	—	—	—	—
48	Värmlands län	24	153	22	—	—	—	1	5	2	1	2	2
49	Örebro län	16	52	9	—	—	—	4	—	—	2	4	4
50	Västmanlands län . . .	7	82	13	—	—	—	15	14	3	2	1	1
51	Kopparbergs län . . .	6	69	7	—	—	—	1	—	—	1	—	—
52	Gävleborgs län	39	101	21	—	—	—	4	3	2	2	1	1
53	Västernorrlands län . .	20	77	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Jämtlands län	21	153	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	22	111	17	—	1	—	—	—	—	1	2	1
56	Norrbottens län	6	44	7	—	—	—	—	—	—	2	1	1

...platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
17 851	10 521	9 169	10 892	5 439	3 765	5 594	2 616	2 506	2 593	1 448	1 010	8 237	7 571	5 794	7 472	5 143	4 670	2 133	1
3 312	747	730	872	230	184	646	396	381	955	455	282	2 015	1 926	1 448	608	355	348	125	2
862	325	300	129	163	112	51	23	19	43	13	8	208	167	110	313	292	256	181	3
335	208	200	121	17	13	5	—	—	223	60	37	88	76	57	157	139	132	105	4
261	243	232	152	86	59	202	99	96	18	8	7	67	123	88	202	127	110	61	5
910	600	500	487	245	128	153	93	90	74	68	43	690	786	621	258	326	158	135	6
341	254	193	286	377	215	71	—	—	46	21	16	146	88	65	228	111	103	118	7
272	303	253	273	1 001	846	18	—	—	22	16	9	66	61	34	75	59	54	106	8
309	297	232	301	199	142	434	237	232	30	12	10	180	336	264	126	103	99	41	9
61	52	45	20	161	46	52	25	22	3	3	1	12	17	5	47	72	58	34	10
205	165	128	269	234	209	237	156	141	16	19	10	85	209	174	265	193	188	112	11
384	382	316	224	430	179	139	32	30	32	35	23	193	254	179	181	123	95	109	12
887	447	444	339	90	75	292	82	82	148	90	56	726	380	345	501	506	506	96	13
719	433	406	472	368	252	699	286	283	220	114	103	314	312	242	437	197	189	159	14
138	149	125	318	158	100	101	41	40	17	3	3	78	187	176	74	80	80	18	15
1 719	388	386	749	68	64	1 495	728	728	448	308	240	1 549	1 507	1 223	451	338	337	65	16
410	209	194	1 929	275	256	311	250	211	15	15	13	138	99	88	672	518	517	33	17
381	303	231	1 750	550	410	17	1	1	27	22	15	161	163	110	170	172	162	52	18
547	443	419	263	220	122	13	10	10	24	16	11	118	106	81	195	220	215	72	19
304	206	182	175	66	41	43	34	25	33	40	31	130	112	88	142	92	85	25	20
465	680	558	1 156	198	105	16	—	—	32	34	19	144	127	65	149	219	152	58	21
210	197	168	44	55	38	79	41	39	15	15	11	82	114	71	111	143	98	20	22
236	215	184	123	57	30	7	1	—	29	11	8	66	56	28	203	128	120	36	23
508	365	345	186	81	67	161	45	42	25	17	16	200	66	41	237	110	109	39	24
1 319	499	484	107	15	7	248	21	21	29	9	7	417	83	39	538	106	101	53	25
494	663	482	44	25	23	—	—	—	30	17	12	88	76	73	260	93	88	79	26
438	603	503	32	42	24	37	10	8	9	13	7	73	72	34	218	70	70	85	27
1 324	1 145	929	71	28	19	67	5	5	30	14	12	203	68	45	654	251	240	116	28
6	3	2	18 209	2 684	1 776	269	176	137	3 362	3 443	1 933	5 506	7 077	4 600	15368	21 562	12385	1 921	29
2	2	1	955	521	245	133	125	99	907	778	334	1 490	1 565	1 215	3 088	4 929	2 985	98	30
1	—	—	138	102	61	—	—	—	56	140	52	105	255	114	861	1 606	801	218	31
—	—	—	261	15	2	—	—	—	180	70	43	37	80	37	242	289	160	94	32
1	—	—	190	37	14	—	—	—	57	87	39	111	129	67	275	390	204	40	33
—	—	—	844	95	61	—	2	2	135	176	90	269	288	163	820	952	437	86	34
—	—	—	542	67	41	1	—	—	63	92	45	78	179	111	305	344	230	133	35
—	—	—	62	126	83	—	—	—	34	36	20	90	130	72	294	442	209	103	36
2	1	1	55	49	35	14	5	5	54	68	36	113	151	91	341	446	211	59	37
—	—	—	10	6	4	—	—	—	20	27	12	30	62	18	62	106	59	11	38
—	—	—	243	89	65	—	—	—	49	75	46	138	173	131	449	640	370	83	39
—	—	—	247	113	36	1	—	—	60	77	36	155	369	90	404	814	242	119	40
—	—	—	987	256	233	6	—	—	179	126	83	468	409	330	1 068	980	802	53	41
—	—	—	734	100	80	6	—	—	230	136	101	262	340	221	836	869	523	189	42
—	—	—	460	58	55	—	—	—	43	41	32	147	144	97	183	221	125	53	43
—	—	—	1 888	227	145	95	23	19	432	514	388	576	702	620	1 437	2 268	1 434	84	44
—	—	—	586	97	82	2	1	—	39	43	30	68	112	70	284	322	233	21	45
—	—	—	2 579	301	203	—	—	—	70	93	42	111	114	59	417	527	306	63	46
—	—	—	121	39	30	—	—	—	57	77	42	84	135	83	328	474	255	28	47
—	—	—	234	28	26	1	2	—	107	118	85	93	145	92	612	853	533	73	48
—	—	—	1 404	140	101	2	2	1	75	121	61	166	230	151	520	650	372	62	49
—	—	—	43	12	6	2	1	1	56	90	44	139	225	112	432	634	295	35	50
—	—	—	190	23	17	—	1	1	105	126	70	173	331	165	440	617	344	54	51
—	—	—	359	136	121	1	—	—	59	57	23	153	242	146	422	534	325	67	52
—	—	—	28	1	1	3	5	3	68	61	41	102	116	88	525	484	327	28	53
—	—	—	13	14	10	—	—	—	102	118	90	158	234	134	269	495	276	58	54
—	—	—	21	19	11	2	5	3	52	57	23	96	109	64	247	385	177	7	55
—	—	—	15	13	8	—	4	3	73	39	25	94	108	59	207	291	150	2	56

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av maj 1942 i jämförelse med slutet av april 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl april 1942 som maj 1942							
	Antal företag	Maj 1942			Indextal för maj 1942 (april 1942 = 100)			
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta arbetare
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a	
Malmbrytning o. metallind.	**1 420**	**113 926**	**11 008**	**124 934**	**100·7**	**103 7**	**100·9**	**100·7**
Gruvor o. anrikningsverk	28	3 674	38	3 712	98·8	·	98·6	97·2
Järn-, stål- o. kopparverk	35	14 622	110	14 732	99·8	123·6	99·9	99·6
Järn- o. stålmanufaktur	291	13 479	1 809	15 288	101·7	107·3	102·3	102·1
Mekaniska verkstäder	746	52 943	3 921	56 864	100·7	103·0	100·9	100·7
Skeppsvarv	49	10 793	16	10 809	100·2	·	100·2	100·1
Elektriska verkstäder	93	13 055	3 862	16 917	101·0	103·5	101·6	101·5
Annan metallindustri	178	5 360	1 252	6 612	101·5	100 9	101·4	101·3
Jord- o. stenindustri	**474**	**18 358**	**1 954**	**20 312**	**116·3**	**120·8**	**116·7**	**115·9**
Kolgruvor	4	939	2	941	97·8	·	97·8	97·7
Torvindustri	57	1 650	237	1 887	171·7	592·5	188·5	188·4
Stenbrott o. stenhuggerier	112	2 649	32	2 681	112·2	·	112·9	112·7
Cementfabriker, kalkbruk	99	3 604	57	3 661	104·8	121·3	105·1	104·7
Tegelbruk	140	5 314	44	5 358	138·6	·	139·5	139·1
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	21	1 907	1 262	3 169	102·4	102·8	102·5	100·6
Glasbruk	41	2 295	320	2 615	96·8	114·3	98·6	96·8
Träindustri	**815**	**24 669**	**531**	**25 200**	**107·3**	**111·8**	**107·4**	**107·2**
Sågverk o. hyvlerier	330	11 696	27	11 723	112·1	·	112·2	112·0
Snickeri- o. möbelfabriker	416	11 010	289	11 299	102·4	110·7	102·6	102·5
Annan trävaruindustri	69	1 963	215	2 178	107·9	111·4	108·2	108·0
Pappers- o. grafisk ind.	**446**	**23 565**	**5 357**	**28 922**	**105·7**	**100 8**	**104·8**	**103·7**
Pappersmassefabriker	51	8 182	40	8 222	109·3	·	109·4	108·7
Pappersbruk o. pappfabr.	44	7 164	1 408	8 572	104·5	97·4	103·3	102·8
Annan pappersindustri	100	1 536	2 681	4 217	104·0	100·0	101·4	100·5
Grafisk industri	251	6 683	1 228	7 911	103·2	106·1	103·7	101·5
Livsmedelsindustri	**868**	**16 865**	**9 111**	**25 976**	**102·9**	**103·0**	**103·0**	**101·2**
Kvarnar	39	1 110	153	1 263	99·6	127·5	102·4	101·9
Bagerier	192	2 832	1 436	4 258	102·6	104·8	103·3	102·3
Råsockerbruk o. raffinad.	24	3 292	551	3 843	105·2	90·3	102·8	101·4
Choklad- o. karamellfabr.	64	896	2 780	3 676	96·8	100·5	99·6	99·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	199	3 545	877	4 422	105·3	110·9	106·3	103·6
Tobaksfabriker	5	260	1 045	1 305	101·2	108·3	106·8	106·8
Slakterier o. konservfabr.	201	2 948	1 622	4 570	100·0	103·2	101·2	97·9
Annan livsmedelsindustri	144	1 992	647	2 639	105·2	99·2	103·7	100·2
Textil- o. beklädnadsind.	**598**	**15 752**	**31 451**	**47 203**	**101·2**	**97·7**	**98·9**	**98·8**
Bomullsindustri	44	5 796	6 894	12 690	100·4	98·4	99·3	99·3
Jute- o. linneindustri	9	1 064	984	2 048	97·6	96·4	96·1	96·1
Ylleindustri	62	3 806	4 212	8 018	103·0	99·8	101·3	101·3
Trikåfabriker	115	1 816	6 106	7 922	101·1	98·6	99·2	99·1
Skrädderier o. sömnadsfabr.	255	2 067	10 582	12 649	102·7	95·6	96·7	96·6
Annan hithörande industri	113	1 203	2 673	3 876	101·1	101·0	101·0	100·7
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**286**	**8 417**	**6 052**	**14 469**	**101·0**	**99·9**	**100·5**	**100·3**
Garverier	31	1 684	241	1 925	100·5	103·9	100·9	100·8
Skofabriker	80	2 219	1 787	4 006	97·7	99·1	98·3	98·3
Gummivarufabriker	24	2 653	2 467	5 120	103·8	100·7	102·3	101·7
Annan hithörande industri	151	1 861	1 557	3 418	101·8	99·0	100·5	100·4
Kemisk-teknisk industri	**238**	**7 121**	**2 708**	**9 829**	**96·4**	**93·3**	**95·6**	**94·8**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	87	1 411	685	2 096	104·0	103·6	103·9	103·3
Sprängämnesfabriker	10	1 486	740	2 226	99·6	85·0	94·2	94·2
Tändsticksfabriker	8	527	188	715	81·8	60·8	75·0	75·0
Annan kemisk-tekn. ind.	133	3 697	1 095	4 792	95·0	103·2	96·8	95·0
Samtliga industrigrupper	**5 145**	**228 673**	**68 172**	**296 845**	**103·0**	**100·3**	**102·4**	**101·9**
Byggnadsverksamhet	903	12 566	6	12 572	117·5	·	117·4	116·4
Statliga verk o. byggn.-arb.	169	29 485	3 772	33 257	112·7	103·3	111·5	110·2
Komm. verk o. byggnadsarb.	206	12 428	719	13 147	104·5	418·0	109·0	105·6
Handel o. varulager	1 169	4 694	1 004	5 698	98·2	91·8	97·0	94·9
Samfärdsel	147	5 891	71	5 962	128·8	98·6	128·4	126·1
Samtliga näringsgrenar	**7 739**	**293 737**	**73 744**	**367 481**	**104·9**	**101·0**	**104·1**	**103·4**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare.[1] September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941									1942			
	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April
Malmbrytning o. metallind.	**100**	**100**	**103**	**103**	**104**	**105**	**104**	**105**	**103**	**104**	**103**	**103**	**104**
Gruvor o. anrikningsverk .	103	106	108	114	111	110	108	108	105	105	105	105	104
Järn-, stål- o. kopparverk .	100	100	106	109	109	110	109	110	107	107	105	105	106
Järn- o. stålmanufaktur . .	83	82	83	84	87	87	88	90	87	89	88	87	87
Mekaniska verkstäder . . .	106	107	109	108	110	111	110	111	110	111	111	112	111
Skeppsvarv	119	117	117	114	113	107	103	102	100	102	102	104	109
Elektriska verkstäder . . .	104	104	109	107	109	111	111	112	111	112	110	109	109
Annan metallindustri . . .	81	81	83	83	85	85	85	86	85	83	82	82	82
Jord- o. stenindustri . . .	**61**	**74**	**80**	**81**	**80**	**76**	**72**	**69**	**64**	**59**	**59**	**60**	**71**
Kolgruvor	119	122	127	130	127	132	128	128	129	131	128	128	125
Torvindustri	84	242	311	268	198	175	133	98	81	61	60	59	152
Stenbrott o. stenhuggerier .	52	54	50	53	56	52	50	46	44	33	30	33	40
Cementfabriker, kalkbruk .	66	73	73	77	78	76	75	72	64	58	61	63	80
Tegelbruk	39	58	75	82	76	66	55	50	43	38	37	37	49
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	75	76	79	80	82	77	78	79	77	77	79	78	78
Glasbruk	65	68	70	62	65	74	76	77	70	71	70	73	73
Träindustri	**67**	**74**	**78**	**78**	**76**	**76**	**74**	**73**	**65**	**61**	**62**	**61**	**66**
Sågverk o. hyvlerier . . .	71	83	87	84	78	75	70	66	55	48	51	51	60
Snickeri- o. möbelfabriker .	66	68	70	73	74	76	79	80	75	75	74	72	72
Annan trävaruindustri . .	79	85	88	92	97	97	92	93	93	89	86	84	85
Pappers- o. grafisk ind. . .	**70**	**73**	**73**	**76**	**76**	**76**	**77**	**79**	**76**	**77**	**77**	**76**	**77**
Pappersmassefabriker . . .	55	61	59	66	67	63	65	68	65	66	66	64	66
Pappersbruk o. pappfabr. .	66	68	68	66	66	72	71	72	68	71	73	71	73
Annan pappersindustri . .	82	83	83	85	86	88	89	92	90	86	87	87	88
Grafisk industri	91	91	93	94	93	93	94	95	96	93	92	92	91
Livsmedelsindustri	**92**	**96**	**100**	**105**	**101**	**99**	**110**	**110**	**93**	**93**	**92**	**91**	**93**
Kvarnar	94	93	95	106	95	104	107	108	103	97	90	88	88
Bagerier	92	100	104	107	104	99	96	98	86	98	100	99	100
Råsockerbruk o. raffinad. .	100	111	116	125	123	117	220	210	111	110	110	108	118
Choklad- o. karamellfabr. .	92	91	92	88	89	93	97	100	91	89	94	95	96
Bryggerier o. läskedrycksf. .	91	99	104	107	99	89	87	87	90	84	82	83	86
Tobaksfabriker	74	74	77	75	74	75	75	74	71	77	76	77	76
Slakterier o. konservfabr. .	102	109	118	135	130	124	128	132	126	117	112	106	107
Annan livsmedelsindustri .	90	88	90	95	93	92	97	100	98	94	91	90	91
Textil- o. beklädnadsind. . .	**91**	**90**	**90**	**89**	**89**	**91**	**90**	**89**	**87**	**85**	**85**	**86**	**86**
Bomullsindustri	94	94	94	93	95	96	96	97	96	95	95	94	93
Jute- o. linneindustri . . .	96	93	90	90	92	97	97	98	97	96	94	93	92
Ylleindustri	96	95	96	94	95	95	94	94	94	90	88	87	87
Trikåfabriker	86	85	89	87	87	87	87	87	85	84	84	84	83
Skrädderier o. sömnadsfabr.	88	85	85	84	83	86	84	82	79	74	78	80	82
Annan hithörande industri .	94	94	92	87	90	92	91	89	81	89	88	89	92
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**92**	**90**	**89**	**87**	**83**	**82**	**87**	**89**	**78**	**85**	**84**	**84**	**83**
Garverier	114	110	110	111	111	111	107	108	99	104	104	102	99
Skofabriker	92	90	89	87	91	89	87	88	86	85	89	89	88
Gummivarufabriker	81	81	81	76	59	58	76	78	55	73	69	68	68
Annan hithörande industri .	92	92	90	89	92	92	92	93	88	87	86	87	84
Kemisk-teknisk industri . .	**85**	**82**	**84**	**88**	**91**	**94**	**94**	**94**	**87**	**89**	**89**	**89**	**92**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	76	78	77	78	78	83	84	84	80	78	77	79	81
Sprängämnesfabriker . . .	118	121	131	139	156	165	161	162	143	152	144	143	145
Tändsticksfabriker	65	51	45	46	47	55	55	52	52	49	50	51	49
Annan kemisk-teknisk ind. .	91	88	91	98	98	96	96	97	89	93	94	94	100
Samtliga industrigrupper	**87**	**89**	**91**	**91**	**91**	**91**	**92**	**92**	**88**	**87**	**87**	**87**	**89**
Byggnadsverksamhet	39	48	55	62	64	62	56	51	42	38	36	35	45
Statliga verk o. byggn.-arb. .	110	120	128	134	139	139	134	123	108	111	112	111	112
Komm. verk o. byggnadsarb.	81	92	92	94	94	88	86	85	81	80	79	80	83
Handel o. varulager	75	74	75	75	77	78	76	79	75	74	74	73	75
Samtliga näringsgrenar	**85**	**88**	**91**	**92**	**92**	**92**	**91**	**91**	**85**	**85**	**85**	**84**	**87**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941							1942				
	April	Maj	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj
Malmbrytning o. metallind.	3·67	3·74	3·67	3·80	3·82	3·84	3·82	3·88	3·79	3·77	3·91	3·97
Gruvor o. anrikningsverk	4·01	3·83	3·94	3·81	3·88	3·79	4·00	3·99	4·03	3·99	4·06	4·27
Järn-, stål- o. kopparverk	4·04	3·82	3·97	4·17	4·05	4·00	4·05	4·02	4·12	3·96	3·97	3·91
Järn- o. stålmanufaktur	2·94	3·07	3·15	3·55	3·74	3·65	3·46	3·42	3·45	3·59	3·78	3·77
Mekaniska verkstäder	3·80	3·98	3·92	3·96	3·95	4·00	3·99	3·91	3·92	3·88	4·00	4·05
Skeppsvarv	4·13	4·01	3·17	3·20	3·22	3·67	3·43	4·10	3·52	3·58	3·92	3·96
Elektriska verkstäder	3·38	3·66	3·49	3·70	3·88	3·74	3·68	3·55	3·57	3·69	3·72	3·98
Annan metallindustri	3·05	2·98	3·17	3·04	3·22	3·20	3·41	3·28	3·42	3·63	3·58	3·59
Jord- o. stenindustri	3·01	3·41	3·86	3·48	3·32	3·25	3·10	3·29	3·42	3·40	3·77	4·06
Kolgruvor	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	4·98	4·98	4·98
Torvindustri	3·79	4·31	4·00	4·30	3·96	3·45	3·38	3·07	2·97	2·62	3·96	4·54
Stenbrott o. stenhuggerier	2·57	2·96	3·08	3·28	2·66	2·80	2·56	2·43	2·08	2·41	3·16	3·66
Cementfabriker, kalkbruk	2·74	3·24	3·00	3·14	3·24	3·32	3·20	2·84	2·93	3·22	3·71	3·95
Tegelbruk	2·84	2·83	3·07	3·05	2·79	2·72	2·71	3·28	3·73	3·45	3·92	4·12
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·67	3·65	3·57	3·53	3·58	3·28	3·17	3·28	3·64	3·60	3·78	4·01
Glasbruk	2·63	3·32	3·23	3·34	3·39	3·28	3·68	3·60	3·48	3·67	3·65	3·91
Träindustri	2·84	3·20	3·46	3·45	3·45	3·51	3·19	3·04	3·15	3·25	3·48	3·73
Sågverk o. hyvlerier	2·96	3·40	3·61	3·49	3·38	3·23	3·09	2·85	2·98	3·02	3·41	3·67
Snickeri- o. möbelfabriker	2·70	2·95	3·24	3·39	3·49	3·67	3·24	3·11	3·24	3·34	3·51	3·80
Annan trävaruindustri	2·90	3·18	3·76	3·62	3·49	3·78	3·33	3·44	3·38	3·62	3·70	3·73
Pappers- o. grafisk ind.	2·78	2·97	3·01	3·11	3·22	3·31	3·26	3·07	3·37	3·28	3·37	3·60
Pappersmassefabriker	2·29	2·44	3·31	3·05	3·00	3·10	2·97	2·95	3·22	3·38	3·46	3·62
Pappersbruk o. pappfabr.	2·24	2·63	2·14	2·51	2·64	2·67	2·62	2·66	3·03	2·92	2·96	3·21
Annan pappersindustri	3·24	3·54	3·58	3·65	4·05	4·10	4·15	3·61	3·77	3·69	3·77	4·08
Grafisk industri	3·44	3·38	3·27	3·41	3·59	3·82	3·74	3·38	3·59	3·89	3·50	3·72
Livsmedelsindustri	3·30	3·51	3·34	3·37	3·44	3·41	3·35	3·23	3·24	3·25	3·25	3·28
Kvarnar	3·72	3·73	3·65	3·89	3·84	3·74	3·83	2·86	2·90	2·72	2·89	2·64
Bagerier	3·41	3·71	3·80	3·54	3·63	3·59	3·69	3·64	3·48	3·66	3·52	2·62
Råsockerbruk o. raffinad.	3·28	3·64	3·79	3·50	3·68	3·57	2·93	3·08	3·11	3·10	3·20	3·34
Choklad- o. karamellfabr.	4·00	3·74	3·09	3·64	3·77	3·76	3·51	3·75	3·76	3·78	3·89	3·85
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·43	3·17	2·76	2·61	2·52	2·41	2·96	2·58	2·54	2·56	2·97	3·08
Tobaksfabriker	3·22	3·34	3·03	3·55	3·55	3·54	3·52	3·57	3·64	3·60	3·71	2·63
Slakterier o. konservfabriker	3·10	3·30	3·31	3·37	3·53	3·67	3·45	3·14	3·05	2·93	2·69	2·68
Annan livsmedelsindustri	3·45	3·45	3·33	3·39	3·18	3·27	3·38	3·44	3·35	3·58	3·34	3·41
Textil- o. beklädnadsind.	3·33	3·25	3·12	3·18	3·06	3·25	3·17	2·83	2·98	3·13	3·24	3·28
Bomullsindustri	3·12	3·27	2·96	2·96	2·68	3·21	3·31	2·78	2·92	3·12	3·07	3·24
Jute- o. linneindustri	3·54	3·16	3·49	3·88	3·48	3·51	3·25	2·81	3·40	3·07	2·94	3·40
Ylleindustri	3·40	3·40	3·42	3·24	3·46	3·51	3·14	2·87	2·90	3·13	3·27	3·26
Trikåfabriker	3·34	3·36	3·30	3·40	3·36	3·51	3·37	3·23	3·22	3·27	3·32	3·46
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·35	3·02	2·83	2·97	2·80	2·84	2·85	2·47	2·65	2·97	3·22	3·16
Annan hithörande industri	3·46	3·48	3·43	3·59	3·51	3·54	3·38	3·33	3·49	3·41	3·61	3·40
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·20	2·96	3·04	3·07	3·15	3·28	3·33	3·27	3·21	3·19	3·31	3·26
Garverier	2·86	2·84	3·30	3·32	3·48	3·23	3·34	3·41	3·48	3·37	3·32	3·48
Skofabriker	2·74	2·50	2·86	2·82	2·77	2·98	3·03	3·32	3·10	3·14	2·99	3·01
Gummivarufabriker	3·85	3·35	3·12	3·27	3·54	3·86	3·86	3·18	3·25	3·20	3·54	3·24
Annan hithörande industri	3·22	3·27	3·17	3·17	3·05	3·23	3·26	3·18	3·18	3·12	3·32	3·44
Kemisk-teknisk industri	3·20	3·23	3·23	3·32	3·42	3·42	3·32	3·13	3·31	3·39	3·21	3·47
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·94	2·70	2·57	2·98	3·24	2·96	3·03	2·81	2·71	3·02	3·09	3·16
Sprängämnesfabriker	4·41	4·42	4·43	4·59	4·42	4·55	4·78	3·91	4·61	4·77	3·76	3·79
Tändsticksfabriker	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·38	3·38	3·37	3·41	3·38	3·49	3·28	3·32	3·51	3·42	3·40	3·56
Samtliga industrigrupper	3·35	3·43	3·39	3·43	3·43	3·54	3·49	3·38	3·44	3·45	3·58	3·70
Byggnadsverksamhet	1·95	2·27	2·91	2·99	2·63	2·50	2·62	2·53	2·26	2·38	2·84	3·15
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·60	3·69	3·81	3·72	3·57	3·53	3·40	3·52	3·48	3·68	3·66	3·81
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·90	3·13	3·02	2·97	2·90	2·97	2·74	2·82	2·80	2·98	2·99	3·25
Handel o. varulager	3·10	3·17	3·18	3·26	3·33	3·42	3·44	3·09	3·18	3·15	3·29	3·40
Samfärdsel	3·26	3·39	2·97	3·26	3·22	3·10	3·34	2·99	3·31	3·42	3·17	3·49
Banker	3·66	3·69	3·63	3·63	3·63	3·56	3·82	3·71	3·64	3·56	3·52	3·54
Försäkringsföretag	3·80	3·66	3·70	3·71	3·68	3·82	3·61	3·81	3·87	3·86	3·91	3·97
Samtliga näringsgrenar	3·31	3·39	3·38	3·45	3·43	3·49	3·42	3·34	3·38	3·41	3·52	3·66

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under maj 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	April	Maj	April	Maj	April	Maj	April	Maj
Malmbrytning o. metallindustri	**117**	**104**	**2 893**	**2 934**	**1 995**	**1 978**	**+ 898**	**+ 956**
Gruvor o. anrikningsverk	3	2	30	16	80	45	− 50	− 29
Järn-, stål- o. kopparverk	11	12	683	601	412	500	+ 271	+ 101
Järn- o. stålmanufaktur	6	10	119	274	91	122	+ 28	+ 152
Mekaniska verkstäder	56	52	1 049	1 147	698	786	+ 351	+ 361
Skeppsvarv	12	9	431	360	200	135	+ 231	+ 225
Elektriska verkstäder	16	12	444	408	334	313	+ 110	+ 95
Annan metallindustri	13	7	137	128	180	77	− 43	+ 51
Jord- o. stenindustri	**54**	**60**	**998**	**998**	**300**	**258**	**+ 698**	**+ 740**
Kolgruvor	2	2	14	1	43	25	− 29	− 24
Torvindustri[2]	—	—	—	—	—	—	—	—
Stenbrott o. stenhuggerier	6	6	82	35	63	18	+ 19	+ 17
Cementfabriker, kalkbruk	10	8	158	130	24	29	+ 134	+ 101
Tegelbruk	30	36	509	646	14	9	+ 495	+ 637
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	4	5	191	166	85	78	+ 106	+ 88
Glasbruk	2	3	44	20	71	99	− 27	− 79
Träindustri	**28**	**21**	**562**	**328**	**60**	**61**	**+ 502**	**+ 267**
Sågverk o. hyvlerier	17	14	389	254	42	49	+ 347	+ 205
Snickerier o. möbelfabriker	9	6	145	62	18	12	+ 127	+ 50
Annan trävaruindustri	2	1	28	12	—	—	+ 28	+ 12
Pappers- o. grafisk industri	**20**	**23**	**928**	**1 348**	**563**	**432**	**+ 365**	**+ 916**
Pappersmassefabriker	9	12	702	1 199	448	242	+ 254	+ 957
Pappersbruk o. pappfabriker	4	6	135	73	7	130	+ 128	− 57
Annan pappersindustri	2	—	21	—	—	—	+ 21	—
Grafisk industri	5	5	70	76	108	60	− 38	+ 16
Livsmedelsindustri	**34**	**32**	**514**	**300**	**247**	**182**	**+ 267**	**+ 118**
Kvarnar	—	4	—	12	—	34	—	− 22
Bagerier	3	1	39	22	7	—	+ 32	+ 22
Råsockerbruk o. raffinaderier	11	11	211	131	61	4	+ 150	+ 127
Choklad- o. karamellfabriker	9	5	173	48	86	92	+ 87	− 44
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	2	4	25	15	—	17	+ 25	− 2
Slakterier o. konservfabriker	6	4	7	52	74	9	− 67	+ 43
Annan livsmedelsindustri	3	3	59	20	19	26	+ 40	− 6
Textil- o. beklädnadsindustri	**37**	**26**	**456**	**225**	**393**	**378**	**+ 63**	**− 153**
Bomullsindustri	5	4	56	65	108	64	− 52	+ 1
Jute- o. linneindustri	1	1	10	13	8	14	+ 2	− 1
Ylleindustri	4	4	54	27	40	39	+ 14	− 12
Trikåfabriker	1	1	5	—	—	10	+ 5	− 10
Skrädderier o. sömnadsfabriker	14	9	112	22	159	192	− 47	− 170
Annan hithörande industri	12	7	219	98	78	59	+ 141	+ 39
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**9**	**8**	**192**	**297**	**179**	**135**	**+ 13**	**+ 162**
Garverier	2	1	4	15	49	5	− 45	+ 10
Skofabriker	1	1	7	—	—	14	+ 7	− 14
Gummivarufabriker	3	6	173	282	102	116	+ 71	+ 166
Annan hithörande industri	3	—	8	—	28	—	− 20	—
Kemisk-teknisk industri	**14**	**14**	**173**	**145**	**105**	**454**	**+ 68**	**− 309**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	5	3	36	41	5	11	+ 31	+ 30
Sprängämnesfabriker	1	2	38	36	20	180	+ 18	− 144
Tändsticksfabriker	1	1	2	—	7	108	− 5	− 108
Annan kemisk-teknisk industri	7	8	97	68	73	155	+ 24	− 87
Samtliga industrigrupper	**313**	**288**	**6 716**	**6 575**	**3 842**	**3 878**	**+ 2 874**	**+ 2 697**
Byggnadsverksamhet	108	108	2 516	2 252	602	700	+ 1 914	+ 1 552
Handel o. varulager	11	10	166	92	105	196	+ 61	− 104
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	4	3	388	826	154	101	+ 234	+ 725
Banker och försäkringsföretag	—	2	—	16	—	3	—	+ 13
Samtliga näringsgrenar	**436**	**411**	**9 786**	**9 761**	**4 703**	**4 878**	**+ 5 083**	**+ 4 883**
Kvinnor			1 654	1 850	1 065	1 261	+ 589	+ 589

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen. — [2] Särskilda uppgifter sid. 539.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 april 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	92	26 640	21 920	2 081	7·8	1 863	26 870	1 725	6·4
Bleck- o. plåtslagareförb. .	54	2 614	—	275	10·5	—	2 633	408	15·5
Bokbindareförbundet . . .	53	8 351	5 234	223	2·7	163	8 288	225	2·7
Bryggeriindustriarb.-förb. .	119	7 041	1 472	280	4·0	166	7 021	351	5·0
Byggnadsträarbetareförb. .	344	32 828	—	8 908	27·1	—	33 484	13 060	39·0
De förenade förbunden . .	55	13 149	4 009	640	4·9	392	13 206	949	7·2
Elektriska arbetareförb. . .	76	7 586	—	472	6·2	—	8 142	729	9·0
Gjutareförbundet	110	8 735	3	148	1·7	—	8 736	185	2·1
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	529	70 939	7 137	10 094	14·2	982	73 548	16 413	22·3
Byggnadsind.-arbetare .	182	33 284	1 398	6 342	19·1	177	34 149	10 343	30·3
Byggnadsämnesind.-arb.	177	11 965	417	1 639	13·7	57	12 551	8 092	24·6
Glasbruksarbetare . . .	40	3 711	101	175	4·7	10	4 078	196	4·8
Sockerfabriksarbetare .	19	4 641	745	536	11·5	165	4 474	610	13·6
Tändsticksarbetare . . .	5	1 311	507	186	14·2	129	1 275	199	15·6
Övriga arbetare	106	16 027	3 969	1 216	7·6	444	17 026	1 978	11·6
Gruvindustriarbetareförb. .	63	10 046	89	164	1·6	1	9 939	257	2·6
Handelsarbetareförb. . . .	260	41 996	17 900	1 107	2·6	466	41 755	1 391	3·3
Kommunalarbetareförb. . .	286	45 164	13 098	1 719	3·8	712	44 680	2 177	4·9
Lantarbetareförbundet . .	600	34 544	625	1 052	3·0	295	25 810	1 380	5·3
Litografförbundet	19	2 879	171	49	1·7	4	2 876	58	2·0
Livsmedelsarbetareförb. . .	124	28 572	8 758	1 829	6·4	807	26 124	1 847	7·1
Metallindustriarb.-förb. . .	306	182 659	12 263	6 096	3·3	745	183 312	7 282	4·0
Järnbruksarbetare . . .	60	38 767	657	367	0·9	28	38 681	497	1·3
Verkstadsarbetare . . .	246	143 892	11 606	5 729	4·0	722	144 681	6 785	4·7
Murareförbundet	119	10 143	—	3 133	30·9	—	10 451	5 050	48·3
Målareförbundet	200	13 258	2	3 396	25·6	—	13 746	5 246	38·2
Pappersindustriarb.-förb. .	123	28 917	1 787	2 730	9·4	412	31 358	3 056	9·7
Sadelm.- o. tapetseraref. .	59	3 819	834	369	9·7	101	3 783	471	12·5
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	58	11 147	4 461	888	8·0	516	11 153	1 202	10·8
Stenindustriarbetareförb. .	128	5 626	3	517	9·2	—	5 885	1 006	17·1
Sågverksindustriarb.-förb. .	222	19 107	16	3 796	19·9	10	19 914	4 759	23·9
Textilarbetareförbundet . .	99	40 344	22 691	1 906	4·7	1 451	40 259	1 900	4·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 320	1 775	204	8·8	172	2 339	227	9·7
Transportarbetareförb. . .	167	24 725	1 581	3 104	12·6	36	28 800	4 030	14·0
Träindustriarbetareförb. . .	262	23 192	409	1 263	5·4	71	23 115	1 919	8·3
Typografförbundet	106	11 911	611	144	1·2	13	11 911	180	1·5
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	215	20 200	—	2 993	14·8	—	20 735	4 434	21·4
Summa	4 860	788 452	126 849	59 580	8·1	9 878	789 873	81 917	11·1

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under april uppgivits till inalles 320 078.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 31/8 1941—30/4 1942.

Fackförbund	31/8	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4
Beklädnadsarbetareförb.	6·1	6·1	6·5	9·4	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9	15·3	10·6	6·4	7·8
Bleck- o. plåtslagareförb.	29·2	20·2	14·2	11·3	7·2	6·0	5·3	8·4	14·3	23·9	18·0	12·5	15·5	10·5
Bokbindareförbundet	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7	2·7
Bryggeriindustriarbetareförb.	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0	4·0
Byggnadsträarbetareförb.	47·0	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0	46·8	43·9	39·0	27·1
De förenade förbunden	7·1	7·0	7·3	6·9	5·4	4·8	4·5	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2	4·9
Elektriska arbetareförb.	12·3	11·3	8·5	7·6	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0	6·2
Gjutareförbundet	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1	1·7
Grov- o. fabriksarbetareförb.	30·6	26·2	20·3	16·3	14·7	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1	27·1	26·2	22·3	14·2
Byggnadsind.-arb.	41·8	35·5	28·9	21·7	18·1	17·8	17·9	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8	30·3	19·1
Byggnadsämnesind.-arb.	34·0	27·1	16·4	13·2	11·8	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5	28·3	27·3	24·6	18·7
Glasbruksarb.	16·7	11·6	8·1	8·8	15·8	11·0	4·8	5·8	6·2	7·3	8·1	6·2	4·8	4·7
Sockerfabriksarb.	17·7	15·0	12·1	10·9	10·6	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6	11·5
Tändsticksarb.	14·3	25·2	22·3	28·2	24·8	23·8	15·5	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6	14·2
Övriga arb.	11·9	11·0	9·0	9·2	9·9	9·0	8·2	9·0	9·6	12·8	11·7	12·2	11·6	7·6
Gruvindustriarbetareförb.	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6	1·6
Handelsarbetareförb.	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3	2·6
Kommunalarbetareförb.	5·9	4·6	2·4	2·1	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9	3 8
Lantarbetareförbundet	5·5	3·8	3·1	2·6	2·7	2·8	2·7	2·8	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3	3·0
Litografförbundet	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2	2·8	3·1	2·3	1·9	2·4	2·5	2·9	2·0	1·7
Livsmedelsarbetareförb.	9·6	8·0	7·0	6·7	5·0	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1	6·4
Metallindustriarbetareförb.	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0	3·3
Järnbruksarbetare	2·5	2·0	1·5	1·4	1·2	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3	0·9
Verkstadsarbetare	7·5	7·0	6·0	5·4	4·6	4·3	4·0	4·0	4·8	5·0	4·0	5·0	4·7	4·0
Murareförbundet	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3	30·9
Målareförbundet	42·6	35·6	23·3	20·7	14·5	12·9	8·7	16·4	33·1	37·8	53·0	47·5	38·2	25·6
Pappersindustriarbetareförb.	21·4	21·6	21·0	20·5	16·5	16·8	13·4	14·2	13·6	13·5	13·8	10·8	9·7	9·4
Sadelm.- o. tapetserareförb.	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2	12·8	22·4	15·5	12·5	9·7
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	11·7	9·2	13·4	10·9	12·3	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8	8·0
Stenindustriarbetareförb.	22·9	18·6	13·9	15·0	11·7	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8	29·0	20·7	17·1	9·2
Sågverksindustriarbetareförb.	30·6	28·0	21·0	13·8	9·9	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0	29·5	24·6	23·9	19·9
Textilarbetareförbundet	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0	5·8	5·2	4·7	4·7
Tobaksindustriarbetareförb.	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7	8·8
Transportarbetareförb.	19·8	18·0	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2	12·1	13·0	13·8	15·7	15·5	14·0	12·6
Träindustriarbetareförb.	14·0	10·8	8·4	8·6	6·5	6·2	5·8	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3	5·4
Typografförbundet	4·2	3·8	3·8	2·8	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	2·3	1·5	1·2
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	29·6	26·2	20·7	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4	21·7	21·5	21·4	14·8
Samtliga	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1	8·1

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av maj 1942.*										
Stockholms stad	1	2 218	—	2 218	− 1 113	—	− 1 113	63·1	57·8	3·8
Stockholms	17	84	354	438	− 113	− 299	− 412	76·5	55·3	1·5
Uppsala	4	95	20	115	− 45	− 8	− 53	63·5	42·6	0·8
Södermanlands	4	27	1	28	− 24	− 19	− 43	89·3	75·0	0·0
Östergötlands	2	189	—	189	− 337	− 13	− 350	83·1	49·2	0·6
Jönköpings	8	134	4	138	− 30	− 1	− 31	77·5	52·2	0·6
Kronobergs	5	14	24	38	− 2	− 4	− 6	60·5	47·4	0·3
Kalmar	7	143	12	155	− 43	− 7	− 50	86·5	63·2	0·7
Gotlands	2	34	5	39	− 21	− 3	− 24	64·1	69·2	0·7
Blekinge	12	22	54	76	− 7	− 37	− 44	84·2	68·4	0·5
Kristianstads	1	27	—	27	− 24	− 3	− 27	74·1	55·6	0·1
Malmö stad	1	407	—	407	− 511	—	− 511	80·8	57·5	2·6
Malmöhus i övrigt	6	216	1	217	− 221	− 10	− 231	77·4	59·0	0·6
Hallands	7	57	7	64	− 80	− 4	− 84	81·3	59·4	0·4
Göteborgs stad	1	1 984	—	1 984	− 620	—	− 620	73·6	46·9	7·1
Göteborgs o. Bohus i övrigt	37	349	1 507	1 856	− 106	− 282	− 388	84·3	40·6	9·1
Älvsborgs	5	39	10	49	− 77	− 42	− 119	71·4	44·9	0·1
Skaraborgs	4	35	—	35	− 6	− 2	− 8	71·4	48·6	0·1
Värmlands	11	52	140	192	− 71	− 18	− 89	79·7	69·3	0·7
Örebro	1	72	—	72	− 53	—	− 53	73·6	63·9	0·3
Västmanlands	2	2	1	3	− 6	− 1	− 7	66·7	100·0	0·0
Kopparbergs	3	32	1	33	− 15	± 0	− 15	75·8	69·7	0·1
Gävleborgs	8	123	30	153	− 104	− 10	− 114	71·9	75·8	0·6
Västernorrlands	33	118	1 141	1 259	− 82	− 809	− 891	85·5	51·9	4·6
Jämtlands	1	3	—	3	− 6	− 1	− 7	66·7	33·3	0·0
Västerbottens	12	30	108	138	+ 1	− 33	− 32	42·0	26·8	0·6
Norrbottens	9	4	130	134	− 13	− 140	− 153	75·4	9·7	0·6
Summa	**204**	**6 510**	**3 550**	**10 060**	**− 3 729**	**− 1 746**	**− 5 475**	**75·3**	**50·9**	**1·6**
b) *April 1941—Maj 1942.*										
1941							antal	%		
april	285	19 732	10 820	30 552	− 2 923	− 227	− 3 150	9·3	71·5	31·1	4·8
maj	268	16 396	8 460	24 856	− 3 336	− 2 360	− 5 696	18·6	71·7	32·8	3·9
juni	251	13 227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200	16·9	73·3	34·1	3·2
juli	240	10 501	5 704	16 205	− 2 726	− 1 725	− 4 451	21·5	74·1	35·9	2·5
augusti	228	10 127	4 862	14 989	− 374	− 842	− 1 216	7·5	73·4	37·8	2·4
september	225	9 189	4 090	13 279	− 938	− 772	− 1 710	11·4	73·3	42·3	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	− 527	− 142	− 669	5·0	73·3	44·8	2·0
november	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171	17·2	74·3	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802	32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676	29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	− 331	+ 221	− 110	0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	− 2 269	− 818	− 3 087	12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	− 5 125	− 1 402	− 6 527	29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	− 3 729	− 1 746	− 5 475	35·2	75·3	50·9	1·6

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Maj 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			% hjälpta	% hjälpsökande över 50 år[1]
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa		
Jordbruk och skogshushållning	29	61	90	− 51	− 130	− 181	62·2	66·3
Jordbruk	27	14	41	− 47	− 16	− 63	.	48·9
Skogshushållning	2	47	49	− 4	− 114	− 118	.	83·0
Industri och hantverk	4 035	2 829	6 864	−2240	−1199	−3439	85·9	50·4
Ingenjörsarbete och arbetsledning	50	—	50	− 10	− 2	− 12	86·0	.
Malmbrytning	5	6	11	+ 1	− 5	− 4	.	38·5
Metall- och maskinindustri	349	45	394	− 128	− 22	− 150	79·9	38·7
Jord- och stenindustri	257	1 348	1 605	− 88	− 212	− 300	92·4	42·2
stenindustri	180	1 284	1 464	− 46	− 197	− 243	93·2	40·8
glasindustri	16	51	67	+ 6	− 10	− 4	88·1	66·3
annan hithörande industri	61	13	74	− 48	− 5	− 53	81·1	.
Trävaruindustri	215	361	576	− 144	− 336	− 480	80·6	60·4
sågverksindustri	140	347	487	− 105	− 322	− 427	81·3	62·4
annan trävaruindustri	75	14	89	− 39	− 14	− 53	76·4	48·5
Pappersindustri	52	193	245	− 24	− 121	− 145	80·8	56·7
Grafisk industri	37	2	39	− 17	+ 1	− 16	.	43·6
Livsmedelsindustri	121	13	134	− 21	± 0	− 21	70·1	49·6
Textil- och beklädnadsindustri	129	7	136	− 59	− 11	− 70	74·3	28·9
Läder-, hår- och gummivaruindustri	84	7	91	− 38	− 7	− 45	81·3	50·6
skoindustri	29	6	35	− 19	− 3	− 22	.	60·0
gummivaruindustri	7	—	7	− 5	− 2	− 7	.	45·1
annan hithörande industri	48	1	49	− 14	− 2	− 16	.	.
Kemisk-teknisk industri	84	—	84	− 4	− 4	− 8	61·9	56·0
Byggnadsverksamhet	2 616	837	3 453	−1685	− 477	−2162	86·6	54·2
husbyggnadsarbete	2 441	357	2 798	−1545	− 340	−1885	86·9	54·8
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	175	480	655	− 140	− 137	− 277	85·5	51·0
Kraft- och värmeproduktion	36	10	46	− 23	− 3	− 26	.	59·6
Sjöfart och fiske	103	34	137	− 92	− 21	− 113	86·9	40·8
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	1 591	118	1 709	−1071	− 182	−1253	82·3	53·5
Kontors-, affärs- och lagerarbete	699	36	735	− 197	− 11	− 208	87·5	51·2
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	214	12	226	− 29	− 1	− 30	91·6	.
kontorsvaktmästare m. fl.	10	—	10	− 5	− 1	− 6	.	.
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	341	13	354	− 91	− 8	− 99	86·7	.
lagerarbetare och förrådsbiträden	134	11	145	− 72	− 1	− 73	84·1	.
Landtransport	608	78	686	− 746	− 170	− 916	76·5	59·3
hamn- och stuveriarbetare	275	38	313	− 611	− 139	− 750	75·4	77·3
chaufförer och åkeriarbetare	236	25	261	− 112	− 30	− 142	76·2	44·1
övriga hithörande grupper	97	15	112	− 23	− 1	− 24	80·4	.
Hotell- och restaurangrörelse	117	1	118	− 94	− 2	− 96	87·3	39·5
Litterärt och konstnärligt arbete	113	3	116	− 19	+ 1	− 18	75·9	47·8
Förvaltning och undervisning	30	—	30	− 5	—	− 5	.	62·1
Sjukvård och hygien	24	—	24	− 10	—	− 10	.	46·2
Husligt arbete	39	1	40	− 20	± 0	− 20	.	57·5
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	713	507	1 220	− 255	− 214	− 469	78·4	49·4
Summa	6 510	3 550	10 060	−3729	−1746	−5475	84·1	50·9
därav 16—25 år	274	156	430	− 213	− 120	− 333		
26—50 »	2 725	1 786	4 511	−1871	− 922	−2793		
över 50 »	3 511	1 608	5 119	−1645	− 704	−2349		

[1] Enligt specialundersökning.

Tab. 13. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av maj 1942.*										
Stockholms stad	1 967	331	9	394	277	17	—	727	40	172
Stockholms	379	164	—	8	15	4	18	130	13	27
Uppsala	80	—	—	—	5	21	46	—	—	8
Södermanlands	22	—	—	5	1	—	11	—	—	5
Östergötlands	165	—	—	88	2	—	—	60	—	15
Jönköpings	126	35	—	18	5	—	56	—	—	12
Kronobergs	35	19	—	—	2	—	—	—	—	14
Kalmar	109	9	—	28	1	24	46	—	—	1
Gotlands	20	—	—	5	—	—	11	—	—	4
Blekinge	73	48	—	—	2	—	23	—	—	—
Kristianstads	27	—	—	—	—	—	27	—	—	—
Malmö stad	364	56	—	131	7	—	—	142	4	24
Malmöhus i övrigt	178	9	—	62	5	6	—	95	—	1
Hallands	58	—	—	4	—	6	35	—	1	12
Göteborgs stad	1 522	178	266	230	46	—	—	664	7	131
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 661	910	388	145	—	—	59	95	20	44
Älvsborgs	33	—	—	—	—	—	13	—	6	14
Skaraborgs	30	—	—	13	—	—	8	—	—	9
Värmlands	145	34	—	38	8	—	23	29	1	12
Örebro	65	8	—	38	3	11	—	—	—	5
Västmanlands	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Kopparbergs	31	—	—	—	1	—	30	—	—	—
Gävleborgs	131	12	30	38	4	—	—	33	—	14
Västernorrlands	1 108	333	368	194	3	24	41	107	2	36
Jämtlands	3	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Västerbottens	74	—	—	4	—	—	8	—	—	62
Norrbottens	55	—	—	—	—	—	22	—	21	12
Summa	**8 462**	**2 146**	**1 061**	**1 443**	**388**	**113**	**477**	**2 082**	**116**	**636**
därav städer	5 424	754	330	1 209	375	85	313	1 803	63	492
b) *April 1941—Maj 1942.*										
1941										
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 329	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110								
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·3	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·7	12·5	11·1	8·1									
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060								

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7			

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·73	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38			

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. För maj 1942 ha rapportkorten utsänts till omkring 15 000 företagare, av vilka c:a 8 000 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. Indextal för annan personal än arbetare beräknas fr. o. m. november 1941 ej månadsutan blott kvartalsvis. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under april 1941—april 1942 med september 1939 som bas. Kedjeindextalen i tab. 6 ha fr. o. m. juni 1941 omräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. Detta bör särskilt ihågkommas vid jämförelser mellan månaderna juni—augusti år 1941 och tidigare år. För att vinna bättre överskådlighet och större utrymme ha decimalerna strukits. I tab. 15 ha enligt kedjemetoden även beräknats kvartalsindextal över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunkturSiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. *Tab. 8.* Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. *Tab. 14.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(Maj 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BESKOW, G. Samhället och staten. Kooperatören 1942, nr 8.

BODMER, LAURA E. Morbidity trends and trade cycles. International labour review maj 1941.

VARGA, S. Die Berechnung des Volkseinkommens. Weltwirtschaftliches Archiv B. 55, s. 582.

The conference [of the International labour organisation] at work. The I. L. O. at work 1942, nr 2.

Ninetieth session of the governing body [of the International labour organisation]. International labour review jan. 1942.

The social objective in wartime and world reconstruction. International labour review jan. 1942.

Sverige.

DAHLGREN, E. Inkomstutvecklingen under kriget. Kooperatören 1942, nr 9.

KARLMAN, P., & NORDLING, T. Intressekontorsverksamhet. (Föredrag och diskussion.) Sv. sparbanks tidskrift 1942, nr 3.

LIND, S. I. Samhället och samlingslokalen. Byggmästaren 1942, nr 10.

MALMSTRÖM, C. G. Boken och bildningsarbetet. Folklig kultur 1942, nr 4.

RYDH, HANNA. Kvinnlig värnplikt och kvinnlig samhällstjänst. Hertha 1942, nr 5.

WALLENTHEIM, A. Mångsyssleri eller arbetsfördelning. Tiden 1942, nr 4.

Sparandet under fallbilan. Finanstidningen 1942, nr 20.

Amerikas förenta stater.

NATHAN, O., & FRIED, M. Consumer spending, inflation and the wage earner in the United States. International labour review febr. 1942.

Danmark.

De sociale Udgifter i Regnskabsaaret 1940—41. Socialt Tidsskrift 1942, nr 2.

Norge.

Labour conditions in occupied Norway. International labour review juni 1941.

Soc. rådsrepublikernas union.

Undervisning och grafisk industri i Sovjetunionen. Sv. typograftidning 1942, nr 19.

Tyskland.

KURZWELLY. Die zweite Lohnabzugsverordnung. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 14.

Arbetarskydd.

VERTONGEN, M. La sécurité dans la traction automobile au gaz comprimé. Revue du travail 1942, nr 2/3.

Sverige.

ANDRÉ, L. Beskrivning av några anläggningar vid Asca, Ludvikaverken. Arbetarskyddet 1942, nr 4.

SÖLVÉN, A. Den lokala säkerhetstjänsten. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 19.

Läkaren och arbetsplatsens hygien. Arbetarskyddet 1942, nr 4.

Amerikas förenta stater.

All-inclusive coverage of occupational diseases under the New York workmen's compensation law. International labour review febr. 1942.

Belgien.

Der ärztliche Arbeitsschutz. Sozialpolitische Weltrundschau maj 1942.

Tyskland.

SCHMIDT, F. H. Das neue Mutterschutzgesetz. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 14.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

Kristillägg och familjelön. Sv. trafiktidning 1942, nr 21.

Är den nuvarande pensionsåldern för låg? Sv. trafiktidning 1942, nr 22.

Amerikas förenta stater.

Suspension of the eight-hour day on defence works in the United States. International labour review jan. 1942.

Danmark.

MARTENSEN-LARSEN, FLORIAN. Nogle Randbemærkninger om Pristalregulering af Lönninger. Socialt Tidsskrift 1942, nr 2.

Finland.

WARONEN, E. Städernas befattningshavares dyrtidstillägg. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 2.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

PRELLER, L. Berufsnachwuchs für den Kontinent. Soziale Praxis 1942, nr 5.

Sverige.

Arbetskraften. Finanstidningen 1942, nr 22.
Bristen på arbetskraft. Finanstidningen 1942, nr 19.

Amerikas förenta stater.

COLOMBAIN, M. Land tenure and agricultural unemployment in the United States. International labour review juni 1941.

Danmark.

Landbrugets Arbejdskraft. Arbejderen 1942, nr 10.

Finland.

Den offentliga arbetsförmedlingen år 1941. Social tidskrift 1942, nr 3/4.

Schweiz.

HOLLENWEGER, LYDIA. Die rechtlichen Grundlagen des Hausdienstverhältnisses. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1942, nr 2.

Soc. rådsrepublikernas union.

HELLSTRÖM, S. Sovjets arbetsreserver. Industria 1942, nr 10.

Storbritannien.

The impact of war on longterm unemployment in Great Britain. International labour review jan. 1942.

Tyskland.

STURN. Das »Ausleihen» von Arbeitskräften. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 13.
Tyskland mobiliserar sina arbetsreserver. Industria 1942, nr 10.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

HYRENIUS, H. Den framtida folkmängdsutvecklingen i Malmö och Hälsingborg. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 4.
Familjelöner och befolkningspolitik. Sv. trafiktidning 1942, nr 22.
Är intelligensen ärftlig hos svenska folket? Reformatorn 1942, nr 21.

Storbritannien.

Einführung von Kinderzulagen? Sozialpolitische Weltrundschau maj 1942.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ANDERSSON, MARTIN. En miljard blir fastighetsvärdestegringen . . . 50 miljoner kronor blir årliga hyreshöjningen om fastighetsägareförbundets hyresstegringsparoll genomföres. Hyresgästen 1942, nr 10.
CEDERWALL, G. Stockholms bostadsmarknad. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 19.
LECHE, G. En elastisk bostadsform. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 4.
ROSÉN, A. Några bostadsbyggnadsproblem i Nyköping. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 4.
SUNDAHL, E. Planläggningen av familjebostäder. Hertha 1942, nr 5.
SVEDBERG, HILLEVI. Kommunerna och bostadsfrågan. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 4.
SVERIGES INDUSTRIFÖRBUND. Bostadsförsörjningen. (Yttrande.) Industriförbundets meddelanden 1942, nr 4.
ÅHRÉN, U. Hushållning i bostadsbyggandet. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 21.
Bostadsfrågans läge. Tiden 1942, nr 4.
Bostadshyror i Stockholm vid årsskiftet 1941/1942. Statistisk månadsskrift 1942, nr 4.

Frankrike.

Le problème du logement urbain en France. Revue du travail 1942, nr 2/3.

Tyskland.

Das gemeinnützige Wohnungswesen im kommenden Wohnungsbau. Soziale Praxis 1942, nr 5.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

EHRNFELT, S. De strandade förhandlingarna [mellan de försäkringsanställdas riksförbund och försäkringsbolagens förhandlingsorganisation]. Försäkringstjänstemannen 1942, nr 5.
FLOOD, HULDA. Socialdemokratiska kvinnorörelsen 50 år. S. A. P. information 1942, nr 8.
GÅRDLUND, T. Läkare i strid. Tiden 1942, nr 5.
Historik [över Göteborgs kontoristförening] 1892—1942. Kontoristen 1942, nr 5.
Kooperativ förhandlingsorganisation. Vi 1942, nr 21.
Äger polispersonal förhandlingsrätt gentemot poliskammare? Polistidningen 1942, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Facklig utpressning i U. S. A. Industria 1942, nr 11.

Belgien.

Les unions professionnelles en Belgique. Revue du travail 1942, nr 2/3.

Danmark.

Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling. Arbejdsgiveren 1942, nr 11.

Finland.

Arbetsinställelser år 1941. Social tidskrift 1942, nr 3/4.

Storbritannien.

Trade union membership problems of transferred war workers in Great Britain. International labour review febr. 1942.

Hälso- och sjukvård.

SÄLLSTRÖM, TH. Om sjukdomarnas geografi. Svenska röda korset 1942, nr 4.
WALLGREN, A. Huru tuberkulos förebygges genom Calmette-vaccination. Svenska röda korset 1942, nr 4.
En molekyl av homeopatmedicin i vätskemängd av jordklots storlek! Reformatorn 1942, nr 20.

Sverige.

ABRAMSON, E. Statens institut för folkhälsan. Från departement och nämnder 1942, nr 9.
LICHTENSTEIN, A. Den pediatriska undervisningen och utbildningen i Sverige. Behov och möjligheter. Sv. läkartidningen 1942, nr 19.
PLOMAN, K. G. Ögondiagnosen är kvacksalveri. Hygienisk revy 1942, nr 5.
Svenska Gallup: Svensken är vårdslös med förkylningar. Vi 1942, nr 19.

Tyskland.

ZARNCKE, LILLY. Ungelöste Kostenfragen in der Tuberkulosebekämpfung. Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege febr./mars 1942.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

RAUTER, O. Neues ländliches Bauen in Schweden. Neues Bauerntum 1942, nr 4. Beilage

Tyskland.

Die ersten Normen-Vorschläge für das landwirtschaftliche Bauwesen. Neues Bauerntum 1942, nr 4. Beilage.

Kooperation.

Sverige.

NORBERG, B. Glimtar från Konsum Örebro. Kooperatören 1942, nr 9.
The swedish consumers' co-operative movement and the war. International labour review juni 1941.

Finland.

Kooperationen i Finland. Kooperatören 1942, nr 9.

Kristidsfrågor.

Sverige.

BRUNIUS, A. Konsumenternas demokrati är slapp. Industria 1942, nr 11.
Föda och arbetsprestation. Metallarbetaren 1942, nr 20.
Prisstegring och köpkraft. Affärsvärlden 1942, nr 21.
Ransoneringsbrott och handelsförbud. Sv. specerihandelstidning 1942, nr 10.
Vedavverkningarnas lönekostnader. Finanstidningen 1942, nr 21.

Frankrike.

Problems of food supply in France. International labour review febr. 1942.

Nykterhetsfrågan.

DAHL, S. Bedövning eller stimulans? Reformatorn 1942, nr 19.

Sverige.

INGVAR, S. Barvagn bör bli barnvagn. Reformatorn 1942, nr 21.
PETRÉN, A. Något om erfarenheten om poliklinisk behandling av alkoholister. Sv. läkartidningen 1942, nr 19.
ÅMAN, A. Är nykterhetsnämnden lamslagen om hustrun inte vågar anmäla? Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 4.
Rusdrycksutskänkning vid offentlig danstillställning. (Länsstyrelsernas yttranden till finansdepartementet.) Tidskrift för systembolagen 1942, nr 5.
Ur alkoholmissbrukets skuldregister. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 4.

Norge.

Norrmännens motbok: Kjöpekort for brennevin og vin. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 5.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

An international survey of recent family living studies: Families of farmers and agricultural workers. International labour review april 1941.
Potatis — ett av våra värdefullaste livsmedel. Hygienisk revy 1942, nr 5.

Sverige.

CEDERWALL, G. Barnen under kristiden. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 21—22.
Index och priskontroll. Sv. hotell-revy 1942, nr 5.
De nya jordbruksprisema. Finanstidningen 1942, nr 22.
Perspektiv på priskontrollen. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 21.

Finland.

WENDT, G. v. En dags kost! Mjölkpropagandan 1942, nr 5.
Medelpriserna på vissa i arbetarnas avlöning ingående naturaförmåner år 1941. Social tidskrift 1942, nr 3/4.

Socialförsäkring.

Sverige.

TEGENDAL, E. Sjukkasseförordningens regler för sammanräkning av sjukdomsfall. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 5.
Erkända sjukkassor år 1939. Folkpensioneringen 1942, nr 4.

Storbritannien.

OWEN, A. D. K. The end of the household means test in Great Britain. International labour review juni 1941.

Tyskland.

Grundlegende Neuordnung der deutschen Unfallversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau maj 1942.

Socialvård.

Sverige.

FISCHER, G. Förebyggande barnavård i nuvarande krisläge. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 4.

HOFSTEN, N. v. Steriliseringsärendenas behandling enligt den nya steriliseringslagen. Sv. läkartidningen 1942, nr 20.

HOLMQUIST, I. Statistisk undersökning angående fattigvårdens understödsverksamhet. Folkpensioneringen 1942, nr 4.

KINBERG, O. Den asociala ungdomens problem. Tiden 1942, nr 5.

ÅMAN, A. Om den nya steriliseringslagen. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 4.

Kring ungdomsbrottsligheten. Skyddsvärnet 1942, nr 2.

Finland.

AILIO, T. Krigsinvalidernas vård. Social tidskrift 1942, nr 3/4.

MUSTALA, P. Lagen om understöd åt blinda. Social tidskrift 1942, nr 3/4.

TYRNI, L. De till krigstjänst inkallades hyresskulder och hyrespengar. Social tidskrift 1942, nr 3/4.

Storbritannien.

Organisation for seamen's welfare in Great Britain. International labour review april 1941.

Undervisning och yrkesutbildning.

JERRILD, H. »Arbejdsglæde er den bedste Opdrager for Ungdommen . . .» Tidsskrift for Industri 1942, nr 9.

Belgien.

L'orientation professionnelle. Revue du travail 1942, nr 2/3.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

BELGIEN. Office central de statistique. Annuaire statistique de la Belgique et du Congo belge. Tome 63 (1941). Brux. [1942]. (Ministère des affaires économiques.)

DANMARK. Arbejdsdirektören. Indberetning til Arbejds- og Socialministeriet om Arbejdsanvisningen og Arbejdslöshedsforsikringen m. m. i Regnskabsaarene 1939/40 og 1940/41. Khvn 1942.

DELEGATIONEN FÖR DET INTERNATIONELLA SOCIALPOLITISKA SAMARBETET. Internationella arbetsorganisationen och återupphyggnadsarbetet. Rapport av tjf. direktören för Internationella arbetsbyrån till arbetsorganisationens konferens i New York 1941. Övers. Sthlm 1942.

[ELJAS, E.] Den svenska folkskolan 100 år 1842—1942. Sthlm 1942.

FINLAND. Centralhandelskammaren. Årsberättelse. 24 (1941). Hfors 1942.

GELTING, J. En Undersögelse af Forbrugets Afhængighed af Indtægten og visse andre Forhold. Khvn 1942. (Studier fra Aarhus Universitets ökonomiske Institut. 8.)

GÖTEBORGS STADS STATISTISKA BYRÅ. Hyres- och bostadsräkningen i Göteborg avseende hyresåret 1939/40. Tabeller. Gbg 1942.

HOFSTEN, BIRGITTA von. Familjen vill veta. Sthlm 1942.

KALENDER över svenska lantbruket jämte fisket. Årg. 34 (1942). Sthlm 1942.

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1942.

1. Kommunalkalender. Stockholms kommunalkalender. 36 (1942). Utarb. av Stockholms stadskansli.

KOOPERATIVA FÖRBUNDET. Förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser 1941. Sthlm 1942.

Kooperationens förhandlingsorganisation. Motivering o. förslag till stadgar, framlagda till Kooperativa förbundets 43:dje kongress 1942. Sthlm 1942.

Statistiska tabeller över till Kooperativa förbundet anslutna föreningars verksamhet 1941. Sthlm 1942.

MÄNNISKOKUNSKAP och människobehandling. Praktisk psykologi för envar. [Av] *A. Ahlberg* [m. fl.]. Sthlm 1941.

NEYMARK, E. Att välja yrke. En bok för pojkar och flickor. Under medverkan av . . . . Sthlm 1942. (Statens arbetsmarknadskommission.)

NORDEN. SVENSK FÖRENING FÖR NORDISKT SAMARBETE. Årsbok 1942. Sthlm 1942.

PHILIP, K. Bidrag til Læren om Forbindelsen mellem det offentliges Finanspolitik og den ökonomiske Aktivitet. Khvn 1942. (Studier fra Aarhus Universitets ökonomiske Institut. 7.)

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.

26. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till avlöningsreglemente för de högre kommunala skolorna. [Avg. d. 11 april 1942.] (Fi.)

27. Stadsplaneutredningen 1942. 1. Förslag till åtgärder för snabbare handläggning av stadsplane- och tomtindelningsärenden m. m. [Avg. d. 16 april 1942.] (Ju.)

SVANTESSON, A. Folkmoral och nöjesliv i belysning av en enquête. Sthlm 1942.

SVANTESSON, A. Fången, fängelset, friheten. En vädjan. Sthlm 1942.
SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.
Styrelse- och revisionsberättelser för år 1941. Sthlm 1942.
SVENSKA SKYDDSFÖRBUNDET.
Redogörelse för år 1941. Sthlm 1942.
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1942.
Försäkringsväsen.
Erkända sjukkassor år 1939. Av K. pensionsstyrelsen.
TIDENS SKRIFTSERIE. Sthlm 1941.
1. Wellander, E. Hur man skriver riktig svenska.
2. Tingsten, H. Problem i svensk demokrati.
3. Hedenius, I. Om rätt och moral.
UNGERN. Office central de statistique.
Principales données d'exploitation de l'agriculture de Hongrie en 1935, suivant l'importance des exploitations. Budap. 1941. (Publ. statistiques hongroises. Nouv. sér. Vol. 112.)
ÖSTLIND, A. Affärsbankerna och räntan. Sthlm 1942. (Affärsbankerna och samhället. Småskrifter utg. av Bankernas statistiska byrå. 2.)

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{24}/_{5}$—$^{28}/_{6}$ 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Socialdep.	Undersökning rörande förändringarna i fastighetsomkostnaderna (V); se artikel i detta häfte	$^{30}/_{5}$
Eckl.dep.	Framställning av styrelsen för stiftelsen Carl A. Wockatz' barnhem om statsbidrag till lärare vid barnhemmets skola (II)	$^{2}/_{6}$
Socialdep.	Förslag till vissa ändringar i lagstiftningen om erkända arbetslöshetskassor (I)	$^{9}/_{6}$
»	Besvär av Göteborgs stads barnavårdsnämnd rörande beslut om statsbidrag för barn, som omhändertagits för skyddsuppfostran (II)	$^{11}/_{6}$
»	Framställningar från två erkända arbetslöshetskassor att få avhålla ordinarie sammanträde vartannat år (I)	$^{13}/_{6}$
»	Framställning om utredning av tattarproblemet (II)	$^{16}/_{6}$
Finansdep.	Framställningar av fattigvårdsstyrelsen i Skövs socken och av svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet rörande fattigvårdsstyrelses skyldighet att meddela vissa uppgifter till ledning för systembolagens verksamhet (II)	$^{19}/_{6}$
Socialdep.	Framställning av Hällnäs dispensärsyförening om rätt att använda föreningens barnkolonibyggnad för vård av tuberkulösa finska barn (II)	$^{20}/_{6}$